

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER-BLADET

ELLEVTE AARGANG

Prøve

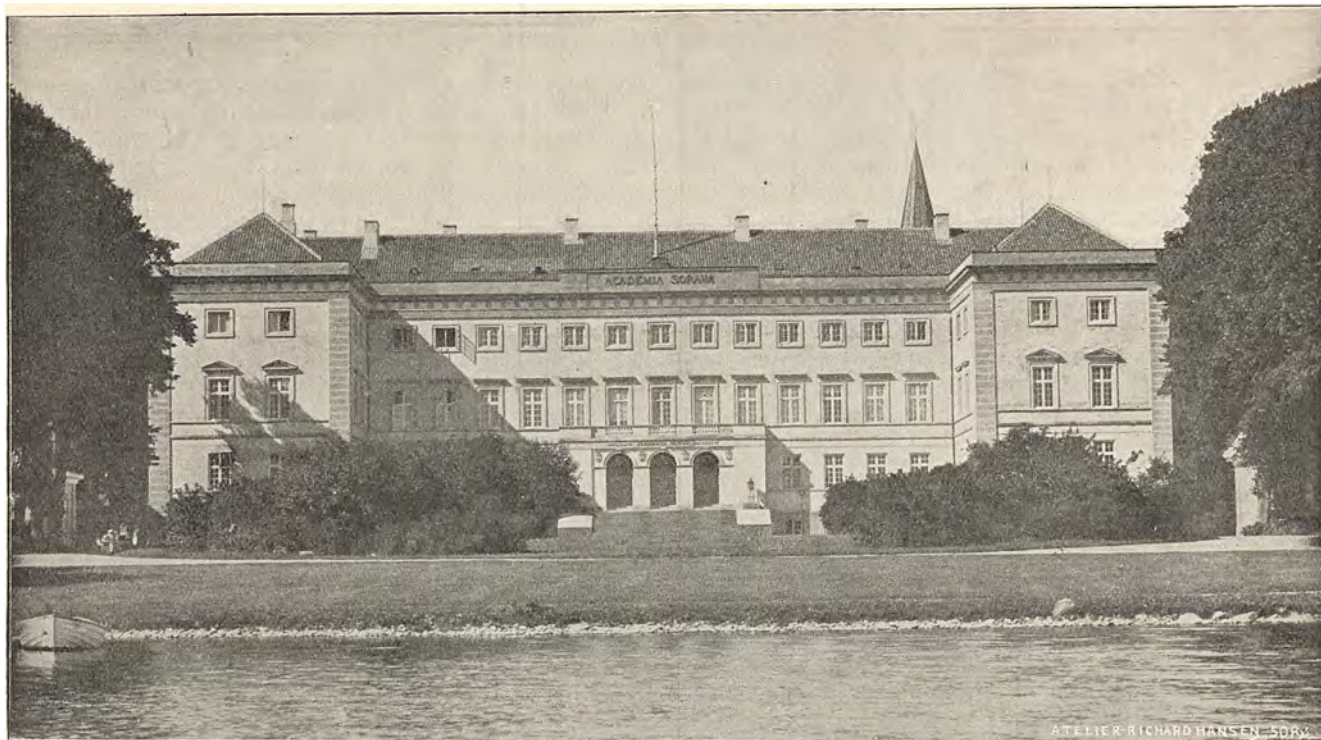

H. ANKER-OLSEN'S BOGTRYKKERI
KØBENHAVN 1926

INDHOLD

	Side		Side
STØRRE ARTIKLER, DIGTE		<i>Den sidste Maskerade paa Sorø Akademi. Med 2</i>	
ANKER-OLSEN, H., Bogtrykker:		<i>Billeder</i>	73
<i>Julius og Frederikke Wørmer. Med to Portrætter</i>	84	<i>Den store Aamose. Med 1 Billede</i>	85
CARLSEN, OLAF, Realskolelærer, cand. phil.:		LIND, AAGE, cand. juris:	
<i>Johan Bülow som Mæcen</i>	20	<i>Sorø. Sang ved Sorøansk Samfunds Sammenkomst</i>	
<i>En anonym Boggave til Sorø Akademis Bibliotek</i>	34	<i>5. September 1926</i>	69
<i>Slægten v. Munthe af Morgenstjerne og Sorø</i>	43	<i>Tungt skrider den skumrende Vinterdag. Tekst til</i>	
<i>Th. Regenburt og Sorøerne i Slesvig. Med 1</i>		<i>Radering af C. V. Stubbe Teglbjerg</i>	93
<i>Portræt</i>	89	MATTHIESSEN, F., Lektor:	
GLAHN, A., Bibliotekar, Lektor:		<i>Om Sorø Skoles Oldfruer i Anledning af Oldfrue,</i>	
<i>Sorø Akademis Bibliotek. Med 2 Billeder</i>	9	<i>Frøken Julie Damkiær's Død. Med 3 Portrætter...</i>	17
GRANDJEAN, LOUIS E., Kontorchef:		NØRGAARD, MARTIN, Redaktionssekretær:	
<i>Velkomst til Russerne. Sang ved Rusgildet den</i>		<i>Replik</i>	3
<i>28. November 1925</i>	6	OLRIK, H. G., Kontorchef:	
<i>Da jeg kom paa Sorø</i>	53	<i>To Sange ved Sorøansk Samfunds Aarsfest den 28.</i>	
GØTZSCHE, H. V. G., fhv. Banebestyrer:		<i>November 1925</i>	23
<i>Et Aar paa Sorø Akademi for 58 Aar siden</i>	20	<i>Foraarsepistel til en Ven i det fjerne</i>	29
HELMS, POUL, Adjunkt, Dr. phil.:		<i>Mathias Hans Rosenørn. En Sorøerprofil. Med 2</i>	
<i>Sorø i sorøansk Opfattelse</i>	4	<i>Portrætter</i>	35
<i>De to Krucifixer i Sorø Kirke</i>	28	<i>For 100 Aar siden.</i>	
<i>Sorø Kirkes Størrelsesforhold m. v.</i>	66	I. <i>Da den nye Hovedbygning toges i Brug</i>	65
HOLSTEIN, F. von, Kontorchef:		II. <i>Den nye Hovedbygning. III. Det nye Inventar</i>	94
<i>Sorø Akademis Bibliothek</i>	27	<i>De ældre Konge-Portrætter paa Sorø. Med 2 Billeder</i>	81
HOLTEN-BECHTOLSHEIM, H., Lektor:		<i>Sang ved Middagen i Solennitetssalen i Sorø den</i>	
<i>Tale til Russerne ved Sorøansk Samfunds Aarsfest</i>		<i>5. September 1926</i>	98
<i>den 28. November 1925</i>	1	RAASCHOU-NIELSEN, H., Rektor:	
KINDT, SVEND, Skovrider og LARSEN, S. P., Post-		<i>Tale ved Translokationen den 26. Juni 1926</i>	49
kontrollør:		ROSEN, HUBERT, Lektor:	
<i>Frøken Augusta Flor 1856 — 20. Marts — 1926.</i>		<i>Nattevandring. Sang ved Sorøer-Mødet i Sorø den</i>	
<i>Med 2 Billeder</i>	21	<i>5. September 1926</i>	76
LAURITZEN, CHR., Lektor:		SAND, FR., fhv. Overlærer:	
<i>Sne. Med 3 Billeder</i>	12	<i>Jon Effersøe</i>	54
<i>Rektor P. K. Blichert. Med 1 Portræt</i>	44	SMIDT, C. M., Arkitekt:	
<i>Tyststrup Sø. Med 1 Kort og 5 Billeder</i>	51, 57	<i>Sorø Kirkes Størrelsesforhold m. v. Med 1 Grund-</i>	
		<i>plan</i>	66
		SØRENSEN, J. JUEL, Pastor:	
		<i>Ejnar Prip. En sorøansk Missionær. Med 1 Portræt</i>	83

	Side		Side
NEKROLOGER			
Overretssagfører <i>Poul Effersøe</i> . Med 1 Portræt. Af H. RAASCHOU-NIELSEN og MARTIN NØRGAARD	25	Engageringssecretariatets Virksomhed i 1926	87
Overretssagfører <i>Hans Christian Aafeldt</i> . Med 1 Portræt. Af LOUIS E. GRANDJEAN	28	Soransk Samfunds Aarsfest	87
Overretsprokurator <i>J. H. Mundt</i> . Med 1 Portræt. Af F. MATTHIESSEN	46	Soransk Samfunds Sammenkomst den 29. Oktober	87
Statsadvokat <i>Nikolaj August Kiørboe</i> . Med 1 Portræt. Af L. SCHIØTTZ-CHRISTENSEN	55	MINDRE MEDDELELSER	
Departementschef <i>P. A. Holck-Colding</i>	61	Sorø Akademi og Ingemanns Hus. Farveradering af Hj. Backmann	3
Overretssagfører <i>F. V. L. Bentzen</i>	61	Ny Sorø-Radering	7
Departementschef <i>P. A. Holck-Colding</i> . Med 1 Portræt. Af PAUL HENNINGS	68	En ny Samling Ingemanniana skænket Sorø Akademis Bibliotek. Af LOUIS E. GRANDJEAN	14
Grosserer <i>Bertel David Adler</i> . Med 1 Portræt. Af F. H.	95	Tuel Sø. Af AAGE TROLLE BLUMENSAADT og Hgo	41
		Omkring Tuel Sø og Flommen	52
		Fra Galgebakken. Af F. v. HOLSTEIN	61
		Flommen. Med 1 Billede. Af LOUIS E. GRANDJEAN	62
		Well done, Mr. Krebs! Af Leg	62
		Olrik 50 Ar	69
		Sorø Kirke. Af POUL HELMS	75
		To Breve fra Herman Bang. Ved LOUIS E. GRANDJEAN	75
		Fra Kraks blaa Bog. Af 377	76
		Soranske Penne	77, 96
		Tuel Søes Sænkning	78
		Fodbold. Rungsted contra Sorø. Af T. THIESEN	78
		C. V. Stubbe Teglbjergs Raderinger	92
		B. S. Ingemann om Carl Bagger. Af OLAF CARLSEN	97
		Paa begge Sider af Klosterporten. Af x. 6, 14, 31, 39, 46, 63, 78, 86,	97
		Gamle Soranere 7, 14, 22, 31, 47, 55, 70, 79, 87,	98
FORENINGSANLIGGENDER			
Soransk Samfunds Aarsfest	5		
Engageringssecretariatets Virksomhed i 1925	5		
Soraner-Bal	7		
„Soransk Stambord“	15		
Soransk Samfunds Fest den 5. Marts	15, 22		
Soransk Samfunds Generalforsamling	23		
„De 200 raske gamle Soraneres Stipendium“	31		
Soransk Samfunds 57. ordentlige Generalforsamling...	37		
Billig soransk Bogpakke	47		
Sorø-Tur	47		
Foreningsmeddelelser	55, 63		
Sorø-Turen den 5. September	61, 70		
Soransk Sammenkomst	78		

SORANER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 1

JANUAR 1926

TALE TIL RUSSENE VED SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

DEN 28. NOVEMBER 1925.

Af Lektor H. HOLTEN-BECHTOLSHEIM.

Den Dag, man paa hæderlig Maade bliver dimitteret fra sin gamle Skole som Student, Realist eller med Mellem-skolens Examen, er noget nær den herligste, man kommer til at opleve. Denne Herlighed beror paa to Ting, som begge er Illusioner; den ene er Troen paa, at det er værre at gaa i Skole, end det er, den anden er Forventningen om at opnaa mere af Fremtiden, end denne vil honorere.

Men ogsaa for den, der staar uden for disse Illusioner, er Dimissionsdagen i Sorø en saare skøn Dag. Saa er der Ferie og Fest i Luften. Selv de, der ikke begriber meget af Ordene i *dulce domum's* Slutfinale, sætter i med en Fart, som om det gjaldt at tage den sidste Barrière, der spærrede for Friheden. Latin er til daglig et uhyre ærværdigt Sprog, et kort og knapt Imperatorsprog, hvor tunge Rytmer i Ord og Ordenes Sammenkæden runger pragtfuldt, naar de formes i Sprogets Aand af en Ordkunstners Haand; men ved Dimissionen faar selv Latinen Kuller og tumler af Sted i lovløse Rytmer som en Kaskade, der staar paa Hovedet udover en Fjældskrænt. Tonerne strømmer ud af Vinduerne og ned ad Trapperne, ud i den danske Sommerluft, festligt og frydefuldt som en Klingen og Kimen af Kaneklokker gennem Vinterdagens klare, kølige Luft.

Dimissionen i Sommer var det store Opbrud. I et Par Maaneder har de, der er til Stede her i Aften for første Gang, været optaget af Rejseforberedelser til den Færd, de nu skal begynde, hver ad sin Bane. En Mængde brave Mennesker strømmer til for at give Dem Raad med paa Rejsen. Jeg skal ikke plage Dem. For det første bryder De Dem ikke stort om, hvad jeg kunde sige. Jeg har en

Smule Erfaring derfor. For det andet: selv om De brød Dem om det, vilde der ikke være vundet meget derved. Den ene Generation lever ikke sit Liv paa ganske de samme Vilkaar, der gjaldt for en anden, og den, der er ung, maa jo saa ofte bruge nogle af sine bedste Kræfter for at frigøre sig for det, han fik overleveret af de ældre. Derfor slaar han undertiden noget i Stykker, han senere maa se at faa klinket sammen igen. Det er en saare vanskelig Ting at være ung. Det minder om et Skib, der endnu ikke har faaet sine Kompasser rettede.

Det vanskeligste for mig ved Samfundets unge Gæster er, at de er saa vanskelig at placere. I Sommer forlod De Deres *ynge* Kammerater i Sorø for at blive *gamle* Soranere; nu kommer de her til de virkelig *gamle* Soranere og bliver hilst som *unge* Soranere. Altsaa: er de *unge* eller *gamle*? Det er næsten lige saa vanskeligt som med en Dame, der begynder med at være ung, men efterhaanden som hun bliver ældre, bliver hun til en „ynge“ Dame. Hertil kommer nu en filosofisk Betragtning. Livet skal naturligvis leves forlæns, d. v. s. med Tankerne rettet mod Maal, der skal naas; men det er lige saa sikkert, at Livet forstaas baglæns, d. v. s. først naar man er saa gammel, at man har Erfaringer, man kan overse, begynder man at faa en Smule Forslaaelse af, hvad det er at leve.

Jeg har allerede sagt, at jeg ikke vil betragte Dem som yngre, der skal have Formaninger. Men jeg vil betragte Dem som „ældre“ Herrer og „ynge“ Damer, der har en lille Fortid i Sorø, vi kan tale om, og hvis Minde det er værd at tage med mellem den øvrige Bagage paa Rejsen ud i Livet.

Det er jo virkelig en vigtig, men tillige en vanskelig Sag at faa den rigtige Bagage med paa en Rejse. Læg til en Begyndelse Mærke til, hvad Folk tager med ind i en Jernbanekupé. Man synes undertiden, at andre Ting kunde være mere praktiske. Jeg mindes en Tysker, der var paa Rejse i Italien med Hustru og en halvvoxen Datter. Han havde en Masse mere almindeligt Rejsegods og sluttelig en stor Madras, som han anbragte paa tværs gennem hele Kupéen. Takket være denne Madras kunde han paa Hoteller nøjes med ét Værelse med 2 Senge. Pigebarnet blev anbragt paa Madrassen. — Meget spekulativt, men ikke praktisk. Jeg saa, han maatte betale 3 Dragere, naar han skulde ud og ind af Toget; og hvorledes han har haft Mod til at køre til et Hotel med Madrassen paa Højkant i en Drosje, ved jeg ikke. — I Østeuropa, hvor Afstandene er lange, og man let kommer til at blive nogle Døgn i Toget, møder de rejsende med en enorm Hovedpude, et Par Lagner og en Thepote. Konduktøren skaffer varmt Vand fra Lokomotivet, og saa gaar Dagen med at drikke The. I Danmark er det mere de faste Varer, der er i Kurs; jeg husker en Skipper, der kom ind i Toget med en halv Ost, et Rugbrød og en Krukke Smør. Jeg kan ikke tænke mig, han var sulten, da han igen pakkede Resterne af Provianten sammen og forlod Toget.

Er det vanskeligt at faa det rigtige — og kun det rigtige — med i en Rejsekuffert, er det meget vanskeligere at faa det rigtige forstaaet af det, man tidligere har oplevet. Alt for ofte slæber man af Sted med Erindringer, der kun er Skaller uden Kærne, der tager Pladsen op for noget, der var bedre, ligesom Madrassen, Thepotten og Smørkrukken.

Jeg vil nu søge i Fantasien at tage Plads mellem de unge, gøre det Tankeexperiment, at det var mig, der var ung og lige gaaet ud af Sorø Skole, og jeg vilde da spørge: Hvad fik jeg i dybeste Forstand ud af mine Aar i Sorø? Hvad skal jeg tage med derfra? Hvad var Sorø for mig?

Det er svært at tale derom, svært, fordi det er Ting, der mere lader sig ane end fange klart i Ord, svært, fordi det, der ved første Øjekast kun synes at være Fortidshistorie, alligevel er noget andet og mere, noget, der ogsaa har Værdi nu. Det er som at se gennem Stereoskopets to Glas; det Billede, der fremkommer, har paa een Gang Forgrundens umiddelbare Nærhed og den dybe Baggrund.

Saa prøver jeg mig da frem og siger, at Sorø for mig først og fremmest var Sorø Kloster. Det er sandt, at Klosteret er svundet, men det er ogsaa sandt, at det er der endnu; Klosters Aand hviler endnu over Stedet og vidner om, at det dybeste i Klosterkulturen har evig Værdi.

Hvor jeg fatter, at Klosteret var et *Fristed!* Her laa det, omgivet af en Mur, der værnede mod „Sektet“ udenfor, hvor Mennesker stredes om Magt og Guld. Menneskene var onde, og Naturen var ond; de onde Kræfter var paa Færde overalt, i Jorden, i Luften, i Søen. Ikke mindst det sidste Sted. Naar Stormen fra Sydvest tog Tilløb ned over den mægtige Skraaning fra Borød og sprang ud over Søen, saa de hvide Hjælmbuske fæg om Hovedet paa Bølgerne, som med deres Fod rullede Sten og Søgræs ind mod de lave Bredder, saa var det Søens Dæmon, der var vred og krævede sit næste Menneskeoffer. Og de store Fugle, der fløj skrigende gennem Stormen over den oprørte Sø, det var jo de druknedes Sjæle i Fugleham, der skreg paa den næste, den næste, for hvem Pladsen var rede i deres uhyggelige Skare.

Men Klosteret var mere end et Fristed. Det var ogsaa et *Værksted* for Sjælen. Her lærte den at vende Blikket bort fra det smaa, mod det store, mod den Evighed, som

er over os, som har skabt vort Liv, og som vil kræve sin Gave tilbage, om faa Aar — senest. Det er smukt at se et Menneske, der hviler efter *Dagens* Gerning i Aftenens Fred, Hyrden, der vender hjem fra Bjærgene med sine trippende Faar og springende Geder, Plovmanden, der slentrer gennem Landsbygaden bag sine trætte Heste, Fartøjet, der glider ind i Havnen, naar Havet er gaaet til Ro, og Smaabølgerne klukker mod Stævnen; men skønnest af alt er det at se et Menneskesind, der har aabnet sig for Evighedens Hvile efter *Livets* Gerning. Det var denne Fred, der var Klosters dybeste Opgave; der var en stor og en hel Tanke deri, at vende Sindet helt og udelt bort fra det ufuldkomne og forkrænkelige til det fuldkomne og evige.

Kender De noget, der kalder som Kirkeklokker? Og lyder deres Toner nogensinde smukkere, end naar deres dybe Klang sænker sig gennem Bøgenes Kroner? — I 7—800 Aar har de lydt gennem Skovene ved Sorø. For Munkene inddelte de Dagen, helligede Livet og holdt det onde borte. De kender den gamle latinske Klokkeindskrift: *Vivos voco. Mortuos plango. Fulgura frango.* Ordene runger som gungrende Malm. Og endnu kalder Sorø Kirkeklokker Mennesker til Arbejde ved Dagens Gry; endnu ringer de Hvilen ind, naar Solen forsvinder bag Slottet i Vesterled, endnu klager de over den døde, der bæres til Graven.

Gaa ind i Alléerne i Nattens Stund, naar Maanens Lys falder gennem de gamle Egetræer eller de høje Lindetræer. Her er saa stille. End ikke Vedbendbladene paa Kirkegaardsmuren rører sig. Det dufter om Sommeren af Syren og Roser derinde fra Gravene. Eller gaa ind paa den gamle Kirkegaard en Foraarsdag i en sollys Dagtime, tidligt om Morgenen eller sent om Eftermiddagen, naar Solstraalerne falder ind fra Øst eller Vest og faar Kastanietræernes Blomsterkandelabre til at straa i deres skære Hvidhed mod det friske Løv. Hvor er her Fred i de dødes Have, hvor er her Løftelse for Sindet, Ansigt til Ansigt med det største — det, som man plejer at kalde for Gud.

Sorø Kloster — det, der var, og det, der er — kalder paa det inderligste og største i et Menneskes Sjæl, paa det, som er uden for Historiens Gang, fordi det ligger saa dybt, at det gælder til alle Tider. Det er dette evigt gyldige, som er den store Tradition i Sorø, som griber den, der kommer indenfor dens Tryllekreds, — skabt i Munkenes Kloster som en Gave fra det rige Syd til det fattige Nord, — og som endnu i Dag er i Stand til at binde alle Soranere sammen. Drengene kommer, Ynglinge gaar, — det er Sorø Skoles Lov. De synlige Baand bliver usynlige Baand, og de usynlige Baand binder stærkere end de synlige. De løses først, naar Manden dør.

Og saa vilde jeg til sidst gaa ind i Sorø gamle Kirke, og jeg vilde blive et Øjeblik ved Absalons Gravsten, ved Valdemar Atterdags og Holbergs Sarkofager. Før jeg selv skulde bort og begynde paa mit egentlige Livsarbejde, vilde jeg dvæle et Øjeblik hos tre af de mest arbejdsdygtige Danske, der har levet. De to første fandt et helt Land i Kaos, og de gav det en ny Struktur, der kunde bære det videre. Holberg fandt et Sogn i Udkanten af Europa, han tog Kampen op med den værste Slags af alle Modstandere, de stupide selvglade, og han efterlod et Rige — eller om man vil — to Riger, der var holbergske.

Se engang, mine „yngre“ Damer og „ældre“ Herrer, lidt i store Linjer paa Beskaffenheden af det Arbejde, De hidtil har præsteret. De har gjort Dagens Arbejde — med skiftende Held; kunde De ikke finde ud af noget — naa ja, saa kunde vel Læreren næste Dag. Og skulde det

hænde, at han heller ikke kunde, saa var det jo kun en Opmuntring mere. Og hvad der skulde komme ud af det hele, hvad der var Ideen i alt det Slid, saa ofrede De næppe den Sag mange Tanker; snarest vilde De vel synes, der var mere Pip end Princip i hele den Karrusel, hvori De blev kørt rundt.

Selv om meget i det Arbejde, der nu forestaar Dem, vil minde om Skolearbejdet, vil De dog snart faa at mærke, at Grundtonen er blevet en anden. Det staar i afgørende Grad til Dem selv at samle Kundskaber og Dygtighed. Det vil tit komme til at gaa Dem saaledes, at De først føler Dem overvældede, De ser hverken Ende eller Begyndelse paa det hele Kaos, De kommer ind i en Krise. Men den er til at komme over. En skønne Dag synes De ligesom at skimte en ledende Grundtanke, De faar et Synspunkt, et Princip, Kaos begynder at blive Kosmos; nu kan De for Alvor begynde at arbejde med det Stof, De har samlet. De fødes som virkelige, voxne Akademikere i det Øjeblik, Deres Arbejde er trængt saa dybt ned i Dem, at Deres Underbevidsthed, eller om De hellere vil, Deres kunstneriske Skaberkraft, hjælper Dem til at kunne se gennem Enkelthederne og finde en Lov, et Princip i det, der før var Kaos. Saa naar De det højeste, hvor Arbejdet bliver til *Wahrheit und Dichtung*. Lad mig blot tilføje, at jeg her ved Akademiker forstaar enhver, der arbejder for at virkeliggøre en Idé, og jeg tænker særligt paa dem, der i Erhvervslivet arbejder saaledes, at Guldets for dem ikke er et Maal, men et Midde. Og naar De saa faar at mærke, hvor lidt De betyder i den hele Samfundsmekanisme, saa begynder De maaske at faa en Smule Syn for den gigantiske Kraft, de tre Arbejdsheroer har udfoldet, hver paa sit Omraade, og for deres Evne til at gribe, hvad der kunde faa Betydning for den Tid, der kom efter dem selv.

Der er i Kongsemnerne en vidunderlig Samtale mellem Skule Jarl og Skjalden Jatgejr. Skule er et Guds Stedbarn, han fryser af aandelig Fattigdom og stjæler Håkons Kongstanke for dermed at dække sin Sjæls Nøgenhed. Jatgejr er gudbenaadet. Han fik Sorgens Gave og lærte Skjaldskab. Han misunder ingen anden Skjald, han er selv frugtbar. Han har Inspirationens Naadegave og taler Guds dybeste Sandhed, — og han aner det ikke.

Vi ser alle med forskellige Øjne; men der er næppe Tvivl om, at der er noget, som vi, der har oplevet Sorø, alle ser. Vi har alle staaet paa Korsgangen en klar Vinteraften, naar Maanen gik ad sin kolde Bane over den frose Jord og den isdækkede Sø. Og vi har alle staaet der ved Foraarstide, naar Livet vaagnede paany. I saadanne Øjeblikke skabes der, bevidst eller ubevidst, noget

i vort Sind, som gør en almindelig Dreng til Soraner. — Saa ønsker jeg Dem da en Fremtid i Arbejde, hvor Deres Evner og Energi maa slaa til, saa at De slipper for en aandelig Fallits Bitterhed, og hvor De ogsaa faar den Portion af Held, der som Regel nødvendig maa undværes, især maaske i et lille Folk, hvor den ene saa let kommer til at staa i Vejen for den anden. De skal nok faa at mærke, at 3 Millioner i Grunden er for lidt til at udgøre et Folk. Og jeg ønsker Dem, De maa tage saa stærke Indtryk med af den Storhed og Livshelhed, den Renhed og den Styrke, som taler sit tydelige Sprog paa Klosters viede Grund og i dets gamle Kirke, at De engang, naar Deres Arbejdsdag gaar til Ende, og det begynder at skumre ogsaa for Dem, saa maa kunne sige med Sandhed: *Hellig var vor Ungdoms Lyst*. — -- Det ske!

♦ ♦

REPLIK

♦

FRA Redaktionssekretær *Martin Nørgaard* har vi modtaget følgende Svar paa Lektor *Matthiessens* Indlæg i Soraner-Bladet for Oktober f. A.:

♦

Omkring Aarhundredskiftet holdt en tro skyldig, skikkeligt, jævnt godt begavet Dreng sit Indtog paa Sorø Akademi. Det betød en uhyre Forandring i hans hidtidige Liv, og naar han dog hurtigt fandt sig til Rette og blev glad for Sorø, skyldtes det for en væsentlig Del hans Lærere, som han aldrig formaadede at betragte som Fjender, men

tværtimod kom til at holde af som ældre, erfarne Venner, han kunde have ubetinget Tillid til.

Denne Tillid fik dog et Grundskud i et enkelt Tilfælde.

Det gik til paa den Maade, at Drengen engang i første Læsetid sad og læste i en Morskabsbog, der laa i hans Bordskuffe, mens han foran sig paa Bordet havde liggende en af sine Skolebøger. Det var umiddelbart før den vagthavende Lærer skulde raabe ud til Aftensmaaltidet, og da Drengen hørte Læreren komme ude paa Gangen, skyndte han sig at smække Skuffen i og lod som om han læste i Skolebogen. Han havde imidlertid forregnet sig: Læreren stod udenfor Vinduet i Døren og saa Manøvren, kom ind og konstaterede Forbrydelsen. Denne Lærer havde givet sig meget af med Drengen og vist ham en ganske særlig Venlighed. Nu faldt han over ham med svære Bebrejdelser, og Drengen følte godt, hvor berettiget dette var.

Han mumlede noget om, at han i den foregaaende Uge havde ug i Gennemsnitskarakter, og at han altsaa faktisk kunde have faaet lovformelig Tilladelse til at læse Morskab i første Læsetid, men Læreren vilde ikke høre Tale herom. „Du har baaret Dig fejgt og gement ad“, sagde han, „kan man ikke stole paa Dig, kan man ingen stole paa; jeg har tabt alt for Dig“. At dette forholdt sig saaledes, viste han

SORØ AKADEMI OG INGEMANNS HUS
FARVERADERING AF HJ. BACKMANN

ved enhver Lejlighed i de kommende Aar. Drengen mødte kun Kulde og Foragt, hvor han før havde mødt Venlighed og Forstaaelse.

Drengen *skammede* sig over det, han havde gjort, og han lovede sig selv, at han fremtidig ikke vilde bære sig saa fejgt ad. Men samtidig voksede der en vis Trods og et vist Had op i ham. Han følte sig uretfærdigt behandlet, Straffen stod ikke i et rimeligt Forhold til Brøden, og alligevel kunde han ikke undgaa at føle sig ydmyget og fornedret. Læreren betragtede og behandlede ham som en ringere Dreng — og han blev i sine egne Øjne en ringere Dreng.

Et Par Aar efter foretog 4. Klasse en Udpibning af en af de vagthavende Lærere paa Akademiet. Det var en fin og udmærket Mand, det gik ud over, og Behandlingen var højst ufortjent og uretfærdig. Drengen var dengang i 4. Klasse, og han meldte sig ifølge den uskrevne Lov, der gælder i et saadant Tilfælde, som en af de Skyldige, skønt han ikke havde deltaget i Demonstrationen, og skønt han holdt meget af vedkommende Lærer og var ked af det, der var sket.

Drengen blev en Aften i anden Læsetid kaldt ind paa Nr. 13 til den vagthavende Lærer — en Bulldog i det ydre, men med et Hjerter af Guld.

— Vil Du bedrøve Din Far? spurgte Læreren, en Ven af baade Drengen og hans Far. . . Og saa gav han sig til at tale med Drengen i stille og jævne Ord om, hvor uretfærdig og grimt man havde baaret sig ad overfor Læreren, der var blevet demonstreret imod. Drengen, der var blevet en stor Dreng, græd, men han skammede sig ikke over sine Taarer, det var netop godt at sidde lige over for denne prægtige, stærke Mand og faa ryddet til Side noget, der tyngede Sindet. Drengen havde igen forset sig, men da han gik ud af Numer 13 og endnu kunde mærke, hvordan Læreren til Slut havde lagt sin Haand om hans Nakke, var han glad og styrket. Han blev en bedre Dreng af den Samtale, og han lovede sig selv, at han vilde gøre sig fortjent til det Venskab, hans Lærer viste ham.

— Hvem de to Lærere var, kan være ligegyldigt. Drengen var den, som skriver disse Linjer, og skønt der er gaaet saa mange Aar siden da, har han aldrig kunnet glemme disse to Episoder. De sidder dybt i mit Sind den Dag i Dag, og de sprang særlig stærkt og levende frem, da jeg forleden vendte hjem fra et maanedlangt Ophold i Nordamerika og saa, hvordan Overlærer *Matthiessen* i vort Medlemsblads Oktobernummer har bebrejdet mig, at jeg i mit Referat af Cricketkampen mellem gamle og unge Soranere har fremsat saarende Bemærkninger om Kaptajn *Müller*. Mit Liv har formet sig saaledes, at jeg er kommen til at leve af min Pen, og jeg tør sige, at de to Episoder, jeg her kort har berørt, i mange, mange Tilfælde har faaet mig til at veje mine Ord paa Guldvægt, inden jeg har sagt dem eller skrevet dem.

— Det hele er maaske overdrevet højtideligt, men jeg beder alligevel om Lov til her i Kammeraters Kreds at fremsætte disse Bemærkninger: Det er aldrig faldet mig ind, at „Soraner-Bladet“ er noget offentligt Blad, og det er navnlig ikke faldet mig ind, at Kaptajn *Müller* skulde være nogen ringere Mand, hvis han ikke skulde dele min Begejstring for Cricket frem for andre Sportsgrene. Jeg vil kunne bryde mangan Lanse med ham om denne Sag, men hans Standpunkt vil aldrig kunne gøre noget Skaar i den Hengivenhed og Agtelse, hvormed jeg omfatter og altid har omfattet min gamle Lærer. Det er maaske overflødigt at sige det, men det ligger mig meget paa Sinde at erklære her i Soraner-Bladet, at det aldrig har været min Hensigt at ville saare Kaptajn *Müller* eller nogen anden. Har jeg alligevel gjort det, beklager jeg det alvorligt.

København, 31. December 1925.

Martin N.

SORØ I SORANSK OPFATTELSE

Vi har fra Adjunkt, Dr. phil. POUL HELMS modtaget en Analyse af Sorø-Skildringen i *Fredrik Nygaards* to nye Bøger: Knægten skal paa Kostskole og Det skæve Foraar.

NAAR en gammel Soraner griber Pennen for at skildre sin gamle Skole, mødes dette naturligvis med en særlig Interesse af dem, der er eller har været knyttet til Stedet. Man vil jo altid gerne se sit eget i Litteraturen, og man lytter, om man kan høre Genlyden af det gamle og velkendte, af *det soranske*, som man holder af. Men den, der møder Fr. Nygaards Bøger med saadanne Forventninger, vil opleve en stor Skuffelse. Ikke at Forfatteren ikke holder af Sorø; Stedet og Skolen er skildret med al mulig Sympathi; men Billedet er ikke ægte; Skildringen er simpelt hen ikke talentfuld nok.

Nærværende Anmeldelse beskæftiger sig særlig med den første af de to Bøger.

De Drengene, Nygaard skildrer, er kun en bleg Afglans af Virkeligheden; de forskellige Typer er, som de var lavet til efter en Kogebog; de smaa individuelle Træk, som skal give Karakterbilledet Sandhed og Fylde, mangler ganske, og gøres der Forsøg i den Retning, mislykkes det fuldstændig.

Allerede Drengenes Sprog klinger uægte; Forfatteren kan sikkert gennemtravle Landet, inden han finder en Dreng, som svarer „Hjertens gerne“, naar en Kammerat beder ham om en Tjeneste. Og nu deres Handlemaade. Her har Forfatteren tilvisse ikke idealiseret; Drengene, der optræder i Bogen, er enten ganske karakterløse Vindhase, Forbryderspirer eller aandssvage.

For hvad mener man om en Dreng, der kan bringes til at tro, at hans Cycle kan køre paa Vandet, blot fordi en Kammerat kalder den en „Vandcycle“, og som derfor styrter sig i Søen med den? En saadan Dreng var dog vist næppe blevet optaget i Sorø.

Det fortælles ganske vist, at Drengene fra Akademiet engang skal have bildt en mindre Dreng fra Forberedelseskolen ind, at hans Cycle var en „Vandcycle“; men det er dog ganske urimeligt at overføre dette paa en større Dreng.

Eller hvad mener man om Bogens „ædle“ Dreng, der gør hemmelig Gæld i Byen for ca. 200 Kr.? Er det saaledes med det grønne Træ — —. Forbryderspirerne skal jeg ikke dvæle ved; de er saa frastødende i deres Lumskhed, Ondskab og Fejghed, at det virker meget nedslaaende at se dem brede sig saa stærkt i Bogen.

Men her er det ganske vist en Trøst, at Forfatteren tager sig det saa let med Sandsynligheder. Og dette gælder ikke blot Drengene; thi hvor finder man den Fader (en stor Forretningsmand!), der omgaaende sender sin Søn 2—300 Kr., fordi han har skrevet om en Kammerats hemmelige Gæld til et saa stort Beløb? Selv om Forfatteren gør vedkommende Dreng til Bogens „ædle“, kan vedkommende Fader dog ikke vide dette og maa dog vist undersøge Sagen først.

At Bogens Hovedperson i sin Karakterløshed og Holdningsløshed, der yderligere faar en forstemmende Tone ved den stadige Klyngen sig til en ganske fordærvet Dreng i København (han kommer dog ikke til Sorø, men bliver efter at have været paa Tærsklen til Forbedringshuset mirabile dictu pludselig forvandlet ved et Par Lusinger), er lidet egnet til at repræsentere Soranertypen, vil næppe bestrides af nogen, der holder af Sorø, og derfor sikkert heller ikke af Forfatteren selv. Men hvorfor har han saa skrevet den Bog? Ja hvorfor? Hvis det har

været af Kærlighed til Sorø, maa det være den Kærlighed, der gør blind, men ganske vist ikke i Ordets sædvanlige Betydning: Blindhed for Fejlene. Af dem ser Nygaard flere end der er; kun undrer man sig over, at han med saa let Hjerte har kunnet male dem indenfor Rammerne af den Skole, han dog holder af.

„Det skæve Foraar“ er for saa vidt heldigere, som man dog her er i bedre Selskab, i hvert Fald hvad Sorøpartiet angaar, som ganske vist er Bogens mindste. De optrædende Dreng er ikke egentlige Forbryderspirer, men videre tiltalende er de heller ikke, dog maaske med Undtagelse af Arthur, Bogens Helt. Men heller ikke han undgaar det hos Nygaard saa yndede, at den brave Dreng føler sig tiltrukket af mere eller mindre daarligt Selskab, her repræsenteret af en Person, der i Sorøpartiet virker temmelig tomt, men siden hen optræder som en uhyggelig Soldaterplager. Skal vi ikke præsenteres for „Drøjeriet“ paa Sorø, saa skal vi i hvert Fald have det serveret i en anden Ramme. Man har stadig en Fornemmelse af, at Forfatteren først finder en Person interessant, naar han kan gøre ham ubehagelig. For saa vidt glæder man sig over, at man ret hurtigt forlader Sorø og begiver sig til København, hvor man gennem Resten af Bogen svælger i Gullaschfolk, Revolution og Bolcheviker. Men her har man dog altid den Trøst, at man i hvert Fald fra et soransk Synspunkt ikke er forpligtet til at læse det. Det skal derfor heller ikke omtales her.

Poul Helms.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

fejredes den 28. November f. A. i Nimbs store Sal og forløb i alle Maader programmæssig og festlig. Man var vendt tilbage til den 3-delte Fest: Immatrikulation af Aarets Dimittender, Gaasegilde og Panchesold, og Formen syntes atter at vinde Bifald — er i hvert Fald den, der giver de unge det fyldigste Indtryk af ved denne Lejlighed at optages i et Samfund, hvor ikke alt gaar ud paa at spise og drikke — med et Par Bordtaler og en Sang som eneste Højnelse . .

Andetsteds i Bladet vil man finde den smukke og varme Tale, hvormed Lektor *Holten-Bechtolsheim* glædede baade gamle og unge, efter at Samfundets Formand, Stabslæge *Norrie* havde budt Forsamlingen Velkommen; efter Talen fulgte de unge Dimittenders Proklamation som „gamle Soranere“, der nu kan bære Samfundets Emblem, som overraktes dem samtidig med at de vekslede Haandslag med Formanden; et Par nye *hgo.* Sange indledede og afsluttede denne Del af Programmet.

Ved Fællesspisningen talte Formanden for Skolen, hvis Rektor med en ung Datter, der hørte til Aarets Russer, var Samfundets Gæst; endvidere for „Aarets Høst“, som forhaabentlig vilde slutte op i de gamle Rækker, hvilket for dem, der havde det lidt økonomisk vanskeligt, nu var blevet lettere takket være en af de 50-Aars Jubilarer, Censor *P. A. Rosenbergs* fortsatte Gavnildhed, og endelig for dem af Russerne fra 1865 og 1875, der havde set sig i Stand til at modtage og efterkomme Indbydelsen, nemlig af de 50-aarige Konsul *Loehr* fra Fredericia og Lektor *Matthiessen* og af det 10 Aar ældre Hold fhv. Veterinærfysikus, Professor *Bernh. Bang*. Det var beklageligt, at ikke flere af de to Hold, der dog endnu talte et anseligt Tal i de levendes Rækker, havde set sig i Stand til at komme — fra to of de 60-aarige, fhv. Herredsfoged *Siersted* og Kontorchef *Tolderlund* havde man først umiddelbart før Festen faaet Afbud, dikteret af det ublide

Vejrlig; desto mere paaskønnede man deres Nærværelse, der havde glædet os med at komme; særlig takkede Formanden Professor *Bang* for hans usvækkede Interesse for Samfundet, blandt hvis mest udmærkede Medlemmer han maatte regnes med sin Verdensberømmelse, der kastede Glans ogsaa over den Skole, hvis Søn han var; i en smuk Tale for Sorø takkede Professor *Bang* for Skaalen for Jubilarerne.

Efter at Kaffen var drukket i Sidegalerierne, samledes Selskabet, der talte henimod 130 Deltagere, paany i den store Sal om Punchedopperne med Kontorchef *Harhoff* som en myndig magister bibendi. Atter fejredes Russerne, efter en Sang til Lejligheden af *Louis E. Grandjean*, og iøvrigt forløb Soldet fornøjeligt med Sange og mange Taler, hvoriblandt vi noterer: Direktør *Holger Dahl* (for Kontorchef *Olrik*), Rektor *Raaschou-Nielsen* (for Samfundet), Lektor *Matthiessen* (for Ungdommen) og Kontorchef *Olrik* (en versificeret Hyldest til *Matthiessen* og senere en Skaal for Kontorchef *Harhoff*). Fremdeles talte Godsejer *Ejnar Petersen* (for Formanden), Læge *Duepetersen* (for Professor *Bang*); Soraner-Bladets Forretningsfører, Bagermester *Rogert Møller* hyldedes med stormende Applaus; ogsaa de fire kvindelige Russer fik deres Skaal, og først ved 1-Tiden sluttede man af med „Hellig er vor Ungdomslyst“, „Der er et yndigt Land“ og „Kong Christian“ (alle staaende).

Vix.

ENGAGERINGSSECRETARIATETS VIRKSOMHED I 1925

I lighed med ifjor afgives en kortfattet beretning om engageringssecretariatets virksomhed i det forløbne år. Fra det foregaaende år var ved årets begyndelse 5 ansøgninger i Kraft, i årets løb indgik der yderligere 10 ansøgninger; der har således ved årets slutning været behandlet 15 ansøgninger.

Secretariatet har tilvejebragt 5 ansættelser. Een — den eneste — henvendelse fra en gammel soraner om medhjælp kunde ikke efterkommes og udnytted.

Ansæt ved secretariatets hjælp	5
ansæt ved egen hjælp	5
tilbagetrukken ansøgning	1
endnu pladssøgende	4
behandlede ansøgninger ialt	15

Omkostningerne ved engageringssecretariatets virksomhed i 1925 beløb sig til Kr. 12.—, som er båret af samfundets kasse.

Fra og med juni måned stillede oberst, kammerherre C. F. Gjournals sig til rådighed for secretariatet med henblik på sådanne ældre pladssøgende soranere, som måtte foretrække at henvende sig til en ældre kammerat med deres bekymringer for beskæftigelse. Året har været endnu vanskeligere end det foregaaende, idet først den store arbejdskamp i foråret og derpå kronestigningen i sommer, hvad der vil være noksom bekendt, influerede lammende på erhvervslivet og derved på beskæftigelsesgraden indenfor de forskellige erhverv, hvad der naturligvis gjorde det særlig brydsomt at skaffe nyansættelser for de pladssøgende.

Det må desværre siges, at med mindre de gamle soranere selv regelmæssigt henvender sig om medhjælp til secretariatet, vil dets virksomhed gå en pauver fremtid i møde på baggrund af de virkelige trange tider, som man fortsat må regne med.

Gjournals.

Louis E. Grandjean.

VELKOMST TIL RUSSENE

DEN 28. NOVEMBER 1925

Mel.: Snart er natten svunden.

Russen her i aften
som et pust fra Soer
bringer med sig kraften
fra vor gamle mor;
trin for trin af trappen,
livets, let han gør,
mens ham Phønix knappen
siger, hvad han bør.

Broder i vor orden
er han denne stund;
ridder i sin vorden
uden anden grund
end ham Phønixtegnet
leder hvert et skridt,
maner ham at egnet
blir man forsaauidt

man sin post i livet
røgter som en søn,
der har løftet givet,
hævet af sin løn.
Bliv en tro Soraner,
brug Din unge kraft,
ti i Dig vi aner
Sorø-blodets saft.

Louis E. Grandjean.

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

JULEAFTEN, o hvor er Du sød." Den gamle Skik med at sætte Mærke i Kalenderen for hver Dag, man nærmer sig Jul, har ogsaa iaar gentaget sig blandt Eleverne. Og for hvert Kryds drømmes der om Risengrød, Julekage og snart sagt alle denne Verdens Goder. Samtidig maa der tænkes lidt paa Julegaverne. Den frivillige Sløjd har i denne Henseende aabnet nye Muligheder, saa der bliver bedre Forslag i de tilstaaede Penge. Det gaar iøvrigt Drengene nu omstunder ligesom de Voksne, at Selskabeligheden henad Jul smækker sammen om Ørene paa dem. Der indbydes til Aftenunderholdninger i Festsalen, gamle Soranere, som holder Foredrag med Lysbilleder, Koncertforeningen, som faar Københavns allerfineste Kræfter herved, Provinsens Skoleteater med Ungdom og Galskab, aarligt Besøg i Kinografen, uregelmæssige Besøg i samme for kære Forældres, Onklers og Tantes i Smug een tilstillede Penge, Holbergforestilling i det kgl. Teater for de ældste Elever, Masser af Prøver til den forestaaende Skolekomedie og endelig denne selv med Generalprøve og øvrige Tilbehør. Saa maa vi jo ikke glemme Kongeballet med det to Dages Besøg af Paarørende. Det er svært at holde sammen paa, altsammen; men det er ikke det hele. Julekaraktererne skulde gerne være lidt pyntelige. Det gaar jo endda an i de lavere Klasser. Der er vel nok en eller anden rar Lærer, som kan forstaa Situationen. Værre er det, hvor der holdes Terminsprøver. Man maa indhente en Masse forat være rustet til Dansk Stil, ikke at tale om skriftlig

Kemi og Fysiologi f. Eks. Godt er det derfor, at Traditionen med de 6 Gange Gaas og 6 Gange And, Kraasesuppe og Blodpøser er ophævet. Det blev for meget for de moderne Drengemaver.

Kongeballet holdes ikke nu paa Kongens Fødselsdag og er ikke mere noget Kongebal, idet der ikke mere ved den afbrændte Rødvind holdes Tale for Kongen, men for Damerne. Trængselen er dog større end nogensinde. I Novembernumret af Soraner-Bladet er Dansen allerede omtalt. Men den ungdommelige Skribent har aabenbart haft saa travlt med at filme med Ballets Dronninger, at han aldeles har overset den repræsentative Del af Forsamlingen, som efter gammel Tradition samles i Lovsangssalen mellem Kl. 8 og 9 forat indtage „Frokosten“. Denne bestod i umindelige Tider (kun Lektor *Matthiessen* ved rigtig hvor længe) af Brødsnitter uden Smør og tykke Stykker Paalæg, hvortil i al Beskedenhed blev nydt nogle ægte danske Snapse. Desværre er altsaa her sket en Forandring til Smørrebrød og Øl, hvorved Poesien er gaaet fløjten. Sandheden tro maa det dog indrømmes, at der ogsaa var Snaps, at alt syntes at være „dansk Arbejde“ og smagte de Repræsentative fortræffelig. Det samme gjaldt Cigaren, som dog ikke var vokset paa hjemlig Grund. Den traditionelle Whist var afløst af L'hombre og Bridge — saavidt Røgens Tæthed tillod at observere.

November Maaned iaar har frembudt Lighedspunkter med 1884. Den Gang løb man efter troværdige Beretninger paa Skøjter paa Søen i Maanedens sidste 14 Dage. Den 3die December kom Omslaget til Tø, og den 4de, da Kong Christian den 9de gæstede Akademiet, øsregnede det. Lighedspunkterne er altsaa Frosten, Sneen og Omslaget først i December. Forskellen fremkommer, ved at Skøjteløbningen har været saa overmaade ringe trods de 14° Rs. Kulde. Men Snelaget, som iaar jævnt hen var 1/4 Meter, har frembudt en gunstig Chance for Kælkning paa de nærliggende Bakker: Skjolden, Galgebakken og ikke mindst Tuelsborgbakken. Holbergs Fødselsdag var i saa Henseende meget gunstig, og hvis ikke Eftermiddagschokoladen satte en uoverstigelig Grænse for de lækkersultne Alumner, vilde Turene vel ogsaa den Dag være gaaet lidt længere ud. Sneen har ogsaa givet Fodsportsmændene en ny Fornøjelse: en Løbetur paa bare Fødder i den høje Sne. En fuldstændig Kneipkur!

Efteraarets største Sensation paa begge Sider af Klosterporten har vel nok været Undervisningsministerens „Collation“ i Ministerboligen den 12te December. Det lille Samfund paa begge Sider af Porten har spekuleret meget, talt meget og skumlet ikke saa lidt i den Anledning. Det blev imidlertid en fuldstændig Succes. Ministeren viste sig som en omhyggelig, jævn og elskværdig Husmoder, og fra de ministerielle Embedsmænd blev gjort ihærdige Bestræbelser forat faa alt til at forløbe fornøjeligt. Naturligvis blev der holdt nogle Taler. Ministeren forklarede, at Anledningen til Festen ganske vist var de to gamle Lektorers *Matthiessens* og *Lauritæns* Afgang; men at den dybere liggende Aarsag dog var et Ønske fra Ministeriets Embedsmænd og hende selv om at komme i nærmere Kontakt med „den store Familie“, som Akademiets og Skolens Embedsmænd udgjorde, ligesom ogsaa med de stedlige kommunale Autoriteter. Sorø Akademi maatte ifølge sine Traditioner hvile paa konservativ Grund. Men dette havde ikke hindret en Udvikling efter Tidens Krav. Der var en Tid, da „Fruentimmer“ var ganske udelukkede fra dette Sted. En Elev kunde kun undtagelsesvis faa Lov at mødes med sin Moder eller Bedstemoder, og da kun i mindst to Mils Afstand fra Skolen og ikke over een Dag. Dette havde ændret sig nu. Kvinden var kommen med ogsaa her, og

Ministeren syntes at ville spaa, at hun vilde faa samme Ret her som ved andre Skoler.

De to Lektorer takkede hver paa sin Maade. *Matthiessen* anlagde højere Synspunkter og mente, at den egentlige Betydning af denne Fest var Lærerstandens Anerkendelse som en Stand, der naaede op i Højde med fortjente Mænd. Det blev til en Skaal for Undervisningsministeren.

Lauritsen naaede ikke højere end til Drengene. Han ønskede Vandet i Tuel Sø bragt tilbage til dets tidligere Renhed og Klarhed. Han sagde ikke, at han igen vilde ud at bade dér med hele Soldaterkorpset; men det syntes at ligge paa Bunden af hans Ønsker. Dette blev til en Skaal for Sorø Akademi, altsaa Godset og Skolen.

Rektor fortalte skæmtetfuld, hvorledes Lærerne havde slaet Ordet „Collation“ op i de forskellige Leksika. En havde fundet, at det var det samme som „Kalas“, en anden „Smørrebrød og Øl“, en tredje „tvangfri Sammenkomst med Dessert“. Det lod til, at alle havde haft Ret.

Aftenen endte med Dans efter Grammofon, og den utrættelige *Matthiessen* svang sin Kollega *Lauritzens* Datter.

I December ifører Sorø Købstad sig sin Julepragt. Det elektriske Lys straalere fra Butiksvinduerne og fordunkler ganske den ellers saa gode Gadebelysning. Paa Torvet er rejst et Juletræ, vel ikke saa stort som det paa Raadhuspladsen i København, men til Gengæld nok saa smukt i Formen. Det er rejst af Oddfellow'erne, som samler ind til en glædelig Jul for „den skjulte Nød“. Træet straalende i sin fulde Glans, da de ærede Publikum'er den 20de December gik ad Klosterporten til Akademiets Julekomedie. Her var Liv og Løjer, d. v. s. „Soldaterløjer“ af C. Hostrup. „Livet“ havde de Unge selv besørget under Lektor *Rosens* Vejledning, og baade de og Tilskuerne morede sig fortræffeligt. Folk udefra, som har Forstand paa Tingene, erklærede uforbeholdent, at de virkelig syntes, det gik godt. Naturligvis kan en vel udviklet ung Mand med straagul Paryk og bare Kricketarme ikke virke særlig illuderende som Elskerinde. Mærkeligt nok var det imidlertid særlig de ældre Damer blandt Publikum, som lo under Elskovsscenen. Maaske har de tænkt paa, at deres søde Døtre og Niecer vilde have været bedre paa Plads der. I saa Fald falder det i Traad med Undervisningsministerens Ord om Kvinden, som bør rykke frem. Dette er allerede opfyldt ved Festligheden den sidste Aften før Ferien. Gamle Elever vil mindes alle de obligate Julespektakler, Pudekampen ikke at forglemme. Denne Tilstand afløstes af den *Lund-dahlske* Æra, hvor det store Juletræ tændtes i Lovsangsalen, og der serveredes Punch og Kager. Saa gik til Slutning Dansen til Adjunkt *Petersens* Akkompagnement. Men det var Drengene, der dansede indbyrdes, og Glæden fandt sin Ud-løsning i maaske lidt for stærke Tramp. Nu er man naaet til at bruge de tre mindre Festlokaler med tilstødende Gange. Samtlige Lærere med Familier er inviterede, saa nu er Kvinden altsaa kommen paa Plads som Moder, Søster og Konkurrent. Hvor de myrer paa, de smaa Kvinder, naar det gælder om at komme gennem Dørene til Rulletten, Kortlotteriet og de andre Herligheder, medens Mødrene samles om Konfektbordene — naa, Drengene lider forøvrigt heller ingen Nød. Der spilles ogsaa ihærdig „effen eller ueffen“ om Nødderne, og denne Spøg foregaar i Tasmørke om det endnu halvtændte Juletræ. Det hele ender med almindelig Choc-ladedrikning, naar Adjunkt *Nielsen* har sagt sin allersidste Vittighed ved Rulletten; og med en behagelig Følelse af Mæthed gaar Alumnerne i Seng og synger deres tre Sange, som slet ikke maa blive til flere.

Der er ikke mange, som kan deres Lektier den sidste Dag. Skidt være med det! Lærerne læser vel op i Ti-

merne, og i hvert Fald regnes jo Karaktererne med til næste Sammentælling.

En lang Julesalme. Formaning fra Rektor m. H. t. Hjemrejsen og i Tilfælde af smitsom Sygdom. Hilsen til Forældrene. Glædelig Jul. x.

GAMLE SORANERE

Fra 1. Januar er Fuldmægtig *Louis E. Grandjean* i Forsikringsselskabet „Baltica“ udnævnt til Kontorchef.

Kontorchef *C. J. W. Harhoff* kunde den 1. December fejre 40-Aarsdagen for sin Ansættelse i Statsbanernes Generaldirektorat og var i den Anledning Genstand for Opmærksomhed fra alle Sider.

Ogsaa Soransk Samfund, hvoraf han altid har været et trofast Medlem og i hvis Bestyrelse han nu har Sæde som Bestyrer af Understøttelsesfonden, bragte ham paa Jubilæumsdagen sin Hyldest, og vi har derefter fra Jubilæaren modtaget følgende med Anmodning om Optagelse:

TAK

Soransk Samfund bedes modtage min bedste Tak for den smukke Blomsterkurv som sendtes mig i Anledning af mit 40-Aars Jubilæum.

J. Harhoff.

En ung Soraner med Realeksamen kan faa Ansættelse fra 1. Februar som Elev i et herværende stort Forsikringsselskab. Omgaaende Henvendelse til Kontorchef Grandjean, Bredgade 42, Telf. 4058 (Engageringssekretariatet).

SORANER-BAL

Soransk Samfund indbyder Medlemmerne med Damer til en Souper med Dans Fredag den 5. Marts Kl. 7 pr. i Nimbs Lokaler. Der henvises til Bekendtgørelsen paa Omslagets 4. Side. Man bedes tegne sig i god Tid!

NY SORØ-RADERING

UNDERLIGT er det, at Sorø ikke i højere Grad frister til kunstnerisk Gengivelse; alene den Omstændighed, at der er et Par Tusinde ældre og yngre Soranere, som gerne vil eje gode og ikke for dyre Sorø-Billeder, skulde i disse Tider nok kunne opmuntre til at udnytte Chancerne rent forretningsmæssigt! Ønskeligt vilde det blot være, om d'Herrens vilde vælge nogle nye af de mange gode Motiver; selve Skolebygningen kan vi jo nu temmelig godt udenad.

I den foran gengivne Farveradering af *Hj. Backmann* (tilsendt os af Københavns Kunsthandel ved *Sv. Münnich*) har Kunstneren faaet en ganske dekorativ Virkning ud af det velkendte Motiv; den vil nok kunne gøre en og anden Soraner, der ikke lader sig forskrække af de al for stærke Farver i Græsset og Pavillonens Tag, en Smule varm om Hjertet. Billedfladen er 18×23 cm; Bladet fremstilles kun i et begrænset Oplag og koster 15 Kr.

REDAKTION: Trommesalen 7¹, cand. juris OLRIK.
EKSPEDITION: Vesterbrogade 30, Bagermester ROBERT MØLLER.

Soraner - Bladet

Lovsamlinger og Tidsskrifter
samt gamle og nye Bøger

indbindes

Inge Rølsted

Krystalgade 24

Telefon 11714

& Am. 91 v

Coffield
TIRE PROTECTOR

Nordisk Agentur-Central

Vesterbrogade Nr. 62 A

Telefon: 13738

København B.

Clichéerne til Soraner-Bladet

er udført i
Bernh. Middelboes Reproduktionsanstalt
St. Pederstræde 34. Telf. Central 5797.

Tlf. 12528. Palæ 2350 x.

Nr. 35. Amaliegade Nr. 35.

DRIVREMME

LAVE NØRGAARD**Sorø Beklædningsoplag**

Alt Udstyr til Sorø Akademis Elever.

J. M. POHL

Joh. Steffensen

1ste Kl.s Herreskræderi

Knabrostræde 3

Telefon 5355

CHR. STØVRING

VOGNMAND

Bil udlejes.

Alléen 9 SORØ Telf. 167

**Chr. Soelberg
& Søn**

Slagtermestre

Sorø

Telf. 31

RESTAURANT
PARNAS

J. Rasmussen.

SORØ TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.

1. Kl.s Servering.

Moderate Priser.

— SORØ —
Husholdningskole

Bestyrerinde:

Frk. E. Vestergaard.

5 Maaneders Kursus

begynder 4. Maj og 4. Novb.

Telf. Sorø 102.

Restaurant**Nimb**

Telf.: 7903 - 1273

Knud Poulsen

Boghandler

Slotsgade

Killerød

Telefon 80.

^{A/s} **REXA**
Nansengade 19, Tlf. Byen 8561
København K.
A. MADVIG

Herrelingeri, Manufaktur

Manschetskjorter med 2 Flipper

Kr. 9,85.

Enhver Soraner faar Rabat.

Albert Petersens Eftfl.
J. LARSEN
Blikkenslager og Kobbersmed
Udstyrsforretning.
SORØ TELF. 210

Husholdningsseminariet**ANKERHUS**

uddanner Lærerinder

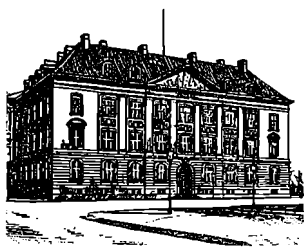
og afholder

Kursus for unge Piger

Magdalene Lauridsen

Sorø

Telf. 138

DET GENSIDIGE
FORSIKRINGSSÆLSKAB

„DANMARK“

Brand- og
Tyveriforsikring
Livsforsikring

Hovedkontor:

Vestre Boulevard 34

Selskabets Ejendom.

Agenter overalt i Landet.

Niels Jørgensen

Læderhandler

Drivremmefabrik

Consistensfedt, Remfedt

og Asbest.

Sorø. Tlf. 85.**Niels Christensen**

Telef. 9, Sorø, Torvet

Alt i Herreekvipering

Største Udvalg

Habitter og Overfrakker

lev. eft. Maal paa faa Dage

God Pasform

Spis Brød

fra

Kongskilde Mølle

Vognene kører

overalt i Byen

Tlf. 168 Sorø

J. Grøndahl & Co.

— STØRSTE —
SPECIALFORRETNING

Have-, Park- og
Veranda-Møbler

i forskellige Stilarter efter
originale Modeller.**Hovedvagtsgade 4**

København K.

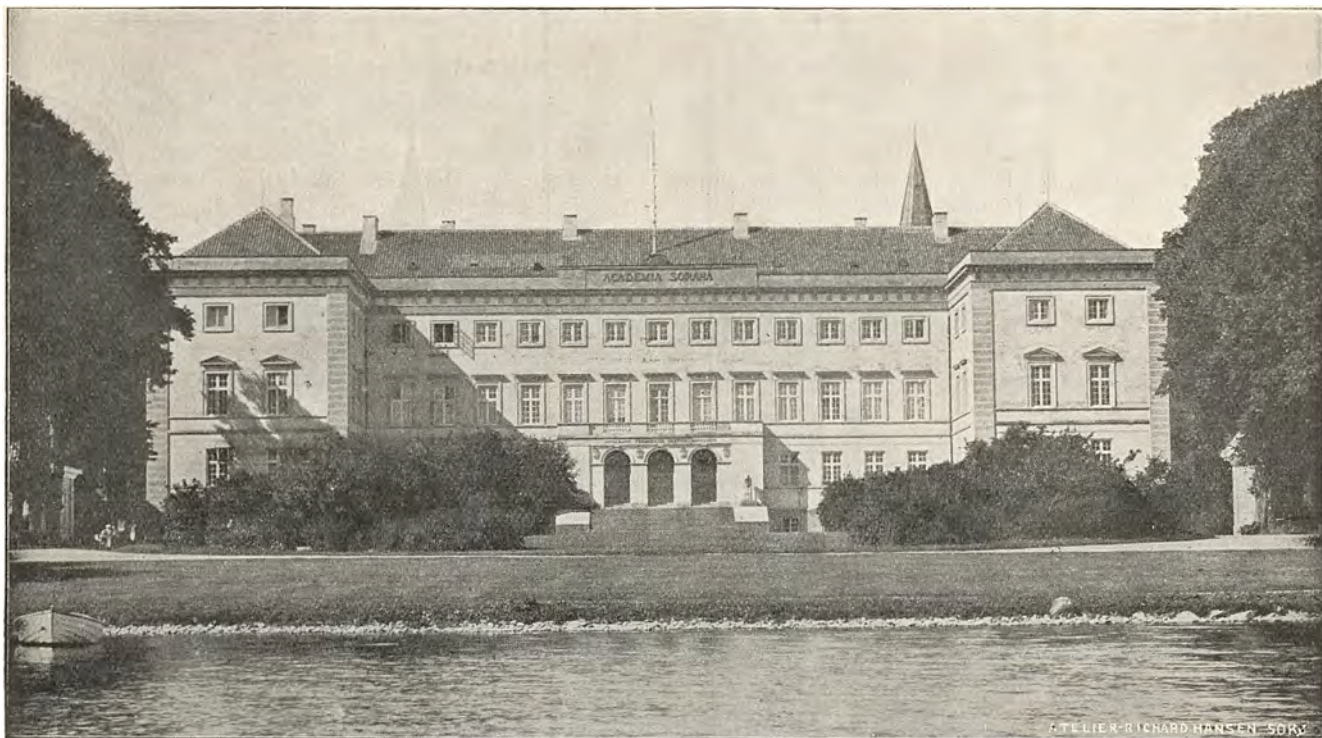
Telefon 1396.

Aktieselskabet
GRØN & WITZKE
ALLE ARTER ASSURANCE

KØBENHAVNAARHUS - AALBORG
ODENSE

Repræsentanter i samtlige
danske Høbstæder.

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 2

FEBRUAR 1926

SORØ AKADEMIS BIBLIOTEK

Af Bibliotekar, Lektor GLAHN, Sorø.

ENHVER, som for sine Studiers Skyld, har maattet ty til Arkivernes eller Bibliotekernes Læsesal, kender det ejendommelige Velvære, som man føler, naar man har faaet de nødvendige Bøger bragt og kan sætte sig til Arbejdet. Den hensynsfyldte Ro, som hviler over alle disse Mennesker, der er optagne hver af sit, er ligesom mættet med en indadvendt Energi. Det er, som al denne Energi traadløst forplanter sig gennem hele Rummet til hver enkelt. — Ja, hvem véd!

Denne smit-somme Arbejdshygge i disse Studieværksteder har faaet en

gammel Sorøner til at ønske, at hans gamle Skoles Bibliotek maatte kunne yde noget i samme Retning for Skoleungdommen, og det Ønske har han fremsat i Sorøner-Bladet for November f. A. (10. Aarg., Nr. 11), idet han dertil knytter nogle Erindringer og mere eller mindre subjektive Betragtninger over Biblioteket og dets Forhold før og nu.

I Egenskab af Bibliotekar p. t. ved Sorø Akademis Bibliotek tilfalder det jo naturligst mig at svare paa de Spørgsmaal, som Herr Kontorchef *F. v. Holstein* i ovennævnte Artikel fremsætter, og jeg griber med saa meget større Glæde Lejligheden dertil, som jeg i Hovedsagen: Ønskeligheden af, at der oprettes en Læsesal ogsaa for Skolens Elever — („ogsaa“, thi det skulde nødigt

BIBLIOTEKSSALENS ØSTRE ENDE
I Skabene opbevares Holberg-Samlingen.

A. Lindegaard fot.

blive derved!) — er ganske enig med Kontorchefen. — „Det store Bibliotek“ er nok stort, — endnu det største Ikke-Fagbibliotek efter de to Hovedbiblioteker i København og Statsbiblioteket i Aarhus, — men dog ikke saa stort, som Kontorchefen formoder, ja end ikke saa stort, som man indtil sidste Aarsskifte formodede. Ved en i December f. A. afsluttet Optælling er man naaet til at fastslaa Størrelsen til ca. 55000 Bind + ca. 12000 Skoleprogrammer. Naar der har været afvigende Angivelser, da stammer dette fra, at man i 1887, da Hyldekartoteket blev færdigt, gik over fra den tidligere Fremgangsmaade til opgive Antallet af Bind til at opgive Antallet af Sedler, 3: Værker.

I det nævnte Aar mødes altsaa de to Vurderinger og viser, at der var ca. 23000 Sedler = 39000 Bind. Den 1. Januar 1926 var der 31000 Sedler = 67000 Bind (heri altsaa ogsaa medregnet Skoleprogrammer). Beklageligvis blev den sidste Optælling foretaget saa sent, at den ikke kunde naa at komme med i Dr. Laurits Niensens Bog om Skole- og Stiftsbiblioteker, som dog havde givet Stødet til, at jeg lod Optællingen foretage. Naar imidlertid Kontorchefen antyder, at Bibliotekets Bogbestand i 1867 skulde indeholde 30000 Bind „af den danske Litteratur Skatte“, da er det en Misforstaaelse eller maaske snarere en lapsus calami; man regner næppe meget fejl, naar man siger, at den Gang var over Halvdelen paa fremmede Sprog, nu er der nok mere Ligevægt mellem disse to Grupper. Medens det i Overlærer Bangs Tid ikke endnu var lykkedes at gøre Hyldekartoteket færdigt, blev dette i Overlærer Michsens Tid — som ovenfor nævnt 1887. — fuldendt ved velvillig Assistance af forskellige Lærere. I Lektor Gads Tid blev der skabt et alfabetisk Katalog, som gør det langt lettere end før at benytte Biblioteket. At udarbejde et fuldstændigt trykt Katalog for hele Biblioteket vilde i vore Dage være et uhyre kostbart og i Forhold til Bekostningen lidet frugtbringende Arbejde; men forhaabentlig kommer den Tid, da de Dele af Biblioteket, for hvis Vedkommende det kan have praktisk Betydning at have et trykt Katalog, faar et saadant. Selvom Forholdene paa disse Punkter altsaa endnu ikke er ideelle, er der dog sket et for den stedlige Benyttelse af Bogbestanden meget stort Fremskridt ved Fremstillingen af det alfabetiske Katalog. Og dog maa det bemærkes, at Overlærer Bang, der blev Bibliotekar i 1849, sikkert i 1867 har været saa godt hjemme i Biblioteket, — der dengang altsaa kun var halvt saa stort som nu, — at Manglen, saa længe han fungerede, sikkert følte meget lidt i Praksis, stadig naturligvis for Laanere paa Stedet. Men for den, der overtog Biblioteket, var det naturligvis ganske anderledes svært, inden det alfabetiske Katalog eksisterede, at finde sig til Rette.

Hvad angaar Adgangen for Eleverne til selv at undersøge Bogbestanden, da gives den ogsaa nu kun ganske undertagelsesvis. Det vilde næppe baade det Ordensprincip, som Kontorchefen med Rette beundrer ved det Kongelige Bibliotek, om man gav Ungdommen Adgang dertil, men vi hjælper dem i videste Udstrækning til at faa, hvad de beder om. Om Udlaanstiderne er at bemærke, at der fra den ældste Tid kun har været Udlaan fra 12—14 Dage om Ugen. I de sidste Aar er der yderligere, da Tiden var ubekvem for en Del private Laanere, forsøgsvis blevet indrettet Udlaan om Mandagen fra 3—3^{3/4}; det benyttes meget lidt, men opretholdes dog af ovennævnte Hensyn.

Bibliotekets Ledelse har i Overlærer Bangs Tid næppe været saa suveræn i hans Hænder, som Kontorchefen forudsætter; dog, det vilde føre for vidt at komme ind paa dette Forhold. Men ved at drive Studiet af Skolens Aarskrift — (en nok saa passende Benævnelse, som Rektor

Hoff i 1910 lod afløse den ældre: Indbydelsesskrift, 3: til at overvære de aarlige Eksaminer) — vil man let finde, at Bogudvalget daterer sig fra 1902 og ligeledes skyldes Rektor Hoff's Initiativ. Før den Tid har i hvert Fald Rektor, der overfor Ministeriet er Bibliotekets Leder, afgjort sligt i Samraad med Bibliotekaren, der i tidligere Tid hed Amanuensis. En Gaveliste har altid været optaget for Musæets Vedkommende, og den er meget detailleret; for Bibliotekets Vedkommende har i ældre Tider almindeligvis kun de større Gaver været omtalt, selv dette gik af Brug, men det maa siges, at Gaverne ogsaa er blevet færre med Tiden, og en af Grundene til at optegne Gaverne i Aarskriftet, er netop at vise Almenheden*), at Biblioteket er glad ved at modtage Gaver. Hvorfor en Gave fra Finlands Legation af Kontorchefen bæres med „(!)“ er ikke helt klart. Det er et Led i den nye finske Republiks Propaganda for sin selvstændige Tilværelse, og Bøgerne sendes sikkert til adskillige andre større Biblioteker; hertil kom de kort efter, at den kvindelige Leder af Finlands Folkebibliotekstilsyn havde aflagt et Besøg paa Biblioteket her. Endvidere maa det bemærkes, at naar Kontorchefen blandt de i det forløbne Aar modtagne Gaver anfører „nogle Breve fra og til Ingemann“, bliver dette mildest talt vildledende, hvorfor jeg ogsaa tillader mig at citere, hvad der herom staar i Aarskriftet: „For en Særbevilling paa 200 Kr. er en Samling Breve fra og til Ingemann (758 Nr.) som i 1882 var skænket Biblioteket i en sørgelig Forfatning, blevet repareret og indbundne i 37 Hefter af det kgl. Biblioteks Bogbinder.“

Naar Kontorchefen anker over, at man ikke meddeler noget som helst om, i hvilket Omfang Biblioteket benyttes, saa vilde jeg ogsaa finde den Tanke meget naturlig; for de senere Aar er der en Statistik, der viser:

1923:	107	Laanere,	deraf	29	El.,	1074	Bd.,	deraf	109	til	El.
1924:	112	„	„	38	„	1300	„	„	250	„	„
1925:	125	„	„	50	„	1457	„	„	315	„	„

og det er altsaa Elever i de 3 Gymnasieklasser, hvis Gennemsnits Antal i disse 3 Aar har været ca. 105 (de to øverste Klasser, der jo er de ivrigste, ca. 66). Desuden fremlægges paa Lærernes Læsesal ca. 50 Tidsskrifter og ca. 200 nyanskafte Bøger aarlig, og Hjemlaanene har i samme Treaar været op mod ca. 600 aarlig, hvortil saa kommer, hvad der læses paa Stedet i Mellemtimer o. l.

Hvad nu Spørgsmaalet om Elevernes Boglaan angaar, da antydes der ogsaa nogen Kritik fra Kontorchefens Side. Den synes ikke uberettiget, men tager knap det fornødne Hensyn til de stedlige Forhold. Eleverne af Mellemskolen har sjældent Interesser, der gaar ud over, hvad der bydes af Elevbiblioteket, som ved Siden af dansk og oversat Skønlitteratur ogsaa rummer historiske og geografiske Værker passende for den Alder. For Naturfagernes Vedkommende supplerer Musæets forskellige Bogsamlinger det. Kommer en Mellemskoleelev op paa „det store Bibliotek“ og beder om en Fagbog vedrørende et eller andet Emne, eller om et bestemt Værk, faar han det selvfølgelig med Glæde, hvis der da er Gnist af Mening i at lade ham faa det. For Gymnasieklasserne staar Biblioteket til Raadighed. Hvis — hvad der med Nutidens Kundskaber i Latin dog ikke er overdreven sandsynligt, — en Elev bad om at laane Oluf Rosenkrantz: Apologia nobilitatis Danicæ (Lübeck) 1681, vilde han maaske ikke faa den til Hjemlaan, fordi den vist er ret sjælden, men derimod uden Hensyn til hans eventuelle Sprogkundskaber faa Lov til at studere den paa den Læsesal, som — havde jeg nær sagt — vi ikke har.

*) Giverne faar naturligvis en personlig Tak.

Angaaende Tilladelsen for Elever til at laane Bøger fra Biblioteket, skal jeg citere det provisoriske Reglement for Bøgers Udlaan fra Sorø Academies Bibliotek 1828:

§ 1. — — —

§ 2. Adgang til Laan af Bøger fra Biblioteket har ei blot Academiets Lærere og Academister [o: Studenterne], men ogsaa Videnskabsmænd eller Honoratiores fra Sorø Bye og Omegn.

§ 3. Elever og Disciple [o: Alumner og Elever i *Skolen*] tillades alene Laan, naar en Lærers skriftlige Anbefaling forevises til Erholdelse af de attraaede Bøger.

Det bemærkes, at Gymnasiasterne i alt væsentlig blev Arvtagerne til Akademisternes Rettigheder, da den akademiske Anstalt blev nedlagt i 1849.

Jeg vilde ønske, at Kontorchefen — ja med ham mange gamle Soranere! — vilde aflægge et Besøg i Sorø Akademis Bibliotek. Han vilde da ved Selvsyn kunne overbevise sig om, at den Smule Arbejds-, Læse- og Udlaansstue, der overhovedet er Plads til, er indrettet for nogle Aar siden, og tillige om, at det vi trænger til ikke er en Udvidelse af de nuværende Lokaler, men: en ny Bygning.

Man skal ikke mane Fanden paa Væggen, men udbryder der Ild, er det hele nedbrændt paa en Times Tid. Det er en pinlig Tanke, at den Skæbne truer et Bibliotek, som af alle Kendere betegnes som det fineste efter de store Biblioteker. Men saadan er det. Forhaabentlig vil Akademiets Midler inden faa Aar tillade, at denne Bogsamling, der rummer saa mange Skatte, bringes sikkert i Hus, at ikke en Gentagelse af Tragedien fra 1813 skal beskæmme dem, der holder sig til det gamle bekvemme Ord: Kommer Tid, kommer Raad. Det kunde jo blive for sent.

Naar der skal bygges et nyt Bibliotek, ja saa vil Spørgsmaalet om Bibliotekets Udnyttelse ikke blot af Lærerne, Eleverne og Sorøs Borgere, men af langt videre Kredse finde en Afgørelse. Det synes at være en bagvendt Tanke, at et Bibliotek af denne Størrelse i vor biblioteksinteresserede Tid staar til Raadighed for et saadant Faatal af Mennesker. Det skulde udvides, saa at det kunde blive i Stand til paa de mere almene Omraader at hjælpe til at aflaste særlig det Kongelige Bibliotek m. H. t. Udlaan til Sjælland. Det indeholder nu — som fhv. Overbibliotekar Lange karakteriserede det — „alt det som man ikke kan købe mere, men som skal findes i et saadant Bibliotek,“ og hvor lidt disse mange værdifulde Kundskabskilder bruges nu, viser ovennævnte Tal. Saa skal der blive baade en Studiesal, en almindelig Læsesal og en Børnelæsesal, og dertil et Klasselokale til Undervisning i Bøgers Brug, saa — — — ja lad os ikke give os Fantasien i Vold, men vende tilbage til Kontorchefens Bemærkninger om de nuværende Forhold og hans Forslag til deres Forbedring.

Altsaa: vi er enige om Ønskeligheden af en Læsesal, men som det nu er, er der 1) ingen Plads til den, 2) ingen Tilsyn til den. Thi det maa betegnes som en Utopi, navnlig med de nuværende Biblioteksforhold for Øje, at overlade en Gymnasiast Tilsynet. Det er ikke hans Æresfølelse, Villighed, Fornuft eller sligt, jeg tvivler om, men det er ganske simpelt uørgeligt. Der skal en Autoritet og en med Biblioteket fuldt fortrolig Person til, for at det skal lade sig gøre, uden at der gaar noget i Skudder-mudder; men naar den nye Bygning kommer — det ske snart! — saa haaber jeg, at alt vil blive indrettet saa godt, at Kontorchefen vil glæde sig derved, som jeg. Inden jeg forlader dette Punkt skal jeg dog gøre opmærksom paa, at det paa „den blaa Gang“ staaende Haandbibliotek for Lærerne ligesom de sammesteds fremlagte Bøger og

Tidsskrifter er gjort tilgængeligt for Gymnasiasterne uden for selve Skoletiden.

Til sidst maa jeg sige noget om den almindelige Kundskab om Biblioteket, dets Historie o. desl., og Læremes Forhold til dette Spørgsmaal. Allerede Rektor Hoff tog af og til Klasser med over paa Biblioteket og viste dem Bøger, der paa en eller anden Maade var værdifulde eller interessante. Ogsaa andre Lærere, særlig naturligvis Lærere i Dansk og Historie, har undertiden aflagt Besøg der i samme Øjemed. Men i disse Tider lægges der saa meget Pres paa Undervisningen, at den overflødige Tid snart sagt ikke findes. Ogsaa fra anden Kant er der anket over, at — i dette Tilfælde — særlig *Johan Bilows*s Forhold til Biblioteket og hans hele noble Person ikke droges med ind i Undervisningen. Men hvor kommer Tiden til sligt fra? En Bemærkning i Forbigaaende fæster næppe rigtig

BIBLIOTEKETS ARBEJDS-, LÆSE- OG UDLAANSVÆRELSE. A. Lindegaard fot.

Rod, og før „Hjemstavnskundskab“ indgaar i Undervisningen, maa man ikke regne med, at sligt lader sig gøre.

Naar Kontorchefen giver Sløjdundervisningen et Hib, er det for Smed at rette Bager; thi det er i Mellemskolen, der drives Sløjd (hvad et opmærksomt Studium af Aarskriftet noksom vil vise), men kun i Gymnasiet vil der være Modenhed til at faa noget ud af et Besøg paa Biblioteket. Bemærkningen føles som en lovlig letkøbt Sortie.

Men saa er der en Grund endnu til, at der ikke er blevet berettet Eleverne noget videre om Bibliotekets Opriindelse og Skæbne, den nemlig, at denne Bogsamlings indre Værdier i Tidens Løb næsten er gaaet i Glemme. Den er i visse Maader et Museum med mangfoldige skønne og sjældne Bøger; men det er først, da det faldt i min Lod at omordne Bøgerne i et mere moderne System, at jeg ved i 8—9 Aar at passere det hele, saa at sige nolens volens er bleven fortrolig med dets Skatte og nu har stillet dem op i Skabe for at bevare dem og holde dem for sig selv — særlig med Tanken paa Brandfaren.

Siden jeg selv har naaet dette Kendskab, har jeg ogsaa søgt at meddele andre det, saa vel udadtil ved Artikler, som indadtil ved i de to sidste Aar at indbyde Gymnasiasterne af de to ældste Klasser til at høre lidt nærmere om saavel det gamle som det nye Biblioteks

Historie og til at se de mange skønne og sjældne Bind og „rare“ Bøger, som det indeholder. Men for at kunne vejlede andre maa man vide selv, og her skal der endnu et langvarigt og besværligt Studium til for at vinde klarere Besked; dette kunde jeg ikke faa Tid til, saa længe jeg var ene (jeg bemærker her, at mine Forgængere altid var ene om Arbejdet!), og saa længe Omordningen af Bogbestanden krævede Tid langt over den pligtige, for at Arbejdet kunde blive tilendebragt i en overskuelig Række Aar og skabe Basis for den Anvendelse, der efter min Overbevisning før eller senere vil blive gjort af Biblioteket. Dets Historie er endnu uskrevet, men det kommer vel nok en Gang.

Da jeg paa visse Punkter har maattet anvende lidt Kontraktik, vil jeg gerne slutte disse orienterende Bemærkninger med at ytre min Glæde over den Interesse for Biblioteket og dets Anvendelse, som er Udgangspunktet og Grundlaget for Kontorchef *F. v. Holsteins* Indlæg, og dertil føje Ønsket om, at Biblioteket, som er værdigt til at omfattes med Kærlighed og Stolthed, af alle Soranere, maa vinde Terræn ogsaa i de gamle Soraneres Bevidsthed. Hertil har Kontorchefen bidraget med sin Artikel, og hertil sigter i egentligste Forstand ogsaa dette Indlæg.

SNE

Af Lektor LAURITZEN, Sorø.

DET begyndte først i November, og Fortsættelsen fulgte hurtig Slag i Slag, saa i dette Aar opnaede vi at faa den saa meget ønskede hvide Jul. Sneen laa i Bunker og i Lag. Filosofgangen lignede et Eventyrland, hvor man saa gennem en Dis de store Træstammer endnu ranke og Grenene bøjede næsten helt til Jorden. Saa bragte en Nat Rim paa Fægængens Ege og Buske. Solen var begyndt at komme op. Vesthimlen glødede rødt af Skæret, og samtidig faldt de første Solstraaler paa de øverste Kviste, der lyste, som var Iskrystallerne lige saa mange Diamanter.

„Hvorfor ser man saa faa Malerier fra Fægängen?“ tænkte jeg. Kamps har malet et lille Foraarsbillede herfra, som hans Elever kopierede; men ellers husker jeg i

„OVERISET“ BIRK I TROLDHOLMSMOSEN

SNEDÆKT KRAT
VED FLOMMENS ØSTSIDE

Øjeblikket ikke noget. Det hænder, at en eftertænsom Besøgende spørger om Oprindelsen til Navnet Fægæng, og at jeg forklarer, at derude ved den østlige Ende af Vejen ligger paa begge Sider af denne c. 80 Td. Land, som udgør Byens „Markjorder“, en Gang i forrige Aarhundredes Begyndelse erhvervede ved et Mageskifte med Akademiet, og at ad denne Vej blev Kvæget drevet ind for at komme i Stald. Vi ældre har oplevet at se disse Kvægdrifter. Denne Markjord støder umiddelbart op til Bolbro Skov og Sønderskov, Krebshuset og Store Ladegaard's Jorder. Den har gennem Tiderne været et godt Tilholdssted for Skovens Vildt og for Folk, som lagde sig paa Post for at skyde det. Paa Sydsiden støder Arealet op til den store „Trolldholmsmose“, som for Størsteparten ligger inde i Skoven og kun er adskilt fra Sandagermosen ved et smalt Stykke Ungskov, hvor igennem Vejen til Jernbaneviadukten snor sig. Trolldholmsmosen var indtil for et Par Aar siden i sin østlige Del næsten uberørt af Kulturen. Ellebusk ved Ellebusk, og Humle og Brombær snoede sig overalt, saa det hele blev et næsten uigennemtrængeligt Vildnis. Her holdt Raadyr, Harer og navnlig Fasaner til.

Da den første Sne var falden, en rigtig „Sporsne“, gik jeg herud for at agere „den store Spejder“. Der var Masser af krydsende Spor, af Harer, Fasaner og af en enlig Ræv; men der var ikke et eneste Dyrespor. Saa slemt har altsaa Krybskytterne huseret med Raavildtet. En dejlig Fasankok gik paa Vingerne lige for mine Øjne. Naa, det hænder nu heller ikke sjældent i Filosofgangen i denne Tid. En Flagspætte hamrede løs i Storskoven af alle Kræfter. Jeg kom til det Sted, hvor en lille Bro fører over den saakaldte „Trolldholmsgrøft“, der fører Vandet fra de to store Moser ud i Flomgrøften. Her mindedes jeg en Episode fra en 5—6 Aar siden, da Soldaterkorpset holdt Øvelse. Grøften var Forsvarernes Sydgræns og var „impassabel“, alle faste Broer „sprængte“, et Par løse Brædder, som havde ligget over Grøften, var trukne over paa Forsvarernes Side og gemte i nogle Smaabuske. Men tæt ved Grøften og paa Angribernes Side stod en Gruppe af Smaatræer og Buske. Der saa jeg en af Angriberne, som forøvrigt var Spejder, kravle op i det ene Træ, bøje det ved sin Vægt ned over Grøften og paa denne Maade komme over. Han ledte lidt, fandt Brædderne, lagde dem over, og kort efter var en Sektion An-

gribere ovre hos ham — Forsvarernes Vedetter havde intet set!

I Slutningen af November gik jeg igen til Troldholmsmosen, og da var det i dyb Sne. Min Tur gik forbi Stensbøghuset og derfra paa tværs gennem Højskoven. Stien er borte, dækket af 20—30 cm Sne; men jeg fandt dog frem til Mosens nordvestlige Hjørne, hvor der nu staar høje Graner. De var smaa i Soldaterkorpsets Barn-dom. Dengang narrede jeg Fjenden paa dette Sted ved sammen med en 3—4 Mand at agere en hel Deling. Det var herlige Tider! Nogle Aar efter plukkede jeg Champignons her, og dette Voksested fik *Zoffmann* aldrig at vide. For et Par Aar siden havde Spejderne en fornøjelig Vinterformiddag i Sne herude. Det kunde de ogsaa have faaet idag, hvis de ikke sad paa Skolebænken. Jeg traver paa maa og faa og naar en Grøft, som er en „Biflod“ til Troldholmsgrøften. Her er intet Spor af Dyreliv, naar undtages Hunden, som følger mig. Ikke saa meget som en Solsort, der flyver med sit skarpe Varselsskrig ud fra Granerne. Nejl Sneen er for dyb naturligtvis. Saa gaar jeg hen til de unge Birke, af hvilke flere er tyngede helt ned til Jorden af Sneen. Der er kommet lidt Skyer for Solen, saa her er halvmørkt herinde. Det er forøvrigt ved dette Terræn, at jeg søger at stedfæste den lille Scene, som *Richard Dahl* skildrer saa smukt i Soldaterkorpsets Skrift i Anledning af 30-Aarsjubilaet, hvor han sætter *Harald Tramp* et saalydende Eftermæle: „Jeg ser ham for mig i Sorøs lyse Bøgeskov en Dag i Maj under en Fægtning. Jeg sad i et Træ, og Tramp med sine Korporalsnøre paa Ærmerne kom listende forsigtig, spejdende til alle Sider undtagen netop opad. Det var et Syn, som prægede sig i min Erindring. Den slanke Dreng med alle Sanser spændte, parat til at flygte ved den mindste Støj, og med den smukke Skov til Baggrund. Han kom nærmere, og jeg sprang ned for at gribe ham; men som Vinden for han afsted i let, graciøst Løb. Jeg fik ham ikke.“ Jeg citerer dette, fordi jeg synes, det udtrykker saa smukt netop det, som for mig er noget af det skønneste at se: en Dreng i let Løb gennem en Skov.

Jeg har søgt forgæves efter Harespor paa Kørebanen i Filosofgangen. Det lader ikke til, at Harerne mere fouragerer i Sløjdhaven. De drillede dog ellers *Zoffmann* saa meget nogle Aar, og han vilde have, jeg skulde staa paa Post derude om Aftenen i Vinterkulden med Gevær og det hele. Det gjorde jeg nu altsaa ikke. Men paa den østlige Side af „første Filosof“ er der Spor baade af Harer og Fasaner, og just som jeg gaar og ser paa dette, kommer der en meget stor Fugl flyvende og sætter sig i en af Bøgene. Den er brunlig paa Ryggen og nu i Skumringen falder den i Farven godt sammen med Træet. Den flyver ud paa Flommen, og da ser jeg dens næsten helt hvide Underside. Der var intet Vingeslag at høre. Det synes næsten, som den hvilede et Øjeblik paa Sneen, eller slog den maaske ned paa noget? Der ligger fuldt med Graaænder og vrimler af Krager langs Flomgrøften. Fuglen hæver sig i hvert Fald igen og flyver til Sønderkov. Det er en Sneugle. Saa er vi dog ogsaa komne med her; for jeg har ærlig talt været lidt misundelig over at høre, at der huserede en Ørn nede ad Næsbyholm til, og det uagtet „den tog saa mange Harer“. Den eneste Kongeørn, jeg har set paa nært Hold ved Sorø, var nemlig en ung, syg Ørn, som sad i Træerne paa „Vrangen“. Den blev ikke her stræbt efter Livet, og den havde ellers været nem nok at skyde med Salonriffel.

Da jeg kom til Sorø, var det ikke sjældent at se Raadyr paa Flommen, og det baade Sommer og Vinter. Gym-

nastiklærer *Christensen* fortalte mig derom, og jeg har forøvrigt selv set dem. For faa Aar siden blev et enkelt Dyr jaget ud fra det tynde Buskads paa Flommens Østside, ved at en Kæde vilde storme Jernbanevolden, der var besat af Fjenden. Nu afdøde Urmager Lange fortalte mig en Gang, at han havde set en Flok Krager ved Vintertid anfælde et Raadyr paa Flommen og hugge det saa længe, til det styrtede, hvorpaa Kragerne holdt Fællesmaaltid med Dyr til første Ret. Det er næppe rimeligt, at Ørn eller Ugle saaledes vilde anfælde et voksent Dyr. En virkelig Rovfugl slaar ned paa, hvad den kan magte ene, dræbe med et Greb og føre med sig. Lad os i denne Sammenhæng vende tilbage til Sneuglen. Der gik et langt Blodspor, som omtrent fulgte Stien paa Flommens Vestside, hvor Uglen fløj. Det viste temmelig sikkert, hvad Vej Rovfuglen var fløjen med sit sidste Offer. Maaske har det været en lille Fasan; thi en saadan fløj op i Nærheden og viste Vej til en Plet i Skovkanten, hvor Fasanerne havde skrabet Sneen bort, og her omtrent begyndte Blodet.

Hvormange Minder knytter der sig iøvrigt ikke til Flommen? Naar jeg i disse Dage ser nogle ensomme Drengeløbe paa Skøjter dernede imellem Græstotterne og Knoldene af den optøede og igen frosne Sne, saa tænker jeg paa den Tid, da Vandet blev sat saa højt op, at det gik over Flomstien og ind paa det Terræn, hvor Jernbanevolden nu ligger. Dengang førte de islagte Smaagrøfter os ogsaa den anden Vej gennem Krattet til Kählers Park, hvor de dristige, der trodsede alle Paalæg og alle Rygter, fandt en lille herlig Skøjtebane — for sig selv. Dengang hændte det heller ikke saa sjældent, at en Elev gik igennem lsen og maatte løbe sig tør, for rent Tøj kunde der jo ikke udleveres fra Vaskeriet uden paa den ugentlige Dag — saadan ræsonnerede i hvert Fald Drengene, og Ane *) kan jo ogsaa være striks nok.

FÆGANGENS EGE EFTER SNEFALD

*) Førstepigen og den egentlige Regent paa Vaskeriet.

EN NY SAMLING INGEMANNIANA SKÆNKET SORØ AKADEMIS BIBLIOTEK

I Soraner-Bladets September-nr. for 1925 fortalte jeg om en samling Ingemanniana, der var skænket til Sorø Akademis Bibliotek.

Nu kan der atter berettes om en samling af bøger, der har været i digteren B. S. Ingemanns eje, og som af fru Sigrid Jensen, født Ingemann, gift med grosserer Søren Jensen i Rekyrliffelsyndikatet, der ved arv i familien efterhaanden har erhvervet dem, er skænket til biblioteket.

Det drejer sig om ialt 30 bøger, hvoriblandt Anders Sørensen Vedels udgave af Saxo (Kjøbenhavn 1575), der er foræret Ingemann af hans svigerfader, konferensråd Mandix; bøger fra N. F. S. Grundtvig og Carsten Hauch med kortere eller længere dedikationer — deriblandt Grundtvigs oversættelse af Saxo og Snorre 1818—22, den første med Grundtvigs bekendte tilegnelsesdigt „Til Bernhard Ingemann som de sorte Ridderes Skjald“: „Her kommer Thorkild Dane o. s. v.“¹⁾ — samt bøger, som Ingemann selv fra tid til anden har skænket sin hustru og som ofte er forsynede med en tilegnelse. Saaledes bærer 1. bind af en udgave af Hoffmanns samlede skrifter følgende digt:

Til min elskede Lucie.

Igjennem Phantasiens Land sig svinger
Hiin Genius med Flaggermusevinger,
Halv Engel, halv Dæmon han for mig staar,
Med Blomster og med Slanger i sit Haar.
Med Latter paa udhulet Liv han træder,
Og lønligt dog ved Undergangen græder.
Som gaadefulde „Sphinx“ jeg har ham skuet,
Dens Øjne smiled skjønt, mens vildt de trued,
Dens Spøg var Alvor, og dens Lyst var Gru,
Dens Poesie jeg elsker dog endnu.
Hiin Genius paa Flaggermusevinger
En rig, en herlig Vaar tilbagebringer;
Som Drøm jeg ser dens Billeder henflye, —
Hos Dig jeg seer dem — og er ung paany!

Sorø, i Febr. 1849.

BERNHARD.

Det vidner om en sjælden pietet og forståelse i den Ingemannske familie, når den således efterhaanden overlader Sorø Akademis Bibliotek, hvad den ejer af erindringer om den gamle digter, og det er glædeligt at kunne nævne, at der foreligger så godt som løfter fra andre medlemmer af familien om ogsaa at skænke den store samling Ingemannske breve, der ejes af familien, til biblioteket. Det er heller ikke udelukket, at den tidligere her i bladet omtalte Thorkildstrup-vase havner i Sorø. Derved vil et af mange Soranere næret ønske om at se en omfattende Ingemann-samling skabt i Sorø nærme sig sin virkeliggørelse.

Louis E. Grandjean.

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

NYTAARSAFTEN i Sorø har næppe nogensinde været nogen stor Begivenhed. Men det er dog ikke saa forfærdelig

¹⁾ Første gang trykt i For Idé og Virkelighed I (1868), s. 42, og senere paany s. XXXIX i den af Svend Grundtvig besørgede udgave af breve vekslede i tiden fra 1821—1859 mellem Grundtvig og Ingemann (Kjøbenhavn 1882).

mange Aar siden, at Kanonslagene drøuede i Gaderne allerede fra Kl. 9, og at en af Embedsmændene i drastisk Kostume begav sig ud i sin Have lidt før Kl. 12, bevæbnet med en dobbeltløbet Muskedonner, som han egenhændig affyrede til Ære for det nye Aar, hvorpaa han selvbevidst i sin varme Stue svang det fornødne Antal Bægre for ud paa Morgenstunden at kunne lægge sig til Hvile med en god Samvittighed. Iaar maatte man nøjes med Kinesere og Frøer, som stadig var „paa Trapperne“. Selv Bøllekoret, som i de senere Aar har huseret mellem Kl. 1 og 3, flyttende Døre, Laager og Skilte, var iaar blevet ganske nøgternt og havde forlagt sin Virksomhed til nærmere Kl. 12. Medens Skarerne paa dette Tidspunkt hilste Aaret velkomment i den oplyste Kirke, løb disse Fortabte rundt og udrettede saare lidet.

Sorø har da heller ikke store Ting at melde efter Nytaar. Ingen nye Indbrud af Betydning, ingen Kassebedrøvier, kun en lille Ildebrand — og saa den store Aftenunderholdning til Fordel for de Arbejdsløse. Ved denne Lejlighed var selv „Klubben“s store Sal for lille. Det er nu heller ikke hver Aften, at 15—16 af „vore egne“ optræder paa de skraa Brædder eller lige foran disse, og at der bydes paa saa mange og forskelligartede Kunstpræstationer. Da der desuden ingen Udgifter var, blev Indtægten klækkelig.

Paa Klostersiden har det nye Aar heller ikke bragt store Ting. Et „lille“ Bal (Vandbal) og et „Balderbal“, en ny Tradition, som vel bedst kan betegnes som et privat Foretagende paa officiel Grund og derfor ikke nærmere bør omtales. Saa trænes der til Alumnekomedie, hvilket dels bestaar i at en Dreng i 2den Læsetid til en Kammerats Akkompagnement gør fortvivlede Forsøg paa at lære en ny Sang, dels i andre Øvelser, ved hvilke en Snes smaa Dreng efterhaanden kommer til at føle sig som store Kunstnere. Danmark bør jo udvikle sig til at rumme mindst 3 Millioner Begavelser.

Forøvrigt har Sneen i Januar ogsaa skabt Vinterglæde. Den blev ikke saa dyb som den, vi fik i November; men nu var til Gengæld Skiene komne og afløste Kælkerne. Saa kom Tøvejret med Barfrost efter, og der blev et lille Pust med god Skøjteis paa Flommen. Søen brød op under Tøvejret d. 26. Januar, og efter den Tid har Frosten ikke været haard (højest ÷ 5° R.), saa Islaget er ganske tyndt og desuden belagt med Sne. Den 10. Februar gjorde en tapper, lille Skare Forsøg paa Skjøteløb paa Flommen; men gunstige var Forholdene egentlig ikke. Der har en Overgang været Tilløb til at feje. Ak, saadan noget kan ikke føres igennem i vore urolige Tider. — Gamle Soranere vil huske, hvorledes der fremskaffedes baade Skovle og Koste paa de ubegribeligste Maader, og hvorledes der skovledes Gange og frie Pladser saavel paa Flommen som paa Søen. Hvorledes det hørte med til Eventyret ad de bugtede Veje at naa over til Ægir eller Parnas og knibe sig en Kop Kaffe og en Basse for gode Ord og Betaling. Maaske enkelte endnu kan huske, hvorledes en Adjunkt, som skulde vise Vejen, forsvandt igennem Isen; men dog lykkelig blev halet op igen. Andre kan maaske mindes smaa, beskedne Fyrværkerifester. Men den Slags interesserer ikke Ungdommen mere. Det skal være Iskrydser, Flyvemaskine og Radio.

x.

GAMLE SORANERE

Ved kgl. Resolution af 16. November 1925 er Sognepræst for Korsør og Taarnborg Menigheder i Roskilde Stift *Thorkild Christian Winther*, R. af Dbg., efter Ansøgning afskediget i Naade og med Pension fra den 31. December 1925 at regne.

Under 18. November har Ministeriet for Industri, Handel og Søfart beskikket Stationsforstander *Frits Philip Carl Allese de Fine Bunkeflod* til at være Vejer og Maaler ved Vraa Station.

Fra 1. December 1925 at regne er Kaptajn af Fodfolket *Hans Aage Rosted Hanson*, R. af Dbg., til Raadighed for 4. Regiment, ved kgl. Resolution af 18. November efter egen Begæring sat uden for Nummer i Fodfolket i 1 Aar.

Under 26. November 1925 har Justitsministeriet fra Udgangen af December s. A. at regne efter Ansøgning fritaget Højesteretssagfører *H. H. Bruun* for det ham overdragne Hverv som Medhjælper for Statsadvokaterne ved Østre Landsret, dog saaledes at han skal være bemyndiget til efter 1. Januar 1926 at tilendebringe Behandlingen af de Sager, hvis Udførelse maatte blive betroet ham inden dette Tidspunkt.

Ved kgl. Resolution af 27. November 1925 er Sognepræst for Vallensbæk Menighed i Københavns Stift *Herman Axel Emil Otto Busch*, R. af Dbg. og Dbmd., afskediget i Naade og med Pension fra den 31. December 1925 at regne.

Socialministeriet har under 28. November f. A. beskikket Amtslæge, Dr. med. *Max Christiansen*, Ribe, til Medlem af Bestyrelsen for Aandssvageanstalten i Ribe fra 1. December 1925 at regne.

Under 3. December 1925 er Kaptajn af Fodfolket *Carl Jacobsen*, R. af Dbg. og Dbmd., Skoleofficer og Lærer ved Officersskolen, udnævnt til Oberstløjtnant af Fodfolket og er samtidig, fra 1. Januar at regne, indtil videre ansat til Raadighed for Officersskolen.

Hr. *Aksel Dahlerup* har fra 1. Januar overtaget Redaktionen af Ugebladet „Verden og Vi“.

Efter Justitsministeriets Indstilling er ved kgl. Resolution af 18. December f. A. Dommer i Københavns Byret *Poul Christian Poulsen* udnævnt til Dommer i Østre Landsret fra den 1. Januar 1926 at regne.

Oberstløjtnant *C. M. V. Kamnan*, Chef for 26. Bataillon, er beskikket til ved Sessionerne for 1927 at forrette Tjeneste i 7. Udskrivningskreds.

Den af Ministeriet for offentlige Arbejder i Henhold til Lov af 29. Marts 1924 om Ordning af Afløbsforholdene ved Ringkjøbing Fjord nedsatte Kommission med Departementschef *A. Holck Colding* som Formand har nu afsluttet sit omfangsrige Arbejde med at bestemme, hvilke af de ved Fjorden beliggende Landbrugsejendomme der maa antages at faa deres Værdi paavirket ved Gennemførelsen af de i Loven forudsatte Gennemskæringsarbejder ved Hvide Sande. Samtidig er Departementschef *Holck Colding* beskikket som Formand for en af samme Ministerium nedsat Kommission, der har til Opgave dels at undersøge Grundlaget for Købstædernes Havnetakster og forberede en Takstrevison for Femaaret 1930—35, dels at drøfte Spørgsmaalet om Muligheden af at nedsætte Taksterne inden den nuværende Femaarsperiodes Udløb.

Ved kgl. Resolution af 6. Januar er der meddelt Kontreadmiral *A. V. Scheel*, K. af D., Dbmd., Afsked i Naade fra den 15. Januar d. A. at regne med Pension. Samtidig er Marineministeriet bemyndiget til at tilkendegive Kontreadmiralen Hans Majestæts Anerkendelse af hans lange og gode Tjeneste.

En gammel Dame, hvem mange Soranere skylder Tak og Hengivenhed, Frøken *Augusta Flor* i Sorø, fylder den 20de Marts iaar 70 Aar.

En Kreds af dem, der har boet i hendes Hjem som skole-søgende Disciple, vil gerne søge at samle saa mange som muligt af Kammeraterne til i Fællesskab paa Fødselsdagen at hædre deres gamle Veninde; de, der har Interesse heraf og endnu ikke har modtaget nogen direkte Henvendelse fra det nedsatte Udvalg, bedes snarest henvende sig til Gros-serer *K. Colding*, Strandvej 219, Hellerup.

Det er under 23. Januar tilladt Professor, Dr. phil. *N. E. Nørlund*, Direktør for Gradmaalingen, at anlægge og bære Ridderkorset af den franske Æreslegion.

Tidligere Forretningsfører i A.-S. Cyclone *Aage Hansen* er blevet ansat som Repræsentant for A.-S. Dunlop Rubber Co.

Justitsministeriet har under 5. Februar d. A. meddelt Politinspektør *Hakon Jørgensen*, R. af Dbg., Konstitution til for et Tidsrum af 1 Aar at udføre de med Stillingen som Politidirektør i Kjøbenhavn forbundne Forretninger.

Kredslæge *Poul Johannes Østerbye* er ved kgl. Resolution af 1. Februar afskediget i Naade og med Pension fra Stillingen som Kredslæge i Øster Lisbjerg Lægekreds fra den 31. Januar d. A. at regne.

Under 5. Februar har Justitsministeriet efter derom fremsat Anmodning taget den for *Christian Frederik Reginald Heise* af Viborg under 20. Februar 1889 udfærdigede Beskik-kelse som Overretssagfører i Forvaring.

„SORANSK STAMBORD“

TIL de to Seancer, der hidtil er holdt i Café de l'Université's Lokaler, har godt og vel 30 forskellige ældre Soranere fundet Vej og tilbragt et Par rigtig hyggelige Aftner. Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*, har begge Gange vist Idéen sin Interesse ved at komme til Stede og samle de mødte Kammerater om noget ud over Pølserne og det tyske Øl.

Det er Meningen at fortsætte Sammenkomsterne i Foraarsmaanederne; af Hensyn til Soraner-Ballet den 5. Marts finder næste Stambords-Aften først Sted Torsdag den 11. Marts.

SORANSK SAMFUNDS FEST DEN 5. MARTS

Vi erindrer om, at Listerne til Ballet slutter den 1. Marts, og at man efter dette Tidspunkt ikke vil kunne tegne sig som Deltager.

De bør derfor tegne Dem, saasnart De har læst dette!

Om Aftenens Program henvises til Meddelelsen paa Om-slagets Bagside!

REDAKTION: Trommesalen 7¹, cand. juris OLRIK.
EKSPEDITION: Vesterbrogade 30, Bagermester ROBERT MØLLER.

Soraner - Bladet

Lovsamlinger og Tidsskrifter
samt gamle og nye Bøger

indbindes

Inge Rølsted

Krystalgade 24

Telefon 11714

& Am. 91 v

Coffield
TIRE PROTECTOR

Nordisk Agentur-Central

Vesterbrogade Nr. 62 A

Telefon: 13738

København B.

Clichéerne til Soraner-Bladet

er udført i

Bernh. Middelboes Reproduktionsanstalt

St. Pederstræde 34. Telf. Central 5797.

Tlf. 12528. Palæ 2350 x.

Nr. 35. Amaliegade Nr. 35.

DRIVREMME

LAVE NØRGAARD**Sorø Beklædningsoplag**

Alt Udstyr til Sorø Akademi Elever.

J. M. POHL

Joh. Steffensen

1ste Kl.s Herreskræderi

Knabrostræde 3

Telefon 5355

CHR. STØVRING

VOGNMAND

Bil udlejes.

Alléen 9 SORØ Telf. 167

Bedste
INDKØBSTED
for
Sportsartikler
hos
Harald Børgesen
Frederiksberggade Nr. 28
København.
Forlang illustreret Katalog.

RESTAURANT
PARNAS

J. Rasmussen.

SORØ TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.

1. Kl.s Servering.

Moderate Priser.

SORØ
Husholdningskole

Bestyrerinde:

Frk. E. Vestergaard.

5 Maaneders Kursus

begynder 4. Maj og 4. Novb.

Telf. Sorø 102.

Restaurant**Nimb**

Telf.: 7903 - 1273

Knud Poulsen
Boghandler

Slotsgade **Killerød**

Telefon 80.

A/S **REXA**
Nansensgade 19, Tlf. Byen 8561
København K.
A. MADVIG

Herrelingeri, Manufaktur
Manschetskjorter med 2 Flipper
Kr. 9,85.
Enhver Soraner faar Rabat.

Albert Petersens Eftfl.
J. LARSEN
Blikenstager og Kobbersmed
Udstyrsforretning.
SORØ TELF. 210

Niels Christensen

Telef. 9, Sorø, Torvet

Alt i Herreekvipering

Største Udvalg

Habitter og Overtrækker

lev. eft. Maal paa faa Dage

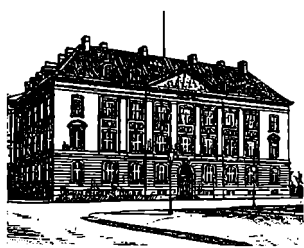
*God Pasform***Niels Jørgensen**

Læderhandler

Drivremmefabrik

Consistensfedt, Remfedt

og Asbest.

Sorø. Tlf. 85.

DET GENSIDIGE
FORSIKRINGSSKAB

„DANMARK“

Brand- og
Tyveriforsikring
Livsforsikring

Hovedkontor:

Vestre Boulevard 34

Selskabets Ejendom.

Agenter overalt i Landet.

Spis Brød
fra
Kongskilde Mølle

Vognene kører
overalt i Byen

Tlf. 168 Sorø

J. Grøndahl & Co.

STØRSTE
SPECIALFORRETNING

Have-, Park- og
Veranda-Møbler

i forskellige Stilarter efter originale Modeller.

Hovedvagtsgade 4

København K.

Telefon 1396.

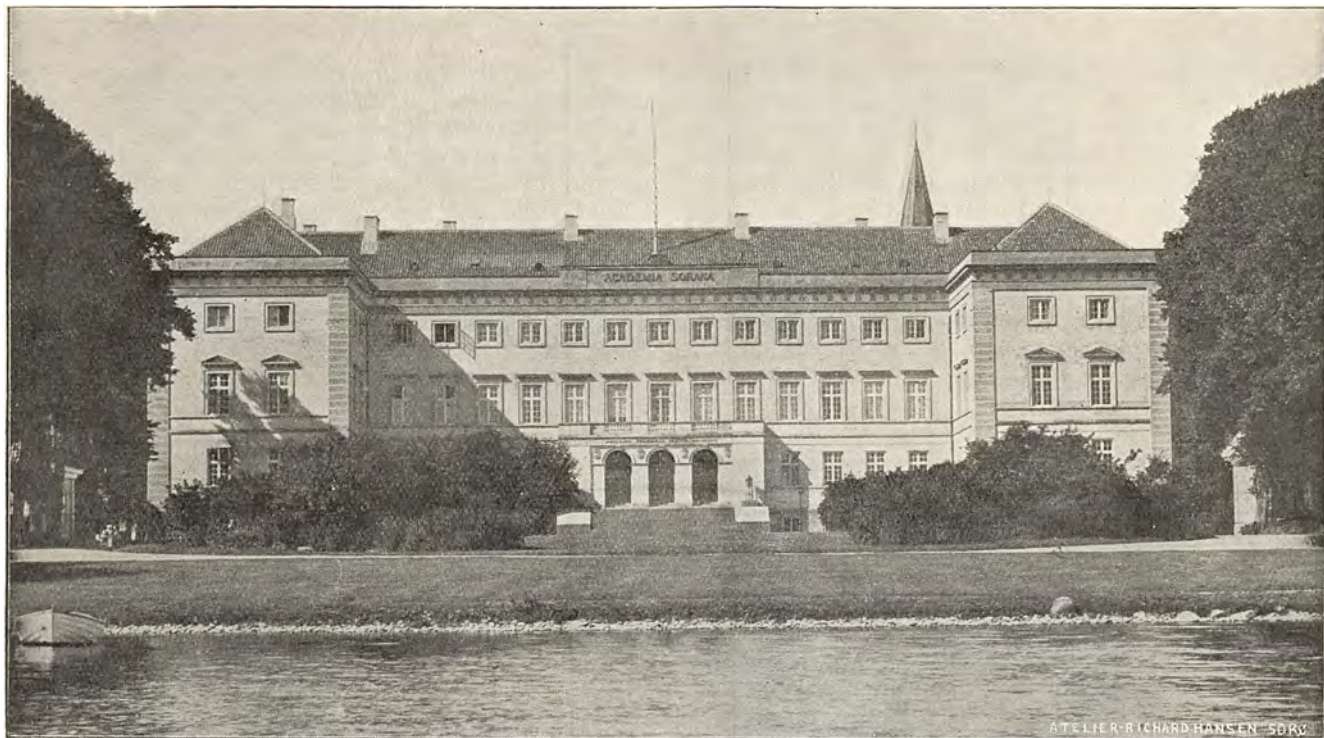
Aktieselskabet

GRØN & WITZKE

ALLE ARTER ASSURANCE

KØBENHAVN**AARHUS - AALBORG****ODENSE**

Repræsentanter i samtlige
danske Kbstæder.

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 3

MARTS 1926

OM SORØ SKOLES OLDFRUER I ANLEDNING AF OLDFRUE, FRØKEN JULIE DAMKIERS DØD

Ved Lektor FR. MATTHIESSEN

DET var under beskedne former vor gamle skole i 1822 begyndte et nyt afsnit af sit liv. Selve skolevirksomheden fik lokale på 1' sal i ædes principum. Opdragelsesanstalten — alt det, der nu rummes i hovedbygningens kælder- og mezzaninetage, i ladegården, sygehusbygningen og gymnasiet — var sammenpakket i den gård på torvet, der senere fik navnet Regensen. Ganske vist var der kun tredive elever, ingen sygeplejerske og ingen oldfrue, men — alligevel — trangt og indskrænket var det hele. Imidlertid blev hovedbygningens opførelse straks påbegyndt og kunde allerede 1826 tages i brug. Så — om man end ikke havde det meget komfortabelt i regensen, den trøst havde man dog, at det var en rent foreløbig ordning.

Noget foreløbigt var også økonomen eller spiseværtten, som han kaldtes, hr. Hoppe.

FRU A. C. DAMKIER MED SIN SØN AXEL

Efter Maleri af C. R. FIEBIG. 1854.

Han blev snart ligeså ked af sin bestilling som de tilsynshavende lærere og eleverne af hans mad. Han sagde sin stilling op i 1826 og fulgte ikke med op i den ny bolig. Når han nævnes her, er det, fordi økonomen ifølge sin instrux besørgede al vask for opdragelsesanstalten og eleverne, og denne Hoppe således var skolens første oldfrue.

Han afløstes i 1826 som økonom af en kvinde, madam Garnæs. — Hun var præstehenke og en ualmindelig dygtig kone, der ikke blot drev den til økonomien udlagte store have og den 34 tønder land store lod i mellemmarken, men også en gård i Knudstrup, som hun havde i fæste. Og de mange klager over maden fra Hoppes tid døde næsten helt hen. Skønt økonomstillingen var blevet meget besværligere under de større forhold, lod man dog madam Garnæs beholde vasken. Der

blev i flugt med hendes leilighed nede i kælderens i dens sydvestlige hjørne indrettet en tøjstue — et værelse med skabeklædte vægge til opbevarelse af det rene tøj — og et jomfrukammer til tøjpigen. Vaskerilokalerne lagde man over i ladegårdens sydflois vestlige ende, der hvor nu varmbadeanstalten er indrettet. Først i 1874 blev alt til vaskeriet henhørende flyttet op i Trykkergården lige udenfor klosterporten, en gammel bindingsværksbygning, der senere er erstattet af den nuværende vaskeribygning.

Der havde været al god grund til i 1826, da man flyttede ud til de ny større forhold, at oprette en selvstændig oldfrueplads. Det var kun økonomiske grunde, der talte imod. Der skulde spares, og Frederik VI's folk var så drevne i

mange år, og derved koste akademiet mange penge i understøttelse, det vi nu kalder pension. Hvis man nu ansatte hende som oldfrue, behøvede hun jo, når hun blev enke, ingen understøttelse. Og én fordel endnu vandt man: fru Thomsen kunde blive boende sammen med sin mand i gymnastiklærerboligen, ialfald så længe han levede. Og i hvert fald slap man for lige i øjeblikket at indrette en embedsbolig for oldfruen.

Fru *Thomsen* var villig og blev ansat paa vilkår, der var lidt bedre end for de to forgængere. Men økonomien havde for en del kunnet bruge de folk, han iforveien alligevel måtte holde, så folkeholdet vilde for fru Thomsen blive noget dyrere. Hun fik derfor et kontant pengetillæg på hele 15 Rdl. til inventarets vedligeholdelse. Ellers måtte hun tage sin indtægt gennem det, der kunde spares på brændedeputatet og vaskepengene, der var beregnet efter det antal, hun skulde vaske for. Styrelsen slap således ret godt fra det — økonomisk set.

Uheldigvis skulde nu kaptain Thomsen gå hen og dø allerede 4 år efter — i 1840, og hans eftermand Prehn stod med kone og børn og vilde naturligvis ind i gymnastiklærerleiligheden. Det blev nødvendigt at skaffe fru Thomsen en oldfruebolig. Nå — det ordnedes på den måde, at man tog en god mundfuld af økonomens lade, dér hvor den stødte op til vaskeriet, og indrettede to små værelser og et lidet kammer samt køkken og spisekammer. Og her levede så fru Thomsen, til hun i 1853 tog sin afsked på grund af svagelighed — formodentlig gift.

Inden man ansatte nogen ny oldfrue, overveiede man — og så meget levede der endnu den gang af ånden fra Frederik VI's tid — hvorledes der kunde spares. Og der kunde virkelig spares! Når brændedeputatet og de 15 Rdl. blev konverteret til 150 Rdl., vilde der med de øjeblikkelige brændepreiser kunde spares 100 Rdl. om året, og forhåbentlig vilde denne besparelse, efterhånden som brændepreiserne steg, blive større og større.

Derefter ansatte man så en skolelærerenke, madam *Jacobsen* som oldfrue. Hun døde efter 7 års forløb. Ved denne vacance var det, at ministeriet Hall ansatte en ung københavnsk enke, fru *Augusta Christiane Damkier, f. Stabell*, og derved knyttede til Sorø et navn, der skulde bevares gennem 60 år.

Hendes mand, overretsprokurator Jens Emil Damkier, havde været ivrig politiker, nationalliberal med heldning mod bondepartiet. Han havde gentagne gange været folketingsmand og var nøie knyttet til de ledende indenfor partiet. Damkier og hans unge hustru havde ført stort hus. Den Damkierske salon var et af de mest kendte nationalliberale samlingssteder. Den ualmindelig skønne husfrue havde været det feterede midtpunkt i de unge og yngste liberales livlige og begavede kredse.

Så kom som lyn fra en klar himmel i efteråret 1858 Damkiers død. I sin bedste alder, kun 46 år gammel, blev han revet bort, og tilbage stod den unge enke med syv faderløse små. Da senere boet blev opgjort, viste det sig, at der så godt som intet blev tilbage for hende og børnene at leve af. Til sorgen, der var stor nok iforveien, kom nu også bekymringen for det daglige brød.

Naturligvis måtte de nationalliberale førere føle sig stærkt forpligtede overfor deres vens og partifælles enke. Hjælpe hende måtte de. Og dette skete altså på den måde, at de sendte denne unge, forvante enke med hendes 7 børn ned til de to små værelser og det lidet kammer, til en sulteløn og til en stilling, som hun skulde synes ikke at have megen mulighed for at kunne udfylde.

Men nu skete det mærkelige, at det gik godt. Hun viste sig som en praktisk kone, der forstod at vælge sine

OLDFRUE, FRU A. C. DAMKIER

Efter Amatørfotografi fra o. 1900.

denne kunst, at vi nu tildags kan synes, det var for meget af det gode. Hvilket ikke udelukker, at vi sommetider kunde ønske, at vi nutildags havde ret mange af den type!

En ny tjenestestilling kostede jo penge og embedsbolig. Og da erfaringerne havde vist, at en „sygevarterske“ og sygestuer eller sygehus ikke kunde undværes, opgav man oldfruepladsen eller rettere overlod den til madam Garnæs. Men til gengæld aflastede man hende ved at indsætte i sygevarterskens instruks en bestemmelse om, at hun skulde stoppe, lappe og sy for eleverne.

Denne ordning varede nøiagtig i 10 år. Så sagde madam Garnæs op, og der blev ansat en mandlig økonom, landmand og landmåler Lund. Og nu mente styrelsen, at man ikke længer kunde undvære en selvstændig oldfrue.

Men — spares skulde der og der blev sparet på en virkelig ganske snedig måde. Gymnastiklæreren, Kaptain *J. Chr. Thomsen* var noget tilårs, men hans kone var yngre.¹⁾ Det var at forudsé, at hun vilde kunne overleve sin mand

¹⁾ Se iøvrigt om hende og hendes omtumlede skæbne: H. G. OLRIK: Oversigt over Lærerstandens ved Sorø Akademi og dets Skoler 1822 — 1922, Side 95.

medhjælpere, hun lærte den kunst at spare, og hun opdrog sine børn mønsterværdigt. Men hvad har hun ikke måttet gennemgå — især i de første år — af næringsssorger og bekymringer for fremtiden!

Ministeriet hjalp dog også — måtte gøre det — men langsomt.

I 1862 tog de igen en god mundfuld af økonomens lade og lavede hende to værelser til. Lidt forbedringer i lønningen kom efterhånden. Pladsen mellem hendes leilighed og alléen blev indhegnet og anlagt som have. Og da jeg kom til Sorø i 1868, var buskadserne voxede op, så det hele var helt skærmet mod indblik udefra. Jeg har tidt, når jeg gik derforbi som dreng, hørt krocketkøllernes slag mod kuglerne, hørt latter og glade stemmer derindefra. Men jeg har aldrig besøgt fru Damkier i den leilighed. Jeg var yngre både end sønnerne og døtrene — måske med undtagelse af den yngste. Jeg stod kun i forbindelse med vaskeriet gennem *Ane* i tøjstuen. Som dreng kunde jeg ikke lide hende, som voksen fik jeg meget at gøre med hende, medens hun og *Ole Rasmussen* boede på musæet. Og hun var, trods sit noget mutte væsen, en perle. For mig er hun et bevis på fru Damkiers evne til at vælge sine medhjælpere.

Da jeg blev ansat som lærer dernede, gik jeg naturligvis op at hilse på oldfruen. Hun var da bosiddende i den gamle trykkeri-gård. Senere har jeg mange gange havt ærinde derop, og ærinderne blev gerne til lange visitter. Jeg har mange gange forhandlet med hende, og senere med datteren frk. *Julie*, ved sådanne leiligheder, hvor det var ønskeligt at man brugte skolens dækketøj, men hvor hun naturligvis ikke var forpligtet til at modtage det tilbage i uren, uvasket tilstand. Thi hendes lønning var ordnet således, at et lån af dækketøj, som hun ikke fik leveret tilbage i renvasket tilstand, betød en direkte udgift for hende. Når f. ex. Soransk Samfund havde tur til Sorø og skulde spise på akademiet, når vi lærere arrangerede skovture for drengene, ved komedieaftener, forskellige festlige leiligheder, der lå udenfor det reglementerede, i alle sådanne tilfælde var en forhandling med oldfruen nødvendig. Og for mig var den altid en glæde, skønt jeg uvægerlig kom til kort overfor den gamle dame. For hun vilde aldrig gå ind på at modtage nogensomhelst erstatning.

Jeg husker hende bedst fra hendes sidste år, fra halvfemserne. Hun var dengang oppe ved de 80. Men så meget yngre ud. Hun var så helt af den gamle skole, rank, stilfuld, pyntelig og så smuk. Ingen skulde på hendes ansigt se spor af det, hun må have gået igennem. Nå — den drøie tid under de meget små kår — med de friske sår fra hendes livs store sorg, alt det var jo nu minder om kampe, hun kunde være stolt over at have kæmpet igennem. Nu var børnene fløiet af reden, hun havde glæde af dem og af børnebørnene. Nu var hendes lønningsforhold og især boligforholdene blevet ikke så lidt forbedrede — sidst ved indflytningen i den ny vaskeribygning.

Jeg sér hende sidde i lænestolen lige for mig med et stort maleri som baggrund. Det er den samme skikkelse — den på væggen — og den i lænestolen. Den ene ung — den anden gammel. Lige ranke, lige statelige. Begges smil lykkeligt, ubekymret. Men der ligger 40 år imellem dengang og nu — et langt stræbsomt liv, en kamp for børn og arve. Og jeg tænker på, at lykken fik hun om end måske på en anden måde, end hun drømte det, da maleren fæstede hendes smil på lærredet.

Første april 1904 fratrådte fru Damkier, 89 år gammel, stillingen som oldfrue. I de sidste år havde datteren, frk. *Julie*, hjulpet hende — men heller ikke mere. Den gamle dame gav ikke styret helt fra sig. Nu arvede Datteren

moderens stilling, så den gamle frue kunde blive boende i sine vante omgivelser og leve under de vante forhold de år, hun endnu måtte have tilbage. De blev ikke mange. Den 20. juni 1906 sov hun stille hen, 91 år gammel.

Der er i tidens løb kommet en hel del drenge i fru Damkiers og hendes datters hjem, ligesom de også til tider havde drenge som pensionærer. Og begge interesserede sig for drengene, som for hele skolelivet dernede. De første år frk. *Julie* sad alene, har jeg indtryk af, at hun var ret uforandret, den samme interesserede, levende person som tidligere. Og man mødte forøvrig til det sidste den velvillie af redbonhed til at hjælpe, der var blevet ligesom

OLDFRUE, FRØKEN JULIE DAMKIER

en Damkiersk tradition. -- Men i de sidste år, hun boede i Sorø, var det som om hun følte sig ensom, som hun netop ønskede at leve i ensomhed. Kom man op til hende, var hun venlig og gæstfri, vidste ikke, hvor godt hun vilde gøre det for én. Men det var ikke muligt at få lokket hende ud, enhver indbydelse vidste hun at undgå og få skubbet til side.

I året 1919 tog hun sin afsked og flyttede til København, hvor hun døde den 21. januar i år.

De fire første oldfruer regerede tilsammen i 38 år; de næste 60 år udfyldtes af dynastiet Damkier. Intet under derfor, at begrebet Sorøoldfrue for os soranere fra tiden før 1919 er uløseligt knyttet sammen med dette navn. Til gengæld følte også de to sidste oldfruer sig som rigtige soranere. Oppe hos dem kunde man snakke sig fast i sorømindre, drøfte gamle begivenheder og fælles sorøemner. Og der vil gå mange år, før den statelige gamle frue og hendes børn vil være glemte i soranerkredse.

ET AAR PAA SORØ AKADEMI FOR 58 AAR SIDEN

Af fliv. Banebestyrer GÖTZSCHE.

AUGUST Maaned 1868, da jeg som 13-aarig gjorde min Entré i 4. Realklasse paa Sorø Akademi, var usædvanlig varm, hvorfor Sommerferien blev forlænget vistnok en halv Snes Dage udover det Tidspunkt, som oprindeligt var fastsat for dens Ophør; at den stærke Varme, efter at denne Bestemmelse var taget, hurtig ophørte, behøver vel næsten ikke at bemærkes!

Som Følge af at min Fader, der dengang var Præst i Næsby, havde været Adjunkt ved Skolen, var jeg saa heldig straks at blive optaget paa selve Akademiet som Elev og blev anbragt paa et Kammer ud mod Kirken med nuværende Sognepræst *T. Winther* i Korsør som Kammerduks. — Da jeg var opvokset paa Landet, eneste Søn, og hidtil havde været saa godt som uden Omgang med jævnaldrende Drengene, vil man forstaa, at det var en drøj Tørn for mig at lære at finde mig til Rette mellem 63 Drengene paa en Skolekaserne, hvor Løsenet endnu dengang var: Krig mod Lærerne og blandt Drengene kun den stærkes Ret gældende.

Tonen blandt Eleverne var vistnok noget bedre end i Rektor *Bojesens* Tid, men Buksevand og Stillen til Klø hos en af „de store“ hørte dog endnu til de ganske almindelige Begivenheder, som man ikke tog det saa nøje med, og idelige Smaaplagerier fra de størres Side paa Sovesalen om Aftenen og i Fritiderne om Dagen, gjorde det i det første Aar vanskeligt for mig at føle mig tilfreds med Opholdet paa Skolen. — De nævnte Plagerier kunde dengang drives uden Indskrænkning bl. a. paa Grund af de inspektionshavende Læreres fuldstændige Ligegyldighed overfor, hvad Eleverne tog sig for udenfor Undervisningstimerne og Maaltiderne, hvor de paagældende Lærere jo skulde være tilstede. — Jeg skal dog bemærke, at der dengang ikke var saa meget som en Antydning af Kammeratskab mellem Lærerne og Eleverne, hvorfor førstnævntes Tilstedeværelse blandt Eleverne i disse Fritider vilde være blevet opfattet paa samme Maade som en Opsynsmand blandt Straffefanger. Nu er dette Forhold heldigvis helt anderledes.

Særlig ubehagelig staar for mig et Plageri jeg har været udsat for en Vinterdag med Snelag af passende vaad Beskaffenhed, idet jeg af en Flok paa 8—10 „store“ blev stillet op mod Kirkemuren som Skive for et ret langvarigt Bombardement med Snebolde, der var trykket haarde som en Kricketbold, og som blev behandlet af Arme, som var øvede i at kaste Bolden ind til Gærdet fra de yderste Afkroge af Boldpladsen.

Selvfølgelig er jeg kun en af de mange, der har været Genstand for denne raa Drengespøgt, men naar den altid har forekommet mig særlig ondartet, er det fordi den var forsmædelig for Offeret, der var ganske uden Chance for Forsvar eller Retorsion; besynderligt er det ogsaa, at det aldrig gik op for de deltagende „store“, at det i Grunden var en fejg Forlystelse, thi i Modsætning til den fornøjelige Sport at „slaas“ med Snebolde, var dette nærmest at betegne som Mishandling med Isklumper!

Min Seng havde jeg i vestre Sovesal, som sorterede under Adjunkt *Corfixen*, og herfra har jeg en Erindring, som er betegnende baade for en ny Drengs Vanskeligheder og for Lærernes Optræden i de Tider.

Det var Aftenen før Juleferiens Begyndelse, og Glæden over den forestaaende Hjemrejse til Julens Herligheder gav sig — vistnok ligesom de foregaaende Aar men ukendt

for de nye Drengene — Udtryk ved støjende Urolighed paa Sovesalen, Bombardement med Hovedpuder og Væltning af Senge, saa disses Indhold flød omkring paa Gulvet. At sidstnævnte Forlystelse særlig gik ud over de nye Drengene, var jo kun naturligt, og selvfølgelig var ogsaa min Seng blevet væltet og laa med Benene i Vejret netop paa det Tidspunkt, da Hr. *Corfixen* i stor Ophidselse kom farende ind paa Sovesalen for at genoprette Ordenen. Hvad de egentlige Urostiftere foretog sig i dette Øjeblik, ved jeg ikke, men da jeg formodentlig har ment at burde bringe min Seng og mit Sengetøj i Orden efter den skete „Om-væltning“, var jeg ivrigt beskæftiget hermed, da Hr. *Corfixen* paa sit Togt igennem Salen kom hen til min Plads og overøste mig med en Række knaldende Lussinger ledsaget af Truslen om, at jeg skulde komme til at tilbringe Julen med Stuearrest paa Skolen. Dette sidste, som naturligvis havde været langt den værste Del af „Afstraffelsen“, skete dog ikke, men maa man dog ikke undres over den Pædagogik, der bringer en Lærer til at lade Straffen over Optøjerne gaa ud over en ny Dreng, der aldeles øjensynligt kun var et Offer for den overstrømmende Ferieglæde hos ældre og mere erfarne Kammerater?

Af de skildrede enkelte Begivenheder sammenholdt med de naturlige Vanskeligheder ved at arbejde mig ind i og følge med i de for mig uvante Undervisningsmetoder paa Skolen vil det forstaaes, at jeg hele dette første Aar følte mig som omtumlet paa et stormfuldt Hav, hvor Bølgerne af og til truede med ganske at opluge mig og sende mig til Bunds uden Redning.

Men da Aaret var kæmpet igennem og dettes afsluttende Eksamen overstaaet, kom den højtidelige Dag — Translokationen — da jeg atter dukkede op til Overfladen, fik fast Grund under Fødderne og saa vidt et Overblik over Situationen, at jeg saa, at der virkelig var en Udgang fra dette Helvede en miniature, ja endog en Udvej med Rektor og venligt sindede Lærere i Døren, med Musik og Sang og dulce domum, med nybagte Studenter og Realister og med Tilstedeværelse af Forældre, Søkende og — ikke mindst — af forhenværende Elever, der allerede var begyndt paa videregaaende Studier eller paa anden Uddannelse, som havde ført dem ud i den for os saa ukendte store — eller i ethvert Fald betydelig „større“ Verden!

I de følgende Aar fandt jeg mig som de fleste andre Elever til Rette med Forholdene og kom jo ogsaa efter Haanden selv til at høre til „de store“, men denne første Translokationsdags Indtryk har jeg aldrig glemt, og naar jeg nu i en fremrykket Alder tænker tilbage paa min Skoletid i Sorø, mener jeg, at jeg navnlig skylder den Tak for den „Afhærdning“, som jeg der modtog, og som hjalp mig til senere i Livet at tage min Tørn med, hvad dette byder af Modgang.

JOHAN BÜLOW SOM MÆCEN

Af Cand. phil. OLAF CARLSÉN

DEN af Lektor *Alfr. Glahn* i AARBOG FOR BOGVENNER, 1925, meddelte Brevveksling mellem *Johan Bülow* og Historikeren og Filologen *G. J. Thorkelin* har han kaldt „Mæcen og Klient“. Den er ledsaget af nogle udmærkede Billeder af gamle Bogbind i nitid Udstyr, dels fra den Bülowske Samling i Sorø og dels fra Det kongelige Bibliotek.

I den Bülowske Manuskriptsamling findes der 120 Breve fra *Thorkelin*, og i den *Thorkelinske* Brevsamling i Rigsarkivet ligger 100 Breve fra *Johan Bülow*.

Lektor Glahn har af dette rige Brevstof foretaget et Udvalg, der samler sig om Thorkelins Englandsrejse fra 1786—90. Det var paa denne Studierejse, han fandt det oldengelske Haandskrift til det dengang ukendte Beovulfskvad, som han senere udgav med gavmild Støtte af Johan Bülow.

En slig Samling Breve er naturligvis paa flere Omraader næsten som et Pulterkammer, fyldt med Kuriositeter af mange Slags, og dem møder man ogsaa mange af i de udgivne Breve; men Hovedinteressen samler sig om de to Bogvenners Interesse for Bøger og Videnskaber og om Forholdet mellem den kundskabsrige, adelige Mæcen og den borgerlige Lærde.

Om Bülow som Mæcen er der tit og ofte blevet talt og skrevet; men i Litteraturen har vi hidtil savnet de Breve, gennem hvilke vi kunde følge Forholdet mellem Mæcen og Klient i dets Oprindelse og Udvikling. Udgivelsen af nogle Kilder af denne Art vil være af Betydning for at belyse en væsentlig Side af Johan Bülow som Menneske.

Jeg har fornylig fremdraget en saadan Kilde i de Breve fra Provst *Caspar Schade* i Nykøbing paa Mors, som jeg har begyndt at udgive i HISTORISK AARBOG FOR MORS. Eksemplet kunde maaske have været bedre valgt; men da Brevene fra Bülow til Schade i Forvejen var udgivet i SAMLINGER TIL JYDSK HISTORIE OG TOPOGRAFI, var det en nærliggende Begyndelse.

De Bemærkninger, jeg i min Indledning til Schade-Brevene har fremsat for at karakterisere Forholdet mellem de brevsyklende Personer, har ogsaa Gyldighed i Forholdet mellem Bülow og Thorkelin.

Lektor Glahn har i sin Indledning fundet rammende Udtryk for de samme Tanker, som jeg kort søgte at fremføre, naar det om Provst Schade hedder, at han „vel i sine Breve er høfligst underdanig, men paa en for Datiden naturlig og ukunstlet Maade. Brevenes Stil og Tone maa ikke bedømmes ud fra Nutidens demokratiske Tankegang“.

Den underdanige og krybende Stil, der — som Lektor Glahn skriver — ligger vor Udtryksform og Følemaade saa fjern og virker saa ubehageligt og forlorent paa os, maa dog læses med den Tids Opfattelse af sligt som Baggrund.

Om Bülow's Breve til Schade fremhævede jeg deres Vidnesbyrd om Brevskriverens „store Fædrelandskærlighed, om hans forskelligartede Interesser, hans Iver for at anspore Forfatteren til at paabegynde nye Arbejder og om det hjertelige Forhold, der udvikledes mellem den adelige Mæcen og den gejstlige Forfatter, skønt de aldrig saa hinanden. . . . Ingen Tone i disse Breve giver den mindste Klang af noget, der minder om Nedladdenhed eller unaturlig Fornemhed“.

Lektor Glahns Opfattelse af Bülow, som han viser sig i Brevene til Thorkelin, falder godt sammen med det ovenfor anførte. Man leder hos Bülow — skriver han — forgæves efter „blot et Stænk af Nedladdenhed. Med den ægte Gentleman's Utvungenhed skriver han som til en jævnbyrdig, spørgende eller sagligt, men aldrig i Positur, heller ikke i sine Komplimenter eller Høflighedsformer“.

De fyldigste Bidrag til Belysning af Bülow som Mæcen udgøres naturligt af slige Brevvekslinger, fordi de mere end Lejlighedsbreve og spredte Bemærkninger i samtidige Breve vekslet mellem andre Mænd eller i Memoirer fra Datiden giver os Lejlighed til at se Baandene knyttet, viser os Grundlaget for Samarbejdet og lader os faa et Indblik i Mæcenens og Klientens Følelser over for hinanden under de Omskiftelser, som Aarene bragte i deres ydre Livsforhold.

De værdifulde Samlinger i Sorø Akademis Bibliotek vil — suppleret med Stof andetsteds fra — kunne give Anledning til endnu mange interessante Artikler og Meddelelser. Vi maa haabe, at Lektor Glahn, der omfatter det soranske Bibliotek og dets Historie med saa stor Interesse, maa faa Tid til at

lade denne sætte Frugt i Form af nye Arbejder om Bülow som Mæcen — et Emne, der med det her omtalte nyfremdragne Materiale langtfra er udtømt, og som ogsaa vil kunne oplyse os om et og andet vedrørende forskellige Bøgers Historie i det Bülow'ske Bibliotek.

FRØKEN AUGUSTA FLOR

1856 — 20. MARTS — 1926

GENERATION efter Generation af skolesøgende Disciple har tilbragt deres første Sorø-Tid i Prokurator Flors Hus paa Priorgade i Sorø; deres Antal løber op imod det halvandet Hundrede. Naar den, der har været den styrende i

FRØKEN AUGUSTA FLOR

Fotograferet 1926.

dette gode Hjem, Frøken *Augusta Flor*, nu fylder de halvfjerds, er det intet Under, men det bedste Vidnesbyrd om, hvad hendes Gerning i de mange Aar har været, at hendes „gamle Dreng“ kærligt mindes den Tid, de tilbragte under hendes Vinger, og den Trofasthed, hvormed hun senere har fulgt dem i Livet.

Vi giver først Ordet til Skovrider *Svend Kindt*, Næsbyholm:

Det er helt underligt for een af de gamle Drengte at nøjes med kun at skrive „Frk. Augusta“, thi Navnene „Frk. Natalia“ og „Frk. Emma“ hører ellers uvægerligt med; men vore tre søde og elskværdige Frøkner i vort gamle Hjem fra den første Skoletid er nu engang ikke Trillinger. Kun Frk. *Augusta* naar den 20. Marts i Aar den modne Kvindes Alder.

Det er jo een af Livets Milepæle, som her rundes, og det er saa naturligt, at vi gamle Drengte gerne vil være med at fejre den, thi Frk. Augusta var en god, moderlig Beskytter og Ledsager for os i vor første Skoletid. En sikker og dog mild og forstaaende Personlighed, der med fin Forstaaelse af Drengesind, Drengedyder og -under forstod — og endnu forstaa — at jævne Vejen, saa alt glider godt og let. Der er vist budt „Gusta“ adskillige

vanskelige Tilfælde af de henved 150 Drengene, som gennem Aarene har fundet det første Sorø-Hjem hos Flors i Priorgade; men Frk. Augusta var ikke nem at løbe om Hjørner med; der kunde være nok saa stærk Villie hos Knægten — Frk. Augusta forstod at bevare Respekten, og hendes gode Humør og kærlige Sind har altid sejret. Hendes Liv levedes med og for Drengene. Jeg husker fra min Tid ogsaa hendes Interesse for Karakterbogen, den maatte jo med — desværre.

Lysteligere at tænke paa er Forspillene til de smaa private Dilettantforestillinger i Hjemmet; Frk. Augusta var storartet som Instruktør. Naar den store Dag oprandt, blev Stuerne ubarmhertigt ryddede, og alt indrettet à la Theater; der var Masser af indbudte og uhyre fornøjeligt var det hele — selvfølgelig morsomst for de agerende! Stortartede var ogsaa Forberedelserne til Soldaterturene med Madpakker og Saffevand, og til Slut maatte hun selv af Sted for at se os drage af, vinkende og glad.

En Episode rinder mig nu i Tankerne. Det var før

DET FLORSKE HJEM PAA PRIORGADEN I SORØ

min første Overskæringsaften; jeg havde jo købt baade Pibe og Tobak, og Frk. Augusta havde aabenbart set mig gaa ud eller ind i Tobaksbutikken — for de Blikke og de Spørgsmaal, som faldt, lod mig forstaa, at jeg var opdaget, men det var kun for os to indviiede — havde Talla og Emma faaet Nys derom, saa var der nok en Herre som skulde have afleveret Herlighederne, hvad der selvfølgelig ogsaa havde været rigtigt; men at Frk. Augusta var Drengepsykolog gik senere op for mig — jeg røg kun den ene Aften og fik nok, til jeg blev 22 Aar.

Senere, da vi kom op paa Akademiet og blev Alumner — men ofte kom ned i Priorgade og bænkedes i hendes egen Stol ved Vinduet og nød den hjemlige Hygge, tilsat et Stykke tykt Rugbrød med Fedt og Salt — hvor mærkedes saa stadig Frk. Augustas Interesse for hele vort Leven, ogsaa for Far og Mor og hele vort rigtige Hjem — og saa den Glæde og den Forstaaelse man fandt, naar Eksamen var vel overstaaet — hvor var det velgørende! Nu da Tiden er gaaet og vi maaske er baade gift og hjemfarne — alle mærker vi ved vore Besøg i det stadig dragende Sorø hendes Interesse for os og for det, vi nu har med at gøre!

Disse Linier maa sluttes med Ønsket om mange lykkelige og gode Dage for Frk. Augusta og Søstrene, — i Haabet om, at mange Soranere endnu maa faa deres gode første Hjem hos Frøkenne Flor i Priorgade.

Fra den ældste af de mange gamle Soranere, der har været Pensionær i det Florske Hjem, Postkontrollør *S. P. Larsen* i Odense, har vi derhos modtaget følgende Linier:

Naar Frk. *Augusta Flor* den 20. Marts passerer Støvets Aar, kan hun med Stolthed se tilbage paa et meget virksomt Liv, idet hun i 40 Aar har ofret sine Kræfter, sin Energi og Dygtighed paa at skabe et Hjem for skolesøgende Drengene i Sorø. At Frk. Flor har udført dette Hverv tilfredsstillende, først medens hendes elskelige Forældre levede og senere efter disses Død, baade i materiel Henseende — formodentlig ikke mindst besværligt under Krigstidens Bryderier — og overfor de utallige Vanskeligheder ved at skulle være i Forældrenes Sted, derom vil de mange Forældre, der har betroet deres Børn til Frk. Flors Varetagt, bedst kunne vidne.

Festdagen vil blive fejret ved at en forhaabentlig stor Kreds af Frk. Flors „gamle Drengene“ benytter Lejligheden til at sige hende Tak for al hendes Elskværdighed, Ulejlighed og gode Humør under vort Ophold i hendes gode Hjem i vor Skoletid. Som den ældste af Frk. Flors Drengene ved jeg at være i Overensstemmelse med hendes mange andre, langt over Hundrede Drengene, som under deres Skoletid paa Sorø Akademi har haft deres andet Hjem hos hende, naar jeg her bringer vor gamle Madmor vor hjerteligste Lykønskning samt vor dybtføjte Tak og Hyldest.

S. P. Larsen.

SORANSK SAMFUNDS FEST

FREDAG den 5. Marts blev en meget fornøjelig Begivenhed for de ca. 160 Deltagere, som efterhaanden gled ind gennem de Nimske 1. Sals Lokaler, hvor de modtoges af Formanden og Bestyrelsens Damer, der havde overtaget Hvervet som Værtinder. Saasnart Selskabet var fuldtalligt, gik man tilbords i den store Sal og styrkede sig med følgende Souper:

Fisketimbale
Dyreryg og
Isanretning

med tilhørende Vine.

Ved Bordet bød *Formanden* Velkommen og udbragte senere en Skaal for Sorø, Lektor *Matthiessen* talte for Herrerne, Kontorchef *Harhoff* for Damerne, og ikke længe efter at Kaffen var drukket gik Dansen til det 5 Mands Orkester og varede indtil Kl. slog 2, kun afbrudt af de nødvendige Pavser — og af et meget fornøjeligt Intermedium, hvorunder Direktøren for Co-optimisterne, *Stefan Vogelius*, glædede sine Skolefæller og deres Damer med at lade sit fortræffelige Personale — derimellem den blandt Gæsterne værende Rektor *H. P. Hoff-Hansens* Plejedatter, Fru *Marie Brandstrup* — give Møde og underholde Selskabet paa den fornøjeligste Maade.

GAMLE SORANERE

Under 29. December har Justitsministeriet meddelt cand. juris *Christian Richardt Kall* af Aarhus, der har anmeldt at ville have Kontor i Retskreds Nr. 54, Aarhus Købstad, Beskikkelse som Underretssagfører.

Skovrider *Svend Kindt* paa Næsbyholm er bleven Forstinspektør *H. O. G. Götssches* Efterfølger som Skovrider paa Gisselfeld.

Hofjægermester *August Villads Bech*, Waldbygaard, er under 5. Januar beskikket til at være Formand for Afløsningen af Jagtretten i Sorø Amt for et Tidsrum af 3 Aar fra den 11. Januar d. A. at regne.

Kirkeministeriet har den 15. Januar ansat hidtilværende Organist ved Christiansborg Slotskirke i København *Hakon Verner Godske-Nielsen* som Organist ved Jesuskirken i København fra den 1. Februar d. A. at regne.

I „Det kgl. danske Videnskabernes Selskabs“ Møde den 12. Marts blev Professor, Dr. phil. *Johs. Pedersen* valgt til Medlem af Bestyrelsen for det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg.

Undervisningsministeriet har under 17. Februar bl. a. meddelt Professor, Dr. phil. *N. E. Nørlund* Beskikkelse som Censor ved de polytekniske Eksaminer for Femaaret 1. September 1925—31. August 1930.

Paa sit Møde den 27. Februar vedtog Videnskabernes Selskab at tildele Magister *Jørgen Jørgensen* Selskabets Guldmedaille for Besvarelsen af en filosofisk Prisopgave — en Udmærkelse, der mellem Videnskabsmænd regnes for mindst lige saa fin som at faa en Doktorafhandling antaget til Forsvar ved vort Universitet.

Efter Undervisningsministeriets Indstilling er der ved kgl. Resolution af 12. Marts efter Ansøgning meddelt Professor ved Københavns Universitet, Dr. phil. *Karl Verner Dahlerup* Afsked paa Grund af Svagelighed og med Pension fra 31. Aug. d. A. at regne.

SORANSK SAMFUNDS GENERALFORSAMLING

finder — som anført i Bekendtgørelsen paa nærværende Nummers 4. Omslagsside — Sted Fredag den 16. April Kl. 7 pr. i Nimbs Lokaler, Indgang fra Bernstorffsgade.

Efter Generalforsamlingen vil der blive fælles Aftensbord (Smørrebrød, Øl og Kaffe à Kr. 3,25 pr. Kuvert) for dem, der tegner sig ved Mødets Begyndelse.

Det trykte Regnskab for Samfundet og dets Virksomheder vil blive omdelt paa Generalforsamlingen, og Medlemmerne vil paa Forlangende kunne faa det tilsendt ved Henvendelse til Sekretæren, Kontorchef *Otrik*, Trommesalen 7¹ B.

VED SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

DEN 28. NOVEMBER 1925

I

Mel.: Kong Kristian lægger ned sit Sværd —
Velkommen hver, hvem Skæbnens Gunst
engang har undt den Ungdomslykke
i Sorøskovens fagre Skygge
at tugtes op til Livets Kunst!
nu kaldes til en Fristunds Møde
med Minder, der laa halvt som døde
bag tusind Døgenes Damp og Dunst.

En Aften i den mørke Tid,
mens Aaret mod sin Udgang iler,
da vaagner op paany og smiler
vor egen Fortids unge Id:
vi ser de yngstes lette Skare
med Haabets lystige Fanfare
gaa frejdigt ud til ukendt Strid.

De drak af samme Væld som vi,
hvor Broderbrøndens Kilder rinder,
blev Led i Baandet, som forbinder
hver Klang til fælles Melodi.
Ak Brødre, der skal gennem Livet,
engang blev ogsaa os det givet
at staa ved Lykkens Port som I!

Nu springer af det dybe Væld
ny Strømme frem og ler i Solen,
paa friske Frugter kendes Skolen,
dens unge Kraft, dens gamle Held,
og under Fønixmærkets Banner
paany sig rundt om Vældet rander
et Mindeflor i denne Kvæld.

II

Mel.: Du danske Mand, af al din Magt —
Du Skole, som har værnet os
og vejet vor Flid og Værd
— hvor vidt end Skæbnen fjerned os,
vi følger dog al din Færd;
vist mere end Du aner,
er Du paa vore Baner
et Maal for vore Tanker
og bliver os lige kær!

Du grønne Skov, som skygged os
og fulgte os langt af Led;
Du Sø, som drog og dykked os
og bar os fra Bred til Bred;
I Vover, som har vugget
vor Baad og sagte sukket
med os, naar Hjertet bæved,
— I ejer vor Kærlighed!

Vi bærer frem vort Hjertes Tak
i Toner og jævne Ord
for hver en Styrkedrik vi drak
af Kundskabens Brønd i Sor.
Ak Sorø, glem os ikke!
lad os bestandig drikke
af Kilderne, de rene,
der rinder af Mindets Jord!

H. G. Otrik.

Soraner - Bladet

Lovsamlinger og Tidsskrifter
samt gamle og nye Bøger

indbindes.

Inge Rølsted
Krystalgade 24
Telefon 11714
& Am. 91 v

Coffield
TIRE PROTECTOR

Nordisk Agentur-Central

Vesterbrogade Nr. 62 A
Telefon: 13738 København B.

Clichéerne til Soraner-Bladet

er udført i
Bernh. Middelboes Reproduktionsanstalt
St. Pederstræde 34. Telf. Central 5797.

Tlf. 12528. Palæ 2350 x.

Nr. 35. Amaliegade Nr. 35.
DRIVREMME

LAVE NØRGAARD

Sorø Beklædningsoplag

Alt Udstyr til Sorø Akademis Elever.
J. M. POHL

Joh. Steffensen

Iste Kl.s Herreskræderi
Knabrostræde 3 Telefon 5355

CHR. STØVRING

VOGNMAND
← Bil udlejes. →
Alléen 9 SORØ Telf. 167

Bedste
INDKØBSSTED
for
Sportsartikler
hos
Harald Børgesen
Frederiksberggade Nr. 28
København.
Forlang illustreret Katalog.

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen.
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages.
1. Kl.s Servering.
Moderate Priser.

SORØ
Husholdningskole
Bestyrerinde:
Frk. E. Vestergaard.
5 Maaneders Kursus
begynder 4. Maj og 4. Novb.
Telf. Sorø 102.

Restaurant

Nimb

Telf.: 7903 - 1273

Knud Poulsen
Boghandler

Slotsgade Hillerød
Telefon 80.

^{A/S} **REXA**
Nansengade 19, Tlf. Byen 8561
København K.
A. MADVIG
Herrelingeri, Manufaktur
Manschetkjorter med 2 Flipper
Kr. 9,85.
Enhver Soraner faar Rabat.

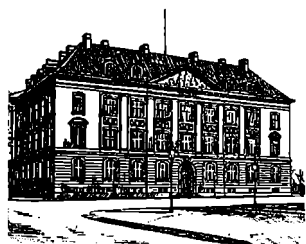
Albert Petersens Eftfl.
J. LARSEN
Blikkenslager og Kobbersmed
Udstyrsforretning.
SORØ TELF. 210

Juridisk Manuduktion
til 1ste og 2den Del
CHR. REPIEN
cand. jur.
Frederiksborggade Nr. 41
Telefon Byen 4118. Kbhvn.

Husholdningsseminariet

ANKERHUS

uddanner Lærereinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
Sorø Telf. 138

DET GENSIDIGE
FORSIKRINGSSLSKAB
"DANMARK"
Brand- og
Tyveriforsikring
Livsforsikring
Hovedkontor:
Vestre Boulevard 34
Selskabets Ejendom.
Agenter overalt i Landet.

Niels Jørgensen
Læderhandler
Drivremmefabrik
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest.
Sorø. Tif. 85.

Niels Christensen
Telef. 9, Sorø, Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Øverfrakker
lev. eft. Maal paa faa Dage
God Pasform

Spis Brød
fra
Kongskilde Mølle
Vognene kører
overalt i Byen
Tlf. 168 Sorø

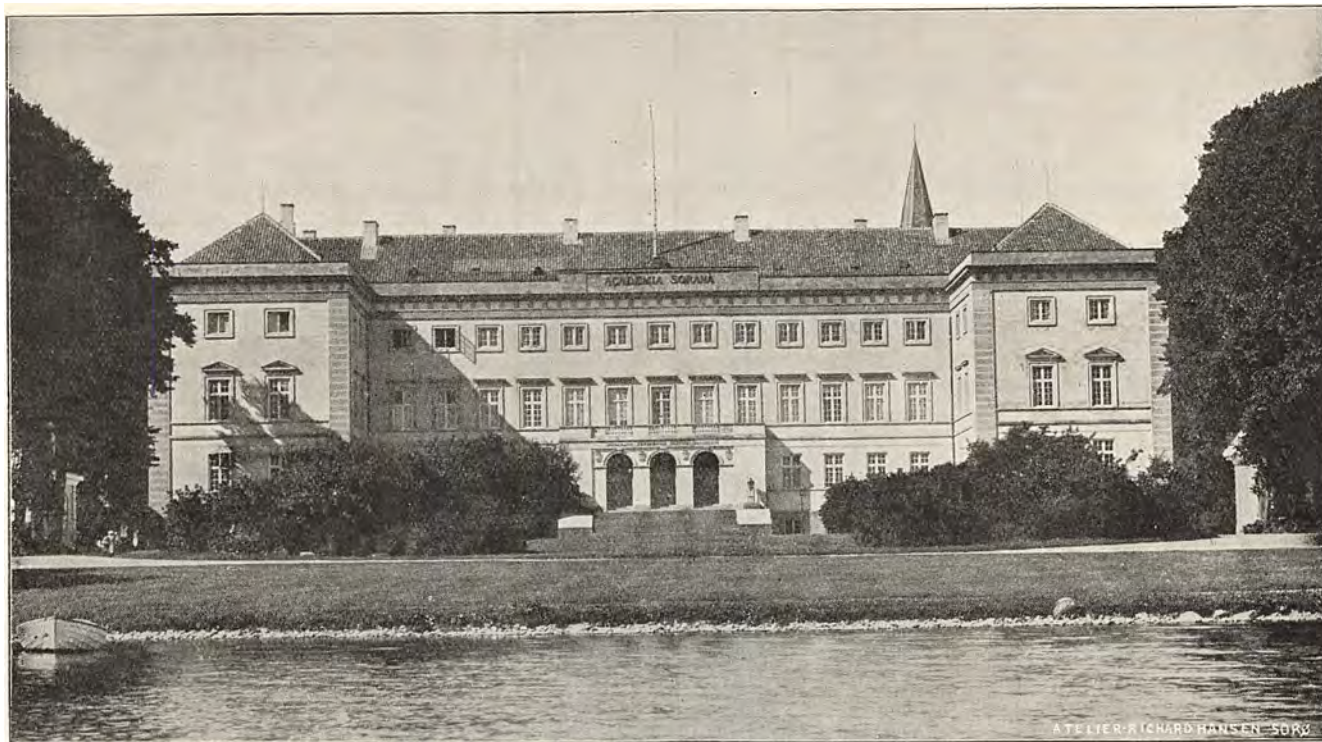
J. Grøndahl & Co.
STØRSTE
SPECIALFORRETNING
Have-, Park- og
Veranda-Møbler
i forskellige Stilarter efter
originale Modeller.
Hovedvagtsgade 4
København K.
Telefon 1396.

Aktieselskabet
GRØN & WITZKE
ALLE ARTER ASSURANCE

KØBENHAVN
AARHUS · AALBORG
ODENSE

Repræsentanter i samtlige
danske Købstæder.

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 4

APRIL 1926

IN MEMORIAM POUL EFFERSØE

* 24. Januar 1871 — † 11. Marts 1926.

*

POUL EFFERSØE var Duks for et Hold — Studenterne 1889 — der talte ikke mindre end 19 Mand, deriblandt Sorø Skoles nuværende Rektor, som her rister sin afdøde Ven og Kammerat en Minderune, medens Redaktionssekretær *Martin Nørgaard* fortæller om et Besøg hos Effersøe for et Par Aar siden, da den langt yngre Sorøner modtog et levende Indtryk af den ældres trofaste Følelse overfor den Skole, hvor han havde tilbragt fire lykkelige Ungdomsaar.

I.

Avisen bringer i Dag Bud om, at Overretssagfører i Thorshavn *Poul Effersøe* er død.

For os, der har kendt ham som Dreng og ung, stiger der ved dette Budskab mange Minder frem fra den Tid, da han var ung og rask, den bedste af vort Hold paa Skolen, facile princeps paa Cricketpladsen og en af de bedste i Gymnastiksalen.

En udpræget retlinet og fin Karakter var han og en fortræffelig Kammerat og stejl og stædig som sin Fødeøes Klipper, naar han havde taget sit Standpunkt.

Han var født i Tværaa paa Suderø, hvor hans Fader var Sysselmand, og han kom ind i 3dje Klasse i Sorø Skole i Sommeren 1885, saa vidt jeg ved nogle Dage ind i Skoleaaret. Han erobrede hurtig Dukspladsen, som han beholdt Skolen igennem.

Allerede den første Sommerferie, han tilbragte hernede, fik han et Varsko om sin Sygdom. Han var indbudt til at tilbringe en Del af Ferien hos *Spandets* paa Idagaard, men

var syg, da han kom dertil, og Lægen erklærede, at han havde Lungehindebetændelse, og sendte ham til Akademiets Sygehus, hvor han tilbragte Resten af Ferien under Fru *Jensens* fortræffelige Pleje.

Tilsyneladende kom han sig helt, og i Kraft af sin usædvanlige Energi blev han, som jeg har nævnt, en fortrinlig Sportsmand. Vi var meget stolte af „Grinden“, f. Eks. da han ved Cricketkampen paa Herlufsholm i September 1888 i een Halvleg havde adskillige flere Point end alle Herlovanerne tilsammen i to.

Han var en meget køn Dreng med fine Træk, mørkt Haar og en meget sart og hvid Lød; han saa ikke stærk ud, men var muskelstærk. Han var et klart og godt, noget nøgternt Hoved og meget flittig og ærgerrig. Medens de fleste af os gerne traadte i privat Venskabsforhold til vore elskværdige Lærere, var han af Princip imod, at Lærerne havde noget med hans private Liv at gøre, og det gennemførte han med stor Stejlhed, men han var gentlemanlike og korrekt i al sin Optræden. Som juridisk Student var han meget optaget af sin Videnskab. Juraen var ikke for ham et tørt Pligtstudium, som den var det for saa mange, men Udtrykket for Slægtens Erfaringer og Retsbevidsthed og derfor i nøjeste Forbindelse med det reale Liv, og han elskede at diskutere Rets- og Samfundsforhold. Æstetik havde han kun lidt Interesse og Sans for.

Han blev et ivrigt Medlem af Københavns Boldklub og især Fodboldspiller, men dertil var hans Konstitution neppe stærk nok, hvortil kom, at man i de Tider herhjemme ikke var tilstrækkelig opmærksom paa Betydningen af Omlædning og varme Trøjer, naar man var ophedet af Spillet. I Klubbens dengang meget primitive Lokale paa drog han sig en alvorlig Forkølelse, som medførte Blodspytning, og dermed begyndte han en langvarig Kamp

mod at lade sig overvinde af Brystsygen. I Studierne blev han meget hemmet, men han blev dog 1897 Kandidat med et meget fint Laud, hvorefter han i et Aars Tid var Fuldmægtig hos Amtmanden paa Bornholm. Kammerherre *Groothoff* har for mig omtalt ham som usædvanlig dygtig og egnet for en fin Karrière, hvis ikke Brystsygen havde tvunget ham til at opgive Embedsvejen.

Lange Tider tilbragte han paa Sanatorier og Hospitaler og i Sygepensioner, og ind imellem tog han altid med utrættelig Energi fat paa Arbejdet som Sagførerfuldmægtig, indtil nye Blodstyrtninger paany satte ham fra Arbejdet. Omsider rejste han til Færøerne, vistnok 1901, og der begyndte han i 1905 en Sagførerforretning, som han har oparbejdet og passet indtil nu, skønt han altid var senge-liggende og Dag og Nat opholdt sig i sit Kontor.

Jeg spørger næsten altid færøiske Drengene, som kommer hertil, og deres paarørende ud om ham, og jeg har altid kun hørt een Dom om hans Dygtighed og strenge Retsfølelse. Hertil kommer, at han var en udpræget dansksindet Mand. Uagtet han næsten aldrig kom uden for sin Stue, fulgte han interesseret med i Tidens Spørgsmaal gennem et dansk Dagblad, Times weekly og Tidsskrifter.

Om Sorø hørte han gerne af de unge Soranere fra Færøerne, som kom hjem i Sommerferien. Da der i 1924 indførtes mundtlig Procedure ved Retten i Thorshavn, fik han en juridisk Kandidat op som Fuldmægtig, og han var nylig blevet hans Kompagnon.

Vi, der har været hans Venner, vil mindes ham med Glæde og Tak fra de unge Aar og med Beundring for hans lange og sejge Kamp mod Sygdommen, der nu har faaet Bugt med ham. Men ogsaa andre Soranere og Landsmænd bør mindes ham som en af Danmarks og Sorø's trofaste og dygtige Sønner.

Sorø, den 11. Marts 1926.

POUL EFFERSØE
Fotografi fra Sorøtiden.

H. Raaschou-Nielsen.

II.

Da *Poul Effersøe* for godt en Snes Aar siden med tilsyneladende stækkede Vinger maatte opgive sin Løbebane hernede og vendte hjem til Færøerne, troede hans Venner, det var for at dø.

Selv vilde han ikke tro det, og der kom da heldigvis ogsaa til at gaa mange Aar, før han bukkede under. I Løbet af disse Aar naaede han ikke blot at oparbejde Øernes største og mest ansete Sagførerforretning, han naaede tillige at gøre en saadan Indsats i det nationale Arbejde, at Sorø Skoles Rektor med god Grund kan sige om sin gamle Studenterkammerat, at han var en af Danmarks og Sorø's trofaste og dygtige Sønner. Jeg vidste

godt, *Effersøe* var en saadan Mand, og havde jeg ikke vidst det før, vilde jeg have erfaret det, da jeg for et Par Aar siden besøgte ham i Thorshavn. Det skete i Vinteren 1924, da jeg i Anledning af Lagtingsvalget opholdt mig et Par Maaneder paa Færøerne som Repræsentant for „Nationaltidende“s Redaktion. Nu, da han er død, kan det maa-ske interessere en og anden at høre lidt herom.

Jeg søgte først og fremmest *Effersøe* for at faa forskellige politiske Oplysninger. Skulde jeg have Fingeren paa den politiske Puls deroppe, var han en af de første, jeg maatte tale med. Desuden havde hans Broder, Landstingsmand *Oliver Effersøe*, bedt mig tale med ham om en Kompagnon, inden den nye Retsplejelov traadte i Kraft paa Færøerne, og endelig havde jeg lovet min Værtinde, *Fru Anna Møller*, at bringe ham en Hilsen. Han og Broderen boede som unge Mennesker hos hende, og hun har ofte fortalt mig, hvor pragtfuldt de to smukke Mænd klædte hinanden.

— En Eftermiddag kort efter min Ankomst til Thorshavn op-søgte jeg ham saa. Det var en Dag med et rigtigt typisk færøsk Vintervejr: Vinden kom i barske Kast ned fra Fjeldene og piskede Regnen mod Ruderne, og Søen brød vredt og irriteret mod Dækmolen for Østervaag. Ingen hørte mig, da jeg kom ind i Entréen og bankede paa forskellige Døre. Først da jeg bankede paa oppe paa 1. Sal, hørte jeg en hul Stemme, der bad mig komme ind. Jeg lukkede Døren op og stod Ansigt til Ansigt med *Poul Effersøe*...

Sorø's navkundigste Cricket-spiller, han der engang ved sin Skønhed, sin Intelligens, sin Bravhed var det selvfølgelige Midtpunkt i Kammeraternes Kreds, han der Aar igennem havde arbejdet som faa andre, laa som sædvanlig lænket til sin Seng. Han var ene hjemme ... Telefonen, som stod tæt ved hans Seng, var i Øjeblikket hans eneste Forbindelse med Omverdenen. Han saa gusten og daarlig ud, men bag det hærgede Ydre anede jeg alligevel det, som engang havde gjort ham til en smuk og kraftfuld Mand. Og i de mørke Øjne brændte en Ild, der ikke alene fortalte om Kløgt og Godhed, men ogsaa om en ukuelig Vilje til Livet.

Han tog venligt mod mig og glædede sig aabenbart over Hilsenerne, jeg bragte ham. Og han gav mig beredvilligt alle de Oplysninger, jeg søgte om de stedlige Forhold. Han var en god Mand at spørge. Ved hans Seng løb mange Traade sammen, og der var ikke Svig i hans Svar.

Bagefter gav vi os til at tale om Sorø og Sport — hans Nevø, Distriktslæge *Gudmund Effersøe* i Tværaa, havde sagt mig, at dette talte *Poul Effersøe* gerne om — og den Samtale glemmer jeg aldrig. *Effersøe* var utrættelig til at fortælle om Livet paa Sorø, om Kammeraterne, om Lærerne, om de „Ridelustavere“, han havde slaact, om K. B.s store

og herømmelige Cricket-Togt til Tyskland, om Fodboldklubben, han startede i Tværaa, da han kom hjem for at dø — men først og sidst om Sorø. Det var ligegyldigt, hvilket Emne vi fik fat paa, i Løbet af et Øjeblik var vi i Sorø igen. Det blev mørkere og mørkere i Stuen, Blæsten var steget til tudende Storm, og Regnen trommede ondt mod Ruderne. Men Effersøe mærkede det ikke. Han var hjemme i Sorø igen: Solen gød sit varme, gyldne Skær over den blide Sø, over de stille Skove, han færdedes atter ung, stærk og sund blandt Kammeraterne...

Han tav et Øjeblik, og mens jeg sad og betragtede hans Ansigt, der lyste hvidt mod en brun Væg, tænkte jeg paa, hvor uendelig meget Sorø-Minderne betød for denne Mand. Hvor ofte mon de ikke i lange, lange Nætter er kommen til ham og som en Sygeplejerskes milde, kølige Hænder har strøget over hans feberhede Pande...

Saa fortalte han løs igen, mens Øjnene straaledede, og ofte kom han til at le saa stærkt, at jeg blev alvorligt bange for, han skulde faa Blodstyrtning, og søgte at lede Samtalen ind paa andre Emner, men det var forgæves. Han var lykkelig over at have en gammel Soraner for sig og over at kunne tale om Sorø — det solbeskinnede Sorø!

— Da jeg sent den Aften kæmpede mig frem gennem Blæsten og Regnen efter min Samtale med Poul Effersøe, syntes jeg, at Begreberne „Sorø“ og „gammel Soraner“ havde faaet en ny og dybere Betydning for mig. Og da jeg kom hjem til København, samlede jeg alle de Eksemplarer, jeg havde af Soraner-Bladet, og sendte Poul Effersøe dem. Han havde fortalt mig, at han ikke var Medlem af Soransk Samfund og saaledes ikke fik Bladet. — Kort Tid efter skrev han til mig og takkede hjerteligt for Bladet, som han havde læst med stor Glæde. Han havde nu indmeldt sig i vort Samfund, „og“, fjøede han til, „da jeg i saa mange Aar har svigtet det, har jeg indmeldt mig paa Livstid“

Nu er han død, og det er saaledes ikke noget gammelt Medlem, Soransk Samfund har mistet. Men jeg tror, det er et af de allerbedste. Under mit Ophold paa Færøerne saa og hørte jeg adskilligt, som nok kunde gøre en Dansk ondt. Men jeg havde tillige Lejlighed til at trykke den gamle Soraner, Færingen Poul Effersøes Haand. Det var et godt Minde at tage med hjem. Ham lokkede ingen fremmed Tale, for han var taknemlig og han var tro baade mod sit Fædreland og mod Sorø.

Martin Nørgaard.

* * *

SORØ AKADEMIS BIBLIOTHEK

Af Kontorchef F. VON HOLSTEIN.

*

I Forbindelse med en velvillig Omtale og Kritik af min Artikel om Sorø Akademis Bibliothek i et tidligere Numer af Soraner-Bladet har Hr. Lektor og fung. Bibliothekar *Glahn* i Bladets Nr. 2 for Februar 1926 gjort udførlig Rede for Forholdene ved Bibliotheket som de er, og som de burde være.

Lektoren er enig med mig i, at det ypperlige Bibliothek i det Hele gjør for lidt Nytte, og i, at der burde være en Læsesal i Forbindelse med Bibliotheket. Min flygtige Tanke om, af praktisk-økonomiske Grunde, at betro Tilsynet med Læsesalen i Aftentimerne som et Tillids- og Hædershverv til ældste Gymnasieklasse, tør jeg, da Hr. Glahn be-

tragter den som en Utopi, ikke fastholde. Dertil kjender jeg for lidt Forholdene, som de arter sig nu. Men jeg tillader mig at tro, at som det disciplinære og autoritære Forhold mellem yngre og ældre Elever og Gymnasiaster formede sig i min Skoletid for 60 Aar siden, vilde en Ordning, som af mig foreslaaet, ikke have været uigennemførlig.

For Udraabstegnet i min Artikel efter Meddelelsen i Aarsskriftet om Boggaven fra den finske Legation skal jeg gjerne gjøre Afbigt. Jeg er, i Betragtning af det skønne Lands i Nutiden saa svulmende nationale Rejsning — maaske fejlagtigt — gaaet ud fra, at de fremsendte Bøger og Piccer er skrevne paa F i n s k. Og i saa Fald maa de formentlig i Bibliotheket nærmest betragtes som en død Skat.

Mit, som Lektoren kalder det — Hib til Sløjdundervisningen maa ikke betragtes som en let kjøbt Sortie, men nærmest som en gammel Akademikers stille Undren over, at Sorø Akademis Skole, som han vedblivende har betragtet som en lærd Skole, har optaget Save- og Høvleøvelser som ordinære Fag i Mellemskolen.

Men nok herom! Lidet nytter det at forhandle om, paa hvilken Maade Bibliotheket kan komme til at gjøre mest Nytte, naar selve Bibliothekets Existens, som det synes, er truet. Lektor *Glahn* skriver, at hvis der udbryster Ild i Bibliotheket, vil det hele være nedbrændt paa en Times Tid. Og naar Forholdet er saaledes, forekommer det mig, at al Interesse maa koncentreres ikke om at nyttiggjøre, men om at bevare det herlige Bibliothek. Netop i de allersidste Dage har jeg fra sikker Kilde faaet Lektor *Glahn*s Udtalelse om Brandfaren bekræftet med den betegnende Tilføjeelse, at en tidligere Amtmand i Sorø havde tænkt at testamentere sin værdifulde Bogsamling til Sorø Akademi. Men da han, efterat have undersøgt Forholdene, var bleven klar over det soranske Bibliotheks Brandfarlighed, havde han forandret sit Testament og indsat Herlufsholms Skole til Arving af Bogsamlingen.

Under saadanne Forhold skjønner jeg ikke rettere end, at alt maa sættes ind paa at sikre Akademiets Bibliothek mod Tilintetgjørelse. Og maaske netop det nuværende Tidspunkt ikke vil være det uheldigste at reise Bibliotheksspørgsmaalet paa. Det er nemlig bleven sagt, at den nuværende Undervisningsminister skal have særlig Interesse for Sorø Akademi og dets Forhold. Hvorfor da ikke gribe Øieblikket, fremstille Situationen for Ministeren og gjøre det klart, at de nuværende Forhold paa Bibliotheket er uholdbare og formentlig nødvendiggjør Opførelse af en ny Bibliotheksbygning. Det rige Akademi, som stadig har Raad til at støtte alle mulige andre Formaal, burde, synes det, ikke af økonomiske Grunde betænke sig paa at sikre sit eget Hus!

Det er jo Lektor *Glahn*s Anskuelse, at der ubetinget maa tilveiebringes en ny Bibliotheksbygning. Den nuværende Bygning, som vel kan være omtrent 100 Aar gammel, antages altsaa ikke at kunne gjøres brugbar, selv om Bibliotheket faar hele Huset til Raadighed, og der skaffes Kvæsturen og Kirkens Ringer — eller hvem det er, der boer i Stueetagen — Husrum i en anden af Akademiets mange Eiendomme i Sorø By.

Om dette Spørgsmaal kan jeg naturligvis ikke have nogen Mening.

Noget helt andet er, om det, naar man er klar over den nuværende Bibliotheksbygning's Brandfarlighed, er forsvareligt vedblivende at benytte den som hidtil. Det er ganske vist gaaet godt i maaske 99 Aar. Men hvem garanterer,

at ikke Gjentagelsen af Katastrofen i 1813 kan indtræffe i det 100de Aar! Burde ikke de værdifuldeste, maaske ganske uerstattelige Piecer i Samlingen, de, om hvilke fhv. Overbibliothekar Lange har udtalt, at de kan ikke kjøbes mere, snarest fjernes fra det brandfarlige Bibliothek?

Burde der ikke skaffes saadanne Skatte et midlertidigt Gjemme paa et brandfrit Sted, f. Ex. i Sorø Kirke? Det vilde næppe kunne anses som en Profanation, selv om de kostbare Værker i vel aflaaede Kasser midlertidig maatte anbringes i de rummelige Gravhælvninger i den søndre Korsfløi.

Maaske vil man anse disse Tanker for Fantasteri. Men de bunder i al Fald i en gammel Soraners levende Interesse for hans gamle Skole og alt, hvad dertil hører.

Hr. Lektor Glahn retter i sin Artikel en elskværdig Opfordring til mig og andre gamle Soranere til leilighedsvis at aflægge et Besøg paa Akademiets Bibliothek for ved Selvsyn at overbevise os om Trangen til en ny Bygning.

Maa jeg tage Lektoren paa Ordet! Jeg har nemlig i flere Aar, naar Skoven er grøn og Dagene lange, med en gammel Kammerat, fhv. Borgmester, Birkedommer *Jork* taget en Dag til Sorø, hvor vi har opsøgt de kjendte Steder og dvælet i Minderne. Hvis vi begge lever, haaber jeg, at vi ogsaa i Aar kommer en Gang til Sorø, og vi vil da visselig benytte Opfordringen og tillade os at aflægge et Besøg paa det store Bibliothek.

* * *

* * *

HANS CHRISTIAN AAFELDT IN MEMORIAM

1878—1926.

*

VI er atter blevet en interesseret og varmtførende Kammerat fattigere, idet overretssagfører *Aafeldt* den 19. f. m. er afgået ved døden i sit hjem her i København.

Hans Christian Aafeldt (5. juli 1901 bevilling til navneforandring, forhen Hans Chr. Jensen) var født i Ringsted den 6. oktober 1878 (søn af kusk Morten Jensen og Christine Nielsen), blev matematisk-naturvidenskabelig student fra Sorø skole 1901, juridisk kandidat 1910 og fik bestalling 9. maj 1913 som overretssagfører. Som kompagnon i

højesteretssagfører Fritz Bülow's store sagførerforretning fik han rig anvendelse for sin dygtighed, omhu og energi. Han var en sagfører, som folk hurtigt, for ikke at sige strax fattede tillid til; en stor del af hans klienter var da ogsaa ældre, enligstillede damer, for hvem han var den ideelle rådgiver. Han var personligt en overmåde hjælpsom mand, og det var ikke sært, at han ved sine gode juridiske kundskaber og menneskelige egenskaber i årenes løb havde skabt sig en stor privatpraxis.

Soransk Samfund viste han særlig interesse; han henvendte sig bl. a. flere gange til den, der skriver dette, om medhjælp til sit kontor, hvortil han gerne vilde have en jura-studerende soraner, hvorved han altså gav en yngre kammerat en særlig chance. Når vi ikke så ham i vor kreds i de senere år, så skyldes det hans tiltagende kræftsygdom, som han længe havde vidst stiledede lukt imod døden. Dette til trods — og det er karakteristisk for ham — hængte han ved sit arbejde, ja, lod sig otte dage inden han døde transportere til og fra kontoret af Falcks ambulance i bærestol. Et smukt soranereksempel dette: at stride til det sidste! Der er ingen hustru eller børn, som sørger over ham, der var ugift, men vennerne og sorø-kammeraterne gør det.

Æret være hans minde blandt soranere!

Louis E. Grandjean.

DE TO KRUCIFIXER I SORØ KIRKE

Af Adjunkt, Dr. phil. POUL HELMS.

*

I Kristendommens første Aarhundreder holdt man ikke af at fremstille den korsfæstede. Apostlen Paulus' Spekulationer over Kristi Offerdød forstod man ikke, og hans Ord om, at den korsfæstede var Jøderne en Forargelse og Grækerne en Daarskab, fandt ogsaa Bekræftelse indenfor den af Jøder og Grækere bestaaende kristne Menighed.

Sandheden er, at det var den Tids Mennesker langt lettere at tro paa Kristi Guddommelighed end at faa noget ud af hans Menneskelighed.

Guddommelige Væsner, der vandrede paa Jorden i Menneskeskikkelse og mere eller mindre lod det guddommelige skinne igennem, var Forestillinger, den Tids Heden-skab var fortroligt med. Grækernes Orfeus og Dionysos, den frygiske Attis og Ægypternes Osiris er saadanne halv-menneskelige Guddomme, der fandt ivrig Dyrkelse, og i den romerske Kejserkultus blev det jordiske Menneske til en Gud. Vi ser da ogsaa, at Forestillingerne om Kristus hurtig antager tilsvarende Former, og Tidens Guddomsbe-græber overføres paa ham (den stoisk-nyplatoniske Logos-lære spores allerede i Johannesevangeliet). Men det bliver da vanskeligt at fastholde det menneskelige hos ham, i hvert Fald som individuel historisk Personlighed. Lidelsen opfattes symbolsk som hos Attis og Osiris, og man fremstillede nok Lammet efter Johs Aab., men ikke det korsfæstede Menneske. Denne Udviklingslinie fortsattes, og Kirke-læren søgte forgæves at fastholde det menneskelige ved Siden af det guddommelige. Resultatet blev kun de uklare og selvmodsigende Formler, der sammenfattes i den saakaldte Treenighedslære.

Man naaede herigennem egentlig kun at understrege, at Kristus var Gud ligesom Faderen.

Svarende til den givne Udvikling er de ældste Kristus-billeder unge Apolloskikkelser med en Bogrulle i Haanden (∴ den guddommelige Lærer), medens man senere helst fremstillede den zeuslignende Triumfator paa Himmelbuen med Livets Bog og Jordkuglen i Haanden. Det lidende Menneske er da ganske forsvundet.

Derimod blev det tomme Kors, der ogsaa har Forbilleder i Hedenskabet, almindelig brugt Symbol fra Konstantin den Stores Tid, og fra 6te Aarh. begynder man at anbringe Kristus derpaa (Krucifix). Men det er ikke den lidende. Paa de gyldne, ædelstensbesatte Kors, der fremstilledes i det byzantinske Kejserrige, svæver Guden med Smil paa Læberne og aabne Øjne. Armene strækker sig lige ud fra Kroppen hen langs Korsarmene paa en Maade, som intet Menneske kan hænge paa. Det er den himmelske Triumfator over Døden, der har taget Plads paa Korset.

Indflydelsen af denne Fremstillingsmaade er tydelig endnu paa det ældste Sorøkrucifix. Lidelsen er ganske vist antydet, men, som Dr. *Mackeprang* skriver i Sorøbogen, ikke særlig pointeret.

Det byzantinske er endnu overvejende og viser sig i den svævende Holdning og Smilet paa Læberne. At Lidelsen er antydet, er ikke saa mærkværdigt; thi da dette Krucifix blev til, var Fremstillingen af den lidende Kristus bleven almindelig ude i Europa. Det egentlige Gennembrud kommer med Korstogene. Disse førte Korsfarerne til Skuepladsen for Jesu Jordeliv, og Forestillingen om den fattige og lidende Frelser blev nu levende og viste sig at øve en overordentlig Magt over Sindene. I Bernhard af Clairvaux' Prædikener og Psalmedigtning har den sat sit dybeste Spor („Hil dig, Frelser og Forsoner“ er Grundtvigs Omdigtning af en af Bernhards Psalmer). Klosterfromhedens negative Verdensflugt fik nu sit positive Modstykke i Sjælens mystiske Fordybelse i den korsfæstedes Lidelser. Dette naar sit Højdepunkt i Frans af Assisis Oplevelse af Kristi Saarmærker paa sit Legeme, og Lidelsesmystiken udgør den Dag idag en væsentlig Side af den katolske Fromhed. Ogsaa i Protestantismen lever den, omend ikke saa udpræget. I de katolske Lande ser man jo overalt Fremstillinger af den korsfæstede. Og nu er det den rent menneskelige Lidelse, der skildres, ofte paa den mest gribende Maade. Udviklingen afspejler sig tydelig paa Claus Bergs store Krucifix i Sorø Kirke. Her hænger det afsjælede Legeme af en Mand, der har gennemgaaet de frygteligste Lidelser. Den bernhard-fransske Dyrkelse af Lidelsen er naaet til Danmark; men vi er naturligvis lidt bagefter de europæiske Hovedlande. I vore Landsbykirker fra Valdemarstiden er det almindeligt endnu at fremstille den triumferende Kristus i Himmelsglorier. Et godt Exempel her paa Egnen er Kalkmaleriet i Alsted Kirkekor. Men i Claus Bergs skønne Kunstværk ejer Sorø Kirke maaske Nordens betydeligste og rigeste Udtryk for den bernhardinske Lidelsesmystik.

* * *

FORAARSEPISTEL TIL EN VEN I DET FJERNE

*

Den første friske Aprildag, hvor Luften paany føles lun paa de Steder, Blæsten ikke naar, med høj blaa Himmel, Lokes Leg over Markerne i Middagsstunden og Skovens knoppende Kroner i bestandig stigende og faldende

Sus kalder hvert Aar det samme Billede frem fra Sorø-Tidens rige Skat af Minder: to Drengene i 16-Aars Alderen, som efter en Morgens tidlige Vandring ad solblegede Veje, gennem fremmede Landsbyer og i Skove, der før kun var kendte som blaanende Skyggebølger over den fjerne Horizont, ligger paa en solsveden, enlig Bakke midt i en uendelig Mose, hvis Flade, krydset af Grøfter og Hegn strækker sig milevidt mod Nord. I Bakkens Grus glimter det af Flint, hvid, blaa, rødlig Flint, Flækker og Skrabere, det vældige Affald af en Oltids-Flintesmedie, tilsyneladende udtømmelig for den, der vil bukke sig og samle op; fattige Skaar fra en forhistorisk Arbejdsplads, men uendelig rige for den Ungdom, der paa Stedet selv vil leve sig ind i en Virkelighed, som regner med Aartusinders Ælde og dog er til at tage og føle paa for en halv voksen Skoledreng . . .

Hvor smagte Frokost-Smørrebrødet ikke hin aarle Foraarsdag; vidunderlig var den friske, salt-søde Smag af Løg og Kryddersild, et helt Glas fuldt, omhyggelig tilbundet og medgivet af en omsorgsfuld Moder; og naar har nogensinde senere den blaalige Cigarrøg duftet saa underfuldt som efter denne Friluftsfrokost? men det var ogsaa ægte Havanna — det troede vi da selv — et lidt beskadiget Parti af en ædel Høst, der paa en eller anden ufattelig Maade var drevet op hos Købmand Gamle Hansen paa Storegade og mægtig efterspurgt, ikke blot af Skolens Elever!

Middagssolen var over sin Højde, da Middagshvilen var endt, og Øen skulde udforskes. Det var ikke til at løsrive sig fra denne golde, vindstrøgne Jord, hvor Fund efter Fund kunde gøres af Flint i skiftende Former: Flækker, fine og let krummede som en Kattetunge, kegleformede Flinteknolde, tilhuggede i mangfoldige Facetter, smaa trekantede Spidser i hundrede tilfældige Faconer — alt skulde tages op, det ene vrages for det andet og Byttet stuves hen i Lommer og Taske til senere Undersøgelse og Vurdering. Det følte ømt i Ryggen af den bestandige Bukken — men hvordan forlade et Sted som dette, hvor ingen havde Brev paa at komme mere?

Denne Vaardag, der var begyndt med et uendeligt Lærketril over Markerne, med Strejftog ind til hver sunken Oltidsgravhøj nær Alfarvejen og omsider kronet med Sejren og Lønningen for de mange Skridt: Maalet for lange Tidens Higen og Planer naaet og Høsten hjembragt — hvor gled den ikke mildt og fredeligt ud i en let Aftendis, mens Dagen hældede og de trætte Fødder fandt Vejen tilbage. Atter optog den lille aftenskumrende By de to i sin lune Ro. En sløret Maane hang lavt over Filosofgangens mørke Masse; Dagens Sol havde lunet Luften i den lange, øde Gade, hvor et hvidt Forklæde glimtede hist og her i en Dør, mens en enkelt Stemme, en lys lille Latter lød ud fra skumrende Porte og Gaarde. Klosterporten var som en dunkel Løngang ind til en Verden for sig; men bag de nedrullede Gardiner i Priorgade var der Lys og stille Hygge — hvor godt at strække de trætte Lemmer i sin smalle Drengeseng og sove ind med alle Dagens lyse Indtryk som en lykkelig, udtømmelig Drømmeskat for lange Tider efter den velfortjente første drømmeløse Hvile.

— — —

Men af sig selv finder kun faa Drengene paa at drage ud paa Fodtur en Foraarsdag for at oplede en Flintesmedie langt af Led og søge til hvert Oltidsminde paa deres Vej som til noget fortroligt for Tanker og Forskerlyst. Det gjorde de to heller ikke — i hvert Fald ikke den, der

skriver dette. Vi havde hin Aprildag kun høstet Førstegrøden af, hvad en anden havde saaet i vore Sind — en af de Lærere, der ejede Evne til, hvor der var Sædebund beredt, at faa noget af det til at gro, som han selv i rigt Maal besad. Der var hos Adjunkt *J. E. Boesen* en indre Samleven med den Tid, hvis Aand besjælede ham, en brændende Kærlighed til det Folk og det Land, med hvis Fortid han syslede baade som Lærer blandt Børn og unge og i sin Fritid som Forsker; hans Ild maatte tænde, hvor der var noget som evnede at fænge; forstod vi dengang kun daarligt at vurdere hele hans ejendommelige Personlighed, saa fattede *han* saa meget bedre os. Mens han lo indvendig — og dog saa det skinnede igennem i Øjenkrogene — ad vor Drengindbildskhed og Taabelighed, kunde han, fordi hans Hjerte var fuldt af Følelse og Forstaaelse for det hos en Dreng, som var noget værd, puste Gløden op til at brænde stærkere, hvor Gnisten fra hans egen Ild havde tændt; han kunde stundom faa det dvaske drevet bort og faa Varmen og Lysten frem, ikke blot i en Dansktimes Syslen med Fortidens Aand og Skikkelser; men paa en Fridag, der ellers var viet formaalsløs Driven-om, kunde han samle en Flok Ungdom til en rask Vandring ud i den Egn, der er saa rig paa Fortidsminder som ingen anden i hele Danmark.

Maaske kan andre af de Kammerater, hvem disse Linier falder i Haanden, huske en saadan tidlig Foraarsdag i en Paaskeferie først i 90'erne, hvor en lille Skare hjemmeblevne Elever ikke vidste, hvad de skulde gøre af sig selv, og hvor Adjunkt Boesen havde faaet Flokken med sig paa en Vandring til Bjernede, Fjenneslev og Ringsted — forklarende, svarende paa de mere opvakte Spørgsmaal, ivrig for at meddele sin Viden til hver den, der bare vilde vide noget. Vi to — min senere Ledsager til Maglø i Bodalsmosen og jeg — fik, skønt vi ikke hørte til dem, han som tilsynsførende i Ferien havde Ansvaret for, Lov at følge med og deltog i Turen saa langt som til Fjenneslev — saa maatte vi vende om. Men det er, som om jeg endnu kan høre hans mærkelige, klangfulde Stemme med de underlige Strubelyde og Talens hastige Løb forklare om Steder og Stednavne og deres ældgamle Oprindelse, om Frøsmosen hinsides Landevejen og nord for Store Ladegaard, om Sasser, som satte Sten og gjorde Bro, men især om Hvidelægtens Mænd og Kvinder, hvis Navne var knyttede til Egnens Kirker og Gaarde. Lyslevende blev under hans Fortælling al det, der før var en Lærebogs tørre Tale; Poesien i Ingemanns ofte gennempløjede Sorø-Romaner blomstrede op til skøn Virkelighed; med Sakse fulgte jeg nu paa selve Stedet Absalons og Esbern Snare med deres Ryttere, der under Flugttiden efter Blødgildet i Roskilde holdt sig „ikke til de tætte Skove men til hine aabne Lunde“, hvor en jaget Mand, selv uset, kunde udspejle sine Forfølgere. Alt blev det til Virkelighed paa denne Vaardag og under dette Førerskab; selve den lange, aabne, ensformige Kongevej, som Bakke op og ned drog sig hen mod det høje Ringsted, fik sin egen, stemningsmættede Poesi; ofte har jeg siden, naar min Cykel bar mig lidt tungt op af dens Bakker, hørt dens Melodi klinge alvorsfuldt — Folkevisens vemodige Tone til Sangen om Dronning Dagmar, der ligger i Ribe syg — til Ringsted mon' de hende vente.

Her paa dette vide, brede Sjælland mellem Sorø og Ringsted maa denne monumentale Melodi være født — i saa dyb en Grad er den i Slægt med disse brede Bakkers Bølgen op mod den sjællandske MetropoL med dens æld-

gamle Thingsten og dens Kongegrave. Men i et jagende Motorkøretøj kan den ikke fornemmes; dens Tid er for saa vidt forbi og kommer ikke igen — den kan ikke mere opfattes paa sit Aasted af den Ungdom, som nu vokser op; kun vi, der har kendt en Tid, hvor den vejfarende Fodgænger ikke var et jaget Vildt, kan — selv fjernt fra de Egne, hvor den engang følttes som selve Vejens Rhythme i vor Bevidsthed — høre den synge for vort indre Øre som et fuldttonende, uendeligt fjernt Orgelbrus: udi Ringsted hviler Dronning Dagmar...

— — —

Disse gamle Toner, disse gamle Minder, hele denne Verden af Tanker fra en anden Tid, fra et Land, der saa anderledes ud og hvor Livet levedes enklere, mindre vanskeligt — underligt, hvor de kan blive ved at følge een og dukke frem, det ene dragende det andet med sig i en lang, lang Kæde; halvglemte Ansigter dukker op; Stemmer, der forlængst er hørt op at lyde, taler, og Sol, som lyste for mange Aartier siden, skinner paany — blot fordi Himlen en tidlig Foraarsdag er blank og blaa og andre høje Trækroner end de, som susede i Drengens Skove, faar Lyd af Foraarsvindens Leg mellem Grenene med de briste-færdige Knopper. En anden Indsø end den, vi saa fra Klassens og Kammerets Vindu, blaaner frem gennem en Allés høje Portal; men ogsaa den har en brunblaa Skovrand hinsides Bølger, som blinker muntert i Solvældet, og hvor Skoven slipper er som ved Sorø-Søerne aabne Bakkestrøg med lette Farvetoner af endnu nøgne Græsbanker og Kornmarkers grønne Skær, der blegner mod den lette Synsrand...

Endnu er der saadanne Steder, hvor der er Stillehed og Storhed som i vor Barndoms Egne — men de er faa og sjældne, og i Virkelighedens Rige naar vi aldrig mere, selv ikke om vi drager ned til Stedet for vort Ungdomsliv, at møde det, der engang skabte vor Verden. Lykkelig bør den føle sig, som har det gemt altsammen i sit eget Sind; for ham vil der altid være et Solstrejf, et Vindpust, en Tone som en skønne Dag har Magt at lukke op for det, der er gemt men ikke glemt. Vel kan den svundne Tid ikke genopleves, men den der ejer Evnen dertil, kan maaske lokke dens Genklang frem paa en Violin eller af en Fløjte — mulig ogsaa i Sang, men vist bedst uden Ord! den, som prøver at gengive det udsigelige i Ord, mærker snart, hvor daarlig det lykkes, og dog kan han ikke lade være — maaske kan de, skønt fattige og ubehjælpomme, skabe Genlyd hos en, der er langt, langt borte, hvor ingen sjællandsk Foraarsblæst suser og ingen kølig Aprilsol skinner.

— — —

Er der lidt af det underlige Trolderi i Ordene, som der stundom *kan* være, vil det ogsaa opfattes af den anden af de to, som i Foraarssolskinnet strakte sig paa Bakkeøens Skrænt hin Dag for mange, mange Aar siden og saa ud over den endeløse Mose, hvor den første Varme lod Landskabets Linier flimre i Middagsstunden, mens Dagens Lykke laa for vor Fod — en Flinteflække, Aartusinder gammel og gemt til os i Bakkens Grus.

Fredensborg, 2. Paaskedag 1926.

H. G. Olrik.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

SORØ har aldrig været nogen stærkt fremtrædende By. Der var engang, for 30—40 Aar siden, hvor Vinen endnu var billig i Danmark, og hvor man ogsaa rundt om i *Provincen* af og til drak sig „en ærlig Rus“. Der var Dage, hvor Værten paa Postgaarden i Sorø eller „Haabet“, som dette fortræffelige Sted dengang hed, kunde tage 20—30 Flasker Champagne op af Kælderen om Eftermiddagen og med god Samvittighed vædde om, at de inden næste Morgen skulde være drukket af de 10—20 Gæster, han ventede efter Aftensmaden. Nu har Lidenskaberne taget en anden Retning her som andre Steder. Dansen har erobret gamle og unge; der er Dansevølse og Afdansningsballer overalt. Den mere adstadige Form for Dansene giver jo ogsaa de ældre en meget passende Motion — naa de har jo desuden ogsaa Mullersystemet. En ung Dame har været paa Rejse for at lære baade unge og gamle Fortræffeligheden ved de 5 Minutters Vridning og Gnidning; særlig skal hendes Bestræbelser — med Held — være gaaet ud paa at faa hendes ældre Lærlinge til at ud-aande i Skønhed. — Men lad os ikke opgive Dansen, før Emnet er udtømt. Det var i Rektor *Hoffs* Tid, vistnok 1908, at det voksende Elevantal nødvendiggjorde Udelukkelsen af de to nederste Klasser fra Skolens Baller. Det gik Overlærer *Lauritzens* Hustru meget til Hjerter paa Drengenes Vegne, og hun foreslog Rektor, at der skulde holdes et „lille Bal“, hvortil hver Deltager bidrog 50 Øre og Rektor af Fornøjelseskassen bidrog Musikken. Men Inspektionen modsatte sig, at disse Baller holdtes paa Hovedbygningen. De blev saa arrangerede i Gymnastiksalen, idet Chokoladedrikningen foregik i Sløjdsalen, hvor de overdækkede Høvlebænke fungerede som Borde. Det var et forfærdelig Mas at arrangere; men ved forenede Anstrængelser fra flere Lærere — *Zoffmann*, *Nielsen*, *Müller*, *Lauritzen* f. Eks. — og med Hjælp fra Lærerkollegiets Damer lykkedes det hele over Forventning — og morsomt var det. Foruden Chokoladepavsens var vel nok Kotillonen efter gammeldags Mønster det morsomste. Nu er Ballet blevet for de tre nederste Klasser og er flyttet over paa Hovedbygningen. De 50 Øre er blevne til 1 Kr. Men Traditionen er bibeholdt. Endnu er Adjunkt *Nielsen* lutter Liv og Lyst, naar han fører an til Dansene; endnu er der en lille „Forestilling“ som Indledning til Kotillonen; endnu pryder Ordener de udvalgte Herrers Bryst, men Damerne maa ganske vist nøjes med Sløjfer istedetfor Buketter. Men en endeløs Række af Ungdom marcherer ind i Salen ved Dansenes Begyndelse, et rigtigt Balkort pryder en af Dørene. Gamle Melodier fryder Øret og fornøjer Sindet. Dansene er vel omtrent de nu brugelige, og de danses korrekt, saa vidt enhvers Evner strækker til. Glade Forældre danner Rammen.

x.

* * *

GAMLE SORANERE

*

Efter Kirkeministeriets Indstilling er ved kgl. Resolution af 17. Marts d. A. Sognepræst for Uggerløse Menighed i Roskilde Stift *Lauritz Christian Münster* efter Ansøgning afskediget i Naade og med Pension fra det ham betroede Embede fra den 31. Marts d. A. at regne.

*

Under 23. Marts har Justitsministeriet udleveret Underretssagfører, cand. jur. *Niels Christian Troensegaard*, for

Tiden af Frederiksberg, den for ham under 4. April 1913 udfærdigede Beskikkelse som Underretssagfører, der efter hans Anmodning har været taget i Forvaring af Justitsministeriet. Underretssagføreren har nu anmeldt at ville have Kontor i 10. Retskreds, Frederikssund Købstad m. v.

*

Tak!

Frøken Augusta Flor beder gennem disse Linier en hjertelig Tak og en venlig Hilsen sendt til enhver Soraner, der mindedes hende paa hendes 70-Aars Fødselsdag.

*

H. M. Kongen har ved Reskript af 17. Marts benaadet Medlem af Overmønstringskommissionen, Hofjægermester *Carl Hartvig Hoppe* til Toftholm, R. af Dbg. og Dbmd. med Dannebrogssordenens Kommandørkors af 2. Grad.

Hofjægermester *Hoppe* kunde den 21. April fejre sin 80-Aars Fødselsdag.

*

En af de meget trofaste, ældre Soranere, Pastor emeritus *Z. V. A. Redøhl*, tidligere Sognepræst til Ousted og Allerslev, og Hustru, Fru *Ida Dagmar Redøhl*, født *Dietrichsen*, kan den 24. Maj fejre deres Guldbryllup.

Blandt Ægteparrets Børn er to Sønner Soranere: Journalist ved „Nationaltidende“ *Aage Redøhl* og Kontorchef *Axel Redøhl* i Fredericia.

*

Under 18. Marts er Direktør for Aktieselskabet Bing & Grøndahls Porcelainsfabrik *Poul Simonsen* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

*

Det er under 17. April tilladt Kontorchef i Ministeriet for Industri, Handel og Søfart *G. A. Arendrup*, R. af Dbg., at anlægge og bære Ridderkorset af den franske Æreslegion.

*

Tidligere mangeaarigt Medlem af Soransk Samfunds Bestyrelse, Grosserer *Th. Hilarius Kalko* og Frue, afrejser efter Bestemmelsen den 29. April for indtil videre at tage Ophold paa deres Ejendom i Gøttingen.

* * *

„DE 200 RASKE GAMLE SORANERES STIPENDIUM“.

*

Skriftlig Henvendelse — med Oplysning om Studium, personlige og økonomiske Forhold — om Andel i dette Aars Stipendiebeløb, der vil blive uddelt i Efteråret 1926, indsendes inden 1. Juli d. A. til Overretssagfører Paul Hennings, Ved Stranden 6.

Det bemærkes, at Stipendiet som Regel kun tildeles Studerende i de to første Studieaar.

Samtidig henstiller vi indtrængende at støtte Stipendiet. Bidragene er af naturlige Grunde gaaet nedad, siden Stipendiet stiftedes, men det gælder om at holde Gryden i Kog til Fordel for vore unge studerende Kammerater.

København, Aalborg, Sorø, i April 1926.

Paul Hennings. *Th. Hilarius Kalko.* *N. Kiørboe.*
H. Raaschou-Nielsen.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

MANUKTION TIL
FILOSOFIKUM
EJVIND ROSENKILDE
NØRREGADE 15, KØBENHAVN
Tlf. Byen 8035 Træffetid 4-5
Sidste Eksamen: 252 Deltagere
170 Udmærkelser

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
*Fineste Udførelse
til billigste Priser*
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„FORTUNA“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig Iriskkærnel Smør.
1ste Kl.s Maskiner og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

CARL JACOBSEN
COLONIAL- OG
DELICATE SSE-
FORRETNING
SORØ TLF. 70

Glichéeerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KL.S HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

SORØ
HUSHOLDNINGSSKOLE
BESTYRERINDE:
FRK. E. VESTERGAARD
5 MAANEDERS KURSUS
BEGYNDER 4. MAJ OG 4. NOVBR.
TELF. SORØ 102

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og alholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfædt, Remfædt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

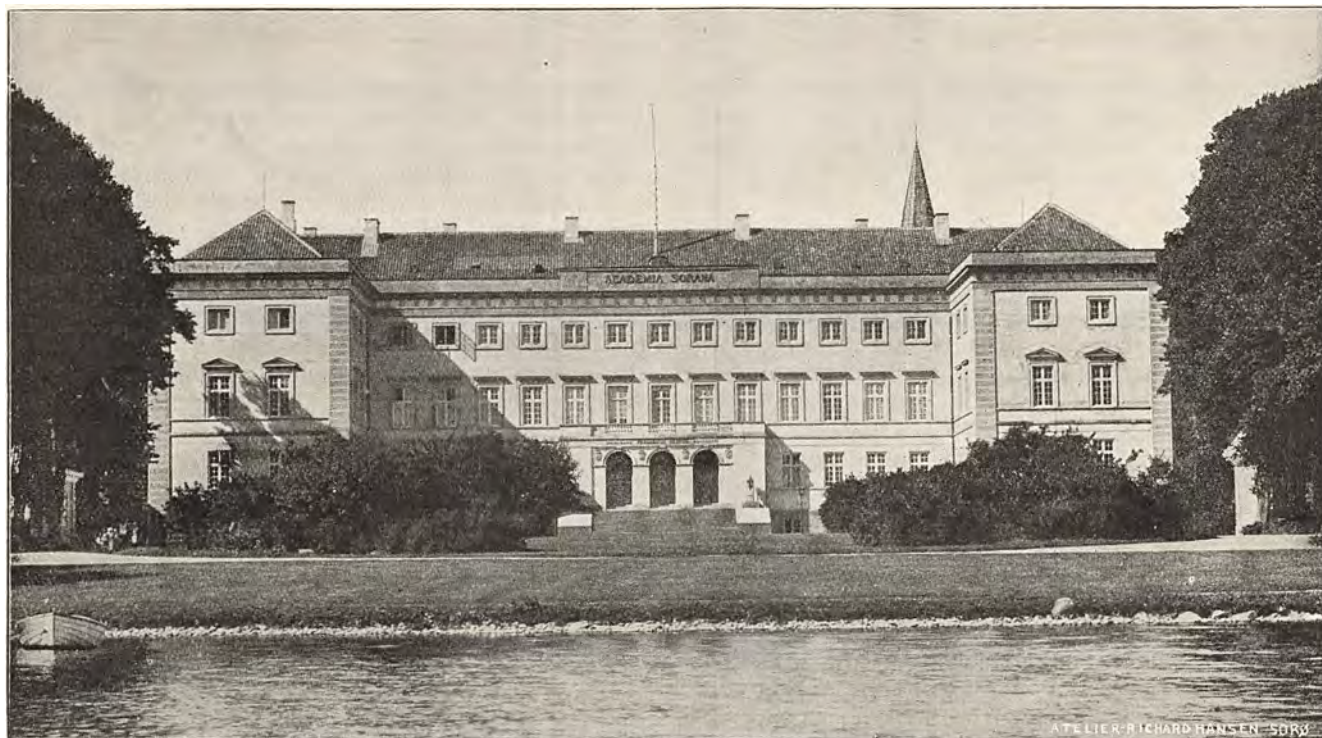
AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

HAKON FJELDBERG
LÆDER OG SKIND
KØBENHAVN B.
ooo
RAADHUSSTRÆDE 4
TLF. CENTRAL 11639

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm-lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

^A/_S **„ALLIANCE“**
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 5

MAJ 1926

EJNAR PRIP EN SORANSK MISSIONÆR.

*

Den i 1898 grundlagte Østerlandsmission, hvis Arbejde foregaar i Syrien, tæller blandt sine trofaste Medarbejdere Pastor *Einar Prip*, Student fra Sorø i 1886, og selve Missionens Bestyrelse har en udpræget soransk sammensætning: Rektor *H. Raaschou-Nielsen* i Sorø, Pastor *L. N. V. Tolderlund-Hunsen* i Fjellstrup, Haderslev Amt, og Provst *S. V. Nyholm*, Holstebro. Dens Sekretær er Soraneren, Pastor *J. Juul Sørensen*, hvem Soraner-Bladet har bedt fortælle os lidt om Einar Prip, hvis Navn ofte vil være set i Aviserne i det sidste Aar, som omtalt i Forbindelse med de uhyggelige Begivenheder i den nære Orient, hvor det franske Protektorat har vist sig grumme daarligt i Stand til at holde Orden blandt de muhamedanske Røvere.

*

Det var en Dag i 1868.

Der var Duft af Vaar fra hver vaad Grøft. Skovbunden var spættet af Anemoner, og paa de lermuldede Marker vendte blanke Plove den ene sorte, vaade Fure efter den anden. I de mange Huse havde Fuglene travlt med at bygge Reder, og ude i Svendborgsund blinkede Solen i Tusinder af blanke Smaaølger.

Ved et Vindue i Egense Præstegaard stod en Moder. Hun havde trukket Gardinerne bort og saa ud i Foraarskønheden; derpaa drejede hun Hovedet og saa paa Vuggen, hvor en lille Dreng, der var lige saa lys som en dansk Foraarsdag, laa og sov.

En taknemlig Lykkebølge steg op i hendes Sjæl. Hun foldede Hænderne, og med Blikket vendt mod de hvide Skyer, der kom og svandt, bad hun for sin lille *Ejnar*, at Gud vilde skærme ham og lade ham leve sit Liv til hans Ære.

MISSIONÆR EJNAR PRIP

30 Aar efter sejlede en Damer over Middelhavet mod det hellige Land.

Det var en tidlig Morgenstund. Skønt der var myldrende fuldt af rejsende med Skibet, var der dog forholdsvis stille; thi de fleste sov endnu. Kun en eneste Dansker var om Bord. Det var *Einar Prip* fra Egense Præstegaard, som nu var en voksen Mand og var bleven Præst.

I flere Aar havde han følt Kald til at blive Missionær. Nu var han paa Vej til Jerusalem, hvor han skulde bo paa et tysk Børnehjem, det syriske Vajsenhus.

Det blev dog ikke i Jerusalem, Prip fik sin Missionærgerning. Han var ikke længe efter sit Komme til Palæstina blevet grebet af Interesse for Ørkenfolkenes, Beduinernes, paa en Gang storladne og dog kummerlige

Liv og følte sig stærkt draget imod dem. Og det blev ogsaa paa Randen af den store, syriske Ørken han som Østerlandsmissionens Udsending nogle Aar efter blev Pioneren for et dansk Missionsarbejde.

Mellem disse to Øjeblikksbilleder ligger bl. a. en Skoletid i Sorø, afsluttet med Artium i 1886. Hans Kammerater og samtidige ved at fortælle om, hvordan han færdedes iblandt dem som den gode og friske Kammerat; fra sine Forfædre, iblandt hvem der ogsaa fandtes Folk, der havde pløjet Søen, havde han arvet det uopslidelige Humør og det attiske Salt, som ofte krydrede hans Tale — og paa Cricketbanen var Ejnar Prips Boldte kendte og frygtede.

Det er om Soraneren *Ejnar Prip*, disse Linier skrives. Mange af vore Kammerater har gjort vor gamle Skole Ære, hvor de færdes og virker, hjemme og ude. Blandt dem træffer vi ogsaa enkelte Missionærer: afdøde Missionær *Otto Schatt-Petersen*, der virkede i Santalistan, *Johannes Rasmussen* i Manchuriet og *Ejnar Prip* i Syrien.

I det egentlige Missionsarbejde træffer vi først Ejnar Prip fra 1903. Han havde Aaret før besøgt nogle af de Ørkenlandsbyer, der ligger en halv Snes danske Mil Nordøst for Damaskus, og hvor indtil da irske Presbyterianere havde Missionsstationer. Under dette første Besøg gjorde han den glædelige Erfaring, at han blev fuldt forstaaet, selv om Sproget dér var meget forskelligt fra det Arabisk, der taltes i Palæstina.

Blandt den syriske Landsby- og Ørkenbefolkning, der dels bestaar af Muhamedanere, dels af lidet udviklede Kristne fra de orientalske Kirker, har Prip haft sit Hjem siden, i de første Par Aar som eneste Europæer i 20 Mils Omkreds, senere i Samarbejde med andre Danske, som er rejst ud til det samme Missionsarbejde. Han kom med rige Evner, af Naturen sjældent udrustet til sin Gerning. Han mødte disse Naturbørn som deres Lige — livlig og bevægelig, med Humor og Alvor, med klare, rammende ofte muntre Billeder lige ud af deres daglige Liv.

Han befinder sig vel i dette Ørkenliv, skønt det ikke altid var lige behageligt at færdes i de alt andet end renlige Omgivelser. „I aner ikke hjemme, hvor svært det kan være saa at sige ikke at kunne tage et Menneske under Armen eller et Barn paa Armen her eller vise dem Venlighed ved at tage dem ind i sin Stue uden at blive befængt med Utøj af alle Slags. Det er en stadig staaende Kamp. Jeg omtaler det, for at I en Gang skulde se, at meget af Romantiken forsvinder, naar man staar midt i det.“

I de sidste Maaneder er Østerlandsmissionens Arbejds-mark blevet omtalt Gang paa Gang i Tale og Skrift, fordi Landsbyerne, hvor de Danske bor, har været besat af Oprørsbanderne, der gerne vil drive Frankrig til at opgive Mandatet over Syrien til Fordel for en national, selvstændig Regering.

Ogsaa Missionær Prip og hans Hustru, født Komtesse *Moltke* fra Nørager, har oplevet at se Oprørsfaklen lue over deres Hus, fordi de havde givet Ly for nogle franske Soldater, som var blevet saarede i Kamp mod Oprørerne. Disse fulgte Soldaternes Spor til Prips Hus og krævede at faa dem udleveret for at skære Struben over paa dem. Dette fik Prip dem dog fra mod, at de fik de franske Vaaben og Kapper. De tog bort, men stillede i Udsigt, at de vilde komme tilbage med et Par Automobiler og hente Soldaterne som Fanger.

Inden Oprørerne kom igen, var der imidlertid kommet fransk Undsætning, som bragte de saarede i Sikkerhed, saa da Oprørerne igen viste sig, var Prips alene. Denne Gang lod Banden sig ikke tale til Fornuft, de rasede, og en af dem, som et andet Sted havde dræbt en indfødt Præst og klædt sig i hans Præstedragt, vilde hindre de andre i at komme ind, saa han alene kunde gøre det af med Prip. „Jeg vil slagte Dig“, raabte han; men en højere Magt holdt hans Haand tilbage, han formaaede ikke at røre ham. Saa kastede Oprørerne sig over Prip, rev hans Ur og Kæde og Brillen fra ham. Da hans Signetring sad fast paa Fingeren, trak en af Banditterne sin Kniv for at hugge Fingeren af; Prip bad ham vente, han vilde prøve at fugte Fingeren, om Ringen lettere kunde glide, men der var ikke en Draabe Fugtighed paa hans Tunge. Der var saa en af de andre, der forbarmede sig over ham og spyttede paa hans Finger, saa Ringen gik af. Banden huserede nu paa det frygteligste og plyndrede Huset fra Værelse til Værelse, inden de forsvandt.

Det er ikke den eneste Gang, *Ejnar Prip* har været i Livsfare; men denne Oplevelse, der ligger os nærmest i Tid, viser os ham som den stærke kristne Personlighed, hvis mandige Tillid til Guds Beskærmelse ikke blev beskæmmet. Han fortjener at blive mindet i Soranernes Kreds; bedst gør vi det i hans Aand ved at samle alt i et

SOLI DEO GLORIA!

J. Juul Sørensen.

* * *

EN ANONYM BOGGAVE TIL SORØ AKADEMIS BIBLIOTEK

Af Cand. phil. OLAF CARLSEN.

*

MELLEM en større Samling Skrivelser i Universitetsdirektionens Arkiv (Sorø Akademi, Brevnr. ^{200/1830}), der omhandler Forslag til Spisereglementer, og som desuden bestaar af en lang Række Ansøgninger fra forskellige Mænd og Kvinder, der ønsker Stillingerne som Økonom og som Oldfrue ved Akademiet, dukker pludseligt et Dokument frem, der baade ved sit Indhold og ved sin Form stikker stærkt af imod Omgivelsernes evindelige Snakken Mad og deres Optagethed af Madstræbet.

Det er for det første anonymt, — hvad der altid er interessant; dernæst er det udateret, og endvidere er det ikke stilet til nogen Person eller noget upersonligt „Væsen“.

Det er fra en „Videnskabs-Elsker“, der er bekymret for de soranske Videnskabsmænds aandelige Velfærd, og som derfor gerne efter Evne vil bidrage sit til at skaffe dem det aandelige Forraadskammer, der i Form af et velforsynet Bibliotek vilde kunne gøre Sorø til et virkeligt Lærdomssæde, saaledes som det i tidligere Tid havde været.

Dokumentet omhandler med andre Ord en Boggave, som den anonyme Indsender har tiltænkt Akademiet. Det er affattet i 1822, ved Budskabet om Akademiets Genoprettelse, og indsendt til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Det begynder med følgende historiske Tilbageblik:

„Sorø-Academie har haft 2de glimrende Perioder. Den første i Chr. IVdes Tiid, da en Meursius, Stephanus og Beringius ved deres Indsigter og Skrifter gjorde Akademiet berømt. Da udgik fra dette Lærdomssæde adskillige

Hædersmænd, saasom *Erik Rosenkrantz, Jørgen og Otto Scheel*, med Flere, som med Held og Hæder tjente Fædrelandet. Anden Gang blomstrede Sorøe i Fr. Vtes og i Begyndelsen af Chr. VII des Tiid. *J. Kraft, I. S. Sneedorf, O. H. Guldberg, J. Erichsen, G. Schønning og Schytte* gjorde sig da berømt ved deres Skrifter, og bidroge saare meget til Fædrenesprogets Uddannelse. *Kongsew* døde, inden han fik opfyldt den Forhaabning de 2de første Dele af hans skønne private Ret havde opvakt. *Grev C. D. Reventlow, J. Bülow, O. R. Sehestedt, Wormskjold* og Flere lagde her Grunden til de Kundskaber, hvormed de siden saa hæderlig have tjent Staten."

Dernæst følger en Udsigt over Akademiets Stilling i Øjeblikket og en Begrundelse af den tiltænkte Gave:

„Sorøe-Academie skal nu igjen opstaae af sin Aske. Efter Forlydende ere adskillige unge haabefulde Mænd udseete til at beklæde dets Lærerstole. Mænd af hvis Flid og Indsigter en nye glimrende Periode for Sorøe kan haabes. Men hvorledes skal de gaae frem med Tiden og arbejde med Held uden Bøger. Naturligen vil deres Lønning ikke blive saa stor, at de deraf kan selv anskaffe sig mere, end de nødvendige Haandbøger. Academiets temmelig betydelige Bogsamling blev fortæret af Ilden; og var end dette ikke skeet, vilde, som Rygtet siger, dette Bibliothek alt været forflyttet til Norge.*) Det Kongelige, saavel som Universitetets og Clasens Bibliotheker ere 10 Mile fra Sorøe, det sjællandske Stiftsbibliothek 6 Mile derfra, og dette er desuden meest indrettet for det theologiske Fag. —

Uagtet man vist kan vente, at den Hædersmand, der saa trolig har bestyret Academiets Ejendomme og Penge-sager, samt andre Vedkommende, ogsaa vil afværge, at dets Midler ikke blive bortødslede til unyttige Pragbygninger — Bygningssygen er en sand Tærings-sot saavel for offentlige Stiftelser som for den private Mand — saa skal dog nye Bygninger opføres, og disse vil formodentlig medtage saa meget af Academiets Formue, at der i de første Tider ej vil blive synderlig meget tilovers til et heelt nyt Bibliotheks Anskaffelse. Dette vilde desuden koste Academiets anseeligt, naar det paa en Gang skulde anskaffes; thi saa lidet, som et Bibliothek udbringes til, naar det absolut skal sælges, saa meget koster det, naar det paa en Gang skal anskaffes. Adskillige Bibliotheker, som i de senere Aar ere indrettede, for Exempel det lolland-falsterske Bibliothek og det aalborgske Stiftsbibliothek, ere ved Gaver af adskillige Videnskabs-Yndere opvoxne til en ikke ubetydelig Størrelse. Mangen Mand ejer en og anden Bog, som han nu ikke længer bruger, der kunde være af megen Brugbarhed ved et offentligt Bibliothek, og som han af Lyst til Videnskabernes Fremme gjerne afgav dertil. Dette har bragt Indsenderen heraf paa den Tanke, om det ikke kunde være Sorøe-Academie til megen Besparelse og dets Bibliothek til god Fremvekt, om der blev anvist et Sted, hvor de Videnskabs-Elskere, som vilde afgive Bøger til et Bibliothek for Sorøe-Academie, kunde afgive disse. Dette ønsker nu Indsenderen, og for sin Deel vil han ikke lade det beroe ved det blotte Ønske; han tilbyder sig til det sorøiske Bibliothek at afgive følgenle Værker." —

Gaven omfatter 21 Numre og er mest politisk og statsretslig Litteratur, f. Ex.:

Corps diplomatique du Droit des Gens, Amsterdam 1726—31, 8. Tom.

Supplement au corps diplom: par BARBEYRAC et ROUSSET, Amsterdam 1739, 5 Tom.

Histoire des Traités de paix, Amsterdam 1725, 2 Tom.

Negotiations secretes de Münster et d'Os-nabrück, Haye 1725—26. 4 Vol.

Institutions politiques par le BARON de BIELE-FELDT. Haye, 2 Tom, avec supplement.

J. ROUSSEAU: Du contract social. Amsterdam 1762.

Du gouvernement civil par LOCKE, Amsterdam 1755.

BARADOWS practische Philosophie, Koph. 1758. Etat present de Danemarck par MOLESWORTH, Lond. 1694.

Ikke mindst bemærkelsesværdig er en — paa nogle faa Stykker nær — „fuldstændig Samling af de i Sorøe, siden Academiets Gjenoprettelse i Fr. Vtes Tiid, holdte Taler i 63 Hefter."

Hvem er mon nu denne anonyme Giver? Hans Kendskab til og Fremhæven af Academiets tidligere Blomstringsperioder som berømt Lærdoms-sæde, hans gode Ønsker for det nye Akademis Fremtid, at det værdigt maa træde i de gamles Fodspor, — alt dette synes at tyde paa, at det er en Soraner, vi her har med at gøre. Hans Samling af Sorøskrifter fra det 18. Aarhundrede giver os ogsaa Ret til at drage denne Slutning, — ja endog de øvrige Bøger leder ved deres juridisk-politiske Stof Tanken i Retning af det ridderlige Akademi.

Da endvidere den anonyme Giver ikke gør Indtryk af selv at være Videnskabsmand, men en Videnskabens Velynder, vil det være rimeligt at anbringe ham blandt de Adelsmænd, der havde modtaget deres aandelige Kultur og Dannelse ved Frederik V's Akademi, og af hvilke alt-saa flere har fulgt Genoprettelsen med saa stor Interesse, at de skænkede Gaver til det nye Akademis Bibliotek.

* * *

MATHIAS HANS ROSENØRN EN SORANERPROFIL

*

BLANDT de danske Adelslægter, hvis Navne findes blandt Sorø Skoles og Akademis Elever efter Lærestaltens Genoprettelse i 1822, er Slægten Rosenørn med sine forskellige Grene ret stærkt repræsenteret, og flere Bærere af dette Navn har bidraget til at kaste den Glans over Skolen, som er dens bedste Pryd: de Sønners gode Ry, som ved fremtrædende Virke i Samfundets Tjeneste gjorde deres Land Ære. Tre Ætlinge af denne Slægt, alle Studenter og Akademister fra Sorø, har i kortere eller længere Tid været Medlemmer af Landets Regering i forrige Aarhundrede: *Theodor Rosenørn-Teilman* til Nørholm, Student fra 1835, Medstifter af Soransk Samfund, blev efter en smuk juridisk og politisk Løbebane i 1865 Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, og virkede i denne Stilling — medens han samtidig en Tid var Justitsminister ad interim — til 1867; *Baron Otto Dillew Rosenørn-Lehn* til Guldborgland og Lehn, Student i 1841, deltog ogsaa tidlig i aktiv Politik og beklædte Stillingen som Landets Udenrigsminister under skiftende Ministerier fra 1870 til sin

*) Til Universitetet i Christiania.

Død 1892. Den tredie, *Mathias Hans Rosenørn*, blev knap 17 Aar gammel Student med Udmærkelse i Sorø 1831 og et Aar senere cand. phil. ved den akademiske Lærestalt, ogsaa med Udmærkelse. Om hans smukke Karriere paa Embedsvejen kan nærmere efterses i de soranske Studenterbiografier¹⁾ og i biografisk Leksikon — her skal blot nævnes, at han som hjemme paa et Besøg fra Island, hvor han i 1847 var bleven Stiftamtmand, beskikkedes til Indenrigsminister i 1849 og, efter i 1851 at være entlediget og i nogle Aar at have beklædt Embeder i København, i 1854 udnævntes til Amtmand i sin Fødeby Randers, hvor han virkede til 1885; i 1859 var han blevet kgl. Kommissarius ved de jyske Jernbaner og dette Hverv røgtede den gamle Storkorsridder og Excellence — ved sin Afgang var han blevet udnævnt til Gehejmekonferensraad — fortræffeligt til to Aar før sin Død den 30. Marts 1903.

Mathias Rosenørn blev i en tidlig Alder nær knyttet til Sorø. Hans Moder, den smukke Eleonora Hellesen—Ætling af en dygtig, fremadstræbende Fiskerslægt fra Snekkersten, hvis Efterkommere paa Spindesiden blomstrer i en Række danske patriciske Slægter, medens den paa Mandssiden allerede uddøde i 1790 — døde, da Drengen kun var 2 Aar gammel; ved sit borgerlige Giftermaal havde hans Fader, Ritmester ved de jyske Dragoner Peder Otto Rosenørn, Stamherre til Katholm, i den Grad opirret sin adelsstolte Fader, at han solgte Godset og dermed økonomiske deklasserede sine Børn. Ritmester Rosenørn ægtede i 1822 — 6 Aar efter sin første Hustrus Død — den daværende Sorø-Amtmand Paul Chr. Stemmanns ældste, allerede noget halvgamle Datter Catharina Elisabeth, og da det militære Avancement var usikkert, sørgede hans Svigerfader for, at han i 1829 blev Udskrivningschef eller som det da hed: Land- og Søkrigskommissær i Sorø. Senere modtog han Titel af Generalkrigskommissær — for Indehaverens Hustru forkortedes den bekvemt til Generalinde! — og døde i 1847 efter dog at have set sin Søn godt ifærd med at bryde sig en smuk Bane ad Embedsvejen.

Hvad der end kan siges om gamle Paul Christian Stemmanns Enevoldsregimente, der i høj Grad ogsaa udøvedes over hans egen Slægt, saa var han en omsorgsfuld og velmenende Stedbedstefader for de tre smaa, moderløse Rosenørner — foruden Mathias dennes Broder Peter Eleon, død i 1872, i mange Aar Inspektør paa Herlufsholm, og Helene Christine, i 1834 gift med sin Fætter daværende Auditør, senere Politimester og Borgmester i Helsingør, Etatsraad J. B. Olrik. Knap var Frøken Stemmann og Ritmester Rosenørn bleven forlovede, før Geheimeraadens sørgede for at de tre

smaa Søskende, der blev opdraget paa forskellige Steder, kom sammen hos ham i Sorø, hvor han havde sin Glæde af at se dem mødes, halvejs fremmede og generte for hinanden, og saa snart han var klar over, at Mathias var et endog meget begavet Barn — han havde, som hans yngste, endnu levende Datter engang træffende udtalte det til mig, sikkert arvet sine ypperlige Evner ikke fra Parykkerne paa Katholm men fra de raske Fiskere i Snekkersten! — fik Stemmann det ordnet, saa at Drengen kom til Sorø, hvor han let indtog Pladsen som Duks for sit Hold, medens den mindre godt begavede ældre Broder var bleven sendt til Herlufsholm, hvorfra han som Student dimitteredes i 1832.

Var Mathias Rosenørn en dygtig Elev af Sorø og en smuk Repræsentant for den Type af unge Aristokrater, som Skolen i sin første Genopblomstring uddannede, blev han en ikke mindre trofast Soraner — lige til sin Død var han knyttet til Sorø med stærke Baand, som altid fornyede Besøg styrkede. I Sorøs Nærhed fik han sin første praktisk-juridiske Uddannelse, da Stemmann — nu Statsminister og den almægtige Leder af Danske Cancelli — satte ham i Lære og i Huset hos sin tidligere Førstemand paa Sorø Amt, nu Byfoged Harhoff i Ringsted, og til Sorø søgte han siden, naar han søgte Trang til at være som paa sit eget — saaledes i 1879, da han, kun kort efter sin Hustrus Død, kunde fejre sit 25-Aars Jubilæum som Amtmand i Randers, men ikke i sin Sorg og sit Savn ønskede at være Genstand for en større Festlighed.

I mit første Sorø-Aar, i Efteraaret 1888, besøgte den nu 74-aarige Excellence atter Sorø, denne Gang sammen med sin Søster, min Farmoder — utvivlsomt fordi de to gamle Søskende fandt en Glæde i, at et Barn af deres Slægt atter var knyttet til deres Barndomshjem; min Farmoder var jo med sine Forældre flyttet til Sorø i 1830; i Kirken dér var hun konfirmeret og senere, i 1834, ægteviet, kun 21 Aar gammel — „den Dag var der adskillige vemodige Miner i Sorø“, har en meget gammel Soraner engang yttret, thi hun var meget smuk og indtagende og har sikkert sat adskillige af de unge Akademisters Hjerter i Flamme. En af de smukke Sepemberdage, som i Sorø kan kaste saa gylden en Glans over denne idylliske S sammensmeltning af Skove, Søer og skønne, gamle Bygningsværker, hentede jeg dem ude paa Stationen — Familiebesøg var ellers ikke det jeg yndede mest, men min Farmoder var en fin, elskelig gammel Dame, hvis Yndling jeg var, og til min gamle Onkel, hvis milde, fornøjelige Sind var en af hans mange gode Gaver og ikke den ringeste, havde jeg altid staaet i det bedste Forhold, ligefra jeg havde tilbragt min 6 Aars Fødselsdag i Amtmandsgaarden i Randers og i alle Maader var blevet forkælet af ham — han var nu ogsaa min

MATHIAS HANS ROSENØRN som Soraner.

Efter Maleri af F. L. Storch o. 1829.

¹⁾ Soransk Tidsskrift, IV Bind, 1901 S. 18—19.

Onkel i 3. Potens, idet han var gift med min Farfaders Søster — og de var iforvejen Sødskendebørn!

Det var nu virkelig en fornøjelig Dag, vi tre fik ud af det! det var med Køretur i Landauer omkring i den mig endnu næsten ukendte Egn; det var Frokost og fin Middag paa „Postgaarden“ — kun een Skuffelse opstod her: den, at der ikke, som altid i fordums Dage, kunde serveres et svingende Fad røde Sorø-Krebs! — og det var Spadsere-ture rundt om i Byen paa alle de Steder, der for de to var saa minderige. I Scavenius' Stiftelses Stueetage var min Farmoders Konfirmation fejret, den store Trautnerske Gaard paa Hjørnet af Baggade og Vestre Brøndstræde rummede ogsaa særlige Minder for dem, men mest var det dem dog om at gøre at faa Lov til et lille Kig ind i deres Barndomshjem, i Gaarden i Søgade, som deres Fader engang havde ejet (og senere maatte forlade som en økonomisk helt ruineret Mand, men det vidste jeg jo ikke dengang). I 1888 beboedes den af daværende Adjunkt *Will. Michelsen*, og det var med nogen Betænkelighed, at jeg dristede mig til at gaa med paa denne Visit hos en Hr. Lærer — som jeg havde baade i Latin, Fransk og Dansk! Benovelsen satte sig dog hurtigt — vi fik den venligste, mest forestaaende Modtagelse, da det forklaredes de nuværende Beboere, at den gamle Herre og Dame for et halvt Aarhundrede siden havde levet dér med deres Forældre. Gennem alle Stuerne gik vi og ud i Haven, der stod i Efteraarets brogede Blomsterpragt; en smuk Buket af skønne Sensommer-Roser plukkede Husets nydelige unge Frue til den gamle Dame, og med de venligste Hilsener og Taksigelser fra de fremmedes Side forlod vi Huset. Ved den første Præsentation var de besøgendes Navne naturligvis blevet nævnt, men knapt forstaaet, og den næste Dag maatte jeg jo gøre Rede for, hvem det egentlig var, der saa uventet havde gæstet Søgade-Idyllen; nu, for mig var det „Farmo'r og Onkel Mathias“ — Gehejmekonferensraad og Etatsraadinde var et Par vanskelige Ord for en 11-Aars Dreng at tumle med, men jeg fik en ret levende Følelse af, at Hr. Michelsen — og med Rette! — nok havde ønsket ved selve Besøget at vide rigtig Besked med, hvem han havde haft for sig — og med den Humor, som hans fornøjelige Væsen vist var rigt paa, citerede han ofte siden i Aaret et Vers for mig, af Erik Bøgh, med noget om at „det er dejligt at ta' en Etatsraad i Haanden“.

Naa, i Søgade gik det dog godt, men sure Miner vankede der om Aftenen og flere Dage efter hos mine Værtsfolk, Maleren, Tegnelærer *Christen Dalsgaard*, hans Frue og Datter — hvorfor jeg dog ikke var kommet ud til dem med mine Gæster, hvorfor de ikke havde faaet at vide, hvem disse var o. s. v. — men ikke sandt, det var jo da egentlig mig, der var de fremmedes Gæst, og hvad skulde mine Slægtninge dér, andet end maaske høre mit ikke al for skønne Skudsmaal — næ Tak, Familie for sig og Pensionat for sig, det var nok det sikreste!

Omtrent 40 Aar er siden gaaet hen, men ganske levende staar endnu det gamle Søskendepars kærlige, milde og glade Ansigter for mig fra hin Dag — deres rørende Glæde ved, hvad de fandt af gammelt fra deres Ungdom, deres Udtryk for Kærligheden til dette Sted, der har en saa sjælden Evne til at bevare og bestandig uddybe deres Følelser, som engang har faaet det kært — — det var mit første egentlige Møde med Soranertrofasheden; Gud ske Lov, det blev ikke det sidste!

Endnu engang mødtes jeg med den gamle Excellence paa soransk Grund; det var i 1895, da jeg første Gang var tilstede — som Rus-Gæst — ved Soransk Samfunds Rus-

gilde. Festen stod i Wivels Lokaler, og i det første lille Kabinet, man ved sin Entré kom ind i, stod fire gamle stærkt dekorerede Herrer i fortrolig Samtale: den afgaaede Formand, Etatsraad *Hiort-Lorenzen*, Kammerherre *Carl Bille*, den nye Formand, Etatsraad *Philip Schou* —

GEHEJMEKONFERENSRAAD M. H. ROSENØRN

Fotografi fra 1890

og min gamle Onkel. Da han saa mig, kaldte han mig straks hen til sig, præsenterede mig som sin unge Slægtning for de andre, der venligt hilste paa mig efter den anbefaling — ildrød i Hovedet naaede jeg videre ind til mine jevnaldrende, der dygtig spydige og forargede havde været Vidner til min familiære Tilnærmelse til de gamle Hædersspaschaer, som blev betragtede med Ungdommens behagelige Blanding af Overlegenhed og Nysgerrighed. Ved Bordet, lidt senere, fejredes Selskabets ældste, den lille hvidhaarede og rødmossede, venligt smilende Gehejmearaad, der smukt kvitterede for en Skaal ved at rejse sig og ende sin Takketale med fejlfrit og distinkt at recitere hele det horatsiske Carmen: *Integer vitae, scelerisque purus* ...

Ja, det passede paa ham: han havde i et langt, dygtigt Liv i sit Lands Tjeneste bevaret sit friske, rene Sind — en Adelsmand i ret Forstand, en ædel Søn af den Skole, hvis Navn for ham var et af de dyrebareste.

H. G. Olrik.

* * *

SORANSK SAMFUNDS

57. ORDENTLIGE GENERALFORSAMLING

fandt Sted Fredag den 16. April 1926 i Nimbs Selskabslokaler og havde samlet henved 30 Medlemmer, en lille sluttet Kreds.

Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie* bød velkommen og udbad sig Forsamlingens Forslag til Valg af Dirigent. Paa Grosserer *Th. Hilarius Kalko's* Forslag valgtes Borg-

mester *R. Jork* enstemmigt. Jork takkede for Valget og forespurgte, om Forsamlingen vilde anerkende, at den var lovlige varslet, omend Annoncen i „Berlingske Tidende“ var en Dags Tid for sent fremkommet (til Gengæld var Annoncen i Soraner-Bladet 14 Dage for tidlig fremme); der rejstes ingen Indvendinger herimod.

Dirigenten gav derefter Ordet til *Formanden*, der først mindedes de i 1925 afdøde Kammerater, hvem Forsamlingen hædrede ved at rejse sig. Derpaa gik *Formanden* over til 1ste Punkt paa Dagsordenen: Beretning om Samfundets Virksomhed i 1925. Der var afholdt en Overskæringsaften, en Generalforsamling og et Rusingilde, hvorom der tidligere er givet udførligt Referat i Soraner-Bladet. *Formanden* og flere Medlemmer af Bestyrelsen havde repræsenteret Samfundet i Sorø ved Translokationen ($\frac{27}{6}$), Cricketkampen mellem Skolen og de gamles Hold ($\frac{13}{6}$) og Kongeballet ($\frac{27}{11}$). Iøvrigt har Aaret været stille, tildels fordi der skulde afbetales paa den Gæld, Soraner-Bladet havde paadraget Samfundet. Som det vil erindres, lykkedes det i sin Tid hos 4 brave Kammerater at optage et Laan paa 9.000 Kr. *Formanden* kunde oplyse, at denne Gæld nu var fuldstændig indfriet! I 1924 blev der betalt 4.500 Kr., i 1925 3.000 Kr. og nu i 1926 var Resten, 1.500 Kr. incl. Renter, blevet betalt for en Uges Tid siden. Vi er nu blevet lettet fra et tungt Aag, og kan begynde at tage nye Opgaver op. Vi har saaledes i Aar haft et meget livligt og stærkt besøgt Bal, og vi paatænker til Efteraaret en Fællestur til Sorø. Naar Soransk Samfund nu er naaet til Balance igen i økonomisk Henseende saa — paapegede *Formanden* — skyldtes dette i første Række det overordentlige fortjenstfulde Arbejde Soraner-Bladets Forretningsfører, Bagermester *Rogert Møller* havde udført, til hvem Samfundet derfor stod i stor Taknemmelighedsgæld. I det hele taget var Soraner-Bladet mere end noget andet det, der bandt Medlemmerne til hinanden, ikke mindst som Følge af den — nu gennem 10 Aar — udmærkede redaktionelle Ledelse, som Kontorchef *Olrik* gav det. Engageringskontorets Virksomhed i det forløbne Aar var blevet omtalt i Soraner-Bladet; *Formanden* vilde blot tilføje, at Kontorchef *Grandjean* havde ønsket at trække sig tilbage. Paa et Bestyrelsesmøde var Ønskeligheden af at fortsætte Engageringskontoret blevet drøftet, og der var Enighed om, at man burde fortsætte, naar man fandt en dertil egnet Leder, som vilde paatage sig Hvervet. Den fremtidige Leder (Bestyrelsen er dog klar over, at en toaarig Periode er Maksimum for den enkelte Leders Funktionstid, og at Hvervet maa gaa paa Tur. saa at de manges Bekendtskabskreds og Forbindelser kan udnyttes) blev efterlyst. Det var lykkedes *Grandjean* i sin to-aarige Funktions-tid at skaffe 11 Stillinger ud af 27 Ansøgninger, og det er et saa godt Resultat, at det opmuntrer til fortsat Arbejde.

Til Slut gjorde *Formanden* Rede for *Soranerværelset* paa den nye Regens. For dette skulde der betales Kr. 15.000.—, alt i Løbet af 10 Aar. Der er allerede betalt over Kr. 10.000.—, og de tegnede Restbidrag andrager over Kr. 6.000.—, saa selv om enkelte Bidragydere skulde dø, var der dog rigeligt til at betale Resten.

Der var ingen, der ønskede Ordet i Anledning af Beretningen, og man gik derfor over til Punkt 2 paa Dagsordenen: Regnskaber og Budgetter.

Kontorchef *Damkier* aflagde Samfundets Regnskab for hvilket der gaves Decharge.

Kontorchef *Harhoff* aflagde Fondenes Regnskab, for hvilket der gaves Decharge, efter at Ingeniør *Stavnsbjerg* havde gjort Forespørgsel om visse „Døgenigte“ blev holdt til Ilden med Afbetaling af deres Laan, saa at nye, mere

trængende Ansøgere kunde komme til. *Hilarius Kalko* mente, at der i tidligere Aar indgik flere Tilbagebetalinger, omtrent saa meget som der nyudlaantes. Møntguardein *Heise* gentog en tidligere Henstilling om, at Laantagernes Fædre blev adviseret om Laanene, saa at de stod som en Slags Kautionister. Professor *Schou* paatalte Udtrykket „Døgenigte“; til saadanne blev der ikke givet Laan. *Harhoff* mente ikke, at man burde gaa for haardt frem. Læge *Marinus Holst* sluttede sig til *Schou* og *Harhoff*, man burde være liberal ved Inddrivelsen af Laanene. *Schou* protesterede mod at have gjort sig til Talsmand for en liberal Adfærd overfor Folk, som f. Eks. havde taget deres Embedseksamen, og som alligevel ikke betalte deres Laan tilbage; saadanne burde der tværtimod gaaes haardt frem imod; Aftaler skal holdes, ikke mindst blandt Kammerater. *Heise* mente, man burde gaa frem med Lempe, og ogsaa gøre dem, der staar uden Stillinger, til kontingentfri Medlemmer, saalænge de er saa uheldigt stillet.

Bagermester *Rogert Møller* aflagde Bladets Regnskab, for hvilket der ved en Klapsalve gaves Decharge.

3die Punkt paa Dagsordenen afgjordes hurtigt og nemt ved, at de efter Tur afgaaende Bestyrelsesmedlemmer med Akklamation genvalgtes. Med Revisorerne og disses Suppleanter gik det paa samme Maade.

Genvalgt til Bestyrelsen blev: *Matthiessen*, *Harhoff*, *Damkier* og *Grandjean*, til Revisorer: Fuldmægtig i Staldetaten *Chr. A. Thielemann* og Ingeniør, cand. polyt. *Carl E. Aagaard*, og til Revisorsuppleanter: cand. pharm. *E. Bang* og Grosserer *Henrik G. Suhr*.

Under sidste Punkt: Eventuelt, meddelte *Grandjean*, at Herman Bangs Gravsted paa Assistents Kirkegaard true-des med at gaa i Forfald, da Familien daarlig havde Raad til at holde det vedlige og en Henvendelse til Gyldendal intet havde ført til. Han udbad sig Generalforsamlingens Bemyndigelse til af Soransk Samfunds Midler at lade Bestyrelsen drage Omsorg for, at Graven vedligeholdes, foreløbig for et Aar. Paa een Stemme nær gav Forsamlingen sit Samtykke hertil for Regnskabsaaret 1926. *Stavnsbjerg* gjorde sluttelig opmærksom paa, at det var for tidligt at begynde Generalforsamlingerne Kl. 7 og henstillede, at man i Fremtiden først begyndte Kl. 8, hertil sluttede flere sig; *Olrik* holdt dog paa Kl. 7.

Da ingen yderligere ønskede Ordet, takkede *Formanden* Dirigenten for hans Ledelse af Generalforsamlingen, som Dirigenten derefter erklærede for sluttet.

Saaledes passeret

København, den 16. April 1926.

(sign.) *R. Jork*,
Generalforsamlingens Dirigent.

/ *Grandjean*,
Sekretær.

Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig med Stabslæge *Gordon Norrie* som Formand, Kontorchef *Damkier* som Kasserer og Kontorchef *Harhoff* som Bestyrer af Understøttelsesfonden. Kontorchef *Grandjean* overtog Forretningerne som Sekretær, idet Kontorchef *Olrik*, der har varetaget Hvervet siden 1908, nu ønskede sig fritaget derfor og mente, at yngre Kræfter vilde være paa deres Plads paa denne Post.

Aftenen sluttede med et fornøjeligt Samvær mellem de fleste af Deltagerne i Generalforsamlingen. Man spiste Smørrebrød med tilhørende Øl og — ekstra betalte! — Snapse, drak Kaffe og endte med en af Bestyrelsen spen-

deret Whisky & Water. Naturligvis kunde denne Lejlighed ikke gaa af uden adskillige Taler for og af Samfundets officials. En særlig Hilsen rettedes til Grosserer *Kalko*, som om nogle Dage rejste for længere, ubestemt Tid til Udlandet, og der bragtes ham en hjertelig Tak for al hans Arbejde for Samfundets forskellige Sager og for hans trofaste Soranersind; Theodor Kalkos Navn er uløselig knyttet til en af de rigeste Perioder i Soransk Samfunds Eksistens, og vi haaber alle atter at mødes med ham i Kammeraternes Kreds.

Den hyggelige Sammenkomst varede til henad 12-Tiden; Skade, at kun saa faa Medlemmer var til Stede — og *det* kunde da ikke skyldes, at Generalforsamlingen var begyndt for tidligt!

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

Sorø er kommen i Foraarspragt. Trods den strenge Vinter, som gav Spaamændene i Aviserne Mod paa at spaa sent Foraars og kold Sommer, har April været god og med megen Sol, og vi er faktisk tidlig paafærde. Hvor Menneskene i deres Rovbegær ikke helt har raseret, har det blaa Anemonedække været udbredt først i April. Bøgen begyndte at grønnes i Maanedens sidste Uge, og hvide Anemoner og Lærkesporer dækkede Skovbunden. Svalerne og de andre Trækfugle begyndte at indfinde sig. Droslen slog dog ikke sin „klare Trille“ her omkring; den synes at have forkløet sig paa Rejsen. Derimod lod Nattergalen sig høre allerede den 4de Maj om Aftenen. Det var meget urigtigt af den; thi ifølge den fastslaaede Tradition maa den ikke lade sig høre før den 10de. Den skammede sig ogsaa øjensynlig, da den mærkede, den var opdaget. Men hvad er forøvrigt Tradition mere i Sorø, naar Akademiets Elever laver Overskæringsaften den 28de April istedetfor den 30te? Ja vel; Bededagsferien var iverjen. Men en Tradition, som ikke overholdes strengt, er den egentlig talt mere Tradition? Maaske er det paa Tiden at reformere disse Overskæringsaftener, der ligesom har overlevet sig selv. Ganske vist ryges der vel nu, som forhen, en Mængde Tobak; der lægges Knapper paa Skinnerne og raabes mange Hurraer. Men Stemningen fra Glansaarene er ligesom vegen. Det mærkes især paa Trappen og i Trekanten. Der *var* virkelig en Gang, da den lykkelige Dirigent af øverste Klasse med sin Taktstok satte et fornøjeligt og andagtsfuldt 4-stemmigt Kor i Virksomhed, saa Tonerne ligesom brusede ud over Fratergaarden. Der *var* virkelig en Gang, da den af Lektor *Glahn* indøvede Kvartet sang fornøjeligt i Trekanten, saa man fik en Følelse af, at det gjaldt ikke blot om, at „faa Træet til at leve“; men at der var andet og mere, som burde leve. Lad nu være, at de øverste Sangautoriteter har lagt en klam Haand om Skolesangen — skal den soranske Ungdom virkelig derfor give tabt og lade sig ganske stemme ned?

Den soranske Flaade er nu ogsaa ved at stikke i Søen. Ligesom Kunstudstillinger har deres Ferniseringsdag, har Flaader deres Malingsdage. Men da over 100 Fartøjer skal besørge, og Byen ikke har 100 Malere, maa det hele tage noget mere Tid. Akademiets Baade er blandt de første, og det er jo i sin gode Orden. For der er vel stadig dog nogen Ungdom blandt de Unge, som længes ud paa den lille Søes Bølger? I hvert Fald er der nogle unge Videnskabsmænd, som skal ud at skrabe i Søbunden efter Vandplanter og alskens Kryb.

Spørgsmaalet Tuel Sø er nu paa Dagsordenen. Det er enkelte Agrarers Interesser, som staar overfor den øvrige Befolknings Trang til at have Naturskønhederne ubeskaarne. Agrarerne vil sænke Søens Vandspejl næsten en hel Meter. Hvad deraf vil følge, er jo ikke let at overse helt. Men een Ting er given: Vandarealet formindskes, og Søen faar en Brømme tørt og stenet Land udenom sig. Videnskabsmændene mener, at baade Plante- og Dyreliv vil lide uopretteligt Afbræk, Malerne mener, at Søen og Eggen vil tabe sin Skønhed og sit Særpræg. Det er trist at erfare, at Fredningsnævnet alligevel har holdt med Agrarerne. Det er glædeligt, at Sorø Akademis Styrelse søger at værne om Søen. Nu staar Haabet til Overfredningsnævnet, til hvilket en stor Del af Byens Indbyggere indgiver et Andragende.

Kristi Himmelfartsdag faar iaar en noget usædvanlig Anvendelse. Paa den og de følgende Dage vil Adjunkt *O. B. Müller* befinde sig i Odense til Skolegymnastikstævne med et Hold paa 30 Gymnaster fra 1ste Gymnasieklasse for at fremvise Plænegymnastik. Med Hr. Müllers Dygtighed i Erindring er der jo ingen Tvivl om, at Opvisningen vil blive vellykket. Samme Dag skal de soranske Spejdere til Turnering i Slagelse. Det kan muligvis interessere gamle Soranere i den Anledning at høre lidt om Spejdernes Færd, og Lektor *Lauritzen* giver derfor Soraner-Bladet følgende Oplysninger. Der er i Sorøtroppen for Tiden 62 Spejdere, men deres Virksomhed foregaar i Stillehed, saa der er sikkert mange, baade i Byen og paa Skolen, som ikke aner deres Eksistens. Dette betyder imidlertid ikke, at der intet foregaar. I Løbet af Vinteren har der været holdt 7 forskellige Kursus, derimellem to Samariterkursus og et Sygeplejerkursus. De vordende Samaritere møder 16 Aftener, hver Aften 1½ Time, og der afsluttes med en Eksamen, ved hvilken Akademiets Læge er den utrættelige Censor. — Sygeplejerkursuset holdes paa Akademiets Sygehus, hvor Frøken *Clausen* ofrer megen Tid, megen Venlighed og megen Kaffe o. l. — Der tages desuden forskellige „Duelighedstegn“, hvor Akademiets Lærere yder en hjælpsom Haand. Nævnes skal i Flæng: Tolk, Brandmand, Elektriker, Idrætsmand, Kurer, Mejerist, Svampesamler, Fodsportsmand, Botaniker, Rytter, Sejlmager, Mekaniker, Vejr-iaagttagere, Skytte. Der holdes stadig Søndag og Onsdag og forøvrigt ogsaa andre Dage Prøver til de 3 Spejdergrader. Hertil kommer saa Fællesudflugterne i Patrulje, Trop eller Kolonne. Møderne indendørs holdes fortrinsvis i Kælderen til Hr. Lauritzens nye Hus, hvor der er indrettet et Spejderværelse med Lys og Radiator. Her findes ogsaa Lejr-materiellet, som er ret stort. I Øjeblikket synes det, som om det frembrydende Liv i Naturen er ved at sætte ogsaa nyt Liv i Spejderne. Huset i Bromme Skov, som byggedes for nogle Aar siden, er ved at undergaa en lille Forbedring. Det ligger paa et herligt Sted, den saakaldte *Bøgeholm*, som dog nu er landfast til den ene Side, men iøvrigt begrænses af de to Søer, Maglesø og Lillesø, med deres Forbindelsesrende, og som er omgivet af Krat paa alle Sider, medens Bøgenes mægtige Kroner hvælver sig over Bakken. Der har siddet 40 Spejdere tilbords i Huset.

Jå, Vaaren er kommen! Sorø er lysegrøn og skøn som ofte før. Men skønnere end iaar har her dog vist aldrig været. „Herlig er vor Ungdoms Vaar“, jubler det i Brystet.

X.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONSGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

CARL JACOBSEN
COLONIAL- OG
DELICATESSE-
FORRETNING
SORØ TLF. 70

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og alholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfædt, Remfædt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

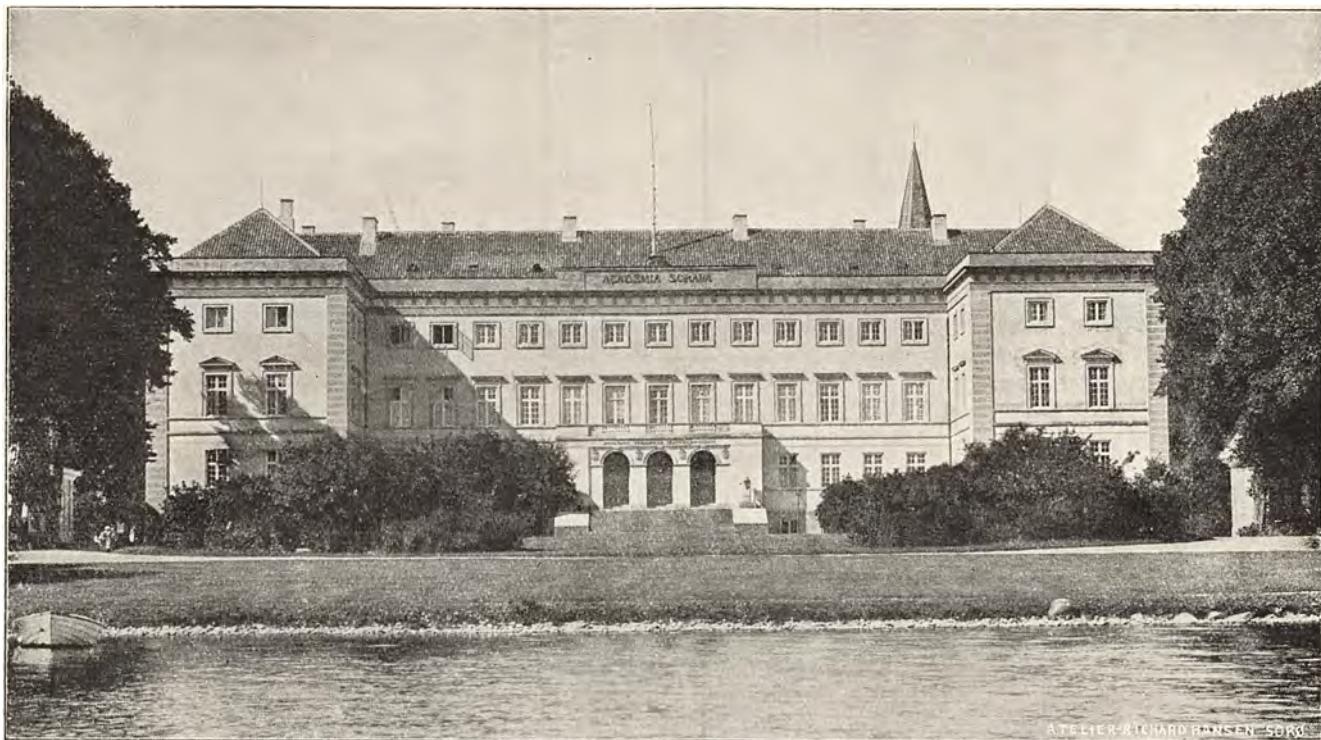
HAKON FJELDBERG
LÆDER OG SKIND
KØBENHAVN B.
ooo
RAADHUSSTRÆDE 4
TLF. CENTRAL 11 639

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm- lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Dette Nummer er afleveret til Postvæsenet den 22. Maj 1926.

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 6

JUNI 1926

TUEL SØ

*

BLAAT og gult-festligt straalr Tuel Sø en klar Foraarsdag, naar man er kommet gennem Filosofgangen og er naaet forbi Jernporten op paa Ringstedvejen. Alt det stængende har man bag sig, frit glider Øjet over de grønne Enge, den blaa Sø, de brune Marker hinsides og endelig helt ude i Horizonten Nordskovens karakteristiske Silhuet — hele 2 Mil borte. Tuel Sø er Sorø-Naturens Vindue ud til det frie Bondeland.

De yngre Sorønerer vil navnlig fra Stines Vindelbrotd huske de snoede Stier, der som en Rutschebane førte ned til Fiskerens Bro og det lange Bord lige i Søkantten.

Men det vil sikkert gøre alle gamle Sorønerer ondt at høre, at Søen staar i Fare for at blive sænket, til Trods for Søejerens, Sorø Akademis, Protest.

Sagen er, at eet af de Udvalg, der i sin Tid nedsattes for at finde Udveje til Afhjælpning af Arbejdsløsheden, pegede paa Arealerne omkring Tuel Aa, og foreslog en Afvanding ved Regulering af Aaen. Lødsejerne henvendte sig saa til Hedeselskabet, der udarbejdede Planer til Aaens Regulering samt Søens Afvanding, eller rettere en Sænkning af Vandspejlet paa 0,85 m. Aareguleringen var ret kostbar, men ved Inddragelsen af Engene omkring Tuel Sø i Projektet udvidedes Lødsejernes Antal saa betydeligt, at det samlede Projekt blev betydelig mere rentabelt. Blandt andet blev Akademiet inddraget blandt Lødsejerne, idet Søens Afvanding vilde gøre Flommen og Krebshusvæget egnet til Opdyrkning. At Akademiet ikke ønsker denne Jordforbedring paa Bekostning af Søen, forstaar vist enhver gammel Sorøner, der bevarer Mindet om Flommen, som et af de mest karakteristiske Steder paa Sorø-

egnen, og med Beklagelse vilde han se dens store gule Flade udstykket til Husmandsbrug. At derimod Bladene i Sorø ser anderledes paa det, skal jeg illustrere ved følgende Citat fra „Venstres Folkeblad“:

„Den danske Husmand har pløjet og forvandlet mangan Fure gold Jord til frugtbart Agerland, og det vilde næppe være til nogen Ulykke, om Flommen kom paa andre Hænder, der bedre har Forstand paa at udnytte dens rige Muligheder. Flommen tilhører Akademiet, d. v. s. Staten, os allesammen; men har Samfundet Raad til, at 70 Tdr. Land af Midtsjællands bedste Jord ligger hen som en Ørken, der i hvert Fald i Foraarsmaanederne frembyder et hæsligt Syn og en ulidelig Stank i Næsen paa dem, der gaar ud for at fryde sig over det spirende Under i Naturen [!]“ og lidt senere: „Noget tilsvarende kan med samme Ret siges om Flommen, hvis dens sure stinkende [!] Enge forvandlede til bugnende Kornmarker med Skorstensrøg fra røde Tage, der giver Ly for Menneskevirke og Menneskelykke. Poesien har skiftet Klæder. Poesien er blevet større! Derfor skal selvfølgelig Flommen med og Akademiet betale for den Fordel, som dets nuværende Ledelse af Uforstand eller Uvilje ikke har Øje for.“

Det er jo desværre saadan, at Sorøbladene har anlagt samme Syn paa Akademiet som deres Partifæller, Egnens Landboere, der igennem Generationer har set hen til Akademiet som Hovherren, en Opfattelse som muligvis til de seneste Tider er blevet styrket af en uforstaaende Bureautikrisme fra Embedsmændenes Side.

Imidlertid har Akademiet søgt at værne sine Interesser først ved at indanke Sagen for det lokale Fredningsnævn, og da det ubegribeligt nok enstemmigt udtalte sig for Sænkningen, har det nu paakaldt Overfredningsnævnets Dom.

Dagen før Overfredningsnævnet skulde besigtige Søen, indeholdt de lokale Blade Artikler, der fastslog den offentlige Mening i Sorø som stemt for Afvandingen, da der ikke havde hævet sig nogen Røst derimod. Det havde hidtil været vanskeligt at danne sig nogen Mening om Sagen, da man gennem Artikler i Bladene havde faaet det Indtryk, at det drejede sig om 250 ha Eng, og at Lodsjeerne kunde fordre en Erstatning paa 250,000 Kr. (!), hvis Søen blev fredet. Men at man ligefrem skulde tages til Indtægt for Sænkningen, fordi man havde tiet, var dog for meget, og de følgende Dage indeholdt Bladene hver Dag en Protest. Vægtigst var vel Lektor *Simonsens*, der paapegede, hvorledes man kunde afvande saa godt som alt med Undtagelse af Flommen og nogle Enge ved Pedersborg uden at sænke Søen, og gennem en fra Lektorens Side stadig lige saglig og loyal Debat, fik man efterhaanden Sagen saa godt oplyst, at det kan fastslaaes, at det i Virkeligheden kun drejer sig om to Afvandsplaner, hvoraf den ene koster Lodsjeerne nogle Tusind Kr. mere — efter Beregningerne fra Hedeselskabet.

Desværre har forskellige „sagkyndige“ Autoriteter udtalt, at Søens Skønhed ikke vil lide under Sænkningen; men Landskabsmalerne i Sorø maa dog ogsaa antages at vide nogen Besked om, hvad der betinger Egnens Skønhed, og vi er enige om, at, naar Rørskoven langs Bredden forsvinder, naar den smukke Bugt ved Krehuset udtørres, naar Søskovens Bøge, der hidtil spejlede sig i Søen, bliver skilt af et Bælte af sorte Sten, der i Løbet af nogle Aar vil blive overgroet med et uigennemtrængeligt Ellekrat, vil vi miste nogle af de smukkeste Motiver paa Sorøegnen.

Jeg vil derfor opfordre enhver gammel Soraner, der har bevaret Kærligheden til Sorø's Natur, til at være med i Kampen for Tuel Søens Bevarelse.

Aage Trolle Blumensaadt.

*

I det Brev, hvormed Kunstmaler *Trolle Blumensaadt* indsender foranstaaende — man tør næsten kalde det: Nødskrig til Redaktionen, udtaler han en Formodning om, at der overfor Overfredningsnævnet, hvortil Sagen om Tuel Sø nu er indanket, fra Akademiets Side kun er fremhævet dets økonomiske Interesser i Søens Bevarelse.

„Det forekommer mig derfor ønskeligt,“ skriver han, „at gamle Soranere viser deres Interesse for Sorø-egnens Natur ved enten gennem Samfundets Bestyrelse eller hver for sig overfor den afgørende Myndigheds Medlemmer at udtale deres Beklagelse af en eventuel Sænkning af Søen. Jeg vil i hvert Tilfælde bede Dem overveje, om ikke Soransk Samfund bør træde i Skranken for Søens Bevarelse . . .“

At gøre dette ligger ikke direkte udtalt i Soransk Samfunds Program, men hvis der fra flere Medlemmers Side ytres Ønske derom, saaledes at det føles som en virkelig Soraner-Sag, er der jo al Grund til at tage Opgaven op. Hvis derfor de, der læser dette, og derved føler sig grebne om Hjertet, kortelig vil tilkendegive dette for Bestyrelsen eller Redaktionen — der er jo ikke Plads i Bladet til lange Indlæg! — vil man hurtigt kunne danne sig et Skøn om Stemningen og derefter maaske foretage videre Skridt.

Tanken om at udlægge Flommen til Husmandsbrug forekommer vist rent umiddelbart de fleste af os saa usmaagelig i sin taabelige, fladbundede Demokratisme, at man ækles derved. Der er foreløbig ingen Mangel paa Jord til Statshusmandsbrug andetsteds i Danmark, saaledes, at det

Par Familiers Eksistens, hvorom der her kunde blive Tale, skulde være truet, fordi Flommen bliver som den er — blot helst rensat for sin kloakledende Grøft, der ikke er af det gode. Dette er vel ogsaa kun Fremtidsmusik, opstaaet i en eller anden frigivet Slaves Hønselhjerne.

Baade paa Tuel Sø's landskabelige Skønhed og paa dens friske Vand har der iøvrigt før været gjort Attentioner. I 1872 fandt der en Sænkning af Vandstanden Sted, hvorved indvandedes 22½ Td. Land i smalle Striber, der delvis solgtes til de tilgrænsende Lodsjeere — herved opstod bl. a. den grusede Bred langs Skovkysten. Ved ubegribelig Lige-gyldighed fra Tilsynsmyndighedernes Side har Søen nylig en Tid været udsat for en hæsliig Forurening af det uhum-ske Afløb fra en Kunstfoderfabrik ved Pedersborg; nu er denne Virksomhed — heldigvis! — af sig selv gaaet istaa, og Lykken har her været bedre end Forstanden hos dem, der skulde vaage over Vandets Renhed.

Derimod er Tuel Sø's nye Sænkning en reel Fare, som truer mere end man let kan overse. For at søge nogen Oplysning om dette Forhold, hvorom Pressen stadig har bragt Meddelelser, hvori man oftest har savnet virkelig kyndig Vejledning og Vurdering, har jeg talt med Lederen af Universitetets ferskvandsbiologiske Laboratorium, Professor, Dr. phil. *C. Wesenberg-Lund*, der som særlig sagkyndig paa Ferskvandssøernes Omraade dels efter Opfordring fra Sorø Akademis Kvæstor; dels fra Undervisningsministeriet har deltaget i vistnok alle afgørende Møder om Tuelsø-sagen og afgivet sine Betænkninger derom til Ministeriet. Det er ingen Hemmelighed, at Professoren baade ud fra økonomiske og æstetiske Synspunkter af al Magt har arbejdet og stadig arbejder for Søens Bevarelse, men som tilkaldt sagkyndig og fordi han ogsaa i den kommende Tid vil komme til at skaffe Myndighederne yderligere Oplysninger, har han ikke ment at have Ret til at blande sig i Bladdiskussionen. Professor Wesenberg-Lund lægger dog ikke Skjul paa, at han — som vist ogsaa Kvæstor *Goos* — og sandsynligvis ogsaa Ministeriet (men herom ved man naturligvis intet) — har undret sig over, at hverken Soransk Samfund eller Akademiet selv i nævneværdig Grad har rørt paa sig i en Sag, der dog berører det saa direkte. Selv anser Professoren Planen om Søens Sænkning for ganske urigtig og misforstaaet. Han gør opmærksom paa, at Akademiet i Løbet af et Par Menneskealdrer har udtørret Munkbjærgby- og Eskildstrup-Søerne og allerede har sænket Gyrstinge- og Tuel-Søerne en Gang og det har saaledes i rigeligt Omfang skaffet Jord paa denne Maade; ved en yderligere Sænkning af Tuel Sø er der nu Fare for, at Søen bliver til en Sump, og for at Sænkningen kan medføre Fare for Vandstanden i Sorø Sø!

Det er jo alvorlige Udsigter. Mig personligt forekommer det, at vi gamle Soranere ikke blot har en Ret men ogsaa en Pligt overfor vor gamle Skole til at være med, naar den offentlige Mening skal udtale sig om denne Sag, og jeg er just ikke i Tvivl om, i hvilken Retning de fleste Soraneres Ønsker gaar. Men lad, som ovenfor foreslaet, Bestyrelsen eller Redaktionen faa Medlemmernes Mening at vide — send os blot et Brevkort med et Par Linier derom (og tydelig Navn, Stilling og Bopæl!), saa vil Soransk Samfund i Tuel Sø's Skæbnetime — maaske i den 11te! — kunne tilkendegive de Myndigheder, der har med Sagen at gøre, hvorledes man ser paa denne Sag, naar man i en Aarrække har spist Moder Sorø's Brød og senere indtaget sin Plads i den lange Række af hendes taknemmelige Sønner.

hgo.

SLÆGTEN v. MUNTHE AF MORGENSTIERNE OG SORØ.

Af cand. phil. OLAF CARLSEN.

*

I sin Artikel om *Niels Rosenkrantz v. Holstein* omtaler Hr. Lektor *Matthiessen* den unge Elev *Caspar Wilhelm Rousing*, der døde saa kort Tid efter, at han var kommet til Sorø, og som ved sin Begavelse og sine digteriske Anlæg havde vakt mere end almindelig Interesse.¹⁾

Hans Fader havde været Byfoged i Stubbekøbing, men var paa Grund af Embedsgæld blevet suspenderet fra sit Embede. Moderen, der var en Datter af den i 1811 afdøde Stiftamtmand paa Lolland-Falster, *Caspar Wilhelm v. Munthe af Morgenstierne*, efter hvem Sønnen var opkaldt, havde i Juli 1822 skrevet et Brev til Universitetsdirektionens første Medlem, *Ove Malling*, og deri bedt ham om Hjælp og Støtte til at faa Sønnen optaget paa Sorø.²⁾

Af en Børneflokk paa 6 var Caspar Wilhelm den ældste og eneste Dreng. Det var nu Forældrenes højeste Ønske, at han skulde studere, da han af Naturen var „begavet med alle de Evner som synes ønskeligst for Videnskaberens Dyrker, hurtigt Nemme, klare lyse Begreber, udmærket Hukommelse, og umættelig Videbegærighed.“

Lektor *Matthiessen* anfører Adjunkt *Daugaards* Bemærkning om, at den unge *Rousing* var den eneste blandt Akademiets første Elever, der kunde regne sig i Slægt med Ludvig Holberg. Dette Slægtskab omtaler Moderen naturligvis ogsaa i sit Brev; hun mente, at det vel var værd at nævne, skønt hun ikke vidste, om Kongen og Direktionen vilde tillægge det nogen Betydning: „Salig Baron Holberg og min Farfader — skrev hun — vare kjædelige Sødskendebørn, begge Børnebørn af Biskop Ludvig Munthe i Bergen, efter hvem min Familie bærer Navnet Munthe, som kand bevises af vores Adels Patent.“

Stor maa Moderens Glæde have været, da hun fik sit Ønske opfyldt; men Glæden blandedes med Sorgen over at skulle sende sin eneste Søn ud blandt fremmede; hendes største Trøst var Troen paa, at det betød hans Lykke i Fremtiden; thi efter at den „skrækelige Skiebne, foruden dens andre haarde Følger“, havde ramt Familien, satte hun hele sit Haab til Sønnen, af hvem hun ventede sig saa meget, og saa bristede alle Forhaabninger ved hans tidlige og pludselige Død, der maaske — som Lægen mente — var fremkaldt ved en fortærende Længsel efter Hjemmet, — og det blev ikke, som hun havde udtrykt det i Brevet til *Malling*, at den lille *Caspar Wilhelm* nok engang værdigen vilde kunne følge i Morfaderens Fodspor.

Denne havde været en i sin Tid kendt og anset Mand. I sit 15. Aar var han blevet immatrikuleret som Student ved Universitetet, men gik ivrigt den militære Vej og deltog en halv Snes Aar senere med Ære i Katarina II's første Tyrkerkrig.³⁾ Men mærkeligt nok nævnes det ikke i nogen af hans Biografier, at han som ung Officer tilbragte nogle Aar ved det ridderlige Akademi i Sorø, og dog har den Tid været af saa stor Betydning for ham, at han senere vilde vie Akademiet sine Kræfter, da Talen var om at

lukke det, og han udtrykte ved denne Lejlighed sin Kærlighed til Sorø i Ord saa smukke og personlige, som de bedste blandt Soranere har formaaet det.

Efter sin Hjemkomst fra Rusland blev *Morgenstierne* Godsejer. Han købte først *Lundbygaard* i Sydsjælland og i 1786 *Gammelgaard* paa Lolland. Som Godsejer deltog han i Striden om Landboreformerne. I sit Skrift: *Det danske Landvæsens Forfatning*, trykt i Sorø 1783, angreb han de ivrige Reformvenner, selv om han nok paa enkelte Punkter kunde billige deres Planer.⁴⁾ Hans livlige og virksomme Aand kunde i Længden ikke finde Tilfredsstillelse ved Landbruget; som mange af Datidens Adelsmænd var han en kundskabsrig og videnskabeligt interesseret Mand, der satte en Ære i at virke i Kongens Tjeneste til Samfundets og Fædrelandets Gavn.

I en Samtale med den indflydelsesrige *Johan Bülow* havde *Morgenstierne* fremsat sit Ønske om at „placeres“, og i et Brev af 5. Decbr. 1792⁵⁾ vender han tilbage til denne Sag, idet han nu mener at have fundet den Post, som han smigrer sig med at kunne bestride, „da den sande Entusiasme, jeg føler for denne Sag, maaskee skulde gjøre umuelige Ting muelige, og dette er at være Chef for Sorø Academie, om ey just med Ober Hofmester Titel og Prærogativer, saa som Directeur med Magt nok for at kunne bringe Stiftelsen i Orden. Jeg veed nok, at det for nærværende Tiid staar under Rente Cammeret; jeg kunde ey heller undslaae mig for at staae under samme, forsaavit en af Kongen approberet Godsernes Indretning angik.“

Kammerets Præsident, Grev *Chr. Ditlev Reventlow*, der ogsaa var Soraner, havde forsikret *Morgenstierne* om, at han i denne Sag ikke vilde være ham imod, og selv om de i Landhospørgsmaal ofte var uenige, saa fandt Grev *Reventlow* ham dog „værdig nok til at konsuleres over de ved Land Commissionen afhandlede Poster;“ tilsyneladende var der altsaa god Grund til at tro paa *Reventlows* Velvilje; men *Morgenstierne* var alligevel tvivlende, thi i de 50 Aar, han havde levet, havde han lært „ey for meget at stoele paa saadanne *apparente* Tilliids Beviisninger; man kand somme Tiider være goed nok til i Stilhed at arbejde, men være som ukjendt, naar det gjælder om nogen *Præmium laboris*.“

Det Ønske, *Morgenstierne* fremførte i Brevet til *Bülow*, synes at have været under moden Overvejelse. Ved et i samme Aar udgivet Skrift⁶⁾ har han sikkert villet bane sig Vejen til Sorø.

Dets første Afsnit er en Lovprisning i det 18. Aarhundredes filosofiske Stil af Videnskabens Nytte og Gavnlighed for Menneskeheden. Derefter følger en Klage over Videnskabernes forsmønte Tilstand i Danmark og Forslag til atter at bringe nyt Liv i dem. Herved kommer han ind paa en udførlig Omtale af Universitetet og Sorø Akademi.

Hans indledende Skildring af det sidstes sørgelige Skæbne er et af de smukkeste Vidnesbyrd fra ældre Tid om en Soraners trofaste Kærlighed til Sorø.

„Det ligger der i sine Ruiner, det herlige Sorø Academie, Mindesmærke om, hvad det har været, hvad det kunde være, bedrøveligt Mindesmærke om endog de herligste Indretningers Forgiengeligheid! Saaledes staaer det der endnu, det skønne Træe, Skovens Ære, Menneskenes

¹⁾ Soraner-Bladet, VIII, S. 26, Note 3.

²⁾ Universitetsdirektionens Arkiv. Sorø Akademi. Brev Nr. 200/1820.

³⁾ HARTVIG MUNTHE: Efterretninger om Familien Munthe. Christiania 1883—88, S. 384.

⁴⁾ EDV. HOLM: Kampen om Landboreformerne, S. 58. ff.

⁵⁾ Manuskriptsamlingen i Sorø. Pakke Nr. 67.

⁶⁾ C. W. MORGENSTIERNE: Noget om Videnskaberne. Kbh. 1792, S. 112 ff.

Lyst, Fuglenes Glæde; men Ormen nagede dets Rod, Livs-safterne fortørredes, een Green efter den anden døde ud, de tilbageblevnes Blade falmede, den trætte Vandringsmand finder ei Skygge under det, den spøgende Ungdom, som fordum bekransede det, flyer fra det, Fuglene forlade det, og nu staaer det der henvægnende, halv dødt, uvist om Øxen gjør Ende paa det, eller om kyndig Gartneres Haand endnu kan redde det fra Fordærvelsen."

Hans Sorg over det i hans Ungdom blomstrende Akademi „dødlignende Forfatning“ er ægte og dyb; ikke kan han forsone sig med Tanken om, at det skal nedlægges; ingen Svenskekrigs ødelæggende Virkninger kunde nu som under Frederik III være tvingende Aarsag til at handle saadan, — tværtimod, Landbruget havde netop lykkelige Aar, og — tilføjer han, ihukommende Hølbergs Gave — „hvilket Exempel for dem, hvis Formue og Tænkemaade kunde tilløkke dem at give noget efter deres Død til een eller anden Stiftelses Gavn! Hvilket Tab for Videnskaberne nu og i Fremtiden!"

Den truende Ulykke maatte endnu kunne afværges. Der behøvedes jo blot lidt Medvirkning — og god Vilje — fra Regeringens Side „og een eneste fornuftig og kyndig Mand, som med en til Enthusiasme grænsende Iver vilde sætte Ære, Lykke, sit Verdens Alt, i at ophielpe denne herlige Stiftelse til Fædrelandets Ære og Gavn." — En saadan Mand var vel at finde „imellem Sundet og Elben, eller imellem Nord-Cap og Lindesnæs."

Ja, hvis det kun gjaldt om at finde den rette Mand, saa var der maaske gode Udsigter for Morgenstjerne til Gammelgaard. Som øvet Godsadministrator, som videnskabeligt dannet Mand — og som Soraner havde han muligvis ogsaa Betingelser for at udrette noget paa denne Post; han vidste, at det var en brydsom og slidfuld Stilling at gaa ind til; hans Bevæggrunde kan kun have været ideelle.

Men paa højere Steder drøftede man sikkert ikke mere Muligheden af at fortsætte det hensygnende Akademi under et nyt Styre og at lade en Mand med „Entusiasme“ og Tro paa Sagen gøre endnu et Forsøg paa at genskabe Fortidens Glans over det soranske Akademi.

Hvad der skulde træde i dets Sted, vidste man ikke endnu, — kun det, at man i hvert Fald ikke havde Brug for den akademibegeistrede Morgenstjerne.

Selv nærede han visselig heller ikke store Forhaabninger, derom vidner hans Ord i en Fodnote ved Omtalen af Akademiets fordums europæiske Berømmelse:

„Imodtag her, kiereste Sorøe! min hierteligste Tak, maaskee mit Farvel. Hvad havde jeg vel været uden dig? og hvad kunde jeg ei blevet ved dig?"

Da der ikke blev Anvendelse for Morgenstjerne som „Directeur“ ved et rekonstrueret Sorø Akademi, søgte han anden Embedsstilling i Statens Tjeneste — han var jo født i og tilhørte „den offentlige Stand“ — og blev i 1795 Amtmand over Havreballegaard og Stjernholm Amter, i 1799 tillige over Skanderborg og Aakjær Amter; 1803 blev han Stiftamtmand over Aarhus Amt og forflyttedes Aaret efter i samme Stilling til Laaland Falsters Stift, hvor han bl. a. indlagde sig Fortjeneste ved sin Holdning under Englændernes Overfald. I 1774 var han blevet Kammerherre, i 1808 Storkors af Dannebrog og den 20. September 1811 døde han paa Gammelgaard.

Hans Æt — Slægtens ældste danske Linie — er nu udløst i Danmark.

* * *

REKTOR P. K. BLICHERT

Af Lektor CHR. LAURITZEN.

*

„MEN der var kommet en ny Farao, som ikke kendte Josef og hans Fortjenester“. Dette Citat fra det gamle Testamente blev brugt af Postmesteren i Slagelse, *Josef Michaelsen*, Verdenspostforeningens Opfinder, da der blev nægtet hans Søn Optagelse i Sorø Akademi paa Grund af mangelfuld Forberedelse. Citatet er karakteristisk nok for de to Mænd: Postmester Michaelsen og Rektor Blichert. Postmesteren pukker paa sine egne Fortjenester; Rektoren mener, at de kan ikke komme Sønnen tilgode.

Men der var Andre end Postmesteren, som pukkede paa indbildte Rettigheder. Der var f. Eks. Eleverne i de øverste Klasser. Deres Fortjenester var, at de havde tilbragt deres Tid i de lavere Klasser under et andet Regime, hvor der var skabt en højhellig „Tradition“. De kunde umulig forstaa, at de Rettigheder, som der stadig var raabt Hurra for, nu skulde indskrænkes. Og de saakaldte „gamle Soranere“, hvoraf ganske vist enkelte kun havde tilbragt et Aar eller saa i en Realklasse; de maatte naturligvis gyse ved Rygtet om, at der blev pillet ved Afguden. Altsaa var den nye Rektor brutal.

Efterhaanden tror jeg dog, det gik op for de allerfleste, at Rektor *Blichert* ikke var brutal. Han var bare retlinet. Han gik ikke paa Listesko, heller ikke overfor Eleverne. Han var aaben og redelig. Men derfor blev han netop opirret, hvor han traf paa Svig og Luskeri. Iøvrigt beder jeg hans gamle Elever ikke glemme, at han som ny paa Pladsen naturligvis søgte Raad hos de Lærere, som kunde og vilde give dem, og her spillede Adjunkt *Hoff* (den senere Rektor) en meget stor Rolle. *William Michelsen*, Hoffs gode Ven fra Ungdomsaarene, sagde ikke uvittigt: „Der er kun een Blichert; men Hoff er hans Profet.“

Nu var Rektor Blichert en meget flittig Mand. Han var paafærdet fra tidlig om Morgenen, og Dagen havde næsten sit faste Program. Han havde altid Overtimer paa Skolen, og blev en Lærer syg, var man vis paa, at Rektor

tildelte sig selv saa mange af hans Timer at vikariere i, som det kunde lade sig gøre, især de forhadte Eftermiddagstimer. „Jeg holder alligevel selv ikke Friertermiddag," var hans stadige Omkvæd. Han var nemlig altid at træffe paa Skolen i Undervisningstiden. Lærerværelset laa umiddelbart op ad Rektorkontoret, og Døren stod som Regel aaben imellem de to Stuer. Dette er et karakteristisk Udslag af den Blichertske Aabenhed. I Frikvartererne gik saa Rektor ind i Lærerværelset for at faa en forfriskende Passiar, og snart hørte man hans noget støjende Latter. Det havde selvfølgelig sin overordentlig store Betydning, at baade Elever og Lærere saaledes altid vidste, hvor de kunde træffe Manden for det helé. Her var ikke noget, som hed „Kontortid". Men gennem denne sin stadige Nærværelse og gennem sit ihærdige Arbejde baade i sine egne Timer og som Vikar fik Rektor efterhaanden saa godt Kendskab til Eleverne, at hans egen Mening kunde dannes og fæstnes. Det Tidspunkt *maatte* derfor naturnødvendig komme, da han følte Trang til at afkaste de Lænker, som særlig Hoff i Løbet af de første Aar, vistnok ubevidst fra begges Side, havde lagt ham i. Kampen om, hvor Tyngdepunktet i Administrationen rettelig burde ligge, begynde allerede i 1888, men fik sin endelige, lidt uheldige Afslutning ved Soransk Samfunds Besøg i Sorø i Maj 1890.

Rektor Blichert fulgte som sagt den rette Linie. Men han var for godt et Hoved og for selvbevidst til derfor at være stædig. Han frygtede ikke Følgerne af at gøre Undtagelser, hvor hans sunde Sans og hans Interesse for Eleverne tilsagde ham det. Jeg skal nævne et lille uskyldigt Eksempel derpaa. Der var Kongerevy i Ringsted, og en Del Lærere, deriblandt jeg selv, var med de øverste Klasser til Revyen. Nu havde baade Hoff, *Thaarup* og jeg nogle Drengene, som sejlede med os paa Søen i Sejlbaade. Det morede baade Drengene og Lærerne. Men naturligvis vilde Drengene dog allerhelst sejle selv. Da jeg nu var borte, benyttede mine Jungmænd sig af Lejligheden til selv at agere Skippere. De riggede en af Elevbaadene til med hvad de kunde fremskaffe og krydsede Søen af. Da de skulde gaa i Land, viste Rektor sig paa Broen. Forbrydelsen var aabenbar, og Drengene blev derfor lidt overraskede, da Rektor efter et Forhør blot truede dem med, at han „vilde indberette Sagen til Hr. *Lauritzen*". Men ikke nok hermed. Da jeg fik Meddelelsen, var det med den Tilføjelse: „Men med de smaa Sejl kunde der vel forresten ikke ske noget?" Deri maatte jeg give Præpositus Ret, og det blev aftalt, at Drengene godt kunde, paa Trods af Skolens Reglement, vedblive at sejle, naar jeg vilde kontrollere, at Sejlene ikke blev større. Det forstaaer sig, at der blev stor Glæde blandt Alumnerne. Nogen Tid efter modtog imidlertid Rektor et Brev fra Borgmester *Muus*, som officielt udbad sig Tilladelse til, at hans Søn maatte sejle ene i Sejlbaad. Nu kom Reglementet frem; thi her var Tale om en fuldt rigget Baad. Saa *maatte* jo Rektor sige Nej, og det kunde ikke komme i Betragtning, at Borgmesteren hørte til Rektors gode Venner og i alle Henseender var en forstandig Mand og Fader. Dermed bortfaldt ligesaa selvfølgelig Sejladsen med Elevbaadene.

I Forholdet mellem Eleverne og Lærerne blandede Rektor Blichert sig aldrig, naar det ikke af en af Parterne blev forlangt. Der har saaledes mellem ham og mig, selv i min Inspektionstid, ikke været vekslet et eneste Ord om den Sag. Tillid avler ny Tillid.

Og dog har jeg en Gang ladet mig forlede til at føle mig krænket. Det var i 1888. Rektor havde ved Morgen-

sangen proklameret Friertermiddag og ladet et Ord falde om, at saa kunde jo „Soldaterkorpset" benytte det gode Vejr. Der var blot den kedelig Ting, at jeg havde Inspektion. Min elskværdige Kollega *Lunddahl* plejede ellers altid at være parat til at blive hjenime, naar jeg vilde paa Udflugt med Eleverne. Men til min Forfærdelse meddelte han mig, at han vilde benytte Eftermiddagen til at gøre et Gilde for Kollegiets Medlemmer og deres Damer paa Ægir. Dameselskaber var *Lunddahls* svage Side, saa der var intet at stille op. Vi blev imidlertid enige om, at det Par Drengene, som blev tilbage paa Hovedbygningen i saadant et Vejr, nok hurtigt vilde falde i Søvn og ikke lave gale Streger. Alt syntes saaledes godt og vel. Jeg drog over Søen med Korpset, og *Lunddahl* beholdt to Baade for deri lidt senere at kunne overføre sine Gæster. Næppe var Øvelsen imidlertid forbi, før der kom Bud over til mig, at jeg endelig maatte vende hurtigst muligt tilbage, da Rektor havde taget Inspektion i mit Sted og ikke vilde forlade Hovedbygningen og tage til Ægirgildet. Nu vel! Saa skyndte vi os, og der blev sendt en Baad over for at befordre Rektor. Han havde ogsaa forladt Hovedbygningen, da vi kom; men han var alligevel ikke tagen til det *Lunddahlske* Gilde.

Naturligvis havde jeg Uret i at blive fornærmet over denne Begivenhed. Men jeg blev det, som sagt, alligevel, og næste Formiddag gik jeg ind paa Rektorkontoret og takkede lidt spidst, fordi „Rektor havde taget Inspektion for mig igaar." Blichert sad ved sit Skrivebord med sit daarlige Ben støttet. Han saa lidt forbavset paa mig. Saa sagde han: „Her var kun et Par Drengene tilbage, og de opførte sig meget skikkeligt." Saa kom der et muntert Glimt i hans Øjne. „Ved De hvad, *Lauritzen!* Jeg brugte det rent ud sagt som et Paaskud for at slippe for at tage til Ægir. Jeg havde saa meget, jeg skulde have skrevet." Lidt flov, men meget godt fornøjet, gik jeg saa min Vej. Jeg har fortalt dette som et Bevis paa Rektor Blicherts Loyalitet og humoristiske Sans.

Men skal vi helt forstaa Rektor Blichert, kommer vi ikke udenom Musiken. Han var en dygtig Violoncelspiller, og han øvede sig daglig. Han nød Musiken, som kun den Kyndige kan det. Med Organist *Jævnigen* og dennes Frue kom der hurtig en Trio i Gang. Men det egentlige var jo dog Strygekvartetten. Adjunkt *Gad* kunde overtage 2den Violin; men Bratschen, hvor i al Verden skulde den komme fra? Det var vist *Jævnigen*, som gav Anvisning paa mig. Jeg maatte imidlertid begynde helt forfra paa Violinen først. Jeg spillede en Del for aabent Vindue og kunde høres over i Rektorgaarden. Efter et Aars Forløb sagde Rektor: „Nu begynder De at spille rent. Nu kan Kvartetten snart tage fat." Det ene fører let det andet med sig. *Jævnigen* var en virksom Mand og en begejstret Dirigent. Fra Korsangen fik han Lyst til at gøre Skridtet til „Kor med Orkester". *Zoffmann* havde begyndt at spille Cello, ligesom jeg stærkt opmuntret af Rektor. Altsaa blev Lærere og Elever smeltede sammen i et Strygeorkester med 4-hændigt Piano, hvori Rektor spillede med.

At ogsaa „Soldaterkorpset" væsentlig kunde takke Rektor for sit Orkester, er jo bekendt nok. „De kommer i et heldigt Øjeblik," sagde han til mig. „Jeg har netop nogle Penge tilovers paa Fornøjelseskassen." Han havde nok faaet dem tilovers, selv om Øjeblikket ikke havde været saa „heldigt". Villien var der altfor øjensynlig. For den, der kender lidt til Musikens formidlende og bevægende Magt, maa det staa klart, at en Rektor, som spiller sam-

men med sine Elever, umuligt kan andet end holde af dem.

Der var dog ogsaa andre Omraader, hvor Rektors Tanker og Ønsker mødtes med de Unges, og jeg tror at kunne sige, at hans sidste Aar i Sorø havde et harmonisk Præg. Kun arbejdede han vistnok for meget. Da de 60 Aar var passerede, sagde han engang til mig: „De kan tro, man mærker, naar man er passeret 60.“ Det var hans før saa glimrende Hukommelse, som begyndte at svigte. Men ellers mærkede man ikke noget Svaghedstegn. Hans pludselige Død kom derfor som en Overraskelse for de allerfleste.

Og dog var den i Overensstemmelse med hans eget Ønske. Han havde allerede længe forinden erklæret, at han syntes, det var det lykkeligste at gaa hurtig bort. Handlingens, Arbejdets Mand ønsker sig ikke noget „Otium“.

* * *

IN MEMORIAM OVERRETS-PROKURATOR J. H. MUNDT

* 4. Maj 1834 — † 25. April 1926.

*

Den 25. april iaar døde soranernes nestor overretsprokurator *J. H. Mundt*, 92 år gammel. Hans fader, der 1829 blev ansat som adjunkt ved Sorø akademis skole, var som lærer en af de betydeligste af de mange, der i tidens løb virkede i Sorø. Hans læreøger i matematik betegnede et stort fremskridt i det matematiske undervisningsmateriel, og Mundt fik gennem dem stor betydning for matematikundervisningen ikke blot i Sorø men over hele landet. Ligesom *Wilster*, *Lütken* og *Wegner* tjente han sig op fra adjunkt ved skolen til lektor ved den akademiske læreanstalt og fungerede som saadan til nedlæggelsen i 1849. Da han derefter flyttede til Kbhvn., blev sønnen *Joduchus Henrik* tilbage i Sorø som elev på Skolen, indtil han i 1852 blev student. Og 70 år og mere derefter vedblev

han at være en interesseret soraner. Enhver, der var tilstede ved rusgildet i 1922, vil huske hvilket indtryk det gjorde, da den næsten 90 års student reiste sig og under lydløs stilhed talte om sine minder og til de unge. Den noget spinkle stemme hørtes tydeligt over hele den store sal. Der var over talen noget ungdommeligt og mildt, en tankeklarhed og kraft, der fik alle til at studse, fordi man jo vidste, at taleren var saa eventyrlig gammel.

Om hans smukke livsbane har vi læst i aviserne nu efter hans død. Her skal kun peges paa, at hans tilknytning til Sorø var håde af gammel og ny dato. Hans moder var datter af møller Jørgensen i Bromme. Denne møllerfamilie var gennem to generationer knyttet til Sorø skole, idet fru Mundts broder og senere hans søn var Sorø-elev.*) Da nu dynastiet Jørgensen sad på Bromme mølle gennem tre eller fire generationer lige ned til den nyeste tid, da endvidere medlemmerne af den slægt, der udgik fra møllen, var besjælet af en stærk slægtfølelse og hjemfølelse overfor den gamle møllegård, bevarede helt naturlig for den afdøde en stadig kontakt med Sorøegnen.

Hertil kom, at han på sine gamle dage fik den glæde at sé sin søn som skovrider på akademiets nordre distrikt med hønepæl knap en mil fra Bromme. Her turede, indtil for få år siden, den gamle mand om i de store skove, udholdende overfor strabadser, ungdommelig interesseret i sønnens gerning og planer.

Denne søn er — skøndt, desværre, ikke sorøelev — som embedsmand ved akademiet for en fuldgod soraner at regne. Men han har yderligere, når leilighed bød sig, lagt så stor interesse for stiftelsen for dagen, at det ligger nær deri at sé udslag af en gennem faderen indpodet kærlighed.

Med en vis ret kan vi da betragte den soranske kontinuitet i familien Mundt som ubrudt og skovrider *Mundt* som tredje generation af de soranske Mundt'er.

Og det er en familie vi som soranere kan være stolte af.

F. Matthiessen.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

GAMLE Soranere holder nu Studenterjubilæum hvert femte Aar i Sorø. Regner man, at Eleverne bliver Studenter i 18 Aars Alderen, og at dog nogle af hvert Hold naar at blive 73 Aar, vil det altsaa sige, at man i Fremtiden maa regne med 55 Hold, som jubilerer hvert femte Aar, saa at der aarlig paa den Konto bliver 11 Jubilæer her paa Pladsen. Grundlovsdagen var der saaledes et 15 Aars Jubilæum, og Jubilarerne spillede Cricket med Skolens Hold. De fik naturligvis læsterlig Klø; thi der var kun en af dem, som havde holdt Spillet vedlige, og han fik straks en Seneforstrækkelse. Hvis Skolens Hold skal bestaa saadanne Kampe 11 Gange om Aaret, kan der maaske være Fare for, at D'Hrr. Skole-drenge bliver lidt overmodige — deres Dygtighed forøvrigt upaatalt. Thi der er det at bemærke, at vi i dette Skoleaar har vundet over Herlufsholm, saa Holdet kan altsaa spille. „Naa,“ siger man naturligvis, „Hovedsagen var vel, at de Gamle fik snuset til et Boldtræk.“ Og det kan man naturligvis unde dem. Glædeligt er det ogsaa, at se dem stævne fra

*) Se Soraner-Bladet 7. Aarg. Nr. 3, S. 27.

øster og vester til den gamle Skole, en enkelt saagar over Vesterhavet! og glædeligt er det i vore sløje og nedskaarne Tider, at de gamle Soranere alligevel har Penge tilovers, naar det gælder om at samles her.

Sorø Købstads og det omliggende Lands Spidser (Ordet Spidsborger er jo ved at gaa af Brug) har været i Indvielses Tegn. Den nye Bankbygning (monumental kalder et lokalt Blad den!) er nemlig nu færdig og er virkelig meget smuk udvendig og indvendig. Pengeskabet tog det en hel Nat at flytte — saa stor er Bankens Rigdom. Man kan forstaa, at der maatte en højtidelig Indvielse til, og denne foregik en Morgenstund, hvor Direktion, Bankraad og Personale samledes til en Borgmestertale og lidt vaadt. Saa tog Personalet fat paa Dagens Arbejde, oprømt og forfrisket. Men Direktion og Bankraad følte Ansvar for Fremtiden saa stærkt, at de straks gik til at holde grundlæggende Møde. Dette holdes efter sigende paa Parnas, for at Naturens Skønhed og den store Stilhed kunde indvirke beroligende paa Sindene. Forhandlingerne varede mange Timer, saa at Sorø og Omegn en hel Dag maatte savne Spidserne paa deres ansvarsfulde Pladser. Men Resultaterne skal ogsaa have været fremragende, og Skatteborgerne haaber nu paa en lavere, Bankaktionærerne paa en højere Procent.

* * *

BILLIG SORANSK BOGPAKKE

indeholdende: Soransk Tidsskrift I, IV, V, VI, Villh. Andersen: „Holberg paa Tersløsegaard“ samt Soransk Samfunds Sangbog (3die Udgave) sælges for ialt Kr. 3,25. Ved Indsendelse af Beløbet til Sekretæren, Kontorchef *Grandjean*, Overgaden neden Vandet 51 B, København C., enten pr. Postanvisning eller ved Girering over Girokonto 2457, vil Bogpakken blive ekspederet franco, saa langt Oplaget rækker.

Ved Styksalg er Priserne:

Soransk Tidsskrift I	Kr. 0,35
— IV	- 0,70
— V	- 0,70
— VI	- 2,00
Vilh. Andersen: Holberg paa Tersløsegaard	- 0,50
Sangbogens 3die Udgave	- 2,00
og Priserne for endnu ikke udsolgte	
Soransk Tidsskrift III, 2det Hæfte, er	- 1,00
Sangbog, 1ste Udgave,	- 0,50
— 2den —	- 0,50

Af de 3 sidste Bøger er Oplaget meget lille, og Ordre maa derfor *omgaaende* indsendes. Købere af Bogpakken kan vente at faa deres soranske Aarsskrifter kompletteret fra Samfundets Arkiv, alt efter det forhaandenværende Oplag, og naar det kun drejer sig om ganske enkelte Aarsskrifter ned til 1900-Tallet.

Det er alle Bøger, som enhver interesseret Soraner bjer, og det er Bøger, der næppe vi blive optrykt og derfor med Tiden vil faa særlig Værdi.

Skynd Dem derfor at indsende Ordre til Sekretæren!

* * *

GAMLE SORANERE

*

Paa Indenrigsministeriets Indstilling har H. M. Kongen under 27. April d. A. efter Ansøgning i Naade entlediget

Amtmand over Præstø Amt, Kammerherre *Axel Vedel*, K. af Dbg. og Dbmd., fra det nævnte Embede med Udgangen af Juni Maaned d. A. at regne med Pension.

Under 5. Maj er Amtmand *Axel Vedel*, der var Kommandør af Dannebrog af 2. Grad, udnævnt til Kommandør af Dannebrog af 1. Grad.

*

Oberstløjtnant *H. N. J. Wamberg*, Direktør i Hærens tekniske Korps, Chef for Generaltøjmasterkvarteret, er beordret til at indtræde som Formand i Kommissionen for den historiske Vaabensamling.

*

Det er under 5. Maj tilladt Arkitekt *Tyge Hvass* at anlægge og bære den franske Dekoration som „Officier de l'Instruction publique“.

*

Postkontrolør af 2. Grad *Axel Johan Hasselbalch*, Jernbanepostkontoret i København, er efter Ansøgning paa Grund af Alder afskediget af Postvæsenets Tjeneste i Naade og med Pension fra Udgangen af Juni d. A. at regne.

*

Under 31. Maj er det tilladt Lederen af den danske Missionsstation i Syrien, Pastor *Einar Prip*, at anlægge og bære det franske Krigskors.

*

Fra Udgangen af Juni d. A. at regne er Kaptajn af Reserven i Fodfolket *Oluf Benjamin Müller*, R. af Dbg., til Raadighed for 5. Regiment, afskediget efter Ansøgning i Naade af Krigstjenesten.

*

Ved kgl. Resol. af 12. Maj er Sekretær i Indenrigsministeriet cand. jur. *Hans Egede Glahn* udnævnt til Fuldmægtig i Socialministeriet fra 1. Juli d. A. at regne.

*

Ministeren for offentlige Arbejder har under 29. Maj udnævnt Assistent *William Lindhardt* til Kontrollør af 2. Grad ved Statsbanerne fra 1. Juli at regne.

*

Under 28. Maj er Formanden for Christiansborg Slotskirkes Sangkor, Korsanger ved det kgl. Theater *F. Meyer-Hane* benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

*

Efter Undervisningsministeriets Indstilling er mag. art. *Jens Jørgen Frederik Theodor Jørgensen* udnævnt til Professor i Filosofi ved Københavns Universitet fra 1. Juni d. A. at regne.

* * *

SORØ-TUR

*

DER er planlagt en Udflugt til Sorø Søndag den 5. September. For at Bestyrelsen i Tide kan danne sig et Skøn om Antallet af Deltagere, henledes Opmærksomheden allerede nu paa, at *Medlemmerne maa tegne sig inden Udgangen af Juli*. Det endelige Program kommer i Juli-Nummeret, og paa Grund af Ferie og Bortrejse kommer dette Nummer maaske ikke alle i Hænde. Det vil derfor være klogt allerede nu at anmelde Deltagelse til Sekretæren, Kontorchef *Louis E. Grandjean*, Overgaden n. Vandet Nr. 51 B.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinnsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
III
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og all for-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

CARL JACOBSEN
COLONIAL- OG
DELICATESSE-
FORRETNING
SORØ TLF. 70

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5197

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AIS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

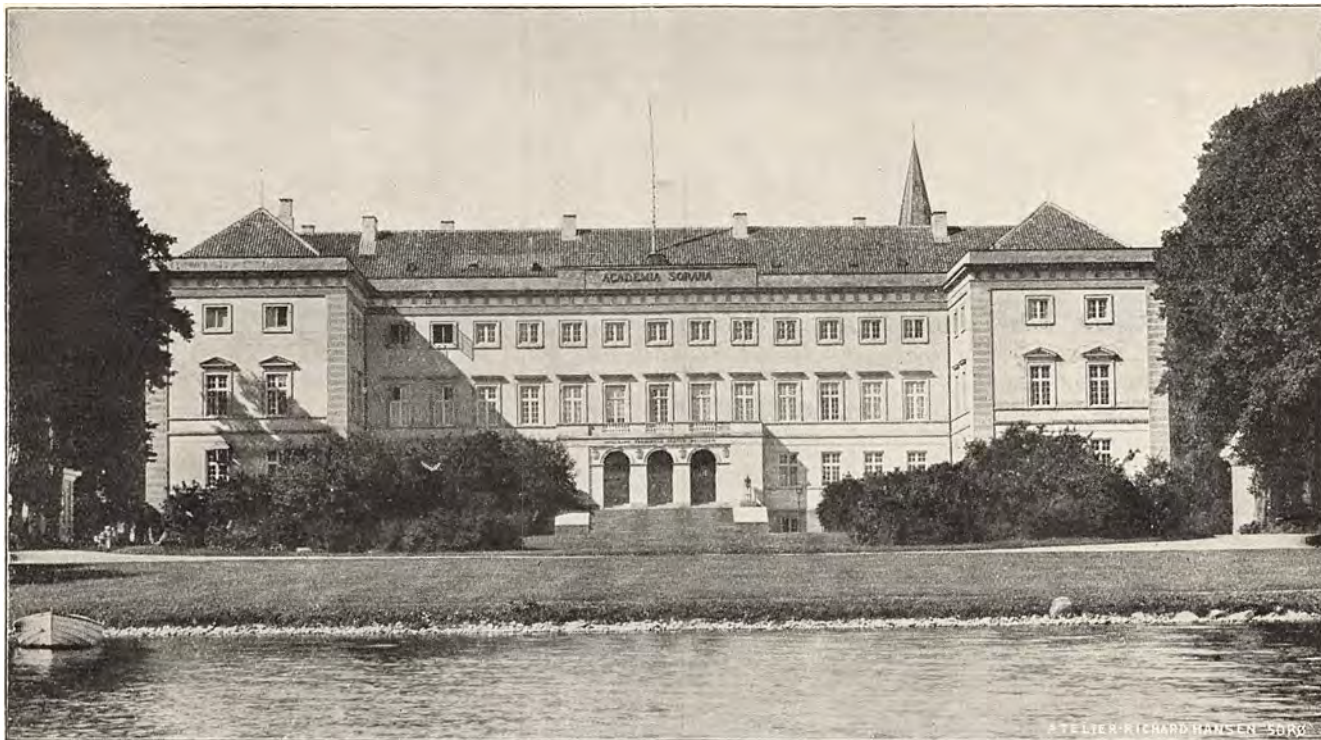
AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm-lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvej 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 10

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 7

JULI 1926

TALE VED TRANSLOKATIONEN D. 26. JUNI 1926

*

I

NAAR Mennesker har naaet en vis Alder, kan der komme en Periode, da de oplever en Række Mindedage efter hinanden, og det gælder navnlig, hvis et Afsnit af deres Liv har været særlig lykkeligt og blomstrende for dem. Saa kan de naturlige Mindefester komme ligesom Slag i Slag i en Aarrække. Paa samme Maade gaar det med Institutioner, og vor Skole har netop for et Aarhundrede siden efter sin Mørkeperiode og Brand haft en saadan Tid af ny Kraft og nye Begyndelser. For omtrent 4 Aar siden fejrede vi Hundreedaarsfest for Skolens Genoprettelse, men i 1822 laa Akademiet her og dets Omgivelser endnu hen som en Brandtomt efter Ulykken i 1813, og Skolen, som begyndte med 30 Elever, maatte nøjes med midlertidige Lokaler. Undervisningen foregik paa første Sal i den Gaard, som nu er Købmand Frandsens, og som dengang endnu ikke var skæmmet af den hæsle Tilbygning, som danner Opgangen til det gamle Banklokale. I Stueetagen boede Lektor *Peder Hjort*. Alumnerne — og Skolens Elever var da næsten alle Alumner — boede i *Regensen* paa Torvet.

I Aar kan vi igen fejre et Hundreedaarsminde, nemlig for den Skolehøjtidelighed, som idag finder Sted. 1826 holdt Skolen sin første Studentereksamen; men Dimissionen blev ikke holdt i denne Sal, for Akademibygningen blev først taget i Brug senere paa Aaret. Eksamen holdtes dengang en Maaned senere, nemlig 24.—29. Juli, og der blev dimitteret 9 unge Mænd til det da lige genopret-

tede Akademi, hvor de nye Studenter studerede her i Sorø i 1½ Aar.

Disse ni's Eksamen udgør den første Side i vor gamle Eksamensprotokol, som vi har brugt til for et Par Aar siden. Der var da kun een Retning. Latin og Græsk maatte de alle have, og der var ingen Eksamen i mundtlig Dansk, men nok en skriftlig Udarbejdelse i Modersmaalet, hvortil den første Rubrik i Protokollen var indrettet, men betegnende nok tog Direktør *Tauber* fejl og indførte Karaktererne for latinsk Stil i denne Rubrik, saa der maatte rettes. Det har ligget ham i Haanden, at latinsk Stil var det første og fornemste. Der var ikke noget, der hed Naturkundskab, og Engelsk var udenfor den egentlige Faggruppe og blev ikke talt med.

Karaktererne hed ikke ug, ug?, mg, g. o. s. v. som nu med Talværdi, men *Laudabilis præ ceteris, Laudabilis, Haud Illaudabilis* og *Non contemnendus* som nu ved theologisk og juridisk Embedseksamen.

Den dygtigste var *Buntzen*, som fik Betegnelsen *laudabilis et publico encomio ornatus* æ: rosværdig og hædret med offentlig Ros. Han havde en smuk Løbebane som Jurist og Politiker og blev Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, men paa Grund af Tunghørighed maatte han i en ung Alder trække sig ud af det offentlige Liv. Det bekendteste Navn paa Holdet var den senere bekendte Digter *Carl Christian Bagger*, der ligesom sin senere Svoger, *Harald Valdemar Fiedler*, fik et fint *Laudabilis*. Til Holdet hørte ogsaa den senere fortjente Klitinspektør, Kammerherre *Thygesen*. Det var ham, der som Olding med sin Stemme i Landstinget forhindrede Salget af de vestindiske Øer, da der første Gang var ved at blive gennemført en Lov derom.

Censorer var *Hans Christian Ørsted* og den senere

Sjællands Biskop, *Peter Erasmus Møller*. *Ingemanns* Underskrift findes blandt Lærernes.

I det siden da forløbne Aarhundrede er der sket en stor Udvikling af det højere Skolevæsen, som jeg ikke skal fortabe mig i, men kun nævne de vigtigste Trin, nemlig fra 1837 Indførelsen af en Realundervisning, den første Begyndelse til de senere saa talrige Realskoler, og saa omtrent midt i Perioden, nemlig fra 1871 Indførelsen af to Retninger, den sproglig-historiske og den matematisk-naturvidenskabelige, efter hvilken Ordning her holdtes Studentereksamen fra 1875 til 1909. Til det første Hold efter denne Ordning hørte som de bekendteste *Herman Bang* paa den sproglig-historiske Linie og *Frederik Kristian Matthiessen* paa den matematiske. Det er nu 51 Aar siden. I Aaret 1910 holdtes der første Gang Studentereksamen efter Almenskoleloven af 1903, der indførte den nysproglige Linie, gav Naturfagene større Vægt og etablerede en Forbindelse med Folkeskolen ved 11 Aars Alder. Udviklingen er saaledes gaaet i den Retning, at Skolen er blevet mere dansk, idet Modersmaalet er blevet et Hovedfag for alle Skolens Klasser, og der er blevet givet Lejlighed til at vælge efter Interesser og Anlæg mellem de tre Retninger, den klassiske, den nysproglige og den matematiske, og der er en Realeksamen for dem, som tidligere skal ud i det praktiske Liv, og samtidig med denne Udvikling har Elevtallet været i stadig Vækst.

Vi hørte, at Skolen 1822 begyndte med 30 Elever. Alleerede i 1834 talte den 78, af hvilke 54 var Alumner og 24 skolesøgende, og dertil kom saa 14 Akademister. Men for 40 Aar siden, altsaa i 1886, var Elevtallet 190, nemlig 86 Alumner og 104 skolesøgende, og nu i sidste Skoleaar begyndte vi med 335, hvoraf 104 Alumner.

Der er al Grund til med Taknemmelighed at mindes dem, som for 100 Aar siden planlagde og byggede denne smukke og stolte Skolebygning, og da særlig to Mænd, nemlig Geheimkonferensraad *Paul Chr. Stemann*, hvis kloge Godsbestyrelse havde bragt Akademiets Økonomi paa Fode og gjorde det muligt i en fattig Nedgangstid at begynde Skolen igen og lægge dens Rammer saadan, at de i mange Aar var vide nok, og saa Arkitekten *Peder Malling*, Universitetets og Sorø Akademis Bygmester. Jeg priser tit hans klassisk rene Smag og hans kunstneriske Storsyn, naar jeg færdes om Akademiet og i dets Lokaler og Gange. Selv om mangt og meget, som fra Begyndelsen af har haft Plads inden for Akademibygningen, nu har faaet sine særlige Bygninger, saa er Akademibygningen dog stadig Skolens Centrum, Midtpunktet baade for dens Arbejde og dens Fest.

Men som det fremgaar af de Elevtal, som jeg nævne før, saa har Udviklingen sprængt Skolens Rammer. Vi begyndte sidste Skoleaar med 335 Elever, og der var kun 104 Alumner. Selv om henimod 100 er Elever fra Sorø og Omegn, saa er Tallet af skolesøgende Elever, der ønsker Alumneplads, en Del større end Alumnernes Tal. Det er jo i og for sig kedeligt, at der er velegnede Elever, som Skolen ikke har Plads til at tage til Alumner, men særlig vil jeg fremhæve, at det har medført to uheldige Forhold, nemlig at Elever normalt ikke kunde faa Alumneplads i 1' og 2' Mellemskoleklasse, og at alle Pladser i Gymnasiet var optaget paa Forhaand, saa der ofte slet ingen Alumnepladser blev til Raadighed for selv meget flinke Elever, som vi fik ind i Gymnasiet. Baade Undervisningsministeriet og vi Lærere har i en Række af Aar arbejdet med det Problem at faa en Udvidelse af Alumnatet, der kunde raade Bod paa disse Mangler. Det

betydeligste Skridt til Løsningen blev gjort, da Undervisningsminister Fru *Bang* fik Rigsdagens Bemyndigelse til at købe Kammerherreinde Grootthoffs Hus, og der er nu truffet den Bestemmelse, at dette Hus inden næste Skoleaars Begyndelse skal indrettes til 36 Alumner af de yngste Mellemskoleklasser, og at der i umiddelbar Følge deraf skal finde en Udvidelse af ældste Afdeling Sted, saaledes at der hvert Aar i I Gymnasieklasse kan optages et Antal nye Alumner.

Jeg vil udtale min Glæde over denne Sags heldige Løsning saa vidt og Haabet om en lykkelig Udførelse deraf.

II

Saa dimitterer jeg da jer som Studenter og Realister fra 1926 og ønsker jeg hjertelig til Lykke med, at I har naaet jeres Maal. Nu skal I bort fra dette Sted, som I er saa nøje levet sammen med gennem disse Aar og som har været Vidne til jeres Sorger og Glæder, jeres Arbejde og jeres Fornøjelser, og jeg tænker, at der i Glæden over Friheden blander sig lidt Vemod overalt det, som I skal sige Farvel til. Det dejlige Sted vil sikkert blive ved at staa for jer i sin Glans, ja denne vil maaske endogsaa forøges ved Afstanden. Men saa Skolen? I vil tit faa Lejlighed til at spørge jer selv om Skolen, som nu bliver jeres gamle Skole. Har den udrustet jer godt for det Liv, som I nu gaar ud i, eller har det været Spild af Tid og Kræfter? Det er jer selv, som først og fremmest har Ret til at spørge, og det bliver ogsaa jer, som maa give Svaret, det endelige Svar. Skolerne er jo under Debat for Tiden, og mange er paa det rene med, at alt det overleverede er udueligt. Der skal skabes nyt, og det gælder om at finde nye Slagord for det nye. Det skal være den fri Skole eller den ny Skole eller Arbejdsskolen. Der kan være en Del rigtigt og godt, som er værd at faa fat paa, i alle disse nye Typer, og jeg haaber, at vor gamle Skole ikke er mere forbenet, end at den kan tilægge sig nyt. Men givet er det, at den ikke vilde finde Naade for deres Øjne, som er særlige Talsmænd for disse nye Typer.

Er den da ikke en fri Skole? Jo, for saa vidt som den tilhører et frit Folk og giver sine Lærere og Elever megen Frihed til Udfoldelse af deres Personlighed. Men den er ikke fri i den Forstand, at hver kan gøre, hvad han vil, eller har Lov til at gøre alt hvad han vil. Jeg har den gammeldags Opfattelse, at en Skole skal være fast i sin daglige Orden, men med en Del Frihed inden for de faste Rammer. Børn trives sikkert bedst og er glædest i et Hjem, hvor Faders og Moders Vilje i Kærlighed raader. Og paa lignende Maade i en Skole. Der bliver ikke Plads for Tøjlesløshed, men heller ikke for Tyranni og Vilkaarlighed, og der grundlægges gode og faste Vaner, saa man i mangfoldige Tilfælde som en Selvfølge vælger det rette. Jeg haaber, at I her har faaet grundlagt mange gode Vaner. Kast dem ikke over Bord, nu da I kommer ud i Livet!

Øg Skolen er ikke ny i den Forstand, at den foragter Kundskaber. I har faaet en Del gode Kundskaber, men har forhaabentlig ogsaa forstaaet, at det, I kan, er uendelig lidt i Sammenligning med al det meget, som er værd at kunne og forstaa, og at Kundskaber ikke er til at slaa sig til Ro med, men et Redskab til at arbejde videre med. Og I har forhaabentlig lært at arbejde og i hvert Fald at forstaa Værdien af det at kunne arbejde. I ved, at hvis man i Idræt skal kunne præstere noget, som duer,

maa man lægge al sin Kraft ind i Træningen, og man maa kunne paalægge sig Savn af Nydelser og Glæder for sit Formaalets Skyld. Det samme gælder for Dygtiggørelse til al menneskelig Gerning. Hvis I vil være med alle Vegne og ikke kan sige Nej til, hvad der splitter Sindet og spilder Tiden, saa bliver I ikke det bedste, som I kan blive. Husk paa, at enhver spildt Dag er gaaet frugtesløst til Grunde og aldrig kommer tilbage!

Forhaabentlig har I ogsaa lært Respekt for Selvstændighed. I har lært om mange Mennesker, der har udrettet noget stort og godt for Menneskeslægten. Det har de aldrig gjort ved at være som alle de andre og ved at følge Moden og dens Luner. Er der noget ynkeligere end et Menneske, som skifter ikke alene Klæder, men Mening og Tro, efter som Vinden blæser. Nej, selvstændige Mennesker, og kun dem er det værd at have med at gøre, lever under fuld Hensyntagen til andre deres Liv i Overensstemmelse med deres eget sande Væsen. Det er paa ingen Maade det samme som at være sig selv nok. Tvertimod udfolder Selvstændigheden sig bedst i Samliv og Meningsudveksling med andre selvstændige Naturer. Dette har jeres Liv sammen med jeres Kammerater kunnet vise jer noget af.

Og saa haaber jeg, at I ogsaa har lært at elske og beundre baade blandt Kammerater og Venner og ogsaa hvad I har lært at kende som stort og godt, og at I har lært at elske jeres Folk og jeres Land, ogsaa denne Plet af Jord, som har givet jer en smuk Vokseplads i disse Aar. Husk paa, at *al sand Kærlighed maa give sig Udslag i Handling* til Gavn og Ære for den og det, man elsker, og at man skal være trofast mod det, som man har givet sin Hu til. Trofasthed baade i Forhold til Mennesker og til Idealer hører til de værdifuldeste Egenskaber hos os Mennesker.

Dersom I nu gennem jeres Undervisning og jeres Liv her har tilegnet jer denne Lærdom og holder fast ved den i Livet, saa tør jeg sige, at Skolen har været jer en god og en sund Skole. Husk paa, at I er Grene paa en ædel Stamme! Gid I maa udvikle jer og dygtiggøre jer til at bære god Frugt til jeres Lands og jeres gamle Skoles Ære.

Saa siger jeg jer Farvel og Lev vel.

Gud være med jer og give jer Lykke i Livet!

H. Raaschou-Nielsen.

* * *

TYSTRUP SØ

Ved Lektor Chr. Lauritzen, Sorø.

*

I

EGNEN omkring Tystrup Sø er for mig noget af det bedste, vort Land rummer. De store Højder, som omgiver Søen uden dog at berøve den det storladne Præg, giver den allerede noget ejendommeligt. Mod Vest hæver Terrænet sig terrasseformig med Hundebanke og Groverbanke som de forholdsvis mindre Højder, og bag dem kommer saa de større ved Plessens Overdrev og Højderne vest for Eskildstrup. Mod Nord stiger Terrænet jævnt op mod Lyng, mod Syd rager Vinstrupbakken op som et lille Bjærg, der skyder sin Fod ud i Søens snævre Del der, hvor Hovgaardshuset omtrent markerer Stedet, hvor et Taarn knejsede i Middelalderen. Længere mod Syd har vi Bakker bagved og mellem de store Skove. Hertil kommer

saa Susaadalen, gennem hvilken Aaen bugter sig fredelig for at udgyde sig i Søen og opstaa igen der, hvor den forlader Bavelse Sø.

Generalstabskort over Søen og Omegnen.

Men denne Egn har ogsaa sin Historie, som gaar tilbage lige til Stenalderen. De talrige Dysser langs Susaadens Bredder taler noksom om, at denne Vandvej har været en af de første og stærkest benyttede ved Menneskenes Indtrængen til Sjællands Hjærte. Aaen har i de Tider været rig paa Fisk, og endnu rigere har de to Søer været. De store Skove har lokket Jægerne. Saa er man ad Vandvejen naaet til den flade Eng, gennem hvilken Susaaen løber ved det nuværende Næstbyholms Fiskerhus, derfra gennem Tamosen til den nuværende Mølle-dam ved Suserup. Møllebækken med sine Enge paa begge Sider har vist Vej videre opad indtil Topshøj med Skraabjerg og Kongshøj. Dysserne syd og nordvest for Lyng beviser dette, og Kongshøj selv er et Gravkammer fra en lidt senere Tid. Lyng var jo efter sit Navn at dømmes en græsbevokset, skovløs Slette, hvor Kvægavl og senere Agerdyrkning har kunnet drives. Ved Sorø Sø's Sydside er ingen Mindesmærker. Man maa vel da kunne gaa ud fra, at Skovene her har standset Bevægelsen mod Nord.

Vi rykker nu frem til Tiden for Kristendommens Indførelse. Jeg har m. H. t. efterfølgende søgt Raad og Vejledning hos min Kollega, Dr. phil. H. Ussing. Det er den gamle Tingvej fra Skelskør til Ringsted, som jeg gerne vil forsøge at gøre Rede for. Der er jo slet ingen Tvivl om, at en saadan Vej har eksisteret. Det sydvestlige Sjælland maatte være i Forbindelse med Ringsted, og da Susaaen og Søerne spærrede mod Øst og de store Skove syd for Slagelse mod Nord, maatte Vejen altsaa gaa

over Eskildstrup, omtrent som den nu gaar. Fra Eskildstrup er den vel gaaet tæt ved Groverbanke. Det maa bemærkes, at den nuværende Kongskilde Mølledam ikke paa det Tidspunkt har eksisteret — Bækken har altsaa haft et stærkere Løb, og man er sagtens passeret den, hvor Terrænet var jævner. Vejen er derved kommen øst om Arnehave forbi Bjerringhusbakken. Paa denne Bakke har det da været, at Biskop Vilhelm knælede, da Svend Estridsens Ligtog kom til Syne paa Bakkerne ved Eskildstrup. Biskoppen var jo efter Sakso kommen gennem Topshøj Skov for at møde Kongens Lig. Ganske vist erklærer Traps sidste Udgave Sagnet for „uhjemlet“, og der er vel andre af samme Mening. Men selve dets Eksistens beviser alligevel, at der har været en almindelig kendt Vej paa dette Sted. Og vi, som tror paa det smukke Sagn, har altsaa Lov at forestille os Biskoppen knælende i Bøn om at maatte følge sin kongelige Ven i Døden.

Videre maa da Vejen have snoget sig syd om Lyngedalen ind i det sydlige af Sønderskov. Der var ret øst for Lyngedalen en stor Mose, som benævntes Ulvemosen. Det kan vel antages, at den nuværende Bimose har hørt med dertil, saa Vejen er gaaet syd for denne omtrent forbi Knudstrup til Sasserbro, der jo netop var sat i de Tider. Det hedder hos Sakso, at Kong Magnus styrtede med Hesten, da han kom „til Alsted“, ikke til Alsted Skov. Men Skovene var den Gang ikke saa nøjagtig begrænsede som nu, saa det kan have passet altsammen.

Det er da ogsaa ad denne Vej, at Absalon er dragen, da han som nyvalgt Biskop fik Underretning om, at Venderne laa med 24 Skibe ved Skelskør og hærgede. Det var Paaskelørdag 1159, at han med sine 18 Huskarle slog Fjenden fuldstændig paa Flugt ved Boslunde og selv kun mistede een Mand. Dermed begyndte Vender-togene, som skaffede Landet Fred udadtil, ligesom det nu havde faaet indadtil, og derved bl. a. skabte Betingelserne for, at Klostrenes kulturhistoriske Virksomhed kunde begynde. I Ordet „Munkedam“ har vi endnu et Vidnesbyrd om, at „Munken gaar i Enge“ helt ned til Susaaen. Det var da ogsaa Munkene, der fik bygget de tre Møller: Suserup, Kongskilde og Tase, hvis Mølledamme endnu er en Pryd for Egnen, medens desværre Møllerne selv er borte. Saadan en gammel Vandmølle var ellers noget af det skønneste, af Menneskeværk at være. Vandets Styrte ned i Skovlerne, dets Rislen nedad

Udsigt over Søen fra Motorbaadbroen ved Suserupskoven.

Hjulet, dets hurtige Løb fremad, bort fra Bruset — og al dette, indfattet i en Ramme af frodige Træer og Buske. Men hører vi Hjulets Rysten i Takt, saa mindes vi Tider, som stadig skrider. Og ser vi Vandets Bobler glide fremad, tænker vi det samme, og som de hopper op og ned, saadan synes vi, at Livet glider hen i Op- og Nedgang.

Tiden gled. Munkene forsvandt. Klostret blev afløst af Sorø Skole og Sorø Akademi. Omsider kom en ny romantisk Periode til denne Egn. Det var, da *Ingemann* skrev sine Romaner og *Grundtvig* sine Salmer. *Fenger* var Præst i Lyngedalen, Justitsraad *Nyegaard* ejede Frederikskilde, den herlige Ejendom ved Tystrup Sø. Tiltrods for, at Vejen fra Sorø til Lyngedalen dengang gik helt om gennem Sønderskov, var der en stadig Forbindelse mellem Akademiets Embedsmandsfamilier, Præstegaarden og Herregaarden. Venskaber og aandelige Interesser knyttede Familiernes sammen, og mellem Interesserne indtog Musikken en fremragende Plads. Hele Familien Nyegaard var meget musikalsk, og den ene Datter, *Cora*, havde betydelige Evner som Komponist. Hun spillede særdeles godt paa Klaver, men maa vel have følt nogen Trang til teoretisk Videreuddannelse. Hun spurgte i hvert Fald *Weyse* til Raads, men hans Svar lød: „Med Deres Evner er Teorien af underordnet Betydning.“ Vi skylder hende flere smukke Melodier til Grundtvigs Salmer, derimellem til: „Rejs op Dit Hoved, al Kristenhed.“ Paa det Tidspunkt var *Pedersen* Musiklærer ved Sorø Akademi. Det var en begavet Mand, som selv komponerede, og han havde samlet et Orkester af Lærere og Elever, som gav Koncerter i Festsalen. Lektor *Mundt* spillede „en udmærket Bratsch“, og *Ingemann*, som ogsaa vilde være med, fik Trianglen at bearbejde (*Cora Nyegaards* Ungdomserindringer i Aarbog for historisk Samfund for Sorø Amt 1916“, Pg. 81).

Det er min Mening i to følgende Afsnit at skrive om mine egne Oplevelser ved Tystrup Sø. Det bliver jo Smaaterier og ikke andet. Men jeg ved, at gamle Soranere kan glæde sig ogsaa over Ubetydelighederne, naar de fremstilles paa historisk Baggrund. Paa den Maade mener jeg, vi har Lov at fremstille alt, hvad der sker i disse klassiske Egne med den betagende Natur. *Cora Nyegaard* skriver: „En Sommermorgen i Lunden nede ved Søen stod jeg med *Ingemanns* Digt i Haanden og læste den dejlige Sang helt igennem: „Bevar mig min Gud, til Dig staar min Lid“ — da jeg havde læst den ud, havde jeg de Toner, som er nedskrevne i den blaa Nodebog.“ Nu vel, Soranere! Jeg tørre Eder ogsaa til Lunden ved Søen og haaber, I selv kan sætte Tonerne til, uagtet jeg unægtelig ikke er nogen *Ingemann*, men kun en sølle afdanket Skolelærer. Til Gengæld er I vel heller ikke alle begavede Komponister!

* * *

OMKRING TUEL SØ OG FLOMMEN

*

KUNSTMALER *Trolle Blumensaadts* opråb i sidste nummer af bladet *mod* sænkningen af vandstanden i Tuel Sø og *for* bevarelsen af Flommens landskabelige skønhed har affødt en del skrivelser fra vrede „protestanter“. Vi hidsætter et skønsomt udvalg af disse breve:

I Anledning af Artiklen „Tuel Sø“ i Soranerbladet Nr. 6/1926, som er kommet mig i Hænde i Dag, vil jeg gerne

udtale min Tak til Blumensaadt og Redaktionen, fordi de har taget Initiativet til at sætte en Pind i Hjulet paa det for enhver Soraner utiltalende Angreb paa Sorø's Skønhedsværdier, som Tuel Søens Afvanding betyder. — Maatte det lykkes at faa Projektet slaaet saa grundigt ned, at det ikke mere vover sig frem.

Gentofte, ³⁰/₁₀ 1926.

L. Stubbe Teglbjærg,
Præst & Klokker.

Sænkning af Vandstanden i Tuel Sø — i hvilket Øje med den end sker — staar for mig som en barbarisk Handling, der spotter al gammel og ædel Kultur; et værdigt Sidestykke til Lammefjordens Udtørring i 70'erne.

Sorøegnen er en landskabelig Dejlighed, og nu vil man udstikke dens ene Øje og maaske med Tiden ogsaa blinde det andet!

O tempora, o mores!
Holbæk, ³⁰/₁₀ 1926.

Rosen,
Politimester.

Jeg protesterer paa det bestemteste imod at sænke Vandstanden i Tuel Sø.

Tanken om at omdanne Flommen til Statshusmandsbrug er saa horribel, at den kun kan fremstaa i syge Hjerner. Jeg synes, man bør frede og bevare de faa Kultursteder og skønne Partier, der endnu findes i Danmark.

Denne Gang er man ude efter Flommen — næste Gang kommer maaske Turen til Akademihaven.

Nykøbing F., ³⁰/₁₀ 1926.

Peter Damm,
Bankdirektør.

Undertegnede giver sin Tilslutning til at Soransk Samfund *energisk* søger at hindre den påtænkte Sænkning af Tuel Sø's Vandstand.

Kunde det ikke tænkes, at en Kommission af sagkyndige gl. Soranere eftergik Hedeselskabets Projekt, ti der er Eksempler på, at Hedeselskabets Projekter har været fuldstændig forkerte, med alt for små Omkostninger (f. Eks. Tibirke Mose). Jeg går ud fra, at Naturfredningsforeningen er alarmeret.

Mørkøv, ³⁰/₁₀ 1926.

Carl Bistrup,
Skovrider.

Har oplevet to Forstyrrelser af Flommen: 1) Den lidet pyntende lukkede Kloakledning til Flomgrøften, 2) Jernbanedæmningen til Bystationen. Vil erklære det for ren Vandalisme og Taabelighed at ødelægge Flommen ved Udstykning og at spolere Tuelsøens dejlige Omkreds.

Randers, 4. Juli 1926.

Paul Holberg Møller,
cand. theol., Lærer.

At Danmark blev en „dejlig Have“ bevidne mange Værker brave; men i vor Tid er man „af Lave“ og tænker blot paa Guld at grave og hvad der fyldte kan Ens Mave.

Se Skovens gamle Pryd bli'r Brænde og Bækkens klare Løb — en Rende for snavset Affaldsvand at sende til vore blanke Søers Elende. Ja, hvordan skal dog dette ende?

Og nu, ved Sorø, helt dernede nær ved vor Ungdoms lune Rede man agter Søens Vand bortlede; — deraf er grumme Mange kede og tænke: „Nej! Fy for den Lede!“

Blot Enghø, Smør og Ost levere se derpaa Andre spekulere; Men vi vil Tuel Sø protegere og bør i Nødsfald protestere. — „Guld værd er Minderne!“ Ja mere!

³⁰/₁₀ 26, Puggaardsgade 10 B.

John Lübschitz,
Kunstmaler.

Vi kan alligevel ikke nægte, at vi havde ventet en langt større tilslutning til protesten, så at bestyrelsen af Soransk Samfund kunde være indgået med en adresse til undervisningsministeriet eller overfredningsnævnet. Dertil har der altså ikke været tilstrækkelig mange protestanter, men det tør man forhåbentlig skrive på sommerferiens kappe! Det er derfor at håbe, at de protester, der er rejst fra anden side, må have virket efter sin hensigt, så meget mere som de gamle Soraneres protest efter al sandsynlighed alligevel vilde være kommet for sent, efter at afgørelsen var truffet.

Nu må vi nøjes med i vort stille sind at bede for Flommen!

fung. red.

* * *

DA JEG KOM PAA SORØ

*

DET skyldtes brødrene *Th.* og *Jonas Lind*, at jeg kom på Sorø i 1908, idet en af mine ældre brødre studerede medicin og var i klike sammen med Lind'erne, som anbefalede at sende mig til Sorø, da mine forældre var døde og hjemmet skulde opløses.

Jeg var spændt på forandringen. Jeg havde alt at vinde og intet at tabe. I fem år havde jeg frekventeret Krebs' skole i Stockholmsgade, og jeg var en af dem, skolebestyrer Krohn ikke kunde fordrage. Ved Skolens skovtur til Fortunen kom jeg et år ind som nummer eet ved det traditionelle væddeløb, men jeg måtte ikke vinde præmien, en grøn gasbold, det blev en anden, en af de foretrukne! Sligt avler voldsom bitterhed i et drengehjærte. Julius Magnussens „skyldig eller uskyldig“, der kom op paa Folketeatret i 1914, gav i sin overdrivelse et ikke meget uretfærdigt billede af regimet i Krebs' skole. I de sidste tre år fra 1905—1908 var jeg kronisk fux i klasserne i Stockholmsgade.

Så blev jeg optaget på Sorø! Jeg havde 6 i alle fag undtagen botanik, hvor jeg fik 2. Rektor *Hoff* sagde til min medicinske bror: „Deres søn er flink, men fuldkommen uvidende i botanik.“ Nå, der voxer nu heller ikke megen botanik på Københavns stenbro!

Den 19. august 1908 blev jeg fulgt til Sorø af broderen, og da han samme dags aften overlod mig til min skæbne dernede, vandrede jeg smågrædende og bedrøvet ad banevejen ind til byen — men som Drachmann synger: „Det hele er kun en overgang, og alt er ingenting!“ Den 23. august, fire dage efter, afsender jeg fortrøstningsfuldt mit første, heldigvis endnu opbevarede, epistel: „Kære bror Einar! Tak for Brevet og Frimærkerne jeg be-

finder mig storartet og synes godt om det nye Liv, maa jeg være med i Soldaterkorpset ??? Jeg skriver her i min Læsetid ingen ved jeg har skrevet hjem nu. Uha jeg har saa mange Bøger. Kærlig Hilsen fra din Broder Louis".

Ja, jeg må sige, jeg fandt mig strax til rette med livet i Sorø og særlig paa baggrund af min skolegang i Krebs' skole, som havde været mig en plage og for mange år givet mig afsky for bøger, den jeg jo også havde givet udtryk i mit første Sorø-brev, som senerehen i mit Soranerliv!

Når de store drenge og gymnasiasterne kom med deres evindelige: „hvad hedder Du, hvor gammel er Du og hvad er Din far?" og jeg bl. a. måtte svare Louis Eugène Grandjean, blev der altid grint, det var da fandens til navn! For at hjælpe disse uvidende vigtigpetere fandt jeg på forklarende at tilføje: „min stamfar er fra Frankrig". Så blev jeg først for alvor til grin og døbt „Stamfar Ramaschang". Det generede mig nu ikke i mindste måde, for jeg morede mig selv over det. Men at jeg ingen far havde, derved at han var død, det fandt de store drenge meget formasteligt og stridende mod den sædvanlige soranske verdensorden, og et særlig vittigt hoved, en drøjesyg københavnerdreng, sagde forstående: „nå, så er han altså underjordisk kældermand." Jeg mindes endnu, hvor bedrøvet jeg var over at knæde min fars minde tilsudlet af en sådan skidtvigtig knægt! Det er ikke altid let at vide, hvorledes et drengesind reagerer på hån og ringeagt, men de store gjorde sig såvist ikke skruperier herover.

Ved den allerførste sammentælling fik jeg 4 i orden. Med rødt blæk havde rektor Hoff skrevet i karakterbogen: „En skam, i orden kan enhver faa 6". Næste gang fik jeg 5, men så fik jeg atter en lavere karakter, nemlig 3. Det røde blæk skreg: „Truet med straf i gentagelsestilfælde" og det virkede således, at jeg i resten af årets sammentællinger virkelig holdt 6!

I den familie jeg var blevet indpensioneret, skabte jeg med min lille urolige og stundesløse person så megen ufred, at husets frue *efter 8 dages forløb* gav op og skrev til min bror: „Louis er en god dreng men alligevel vanskelig, og som man skal passe nøje på. Derfor må han et sted hen, hvor de passer godt på ham og samtidig behandler ham med kærlighed, og det mener jeg, de gør hos overlærer Olsens". Så blev jeg plantet om i det olsenske pensionat, hvor der var flere elever (jfr. min artikel „Af flyvningens historie" s. 93 årgang 10.), og som forudsagt: der blev passet på mig (den fornødne korporlige pasning!) og jeg blev behandlet med virkelig kærlighed. Det mindes jeg med oprigtig taknemmelighed. Og vanskelig blev jeg troligt ved at være. I efteråret 1910 skriver overlærer Olsen til mine brødre: „Han er vedblivende en god dreng, men det stundesløse har desværre endnu ikke ganske forladt ham".

Skal jeg derfor nævne en uheldig side fra min Sorøtid, så er det dette: at min stundesløshed snarere udvikledes ved det stille liv i Sorø, end mindskedes. Senere har sjælen dog fundet fred! Efter det meste af en verdensomsejling igennem 3 år! For det hjalp.

Louis E. Grandjean.

* * *

JON EFFERSØE

*

MED Interesse har jeg læst de to Artikler af Rektor *Raaschou Nielsen* og af Redaktionssekretær *Nørgaard* om afdøde Overretssagfører *Poul Effersøe*. Ikke blot var disse Nekrologer skrevet saaledes, at jeg ikke kunde andet end føle en levende Sympathi for den skildrede Personligheden, men de opfriskede hos mig Mindet om en gammel forlængst afdød Skole- og Studenterkammerat, som ligeledes var fra Firserne, Søn af en daværende Sysselmand, og bar Navnet *Jon Effersøe*. Jeg har betragtet Poul Effersøes Billede, og det forekommer mig, at jeg kan oplage enkelte Fællestræk hos de to Slægtninge, skjønt den yngre var et smukt ungt Menneske, hvad den ældre aldeles ikke var. Derimod var sidstnævnte en nægtig, 3 Alen høj Kraftkarl, allerede i Skolen prydet med et anseligt Skjæg og, hvad der var endnu vigtigere, udstyret med en særdeles god Forstand, særlig i mathematisk-naturvidenskabelig Retning. Jeg kan endnu huske en indgaaende Drøftelse, som han en Dag i øverste Klasse satte i Gang med Overlærer *Ibsen* angaaende Gradmaaling, og hvori han dokumenterede sin Forstaaelse af dette ret indviklede Emne.

Han var en fremragende Kricketspiller, og jeg mindes en Kricketkamp mellem Soranerne og en københavnsk Klub, der formodentlig væsentlig bestod af gamle Soranere og var velspækket med Englændere. Det soranske Holds Leder havde anbragt Effersøe helt ovre i Akademihaven i det Hjørne, som stødte op til Gymnastiksalen. En af Englænderne sendte en himmelstrøbende Boldt over i denne Afkrog, hvor Effersøe var anbragt, uden Tvivl i det Haab, at han her vilde kunne hale sig mange Point, men vips laa Boldten i Hænderne paa Jon Effersøe, og Englænderen huggede i sin Skuffelse sit Boldtræ haardt i Jorden.

Som en naiv Færødreng kunde han til at begynde med paadrage sig Kammeraternes Latter, naar han fEx. definerede en Sysselmand som en Retsbetjent, der beskæftigede sig med Retssager, hvortil der „ikke behøvedes stor Forstand". Maaske vil enkelte af os endnu levende 5 Kammerater kunne huske, at han i Overlærer *Lorenzens* Time traadte paa et af disse firkantede Papirstykker med en Knaldsats i og derved frembragte et stort Rabalder. Da Lorenzen meget vel formaade at hævde Disciplinen, vil det forbavse, at Effersøe i den første Time efter Sommerferien — dog vistnok af Vanvare — affyrede et Projektil af samme Slags i Lorenzens Time (6te Kl., nu 4de), hvad der hensatte Lorenzen i en forstaaelig Paroxysme.

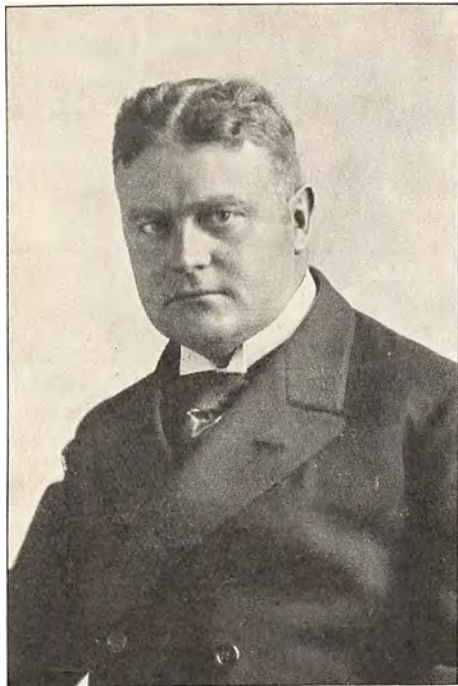
Han tog en fin Artium i 1870 og gav sig i Færd med det medicinske Studium. Desværre begyndte han ret snart at lide af en meget slem Hovedpine, der tog saaledes til, at han maatte begive sig hjem til Færøerne og blive længe deroppe. Han rettede sig dog igjen og tog sin Embedsexamen og blev ansat som Fysikus paa Øerne. Senere bosatte han sig som en midaldrende Mand i Jylland og drev Lægevirksomhed dér.

Studerterne fra 1870 har i mange Aar budt hverandre til Gilde med visse Aars Mellemlum, og dér havde jeg den Fornøjelse at gjense denne min gamle Kammerat. Disse Gilder fortsættes fremdeles, men med et stadig mere og mere begrænset Antal Deltagere, idet vi nu kun er 5 tilbage af 16. Adskillige af os overlevende egner sig ikke mere hverken til Gilder eller til Rejser, og Gudsejer

Hjalmar Bang paa Sparresholm fik vistnok sidste Gang kun Ja Tak hos 2. Jon Effersøe blev ingen gammel Mand. Han døde for mange Aar siden af Apoplexi.

Fr. Sand,
fhv. Overlærer.

* * *

NICOLAJ AUGUST KIØRBOE

døde i Aalborg den 18. Maj, 44 Aar gammel.

Nicolaj Kiørboe blev Student fra Sorø Akademi i 1900 og tog juridisk Embedseksamen 1906; efter et Par Aars Gerning paa Sagførerkontor i Randers overtog han i 1909 Embedet som Byfogedfuldmægtig i Aarhus, var i 1918 konstitueret Assessor i Kriminal- og Politiretten, og Aaret efter blev han udnævnt til Statsadvokat for Aalborg, Hjørring og Randers Amter — i Henhold til den ny Retsplejelov. Og det blev formentlig den, der tog hans Kræfter og hans Liv. Kiørboe elskede sit Kald og sin Gerning, og han vilde til Bunds i enhver Sag, der blev ham forelagt, de største som de mindste, og et Par af de største Affærer stillede store Krav til ham, ogsaa paa Omraader, der ikke egentlig var hans Domæne, f. Eks. vidtløftige Aktieselskabsregnskaber fra Krigsaarenes Højkonjunkturer. Men igennem vilde han, han vilde følge og forstaa hver Detaille, vilde kunne dømmes af Selvsyn og udfra egen klare Opfattelse. Men Dagens øvrige Gerning skulde føres samtidig, baade for eget Embeds Vedkommende og med Hensyn til det Hverv, han havde paataget sig som Fuldmægtig hos den kgl. Borgmester. Og tilpas ærgerrig var han. Men alt det Arbejde kunde han ikke holde til; han havde som alle viljestærke Mænd baade Medgangs- og Modgangstider. Det ene med det andet gik ham paa Nerverne, og i Vinter søgte han Ro og Lindring paa Aalborg Kommunehospital, som han forlod efter syv Ugers Ophold for at drage ind i sit Hjem igen. Det var en Lørdag. Om Søndagen blev han overfaldet af Blindtarmsbetændelse, blev opereret samme Aften og døde Tirsdag Middag.

Nicolaj Kiørboe var en særpræget Mand og en hel

Mand. Og han var „Soraner“, havde mange lyse Minder fra sin Skoletid, som han gerne dvælede ved i Selskab med andre Soranere paa Egnen. I Selskabslivet havde han altid et muntert Ord at sige ved Middagsbordet, han holdt af Fest og glade Mennesker. Indenfor Retsplejen mærkede man ikke alene hans logiske Tænkning og betydelige juridiske Viden, men han lavede ogsaa op ved noget af den franske Veltalenhed, der var ham egen. Fra Skolen, som jeg forlod tyve Aar førend ham, kender jeg ham ikke, men jevnaldrende Kammerater har gode Minde om Nicolaj fra de Dage.

Indenfor de lokale, faglige Krese var Kiørboe højt anset. I 1920 ægtede han Violinisten *Marie-Louise Schiøler*, Datter af Kaptajn R. Schiøler, Kasserer i Finansministeriet. Der er to Børn i Ægteskabet.

L. Schjøttz-Christensen.

* * *

GAMLE SORANERE

*

Oberstløjtnant af Fodfolket *Conrad Mathias Valdemar Canman*, Chef for 26. Bataillon, afskediges i Naade af Krigstjenesten med Ventepenge fra Udgangen af December 1926 at regne.

*

Rektor *H. Raaschou-Nielsen* og Frue, Nelly Elisabeth, f. Andersen, fejrede Lørdag den 17. Juli deres Sølvrbryllup.

*

Undervisningsministeriet har afskediget Adjunkt ved Frederiksberg kommunale Skolevæsen *Bruno Carl Emil Wesche* efter Ansøgning med Pension fra den 31. Juli d. A. at regne.

*

Efter Finansministeriets Indstilling er der ved kgl. Resolution af 10. ds. meddelt Amtsforvalter for Viborg Amtstuedistrikt *Heinrich Ditlev Carl Christian Mues* efter Ansøgning paa Grund af Alder Afsked i Naade og med Pension fra Udgangen af Juli Maaned d. A. at regne.

* * *

FORENINGSMEDDELELSER

*

Soransk Samfunds Medlemmer gøres opmærksom paa Annoncen paa Bagsiden angaaende Sorøturen den 5. September. Glem ikke, at Anmeldelse om Deltagelse maa være *Sekretæren* i Hænde senest den 20. August, idet der ikke kan tages Hensyn til senere Anmeldelse.

*

Det er ikke mange, der har haft Mod paa den billige Soranske Bøgpakke. Benyt Lejligheden, De vil ikke fortryde det! Derfor opsæt det ikke, indsend Kr. 3.25 til *Sekretæren* og De faar: Soransk Tidsskrift I, IV, V og VI samt *Vilh. Andersen*: Holberg paa Tersløsegaard og Sangbogen, 3die Samling. Her er alle Prisfald og Kronens større Købekraft taget i Betragtning!

*

Dette Numer af Bladet er redigeret af Kontorchef *Louis E. Grandjean* under Kontorchef *H. G. Olriks* Fravær paa Rekreatjonsrejse til Færøerne.

REDAKTION: Trommesalen 7^a, cand. jur. OLRIK.

EKSPEDITION: Vesterbrogade 30, Bagermester ROBERT MØLLER.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Maleremestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
III
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
*Fineste Udførelse
til billigste Priser*
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„FORTUNA“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig Friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alle fore-
går under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

CARL JACOBSEN
COLONIAL- OG
DELICATESSE-
FORRETNING
SORØ TLF. 70

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalen Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvat
Alt i Herreækvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

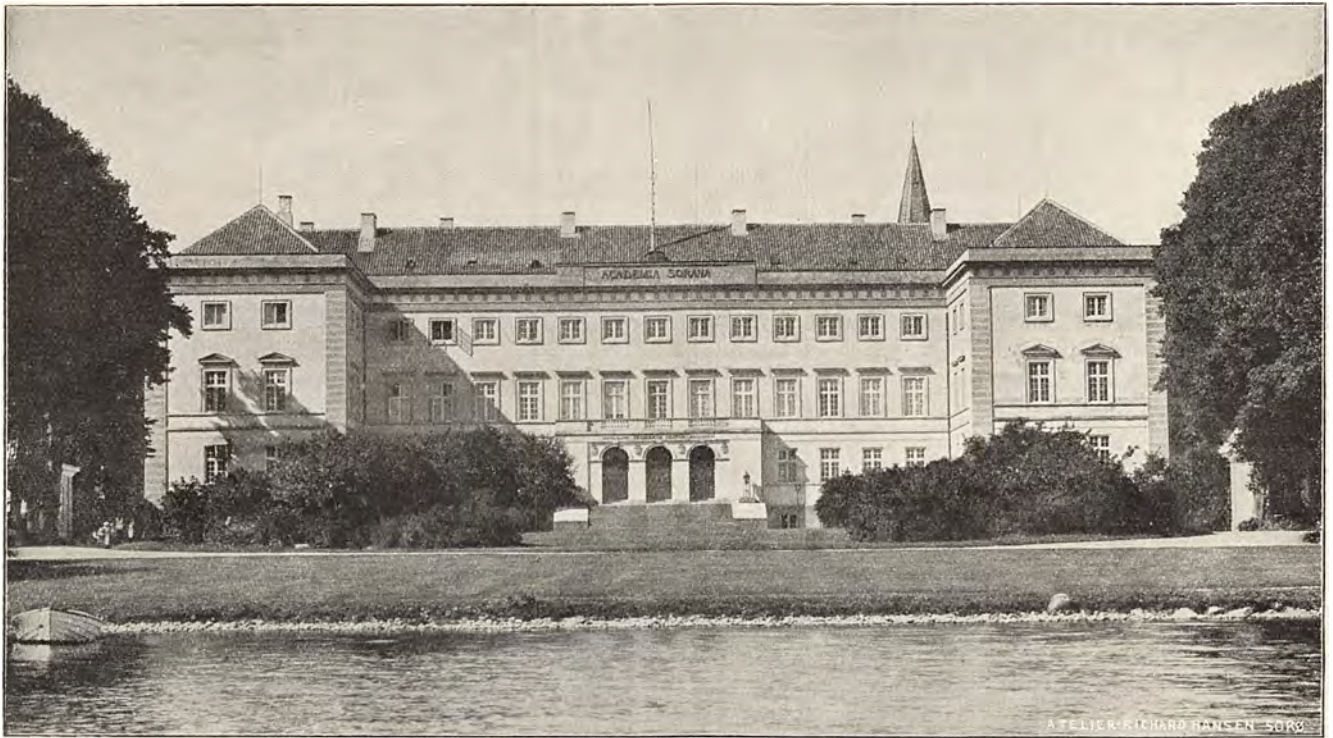
AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
} 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm- lang Regnestok 15 Kr. plus Porlo.
Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porlo. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s **„ALLIANCE“**
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 8

AUGUST 1926

TYSTRUP SØ

Ved Lektor *Chr. Lawritzen*, Sorø.

*

II.

(Sluttet.)

DET var i Foraaret 1884, at *Matthiessen* foreslog mig en Udflugt paa Kristi Himmelfartsdag sammen med ham og et Par Elever. Det kipper i alle ægte, gamle Soranere ved at høre Ordet Kristi Himmelfartsdag. Da var det jo, at man drog ud fra Morgenstunden, belastet med Mad for hele Dagen og med de Indkøb, man selv havde føjet til det udleverede. I Smaaahobe gennempløjede man til Fods hele Sorøs Omegn. Der blev spist, der blev desværre ogsaa drukket Spiritus og der blev røget mere, end godt var. Til sidst maatte derfor ogsaa disse Udflugter opgives. De var ellers af en god Oprindelse. Thi hvem skal hilse den frembrydende Vaar, Kildens Risten og den grønne Skov velkommen, naar ikke Ungdommen skal det? Men Opgaven var altsaa ikke løst paa helt tilfredsstillende Maade; Spejderbevægelsen søger nutildags at løse den under lidt mere betryggende Former.

Men vi drog altsaa afsted til Egnen om Tystrup Sø. Vejen blev lagt øst om Lyng Kirke, saa vi altsaa omtrent fulgte Møllebækkens Løb til Suserup. Det var dog næppe for at følge Bækken; thi *Matthiessen* var ikke dengang saa historisk optagen, som han nu er. Det var vel snarere for at nyde den storslaaede Udsigt fra Bakkekammen ovenfor Suserup. Man ser her Aadalen tilvenstre, Skovene, Søen, og skimter Suserup tilhøjre forned. I de Tider dyrkedes der en Del Humle baade nord og syd for Søen, og idet man ved Bakkens Fod drejede tilhøjre, saa man Humlehaverne, Mølleedammen og Møllen. Vi styrede iøvrigt løs paa Næsbyholm Fiskerhus for at faa en Baad, og

der hilste vi paa de første Elever, som allerede var i Færd med Frokosten. Saa begyndte vi den lange men smukke Rotur gennem Tystrup Sø, hvor vi i Snævringen kastede Blikket op til de gamle Voldsteder ved Vinstrup, passerede Tase Mølle og lagde til ved Gyldenholms Skov, hvor det berømmelige Ledvogterhus, lige overfor „Hækkenfeld“, er beliggende. Det var her, at soranske og herlovianske Gymnasiaster mødtes for at udveksle kammeratlige Følelser. *Matthiessen* var i 1884 nybagt „inspektionshavende Lærer ved Opdragelsesanstalten“, og naturligvis skulde Dagens Udflugt egentlig have været en Inspektionstur. Men nu groede Minderne op i ham, Gymnasiasten skød ny og friske Skud, og Værdigheden gik fløjten. Vi passerede den

Paa Vej til Langdyssen. Bækken ved Dyrehavens Vestside.

lille Bæk ved Dyrehavens Indgang i høj Stemning, og deri er der nu ikke noget mærkeligt; thi Brækken er fortryllende. Omtrent 30 Aar senere blev *Fr. Nygaard* saa romantisk stemt paa dette Sted, at jeg først fik ham videre, da jeg havde fotograferet ham i en sværmerisk Attitude. Saa naaede vi Langdyssen i Borup Ris. Her spiste vi den medbragte Frokost med den store Overligger som tavst Vidne til den kaade Nutidspassiar, og her blev med Skam at tale om slaaet til Maals efter de tomme Øflasker! Som et oplivende Moment i al denne Daarlighed indfandt sig nogle Elever, som havde tilendebragt Turen hertil til Fods. Jeg hører de vaskærgte gamle Soranere udbryde: „Ja; saadan nogle Karle var vi dengang!“ Det er indrømmet, at Cykler og Automobiler har avlet megen Daarlighed og Dovenskab. Men jeg havde ifjor mellem 20 og 30 Spejdere, som netop havde gaaet denne Tur, endda forøget betydeligt ved en Runde om Pedersborg Sø, i 9 Timer eller lidt derover. En enkelt har gaaet 80 Kilometer paa een Dag og er stadig fornærmet, fordi han ikke fik Lov at gaa 100. Saa der er ogsaa Karle nutildags.

Middagen skulde indtages i Frederikskilde Kro. Den kom til at lyde paa Spejlæg og Rabarbergrød, dejlig haard og blond, og smagte fortræffelig. Den blev nydt i Haven; Kroen frembød ikke noget af særlig Interesse. Men Værten, *Petersen*, stammede fra Nyegaards Tid og var et godt Eksempel paa en gammeldags Krovært. Det er vel ogsaa det, som har lokket Soranere derned af og til. Saaledes mindes vel nok en Del gamle Elever den flotte Køretur, som Lærerkollegiet med Damer foretog herved, og ved hvilken Kollega *Ussing* viste sig som en duelig Kusk bag paa en Kane. Det var i 1906, og da var Kollegiet endnu sprudlende ungdommeligt. Turen ud gik gennem Sønderskovs herligste Partier, Hjemturen vest om Sorø Sø, altsaa gennem Topshøj Skov og Horsebølg. Det var hundekoldt i Krostuen; men hvad gør slige Smaating, naar Humøret er i Orden? Chocoladen var varm, og Krokonens Ansigt smilende.

Men for at sige et Par afsluttende Ord om hin Kristi Himmelfartsdags-Tur, saa tror jeg, det var første Gang, jeg kom Tystrup Sø igennem paa langs. Det blev imidlertid ikke den sidste. Gang paa Gang har jeg „pløjet disse Vover“ sammen med Elever og med andre, og det har især været paa Fisketure. Jeg ved ikke, hvor dyb Søen er. Men jeg ved, at den paa en lang Strækning er meget dyb. Om dette er en af Grundene til dens Fisekrigdom, ved jeg heller ikke. Den gamle Fisker *Hansen* fortalte, at han ved Juletid fangede Gedder paa Blink midt ude paa Dybet med meget lang Linie, saa at Blinket gik dybt. Ellers plejede vi om Efteraaret at følge Rørkanterne med Blinket gaaende ca. $\frac{1}{2}$ Meter under Vandoverfladen. En saadan Rotur Tystrup og Bavelse Sø igennem tog os næsten en hel Dag; men Strækningen er ogsaa over 10 km, hvoraf jo Halvdelen maatte roes imod stærk Vind. Det er en meget smuk Tur, og om Efteraaret, hvor Raadyrene græsser paa de flade Enge ved Søens Bredder, og Ænderne ligger i store Flokke ved Holmene, medens Skoven staar i sin spraglede Pragt, har man nok at se paa, saa Fiskeriet behøver ikke at være det afgørende for Dagens Udbytte. Imidlertid maa jeg sige, at jeg aldrig har roet forgæves hernede paa Fiskeri.

Cora Nygaard fortæller, at hendes Fader „havde en Fisker boende ved „Tagemosen“, som hver Uge skulde levere ind i Køkkenet 12—14 Pund Fisk.“ Tagemosen maa betyde Tamosen, og „Tahuset“ eksisterer endnu. Det ligger paa Vejen fra Suserup Gaard ned til Færgestedet ved

Susaacens Munding. Den omtalte Fisker og Næsbyholms Fisker har altsaa været Genboer. Imellem dem har den idylliske Aa snoet sig med Rør og Siv langs Bredderne og Aakander i Bredningerne.

Udsigt over Susaadalen fra „Tahuset“.

Men det er de større Forhold i Tystrup Sø, der gør, at Fiskene her bliver større end i Sorø Sø? Medens vi sjældent ser store Aborrer heroppe og aldrig stort over 2 Pund, er en 3 Punds Aborre ingen Sjældenhed i Tystrup Sø, og der er fanget Aborrer paa indtil 5 Pund. Vandet i Susaaen er meget klart, og en frisk Strøm gaar uafbrudt gennem Søen; maaske har ogsaa dette sin Betydning. Mærkeligt er det i al Fald, at medens en Fisker ikke kan leve af Sorø, Tuel og Pedersborg Sø foruden en Del andet, uden samtidig at have et ret betydeligt Landbrug, saa er der den Dag i Dag Fiskere ved Kjellerød, Næsbyholm og paa Søens Sydside, altsaa tre paa tilsammen omtrent samme Vandareal som Sorø-Fiskeren, og disse har intet Landbrug af Betydning — alt til Trods for, at Sorø-Sørerne en Del Aar laa brak, for at Fiskebestanden kunde forøges.

Gymnastiklærer *Christensen* var baade Jæger og Fisker. Jeg føler mig fristet til at fortælle en af hans Jagthistorier; men det hører vist ikke herhen; jeg har i det hele taget god Lyst til at fortælle om denne Mand, som jeg efterhaanden fik megen Sympati for. Men lad mig blive ved Emnet. *Christensen* havde hørt om mine Fisketure til Tystrup Sø og bad mig om tage ham med en Dag. Det var i de „solide“ Cykelringes Tid. Men *Christensen* havde rigtignok ingen Cykel og havde heller aldrig prøvet at køre paa en saadan. Alligevel lovede han det bedste og mødte præcist paa det aftalte Sted, og vi rullede af. Ganske lige kørte han ikke; men det gik alligevel forbausende godt. Vejen gik forbi Lynge Præstegaard, den samme, som *Mathiessen* og jeg havde spaceret Aar i Forvejen. Da vi kom til Bakkekammen, bad jeg *Christensen* staa af og trække, indtil han var naaet ned ad Bakken, hvad han ogsaa lovede. Jeg selv kørte ganske smaat, stadig benyttende Bremsen. Hvor Vejen drejer skarpt af tilhøjre mod Suserup stod jeg af for at vente. I det samme kommer *Christensen* susende. Han var staaet op paa Cyklen igen. Det var „Soldaten fra 64“, som var kommen op i ham. Han kunde aldrig glemme, at han havde kæmpet under Max Müller ved Sankelmark. Jeg frygtede det værste, og det var ogsaa nær sket. Ved den skarpe Omdrejning stødte Forhjulet paa en Sten. *Christensen* for ud over Cyklen

og faldt paa den anden Side Vejgrøften med Hovedet faa Centimeter fra en mægtig Sten paa Marken. Men han rejste sig uskadt. Jeg kunde ikke lade være at foreholde ham hans Uforsigtighed, og han indrømmede den beredvillig. Han blev iøvrigt endnu en Gang Dagens Helt. Under Fiskeriet havde jeg roet temmelig længe, medens han holdt Blinken. Det gjaldt jo om at skaffe ham Bid; men den Dag maa vist Vejret have været for godt. Endelig rykker det i Snoren. „Den er stor,” meldte Christensen og begyndte ganske sindig, som om han altid havde fisket med Blink, at hale til sig. Det var morsomt at se det Haandelag, han havde, og den Flothed, hvormed han fik Geden indenbords. Den vejede 16 Pund!

Inden jeg slutter dette Afsnit, vil jeg gerne fortælle om Egnen syd for Tystrup, og det sker formentlig bedst ved at skildre Soldaterkorpsets Møde med Herlufholms Skyttekorps den 21. Oktober 1917. Der er nu først at bemærke, at vi for saavidt savnede vor sædvanlige Leder, Kaptajn O. B. Müller, han fungerede som Dommer og befandt sig under Kampenovre hos „Fjenden”. Jeg havde derfor Dagen før samlet Officererne hjemme hos mig, og vi havde udarbejdet en detailleret Angrebsplan. Herlovianerne stod nord og syd for Vallebæks Rende, den Bæk, som fører Vandet til Tase Mølledam. De havde derfor en stærk Stilling i det kuperede Terræn, hvor kun to Veje fører over den „impassable” Bæk. Vi stod i Vinstrup. Naturligvis kunde vi allerede, da vi passerede Tystrup, have sendt en omgaaende Deling gennem Kastrup Storskov, som da vilde kunne falde Herlovianerne i Ryggen. Det vilde vel nok have været det rette; men saa maatte Delingsføreren rigtignok helst have været baade stedkendt og meget dygtig, hvis han ikke skulde komme for sent. Vi foretrak derfor at liste en Styrke langs Søen og efterhaanden drive alle Fjender tilbage paa den sydlige Side af Renden. Det var en Øvelse i det historiske Terræn, hvor Stendysser afløses af Borgrester, og hvor Højdepunktet B a r n e t rager op som en Kæmpe. Den omgaaende Deling udførte sit Hverv godt, og Herlovianerne veg efterhaanden tilbage over hele Linien. Derimod lykkedes det ikke Soranerne at komme paa retmæssig Maade over Renden. Den østlige Overgang kunde ikke forceres, og Vejen til den vestlige laa saa aaben, at Herlovianerne straks kunde se alle Angrebsbevægelser. Naturligvis prøvede Soranerne at vade over. Men Müller protesterede. Saa trøstede vi os ved den medbragte Mad, som Vognene havde kørt „ad Hækkenfeldt til”, hvilket dog i dette Tilfælde vil sige til Skoven overfor Hækkenfeld, drak Forsoning i Chocolate med Broderkorpsset og priste det efter Aarstiden virkelig gode Vejr.

III.

Hvad er det, som gør Suserup Skov saa tiltrækkende for Mængden? Skoven er lille, Adgangen for Vogne ret besværlig, Opstalding umulig. Alligevel vrimler her med Mennesker paa de store Dage. Er det de enkelte gamle Ege? De findes jo saa mange Steder her paa Egnen. Er det den ensomme store Bøg, som der skal fire Mand til at spænde om? Hvormange kommer hen at se den? Er det den henrivende Tur langs Søen fra Suserup Skov til Frederikskilde Skov? De færreste kender den. Det er altsaa Skraaningene fra Ledvogterhuset ned til Søen, hvor Grupperne af Mennesker ligger eller sidder, hvor Smaabørnene tripper og falder om, hvor kaade Drengene og Piger styrter nedad og kravler opad. Det hele brogede Liv, som

set oppe fra Huset eller ude fra Søen ser lige malerisk og fornøjeligt ud.

Ledvogterhuset i Suserup Skov.

Jeg holder dog mest af Naturen, naar den ikke er overfyldt med Mennesker og Maapapir. Nogle faa sammen nyder man først rigtig dette Sted, som er blevet mig saa kært fra min tidlige Ungdom, at jeg alvorlig spekulerede paa at flytte min Sejlbaad hened og virkelig ogsaa et Par Aar har haft Robaad i Søen.

Der staar i Skolens Program for 1884—85 under Rubriken „Festligheder” følgende: „I September Skovtur.” Det kan ikke være en af de gamle Skovture. Dem oplevede jeg den sidste af de i Rektor Tregders Tid. Det kan heller ikke være en af de lange Kjøreture, som Matthiessen i flere Aar indlagde sig saa uvisnelig Fortjeneste af at arrangere, i Reglen sammen med Lektor Glahn, for de faldt senere i Tiden. Den omtalte Skovtur er formentlig en lille Tur til Suserup Skov, som blev foretaget i Smaahobe tilfods, idet dog Chocladen, Damerne og Rektor kørte. Da nu Maden var gleden ned, hvor den skulde være, og Gymnasiasterne og jeg havde faaet os sat ved det ene Bord og faaet Cigarerne tændt, kommanderede Matthiessen os til at lege Røvere og Soldater og jeg fik Ordre til at være Røverkaptajn. Altsaa forsvandt jeg med mine Røvere. Men jeg vidste virkelig ikke mine levende Raad. I den vestlige Del af Skoven, som var udset til Kampplads, var ikke et ærligt Skjulested, undtagen i en lille Mose ved den sydvestlige Spids, og her var ikke Plads til saa mange, som vi var. At krybe i Træerne var haabløst for de fleste, og at grave i Jorden var der ikke Tid til. Da undfangede Schultz, som var Elev i 6. Klasse (nu III. Gymnasieklassse), den eneste gode Idé. Han foreslog at bygge en Forsvarsvold, støttet til Skovgærdet, hvilket efter Aftalerne ingen af Parterne maatte overskride. Der var Grene nok til at bygge af, og Arbejdet gik raskt fra Haanden. Inden den fastsatte Tid havde vi en stærk Fæstning, bag hvis Volde vi alle var samlede. Imidlertid var Tropperne ordnede og rykkede frem i en Kæde, som strakte sig fra Nord til Syd gennem hele Skoven. Paa højre Fløj var Overlærer Kiellerup, paa venste Akademilæge Gjellerup General, medens Adjunkt Zoffmann herskede i Centrum. Matthiessen havde placeret sig selv som Overgeneral bag Linien med Adjutanter, som snart sendtes i en, snart i en anden Retning, for at holde Hæren samlet. Og da nu

Røverborgen kom tilsyne, hævdede Hæren et frygteligt Kampskrig og styrtede fremad. Den da allerede lidt alderstegne Kiellerup med de stærke Arme styrede i Løb lige løs paa mig og raabte til Gjellerup og Matthiessen, at de skulde hjælpe ham med „at tage Lauritzen til Fange.“ Det gik nu ikke saa let endda. Volden var godt bygget, og mine Folk forsvarede mig tappert, maaske endogsaa lidt for tappert. Angrebet syntes efterhaanden at maatte mislykkes. Da blev Aftalerne brudte. Nogle lange Labaner krøb over Gærdet og anfaldt os i Ryggen ude fra Marken. Jeg gav da et forud aftalt Signal, hvorefter enhver skulde sørge for sig selv. Det lykkedes virkelig tre Røvere at komme afsted og gemme sig saa godt i Mosen, at de slet ikke blev fundne, hvorefter „begge Parter tilskrev sig Sejren“.

I September 1889 foretog Soldaterkorpset en Marchtur med Kaffe-drikning i Suserup Skov. De nærmere Omstændigheder husker jeg ikke. Men da vi nærmede os Skoven, fik vi Besked om, at Rektor *Blichert* med et Selskab opholdt sig derinde, og vi maatte altsaa sende Bud tilbage, at vi haabede, Rektor vilde gøre os den Glæde at hilse paa Korpset. I Virkeligheden var jeg ikke saa lidt angstelig ved denne Præsentation. Ganske vist havde Rektor været medvirkende ved Korpsets Dannelse, idet han ikke blot havde sanktioneret denne, men havde henvist Stifterne til at søge Vejledning hos mig. Han havde dog egentlig ikke set meget til Virksomheden i de fem Fjerdingaar, Korpset havde eksisteret. Vi stillede dengang altid ved Østsiden af Hovedbygningen, og om Søndagen vovede jeg ikke at bede Rektor med sit daarlige Ben gaa derned. Der var heller ikke meget at se paa. Vi havde et Par Hornblæsere, som trakterede Signalthorn med stor Ihærdighed; men meget kan der nu ikke laves af Begyndere paa et Signalthorn. Vore Trommeslagere havde ingen Undervisning faaet; Fanemarche var der ikke; Officererne havde kun haft mig til Lærer, Tropperne ligeledes. Ganske vist var *Holger Nielsen* bleven Gymnastikassistent fra Nytaar 1889; men hans Indflydelse var paa det Tidspunkt endnu ikke kommen til sin Ret. Mit personlige Forhold til Rektor var et absolut Tillidsforhold. Men nu skulde altsaa netop Tilliden paa en Maade staa sin Prøve, og Drengene var lidt trætte og længtes efter Hvile og Kaffe. Saa var der ogsaa det, om Rektor og navnlig Damerne vilde, som det hed i Indbydelsen til Korpsets Dannelse, „tage Sagen med Alvor“. Drengene er meget følsomme overfor Smil, naar disse kan befrygtes at være overlegne. Men alt gik godt. Vi svingede ganske pænt ind med Sektioner, præsenterede Gevær, og Rektor holdt en Tale, fuld af Alvor. Saa fik han naturligvis et Hurra til Gengæld. Og han forblev Korpset en trofast Støtte, saalænge han levede. Senere har der været tre Dagsture til disse Egne. Det var, mens Vognene endnu var til at betale.

I Juni Maaned 1910 havde „Elevernes Orkester“ en Eftermiddagstur herved. Den Gang blev Cyklerne benyttede. Der var det Aar for første Gang kommet Motorbaad i Søen, og jeg fik Ejeren til for en billig Penge at sejle os alle den samme Tur, som Matthiessen og jeg havde foretaget paa Søen 26 Aar i Forvejen. Langlyssen blev altsaa denne Gang besat, og vi vendte tilbage til Ledvogterhuset med god Appetit til Aftensmaden. Men medens vi spiste, trak det op til Tordenvejre. Vi maatte altsaa ud af Stuen for at se paa Søen, og det var nok værdt at følge de mørke, buldrende Skyer, som kom fra Højderne ved Vinstrup med glitrende Lyn. Vinden stod paa langs ad

Søen, saa Bølgerne voksede hen mod Ledvogterhuset og kom i Skum. Mægtigt, betagende virkede den stolte Sø med det omliggende, kuperede Terræn. Men næppe var Vejret ovre, før Ungdommen vaagnede til Kaadhed og til Bedrift. De fandt paa at trille Cyklerne ned ad Bakkeskraaning for at se, hvis der kunde naa længst paa egen Haand, og ved Desserten var Begejstringen bleven saa stor, at der maatte udfindes et eget Orkesterhurra, som pligtskyldigst brugtes den Aften for senere at gaa i Glemmebogen.

Generalstabskort over Søen og Omegnen.
1: 100,000.

Det synes maaske, som om jeg i det foregaaende ganske har glemt det berømte Taarn paa „Klinten“ i Ene-nærket og de mange Højder og Mindesmærker i Næsbyholms Storskov. Jeg ved jo godt, at der knytter sig særligt Sagn til Taarnet om uartige Elever fra Sorø Akademi. De har vist før været omtalte i Soranerbladet. Jeg har ogsaa nogle Gange været paa Stedet og overbevist mig om, at baade Drengene og voksne Mennesker har forevigt sig der paa mer eller mindre uskøn Maade. Men hver Gang, jeg kommer derop, gribes jeg af Lyst til at komme ned igen, ned til Søbredde med den baade vide og brede Udsigt. Jeg kan forstaa, at man paa „Mont blanc“ inde i Gaardens Nærhed byggede et saadant Stillads. Thi der er noget trykkende ved Næsbyholms Omgivelser. Der maa hos Beboerne fødes en Trang til at komme op over de høje Skove og Bakker. Men herved ved Søen synes jeg Opgaven kunde være løst bedre ved et ordentligt Udhug, saa man fra Bakkens Top skuede frit ud over Terrænet. At sidde her paa en smuk Dag vilde være tilløkkende, at løbe nedad Skraaning til Søen fortryllende.

Hvad dernæst angaar Mindesmærkerne, saa er deres Talrigheid bemærkelsesværdig; men ellers staaer de jo ikke paa Højde med Langdyssen i Borup Ris. Derimod ligger der ved Kalvehaves sydvestlige Hjørne et Par Smaahuse, som beboes af en Ledvogter, og som ude paa Søen ser godt ud. Der har tidligere været drevet Fiskeri herfra, og det var ud herfor, at Gymnastiklærer Christensen fik den store Gedde paa Blinken. Der har ogsaa ligget et tredje Hus, som med al sin Faldefærdighed tog sig meget godt ud. Vi kaldte det i sin Tid Fiskerhuset; men om der hoede nogen bestaltet Fisker der, ved jeg ikke.

Næsbyholms Skove er baade store, smukke og kuperede — en værdig Indfatning for den friske Sø.

* *
*

FRA GALGEBAKKEN

Af Kontorchef *F. v. Holstein*.

*

I Efteraaret 1861 blev Morderen *Lars Gabrielsen*, som ved Højesterets Dom af 27/8 1861 var idømt til at have sit Liv forbrudt, henrettet paa Galgebakken ved Sorø.

I Nattens Løb havde han efter Sigende faaet et godt Maaltid Mad, og ved 7 Tiden om Morgenen blev han i lukket Vogn kjørt ud til Retterstedet. Der var intet Forsøg gjort paa at skjule Forbryderen for den nysgerrige Høb. Vognvinduene var ikke lukkede eller dækkede med Gardiner. Da *Lars Gabrielsen* kom ud af Fængselsporten og paa Torvet saa de mange Mennesker, deriblandt flere, han kjendte, skal han flot have sagt: „God Morgen, Folkens! Alt saa tidligt oppe!“

Jeg, der den Gang var en Purk paa 10 Aar og skole-søgende, saac ham tydeligt, idet Vognen langsom kjørte hen ad Gaden. *Lars Gabrielsen* sad og røg paa en Cigar, tilsyneladende som den roligste af de 4 alvorlige Mænd i Vognen; foruden ham: Byfoged *Leuning*, Politinspektør *Hertz* og en kjøbenhavnsk *Bejtent*.

Da Vognen naaede Foden af Galgebakken, stod alle fire ud. *Hertz* og *Politibetjenten* tog *Lars Gabrielsen* hver under sin Arm og støttede ham paa den forfærdelige Gang op ad Bakken, paa hvis Top Blokken stod. Mange Minuter varede det ikke, før Øxen faldt.

Nogle af Lærerne var til Stede ved Exekutionen; jeg husker *Corfixen* og *Nyborg*. Muligen var ogsaa et Par af Gymnasiasterne til Stede.

Kl. 12 strømmede næsten hele Skolen ud paa Galgebakken. Men nu var naturligvis ethvert Spor af Morgenens uhyggelige Begivenhed forsvundet. Det Sted, hvor Blokken havde staaet, var dækket af et tykt Lag Sand.

Denne Begivenhed, som gjorde et stærkt Indtryk paa alle, der oplevede den, gav i 1ste Klasse Anledning til en ny Leg. Der legedes i den følgende Tid hver Dag Henrettelse. En lille Fyr ved Navn *Christian Garnæs* — der, saavidt jeg veed, senere blev Dyrlæge — var altid *Lars Gabrielsen* og blev stadig henrettet. Øgenavnet *Lars Gabrielsen* hængte nu ved ham i hele Skoletiden og længe efter. Mange Aar efter, da vi som ældre Mænd en Dag mødtes paa Københavns Gader, faldt det ganske af sig selv, at jeg besvarede hans venlige Hilsen med et venskabeligt: Goddag, *Lars Gabrielsen*!

* * *

NEKROLOGER

*

DEPARTEMENTSCHEF P. A. HOLCK-COLDING.

Den 13. april d. a. afgik departementschef *Holck-Colding* pludselig ved døden i en alder af kun 51 år.

Holck-Colding var født 22. juni 1874, søn af sognepræst *H.-C.*, student fra Sorø Akademi 1893, juridisk kandidat 1899, nogle år sagførerfuldmægtig, ansat som assistent i ministeriet for off. arbejder 1902, fuldmægtig 1909, chef for sekretariatet 1916, departementschef 1923. Ved siden af sit embede, hvorunder luftfarten sorterer, havde han en række tillidshverv. Sekretær i den københavnske havnekommission, i jernbaneskyldkommissionen, medlem af traktatkommissionen, af folkenes forbunds samfærdsels- og transitkommission 1921—24 o. m. a. Ofte repræsenterede *H.-C.* Danmark ved internationale konferencer, f. eks. i Barcelona, Genua, Haag og Geneve med den rutine, som bl. a. sprogsikkerheden giver.

Holck-Colding var en retlinet personlighed, til finger-spidserne gentleman, en udmærket embedsmand, der for alvor gik op i sin Gerning. Han overleves af sin hustru, født *Trolle*, og to døtre.

* * *

OVERRETSSAGFØRER F. V. L. BENTZEN.

Den 24. juni d. a. døde overretssagfører *F. V. L. Bentzen* efter længere tids sygdom i en alder af 86 år.

Bentzen var født 10. december 1839 i Helsingør, søn af kaptajn *Fr. Chr. Bentzen* og *Marie Eleonore Eckhardt*, student fra Sorø 1858, juridisk kandidat 1863, nogle år assistent i justitsministeriet, men nedsatte sig 1876 som overretssagfører i København, hvor han skabte sig en omfattende praksis. *Bentzen* var en højt kultiveret mand med mange interesser, og han så mange fremtrædende personligheder i sit hjem. Han var en årrække medlem af Sorø-ransk Samfunds bestyrelse, desuden formand for musikforeningens administration, bestyrelsesmedlem af „Danmarks Blinde“.

Hans hustru, *Camilla With*, var død før ham, men han overleves af flere børn, deriblandt overlæge, dr. med. *Chr. Bentzen*. En interesseret soraner er gået bort med ham.

*

Æret være deres minde!

* * *

SORØ-TUREN D. 5. SEPTBR.

*

Medlemmerne vil have bemærket den overordentlig billige Pris, hvorfor Turen kan gøres i Aar. Det er derfor vort Haab, at Medlemmerne giver talrigt Møde, saa at det Maksimum af Deltagere, 170, der er blevet fastlagt, ogsaa bliver naact.

Fat en rask Beslutning og meld Dem — men husk: Fristen udløber den 20. August!

Se isøvrigt Bagsideannoncen!

Bestyrelsen.

* * *

FLOMMEN

*

BØLGERNE går højt om Flommen, højere end de nogen vinter har gjort, når den del af Flommen, der vender nærmest Sorø Sø, lå overrislet af vand og vinden satte blot små krusninger på vandskorpen.

Flommen var vore ungdomsdrømmes blege-plads. Når vi havde turet rundt i skovene og fanget ungdommelige griller eller drømt det mest

fantastiske, kunde vi slænge os på Flommens grønsvær og lade solen blege de frodige drømme til de tørrede ind og nærmede sig virkelighedens håndgribelighed, og når vi kiggede bort mod Flommens længde, medens det nyslåede hø krydrende pirrede vore lugtesanser, fik vi en nedslående

anelse om tid og afstand, hvor langt var der ikke fra Tuel Sø til Sorø Sø over

Flommens grønne engdrag! og hvor uendelig længe vilde det vilde vare, inden krattet i skovbrynet langt engdraget vilde skyde op og blive voxne træer med artium og det hele! Det var dengang. Nu er Flommens længde kort, og det har altfor megen hastværk med tiden, der løber ...

Flommen har alle vi gamle kær, den strakte jo sin indbydende favn helt ind til Akademigrunden, „grønne

Kig over Flommen imod Navnebøgen.

plads“ var nærmest som en fortsættelse, og havde vi ikke stunder til at fare vidt omkring, ned på Flommen kunde vi altid nå, selv i et frikvarter, omend det var forbudt. Hvor ofte har vi ikke botaniseret med overlærer Zoffmann på Flommen, som — det fandt vi da dengang — havde en grulig mængde forskellige botaniske fænomener, og når vi til en botaniktime på musæet havde glemt at medbringe den dusk blomster, som man efter tur var pligtig at stille med, så gjærdt det blot et par spring ned

over banevejen til Flommen — og man slap for den gang at blive trukket i hårene bag øret, med mindre Flombuketten af varen var kommet til at indeholde en blomst, som man ikke havde rede på — og det hændte! Det var ogsaa paa Flommen, atsoldaterkorpsets rekrutter blev indøvede i geværbrug og alt til faget behørende, når der hvert år blev lagt ud paa ny efter ferien. Og om vinteren, inden

søen var farbar, slog vi her vore herresving og vaser, måske ogsaa en ufrivillig stjerne, for ikke at tale om små knæfald for at fastgøre remme om en sød, lille pigefod.

Det vil man knægte ad husmandsbrugets vej! Nej! Det blir kun moskonebryg, som damper væk for den gryende sol, for Flommen er og skal vedblive at være en del af Sorødrengenes solskinstilværelse.

Louis E. Grandjean.

* * *

WELL DONE, MR. KREBS!

*

I dette blads 5. årgang no. 12, marts 1921, fandtes en artikel af mr. Henry J. Krebs med billede og omtale af hans levnedsløb, i bladets 9. årgang no 5, august 1924 har lektor Lauritzen viet mr. Krebs nærmere omtale i en artikel „En gammel Soraner besøger Danmark“.

Dagbladet „Every Evening“, der udkommer i Wilmington, Delaware, U. S. A., bringer i sin udgave af 24. juni en længere artikel med billeder af mr. and mrs. Krebs i anledning af ægteparrets guldbryllup: „\$ 150.000 School given to Newport by H. J. Krebs“, idet mr. Krebs nemlig har fejret sit guldbryllup ved at skænke Newport \$ 150.000 til at bygge en ny „public school“ for. Herom beretter den ameri-

kanske avis: „Mr. og mrs. Krebs vil fejre deres guldbryllup ved en reception i aften i deres hjem i Parkway and Grant avenue. Mrs. Krebs pigenavn var frøken *Ebba Victoria Kruse*. Guldbrudeparrets bryllup fandt sted i Tranebjerg på Samsø i Danmark den 24. juni 1876 og vielsen blev foretaget af mr. Krebs' fader, pastor *Hans Peter Krebs*“ og om et af motiverne til mr. Krebs' storstilede gave skriver bladet: „En anden årsag er den, at mr. Krebs erkender den umådelige betydning moderne skoleforhold har for børn og han har besluttet, at Newportbørnene skal have den bedst mulige lejlighed til karakterdannelse, til almindelig oplysning og dygtiggørelse i livet.“

Det skulde da vel ikke være i erkendelse af, hvad Sorø har været for Krebs, at han nu har besluttet at ogsaa Newport børnene skal have den bedste start, den der, trods alt, er så afgørende for os alle?

Det er kun nogle få år siden, at vor gamle skolekammerat skænkede 100.000 Kr. til polyteknisk læreanstalt i København.

Se, det er altså en gammel soraner af den rigtige slags!

Og som den amerikanske avis' med fede typer trykte „Gift solves problem“ rigtig antyder, er der også en del små problemer nede i Sorø, som kunde løses ved en gave — man tænke blot på den brandfarlige, utidssvarende biblioteksbygning — hvis en eller anden soranermæcen var i foregenhed for en god indskydelse!

Der er jo nemlig dem, der påstår, at eksemplet smitter!

Leg.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

„DULCE dulce dulce domum resonemus!“ og saa 1, 2, 3 afsted! Der ligger Sorø i Feriesøvn! Nu er der Ingen, der rører det elektriske Klokkespil, som tidssvarende Bestræbelser fik til at afløse den gode gamle Klokke, som „gamle Ole“ saa mesterlig forstod at traktere. Der er ingen Dreng i Klasserne, som sidder i Spænding for, at der skal blive ringet ud i rette Tid. Der er ingen Tjener, som bærer „Bakken“ over Klostergaarden. Derimod er der Rengørings-„fruer“ og Malere. Foroven og forneden regerer disse frygtelige Aander i kaotisk Forvirring. Ja; og saa vandrer der hist og her en ensom gammel Soraner omkring. Maaske er det en gammel Mand, som ikke har set Stedet i 30—40 Aar. Han gaar og glæder sig over, at der dog er mangt og meget, som han kender igen, og han husker paa det og det, som skete for et halvt Hundrede Aar siden eller saa. Saa er der en ung Mand, som har været i Udlandet et Par Aar. Det er for ham et umaadeligt Tidsrum, og han forstaar ikke, at alting er saa ganske uforandret, og han vil ikke tro, at „Jensen“ virkelig kan kende ham igen, saadan som Jensen haardnakked paastaar. Saa er der en nygift, som er paa Bryllupsrejse og skal vise hende det altsammen. De trodser alle Hindringer, danser omkring mellem Malerpotterne, finder hans Navn i en Vinduskarm, og han glider som Kruschen-Manden nedad Rækværket. Saa gaar Turen til Parnas og Ægir. Men lad det nu være sandt nok, at der er forholdsvis Ro omkring Akademibygningerne, især om Formiddagen, inden de mange Skovtursgæster er troppede op. I Købstaden foregaar dog stadig et og andet. De gode, gamle St. Hansaftener, hvor pyntede Baade grupperede sig omkring Sivørerne, er næsten forbi, og det er det forfærdelige Vejrs Skyld. Da Eleverne derfor skulde have en Baalfest til Indtægt for det danske Lektorat i London, valgtes Valdemarsdagen, og da var Vejret ypperligt, saa Festen blev over al Forventning vellykket. „Sorø Sejlforening“ har ogsaa undsaagt St. Hans. For to Aar siden holdtes istedetfor en Fest i Sommerferien, som fik en stor Succes. Nu d. 4. August skulde denne gentages, og det gik straalende. Der var mange pyntede Baade, mange Lamper og nogle bengalske Flammer. Det er imidlertid et Tidens Tegn, at alt nu foregaar paa og ved Parnas. Det gamle, folkelige Præg, som var over Sivørrangementet, er gaaet tabt; den Gang gik Folk i Hundredevis (eller mere) paa Stierne i Akademiaven, og her kunde alle være med uden at ofre en Øre. Nu skal man altsaa paa Beværtning for helt at være med. Det er med andre Ord det Udslag, „de

daarlige Tider“ giver. Forøvrigt var det hele baade smukt og fornøjeligt; der var to Orkestre, et i en Baad ved Søbredden og et i Land, og „forskelligartede Toner“ naaede Publikums Øren. Der meldes dog ikke om Dans mellem Bordene.

Medens saaledes Sejlforeningen synes dragen mod Land, er den rette Vikingeaand raadende i Sorø Roklub. Ved Jubilæumskaproningen i Helsingør mødte den som Konkurrent i 2 Løb og sejrede i begge. Nu er 5 Medlemmer gaaet paa Langfart, idet det har sat en 4-Aares Baad i Vandet ved Suserup for at ro gennem Tystrup- og Bavelsesøerne, ad Susaaen ud i Smaalandsøhavet til Korsør og derpaa Turen tilbage igen. Naturligvis medbringes Telt og Kogegrej, saa Landing kan foretages hvorsomhelst. x.

* * *

F O R E N I N G S M E D D E L E L S E R

*

Kassereren, Kontorchef *Kui Dumkier*, har gjort os opmærksom paa, at der endnu henstaar en Mængde Restancer for 1926 Kontingentet. Vi henstiller indtrængende til Restanterne at træffe en Ordning med Kassereren, da vi i modsat Fald ser os nødsaget til at inddrage Bladet til dem og slette dem af Medlemslisten.

*

Paa Foranledning gør vi opmærksom paa, at der Søndagen den 5. September (Dagen for Sorøturen) løber billigt Søndagstog, som Deltagerne naturligvis kan benytte, om de ønsker.

Husk, at den allersidste Frist for Tilmeldelse til Turen er den 20. ds. og at Listen sluttes, naar der har meldt sig 170 Deltagere, alt hvad Festsalen kan rumme til Middagen.

Er der noget, De er i Tvivl om med Hensyn til Turen, kan De ringe til Sekretæren, Kontorchef Louis E. Grandjean, *Amager 5721*.

*

Cricketkampen mellem Eleverne og de Gamle Soranere vil begynde om Formiddagen og fortsætte efter Frokost.

De gamles Hold skulde med Forbehold af Ændringer i Programmet være sammensat af følgende Spillere:

Direktør R. E. Brincker.
 Posekspedient G. Brysting.
 Direktør Holger S. Dahl.
 Overretssagfører K. D. Langballe.
 Grosserer Lars Nørgaard.
 Redaktionssekretær Martin Nørgaard.
 stud. med. Raaschou-Nielsen.
 Direktør Jørgen Rasmussen.
 Ingeniør O. Rygaard.
 Ingeniør J. R. Stavnsbjerg.
 Ingeniør Chr. Theilmann.
 Direktør Knud Trolle.

Det er uvist, om Ingeniør Theilmann kan naa hjem fra London.

Soransk Samfund udsætter som sædvanlig et Cricketboldtræ som Præmie til den dygtigste af Spillerne blandt Eleverne.

*

Ogsaa dette Numer af Bladet er redigeret af Kontorchef *Louis E. Grandjean* under Kontorchef *H. G. Oabriks Fravær*.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KØBVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 38 38

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONSGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
III
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig frisklæmet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og all fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

CARL JACOBSEN
COLONIAL- OG
DELICATESSE-
FORRETNING
SORØ TLF. 70

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet.
Alt i Herreekviperung
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm. lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 9

SEPTEMBER 1926

FOR 100 AAR SIDEN

I. DA DEN NYE HOVEDBYGNING TOGES I BRUG

Ved H. G. OLRİK.

*

I Sommeren 1826 var man saavidt med Opførelsen af den nye, i 1823 paabegyndte Hovedbygning i Sorø, at man for Alvor kunde regne med Indflytning samtidig med at det nye Skoleaar begyndte d. v. s. den 1. September. Skoleaaret afsluttedes dengang med Udgangen af Juli, og Sommerferierne varede hele August.

Den 5. August 1826 skriver 1. Deputeret i Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, Geheimeraad *Ove Malling* til Direktor *Tauber*:

„— — — De som have med Academbygningen at bestille, vor Bygningsprofessor især [v: hans egen Søn, Arkitekten *Peder Malling*] forsikre mig, at man til 1. Sept., uagtet det kniber, dog vist kan blive færdig med de Værelser, som udfordres og som ere bestemte for Elevernes Indtagelse, og at den Etage, som skal bruges ved Solenniteten, i det væsentlige kan blive færdig i de Dage, som forløbe imellem Elevernes Indkvartering og Solenniteten, hvilken jeg formoder at ville blive af Hans May. bestemt til en Dag imellem d. 10. og 20. Sept.“

Et Par Uger efter ligger „Solenniteten“ allerede noget længere ude i Fremtiden. „Jeg iler“, hedder det i et Brev af 18. Aug. fra *Malling* til *Tauber*, „med at melde Hr. Directoren, at Hans Majestæt Kongen har i Dag bestemt Indvielsen i Sorø til at holdes efter Høstmanøvrene som ender d. 10. Oct., hvorefter vi da ville have at rette os. Den bestemte Dag vilde H. M. nærmere bekendtgjøre“, og slutelig udsættes Festen paa ubestemt Tid; den 23. September meddeler *Malling* Direktoren, at Kongen nu fandt, at det

vilde baade være ham og dem, der skulde bivaane Indvielsen, tjenligere, om den holdes „i en blidere Aarstid“ end i Oktober. Og da *Malling* havde forklaret Kongen, at „Stiftelsens videnskabelige Drift“ ikke tog Skade ved Udsættelsen, besluttede Landsfaderen definitivt at udsætte Festen til sidst i Maj 1827.

„Selv er jeg ret vel fornøjet dermed“, skriver *Malling*, „blandt andre Hensyn af den Aarsag, at Academbygningen vil fremhæve sig smukkere, og alt i Almindelighed bliver behageligere og muntre i Løvsprings- end i Løvfaldstiden“.

Dermed var denne Bekymring da hævet; *Tauber* fik Tid til at gøre sit lærde Indbydelsesskrift færdig, Musiklærer *Pedersen* kunde i Ro skrive Musiken til *Ingemanns* Kantate — der synes at være det eneste som var færdig i god Tid — og Professor *Peder Malling* fik en sikkert kærkommen Udsættelse med at faa Bygningens Beletage og dens mange Sale i fuldkommen Stand inden de skulde præsenteres for Kongen og Rigets ypperste.

Imidlertid var Skolen og Alumnatet rykket ind i de nye Lokaler.

Den 29. August havde Professor *Malling* meddelt Universitetsdirektionen, at Eleverne Torsdag den 31. August kunde indflytte i den øverste Etage og Stueetagen samt at Kjelderer til samme Tid kunde tages i Brug „forsaa vidt Spiselokalet og Oeconomien gjøre det nødvendigt“. En sidste Udsættelse kneb man endda ved at ordne det saadan, at Indlemmelsesprøven — Optagelsesprøven med de nye Elever — blev foretaget i de ældre Skolelokaler (v: i *ædes principum* i Sorø By), og at Økonomaen *Mad Garnæs* blev i sin nuværende Bolig, til Værelserne i Kjelderetagen var behørigt „uddunstede“; da Indlemmelsesprøven gik for sig d. 1. og 2. September og den 3. var en Søndag, blev de nye

Klasser altsaa først taget i Brug Mandag den 4. September 1826.

Men Direktor Tauber var ikke helt sikker paa Betimegheden af at lade de mange Børn rykke ind i de af frisk Oliemaling og nyt Inventar duftende Lokaler, og som den forsigtige Mand han var, skrev han den 28. August til Academi- og Distriktslægen, Kancelliraad S. *Wendelboe* og bad ham meddele, om Elevernes Sove-, Spise- og Læseværelser „ved flittig Udluftning og Røgning med Enebær eller ved andre Midler kunne bringes i en saadan Stand, at aldeles ingen skadelig Virkning deraf maatte befrygtes for Ungdommens Sundhed“. Herpaa svarer *Wendelboe* samme Dag, at den „stærke Lugt af Mahling“ neppe i de første 14 Dage vilde aldeles forgaa; „dog kan den upaatvivelig formindskes ved flittig Udluftning, ved jevnlig at indsætte Ballier med koldt Vand og ved Rygning med Enebær“, og naar da ikke flere „nymahlede“ Sager indsættes i Værelserne, haabede han — thi med Vished lader det sig ikke bestemme — at det ikke skal have nogen ubehagelig eller skadelig Indvirkning paa Ungdommens Sundhed, at man Torsdag Aften den 31. August tog den nye Hovedbygning i Brug.

Saaledes skete det da, og den 3. September kunde Direktor Tauber indberette til Universitetsdirektionen, at samtlige antagne Elever, og Skolesøgende var mødt til Indlemmelsesprøven med Undtagelse af Eleverne *Magens, Stephensen, Hersleb, Wardenburg og Bretteville*, af hvilke de 2 første endnu ikke var kommen fra Vestindien, henholdsvis Island, de 2 følgende permittedede af personlige Grunde — og den sidste udebleven uden Tilladelse.

Ved Prøven fyldestgjorde samtlige 23 nye Elever og skolesøgende de ved Bekendtgørelsen af 31. Maj 1822 § 4 fastsatte Betingelser undtagen *Ernst Vilhelm Brockdorff*, der befandtes aldeles uvidende i det danske Sprog — han var nemlig Holstener, og opfyldte saaledes sikkert den Betingelse for Optagelse, der bestod i at Eleven skulde kunne sit Modersmaal, samtidig med at han var det uskyldige Offer for den Tankeløshed, Universitetsdirektionen havde begaaet ved i Oversættelse at emanere den ovennævnte Bekendtgørelse for Monarkiets tyske Bestanddele uden at betænke, at „Modersmaalet“ — die Muttersprache — jo maatte opfattes forskelligt paa Sjælland og i Holsten!

Naturligvis har det været evig Spark og Spænd for de 61 Dreng, hvormed den nye Bygning nu paa engang blev befolket, at tage dens store Rum i Besiddelse — saavidt det kunde ske, thi i de store Sale i Beletagen slap de vist næppe ind paa lovlig Vis, overvaagede af D'Herrer Adjunker *Daugaard, Kualund og Wilster* og de tre Tjenere *Lars Nielsen Østerbordning, Jeppe Kragh og Jens Pedersen*, af hvilke den første ikke boede paa Hovedbygningen men paa „Regensen“, Akademistbygningen. Navnlig har det været herligt at kure ned ad Rækværket om Trappen i Østfløjen, og den af senere Generationer benyttede Fremgangsmaade — med Gelænderet i Armhulen og Foden glidende langs den nederste Rand — har de næppe brugt. Derfor varede det da heller ikke længer end til den 15. September før det gik galt og en lille 9-Aars Fyr, *Carl Valdemar Buchwald*¹⁾ drattede ned — dog kun fra Stuen til Kælderen. Det var alligevel et Fald paa godt 10 Alen — men Knægten slap heldigt derfra — intet Ben brækket,

¹⁾ født 23. Marts 1817 paa Anneberggaard som Søn af kar. Kaptajn Frederik v. Buchwald (1790—1874) og Margrethe Elisabeth Smith (1793—1876); paa Sorø 1826—1836,

kun Ansigtet „hæsligt tilredt og nogle Tænder løse“ (*Daugaards Brev* af 16. September 1826).

Direktor Tauber maatte jo underrette Faderen, den senere velkendte, dygtige Godsejer og Stænderdeputeret, derom, og dennes Svar²⁾ herpaa forekommer mig saa karakteristisk, at det hensættes her in extenso:

„Velbaarne Hr. Director *Tauber* i Sorø.

Deres Velbaarenhed er jeg særdeles megen Tak skyldig for Deres godhedsfulde Opmærksomhed strax at underrette mig om det min Søn tilstødte Uheld samt for den Omhyggelighed De har vist den lille Patient. Takket være Forsynet, der saa vidunderligt reddede Drengen, da et Fald fra den gigantiske Academibygning, ved første Øiekast skulde synes at maatte være dræbende. Det vil forhaabentlig være en nyttig Lection for Drengens Letsind og særdeles lykkelig vil jeg føle mig dersom i Fremtiden Hr. Directoren ei skal faae anden Grund til Klage over min Søn, hvis egen Skyld det vist vil være om han ei opvoxer til nyttig Statsborger under saa duelige Læreres Veiledning.

Hr. Skjødt³⁾ takker meget for den Godhed hvormed De erindrur ham, og beder sig paa det bedste anbefalet.

Med den største Højagtelse henlever jeg Hr. Direktorens

taknemmelige og meget ærbødige

Fr. *Buchwald*.

Annehjerggaard den 21de September 1826.“

10 Dage efter var den lille Buchwald paa Benene igen, og gamle Kaptajn Marryats Theori: at der vaager et særligt Forsyn over fulde Folk og Børn, var paany bekræftet.

* * *

SORØ KIRKES STØRRELSFORHOLD

m. v.

*

HVORFOR staar der i Arkitekt *C. M. Smidts* iøvrigt saa lærde Afhandling om Kirkebygningen i Sorøbogen, at Sorø er Danmarks 3die største Kirkebygning og kun overgaas af Roskilde og Aarhus Domkirker, naar efter let tilgængelige Oplysninger f. Eks. Frue Kirke i København er 83 Meter lang og dens Hovedskib 15,7 Meter bredt, medens de tilsvarende Tal for Sorø Kirke er 69 og ca. 11?

Hvorfor tales der i samme Afhandling kun om den forskellige Gulvhøjde i Skib og Højkor, ikke om Niveauforholdene mellem Skib og Korsskæring? Det hedder ovenikøbet, at Hovedskibets øvre Partier er bygget i ét Stræk uden lodrette Standsninger (S. 226), og saaledes er det ogsaa paa Billedet af Kirken før Restaurationen (S. 211), medens der nu som bekendt er et Par Trin op til Korsskæringen (se S. 221). Hvorfor er denne Ændring og dens Aarsag (Varmeanlægget?) ikke omtalt?

Hvorfor oplyses der i Afhandlingen om Gravminderne intet om, at Valdemar Atterdags Kiste har været aabnet, og

da han blev Student; 1845 Jagtjunker, 1859 Jægermester, 1868 Hofjægermester, 1875 R*; fra 1854 Ejer af Øbjerggaard, død 24. Aug. 1887. Hans Enke Christine Johanne Marie Aarestrup, født 1822, døde først 1910.

²⁾ Sorø Akademis Direktør Arkiv B. Nr. 142/1520.

³⁾ Maaske Huslæreren paa Annebjerggaard.

hvorvidt den overhovedet indeholder den store Konges jordiske Rester? Der fortælles jo dog udførligt om Aabningen af Absalons Grav.

Dette er kun et Par Forespørgsler fra en videresøgende, der iøvrigt med Glæde har læst de interessante Afhandlinger.

Poul Helms.

I Anledning af de af Dr. Helms stillede Spørgsmål har vi anmodet Arkitekt C. M. Smidt om en Udtalelse og modtaget følgende Svar:

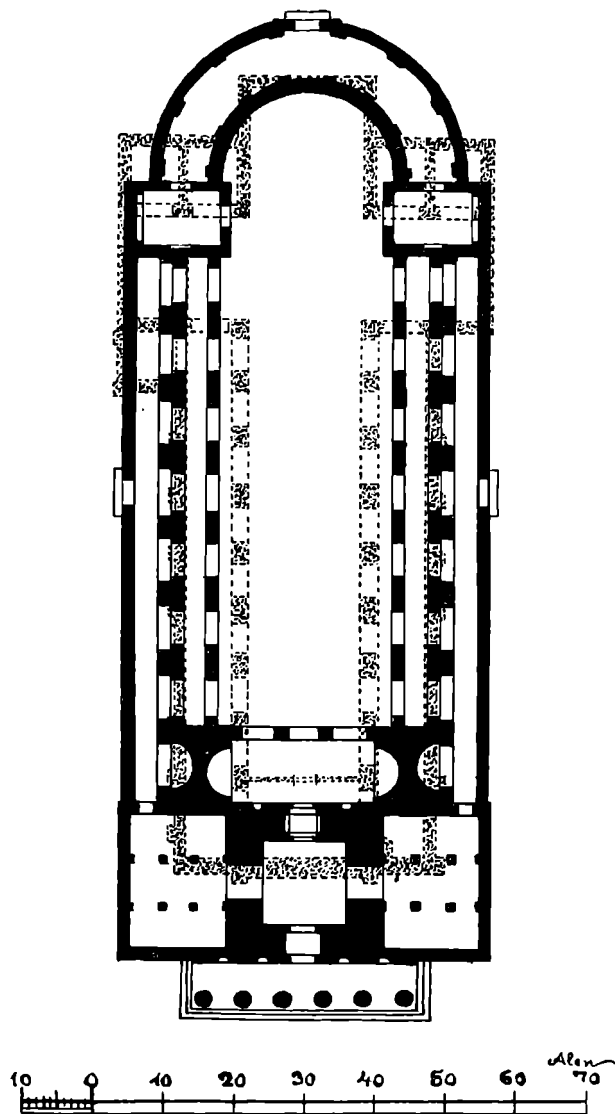
UDENFOR Fagmændenes snævre Kreds har jeg hidtil kun truffet én, nemlig Soranerbladets Redaktør, der har læst min lille Afhandling i Sorøbogen om Kirken i Sorø. Dr. Helms' „Hvorfor“ lader mig formode, at ogsaa han har læst den. Min første Følelse overfor ham er da Taknemlighed, dobbelt fordi han giver mig Lejlighed til at rette en Fejl.

I mit Manuskript stod der oprindelig saadan noget som: Blandt det nuværende Danmarks Kirker fra Middelalderen er Sorø den 3die største. Senere slog det mig, at der muligt var Læsere, som vilde spørge: „men hvormange blandt vore senere Kirker er da større“? — Jeg rettede den nævnte Passus til „Nu er Sorø Danmarks 3die største Kirkebygning“ og vedføjede et Notetal, for senere i de med 2det Halvbind følgende „Henvvisninger“ at gøre Rede for Længdeforholdene i vort Lands tre største Kirker. Saa skulde der følge en Meddelelse om, at Vor Frue i Kjøbenhavn ganske vist var længere i Ydermaal end Sorø Klosterkirke, men at det egentlige Kirkerum var længere i Sorø.

Netop af Hensyn til Frue Kirke i Kjøbenhavn, hvis indre Kirkerum er kortere end Kirkerummet i Sorø, har jeg (i Noten Side 659) angivet Aarhus Domkirkes, Roskilde Domkirkes og Sorø Klosterkirkes Længde i Indemaal. Herefter skulde saa følge en Tilføjelse om Længden af det indre Kirkerum i Vor Frue og denne Kirkes ydre Længdemaal samt dettes Forhold til Sorø Kirkes Længde. Om denne Tilføjelse ved en Fejl eller Forglemelse fra min Side er faldet ud, eller om jeg af Pladshensyn har udtaget den, erindrer jeg ikke. Men da Spørgsmaalet nu er rejst, finder jeg det rigtigst at gøre Rede for Størrelsesforholdet mellem de to Kirker. Efter de Planer, jeg er i Besiddelse af, har jeg da lavet en Kalke, som viser Sorøplanen (punkteret) og Vor Frues Plan lagt oven paa hinanden. En stor Del af Pladsen i Vor Frue optages jo af Forhal, Trapperum m. m. i Vest, to lange Forbindelsesgange i Nord og Syd og endelig i Øst, foruden de to rektangulære Rum, en Omgang udenom Korrundingen, beregnet til at benyttes som et Panteon. Derved bliver selve Kirkerummet i Vor Frue ca. 8 Alen (ca. 5 Meter) kortere end i Sorø. Men Vor Frue er i Ydermaal betydelig længere end Sorø Kirke. Efter de Planer af Løffler og C. F. Hansen, jeg har ved Haanden, er Sorø's ydre Længde ca. 112 Alen (ca. 70 Meter), mens Vor Frues er ca. 132 Alen (ca. 83 Meter).

Naar jeg uden Omtale af Frue Kirke i Kjøbenhavn har betegnet Sorø som Danmarks 3die største Kirkebygning, skal jeg gerne indrømme, at dette maa betegnes som vildledende, og jeg kan kun sige Doktor Helms Tak for, at han har givet mig Lejlighed til at rette det, skønt hele dette Spørgsmaal naturligvis i sig selv er ret underordnet.

Derimod kan jeg hverken føle Taknemlighed eller Beundring overfor Dr. Helms følgende Forespørgsler.

Plan af Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn og Sorø Klosterkirke (punkteret).

Doktoren spørger om, hvorfor jeg har nævnet den forskellige Gulvhøjde i Skib og Højkor men ikke „Niveauforskellene mellem Skib og Korsskæring“. — Jeg maa bede Doktoren slaa op paa Side 206, hvor jeg, inden jeg beskriver Sorø Kirke, først forklarer, hvorledes en Cistercienserkirke normalt er indrettet. Her skriver jeg bl. a., at Højkoret eller Presbyteriet var „et Par Trin hævet over den øvrige Del af Kirken“. Senere (Side 213) giver jeg „et Billede af Sorø Kirkes Indre i 12te Aarhundrede“ og begynder atter med Højkoret eller Presbyteriet, „hvis Gulv var hævet et Par Trin over den øvrige Kirkes“.

Hvis Dr. Helms har læst dette, maa det forbavse, at han spørger om, hvorfor netop disse Trin er nævnt fremfor andre Niveauforskelle. — Der er mange Petitesser, en Vrimmel af Enkeltheder, jeg ikke har nævnet. Jeg har som alle de andre Forfattere af Sorøbogen, i høj Grad maattet begrænse mit Stof, og jeg har, som de andre, netop ikke fyldt min Afhandling med alt det, som enhver kunde sé eller læse andre Steder. Med Hensyn til Sorø har man hidtil væsentlig været henvist til Høyens geniale, men nu forældede Afhandling fra 1869. Der er i

min beskedne Afhandling i Sorøbogen gjort Rede for meget, som hidtil var ukendt i vor Arkitekturhistorie, saaledes: at Sorø's Arkitektur stammer direkte fra lombardisk og fransk Arkitektur og ikke fra brandenburgsk, at Kirken oprindelig har haft et Taarnparti i Vest, at store Dele af Kirken var overhævede allerede i 12te Aarhundrede o. s. v. Jeg har som Dr. Mackeprang og alle de andre Forfattere søgt nyt Stof og gjort nye Undersøgelser. Vi har efter ringe Evne søgt at fremdrage alt det, der havde Betydning for at give Sorø's Historie gennem Tiderne, men et og andet har vi undertiden paa Grund af Pladshensyn med Beklagelse maattet opgive at faa med. Petitesserne har vi dog uden Sorg ladet uomtalte. Skulde alt med, var Bogen blevet mere end dobbelt saa stor og dyr.

Dr. Helms synes at mene, at naar „Hovedskibets øvre Partier er bygget i ét Stræk uden lodrette Standsninger“, saa maa dette ses i Forbindelse med Kirkens Gulv!! — Hovedskibets øvre Partier vil sige Hovedskibets eller Midtskibets Murværk fra Sidekibenes Arkader og Hvelvinger fornedet til Taggesimsen foroven. Paa dette Sted i Afhandlingen staar der yderligere tilføjet i en Parantes: her findes ingen lodrette Fortandinger. Hvis en saadan lodret „Fortanding“, bestaaende af skiftevis fremspringende og tilbagespringende Sten, var fundet f. Eks. midt paa Hoved- eller Midtskibets Mure, havde det vist os, at Kirkens Murere først havde muret den østre Halvdel af Murene, og derefter Murenes vestre Halvdel. Men her er ingen saadan Fortanding, og alt tyder paa, at Murerne har opført Hovedskibets øvre Partier i ét Stræk, har henmuret det ene Skifte Mursten ovenpaa det andet i hele Hovedskibets Længde (efterhaanden som Materialet kunde fremskaffes), indtil Gesims og øverste Murrand er naact.

Idet jeg haaber, at dette vil forstaas, vil jeg slutte mit Svar paa Dr. Helms' „Hvorfor“. — Spørgsmaalet om Valdemar Atterdags Sarkofag hører ind under det af Dr. Mackeprang behandlede Afsnit. Jeg skal ikke besvare det.

Dr. Helms Spørgsmaal er utvivlsomt et Vidnesbyrd om, at han med Interesse har læst i Sorøbogen, selv om ikke alt synes forstaact. Jeg vilde ønske, at mange havde læst Bogen. Hittil har Antallet af Læsere ikke været altfor stort. Og hvis Dr. Helms eller andre finder Fejl, skal de blive rettede.

C. M. Smidt.

Maaske tør vi haabe, at Dr. Mackeprang vil udtale sig om Spørgsmaalet: Valdemar Atterdags Sarkofag.

Red.

* * *

IN MEMORIAM

PETER ANDREAS HOLCK COLDING

f. 22. Juni 1874 paa Falkenstein, død 13. April i København.

*

I Dax i Sydfrankrig naaede Efterretningen om *Andreas Coldings* pludselige Bortgang mig og den greb mig i høj Grad; thi kun kort før min Afrejse havde han siddet oppe hos mig og tilsyneladende rask under en hyggelig, kammeratlig Passiar fordybet sig i Rejseplaner, som han havde for den nærmeste Fremtid. Jeg havde ventet at andre straks havde ristet ham en Minderune i vort Med-

lemsblad; men da dette ikke er sket følger jeg min Trang til i Kammeraternes Kreds at hellige Erindringen om ham nogle Linier.

Andreas Colding, eller som han yndede at kalde sig i de senere Aar *Holck Colding*, tilhørte en Embedsmandsslægt; han var Præstesøn fra Raklev ved Kalundborg, hvor hans første Barneaar hengled, i 1889 kom han ind i 3. studerende Klasse paa Akademiet, hvor hans lyse Hoved

P. Elfelt fot.

DEPARTEMENTSCHEF P. A. HOLCK COLDING.

straks sikrede ham en af de øverste Pladser i Klassen og denne hævdede han gennem hele Skoletiden. Jeg tror ikke, man vil sige, at han i Ordets gængse Forstand faldt til og blev en ægte Soraner, skønt han holdt meget af Sorø. Dels havde den Opdragelse, han som eneste Søn havde faaet, før han kom til Sorø, gjort ham til noget af en Enspænder, dels drog allerede dengang hans nærboende Godsejer-Slægt Neergaard's paa Skjoldnæsholm og Jacobsen's paa Falkenstein ham stærkt og førte ham mangan Søndag bort fra Sorø og fra Kammeraternes Kreds. Godsejerlivet tiltrak ham og — hvorfor nægte det — beherskede ham; noget skyldes det vel nok, at han allerede dengang var stærkt passioneret for Jagt og denne Passion kunde han jo i rigt Maale dyrke dér.

Som sagt han var et lyst Hoved, og han var altid en respekteret Kammerat; det at han var et Aars Tid ældre end de fleste i Klassen, gjorde ham maaske lidt mere „færdig“, end vi andre var det. De, han nærmest sluttede sig til, var *Viggo Knuth* og mig, og dette Venskab holdt sig op igennem Aarene, skønt det paa mange Maader blev sat paa Prøve; hvor stærkt Baandet imellem os var, bærer det Vidnesbyrd om, at det netop blev disse to Kammerater der, da jeg i 1902 giftede mig, var min Hustru og mine Forlovere.

Andreas Colding var stille i sin Færd; en vis Tilbagetrukkenhed prægede den til enhver Tid. I Studenteraarene var han, naar vi andre tillod os Eskapader af den ene eller anden Art, sjældent direkte Deltager og han gen-

nemførte ogsaa sit Studium, som det var at vente, ret hurtigt og med et lige saa smukt Resultat som hans Studentereksamen; derefter gik han, prædestineret ifølge Familiebaand, Opdragelse og vel ogsaa indre Trang til at være Embedsmand, lige ind i Centraladministrationen.

Det Arbejde, han her — men iøvrigt ogsaa som Sekretær i Havneforvaltningen, i Kristiansborgs Byggeudvalg og i mange andre helt eller halvt officielle Hverv —, har udført, skal jeg ikke komme nærmere ind paa. Personligheder, der bedre end jeg kender det, har i Dagspressen, umiddelbart efter hans Bortgang, karakteriseret ham som en ypperlig Embedsmand. At dette er sagt med fuld Ret, derom er der ingen Tvivl. Han hørte netop til den Art Mennesker, som enhver Regering trygt kan stole paa i alle Forhold; han ikke alene gjorde sin Pligt, men langt mere end det, og for ham blev det, der Dag ud og Dag ind foregik indenfor den røde Bygnings Mure, til selve Livet.

Andreas Colding var ærgerrig og han var en Slider. Et Sæmmenspil af disse Egenskaber prægede hans Liv og førte ham op til det øverste Trin indenfor hans Ministerium, men et er givet, sovende er han ikke kommet til sin Stilling, nogen Alladimatur var han mindst af alt. Medens det store Flertal af os med nogenlunde Sindsro sætter os tilrette paa de erhvervede Kundskaber, naar vi har taget det behørigte Antal Eksamener, saa laa dette Andreas Colding ganske fjernt. Ikke mange gør ham det efter, længe efter at han var avanceret op i Graderne og var gift og hjemfaren, at sætte sig paa Skolebænken for at lære fremmede Sprog, særlig Fransk, da han følte, at disse Sprogkundskaber var nødvendige for ham, naar han paa en betryggende Maade for sit Ministerium og sig selv skulde repræsentere Danmark i Udlandet. Følgen var, at han i høj Grad blev benyttet til slige officielle Sendelser.

Andreas Colding hørte vel nok til de Mennesker, der — maaske netop fordi han var saa stor en Slider — ogsaa vidste at de udfører et Stykke Arbejde, der er noget værd; denne Bevidsthed gjorde ham glad for ydre Anerkendelser, som netop i de allersidste Aar ogsaa blev ham til Del i vidt Omfang. At han undertiden uden Grund kunde føle sig forbigaaet, hang uden Tvivl sammen med hans tiltagende Sygdom.

Sidst, men ikke mindst, var han et udpræget Familienmenneske med stærk Slægtsfølelse; for sin eneste Søster var han en Støtte langt ud over det almindelige, og sit smukke Hjem med de gamle Familiestykker elskede han; hans sidste Ord til mig gik netop ud paa, hvor hans opvoksede Døtre var Solstraaler i dette Hjem, som han saa pludselig blev kaldt bort fra.

Andreas Colding faldt, medens han stod paa Livets Højde, og mange troede, at han endnu havde sin fulde Arbejdskraft; thi han søgte saa vidt muligt at skjule den pinagtige, snigende Hjertesygdom, som i Virkeligheden i de sidste Aar lagde hans Liv øde. — Han blev i sit Lands Tjeneste slidt op før Tiden, — dette skal være hans største Æresminde, ogsaa i hans gamle Skolekammeraters Kreds.

Paul Hennings.

* * *

SORØ.

VED SORANSK SAMFUNDS SAMMENKOMST 5. SEPTEMBER 1926

*

Mel.: Vi lystige Svende.

Saa vidt vi har vandret, — en Dag det dog hænder,
en Dag det dog hænder, vi staa for din Dør
og spørger Dig, Sorø, om endnu Du kender,
om endnu Du kender os Dreng fra før:
vi er kun en Sønneskare
komne — for igen at fare
— vi er Vandringsmænd paa Rejse og som, før vi drager
bort,

vil dvæle i det Rige, der engang var vort,
— var vor Verden ikke stor
og vor Færden uden Spor,
Herrer var vi mellem Skolemur og Kirkekor.

Naar Bølgerne spejler de graahvide Mure,
de graahvide Mure i Krusningens Kreds,
da skælver vort Hjerter som Bølgernes Fure,
som Bølgernes Fure, hvor Billedet ses.

Mindet giver os tilbage
Skoleliv og Skoledage,
— vi har hadet dem og elsket dem og hadet dem igen,
og ligefuldt de kommer dog som Ven til Ven,
ja, trods alle onde Ord
er der ingen anden Jord,
hvor vi træder mere trygt end her i Syd og Nord.

Vi gaar ad de Veje, vi forhen har vandret,
vi forhen har vandret og tumlet os paa;
det meste, vi møder, har Tiden forandret,
ja, Tiden forandret, — dog eet lod den staa:
over Alt, der dør og vakler,
løfter Ungdom Livets Fakler!
Høst og Vinter — lad dem komme, naar bestandig følger
Vaar,

kun du og jeg er Vandringsmænd, der gaar og gaar,
men det gyldne Foraar gror
evigt dér, hvor Ungdom bor,
— se, vi hilser Dig, vor Ungdoms Hjem, vort gamle Soer!
Aage Lind.

* * *

OLRIK 50 ÅR.

*

Vi er blevet t v u n g e t til — under ovenstaaende Overskrift — at optage følgende:
Red.

DEN 30. August blev *Olrik* de halvhundrede. Jeg har til-
ladt mig at styge kontorchefen, cand. juris'en, for-
fatteren, ridderen og alt det, der iøvrigt udadtil kan pynte,
og jeg tilråder *Olrik* det samme, når han serverer sine fiks
anrettede personalhistoriske lækkerier i „Nationaltidende"s
kronik for mer eller mindre „frigivne slavers hønsehjør-
ner“, thi med den alder og med den position, mange års
flittigt arbejde har skabt ham, bør hønsehjørnerne snart
vide hvem *H. G. Olrik* er, også dem, hvem hans alt andet
end 50-årige, sprudlende og til tider lovlig giftige pen end-
nu ikke har ramt, — og de er da heldigvis stadig i over-
vældende flertal.

Olrik er af fortjeneste Soranerhistoriograf. Uden Olriks historiske og personallistoriske interesser var Soraner-Bladet aldrig blevet så lødigt, som det er, så at „Dansk Tidsskrift Index“ registrerer næsten samtlige bladets artikler. Og samtidig har Olriks impulsive temperament, der ikke går af vejen for lidt polemik her og der, været en glimrende drivende kraft indenfor Soransk Samfund i de snart 20 år har han siddet i bestyrelsen og været samfundets sekretær. Vi skylder ham tak i overvættets mål, tak for den ildhu og åvågenhed hvormed han har varetaget den soranske sags interesser, tak for alle dem hans iltrepen har skånet og tak for hans trofasthed og udholdenhed. Dertil vil jeg føje en personlig tak for kammeratlig sindelag.

Soransk Samfund saavel som flere af Olriks kammerater har i anledning af milepælens passering hædret ham ved en pengegave — men det betyder ikke, at de har opgivet håbet om at få at vide, hvad der blev af H. C. Andersens halvsøster. Forudbetaling forpligter dobbelt!

Louis E. Grandjean.

Hvis jeg efter denne drøbende Salut atter rejser mig af min Grav og faar Vejret, er det i hvert Fald ikke Soransk Samfunds nye Sekretærs Skyld; han har frækt benyttet sig af det Taknemmelighedskrav han havde paa Red. af nærværende Blad for i to Maaneder at have overtaget dets Redaktion — vederlagsfrit. Alligevel: Tak for den ved Baaren holdte trøsterige Tale, der stedse skal være mig et kært Minde o. s. v., Tak til enhver, der fulgte og bar og en særlig Tak til Soransk Samfund, fordi jeg paa selve Begravelsesdagen blev fri for den obligate Krans med de signerede Baand.

Fredensborg, Septbr. 1926.

H. G. Olrik.

* * *

GAMLE SORANERE

*

Under 22. Juli d. A. er Orlogskaptajn *Henning August Østerberg Bistrup*, R. af Dbg., F. M., benaadet med Ridderkorset af den islandske Falkeorden.

Orlogskaptajn *Bistrup* har som Chef for Krydseren „Fylla“ i Sommer foretaget et Togt til Jan Mayn, hvor Professor, Dr. phil. *N. E. Nørlund* skulde undersøge Mulighederne for Anlæg af en seismografisk Station.

*

Kredslæge i Suderø Lægekreds paa Færøerne *Gudmund Effersøe* er ved kgl. Resolution af 17. Juli d. A. beskikket til Kredslæge i Mariager Lægekreds fra 1. Oktober d. A. at regne og Kredslæge *Holger Schmedes* af Brødstrup er s. D. beskikket til Kredslæge i Tyrsting-Vrads Lægekreds fra 1. August d. A. at regne.

*

Under 22. Juli har Justitsministeriet meddelt Fuldmægtig og Medhjælper ved Statsadvokaturen i Kolding, cand. juris *Helge Hoff*, der fra 1. August at regne er ansat som Fuldmægtig paa Statsadvokatens Kontor i Aalborg Konstitution som Medhjælper for denne fra samme Tidspunkt.

*

Tidligere Gymnastikassistent ved Sorø Skole, Kaptajn af Reserven i Artilleriet *Holger Louis Nielsen*, R. af D. og Dbmd., er under 21. Juli udnævnt til Oberstløjtnant af Reserven i Artilleriet.

Under 28. Juli er Amtsforvalter i Viborg *Heinrich Ditlev Karl Kristian Mæes*, R. af Dbg., benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

* * *

SORØ-TUREN

*

Der er et Sted, som jeg har elsket længe
dets Navn skal aldrig i mit Hjerte dø . . .

DER var en ældre Dame, jeg tror nok, hun var Dronning i England, jeg tror ogsaa, hun hed enten Mary eller Elisabeth, der, saavidt jeg husker, sagde nogetlignende som dette: „Naar jeg er død, vil I finde Calais indgraveret i mit Hjerte“.

Se! det passer sikkert paa de fleste af os gamle Dreng fra Moder Sorø, kun at der maa sættes Sorø i Stedet for Calais. Men der er, Gudskelov, ogsaa den Forskel, at man behøver ikke at vente til vi er døde, thi Nutiden taler sit levende Sprog.

Man siger nok, at mange Udtalelser kommer fra Læben, men ikke hunder dybere, men det passer nu ikke paa os Soranere. Vi bærer Ordet Sorø paa Læben, naar vi mødes, men vi bærer det trofast Dag ud og Dag ind i vore Hjerter, hvor vi saa færdes. Og hvad Hjertet er fuldt af løber Munden let over med.

Naar Soransk Samfund saa en skønne Dag kalder os sammen til et Stævne paa vor gamle Skole, ja, saa fylkes vi om Phønix-Banneret og Minderne myldre frem og Dage i Forvejen gaar man stille rundt og præparerer sig til den store Dag.

— — —

Det allerførste Morgentog Søndag den 5. September 1926 glider stille ud fra Hovedbanegaarden. Kupéen er fuld af glade Søndagsrejsende, der forventningsfulde ser frem til Dagens Oplevelser. I en Krog sidder ogsaa en Passager, der ser Dagen i Møde. Bag en Morgenavis gemmer han sig, putter aandelig talt Bomuld i Ørene, og Tankerne flyver langt hurtigere end baade Tog, Automobil og Flyvemaskine frem til hans Rejsemaal: Sorø.

To Timer før Kammeraterne kommer, er han der. I to Timer kan han alene nyde Efteraarsmorgenens Stilhed. Gensé kendte, kære Steder, som han forlod for over en Menneskealder siden, og som han ikke har genset i snart ti Aar. Han véd, at han dér vil mødes med Kammerater, hvorimellem adskillige, han ikke har set siden de som unge Mennesker skiltes efter Skoletidens Slutning.

Ringsted er passeret. — Se der har han Fjenneslevs Tvillingetaarne, dér Bjernede Kirke, og nu kommer Skoven, dér er Overskæringen og Toget holder: Sorø. Han stiger ud og finder frem til Stien, der langs Søen fører til Parnas.

Hvor er her fredeligt og stille, endnu er Græsset vaadt af Dugg, og sér han over Søen, glædes han over at se sin gamle nu hundrede-aarige Skole. Minderne vælter ind over ham, og sagte nynner han: „Herlig er vor Ungdoms Vaar“, eller rettere „var“ vor Ungdom, og dog er det pludseligt som om de mange mellemliggende Aar er slettede, og her gaar en ung, glad Skoledreng, der endnu hører hjemme derovre.

Parnas, ja, men dog saa forandret. Det er ikke mere det lille, straatækte Hus, nej, nu er det en stor, moderne Sommerpavillon, med Restaurationsborde og kulørte Duge

foran Bygningen. — Men se dérhenne mellem Træerne tre lange Borde dækkede til mange. Frokosten er parat. Og sé, der kommer en Motorbaad stønnende fra Andebugten. Glæde Stemmer lyder fra den fyldte Baad. De første Kammerater er for indgaaende, der begynder at blive levende, andre dukker frem fra Stien, og Pladsen genlyder snart af Latter, Genkendelsesudbrud. — „Goddag“, „Velkommen“, „er det dig?“ „Kan du ikke kende mig?“ „Er det ikke“, nej, det var da morsomt“ o. s. v. i en Uendelighed. Der skæves til Bordene og ganske „tilfældigt“ nærmer man sig mere og mere der henimod, hvor Smørrebrødsfadene lokker — og Frokosten begynder. Gamle Kammerater har fundet hverandre, og mens Ungdommen jubler og ler, sidder to ældre stille sammen og Minderne drøftes.

Kaffen er drukket og med Baaden skynder man sig over til „den rigtige“ Side. Kricketspillet er i fuld Gang, men en enkelt skiller sig ud og gaar sin dunkle Vej alene.

Man har Steder, der skal skal genses, Steder, „hvor man har levet og lidt“, som Skoledreng, hvor man for fyrretyve Aar siden maaske drømte sin bedste Ungdomsdrøm. Der er nogle, hvis første Gang er over paa Kirkegaarden, Han gaar ogsaa dér mellem de mange Grave, hvis Stene med Navnene drager halvglemte Billeder og Erindringer frem.

Videre gaar Turen gennem Byen. En Del af det gamle er endnu tilbage, men selv vort gamle Soer har maattet følge med Tiden. Paa Torvet staar stadig Frederik Folketårn, som i gamle Dage slaar han ud med Haanden, men nu sér det ud som han vil tælle Selvejerbilerne, der i et Antal af nogle og fyrre næsten begraver ham.

Naa, Sorø har vist ogsaa nu ca. 3000 Indbyggeré imod 1300 i Firserne.

Tiden iler og Kl. 4¼ vil Organist *Tscherning* glæde Gæsterne med sit Orgelspil.

Og mens Boldtenes Slag mod Boldtræet endnu lyder derovre fra Cricket-Pladsen, gaar han ind i Kirken, vor skønne, stolte Kirke, vel nok en af de mest storslaaede Danmark ejer, og under Absalons Buer lukker han Omverdenen ude og bøjer i stille Andagt sit Hoved. Nu kommer maaske Dagens skønneste Oplevelse. Ganske sagte prælu-deres fra Orglet og efterhaanden toner Ingemanns Morgensange frem. Det er som en Gudstjeneste, bedre maaske end mangen en Præst er i Stand til at holde. Nu kommer Translocationssangene og til Slut vor herlige Konfirmationskantate. Med Taarer i Øjnene hører han igen de smukke Toner og saa — altfor hurtigt syntes han — var den smukke Andagts-Stund forbi. Men Livet kalder, og i gode Kammeraters Kreds ved Middagen paa Akademiet med Sang og Taler gled Tankerne igen ind i Dagliglivets vante Spor.

Det var blevet mørkt, da Opbrudets Time kom; sammen med en kær Ven, Arm i Arm, gik saa Vejen til Toget. I en hyggelig Krog, og mens de unge sang, fløj Tiden, og mens de to gamle stadig drøftede gamle Minder, kørte Toget ind paa Hovedbanegaarden. Rundt omkring lød det „Godnat, Godnat!“ „Tak for i Dag!“ „Det var morsomt!“ og Deltagerne skiltes, nogle for at gaa hjem, andre vilde i Tivoli. Minderne maatte opfriskes en Gang endnu, saameget mere, som der nu var et nyt Blad at flette ind i Kransen.

De to Venner gik stille, men glade over hele Turens Forløb, Arm i Arm, ud til Hverdagslivet igen. Festdagen var forbi; men ogsaa for dem bliver Mindet tilbage.

H. A.-O.

*

Skøndt Listen over Deltagerne i Sorø-Turen skulde sluttes den 20. og definitivt (!) blev det den 26., nægtede Medlemmerne sig ikke den Fornøjelse at melde sig til lige op til den 4. September, og Resultatet blev, at ialt ca. 170 mødte op til Middagen, saaledes at der maatte dækkes baade i selve Solennitetssalen og i Forværelset, — et uheldigt Forhold, der var Sammenkomstens eneste mørke Punkt. Frokosten kunde i det gode Vejr indtages i fri Luft under de brede Bøge — det kneb lidt med at faa Ostemad nok, men Snapsene var ogsaa behagelig billige. Mens vi er ved Maden bør det nævnes, at Middagen, leveret af Skolens Økonoma, var fortrinlig; alt var godt og rigeligt; paa Vin og Cigarer skortede det heller ikke!

Mens der ved Frokosten, hvor *Formanden* bød Velkommen, ikke blev slidt paa Veltalenheden — et besværligt Navne-Opraab var ganske overflødig, da der forelaa trykte Lister over Deltagerne — blev der ved Middagen talt af *Formanden* (for Sorø), af *Rektor* (for Soranerne), af *Lektor Rosen* (for Skolens Tradition), af *Kontorchef Harhoff* (for Skolens Fremtid) og af *Lektor Matthiessen* (for Ungdommen), medens der blev sunget Sange, skrevne af *Aage Lind*, *Rosen* og *Olrík*. Ved Desserten kundgjorde *Formanden* Resultatet af Kricketkampen og oplæste et fra *Theodor Kalko* i Göttingen indløbet Telegram: *vivat, crescat, floreat Academia Sorana!*

Og med det Ønske drog Deltagerne hjem — rigere paa mange gode og smukke Indtryk, ligefra det fornøjelige Morgenmøde paa Sorø Station og Turen rundt langs Søen i det skønne Høstvejr til den Farvepragt i Efteraarsblomster, hvormed den trofaste Fru *Lektor Matthiessen* havde smykket Middagsbordet.

Ved Cricketkampen s. D. mellem gamle og unge Soranere gik de unge først til Gærdene og opnaaede 27 Points, medens de gamle gjorde 82. Paa Grund af den fremrykkede Tid maatte Spillet afbrydes, medens de unge 2. Gang var inde, efter at der med 8 Gærder var opnaaet nogle og 70 Points; Kampen afgjordes derpaa efter Resultatet af 1. Halvleg.

Baade hos deres medspillende og hos de talrige gamle Soranere var der almindelig Glæde over de unges Fremgang i the noble game; de var flinke baade ved Gærdet og til Kastning. Som top-scorer og Holdets Førstemand i det hele fik *G. O. H. Høyer* tilkendt Soransk Samfunds Ærespræmie — et med en Sølvplade forsynet Boldtræ, medens *B. A. Wilhelmsen* for sin gode Kastning fik en af en gammel Soraner — vi ved ikke om hans Navn maa nævnes? — udsat Præmie, et Sølvcigaretetui. Topscorer blandt de gamle blev Grosserer *Knud Trolle*, der fik tildelt Soransk Samfunds 2. Ærespræmie: en Flyverejse til Hamborg.

Direktør *Holger S. Dahl* og Ingeniør *J. Stavnsbjerg*, der ogsaa iaar havde arrangeret Kampen, har baade Fornøjelse og Ære af den Ihærdighed, hvormed de — og iøvrigt enhver af de gamle Cricketspillere — fører disse aarlige Kampe igennem. Iaar, da Sorøturen gav en Mængde andre gamle Soranere Lejlighed til at følge Spillet, forstod man ret, hvilken ægte soransk Opgave her er taget op, og hvor værdifuldt dette Arbejde er for alle Parter.

De unge Cricketspillere var senere Samfundets Gæster ved Festmiddagen.

* *

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3638

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
*Fineste Udførelse
til billigste Priser*
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og all fore-
gaaer under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

CARL JACOBSEN
COLONIAL- OG
DELICATESSE-
FORRETNING
SORØ TLF. 70

Glichéeerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Mugdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm-lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 10

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 10

OKTOBER 1926

DEN SIDSTE MASKERADE PAA SORØ AKADEMI

Ved Lektor LAURITZEN.

*

„MASKERADE paa Sorø Akademi! Det maa da have været i Stenalderen!“

„Nej, — Dit Fjols! Det er jo noget med *Holberg* og *Vilh. Andersen!*“

Saadan omtrent tænker jeg mig en Dialog mellem to yngre gamle Sorøner, hvis de ser min Overskrift. For det er jo næsten 30 Aar siden, og hvem bryder sig om at høre, hvad der foregik den Gang? Men naar jeg nu fortæller, at det var en Tradition og at jeg med Skoleprogrammerne i Haanden kan bevise, at man fra 1866 (og rimeligvis før) til 1876 holdt Maskerade hvert 5te Aar paa Fastelavns Mandag; at der dernæst var en Pæuse paa 6 Aar til 1882; at saa Traditionen kom til Ære igen, saa at 1887 blev Mindeaar, at man fortsatte i 1892, og at 1897 blev Aaret for den sidste — vil man saa tro mig?

Jeg har oplevet 1882, og de, der har kendt Gartner *Thayssen* kan det vel interessere at faa at vide, at han ved den Lejlighed var udklædt som Bondekarl og med et straalende Humør og god sjællandsk Bondedialekt fuldstændig imponerede og konfunderede mig — kort sagt: havde Grin med mig, da jeg ikke anede, at jeg havde Akademiets adstadige Gartner for mig. Om Festen i 1887 kan jeg erindre, at Familien *Scavenius* fra Klintholm mødte i samhørende karakteristiske Dragter, og at der dansedes en Menuet, hvortil Damedragterne var tegnede af Professor *Dalsgaard*, Skolens berømte Tegnerlærer.

Om 1892 er vist ikke andet at berette, end at Fru *Zoffmann* mødte som Negerpige, sværtet ved sin Mands kemiske Færdigheder.

Der var imidlertid det at bemærke ved alle disse 3 Fester, at de var temmelig kedelige. Dette havde sin Grund i, at Drengene aabenbart slet ikke forstod, at alle maa agere, hvis en saadan Sammenkomst skal blive morsom.

Saa blev *Hoff* Rektor, og han havde været blandt de værste til at kritisere, og desuden laa den Slags Morskab slet ikke for ham. Men Lærerkollegiet var ungt i Sindet. Der var stor Lyst til at prøve en Gang endnu, prøve rigtig for Alvor, om det dog ikke skulde være muligt at faa Humør i Tingene. Jeg var dengang Bukseinspektør, altsaa ogsaa Økonomiinspektør, og tilsidst nævnede Hoff en Sum, som jeg maatte bruge til Arrangementet. Han vidste naturligvis godt, at Summen var for lille; men vi slog dog til og fandt os taalmodig bagefter i det rektorale Gnaveri over Overskridelserne. „Maskeballet“, som Hoff ihærdigt kaldte det, blev altsaa en Kendsgerning.

Denne Gang maatte der Dekoration til, mente vi, Adgangen blev ad Hovedtrappen og Stengangen forbi Uret og ad vestre Trappe til Lovsangssalen. Men inden man naaede saa vidt, mødte Øjet en Samling af veritable Grantræer, derpaa Jernporten ved Filosofgangens nordre Ende i nøjagtig Kopi, og nu haabedes der paa, at Folket kunde begribe, at man gennem Porten gik ind i Filosofgangen. Mouritzens Hus — Ledvogterstedet ved Filosof- og Fægangenes Krydsningspunkt — var malet paa et stort Lærred af Tegnerlærer *Schmidt-Phiseldeck*, som ligeledes havde malet, henrivende smukt, Udsigten fra Filosofgang over Sorø Sø. Det vedføjede Billede viser alle tre Dekorationer, saaledes som Lektor *Glahn* benyttede dem i 1908 til paa Teatret at fremstille et meget smukt Haveinteriør i „Feriegæsterne“. Huset tilhøjre er Mouritzens, det tilvenstre er en Dekoration fra en anden Lejlighed; den unge Dame, som ses paa Billedet, er *Edvard Kindt*. Det

De Schmidt-Phiseldeckske Dekorationer fra Maskeraden 1897.

var Arkitekt *C. F. Hansen*, der sørgede for Jernporten (som dog her er af Træ) og naturligvis maatte Schmidt-Phiseldeck have Hjælpere til den grovere Del af de to Malerier, som han da ogsaa arbejdede paa i lang Tid med stor Udholdenhed. Iøvrigt var der et Telt med Forfriskninger. Vi var altsaa komne til Fest i Akademihaven!

Fra Lovsangssalen skulde man jo gjerne kunne komme ind i „Selskabssalen“, saaledes kaldtes den af Blichert erhvervede Sal, som nu kaldes „den grønne“. Nu var imidlertid den blåa og den røde Gang paa det Tidspunkt naturhistorisk Musæum, medens Altansalen (nu Lærerværelse) rummede den fysiske Samling. Her maatte et Magtsprog til fra Hoff. Saa blev der rejst to Plankeværker, som begrænsede en Gang fra Dør til Dør i Altansalen, og ad denne Gang gik Færdselen livlig hele Aftenen mellem Lovsangssal og Selskabssal. Plankeværkerne var naturligvis ikke kønne; men de kunde rumme Udgydelser fra mange lystige Hoveder og Tegninger fra mange Kunstnere.

Der var ogsaa bygget et lille Teater, paa hvilket daværende Adjunkt *Matthiessen* førte Kommandoen; men dette hører strengt taget til det indre, det aandelige Arrangement, om hvilket Karnevalsavisen eller „Fratergaardens Adresseavis“, giver saa god Besked, at jeg ubetinget bør lade den faa Ordet. Den meddeler, at der „paa Theatro“ er Kl. 7½ Holbergsk Scene, Kl. 8¼ Pantomime, Kl. 8¾ Optræden af Operasangeren *Brølisky*, Kl. 9 mere Holberg.

Iøvrigt omtaler Programmet, at der leveres Monolog og Trilogi i „Enden“, hvorved maa forstaas en Forhøjning i daværende Naturhistoriklasse, senere benævnet „Ø. H.“ (Ølhallen), at der i Filsofengangen er Optræden af „den meromtalte Bondesanger“ (Organist *Jæhnigen*) og af „den ubegribelige Professor l'Abri“ (mig), at der er „Optog af Nissen“ (Adjunkt *Nissen* og en Del Alumner, udklædte som Nisser) m. m. I Virkeligheden optraadte *Jæhnigen* som Fører for en større Trop, hvoraf 3 Damer (*Fruerne Matthiessen, Hoff-Hansen og Zoffmann*); desuden *Matthiessen* og *Hoff-Hansen*, som var stærke Mænd med store Lodder af Pap (meget morsomme) og jeg som nævnt (ikke morsom). Paa Theatret opførtes Scener af *Jakob v. Thybo* med *C. U. D. v. Eggers* i Titelrollen.

Pantomimen hed „Kærlighed og Røg“. Personerne angives at være:

Cassander, Kasserer og Hører.
Columbine, hans kvieøjede Dotter.
Pierrot: Vejer, Maaler og Vrager.
Harlekin, soransk Don Johan.
To Elever i Klynge.

(Musikken arrangeret af *Jean Pierre*.)

Saa følger en Beskrivelse af Pantomimens Handling.

Blandt Telegrammerne til Bladet forekommer følgende: „I et hemmeligt, natligt Møde af Ruslands, Frankrigs og Englands Gesandter enedes man om at overdrage det soranske Soldaterkorps Besættelsen af Kreta. En engelsk Flaade overfører Korpsen til de kritiske Farvande. (De røde Baand afleveres til Adj. *Lauritzen* med en Naal i Enden)“, samt følgende Privattelegram: „Wien, 31. Febr.: G a d nok være med“ (Adjunkt *Gad* opholdt sig paa det Tidspunkt i Wien).

Blandt de talrige Avertissementer maa fremhæves:

„For at skaane Flygelet aflyses for anden Gang Abonnementskoncerten i Aften. *Emil Jæhnigen*.“

„Franskbrød byttes mod skolesøgende Mad. Tyndt Rugbrød med Smør og Rødt foretrakkes.“

„H j u l e t. Mødestedet i Filsofengangen Kl. 7. Ved denne Lejlighed bør Medlemmerne sørge for alle at faa Luft. Maskering. Ingen Punktering“.

Til Oplysning m. H. t. „Hjulet“ skal jeg meddele, at „Hjulet“ var en Forening af cyklende Herrer, som var stiftet af Birkefuldmægtig *Alfred Jensen*, og hvori flere af Skolens Lærere var faste Medlemmer. Man kørte afsted Lørdag Eftermiddag til en Kro 2—3 Mil borte og spiste til Aften sammen.

Avisen indeholdt desuden Prøver paa Oversættelse fra et Sprog til et andet, Vejledning for de Besøgende i Musæerne og en Føljeton „Kjærlighed og Søvand eller Løstagtig Haabløshed“. Med Henblik paa de ovenomtalte to Plankeværker stod der følgende om Musæerne: „Fysisk Samling springes over; dog er det forbudt at springe over Plankeværket“.

Som man ser, var her virkelig gjort Forberedelser den Gang. Blandt de mere private Masker maa jeg fremhæve Overlærer *Wørmer* i Skikkelse af en gammel Præstemand, der gik rundt og glædede sig over at hilse paa sine Sognebørn. *Wørmer* var vist ikke blandt Eleverne anset for at være morsom, selv om Skælmen af og til tit-

Det staar for halvtreds Kroner. Pengene skal jeg telegrafere til Dem fra Horsens den fjerde December. Derpaa kan De være sikker. Jeg er saa forpint som paa de store Forpinthedens Dage i mit Liv. Aflever et Brev heroppe saa hurtigt som De kan, min Ven.

Herman.

Det andet — efter rejsen:

Min kære *Hertel*.

Syg er jeg kommet hjem, uden en Skilling. Jeg skammer mig som et Dyr. Men i de nærmeste Dage skal der skaffes Penge, og saa skal jeg sende Dem.

Herman.

Det er velkendt, hvor ofte Bang var i den bitreste nød og disse to små fortvivlede breve opruller et grupvækkende perspektiv for ens indre øje — hvad har han i sine fornedre perioder ikke måttet døje og tåle af ydmygelse, skam og fortvivlelse; følelser, som han, mere end nogen anden, forstod at iklæde digterens fantasifulde sørgekappe. Det første brev er ikke uden kunst, stilen er den hjælpelses: punktum og ! punktum og ! indtil midten af brevet, hvor realiteterne må anføres, og derpå igen den tilbage til forpintheden henfaldne skribents. Og pengene kom jo også. Og tøjlet kom med til Århus. Men der kom intet telegram fra Horsens! Men et skamfuldt dyr! Så meget nedværdiger man sig selv, når man vander sig i smerte, og ikke er skabt som dem, der blot tier og skubber det fæle fra sig.

* * *

NATTEVANDRING

VED SORANERMØDET I SORØ
DEN 5. SEPTEMBER 1926.

*

Mel.: Paa Sjelunds fagre Sletter
Træd ind ad Klosterporten
en sen Septembervæld,
naar Himmeldybet blinker
med klare stjernevæld,
og gaa de kendte Veje
i Nattens Dunkelhed,
mens Kirkeurets Stemme
saa hjemligt toner ned.

Septemberrat er Mindets;
paa Hæld nu Somren gaar:
Højt over sorte Linde
Syvstjernen sløret staar.
Hvor godt Du dog kan finde
hvert gammelt Sted igen!
I Luften mildt det suser,
en Fugleflok fo'r hen.

Der ligger den og blunder,
den gamle, hvide Borg,
som saa Din lyse Jubel
og Barnesindets Sorg.
Saa mange lette Fødder
har Stengangsflisen slidt,
og siden har de vandret
i Verden tunge Skridt.

Et Spovefløjt i Natten,
saa sært som Mindet nu,
alt fjernere det toner:
saa svandt Din Barndom, Du!
Og Trækfuglskaren drager
mod fjerne Stjerner hen:
hvor godt en Stund at finde
sin Barndoms Sind igen.

Hubert Rosen.

* * *

FRA KRAKS BLAA BOG

*

I Soraner-Bladet for Juli 1925, 10. Aargang Nr. 7, gjorde en omhyggelig soransk Personalhistoriker op, hvormange af de i Kraks Blaa Bog for 1925 biograferede, der om sig selv anførte, at de var udgaaede fra Sorø Skole med Præliminær- eller Studentereksamen. Han opgjorde Tallet til 121 — en ikke ringe Procent af Værkets 4800 Biografier — og gjorde den Bemærkning, at der vel ogsaa var flere Soranere mellem disse, end de der selv havde opgivet sig som saadan (hvortil der jo iøvrigt heller ikke kræves, at man har taget nogen Afgangseksamen fra Skolen).

Det har mere end den, som skriver disse Linier og som mener sig ganske godt inde i den soranske Personalhistorie, at gennemgaa den Blaa Bog for 1926 og se, hvormange Soranere der foruden de ifjor nævnte (hvoraf kun 1 — een — i Mellemtiden er død) findes i Bogen. Deres Navne anføres her; Tallet er 34, som lagt til de 120 udgør 154 eller over 3 pCt. af de 5000, der er biograferede iaar.

Driftsbestyrer *Frederik Agerskov*, f. 1872.
Oberstløjtnant Kmjkr. *C. M. Appeldorn* f. 1869.
Generalmajor Kmhr. *Albert Arendrup*, f. 1852.
Forfatteren, Redaktør *Hans Boesgaard*, f. 1865.
Billedhugger *Ludvig Brandstrup*, f. 1861.
Hofjægermester *Ludvig Greve Brockenhuus-Schack*, f. 1869.
Skibsreder, Grosserer *P. de Nully Brown*, f. 1857.
Ingeniør *August Busck*, f. 1856.
Bankdirektør *P. N. Damm*, f. 1883.
Organist *Hakon Godske-Nielsen*, f. 1890.
Forsøgsleder *Ernst Gram*, f. 1891.
Hofjægermester *G. Garth Grüner*, f. 1868.
fhv. Baneingeniør *H. V. G. Götzsche*, f. 1855.
Møntgardein *C. F. Heise*, f. 1861.
Hofjægermester *Carl Hoppe*, f. 1846.
Forfatteren *Iver Kirkegaard*, f. 1869.
Arkitekt *Frederik Kiørboe*, f. 1878.
fhv. Kaptajn *Eigil Greve Knuth*, f. 1866.
Kontorchef, Kmhr. *Henrich Greve Knuth*, f. 1870.
fhv. Forpagter *Carl Lacoppidan*, f. 1841.
Musikhistorikeren, fhv. Organist *Thomas Laub*, f. 1852.
Politimester *Frederik R. Leevy*, f. 1875.
Konsul *C. W. Loehr*, f. 1859.
Fabriksdirektør *Harald Lützen*, f. 1884.
Overlæge, Dr. med. *E. Meulengracht*, f. 1887.
Arkitekt *Helge Bojsen Møller*, f. 1874.
Forfatteren *L. C. Nielsen*, f. 1871.
Fabriksinspektør *Carl J. Ottesen*, f. 1868.
Direktør, Kmhr. *O. Chr. Scavenius*, f. 1875.
Kontreadmiral *Axel Scheel*, f. 1864.
Signalinspektør ved Statsbanerne *Hugo Schmedes*, f. 1880.
fhv. Underdirektør ved Orlogsværftet *Helge Vedel*, f. 1863.
Forfatteren, Journalist *Andreas Winding*, f. 1881.
Direktør *Ditlev v. Voss*, f. 1858.

Udelukket er det ikke, at der findes flere endnu. Som det er, maa det siges, at Soranerne er ret stærkt repræsenterede i denne Samling af danske Mænd — næppe nogen anden dansk Skole kan stikke Sorø paa dette Punkt! — og vist er det, at den Statistik her er opgjort vilde have glædet den nyttige Blaa Bogs Stifter, afdøde Dr. *Krak*, der følte varmt for sin gamle Skole og, selv om han efter sit fortræffelige Værks Plan ikke kunde medtage alle Soranere, sikkert gerne saa saamange af dem optegnede paa Bogens Blade som muligt.

377.

* * *

SORANSKE PENNE

*

Gry. Et Ugeblad. Henrik Koppels Forlag.

Til dette Oplysningsforetagende (som Forlaget kalder det), der paa lignende Maade som Ernst Bojesens „Frem“ vil bringe ugevisse Leveringer af en Række Bøger af populær-videnskabeligt Indhold, har Dr. *R. Spärck* leveret et Arbejde: *Nordens Dyreverden*, der loves at blive „overdaadigt illustreret“ og som i landskabsvise Skildringer vil fortælle ikke blot om „den biologiske Sammenhæng i Naturen“ men ogsaa „paavise Dyreverdens Værdi og Betydning for vort Folk, ogsaa i økonomisk Henseende“. Bogen bliver Dr. Spärcks første Indsats i denne Art Litteratur, og der er ingen Tvivl om, at Arbejdet vil lykkes for ham. Foreløbig noter vi en Følelse af Tilfreshed med denne soranske Indsats i „Gry“s folkeoplysende Virksomhed og vil derfor med særlig Interesse følge det nye Ugeblads — forhaabentlig gode — Skæbne.

Nordens Gudeverden. Af *Axel Olrik* og *Hans Ellekilde*. G. E. C. Gads Forlag.

Arkivar *Hans Ellekilde* har paataget sig at gennemarbejde og fuldføre dette omfattende Værk, som Axel Olrik ved sin Død efterlod i et ubearbejdet og ufuldendt Manuskript. Næppe nogen anden end Mag. Ellekilde vilde være i Stand hertil, men han, der var Axel Olriks kæreste Elev og som Forsker af nordiske Folkeminder har taget sin Læremesters Gerning og Anskuelse op i fuldt Maal, vil utvivlsomt ogsaa kunne fuldføre dennes posthume Arbejde paa bedste Maade. Det hidtil udkomne 1. Hefte af de 6, hvori Bogen vil udkomme, angiver ikke Reglerne for, hvor Olriks efterladte Manuskript hører op og Ellekildes Virksomhed begynder; men selve Stoffets Ordning med de fyldige Litteraturhenvisninger og andre Noter efter hvert Kapitel, synes at angive disse sidste som Udgiverens Del i Arbejdet. De er i hvert Fald som alt, der foreligger fra hans Haand, overordentlig grundige og udtømmende. Et rigt og yderst interessant Billedstof ledsager Teksten.

L. C. Nielsen: Verdens lykkeligste Mand. Hans Viser og andre Vers. Steen Hasselbalchs Forlag. 1926.

„Den lykkeligste Mand“ hed Amandus og var en gammel Landevejsbisse, der 2—3 Gange om Aaret besøgte Digterens Barndomshjem. „Kongelig var han vel ikke, men noget fyrstelig var der ved ham fremfor de almindelige Omrejsende, en Hjertets Festivitas, som gjorde ham velset — og undertiden savnet — hvor han kom.“ *L. C. Nielsen* Viser, som her forelægges, angives at være en Gendigtning af Amanduss'. De er dog vist i høj Grad forældede og hævde op i en Sfære, hvor Ophavsmanden sikkert ikke har haft

hjemme, men paa *L. C. Nielsen*s Ord bør det jo ikke betvivles, at saadan omtrent vilde Amandus have udtale sig, hvis han altsaa havde været en af vore betydeligste Lyrikere:

Den lykkeligste Mand er jeg,
for di jeg gik min egen Vej
og aldrig drak af Niddets Krus
Misundelsernes ramme Rus!
for di mit Sind i Sange
fik Luft for alt det trange,
for di jeg vandred lige frem foruden Svig og List,
thi den, som intet ejer, han ejer allermest!

Blandt de andre Vers, som denne Samling indeholder, genser vi med Glæde det smukke Digt: *Hjem til Jul*, som *L. C. Nielsen* for tolv Aar siden skrev til et lille soransk Skoleblad:

De ligger langt tilbage
mit Livs Soranerdage,
men endnu kan jeg smage
den Sødme i mit Sind,
naar Julens lyse Skin
afbrød de mørke Dage.

— — — —
Kør hjem med samme Glæde
i Vogn eller i Slæde,
I Dreng, som nu træde
den gamle Fratergaard —

Det er lidt mere end tvivlsomt, om Amandus virkelig var Verdens lykkeligste Mand, men det er usvigelig sikkert, at dens lykkeligste Dreng var de, der drog af Gaarde fra Sorø før Jul. Og bedre Udtryk for denne Lykkefølelse er ingensinde givet end i *L. C. Nielsen*s Jule-Digt.

Fredrik Nygaard: Den klingende Kane. Ny Tids Forlag. Kbhvn. 1926.

I disse Rejsedigte fra Rusland har *Fredrik Nygaard* givet det lyriske Udbytte af en Rejse, han som Akademiker mellem en Flok Arbejdere foretog til Bolsjevismens Rige, og hvis Formaal vist var forud givet: at finde det hele i den skønneste Orden. Man kan ikke frigøre sig for den Tanke, at det har været en Potemkin-Fart — russisk Specialitet fra ældre Tid! — og for at være ganske ærlig: Nygaards noget anstrængte lyriske Henrykkelse vækker ikke vor Lyst til at gøre Turen efter. Men som den Lyriker han er, maatte han jo faa noget ud deraf, som i hvert Fald for ham har haft sin Værdi, først og fremmest ny Lyst til at komme videre ud i Verden og se andre af de hel- og halvasiatiske Lande og Egne, han kun ud fra sin digteriske Fantasi har kunnet tale om:

Sindig Nomaderne trækker
langs Kaukasus' krummede Ryg.
Hyrden i Skumringen standser,
tænder sin Ild og er tryg.
Knitrer *Kina* med Silken,
— er det et skønt Bedrag?
Asien, elskede, fjerne,
naar dæmrer min Rejsedag?

I en Strofe som denne, et umiddelbart og ægte Udtryk for Digterens Længsel, møder vi det bedste i denne Digt-samling. Og vi ønsker af Hjerttet, at denne Længsel maa blive stillet — lad Digteren dog faa Lejlighed til at rejse til Østasien, naar han saa gerne vil; hvem ved, om han ikke der vil opleve det, som vil gøre ham — og hans Læsere — helt lykkelige?

hgo.

* * *

TUEL SØS SÆNKNING

*

ENDNU et Par sent modtagne Vidnesbyrd om, hvorledes man blandt fjerntboende gamle Soranere ser paa denne Sag:

Telegram, afsendt 4. August fra Buenos Aires.
Værn om Tuel Sø for fjorten La Plata Soranere.

Brevkort, dateret 1. September.

At sænke denne Indsø og dermed fuldstændig forkvakle Omgivelserne vilde være Synd og Skam for dette gamle herlige soranske Landskab.

Waldemar Rye Lassen,
Barsena 2174,
Buenos Aires.

* * *

FODBOLD.

RUNGSTED CONTRA SORØ.

*

I de senere Aar er det flere Gange hændt mig, at nogle af mine jævnaldrende Kammerater fra Skolen har spurgt mig, om jeg kendte noget til, hvad der blev af Vandrepokalen, som vi spillede om mod Rungsted. Og da jeg nu selv har faaet tilfredsstillet min Videbegærlighed, kunde jeg tænke mig ogsaa at lade andre faa Del i min Viden.

Da Soraner-Bladet imidlertid ogsaa læses af andre end mine samtidige, og en Del af dem maaske ogsaa ser denne Artikel, vil jeg først fortælle, hvad det er for en Pokal, der er Tale om.

I 1913 spillede Skolens Fodboldhold en Kamp mod et Hold fra Rungsted Kostskole, og til denne udsatte Konsul Henius, der paa det Tidspunkt havde en Søn paa Rungsted, en Vandrepæmie, et stort Sølvbæger, der for at blive Ejendommen skulde vindes enten 3 Gange i Træk eller 5 Gange ialt.

Første Gang vandt Sorø, tabte saa Aaret efter, men vandt igen i 1915.

Hvorledes det saa egentlig gik i de følgende Aar, ved jeg ikke, men nogle Aar har der slet ikke været spillet. Sorø har dog stadig hævdet sin Overlegenhed med det Resultat, at da Kampen nu i Foraaret blev vundet af Sorø, saa stod Soranerne med Sejr i de 3 sidste Kampe, og Pokalen tilhørte dem.

Kommer I ned til Sorø, kan I se den allesammen, thi den staar i den „grønne Sal“.

Til Slut kan jeg saa blot meddele, at Kampene mellem Rungsted og Sorø ikke skal ophøre, men fortsættes som forhen, idet „Gamle Soranere“ har udsat en ny Vandrepæmie, hvorom der skal kæmpes, akkurat som tidligere.

T. Thiesen.

* * *

SORANSK SAMMENKOMST

*

SORANSK Samfunds Vintersæson 19⁰⁰/21 aabnes Fredagen den 29. ds. med en Foredragsaften med Fælles-spisning og paafølgende Bal i „Borgernes Hus“, Rosenborggade 1, Kl. 8.

Lektor *Alfred Glahn*, Sorø, vil holde et med Lysbilleder ledsaget Foredrag om Sorø Akademis Bibliotek — et Æmne, der har betydelig Aktualitet, der flere Gange har været omtalt her i Bladet, og som ikke kan belyses bedre af nogen end af Lektor *Glahn*, hvem det er lykkedes at bringe dette Bibliotek med dets eneste Skatte ind under moderne Former.

Til Sammenkomsten har Medlemmer af Soransk Samfund med Damer Adgang; iøvrigt henvises til Bagside-Announcen.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

SEPTEMBER — OKTOBER.

*

DET nye Skoleaar har bragt Forandringer udover det sædvanlige. Man samles ikke mere om Morgenen i Lovsangssalen, som altsaa for Fremtiden kommer til at høre til Antikviteterne ligesom Vestibulen, som er bleven Garderobe, og i hvilken der ikke mere holde „Bulesold“. Nu er det Kongerne og ikke Holberg, Ingemann og afdøde Rektorer, som hver Morgen skuer forventningsfulde ned paa Danmarks Ungdom, og man maa haabe, at dette nye Arrangement ret maa „glæde Kong Fredrik i hans Grav“. Saa er der den snart gamle Institution, som kaldtes „Kafonia“, Lærernes Frokoststue, som er helt inddragen til Fordel for de nybagte Inspektører, medens Lærerne er henvist til at føre en meget urolig Frokosttilværelse i en af Skilderigangene. Ak ja! Kafonia oprettedes af Rektor *Hoff* den Gang han var Bukseinspektør og residerede i det nuværende „Pigekammer“. Da saa Kvinderne marcherede ind, maatte Lærerne første Gang vige for Overmagten; de fandt dog et Asyl i den gamle Realklasse med Overskrift „N. H.“ (udlagt „Nødtørftshuset“). Her var Pladsen kneben, men Tobaksrøgen tæt. Her var frygteligt at komme for en lille Elev, som af en ubesindig Lærer sendtes ind i Løvekulen. Her præsiderede „gamle Peder“ (alias Adjunkt *Joh. Petersen*) gennem mange Aar, ogsaa efter at han havde taget sin Afsked og var overgaaet til „Rektoratet“, og her slog ret egentlig Lærerkollegiets Puls — saaledes fortælles det i hvert Fald; thi „Mødet var lukket“, selv om en enkelt Lærers Stemme vel af og til kunde trænge lidt igennem Døren, og en enkelt Elev under et Øjeblikks nødvendigt Ærinde derind kunde opfatte et og andet.

Soldaterkorpset er atter formeret. Denne Efterretning vil sikkert glæde mangen gammel Dreng. Den 29. August stillede den samlede Styrke første Gang til Udrykning under Adjunkt *Bohns* Ledelse. Kaptajn *Müller* var som sædvanlig Instruktør, og Lektor *Lauritzen* fulgte med synlig Glæde sit gamle Korps paa Turen gennem Filosofgangen, hvor der leveredes store Slag med kraftig Skydning, til Tuel Sø, hvor der, Traditionen tro, blev badet. Derimod var Vejret varmt og stille, hvilket for saa vidt strider mod Traditionen, idet Korpset nemlig som Regel har haft Byger paa den første Tur — siger de Gamle.

Det er Udviklings Lov, som er ved at kvæle „Kafonia“. Vi mindes om denne Lov i disse Dage, da Elever og Lærere paa Hundredaarsdagen d. 31. August har jublet over den erhvervede Frieftermiddag, og da „Soransk Samfund“ d. 5. September har jubileret i samme Anledning paa Aastedet og priset Skolen og dens hurtige Vækst. „Den Gang“, har man jublet, „var der hverken Musæumsbygning, Tegnehal, grøn Plads, Tennisbaner, Sløjdlokaler, Biblioteksbygning o. s. v.“ Nej; det var der ikke. Der var heller ikke 3 Slags

Studenter af 2 Køn. Der var ikke alle de mange Fag og de mange Faglærere og Inspektører. Men der var Samling og Enighed. Nu farer Eleverne rundt om i Terrænet, og bedre bliver det i saa Henseende ikke, naar de to Amtmandsboliger drages med ind. Her bliver i Sandhed en Opgave at løse: at holde sammen paa det hele, ikke blot legemlig, men aandelig, saa Skolen ikke falder i Stykker, i „Huse“ og Kliker.

For Sorø Købstad har dog Udviklingen været velkommen. Stadens nuværende Borgmester har i Aarenes Løb leveret et stadig stigende Antal Drengehabitter fra sin Forretning, og Pensionaternes Antal har været stadig voksende. Afskiedige Embedsmænd og oplagte Landmænd har aabnet deres Døre for de nye Elever, og disse har mange Steder fundet gode Hjem at være i; derom vidner noksom Artikler ogsaa i Soraner-Bladet, senest i Anledning af Festen for Frk. *Augusta Flor*.

*

Det har jo været et daarligt Efteraar i mange Maader; men trods alt har Svømmningen haft en god Sæson. Vi har ikke svømmet „over Kanalen“ henede; for det tillader Gymnastikreglementet ikke. Men der er „svømmet Omgange“, mange, mange; og nu er det som bekendt saadan, at 16 Omgange er en Kilometer altsaa = Vejen fra Badehuset til Parnas eller som fra Dommerbroen til Blommemanden, saa det er jo ogsaa en Slags Kanalsvømmning. Og den kan præsteres af Drengene i 1. Klasse! Saa er der Dykning, Afklædning i Vandet, Livredning o. s. v. Kort sagt: der kreeredes paa een Dag 31 Frisvømmere af Gymnasiet, og det efter alle Kunstens og Ministeriets Regler. Det var rigtignok Storm og Regn under hele Forestillingen, saa det var en tvivlsom Fornøjelse at være Tilskuer.

For Tilhængere af Traditionen „Soldaterkorpset“ kan det glædelige Faktum noteres, at dette er opstaaet i en Styrke paa 110—120 Mand og har i Efteraaret ikke blot gjort Eggen her usikker; men Virksomheden har været udstrakt til Storebælt, hvor baade Mullerup og Gjerdrup (ved Skelskør) har været okkuperede. Det viser sig desværre, at de moderne Sprængstoffer er farligst for Manden selv, som skal benytte dem. Paa Gjerdrup var det saaledes ikke uden Indflydelse paa Sindene, at begge Godsejerens Sønner i deres pligt-opfyldende Virksomhed som Fædrelandsforsvarere bogstavelig sprængte deres Jakkelommer i utallige Stykker under en vældig Eksplosion.

Sorø Købstad træder for Tiden i Dødvande. Dette skal ikke egentlig forstaaes som en Hentydning til Sorø Sejlforening, der har haft bemærkelsesværdigt meget Vindstille til sine Kapsejladser. Snarere gælder Bemærkningen Alderdomshjemmet, som skulde opføres som Nødhjælpsarbejde; men hvor Arbejdet er standset i Foraaret — af Mangel paa Arbejdsløshed! Det ser ud til, som denne Mangel, der har faaet en Slags ministeriel Sanktion, ikke vil kunne lade sig rette for det første, for de, der skulde hjælpes, har nemlig hjulpet sig selv til Arbejde andetsteds. Kun i Sorø altsaa sker der intet.

x.

* * *

G A M L E S O R A N E R E

*

Fru *Anna Hilarius Kalkau*, født *Muus*, Enke efter Proprietær E. Hilarius Kalkau, Alstedgaard ved Sorø, fylder den 30. November 80 Aar.

Fru *Anna Kalkau*, der nu boer Sagasvej 6 paa Frederiksberg, har været en sjælden trofast og moderlig Veninde for mange Soranere, som i Aarenes Løb har gæstet hendes Hjem paa Alstedgaard og som sikkert nu paa Fødselsdagen vil glæde hende med en Hilsen.

*

Ministeren for offentlige Arbejder har under 30. Juli d. A. udnævnt Assistent ved Statsbanerne *John Finsen* til Trafikkontrollør af 2. Grad ved Statsbanerne fra 1. August d. A. at regne.

*

Tidligere Lærer i Skrivning ved Sorø Skole, Overlærer ved det kommunale Skolevæsen i Sorø *Jens Johannes Carl Olsen* er under 28. Juli udnævnt til Ridder af Dannebrog.

*

Oberstløjtnant *C. M. V. Kamman*, Chef for 26. Bataillon, har den 15. August fratraadt nævnte Stilling og er fra s. D. at regne indtil videre ansat til Raadighed for Generalstabten.

*

cand. mag. *K. J. Rahbek* har efter eget Ønske fratraadt Stillingen som Lærer i Historie og Samfundslære i Officersskolens Officiantklasse fra Udgangen af September d. A. at regne.

*

Under 1. September er det tilladt Direktør for A/S Bing & Grøndahls Porcellænsfabrik *P. Simonsen*, R. af Dbg., at anlægge og bære Officerskorset af den franske Æreslegion og Overretssagfører *C. U. D. Baron von Eggers* at anlægge og bære det portugisiske Røde Kors' Æreskors (Cruz Vermelha de Dedicacão).

*

Skovrider for Sorø Akademi's 2. Distrikt *Knud Helge Mundt* er under 31. August udnævnt til Ridder af Dannebrog.

*

Brødrene *Erling* og *Thorbjörn Porsild* er af den kanadiske Regering engagerede til i to Aar at berejse og undersøge Naturforholdene i Arktisk og Subarktisk Kanada fra Mackenzie Deltaet til henimod Coronation Gulf, særligt dets Muligheder for Avl af Tamren. De har i den første Del af Sommeren opholdt sig i Alaska for at studere de Egne, hvor baade den statslige og private Tamren-Avl er slaaet an, og er nu paa Vej til deres egentlige Arbejdsfelt.

*

Under 6. September er Kaptajn uden for Nummer i Fodfolket *Hans Aage Rosted Hanson*, R. af Dbg., afskediget efter Ansøgning i Naade af Krigstjenesten.

*

Under 15. September er Dommer i Viborg Købstad *Johan Christopher Tolderlund*, R. af Dbg., benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

*

Kaptajn af Ingeniørkorpset *Helge Grønvold Wagner*, Chef for 5. Bygningsdistrikt, R. af Dbg., er med Udgangen af September afskediget af Krigstjenesten paa Grund af Alder og med Pension.

Fra 1. Oktober at regne er Kaptajn *Wagner* indtraadt i Nummer som Kaptajn af Reserven i Ingeniørkorpset og er s. D. ansat ved 3. Pionerbataillon som Chef for 4. Ingeniørkompagni.

*

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber lortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 38 38

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONSGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AIS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreækvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

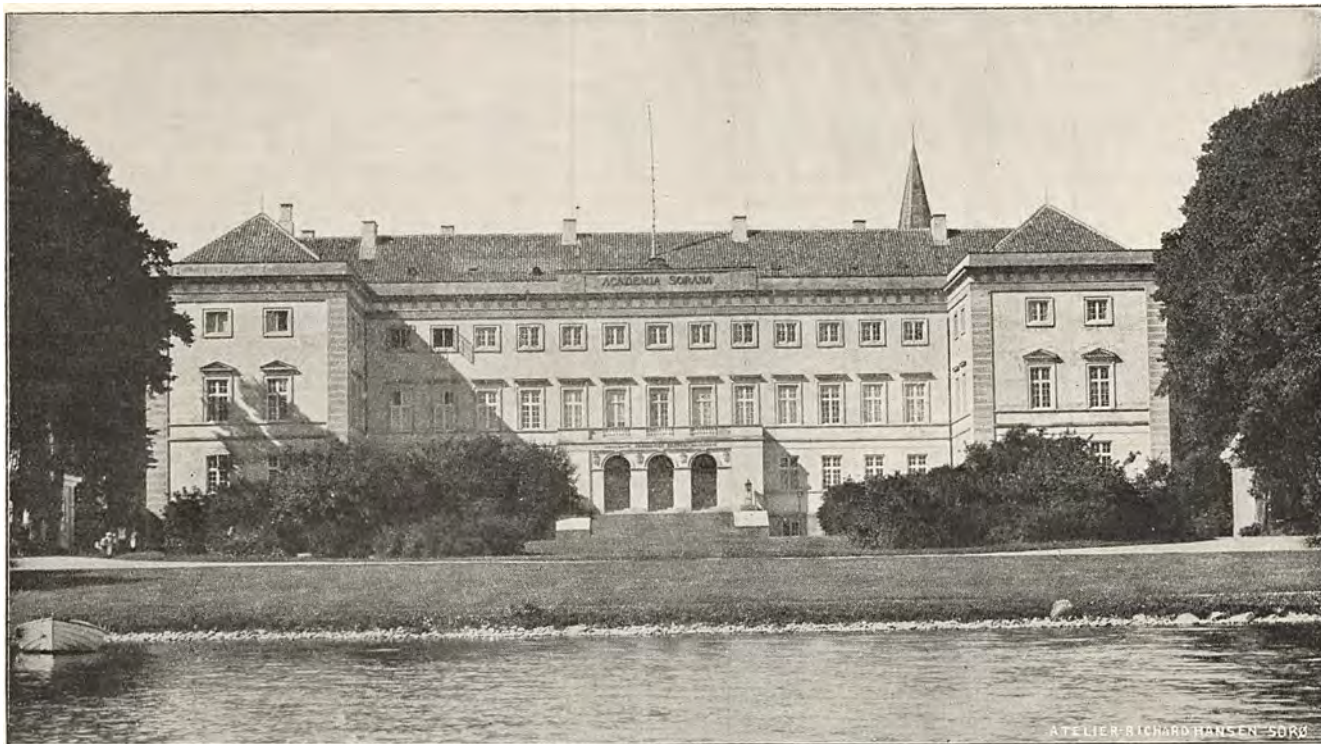
AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm-lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 11

NOVEMBER 1926

DE ÆLDRE KONGE-PORTRÆTTER PAA SORØ.

Af H. G. Olrik.

*

STUENS fornemste Prydelse — hedder det i Dr. *Mackeprangs* Beskrivelse i Sorø-Værket af „Hofmesterens Stue“, hvor Talen er om Klosterbygningernes Indretning efter Oprettelsen af Christian IV's Akademi¹⁾ — var dog 25 store Kontrafejer af „de gamle danske Konger“, hvortil der laves sorte Rammer. Det er disse med Valdemar den Store begyndende Billede, der som et Levn fra Fortiden hang i det senere Ridderakademis Høresale, overlevede Branden i 1813 og en Tid lang var Stengangens eneste Smykke, medens de nu fører en forglemt Tilværelse paa et eller andet Loft“.

Siden dette blev skrevet er de gamle Kongebilleder, eller da en Del af dem, igen kommet for Dagens Lys, og der kan være Anledning til at samle, hvad der vides om deres brogede Skæbne gennem Tiderne.

Af Skolens eller Akademiets Regnskaber synes ikke at fremgaa, naar Malerierne er kommet til Stedet, men paa en Opgørelse, dat. Sorø 26. Oktbr. 1649, som Morten Christensen, Maler udi Korsør, har opstillet over, hvad han selv anden haver malet og anstrøget her paa Sorø²⁾ nævnes, at Hofmester Falk Gjøre Henriksen har betalt ham ialt 12½ Mark eller 8 Skilling Stykket for at sværte og fernissere 25 store dobbelte Rammer med de gamle

¹⁾ Sorø. Klostret. Skolen. Akademiet. 1. Halvdel. Kbhvn. 1923. S. 303.

²⁾ Sorø Academies Bygningsregnskab 1649/50, Bilag 70. Paa Bilagets Bagside betegnes Morten Christensen som „Maler udi Slagelse“.

danske Kongers Billeder i. Tiden for Billedernes Udførelse kan dog bestemmes lidt nærmere: paa Christian IV's Portræt betegnes han som „nu Regerendis Koning“, og denne oprindelige Række Kongebilleder paa Sorø omfatter og ender med hans Søn, den udvalgte Prins Christian, der utvivlsomt har levet paa det Tidspunkt, da hans her omhandlede Portræt blev malet, og døde Aaret før sin Fader, i 1647. Naar Maleriet af ham saaledes er ældre end dette Aar, tør det da formodes, at Billedrækken er kommet til Sorø som en kongelig Gave fra Akademiets Opretter, d. v. s. efter 1623 og inden 1647.

Om Billedernes Plads, efter at Hofmesterstillingen var nedlagt, kan næppe noget oplyses, men de er sikkert nok holdt i Ære og betragtet med Pietet, som noget værdifuldt; i 1735 har de i hvert Fald begejstret en Anonymus F. C. M. til at forfatte en „Kort Beskrivelse over de Høylovlige danske Konger, hvis Portrætter findes paa Sorøe Kloster“³⁾ og hvis Antal nu er forøget til 27, idet Frederik III og Christian V er kommet med. Desværre meddeler Forfatteren⁴⁾ slet intet om selve Billederne,

³⁾ Thotts Manuskriptsamling paa det kgl. Bibliotek Nr. 1553, 4to. 115 Sider. Blad 4 b indeholder en Fortegnelse over „de Konger som herudi handles om“; Forf.s Beskrivelse stopper med Frederik II.

⁴⁾ Forf.s Initialer F. C. M. passer af Sorø Skoles Disciple fra den Periode, der kan være Tale om, kun paa den *Fridericus Christianus Munch*, der af Kongen antoges som Alumne 7. Novbr. 1708. Den i Mallings Samlinger I paa Rigsarkivet bevarede Matrikelafskrift, paabegyndt 1665, angiver hverken, naar han er indkommet paa Skolen (efter Rækkefølgen dog mellem 25. Jan. og 24. Febr. 1709) eller udgaet derfra. Hans senere Skæbne er mig ukendt.

men opregner kun, hvad han af historiske Data ved at berette om de enkelte portrætterede.

Fra det nedrevne Kloster er Malerierne flyttede over paa Thuras Akademibygning, hvor *Jacob Langebek* d. 16. Septbr. 1743 saa „endeel Skilderier af gamle Konger og de forige Hofmestere“ paa et af Kamrene — efter Forbindelsen med den foregaaende Tekst synes det at have maattet være paa et af de til de studerende bestemte Sengekamre — hvor ogsaa „den forige Skoles“ Bibliotek henlaa, og hvor der stod et Skab „mød gamle Klosters, Academiets og Skolens Brevskaber“; man faar Indtrykket af en foreløbig Henstuvning af disse forskellige Sager^{*)}. Senere er de dog en Tid komne paa en værdigere Plads, men atter havnede paa en mere afsides, hvor den i Sorø fødte og opvoksede *Chr. Molbech* med vemodige Følelser genser dem som voksen. „Jeg saa Dannerkongens Billeder fra Waldemar I til Frederik IV“, hedder det i hans Breve fra Sorø 1808⁶⁾, „Malerier vist ikke uden historisk Værd, og fra Konstens Side ikke ganske slette; ei prydede de som forud den øverste Høresals Vægge, hvor jeg saa tidt med barnlig Beundring, og senere med dyb Følelse og Ærefrygt havde beskuet dem; de nøjedes med et saare snevert Rum, og fredeligen stode de gamle kongelige Helte i en tæt Klynge“. Til denne Udtalelse knytter Molbech følgende Fodanmærkning: „Disse Malerier fortiene unægtelig en nøiere Undersøgelse. Hvorfra de ere komne, hvor gamle de ere, om de alle eller tildeels ere Originaler, eller Copier af lignende Samlinger som hist og her findes — dette veed endnu ingen.“ Men til en saadan Undersøgelse ses hverken Molbech eller nogen anden senere at have faaet Lyst eller Lejlighed, og 5 Aar efter var det nærvædt at være for silde, da Thuras Akademibygning med sit meste Indbo en skønne Juninat gik op i Luer. Hvorledes og af hvem de gamle Billeder da blev reddede, oplyses ikke ved de meget ufyldstgørende Brandforhør; antagelig har det af Molbech nævnte „snevre Rum“, der husede dem, været saa nær ved en af Udgangene, at en af det lidet talrige Redningsmandskab let har kunnet faa fat i dem. Naar det af Sorø i lang Tid eneste Historiograf og Topograf⁷⁾ berettes, at deres Redning af en Hofbetjent trøstende meddeltes Frederik VI som et betydeligt Held i Uheldet, og at Dannerkongen dertil svarede, at naar al det øvrige var brændt, kunde de gamle Portrætter saamænd gerne være gaaet samme Vej, maa denne Troels-Lundske Anekdote vist staa for Meddelerens egen Regning; den minder ellers paafaldende om Karl X Gustafs kendte Udtalelse efter Stenbocks Nederlag ved Nyborg i 1659.

Efter Branden synes det, som om de omtumlede Billeder i en halv Snes Aar har fundet Ly i Sorø Kirke. Herfra blev de i hvert Fald den 1. Septbr. 1826 hentede og afleverede af Academiets Forvalter Povelsen til Direktør *E. G. Tauber*, der antagelig under sin flittige System med Christian IV's Akademis Historie har bragt deres Eksistens i Erfaring og nu ved en Henvendelse til

^{*)} Kirkehistoriske Samlinger IV R. 4. B., S. 443 f. og Soraner-Bladet, 3. Aarg. Nr. 8, S. 62. Hvad mon det er for Hofmester-Billeder, Langebek har set i 1743?

⁶⁾ *Chr. Molbech*: Ungdomsvandring i mit Fødeland. Kbhvn. 1811. Afsnittet: Breve fra Sorø 1808, S. 266.

⁷⁾ *Th. Hansen*: Sorø. Kbhvn. 1883, S. 81. Det hedder her, at Portrætterne var anbragte „i en af Corridorerne“ paa det brændte Akademi.

Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler udvirkede, at Malerierne skulde overleveres ham sammen med de ligeledes ved Branden reddede Portrætter af Overhofmestrene fra det 18 Aarhundredes Akademi for „efter nærmere approberet Accord med Landskabsmaler *Harder* [Skolens Tegnelærer] at afvaskes og restaureres samt, for saavidt det er fornødent, ferniseres⁸⁾. Akademiets mangeaarige stedlige Suveræn, gamle Gehejmeraad *Poul Steemann*, har vistnok følt sig ilde berørt ved, at Tauber saaledes trængte ind paa hans Gebet og vilde raade over Academiets Løvsøre, thi i Steemanns Ordre til Povelsen om Maleriernes Udlevering hedder det, at de „formedelst indtrufne Omstændigheder nødvendigen ufortøvet“ bør bortføres af Kirken og henbringes til Tauber samt afleveres mod Kvittering paa en in duplo medfølgende Fortegnelse.

Af denne ser vi da, hvad det var for ialt 33 Malerier, som Direktoren paa en Gang fik ind ad Døren. Kongebilledernes Tal var nu forøget med et Portræt af Frederik V til 28 — Christian VI synes paa intet Tidspunkt at have været repræsenteret i Samlingen — og dertil kom 5 Malerier af Geheimeraaderne Grev Henrik VI af Reuss, Juel, Danneskiold, Reitzenstein og Grev Haxthausen. Medens disse den Dag idag, vel bevarede, hænger i Altansalen paa Mallings Akademibygning, fik Kongebillederne trods den nyskabte Interesse for dem paa højere Steder dog ikke straks blidere Kaar. Det er uvist, hvor Tauber gjorde af dem — om han paany magasinerede dem eller de blev leverede Harder til Behandling; ved Taubers Afgang som Direktor den 10. Juli 1831 var de hvert Fald endnu ikke anbragt som Prydelser i den nye Hovedbygning. Dette blev hans Efterfølgers Sag; i en Indstilling af 17. Marts 1831 fra Academiets nye Direktor, *H. F. J. Estrup*, til Direktionen hedder det⁹⁾, at af den Samling af danske Kongers Portrætter, som undgik Branden, er endnu 14 „Bryststykker“ tilbage, forestillende Regenterne Christopher II, Waldemar IV, Oluf, Margaretha, Johannes, Christian II, Frederik I, Christian III, Frederik II, Christian IV, Frederik III, Christian V, Frederik IV og Frederik V. „De have hidtil været henlagte paa et Loft, og ville aldeles fordærves, hvis der ikke anvises dem en bedre Plads. De have vist nok intet Værd fra Konstens Side, men de have dog den Mærkelighed, at de høre til de faa Levninger af det gamle Academie, som ere blevne reddede; de bevare Trækkene [!] af henfarne Konger, som tildeels vare Klosters, Skolens og Academiets Velgjørere, de vilde, naar de stilledes Ungdommen for Øje, bidrage til at levendegjøre Historiens Beretninger om disse Fyrster“.

Derfor indstiller Estrup, om det ikke maatte findes passende, at disse Portrætter ophængtes i Academiets Lokale paa et Sted, hvor de jævnlig kunde ses af Eleverne „uden at blive til Vanziir og ikke heller Gienstand for Overlast af barnagtig Kaadhed“. Estrup anviser som passende Plads „Væggen i den nederste Corridor [5: Stengangen] mellem de fem Døre“ samt at de „ophænges saa

⁸⁾ Skriv. af 26. Aug. 1826 fra Direktionen i Sorø Akademis Direktor-Arkiv A. Nr. 44/1826 i Svar paa Taubers Skrivelser af 11. og 21. s. M. Povelsens Skriv. til Direktør Tauber om Billedernes Udlevering har A. Nr. 51/1826.

⁹⁾ Dir. for Univ. og de lærde Skoler. 3 E. 1131. 1830/31. Svaret til Estrup af 26. Marts 1831, S. A. 308. Smlgn. Estrups Beretning i Blandinger fra Sorø, 2. Hæfte 1832, S. 121 f. n.

løst under Gesimsen, at Maleriernes Slethed ikke falder i Øinene og at de ikke lettelig kunne naas af Eleverne". Denne Indstilling bifaldt Direktionen den 26. Marts s. A. — den rettede dog Udtrykket „Slethed“ til „ringe Kunstværdi“! — og de stakkels 14 Kongebilleder fik foreløbig et passende Asyl, der varede til Hilker i 1860 tog fat paa at dekorere Stengangen — saa vandrede de atter den snart kendte Vej til Pulterkamret, dennegang Hovedbygningens Loft, hvor de i mange Aar henlaa — ganske upaaagtede.

Indtil Dr. M. Mackeprang og andre begyndte at lede efter dem, saa var de med eet væk; og til hvem man saa end henvendte sig i Sorø — ingen vidste Besked. Om-sider lykkedes det den i 1924 tiltraadte nye Arkitekt ved Sorø Akademi, A. Laurrup-Larsen, at finde dem — i Skolens Teatermagasin i Bagbygningen ved „Regensen“! Det var Lektor Alfr. Glahn, som viste Vej hertil; han havde i sin Tid benyttet nogle af dem i en Stue paa Skolens Teater, og disse, samt en Rulle med Resten, var da havnede under Kategorien Theaterrekvisiter. Fundet — i Efteraaret 1924 — blev omtalt i Dagspressen, og det har utvivlsomt glædet adskillige gamle Soranere at høre herom, selv om det med nogen Overdrivelse forlød, at Billederne var i en sørgelig Forfatning og tidels overmalede; det sidste gælder i hvert Fald kun for et enkelt Vedkommende — Christoffer af Bajerns. Nu ligger hele Samlingen — paa en hidtil uopklaret Maade har de paa Estrups Tid i Behold værende 14 formeret sig til 20 — i Nationalmuseet, og afventer deres videre Skæbne — Restaurering eller Kassation; forhaabentlig bliver der dog Raad til det første.

Thi restaureres maa de, om de nogensinde skal kunne finde Anvendelse til Væggepryd. Man har foreløbig ord-

net dem efter Bevaringsgrad. Værst medtaget er 4: Margrethe, Christopher 1, Frederik II og Christian V; i 2. Klasse kommer 6: Frederik I, Hans, Oluf, Christian I, Christian III og Christian IV. Mindst medtagne er de resterende 10: Valdemar I, Knud VI, Erik V Plovpenning, Abel, Erik VI Glipping, Christopher II, Valdemar III (Valdemar Sejers Søn), Erik IX af Pommern, Christopher III af Bayern og den udvalgte Prins Christian (Christian IV's Søn). Tabtgaaende efter 1826 er saaledes: Valdemar II (Sejer), Erik VII Menved, Erik Christoffersøn, Valdemar IV (Atterdag), Christian II, Frederik III, Frederik IV og Frederik V.

Som det af de her gengivne to Portrætter, der hører til de bedst bevarede, vil ses, er Malerierne, der alle bærer Præg af paa temmelig voldelig Vis at være fjernede fra deres Rammer, enten det nu har været de gamle „dobbelte“ fra 1649 eller et nyere Sæt, forsynede med en malet Tekst fornedet, — ofte noget fejlfuld, som naar det om Christopher „Herthug af beyren“ oplyses, at han er „begraffuen paa Soer“ og om „Olluf 5, Dronning Margretis Søn“ at han „liger begraffuen i Roschilde“. Disse Indskrifter bør dog vist ved Istandsættelsen bevares uret-tede; deres naive Udtryksmaade staar helt godt til selve Billederne, som naar det om „S[ankt] Erik 5, K[ong] Waldemars 2. Søn“, berettes, at han er „ombracht aff sin broder Abell 1250, begraffuen til Slien i S. Peders Kierke forført af K. Christopher til Ringsted 1252“ eller om den unge Kong Valdemar III, at han „bleff skot med en piil i sitt hien paa Jact i Resnes skow ved Kallingborg huor aff hand døde Anno 1231“ og nu er „begraffuen i Ringsted hos sin forældre“. Hvert af den ældre Series Portrætter er yderligere forsynet med et Løbe-Nr. foroven til højre; Valdemar I begynder saaledes med Nr. 96 og den

udvalgte Prins Christian ender med 119 — de høje Tal fremkommer ved — som f. Eks. ogsaa Tilfældet var med den Knieperske Serie vævede Kongebilleder, der af Frederik II anskaffedes til Kronborg — at man i Tallet har medregnet samtlige de gamle Sagnkonger. Portrætterne efter Christian IV bærer intet Løbenummer; paa Bagsiden af Christian V's er malet: „Givet 1708. Hr. A. Trolle“.

En rejsende Englænder, Mr. *Horace Marryat*, der i Efteraaret 1859 fik Lejlighed til at se Kongebillederne paa Stengangen i Sorø, bemærker i sin Rejsedagbog: „jeg troer det er Kopier, tagne fra en Serie Kobberstik, som jeg siden saa i den Müllerske Samling paa det kgl. Bibliotek i Kjøbenhavn“¹⁰⁾, og Dr. Mackeprang antager, at de har „svaret til Portrætterne i Holst, Regum Danicæ icones“.¹¹⁾ En Sammenligning mellem Fotografierne af de her gengivne to Malerier og de sidst nævnte Stik af Alb. Haelwegh fra 1646 viser dog ingen Lighed mellem de to Billedrækker; iøvrigt har hos Holst Valdemar III Løbe-Nr. 84, men paa Sorømaleriet Nr. 99; ogsaa mellem Malerierne og andre gamle kobberstukne Serier¹²⁾, deriblandt de i Müllers Pinakotek opbevarede, er Forskellen saa stor, at der ikke kan være nogen Forbindelse til Stede mellem de malede og de stukne Portrætter. Derimod er der Lighed mellem Maleriet af den udvalgte Prins Christian og et Par anonyme Stik i Müllers Samling — dog ikke anderledes, end at de gensidigt bekræfter, at dette Portræt, der er samtidig med Billedernes Udførelse, virkelig synes at have lignet sin Original, og derved fordelagtig adskiller sig fra Seriens Fostre af en fri — men ikke synderlig dristig — Fantasi.

Direktor Estrups Ord fra 1831 om den Pietet, de gamle Portrætter billigvis kan gøre Krav paa, fortjener at høres igen — baade Maleriernes Personer og deres egen brogede Historie bør omsider, i al Fald for deres Vedkommende, som endnu kan reddes ved en grundig Istand-sættelse, sikre dem en Plads paa Hovedbygningen i Sorø, hvorfra de ikke mere bør fjernes. Deres Kunstværdi er det i denne Forbindelse næppe nødvendigt at komme nærmere ind paa, thi danske malede Portrætter fra 1. Halvdel af det 17. Aarhundrede er jo nu engang ikke saa hyppigt forekommende, og disse vil, alene paa Grund af deres Tilknytning til det gamle Sorø, sikkert blive betragtet med Venlighed og Interesse af vor Tid — ogsaa af den opvoksende Ungdom dernede, som af sine Lærere nok vil faa lidt at vide om disse Billeders sære Skæbne. Restaureringen kan umulig være uoverkommelig for Stiftelsen, og en Plads til dem er ikke svær at finde: det røde Galleri i Beletagen ud for „den grønne Sal“ egn sig fortrinlig til Ophængning af dem — og de vil dér danne en heldig Afløsning for de moderne Skilderier, som nu hænger paa Gangen og som vist langt bedre kan anbringes f. Eks. i den nye Alumnatsbygning.

Gid det da ikke maa vare al for længe, før saa mange som muligt af „de gamle danske Konger“ maa fortage Turen tilbage fra Nationalmuseet til det Sted, hvor de rettelig hører hjemme!

JULIUS OG FREDERIKKE WØRMER

*

EN MINDE-RUNE.

I det sidste Nummer af Soraner-Bladet har Lektor *Lauritzen* skrevet en Artikel med Overskrift: „Den sidste Maskerade paa Sorø Akademi“.

Den ene af de i Artiklen omtalte Maskerader — den i 1887 — var den første og sidste jeg deltog i paa vor gamle Skole. Jeg husker, at jeg optraadte som Pjerrot; jeg husker ogsaa, at jeg agerede saa stærkt, at jeg inden Masken faldt maatte smide min Pjerrot-Maske ud gennem Vinduet, den var nemlig opløst til en Klud, og jeg krammede den sammen i Haanden, hvor den ikke fyldte mere end en godt sammentrykket Tø-Snebold. Saa vi har da ikke alle været saa helt ude af „Ageringen“, som Forf. mener.

Se, dette er kun en lille Introduktion til mit Emne.

Lektor Lauritzen nævner blandt andre Lærere, daværende Adjunkt, senere Overlærer Wørmer. Det Navn kalder atter, trods de snart 40 Aar, der er svundne, Minde frem hos mig om to af de elskeligste Mennesker, jeg i mit Liv har mødt.

Maa jeg riste en lille Minde-Rune om *Julius og Frederikke Wørmer*?

Grundet paa Sygdom i mit Hjem kom jeg gennem afdøde Hof-Boghandler Prior i Huset hos Wørmers. Et bedre Sted tror jeg ikke en Dreng kunde være kommet. Den kærlige Tone, der var det Hjems Grundvold, findes vist sjældent, og den Maade, hvorpaa de to Mennesker modtog Københavner-Drengen gjorde, at jeg trods de første Par Maaneders Hjemve, hurtigt fandt mig til Rette dernede i den lille By, der blev mig saa kær. Og derfor synes jeg, at de Aar staa for mig som nogle af de skønneste i mit Liv.

Jeg har i Skolen aldrig haft Wørmer som Lærer; jeg ved, at mine Kammerater i Latinklasserne erklærede, at „Bitten“s Timer var nogle af de mest kedelige, der eksisterede. Han var tør og han var sær osv.

Jeg undskylder dem. De kendte slet ikke „Bitten“, de har aldrig haft den Glæde at se ham i Hjemmet. De anede ikke, hvor vittig, lun og morsom „Generalen“, som hans Hustru kaldte ham, virkelig var. Men jeg ved, at hans Kolleger satte megen Pris paa ham.

Jeg har været med til mange fornøjelige Maanedssammentællingsaftener, naar Kollegerne *Lauritzen*, *Matthiessen*, *Zoffmann*, *Hoff* og *Thaarup* mødte derhjemme i Priorgaden. Naar Sammentællingen var overstaet

¹⁰⁾ Soraner-Bladet for Februar 1925, 10. Aarg. Nr. 2, S. 18.

¹¹⁾ Det i Anm. ¹⁾ citerede Værk, Note 21, S. 662.

¹²⁾ Se saaledes en af Erik Olesen Torm i 1640 besørget Serie danske Kongeportrætter og en anonym, tysk Serie, trykt i Nürnberg u. A. Ogsaa i disse Rækker, hvoraf den første gaar til Chr. IV, den sidste til Fr. IV, er Løbenumrene la v e r e end paa Sorø-Serien.

— den foregik i Wørmers Værelse, i en Tobaksrøg, man kunde skære i — traadte „Generalinden“ til og overtog Kommandoen; det blev aldrig den kedeligste Del af Aftenen.

Fru Wørmer var et meget intelligent Menneske, maa-ske et af de klogeste, vi havde paa den Tid i Sorø (de gamle Venner husker vist, at hun var Medarbejder ved den københavnske Presse, jeg tror det var „Nationaltidende“), og Aftenerne i hendes Hjem er der vel endnu nogle af den gamle Lærerstand, der erindrer.

Jeg husker ogsaa Fru Wørmers Aftener for de „ulykkelige Koner“, hvis Mænd sammen med Wørmer mødtes i „Borgerklubben“, jeg tror det var hver Torsdag Aften. Saa samlede hun de ensomme Damer i sin Dagligstue til et Glas Portvin og Lagkage — det var heller ikke kedeligt.

Blandt de faste Gæster, der mødte, var ogsaa den for tidligt afdøde Arkitekt *F. C. C. Hansen*. Og jeg er tilbøjelig til at tro, at Wørmers Hjem havde sin Andel i det senere, lykkelige Ægteskab mellem Frk. *Thora Blichert* og Arkitekten.

Ja, saadan er der mange Erindringer, der tropper op, naar man først begynder at lukke op for Erindringskisten. Jeg mindes ogsaa Fru Wørmers og mine Spasereture i „Filosofgangen“, der mange Gange, trods „Generalens“ Protest, foregik i Læsetiden — vore Samtaler har givet mig en Ballast i Livet, som jeg aldrig kan være taknemmelig nok for.

Men angaaende Maskeraden, som egentlig var Begyndelsen til disse Linier: jeg husker, det var en Dag, jeg kom brasende ind i Dagligstuen, hvor jeg saa en lille behaaret Skikkelse ryge ud gennem den anden Dør, og hørte Fru Wørmers bebrejdende Udbrud: „Men Hans, du kunde da have banket paa.“ Det var en af de sidste Dage før Maskeraden, og Wørmer stod og prøvede Kostume. Jeg troede det var som Bjørn og ventede at se ham som „Bamse“ ved Festen. Aftenen kom, men jeg saa ingen Bjørn, men derimod kom der senere en gammel jydsk Bondemand med sin Kjælling under Armen hen til mig. Han havde langt Haar og Skæg, sølvbeslaget Pipe, Vest med Sølvknapper, korte Bukser, Uldstrømper og Træsko; „Mutter“ havde en Dragt paa, der svarede til „Vor Fars“ Paaklædning. De spøgte med mig, og saa gik det op for mig, at det var mine to kære Plejeforældre.

Ja, saadan var Wørmers, gode, kære Mennesker, fulde af Lune og Kærlighed overfor alle dem, der kom i deres Nærhed. Med dyb Sorg mindes jeg, at deres lykkelige Samliv fik en altfor hastig Afslutning. Wørmers Sorg og Savn ved Hustruens Død var saa stor, at han aldrig overvandt den.

Sidste Gang, jeg talte med ham, var her i København. Jeg tror, det var en Oktober-Ferie. Jeg traf ham tilfældigt under en Byge i daværende „Søndagsposten“s Port paa Købmagergade; vi vekslede ikke mange Ord, han skulde skynde sig hjem til Middag hos Svogerens, Hofboghandler Wilh. Prior. Der blev han syg og maatte hjælpes til Toget, hvor Kollegaer, der ogsaa skulde ned til Sorø, venligt tog sig af ham og fik ham hjem.

Snart fulgte han sin elskede Hustru i Graven og ind til den Evighed, der altid var deres sikre Haab.

De hviler nu paa Kirkegaarden, omtrent lige over for deres gamle Hjem.

Dette kun en Tak til dem — Ære være deres Minde!

H. Anker-Olsen.

DEN STORE AAMOSE

Af Lektor *Lauritzen*, Sorø.

*

Soranerbladets Redaktør skrev i Foraaret her i Bladet en Skildring af en Ungdomsudflugt til Maglesøen, hvor han ledte efter Affald fra en Stenalderboplads. Det paagældende Nummer er blevet borte for mig, og jeg venter mig en slem redaktionel Anmærkning i den Anledning.*) Lad mig saa ligesaa godt bekende min Synd helt ud: da jeg læste Skildringen, troede jeg først, at det drejede sig om Maglesø med den til Frugthave omdannede store Ø; thi derude har jeg netop i fordums Dage været med Kollega *Boesen* for at søge efter Flinteredskaber. Men tilsidst gik det da op for mig, at Talen var om Maglesø i den store Aamose, og jeg mindedes med passende Vemod en Jagt frokost derude, under hvilken en af Jagtherrens Sønner netop præsenterede en Kile, hvilket foranledigede den Bemærkning, at nu var der snart ikke mere af den Art at finde paa Øen. Maglesø er slet ikke mere nogen Ø; men den har altsaa i fordums Dage været det, da man kunde ro fra Store Bælt gennem Hallebyaa og Tissø helt her op i den nuværende Aamose.

Der er i lige Linie ca. 15 km fra Sorø mod Nord til denne Mose, som er 7—8 km lang i Retning Øst—Vest og omtrent halvt saa bred. Mod Nord har vi Kongsdals og Torbenfelds Skove, mod Syd Bodals, Laarup Skov og Sandlyngskov. Byerne heroppe hører for en Del til Sorø Birk, uagtet de ligger i Holbæk Amt. Dette er saaledes Tilfældet med Nidløse, Kongsted, Assentorp, Laarup, Stenlille, Saltofte, Tjørntved og Skuerup (Stenmagle ligger i Sorø Amt). Kirkerne tilhører Sorø Akademi; Landmændene har næsten alle til for nylig været Akademiets Fæstere, og alle Skove syd for Mosen paa nær lidt af Bodals, Sandlyngskov og et Par Smaaskove hører til Akademiets 2det Skovriderdistrikt. Der er altsaa paa mange Maader Forbindelse mellem denne Egn og Sorø, som da ogsaa betragter sit Opland som gaaende herop.

Mosen danner en temmelig jævn Flade, kun opdyrket enkelte Steder, græsbevokset nogle; men iøvrigt rager nogle Birkeskove op hist og her, og Maglesø er nu beplantet med Gran. Der har været gravet megen Tørv herude i Tidens Løb, og ældre og yngre Tørvegrave dækker derfor et ret stort Areal. Men det interessanteste er Lyngstrækningerne og ganske særlig den gamle Sandlyngsgræs Mose, hvor Lyngen paa ca. 20 Td. Land naar en Højde af 1 Meter. Jeg var derude i Foraaret for at se og høre Fugle, og jeg tog med det samme et Fotografi af en af de store Lyngbuske med min Stok stillet op lige foran. Men det var nær gaet galt for mig. Jeg sprang over en Grøft, og Tørvebunden paa Nedsprings-siden gav efter, saa jeg sank ned i Tørvemassen og var nær aldrig kommen op igen. Det var ikke helt Placer, for der var intet Menneske i 2 km Afstand. Ja, her er ensomt, dejlig ensomt! Saa langt Øjet rækker kun Lyng med Birk og El, Moser med Vand og Rør, Siv og andre Vandplanter.

Men derfor er her ogsaa endnu en Rest af Dyreliv. Medens jeg sad og stirrede ud i Vandet, næsten afklædt for at faa mit Tøj tørret i Solen, hørte jeg paa en Bynkefugl, som sad paa en Hegnsstolpe, og i en Birk en graa Fugl, som det desværre ikke lykkedes mig at bestemme.

*) Vi har foretrukket at sende Lektoren det manglende Nr. (April 1926).
Red.

Rundt om hørte jeg Rørsangeren med korte Mellemrum. Men jeg vidste jo fra tidligere Erfaringer, at i Graven bag mig laa Graaanden med sine Ællinger, paa Græs-jorden lidt borte, hvor Totterne er 20 cm høje, laa gemt baade Hare og Høns, i Lyngen var baade Fasaner, Raadyr og Ræv. I de næsten tilgroede gamle Moser plejer Bekkasinerne og andre Vadefugle at holde til, nede ved Aaen samles om Efteraaret Sædgæssene, og en Efteraarsaften i buldrende Mørke har 70 Ænder i smaa Flokke kastet sig for Næsen af mig i en af de store, vandfyldte Grave. Selv Rovfuglene, som vi ellers saa sjældent ser i vore Dage, har en værdig Repræsentant herude, nemlig den blaa Kærhøg. Det er en Fugl, som ikke gør Mennesket nogen Skade; men som dog næsten er udryddet. Den har baade Rovfugleblæk og Rovfugleflugt og er dertil ret stor. Prægtig tager den gamle Han sig ud i sin blaa Dragt med det næsten hvide Bryst. 6—7 Kærhøge kan man i Tusmørket se flage over Lyngen, tagende den sidste Aftenmotion, før de gaar til Ro.

I enkelte Grave er der ret store Gedder, og saa er Terrænet, som sig hør og bør i en saa „jysk“ Egn, forsynet med nogle Hugorme. En af mine Pensionærer havde en Gang faaet den fikse Idé, at han vilde putte en af Hugormene i en Flaske. Det gik naturligvis rent galt. Han blev stukket i Haandleddet og havde nær maattet bøde med Livet.

Naturligvis har jeg ønsket at faa Skolens Elever ud paa denne Egn, og „Soldaterkorpset“ har da ogsaa besøgt den tre Gange. Første Gang skyldtes det egentlig talt en gentagen Indbydelse fra Proprietær Lisborg, som dengang ejede Sandlynggaard, og vi bevægede os ogsaa væsentlig paa hans og Kvellinghøjs Jord, men var forøvrigt inde i Skovene og nede ved Mosen.

Turen er beskrevet af mig i Soraner-Bladet, 5. Aargang Nr. 12 (Marts 1921) og Beskrivelsen ledsages af en Kortskitse over Eggen syd for Aamosen.

I 1912 gjaldt Turen Bodal, og derfra skulde vi saa ud paa Mosen. Da havde „Symaskinen“ (Veddetogets lille Lokomotiv) allerede løbet i godt 9 Aar, saa vi kunde altsaa sagtens naa Vedde. Men selv om nu en god Spaseretur paa en smuk Foraarsdag er den rene Plaser, saa var dog Vejen fra Vedde helt ud paa Mosen lovlige lang for de smaa. Her kom imidlertid Hr. Lisberg os atter til Hjælp. Han havde paa det Tidspunkt Kommandoen baade paa Bodal og ved Tørvefabrikationen paa Mosen, og han lod „et Ekstratog“ løbe paa Tørvebanen fra Vedde Station og til Tørvegravene, og med dette Tog kørtes Proviandten og de mindste Krigere. Om Middagen kogtes Pølserne og Kartofflerne i Nærheden af et enligt liggende Skur midt ude i den henrivende Mose. Endelig havde vi igen en Foraarsstur derud i 1922. Den var væsentlig en Gntagelse af 1912 — kun var Deltagelsen altfor ringe.

Det er næppe saa mange, der har været spaserende herop i „gamle Dage“ eller cyklende i de nye. Det er egentlig mærkeligt nok; thi Turen er ikke længer end til Dyssen i Borup Ris syd for Tystrup Sø. Vejen gaar over Døjringe med de fredede Gravhøje, gennem Munkebjergby. Man har altsaa Udsigt baade over Munkebjergby Sø og Eskildstrup Sø.

Der har en Overgang været knyttet store Forventninger m. H. t. Tørvefabrikationen herude. Først dannedes et stort dansk Aktieselskab, senere spillede engelsk Kapital Hovedrollen. Der blev fremstillet Prøver af komprimeret Tørv, som var fortrinlig og mentes at kunne kon-

kurrere med de bedste engelske Kul. Saa kom Krigen, og siden har der været stille om Sagen. Nu skæres der igen Tørv paa sædvanlig Maner, men ikke i stor Mængde. Jagten er lejet ud, og Jagtherrerne ønsker ikke Besøg paa Terrænet. Dette er i og for sig forstaaeligt nok. Der er altsaa foreløbig ingen Udsigt til, at den store Lyng skal forsvinde, og det er at haabe, at den i hvert Fald kan bevares gennem Tiderne som et ejendommeligt Mindesmærke og et lille Tilholdssted for „det fri Vildt“.

1 m høj Lyng i Aamosen.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

PETER er meget godt fornøjet med at være kommen til Sorø. Damen, som han bor hos, laver rigtig god Mad, og han kan komme hjem til Kaffe hver Formiddag, saa slipper han for at „bytte Mad“. Der kører Vogne med Iskager rundt i Gaderne, og der er mange Konditorer med udmærkede Ting. Naar der er Svinegeneralforsamling eller andet Halløj, er Torvet fuldt af Automobiles, som man kan gaa rundt og studere, og Peter er Fagmand paa det Omraade. Paa Skolen gaar det meget fornøjeligt. Der er godt med Sjøv i Timerne, for Lærerne er rare, og Peter tror nok, han „kommer 5 Points op i Komma“ næste Gang, og saa har Bedstemoder lovet ham Radio. Det bliver morderlig sjovt. De siger, at saa skal han betale 10 Kr. om Aaret til Politiet; men det er nok noget Sludder. Drengene hjemme har lovet, at de skal holde Mund, og Damen har raadet ham til at snakke godt med Borgmesteren. Det maa vel være den tykke Mand med Guldsnor om Kasketten. Foreløbig har Peter bestemt sig til at hilse pænt paa Manden.

Hvad ellers angaar det aandelige, saa har Peter været flere Gange i begge Kinografer, og desuden har han allerede overværet tre Aftenunderholdninger i Festsalen. Den første var et Foredrag om Siam. Det var en Major, som fortalte om Folkevandringer og alt saadant noget, og det maa vist have været lidt langt, for da Majoren naaede til

den store Konge Kulalongkorn, var Peter falden i Søvn. Han vaagnede dog op til Lysbillederne og saa baade Templer, mange store Bygninger og en død Tiger. Den anden Gang var det et stort Orkester fra Berlin. Der var baade Voksne og ganske smaa Børn, som spillede, og der var en Mand, som talte Dansk og forklarede noget om, at nu skulde man ogsaa til at give Karakterer for Musik, som skulde tælles med i Maanedskaraktererne. Der var ogsaa fire Dreng, som spillede alene. Denne Gang havde Peter faaet rigtig lært, hvordan man skal klappe, og han deltog med Liv og Kraft i de prompte afleverede Salver.

Saa kom Poul Reumert og læste fransk Komædie, men dog ogsaa paa Dansk. Den handlede om en Mand med en voldsom Næse, og det var umaadelig grinagtigt at høre paa. Men det var saa uheldigt, at Peter var kommen til at staa op, og Luften var lidt kvalm. Derfor gik det alligevel galt igen. Øjnene blev smaa, og han var lige nær falden paa Gulvet. Den Gang var Reumert imidlertid lige paa det sidste. Han gjorde et elegant Hop ned fra Forhøjningen og for imod Udgangen — han skulde nemlig med Toget. Peter fik akkurat begyndt sin Klapping, da den berømte Skuespiller var forsvunden.

Nu er der blevet Varme i Klasseværelserne, og Peter har samlet mange Kastanier i Alléen. Det skal forsøges at anbringe nogle af dem i Kakkelovnen. Monstro Lærerne bliver meget gale over det?

Iøvrigt nærmer vi os Mortensaften, og paa den Aften, siger de andre Dreng, faar man Gaasesteg, og saa fortæller de, at tidligere gik Alumnerne Gaasegang gennem hele Byen. Peter ønsker saa inderlig, at de vilde gaa Gaasegang iaar. Saa vilde han løbe ud og være med.

X.

* * *

ENGAGERINGSSECRETARIATETS VIRKSOMHED I 1926.

(7de arbejdsaar.)

*

I lighed med de foregaaende aar afgives en kortfattet beretning om engageringssecretariatets virksomhed i indeværende aar indtil medio november, da medunderskrevne *Louis E. Grandjean*, grundet paa andet arbejde, har set sig nødsaget til definitivt at træde tilbage fra denne side af Soransk Samfunds virksomhed, jfr. referatet af sidste generalforsamling.

Secretariatet har tilvejebragt 3 ansættelser, Henvendelser fra gamle Soranere er ikke sket. Fra det foregaaende aar var ved aarets Begyndelse 5 ansøgninger i kraft og i aarets løb indgik der yderligere 14 ansøgninger; der har saaledes indtil nu iaar været behandlet 19 ansøgninger.

Ansæt ved secretariatets hjælp	3
Ansæt af en gammel Soraner, udenom secretariatet...	1
Ansæt ved egen hjælp	4
Annulerede ansøgninger	5
Endnu pladssøgende	6

behandlede ansøgninger, ialt: 19

Omkostningerne ved engageringssecretariatets virksomhed i 1926 beløber sig til kr. 14,70, som er baaret af samfundets kasse.

Den pessimisme forrige aars beretning gav udtryk for

har desværre vist sig at være al for velbegrundet. Det er saa meget mere nødvendigt, at der træder nye kræfter til.

C. F. Gjærns.

Louis E. Grandjean,

* * *

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

— Rugsildet — finder Sted den 4. December Kl. 7 præcis i „Borgernes Hus“, Rosenborggade 1.

Rustalen holdes af Professor, Dr. juris *Axel Møller*.

Se iøvrigt Bagside-Annoncen!

* * *

SORANSK SAMFUND

havde, første Gang i denne Vintersæson, indbudt sine Medlemmer med Damer til en Sammenkomst i „Borgernes Hus“ Fredag Aften den 29. Oktober. Det var blot alt for faa, der havde indfundet sig til Lektor og Bibliotekar *Alfr. Glahns* interessante Foredrag om Sorø Akademis Biblioteker — det gamle, der brændte 1813, og det nye, der nu er vokset op til det 4. største af sin Art her i Landet. Gennem en Række Fotografier, fortrinlig optaget af Fotograf *Axel Lindegaard*, der selv var til Stede og bistod under Billedernes Fremvisning ved Hjælp af et Projektionsapparat, viste Lektor Glahn en Del frem af de skønne Bøger og Bind, som Biblioteket rummer, og hvortil der knyttede sig mer end almindelig Interesse — og dog var det naturligvis kun en Mundsmag man fik af Samlingen. Paa Tilhørerne virkede Foredrag og Lysbilleder vistnok ikke mindst paa Baggrund af den Fare, der stadig løbes for at det hele en skønne Dag gaar op i Luer; Manglen af en tidssvarende, brandfri Bygning (som nylig kostede Sorø en Boggave, Amtmand Groothoffs, der nu gik til Herlufsholm, hvor man har sin Biblioteksbygning i Orden) føles dybest, naar man erfarer noget om, hvad det egentlig er der her skulde og burde beskyttes. Gid det ikke ske for sent.

Efter Foredraget, for hvilket Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie* bragte Lektor Glahn Samfundets Tak, samledes man om Bordene, og efter den Nydelse de bød paa, blev Salen ryddet til Dans. De, der tog Del i denne — der varede til Kl. 1 — forsikrede, at Stemningen var ypperlig, og at alle morede sig fortræffeligt! Og det er der jo ikke Spor af Grund til at betvivle.

out.

* * *

GAMLE SORANERE

*

De unge Soranere *Arne Hovgaard*, *Espergærde*, og *Poul Abrahamsen*, Snekkersten, er den 24. August rejste til Australien for at studere Landbrug.

*

Under 20. Oktober er det tilladt Oberstløjtnant *C. Jacobsen*, til Raadighed for Officeresskolen, R. af D. og Dbmd., at anlægge og bære Kommandørkorset af 2. Klasse af Finlands hvide Rose.

*

Dommer i Københavns Amts nordre Birk, *Chr. Henrik Früs Hattesen*, R. af Dbg., er under 26. Oktober benaaded med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

REDAKTION: Trommesalen 7, cand. jur. OLRIK.

EKSPEDITION: Vesterbrogade 30, Bagermester ROBERT MØLLER.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
*Fineste Udførelse
til billigste Priser*
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
går under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéeerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Maydalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Rømfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

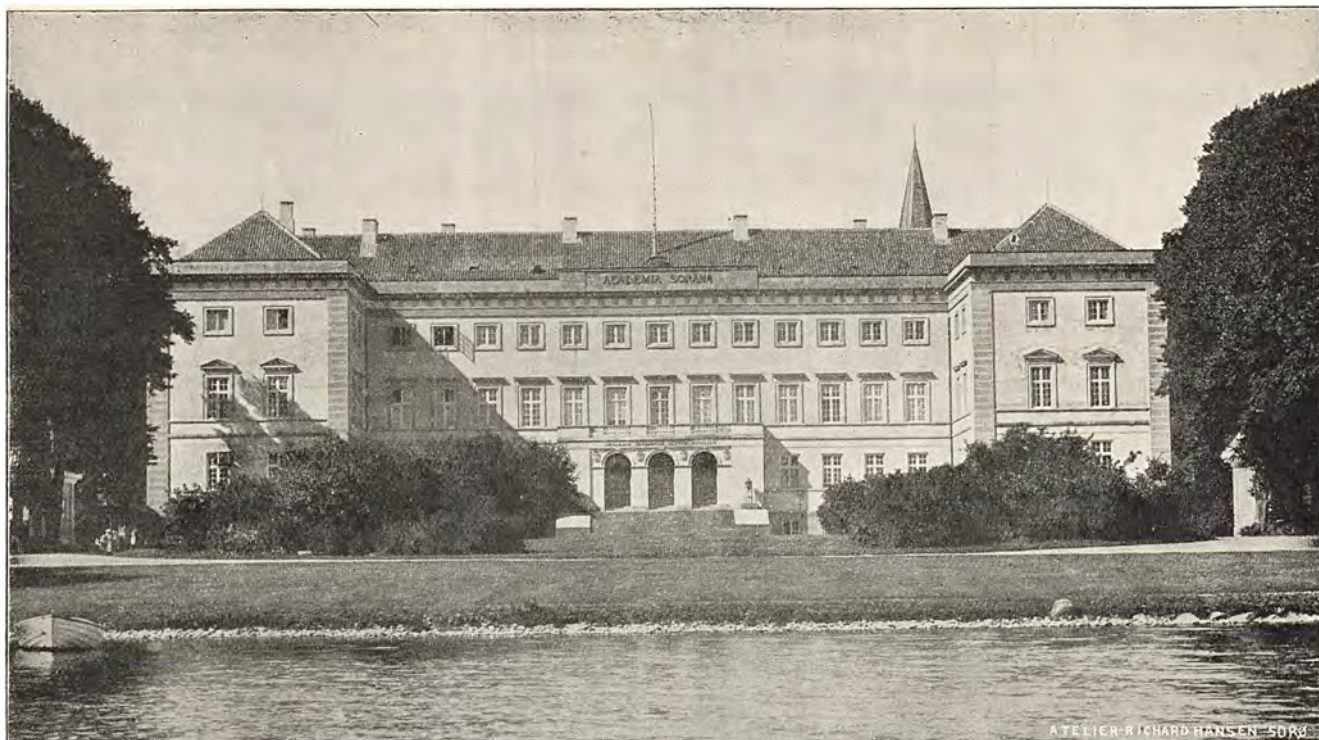
AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR.) 13,106
) 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm- lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORANER-BLADET

11. AARGANG

Nr. 12

DECEMBER 1926

TH. REGENBURG OG SORANERNE I SLESVIG

Af cand. phil. OLAF CARLSEN

*

FOR et Par Aar siden udkom Arkivar HOLGER HJELHOLTS Disputats om „Den danske Sprogordning og det danske Sprogstyre i Slesvig mellem Krigene (1850—1864)“. De fleste ved, at dette i vor nationalpolitiske Historie saa overordentligt vigtige Styre blev præget af en enkelt Mand, Departementchefen i det slesvigske Ministerium *Th. Regenburg*. Hans Maal var Slesvigs Danskhed og dets Tilknytning til Danmark, og for dette arbejdede han med sejr Udholdenhed efter den engang stillede Kurs „uden at see til Højre eller til Venstre, om der saa kom nok saa mange Ministerskifter“, saaledes som han selv har udtrykt sig; og han fortalte senere i sit Liv, at der fra Regeringens Side intet skete i Slesvig, uden hvad han vilde.¹⁾

Dr. Hjelholt har som den første benyttet Regenburgs efterladte Brevveksling og hans omfangsrige Samlinger vedrørende Sønderjyllands Sprogforhold. Forf. har holdt sig nøje til Ad-

ministrationshistorien og ikke indladt sig paa en fyldigere Karakteristik af den Kreds af Mænd, der stod bag de administrative Bestemmelser, og alt-saa heller ikke af den centrale Personlighed, der i saa høj Grad er identisk med Systemet.²⁾ — Det er fornylig i dette Blad blevet fremhævet, at den bedste Pryd for Skolen i Sorø er de Sønners gode Ry, som ved fremtrædende Virke i Samfundets Tjeneste gjorde deres Land Ære.³⁾ Det turde derfor her være Stedet til at omtale Dr. Hjelholts Disputats, der vel ikke er en Biografi af Soraneren Regenburg, ja, end ikke behandler de Forudsætninger, ud fra hvilke han gik ind til sin Gerning, men den er dog Bogen om Regenburgs Arbejde, om hans betydningsfulde Indsats i vort Fædrelands Historie.

Ved at læse denne Bog faar man et stærkt Indtryk af Regenburgs nøje Kendskab til alle slesvigske Forhold, et Kendskab, der ikke blot beroede paa

TH. A. J. REGENBURG.

Efter Fotografi fra 1862

¹⁾ Sprogordn. S. 90. TH. SØRENSEN: Erindringer om Stiftamtmand Regenburg. Aarb. for Aarhus Stift, 1915, S. 180 f.

²⁾ Prof. AAGE FRIIS har i en Anmeldelse ogsaa stærkt beklaget denne Unladelse. Hist. Tidsskr. 9 R. III, S. 411 f.

³⁾ Soraner-Bladet, XI, S. 35.

Selvsyn og indgaaende Studier, men som tillige bundede i den Fortrolighed, der bestod mellem Embedsmændene dernede, og som ikke indskrænkede sig til dem alene, der tjente i Kirken og i Skolen og derved hørte under Regenburgs særlige Departement.

Det interessante ligger nu i, at saa mange af Embedsmændene, Regenburgs Medarbejdere, var Soranere. Dr. Hjelholt omtaler et Par af de mest kendte som Regenburgs Ungdomsvenner, men han kommer ikke nærmere ind paa dette Venskabs Oprindelse og udleder heller intet af dette dog bemærkelsesværdige Forhold, der vilde blive et vigtigt Træk i de Personskildringer, som Forf. har betragtet som liggende uden for den Opgave, han har stillet sig. Har man imidlertid først faaet sin Opmærksomhed henledt herpaa, ligger det jo nær at mene, at vi netop her, i det kammeratlige Forhold mellem denne Kreds af Soranere, har en af Aarsagerne til Embedsmændenes intime Samarbejde og gode Forstaaelse med Chefen for det hele Styre.

Jeg skulde tro, at der til yderligere Bekræftelse af dette Synspunkt vilde kunne findes adskilligt i Regenburgs Brevveksling, hvis man gennemgik denne med Henblik herpaa. Dr. Hjelholt har i en senere Afhandling da ogsaa citeret et Brev, der kraftigt peger i denne Retning, og som jeg senere kommer tilbage til. Jeg kan her kun anføre, hvad der af det almindeligt tilgængelige, trykte Materiale tjener til Støtte for, hvad der efter min Mening ikke er af uvæsentlig Interesse.

Dr. Hjelholt omtaler ikke direkte Regenborg som Soraner — han blev Student fra Sorø 1835, samme Aar som den senere Konseilspræsident, Greve *Emil Krag-Juel-Vind-Frijs* ⁴⁾ — men ved at anføre en Udtalelse af Regenborg i et Brev fra 1851 til Gehejmearkivar *C. F. Wegener* skriver Forf., at Wegener var Regenburgs gamle Lærer fra Sorø Akademi.

Det er værd i denne Forbindelse at nævne, at Historiklæreren og Historikeren Wegener sikkert har haft stor Betydning for Regenborg; naar denne allerede i sit 15. Aar vidste, hvad han vilde i den dansk-slesvigske Sprog-sag, ⁵⁾ saa kan han kun være blevet bestyrket i sin Opfattelse af Danmarks Ret til det omstridte Land, naar Wegener ved Eksaminationen i Frederik 4's Histori pludselig hævdede Stemmen og raabte: „Han lod sig hylde *secundum tenorem legis regiae*. Hører I det, glem det saa aldrig!“ ⁶⁾ Deres senere Korrespondance vilde vel heller næppe have faaet det samme Præg, hvis ikke Sorøtiden var gaaet forud. I Wegeners stærke Opfordringer til Regenborg om at udnytte Tiden afspejler sig Læreren Formaninger til Eleven, og vi mærker ogsaa Læreren, der ansporer Eleven ved Udsigten til ærefuld Belønning, til et Navn i Historien, naar han skriver: „Tænk Dem, at Historien skulde sige engang: at Dansk atter høres til Slien, det skyldes een Mands Mod, Udholdenhed og Klogskab, og denne ene Mand var — De havde dog Lyst til denne Krands!“ ⁷⁾

Blandt Embedsmændene i Slesvig inden for Kirken træffer vi først og fremmest *Aleth Hansen*, Regenburgs

Studenterkammerat, der 1850 blev Sognepræst til Husby i Flensborg Provsti, 1856 Provst sinstds. og for de blandede Sogne i Gottorp Provsti, den største og vanskeligste Del af det blandede Distrikt. Hans Funktion kom til at betyde en væsentlig Styrkelse af Sprogordningen. Forholdene dernede blev ham dog til sidst saa vanskelige, at han — i 1863 — tænkte paa at søge Embede i Kongeriget; kun efter Regenburgs Ønske opgav han sin Plan. Venskabet mellem dem lader sig kun belyse ved Aleth Hansens Breve. Regenburgs Breve synes Modtageren efter Brevskriversens eget Ønske at have brændt. ⁸⁾

Den ældste blandt de gejstlige var iøvrigt *J. F. Tolderlund* (Stud. 1832), der i nogle Aar havde været Adjunkt i Sorø. ⁹⁾ 1851 blev han Sognepræst i Eskris i Flensborg Provsti, men forflyttedes 1852 til Starup og Grarup i Haderslev Provsti.

I Satrup i Angel sad *Krog-Meyer* (Stud. 1836) som 2. Præst fra 1848 til 1864.

Alle de andre gejstlige Soranere samlede sig i Aleth Hansens Provsti.

I. H. Nissen (Stud. 1837) var fra 1851 Præst i Hyrup og fik 1859 Aleth Hansens Embede i Husby, da denne forflyttedes til Grumstoft. Det ses af et Brev fra ham til Regenborg, at han ønskede større Ret for Præsterne til at afgøre, hvem en Mand maatte tage til Huslærer. Formaålet hermed skulde være at hindre den Privatundervisning, der vilde undgaa Dansk som Skolesprog. ¹⁰⁾

Af Sorø-Studenterne fra 1838 ansattes *Jacob Hansen* 1851 som 2. Præst i Grumstoft og blev 1856 Sognepræst til Gjelting. Dr. Hjelholt anfører flere Breve fra ham til Regenborg; de vidner alle om Iver og Interesse for at fremme det danske Sprog.

Til samme Aargang hørte ogsaa *Chr. Voigt*, der 1851 kaldtes til Præst i Vanderup.

Da Jacob Hansen i 1856 forlod Grumstoft, afløstes han af sin yngre Broder, *Jens Vilhelm Hansen* (Stud. 1842), der 1859 blev Sognepræst til Kværn.

Inden for Skolevæsenet er det soranske Element repræsenteret af *Søren Povelsen*, fra 1855 Rektor ved Domsolen i Slesvig. Han var Student fra 1828 og saaledes noget ældre end Regenborg, men som Søn af Akademiets Godsinspektør og altsaa hjemmehørende i Sorø og tilhørende en anset, soransk Embedsfamilie har han jo uden Tvivl tidligt været kendt af Regenborg; desuden havde han været Adjunkt og Lektor i Sorø. Rektorstillingen i Slesvig var en af de yderste Forposter; Skolens Sprog var Tysk, og de danske Lærere generedes vel en Del deraf. Opgaven her var ikke at indføre dansk Sprog, men — som Povelsen skrev til Regenborg — Maalet for Undervisningen maatte være at hibringe Eleverne fædrelandsk Aand og dansk Tankegang. ¹¹⁾

Mere kendt end Rektor Povelsen blev *Chr. Monrad*, Regenburgs Studenterkammerat. Han udnævntes 1851 til Adjunkt ved den lærde Skole i Flensborg, og da Byens private Skole, ledet i dansk Aand, ikke ret vilde trives, traadte Monrad i 1856 til som Bestyrer — uden at han dog opgav Stillingen som Kollaborator ved den lærde

⁸⁾ HJELHOLT: Den slesvigske Stænderforsamling i 1860. Hist. Tidsskr. 9. R. III, S. 236, Note 1.

⁹⁾ Det var Tolderlund, der blev foretrukket for Carl Ploug, da denne søgte Adjunkt-Stilling i Sorø. Soraner-Bl. IX, S. 10.

¹⁰⁾ Sprogordn. S. 118, Note 75.

¹¹⁾ Sprogordn. S. 130.

⁴⁾ Jeg henviser for alle de i det følgende nævnte Navne til PAUL HENNINGS' Studenterbioграфier i Soransk Tidsskrift, IV & V B.

⁵⁾ Sprogordn. S. 14.

⁶⁾ JOHS. STEENSTRUP: Historieskrivningen i Danmark i det 19. Aarh., S. 322.

⁷⁾ Sprogordn. S. 46.

Skole —, og under hans dygtige Ledelse voksede den betydeligt. Hans berømteste Elev blev A. D. Jørgensen, der aldrig glemte Monrads Undervisning i Dansk og nordisk Historie. Han var ganske vist — efter A. D. Jørgensens Karakteristik — uden fremragende Evner eller grundige Fagkundskaber, men han var en fyldig udviklet Personlighed.¹²⁾ Monrad forment ikke Eleverne Adgang til at udvide deres Kundskaber i Tysk; han søgte tværtimod at skaffe dem god Læsning paa dette Omraade. Derved haabede han at vinde de tysksindede, saa de fik „et varmt Hjerte for alt, hvad der er ædelt Dansk.“¹³⁾

Vender vi os nu til Jurisprudensen og Administrationen, finder vi den ældste Soraner, *H. A. Malling* (Stud. 1826), som Amtsforsvalter i Husum Amt fra 1850. Han var af en betydeligt ældre Aargang end Regenburg, og det ses ikke af Dr. Hjelholts Bog, om han har haft nærmere Tilknytning til ham.

Det samme gælder ogsaa om *H. E. v. Buchwald* (Stud. 1828), der fra 1853 var Herredsfoged i Kappel Herred.¹⁴⁾

Den mest fremragende af Juristerne og den, der stod Regenburg nærmest, var *Fr. Meyer* (Stud. 1836). Han var fra 1852 Medlem af Appellationsretten i Flensborg.

Meyers talrige Breve til Regenburg vidner om sand Beundring og Hengivenhed for Vennen. Selv om Regenburgs Breve til ham er tilintetgjort,¹⁵⁾ vil Meyers med deres efter Aars Forløb lige stærke Udtryk for Tillid og Ven-skab være tilstrækkelige Beviser for, at Regenburg har følt Glæde og Opmuntring ved dette Forhold.

Da Regenburg under en Krise i 1860 tænkte paa at gaa af, opfordrede Meyer ham indtrængende til at blive paa sin Post. Regenburgs Svar herpaa er bevaret i Afskrift, og i dette Brev, som Dr. Hjelholt ved Rette kalder stemnings-bevæget, kommer han ind paa Betragtninger over sin hele Stilling og Virksomhed.¹⁶⁾ Dette foranlediger Meyer til i et nyt Brev at bestyrke Regenburg i Troen paa hans Gernings Betydning. — „Du har grundlagt Slesvigs nyere Historie“, skriver han, „og du har ogsaa — hvis ikke Ulykker skulde indtræde, dem Gud forbyde — den Mission at føre den gennem en Aarrække videre“, og Meyer mindedes den Efteraarsdag i 1829, da han første Gang saa Regenburg, der stod sammen med Aleth Hansen paa Akademiets Trappe, og hvorledes Kammeraterne allerede dengang havde hængt ved ham paa Grund af hans Karakters sjældne Renhed. Det Indtryk, han den Dag modtog, glemte han aldrig, „og denne høje Grad af Agtelse og Hengivenhed for dig, hvormed jeg er opfostret, den har i Aarenes Løb kun kunnet i højeste Maade befæstes og modnes.“¹⁷⁾

Til et yngre, soransk Kuld hører *Hother Smith* (Stud. 1839), ansat 1851 som Herredsfoged for Lundtoft Herred, og *A. F. Moltke*, der efter at have forrettet Tjeneste i Kancellibygningen i 1859 blev Herredsfoged i Vis og Ugle Herreder, hvorimod *C. L. A. Benzou* fra den følgende Aargang forblev som Embedsmand i Ministeriet for Slesvig.

¹²⁾ A. D. JØRGENSEN: En Redegørelse, S. 29.

¹³⁾ Sprogordn. S. 178.

¹⁴⁾ Blandt Indberetningerne fra Øvrighedsembetsmændene i AXEL LINVALD: Stemninger og Tilstande i Sønderjylland ved Krigens Udbrud 1864 finder vi deres Navne sammen med 6 andre Soraneres.

¹⁵⁾ Se Henv. 8.

¹⁶⁾ Sprogordn. S. 89 f.

¹⁷⁾ HJELHOLT: Den slesvigske Stænderforsamling i 1860. Hist. Tidsskr. 9. R. III, S. 332.

Ogsaa af Fyrrernes Soranere fandt flere deres Gerning i Slesvig. *Aug. Jørgensen* (Stud. 1842) blev 1856 Politimester, senere tillige Borgmester i Slesvig. Han har selv fortalt, at han gennem Wegeners Undervisning i Historie modtog „en energisk Tro“ paa sit Fædrelands Ret og Pligt til at væge baade sin Nationalitet og sin statsretlige Stilling til Hertugdømmet Slesvig. I sproglig Henseende var han efter eget Udsagn godt rustet, takket være den fortrinlige Undervisning i Tysk, han havde modtaget af *Peder Hjort*, — „og som neppe siden er given [fortrinnligere] i nogen dansk Skole.“¹⁸⁾

Aug. Jørgensen var særdeles ivrig for en kraftig og aktiv Genenmførelse af Sprogordningen. I Anledning af Ministeriets Indrømmelser af 9. Jan. 1861 til Tyskerne skrev han til Regenburg, at det var det System, „der førte til gamle Danmarks Opløsning eller Underkastelse under det tyske Aag.“¹⁹⁾ Tyskernes Had var i høj Grad vendt mod Aug. Jørgensen, og ved Krigens Udbrud modtog han henvendte hundrede Trusselsbreve, der blot afveg fra hverandre i Valget af Skældsord og i Beskrivelserne af de forskellige Maader, hvorpaa man tænkte at dræbe ham, naar de tyske Tropper besatte Slesvig. Man tilstillede ham ogsaa Meddelelse om, at der var fældet Dødsdom over ham, og at den vilde blive fuldbyrdet den 31. Januar. Alligevel ansaa han det for sin selvfølgelige Pligt at holde ud til det yderste og ofre sit Liv, hvis det skulde være;²⁰⁾ men paa Monrads Befaling forlod han Byen de første Dage i Februar.²¹⁾

I Tønder og Højer Herreder styrede *C. A. Kjær* (Stud. 1843); denne veg ikke tilbage for at handle efter Lovens Aand fremfor efter dens Bogstav. Han indførte selv Dansk som Retssprog ved Siden af Tysk, da det i hans Distrikt var indført i Skole og Kirke.²²⁾

Da Regenburg ønskede en paalideligere Amtmand end den tidligere i Tønder og Løgumkloster Amter, fik han her indsat Greve *Ludvig Brockenhuus-Schack* (Stud. 1845), der fra 1853—60 havde været Herredsfoged i Eckernførde Herred. Han skrev i et Brev til Regenburg, at han nærrede „Ønske om at fremme den danske Sag saa meget som muligt.“²³⁾

Den sidste Tilgang af Soranere udgjordes af *H. R. Hiort-Lorenzen* (Stud. 1851) og *H. T. V. Christensen*, der var et Par Aar yngre. Den første udnævntes i 1859 til Borgmester i Eckernførde og 1860 til Herredsfoged i Sattrup og Maarkjær Herreder. Christensen ansattes, efter først at have gjort Tjeneste i Ministeriet og ved Appellationsretten i Flensborg, 1859 som Herredsfoged i Bøking Herred. Om Hiort-Lorenzen har der tidligere været skrevet her i Bladet,²⁴⁾ og om sin Embedsgerning har han selv fortalt i de efter hans Død udgivne Erindringer.

Det vilde være urigtigt at forbigaa en Mand uden for Embedsmændenes Kreds som Journalisten *Godske Nielsen*

¹⁸⁾ AUG. JØRGENSEN: Nogle Meddelelser om min Embedsvirksomhed i Staden Slesvig fra 1856 til 1864. Sønderj. Aarb. 1906, S. 259.

¹⁹⁾ Sprogordn. S. 185.

²⁰⁾ AXEL LINVALD, anf. Skr. S. 52 f.

²¹⁾ Sønderj. Aarb. 1906, S. 300; H. R. HIORT-LORENZEN: Erindringer fra Sønderjylland, S. 46 f.

²²⁾ Af et Brev fra Kjær til Regenburg. Sprogordn. S. 61, Note 12.

²³⁾ Sprogordn. S. 107.

²⁴⁾ Soraner-Bl. II, Nr. 4 og X, Nr. 6.

(Stud. 1846), C. St. A. Billes Klassekammerat og Medarbejder ved „Dagbladet“, som ved Billes Hjælp i 1856 overtog Udgivelsen af „Dannevirke“. ²⁵⁾ Godske Nielsen førte en skarp Pen og bekæmpede især „Folkeligheden“, Grundtvigianerne og Højskolen i Rødding, hvis Bestyrelse efter hans Mening ikke burde bespises paa Prytanaion, fordi den holdt Vagt over Danskheden ved Kongeaen. Skulde en saadan Skole udrette noget, vilde han have den lagt helt ned i Angel. ²⁶⁾ En saa kamplysten Natur som Godske Nielsen var naturligt ikke for Eftergivenhed i Sprog-sagen, og vi tør vel ogsaa regne denne Soraner blandt Regenburgs Medarbejdere i Slesvig.

Endnu maa nævnes to Mænd, hvis Navne har Tilknytning til Slesvig i det her omhandlede Tidsrum, M. H. Rosenørn (Stud. 1831) ²⁷⁾ og H. I. A. Raasløff (Stud. 1828).

Rosenørn, som Peder Hjort kaldte „en flink Soraner“, ²⁸⁾ havde været Indenrigsminister, da Regenborg tiltraadte Stillingen som Departementchef. Noget nærmere Kendskab til det danske Sprogstyre i Slesvig havde han efter eget Sigende ikke, ²⁹⁾ og om hans Stilling til det Regenburske Styre kan der derfor ikke siges mange Ord; personligt var han vist Regenborg meget venligsindet. En enkelt Bemærkning af Rosenørn om denne Sag gaar ud paa, at han fandt det uheldigt, at Brugen af Dansk og Tysk i de blandede Distrikter var knyttet til Forfatningen, hvorved Forandringer vanskeliggjordes. ³⁰⁾ Men naar Talen er om Rosenørn og Slesvig, bør det fremhæves, at han som Minister havde fremsat et Forslag, der ganske vist straks blev afvist i Statsraadet, fordi det hvilede paa en administrativ om end kun foreløbig Deling af Slesvig, men hvorom han mente, at det vilde have ført til et nationalt og politisk Samliv for Kongeriget og den største Del af det dansk-talende Slesvig. ³¹⁾

Mellem Regenborg og Raasløff var Forholdet et andet end mellem Regenborg og de øvrige Soranere; ikke blot fordi Raasløff fra at være Medlem af Appellationsretten i Flensborg og Chef for det slesvigske Ministeriums 1. Departement i et Par Aar blev Regenburgs Ministerchef, men ogsaa fordi han i ingen af disse Stillinger blev Regenburgs Tilhænger, selv om hans Fordømmelse af den dansk-nationale Politik egentlig først for Alvor kom til Orde efter hans Afgang som Minister. ³²⁾

P. Lauridsen kalder ham en mærkelig Kosmopolit, der saa ned paa alle særegne danske Aandsrørelser som provinsielle Fænomener, der kun tjente til at isolere Nationen i den fælles europæiske Kulturstrøm. ³³⁾

Medens Regenborg netop sammenarbejdede kraftigt med den slesvigske Embedsstand og vilde, at den for en væsentlig Del skulde føre Kampen, var det Raasløffs Prin-

cip, at den skulde forholde sig neutral; ³⁴⁾ han bebrejdede Embedsmændene, at de ofte betragtede sig selv mere som Missionærer end som Regeringorganer. ³⁵⁾

Det oprindeligt gode Forhold mellem disse to Soranere undergik naturligt herved en betydelig Forandring, og de efter Dr. Hjelholts Vidende yderst sjældne, skarpe Ytringer af Regenborg over for Personer er da ogsaa rettet mod Raasløff, hvem han i 1860 betegnede som „den udueligste Pjalt, som kunde findes“, ³⁶⁾ og det eneste Ministerskifte, Regenborg ikke beklagede, var, da Raasløff gik af. ³⁷⁾

Dr. Hjelholt indlader sig ikke paa at fælde den historiske Dom over Regenborg og hans Gerning, som vi nu har faaet klarlagt; men paa den alene tør vi heller ikke dømme Manden; dertil kræves der en alsidigere Belysning af hans Person, hans Forudsætninger ifølge Opdragelse og Tradition og hans Stilling i og til Tidens Rørelser. A. D. Jørgensen naaede ikke at give os det videnskabelige Bevis for, hvad der var blevet hans Opfattelse, hvad der havde faaet ham til at føle et Svælg mellem sig og „Regenborg og alt, hvad der grupperede sig omkring ham, hans Ungdomsven Kristian Monrad i Flensborg med sin udholdende Kamp.“ ³⁸⁾ Det faar endnu staa uafgjort, om de — med A. D. Jørgensens Ord — fór vild og bar Sten til Fædrelandets Ulykke. Een Ting er vis, at han har Ret, naar han kalder dem for Mænd med rene Viljer og varme Hjerter; som saadanne handlede de ud fra de ædleste Motiver og i Tro paa, at det, de kæmpede for, var Sandhed og Ret og vilde blive til Fædrelandets Gavn, og som saadan kan vi nævne Regenborg og hans Kreds blandt Sorøes bedste Sønner.

* * *

C. V. STUBBE TEGLBJERGS RADERINGER

*

OMSTAAENDE gengives — i ¼ Størrelse — et af Stubbe Teglbjergs seneste Arbejder (Op. 106) og et af dem, hvori hans personlige og fine Kunst udfolder sig særlig smukt.

Opus-Tallet angiver, hvor betydelig en Virksomhed som Raderer Stubbe Teglbjerg allerede har bag sig, og det skønne Vinterlandskab viser, med hvor stor Sikkerhed han bevæger sig paa sit specielle Felt: det aabne, danske Landskab, som han med faa Linier lyslevende ridser op — i Ordets egentligste Forstand. Hans Kærlighed har især de enkelte, fritstaaende Mark-Træer; typisk for hans Valg af Motiver er derfor Snelandskabet her og det sommerlige Broen over Skjelderup Aa (Op. 99) med Træerne, der midt i Billedet hælder over Aaløbet og tegner sig mod Horisontens fjernthenbølgende jyske Landskab.

Der er en milevid Dybde i dette Udsyn ligesom i det henrivende Blad Grøften (Op. 102) med det sorte Smeltvand i den hvide Sne og selve Grøftens Løb ud mod det aabne Bakkedrag. Men ogsaa et dristigt Forsøg som i Den strandede Baad (Op. 93), hvor Havet og Taagen gaar

(Fortsættes Side 94).

³⁴⁾ Sprogordn. S. 110; NEERGAARD, anf. Skr. II, S. 114.

³⁵⁾ H. J. A. RAASLØFF: Min Politik, S. 11.

³⁶⁾ Sprogordn. S. 80.

³⁷⁾ Sprogordn. S. 90.

³⁸⁾ En Redegørelse, S. 186.

²⁵⁾ P. LAURIDSEN: Sønderjydske Førere i 1850erne. Hist. Tidsskr. 9. R. II, S. 256 ff.

²⁶⁾ SOFUS HØGSBRO: Brevveksling og Dagbøger, I, S. 288.

²⁷⁾ H. G. OLRİK: Mathias Hans Rosenørn, Soraner-Bl. XI, Nr. 5.

²⁸⁾ Udvalg af Breve. Ny Saml. S. 538.

²⁹⁾ M. H. ROSENØRN: Løsrevne Blade af Livsminder, S. 77.

³⁰⁾ Livsminder, S. 113.

³¹⁾ Livsminder, S. 58 ff.

³²⁾ Sprogordn. S. 19; N. NEERGAARD: Under Junigrundloven II, S. 460.

³³⁾ P. LAURIDSEN i Histor. Tidsskr. 9 R. II, S. 235.

GAMLE TRÆER VED RANDERS FJORD

Radering af C. V. STUBBE TEGLBJERG

*Tungt skrider den skumrende Vinterdag
i Engenes lyd stille Øde,
fjernt melder kun Taarn-Urets Timeslag,
nu var der en Time, der døde.*

*En Hegnspæl rækker sin rustne Traad
mod Dagen, der snart skal hælde,
og Luften lægger sig kuldevaad
omkring de knortede Elle.*

*Her slyngede Taagen saa let og hvid
sin Dans i vaarlige Nætter,
og Menneskers Tanker ved Solfaldstid
fandt Fred paa de frodige Sletter.*

*Hvor Ræv og Hare og Kragefod
i Sne har sat deres Mærker,
her var det, den ensomme Vandrer stod
og hørte Sommerens Lærker.*

*Og Køerne stod ved den runkne El
og gnubbed sig opad Barken
paa Vej til det rislende Grøftvæld,
der skiller Engen og Marken.*

*Her duftede Høet saa stærkt og sødt
paa Skaar og samlet i Stakke,
nu bøjer sig Græsstraaet gult og dødt
med Vinteren over sin Nakke.*

*Nu tynger det tause December-Graa
det Land, som Sommeren grønner,
fjernt høres kun Taarn-Urets Klokke slaa
og Lyden af Hjul, der stønner.*

*Saa falder et Skud! Og straks atter ét!
som Drøn af usynlige Porte,
— og Mørket er pludselig milebredt
og Skyggerne natte-sort.*

AAGE LIND.

i et, mestrer han; det yndefulde med faa Linier optrukne Sommerlandskab i *Indhegning* (Op. 95) og Snebillederne Op. 100 og 101 er lige saa mange ærlig mente Kærlighedserklæringer til den danske Natur, som ingen anden nulevende dansk Raderer gengiver med større Pietet.

Vi tilraader alle Venner af Stubbe Teglbjergs fine og ejendommelige Kunst at gøre Bekendtskab med disse og andre af hans seneste Arbejder, der kun foreligger i faa Tryk, tagne af Kunstneren selv.

* * *

FOR 100 AAR SIDEN

Ved H. G. OLRİK.

*

II. DEN NYE HOVEDBYGNING.

Den fremmede, der i vore Dage faar forevist „Akademibygningen“ i Sorø og faar at vide, at den siden sin Ibrugtagning saa godt som udelukkende har været anvendt til Kostskole, vil utvivlsomt finde, at man for 100 Aar siden har været urimelig flot med Indretningen af denne Skole — og det i en Tid, der ellers altid roses for sin overordentlige Nøjsomhed og Sparsommelighed med stort og smaat. Det maa da forklares den undrende, at Sorø Akademis Kasse var den af det daværende Monarkis, der havde bedst Raad til at ofre noget klækkeligt paa sit Bygningsarbejde, men at man iøvrigt saa godt som alene opførte den nye Hovedbygning ved Hjælp af Assurancesummen for den i Juni 1813 nedbrændte Akademibygning og for Godsets Overskud i Aarene fra Branden til 1827, uden i nævneværdig Grad at angribe Stiftelsens Kapitaler, at den Opgave, der saa tidligt som o. 1816 blev stillet Arkitekten, Professor *Peder Malling*, ikke lød paa en Kostskole for Drengene men paa et Akademi: en højere Læreanstalt for unge Mennesker, Studenter eller Akademister — og at han med seig Vedholdenhed gennemførte Opførelsen af en saadan Akademibygning, som han derhos — for at det ikke skulde misforstaas hvad *hans* Opgave havde været — forsynede med en Indskrift,¹⁾ der ikke var helt rigtig, da den blev sat, og 23 Aar senere var vitterlig Usandhed. Den har siden da været det falske Skilt paa et Hus, som netop for deres Skyld, hvem det huser, burde være fritaget for selv Skæret af, hvad der er „falsk Indholdsangivelse“; dette indsaa gamle Rektor *Hoff*²⁾ men det er stadig Fremtiden forbeholdt at rense det for de falske Fjer.

Naar *Peder Malling* saa stædig holdt sig til Akademiet, maa det bl. a. skyldes et urokkeligt Haab hos hans Fader, den gamle Statsminister *Ove Malling*, Universitetsdirektionens 1. og styrende Medlem, om at den nye Stiftelse virkelig ogsaa med Tiden vilde udvikle sig til en akademisk Læreanstalt af mere end Navn — man kan ellers næppe forklare sig, at Bygningen, skønt den skulde rumme noget nyt, fik en Indretning, der saa tydelig bar Præg af Slægtskabet med det 18. Aarhundredes adelige Akademi i Sorø. Stueetagens Klasser og øverste Etages Kamre og Sovesale blev ganske vist indrettet med Skolen og dens Drenge Tarv for Øje, men Beletagens Række af herlige Sale og Stueetagens „Arkadesal“ — som en senere

Tid ganske prosaisk har omdøbt til *Vestibulen* — der atter er en direkte Affødning af hele det anselige Trappeparti ud mod Søen, kunde alene søge sin Berettigelse i Forhold, som laa langt ud over Skolens Behov, og som allene gav sig et praktisk Udslag i de to akademiske Auditorier (fra 1849 Rum for Skolens to øverste Klasser), der var alt, hvad Bygningen i Virkeligheden nogensinde kom til at rumme af det, der med Rette kunde betegnes som Akademi.

Men naar nu Arkitekten opfattede sin Opgave paa denne Maade, kan man ikke undre sig over eller fortænke ham i, at han, hvor det var muligt, søgte at skabe Skønhed i og om den Bygning han rejste. Derfor forbeholdt han sig og fik Adgang til at anvende klækkelige Beløb paa Husets Udstyrelse i Overensstemmelse med den valgte Stil, der ny-klassiske, der netop saa fortræffelig passede med Akademi-Tanken, og det var da særlig paa de monumentale Trappe- og Portalpartier og paa nogle af Salenes indre Udstyr, at han anvendte de til Raadighed stillede Midler, derunder det til kunstnerisk Udsmykning særlig budgetterede Beløb paa 10.000 Rdl. Men iøvrigt var han ikke synderlig bange for at overskride Budgettet, og det blev ham ogsaa i fuldt Maal tilgivet, at det oprindelige Overslag paa 167.000 Rdbl. for Hovedbygningens Opførelse endte med at blive til 209.610 Rdbl., hvortil yderligere kom Udgifter til Inventar 25.973 Rdbl.; endvidere medgik til Indvielseshøjtid 1182 Rdbl., til Opførelse af Udhuse m. v. 27.535 Rdbl. og til Terrainets Ordning m. m. 13.670 Rdbl. —, saaledes at Slutsummen blev i alt 277,970 Rdbl. Sedler, hvad der i Øjeblikket vel omtrent vil svare til 1¼ å 1½ Mill. Kroner.³⁾

III. DET NYE INVENTAR.

Den til Bygningsinventar anvendte Sum opløser sig i følgende Enkeltposter, der her gengives efter et Bilag til den i foranstaaende Fodanmærkning³⁾ nævnte Indberetning fra *Peder Malling*. Den er her forsynet ud for hver enkelt Post med Leverandørens Navn — det var Hovedstadens bedste Haandværkere og Handlende, der leverede Sagerne — samt med nogle enkelte Tilføjelser, der bl. a. kan være vejledende for den, der faar Lyst til at efterspore et og andet af de 100-aarige Sager, der endnu findes paa Hovedbygningen og som har holdt forbavsende godt, trods Slid og Brug af skiftende Slægtled.

	Rdbl.	Sk.
1. Kobberarbejde (Kobbersmed J. R. Jacobsen) bestaaende af Kobberskaale til Illumination	274	—
Kobberrør til Trykpompeværket	378	52
Kobbetøj til Køkkeninventar, indmurede Kjedler o. desl., enkelte Stykker af det gamle Køkkeninventar findes endnu — om end ikke til Brug — i Køkkenet	508	16
2. Klokketøberarbejde til Trykpompeværket (Klokketøber H. Gamst)	461	—
3. Snedkerarbejde (Snedkermester, Kaptajn J. Chr. Thielemann): Inventarium af Bænke, Borde, Tabouretter (i Spise- og Sovesalen), Reoler etc.	7836	68
Modeller, Emballage hertil	2715	—
4. Glarmesterarbejde (Glarmester P. W. Fi-		

¹⁾ Klokketøber Gamst leverede Bogstaverne til udvendig Anbringelse paa Bygningen for en Pris af 726 Rbd. Repr. Univ. Dir.s Res. Prot. 3 B 996 Nr. 1142.

²⁾ Sorø Skoles Indbydelsesskrift 1905, S. 70.

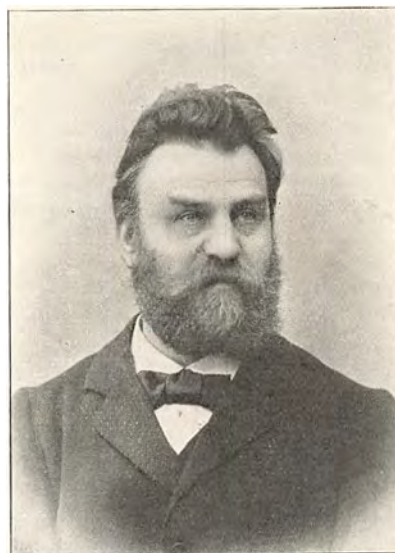
³⁾ Mallings Indberetning om Arbejdets Fuldførelse og det endelige Regnskab findes ved Univ.direktionens Forestilling 1074/1827.

	Rbdl.	Sk.
scher) f. s. v. angaar Inventar og Reservebeholdning af Ruder	352	80
5. Malerarbejde paa Inventar og Dekoration (Lærer ved Kunstakademiet, Malermester C. P. Kongslew)	1439	34
6. Kongeportrætter i Solennitetssalen: 4 Kopier udførte henholdsvis af C. W. Eckersberg (Frederik II og Christian IV) og af Hans Hansen (Frederik V og Christian VI) à 400 Rbd. Stykket. Eckersbergs Portræt af Frederik VI blev skænket og betalt af Kongen	1600	—
7. Blikkenslagerarbejde (Blikkenslager J. Irgens): Inventarier til Belysningen i og udenfor Hovedbygningen paa Pladsen omkring samme; endnu er bevaret de smukke Lamper — oprindelig til Oliebrændere — i Lovsangssalen	2115	40
8. Billedhuggerarbejde (Billedhugger Chr. Thielemann, en Søn af ovennævnte Snedkermester, Kaptajn J. Chr. Thielemann) f. s. v. angaar Inventaret; antagelig de 4 dekorative Ørne i Altansalen og de 4 Filosoffigurer i Arkadesalen	880	—
9. Stolemagerarbejde (Hofstolemager C. Ibsen) 138 Stk. Bøgetræstole m. Sæder („Tafelstole“) og 48 Lænestole m. do.	973	64
10. Glaslamper (Md. J. Fritzsches Glashandel) ...	250	16
11. Tapetmagerarbejde (Sadel- og Tapetmager A. Magnus): Betræk, Rullegardiner og Draperinger, de sidste antagelig i Solennitetssalen bag Kongestolen	886	62
12. Vaser af Ler, brændt paa Porcellænsfabriken	83	64
13. Ildgryder, Trefødder — vel de store Trefødder paa Stentrapperne (leverede af Smedemester J. F. Cumann)	753	80
14. Trefødder til Solennitetssalen (formodentlig fra samme) — de smaa Trefødder, som pryder Jernovnen og den „forlorne“ Ovn i Salen	55	48
15. Et Spejl i 2 Glas til samme Sal (Spejlfabrikant C. Kùchler) — antagelig det, der nu findes i „den grønne Sal“, 156 Rbdl. Sølv =	175	48
16. Rejseomkostninger for Kobber-, Snedker- og Malermestrene f. s. v. angaar Inventaret	1168	—
17. Materialiers Transport ved Vognmænd og Bønder	1280	—
18. Haandlangerarbejde i Sorø (ø: udført af lokale Haandværkere) f. s. v. angaar Inventaret ...	940	—
19. Købmandsregninger i Sorø „for adskillige Revisiter vedr. Inventaret“ (leveret af Købmand Møller & Co.)	845	—
ialt Rbdl. Sedler ...	25973	—

I Fortegnelsen savner man den prunkende Tronstol, som anskaffedes til Indvielseshøjtidene i 1827; antagelig skjuler den sig paa den særlige Konto for Snedker- og Malerarbejde i Anledning af Indvielseshøjtidene, men har vel næppe omfattet alle dennes 1182 Rbdl.

* * *

Rbdl. Sk.

IN MEMORIAM

BERTEL DAVID ADLER

* 1. Januar 1851 — † 22. November 1926.

MED Grosserer Bertel Adler, som efter en Uges Tids Sygdom den 22. November lukkede sine Øjne — Maa-nedsdagen efter at have fejret sit Guldbryllup — er en retliniet, usnobbet Personlighed, en meget interesseret gammel Soraner og en trofast Ven og Kammerat gaact bort.

Han, der var født den 1. Januar 1851 som ældste Søn af den i sin Tid haade som fremragende Finansmand og som nationalliberal Politiker høit anseete Bankier D. B. Adler, var et lyst Hoved med omfattende Interesser.

Efter at han 1869 med Glans var bleven Student, henviste hans Evner og Tilbøjelighed ham formentlig nærmest til politisk Virksomhed. Og da han slog ind paa det juridiske Studium, følte han sig, som hans Manuduktør en Gang bemærkede, mere tiltrukken af Studiets filosofiske Problemer end af dets positive Resultater. I 1876 blev han Kandidat, men hermed endte ogsaa hans juridiske Streiftog, idet han, efter at hans yngre, kommercielt uddannede Broder var afgaaet ved Døden, efter Faderens Ønske indtraadte i dennes Forretning. Og da Faderen døde i sine bedste Aar, blev Bertel Adler sammen med Grosserer Martin Goldschmidt allerede i 1878 Chef for det store Firma D. B. Adler & Co., der længe indtog en fremskudt Stilling i Forretningsverdenen.

Da Firmaet senere, efter Goldschmidts Død, sloges sammen med Grundeierbanken, fratraadte Adler helt, og i de sidste 20 Aar af sit Liv deltog han ikke mere aktivt i Forretningstilv.

Den 22. Oktober 1876 havde Bertel Adler ægtet Frøken Elise Frænckel, Datter af Tapetfabrikant F., og i deres gjæstfrie Hjem haade her i Staden og i Villaen ved Rundforbi samledes i Aarenes Løb Husets mange ældre og yngre Venner.

I politisk Henseende var Bertel Adler — i hvis Barn-doms hjem Nationalliberalismens ledende Mænd: Bille, Hall, Klein og m. fl. jævnlig mødtes — underligt nok, kommen til at staa det Hørrupske Venstre nær, og hans Samhørighed med dette og med det litterære Gjennembruds Mænd kom efterhaanden paa flere Maader til at præge hans eget Hjem.

Men ingen politisk Divergens gjorde Skaar i hans Kjærlighed til Sorø, til Minderne om hans Skoletid og om Samlivet med Kammeraterne. Hermed hænger det ogsaa sammen, at han gjentagne Gange har været Medlem af Soransk Samfunds Bestyrelse, og at han i tidligere Aar sjældent svigtede ved Samfundets Møder.

Bertel Adler var i Et og Alt en Hædersmand, og som saadan vil hans Minde leve i Kammeraternes Kreds.

F. H.

* * *

SORANSKE PENNE

*

Vilhelm Andersen: Sommer. Tanker og Taler. Gyldendal 1926.

Et Samlebind med ældre Sager i Lighed med *Taler* fra 1924; Hovedstykket er et Optryk af den morsomme, ægte Vilh. Andersen'ske Afhandling: *Rejsen til Dyrehaven*, der er kendt fra Bogen om Dyrehaven fra 1920 og vistnok allerførste Gang saa Lyset i et Privattryk som Tekst til en Samling ypperlige Fotografier, optagne af Grosserer Werner. Nyt for andre end Forf.s personlige Bekendte er et Par af hans pudsige versificerede Taler og helt intime to lyriske Digte under Fællestitlen *Sommer* fra 1915 og 16, der viser Vilh. Andersen som mere end Kritiker af danske Digttere — som Broder af Aarestrup og Drachmann. Eller er det ikke som vi hører deres, altsaa den skønneste danske Tone, genklinge i disse Slutningsstrofer af Digtet *Legende*:

Det var en ordløs Hvisken,
et ømt og lykkeligt *Her*,
af en som er veget fra dig
og er dig dog altid nær.

Jeg kender det Kald af Kvinde.
det mindeligt milde: *Dvæl!* —
Det Brudekys uden Læber
er din og Sommerens Sjæl.

Vi kender alle Tonen ligetil Tonefaldet i Vilh. Andersens *Taler*; i hans Vers kommer der en ny Klang til, og hvergang han lader et af sine Digte se Dagens Lys — det sker saare sjældent — faar vi Lyst at kende flere. Naar man er saa ung som *han*, vilde det jo heller ikke være urimeligt at begynde Udgivelsen af sine lyriske Digte f. Eks. i Anledning af de fyldte halvfjerds!

*

Ebbe Nielsen: Trekanten. En Bog for Drengene om Drengene. Steen Hasselbalchs Forlag. 1926.

Det er selvfølgelig fristende for en debuterende Soraner-Forfatter at skrive ud fra sine Minder om Sorø og Livet dér. *L. C. Niensens Søn*, der her gør Forsøget, har en Slags Forbillede i sin Faders Ungdomsbog: *Drengene til Orlogs*, der havde sin Baggrund i Selvoplevelser og selv har oplevet flere Oplag. Det er dog ikke saameget den fædrende Paa-virkning, der mærkes hos *Ebbe Nielsen*, som Kiplings. Men den store engelske Forfatter havde sikkert sin Skoletid mere paa Afstand, da han skrev *Stilk & Co.*, — iøvrigt er det Synd at ville sammenstille den unge, uerfarne, danske Debutant og den gamle kloge Englænder, der har været hans Forbillede. *Ebbe Nielsen* har gjort sit bedste — og mangfoldige af hans jævnaldrende og yngre Kammerater vil læse

hans Bog med Fornøjelse og formodentlig genkende baade hin og denne blandt Lærere og Drengene. Vi ældre vil uden at anlægge nogen Kritik nøjes med at konstatere, at endnu har ingen skrevet bedre om Sorø end *Bille* (*Skoledrengene*, af en af dem, 1886), og vi vil finde, at *Ebbe Nielsen* gerne S. 162—63 kunde have citeret *Borchsenius'* gamle Gymnasiast-vise rigtig. Det skylder den ene soranske Pen den anden!

*

Sven Lange: Amor og Bacchus. Gyldendalske Boghandel 1926.

I tre „Interiører fra Oplysningstiden“ har *Sven Lange* fortsat det Forsøg paa at skrive historiske Noveller, som han med virkelig Held begyndte i 1923 med *En Dag paa Hirschholm Slot*, der i dette Efteraar har oplevet den Dramatisering, som laa saa lige for; ogsaa disse tre, indbyrdes ikke sammenhængende „Interiører“ og navnlig det sidste, P. A. Heibergs Opgør med sin utro Hustru, vil saamænd før eller senere vise sig paa Theatret. *Sven Langes* historiske Studium er knap saa grundigt i dette Arbejde; det er vel nok en historisk Brøler af Rang at lade *Thomas Thaarup* optræde som Ridder af Dannebrog i 1793 — 16 Aar for tidlig og 15 Aar før den Klasse af Ordenen, han modtog i 1809, overhovedet eksisterede! — og tilmed lade denne Omstændighed spille en Rolle i Forf.s Skildring af *Thaarups* Forhold til sine Omgivelser! Heller ikke med det topografiske Apparat i *Fredensborg Afsnittet* har Forf. været heldig. En Chr. Molbech vilde her have haft Stof nok til en bidsk Kritik og kunde med Føje have anket over den uskaansomme Behandling af en Type som *Knud Lyhne Rahbek*, fordi dennes Psyke tydeligvis er *Sven Lange* inderligt imod. Bortset herfra er der naturligvis kun Grund til at glæde sig over *Sven Langes* nye Bog, hvor selv det til Trivialitet kendte Stof faar nyt Liv under hans Pen. Ingen nulevende danske Forfattere vilde kunne gøre dette med en saa blændende Virtuositet.

*

Olaf Carlsen: Provst Caspar Schades Breve til Johan v. Bülow. Historisk Aarbog for Mors 1925 — 26.

Olaf Carlsen, der, som dette Blads Læsere ved, flittig har forsket i de soranske Arkiver fra første Fjerdedel af forrige Aarhundrede og bl. a. har offentliggjort adskillige værdifulde Bidrag til Belysning af *Johan Bülows* smukke Forhold til Sorø, har fra den Bülowske Manuskriptsamling i Sorø Akademis Bibliotek fremdraget en Række Breve fra Forf. af den „Beskrivelse over Øen Mors“, der udkom i 1811 „betydeligt understøttet“ af Joh. Bülow. For os Soranere har det særlig Interesse at se, hvor forstaaende og hensynsfuldt Bülow har støttet den Morsø Provst netop dér, hvor det tiltrængtes, og kastet en Smule Solskin ind i en Tilværelse, der var fattig og beskeden som dens Liv maa blive, der med udprægede Evner for Forskning er henvist til at leve, glemt af Magthaverne, paa en afsides Plet, fjernt fra al Kultur og al Omgang med Aandsfæller. Lad være, at Joh. Bülow vandt sine Midler ved at ægte en halvt aandsvag men rig Pige — Pengene kom dog ved ham derhen, hvor der var Brug for dem, og skaffede ham selv et Hædersminde som den, der uden selv at være produktiv altid støttede andres nyttige Produktion efter bedste Evne — og til det yderste taktfuld.

Brevenes Udgivelse har hos *Olaf Carlsen* været i de bedste Hænder; de er omhyggeligt udstyrede med Noter og de fornødne Litteraturhenvisninger.

*

Henrik Ussing: Det gamle Als. J. H. Schultz Forlag 1926.

For sytten Aar siden begyndte Lektor *Ussing* at indsamle Stof til denne Bog, der med minutøs Omhu skildrer det daglige Bondeliv og Tankesæt i alle dets Faser paa Als i Tiden efter Udskiiftningen til op mod sidste Trediedel af forrige Aarhundrede. Forf.s Kilder er hovedsagelig mundtlige Meddelelser fra Stedets Befolkning og Resultatet af aarlige personlige Undersøgelser rundt paa Øen; det maa vel antages, at al det Materiale, det var muligt at faa med, er opsamlet i dette solide Værk, som saaledes bevarer, hvad der nu allerede mest tilhører en svunden Verden, om end gammel Sæd og Skik efter Forholdets Natur plejer at bevares længst paa vore Øer og her vel har haft sin særlige Mission som Befolkningens Særeje under et paatvunget Styre gennem mere end et halvt Aarhundrede. Lektor *Ussing* har Ære af sit samvittighedsfulde Arbejde, der ogsaa for andre end Fagfolk frembyder en underholdende Læsning.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

DER var forleden Dag en gammel Soraner, som faldt i Bedrøvelse ved at tænke paa, at Vandposten paa Sorø Torv ikke mere eksisterede. Og unægtelig havde Manden Ret i, at *Renaurds* lille enetages Hjørneste med de mange Minder og den gamle Post dannede et hyggeligt Ensemble, noget af den Slags, som der er for lidt tilbage af i den moderne By Sorø med dens 9 Automobilruter og tunge Lastvogne. Men da det karakteristiske Hjørneste afløstes af den „toetages“, blev Tilværelsen jo umulig for Posten, saa den maa tte ligefrem faa Bronchitis af Ærgrelse.

Soransk Samfunds Formand sendte under Spisningen ved Kongeballet ogsaa det forbigangne en venlig Tanke. For ham var det navnlig Olielamperne, der repræsenterede Idyllen. Det er jo ogsaa ganske rigtigt. Den enlige Bordlampe, som kaster Skyggerne af 4—5 læsende Drengene op paa Væggen: det er et Billede, som huskes bedre og skønnere end det, som er traadt istedet for. Selv over Petroleumslampens gule Skær var der adskillig mere Romantik end over „Pærens“ hvide.

Et Marked paa Sorø Torv var unægtelig ogsaa dengang mere begivenhedsrigt, end de 10 Telte, hvormed det „store“ Novembermarked prangede for nylig.

Men helt forladt af Guderne er dog Sorø ikke. Der skete saaledes paa dette Marked det, at to stærke Mænd, som hver havde udsat en Præmie paa 25 Kr. til den, som kunde overvinde dem, blev slaaet i Gulvet af en endnu stærkere Mand fra Pedersborg, maatte betale de 50 Kr. og derpaa, fuldstændig udmattede, forsvinde fra Skuepladsen.

Er det mærkeligt, om man jubler i „Pedersborg Avis“?

Det maa ogsaa være Guderne, der har været paa Spil ved Søen, hvor nu Gangstien er bleven lagt i Kanten af de to nyerhvervede Haver, som, hvis de indlemmes i Akademihaven, vil give den en betydelig Skønhedsforøgelse. Udsigten fra den nyanlagte Sti op mod de to Huse er næsten fejagtig, og den kyndige og flittige Haand, som har ledet Havens Forskønnelse i de sidste Aar, vil nok forstaa at faa Pedrømmen til at træde frem det mest mulige.

x.

* * *

B. S. INGEMANN OM CARL BAGGER

*

BLANDT de bevarede Vidnesbyrd om Eleverne i 4. Klasse i 1826 i Sorø Akademis Skole findes følgende Udtalelse af *Ingemann* om den da 18-aarige *Carl Bagger*.¹⁾

„Denne særdeles velbegavede Discipel besidder foruden den almindelige Færdighed i at behandle Modersmaalet, et ikke ringe Talent til Versbygning og en allerede temmelig uddannet Smag for Poesi; hans muntre, livlige og heftige men godmodige og let bevægelige Sind synes saa modtageligt for alle Indtryk, at hvad man vil kunne haabe af ham i Fremtiden meget vil beroe paa den Retning, hans Character ved hans Ungdoms Forhold og Omgivelser vil tage. Med hans Opførsel har jeg været meget vel tilfreds“

Dette Vidnesbyrd giver os et interessant Indblik i *Ingemanns* Menneskekundskab.²⁾

Den Forestilling om *Ingemann* som den verdensfjerne, sværmeriske Romantiker, der er saa almindelig, og som dels skyldes hans Ungdomsdigtning og dels maa tilskrives den meget udbredte Mening om, at det gravstille Sorø ikke kunde virke til at fremme det udadvendte og virkelighedssøgende i hans Aand, trænger vist i høj Grad til at korrigeres.

Ud fra mit Kendskab til de soranske Arkiver er det mit Indtryk, at en Skildring paa Grundlag af det dér bevarede Materiale af *Ingemann* som Lærer og Direktor for Akademiet, vil vise os, at han ikke blot pligtskyldigt passede sin borgerlige Tjeneste, men at han som Pædagog, Videnskabsmand og Administrator levede i nøje Forbindelse med det pulserende og forfriskende Skoleliv, der naturligt ogsaa bragte ham i Forbindelse med den store Verden, dens Mennesker og Tanker.

Ingemanns Ydre tydede heller ikke paa, at han var en Digtter, der levede en afsondret Tilværelse. P. L. Møller siger om hans Udscende, at det langt mindre var en Digtters end en Forretningsmands. Han gjorde mest Indtryk af at være en godmodig, jovial Embedsmand, med et Anstrøg af Satire.³⁾

Men der er en interessant Side til ved det her meddelte Vidnesbyrd: det modbeviser nemlig *Carl Baggers* egne Ord:

En Lærer kan ei Lærningen bedømme —

som han skrev i Mindedigtet over sin Soranerven, *A. C. Wendelboe*⁴⁾. *Carl Bagger* fik selv en Bedømmelse, der kun alt for godt kom til at passe.

Olaf Carlsen.

* * *

¹⁾ Indkomne Sager, B. 59/1826. Direktor-Arkivet.

²⁾ En tidligere — og kortere — Bedømmelse er sammen med de andre Læreres aftrykt i *Carl Bagger*: Saml. Skr. II, S. 537 f.; men ingen af disse antyder *Baggers* Fremtidsskabne, selv om den naturligt ligger i Præmisserne.

³⁾ *Gæa*, 1864, S. 182.

⁴⁾ Saml. Skr. II, S. 406 f. — *H. Schwanenflügel*: *Carl Bagger*, S. 15. — Om *Wendelboe* og *Bagger* se *Carl Baggers* Basnæs-Digte. Udg. af *H. G. Olrik*, S. 87 f.

VED MIDDAGEN I SOLENNITETSSALEN I SORØ

DEN 5. SEPTEMBER 1926.

*

Mel.: Ensom og mørk —.

Skaal, Kammerat, der fryded dig til Festen,
er Du tilfreds?
Rus fra ifjor og — ja, jeg tror det næsten —
fra ott' og tres;
har Du nu svælget i din Fortids Minder,
genset og savnet, smilet og grædt Blod?
Nutiden — finder
Du den er god?

Ensom og mørk og snæver var vor Bolig
egentlig ej;
snaest til Tider temmelig urolig,
Tummel og Leg.
Nu er der ganske lydløst, hvor vi leved,
— er han da død, den Dreng her før har boet?
Ak, nej, han er blevet
en *Radiot!*

Kamre og Gange genlød af vor Tale
— nu er der tyst.
Lad dem kun lytte; i de skønne Sale
skinner det lyst.
Dreng for en Time! her kan Du dig drøje,
sidde som Vært ved Kongesalens Fest,
hvor selv den høje
Rektor er Gæst!

I denne Sal har et Aarhundreds Dreng
faaet deres Dom:
bleg var da Læben — Rektor talte længe,
før Slaget kom.
O, hvor det letted, naar vi fik Finalen,
og — tro nu bare ej at jeg er dum —
naar det klang i Salen:
dulcedomum!

Sultent de kigger, Kongerne de høje,
ned til vor Mad;
Frederik V.s Ben er stadig sløje
— hvilket er hvad?
Selskabet finder de bestemt lidt blandet
— een er her dog af allerførste Rang:
stik, om I kan det,
Steinckes Talang!

Skaal, gæve Konger! Se, vi løfter Glasset
til Eders Pris!
I skabte Skoler, vi har Skolen passet
hver paa sin Vis!
I bygged Huset, og paa Husets Ære
bygger vi med, det bedste vi formaar;
Frugt skal det bære
Aar efter Aar!

G A M L E S O R A N E R E

*

Under 15. November er Dommer i Helsingør Købstad med
Kronborg østre Birk og Hellebæk Birk *Harald Søren Christ-
ian Prahl*, R. af D., benaadet med Dannebrogsmændenes
Hæderstegn.

*

Under den finske Præsidents Besøg i København i Ok-
tober blev bl. a. Museumsdirektør, Dr. *M. Mackeprang*, Dr.
phil. *F. Ohrt* og Fuldmægtig under den kgl. Staldetat *Chr.
A. Thielemann* dekorerede med Ridderkorset af 1. Klasse af
Finlands hvide Rose.

*

Efter Finansministeriets Indstilling er ved kgl. Resol. af
26. Novbr. bl. a. Kontrollør i Hovedrevisoratet for Statsban-
erne *Peter Victor Axel Feilberg* fra 1. Jan. 1927 at regne
udnævnt til Fuldmægtig under de ved Lov Nr. 77 af 31.
Marts 1926 oprettede Hovedrevisorater i Finansministeriet.

*

Justitsministeriet har under 7. December tilbagekaldt den
Fuldmægtig paa Statsadvokatens Kontor i Aalborg, cand.
juris *Helge Hoff* i 1924 meddelte Konstitution som Medhjæl-
per for Statsadvokaten i Kolding.

*

Firmaet *Heinr. Marsmann, A/S*, har givet et af
sine haandrullede Mærker Navnet „Sorனர்-Cigaren“ — den
nye Cigar blev første Gang af Bestyrelsen serveret ved
Rusgildet den 4. December og opfattedes som en fin Op-
mærksomhed mod Deltagerne. Det gode gamle Skoleforbud
mod Tobaksrygning har immer gjort denne af Livets
uskyldigere Nydelser umaadelig populær blandt Soranerne
— det er egentlig underligt, at ingen smart Cigar- og
Tobaksfabrikant tidligere har udnyttet denne Chance. En
Cigar, der ligefrem skal prøves af alle Soraner, maa jo
bogstavelig talt ryge i dem. Der bliver formentlig run efter
den, ikke mindst, naar dens Ry naar til Sorø, hvor den jo
paa Forhaand maa være ført paa Forbuds-Indexen!

*

Medicinaldirektør, Dr. Tryde har den 14. Oktober i
Forstaaelse med Socialministeriet i sin Egenskab af For-
mand for Direktionen for Krigsinvalideskolen i Sønder-
borg overrakt Kontorchef ved Den sønderjydske Fond *A.
C. Louw* en meget smuk Sølv-Cigaræske med Monogram
i forgyldt Haut-Relief og med Dedikation.

Krigsinvalideskolen har nu afsluttet sin Virksomhed til
Fordel for sønderjydske Krigsinvalider, og Gaven er et
Udtryk for Direktionens Paaskønnelse af Kontorchef
Louws Arbejde som Direktionens ulønnede Sekretær. Ga-
vens Udførelse skyldes Sølvsmed, Frk. Inger Norrie, Dat-
ter af Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon
Norrie*.

*

Under 14. December har det bl. a. behaget H. M. Kon-
gen i Naade at afskedige Justitsminister *Karl Kristian
Steincke* fra det ham hidtil betroede Ministerembede.

I det under s. D. udnævnte Ministerium Madsen Mygdal
har ingen Soraner Sæde.

hgo.

REDAKTION: Trommesalen 7¹, cand. juris. OLRİK.

EKSPEDITION: Vesterbrogade 30, Bagermester ROBERT MØLLER.

* * *

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malmestres
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm-lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hydegaards Tværvæg 11, Charl.,
Brevundervisningsinstituttet

A/s „**ALLIANCE**“
SLAGELSE
DAMPMASKINER
STATIONÆRE OG
MARINE-MOTORER
CENTRALVARME
GRDL. 1875 TLF. SL. 19

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

*Et godt Ur — men kun et
saadant — er en værdifuld
Gave, som altid er velkom-
men*

Derfor: I dette Aar et
Alpina
Ur paa Julebordet

F. O. CARLSSONS EFTFLG.
(CARL JONSÉN) - URMAGER

SPECIALFORRETNING I URE - FØRSTE KLASSES REPARATIONSVÆRKSTED

AMAGERTORV 31 - TELEFON: BYEN 7754

KØBENHAVN K

GRUNDLAGT 1877

SORANER-BLADET

TOLVTE AARGANG

NORDLUNDES BOGTRYKKERI
KØBENHAVN 1927

INDHOLD

	Side		Side
STØRRE ARTIKLER, DIGTE			
CARLSEN, OLAF: Realskolelærer, cand. phil.:		<i>Om B. S. Ingemanns Konfirmationskantate og Sorø Skoles Bordbønner</i>	50
<i>Da Sorø Akademi genoprettedes i 1821</i>	5	<i>Et Ingemann-Portræt fra 1835. Med 1 Portræt...</i>	53
<i>De soranske Lærere og Adressen for Peter Hiort Lorenzen</i>	23	<i>Fra Overhofmester Reitzensteins Tid. I. Mallen. II. Planeringsarbejder</i>	53
<i>Soranske Ministre</i>	77	<i>III. Nogle Regnskabsuddrag vedrørende Holbergs Grav. Med 1 Tegning</i>	61
<i>Fire Soranere i Kongens Raad</i>	98	<i>Morgenlovsang</i>	70
GLAHN, ALFR., Lektor, Bibliotekar:		<i>Fra Carl Baggers Sorøtid. I. Gratistens Drengear og Lømmelalder</i>	75
<i>En anonym Boggave til Sorø Akademis Bibliotek</i>	59	<i>II. Den unge Digter</i>	86
<i>Ogsaa en „Boggave“</i>	88	OPPERMANN, A., Professor:	
HJELHOLT, HOLGER, Dr. phil.:		<i>Mallen, der kom og forsvandt</i>	70
<i>A. Regenburg og Soranerne i Slesvig</i>	15	PARVA VOX:	
HOLSTEIN, F. von, Kontorchef:		<i>I Soranerdiglen</i>	20, 26, 35, 43
<i>Om et soransk Særpræg</i>	8	RAASCHOU-NIELSEN, H., Rektor:	
KNUDSEN, GUNNAR, cand. mag.:		<i>Alumnatsudvidelsen ved Sorø Akademis Skole. Med 4 Billeder</i>	67
<i>Nogle Navne fra Sorø Skove</i>	48	SCHJÆRFF, POUL, Adjunkt, cand. mag.:	
LAURITZEN, CHR., Lektor:		<i>J. C. Hauchs Udenlandsrejse 1821—27, belyst gennem Aktstykker</i>	39
<i>Tre Billeder. Med 3 Illustrationer</i>	18	<i>Sophus Schandorph og Sorø. Med 1 Billede</i>	91
LIND, AAGE, cand. juris:		<i>Til Russerne. Sang ved Soransk Samfunds Rusgilde 26. November 1927</i>	96
<i>Til ham, der var Rus for 25 Aar siden. Sang ved Soransk Samfunds Rusgilde 4. December 1926</i>	6	THORLACIUS-USSING, V., Museumsinspektør:	
<i>Den Ager, du dyrker —. Digt</i>	47	<i>Kongebillederne i Solennitetssalen. Med 1 Billede</i>	9
MØLLER, AXEL, Professor, Dr. juris:		<i>Et Wilster-Monument i Sorø</i>	17
<i>Tale ved Soransk Samfunds Rusgilde den 4. December 1926</i>	1	NEKROLOGER	
NORRIE, GORDON, Stabslæge:		Pastor <i>L. N. V. Tolderlund-Hansen. Med 1 Portræt.</i>	
<i>Erindringer fra Skolelivet i Sorø. Foredrag ved Sammenkomsten i Soransk Samfund 17. Oktober 1927</i>	83	Af H. RAASCHOU-NIELSEN	12
OLRIK, H. G., Kontorchef:		Rektor <i>H. P. Hoff-Hansen. Med 1 Portræt.</i> af F. MATTHIESSEN	12
<i>For 100 Aar siden. IV. Kongebillederne. Med 1 Billede</i>	3	Fhv. Overlærer <i>H. E. v. Buchwald. Med 1 Portræt.</i>	
<i>Fra Sorø Akademis Indvielsesfest i Maj 1827</i>		Af F. H.	16
I, 31. II, 42		Overretssagfører <i>Theodor Brunnemann. Med 1 Portræt.</i> Af H. G. OLRIK	25

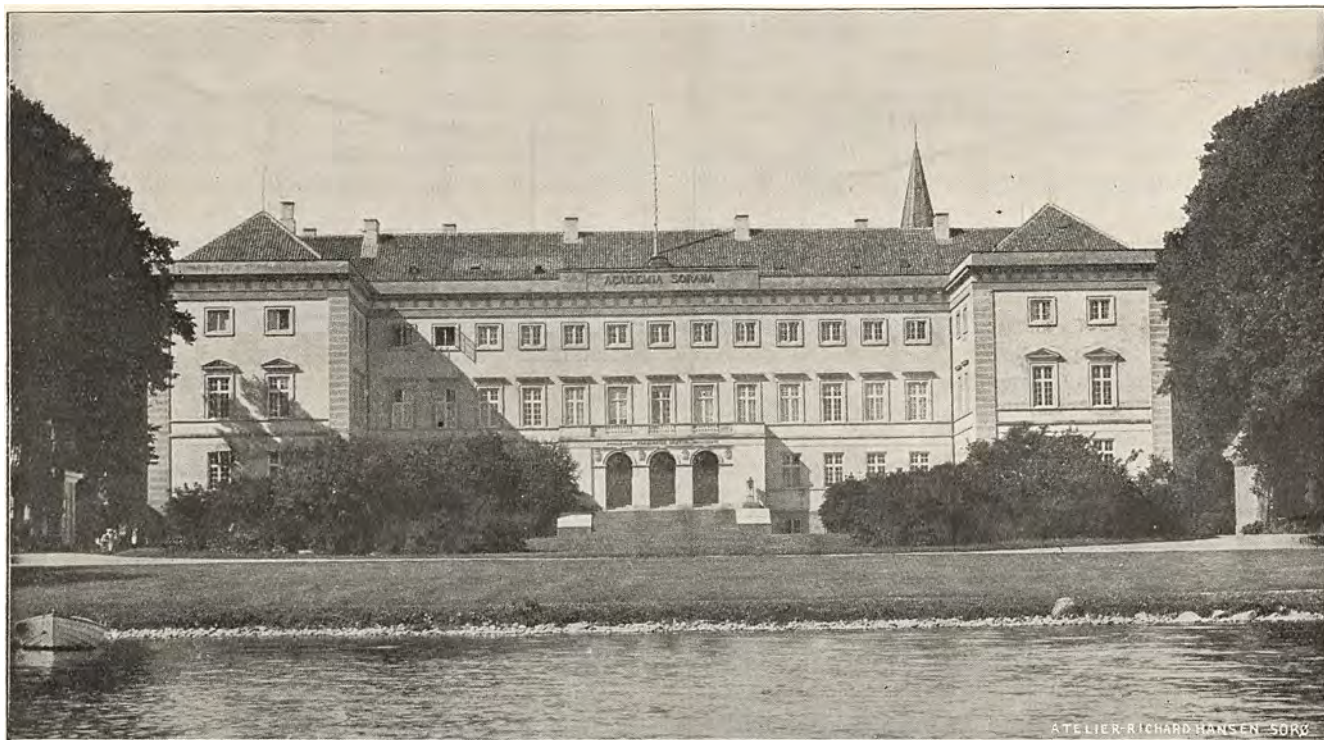
	Side
Politiinspektør <i>Hakon Jørgensen</i> . Med 1 Portræt. Af H. G. OLRIK	33
Bogtrykker <i>Hans Anker-Olsen</i> . Med 1 Portræt. Af H. G. OLRIK	41
Overretssagfører <i>Paul Hennings</i> . Med 1 Portræt. Af H. G. OLRIK	49
Fhv. Bankdirektør <i>Poul Christian Conrad Harhoff</i> . Med 1. Portræt	64

FORENINGSANLIGGENDER

Rusgildet den 4. December 1926. Af Co.	6
En Færøaften	14
Færøaftenen i Soransk Samfund. Af L. WAGNER	21
Soransk Samfunds 58. ordentlige Generalforsamling 21,	36
Engageringskontoret	34, 45, 57, 65, 74, 82
Pladssøgende	37
„De 200 raske gamle Soraneres Stipendium“	45, 81
Meddelelser fra Soransk Samfund	71
Soransk Aften	73, 81
Soransk Samfunds Aarsfest. Rusgildet	81
Soranske Sammenkomster. Af OTTO SIMONSEN ...	89
Til Soransk Samfunds Medlemmer	89
Sørgmuntre Betragtninger. Af LOUIS E. GRAND- JEAN	99
Soransk Samfunds Rusgilde den 26. November 1927...	101

MINDRE MEDDELELSER

	Side
Høflighed. Af KAJ DAMKIER	5
Brevkasse	29, 37
Sorø Akademis Bibliotek [Anmeldelse]. Af OLAF CARLSEN	32
Pokalkamp i Sorø. Med 2 Billeder. Af T. THIESEN	35
En Sorø-Lærer [Anmeldelse]. Af Hgo	44
„En grov Kaja“	45
Pedersborg Kirke og Endeel af Egnen ved Sorøe. Stik af S. H. Petersen med Tekst	55
Hjemstavns-Kursus i Sorø	55
Fra en Valfart til Sorø. Med 3 Billeder	56
Kgl. Skovrider J. F. Ammitzbøll fylder 70 Aar. Med 1 Portræt	78
Soranske Tryksager	80
Arkitekt FREDERIK KIØRBOE: Taksigelseskirken i Kjøbenhavn. Med 1 Billede	89
Ridebanen i Sorø og Stemanns Bolig 1824. Med 1 Bil- lede	97
Gensyn med Sorø —	98
Navnebøgen. Af F. H.	99
Soranske Penne	7, 28, 57, 65, 72, 100
Paa begge Sider af Klosterporten. Af x.	7, 14, 27, 45
Gamle Soranere	7, 14, 21, 29, 45, 57, 65, 73, 80, 101

SORANER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 1.

JANUAR 1927

TALE

VED

SORANSK SAMFUNDS RUSGILDE DEN 4. DECEMBER 1926

Af Professor, Dr. jur. AXEL MØLLER, M. F.

*

Soranere og Kammerater, Gamle og Unge!

SORANSK Samfunds Bestyrelse har gjort mig den Ære at bede mig holde Rustalen ved denne Lejlighed. Jeg har gerne villet efterkomme denne Opfordring, men maa dog bede Dem undskylde, at jeg ikke har haft megen Tid til Forberedelse. Jeg kommer nemlig lige fra en haard Valgkamp. Da min Kone fortalte min lille 6 Aars Dreng, at nu skulde hans Fader ud til Valg, og spurgte, om han vidste, hvad det var, svarede Drengen uden Betænkning: „Ja, det ved jeg godt, det er, at de bliver gale i Hovedet allesammen!“ Det er egentlig en rigtig god Definition af et Valg, og De maa derfor nøjjes med de Stumper, der er tilbage af mig.

Alle Soranere elsker deres gamle Skole. Nogle tænker paa den smukke og indtagende, romantiske Natur, Andre paa det gode Kammeratskab, det trofaste Sammenhold og det friske Sportsliv, Enkelte paa de gamle historiske Minder eller paa vore gode gamle, ofte altfor sent paa-skønnede, Lærere. Jeg læste for en Times Tid siden *Anker-Olsens* varmtføjte Artikel i Soranerbladet om gamle Overlærer *Wørmer* og hans Hustru, de fortræffelige Mennesker. Vi var saamænd ikke saa gode ved *Wørmer* i min Tid. Vi spillede L'hombre i hans Timer, og det gik godt,

indtil en Dag *Paul Müller*, nu Præst i København, tabte alle Kortene paa Gulvet. Saa blev det opdaget, hvorpaa *Wørmer* rolig sagde: „Skal vi saa gaa videre!“ Vi var ogsaa sommetider slemme til at gøre Nar ad vore Lærere. Vi kendte ikke det vise Havamaal, som siger:

Ad graahaaret Lærer

Le Du aldrig,

Ofte er godt, hvad de gamle sige.

Jeg tænker, det er alle disse gamle soranske Minder i skøn Harmoni, der drager os til vor gamle Skole. Den har værnet os i Barndommen og den første Ungdoms Aar, den har sendt Generation efter Generation af gamle Soranere ud i Livet, godt udrustede, legemligt og aandeligt, til Kampen for Tilværelsen, Og den er haard i vore Dage.

Til de unge Soranere, der spørger: „Hvordan skal vi bedst tage Kampen op for Tilværelsen“, vil jeg svare: Kend Jer selv! Følg Jeres inderste Kald, søg ikke et usselt Brødstudium, men kom paa Jeres rette Hylde. Træf ikke et overilet Valg, men er først Valget truffet, saa arbejd med Flid og Energi. Gaa ikke med Skyklapper for Øjnene, og sid ikke altid med Næsen begravet i Bøgerne. Det giver daarlige Forretningsfolk, Jurister, Præster, Læger og Lærere. Lær Mennesker at kende, af dem kan I ofte lære mere end af Bøgerne. Lær Jeres eget Land at kende og tag et lille Trip til Udlandet, saasart Lejlighed bydes. Gaa ikke op i Øjeblikkets Stræb, men søg at udvide Jeres Horizont. Luk Øjnene og for alt smukt og godt i Livet, vend Hjertet bort fra alt lavt og grimt, husk, I er aldrig saa glade som naar I føler, at I har handlet ret, husk, at Adel

forpligter, og at I skal være den aandelige Adel i en i mange Maader vanskelig og plebejisk Tid.

Kend Jeres Tid! Jeg tror, at Eftertidens Dom over vor Tid i mange Retninger vil blive haard. Man vil stemple den som en kajnsmærket Tid, hvor de mange, barbariske Krige mellem saakaldte civiliserede og kultiverede Nationer kulminerede i Verdenskrigens store Blodbad. Man vil mindes den som den økonomiske Forvirrings Tid, hvor Verdenskrigens Ødelæggelser, Valutaforstyrrelser, Europas Tab af oversøiske Markeder og den haarde Konkurrence om de europæiske Markeder rundt om fremkaldte Erhvervskrise og Arbejdsløshed. Hvor mange af Eder har egentlig tænkt over, hvad det er Europa i de senere Aarhundreder har bygget sin Økonomi og Kultur op paa? Det er paa sine Forbindelser med de andre Verdensdele, paa sine oversøiske Markeder. Før Krigen exporterede Europa for ikke mindre end 40,000 Millioner Kr. af europæiske Produkter, navnlig Industrivarer, til fremmede Verdensdele. Men under Verdenskrigen skete der det, at disse oversøiske Nationer, tvunget af Omstændighederne, i langt højere Grad end før blev Selvforsynere. Og ikke nok med det. Efter Verdenskrigen optraadte de med deres billige Arbejdskraft og smaa Fordringer til Livet som vore farlige Medbejlere paa Verdensmarkedet. Vore Kunder er blevet vore Konkurrenter, og det føles rundt om i det trætte og udpinte Europa. De forskellige europæiske Lande og Amerika med omgiver sig i stigende Grad med høje Toldmure for at bevare Hjemmemarkedet for deres egne Virksomheder, og samtidig kaster de deres Overproduktion ind over Lande som Danmark, der ligger med de laveste eller næstlaveste Toldmure i Europa. Det er en af Aarsagerne til den økonomiske Krise, vi i Øjeblikket gennemlever.

Vi lever i en Klassekampens Tid, hvor Spændingen mellem Samfundets forskellige Lag er stærkere end nogensinde før. Kun en stærk og sund Middel- og Overklasse kan holde Stand mod „Proletariatets Diktatur“. En degenereret Overklasse vil uhjælpelig blive pulveriseret.

Vor Tid er desværre i mange Retninger en aandelig Opløsnings Tid, hvor gamle Idealer i vide Kredse er blegnet til Fordel for en kras Materialisme, Teknik og moderne Bekvemmeligheder. Hvor er Ærefrygten for Menneskehedens højeste Ideal, den alvidende og alstyrende Gud? Hvor er Respekten for Ægteskabet, Samfundets Grundvold? Hvor er Ansvarfølelsen overfor Efterslægten, som skal tage Livsopgaverne op efter os? Hvis der er nogen Mening i Tilværelsen, maa det jo bl. a. være den, at vi skal bane Vejen for den Generation, der skal fortsætte vort Arbejde og bygge videre paa det Grundlag, som vi og forudgaaende Generationer har lagt. Hvor svag er ikke Retsbevidstheden i alle Klasser af Befolkningen. Hvor ofte spørges der om, hvad der er ret og rigtigt, retfærdigt og godt? Er det ikke langt hyppigere en Kamp mellem modstridende Interesser, hvor det gælder om, hvem der kan skrabe mest til sig uden Hensyn til de Andre? De Stærkere tramper de Svagere ned, de Klogere narrer de mindre Kloge.

Hvorfor vil Du nu staa og fortælle os alt dette, kan jeg tænke mig, En og Anden vil sige. Det er jo altfor pessimistisk og hører i hvert Fald ikke hjemme ved en festlig Lejlighed som denne. Men vi befinder os jo ved den alvorlige Del af Festen, og jeg mener, at Ungdommen kan have godt af, naar den træder ud i Livet, ogsaa

at høre et Alvorsord. Alvor og Gammen kan godt tilsammen, og vi vil sikkert faa baade Fornøjelse og Munterhed ved den resterende Del af Festen, hvad der kun er glædeligt. Forøvrigt er jeg slet ikke saa pessimistisk, som man maaske kunde tro! Heldigvis har vor Tid ogsaa adskillige Lyspunkter at pege paa. Lad mig nævne nogle enkelte.

En ny Retsbevidsthed er ved at bryde frem. Den søger at sætte Retten i Magtens Sted, baade i internationale Forhold, mellem de forskellige Nationer, og i sociale Forhold, mellem de forskellige Befolkningsslag. Jeg nævner her Folkenes Forbund, der i det korte Tidsrum af 6 Aar, hvori det har eksisteret, har udrettet alt, hvad der med Billighed kan forlanges. Tænk paa, hvor mange Aarhundreder det har varet, inden det lykkedes at afskaffe Blodhævnen og Selvægten indenfor de enkelte Samfund. Det lykkedes først, da Staten var blevet stærk nok til at garantere sine Medlemmer Ret og Retfærdighed. Og ad en lignende langsom Udviklings Vej vil det ogsaa gaa indenfor Nationernes Samfund. Kun langsom gennemsyrrer Kristendommens Grundsætninger Samfundene og de enkelte Mennesker. Og nu de sociale Forhold. Vi har her i Landet en mere udviklet Sociallovgivning end noget andet Land, og det kan vi være stolte af, naar den blot holdes indenfor de rette økonomiske og rationelle Grænser. Enhver fornuftig Sociallovgivning maa indeholde i den rette Blanding baade et humanitært, et økonomisk og et pædagogisk Element, og her kan der være Ting at rette ogsaa hos os. Men i Sammenligning med tidligere Tider og andre Lande, har vi gjort store Fremskridt.

Der er Tegn paa en moralsk og religiøs Renæssance baade herhjemme og i Udlandet. Jeg behøver blot at nævne Exempler som den internationale Ungdomsbevægelse og Ædruelighedsbevægelsen, der har bragt store Fremskridt i Forhold til tidligere. Jeg er en bestemt Modstander af Landsforbud, men jeg mener, at aldrig har Samfundet gjort den fattige Mand en større Tjeneste, end da man brød med Slagordet om „den fattige Mands Snaps“ og tog Snapsen fra ham paa den eneste praktiske Maade, nemlig ved at gøre den dyr. Eller lad mig fra et andet Omraade nævne den gamle Soraner, Justitsminister *Steincke*. Han er min politiske Modstander, men han har i sin Ministertid gjort meget godt og fornuftigt. Han holdt for kort Tid siden i Studenterforeningen et Foredrag om „Frisind og Letsind“. Det gjorde en udmærket Virkning, ikke fordi det indeholdt nye Tanker, det var tværtimod gamle og gode Tanker, men ved Maaden, det blev fremført paa, og navnlig fordi det var en socialdemokratisk Minister, der udtalte sig saa frit og aabent og rigtigt, som *Steincke* gjorde. Det var et Opgør med Resterne af den literære Radikalisme, der længe har redet Landet som en Mare.

Der spores endelig ogsaa, navnlig i Udlandet, en begyndende æstetisk Renæssance, der atter foretrækker det evigt kvindelige for Garçonnen, Terpsichore for Niggerdans og virkelig Kunst for disharmonisk Ukultur.

Men alle gode Kræfter maa samles for paany at føre Danmark fremad, aandeligt og økonomisk. Vi trænger til mandigt og trofast Arbejde i Forretningerne, i Hjemmene, i Studerekamrene og i det offentlige Liv. Det er Mænd, vi trænger til, ikke mere eller mindre mislykkede Genier. „Hvad hjælper det vel, man er genial, naar man er en Pjalt for Resten?“

Den akademiske Ungdoms Indsats ligger paa Aandslivets Omraade. Studenterne skal ikke være, som man i gamle Dage mente, Herrer i Aandernes Rige, men Tjenere i det samme Rige. Vær da det Salt, der holder Aandslivet friskt, saa det hverken stagnerer eller skejer ud. Vi mindes med Tak den Indsats, som gamle Soranere i i Fortiden har gjort til Gavn for deres Land og til Ære for vor gamle Skole. I videre Forstand maa vi jo have

Lov til at regne baade *Absalon, Saxo og Holberg* for gamle Soranere. Men Generationer af gamle Soranere har, om end i mindre Format, virket i samme Aand. Lad os da ønske de unge Soranere at de værdigt maa træde i Fædrenes Spor, altid bevare den ægte Soraneraand, aldrig glemme deres gamle Skole, men sige den Tak paa den bedste Maade ved i Gerning at vise, at *sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette.*

* * *

FOR 100 AAR SIDEN

Ved H. G. OLRIK

*

4. KONGEBILLEDERNE.

PAA Fortegnelsen over Inventaret til Sorø Akademis nye Hovedbygning fanges Opmærksomheden særlig af Navnene paa de Kunstnere, som har udført de fem Kongebilleder, der pryder Solennitetssalen og om hvis Ophavsmænd man hidtil ikke har vidst rigtig Besked.¹⁾ Nogle Aktstykker i Direktionen for Universitetet og de lærde Skolers Arkiv giver fuld Oplysning om Forholdet²⁾.

Den 22. November 1825 skriver Professor Peder Malling til Direktionen, at „da det efter den approberede Plan til Sorøe Academies Hovedbygning er bestemt, at F₂, C₄, C₆, F₅ og F₆ i fuld Korpus malede anbringes i Solennitetssalen og disse Malerier nødvendigvis nu maa paabe-

gyndes for at blive færdige i rette Tid til Indvielsen næste Aar“, saa henstilles det, at Portrætmaler Hansen, som er villig til at paatage sig Udførelsen af „2de Kopie Malerier“ for 400 Rd. Stykket, maa faa anvist 100 Rd. i Forskud, eftersom han allerede har været behjælpelig med at søge Oplysning om, „hvor Forbilleder til disse Malerier findes i Kroningsdragt, hvilken formenes maaske passende til Øjemedet“.

Desværre siges der intet om, hvor disse Forbilleder er fundet, men da Portrætmaler

Hans Hansen (1769—1828) „i sine senere Aar havde sin væsentligste Fortjeneste af at kopiere og male Portrætter til den frederiks-

A. Lindegaard fot.

SOLENNITETSSALEN.

Paa Endevæggen Christian VI.s og Christian IV.s, tilhøjre (paa Vestvæggen) Frederik II.s Portræt.

borgske Samling³⁾, ligger det nær at antage, at han i den netop paa dette Tidspunkt under Dannelse værende historiske Portrætsamling har fundet de Originaler, som baade han og *C. W. Eckersberg* har benyttet og som derefter er tilintetgjorte ved Frederigsborgs Brand i 1857.⁴⁾

²⁾ Se Direktionens Referat- og Resolutions Protokol 3. B. 1824—27, Numrene 597, 778, 804, 1046, 1047, 1111, 1155 og 1643.

³⁾ Dansk Kunstnerleksikon 1896, I S. 362.

⁴⁾ I Danske malede Portrætter III 1902 S. 23 gives et Knæstykke af Fr. V., der findes paa Rosenborg og er malet af C. G. Pilo; det synes ganske at svare til Billedet paa Sorø. Paa en Udstilling af svensk Kunst paa Charlottenborg i 1922 saas et Portræt i hel Størrelse af Frederik V., ligeledes malet af Pilo, der godt kunde se ud til at være Forbilledet — eller en af Pilo selv udført Kopi af Forbilledet — for Hans Hansens Kopi.

¹⁾ Hos *Th. Hansen*: Sorø 1883, S. 84, hedder det, at Frederik II. er malet af Blunck eller Rørbye, Christian IV. af Rørbye og Frederik VI. af Eckersberg, medens Frederik V. „muligen er malet af Constantin Hansens Fader“ og Christian VI. „muligen af samme“. I Danske malede Portrætter 1895, I. Bind, 2. Række, S. 1—9, hvor Portræterne paa Sorø katalogiseres, meddeles ingen Oplysninger om Malerne eller om Maleriernes Oprindelse; kun ved Portrættet af Fr. VI., der tillige med Fr. II.s er gengivet i Bogen, anføres: Eckersberg?

Først hos *E. Hannover*: Maleren C. W. Eckersberg 1898 omtales E.'s Udførelse af det ogsaa dér gengivne Portræt af Fr. VI., S. 200 Fig. 93, jfr. S. 184 og 206 samt Arbejdsfortegnelsen S. 365 Nr. 377; men det har øjensynlig ikke været Forf. bekendt, at E. ogsaa har udført de to af Kopibillederne.

Det er utvivlsomt blevet overdraget Peder Malling at træffe nærmere Aftale om Maleriernes Udførelse, thi under 6. Marts 1826 tilskriver han Universitetsdirektionen, at han ikke har taget i Betænkning paa Hans Hansens Anmodning at indestaa for, at naar de 2 Malerier „nemlig C₆ og F₅ i Korpus“, som denne har paataget sig at udføre, er tilendebragt „en Gieldsfordring paa ham kunde afgjøres og Beløbet indeholdes for at sikre ham Rolighed under Arbejdet“. Endvidere meddeler han, at „de 2de Malerier F₂ og C₄ har Professor Eckersberg paataget sig at udføre for samme Betaling“ og henstiller, at der udbetales ham et Afdrag paa 400 Rdl., da han foruden disse tillige „har F₆ under Behandling ifølge Kongl. Befaling“, dog uden Bestemmelse om dette udføres paa Sorø Akademis Regning eller ikke „og det i ethvert Tilfælde som originalt Maleri maa betales i andet Forhold end de 4re Fornævnte [Kopier]“.

I en ny Skrivelse af 20. Marts meddeler Malling Universitetsdirektionen, at Portrætmaler Hansen er næsten færdig med Maleriet af F₅ og ønsker Betalingen 400 Rdl. derfor erlagt „saaledes, at han selv modtager 250 Rdl. og 150 Rdl. reserveres hans Kreditor Giemsøe med Hensyn til den Overenskomst, vedlagte Bilag indeholder“ — det er hertil Malling har sigtet i sit Brev af 6. s. M. „De ham [5: Hansen] i Forskud udbetalt 100 Rdl. udbeder han sig at maatte afdrages paa det andet Maleri af C₆ i Julij Maa-ned, til hvilken Tid Giemsøe har Krav paa 114 Rdl. og han selv da ikkun tilkommer 186 Rdl.; hvormed de sidste 400 Rdl. liqvideres“.

Det var et noget indviklet Regnestykke, hvormed Malling for Hansens Roligheds Skyld saaledes bebyrdede Universitetsdirektionens Regnskabsfører, og som for at vise, i hvilken Grad Sagen var af afgørende Betydning for den stakkels Portrætmaler, har han vedlagt Hans Hansens egen „ærbødigste Promemoria“, dateret 23. Januar 1826, hvoraf ses, at det drejede sig om et under 2. Decbr. 1825 med en Købmand Giemsøe i Roskilde indgaaet Forlig om Betaling af 264 Rdl. Sedler, som skulde afvikles ved Hjælp af Honorarerne for de to Kongebilleder. Og da nu bemeldte Hr. Giemsøe som billigt er forlanger Sikkerhed for, at disse Penge ogsaa bliver ham udbetalt, saa beder Hans Hansen Malling attestere Rigtigheden af Udbetalings-Arrangementet. „Jeg haaber“ hedder det i den gamle Malers Skrivelse til den 12 Aar yngre Professor, „Deres Velbaarenhed ikke fortørnes over at jeg hermed uleiliger Dem, hvorved De viser mig en sand tjeneste, og det er nok, naar De blot herpaa behageligt noterer, at paa de Anviisninger, som i sin Tid bliver udstædte for dette mit Honorar, skulde Hr. Giemsøes Tilgodehavende paa ovennævnte Maade blive indeholdt, som er efter mit eget Ønske og Villie“. Den ønskede Attest har Malling givet, og Gælden er sikkert blevet afviklet til alle Parter Tilfredshed. Den 5. September 1826 anbefalede Malling, at de resterende 300 Rdl. af den accorderede Betaling anvises Hans Hansen, der vel nu har afleveret det sidste af Billederne — sikkert hans sidste større Bestilling før hans Død den 11. Februar 1828 — og den 17. Oktober s. A. indsender Malling Eckersbergs Nota paa 800 Rdl. Sedler for de to Malerier af Kongerne Fred. 2. og Chr. 4. til Sorø Akademi, paa hvilken Sum 400 Rdl. Sedler var udbetalte i Forskud.

Med Betalingen for disse fire Malerier gik det altsaa glat nok — noget vanskeligere stillede det sig med Betalingen for Maleriet af Frederik VI., der udførtes af Eckers-

berg⁵⁾. Den 21. Novbr. 1826 sender Peder Malling hans Regning paa 800 Rdl. Sedler til Direktionen og henstiller det videre til dennes Forsorg, „da det er uafgjort om H. M. vil skjænke Academiet dette Portrait eller Academiet selv skal betale det“. Men hans Fader, gamle Ove Malling var Mand for at ordne Sagen; han lod Universitetsdirektionen indgaa med følgende, med Mallings egen Haand nedskrevne allerunderdanigste — og udaterede — Forestilling til Monarken⁶⁾:

„Deres Majestæt

har værdiget det gienoprettede Sorø Academie den aller høieste Opmærksomhed, at ville skienke til dets nye opførte Academiebygning sit Kongelige Portrait i Legems Størrelse, for at opsættes i Bygningens Solennitets Sahl i blandt de deres Høje Forfædre [sic] som grundlagde Stiftelsen og beskyttede den, og hvis Minde man derfor troede at burde leve iblandt dem, som nyde godt af Stiftelsen.

Da Professor Eckersberg, til hvem Maleriet, efter Deres Majestæts Befaling, har været anbetroet, nu dermed er færdig, har jeg i Følge mig dertil givne allerhøieste Bemyndigelse, erkyndiget mig om hvilken Priis han for sit Arbejde ønsker og udbeder sig.

Denne har han henstillet, at maatte bestemmes til 800 Rigsdaler Repræsentativer, hvilket Ønske ikke synes ubeskedent.

Jeg vover i dybeste Underdanighed at henstille

om det maatte behage Deres Majestæt enten at lade denne Sum 800 Rigsd. Repræsentativer anvis directe til Professor Eckersberg at udbetales af nogen Deres Majestæts Kasse, eller at befale, at den udbetales igiennem Directionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Kjøbenhavn.

Allerunderdanigst
(sign:) *Malling*“

hvorpaa Landsfaderen resolverede:

„Vi ville allernaadigst have Dig overdraget, at lade den Sum af 800 Rbd. Sedler, som indbemeldte Vort Portrait skal koste, udbetale forskudsviis af Universitetets Kasse, imod Refusion af Vor Chatoulkasse, hvorom Du vil have at henvende Dig til Vor Geheime Cabinetsskasserer, Etatsraad Bugge.

Kjøbenhavn, d. 19de December 1826.

(sign:) *Frederik R.*“

Og hermed var den Sag klaret — forsaavidt „Chatoulkassen“ da har refunderet Beløbet, hvad man dog vel nok tør gaa ud fra.

* * *

⁵⁾ Hos Hannover l. c. S. 365 gøres efter Eckersbergs Dagbog Rede for Arbejdets Gang: 1. Juni 1826 „Begyndt at male paa Kongens Portraitfigur til Sorø“. 27. Septbr. s. A. „Endeligen blev Kongens Portraitfigur færdig“. 21. Novbr. s. A. „Afleveret til Prof. Malling en Nota paa Kongeportraitet saaledes lydende: Efter Ordre har undertegnede udført et Maleri bestemt til at ophænges i Sorø Akademis Solennitetssal og forestillende Hans Majestæt Kong Frederik den sjette i heel Figur Legemstørrelse, staaende foran Thronen og iført sin fulde Kroningsdragt og derved betinget mig 800 Rbdr.“

⁶⁾ Prot. over Univ. Dir.s Forestillinger 1826 Nr. 1020. Der ses ikke bevaret nogen Concept til Forestillingen.

H Ø F L I G H E D

*

VED Rusgildet iaar ankede Statsskovbrugsdirektør, Kammerherre *Buchwald* over Mangel paa Høflighed hos Akademiets Elever — der var ingen, der hilste paa Kammerherren, naar han var nede i Sorø i Embeds Medfør. Rigtigheden heraf kan det selvfølgelig ikke falde mig ind at betvivle, og jeg høstede nylig, hvad jeg straks skal komme tilbage til, selv lidt af den samme Erfaring.

Men bliver Eleverne med Føje dadlet af Kammerherren for Mangel paa Høflighed, maa jeg dog have Lov til ogsaa at rose dem, naar de fortjener det. Da jeg i Fredags var i Sorø til min Fætters, Soraneren *J. E. Damkier-Petersens* Begravelse, og Ligtoget fra Kirken passerede „Store Legeplads“, hvor en Del Drengene var i vild Snekamp, ophørte Kampen med det samme og alle de smaa Drengene blottede Hovederne og gjorde Front imod Ligvognen, ja tog endda først Huerne paa igen, da hele Følget var passeret. Dette var noget før Kl. 3, da Drengene netop gik til Skole, og hver en lille Elev vi passerede paa Gaden gjorde Front med Huen i Haanden, og ud af deres søde, raske Drengensigter lyste Respekten for Døden. Dette var smukt og varmede mig om Hjertet — gid Rektor vil bede dem aldrig glemme denne smukke Skik, naar de senere i Livet møder et Ligtog.

Men — da jeg senere paa Eftermiddagen gik ned ad Realgade med min Broder, der nu gaar i Akademiets øverste Klasse, var der saa godt som ingen Drengene, der tog Huen af! I min Tid hilste vi altid paa Elever, der fulgtes med deres Paarørende, saa der var vist alligevel — desværre! — noget berettiget i Kammerherre *Buchwalds* Anke!

Den 18.—12.—1926.

Kaj Damkier.

* * *

DA SORØ AKADEMI GENOPRETTEDES

I 1821

*

UNDER denne Overskrift har Overretssagfører *Paul Hennings* her i Bladet gengivet en Optegnelse af *Laurids Engelstofts* Dagbøger, og Meddeleren kom paa dette Grundlag til det Resultat, at Æren for det soranske Akademis Forfatning af 1821 udelukkende maatte tilskrives OVE MALLING.¹⁾

Det er maaske unødvendigt nu at omtale denne Sag, hvorom vi sikkert vil faa fyldig Besked i det kommende Bind af Sorø-Bogen; men i Tilslutning til *Hennings'* Efterskrift kunde jeg have Lyst til at fremføre et Par supplerende Bemærkninger.

I Kraft af sin Stilling tilkom det *Malling* at forelægge Sagen i Statsraadet; men de enkelte Direktionsmedlemmers Stilling til det af Direktionen udarbejdede Forslag har dog ikke været uden Betydning, og det saa meget mere, som *Malling* — efter *Mynsters* Udsagn — behøvede Mænd ved sin Side, som kunde anspore og støtte ham og afværge fremmed Indflydelse, „for hvilken han var vel tilgængelig.“²⁾

Da *Mynster* i 1817 tiltraadte som Medlem af Direktionen, forefandt blandt flere Planer ogsaa den, der siden med nogle Modifikationer blev fulgt. — *Mynster* tilføjer, at dens Ophavsmand er ham ukendt.³⁾ Han stemte for

Planen og glædede sig ved Indvielsesfesten i 1827 over, at han havde saa megen Andel i det Værk, der her var stiftet.⁴⁾

Blandt dem, der ved denne Fest følte stor Glæde over Akademiets Oprettelse, var ogsaa Historikeren LAURIDS ENGELSTOFT, der siden 1817 havde været Medlem af Direktionen, men hvis Kendskab til dens Forretninger var af en betydelig ældre Dato, idet han fra 1805 havde været Sekretær og fra 1812 Assessor i Direktionen. WEGENER fortæller om Engelstoft, at der i Aarene omkring 1820 ikke var nogen Sag, der mere levende beskæftigede ham, end Planen til Sorø Akademis Genfødsel⁵⁾, og til Indvielsesfesten 1827 skrev han et langt Lykønskingsdigt paa Latin.

Engelstoft havde længe inden dette Tidspunkt dannet sig sin Mening om en ny Læreanstalt i Sorø. I et Brev til Prof. *Thorlacius*, skrevet et Par Dage efter Branden 1813, beklager han, at man ikke forlængst har oprettet et nyt Institut i Sorø, om hvis Organisation man nu har forhandlet i syv Aar; da havde Ulykken maaske ikke fundet Sted. Men Grunden til den stadige Udsættelse er den, at „man vil kunstle — man speculerer paa Agreements — man vil amalgamere gammelt og nyt, offentlig og privat Interesse, og under alt dette sker intet.“⁶⁾

Hvad Engelstoft mener med den private Interesse, der spillede ind i de langtrukne Forhandlinger, fremgaar af hans Brev en halv Snes Dage senere; han skriver her: „For Resten kan ved denne Begivenhed en af de største Hindringer for Sorø Academies Genoprettelse som Læreanstalt ansees hævet. Hiint Palæ var alt for tilløkkende for en Oberhofmester, og i en Saadans Rettigheder havde *Stemann* vidst at sætte sig. Nu er han da paa en vis Maade delogeret.“

Engelstoft fremsætter derpaa sin Anskuelse og Plan. Direktionen skulde nu i Hast indrette den nye Læreanstalt og opføre de nye Bygninger med Bolig for Rektoren eller Direktionen. Der skulde ingen Oberhofmester være; det var „en aldeles overflødig og principstridig Charge; thi ridderlige eller adelige Academier faaer vel ingen Regiering og intet Collegium isinde at stifte i vore Dage.“

Han tvivlede dog om, at man virkelig vilde benytte det gunstige Øjeblik. Ene kunde han ikke udrette noget.⁷⁾

Der synes efter dette at være stærke Grunde for at tilskrive Engelstoft en god Del af Æren for den Form, hvorunder Skolen omsider genoprettedes af *Frederik VI*.

Naar *Mynster* skriver, at Planens Ophavsmand er ham ukendt, har vi sikkert Lov til at mene, at denne altsaa ikke kan være *Malling*; vi kunde snare fristes til at tro, at Ophavsmanden er Engelstoft, og at *Mynster* har undladt at nævne ham; deres Forhold til hinanden i Direktionen var ikke det bedste.⁸⁾

Har *Malling* end udad til staaet som primus motor, som den, der skød Kuglen ud, saa er det vist, at en anden har støbt den. Æren kan derfor ikke udelukkende blive *Mallings*.

Olaf Carlsen.

⁴⁾ l. c., S. 216.

⁵⁾ C. F. WEGENER: *Laurids Engelstoft*, S. 84.

⁶⁾ Udvalg af *Laurids Engelstofts Skrifter*, III, S. 376.

⁷⁾ Anf. Skr. III, S. 381.

⁸⁾ WERLAUFF: *Erindringer af mit Liv*, S. 109 og 170.

¹⁾ 10. Aarg. Nr. 12, S. 91. — Fremhævelsen af mig.

²⁾ J. P. MYNSTER: Meddelelser om mit Levned, S. 200.

³⁾ l. c., S. 214.

RUSGILDET
DEN 4. DECEMBER 1926

*

DET var ikke nogen videre talrig forsamling, der havde givet møde til rusgildet i „Borgernes Hus“ den 4. ds. Foruden samfundets 30 gæster, dimittender fra 1926 og 50-årsjubilarer, var der godt et halvhundrede deltagere. Sandt nok gjorde det festen lidt mere intim, men de nye unge kammerater fik ikke noget overvældende indtryk af de gamles interesse for samfundets sammenkomster. Naa, Tiderne er jo vanskelige for alle. —

Ved immatrikulationshøjtideligheden bød *Formanden* velkommen og gav ordet til Professor, Dr. *Axel Møller*, hvis fortræffelige, med stærkt bifald modtagne tale vil findes her i bladet, hvorefter årets høst af dimittender modtog samfundets emblem og et haandtryk af formanden.

Man begav sig nu til en anden sal, hvor festmåltidet var dækket. Ved dettes begyndelse henstillede formanden, at gåsestegen fik madro, så at talerne først blev afleverede ved ostantretningen. Da gåsen var vederfaredes fuld retfærdighed, talte *Formanden* for gæsterne, og oplæste derunder et brev fra direktør *Carstens* i Holland (en af 50-års jubilarerne), hvori denne lagde de unge mange gode leveregler på sinde, og endte med en skål for 1926-dimittenderne og 50-års jubilarerne, hvoraf der var 5 tilstede: maleren *John Lübschitz*, rektor *M. C. Koefoed*, billedhuggeren *Ludvig Brandstrup*, statsskovbrugsdirektør, kammerherre *Buchwald* og cricketspillet's nestor, postkontrollør *Hasselbalch*.

Rektor *Koefoed* takkede på jubilarerne vegne og dvælede smukt ved minderne fra Sorø, medens student *H. E. Sand* takkede på russernes vegne, og udbragte en skål for Soransk Samfund. Derefter talte kontorchef *Louis E. Grandjean* for de ikke-indbudte 25-års studenterjubilarer. En af *Aage Lind* til lejligheden skreven sang, en hyldest til 25 års jubilarene (til hvem *Lind* selv hører) blev derpå afsunget. Der blev kvitteret for sangen med stærkt håndklap. Formanden udbragte skålen for Sorø, og efter at den solide æblekage var fortæret, ønskede sekretæren velbekomme og bad selskabet begive sig til de tilstødende lokaler, hvor kaffen og „Soraner-Cigarerne“, Marsmanns nye mærke, ventede, medens spisesalen blev ryddet til punchesoldet.

Klokken blev henved 10½ inden selskabet atter sad i sluttet kreds, nu om punchebollerne. Her vekslede taler og sange, medens stemningen yderligere steg nogle grader. Bogtrykker *Anker-Olsen* talte for kammeratskabet, *Grandjean* for de 1926-Soranere, der ingen afsluttende examen havde taget, og hvoraf flere var mødt til festen, kontorchef i spejderkorpset *Lütcken-Lehn* for mere kammeratskab og læge *Skovgaard* for rustaleren, professor *Axel Møller*, der svarede ganske kort. Endvidere talte d'hr. læge *Duepetersen*, cand. pharm. *Emil Bang*, *Dahl*, kammerherre *Buchwald*, ingeniør *Stavnsbjerg*, student *Frode Sand* og tilslut kontorchef *Harhoff*, der ledede soldet som magister bibendi, for Danmark.

Ved midnatstimen blev soldet hævet, skønt mange røster hævdede sig mod at bryde saa tidligt op, når man netop var rystet hyggeligt sammen. Efter sigende var der dog ogsaa dem, der festede videre — udenfor programmet!

Co.

* * *

TIL HAM, DER VAR RUS FOR
25 AAR SIDEN.

*

VED SORANSK SAMFUDES RUSGILDE 4. DECEMBER 1926.

*

Mel.: Fredm. Ep. 31

Nu staar Du, hvor Vejene skiller;
tilhøjre den vaarlige Egn,
hvor Fauner saa listelig spiller
bag Markernes Gærder og Hegn,
— tilvenstre de kølige Skygger
blandt Sommerens mørknende Træer,
hvor Stilheden rykker Dig nær
og Smaafugle bygger.

Tilhøjre en Ungdom, der travers
saa trøstigt, hvor Fædrene gik
mod Gigt og besværede Maver
og Kone og Børn og Butik,
tilvenstre de skaldede Isser,
hvor Viisdommens Ugler har Plads
og hvisker ved vinfyldte Glas:
pas paa, for det hidser!

Tilhøjre de smilende Dage,
— skønt: var de mon helt som Du tror
nu, Tanken lidt rørt gaar tilbage
fra Pladsen ved Samfundets Bord?
men af deres Brydning og Gæring
og Drømme og Tvivl og Besvær
har Manddommen hentet sit Værd
og suget sin Næring.

Og er der vel Ting, Du fortryder,
og nok, som Du nødig saa gjort,
al Ungdom dog dybest betyder
en Kamp mellem ringe og stort,
og værre er det, Du forliste
den Gang Du fik bedre Forstand,
thi Fejl af en fuldkommen Mand
skal med i hans Kiste.

Hver Dag er en Grænse der skiller,
og Viismanden slaar sig tilfreds,
et Valg er der ingen, der stiller,
for Vejen tilvenstre er vis,
— tilhøjre er Landet kun Minder
befolket af Skygger i Drift,
hvor gylden i Taagernes Rift
en Solstraale skinner.

Skal Aarene komme med Tyngde,
saa øs af Erindringens Kar:
se dér, midt i Russernes Klynge
staar ogsaa Du selv, som Du var,
endnu gaar Du frem uden Krykke,
endnu har Du gemt i din Pung
en Skilling fra, da Du var ung,
som bringer Dig Lykke.

Aage Lind.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

PETER har været til Intelligensprøve paa Skolen i de sidste Dage før Jul. Det var i Grunden voldsomt sjovt. Først fik alle Drengene nogle Talrækker, som skulde fortættes. Det gik udmærket, for Peter studerer jo sin Familiejournal ordentlig. Saa kom der en Konge med Krone og Scepter, Land og Rige, og der skulde sættes Streg under de to Ting, som Kongen daarligst kunde undvære. Peter huskede jo paa, at i Kortene kender man Kongen paa Krone og Scepter, og satte altsaa Streg under de to. Det var underligt nok, at Læreren kunde mene, det skulde have været de to andre. Men Peter har endnu ikke været til Translokation og sunget: „at Guld og Sølv, det skal I ikke sanke“. Havde han været det, saa var han nok ikke bleven saa stærkt blændet af Kronens og Scepterets Glans. Endelig fik Eleverne forelagt nogle Ordsammenstillinger, men de var pærelette. At „læk og utæt“ betyder det samme, men „haard“ og „blød“ det modsatte, det maa man jo selv være blød for ikke at kunne fatte!

Peter er ked ad, at han ikke vilde gaa til Danseøvelse i Vinter. Han troede, det var det sædvanlige med Positioner og pas de deux, og det blev han saa inderlig træt af ifjor hjemme. Men hans Værtinde gaar selv til Danseøvelse i Vinter, og hun siger, at det er saa umaadelig morsomt at danse Charleston. Hun kan ikke mere sætte Tærne udad, og rundt i Gaderne gaar Piger og Dreng og vrider Benene og er kalveknædede allesammen, saa det kan Peter jo nok forstaa, maa være temmelig grinagtigt. Der er ældre Borgere og Borgerinder med, som paa denne Maade lufter deres Embonpoints (Peter bruger et dansk Ord istedetfor), og han tror næsten, at ogsaa nogle af de ældre Lærere sørger for deres Sundhed paa denne Maade, saa den er jo temmelig spys.

Peter spiste sig syg i Juleknas den sidste Aften før Afrejsen; men det gør jo ikke saa meget. Der bliver ingen hørt den sidste Dag, og med Toget kom han i rette Tid og havde kun glemt Kasket og Lommetørklæder.

X.

* * *

GAMLE SORANERE

*

Justitsministeriet har fra den 1. Januar 1927 at regne ophævet den Politiinspektør *Hakon Jørgensen* ved Justitsministeriets Skrivelse af 5. Februar 1926 meddelte Konstitution til for et Tidsrum af et Aar at udføre de med Stillingen som Politidirektør i København forbundne Forretninger.

Det vil have gjort alle *Hakon Jørgensen*s mange Venner indenfor Soransk Samfund ondt at erfare, at den Sygdom, hvoraf han i de sidste Par Aar har lidt, endnu ikke er hævet, saaledes at han har kunnet modtage fast Ansættelse i det Embede, til hvis Varetagelse hans ypperlige Evner og betydelige Indsats i Politiets Arbejde gennem mange Aar i ganske særlig Grad kvalificerede ham. Politiinspektøren har foreløbig faaet Orlov paa længere Tid fra sit Embede for at søge Restitution, og vi haaber alle, at han i den Tid vil kunne genvinde sit Helbred i videst mulig Udstrækning, saaledes at vi paany kan se ham baade i hans daglige Gerning og i den kammeratlige Kred, der saa længe har maattet savne ham.

*

Tidligere mangeaarigt Medlem af Soransk Samfunds Bestyrelse, Grosserer *Th. Hilarius Kalko* og Frue har atter taget Ophold i København.

*

Som Følge af at Red.s Eksemplar af „Statstidende“ for 6. Oktober f. A. har været forlagt, har vi beklageligvis ikke før kunnet bringe autoritativ Meddelelse om, at der efter Indstilling fra Undervisningsministeriet ved kgl. Resolution af 2. Oktober 1926 er meddelt Adjunkterne ved Sorø Akademis Skole *Carl Albert Nielsen* og Kaptajn *Oluf Benjamin Müller*, R. af Dbg., Udnævnelse til Lektorer ved samme Skole fra 1. Oktober 1926 at regne.

Skønt der saaledes ikke just er Tale om nogen Nyhed, maa vi dog til Meddelelsen her om vore to Kammeraters Udnævnelse føje Soranernes Lykønskning med Tilføjeelse af, at den ikke er mindre velment, fordi den er et Kvartal forsinket!

*

Under 1. Januar er Løjtnant af Reserven ved Livgarden, Godsejer *Mogens Thomas Ludvig Gustav Grüner* udnævnt til Kammerjunker.

* * *

SORANSKE PENNE

*

H. Boesgaard: Naar Jagten gaar ind. Illustreret af Victor Johansen. Hage & Clausens Forlag 1926.

Et nydeligt lille Bind med en halv Snes stilfærdige Kærlighedserklæringer til dansk Natur af en af dens trofaste Elskere — en af dem, der har den lykkelige Evne at kunne udtale sin Kærlighed til Mose og Skov, Dyr og Fugl, Bøsse og Baad uden nogensinde at blive banal eller ligegyldig. Det lidt graasprængte og vemodige er blevet kendeligere hos denne Jæger og sailing-man, hvem Livet i sin Visdom har anbragt i det daglige mellem Storbyens Mure. Og alligevel — mon ikke Langelands Klinte, det vide vestjydske Revier og Fjordes og Sundes Saltvandssprøjt netop helst maa være hans Eje, der genoplever det altsammen paa Baggrund af selve det snevre Bystræde (hvor der dog ogsaa engang groede grønne Pile) og som med sin Pen kan fremtrylle et straalende, vestjydsk Sen-Sommerlandskab, blot fordi han tilfældig har set Kongens Haves næsten nøgne Træer under sejlede Maaneskyer?

Boesgaards sidste Bog — der visselig ikke er beregnet for Jægere alene — kom til Jul, men den vil være sin Læser kær hele Aaret rundt. Læs den!

*

En lille, i December udkommet *Hørsholms Sogns Julebog* (i Kommission hos Boghandler *Olaf Cohn*, Hørsholm,) har et helt soransk Præg: den indledes med et smukt Juledigt af den ene af Udgiverne, Adjunkt *Poul Schjærff* og indeholder bl. a. en Afhandling af Arkivar *Hans Ellekilde* om Hørsholms Sogns Folkesagn medens *Schjærff* fremdrager og kommenterer et ukendt Digt af Holger Drachmann — en brillant Vise om Ewalds Høj ved Rungsted, skrevet til en Ewald-Fest, som Digteren arrangerede for de Rungsted-folk i 100-Aaret for Opførelsen af Ewalds Fiskerne — og senere indleder en Række Artikler om Hørsholm- og Rungstedegnen i dansk Digtning.

Som det heraf ses er den lille Bog noget udover den sædvanlige Julelitteratur og bestemt ogsaa for andre end netop Sognets Beboere!

hgo.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Søner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Maleremestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONSGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegoda
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
går under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Rømfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

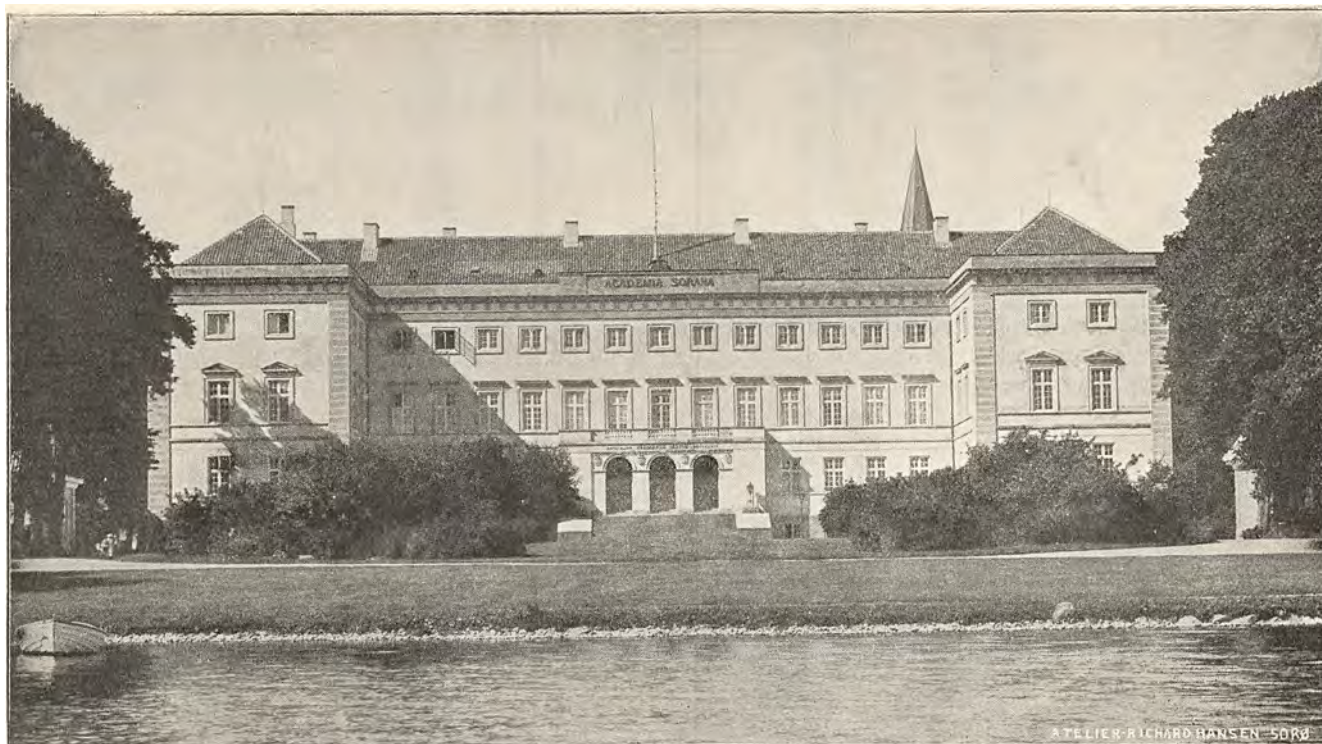
KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
} 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

Regnestok for Soranere!
Soranere bør alle kunne behandle og
eje en Regnestok, der er uundværlig
ved alle Kalkulationer. Kursus Nr. 11
koster med Bøger, Breve og en 27
cm-lang Regnestok 15 Kr. plus Por-
to. Kursus Nr. 13 koster med en 15
cm. Regnestok 9 Kr. plus Porto. Un-
dervisningsplan sendes gratis til alle.
Hyldegaards Tværvvej 11, Charl.
Brevundervisningsinstituttet

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORANER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 2.

FEBRUAR 1927

OM ET SORANSK SÆRPRÆG.

Af Kontorchef F. v. HOLSTEIN.

*

HR. OLAF CARLSENS interessante Artikel i Soraner-bladet Nr. 12 for afvigte December om Regensburg og Soranerne i Slesvig giver mig Anledning til nogle Bemærkninger.

For nogle og fyrretyve Aar siden hændte det nemlig en Dag, at en fhv. slesvigsk Embedsmand henvendte sig til mig, som han vidste var en interesseret gammel Soraner, og udbad sig forskellige Oplysninger om Sorø Akademis Skole, da han tænkte sig Muligheden af i en nær Fremtid at ville sende sin Søn til Sorø. Sønnen var opvoxet i et Hjem, der var stærkt præget af Nationalitetskampen i Slesvig og Begivenhederne i 1864, og det var Faderen meget om at gjøre, at disse Indtryk ikke skulde udviskes eller forfladiges.

Forespørgeren var i sin Tid i Flensborg kommen i nær Berøring med flere af de i Nationalitetskampen fremtrædende Danske — han nævnte *Aleth Hansen*, *Fritz Meyer*, *C. F. Monrad*, *Regensburg* o. fl., der alle var gamle Soranere. Ved Samlivet med dem havde han faaet det Indtryk, at Sorø Akademi i de paagældendes Skoletid i fremtrædende Grad havde været en Planteskole for Fædrelandssind og Danskhed, og han vilde gjerne være paa det Rene med, om Forholdet var ligedan endnu.

Jeg svarede, at det allerede var mere end 20 Aar, siden jeg havde forladt Sorø, og at jeg kun kunde tale om Forholdene i min egen Skoletid. Jeg havde været i Skolen i de bevægede Aar 1863 og 1864, og jeg havde som ung Student tilfældig været til Stede i Sorø hin 16. Juli 1870,

da det mægtige Budskab fløi ud over Verden, at Frankrig havde erklæret Preussen Krig. Den Stemning, som hin Dag besjælede Store og Smaa, og som gav sig begejstret Udtryk i Fædrelandssange og Krigssange, skal jeg aldrig glemme.

Men for selve Skoletiden var mit Indtryk forøvrigt, at *Eugen Ibsen* egentlig var den eneste af de mange Lærere, som bevidst bestræbte sig for hos sine Elever at fremkalde og vedligeholde en vaagen Nationalfølelse og Kjærlighed til Fædrelandet. Fra *Skolens* Side gjordes der efter mit Skjøn Intet for at udvikle og bevare en særlig national Tradition blandt Soranerne. Selv en Mand som *Rosing*, hvis varme Fædrelandssind kunde give sig Udtryk i herlige Sange, var i Historietimen kun Hører og tillod ikke, at nogen under Examinationen søgte at brillere ved en andet Steds fra hentet, mere stemningsfuld Udvikling af de i Allens og Bohrs Lærebøger fremstillede tørre Fakta.

Forespørgeren var naturligvis ikke rigtig fornøjet med mit Svar. Men han bestemte sig dog til at sende sin Dreng til Sorø; og saavidt mig bekjendt, har han aldrig fortrudt det.

Hvis en bekymret Fader *nu* kom til mig med en Forespørgsel som den oven anførte, vilde mit Svar blive det samme som for 40 Aar siden, selvfølgelig dog med Henvisning til den nu saa meget længere Afstand fra min egen Skoletid.

Medens mine Tanker har kredset om dette Spørgsmaal, har jeg mere og mere maattet beklage, at vi Soranere, Nutidens unge Mennesker saalidt som jeg og Kammeraterne fra min Skoletid, ikke ved noget Særpræg udmærke os fremfor de utalte Skarer af unge Mennesker, som nu til

Dags aarlig udgaar fra Landets mange andre højere Skoler. Phoenixmærket er jo ikke nok.

Vilde det ikke være ønskeligt, om vi gamle havde havt og om Nutidens og kommende Slægter af Soranere kunde faae et virkeligt nationalt Særpræg, saaledes som Fortidens Soranere formentlig have havt?

Jeg vil antage det. Og hvis den yngre Slægt er enig med mig om Ønskeligheden af en saadan Renæssance, maa vi alle, gamle og unge Soranere, Disciple og Lærere, hver paa sin Maade, bevidst kunne samvirke.

I Skolen maa Lærerne tage Sagen i deres Haand. Og intet Sted i vort Land, skulde man synes, kan det være lettere end i Sorø, hos Ungdommen at fremelske og pleje en særlig national Følelse og Kjærlighed til Fædrelandet. Sorø, hvor Minderne lever i Skovene, Søen og den hele Omegn, medens Murene i den herlige gamle Kirke taler om Hvideslægten og dens Række af store Navne!

Sangen maa fremmes. Der bør synges overalt, baade hjemme paa Akademiet og ved Udflugter og Sammenkomster. Ikke Revyviser; men Soranerne bør gjøre sig til Vane at synge alle vore smukke Fædrelandssange, lige fra „Kong Christian“ til „Den tapre Landsoldat“ og „Det haver saa nyligen regnet“. Og alle Versene maa kunnes og synges udenad!

Desværre kjender jeg personlig for lidt til det vistnok fortræffelige Soldaterkorps. Men jeg kunde tænke mig, at Korps et og dets Ledere maatte kunne danne Stammen for en national Bevægelse blandt Soranerne.

Som det blivende Element maatte Lærerne, som sagt, være de ledende. Og en bevidst Samvirken mellem de Lærere, som nu er Ungdommens Vejledere i Sorø, turde være lige saa nødvendig som en forstaaende Modtagelighed hos den soranske Ungdom. Jeg kunde saaledes tænke mig, at det kunde blive Regel, at de ældste Klasser under Ledelse af en eller flere Lærere hvert Aar i en af Smaafærierne aflagde Besøg i den gjenvundne Del af Sønderjylland. Als og Dybbøl maatte besøges og hele Skanserækken passeres fra No. 1 og 2 nede ved Vemmingbund til Skanse No. 10 oppe ved Als Sund, medens de unge Mennesker samtidig ved de mange Krigergrave hørte om det heltemodige Forsvar i 1864 og om den ulykkelige 18. April. Man maatte heller ikke glemme at minde om, at i 1848 kæmpede vore Fædre og Bedstefædre sejrrikt paa de samme Steder den 28. Maj og 5. Juni.

Soranerne maatte ikke gaa udenom Broager Kirkegaard, hvor Mindehøien fortæller om Sønderjydernes forfærdelige Indsats i Verdenskrigen. Ingen behøver at skamme sig ved at knuse en Taare, naar man her læser Navnene paa henved 200 unge Mænd *alene fra Broager Sogn*, der som tyske Soldater maatte lade deres Liv i Verdenskrigen.

Feriereisen kunde slutte med en Fodtur langs den skjønne Flensborg Fjord, paa hvis Nordside en Række fortræffelige Hoteller indbyder de trætte Vandrere til Hvile.

*

Naar saa Skoletiden er endt og den Tid en Gang kommer, da de unge Mennesker skal ud i Livet, hvad enten det er som Embedsmænd, Præster, Læger eller Officerer, Landmænd eller Næringsdrivende, lad det saa blive en Æressag for alle unge Soranere, som det var for vore Kammerater, at søge ned til Sønderjylland. Forholdene der er endnu vanskelige; og der kræves Mænd, som ikke blot har Kundskaber og praktisk Dygtighed, men som

fremfor alt har Smidighed og Takt til at udjævne Vanskelighederne. Men ingen Livsgjerning maa, forekommer det mig, være saa tiltrækkende for en fædrelandssindet og virkelysten ung Mand. Og jeg vilde ønske, at mange unge Kammerater blandt Soranerne vilde sætte en Virksomhed i Sønderjylland som deres Maal.

Det er naturligvis let at give Raad — vil man maaske sige — naar Raadgiveren forlængst selv er traadt ud af de Arbeidendes Rækker og kun kan være kritisk Tilskuer ved andres Bestræbelser. Ja vel; men mit Maal har kun været at slaa til Lyd for Sagen; at ægge og vække, maaske til Modsigelse, men forhaabentlig ogsaa til Tilslutning, naar jeg udtaler Haab om, at Soranerne nu, som i tidligere Tid, maatte faae et saadant nationalt Særpræg og en Tilpasningsevne, som maatte gjøre dem særlig skikkede til at være blandt Forposterne ved vor Sydgrænse.

* * *

KONGEBILLEDERNE I SOLENNITETS- SALEN

Ved V. THORLACIUS-USSING.

*

DET er altid en Fornøjelse at læse Kontorchef H. G. Olriks Artikler om forskellige soranske Forhold baseret paa det flittige og fortjenstfulde Arkivararbejde, som han nu i en Aarrække har drevet. Saadanne Artikler giver Soraner-Bladet en virkelig Eksistensberettigelse. Med stor Interesse læste jeg derfor Olriks Artikel om Kongebillederne i Januarnumret, og naar jeg yderligere vil komme med et Par Oplysninger, er det, fordi jeg synes det værd at tage det sidste lille Skridt ned til Sagens „fulde Opklaring“, efter at Olrik har ført os det længste og besværligste Stykke frem. Sagen er nemlig, at de officielle Akter undertiden siger noget, der ikke helt dækker de faktiske Forhold. Vi er i dette Tilfælde saa heldige at kunne kontrollere, hvad der er foregaaet bag Kulisserne, navnlig med Hensyn til de tre Portrætter af Frederik II., Christian IV. og Frederik VI. og Eckersbergs Forhold til disse.

Med Hensyn til Portrætterne af Christian VI. og Frederik V. er det fastslaaet, at de er udført 1826 af Constantin Hansens Fader, Portrætmaleren Hans Hansen. I Akterne kaldes de „2de Kopie Malerier“, men om de egentlig er det, man nu kalder en Kopi, kan man disputere om. Olrik mener, at Forbilledet for Frederik V.'s Portræt er Pilo's Maleri, der saas paa den svenske Udstilling 1922 (det ses forøvrigt til daglig paa Statens Museum for Kunst!). Dette er for Stillingens vedkommende meget sandsynligt; men den koloristiske Virkning i de to Billeder er uhyre forskellig. Mens Museets Billede er stemt i Pilos lette og lyse Toner med grønt og dæmpet skarlagensrødt som dominerende Farver, er Sorøbilledet mørkt og tungt, idet bl. a. Draperiet bag Figuren har faaet en dyb mørkeblaa, fløjelsagtig Farve, hvor Museets har et livligt stærkt blaa-grønt Draperi. Maa jeg i Parentes protestere energisk mod, at Ordet Kopi overhovedet sættes i Forbindelse med Museets storartede Billede. Dette er absolut det primære blandt flere Eksemplarer, hvad ogsaa den glimrende Skitse, der hænger ved Siden af, viser. De Gentagelser af Kunstmuseets Billede, som jeg kender, nemlig Valdemarslotsbilledet fra 1751¹⁾ og Halvfigurbilledet paa Rosenborg har begge det grønne Draperi og den lysere Farveholdning. Ingen af dem har nogen Søjle i Baggrunden

saaledes som Sorøbilledet. Paa Kunstmuseets Skitse er Søjlen kun lige antydet, og paa det fuldførte Billede kan man knap skimte den. Hans Hansens Maleri maa derfor enten repræsentere en nu tabt Variant af Pilo's Kroningsbillede, eller ogsaa maa Hansen have muntret sig med at lave Baggrunden og hele Farveholdningen i Pilo's Maleri om. Dog Problemet har nærmest kun Interesse for Kunsthistorikere.

Ganske oplagt syntes det derimod at forholde sig med Billederne af Frederik II., Christian IV og Frederik VI. Efter de officielle Akter maatte Olrik være fuldt berettiget til at tro, at de alle tre var malet af C. W. Eckersberg. Dette er dog kun Tilfældet med det sidste, mens Eckersberg ikke har udført de to andre. E. Hannover har været i sin gode Ret til ikke at optage Malerierne af Fr. II. og Chr. IV. i Fortegnelsen over Eckersbergs Arbejder. Gennem Eckersbergs Dagbøger, Charlottenborgs Udstillingskatalog og Auktionskataloget efter Eckersbergs Død kan vi ganske nøje, næsten Dag for Dag, følge Tilblivelsen af de tre Kongers Billeder.

I Efteraaret 1825 har Akademiets Bygmester Peder Malling jo sat sig i Bevægelse for at faa Kongebillederne udført, og det maa være kommet til en Underhaandsaftale mellem ham og Eckersberg, thi denne sidste noterer den 9. Jan. 1826 i sin Dagbog: „Kjøbt 17½ Allen Læred til de tre Kongeportraiter til Sorø. 8 Rbdr. 4 Mk. 8 sk.².“

Imidlertid synes Eckersberg først derefter at have begyndt at arbejde med Udkast til Figurerne, thi bagpaa den her gengivne Sepiategning til Frederik II.s Portræt har hans Søn Erling skrevet „Februar 1826“, og Erfaringen har vist, at Sønnens Oplysninger om Faderens Arbejder i de allerfleste Tilfælde er ganske paalidelige. Desuden har Eckersberg udført lignende Udkast og Sepiategninger til Chr. IV.s og Frederik VI.s Figurer³), thi „den 1. Marti bragte Geheimeraad Malling Udkastene til Konge Portraiterne fra Kongen, som denne havde bifaldt, at de maatte males saaledes. Samme Dag begyndte Rørbye

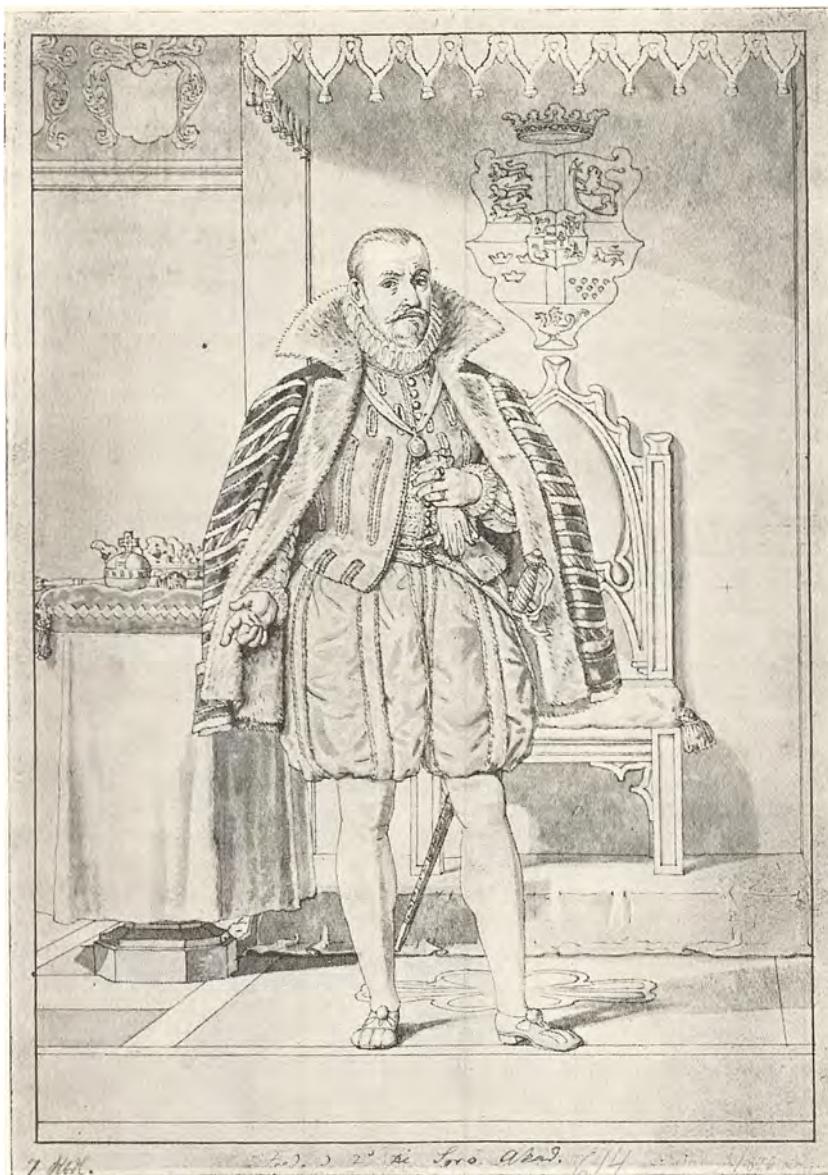
paa Frederik II. Portraitfigur“. Øjensynlig har det været Eckersbergs Mening, at Martinus Rørbye (1803—1848) skulde udføre baade Fr. II. og Chr. IV., thi Rørbye har malet Skitser til begge Billeder. Disse Skitser fandtes i Eckersbergs Eje⁴). Men han har maaske ikke kunnet overkomme begge, og det er saa blevet overdraget hans Ven og Medelev hos Eckersberg Albert Kuchler (1803—1886) at male Chr. IV. Den 14. Marts fik E. 400 Rbdlr. Sedler i Forskud paa disse to Malerier. Den 18.

betalte han Regningen paa Lærredet. Saa hører vi først den 29. Sept. „Kuchler og Rørbye malede Ansigterne paa deres Konger“, den 30. „Eftergaaet og retoucheret Ansigterne paa Kuchlers og Rørbyes Kongeportraiter“ og den 2. Oktbr. „Kuchler og Rørbye bleve færdige med deres Kongefigurer“.

Eckersberg havde imidlertid selv fuldført Maleriet af Frederik VI. og den 3. Okt. meldte han „til Prof. Malling at Malerierne til Sorø vare færdige“. Den 13. besigtigede den gamle Geheimeraad Ove Malling Billederne, og Eckersberg sendte Regning paa Restbeløbet 400 Rbdlr., der udbetaltes den 25. Den 26. „imodtog Kuchler for det første sine 100 Rbdlr. for sit Kongeportrait“ og den 27. læses „leveret til Rørbye 100 Rbdlr. Sedler for Maleriet Frederik II.“.

Endnu bedre Besked ved vi om Udførelsen af Frederik VI.s Billede, som Eckersberg selv havde paataget sig.

Han havde hertil gjort omhyggelige Forarbejder, saaledes flere Tegninger og mindst to malede Skitser. Den ene af disse samt fire Tegninger solgtes paa hans Auktion⁵), mens hans Søn, Arkitekten Jens Juel Eckersberg, beholdt den anden Skitse, der solgtes efter hans Død 1891.⁶) Selve Udførelsen af Sorøbilledet paabegyndte Eckersberg den 1. Juni 1826, og vi læser ofte Notitser om den i Dagbogen. Den 9. Juni saaledes: „Imodtaget fra Theatrets Garderobe to Fløjels med Hermelin besatte Kongekaaber“ og den 17. Aug.: „Hos Oberhofmarskallen, om Kroningsdrakten“. Den 4. Sept.: „Begyndt atter at male paa Kongens

C. W. Eckersberg: Tegning til Frederik II.s Billede.

Den kgl. Kobberstiksamling.

Portraitfigur, som havde staaet urørt en 10 a 12 Dage." Og nu gaar det Slag i Slag. Fra den 5.—7., 13.—16. og 19.—23. Septh. noteres daglig „arbeidet paa Portraitfiguren“, den 22. endog „flittigt“. Den 26. „Malet Ansigtet paa Kongens Portraitfigur“ og 27. fuldendes den med et Lettelsens Suk. Den 12. Okt. aflagde Eckersberg Etatsraad Bugge et Besøg sikkert forat melde Fuldførelsen, og den 17. blev Maleriet bragt ud paa Amalienborg „for der at sees“. Atter den 25. var Eckersberg hos Bugge, og nu begyndte Vanskelighederne med at faa Betaling for Arbejdet, thi den 1. Novbr. bragte Etatsraad Bugge „den Efterretning: at Kongen ikke vilde betale hans Portraitfigur til Sorø“. Da Peder Malling den 4. besøgte Eckersberg, fik han at høre om Vanskelighederne, og den 20. aflagde han igen et Besøg for at konferere om Sagen. Hvorledes denne blev ordnet har Olrik fortalt os, men i Eckersbergs Dagbog hører vi først derom paa Kunstnerens Fødselsdag d. 2. Januar 1827, da han skriver: „Idag var da mit 44 Aar tilbagelagt — Gud være takket for den Skjæbne som hidindtil har ledsaget mig . . . Prof. Malling underrettede mig om, at jeg idag vilde ved Herr. Justitsraad Schiern imodtage Betaling for Portraitfiguren til Sorø . . . Vi vare alle lystige om Aftenen ved et Glas Punsch. — Imodtaget en Gave af Frue Rørbye 1 Daase Anchovis og en Lax —“. Den følgende Dag modtog Eckersberg „den saalænge ventede Betaling“ 800 Rbdlr. Sedler. Heraf fik henholdsvis den 4. og 10. Jan. Rørbye og Kuchler hver deres „anden 100 Seddel for deres Malerier til Sorø“.

Forholdet er altsaa ganske klart dette, at Eckersberg med sit Navn har skaffet sine to kun 23 Aar gamle Elever Kuchler og Rørbye en sikkert velkommen Indtægt paa 200 Rdlr. hver for at udføre de to Malerier til Sorø. Han har hjulpet dem ved at give Tegning til Billederne og retouchere lidt paa Figureernes Ansigter. Derfor har han til sin egen slunkne Pung beregnet sig et lignende Beløb, men som den Hædersmand, han var, har han ladet sine unge Kunstfæller faa den Ære, der tilkom dem, ved at Billederne blev udstillet under deres eget Navn⁷⁾. Thi paa Udstillingen 1827, der aabnedes paa Akademiets Stiftelsesdag den 31. Marts, saas Eckersbergs Portræt af Frederik VI. „bestemt til Solennitætssalen i Sorø Akademie“ under Nr. 7, mens „A. Kuchler, Eleve“ og „M. Rørbye, Eleve“ henholdsvis under Nr. 66 og 70 udstillede deres Kongebilleder.

Men endnu engang hører vi om de tre Billeder i Eckersbergs Dagbog. Ikke i Anledning af Udstillingen, thi under den havde han alvorligere Ting at tænke paa. Hans Kone laa da meget syg og døde den 19. April. Men i Begyndelsen af Maj kom Malling en Dag (d. 8.) op til Eckersberg „for at sige: at imorgen tidlig skulde komme en Vogn for at kjøre os til Sorø“. Kl. 6½ den 9. om Morgenen rejste Eckersberg „fra Byen i en magelig Wiernervogn med Kuchler, Rørbye og Erling til Sorø . . . ankom til Sorø om Aftenen Kl. 7¾“. Desuden har de sikkert haft de tre Konger med i Vognen. Den følgende Dag — den 10. Maj — gik efter Dagbogen saaledes: „Vi besaa i Dag den skjønne Akademiebygning, som gjør dens Mester Prof. Malling megen Ære, vore tre Konger bleve finisserede — og Hansens to Konger, paa nye og (!) spændte og finisserede — dermed gik Formiddagen — det regnede ogsaa stærkt, om Eftermid. besaa vi Kirken, saae alle Harders⁸⁾ Tegninger fra hans Reise og hans Malerier — og gjorde, da det var blevet godt Veir om Aftenen en Tour paa Søen. Egnen er særdeles skjøn. Aftenen tilbragte vi hos Ingemanns.“ Den næste Dag, som var Store Bededag, kørte de om Morgenen Kl. 6¾ tilbage til København. I Roskilde traf de „Confe-

renzraad Hansen⁹⁾, Malling, hans Søster og Hetsch¹⁰⁾ som nu reiste til Sorø“. Malling har saaledes haft selve Overbygningsdirektøren C. F. Hansen og Professoren i Arkitektur ved Kunstakademiet med i Sorø for at syne hans nu fuldførte Værk.

Og dermed har vi fulgt Kongebilledernes Tilblivelse fra Eckersberg købte Lærredet til det blev spændt op i Festsalens Vægfelte. Skulde nogle af de ovenfor omtalte Skitser eller Tegninger komme frem paa Markedet, foreslaar jeg, at en eller anden velbeslaaet gammel Soraner køber dem og forærer dem til Skolen. Dens Kunstsamling vilde da sikkert faa en god Forøgelse — adskillig værdifuldere end flere af de Malerier, som vort Aarhundrede har vel-signet Skolen med.

NOTER.

¹⁾ Danske malede Portrætter X p. 9 (Afb.)

²⁾ Hvad i det flg. sættes i Anførselstegn er Citater af E.'s Dagbøger.

³⁾ Eckersbergs Auk. 17. Jan. 1854. Nr. 614. Den danske Kong Frederik den anden i Kroningsdragt. Sepia. Maleriet efter denne Tegning udført af M. Rørbye til Sorø Academie.

Nr. 615. 2 Blade. Partier af Throngemakket til samme Portraitfigur.

Nr. 618. Kong Christian den Fjerde i Kroningsdragt. Sepia. Maleriet udført af A. Kychler efter denne Tegning til Sorø Academie.

Nr. 619. Udkast til samme Portraitfigur.

Nr. 620. Kong Frederik den Sjette i Kroningsdragt. (Den øverste Halvdeel.) Sepia. Maleriet udført til Sorø Academie.

Nr. 621. Kong Frederik den Sjette i Kroningsdragt. Sepia.

Nr. 622. 2 Blade. Partier af Frederik den Sjettes Throngemak.

For nogle Aar siden præsenteredes paa Kobberstiksamlingen en større farvelagt men ret ringe Tegning til Frederik II.s Billede. Saavidt jeg erindrer den, kan den næppe være gjort af Eckersberg.

⁴⁾ Solgt paa hans Auk. 17. Jan. 1854 Nr. 199. M. Rørbye: Skizze til Frederik den Andens og Christian den Fjerdens Portraitfigurer. 1826. Uden Blindramme. (Solgt til Gross. Rundin for 5 Rd. 3 sk.) — Jfr. [Mario Krohn]: Fortegnelse over M. Rørbyes Arbejder som Vejledning ved Udstillingen i Kunstforeningen Marts—April 1905 Nr. 10 og 273.

⁵⁾ Om Tegningerne se Anm. 3. — Skitsen: Auk. Nr. 77. Kong Frederik den Sjette i Kroningsdragt 1826. Skizze. (Hannover Nr. 375). Købt af Grev Danneskjold-Samsøe for 27 Rd. Atter solgt paa dennes Auk. 14. Juni 1894 Nr. 6 for 111 Kr. til Købmand Sander i Næstved.

⁶⁾ Auk. 29. April 1892 (Hannover Nr. 376) Nr. 1 a købt af Papirhandler Levysohn for 50 Kr. Atter solgt paa dennes Auk. den 17. Jan. 1921 som Nr. 32.

⁷⁾ Weilbach: Nyt dansk Kunstnerlexikon II., 327 (1897) er klar over Forholdet.

⁸⁾ H. G. S. Harder (1792—1873). Tegnælærer. Var fra 1824 paa Rejse i Italien. Weilbach's Kunstnerleksikon I, 390 er galt underrettet, naar det først lader ham komme hjem 1828. Harders under 1. Maj 1824 bevilgede 16 Maaneders Orlov var under 8. Oktober 1825 forlænget til Udgangen af Sommeren 1826 (se H. G. Olrik: Oversigt over Lærerstanden ved Sorø Akademi og dets Skoler 1822—1922, S. 91 og 122).

⁹⁾ C. F. Hansen (1756—1845). Arkitekt, Professor og Overbygningsdirektør.

¹⁰⁾ Mallings gode Ven Arkitekten G. F. Hetsch (1788—1864).

IN MEMORIAM.

Pastor L. N. V. Tolderlund-Hansen (Ungdomsbillede).

FOR et Par Uger siden døde Pastor *Lauritz Tolderlund-Hansen* fra Fjelstrup under et Besøg i Vemmetofte, hvor han skulde holde Gudstjeneste for Østerlandsmissionen, Dagen før han skulde deltage i denne Missions Bestyrelsesmøde i København.

Ved hans Død har den danske Folkekirke mistet en dygtig og meget virksom Præst, som netop nu stod i et fortrinligt og betydningsfuldt Arbejde i den genvundne Landsdel, et Arbejde, som han ved sit lyse Livssyn, sin personlige, udpræget danske Elskværdighed og sine samlende Egenskaber var særlig godt udrustet til, og Sorø Skole har mistet en af sine gode Sønner, ligesom vi er mange, der har mistet en god og trofast Ven.

Soraner var han i dobbelt Forstand, idet han var født i Sorø som Søn af Lærer og Kantor, senere Kordegn *S. P. Hansen*, hvem mange af os Soranere mindes som en dygtig Skrivelærer paa Akademiet. Hans Moder var født Tolderlund af den kendte Slægt, som adskillige gamle Soranere tilhører.

Han var sine Forældres eneste levende Barn, men et ikke ringe Antal skolesøgende Elever har i kortere eller længere Tid været optagne i det udmærkede Hjem. Saaledes var jeg hans Plejebroder 1883—84, da han paa Grund af Ungdom var Oversidder i IV. Klasse, og jeg er ham stor Tak skyldig for det gode Eksempel til Flid, som han foregik mig med i mit første, saa betydningsfulde Soraner aar, det Aar, da man i Reglen indstilles til Arbejdet for hele Skolen, maaske for Livet. Jeg husker, at min Fader imellem morede sig med at citere en Udtalelse om ham fra et af mine første Breve til Hjemmet, hvori jeg præsenterede mine Omgivelser: „Han er slet ikke vigtig, skønt han gaar i IV. Klasse.“

Begivenheden det Aar, jeg var der, var, at han en Vinterdag paa en Spadseretur i Filosofgangen faldt og fik et alvorligt Benbrud, som i lange Tider bandt ham til Sengen. Særlig i den Periode kom der til Stadighed mange af hans Kammerater i Hjemmet, der var nøjsomt og gæstfrit og præget af en munter og fornøjelig Stemning. Da jeg det meste af Aaret var eneste Pensionær, var jeg jævnlig til Stede under disse Halvguders Besøg. Det var bl. a. *A. B. Kofod, Chr. P. Winther, J. E. L. Knox, S. W. Nyholm* og *E. Prip*.

1886 blev han Student paa et Hold, der af *Hoff* senere fremhævedes som særlig udmærket, og han var ikke i Tvivl om, at han vilde studere Teologi.

I Studenteraarene levede han et rigt og befrugtende Samliv med andre Studenter, dels i en snævrere teologisk Vennekreds, dels paa *Elers Kollegium*, som omkring 1890 rummede en Del Soranere. Blandt dem var *Einar Prip*, hvis Missionskald netop i de Aar modnedes hos ham. Det nære Venskab mellem de to var af største Betydning for dem begge. Tolderlund-Hansen var da ogsaa ligesom *Chr. Winther* med ved det Møde i Præstegaarden i Svendborg i 1898, ved hvilket Østerlandsmissionen stiftedes. Det Løfte om Bistand herhjemme, som han da gav *Prip*, har han i sjælden Grad trofast holdt, og der er maaske ingen anden, som har udrettet saa meget ud over Landet for denne hans Hjertesag som han. Det var jo ogsaa paa dens Arbejds-mark, han faldt.

I Studenteraarene hørte han til de unge Akademikere, som Skat Rørdams Præstegerning fik til at flokkes i Holmens Kirke, han sluttede sig som Præst til den grundtvigske Retning, og i de senere Aar var han Kirkeligt Samfunds Sekretær; men det, der knyttede sammen, var ham alle Dage af større Betydning end det, der skilte.

Da han var blevet Kandidat, var han et Par Aar Lærer i Religion og Historie i København, fornemmelig i Komtesse Moltkes Skole, hvorefter han en kortere Tid var Kapellan i Søllerød, inden han blev Sognepræst i Vejlbj ved Grenaa, senere paa Fyn i Sandager og derefter i Balslev og Ejby, til han ved Genforeningen fulgte en stærk Opfordring til at flytte til Fjelstrup ved Haderslev.

Der er mange Vidnesbyrd om, at hans Præstegerning paa disse forskellige Steder har været meget paaskønnet og har baaret god Frugt, og uden at forsømme de nærmeste Opgaver naaede han ved sin store Flid og sine gode Gaver ogsaa at arbejde i videre Kredse. Der var noget festligt ved hans Komme, og Folk hørte ham gerne. Han havde over sig et Præg af frejldig og sund Harmoni, og han var en lykkelig Mand i sit Hjem og i sin Gerning.

Han efterlader sig Hustru, f. *Govertz-Jensen* og 6 Børn.

H. Raaschou-Nielsen.

Rektor H. P. Hoff-Hansen.

HANS PALLE HOFF-HANSEN kom efter sommerferien 1884 til Sorø som adjunkt. Han var udgået fra et velstående godsejerhjem med gammel kultur. Endvidere var

han filologisk kandidat med laud, noget ligeså fint i skoleverdenen som excellence i den store verden.

Der var da også i ham noget af godsejersønnen og af den lærde mand. Korrekt i sin optræden og i sin klæde- dragt var han en retlinet karakter, brav og rettænkende, tilbageholdende i sit væsen men på bunden så tilpas selvbevidst. Hvad der ikke forhindrede, at han, overfor hvad der mødte ham af ufint og hensynsløst, kunde vise en vis skyhed og følsomhed, så han holdt sig fornem passiv, hvor en mere robust natur vilde have reageret med kraft.

Hertil bidrog sikkert hans ikke stærke konstitution. Vel var hans helbred i denne hans ungdomstid godt nok, så vist som han i Sorø-tiden — så vidt jeg mindes — egentlig aldrig var syg. Men der var over ham præget af at være af en gammel forfinet slægt, skabt til en rolig tilværelse, hvor han var skjærmet mod den kolde vind og de stød, livet kan føre med sig.

— — —

Mærkeligt nok — trods al forskellighed — kom han og jeg fra første færd af til at stå hinanden nær, et forhold der aldrig blev brudt i årenes løb. Jeg mindes ham med så meget større teknemlighed, som han altid, kritisk som han ellers kunde være, var overbærende mod mig.

Her i Sorø levede han sine bedste år, og han og hans hustru blev indenfor skolekredsen stærkt påskønnede. Det var derfor et stort savn for os, da de i 1902 forlod os for at drage som rektorfolk til Nykøbing på Falster.

At de forlod det sted, de var kommet til at elske, og han tillige den gerning, hvori han følte sig så tryk, og som passede så fortræffeligt til hans natur, dermed hang det således sammen.

Siden 1849 havde indenfor den lærde skole de filologiske kandidater eneret til alle rektorater. Af overlærerpladserne var halvdelen forbeholdt filologiske kandidater, den ene fjerdedel polytekniske kandidater og magistre i matematik og naturfag, den anden alle lærerne under et. Da nu Hoff-Hansen kom til Sorø, hvor antallet af overlærere var 4, sad *Rosing* og *Hoff* med de to filologiske overlærerpladser, og til at afløse dem var der kun filologen *Wørmer*. Da Hoff i 1894 blev rektor, afløstes han af *Wørmer* som overlærer, og Hoff-Hansen var nu lovlig prætendent til den næste filologiske overlærerplads, den der blev ledig ved *Wørmers* død i 1897.

Forholdene lå inidlertid ikke mere som tidligere. Den gamle filologiske examen var blevet afskaffet (den afholdtes sidste gang 1887) og en ny skoleembedsexamen oprettet (cand. mag. examen, afholdt første gang 1884). Til rektor- og overlærerstillinger krævedes ikke mere særlige eksamensbetingelser. Men indtil henimod århundredets slutning respekteredes dog de filologiske kandidaters traditionsmæssige rettigheder.

På dette tidspunkt, hvor man ikke vidste noget bestemt om, hvorledes ministeriet vilde stille sig, gjorde nu rektor Hoff, ledet af sit gode hjerte, et fejltræk.

Adjunkt *Thaarup* var blevet ansat i Sorø i en vel fremrykket alder. Han var polyteknisk kandidat, men overlærer *Ibsen*, en mand der var i fuld vigueur, sad inde med den polytekniske overlærerplads. Så *Thaarup*, der var 4 år ældre end Hoff, sad stadig som adjunkt. I tillid til, at ministeriet vilde holde sig til den gamle lovbestemmelse og næste gang, der blev en filologisk overlærerplads ledig, give den til Hoff-Hansen, bad derfor Hoff denne om at træde tilbage for *Thaarup*, idet han mente at han sikkert kunde love ham næste ledige overlærerplads. Og Hoff-Hansen bragte offret.

Men dette ædelmod kom han dyrt at stå.

Hoff havde nemlig motiveret *Thaarups* avancement med aldersforskellen mellem hans og Hoff-Hansens anciennitet. Og da så *Rosing* gik i 1901, og Hoff indstillede Hoff-Hansen, fulgte ministeriet ikke hans indstilling men udnævnte den ældste adjunkt *Lauritzen* med den motivering, at den praksis, Hoff selv havde foreslået ved forrige overlærerbesættelse, måtte også følges den gang.

Dette var et hårdt slag for Hoff-Hansen. Men værre endnu var det, da ministeriet efter *Ibsens* død udnævnte *Zoffmann* til overlærer og derved yderligere fastslog, at fra nu af skulde overlærerudnævnelserne ske efter anciennitet. For Hoff-Hansen var der nu ikke mere nogen- somhelst udsigt til nogensinde at blive overlærer, thi han havde tre adjunker endnu forud for sig. Hoff-Hansen var fortvivlet, og Hoff var ligeså meget ude af ligevægt som han. Det var ikke nok for Hoff, at han pintes af samvittighedsnag, men selve den tanke, at en filologisk kandidat med laud skulde komme til at sidde som adjunkt ved en skole, hvor tre yngre kolleger — tilmed polyteknikere med laud — sad som overlærere, var ganske ufølelig.

Omtrent samtidig med *Zoffmanns* udnævnelse til overlærer den 6. Maj 1902, blev rektorstillingen i Nykøbing paa Falster opslået vakant. Dær var en redning. Hoff pressede på, Hoff-Hansen fulgte hans råd, og ansøgning blev indsendt i hurtig hast.

Den 28. Maj 1902 udnævntes Hoff-Hansen til den at- træde rektorstilling.

Om Nykøbingstiden véd jeg så godt som intet fra Hoff-Hansen selv, han talte ikke gerne om disse trange år. Noget véd jeg fra en slægtning dernede og såmeget at jeg kan sige, at dær kom han ud for den kolde vind og de stød, som hans følsomme natur ikke kunde tåle. Efter 7 års forløb trak han sig tilbage som en syg og nedbrudt mand. At han efter års forløb kom til kræfter igen og til- sidst helt blev den „gamle Hansen“ fra de gode dage, skyldes væsentlig hans prægtige hustru. Hun ofrede sig ganske for ham, passede ham, som en moder sit barn, gennem sygdommens tunge år. Og hendes arbejde blev ikke for- gaves. Ovenpå de mørke fik de en række lyse år at leve sammen til hans død, den 30. november f. å.

— — —

Han, der i sine sygdomsår ikke havde været istand til at bestille noget som helst, der nærmest var ganske apat- hisk, tog lærergerningen op igen bl. a. paa Metropolitan- skolen og oversatte med held f. ex. *Claes Lindskog*. Han var en flittig gæst ved universitetsforelesningerne, og han var ivrig i at færdes ved sammenkomster, møder og lign., hvor han kunde træffe interessante mennesker og lære — stadig lære mere.

Men først og fremmest elskede han at færdes i Sorø- nerkredse. Jeg véd ikke nogen udenfor den kreds, der har levet deres barneår i Sorø, som har været så ivrig soraner som Hoff-Hansen.

Det var Sorø først og Sorø sidst. Hvor ofte har jeg ikke hørt ham sige: „Tænk, hvor vi kunde havt det rart; De i *Ingemannshus* og jeg i *Molbechshus*! Ja — når man bare ikke var blevet nervøs dengang!“

Ja — han var en trofast soraner — det har vist også hans gamle elever måttet sande mange gange.

F. Matthiessen.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

INFLUENZAEN naaede ogsaa omsider til Sorø, og to større Skoler blev lukkede en Tid, nemlig Borgerskolen af Mangel paa Elever og Sorø private Mellem- og Realskole af Mangel paa Lærere. Derimod gik Sorø Akademis Skole fri for Katastrofe. Det mærkelige er, at den i hygiejnisk Henseende bedst udrustede, nemlig Borgerskolen, havde 47 pCt. syge af sine Elever. Her er noget for det nye Sundhedsministerium at grunde over. Statistiken er en herlig Videnskab.

Men forinden Influenzaen tog Kommandoen, lykkedes det Spejderne at præstere en vellykket Aftenunderholdning for fuldt Hus. De, som tror, at Spejderne altid samler Penge ind, kan have godt af at faa at vide, at denne Fornøjelse var ganske gratis og altsaa maa opfattes som en ny Form for „good turn“. Saa der bliver ingen Forlystelsesskat at hugge ved den Lejlighed, hverken for Stat eller Kommune.

Det er vel ingen, som vil nægte, at det har regnet i denne Vinter. Alligevel fik Sorø i Januar nogle Snedage saa pragtfulde, som ikke engang Herligheden ifjor kunde hamle op med. Hemmeligheden var, at Snemasserne væltede ned i ganske stille Vejr og blev liggende i tykke, tykke Lag paa Grene og Kviste. Filosofgangen var som et Eventyrland, hvor man igennem Halvmørket og den lette Dis saa det ene Snebillede bag det andet. I de Dage kom Finkeflokkene. De talte Hundreder.

Gymnasiets Ungdom har med en rørende Energi kastet sig over Jazzmusik. Store Drengene gaar med Tromme og smaa Trompeter og føler sig overbevist om, at de er ved at opføre Verdens ottende Underværk. Det er det, som altid er saa bedarende ved Ungdommen. Deres egne Trommehinder holder vel ogsaa nok til det.

GAMLE SORANERE

Skibsrheder *M. Suenson*, R. af Dbg., er af Sø- og Handelsretten i København udnævnt til at være Medlem af det i Henhold til Loven af 29. Marts 1920 om Tilsyn med Skibe oprettede Overskibssyn for et Tidsrum af 4 Aar fra 1. Januar 1927 at regne.

Justitsministeriet har den 28. December 1926 meddelt cand. juris. *Christian Krog-Meyer Holberg* af København, der har anmeldt at ville have Kontor i Østre Landkreds, Beskikkelse som Landsretssagfører.

Hæderstegnet for god Tjeneste ved Søværnet er den 29. Januar bl. a. tildelt Orlogskaptajn i Flaaden *Hemming August Østerberg Bistrup*, R. af Dbg., dekoreret med Fortjenstmedaillen i Sølv.

Det er under 4. Februar tilladt Professor ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Dr. phil. *C. C. F. Ferdinandsen* og Skovrider paa Svenstrup Gods *F. V. A. Ø. Muus* at anlægge og bære henholdsvis Ridderkorset af den svenske Nordstjerneorden og Ridderkorset af 1. Klasse af den svenske Vasaorden.

Af Hensyn til de mange studerende, Soransk Samfund omfatter, henleder vi efter Opfordring Opmærksomheden paa, at en Kreds af Akademikere nylig har dannet en stor

Skolevirksomhed, „Den internationale Skole“, hvis Formaal er at drive pædagogisk, teknisk, industriel og merkantil Undervisning paa internationalt Grundlag og derved frembringe en vis positiv Internationalisme. Skolen skal saavidt muligt omfatte enhver Art Undervisning og tillige være Prøveanstalt for Tidens nyeste pædagogiske Tanker. Den faar Sæde i København og begynder med en Grundkapital paa 1 Million Kroner. Den kendte Filosofimanuduktør *Ejvind Rosenkilde* bliver faglig og administrerende Direktør.

Den kendte industrielle Virksomhed *Anker Heegaards Fabriker* — der iøvrigt ifjor fik tillagt Prædikat af kgl. Hofleverandør — er i Vinter undergaaet en Rekonstruktion, idet der til Overtagelse af Jernstøberiet i Frederiksværk er dannet et nyt Selskab, *Anker Heegaard A/S*, med en Kapital paa ½ Mill. Kroner. Til Bestyrelsens Formand er valgt Soransk Samfunds tidligere Formand, Professor ved Polyteknisk Lærestanstalt, Dr. phil. *Erik Schou*, medens *Holger S. Dahl* vedbliver at være den ene af Virksomhedens to Direktører.

Afdøde Rektor *Hoff-Hansen* har efterladt sig en Del Sorana, nemlig 7 Bind Sorø-Aarsskrifter (Programmer), omfattende Aarene 1884—1923, tre gamle Skoleprogrammer for Aarene 1824—26 og de af A. F. Asmussen i 1880 udgivne „Meddelelser angaaende Sorø Academi for Aarene 1807—1878“. Hvis nogen Soraner ønsker at købe disse Tryksager, modtager Redaktionen gerne nærmere Meddelelse herom.

Fra 1. Januar har Kontorchef i Assurance-Compagniet *Baltica Louis E. Grandjean* overtaget Højesteretssagfører *Geo. K. Schjørrings* Forelæsninger over Søforsikring paa Købmandsskolen (Forsikringshøjskolen).

Det Foredrag, som Sorø Skoles Bibliotekar, Lektor *Alfr. Glahn* i November f. A. holdt i Soransk Samfund, foreliggende nu trykt i udvidet Skikkelse i Aar bog for Historisk Samfund for Sorø Amt for Aaret 1926.

Vi haaber senere at kunne komme tilbage til disse interessante Meddelelser.

Grosserer *Th. Hilarius-Kalko* har taget Translatørexamen i Spansk.

EN FÆRØAFTEN

ONSDAGEN den 9. Marts Kl. 7½ præcis afholder Soransk Samfund en Sammenkomst i „Borgernes Hus“, Rosenborggade 1.

Kontorchef *H. G. Olrik* indleder med nogle Bemærkninger om Færøerne og Soranerne, og Landinspektør *Johs. Ewens* vil fremvise en Række Lysbilleder fra Færøerne.

Derefter spises til Aften — der serveres kogt Torsk, Osteauretning, Øl og Snaps, Kaffe og Cigarer, — og efter Bordet vil Forfatteren *Jørgen Frantz Jacobsen* give Oplysninger om færøiske Forhold som Indledning til en eventuel Diskussion.

Prisen for Deltagelse — kun Samfundets Medlemmer kan deltage — er 3 Kr. pro persona. Anmeldelse sker til Sekretæren, Kontorchef *Louis E. Grandjean*, Overgaden n. V. 51 B, Telf. Amager 5721, senest den 8. Marts.

Daglig Paaklædning. Bestyrelsen

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malerestrene
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
III
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
*Fineste Udførelse
til billigste Priser*
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnel Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og all fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KL.S HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
TELEFON 5355

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

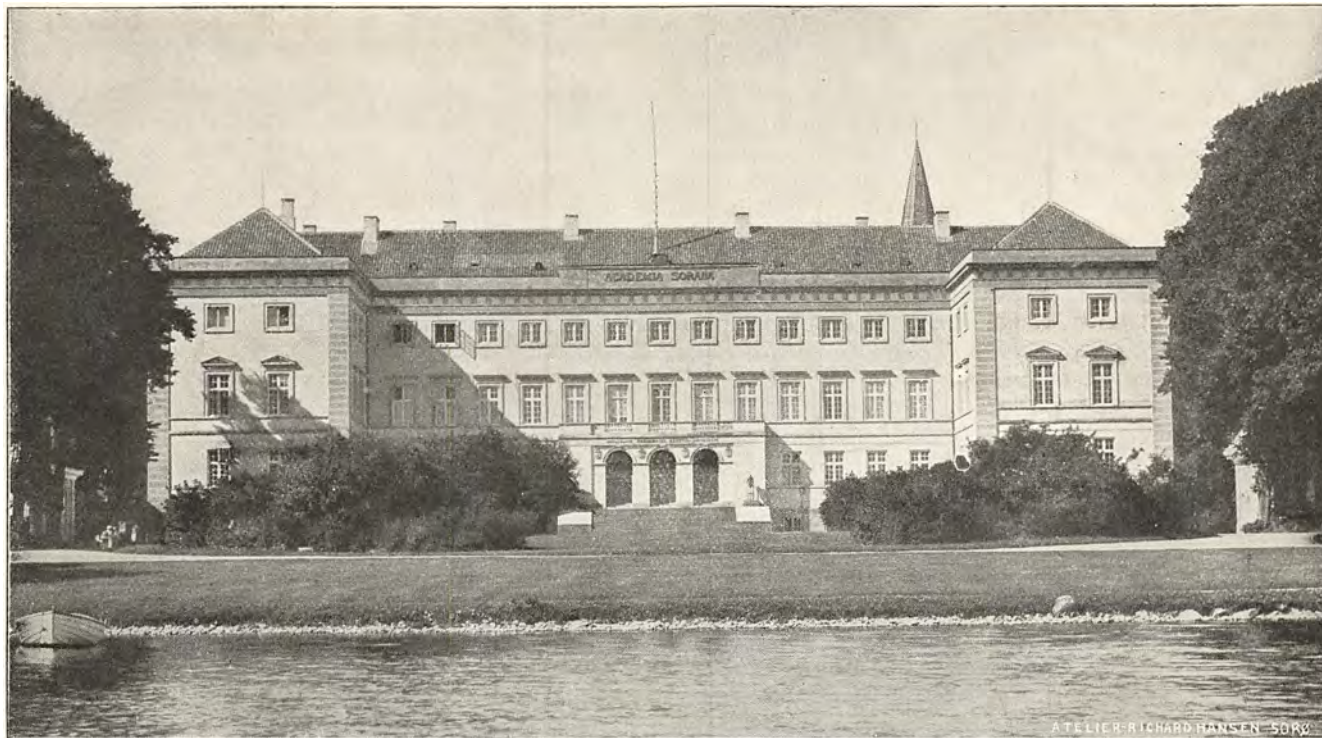
SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

F. C. GEERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 3

MARTS 1927

A. REGENBURG OG SORØNERNE I SLESVIG.

Af Holger Hjelholt.

*

I Sorøner-Bladets December-Hæfte 1926 har Hr. cand. phil. *Olaf Carlsen* offentliggjort en interessant Undersøgelse om Th. Regenburg og Sorønerne i Slesvig. For en væsentlig Del bygger denne Undersøgelse paa min Disputats: Den danske Sprogordning i Slesvig mellem Krigene (1850—64) samt paa en Afhandling af mig i Historisk Tidsskrift, og jeg kan kun være særdeles tilfreds med *Olaf Carlsens* omhyggelige og kyndige Benyttelse af disse mine Arbejder. Imidlertid kom jeg i en Samtale med Kontorchef *H. G. Orlrik* til at nævne et Par smaa Unøjagtigheder i Hr. *Carlsens* Undersøgelse, og at jeg desuden fra utrykt Materiale var i Stand til at supplere denne Undersøgelse med yderligere et Par mindre Bidrag. Efter Kontorchef *Orlriks* Opfordring har jeg da ikke villet undslaa mig for at levere disse.

Hr. *Carlsen* omtaler Regenburg som *Th. Regenburg*, men R. underskriver sig vist altid selv *A. Regenburg* — i Breve til sin Familie *August*, hvad han ogsaa kaldes af denne. Saadant er naturligvis Smaating, men saafremt man ikke medtager alle Fornavnenes Forbogstaver, er det dog rimeligst at vælge den af vedkommende selv brugte Skrivemaade. *K. K. Steincke* f. Eks. vilde næppe have sat Pris paa før sin Navneforandring at blive kaldt *V. Steincke*! — *Krog-Meyer* omtales som Præst i Satrup i Angel, hvad der er en Misforstaaelse for Satrup (Sottrup) i Sundeved.

Mit Supplement til cand. *Carlsens* Undersøgelse bestaar i Uddrag af et Par Breve fra Aaret 1862 — Aaret for So-

rønsk Samfunds Stiftelse. Ved Festen i Sorø 29. Juni d. A., fra hvilken der jo foreligger et ret udførligt Referat i *Sorønsk Tidsskrift* I. S. 176 ff., var Regenburg blandt Deltagerne og Talerne. En foregaaende Taler havde omtalt de fra Sorø Akademi udgaaede Mænd, som virkede i og for Slesvig, og Regenburgs Navn hilstes her med „ustandselig Jubel“. For Regenburg laa det derefter nær med et Par Ord at omtale Sorønerne og Slesvig. Herom skriver den tilstedeværende Kaptajn *J. Fr. Lorenzen*, en Søn af Peter Hiort Lorenzen¹⁾, d. 4. Juli til Laur. Skan²⁾: „I Søndags var jeg . . . til en overordentlig morsom Sorønerfest, som De vist har seet beskrevet i Aviserne. Regenburg (sic!) blev ganske overordentlig feteret, der var en stor Begeistring, da han talte. Det var første Gang, jeg hørte ham holde en Tale, og jeg blev slaaget af den Kraft, der ligger i hans Ord; det var tidligere af en anden Taler paavist, at Sorø havde leveret mange Embedsmænd til Slesvig, hvilket Regenburg sagde, laae i, at Sorø Academies Opdragelse udviklede Elevernes Energie, og gjorde dem derfor fortrinlig skikkede til Embedsmænd i Slesvig; jeg troer nu rigtignok, at det mere var i Regenburgs Tid, hvor de ældre Elever regerede de yngre som fuldstændige Despoter og Tyranner; nu er ogsaa der den demokratiske Regjeringsform herskende“.

Af samtidige Avisbeskrivelser af Festen skal jeg lige

¹⁾ Johan Friederik Lorenzen gik i Sorø Skole fra 1843 —49 og forlod Skolen uden Afgangseksamen.

²⁾ Brevet som det følgende findes paa det kgl. Bibliotek.

nævne, at saadanne findes i „Dagbladet“ (^{1/7}) og i „Berlingske Tidende“ (^{30/11}). „Dagbladet“, hvis Redaktør C. St. A. Bille jo var blandt Festens Ledere, omtaler dog slet ikke de enkelte Taler, og „Berl. Tid.“ refererer kun kort, at Etatsraad Regenburg talte om Sorø Akademis Betydning som udviklende det nationale Sind hos Eleverne. Heller ikke det udførlige Referat i Soransk Tidsskrift fremhæver, saadan som Lorenzen gør i sit Brev, at Regenburg saa Betydningen af Akademiets Uddannelse bl. a. deri, at den udviklede Elevernes Energi. Men netop denne Udtalelse forekommer mig at være karakteristisk for Regenburg.

Regenburgs Synspunkt, at Uddannelsen paa Sorø Akademi netop skabte de Embedsmænd, som der var Brug for i Slesvig, og saaledes begrundede de mange Soraneres Ansættelse her, deltes naturligt nok ikke af alle.

Laur. Skau kritiserer skarpt dette Forhold i et Brev 7. Decbr. 1862 til Sønnen cand. jur. Peter Skau³⁾, København. Brevet handler om den forestaaende Soranerfest d. 13. s. M. paa Hotel Phønix — den Fest, hvor Soransk Samfund egentlig først stiftedes. Udtalelserne i Brevet er — desværre! — ret karakteristiske for Skau i disse hans senere Aar. Han vil nærmest have Sønnen til at gaa med til Festen af egoistisk Beregning. Da „Dannevirkes“ Redaktør *Godske Nielsen* kommer over til København som Deltager i Festen — og Krüger ligeledes tager til København —, tænker Skau sig Muligheden af, at der ved Festen kan blive spundet Rænker imod ham, hvad han gerne vil erfare noget om. Hans Mistænksomhed overfor Krüger er i disse hans senere Aar, hvor han jo ogsaa plagedes haardt af Sygdom, stor.

Laur. Skau skriver til Sønnen: „Iaftes sendte jeg dig 5 rd., for at du kunde være istand til at deltage i Soranernes Gilde i Hotel Phønix Løvedag den 13. d. M. Der er mange Grunde, som tale for ikke at opgive de Fordele, som muligviis kan flyde af at være Medlem af denne Clique, der synes ligesom at antage Præg af en Frimurerklub. Regenburg er for Tiden Centralsol blandt Soranerne, og det er een af denne dygtige Mands svage Sider, at han seer i Soranerne et bedre Stof end i andre dødelige, hvorfor disse ogsaa ved mangfoldige Embedsbesættelser have erholdt Fortrinnet herovre i Slesvig, fremfor Andre, i al Fald er det ikke muligt at øine nogen anden Grund. Han er nu for Tiden en *Magt*; *Benzon*⁴⁾ i Ministeriets 1. Departement er ogsaa der med; ligeledes Wegener; Bille er en Fremtidsmand, og hans Taler i Folketinget tyde paa, at han vil komme opad. Birkedommer *Fiedler*⁵⁾ gjorde mig allerede i Sommer en Bebreidelse, fordi jeg ikke havde sørget for, at du var med i Sorø, saamegetmere, fordi Foreningen havde — eller i al Fald ville faae — en politisk Baggrund, vistnok i decideret dansk Retning, men dog maaske ogsaa blive et Støttepunkt for Enkeltets politiske Ærgjerrighed. Allerede den pure Egoisme kunde saaledes opfordre til at være med . . .“

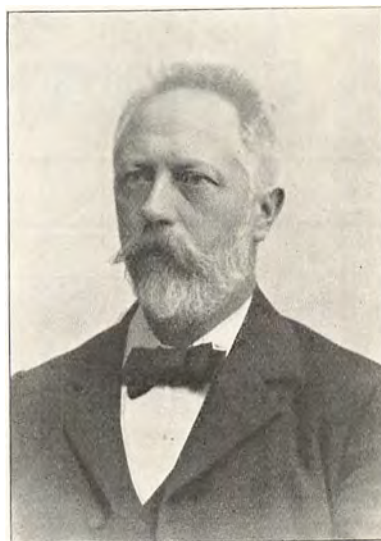
Herefter følger Skaus mindre venlige Bemærkninger om *Godske Nielsens* Deltagelse og om, hvad denne og Krüger maatte kunne finde paa. Selv om der imidlertid i denne Henseende ikke blev noget at rapportere til ham, finder han dog, at der er Grunde nok for Sønnens Deltagelse: „at udeblive kunde let være „Skillingsklogskab og

Dalerdumhed“, som Bille ret vittigt bemærkede forleden i Folketinget. Jeg anseer derfor disse Penge for klogt anvendte, og derfor bør du være med, hvad der jo i og for sig kan være ret morsomt.“

— — —
De to gengivne Breve — Fr. Lorenzens og Laur. Skaus — indeholder, som det ses, Forsvaret for og Kritikken imod de mange Soraneres Ansættelse i slesvigske Embedsstillinger i Tidsrummet 1850—64. De belyser tillige begge paa karakteristisk Vis A. Regenburgs Stilling som „Centralsolen“, blandt Soranerne. Jeg har derfor som nævnt ikke villet undslaa mig for at fremdrage dem her i Soraner-Bladet, men betoner til Slut igen, at det sker som et Supplement til cand. Carlsens Artikel, og uden at dette Supplement gør Krav paa selv at være nogen selvstændig eller udtømmende Undersøgelse.

*

H. E. v. BUCHWALD IN MEMORIAM.

FHV. Overlærer *Emil Buchwald*, som den 6. Februar døde i Aalborg, hørte til det sidste af Rektor Bojesen i 1863 dimitterede Hold soranske Studenter. Af Kammeraterne fra samme Aar lever formentlig endnu kun de to afgaaede Præster *Adolf Thies* og *Christian Trojel*.

Heinrich Emil v. Buchwald var den ældste i den danske Linie (Linien Gudumlund) af den udbredte Slægt v. Buchwald.

Han var født i Kiel 1844 som Søn af Lektor ved det der værende Universitet, fransk Premierlieutenant Johan Heinrich v. Buchwald, hvis „Erindringer“ fra Napoleonskrigene i sin Tid vakte megen Opsigt. *Emil Buchwald* studerede, efter i 1864 at have taget Filosofikum, i nogle Aar Mathematik, men afbrød Studiet, blev Huslærer og senere Lærer ved Borgerdydskolen paa Christianshavn, indtil han i 1876 blev Adjunkt ved den lærde Skole i Horsens. To Aar efter oprettede han Horsens Kvindeseminarium, hvis Drift han, støttet af sin fortræffelige Hustru, Sørine, f. Jensen, ledede samtidig med sin Virksomhed i Statsskolen.

I Horsens falder Buchwalds betydeligste Livsgjerning, og her blev han boende, indtil han i en Alder af 70 Aar, i 1914 opgav sin Skolevirksomhed og Aaret efter tillige Seminarieret og med sin Hustru flyttede til Aalborg, hvor

³⁾ Peter Lauridsen Skau, i Sorø Skole fra 1848—52; ingen Afgangseksamen.

⁴⁾ C. L. A. v. Benzon, Bureauchef i slesv. Min. i 1. Dpt.

⁵⁾ Harald Valdemar Fiedler, Birkedommer og Skriver i Holsteinborg Birk.

hans ældste Datter var bleven Lærerinde ved Cathedral-skolen.

Buchwald var legemlig og aandelig rask til det sidste. Han havde bevaret sit gode Humør, sit friske, ungdommelige Syn paa Livet og sine mange Interesser. I Aalborg havde han megen Fornøjelse af at mødes med mange tidligere Elever baade fra Latinskolen og fra Seminariet. Og ikke mindst glædede det ham at kunne deltage i de Sammenkomster, som de mange i Aalborg boende gamle Soranere af og til have arrangeret.

F. H.

*

*

*

ET WILSTER-MONUMENT I SORØ.

*

UNDER 7. Marts har Bestyrelsen for Soransk Samfund tilstillet Bestyrelsen for Ny Carlsbergfondet et saalydende Andragende:

„Bestyrelsen for Soransk Samfund tillader sig med den i det følgende fremsatte Begrundelse at henvende sig til den ærede Bestyrelse for Ny Carlsbergfondet om Tilvejebringelse af et Mindesmærke i Sorø for *Christian Wilster*.

Tanken om at rejse et Monument for Homers og Euripides' Oversætter er ikke opstaaet for nylig. Allerede i 1896 var den fremme, da nu afdøde Professor *Otto Borchsenius* udkastede en Plan om, hvorledes der i Sorø kunde tilvejebringes varige og smukke Mindesmærker for berømte Personligheder, som havde staaet i intim Forbindelse med Stedets Historie. Professor Borchsenius' Plan omfattede i første Række et Mindesmærke i Sorø for Ludvig Holberg og dernæst for de Mænd, hvis Navne fra Tiden efter Stiftelsens Genoprettelse i 1822, er særligt knyttede til den: Ingemann, Hauch og Wilster samt endelig for Bredahl, der hverken var Elev af eller Lærer ved Skolen, men hele sit Liv levede i Sorøs umiddelbare Nærhed, og hvis Navn derfor med Rette er knyttet til dette Sted. Før sin Død for to Aar siden oplevede Otto Borchsenius at se en væsentlig Del af sine Ønsker opfyldte: ved en Bevilling fra Statens Side af Sorø Akademis Midler blev Bissens Monument for Holberg rejst i Akademihaven i 1898; i 1917 rejste soranske Gymnasiaster i nøje Overensstemmelse med Borchsenius' Forslag en anseelig Bautasten for Bredahl paa Parnas-Banken vest for Sorø Sø, og ved at vække Carlsbergfondet og Brygger Vagn Jacobsens Interesse for Sagen blev det smukke Monument for Hauch med Bissens Broncebuste i 1921 overført fra Ny Carlsberg til Sorø Akademihave. Tilbage paa Listen staar Mindesmærkerne for Ingemann og Wilster, men af disse er der mindst Trang til det første i selve Sorø, der baade gemmer Huset med Digterens Navn, Mindestenen paa hans Grav og hans Marmorbuste paa Skolens Hovedbygning. Om Wilster ejer Stedet derimod af ydre Minder kun den fattige Sten paa hans Grav med Ingemanns Vers fra 1840, og det var vist Otto Borchsenius en virkelig Sorg, at han ikke oplevede at se et værdigt Mindesmærke rejst paa det Sted, hvor Wilster udførte sit Livs Bedrift, hvis Betydning, ikke mindst for dansk bildende Kunst, det sikkert vil være overflødig her at paapege. Derimod er der vistnok Anledning til blot at nævne, fordi det endnu er saa lidt kendt, at Chr. Wilster i sin Egenskab af Skolemand har ydet en meget betydelig Indsats i den nye Skoles Liv i Sorø og derved paa Udviklingen af de mange udmærkede Mænd, som til Landets Gavn fik deres grundlæggende Dannelse i Skolens og det lille Akademis første Decennier.

Naar Otto Borchsenius stadig nærrede en fast Tro til, at det nok skulde lykkes før eller senere at virkeliggøre Tanken om Mindesmærket for Wilster, var det især fordi han med nogen Føje mente her at ville kunne opnaa den nødvendige økonomiske Støtte fra afdøde Brygger Carl Jacobsens Side. Han henviste i saa Henseende til en Række Breve, hvori Carl Jacobsen omtalte sin Taknemmelighed overfor Oversætteren af Homer og Euripides og gentagne Gange udtalte, at han gerne vilde være med til at skabe netop dette Mindesmærke og senest i et Brev af 18. Oktober 1913 bl. a. skriver, at naar der er tilvejebragt et Minde for Bredahl „saa er det min Hensigt at sætte et Monument for Homers fortrinlige Oversætter. Dette tænker jeg mig udført i antik Stil.“

Saaledes skete det imidlertid ikke, og med Professor Otto Borchsenius' Død syntes Planen om Tilvejebringelse af et Wilster Monument nærmest at være skrinlagt; Soransk Samfund, der ikke raader over Midler til Udførelse af saadanne Planer, har desuden i en Række Aar haft sin Opmærksomhed henvendt paa Muligheden af at faa rejst et værdigt Minde i Sorø for Skolens Grundlægger Kong Frederik II, hvortil man haaber med Tiden at kunne opnaa en Bevilling af Sorø Akademis Midler.

Imidlertid frenkam der endnu i Professor Borchsenius' Levetid fra Billedhugger *Rikard Magnussen* en Henvendelse til Offentligheden om denne Sag (en Kronik i Dagbladet „København“ for 1. Juli 1922) efter at et Forsøg paa at opnaa Støtte fra Legatet Albertina var mislykket, hvorom henvises til det vedlagte Nummer af Soraner-Bladet for April 1922, og Billedhugger Magnussen har for nylig atter taget Tanken op og foreslaaet Soransk Samfunds Bestyrelse endnu en Gang at gøre Skridt til Opnaaelse af Tankens Virkeliggørelse. Fra Bestyrelsens Side har man gerne sluttet sig hertil og har forhandlet nærmere med Billedhugger Magnussen om, hvorledes Mindesmærket under de givne Forudsætninger maatte kunne forme sig og Midlerne dertil tilvejebringes. Man har derefter modtaget den vedlagte Skrivelse af 17. Januar d. A. samt den medfølgende Model fra Herr. Magnussen, hvoraf det nærmere vil fremgaa, hvordan og med hvilken Bekostning han har tænkt sig Monumentet udført, saaledes som antydet af Carl Jacobsen, idet dennes Ytring i det ovenfor citerede Brev om Ønskeligheden af her at anvende en antik Stil er udlagt som ensbetydende med Monumentets Udførelse i klassicistisk Stil svarende til Wilsters Tidsalders Smag og dermed ogsaa til Stilen i Peder Mallings Akademibygning i Sorø; Monumentet, hvis Maal iøvrigt er betinget af Anbringelsen i Originalens Størrelse af det til Udsmykningen benyttede Thorvaldsenske Homer-Relief („den blinde Homer ført af Poesiens Genius“ fra Frisen: Toget til Parnas) er derhos holdt i nøje Overensstemmelse med H. E. Freunds Mindesmærker af lignende Art, saaledes at det i sin Hæthed kan siges at hvile paa prøvede Værdier.

Naar man netop nu tillader sig at forelægge Planen for den ærede Bestyrelse og anmoder den om af Ny Carlsbergfondets Midler at skænke Soransk Samfund de til dens Virkeliggørelse nødvendige Midler er det ikke uden Hensikts paa, at det i Maj iaar er 100 Aar siden den ovennævnte Akademibygning i Sorø indviedes i Overværelse af Kong Frederik VI. For 4 Aar siden fejrede man i Sorø paa højtidelig Maade Skolens Genrejsning, og der vil derfor ikke i Aar blive holdt nogen Mindefest paa Stedet. Men Aaret er dog vigtigt for Skolens Historie ogsaa derved, at de genoptagne akademiske Kursus i Sorø tog deres Begyndelse med Skoleaaret 1826—27, og man vilde finde det

meget smukt og passende, om man netop i Aar, om muligt endnu inden Skoleaarets Afslutning, i Sorø kunde se dette Mindesmærke rejst for en af de betydeligste af de Mænd, som her havde sin Gerning og ud fra denne virkede og satte dybe Spor ved at muliggøre en dansk folkelig Tilgængelse af nogle af den klassiske Kulturs Hovedværker.

Endelig skal man bemærke, at man tror at kunne føle sig tilskyndet til sin Henvendelse netop til Ny Carlsberg fondet i den Omstændighed, at det af Direktør Helge Jacobsen for ikke længe siden er udtalt, at Fondet fremtidig vilde have sin Opmærksomhed henvendt paa Løsning af kunstneriske Opgaver i Provinsen i fuld saa høj Grad som paa Opgaver i Hovedstaden.

I Sorø Skole opdrages nu over 300 Drengene, og man behøver vist ikke nærmere at paapege, hvilken Betydning, det har for denne Ungdom baade at se Fortidens fortløjede Mænd hædret og Hæderen iklædt en moden kunstnerisk Form.

Paa Monumentets Plads i Sorø skal man paa dette Punkt af Sagen ikke komme nærmere ind — man kunde dog tænke sig, at det burde anbringes paa et fremtrædende Punkt i Akademihaven, f. Eks. paa den lille Høj i Havens sydvestlige Hjørne, hvor det vilde ses viden om — men det nærmere herom maa i Tilfælde af, at det hele bliver til Virkelighed, drøftes med de stedlige Myndigheder. Da det bliver Skolen, som eventuelt kommer til at overtage Monumentet paa Akademiets Vegne, har man anmodet dens Rektor om ved en Paategning paa nærværende Ansøgning at ville medgive Planen sin anbefaling.

Andragendet er ved Paategning tiltraadt af Rektor Raaschou-Nielsen i Sorø.

Bekostningen ved Monumentets Udførelse er af Billedhugger Magnussen opgivet til ca. 8000 Kr.; det fremtræder i Udkastet som en henved 4 m høj Stele, afsluttet foroven med en Palmet og paa Forsiden forsynet med det ovenfor nævnte Thorvaldsenske Relief samt med en passende Indskrift. Selve Monumentet er tænkt udført i Bremer-sandsten, Relieffet i hvid Marmor.

Fra Ny Carlsbergfondets Direktion har Soransk Samfunds Bestyrelse herefter under 18. Marts modtaget følgende Svar paa Andragendet:

„Ny Carlsbergfondets Direktion har i et Møde behandlet den af Bestyrelsen indsendte Ansøgning om Støtte fra Fondet til Tilvejebringelse af et Mindesmærke i Sorø for Christian Wilster.

Under Forudsætning af at de i Sagen særlig interesserede tegner sig for en betydelig Del af den til Mindesmærket nødvendige Sum, vil Direktionen være tilbøjelig til at yde et Bidrag paa 1000 Kr. til det nævnte Monument.

P. D. V.

ærbødigst

(sign.) Helge Jacobsen,
Formand“.

* * *

TRE BILLEDER.

Af Lektor CHR. LAURITZEN.

*

NAAR gamle Soranere har meddelt mig, at de har læst mine Artikler med Fornøjelse, saa har jeg nok forstaaet, at det var Erindringerne, som vakte, der spillede en stor Rolle, og saa Fotografierne. Jeg har taget tre Billeder i Eftersommeren, som jeg nu gjerne vil præ-

sentere. Jeg haaber, at de alle tre maa slippe igennem Censuren, for jeg synes, de er helt anstændige.

„Skal I paa Søen?“ „Ja, til Bøgholm for at plukke Nødder. Vil De med, Hr. Lauritzen?“ Saa forklarede jeg, at mine Aaregaver var stjaalne, brækkede op med Vold, og at jeg skulde ud at fotografere. De rare Drengene opgav Nøddeturen og roede istedetfor om bag Bøgholm, ind i den store Rørskov, og jeg forsøgte at vække deres Interesse for alle de Hemmeligheder, som saadan en Rørskov gemmer paa.

Her er ikke mange Graaænder mere, og de ligger godt gemte tæt ved Øbredden; men af og til hører man dog lidt Rabben. Derimod er her Rigdom af Lappedykkere. Om Foraaret, naar de har lagt Æg, har Kragerne travlt med at fodre Unger, og saa kan man se disse Ægrøvere slaa ned i Rørene og lidt efter komme op med et Æg spiddet paa Næbet og sætte Kurs mod Bøgholm.

Bag Bøgholm.

Vi hører Fiskene slaa rundt omkring. Det er nok Flirer, der mumrer sig. Drengene plejer at kalde dem Brasen. Fra Foraar til Efteraar kan vi ogsaa her høre Rørsanger og Sivsanger. Kun sjældent ser vi Fuglen. Det sker egentlig kun, naar den i Iver kommer for højt op. Men flittigere Sangere findes ikke. Det sker ikke sjældent, at de synger Vekselsang. Rørsangerens Stemme er temmelig dyb og dens Motiver lidt ensformige, saa de er ikke vanskelige at skelne fra Sivsangerens højere liggende, der desuden er meget mere afvekslende og rummer ikke saa Fløjtetoner. Fælles for begge er, at de synes at efterligne Frøernes Kvækken, og at deres Sang paa Afstand lyder lidt uren, omtrent som den Lyd, der frembringes ved Rørenes Gnidning mod hinanden.

Der kommer et Viudpust, som frembringer Sus i Rørskoven og Smaabølgers Klukken. Det *staar* godt nok til Fuglesangen. Tager vi Fantasiaen lidt til Hjælp, kan vi fremtrylle Billedet af en Rede, der er anbragt kunstfærdigt mellem Rørstænglerne med sit Indhold af Unger, Æg og Fru Rørsanger, medens Fatter sidder i Nærheden og sørger for den musikalske Underholdning. Der er kun halvløst dernede, og naar Begejstringen stiger, drages Sangeren uvilkaarligen opad mod Lyset som en rigtig Menneskesanger, der staar paa Tærerne.

Det lykkes mig nu ikke helt at fængsle Drengenes Interesse, og jeg foreslaar derfor at plukke Aakander,

som der vrimler af rundt om. Det modtages med Akklamation. Og saa foreslaar de kære Børn mig at gaa i Vandet til Slutning, saa vi altsaa skal ende i Adams-kostume paa Badeanstalten. Idet vi passerer syd om Bøgholm paa Hjemvejen, mindes jeg, hvorledes *Zoffmann* og jeg for mange Aar siden saae Frø af Hornnød herovre i det lave Vand. Maaske har vi os forkert ad; i hvert Fald kom Planterne aldrig op. Saa mindes jeg den sidste Malle, som netop blev fangen her sydøst for Øen paa en almindelig Aalekrog. Det var den 17. Maj 1897, altsaa 17 Aar efter, at den var bleven sat i Søen. Det var Soraneren, Birkedommer *Fiedler* fra Holsteinborg Birk, som fik den Idé paany at sætte Maller ud i Sorø Sø ligesom forhen Munkene havde gjort, og med Kultusminister Fischers Hjælp fik han Foretagendet iværksat. Han hentede selv 50 smaa Maller (fra 15 cm til 30 cm lange) i Tyskland og førte dem til Sorø. De 3 viste sig at være døde under Transporten; men der blev altsaa udsat 47, og saa hørte vi ikke mere til dem. Ja, d. v. s. vi troede ikke paa de Beretninger, som et Par Gange indløb. Proprietær Lund havde en Gang haft en stor Fisk paa Krogen, som ligefrem trak hans lille Baad efter sig. Den Historie lo vi ad i Krogene, uagtet Manden var særdeles paalidelig. Graver Steen, som ogsaa var i alle Maader sikker nok, havde netop ved Bøgholm haft et Eventyr med en stor Fisk, som han endog delvis havde set og erklærede om, at det ikke var nogen Gedde. Saa endelig flere Aar efter fangedes med 14 Dages Mellemrum de to Maller, hvoraf den ene fremvistes i Tivoli, den anden staar i Spiritus i Akademiets Musæum.

Ved Jernbanevejen.

Det andet Billede er fra Rørskoven ved Jernbanevejen. Vi ser Vejens Træer i Baggrunden og foran dem nøgne Pilebuske. I Rørene hørte jeg i Sommer for første Gang i mit Liv Drosselrørsangeren, en i Danmark ret sjælden Fugl. Naar jeg skrev ovenfor, at Rørsanger og Sivsanger synes at efterligne Frøernes Kvækken, saa er dette i endnu højere Grad Tilfældet med Drosselrørsangeren. Dens Toner er meget dybe, og i første Øjeblik fristes man til at tro, at det er en Løvfrø, man hører. Men jeg saa Fuglen et Par Gange, saa der var ingen Tvivl. Den er noget større end de to andre. I Pilebuskene sad ogsaa Sumpsangeren (Kærsangeren) og forlystede mig. Den er vel nok den bedste Sanger af de fire. Men Billedet viste endnu et: hele Sommeren igennem flyver der For-

stuesvaler hen over denne Del af Rørskoven. Af og til, naar de er trætte af Myggefangsten, sætter de sig paa en Rørblomst for at gyng.

Det er mærkeligt, saa Fuglene vænner sig til Menneskenes Støj. Deroppe paa Vejen, faa Meter fra Pilene, kører et Utal af Cyklister og Automobiler. Højrøstet Tale lyder ind imellem. Men Idyllen hernede forstyrres ikke af al denne Larm. Derimod holder de ikke af, at jeg ser for længe paa dem.

Paa den anden Side af Vejen slaar Nattergalen. Det blev fortalt mig for nylig, at Overlæge Helms i sin nye Bog om Nattergalen ikke har medtaget Sorø blandt de Steder, hvor man kan faa denne Fugl at høre. Gamle Soranere vil vistnok og med Rette forbavses over dette; thi Sandheden er jo simpelt hen, at Folk med Nerver forstyrres i deres Nattesøvn hernede paa Grund af Sangens Voldsomhed. Jeg oplevede i Sommer, at en Nattergal overdøvede en meget højtalende Herre, som i den tidlige Morgen var paa Vej til Jernbanestationen. Tilsidst standsede Manden midt i sin Udvikling og udbrodt: „Hvad er det for en Fugl?“ Men atter og atter gaar Folk forbi og aner ikke, at 4—5 af de smaa graabrune Fugle har forsøgt at røre deres Hjerter med den vidunderlig skønne Sang, som strømmer ud fra den lille Strube. I denne Sammenhæng har det maaske Interesse, at jeg i Foraaret ogsaa hørte Nattergalen i Trøldholmsmosen. Der synes saaledes ikke at være Fare for, at den skal uddø her for det første.

Det tredje Billede giver Udsigten over Flommen fra Filosofgangens vestlige Del. Der skyder sig ligesom en lille „Halvø“ af Filosofgangens Trævækst ud mellem Flomstien og Jernbanevejen. Herfra er Billedet taget. Vi ser Jernbanedæmningen og bag den Sønderskov. Det mærkeligste for mig ved dette Billede er dog Pilebusken i Forgrunden, for heri sad tre forskellige Fugle, medens jeg noterede deres Sang ned med Noder. Jeg var nede paa Halvøen med et Par Spejdere, som skulde koge Kartoffler og stege Bøf over Ilden fra et Jordhul. Dette er nemlig nødvendigt at lære for enhver rask Dreng nuomstunder. Men saadant noget tager sin Tid, og jeg havde derfor sat mig tilrette. Dagen var smuk, men varm. Saa begynder der en Fugl at synge i Pilebusken en Snes Meter borte,

Flommen ved Solnedgang.

og jeg kendte hverken Sangen eller Fuglen. Drengene maatte naturligvis hjælpe mig med Iagttagelserne, og det

lykkedes mig at fastslaa, at det var Grønsangeren (den grønne Løvsanger), som havde forlystet os. Bøfferne blev ikke spolerede ved denne lille Afbrydelse. Drengene erklærede, at det var de bedste Bøffer, de nogensinde havde smagt. Naturligvis indfandt jeg mig paa Pladsen næste Dag igen. Men da var Grønsangeren bleven gul og Sangen anderledes. Det var Bastardnattergalen, som havde indtaget Pladsen i Pilebusken. Den var voldsom elskværdig. Den sad ganske stille og sang i lang Tid, medens jeg prøvede Tonhøjde og skrev. Den begynder desværre at blive sjælden.

Næste Dag var der ingen Fugl at se, næste heller ikke. Men endelig den femte Dag sad der en Sumpsanger. Jeg haabede saa smaat, at den vilde bygge Rede i Nærheden. Den skal have Forkærlighed for „Vidiektrat, i hvis Nærhed findes Nældebevoksning“, og her var netop en Samling af de herligste Nælder „og lignende“. Men der blev ikke noget af. Senere hørte og saa jeg Engpiberen her. Men de forsvandt alle igen.

* * *

I SORANERDIGLEN.

*

I.

SÆRHEDER og personlige tilbøjeligheder blev nøflet, det soranske snit blev langsomt men træfsikkert skåret til, der var ikke plads til afvigelser fra den soranske drengnorm — uden at prisen blev erlagt, — og den var dyr: sejglivet hån og spot. Men godt at prisen blev sat så højt, slemme kanter blev skåret af, farlige tilbøjeligheder knægtet og smukke facetter blev også nu og da slebet til.

Det er ofte — og mest som børn — tingene vi lægger vor kærlighed i. Vi elsker en bog, et smykke, en genstand, et hus; vi giver tingene affektionsværdi, fordi vi i dem nedlægger symboler eller forbinder særlige tanker eller erindringer med dem. Tingene kan individualisere tidligere perioder af vort liv for os. Jacob Wassermann siger etsteds i „Casper Hauser“ noget lignende som, at tingene er ophængt over menneskenes skøbner som lygter. Ja, de kaster såvel lys over det, der er forbi, som over det, der kommer.

Det År, jeg kom på Sorø, havde jeg taget hele min fortid med mig i en lille trækasse. Kassen var lidt større end en skotøjsæske, den låg kunde skydes ud og ind fra den ene side, glidende i en rille. Indvendig var kassen foret med rødt creppapir, også bunden, hvor der var anbragt en liden æske (dobbeltså stor som en tændstiksæske), som også var betrukket med rødt. På hver side af denne æske stod en miniaturlysestage til julelys. På kassens ene side, over æsken, hang en gammel medaille, en gave fra en broder, på hver side af medaillen min fars og mors billede, og rundt omkring på kassens andre sider hang andre billeder, kulørte bånd og andre rariteter, som jeg kom i besiddelse af.

I den ene side af kassen vis-a-vis medaillen var der udskåret et vindu, i laaget havde jeg et lille hul, så at jeg, når låget var skudt i, kunde kigge ned til herlighederne. Jeg erindrer endnu den højtidelighed, jeg følte ved at kigge ned i den tillukkede kasse — mit tempel —, ind i hvilket en strime af dagslys trængte igennem det lille vindu og lod beskueren — ved mullet i låget — dunkelt og mystisk ane relikvierne derinde. Når lysene i stagerne var brændt halvt ned, kunde låget uden brandfare skydes i,

og da var der højtid derinde, ligefrem gudstjeneste med de flakkende lys i stagerne, som kastede hinandens skygger på de røde Creppvægge. Så blev sluserne lukket op for fantasien, for minderne — og så endte det altid med tårer.

Skal vi sige det gik et halvt år — men så gik den heller ikke længere. De nordiske vikinger i skikkelse af et par 2den og 3die classes drenge kom op ad floden og lagde klosteret øde. Alt blev røvet, sønderflanget, trampet for føde under uhøviske eder og spot; vikingerne var nu engang ikke belastede med føleri, og det var jo dem de større drenge repræsenterede i deres udvikling, jævnfør den biogenetiske grundsætning: sic transit gloria mundi!

Jeg var jo nok blevet fattigere paa en vis måde, men rigere derved, at jeg uden adspredthed var indstillet på at nemme det der rørte sig omkring mig i soranerlivet, og det var dog vigtigere, såvist som jeg måtte og skulde leve mig ind i det liv, som jeg foreløbig for en række år var bundet til. Gråden blev til smil; skyggen af det, der var, blev til glans af det, der stod for.

I diglen kom vi allesammen, det varede kortere eller længere tid, inden vi faldt til, så vi kunde støbes i normalformen. Det er drøjere for nogle end for andre, men det er sundt, nødvendigt og i højeste grad hensigtsmæssigt for livet. De store og aparte skal nøfles, sålænge de er ællinger; det giver kraftigere svaner — eller tamænder, således som de fleste ællinger uvægerligt ender. Jeg er glad for, at jeg i Sorø lærte, hvorledes man skal fordøje den daglige andemad.

II.

BEGREBERNE om godt og ondt er jo relative, afhængige af tid og sted. Nu havde jeg hjemmefra lært, at stjæle det måtte man ikke, men i Sorø var hemmelighedsfuld „skovbrand“ god latin mellem drengene, „hvad brød kammerråden sig om de par æbler“, som vi stjal fra økonomens have? Men princippet var — i drengehjærner — farligt i sine konsekvenser, og hvor var grænsen, når det stadig var det kildrende sportsmoment, der drev lysten frem til at rane, hvad der tilhørte andre?

Sporten blev udøvet med megen dygtighed og under udfoldelse af ihærdig kappestrid dels i en bagerbutik og dels hos en konditor. Det var ikke den økonomiske side af sagen, der betød noget; „vrøvl“ og småkager til en øre stykket blev i hast puttet i munden og gnasket ned, inden døren fra bagværelset gik op og expeditricen kom til stede. Var munden fuld af kager gik samtalen jo lidt trevent, og man måtte gøre sig ærinder, så at man kunde vende ryggen til og svælge den røbende klump. Næste stadiet var noget i lommen, den tekniske færdigheds udvikling, lange fingre og den uskyldige mine! Heldigvis blev det kun et 3-akts stykke. Tredje akt var afsløring af forbryderne. Bageren havde fattet mistanke, svindet i „vrøvlet“ var blevet ekstraordinært, drengene for meget akut pluskæbede og minerne har vel heller ikke været talentfulde nok, måske nogen af os har drevet det videre senere hen om end i andre anledninger; der blev boret et kighud i døren til bagværelset, og begyndelsen af tredje akt var 5—6 drenge ivrigt guffende i sig i den tomme butik, der forblev usædvanlig længe tom, indtil bageren fra kighullet, som var undgaaet vor opmærksomhed, havde noteret sig hele fortæringen ned, og derefter veltilfreds og smilende kom ud og expederede os i egen person. Om efter-

middagen blev husretten sat i pensionatet, mester jakel lå på skrivebordet. Spørgsmaalet blev kort og godt fremsat for hver enkel af os uden indledning: „Hvor meget har Du så spist hos bageren uden at afregne?“ Det mindede om landsmandsbank-efterspillet, selv denne håbefulde ungdom led allerede af en delvis hukommelsessvaghed, additionen af de mange 1-øres kager var brydsom og meget omtankefuld med svage sideblik til mester jakel. Den mest drevne pilfinger kom op på over 40 øre, så han havde nok spist for 80. Det var 4 ugers lønpenge.

Det blev til en gevaldig kæmpe-ende fuld, og hvad der var det værste, vi måtte selv over til bageren og betale: an: modtagne varer! Det er den drøjeste regning, jeg nogentid har betalt.

Vi var dengang i 10—12 års alderen og var blevet bi-bragt den tåbelige forestilling, at sligt kendetegnede en rask dreng. Til gengæld må jeg sige, at rapseri fra hinanden aldrig nogensinde skete med undtagelse af én eneste gang, hvor en letsindig dreng forgreb sig på en kammerats penge, hvad der havde til følge, at han blev bortvist fra skolen og brændemærket for livet. Det er egentlig den episode, som har fået mig til påny at reflektere over drenges lyst til at „skyde“, „nejle“, „lugge“ eller hvad det nu kaldtes, og hvor let et dårligt eksempel smitter med rivende hast.

Hvad er hos et barn løgn og hvad er fantasi, hvad er tyveri og hvad er letsindig omgang med ejendomsretten i en umoden, uopdragen hjerne?

Når et barnesind udsættes for en ny påvirkning for nye omgivelser, er det slet ikke sikkert, at det kan tåle kosten, fordøje den, for ikke at tale om det, der kommer galt i halsen.

Alt det „vrøvl“, vi stjal i bagerbutikken, blev dog efter at det var fordøjet og „underslået“ til fornødt! En slående anskuelsesundervisning på godt og ondt. Vi havde passeret et trin — måske et atavistisk trin — i vor udvikling mod målet: det friserede, pæne, anstændige moral-individ. Men havde kighullet ikke været der, „hvor var jeg altså gledet henad“?

parva vox.

FÆRØAFTEN I SORANSK SAMFUND.

DA der ved Indtegningsfristens Udløb Dagen før Møde-aftenen kun havde meldt sig 19 — nitten — lysthavende, aflystes Sammenkomsten.

Fra en af dem, der havde meldt sig og som, i Lighed med de øvrige 18, fik Afbud, har vi modtaget følgende med Anmodning om Optagelse:

Med Ærgrelse og Forundring modtog jeg Meddelelsen om, at den af Bestyrelsen arrangerede Færøaften maatte opgives paa Grund af manglende Tilslutning. Ganske vist er Løsrivelsesmændene paa Færøerne for Tiden mindre højrøstede, men med Henblik paa den Tid, der kommer, maa det dog være af Betydning for alle danske at faa et nøjere Kendskab til Øerne og deres Forhold, hvortil der her var givet en ypperlig Lejlighed.

Dog selvom der maaske blandt Soranerne ikke skulde være tilstrækkelig Interesse for den nordligste Del af vort Land, hvad jeg vilde finde højst beklageligt, hvor er det da

muligt, at Kammeratskabsfølelsen er saa svækket, at Samfundets Medlemmer ikke strømmer til, naar Bestyrelsen sætter dem Stævne?

Gang paa Gang viser det sig, at Medlemmerne kun giver Møde i større Tal til Rusgilderne og Sorøturene, medens der møder et Faatal frem ved de øvrige Sammenkomster; end ikke Lektor *Glahns* Foredrag i Oktober (med paafølgende Dans!) kunde samle et anstændigt Antal af Medlemmerne.

Maa dette ikke tages som et sørgeligt Tegn paa, at det højt priste soranske Sammenhold er ved at forsvinde? bør der ikke fremtidig tales sagte derom? lad os nu se, hvor mange der møder frem til Generalforsamlingen i April.

København, 11. Marts 1927.

L. Wagner.

GAMLE SORANERE

Under 16. Februar er flhv. Kommandør i den siamesiske Marine *Magnus Bojesen*, R. af Dbg., benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Kontorchef i Finansministeriet *Auge Muus Thorildsen*, Kontrolrevisionen under 2. Departement, er under 4. Marts udnævnt til Chef for Kontrolrevisions- og Kuponskontoret i Finansministeriets 2. Departement fra 1. April d. A. at regne.

Det er under 9. Marts tilladt admin. Direktør for A/S Bing & Grøndahls Porcellænsfabrik *Poul Simonsen*, R. af Dbg., at anlægge og bære Ridderkorset af 1. Klasse af „Finlands hvide Rose“.

Kaptajn *L. F. Fischer*, R. af Dbg. og Dbmd., ved Generaltøjmasterkvarteret forsættes til Fodfolket som Chef for 8. Bataillon fra 1. Maj d. A. at regne.

Under 7. Februar har Justitsministeriet efter derom fremsat Anmodning taget den for cand. juris *Victor Emanuel Camillo Bruun* under 5. Juli 1923 udfærdigede Beskikkelse som Underretssagfører i Forvaring.

Under 23. Februar er der gennem Ministeriet for Industri, Handel og Søfart udfærdiget Bevilling for *Th. E. H. Kalko* som Translatør og Tolk i Spansk med merkantilt Sprog som specielt studeret Omraade.

SORANSK SAMFUNDS 58. ORDENTLIGE GENERALFORSAMLING

finder Sted *Freday den 22. April* førstkommende Kl. 7 Em. præcis i „Borgernes Hus“, Rosenborggade 1, med følgende

Dagsorden:

1. Beretning om Virksomheden i Aaret 1926.
2. Regnskaber og Budgetter.
3. Valg af Medlemmer til Bestyrelsen.
4. Valg af Revisorer og Revisorsuppleant.
5. Eventuelt.

Efter Generalforsamlingen tva ng fri Sammenkomst med fælles Aftensbord (Smørrebrød etc.), hvortil man tegner sig inden Generalforsamlingens Begyndelse.

København og Sorø, i Marts 1927.

Bestyrelsen.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Ståbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldslændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationsforretningen
„FORTUNA“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Læcerandor til Akademiet
Daglig Iriskkærnet Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Sorøer-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
TEL. TELEFON 5355

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kls Servering
Moderate Priser

AIS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og alholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreakvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

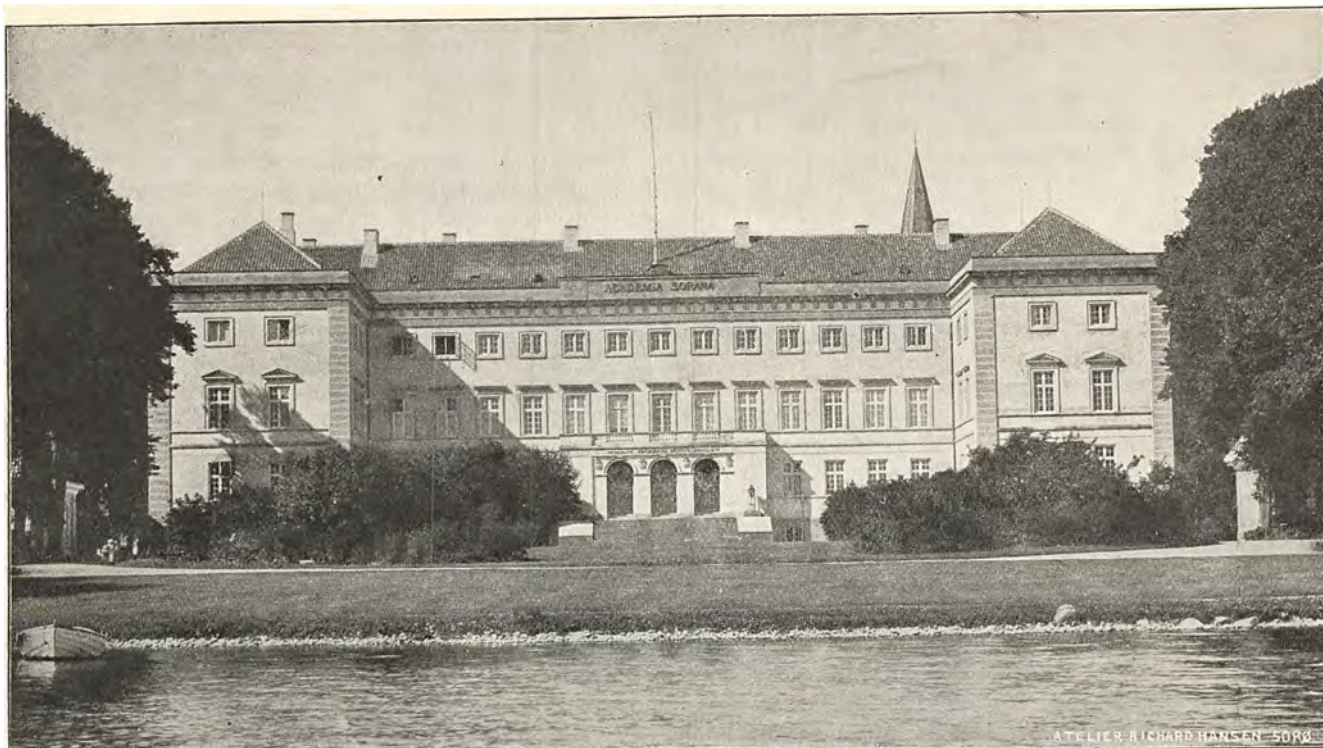
SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 7881

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

F. C. GERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORÅNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 4

April 1927

DE SORANSKE LÆRERE OG ADRESSEN FOR PETER HIORT LORENZEN.

Af cand. phil. *Olaf Carlsen.*

*

I min Artikel: Da H. R. Hiort Lorenzen kom i Sorø Akademis Skole¹⁾ omtaltes kort den Adresse til Kongen, der efter Hiort Lorensens berømte Optræden i den slesvigske Stænderforsamling udgik fra den ældre og mere moderate Fløj af det liberale Parti, og som især fik Underskrifter blandt Embedsmændene, fordi disse maatte undgaa en for skarp Optræden²⁾, og dog var mange af dem bange for at underskrive³⁾. Af dem, der skrev under, nævntes Lærerne ved Sorø Akademi, da denne Adresse — som Adjunkt Carl Lorenzen d. 13. Decbr. 1842 skrev til sin Bror — var den eneste, de i deres tamme Stilling turde røre ved⁴⁾.

Helt saa stille, som det efter denne korte Meddelelse kunde synes, forløb denne Sag nu ikke. Den fik et lille Efterspil, der ikke blot er et ganske fornøjeligt Eksempel paa Myndighedernes Agtpaaagivenhed over for Undersaaternes virkelige eller kun formentlige Forsøg paa at overskride de Grænser for Yttringsfriheden, som Enevoldsmagten i Fyrreerne fandt det stedse vanskeligere at vogte; men det oplyser os tillige om et Par kendte Soraneres Stilling til en vigtig Episode i vor nationalpolitiske Historie.

I „Fædrelandet“ for d. 2. Decbr. 1842 havde seks Mænd, af hvilke H. N. Clausen vist nok var Hovedmanden, indrykket en offentlig Erklæring, der i kort Tid modtog talrige Underskrifter i By og Land, og som opfordrede til „med al den Kraft, som Kjærlighed til Fædrelandet giver, at understøtte Kongen i hans Idrætter: at haandhæve Statens Enhed, sin Landshøjhed over Slesvig og den danske

Nationalitet i de Dele af Hertugdømmet, hvor den findes“⁵⁾

Fem Dage senere fandt Amtmanden i Sorø, Kammerherre Kr. Ludv. Stemmann, sig foranlediget til at underrette Kancelliet om, „at der idag paa Sorøe Academies Læsesal, som ellers kun er aaben for Academiets egne Embedsmænd og Lærere samt akademiske Borgere og de Disciple, der søge Academiets lærde Skole, offentlig er fremlagt til Hvermands Underskrift en Erklæring, der gaaer ud paa, at Underskriverne tiltræde den i Bladet „Fædrelandet“ for 2. ds. indrykkede Erklæring, angaaende hvad der af de slesvigske Stænder er foretaget imod den Deputerede Lorenzen.“

Kancelliet sendte en Genpart af Amtmandens Skrivelse til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler for at bede den indhente nærmere Oplysninger om denne de soranske Læreres selvtagne Frihed.⁶⁾

Direktionen anmodede derfor ved Skrivelse af 17. Decbr. den konstituerede Direktor B. S. Ingemann om saa snart som muligt at meddele Direktionen, „med hvad Føje“ man havde tilladt sig det, som Amtmanden havde meldt.⁷⁾

Et Par Dage efter svarede Ingemann, at da han som Direktor intet havde haft at gøre med dette „aldeles private Foretagende“ og heller ikke havde følt sig tilskyndet til privat at deltage deri, havde han indhentet Erklæringer hos Lektorerne A. Rothe og P. Hjort, der forestod Lærernes Læseforening. Efter at have modtaget disse fandt han, at det hele beroede paa Kancelliets Misfor-

staaelse af Sagens rette Sammenhæng, og man havde da heller ikke i Sorø næret den ringeste Tvivl om Beføjelsen til at henlægge og underskrive denne Erklæring paa et hvilket som helst Sted, tilmed da den var baade loyal og patriotisk.

Ingemanns Skrivelse ledsagedes af de to Lektorers Erklæringer.⁸⁾

Af dem fremgaar det, at det var Rothe, som ved en privat, litterær Sammenkomst havde bragt den offentligt udstedte Erklæring paa Tale, og man var da hurtigt blevet enig om at støtte den med Underskrifter samt at fremlægge et Papir paa Lærernes Læsesal til Eftersyn for de Lærere, der ikke deltog i den omtalte Sammenkomst. Endvidere vedtog man at meddele de Mænd i Sorø, der maatte antages at have Interesse for denne Fædrelandssag, at Læsesalen den næste Dag stod dem aaben, hvis de ønskede at underskrive det der fremlagte Papir. — Der blev ikke truffet Aftale om at underrette den konstituerede Direktor.

Rothe afviste i meget bestemte Vendinger den Sigelse, at man skulde have begaaet noget ulovligt og støttet en Opinion, der var Regeringen fjendtligt sindet; det maatte være enhver god Borgers Ret og Pligt at støtte Danskheden i dansk Land, naar fremmede forsøgte at fortrænge den.

Var Rothe Sagens Ophavsmand, saa var Hjort dens ivrige Fremmer; han gik rundt i Byen til dem, hvis Tilslutning han regnede med, og flere blev saaledes sparede for Vandringen op til Læsesalen, idet de underskrev i deres Hjem, naar Hjort præsenterede dem Erklæringen.⁹⁾

Det var ogsaa Hjort, der havde foraarsaget den Vending i Sagen, hvorved der var begyndt at gaa „Affære“ i den, — hvad han dog sikkert ikke havde forudset. Han havde nemlig ment, at han skyldte det Forhold, som han havde den Lykke at staa i til Amtmanden, at underrette ham „om denne gode, danske Mænd saa værdige Plan“; men heraf var hele Misforstaaelsen kommet. I det mindste genkendte han i Kancelliskrivelsen sin Haandbillets „spøgende“ Udtryk om „Hvermands“ Underskrift. Denne Billethavde Amtshuset nu læst og opfattet „paa en yderst uviis (?) Contoir-Maneer“; — Amtshuset havde i dette Tilfælde i det hele vist sig som en daarlig Læser; thi den Sag, hvorom det havde sat baade Kancelli og Direktion i Bevægelse, var et NON-ENS. Den Erklæring, Soranerne havde underskrevet, var nemlig ikke om Lorenzens Behandling af de slesvigske Stænder; hans Navn og Sag — for saa vidt den var personlig — var netop udeladt i denne Erklæring, og kun Forsamlingens Ytringer var anført ganske objektivt.

Ved Skrivelse af 24. Decbr. meddelte Direktionen Kancelliet Indholdet af de fremkomne Erklæringer, og Kancelliet fandt derefter ingen Grund til at røre yderligere paa sig i denne Sag.

Det tør vel nok siges, at det var den tjenstivrige Amtmand, der her havde forivret sig. Akademiets Lærere har vist smilt over, at han var kommet til at slaa blind Allarm, og Hjorts bidske Ironi har sikkert ikke holdt sig til det skrevne Ord alene, hvor han jo ikke direkte yttrede sin Mening om Amtmandens Adfærd.¹⁰⁾

Hjorts Optræden ved denne Lejlighed er Optakten til hans Deltagelse i den nationalpolitiske Strid, der indbragte ham saa mange Haansord og Skældsord. Foruden at han i disse Decemberdage virkede for Underskrifter i Sorø, skrev han ogsaa en Artikel: „Hvad er Danmark?“, der optoges i „Fædrelandet“ for den 14. Decbr., og hvori han

hævdede, at Slesvig er et dansk Land, hvis Danskhed i højeste Grad fortjente Regeringens Omsorg.¹¹⁾ — Mens Begivenheden i den slesvigske Stænderforsamling først og fremmest skabte det nationalliberale Parti med dets Ejderprogram, saa blev den for Hjort Udgangspunktet for Overvejelser, der førte ham over i en anden Lejr, hvis Standpunkt var Bevarelsen af Slesvig politisk ved Opretholdelsen af Helstaten, der betragtedes som en europæisk Nødvendighed: først ved at sikre sig Slesvigs politiske Besiddelse kunde det ogsaa bevares nationalt.

Om Ingemanns Stilling til den her omhandlede Adresse lader der sig ogsaa sige et og andet; den er jo anderledes, end man maaske paa Forhaand vilde have ventet.

Ud fra den Betragtning, som Lektor Galster har hævdedet — og vist med Rette — at Ingemann med „Holger Danske“ ikke — som hidtil antaget — afsluttede sine historiske Digtninge, men netop hermed paa en storslaaet Maade indledte en ny Periode i sin Digtning, hvor hans Blik vendtes mod Fremtiden,¹²⁾ kan vi undre os os over, at han, der havde vundet en urokkelig Tro paa Folkeaadens Vitalitet til alle Tider, og som nu saa Folkets nationale Bevidsthed vaagne og komme til Live i Daad og i Sange, ikke blot ikke stærkere traadte frem i Fyrreernes nationale Kamp, — men endog — efter Galsters Mening — manglede Forstaaelse af, hvad Danskhedens Kamp i Sønderjylland betød for Nationalfølelsen (Galster, S. 161); og vi kan finde det underligt, at Ingemann end ikke med en Underskrift støttede Landsmænd, der truedes med at løsrives fra Fædrelandet, — og det ved en Lejlighed, da Holger Danskes Navn havde lydt i den slesvigske Stænderforsamling; og vi kan have saa meget mere Grund til at undres, fordi Ingemann i Begyndelsen af Fyrreerne længtes saa stærkt bort fra den klosterlige Ensomhed i Sorø, ud mod det levende Liv i Samtiden, „hvor Folkenes Livsbølger larme;“ — Hiort Lorenzens Kamp var jo netop noget af den „Tidens Luftstrømning“, hvortil han nu vilde lytte. (Galster, S. 156.)

Vi kunde da spørge, om Ingemann i sin Egenskab af Direktor kunde underskrive en politisk Erklæring. Herpaa maa vi svare, at derom er Talen slet ikke, da Ingemann selv har forsvaret Erklæringen som værende aldeles privat, ja tilmed loyal og patriotisk. — Privat var den unægtelig, da den kun var beregnet paa en snæver Kreds, og det synes at være netop det, der for Ingemann var Erklæringens Fejl; desuden faar man Indtrykket af, at Lærerne nærmest har søgt at holde ham uden for. Naar Erklæringen var privat, kunde den ikke opfattes som Folkeaadens Røst, og det har vel heller ikke været uden Betydning for Ingemanns Stilling til den, at Peder Hjort var dens Talsmand; i ham kunde Ingemann næppe se Folkeaadens rette Tolker.

Hvad der nu end har afholdt Ingemann fra at underskrive, saa tør vi dog tro, at Erklæringens Formaal har haft hans udelte Bifald. I Begyndelsen af det ny Aar skrev han til Fru Rosenørn: „Den Slesvigholstenske Forurettelse og Forhaanelse af Danskheden har naturligvis ogsaa oprørt vor Nationalfølelse.“¹³⁾ — Denne Udtalelse, der ikke før har været trykt, er der al Grund til at fremhæve, fordi det er den eneste, hvori Ingemann har lagt lidt varmere Følelse for Dagen angaaende det sønderjydske Spørgsmaal, hvorom han jo ellers er saa underlig tavs baade i sin Digtning og i sine Breve; den sidste Skildder af Ingemanns Liv og Digtning har forgæves søgt efter et Hjerteudbrud af ham om Sønderjylland.¹⁴⁾

Naar Ingemann kort efter i et Brev til Grundtvig skri-

ver om „den pudserlige Inkvisitjon angaaende formentlige politiske Umtriebe paa vor uskyldige Læsesal“ og kalder det hele en pudsig Affære,¹⁵⁾ gælder denne Benævnelse ikke Erklæringens Fremkomst og Indhold, men den Maade, hvorpaa Sagen ved Amtmandens Indblanding blev blæst op til en næsten revolutionær Kabale.

NOTER:

- 1) Soraner-Bladet, 10. Aarg. Nr. 6.
- 2) P. Lauridsen: Da Sønderjylland vaagnede, S. 239.
- 3) Af Orla Lehmanns Papirer, S. 70.
- 4) Johan Ottosen: Peter Hiort Lorenzen, S. 131.
- 5) H. N. Clausen: Optegnelser om mit Levneds og min Tids Historie, S. 265.
- 6) Direktionens Arkiv. Referat- og Resolutionsprotokol for Sorø Akademi, 3 K, Brevnr. 915, 1842.
- 7) Direktoratets indkomne Sager. A 80/1842.
- 8) Paa det i Henvisning 6 cit. Brevnr.
- 9) Om Navnene paa dem, der skrev under, henviste Hjort i sin Skrivelse til Berlingske Tidende Nr. 330, hvor der dog ingen Oplysninger findes herom.
- 10) Det kan i denne Forbindelse nævnes, at Stiftamtmand Jessen paa Lolland-Falster ogsaa søgte at modsætte sig Embedsmændenes Ret til at underskrive Adressen. I den Anledning stillede „Fædrelandet“ (^{17/12}—42) Stiftamtmanden nogle Spørgsmaal, der var holdt i en lidet urban Tone og ganske anderledes end Hjorts' Erklæring direkte langede ud efter Amtmanden.
- 11) Optaget i Kritiske Bidrag. Politisk Afdeling, S. 271. — Mellem Krigene var Hjort ogsaa ivrig Talsmand for Regenburgs Sprogstyre. Hjelholt: Den danske Sprogordning, S. 218 f.
- 12) Kjeld Galster: Fra Ahasverus til Landsbybørnene, S. 104 f.
- 13) Galster, S. 161.
- 14) F. Rønning: B. S. Ingemann, S. 289.
- 15) Ingemann og Grundtvig. En Brevvexling. S. 256.

* * *

THEODOR BRUNNEMANN

IN MEMORIAM.

* 23. April 1875 † 7. April 1927.

*

Den sidste Dag — eller maaske Dagen før — Theodor Brunnemann døde, krydsede vi hinanden der, hvor Studiestræde skæres af Larslejtstræde. Selv havde jeg meget travlt og turde ikke standse ham, skønt jeg gerne vilde — han saa ikke mig, men skyndte sig afsted og saa saa inderlig træt og nedbøjet ud, at hans Udtryk blev ved at staa for mig Resten af Dagen, og jeg fortrød bitterligt, at jeg dog ikke havde stoppet op og sagt Goddag til ham. Og det blev sidste Gang jeg saa ham — et Par Dage efter læste jeg i et Blad om hans Død.

Han var min Kammerduks paa Nr. 12 — Korsgangens østligste Landkammer — i Skoleaaret 1890—91; foruden af os to — jeg i 3. Klasse — bestod Besætningen af *Viggo Sahmel* og *Aage Redøhl*, der formodentlig dengang begge var i 2. Klasse og følgelig alternerede som Kammerfukse. Jeg ved ikke, om Brunnemann af dem erindres som nogen streng og drøjesyg Kammerduks, men jeg har Indtrykket af, at i hvert Fald Redøhl, der var en fin, smuk Dreng og som døjede alle de Ulemper, der følger med den netop i de

Aar fastslaaede Børnelidelse: adenoide Vegetationer i Næsesvælgrummet („Polyper“), ikke var videre glad ved Tilværelsen og ved Brunnemanns noget spotske og skarpe Vid og Udtryksmaade. Selv var jeg yderst tilfreds ved at have faaet Brunnemann til Kammerduks — ikke mindst paa Baggrunden af det foregaaende Aars Oplevelser med en Kammerduks, med hvem min Kammerat i 2. Klasse — og vist iøvrigt heller ikke den fjerde paa Holdet (fra 3. Klasse) — vekslede halvtreds Ord i hele den Tid vi fire boede sammen.

Brunnemann var jo lille af Skikkelse og fornærmede ingen ved sit Ydre; hans kloge Blik og fine, men egentlig ikke kønne Træk, var mig meget sympatisk; overhovedet var der over ham den Kultur, som et godt og aandeligt interesseret Hjem i Reglen skaber, og som hos ham, forenet med gode Evner, hurtig Opfattelsesevne og jævn Flid, sikrede ham en net Stilling i hans Klasse. Denne bestod som 1. studerende Klasse ved Skoleaarets Afslutning i 1888 af 25 Disciple og havde dengang et noget aristokratisk Præg, som i betydelig Grad tabtes undervejs, til der af Holdet ved Studentereksamen i 1894, som talte 15 Mand, kun var 2 — to — tilbage af det oprindelige Selskab; af dem var Brunnemann den ene, *Viggo Knuth* den anden, men med et noget forskelligt Udfald af Prøven.

Overretssagfører Th. Brunnemann.

Foruden sit Skolearbejde fik Brunnemann Tid til at dyrke Musikken; han spillede helt godt paa Klaver allerede i 4. Klasse og var vist fra sit Hjem vant til Fru Musicas Kunst; jeg husker, hvor han glædede sig over Faderens Tilsagn om Theaterbilletter i Kjøbenhavn — men ganske vist: paa Betingelse af ingen Tilskud til Tobak! Overhovedet laa en tidlig Selvtugt til fornuftig Økonomi i udpræget Grad for Theodor Brunnemann. Mig imponerede det i hvert Fald vældigt, at han opøvede sig selv ved med sine Ugepenge i Lommen at stille sig op foran Konditor Christensens særdeles fristende Vindu og rasle med Pengene i Lommen lige til det psykologiske Moment, hvor det var nødvendigt hastigt at fjerne sig, fordi Fristelsen til at spise Pengene op i de lækre Kager var ved at blive for stærk. Mon mange unge Drengene i hans Alder har kunnet præstere det?

I vor fælles 1-Aars Gymnasiasttid saa jeg ikke meget til ham, og heller ikke senere som Student, skønt vi drev samme Studium (om Datidens taabelige Lektierterpning af juridiske Lærebøger da virkelig tør betegnes ved et saa ædelt Ord) — han terpede dog sikkert ogsaa disse Lektier med Flid og Samvittighedsfuldhed og han fuldendte sine akademiske Kursus paa de normerede 6 Aar. For sin Sorø-Tid følte han varmt og var ikke helt sjældent Gæst ved vore Sammenkomster, senest ved Sorø-Mødet i September f. A., hvor det Mismod, der ret tidlig syntes at have præget hans Træk, i hver Fald ikke mærkedes.

Da jeg var paa hans Kammer i Efteraaret 1890, var jeg en Aftenstund Genstand for vel overlagt, raa og bølllet Behandling af en Flok af den Type „Kammerater“, som kan gøre Kostskoletilværelsen uudholdelig for mindre haardhuede Naturer. Fortvivlet og saaret til det inderste i min Sjæl flygtede jeg rædselsslagen væk fra det hele og vovede først at vende tilbage til Hovedbygningen efter Sengetid. Da jeg listede ind paa Kammeret for at lægge Jakke og Vest fra mig, laa der paa mit Stolesæde under Bordet et smukt rødkindet Æble. Den venlige Trang til at trøste, som saaledes havde givet sig Udslag (helt sjældent mellem Dreng!) rørte mig dybt og har siden været mig uforglemmelig. Jeg fik aldrig at vide, hvem der havde lagt Æblet til mig — og, sky som jeg nu for Alvor var bleven, turde jeg ikke engang spørge Brunnemann om det var fra ham. Men selve Handlingen stemmede saa aldeles med hans Karakter, at jeg sikkert ikke tager fejl ved at tillægge ham den; og nu, da han er død og borte, kommer den Tak, jeg i mere end 36 Aar har gemt paa, ikke til at lyde i hans Øre. Saa lægger jeg den da blandt Blomsterne paa hans Grav, som ellers ingen Krans fra Barndomstidens Vennekreds kom til at smykke.

H. G. Olrik.

* * *

I SORANERDIGLEN.

*

III.

HVIS De har gjort Dem den ulejlighed at læse „I Soranerdiglen“ vil De vide, hvorfor jeg har kaldt disse „åbenhjærtige breve“ som oven prentet. Jeg kunde ligeså godt have kaldt dem „ved soranerkighullet“.

Ved en Kolding-lectors doktordisputats om Ingemann stod nylig en ikke-soransk professor qua opponent ex officio op og talte om *Sorøs særlige evne til sindsnedtrykkelse*, men følger i samme åndedræt til, at Soranere og Frimurere nu engang ikke er til at være i stue med, når de optræder — — —. Helt sindsnedtrykte kan professoren altså ikke antage dem for at være. Men med hvilke forudsætninger dømmes professoren iøvrigt, han er hverken Soraner eller Frimurer? Da jeg er så heldig både at være Soraner og Frimurer skulde jeg — efter professoren — forberede mig på at færdes alene i stuerne, hvor jeg kommer. Men slet så galt går det vel ikke. Jeg er ikke som seminarist Svaabæk blevet „så ne'trykt ved at tænke derpå“, men tværtimod ulyre frimodig, og det var netop, hvad Sorø lærte mig. Det kunde måske nok virke lidt nedtrykkende, at vi først i II g. måtte ryge, at mavesækkens volumen kom til kort ved ande- og gåsegilderne, at skyllevåndet ved visse kammersold ikke holdt alt for mange grader chocolate, men det var dog ting en rask dreng

kunde komme over og som ikke satte varigt men i dren- gesindet.

At Holberg var mavesur, Herman Bang håbløs melan- koliker, og en række Soranere mellem dem, før dem og ef- ter dem har været nedtrykte, er en kendsgerning, man ikke kommer uden om, men hvor mange Københavnerne lider ikke af vinter-spleen uden at man derfor vil påstå, at Kø- benhavn virker sindsnedtrykkende, selv om det er herinde de litterære doktorafhandlinger foregår.

Hvis jeg kunde slæbe professor Datten til Soranerkig- hullet og få ham til at aflægge sine grøn-røde litteratur- kritiske magibriller for et øjeblik, vilde han få et op- livende, forfriskende syn at se, hvad der måske vilde give bagslag i en for ham selv meget nedtrykkende omvurde- ring af hvad der for eks. flyder fra soranske penne.

Men hvorfor gaa i rette med en, som taler med om noget han ikke forstaar sig på?

Nedtrykthed forbinder jeg kun med Sorø ved tanken om min afsked, den var bitter, men retfærdig. Jeg var doven, jeg var umoden, men jeg svor til skønlitteraturen og naturvidenskabernes, og det skal man aldrig gøre. Det kostede mig knappen. Phönix-knappen. Jeg måtte per- sonlig sprætte samtlige blanke knapper af mine unifor- mer og påsy sorte henknapper for at gå over i civilister- nes bedrøvelige skare. Det er et stygt minde. Jeg var sur over, at jeg ikke var Soraner mere, og det er måske det professor Datten ogsaa er, fordi han aldrig har været det. I så fald bør han tilgives!

IV.

JÆG har fortalt om kighullet til mit soranertempel, som de vilde normanner røvede og om kighullet i bager- luitikens dør, som frelste mig fra forbryderbanen. Det er ikke tilfældigt, soranertilværelsen var fuld af „kighuller“ og var stort set selv et kighul fra barnertilværelsen ud i livet, de voksnes.

Det første kighul var fra banen, ind mellem Feld- skovens åbninger over mod „det hvide slot dernede“. Kom vi ad banevejen mod byen skimtede vi som et kighul mel- lem „Borgmesterens Øjne“, ind mod det ukendte land, som vi var emigrerede til.

Ikke kigge! Det er ikke pænt; men soranerlivet lærte os, at kighuller var tilladte, ja nødvendige. De skulde blot anvendes med takt, og ikke sandt, vi kom jo i livet ingen vegne, hvis vi ikke fodrede vort videbegær ved nu og da at løfte for de mange forhæng, som hvem har op- fundet og som hvem har hængt op?

Den strenge overhøring i timerne måtte af hensyn til den nidkære lære give et anstændigt resultat, en finger i bogen, et kighul mod det ukendte land! Nøglehullet i døren fra musiksalen til solennitetssalen var i tiden før julekomedien et kighul, som bragte julen nærmere, men overraskes der, det vilde man nødig. Nej, der gik lærer- ne mere grundigt til værks ved læsetidsinspektionen! Kam- renes døre med glaskighuller, som nøjungeerne ikke turde se ind gennem, før de kom i fjerde mellem! Gymnasiet var det halvciviliserede — om admiral Nelson mindende — stadiet: kighuller med klap. Jeg ser intet! Og sovesalens „fuglebur“ var det andet end kighuller på rad? Og blev der ikke i mere end en betydning set ovenfra nedefter? Men hvorledes kan det også være anderledes, hvor drenge iløje sagens natur må og skal opdrages en gros.

Fra alléen afgav klosterportens bue et forjættende kig- hul imod den ydre verden, fra hytterne i skoven havde

vi kighuller mod listige anslag mod den forbudte tobaksrygning.

Det var i det små!

Stedet dernede med sine historiske minder var os et kighul imod fortiden, der svandt, og som gennem kighullet projiceredes i vort hjærne-camera-obscura skarpt, klart og med de herligste farver.

Undervisningen og opdragelsen (lærernes og drengenes egen indbyrdes) var kighullet mod fremtiden, som det gik her i det små, vilde det gå senere i det store, vi anede det, forstod det.

Det er jo hemmeligheden ved kighullet, at det gengiver selv de store formater, ganske småt men med så meget større skarphed. At man må stå på hovedet for at se billedet rigtigt er jo kun en selvfølge, thi uden anstrængelse intet varigt resultat.

Livet og tilværelsen er fuld af skillerum og døre, hvis symbolik er mangeartet; komme gennem dem alle — indtil den sidste, som vi ikke kommer tilbage fra — når vi aldrig, men kighuller kan efter fattig evne bringe os meget af det dunkle fjerne skarpere nær. Det lærte tilværelsen i Sorø os. Den store verdens omvendte, forklarende miniature-billed i det stille liv dernede brændte sig dog fast for livet på en egen måde. Og at kighullet Sorø ikke har løjet for os i det billede, det gav os af livet, har vi tilfulde med taknemmelighed kunnet konstatere sidenhen, ligesom vi har lært sødmen ved at kigge tilbage.

V.

TIL ældre drøjesyge kammerater skal jeg forudskikke den bemærkning, at jeg meget vel ved, at man ved kighullet kan få træk i øjnene, men jeg skyder dog dækslet til side:

Samlivet mellem drengene under kostskolelivet dernede bragte latente egenskaber til live. Raceungerne, som blev kuede og tyranniserede med moderation, tillæmpede sig forholdene ved som det undertrykte jødefolk (det er førfortid) at udvikle snedighed, list og veltalenhed, der gang på gang hjalp dem udover en vanskelig situation med den rå magt som modstander. Faldt det i ens lod at give den rå magt en omgang åndelig „tæv“ blot en eneste gang, blev man med ét fra slave til frigiven, forsåvidt man forstod at holde sin slagfærdighed og snuhed i tømme og ikke lod sig friste til at udfordre. Kunde en racunge „åle“ en af de store, skete det særsyn, at den store så sig forladt af sine egne kammeratskab og hensynløst blev udleveret til almindelig grin. Det er en af hovedbristene i drengekaraktoren: den er henfalden til hoveren over al måde. Med en forbløffende klarhed erindrer jeg, hvorledes jeg stillede sammenligninger mellem mit eget kammeratskab, som spontant kunde svinde som dug for solen, medens man lod mig staa ene i en nedværdigende situation, og det kammeratskab, som jeg gennem kighullet ind til de voksnes verden havde set, der herskede mellem mine ældre studerende brødre og deres venner. Vort kammeratskab var barbarernes, hint hellenernes. Jeg trøstede mig subsidiært med at tiden vilde råde bod og principielt med at tage revanche over en af mine undergivne. Når jeg havde pint en af dem, følte jeg til min inderste nerve den samme gru og lidsighed, som situationen gav mig, når jeg var offer — oh, det var en nydelse, hellig, sjælfuld og inderlig! Den gensidige opdragelse med „åle“-systemet vilde det nu engang sådan. Den, der kunde hævde sig, gjorde det; altsaa blev det en kamp for selvhævdelse, som lagde bund for livet og gav

en vis erfaring. Kuren var — omend smertefuld — prøbat og nyttig. Men mimoserne måtte lide, mimoser med krøllet hår var en over al evne fristende udfordring, og de fik deres bekomst gennem drøjesygen. Forholdet var i al sin stygghed så bagvendt, at den „ålede“ part altid fik samtlige tilstedeværende til modstandere. Der var ingen, der havde voksent mod nok til at holde med den svage.

Når vi efterhånden var vokset til og blevet de store, så lærte forholdene os at regere efter den ældgamle regel: magt er til for at misbruges. Nu skulde gammel uret, spot og skade udlignes med — nej, ikke med at øve ret — ny uret, for et drengesind forlanger balance i tilværelsen, en primitiv tankegang, der skyder det tillærte til side.

Kun engang mindes jeg dog at have begaaet en rigtig slyngelstreg, der med ét skulde give mig en samlet kreditpost paa regnskabet for alle de mange debetposter, jeg i tidens løb havde bogført i den hævnende hukommelse, men som jeg heldigvis nu alle har glemt. En stupid møllerdreng fra landet med et svulmende, oppustet, ulækkert ansigt blev udset til offerlam. En kammerat og jeg besluttede at give ham en dukkert fra en af bådebroerne i søen. Det blev til en tredobbelt dukkert („han skal døbes“ som vi sagde). Vi holdt paa hans ben og stak hans hoved i vandet indtil flippen, holdt ham tre gange to minutter. Da vi trak ham op, sprællede han så infernalsk, at han slog hovedet imod bådebroen, hvorved hans ansigt hovnede endnu mere op og blodet fra næsen strømmede ned over hans kvælningskulørte ansigt. Han skreg og tudede og lignede i vor opskræmte fantasi den lede selv. Min kammerat og jeg gik underlige hede i hovedet, skulende og slukørede omkring den dag, også af skræk over at rektor skulde få noget at vide. Det var samvittighedens gennembrud; den fortalte mig, hvad brutalitet var, med en ubønhørlig styrke manede den mig til at fly sligt, hvad der siden også skete. Oplevelsen, der gik ud over en anden skabte en værdi for mig, som jeg ikke har kunnet være foruden. I livet bygger den ene værdier op paa den andens ulykke.

Med den efterhånden indtrædende modenhed, der i reglen gav sig udslag i æstetiseren og litterær interesse, blev vi som ældre humane og forstående herskere, der ganske vist overså alle møjinger men som samtidig undslog sig for at røre ved dem. Nogen demokratisk, social-forstående opdragelse gav skolelivet os heldigvis ikke. Det, der spirer indefra og springer ud af en indre tilskyndelse eller trang, det går aldrig ud eller visner, mens det tillærte i en given situation står i al sin nøgenhed som det surrogat det er.

Sorølivet var en lilleputtilværelse, som var projiceret ned fra tilværelsens store format med alle dennes foretelselser, kampmidler og stræv for tilværelsen. Derfor netop lærte vi så godt af den. Vor Sorøtilværelse er en bekræftelse paa Mussolinis sidste: livet skal leves farligt!

parva vox.

* * *

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

*

I.

SAA fik man dog at mærke, at det var Vintertid ogsaa denne Gang. Efter Sneen og efter de herlige Rimdage fulgte Februar Maaned med sin Barfrost og Skøjtøløbning. Først kom lille Peter ud paa Flommens flade Vand. Enten

har nu Flommen hævet sig, eller ogsaa har Flomstien sænket sig; thi Vandet staar op omtrent i Stiens Højde, men der er alligevel ikke nær den Isflade at løbe paa som „i gamle Dage“, og der er uhyggelig mange Græsstraa over Isen. Peter sled bravt i Skøjterne; thi for ham havde det hele Nyhedens Interesse. Der var dog ikke mange Peter'e dernede.

Saa skete imidlertid det, at den halve Sø lagde til fra Akademihavens Sydside og til et rigtig godt Stykke udenfor Ingemanns Ø. Temperaturen har ikke været langt nede, vel sagtens 5 Grader under Frysepunktet; men Kulden holdt ved temmelig længe, og Isen opnaaede en anelig Tykkelse, saa at det ene Vognlæs med Isflager efter det andet rullede fra Søbreden op til Byens Islagre. Og under alt dette var den sydlige Del af Søen isfri i et meget bredt Bælte. „Vi kan holde Kapløb og Kapsejlad paa samme Tid paa Søen“, bemærkede Gymnastiklektoren. Det er et Fænomen, som ikke er indtruffet her i Mands Minde, og som nok kan give de lærde Herrer noget at spekulere over.

Naturligvis blev der Skøjteløbning, og selvfølgelig var det umaadelig interessant og spændende, at komme saa nær som mulig til Afviserkostene og helst lidt udenfor, for at kigge ned i det blanke Vand.

Men hvordan gik det til, at til Trods for denne sjældne Oplevelse og den gode Is promenerede en Sværm af Skolens Elever deres Vinterfrakker paa „Strøget“ mellem Kl. 4½ og 6?

Med Maanedskiftet er Foraaret brudt igennem. Temperaturen er d. 1. Marts 6° R. i Skyggen. Fuglene synger af fuld Hals, og Folk plukker Skovmærker i „Soffen“.

II.

SELSKABET De danske Forsvarsbrødre for Sorø og Omegn har holdt 50 Aars Jubilæum d. 6. Marts. Forsvarsbrødeselskaberne har deres Oprindelse i Provinsen, Sorø var Numer 4. De dannedes i en Tid, da de politiske Bølger gik højt, og hvor Forsvarssagen i særlig Grad var paa Dagsordenen. Det er derfor interessant at se, at netop indenfor disse Selskaber blev man enig om at lade Politik hvile, og at lade Forsvarsvillien være det eneste afgørende. I Sorøelskabet tilhørte den første Formand Venstre, den anden Højre, og saaledes vekslede det gennem Tiderne. Naar en Formand blev træt, tog man en anden uden Hensyn til politisk Standpunkt. Det kunde maaske synes, at saa maatte vel Generalforsamlingerne have været lidt kedelige. Men der var Sager nok at debattere. Regnskabsvæsenet, Understøttelsesvæsen og Fornøjelsesprogram for det kommende Aar gav Stof nok til endogsaa temmelig livlige Forhandlinger.

Der har været Alumnekomedie paa Skolen. Da den „store“ Komædie før Jul kvaltes i Influenza, fik den mindre derved ligesom en mere fremskudt Plads. Ouverture og Mellemaktsmusik besørgedes ogsaa af en 3die G'er, som gav en Række af kendte gamle Melodier i en meget fornøjelig Form. „Hr. Volmer i Sorø“ hører ikke til de mest klassiske af den danske Literaturs Frembringelser. Da „Valbygaasen“ tog fat, følte man straks, at Erik Bøgh er en større Forfatter end Hr. Volmers anonyme. Der var Friskhed og Fornøjelighed, og Publikum morede sig storartet.

Lille Peter har lært at spille Batøk. Han begyndte med at „hugge“ et Træ i Skoven og tildanne dets nederste Ende til et fortræffeligt Vaaben for en Kæmpe. Alligevel gik Spillet ikke helt godt for ham, og hans højre Arm kom til at værke saa besynderligt. Saa bestemte han sig for en Bytning af Værktøj med en ældre Kammerat, som til Gengæld gav ham nogle

gode Raad, og nu er han paa Vej til at blive Klassens Mesterskabsspiller. Han skræver helt naturlig, bøjer passende i Knæene og svinger Stokken med Rutine. Hermed er Foraarets Komme proklameret.

x.

* * *

SORANSKE PENNE.

*

C. Hauch: Udvalgte Skrifter, udgivet af Poul Schjærff. I. København 1926.

Som det første Hauch-Bind i de Udgaver af den danske Nationallitteratur, der besørges af Holbergsselskabet af 23. September, foreligger Romanen En polsk Familie, forsynet med Indledning, Bemærkninger og Noter af Adjunkt, cand. mag. Poul Schjærff, en statelig og af J. Jørgensen & Co. smukt trykt Bog, som nok kan indbyde til Læsning af den berømte gamle Roman, der har faaet Generationer af unge Hjerter til at banke for det Land, hvis Friggørelse for de forhadte Fremmedaag vor Tid først kom til at opleve.

At en Soraner fik overdraget Udgivelsen af Holbergsselskabets Hauch-Udgaver var jo ikke mere end rimeligt, og at det blev Poul Schjærff, der som født i den desværre nu nedrevne Hauchske Gaard paa Storegade i Sorø, altid har haft en særlig Forkærlighed for denne af de soranske Guldalder-tids-Forfattere, er jo kun rimeligt. Hans Kærlighed til og Fortrolighed med Digteren og dennes Forfatterskab lyser ud af den velskrevne Indledning, og Noteapparatet synes at tilfredsstille alle berettigede Krav til de Oplysninger en læg Læser maa have for at faa fuldt Udbytte ud af Romanen fra 1839.

Om hvor dybt denne Bog, der i sin Tid blev skrevet med Digterens Hjerteblood, har grebet og kunnet bevare sit Indtryk paa Sindene og knytte Hauchs Navn til det forpinte Land og Folk, vidner det, at da i 1863 Polen paany gjorde et haabløst Oprør mod det russiske Aag og de københavnske Studenter arrangerede Protestmøde mod Tyranniet, var det med den 73-aarige Hauch som glødende, harmfyldt Taler; og til ham sendte de soranske Gymnasiaster den Snes Daler, som de havde indsamlet til Hjælp til Polakkerne. Men herom og om meget mere maa man selv læse i Schjærffs indholdsrige Indledning.

*

Der kan være al Anledning til ved denne Lejlighed at slaa en Smule til Lyd for de af Holbergsselskabet besørgede Udgaver i al Almindelighed. De er ualmindelig tiltalende i deres ydre Form, og for den Omhu, hvormed Teksten er besørgt og det nødvendige Noteapparat udarbejdet, borger det ansete Videnskabsmænds Navne, som bærer Foretagendet. Endelig er Serieprisen saa overordentlig lav, at det er overkommeligt, bl. a. for den studerende Ungdom, at anskaffe sig Værkerne efterhaanden som de foreligger. Det Holberg-Navn, hvormed Udgiverselskabet pryder sig, synes her at blive baaret med bevidst Ansvar og til Ære for litterære Nestor.

hgo.

* * *

B R E V K A S S E.

*

Vi er anmodet om at optage nedenstaaende:

A p r o p o s F æ r ø a f t e n e n .

JEG vil gerne i Anledning af Hr. *L. Wagners* Indlæg i Soranerbladet for Marts 1927 — hvilket jeg forøvrigt giver min fulde Tilslutning — udtale, at jeg finder det meget uheldigt at diverse Soraner-Sammenkomster incl. Generalforsamlinger er henlagt til Steder som „Borgernes Hus“ eller „Domus medica“.

Det er et stort Fejlgreb fra Bestyrelsens Side, hvis der ikke sker Forandring paa dette Punkt.

Gustav Foersom.

Hertil svarer Soransk Samfunds Sekretær:

Til Foersoms ovenstaaende klage skal jeg som den rette ansvarlige knytte følgende bemærkninger: „Det var dyrt, men det var dejligt“ i Nimbs lokaler, maden derimod la-la og tjenerne uforskammede overfor dem, der ikke med en Foersomsk portemonai kunde kræve ind. Vi lever i nedskæringstider med små gennemhullede penge, og er „Borgernes Hus“ ikke netop Storborgernes Hus, så er lokalerne dog ikke værre end at de, der har den tilstrækkelige interesse for sagen, dog nok kunde holde dem ud et par aftner i sæsonen. Det er også en kendsgerning, at vi med de billigere priser har fået langt flere af de yngre med til vore sammenkomster.

Et aristokratisk samlingssted med demokratiske priser har jeg ikke ledige tider nok til at lede efter, for efter det skal der ledes længe.

Louis E. Grundjean.

*

I Soranerbladet Nr. 3 Marts 1927 har jeg med megen Forundring læst en Artikel underskrevet *parva vox*. Det der undrer mig er, at Forfatteren skriver om forskellige Rapserier, der som det synes regnedes for, blandt Kammeraterne, egentlig tilladte. Jeg gik paa Skolen i Begyndelsen af Halvfemserne, og i min Tid var det i hvert Fald paa ingen Maade god Latin at rapse, — kunde man naa et Æble i en Have, ja det tog man vel nok —, men derfra til ligefrem at stjæle i en Butik, finder jeg er et langt Spring. Jeg skal ikke i nogen Maade fremhæve vor Ærlighed dengang imod *parva vox'* Samtidiges Ærlighed; men vil dog sige at mig bekendt forefaldt der i min Tid paa Sorø kun et Tilfælde af den Slags, det var i en Cigarbutik. En af mine Klassekammerater havde stjaalet, jeg husker ikke hvad, men det blev meddelt Klassen, og Klassen tog sig af det i fuldt Maal og med største Alvor. Vedkommende Dreng blev afstraffet af sine Kammerater i det „kinesiske Lythus“ i Akademiøen, saa ingen Dommer vilde have idømt ham haardere Straf. Jeg husker tydeligt, hvor kede vi var af hele den Historie og hvor vi følte os fornærede i vore egne Øjne, fordi en Kammerat af os kunde gøre noget saa lavt. Vedkommende Dreng trivedes ikke efter den Tid i vor Midte og forlod ogsaa Skolen ikke lang Tid derefter.

Ingen af os Drengene, eller meget faa i hvert Fald, var jo rene Engle, for mit eget Vedkommende, tror jeg nok de fleste af Lærerne vilde sætte et B foran; men vor Æresfølelse var ligefuldt i de Tider meget udpræget, og var den

ved vor Ankomst til Skolen lidt tilbagetrukket, skulde den nok ved Omgangen med og Opdragelsen vi fik af de større Kammerater, blive udviklet det mest mulige, saa ingen saa gennem Fingre med de af *parva vox* omtalte Forhold.

S. Münster.

* * *

G A M L E S O R A N E R E

*

Under 16. Marts er Premierløjtnant af Artilleriet *Christian Peter Krøssing*, Adjutant ved 2. Feltartilleriregiment, udnævnt til Kaptajn af Artilleriet fra den 1. April 1927 at regne.

*

Bagermester *Rogert Møller* har i et Par Maaneder været lidende af en meget smertefuld Øjensygdom, der dog heldigvis nu er hævet. Den har bl. a. ganske hindret ham i at varetage Soraner-Bladets Tarv i denne Tid — derfor maa de, der har skrevet til ham og ikke endnu faaet Svar, venligst have en Smule Taalmodighed — nu, da vor fortræffelige Forretningsfører atter er i fuld Vigeur, vil Svarene hurtigt komme!

*

Dødsfald.

Med Vemod vil man have erfaret, at den trofaste Soraner, mangeaarigt Bestyrelsesmedlem og Medstifter af De gamle Soraneres Jubilæums-Fond *Theodor Hilaricus Kalko* har haft den tunge Sorg at miste sin Hustru Fru *Rosita Kalko* efter længere Tids haard Sygdom.

Ved hendes Bisættelse den 10. Marts saas mange Soranere i Følget og flere, som var forhindrede i at komme, vil den Dag sikkert have mindedes den hjertelige Interesse, hvormed Fru Kalko altid kom sin Mands Venner imøde og med hvor varm og vindende en Gæstfrihed man modtoges i hendes smukke Hjem, hvor alle Soranere var velkomne. Det bør ved denne Lejlighed nævnes, at i Soraner-Bladets første Aar var Fru Kalko en energisk Fortaler for det og skaffede det et ikke ringe Antal Annoncører blandt sine Forbindelser. Som en ringe Tak for hendes Trofasthed mod Soranerne nedlagde Soransk Samfund en signeret Krans paa hendes Baare.

*

Efter Justitsministerens Indstilling er der ved kgl. Resolution af 31. Marts meddelt Dommer i Helsingør Retskreds *H. S. Prahl* nyt Ansættelsesbrev, saaledes at han ogsaa er Dommer i Hørsholm Birk fra den 1. April 1927 at regne.

*

Under 23. Marts er Skovrider for Silkeborg Distrikt *Hilmer Bojesen* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

*

Reservelæge ved St. Hans Hospital *H. P. Stubbe-Teglbjerg* er fra 1. April ansat som Lægeassistent ved Rigshospitalets Poliklinik for Nervesygdomme.

*

R e t t e l s e .

I Nekrologen over Overlærer *Buchwald* i Soraner-Bladets Marts-Numer er Navnet paa den afdøde endnu levende Studenterkammerat fra 1863 fejltrykt.

Der skal staa *Thiel* (ikke Thies).

* * *

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KØBVN. K. TLF. 1135

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 291

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
III
SORØ

V. NIELSEN'S
Skræderforretning
Fineste Udførelse
til billigste Priser
TLF. 258 SORØ
Fuldstændig Udstyr for Sorø
Akademis Elever

Installationforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elektr. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnel Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
går under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Sorøner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDLEBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KL.S HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
TEL. TELEFON 5355 .:

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AJS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og alholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

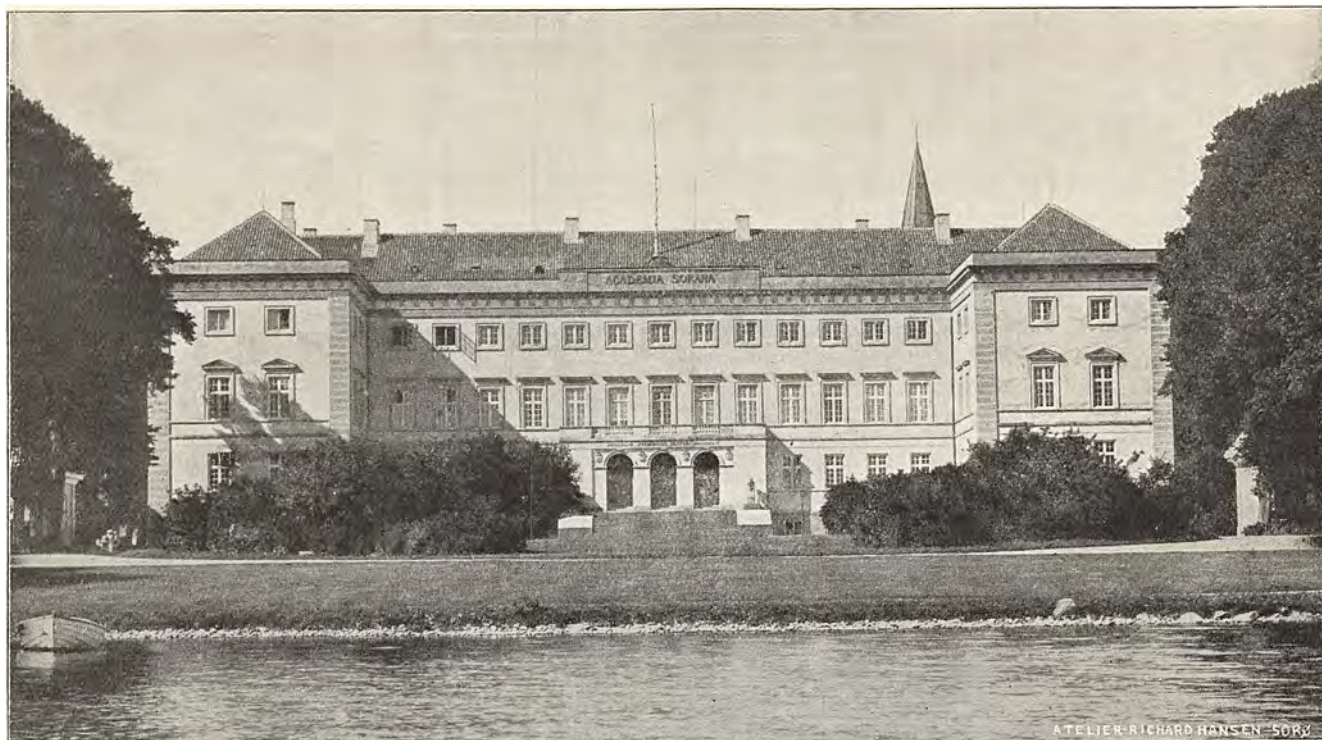
SPIS BRØD
PRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

KNUD POULSEN
BOGHANDLER
SLOTSGADE HILLERØD
TELEFON 80

AXEL FALCK
INSTALLATION
AF ELEKTR. LYS OG KRAFT
STUDIESTRÆDE 12
TLF. BYEN 6740
TLF. HELLERUP 788y

A. FREDSLUND PEDERSEN
STUDIESTRÆDE 34
TLF. CENTR. } 13,106
 } 13,220
ALLE RADIOARTIKLER

F. C. GERTSEN'S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

SORØNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 5

Maj 1927

FRA SORØ AKADEMIS INDVIELSESFEST I MAJ 1827

Ved H. G. Olrik.

*

I.

SØNDAG Aften den 20. Maj 1827 mellem 8 og 9 behagede det Hans Majestæt Kong Frederik VI. allernaadigst at tage Ophold i Directorboligen i Sorø for de to følgende Dage at bivaane den højtidelige Indvielse af Sorø Akademis Hovedbygning og dermed i Virkeligheden af hele den nye sorøanske Læreanstalt, hvis første Prøveaar nu var omme. Den 22. Januar var Amtmanden i Sorø Paul Chr. Stemann blevet udnævnt til Geheime-Stats- og Justitsminister, og den 26. s. M. var han rejst til København. I Begyndelsen af April fulgte hans Familie efter, og Direktor E. G. Tauber, der i sin første Embedstid havde døjet nok med Stemann som stedlig Tilsynsførende og Overordnet, var nu absolut Førstemand paa Stedet, men kunde derfor ikke straks trække Vejret lettere; thi nu paahvilede det ham alene at skulle arrangere hele Indvielsesfesten, og hvad dette betød faar man et svagt Begreb om ved at gennemblade den Bunke Aktstykker, som Forberedelserne medførte og som af Tauber omhyggeligt opbevarede i Directorarkivet¹⁾ — ikke af mindst Interesse er hans egne Huskesedler med alle de Spørgsmaal, som efterhaanden meldte sig, og hvis Besvarelse han efter anstillet Undersøgelse og endelig Beslutning noterede. Et Par Enkeltheder fra denne bevægede Tid kan maaske her faa Plads i Da-

gene omkring Hundredeaaret for Indvielsen, der ellers ikke er Genstand for nogen større Mindefest.

Den 12. April maa Tauber i København have haft en Konference med Overhofmarschal A. W. Hauch og faaet Resolution paa, hvordan Arrangementet af Kongens Ophold i Sorø i de store Træk skulde træffes. Tauber er antagelig sidst i April flyttet ind i Stemanns Lejlighed i den oprindelig Godsforvalterbolig — Nordfløjen af det Kompleks, der indtil 1834 laa dér, hvor den 2-Etages Østfløj af den nuværende Rektorbolig i 1834—36 blev opført. Det har næppe været nogen imponerende Bolig i sig selv, og dobbelt beskeden i Forhold til den palæagtige Hovedbygning, som nu var rejst; antagelig har Stemanns og efter ham Taubers Husstand optaget hele Huset. I Maj 1827 aftaltes det paa Mødet mellem Tauber og Hauch, at Kongen skulde benytte Værelserne paa „højre Side Gangen“, vel regnet fra Indgangen paa Husets Nordside, og disse Værelser blev nu, efter fremlagt Grundtegnning, hævet op i en højere Sfære ved at betegnes: „Forgemak, Audiencgemak, Bureau, Sovegemak, Kammertjenerens Soveværelse og Garderobebetjentens ditto“. Kongens nøjsomme Vaner var nok som bekendte, og Taubers 4. Spørgsmaal, der lød: „i Henseende til Allerhøjstsammes Logis om a. nogen Seng medbringes eller i modsat Fald b. om Jern-Seng eller Mahogni-Seng befales og c. om med Krølhaars Madratser og Sengetæppe eller Fierdyne“, besvaredes saaledes: Jernseng med

¹⁾ Direktor-Arkivet, Indkomne Sager 1827 Pakke A. (Landsarkivet).

Krølhaars Madratser og Tæpper efter Kammerfourerens nærmere Bestemmelse.

Ogsaa med Hensyn til Mad og Drikke var Frederik VI. en Spartaner; han skulde hverken have „Aftentaffel“ eller nyde nogen „Dejeunée“ den næste Morgen, derimod skulde der ved Ankomsten serveres „The med Franskbrød og Rugbrød, Maimaaneds Smør og en Flaske fiin Rom paa 4 Steder i egne Gemakker“ og Kl. 9 eller 9¹/₂ „Aftentaffel“ for allerhøistsammes Suite. Næste Morgen The „som Aftenen tilforn naar Kammertjeneren afhenter samme“ og for Suiten Dejeuner i Direktors „Spisesal“; endvidere for Prins Christian (Tronfølgeren, den senere Kong Christian VIII) i Direktors Embedslokale (paa Hovedbygningen), for Prins Ferdinand i Læsesalen og for „de tyske Prinser“ (Prins Vilhelm af Hessen og Prinsen af Hessen-Philipsthal) i Akademisternes Auditorium (senere VI. Klasse, nu 3. G.); alt leveredes hertil fra Kongens eget, i Hovedbygningen installerede Køkken; Prinserne bebudedes at komme fra Landet (de overnattede paa St. Fredrikslund) og kunde vel nok efter Morgenkøreturen trænge til lidt Frokost inden Kirkehøjtid og den paafølgende Solennitet. Derefter skulde der være Festtaffel paa Hovedbygningen, og om Eftermiddagen serveres Kaffe og The i Balkonsalen fra Kongens Køkken, hvorimod Direktors Køkken havde at levere Aftensmad i Direktors Spisesal for hans Indkvartering. Den „allerunderdanigste Betjening“ paa 3. Dagen, den 22. Maj, fulgte samme Regler som den foregaaende; for Suiten skulde serveres en „Dejeunée a la fourchette“ i Direktors Spisesal, og det 8. og sidste Spørgsmaal af de paa Konferencen behandlede: om de Laquaier, som er til Hs. Maiestæt Kongens personlige Betjening og som saadanne faar Logis i Direktorboligen, er besvaret af Overhofmesteren med et til Spørgsmaalets uklare Form vel afpasset Orakelsvar: efter Directors Behag.

Og der var Grund nok til at spørge, hvis det gjaldt Anbringelse og Bispisning af Kongens nærmeste Omgivelser, thi det var et ikke ringe Opbud der krævedes for at lade Frederik VI. rejse fra København til Sorø og optræde dér i et Par Døgn. Den 21. April fik Tauber Listen over „de Cavalierer og Betjente, som følger i Hans Maiestæts Suite til Sorø den 21. Maj“, og den er lang: Excellencen Hauch, Generalmajor Bülow, Adjutant du jour, Hofinspektør, Overkrigskommissær Schönberg, Kammerfourer, Kammerraad Ibsen, Kammerlaquai Andersen, som „maa indlogeres i samme Hus som Hs. Majestæt Kongen“, Sølvpop Lassen („i Academibygningen hvor Sølvtoj opbevares“), Mundskænk Østrup, Mundkokken, Bagermesteren, 2 Hjelpekokke og 2 Lærlinge („indlogeres om muligt i Academibygningen, hvor der kaages“), Konditorsvenden, 16 kgl. Laquaier, Liberi og Jægere, en Husgeraadsbetjent, en Laquai eller Jæger „som kører paa Hans Maiestæts Vogn“, „Kammerlaquiens Dreng, der tillige besørger Garderobebetjents Forretninger“, og som derfor maatte bo i samme Hus som Kongen, 10 Arbejdskarle i og uden Liberi, og endelig 4 Tjenere, der skulde anbringes i samme Hus som deres Herrer — af dem kom General Bülows til sammen med sin Herre at bo i selve Direktorboligen. Hertil kom af den kongelige Stald Geschirrmesteren, som kører hans Majestæts Vogn, 2 kgl. Kuske, 2 Rustvognskuske med Bagagevognen, 5 do. „med Amternes Bagagevogn“, en Biløber og en Forrider ved det kgl. Spænd.

Det blev ialt 62 Mand, der rykkede ind og skulde have Plads, helst paa Akademiets Grund, hvortil kom Staldrum til Kongens egne 6 Heste, og allene denne Fortegnelse

maatte kunne faa det til at løbe koldt ned ad Direktors Ryg.

I en følgende Artikel skal fortælles lidt om hvordan man „ordnede“ Skolens Elever og de skolesøgende Disciple paa Festdagene.

* * *

SORØ AKADEMIS BIBLIOTEK

*

SOM Særtryk af Aarbog for historisk Samfund for Sorø Amt har Lektor *Alfr. Glahn* udsendt en interessant Udsigt over det soranske Biblioteks Historie, prydet med gode Illustrationer.

Det er endnu ikke muligt at give en udtømmende Beskrivelse af dette Biblioteks Historie; de indtrængende Forstudier, der kræves hertil, er langt fra afsluttede, og selv for en til dette Værk saa arbejdsdygtig og arbejdslysten Mand som Lektor Glahn vil det blive vanskeligt at vinde Tiden dertil. Forf. kalder beskedent sit Skrift for en Oversigt over de forskellige Faser i Bibliotekets Tilværelse, bygget paa de korte og spredte Notitser, som forefindes; men en stor Del af det Grundlag, hvorpaa Forf. bygger, har han ved et ihærdigt og taalmodigt Arbejde selv skaffet til Veje, — bortset fra den ældre Tids Vedkommende, hvor Forf. naturligt refererer, hvad der herom er meddelt Prof. *Will. Norvin* i første Bind af Sorø-Bogen, og Lektor Glahns Skrift, der saaledes hviler paa selvstændige Studier, bliver derfor trods al Kortfattedhed af grundlæggende Betydning for al senere Forskning over dette kun lidet oplyste Emne.¹⁾

Forf. sætter her ind med sine Oplysninger om de Bog-gaver, som Akademiet modtog i det 18. Aarhundrede, og som med det, der var bevaret paa Stedet fra tidligere Tider og ikke var blevet flyttet til København, gik til Grunde ved Branden i 1813. Han nævner Diplomaten Niels Griis' store og fine Bibliotek, hvoraf kun et Par Ting er bevaret, og Biskop Londemann Rosencrones, hvorover der er bevaret et Katalog, og endelig Akademiets værdifuldeste Erhvervelse — Bibliotheca Holbergiana.

Kort før Branden i 1813 var man i Færd med at udarbejde et Katalog, hvoraf en Del blev trykt, og som omfatter 4570 Bd. Det er lykkedes Lektor Glahn ved Hjælp af andre Kataloger og ved Undersøgelse i Akademiets Regnskaber at supplere vore Oplysninger om det brændte Biblioteks Bogbestand med foreløbigt o. 1825 Bd.; — det skal have været paa 10,000. Man mente tidligere, at der heraf kun reddedes et Par Bind; i Virkeligheden ejer det nuværende Bibliotek 136 Bd., der har tilhørt det ældre, — og muligvis endnu flere.

¹⁾ Hverken Glahn eller hans Kilde (Norvin i Sorø I, S. 621) synes at have været opmærksom paa den Oplysning om Stammen til det nyere Bibliothek (efter det 1. Akademis Ophør), der findes hos *Alb. Thura*: *Idea hist. litt. Dan.*, Hamb. 1723, hvor det S. 230 om Oprindelsen til Skolebiblioteket i Sorø hedder „an. 1682 instituta & initio libris 345 in folio, 94 in quarto, 118 in octavo & 5 in duodecimo constante, qvos, ceu in litteris suis ad me d. 16. octb. 1721 datis testatur V. C. mag. *Joh. Sneedorph*, glor. m. Christianus Quintus ex bibliotheca Academiæ Soranæ in Scholam transferri jussit“. De anførte Tal og Bogstaver synes at grunde sig paa en i 1721 eksisterende, senere tabt Katalog, der har været til Sneedorphs Raadighed.

Red.

Efter Skildringen af Biblioteket, der brændte, redegør Forf. for det nuværendes Grundlæggelse, Vækst og ydre Vilkaar. Man lagde ved Bogkøbene hertil ikke blot Vægt paa, at Biblioteket kunde blive til videnskabelig Nytte for Akademiets Lektorer, men ogsaa paa at anskaffe Sjældenheder og derved give det et gammelt og ærværdigt Præg, der stemmede med Sorø's Lærdomshistorie. En kærkommen Tilvækst fik man med *Johan Bülow's* store og smukke Boggave, der indeholder talrige Pragtværker; senere købte man Hans Bastholms „videnskabeligt“ udstyrede Bibliotek, og hertil kom efterhaanden de forskellige Sær-samlinger, især Bibliotekets Holbergiana, der er den næststørste og rimeligvis ejer de smukkeste Eksemplarer af de ældste Tryk.

Akademiet har blandt sine Bibliotekarer efter 1822 haft saa fremragende Mænd som *Chr. Wilster* og *C. F. Wegener*. — *Chr. Molbech* søgte i 1821 denne Post, som efter hans Mening vilde kræve saa meget Arbejde, at det ej vilde være upassende eller unyttigt at ansætte en speciel Opsynsmand; — „ligesom det overhovedet er en ved mange Erfaringer bestyrket Grundsætning, der burde følges ved ethvert Bibliothek af nogen Betydning, ei at gjøre Bibliothekar-Embedet til en recondair Post, eller et Slags Tillægs-Embede til andre Sysler; da hiint altid vil komme til at lide under en saadan Forholdsregel.“²⁾

Efter Akademiets Nedlæggelse har Bevillingsmyndighederne ment det endnu mindre paakrævet end dengang at udskille Bibliotekarposten, som de jo i det hele har været yderst knebne med deres Bevillinger, saaledes at Biblioteket har haft vanskeligt nok ved at opretholde en sømmelig Tilvækst og ved at skabe Muligheder for at frugtbar gøre sit rige Indhold.

Ud fra de givne Vilkaar er det derfor et overordentligt fortjenstfuldt Arbejde, der er udført af Lektor Glahn som Bibliotekar, idet han af al Evne har søgt at afhjælpe de føleligste Savn, der paa nogen Maade under de nærværende Forhold har ladet sig rette. Biblioteksteknik er der foretaget en Modernisering, og de ydre Rammer for det daglige Biblioteksarbejde er blevet betydeligt forbedret; samtidig har Lektor Glahn formaaet videnskabeligt at hævde Stillingen som Bibliotekar ved Sorø Akademi.

Lektor Glahns Regime vil blive et for ham ærefuldt Afsnit i Bibliotekets Historie og forhaabentligt ogsaa for de ansvarlige Myndigheder, hvis disse — hvad vi inderligt ønsker — maa forstaa at yde Bibliotekarens Arbejde den fortjenstfulde Paaskønnelse; — den bedste, han kan ønske sig, vil uden Tvivl være en tidssvarende Biblioteksbygning, der omsider kan skabe Sikring af Bibliotekets Værdier, der dog er en national Skat, Mulighed for en hensigtsmæssig Udnyttelse af Bibliotekets store Samlinger.

Olaf Carlsen.

* * *

HAKON JØRGENSEN

IN MEMORIAM

* 17. December 1879 † 9. Maj 1927.

*

BUDSKABET om *Hakon Jørgensens* Død kom ikke uventet — selv de der haabede længst paa hans Helbredelse, kunde nu næppe vente anden Udgang af hans lange, pinefulde Sygdom. Og Døden maa vel for ham have været en Udfrielse fra en lidelsesfuld Tilværelse.

²⁾ Molbechs Ansøgning, meddelt af mig i *Gads danske Magasin*, 1924, S. 114 ff. O. C.

Men med ham har Soransk Samfund, gamle Sorø, ja Danmark mistet en af sine bedste Sønner. Blandt hans ypperste Evner var den Udholdenhed, der drev ham frem til bestandig Virksomhed under et Pres af Energi, som kun den haarde Sygdom kunde lamme. Han drev det til noget og naaede lige frem til Topstillingen, ikke blot i ydre Forstand men ogsaa i sit videnskabelige Arbejde, der ikke bragte ham Rigdom, men en international Anerkendelse, som vist ogsaa var ham mere værd.

Politiinspektør Hakon Jørgensen.

Hvis det ikke var saa sørgeligt betegnende for en vis Side af dansk Ejendommelighed kunde det virke komisk ved Hakon Jørgensens Død at se hans *Hurtighed* noteret som noget af en Brist ved hans Virksomhed! Ja vist var han hurtig; han havde bl. a. daarlig Tid til at vente paa den seige Opsættelse af Afgørelser, der er typisk for dansk Administration, hvor de lange Overvejelser paa Grund af de „krydsende Hensyn“ er dræbende for Fart og Initiativ. Overfor dette Træskotrav og Forsigtigpeteri, dette de smaa Personers Pjæt om, at det og det *kan* man ikke, maatte en Natur som Hakon Jørgensens med al dens Drift til rastløs Virksomhed kæmpe haarde Kampe. Og det er beundringsværdigt, som han kunde holde ud og føre sine Sager igennem. Her hjalp ham vel hans robuste og frodige Natur, hans brillante Humør, hans Appetit paa Livet, hans indre Smil over Pedanteri og Pølsesnak, Venners og Modstanderes. Han har utvivlsomt kunnet se igennem en uhyre Mængde Vrøvl og Omsvøb og *hurtig* — det var alt-saa nærmest en Fejl! — se Meningen og Sammenhængen og det Maal, der skulde rammes, hinsides Dynger af Papir og Snakkerads og Surhed og evig Klæben til det tilvante og alt det man burde og skulde og ikke *kunde* og ikke turde efter alle gamle Recepter.

Han var en all round Natur og havde ogsaa Plads til det soranske i sit Hjerte og sin Forstand, men kunde jo umulig faa Tid til at ofre det soranske Arbejde mere

Kraft end han gjorde; et Par Aar havde vi ham dog i Bestyrelsen for Soransk Samfund, og var han blevet gammel nok og havde faaet tilstrækkelig Tid, havde han været aldeles selvskreven til at blive netop dette Samfunds Formand.

Jeg synes, hans tidlige Død er et af de aller største Tab vort Samfund har lidt. Drengesindets Kærlighed til og Beundring for det udpræget mandigt-dygtige, for den selvfølgeligelige Førernatur blandt Kammeraterne dør jo aldrig helt ud hos een; tværtimod, jo ældre man bliver des mere higer og tragter man efter dog at træffe den og anerkende den mellem Mylret af Livets Ligegyldigheder, af det Schandorph i et Soraner-Digt kalder: hele den grove Bagage, der sinker hver dristig Gang. Netop den, der selv hører til Bagagen og al for ofte føler Evners og Kræfters Brist, maa vel glæde sig over, at Troppen har Førere, der bryder sig Vej, fremad og opad. Men naar Føreren dræbes midt paa Banen, under Opløbet, er der al Grund til at sørge. Og for alle dem, der forleden var til Stede i Holmens Kirke ved Hakon Jørgensens Bisættelse, som skønt ikke bekendtgjort havde fyldt hele Rummet med Venner og Arbejdsfæller, høje og lave, der sandelig ikke var kommet af konventionelle Hensyn — var dette en Sørgefest. Taarer kunde jo ikke hjælpe, Graad er jo overhovedet ikke Reglen blandt Mænd; men her var der Taarer i næsten alle deres Øjne, som samledes om denne smalle, sorte Kiste.

Hakon Jørgensens Navn vil bevares for hans banebrydende Gernings Skyld; Samfundets Sikring mod hadefulde og ødelæggelseslystne Kræfter fik i hans geniale Efterforskningssystem et ypperligt Middel, der mere og mere vil blive taget i Brug Verden over og gøre dets Opfinders Navn udødeligt. Og naar vore unge Kammerater i Fremtiden møder dets danske Klang paa fremmede Tunger, vil de vide, at her er Talen om en af de Soranere, som gjorde sin gamle Skole Ære.

H. G. Olrik.

* * *

ENGAGERINGSKONTORET

EFTER Generalforsamlingen den 22. April i „Borgernes Hus“ paatog vi undertegnede os indtil videre at lede Engageringskontoret, i hvert Fald til bedre Hjælp meldte sig.

Et historisk Tilbageblik over de 7 Aar der er forløbet siden Kontoret blev oprettet er maaske ikke af Vejen og kan muligvis hjælpe til Forstaaelsen af, hvor vanskelig en Opgave det er at opretholde et Engageringskontor, der kun søges af Medhjælpere — og aldrig af Principaler!

I Soraner-Bladet for November 1919 skrev daværende Forretningsfører H. Schønning en Artikel, der anbefaler Oprettelsen af et Kontor, hvor pladssøgende og pladsgivende Soranere kan finde hinanden. En Redaktionsbemærkning tiltræder Tanken og indbyder til en Drøftelse af Sagen i Soraner-Bladet; der er imidlertid ingen, der reagerer for Indbydelsen og i Marts 1920 skriver Schønning en ny Artikel og viser, hvorledes Sagen kan gribes an. I Soraner-Bladet for April s. A. er Planen fuldt færdig, Bogtrykker Poul Hertz er blevet interesseret for den gode Sag og præsenterer sig som Leder af Engageringskontoret. samtidig med at han navnlig beder de gamle Soranere, der har Brug for Assistance, om først at høre om Engageringskontoret har anvendelige Kræfter, og derved hjælpe til at støtte Foretagendet og de arbejdssøgende

Kammerater. I Bladet for Oktober har Kontoret 6 Annoncer om pladssøgende, og i November kan Hertz konstatere at have faaet en Ansøger beskæftiget. Nu er der stille i Bladet over et Aar, men det betyder næppe, at Hertz ikke har arbejdet for Sagen; i hvert Fald viser Arkivet at enkelte af de pladssøgende har faaet Stillinger, derimod forklarer en Artikel af Hertz i April 1922, hvilke Vanskeligheder de daarlige Tider har beredt Kontoret, og navnlig den Omstændighed, at stadig ingen Principaler søger ham. Man læser mellem Linierne at hans private Bekendtskabskreds blandt „Arbejdsgivere“ føler sig utilbørlig misbrugt. Heller ikke denne Appel har sikkert frugtet, for nu høres der hverken i Bladet eller paa Generalforsamlinger noget som helst til Engageringskontoret før i April 1924. En Annonce i Soraner-Bladet søger Plads for en ung Soraner gennem Engageringssekretariatet ved Fuldmægtig Louis E. Grandjean. Kontoret er altsaa forvandlet til Sekretariat og en ny Æra indledes med en Artikel i Soraner-Bladet for Juni af den nye Leder. Selvfølgelig efterlyses atter de søranske Arbejdsgivere af den nye Leder „dem han ved Gennemgang af Engageringskontorets Arkivalier har fundet en sørgelig Mangel paa i Modsetning til Ansøgerne.“

I Juli og Oktober findes Annoncer i Bladet og i Marts 1925 en Oversigt over Sekretariatets Virksomhed i det første Aar. Juni 1925 meddeles at Sekretariatet har formaet Oberst, Kammerherre Gjournals til at være Protektor og medvirke navnlig hvor ældre Kammerater søgte Assistance af Sekretariatet. Oktober bringer Annoncer og atter et af de kendte Hjertesuk over at der stadig ingen Henvendelser sker fra Principaler. Januar 1926 bringer Aarsoversigten for 1925, samt en høflig Anmodning om Hjælp til at faa Ansøgerne beskæftiget. Da Anmodningen ikke frugter mere end tidligere, er dette sikkert medvirkende for Grandjean til paa Generalforsamlingen i April at bede sig fritaget for at lede Sekretariatet og lyse efter en Afløser. Det ufattelige sker at ingen melder sig, og Grandjean fortæller og kan i November aflægge Beretning for 3. Gang, men benytter samtidig Lejligheden til uigenkaldelig at nedlægge Hvervet baade for sig og Protektor.

Dette er i korte Træk Engageringskontorets og -sekretariatets Tornevej. Naar man betænker den Mangel paa Støtte Sagen har haft blandt gamle Soranere i Praksis, maa man beundre, hvad der i Sekretariats Tid er blevet udrettet. Skal Sagen holdes i Gænge, maa den hjælpes af dem, der skal bruge den Hjælp vi har at tilbyde, da den tilfældige Leders ret snævre Bekendtskabskreds blandt Principaler langt fra strækker til, naar der skal skaffes alle Ansøgerne Ansættelse.

Vort ofte priste Soranersind og Soranersammenhold har jo her en fortrinlig Lejlighed til at staa sin Prøve, saa lad os nu ikke denne Gang have kaldt forgæves, men læs med Interesse vore Annoncer, skriv eller ring og spørg, naar der er Brug for Hjælp, maaske har vi Manden.

Vi Soranere har altid regnet os for et Plus bedre end Dreng fra enhver anden Skole; har dette Plus saa ikke netop Betydning, naar man søger en Medhjælper? Ingen ansættes gennem Kontoret uden der er søgt de videst mulige Oplysninger om Vedkommende, saa der er tilmed meget ringe Risiko forbundet med Forsøget.

København, 16. Maj 1927.

Ernst Mentze,
Peder Skramsgade 1^a.

Emil Bang,
Bülowsvej 24^a. Tlf. V. 2292 v.

* * *

I SORANERDIGLEN.

*

VI.

V I er nu ved det tidspunkt, hvor der er størst temperatur under diglen, hvor det hele skal flyde hen, før det kan tage fast form. Drengen er gået ind i den alder — overgangsalderen med dens fodboldspillende „brummere“ — hvor dagbogen er blevet hans fortrolige, fordi han alene kan betro den alt det, som han ikke vil invie kammeraterne i. Overfor dagbogen svinder hans skyhed, han gir sig hen til den med sand lidenskab, som synderen til sin skriftefader. Side efter side med verdensmerte og noget *nytt*; noget falmende, mystisk, noget fantasifuld og kraftigt, noget der skaber nye gloser og udtryk, som ikke før er optrådt i drengens danske stile eller i brevene til hjemmet. Drengefantasier er pludselig blevet unaturligt udviklet, betonet af det helt nye: det erotiske! Det er et par blå pigeøjne, aldeles uden bund, der har brændt sig fast i drengesjælen og som giver pine og uro, ubestemmeligt og hemmelighedsfuldt. Bag de blanke fønixknapper og uniformstrøjen er der pludselig noget der dikker og hopper. Der er kastet en brand ind i drengens sind, lige ind i dets hjælpeløse stor-modtagelighed, og det kan nok være den brand gør ravache; med ét får Sorølivet en anden farve, en anden musik, en anden duft, — føles så helt anderledes. Drengen har i ét klart syn forstået, at hans hidtidige Sorøtilværelse med dens idyl har været død, som vædsken, der venter på den første krystal for i et nu at krystalisere og tage anden form, død indtil nu, da det vågnede i ham, der gav ham sanserne, hvormed han kunde se, føle og høre en ny og, som han syntes, næsten overnaturlig, verden. Underet er sket: poesiens blå blomst sprang ud! De sejlene skyer under himlen, suset i skovene, flomgræssets bølgen og søens vover, alt bringer ham bud om noget storladent og vidunderligt, om en verden, der lever og sukker i en sødmefyldt længsel efter lykke.

Men det er en kraftig, delvis bedøvende duft, der strømmer ud fra den blå blomst, det er en drøj tid for Sorø-drengen. Det er hans egen tid, fuldt og helt, ikke kammeraternes, ikke lærernes, ikke skolens, ikke hjemmets, ingen andens i den hele vide verden end hans egen allerringeste lillepersons. Og tiden skal han igennem på egen hånd, dagbogen og de obligate digte er de eneste åreladninger, der bringer patienten lindring.

Jeg forestiller mig nu i erindringen så mange år efter den tid som en patients i et sygeværk med rødt afdæmpet lys. I hvert fald er der en rød tone over perioden, den røde tone som går igen i det lumre og kvalme i Sorøatmosfæren. Tiden er som bekendt den kyndigste læge, det går over af sig selv. En dag bestemmer drengen sig for springet fra fantasiverdenens luftkasteller — et dybt, svimlende og aah! hvor farefuldt fald — til det første kys på en pigemund af denne verden. Da er krisen ovre og patienten i fremadskridende bedring; linjen er lagt, de ubestemte drømme har fået en retning, hvor indfrielse er mulig, om drømmene er såpas beskedne. Har I glemt, hvor dårlige I var dengang, da find Eders digte og dagbøger frem fra disse år, og I vil huske og give mig ret. Det var ikke nemt — og særligt ikke dér-nede!

Der er nu kommet en ny facon ud af diglen, som blander sig mellem drengene påny. Det er en facon, som godt kan lide at tegne hjerter med bogstaver i, gennemboret af pile, der drypper af det rødeste blod. Der løb noget rødt blæk i pennen dengang. Pigenavne bliver stikord mellem fortrolige eller bliver kastebold mellem en videre kreds, enten for at

behage eller for at håne, det sidste mere end det første. Da drengene er udrustet med ulige kvantiteter af charme og forskelligt ydre, må nogen have succes, andre fiasko. Jeg har haft begge dele, først fiasko, hvad der udviklingsmæssigt set er det mindste, da det ansporer til anstrengelse for at erhverve mere charme og skabe i hvert fald et mere soigneret ydre. Det er i denne periode, at drengene lægger sig efter lapserier, som på en ubønhørlig åbenhjærtet måde viser drengens medfødte kultur, hvis man kan tale om en sådan. Smagfulde og smagløse lapserier med aparte slips, kulørte lommetørklæder og sokker og deslige ses nu mellem hinanden.

Den periode er drengene ligeoverfor skolen lidet recipe-rende, dertil er tankerne for tryllebundet, og hvad det også — forståeligt nok — i høj grad skorter på: forståelse fra lærernes side. Forsøg i så henseende vilde vist også falde uheldigt ud. På det overdrev er der kun en række nederlag at hente for en tjenstivrig pædagog.

parva vox.

* * *

POKALKAMP I SORØ

*

I Tilslutning til min Artikel i Soraner-Bladets Oktober-Nummer, hvori jeg omtalte, at en Kreds af „Gamle Soranere“ havde udsat en Vandrepræmie til Fodboldkampe mellem Rungsted Stats-skole og Sorø Akademis Skole, skal jeg nu meddele, at den første Kamp om denne Pokal blev spillet i Sorø den 8. Maj, og resulterede i en Sejr for Soranerne paa 4—3.

Det soranske Hold, der vandt Pokalen.

Efter Indbydelse af Skolens Rektor havde nogle af Bidadryderne til Pokalen givet Møde i Sorø for at overvære Kampen. Og det maa siges, at Sorø viste sig fra sin aller elskværdigste Side, thi sjældent er der saa smukt i Sorø, som netop om Foraaret, naar Træerne er lige ved at springe ud, og Søen ligger blank og solbeskinnet; og vi var saa heldige, at en af dette Polar-Foraars meget faa varme Dage indtraf netop den 8. I det hele taget fik baade Rungsted og vi „gamle“ det aller fordelagtigste Indtryk af Sorø.

Lektor O. B. Müller havde før Kampen udtalt, at Sorø vist ikke havde mange Chancer for at vinde, men det viste sig snart ikke paa nogen Maade at holde Stik.

Sorø begyndte for fuld Damp og dominerede fuldstændig Spillet, medens Rungsted, der var synlig nervøse, aldeles ikke kunde bremse Soranerne. Det ene Angreb fulgte efter det andet, og kun Soranernes manglende Evner til at skyde frelste Rungsteds Maal.

Snart tog Rungsted sig sammen, og en lang Tid var

Spillet meget ligeligt fordelt. Under et Rungsted-Angreb fik „center-forward“ E. Eriksen Lejlighed til at sende et nydeligt Skud paa Maal, og da det traf Sorøs Maalmand ganske uforberedt, gik det ind. Soranerne tabte dog ikke Modet, men klemte stadig paa, og navnlig de to „wings“ lavede mange nydelige Ting. Flere Hjørnespark blev taget pænt, og et af dem var Rungsteds venstre „back“ saa uheldig at kikke i Maal. Noget senere fik Sorø atter Maal, denne Gang sat ind af *Balle*, men da han var udpræget off-side, var det efter min Mening forkert af Dommeren at anerkende det. Endnu et Maal fik Sorø i 1. Halvleg ved et pænt Hovedstød af *Svend Nielsen* til et endnu finere Hjørnespark fra *P. Nolsøe*. Rungsteds Maalmand burde have klareret det, men stod helt forkert placeret.

1. Halvleg endte altsaa 3—1 til Sorø. Efter Spillet, der den meste Tid havde været temmelig lige, var dette Resultat uhyre fint.

En Situation af den spændende Kamp.

Efter Pausen tog Rungsted sig vældigt sammen, og fik ogsaa Maal, atter sat ind af „center-forward“. Spillet var dog stadigt meget jævnydydigt, den eneste man lagde særlig Mærke til var højre „wing“ hos Sorø, han havde nogle pæne Opløb, men afsluttede dem næsten alle med at trække tilbage, inden han centrede. Efter et af disse Opløb fik *Boserup* Lejlighed til at lave endnu et Maal til Sorø.

Dermed var det ogsaa ude med Soranernes Kræfter, de var mildest talt udmattede i den sidste Del af Kampen. Det var øjensynlig Træning, de manglede; mon de berømte „Kilometerløb“ helt er gaaet af Mode?

Under denne Periode fik Rungsted endnu et Maal, og havde Kampen været ret meget længere, saa kunde Soranerne vist roligt have sagt Farvel til Pokalen for denne Gang.

Slet saa galt gik det nu ikke, Sorø vandt Kampen, og havde ogsaa fortjent det, men ret stor Forskel paa de to Hold var der nu ikke.

Alt i alt en nydelig og fornøjelig Kamp, der tjente begge Hold til Ære.

T. Thiesen.

* * *

SORANSK SAMFUNDS

58. ORDENTLIGE GENERALFORSAMLING

fundt sted fredag den 22. april i „Borgernes Hus“ kl. 7, hvor ca. 45 medlemmer havde indfundet sig.

Formanden, stabslæge *Gordon Norrie* bød velkommen og udbad sig forsamlingens forslag til dirigent. Traditionen tro

foreslog forsamlingen borgmester *R. Jork*, der valgtes enstemmigt. Jork takkede for valget og konstaterede herefter, at forsamlingen var lovlig varslet.

Dirigenten gav nu ordet til formanden, der først mindedes de i 1925 afdøde kammerater, hvem forsamlingen hædrede ved at rejse sig. Derpå gik formanden over til 1ste punkt på dagsordenen: beretning om samfundets virksomhed i 1926. Da samfundets liv og trivsel stadig kan følges gennem Soraner-Bladet, hvor alle møder refereres, mente formanden ikke det var nødvendigt at gå i detaljer. Samfundets økonomi havde været bedre, vi var blevet gældfri, men svømmede ikke i penge, derfor havde bestyrelsen arrangeret sammenkomsterne i billigere omgivelser end tilforn. Man var imidlertid klar over, at det kun måtte være en midlertidig ordning og så snart økonomien tillod det vilde man søge tilbage til de gamle eller lignende omgivelser for sammenkomsterne. Sorø-turen i efteråret havde kostet mange penge (tilskud fra understøttelsesfonden og Soraner-Bladet), men havde været særdeles prisbillig for deltagerne, alt i alt turde man derfor nok sige, at medlemmerne havde fået det mest mulige ud af pengene.

Da ingen ønskede ordet i anledning af beretningen gik man over til 2det punkt på dagsordenen: regnskaber og budgetter.

Kontorchef *Damkier* aflagde samfundets regnskab, for hvilket der gaves decharge. *Wagner* beklagede sig dog over, at han ikke havde haft tilstrækkelig tid til at sætte sig ind i regnskabet, som først var delt om samme aften; mente at det som tidligere burde trykkes i bladet god tid forinden. Fra anden side rejste der sig ogsaa røster herfor. Bestyrelsen tog denne opfordring til efterretning.

Kontorchef *Harhoff* aflagde fondenes regnskab, hvorfor der gaves decharge og uden at der fra nogen side blev fremført bemærkninger.

Bagermester *Rogert Møller* aflagde Soraner-Bladets regnskab, hvorfor der — som så mange gange før — gaves decharge ved en bragende klapsalve.

Sekretæren oplæste bestyrelsens budget for det kommende år, hvortil forsamlingen intet havde at bemærke.

Under 3die punkt på dagsordenen meddelte formanden, at han selv, *Olrik* og *Friis* skulde afgå efter tur, medens *Damkier* og *Grandjean* ekstraordinært ønskede at trække sig tilbage, da deres tid ikke tillod dem at varetage deres hverv som henholdsvis kasserer og sekretær. Af de efter tur afgående bestyrelsesmedlemmer ønskede *Olrik* og *Friis* ikke genvalg, medens formanden, saafremt forsamlingen ønskede det, gerne vilde fungere videre; ønskede forsamlingen ham ikke mere, vilde han forsvinde i en støvsky. Bestyrelsen foreslog professor, dr. phil. *Erik Schou*, overretssagfører *Paul Hennings* og stud. polyt. *Jan Ammitzbøll* til nye medlemmer af bestyrelsen og overlod det til forsamlingen selv at foreslå det 4de nye medlem.

Fra forsamlingens side blev det henstillet til *Grandjean*, at han, selv om han havde måttet nedlægge sit sekretærhverv, fremdeles blev siddende. *Grandjean* svarede, at hvis det var forsamlingens ønske, at han blev siddende uden at være sekretær og leder af engageringskontoret, vilde han ikke sige nej til genvalg.

Herefter indvalgte *Schou*, *Hennings* og *Ammitzbøll* og genvalgte *Norrie* og *Grandjean*.

Til revisorer genvalgte fuldmægtig i staldetaten *Chr. A. Thielemann* og ingeniør, cand. polyt. *Carl E. Aagaard*, til suppleanter cand. pharm. *E. Bang* og grosserer *Henrik G. Suhr*.

Professor *Schou* bad her om ordet for at bringe en sær-

lig tak til Olrik, som grundet på ildebefindende ikke var kommet til stede, hvorfor formanden anmodedes om at befordre takken videre. Schou pegede på den store betydning Olrik gennem sin 20-aarige virksomhed indenfor samfundets bestyrelse havde haft; han var et levende personalhistorisk lexicon, som man kunde slå op i, når man vilde have rede på soranske dataer; hans personalkundskab var enormt og Schou mente, at Olrik i visse perioder havde kendt samtlige medlemmer; alle disse egenskaber besidder Olrik jo endnu og Schou håbede, at samfundet stadig måtte gøre brug af dem, — ja han tvivlede ikke derom, thi ikke alene fortsætter Olrik som redaktør af Soraner-Bladet, men hans kærlighed og interesse for Sorø har ingen ende.

Forsamlingen applauderede meget kraftigt. Senere på aftenen vedtoges det under meget begejstring at sende Olrik en telegrafisk hyldest.

Hennings talte for Damkier og Friis, som nu gik ud af bestyrelsen, men som hver for sig havde indlagt sig fortjenester af samfundet i den tid de havde fungeret.

(Først ved kaffebordet talte møntgardein Heise for de af bestyrelsen, der blev siddende).

Under sidste punkt: eventuelt tog direktør Richard Dahl til orde for de stadig spøgende klassesekretærer og talte ligeledes om at jubilæum burde fejres efter det år, man kom på Sorø og ikke efter det år, man blev demitteret med examen. Derved vilde alle de, der var udgået uden examen, finde en klasse, hvor de hørte hjemme og med hvem de kunde jubilere. Schou fandt den sidste tanke god, men troede at både den og den gamle idé med klassesekretærer var uigennemførlige, efter hvad erfaringerne havde vist. Wagner efterlyste Matthiesens Soranermatrikel og medlemslisten, hvilke begge s n a r e s t burde trykkes. Bestyrelsen var enig med Wagner heri, men riget fattes penge, bestyrelsen vilde bestræbe sig for at få Matthiesens matrikel trykt, det stod øverst på ønskesedlen, snarest muligt; og hvad den trykte medlemsliste angik så var denne allerede under udarbejdelse. Endnu havde et par enkelte ordet for kortere bemærkninger, hvorefter dirigenten erklærede generalforsamlingen hævet. Formanden bragte dirigenten forsamlingens tak for hans rutinerede ledelse.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med stabslæge Gordon Norrie som formand, overretssagfører Paul Hennings som kasserer og stud. polyt. Jan Ammitzbøll som sekretær. Kontorchef Joh. Harhoff fortsætter som leder af understøttelsesfondene.

Generalforsamlingen sluttede med et hyggeligt kammeratlig samvær. Bestyrelsen spenderede Whisky og Soda og sangbøgerne blev hentede frem. Det vekslede nu med sange og taler, indtil der udspandt sig en diskussion om engageringskontoret, hvori deltog Heise, Wagner, Bang, Grandjean og Madvig-Nielsen. Det endte med at cand. pharm. E. Bang og journalist Ernst Mentze tilbød i fællig at overtage engageringskontoret indtil videre og afløse Gjournals og Grandjean. Forsamlingen kvitterede herfor ved håndklap.

Henimod midnatstimen vandrede soranerne hjemover i små fortrolige klynger, enige om, at der havde været noget af den rigtige stemning over det kammeratlige samvær, som de var blevet snydt for til den berammede Færøaften.

Co.

* * *

BREVKASSE.

Færøaftenen endnu en Gang.

JEG har i Dag modtaget Soraner-Bladet for April og ser deraf at Redaktøren tiltrods for, at han har haft mit samlede Indlæg i Hænde den 19. f. M. ikke har fundet Anledning til at optage samme in extenso, hvilket er saa meget mærkeligere, som det er Hr. Olrik selv der telefonisk har ønsket en „nærmere Motivering“ af min Bemærkning: at „det er et stort Fejlgreb fra Bestyrelsens Side, hvis der ikke sker Forandring paa dette Punkt“. Naar jeg saa imødekommer Redaktørens Ønske, bliver „Motiveringen“ ikke optaget.

Til Hr. Sekretær Grandjean's mærkelige Svar skal jeg bemærke, at jeg synes det er at skyde ganske ved Siden af. Mit Indlæg er kun fremsat af Interesse for Soransk Samfunds Sammenkomster og ikke for at irritere nogen, saaledes som jeg maa formode efter det Svar som Hr. Grandjean har fundet passende, idet Hr. Grandjean efter min Mening bliver personlig for ikke at sige næsvis.

Dette forundrer mig saa meget mere som jeg, forinden jeg sendte mit Indlæg til Redaktionen, havde en telefonisk Samtale med Hr. Grandjean, hvor denne gav mig fuldstændig Medhold i mit Synspunkt.

Forøvrigt troede jeg ikke, at et kammeratligt Indlæg kunde afføde et ukammeratligt Svar, tilmed fra en Mand som jeg, mig bekendt, aldrig har set.

København, den 4. Maj 1927.

Gustav Foersom.

Det er ganske rigtigt, at vi opfordrede Hr. Foersom til at fremsætte og navnlig motivere sin ejendommelige Opfattelse af, hvor Soraner-Sammenkomsterne bør holdes, ikke her i Bladet, hvor Pladsen er kneben, men paa den kommende Generalforsamling, hvor Emnets Drøftelse rettelig hørte hjemme. Der blev Hr. Foersom imidlertid forhindret i at komme, og hans „samlede Indlæg“ blev derfor, da Arbejdet paa Bladet nu var for vidt fremskredet til at hans Indlæg kunde faa Plads i April Nummeret — som jo iøvrigt ogsaa først vilde fremkomme efter Generalforsamlingen — afgivet til Soransk Samfunds Sekretær for muligt at benyttes paa Generalforsamlingen, hvor Sagen vel vilde komme frem. Af Referatet vil det ses, at man da ogsaa dér har behandlet Hr. Foersoms Forslag, og at Bestyrelsen vil have sin Opmærksomhed henvendt paa denne Sag og søge at imødekomme alle rimelige Ønsker med Hensyn til Lokalevalg.

Red.

PLADSSØGENDE

24-aarig Soraner søger Plads ved Bankvirksomhed. Realexamen, Handelseksamen samt tysk og engelsk Handelskorrespondance. For Tiden Bankassistent i Provinsen.

25-aarig Soraner, cand. juris., 1. Karakter, for Tiden Sagførerfuldmægtig i Provinsen, ønsker lignende Stilling i Nærheden af eller i København.

26-aarig Soraner math.-naturv. Student, Handelseksamen fra Købmandsskolen, søger Plads paa Kontor eller Lager. Gode Anbefalinger fra tidligere Pladser.

32-aarig Soraner, cand. phil. samt 1. og 2. Del af Skoleembedseksamen, søger Stilling som Lærer ved Skole, helst i Provinsen. Naturfag, Matematik og Regning. Gode Anbefalinger fra tidligere Pladser mest som Vikar. Ledig.

E. Bang, Bülowsvvej 24, 2. Telefon V. 2292. v.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber lørltrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

C. V. JENSEN
1ste KLASSES SKRÆDERI
VEDELSGADE 14
TLF. 358 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
SORØ

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„FORTUNA“
OTTO NIELSEN
Aut. elektr. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig Iriskskærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéeerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AIS FOTO-FABRIKEN

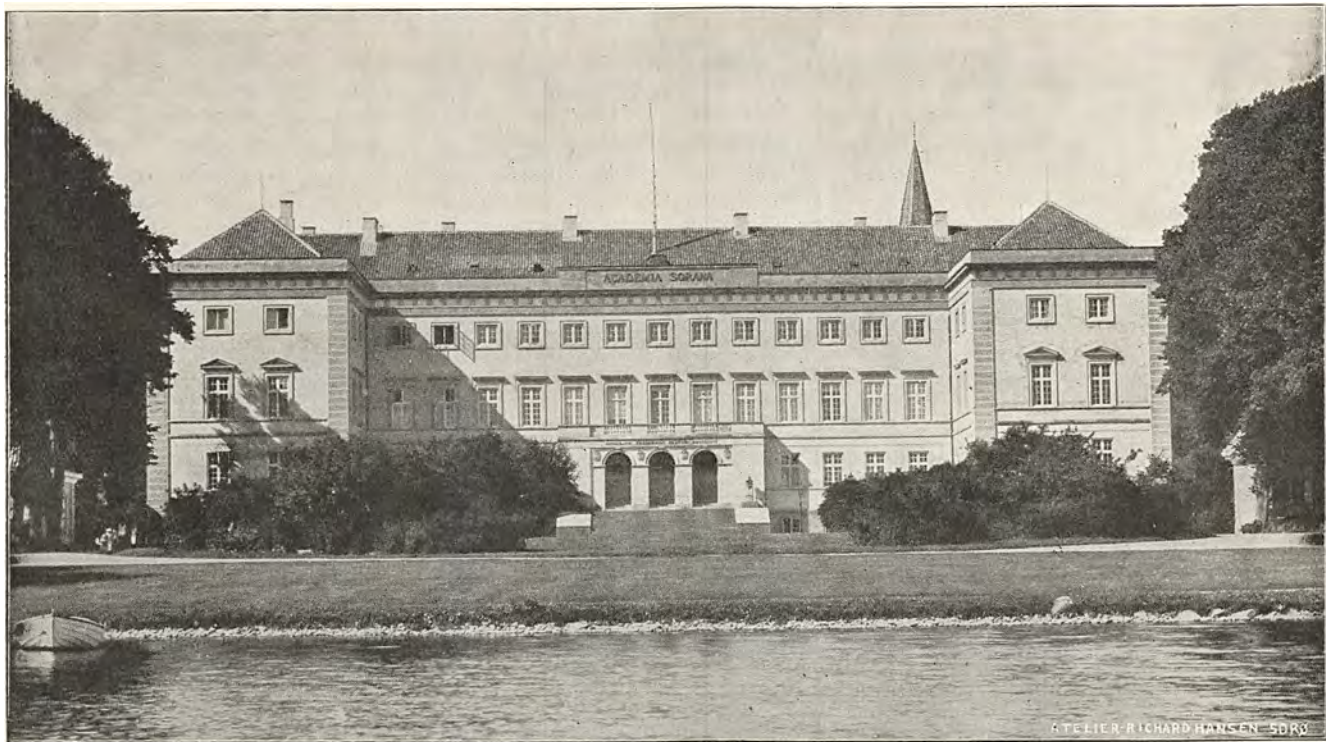
Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

Niels Christensen
Telf. 9 SORØ Torvet
Alt i Herreekvipering
Største Udvalg
Habitter og Overfrakker
lev. efter Maal paa faa Dage
God Pasform

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

SORØNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 6

Juni 1927

J. C. HAUCHS UDENLANDSREJSE 1821—27 BELYST GENNEM AKTSTYKKER

Ved Adjunkt, cand. mag. *Paul Schjærff.*

DA Dr. phil. J. C. Hauch i Maj 1821 om Bord paa „Caledonia,, dampede ud paa sin Udenlandsrejse,') var det et ualmindelig veludrustet Menneske, der drog ud. I en Alder af 31 Aar var han vel bekendt (om end ikke lige anerkendt) i den litterære Verden, og i Videnskaben havde han erhvervet sig et smukt Navn og gode Udsigter for Fremtiden. I Litteraturen var Hauch traadt frem, dels positivt producerende som en lærvillig Elev af den tyske Romantik i Novalis' Form og Aand, dels mere negativt-polemisk som en glødende Tilhænger af Oehlenschläger i Striden mellem denne og Baggesen; men tilskyndet netop af sin digteriske Af-gud²⁾ havde han foreløbig opgivet Poesien for Naturvidenskaben. 1820 tog han Magisterkonferens i Zoologi og erhvervede sig Karakteren *admissus cum laude præcipua*, og den 16. Januar 1821 blev han Dr. phil. Han skulde nu udenlands for at uddanne sig videre, men det var ogsaa nødvendigt at tænke paa en Livsstilling. Takket være den gode Eksamen og Doktorgraden samt rimeligvis sine fortræffelige Familieforbindelser lykkedes det ham let at opnaa Understøttelse til Rejsen. En Del af denne ydedes som bekendt af Finanskassen (1821) og af Fonden *ad usus publicos*³⁾ (1822 og 1823), men hermed var hans Fremtid ikke sikret. Hauch indgav derfor følgende Ansøgning:

Kbhvn., den 5te April 1821.

Til Kongen.

Da jeg smigrer mig med ei ganske at være uden de Kundskaber, der kunde sætte mig istand til i Naturviden-

skaberne eller Physiken at paatage mig en Lærerpost; da jeg nu ogsaa offentligen har disputeret for den Philosophiske Doktorgrad, saa vover jeg herved allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt om at maatte ansættes som Lektor ved den Høiskole i Sorøe, der nu skal oprettes. For imidlertid desbedre at kunne forberede mig hertil, og for at skaffe mig den Fuldendelse i mine Studier, som paa anden Maade er umuligt at opnaae, er det mig nødvendigt først for en Tid at besøge fremmede Lande. Min allerunderdanigste Ansøgning er derfor, at Deres Majestæt allernaadigst, hvis mit ovenanførte Ønske vorder taget i Betragtning, maaske af den Fond, der til Besørgelsen af Udgifterne ved Sorøe Akademie oprettes vilde tilstaae mig en Understøttelse hertil.

Allerunderdanigst

J. C. Hauch,

Den kongelige Direktion for Universitetet og de lærde Skoler henstillede i en udførlig Betænkning af 10. Maj 1821, at Hauchs Andragende blev bevilget, idet den henviste til hans videnskabelige Kvalifikationer samt til, at hans Tjeneste ved Akademiet endnu ikke var nødvendig. Efter denne Betænkning resolverede Kongen under 22. s. M., at der af Sorøe Akademies Fond skulde ydes Magister I. C. Hauch en Understøttelse af 400 Rdl. Sølvmünt aarlig i 2 Aar til paa en Udenlandsreise at udvide sine Kundskaber i det naturvidenskabelige Fag for derefter at ansættes som Lærer i dette Fag ved Sorøe Akademie.⁴⁾

Hermed var Rejsen og Fremtiden sikret. Hauch opholdt sig et Aar i Paris og et Aar i Nizza; saa var Pengene brugt, men da han gerne vilde fortsætte sine Studier, indgav hans Fader i Brev af 9. Febr. 1823 for sin Søn en Ansøgning til Direktionen om Forlængelse af Understøttelsen. Direktionen udtalte sig den 13. Marts 1823 paany anbefalende, væsentlig af samme Grunde som tidligere anført, og ved Kongens Resolution af 18. s. M. forlængedes Understøttelsen endnu et Aar.

Alt tegnede saaledes lyst, men da indtraf Ulykken. Alle-rede før Ankomsten til Nizza havde Hauch følt Smerter i sit venstre Ben, og her forværredes Smerterne, da han uden Hensyn til Benet ofte vadede ud i Stranden for at fange Sødyr og ved en Udflugt var saa uheldig at forvrilde netop det venstre Ben.⁶⁾ Han prøvede uden Held forskellige Kure og besøgte flere Badesteder, hvorpaa han drog til Genua. Herfra sendte han til Universitetsdirektionen følgende Skrivelse:

Genua, den 22. Jan. 1824.

Jeg Undertegnede der i flere Aar har været heldig nok til at erholde den høie Directions Understøttelse til min udenlandske Reise, vover, i det jeg underdanigst aflægger min Taksigelse herfor, endnu engang at andrage om at bemeldte Understøttelse maatte endnu paa et Aar tilstaaes mig. En uforholdsmæssig og i Begyndelsen slet behandlet Sygdom nødte mig i mange Maader at forandre og opsætte det Følgende af min Reise, samt at anvende paa min Cur hvad der skulde have tient til at fortsætte hiin. At min Sygdom virkelig var alvorlig nok til uundgaeligt at maatte frembringe denne Virkning vil medfølgende Attest, udstedt af 2 meget erfarne Læger i Genua, samt forsynet med vor Consuls Underskrift, som jeg haaber, fuldkomment godtgjøre. Den høie Directions Grundsætninger ere alt for humane til at ville lade mig bære Følgerne af et Tilfælde, der alt har giort mig ulykkelig nok; saameget mindre, da jeg selv i denne Tilstand, som det var min Pligt naturligvis, har søgt at arbejde mig frem til det Maal, der er mig betegnet. Jeg har i Nizza ingen Møje sparet for at forskaffe mig selv alle de Kundskaber, og de Kongelig Mus[eer] i Kiøbenhavn alle de naturhistoriske Gjenstande det var mig muligt at bringe tilveie. Her i Genua, hvor jeg har fundet en Vegetation, der varer næsten uafbrudt det hele Aar igiennem, arbejder jeg saameget det er mig muligt for at erhverve mig de nødvendige Kundskaber i det botaniske Fag. — Da Bekjendtskab med de fornemste Europæiske Sprog er, hvis jeg ei farer vild, en næsten nødvendig Betingelse for at kiende alle de Hielpemidler Videnskaben frembyder, saa har jeg og benyttet denne Tiid, hvori al Bevægelse var mig næsten umulig til at udvide mine Kundskaber i denne Henseende, saaledes haaber jeg nu at kunne forstaae og tale Fransk, Engelsk, Italiensk og Tydsk, samt ligeledes at kunne i det mindste forstaae det Spanske hvilket her i Genua ikke er mig unyttigt, da jeg her næsten lettere kan have spanske Botaniske Skriffter, end franske og italienske. I det Haab at den høie Direction ikke vil finde denne min Ansøgning aldeles uværdig til at tages i Betragtning underskriver jeg mig

Underdanigst
C. Hauch.

Den i Brevet omtalte Attest lyder saaledes:

Cum dominus Iohannes Carsten Hauch, uno et ultra abhinc anno gravi affectus Rheumatico morbo, ex quo

ejus ossa Tibiæ et fibulæ prope Metacarpi conjunctionem intumuerunt ita, ut cariem etiam minitentur, Nobis postulasset an longum iter, sine insigne valetudinis detrimento incipere et perficere potuisset, omnibus ejusdem morbi symptomatibus serio examini revocatis, judicare nobis visum est, Illum nequaquam posse dicto itineri se submittere, debere immo per plures adhuc menses medico prudenter uti regimine, cui nuper se subjecit, et a quo pristina ejus instauretur valetudo, ut sperare quidem fas est.

In quorum fidem

datum Genuæ die XXI Ianuarij Anno 1824.

I. Podestà Medicinæ Doctor.

Augustinus Arata Doctor da Chirurg.

Consulat Général de S. M. Danoise à Gênes.

Je sousigné Consul Général de S. M. le Roi de Danemark etc. dans les Etats du Continent de S. M. le Roi de Sardaigne, certifie à tous ceux auxquels appartenir pourra, que les signatures de l'autre part sont faites de la main de Messieurs Joseph Podestà Docteur en medicine et Augustin Arata Docteur en chirurgie, de cette ville, en foi de quoi j'ai signé le présent muni du sceau de ce Consulat Général.

Gênes ce 22. Janier 1824

(L. S.)

Ante Morellet.

Direktionen udtalte i sin Forestilling til Kongen af 4. Marts 1824, at Hauch har bestræbt sig for at anvende sin „Flid og Tid“ efter den givne Hensigt, men at Sygdom har nødt ham til at opsætte sin Rejse til Syditalien; af denne Grund og fordi Sorø Akademi endnu ikke har faaet den Udvidelse, der gør hans Nærværelse nødvendig, anbefaledes det, at Understøttelsen forlængedes et Aar, hvad Kongen ogsaa den 16. Marts 1824 gik med til.

Nu følger Hauchs Ophold paa Ischia og i Neapel, hvor Amputationen af Foden fandt Sted, og hvor Poesien „som en trøstende Engel“ vendte tilbage til ham. Hans økonomiske Forhold blev efterhaanden trykkende; en Tid lang slog han sig igennem med en lille Mødrenearv,⁷⁾ men tilsidst slap Pengene ganske op, og da han en Aften i Neapel stod og saa ud over Havet, havde han kun 3—4 Karliner tilbage; den senere danske Konsul i Livorno, dengang Købmand i Neapel, Jean Antoine Dalgas, sørgede dog for, at han fik Hjælp fra sin Familie hjemme i Danmark. ⁸⁾ Rejsen gik videre til Rom; for at faa Midler til at bestride Hjemrejsen, søgte han — atter gennem Faderen — om en Understøttelse af 600 Rbd. hos Universitetsdirektionen; Faderens Brev er dateret 3. Juli 1826. Spørgsmaalet blev ordnet saaledes, at Hauchs Fader og Farbroderen, Overhofmarskal A. W. Hauch, solidarisk forpligtede sig til at indestaa for Summens Tilbagebetaling, hvis Hauch ikke inden Aarets Ud-gang var vendt hjem. Direktionen anførte i sin Forestilling af 6. Juli 1826 dette, samt erklærede, at Hauchs Tjeneste nu, da flere Elevers Dimission fra Skolen til Akademiet forestod, var nødvendig, og ved Resolution af 11. s. M. tilstod Kongen ham de 600 Rbd. paa den ovenanførte Betingelse; dog bortfaldt Tilbagebetalingen, hvis Hauch „forinden ved Døden skulde afgaae.“

Men hvem der ikke kom hjem til Tiden, var Hauch; endnu i 1827 var han i Rom, hvorfra han sendte følgende Brev:

Rom, den 9. Marts 1827.

Jeg tager mig underdanigst den Frihed at bebyrde den høie Direction med disse Linier, for at lade den vide, at

jeg inden to Maaneder haaber at være hiemme i mit kiære Fædreland. — Flere Uheld have, som det ei kan være den høie Direction ubekjendt forhalet min Afreise fra Italien. Imidlertid havde jeg haabet endnu i Høsten at gaae over Alperne, og i Vinterens Midte at være hiemme. Roms Mærkværdigheder imidlertid, som ingen Reisende, der er istand dertil, bør, og, uden Skade for sin hele tilkommende Dannelselse, kan lade være useet, opholdt mig her et Par Maaneder over den Tid jeg havde bestemt. Jeg vovede siden i den strenge Vinter ei at gjøre Reisen over Alperne; dette har været Aarsagen, hvorfor jeg ikke allerede til Nyaar, efter den høie Directions mig af min Fader tilskrevne Ønske, kunde indfinde mig i Danmark. Nu derimod, da Aarstiden er bleven mildere, iler jeg for at oprette den Tid jeg har tabt, samt at vise at Feilen ei i det mindste ligger i min gode Villie, hvis jeg ikke er istand til ved en fordoblet Iver i det Fag, der vorder mig bestemt, at vise mig værdig til den Overbærelse, mit Fædreland og den høie Direction har værdiget at vise mig.

Underdanigst

J. C. Hauch.

Til den høie Direktion for Universitetet
og de lærde Skoler.

Først henimod Midten af 1827 vendte Hauch hjem efter mere end 6 Aars Fraværelse fra sit Fædreland. Pengene blev dog ikke fordret tilbage, og Hauch blev ved kongelig Resolution af 28. Juli 1827 ansat som Lektor i Naturvidenskaberne ved Sorø Akademi med en Gage af 800 Rbd. Søv, fri Bolig og 16 Favne Brænde aarligt.

Foretager man en Beregning, viser det sig, at det ikke er Smaasummer, Hauch i disse Aar har oppebaaret; fra Finanskassen 800 Rbd., fra Fonden ad usus publicos 1100 Rbd. og af Sorø Akademis Kasse 2200 Rbd., ialt 4100 Rbd. Disse Penge maa dog ikke alene ses under Synspunktet Understøttelse; Pengene fra Sorø er at opfatte som en Art Ventepenge, indtil Stillingen kunde tiltrædes.

Hauch var nu i Danmark, men selv her havde han ingen Hast med at komme til Sorø; han opholdt sig en Tid lang hos nogle Slægtninge i Svendborg, hvorfra han i August og September 1827 skriver til sin Ven P. Hjort.¹⁾ Først i Slutningen af September var han endelig i Sorø; hans „Wanderjahre“ var omsider forbi.

NOTER:

¹⁾ C. Hauch: Minder fra min første Udenlandsrejse. Kbhvn. 1871, S. 3. (citeres som Minder II).

²⁾ C. Hauch: Minder fra min Barndom og min Ungdom. Kbhvn. 1867, S. 247, 300, 302 (citeres som Minder I).

³⁾ Minder I, S. 323 og Fonden ad usus publicos. Aktmæssige Bidrag til Belysn. af dens Virksomhed, udg. af Rigsark., Bind II, 1902, S. 340.

⁴⁾ Denne og de følgende Ansøgninger, Betænkninger og Resolutioner findes i Direktionen for Universitetet og de lærde Skolers Protokoller over nedlagte Forestillinger og Koncepterne til disse 1821—27 samt i Læg 3 E. 622 ad Direktionens Ref. og Resol. Prot. (Rigsarkivet).

⁵⁾ Minder II, S. 51.

⁶⁾ Minder II, S. 113.

⁷⁾ Minder II, S. 181—183.

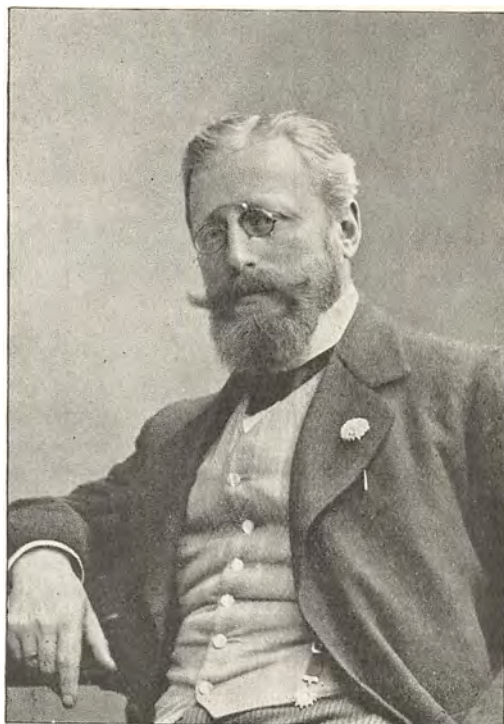
⁸⁾ Udvalg af Breve til P. Hjort 1867, S. 201.

* * *

IN MEMORIAM HANS ANKER-OLSEN

* 5. Novbr. 1872 † 13. Maj 1827.

VED *Hans Anker-Olsens* Død den 13. Maj mistede Moder Sorø en af de mange Sønner der med usvækket Kærlighed bevarer Mindet om Drenggeaarene paa Skolen der-nede. Trofastheden mod Sorø-Minderne holdt hos ham let ud til hans tidlige Bortgang men vilde sikkert have været uforandret, om han var bleven hundrede Aar. Endda gik han kun faa Aar i Skolen, hvor han kom ind i 1887 og gik ud med Præliminæreksamen i 1889; men han havde

den Lykke at komme i Huset hos et Par meget elskelige og gode Mennesker, daværende Adjunkt Wørmer og hans udmærkede Hustru, og det er utvivlsomt Indtrykkene fra dette gode Hjem, som gav hans Liv i Sorø den Farve, der for ham aldrig faldede. Selv har han for kort Tid siden her i Bladet (November-Nr. 1926) skildret det Hjem, hvis Plejebarn han blev, og hans Plejeforældre kunde i deres Grav være vel tjent med det smukke Minde han satte dem.

Som Søn af Indehaveren af et af de store københavnske Officiner, Bogtrykker, Justitsraad O. C. Olsen, var det rimeligt, at hans Vej gik i Retning af de grafiske Fag, og han søgte ret tidlig til Udlandet (England) for at dygtiggøre sig i den Branche han var slaaet ind paa: Chemigrafien. Hjemkommen arbejdede han i sit Fag her i Byen, var en Tid knyttet til sin Faders Etablissement men prøvede ogsaa paa anden Vis, som Mineralvandsfabrikant, at bryde sig en ny Bane. For nogle Aar siden overtog han Ledelsen af et med det mest moderne System af nye Sætte- og Trykmaskiner udstyret Bogtrykkeri paa Nørrebro, og her gav hans usvækkede Interesse for alt soransk sig et kraftigt Udslag, idet han straks tilbød og efter nogen Tids Forhandling ogsaa overtog Fremstillingen af nærværende Blad. Det var ham utvivlsomt meget kært saaledes paa nært Hold at sysle med nogle af de

soranske Sager, og hans Interesse gav sig rent spontant Udslag i det ovennævnte og et Par andre Bidrag til Bladets Indhold. Ogsaa Samkvemmet med Kammeraterne tog han atter op, han var saaledes bl. a. en noget stille og tavs, men en ganske sikkert meget glad og paaskønnende Gæst ved Sammenkomsten i Sorø i September f. A.

Da var han dog allerede meget svag, og havde været det i længere Tid; hans Ydre bar tydeligt Præg af, at han legemlig gennemgik en lang og pinefuld Prøvelsestid. Støttet af sin trofaste og energiske Hustru holdt han dog tappert ud til det sidste i sit Arbejde. Kun kort Tid varede hans sidste akute Sygdom — man troede, han var i Bedring; saa slukkedes hans Livslys ganske sagte.

Hans Venner og Kammerater vil bevare ham i venlig og trofast Erindring som den, der var uselvsk tro mod det, der havde saa stor Værdi for ham: Minderne og Indtrykkene fra de tre gode Aar i Sorø.

H. G. Orlík.

* * *

FRA SORØ AKADEMIS IND- VIELSESFEST I MAJ 1827

Ved H. G. Orlík.

II.

ET dobbelt Folio-Ark, smukt renskrevet, men med enkelte Rettelser af Direktors egen Haand, indeholder de „specielle Regler for Elevernes og Skolesøgendes Forhold under Hs. Majestæts Kongens allerhøjeste Nærværelse her paa Akademiet“. Heraf skal i det Følgende gives et Sammendrag, og maaske vil det gaa andre, som den der her meddeler dette over 100 Aar gamle Ceremoniel: man synes selv at være med til det hele, som var man en nysgerrig, dybt interesseret og af det store Apparat let betaget lille Fyr paa en 10—15 Aar — selvfølgelig fordi hele Skuepladsen og Sceneriet er saa at sige ganske uberørt af det mellemliggende Sekel.

Søndag Aften Kl. 7 den 20. Maj skulde alle, Elever og Skolesøgende, forsamle sig i Mezzaninetagen — den øverste — paa Hovedbygningen og fordele sig i de sædvanlige Læseværelser som de bedst synes men „forholde sig med tilbørlig Orden og Stilhed under selvvalgte Beskæftigelser“. „Ingen Nedgaaen er tilladt uden i høist nødvendige Tilfælde“ (!) og da kun ad Bagtrappen. For at alle kunde faa Lejlighed til at se Kongens Ankomst, tillodes det dem at benytte Vinduerne paa Sovesalene og i Adjunkternes mod Søsiden vendende Værelser — Kamrene Nr. 6 og 7 var da Bolig for en af de inspektionshavende Adjunker — *men hverken her eller paa Kamrene maatte noget Vindue aabnes*, og naar Drengene fordelte sig som Tilskuere ved Vinduerne, maatte de „vel vogte sig for at trænges og stødes“; de større maatte ikke skyde de mindre tilbage, men lade dem faa Plads foran sig.

Naar Hans Majestæt er ankommen til Akademiet — hans Vogn kørte op ved Søtrappen — skulde samtlige Lærere præsenteres for allerhøjstsamme; „man har da“ hedder det med megen Alvor i Reglementet, „den Tillid til Disciplene, at de i denne korte Tid kunne være sig selv overladte, og paalægges (det) de ældre især Kammerduerne at vaage over, at den største Stilhed og Orden finder Sted baade paa Værelserne og paa Gangen. Ingen Skubben med Borde eller Tabouretter, ingen Løben, Tram-

pen eller anden Støi taales“. Først naar Kongen atter har forladt Akademiet begiver de Skolesøgende sig hjem, og nu tillades det ogsaa Eleverne en halv Time at spadserere om for at se paa Illuminationen; men „det forstaar sig af sig selv, at dette maa ske med behørig Orden, saa at de ikke samle sig i for store Flokke, trænge sig ind i andre dem uvedkommende Hobe og holde sig fra Steder, hvor de intet har at skaffe o. s. v.“

Mandag Morgen — den 21. Maj — staar Eleverne op ved sædvanlig Tid o: Kl. 6, og iføre sig foreløbig deres Hverdagsklæder; Morgentimerne indtil Kl. 8 tilbringer de paa Kamrene, hvor denne og den følgende Morgen deres Mælk og Smørebød serveres for dem. Tiden anvendes „til Repetition af de dem bestemte Pensa“, og Kl. 8 foretages Omklædning paa Sovesalen — under Tilsyn af Assistenten ved den physiske Opdragelse, Lieutenant Jung; her anlægges da først „den ensformige Dragt“ — „den blaa Dreng“ fra det nu af alle Soranere kendte Billede blev da til Virkelighed! Kl. 8½ serveres Frokost („omdeles Hvedebrødet“) „hvorefter Kammerduerne nøiagtigen eftersee Værelserne, at enhver Ting er henlagt paa sit Sted og at Værelset er fuldkommen ordentligt og ryddeligt inden de forlade det“.

Kl. 9 ringes til Samling; samtlige Disciple, Elever og Skolesøgende, opstiller sig paa Korsgangen mellem begge Vinduerne i en Kreds „saaledes at den øverste Plads bliver ved Uhret og de andre følge til Venstre rundt om Gangen“; Kl. 9½ begive alle sig „i tvende Hobe“ til Kirken; Brummerne — denne Benævnelse var dog i hvert Fald ikke officiel! — føres af Adjunkt Wilster til Choret, de syngende af Adjunkt Daugaard til Orgelet. Fra Kirken, hvor der iøvrigt ikke skete andet end Afsyngelse med Basunledsagelse af det obligate Te deum, havde Drengene at begive sig i samme Orden til Musikværelset og Akademisternes Forelæsningssal og derfra til Solennitetssalen hvor de, som skulde medvirke i Kantaten, „stille sig under Musiklæreren paa Ballustraden (?)“, hvor de bliver under hele Akten, medens der anvises de Ikke-syngende Plads af de to Adjunker foran Ballustraden i 2—3 Rækker indtil Salens Hovedindgang.

Her har da Drengene rigtig kunnet se sig møtte paa Kongen og hans glimrende Omgivelser af Landets højeste Dignatarer, paa den splinterny lueforyldte Tronstol og de to foran den anbragte hvide Gibs-Løver — hvor mon de er blevet af? — og paa deres egne Lærere i Hofdragt med Knæbenklæder og trekantede Hatte under Armen; et sjældent Syn har ogsaa været de to Marskaller ad hoc, D'Hrr. Estrup og Ingemann, der med hvide Stave i Hænderne paraderede ved Indgangen til den tilstødende Sal og fra denne førte Kongen op til Tronen, hvornæst de tog Plads hos de to hvide Løver —, men drøjt har det maattet være, især for de ulykkelige, ikke aktivt medvirkende Brummere at døje Ingemanns lange kedelige Kantate, gamle Statsminister Ove Mallings ligesaa lange og visselig ikke mindre kedelige Tale og Direktor Taubers Oplæsning af de nye Statutter for den genoprettede Lærestalt. Det har vel knebet at holde Øjnene oppe henimod „Aktens“ Slutning, og saa skulde de endda, naar Højtideligheden var forbi, „forholde sig stille“, indtil Adjunkt Wilster gav Signal; da først skulde de begive sig ind i „den store Corridor“ for at forestilles for Hs. Majestæt og til den Ende opstille sig i Skoleorden langs Vinduerne ud til Fratergaarden med ældste Klasse nærmest ved Forværelset til Solennitetssalen; de andre bestandig mod høre

„indtil Gitterdøren (ved Korridorens vestre Ende), hvor omtrent den underste Plads vil falde“.

Efter Præsentationen skulde alle, baade Elever og Skolesøgende, begive sig til de førstnævnte Kamre og opholde sig der, med den sædvanlige Stilhed og Orden, til Spisetiden, som vilde falde mellem Kl. 2 og 3, „vel vidende, at Hs. Majestæts Værelser er lige under deres“ og iøvrigt holde sig beredte paa en mulig Visit af allerhøjst samme. Selve Spisningen foregik for Disciplenes Vedkommende i et stort Telt, rejst mellem Hovedbygningen og Søen; her vilde Kongen i hvert Fald hilse paa dem og skulde modtages med at alle rejste sig og istemmede en omdelt Sang. „Om det bliver tilladt at udbringe et Hurraraab for Kongen, skal nærmere blive sagt, men at klinke og drikke tillades ikke i Kongens Nærværelse“ (Taubers egenhændige Tilføjelse).

Efter Middagen gaar de Skolesøgende hjem og Eleverne til deres Kamre for som sædvanlig at forholde sig stille — det maa efterhaanden have været anstrengende! — indtil Hs. Majestæt har forladt Akademiet. Saa endelig: Frihed den øvrige Del af Dagen med Tilladelse til at gaa ud og se paa Illuminationen som forrige Aften, naturligvis med „tilbørlig Orden“, og besøge mulig tilstedeværende Slægtninge. Men ved Aftensmaaltidet og Sengetiden møde alle uden Undtagelse til den fastsatte Tid.

Tirsdag Morgen anvendes som sædvanlig til „Præparation paa Læseværelserne“; Kl. 7½ stilles til Lovsang i Forsamlingsalen (dengang den senere til Klasseværelser indrettede Sal ved Siden af Spisesalen) for derpaa, efter nærmere Anordning af Assistent Jung, at begive sig til Klasserne, hvor Examinationen foretages i Hs. Majestæts allerhøjeste Nærværelse — alle rejser sig naturligvis ved hans Indtrædelse og bliver staaende, saalænge han er tilstede. Naar Examinationen er endt og medens Stile- og Tegneprøver vises Kongen i Lovsangssalen, gaar alle til Ridehuset „classeviis og med Orden“, hvor Kongen vil se Prøve paa „Exercitierne og de gymnastiske Øvelser“. Fra Ridehuset gaar de hjem hver til sit, Eleverne til Kamrene for endnu engang at „holde sig i Stilhed“ til Hs. Majestæt er bortrejst. Saa — endelig for Alvor Frihed! og det lige til Fredag Morgen (eftersom det om Torsdagen var Christi Himmelfartsdag) — undtagen NB! for „det Parti, som staar for Tour“ til om Torsdagen at gaa i Kirke. Ved Ballet Tirsdag Aften skulde alle være iførte „deres eensformedige Dragt“ — og det synes at være med Henblik paa Frygt for Overfyldning ved Ballet naar det herefter i Reglementet med en ualmindelig Liberalitet stilles dem, der vil benytte Tirsdagen til at besøge deres Forældre eller „gigøre andre Landtoure“, i Udsigt at faa „Anbefalingskort“ hos den inspectionshavende Adjunkt og Lieutenant Jung som sædvanlig.

De omhyggeligt udarbejdede Regler, daterede den 18. Maj 1827 og underskrevne af Direktør, er antagelig i det hele blevet nøje overholdt. De er inddelte i 14 §'er, og den 14. og sidste indeholder en vældig Besværgelse og Trussel mod dem, der ikke holder sig Reglerne paa det nøjeste efterrettelig, idet dog „ingen Discipel formodes at ville tillade sig den allerringeste Overtrædelse heraf eller forglemme, hvad god Anstand og deres egen og Stiftelsens Ære fordrer af dem ved denne højtidelige Anledning“. Men skulde mod Forventning nogen af dem forglemme dette, da maa han vente, at hans Forseelse vil blive „alvorlig anset“ — hertil har Tauber rettet Reglementets noget uforsigtige oprindelige Udtryk: med dobbelt saa haard Straf som ellers!

I SORANERDIGLEN

VII.

NU forholdet overfor lærerne. Der var to slags snydere. De afholdte og respekterede contra de forhadte og ikke respekterede. De første var alle de, der holdt på værdigheden og lod os holde på den værdighed, vi mente vi havde krav på. De andre var de, der i tide og utide ragede sig op i vore affærer under kappen af at være elskede eller kære lærere, som ved alskens hundekunster leflede for vor værdifulde drengespsykologi for at gøre studier på pædagogikens overdrev. Fingrene af fadet, vi vilde ikke vide af at være forsøgskaniner! På bunden af drengesindet lå mandfolket dog og slumrede, lærerne skulde være frygtindgydende kraftkarle som ved deres blotte nærvær og uden nogensinde at ty til anvendelse af magt eller korporligheder, holdt uro og springshed i ave og skabte disciplin omkring sig. Der var en del af den type og pudsigt nok var det næsten alle dem, der bar havelock og et skægget ansigt til syne. Hvad skylder vi ikke dem!

Er det ikke manglende psykologisk evne hos en moderne lærer at tro, at et åleglat, skægløst ansigt eller at lapserier i klædedragten virker tiltrækkende på raske drenge. Drengene sukker efter personlighed; de søger derefter, så at de undertiden går ved siden af sig selv, for at finde noget, der ikke netop er snydt ud af næsen på de andre. Drengene er ikke altid, men dog ofte, skarpe iagttagere, der nok skal skelne mellem ydre og indre lapserier og personlighed.

Af den ene type havde vi en lærer, som aldrig nogentid havde nedværdiget sig til at røre ved en af os, men som vi frygtede ham og dog samtidig elskede ham i kraft af hans overlegenhed! mens vi af den anden type havde en lærer — som muligt nok mente os det meget bedre end hin — der stod på hovedet for at takkes os, der forsøgte at anslå det kammeratlige overfor os, og som derfor, hvor uretfærdigt det end er, kom til at føle, at vi væmmedes ved det, idet det endte med, at vi frabad os hans tilnærmelser.

Jo ældre vi blev, des mere selvfølende blev vi og desmindre kunde vi tolerere lærernes indblanding. De lærte os alligevel forsigtighed og tavshed, så også dem skylder vi noget.

Og dog er der aldrig noget medmenneske her i verden, der mangan gang har været så uretfærdig imod mig — i beskyldninger som i straf — som netop mine Sorplærere; men jeg takker dem derfor, de indpodede mig den skepsis og udryddede hos mig den rest af naivitet, som jeg henholdsvis ikke kunde være uden og ikke kunde have i behold senere i livet uden at lide ganske uoprettelige nederlag.

Aldrig er der noget, der er så ondt uden at det er godt for noget! Hvor mange gange sagde man mig ikke, at jeg løj, på det jeg dog talte den pureste sandhed; jeg tog det som en lille mand, som jeg siden har gjort det, når de samme beskyldninger, omend i fikserne anretning, er blevet rettede mod mig. Hvor mangan endefuld har ikke fået gal adresse på min bag. Jeg var altid forhåndsmistænkt! Gik det anderledes siden i livet? Der hænger altid et Par extra endefulde over hovedet på en, som en anden ryster ned.

Hvem kan føle bitterhed mod en almen, med verdensordningen stemmende og ganske legitim uretfærdighed? Vi elsker vore gamle snydere, ingen har nogensinde drømt om andet end god vilje hos dem, og hvor det har skortet på godheden, nå ja, det siges at vorherre ikke regerer verden helt alene . . . Og det må vore gamle lærere vel erindre, at dem var det, der fyrede op med véd under diglen; hver især har de sået i et drengesind, men de har ikke altid set, eller haft de briller der gav dem evnen til at se, hvad der spirede

frem af det, de såede, og det er heller ikke sikkert, at de i visse tilfælde havde åndelig kraft nok til at tåle at se, hvad der er høstet, for det er ikke altsammen middel eller derover. Vi tog, men det var de m der gav; og der var jo ingen der kunde tvinge os til at tage alt det de gav os.

Men havde blot den kammerat, der boltrede sine skrivekunster i brevkassen i forrige nummer imod *parva vox* taget noget mere, tror jeg, han havde forstået at læse bedre. „I Soranerdiglen“ har han læst som en vis herre biblen — sans comparaison!

VIII.

JEG føler det, som jeg har altid gruet, at jeg har drukket glædens bitre drik, måske en cocktail med et stænk af sorgens glade eleksir, så snart jeg mindebunden dvæler ved tanken om mit barndomshjem. Hvad der gled hen af drømmefyldte stunder og sorgløs tidsfordriv er en forbrydelse mod livets hensigt! Thi fattede vi tilfulde den kost, vi daglig nød? og hvad forstod vor barnehjerte at skatte renhed, hellighed og sindets store uberørthed? Som Sorødreng vi havde fast i hænde de vises sten, men ikke anelsen derom.

— — —

Du min kammerat, der sprang med mig ud af hin digel, kender du din facon, synes du om din form? Den kan ikke støbes om. Hvad vi selv dengang måtte have ønsket, det flød hen i det højtryk, hvorunder vi smeltede i diglen, vores eget jeg blev vi først tilfulde var, da vi stod færdigstøbt i formen. Da blev med ét vi *alting* var, da var det først, at vi forstod, hvordan det hele havde formet sig — og da var det for sent! for sent!

Erfaring, vane, ræsonnements har nu ormædt Dit primitive væsen og gjort Dig til en samfundsborger. Sorødrengen havde „stået åben“, havde modtaget i uendelighed uden at ane følgerne. Men nu: vi har spist af kundskabens træ på godt og ondt, og derfor er vort Soranerparadis blevet vort Atlantis. Vor kærlighed til Sorø, er den ulykkelige kærlighed til det, der er tabt for evig, vor kærlighed er en bitter længsel efter det vi erkender, vi har tabt i menneskeværdi efter at være stivnet i formen.

På vor vandring, i vor søgen efter sandheden og lyset er vi blevet trætte, modløse omend ikke opgivende. Under vor vandring fremover har vi pludselig set os tilbage over mørket og der *langt tilbage* har vi set lys, det lys, som vi gamle Soranere — som fuglene i natten — er blevet blændet af og flyver imod. Men den, der ser sig tilbage bliver slået med straf, den er udmålt med bitter glæde eller sød sorg på det, at vi ikke skal kende den.

Frigør Dig ved en ægte tak, ikke i ord men i gerning, og styr så videre fremover, det båder os bedst!

parva vox.

* * *

EN SORØ-LÆRER

Gustav Hetsch: Peter Heise. Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag MCMXXVI.

Monografier over Sorø-Lærere forekommer af og til, dog sjældent for den paagældendes Sorø-Gernings Skyld alene, men naturligvis er det for at læse om Lærerens Liv i Sorø

at vi søger til en saadan Bog. Om Skildringen af *Peter Heise* som Sang- og Musiklærer samt Organist i Sorø gælder det, at Forf. af det foreliggende Stof vistnok har faaet det væsentligste med. I Soraner-Bladets April-Nr. 1920 efterlyste Hr. Gustav Hetsch mulige Oplysninger om Peter Heise fra gamle Soraneres Side, og det ses da ogsaa, at han har modtaget saadanne fra Kontorchef *F. v. Holstein*, nu afd. Pastor *Peter Agerskov*, Pastor emer. *Th. Trojel* og fhv. Kontorchef *O. Tolderlund*.

Derimod synes Forf. ikke at have kendt de Meddelelser om Heise og hans Virksomhed i Sorø, der er givne af *Otto Borchenius* og Læge *Fr. Michelsen* i Soraner-Bladets 1. Aargang; de er i hvert Fald ikke benyttede, og det havde dog bl. a. haft sin Værdi for Billedet af den af sine musikalske Sorø-Dreng saa højt elskede Lærer at give Oplysning om hans Melodi til *Niels Engbergs* berømte Vise: Vi danner en Klynge —; karakteristisk er ogsaa det af *Fr. Michelsen* meddelte Træk (Sor.-Bl. 1. Aarg., S. 51) om Heise, der for at glæde sin Ven, den syge Rektor *Bojesen*, lod sine Dreng synges for ham i en Stue tæt ved Sygeværrelset.

Dette faar nu være; vigtigere er det, at saa meget er meddelt om denne Periode i Heises Liv, at det deraf klart fremgaar, at han havde en god Tid i Sorø — at han aldeles ikke, som det af og til er sagt, blev kvalt af Stedets Indelukthed og Smaatskaarethed, og at han frem for alt virkelig betød noget for sine Elever, saa de baade af ham lærte det, de skulde, og samtidig berigedes ved Omgangen med denne ejendommelige og værdifulde Personlighed. Det viste sig allerede, da han efter de 5 Aar drog bort i 1864, ved den Erindringsgave, hans Elever overrakte ham: en Porcellænsvase (af den kendte Bing & Grøndalske Mindegave-Art) med et Billede af *Ville-Reden*, Heises Hus ved Søgade (der ikke som af Forf. fejlagtigt meddelt, senere blev Amtmandsbolig, men gik over paa ganske private Hænder og nu er kommet i Akademiets Eje); hans gamle Elevers smukke Vidnesbyrd om deres Lærer er dog det bedste Bevis derfor. Han har unægtelig maattet virke frisk og velsignet usnobbet i den lidt stillestaaende Andedam, som Sorø var omkring 1860 (og iøvrigt baade før og senere), og ejendommelig er det for Heise, at han som Beskyttelse mod at glide ind i det provinsielle Dødvande holdt sig saa afsondret som mulig fra Selskabelighed med Stedets Beboere; kun ganske enkelte fik hans Venskab og Glæden ved hans Omgang; men derved bevarede han sin Personlighed og kunde koncentrere sig om sin egen Udvikling. Med en henrivende ung Kvinde ved sin Side, nygift, i et skønt Hjem, med ganske faa, fine og kloge, Venner, maa Sorø i de faa Aar have været et herligt Sted for en ung Kunstner, fuld af Livslyst og Virketrang.

Naar Forf. S. 91 meddeler Visen: Da nu vi ad stadige Skolemænd — fra et Lærer-Parnasgilde 19. Juni 1862 som skrevet af Heise, skylder han Bevis herfor; i Soraner-Bladet for Marts 1924, 8. Aarg. Nr. 12, hvor dens Historie er skrevet af Pastor *Th. Trojel*, tør denne Kender af Visen ikke udlægge nogen bestemt som Fader; Heises Pater-nitet er da ganske usikker.

Iøvrigt er det en smuk og læseværdig Bog, der ud fra et musikhistorisk Synspunkt ubetinget udfylder et Savn. Den rummer et godt Billedstof — skønt er Maleriet af Fru *Ville Heise*, født *Hage*, se S. 72! — og ingen Kender og Elsker af Heises rige Tonekunst, der ikke paa langt nær er vurderet efter Fortjeneste, vil fortryde at anskaffe sig og læse denne Bog om ham.

hgo.

PAA BEGGE SIDER AF KLOSTERPORTEN

ATTER har der været Konfirmation i Biskop Absalons gamle Kirke. De Unge har siddet i to lange Rækker ned ad Midtergangen. Mange forskellige Tanker har passeret deres Hoveder. Mon en og anden har set op til Skjoldefrisen og mindedes den mægtige Hvidslægt? Mon en og anden har tænkt paa, at denne smukke Kirke giver Danmarkshistorien i Middelalderen og den nyere Tid ligesom trængt sammen om de tre store Navne: Absalon, Valdemar Atterdag og Holberg? Eller har Øjet dvælet ved det store Krusifiks, og Tankerne søgt hen til ham, som det forestiller? Hvad ved vi derom. Men alle har dog vistnok følt, at i denne Kirke maatte deres Højtidsdag blive stor og herlig. De har vel ogsaa lyttet til Præstens Ord. De har følt de mange Blikke hvile paa sig. De har endelig lyttet til Sangen fra Orglet: „Dig han elsked“, før Du Lyset skued“. Ingemanns smukke Ord til Bays herlige Toner.

Gamle Mænd staar eller sidder rundt omkring og nynner med. De mindes den Tid, da de var anbragt i Midtergangen. Organisten var ganske vist den Gang en anden, Præsten ligeledes. En hel Del mindes den lærde Dr. teol., som aldrig stødte an og dog fik sagt saa meget, som de godt kan huske nu. Han er over Støvets Aar; men han læses nok stadig. Saa glider Tanken hen igen til Organisten med den ildnende Kraft. Hvor han fik dem til at sætte i! Naa — nu træder Kordegnen frem for at „læse til Udgang“.

Den 30. April indfandt sig med den traditionelle Kulde. Peter havde kastet Sommerkasketten bort; men han klarede sig stolt ved Hjælp af et hvidt Betræk over den sorte Hue. Han havde Lommen fuld af Cigaretter til „Overskæringen“, og han kom i en lidt omtaaget Tilstand op paa Stentrappen. Peter holdt sig dog tappert under Sangen. Han har bragt et mandigt Offer for Traditionen og begynder at føle sig som „gammel Soraner“.

* * *

GAMLE SORANERE

Under 9. Juni er det tilladt Søfartschef ved Stasbanerne A. V. Heise, R. af Dbg., at anlægge og bære Kommandørkorset af 2. Klasse af den norske St. Olavs Orden.

Det er tilladt Oberstløjtnant, Direktør i Hærens tekniske Korps H. N. J. Wamberg, R. af Dbg. og Dbmd., og Professor, Dr. phil. & med. S. P. L. Sørensen, Direktør for Carlsberg Laboratoriets kemiske Afdeling, R. af Dbg. og Dbmd., at anlægge og bære Kommandørkorsene af 2. Kl. henholdsvis af den norske St. Olavs Orden og af „Finlands hvide Rose“.

* * *

„DE 200 RASKE GAMLE SORANERES STIPENDIUM“

SKRIFTLIG Henvendelse — med Oplysning om Studium, personlige og økonomiske Forhold — om Andel i dette Aars Stipendiebeløb, som vil blive uddelt i Efteraaret 1926, indsendes inden 15. Juli d. A. til Overretssagfører Paul Hennings, Ved Stranden 6.

Stipendiet tildeles som Regel kun Studerende i de to første Studieaar.

Vi retter samtidig en indtrængende Henstilling til alle gamle Soranere om at støtte Stipendiet. Siden det stiftedes, er Bidragene gaaet nedad — men Formaalet er saa betydningsfuldt, at vi stadig beder: hold ikke op at støtte os og se, hver især, at faa eet nyt Medlem med! Husk, at det er vore unge Kammerater det gælder!

Kjøbenhavn og Sorø, i Juni 1927

Paul Hennings. Th. Hilarius Kalko. H. Raaschou-Nielsen.

* * *

ENGAGERINGSKONTORET

PLADSSØGENDE

24-aarig Soraner søger Plads ved Bankvirksomhed. Realeksamen, Handelseksamen samt tysk og engelsk Handelskorrespondance. For Tiden Bankass. i Provinsen.

25-aarig Soraner, cand. jur., 1ste Karakter, for Tiden Sagførerfuldm. i Provinsen, ønsker lignende Stilling i Nærheden af eller i Kjøbenhavn.

32-aarig Soraner, cand. phil. samt 1ste og 2den Del af Skoleembedseksamen, søger Stilling som Lærer ved Skole, helst i Provinsen. Naturfag, Matematik og Regning. Gode anbefalinger fra tidligere Pladser (Vikar).

20-aarig Soraner, stud. jur., 1ste Del af juridisk Embedseksamen, søger Plads paa Sagførerkontor i Kjøbenhavn. Ca. 4 Timer daglig, fra 1ste August.

ANSATTE

Stud. polit. Axel Erting har faaet Ansættelse som Korrespondent i „Dansk Industrielt Export Syndikat“, Axelborg, Kjøbenhavn.

Engageringskontoret blev gjort opmærksom paa Pladsen af en gammel Soraner! Kan ikke en eller flere af Soranerbladets Læsere hjælpe Kontoret paa samme Maade, saa ovennævnte Kammerater kan faa en Chance?

E. Bang, Bülowvej 24, 2. Telefon V. 2292 v.

Efter 21. Juli Adr.: Jul. Thomsensgade 23, 4.

* * *

„EN GROV KAJA“

UNDER denne Overskrift bringer Herlovianersamfundets Medlemsblad „Herlovianeren“ for Juni 1927, 5. Aarg., Nr. 3, følgende Udsnit af et Referat i „Vestlollands Avis“ fra et nylig i Naskov afholdt større offentlig Møde om Børneforsorg m. v., hvor en Fru K a j a R u d e fra Korsør talte om Forskellen paa Fattigmands- og Rigmandsbarnets Indstilling for Opdragelse paa Børnehjem:

„I et meget vidtstvævende, ordrigt, til Tider stærkt paradoksalt Foredrag ivrede Fruen imod, at Forstanderne paa Børnehjemmene paatrykte Børnene et religiøst Præg. Det var ikke Syndeskylden, der skulde opelskes hos Børnene. Naar Børn fra de velhavende Hjem havde forset sig, blev de sendt paa Sorø Akademi og Hertufsholm, og det var Aanden her der skabte mange af de flabede Embedsmænd, Læger, Dommere o. s. v. vi havde. Fattigmandsbarnet var ikke indstillet paa at blive opdraget paa en Anstalt, og Børnene skiftede Fysiognomi, naar de kom paa en saadan. Man maatte bort fra de store Opdragelsesanstalter o. s. v.“

— — —
Ikke sandt: sparsomt i Norden vi Blomsterne finde —

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tif. 136 & 443
|||
S O R Ø

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
T E L E F O N N R. 1 1 2
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkøret Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og all fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KL.S HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

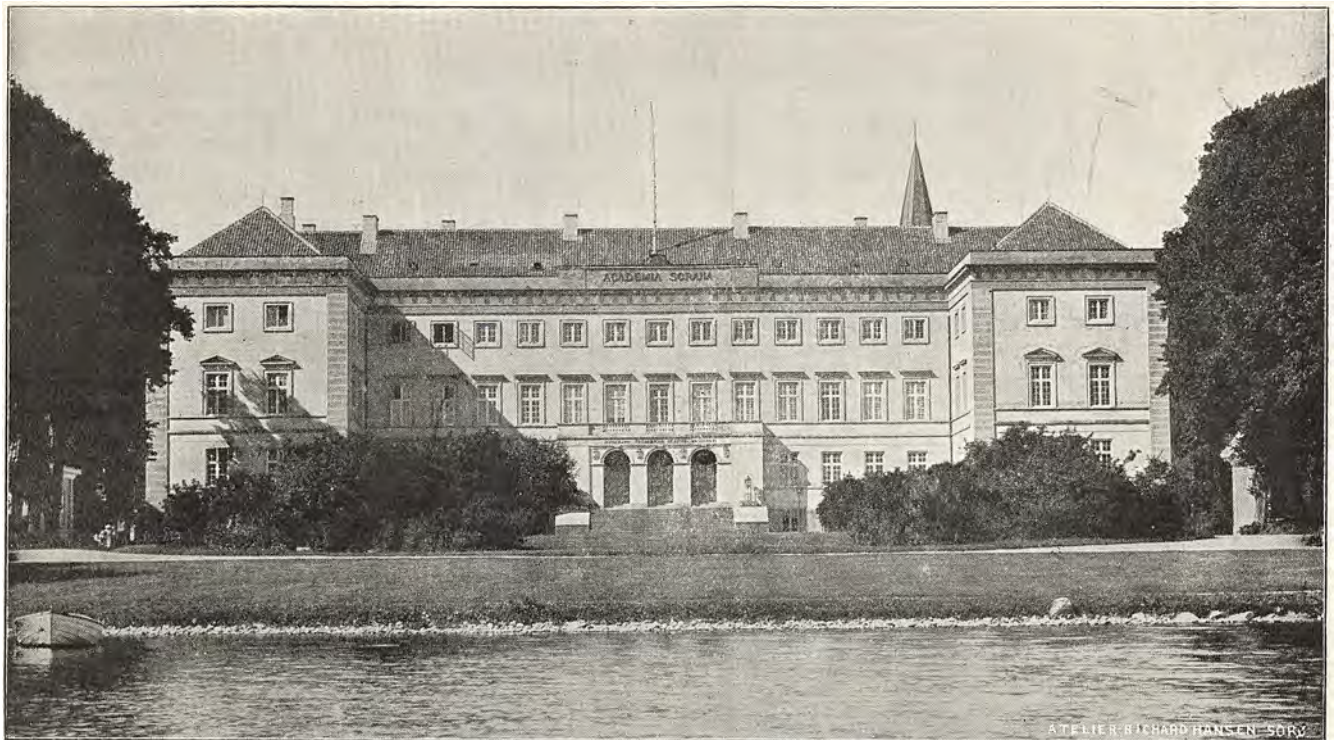
RESTAURANT
P A R N A S
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærereinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORVNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 7

Juli 1927

DEN AGER, DU DYRKER —

*D*en Ager, du dyrker, har Fædrene avet
og lagt under Plov,
og hundrede Slægtled har hakket og gravet
og ryddet dens Skov.

Sæt Fødderne fast i den fædrene Jord,
thi Jorden er din, den er arvet;
men far dog med Lempe, hvor Fædrene fo'r,
det er ikke ene din Skyld, om det gror,
hvor andre har pløjet og harvet.

Fra Lavning til Bakke gaar Ploven besværligt,
og Trækket er stridt,
men tager Du Toppen, det lønner sig ærligt,
se: Landet er dit!

Rundt om er der Marker med pløjende Mænd
og Skove og Kirker og Gaarde,
og Bakker og Lavninger bølger sig hen
og mødes af Fjordenes Bølger igen,
hvor Fiskeren trækker sin Aare.

I Efteraarsmulm ligger Riget og ruger
og aander saa tungt,
vi søger igennem de taagede Uger
et lysende Punkt,
men Jorden og Havet og Folk er at se

som et i det sorlegraa Ælte,
og Solhvervets Lys har kun Storme og Sne,
til Foraarets Kilder begynder at le
og sprænger det frosthaarde Bælte.

Saa kommer den Sommer med Lyst og med Latter
som Dagens Løn,
hun hilser sin Husbond og kysser sin Datter
og favner sin Søn,
jeg længles paa hele min Rejse saa lang
og hastet mod Hjemkomstens Glæde,
nu fyldes mit Hjerte af Tak og af Sang,
fordi jeg erfarer det atter en Gang,
hvor vel I har vogtet mit Sæde.

Vi stævner til Møde blandt Fædrenes Høje
med Frænder og Slægt,
for Sommerens Skyld bar vi Mørketids Møje
og Vinterens Vægt.

Høem husker de Storme fra Øst og fra Vest
og Døgn, der af Snebygger sortner,
naar Som'ren, vor Gudmoder, kalder til Fæst,
mens Lærkerne synger i solgylden Blæst —
og Torden-Basunerne tordner.

Aage Lind.

NOGLE NAVNE FRA SORØ SKOVE

Af Gunnar Knudsen.

I gamle Lensregnskaber finder man mange interessante Oplysninger. Medens et moderne Regnskab gerne er en Ørken af Kedsommelighed, rummer de gamle Regnskaber fyldig Omtale, ofte ligefrem Beskrivelse af de Genstande, der findes posterede. I Skovregnskaberne gør saaledes Skovfogederne Rede ikke alene for hver Pind, der er solgt eller udvist til Bønderne, men tillige for, hvor samme Pind er groet. Det giver Anledning til at nævne en Række Stednavne — Navne som i Hovedsagen er forsvundet; enkelte findes dog endnu.

Jeg skal give nogle Eksempler fra Sorø Klosters Regnskaber for 1610—11. Der er 16 Skovfogeder, som aflægger Regnskab; de bor i Bjernede, Gyrstinge, Ørslev, Hyldstrup, Broby, Lyng, Borød, Pedersborg, Bromme, Munke-Bjærgby, Døjringe, Vielsted, Stenmagle, Assentorp, Kongsted og Sorø; i det følgende henfører jeg kun Stednavnene til de enkelte Skovfogeddistrikter, og jeg anfører dem i moderne Skriveform.

Talrige er Navnene, der hentyder til Skovenes Træ- og Plantebestand: *Egemose* (Ebberup), *Egehoved* (Bjernede), *Munkebøg* (Hyldstrup), *Birkesletten* og *Birket* (Bjernede), *Lindeskoven* (Hyldstrup), *Lindholm* (Munke-Bjærgby), *Askemoseholm* (Hyldstrup), *Hesselhøje* (Pedersborg), *Slagelsebo Eskemose*, *Espe* (begge Hyldstrup) og *Tjørnebjærg* (Munke-Bjærgby). Det synes altid at være Navne paa Løvtræer, man møder. Smaaavkoster er sjældnere opnævnte, som *Tidselvråa* (Stenmagle), *Tranebærmose* (Hyldstrup) og *Bregnebjærg* i Bromme. Selve Navnet Bromme minder om Smaaavkoster; ældre *Bromhøve*, hvor *Brom* betyder „Løv, Blomster eller Frøknopper paa buskagtige Vækster.“

Gennem Navnene vinder vi ogsaa et lille Indblik i Skovenes Dyreliv. Flere Steder findes *Hjortesøle*, „Morads, hvori Hjorten ligger i Brunstiden“. *Rævbjærg*, *Rævs-hale* og *Rævekisteholm* (alle Bjernede) minder om Rævenes Færd. I *Ullemose* (Broby) har der nok været Ulve; Fuglenavne finder vi f. Eks. i *Hejreskov* (Hyldstrup), *Uglevråa* (Broby), *Tranemose* og *Høgebjærg* (begge Borød); at Skovene ogsaa har huset Krybdyr, ser vi af *Snogehøjen* (Broby).

Mest er det vel nok i gamle Dage de tamme Dyr, som har befolket Skovene. Saaledes er *Hestehave* et af vore aller almindeligste Skovnavne; Ordet *Have* staar her i gammel Betydning „Indhegning“. I ældre Dansk er Ordene Hest og Hors egentlig mest brugt i Betydningen henholdsvis Hingst og Hoppe, og maaske vi i Stednavnene tør se bevaret Minder af denne Betydning. Vi træffer saaledes ogsaa *Horselund* (Hyldstrup) og *Horsebøg* (Lyng). Hornkvæg finder vi omtalt i *Kalvemosen* (Gyrstinge), *Kobøgen* (Bjernede), *Tyrbjærg* (Munke-Bjærgby), maaske ogsaa i *Studsholm* (Pedersborg) samt i *Nødehøvs Divel* (Sorø), hvor *Nød* betyder „Ungkvæg“, og *Divel* er et gammelt, ret sjældent Ord, som betyder „Vandhul“; det samme Ord findes vistnok i *Dyllebæk* ved Gyrstinge. *Præstens Svinestier* (Hyldstrup) er Minder om gejstligt Landbrug. Fjerkrænavne er sjældne: *Gaaseslette* (Munke-Bjærgby) og *Hanebjærg Holme* (Stenmagle), ligesom Fiskeravne; et saadant foreligger dog muligt i *Rimdebøg* („Rimdebøg“), Borød, som kunde minde om Ferskvandsfisken Rimten.

De fleste Navne knytter sig til Menneskers Færd og

Virken. Vejene har spillet den allerstørste Rolle som Stedfæstelsesmidler i Skovene, og der omtales derfor mange Vejnavne, f. Eks. *Knudevejen* (Bjernede), *Alvejen* (Hyldstrup), *Kongens Vej* (Sorø), *Møllevejen* (Munke-Bjærgby), *Pedersborg Vej* (Sorø) og *Degnens Sti* (Gyrstinge). For at komme over de fugtige Steder kræves særlige Underbygninger og Opfyldninger: *Stenkisten* og *Stokslette Vase* (begge Bjernede); *Vase* betyder „opfyldt Vej“; om særlige Broer paa Vejene melder Navne som *Lejetsbro* i Fuldbj Skov, *den ny Bro* (Hyldstrup), *Knudstrup Bro*, *Albrotved* (Hyldstrup), *de onde Broer* (Hyldstrup); sst. findes *Stenbækken* og *Banken ved den onde Bæk*; her har ganske sikkert været vanskeligt at passere, og ved *den skidne Bro* (Borød) har Føret vel heller ikke altid været det bedste; *Rumpebro* (Stenmagle) har maaske ogsaa en eller anden Tilknytning til disse skidenfærdige Bronavne. Derimod har *Bolbro*, paa den gamle Kongevej, nær Krebshuset, sit Navn af de Træstammer, hvoraf den var lagt. Med Urette vil man undertiden nu finde Navnet paa Skoven deromkring skrevet *Bolborg Skov*; den hedder 1611 og oftere „Bolbroeschouff“. I Mangel paa Bro findes Vad, f. Eks. *Sandvad* ved Fuldbj. Paa Vejene var der talrige Led og Laager, f. Eks. *Hestehaveledet* i Fuldbj Skov, *Starilds Led* (Ørslev) og *Løgled* (Munke-Bjærgby); der fandtes Diger og Gærder: *Klosters Stengærde* (Borød), *Møllediget* (Sorø) og *Digesvråa* (Bjernede); Gærderne kunde man komme over ved Hjælp af anbragte Trin: *Hvasagers Stette* (Lyng); Ordet *Stette*, en assimileret Biform til Rigsmaalets *Stente*, synes at være den almindelige Form paa Sjælland.

Fra Skovene hentede man forskellige Produkter. *Stokholle* (Bjernede) har formodentlig afgivet *Hustømmer*; om Brændsel minder vistnok *Vedstol* (Bjernede), *Hammeren* (Fuldbj Hestehave) og *Lyng Hammer*; i ældre Dansk brugtes *Vedhammer* om „Brændestabel, Brændplads, Brændehus“, og *Vedstol* vilde jeg anse for at være af noget lignende Betydning, selv om jeg iøvrigt endnu ikke kan belægge det med andre Eksempler. Antagelig har det været Steder i Skoven, hvor Brændet kørtes sammen og opbevarede midlertidig, indtil det blev afhentet til Brug i Sorø. Som Gavntre har sikkert *Karbøgene* (Bjernede) tjent; her har Bødkeren faaet til Tøndestaver. En mulig Tilknytning til samme Haandværk kunde *Lugehave* (Hyldstrup) have; *at luge* betyder „skære Fure i Tøndestaver, til Anbringelse af Tøndens Bund“. Trækul er flere Steder blevet brændt: *Kulmolestykker* (Bjernede) og *Kulmiledet* (Stenmagle).

At en Mængde Navne har Tilknytning til Menneskers Færd og paa forskellig Maade ved deres Indhold minder herom, er ganske lige til, men staar man overfor det enkelte Tilfælde, vil man meget ofte ikke kunne paavise nogen Aarsag til Navnets Opstaaen. Hvorfor findes der nu Navne som *Skrædertved* (Hyldstrup) og *Præsteris* (Ørslev; *Ris* betyder *Krat*)? Det kan være fordi en Skraeder og en Præst har besiddet disse Stykker, eller udført en eller anden Gerning, som har givet Anledning til Omtale. Hvorfor kaldes en Skovpart for *Fruerstuesletten* (Hyldstrup); er det en Spøge? Eller hentede man her Brænde til Opvarmning af Fruestuen i Sorø? At *Hørsænken* (Stenmagle) var et Kær, hvori man oplødte Hør, er ret sikkert; *Stejlebanken* (sst.) kan minde om et gammelt Rettersted, og *Bavnebøg* („Bavnehøgh“, i Hyldstrup) har vel haft sin Plads ved en Bavnehøj, hvorfra Bavnen har luet over Egnen.

Til sidst et Par mere mytiske Navne. Under Stenmagle nævnes „Frøbierrig Holm i Thyers eng“. Frøbjærg kan meget vel indeholde et Minde om Guden Frø; derimod kan Tyrseng, ligesaa lidt som „Thyrbierrig“ i Munke-Bjærgby, indeholde Gudenavnet Ty, oldn. Tyr, da r'et skulde falde bort i disse S sammensætninger; det maa derfor være en almindelig jordisk Tyr, som her har været paa Færde. — I Borøed findes en *Gaardbomose*, der vel har Navn af, at Gaardboerne, Nisserne, her har drevet deres Spil.

Lad det nu være nok med disse Prøver af et større Stof. Hensigten har blot været at vise, at Navnene i sig selv kan indeholde et eller andet af Interesse.

* *
 *

IN MEMORIAM PAUL HENNINGS

* 27. August 1875. † 19. Juli 1927.

Med oprigtig Sorg vil man i vide Kredse have modtaget Budskabet om Paul Hennings bratte Bortgang. Han stod i saa meget, havde saa mange Venner, var saa virksom og interesseret og betød ved selve sin Personlighed saa meget baade for sine Klienter og blandt sine mange Venner, at Tabet af ham længe vil være overordentlig føleligt; i Sorgen over ham vil naturligvis vor hjertelige Deltagelse først og fremmest møde hans Hustru, fra hvem han saa uventet blev bortkaldt. Men det maa ikke glemmes, at Døden, der kalder en Mand bort i en Alder, hvor man slet ikke venter det, dog i Grunden øver en Velgerning ved at skaane ham for den tiltagende Alderdoms Byrder, for Sorg over svigtende Kræfter og kun Gud ved, hvilken Modgang og Smerte. Det er uendelig alvorfuldt at se sine jævnaldrende gaa bort til det ukendte Land, den ene efter den anden — i Løbet af et Aarstid er Paul Hennings den 3. af det Studenterhold fra Sorø, som en brat Død har revet ud af vor Kreds; den ene rister den andens Dødsruner for selv at følge efter. Vennerne lever Livet videre — i de gamle Former, men med et Savn, som ikke kan erstattes; tommere og tommere bliver det om een, hvor før venlige Ord og trofast Venskab, kammeratlig Hjælp og gode Raad altid stod os aabne fra dem, vi havde lært at holde af og værdsætte gennem mere end en Menneskealder

Paul Christian de Conninck Hennings kom i Sorø Skole 1888 og blev Student derfra i 1893. Han havde det vist slet ikke saa nemt mellem Kammeraterne, der ofte i ham fandt et let Offer for Drilleri og Drøjleri af den sædvanlige taabelige Skoledrenge-Art; uendelig godlidende, som han var, fandt han sig deri med Taalmod. Det kunde heldigvis heller ikke paa nogen Maade svække hans aarle vakte Følelse for Sorø, og tidlig maa man blandt de ældre Soranere have været klar over hans Brugbarhed, thi knap et halvt Aar efter at være bleven Student indvalgte han som Junior-Medlem i Soransk Samfunds Bestyrelse, og her havde han Sæde uafbrudt til December 1906 — i de fem sidste Aar som Bestyrelsens Sekretær og fra 1904 tillige som Medlem af og Sekretær i Tersløsegaardkomitéens Forretningsudvalg, senere som den ene af Soransk Samfunds Delegerede i Bestyrelsen for den Holbergske Stiftelse Tersløsegaard.

Hans største Indsats i den soranske Sags Tjeneste var dog hans Udarbejdelse af Skolens Studenterbiografier fra 1822—1908; et omfattende og meget besværligt Arbejde — kun de, der selv har syslet med Arbejder af denne Art, ved, hvad det kræver af uendeligt Slid og Tid, naar man — som Hennings i højeste Grad gjorde det — sætter ind paa at tilstræbe den størst mulige Nøjagtighed i alle Angivelser. Selve Udgivelsen af Biografierne strakte sig over 8 Aar, men han kunde da ogsaa se tilbage paa en Gerning, der for stedse vil sikre hans Navn en smuk Plads indenfor dansk personalhistorisk Forfatterskab.

I 1912, da Soransk Samfund kunde fejre sit 50-Aars Jubilæum, udbad han sig at maatte skrive Samfundets Historie — trykt som Indledning i VI. Bind af Soransk Tidsskrift — og Side for Side gennem den hele, livligt skrevne og let læselige Beretning mærker man dens Forfatters Kærlighed til Æmnet og til det Samfund, i hvis Ledelse han længe havde Del og til hvis Fremme han bestandig var villig at yde sit Bidrag. Han hørte da ogsaa til dem, der stadig blev bedt om at være med, naar et eller andet skulde foretages af de senere Bestyrelser, hvori han ikke selv havde Sæde — det bør her nævnes, at naar han i 1906 ønskede at udtræde af Bestyrelsen, var det netop ledet af Ønsket om, at denne, der saa smaat var begyndt at stivne og stagnere, ved Tilførsel af friske Kræfter maatte faa Hjulene igang og sætte sig nye Maal. Dertil vilde han, der dog var den yngste indenfor Bestyrelsen, gerne gøre det første Skridt, men det var ganske bestemt et Offer, han dengang bragte. Det blev da heller ikke bragt forgæves; de næste 10—12 Aar blev nogle af det gamle Samfunds mest levende, men ingen var mere interesseret i hvad der skete, ingen var gladere over hvert godt Resultat end Paul Hennings. Nu iaar var der atter Bud efter ham, denne Gang med Bøn om at træde ind i Bestyrelsen og paatage sig det besværlige Hverv som dens Kasserer; han gjorde det, men kom kun til at fungere i faa Maaneder — han vil blive haardt savnet af alle dem, der glædede sig til paany at mødes med ham i aktivt soransk Arbejde og høste Gavn af hans Kendskab og Erfaringer.

Om hele Hennings øvrige omfattende offentlige Virksomhed skal her ikke tales; derfor er allerede gjort Rede i Dagspressen ved hans Død og vil blive det i de særlige Organer for de Virksomheder, hvortil han var knyttet; det var ikke faa og vidt forskellige Institutioner, Foreninger og Kredse, der i ham havde en udmærket Støtte. Her er det kun Stedet at sige, at som Soraner var han Moder Sorø en god Søn og sine Kammerater en sjælden Ven.

De store, talrige Sammenkomster var han med Aarene blevet træt af — saaledes gaar det enhver, der tilbunds kender Anstrængelserne ved at arrangere og den ringe Fred og Ro, der følger med det store Ophud af ældre og yngre, som man vanskelig faar talt med i Fred og Ro. Hvad han nu helst vilde, var selvanden eller -tredie at dvæle en Dag, helst ganske improviseret, paa de kære Steder i fortrolig og hyggelig Samtale om gamle og nye Dage. „Jeg hører Du var i Sorø til Translokationen; hvorfor ringede Du ikke til mig og tog mig med?“, skrev han til mig faa Dage før sin Død — ja, hvorfor gjorde jeg det ikke? formodentlig for ikke at ulejlig ham med et Forslag, som det var uvist han kunde følge, saa optaget som han var; men hvor gjerne havde jeg dog ikke nu haft dette Samværs Minde med blandt den Række af Møder med ham, hvorfra jeg altid gik med Visheden om venlig Forstaaelse, med Overbevisningen om Fællesskab i manget og meget af det, som giver Livet Værdi, med Sindet fyldt af Tak overfor den, der aldrig blev træt af at raade af et kærligt Hjerte, opmuntre i Modgang og dele Glæden over hver lille Sejr, hvert Skridt fremad paa Veje, hvor hans Deltagelse og Venlighed bestræbte sig for at rydde de Hindringer tilside, der kunde forekomme den mismodige uovervindelige, men som *han* saa det som sin naturlige Opgave at fjerne.

Kære *Paul Hennings*, i næsten fyrretyve Aar var Du min Ven og Raadgiver, min Støtte og Opmuntre; umulig har det været mig at sige Dig dette Farvel, uden at lade skinne igennem, hvor dyb en Taknemmelighedsgæld jeg personlig staar i til Dig for en aldrig opgivet Tillid, et uegennyttigt Venskab af de sjældne, der varer ved Livet ud. I dette Blad, som fra første Færd havde Dig blandt sine Venner og Medarbejdere skal ved Din Død lyde en oprigtig Tak fra den enkelte som fra den Kreds af Skolens gamle Dreng, der i Dig bestandig fandt en utrættet og frokast Ven.

Ære være Dit Minde blandt Moder Sorø's gode Sønner!
Hørsholm, den 20. Juli 1927.

H. G. Orlík.

* * *

OM B. S. INGEMANN'S KONFIRMATIONS-KANTATE OG SORØ SKOLES BORDBØNNER.

Af H. G. Orlík.

I 1917 udkom paa Nyt Nordisk Forlag i København en net lille Udgave af *B. S. Ingemanns* Morgen- og Aftensange, hvortil Magister *P. A. Rosenberg* havde skrevet en smuk og varmt følt Indledning om Sangene og deres Digter. Men naar det her hedder om Ingemanns Virksomhed ved den i Oktober 1822 genaabnede Skole i Sorø, at „naturligvis blev han Akademiets „poet laureate“; han digtede Konfirmationskantaten, Bønnerne, som hver Dag bedes til og fra Bordet af Eleverne og først og fremmest til Brug for Lovsangen om Morgenens i „Lovsangssalen“, syv Morgensange, en til hver Dag i Ugen“ — da er dette ikke noget meget nøjagtigt Udtryk for Ingemanns første digteriske Tilknytning til Sorø. Thi Konfirmationskantaten skriver sig, ligesom hans af en urigtig Tradition til Sorø henlagte Digt: *Fred hviler over Land og By* — fra

en tidligere Periode af Digterens Liv¹⁾; *Bordbønnerne* har han slet ikke forfattet, og til Brug i „Lovsangssalen“ er de syv Morgensalmer fra 1822 ikke netop skrevne, eftersom en egentlig Lovsangssal først indrettedes i Skolens nye Hovedbygning, der blev taget i Brug i Oktober 1826.

Det gør mig paa en Maade ondt at maatte slaa disse Skaar i god, gammel soransk Tradition; men bliver Konfirmationskantaten og dens skønne Toner os derfor mindre dyrebar? og fremkalder *Bordbønnen færre Minder*, fordi Ingemann ikke har forfattet den? jeg tror det ikke. De soranske Morgenlovsanges Historie, som de nyere, ikke-soranske Ingemann-Forskere ikke synes at have bekymret sig videre om, er for vidtløftig til paa dette Sted at kunne faa den Omtale, den har billig Krav paa; men om *Bordbønnernes* Oprindelse og Konfirmationskantatens Historie skal her meddeles nogle Oplysninger.

I

Ingemanns Konfirmationskantate — som vi Soranere kalder den — er uden nærmere Angivelse af Tilblivelsestiden 1. Gang optaget S. 159 blandt Tillægene i den i 1843 udkomne 2. Udgave af Ingemanns *Højmesse-Psalmer til Kirkeaaarets Helligdage*, og er derfra gaaet over i hans *Samlede Skrifter, IV Afdeling, 1845* og senere Udgaver — alle Steder under Betegnelse: *Confirmationssange*. Med denne Titel er den ogsaa 1. Gang trykt i *Dansk Minerva*, I Bind, Juli—December 1815, S. 446, i November-Nummeret, hvor efter Overskriften — som ogsaa i de senere Tryk — straks er tilføjet: Musik af R. Bay. 2. Gang trykt findes den i *Liunges Ugeskrift Harpen*, IV Aarg. No. 15 for Fredagen den 11. April 1923, S. 113 f., med Titlen: *Confirmationssalmer af B. S. Ingemann*, og følgende Fodnote: *Afsjunge første Gang ved Confirmationen i Garnisons Kirke, 1815, og siden oftere. Med Henblik paa, at den første Offentliggørelse skete i November 1815, tør man vistnok med Føje gaa ud fra, at det er ved den umiddelbart forudgaaende Efteraars-Konfirmation, at Kantaten er anvendt første Gang.*

Desværre findes der ikke for den københavnske Garnisons-Kirke („den Herre Zebaoths Kirke“) nogen Liber daticus for det paagældende Tidspunkt, hvorefter nærmere Oplysning om denne Begivenhed kan faas. Kirken havde netop i Juni 1815 faaet en ny og energisk 1. Præst i Professor Chr. Fr. Brorson (1768—1847), der siden 1793 havde været knyttet til den som Kapellan; fra 1804 havde han tillige været Lærer ved Landcadetakademiet (for hvilket han ikke blot skrev en *Moral for Krigere*, men

¹⁾ Se min Afhandling: *Om Ingemanns Aftensang „Fred hviler over Land og By“* i *Danske Studier* 1921, S. 134 ff. Om *Stedet* for Digtets Sceneri er der dog vist nu ikke mere Strid, se saaledes F. Hendriksen: *Københavnske Billeder* fra det 19. Aarhundrede IV, 1927, S. 194; F. Rønning: B. S. Ingemann, Kbh. 1927, S. 180, og samme Opsats i *Danske Studier* 1926, S. 172. Sidstnævnte Forf. har derimod de anførte Steder lanceret en splinterny og frit opfundet Theori om Aftensangens Tilblivelsestid, for hvilken enhver Hjemmel mangler. Digtet hører tydeligvis til de ældre Digte fra Aarene 1815—17, som Ingemann fik frem i Tiden omkring sit Bryllup og sin Flytning til Sorø i 1822, og som han nu dels anvendte i sin nye Virksomhed, dels gav A. P. Liunge til Trykning i *Harpen* (se nedenfor).

ogsaa en Ledetraad ved Undervisningen i Krigskunstens Historie fra Krudtets Opfindelse til Aaret 1800); i Wibergs Præstehistorie omtales han som den, der formedelst sit smukke Ydre og blomstrende Foredrag var „rædsomt“ yndet af Damerne, der kaldte ham „den ridderlige Præst“ og „Vor Herres Kammerjunker“, men han fortjener bedre at mindes som den, der udkastede Planen til det d. 10. Juni 1811 oprettede Institut for Blinde. Formodentlig har han ved sin Overtagelse af Embedet som Sognepræst ønsket at gøre Konfirmationen til en smuk og højtidelig Fest for sine unge, hvoraf et stort Antal var Børn af „fine“ Folk, Landkadetter og unge Frøkner af god Familie i Amalienborg-Kvarteret, og han har derfor formaaet Ingemann, der netop i 1815 med Blanca og Masaniello havde slaaet mægtigt igennem og var det københavnske Publikums Yndling, til at skrive en Kantate, som kunde forhøje Festen, og hvis Musik hos den unge Bay, der netop i 1815 definitivt svigtede Teologien for at gaa over i Udenrigstjenesten, var i de bedste Hænder.

Efteraarskonfirmationen i Garnisons Kirke fandt i 1815 Sted den 4. Oktober, da 59 Piger og 49 Drengene konfirmeredes af Sognepræsten, Professor Brorson, medens den 8. s. M. 51 Piger og 19 Drengene konfirmeredes af Kateketen, Pastor Østrup (der iflg. Wiberg var „et mekanisk Geni“ og i 1819 blev Sognepræst for Tersløse og Skjellebjerg Menigheder, hvor han døde 1834). Om Kantaten har været opført baade for „de fine“ Børn og for Kateketens mere jevne Konfirmander, kan ikke oplyses; men man har Lov at frygte det værste.

Heller ikke for Sorø Kirke foreligger nogen Liber datus, der bestemt meddeler, naar Kantaten første Gang er opført dér. Vejledende er dog den ovennævnte Fodnote i Harpen for 11. April 1823, thi Ugebladets Redaktør, A. P. Liunge, var en Bekendt af Ingemann og bragte netop i disse Aar baade nyt og gammelt fra Digerens Haand;²⁾ meget synes da at tale for, at Liunge ogsaa har faaet Konfirmationskantaten til sit Blad umiddelbart efter dens Afsyngelse i Sorø Kirke, saaledes som han baade før og efter April 1823 er blevet forsynet med de Ingemannske Lejlighedssange, saasomt de har været benyttede i Sorø. Vor Konfirmationskantate har da antagelig lydt første Gang i Sorø Kirke ved Foraarskonfirmationen den 6. April 1823.

Den nyoprettede Skoles Kontingent af Konfirmander var iøvrigt ved denne Lejlighed ringe og bestod i to Elever: Carl Bagger og Christian Leopold Ludvig, Greve Schmellau samt den skolesøgende Discipel Georg Chr. Ulrich; ialt var der kun 4 Piger og 7 Drengene, blandt

hvilke sidste en Søn af Fisker Jappe, Lars Peter, som kort efter, ligesom sin Fader, traadte i Akademiets Tjeneste og af Præstokammeraten Carl Bagger har faaet sit Navn anbragt i Literaturen (se Pedellens Datter, Carl Baggers saml. Skrifter, I., S. 154), samt den senere Politiker C. F. S. Frølund, hvis Fader var Væver i Sorø og som selv begyndte sin ret brogede Løbebane som Gartnerdreng i Akademiets Have, til han ved H. F. J. Estrups Hjælp først kom paa Jonstrup Seminarium og derefter tog theologisk Eksamen, blev Skoleinspektør paa Christianshavn og i 1848 Medlem af den grundlovgivende Forsamling, hvorefter han i en Aarrække var Medlem af Rigsdagen som Repræsentant for Sorø Amts 5. Valgkreds (Fuglebjerg).

Man vil maaske betvivle, at Skolen allerede et halvt Aar efter sin Oprettelse har kunnet tænke paa at udføre Bays Musik med dens Kvarter og 4-stemmige Kor; men det maa betænkes, at Eleverne straks indøvedes i at synge de ved Gudstjenesten benyttede Salmer flerstemmig, saaledes, at da det af Direktionen under 13. December 1823 blev bestemt, at ikke hele Skolen hver Søndag skulde gaa i Kirke, dog utrykkelig blev paalagt den ved Drengenes Deling at sørge for, at det fornødne Antal Stemmer til Kirkesangens flerstemmige Udførelse altid var forhaanden.

Er det Ingemann selv, som har givet Skolen Anvisning paa sine gamle Konfirmationsssange? Sandsynligheden taler derfor, og man maa erindre, at da der ved Skolens Aabning i Oktober 1822 fandt en Højtidelighed Sted, benyttedes — med nogle Ændringer — til denne „Indlemmelses-Actus“ de Sange, som Ingemann havde forfattet ved Indvielsen af Borgerskolen i Kalundborg 1816 (se herom Soraner-Bladet, 7. Aarg., Nr. 6, S. 48); man — eller han — var altsaa ikke betænkelig ved at omplante ældre Sager til Sorø.

II

Blandt den genoprettede Skoles Lærerkæfter var Lektoren i Religion og Moral, Lic. theol. *Nikolai Fogtmann* (senere Biskop i Ribe og Aalborg) den eneste, der havde Erfaringer med Hensyn til Kostskolevæsenet, idet han fra 17. Novbr. 1815 havde været Adjunkt — fra August 1820 Overlærer — ved Herlufsholm Skole og Opdragelsesanstalt. Og allerede den 2. Oktober 1822 fremsætter han da i en Betænkning til Direktør sin Mening om Morgen- og Aften-Bøn m. v., hvori det som Pkt. 2 hedder:

„Hvad *Bordbøn* angaaer, da mener jeg, at den bør være meget kort og simpel, holdes efter et givet Tegn, som nærmere maa aftales og bestemmes, af en af Disciplene, af hvilke den bør læses udenad, hvilket den inspections-havende Adjunct paaseer og prøver naar enhvers Tuur kommer. Den bør være den samme Morgen og Aften“. Det hele maa nøje overvejes og bestemmes før man begynder med Bøn og Lovsang „og maa man især see til, at det, som er i sig selv helligt, ikke bliver ved Mangel i Formen til Forargelse“.

Man har da ogsaa taget Sagen med fornøden Ro; først den 20. Oktober begyndte man med Morgenlovsang og „Bord-Læsning“. I et denne Dag skrevet Brev til sin Forlovede³⁾ gør Adjunkt *Daugaard* omhyggeligt Rede for disse Begivenheder i Skolens Liv; man erfarer, at den

²⁾ Saaledes i 3. Aargang (1822) No. 6 Digtet Confirmandinden (fra 1817) og i Nr. 42 (for Fredag d. 18. Oktbr. 1822): Psalmer afsjungne ved Aabningen af Sorø Akademis Skole den 3. s. M.; i 4. Aargang (1823) No. 1: Aftensang („Fred hviler over Land og By“); i No. 8 (for 21. Febr. 1823): Cantate, afsjungen ved Sorøe Academie, ved Festen d. 28. Januar 1823 i Anledning af Hans Maiestet Kongens høie Fødselsdag; i No. 15 Confirmations-Psalmerne; i No. 26 (for Fredag d. 27. Juni 1823): Velkomstsang til Hans Høihed Prinds Christian Frederik og høie Gemalinde, afsjungen af Disciplene i Sorøe Academies Skole den 19. Juni 1823; i No. 32 (for Fredag d. 8. August 1823): Cantate, afsjungen af Disciplene i Sorøe Academies Skole ved den offentlige Examens Slutning 31. Juli s. A.

³⁾ Biskop *Daugaard*, En Mindebog, Kbhvn. 1896, I, S. 277.

Blev, som først fremsagde Bordbønnerne, var den lille 9-aarige *Carl Ludvig Christopher Bülow*, om hvis smukke, engleblide Skønhed Daugaard i et foregaaende Brev har udbredt sig; og om selve Bønnerne siger han, at „de ere de gamle, som ere forfattede af Luther“. Paa Daugaards Udsagn tør man ikke tvivle, og Forholdet har da været det, at man er begyndt med at benytte den Ritus for Bord-Læsning, der var anordnet af Luther i hans Lille Cathekismus fra 1529¹⁾ og som man vil finde optaget i de utallige ældre Udgaver af denne Bog lige ned til Midten af forrige Aarhundrede; herefter skulde Børnene „gaa til Bords med allerstørste Tugtighed, og med sammenlagte Hænder bede: Alles Øjne vogte paa Dig, o Herre! og Du giver dem deres Føde i rette Tid; Du oplader Din milde Haand og nætter alt det, som lever, med Velsigelse (Salm. 145, V. 15—16)“ o. s. v.

Med denne i sin fulde Udstrækning unægtelig ret lange og omstændelige Bordlæsning har man antagelig i Sorø fortsat til henimod 1. December, og de gamle lutherske Bønner er først da bleven afløst af de „Bordvers“, der bestandig er gaaet under Ingemanns Navn²⁾ og hvoraf man i den nyeste Tid kun benytter sidste Stykke, hvorfor de begge optrykkes her:

Før Bordet.

Gud, du har skabt os ved dit Ord,
for hver du har beredt dit Bord;
vi bede dig i Jesu Navn:
lad alting tjene os til Gavn,
oplad for os din milde Haand
og styrk os naadig ved din Aand

Efter Bordet.

Vi takke dig, vor Fader, Gud!
alt godt gaar fra din Himmel ud,
din Godhed naar fra Slægt til Slægt,
vi stole paa din Varetægt;
giv, at vi elske, lyde dig
og prise dig evindeligt!

Deres Original-Tekst ses ikke bevaret i Skolens ellers saa righoldige Arkiv — i hvert Fald har jeg ikke fundet den; sandsynligvis har Versene kun eksisteret i Forfatterens Haandskrift, og dette er maaske benyttet af Eleverne til den første Udenadslæsen, indtil det er slidt op, erstattet med et nyt, som har haft samme Skæbne o. s. fr.

At Ingemann skulde have skrevet de to Strofer var i og for sig ikke usandsynligt efter baade Indhold og Form; hans religiøse Poesi er til Tider netop saa upersonlig og „almindelig“ — i disse Strofer er der saa ringe Sammenhæng, at deres seks Versepar indbyrdes kan ombyttes ad libitum uden at det virker meningsforstyrrende. Men det er jo straks noget paafaldende, at de ikke findes optaget i hans Skrifter, Enkeltudgaver eller samlede, skønt disse dog rummer et andet Sæt Bordbønner (Saml. Skrifter, 4. Adg., 7. Bind, 2. Udg. S. 218), og derfor virker det heller ikke overraskende i *Peder Hjorts: Psalmer og Bønner*, udvalgte og lempede efter vor Tids Trang etc., København 1838, S. 91, som „Takkebøn“ at finde Strofen: Vi

¹⁾ Men som i Virkeligheden er ældre, se Afhandlingen: *Luthers Tischgebete af Joh. Müller i Anzeiger f. Kunde d. deutsch. Vorzeit.*, 1879, No. 10, Sp. 288 ff.

²⁾ Se saaledes: *S. Schandorph: Udvalg af Soranske Digte og Sange*, 1872, S. 32.

takke Dig, vor Fader, Gud — med Angivelse i den upaginerede Indholdsfortegnelse af Biskop Fogtmann som Forfatter. Og at der her ingen Misforstaaelse er til Stede, fremgaar af, at i Bogens 3. Udgave (med Titlen: *Gamle og nye Psalmer*) fra 1843 er S. 184 som Nr. 220 optaget samme Strofe, nu med angiven Melodi: Fader vor udi Himmerig — og med den lidt nøjere Forfatterangivelse (i Registret S. XVI): Biskop Fogtmann i Aalborg.

Bægge Udgaver er tilrettelagt i Sorø, og i Fortalen til 1. Udgave hedder det, at „foruden min Ven Biskop Fogtmann i Aalborg have flere af mine ærede Colleger [sc. i Sorø] staaet mig bi med Raad og Daad under dette Arbejde“, hvilken Tak i 3. Udgave gentages med Fremhævelse af „mine forhenværende Kolleger, Biskop Fogtmann i Aalborg og Pastor Hagen i Medolden i det Slesvigske [Adjunkt i Sorø 1837—1840]“. Nogen Fejl med Hensyn til Nikolai Fogtmanns Forfatterskab kan herefter umulig være indløben; men har Fogtmann Ansaret for: Vi takke Dig, vor Fader, Gud —, har han det dog vist ogsaa for den 1. Strofe: Gud, Du har skabt os ved Dit Ord —; hvorfor denne ikke er medtaget af Peder Hjort, er ikke godt at vide.

Forholdet har vel da været det, at daværende Lektor Fogtmann, som i sin Herlufsholm-Periode havde lagt nogle versifikatoriske Evner for Dagen,³⁾ ogsaa har taget Konsekvensen af sit eget Forslag om Bordbønner, og da hans Kollega Ingemann, Sorøs egentlige Husdigter, netop nu var optaget af at forfatte de syv Morgensange, han havde paataget sig at sørge for, har Fogtmann overtaget Leveeringen af de to Bordbønner. Det skulde egentlig ikke synes at have ligget fjernt for den tidligere Lærer paa Herlufsholm blot at overføre til Søsterskolen de Bordbønner af Hans Thomissøn og Kingo, som sikkert ogsaa i hans Tid har været i Brug dér, men det skete altsaa ikke. Et maa paaskønnes — og derpaa kan man kende den fornuftige Pædagog: at hans Bordvers ikke blev længere;⁴⁾ Ingemanns ovenomtalt Bordbønner er paa henholdsvis 12 og 10 Verslinier! Kan det tænkes, at der i 1822 ligefrem har fundet en Konkurrence Sted mellem de to Versifexer, og at Ingemann med sine urimelig lange Vers har trukket det korteste Straa?

At Fogtmanns Advarsel af 2. Oktober 1822 om at sikre sig mod „Mangel i Formen“ er draget ad notam, fremgaar af følgende Cirkulære „til de Herrer Adjuncter i Opdragelsesanstalten i Sorø“, som Direktør Tauber fandt det be-

³⁾ Se herom: *Mindeblade for Herloviaanere*, Kbhvn. 1850, og det af dav. res. Kapellan ved Budolphi Kirke i Aalborg *Jens Paludan Müller* (Adjunkt i Sorø 1837—47) forfattede Mindeblad, der overleveredes de tilstedeværende ved Biskop Fogtmanns Begravelse d. 23. Septbr. 1851.

⁴⁾ Har Fogtmann haft noget Forlæg til sine Bordvers? Den knappe Form og Anvendelsen af det fra Luthers Indlednings-Bøn kendte Skriftsted (Salm. 145, 16) henleder Tanken paa „at han maaske har kendt den gamle Bord-sang af Caspar Huberinus: Herr Gott Vater im Himmelreich fra 1544, som Fogtmann bl. a. kan have set i Tønder-Præsten Jo. Joach Arends: *Vollständige und auserlesene Spruch- und Gebet Buch*, insbesondere für Schul-Kinder. 4. Udg. Flensburg u. Altona 1760, S. 62—63, No. 14; se nu: *Ph. Wackernagel: Das deutsche Kirchenlied*, Bind III, Leipzig 1870, No. 1100, og *A. F. W. Fischer: Kirchenlieder-Lexicon*, Gotha 1878, I, S. 265.

timeligt at udsende en af de første Dage i December 1822^{*)}.

„For at Bordversene i Opdragelsesanstalten sømmeligen kunde fremsiges, vilde det uden Tvivl være gavnligt, om de Herrer Adjuncter efter fælles Overlæg vilde udvælge de Elever, som de, efter foregaaende Prøve, dertil maatte finde mest skikkede, samt at Omgangstouren imellem Eleverne skede maanedligen i Stedet for ugentligen“.

Efter denne Forskrift er Nikolai Fogtmanns Bordvers da bleven benyttet i over 100 Aar — uden at man i de sidste halvtreds har vidst Besked med hans Forfatterskab. Det var ikke urimeligt, om Skolen engang ved given Lejlighed sagde ham sin Tak for denne Indsats i dens aandelige Liv ved at lægge en Mindekrans paa hans Gravovre i Aalborg — om den kan paavises endnu. I Kransen kunde da gerne indflettes nogle friske Vedbendblade fra Ingemanns Grav i Sorø.

* * *

ET INGEMANN-PORTRÆT FRA 1835

*

Blandt de ikke faa Ingemann-Portrætter i Reproduktion — Struncks Katalog (1865) tæller 10 Numre — hører det her gengivne vistnok til de mindst kendte.

Det er udført af Maleren *David Monies* (1812—1894) antagelig i 1835, thi det ledsager som Følgeblad en i Juni d. A. udkommet Digtsamling af Th. K. Rumohr, udgivet paa Forfatterens eget Forlag og til Salg paa hans Bopæl, Lille Kjøbmagergade No. 80, 3. Sal, og paa det Berlingske Contoir, Pilestræde No. 18.

I Fortalen til sin Bog meddeler den først i en langt senere Tid som Forfatter af Søheltromaner under Mærket „Pp“ kendte Digter og Udgiver, at „for at give Opreisning for det Mishag, Bogens Mangler maatte vække hos den aanderige Læser [!], har jeg smykket den med vor store og nationale Digters, Ridder *Ingemanns* Portrait“, hvorefter der gøres en Undskyldning for, at „Portraitets Format, ved en Misforstaaelse fra Kunstnerens Side, er blevet uforholdsmæssigt stort“. Dette viser sig bl. a. ved, at Portrættet, som forneden er forsynet med Ingemanns (her udeladte) Autograf, for at passe til Bogens Format i de bevarede Eksemplarer af denne er foldet baade paa langs og paa tværs. Iøvrigt staar det de Digterportrætter af Chr. Winther og H. Hertz nær, som Monies har udført til den af H. P. Holst i Aarene 1835 og 37 udgivne „Nytaarsgave fra danske Digtere“, til hvis Bidragydere Rumohr ikke hørte. Hans Digtsamling 1835 ligger i Udstyr og Format lige op ad Nytaarsgaverne, og det er ikke usandsynligt, at Ligheden er tilstræbt.

Monies Portræt-Lithografier, der er udført af ham selv i det i 1820 oprettede kgl. Stenrykkeri, er lidet flatterede, men sikkert virkelighedstro og vellignende. Hvad særlig Ingemann-Billedet angaar, da fik den i sin Ungdom svage og svindsottige Digter jo med Tiden et særdeles robust Udseende, sundt og jovialt og lidet aandfuldt, saaledes at P. L. Møller i 1846 (i „Gæa“ i Artiklen: Et Besøg i Sorø) kunde beskrive ham som „lav af Vækst og med mindre Ud-

seende af en Digter end af en Forretningsmand“ — „han frembringer meget mere Indtrykket af en godmodig, jovial Embedsmand, med et Anstrøg af Satire“ end af Romantiker.

Først paa hans gamle Dage gav Kalotten og de hvide Haar Ingemann det milde Pastor emeritus-Præg, hvormed han er gaaet over i Almenhedens Bevidsthed, navnlig takket være Marstrands ofte gengivne Sorø-Maleri af Jubeloldingen med Guldhornet ved sin Side.

Men Holger Danskes og Morgen- og Aftensangenes Digter saa altsaa ud som paa Monies' Billede, og Visheden herom er for den, der ønsker at vide Besked med Manden selv, vistnok mere værd end alle taagede Forestillinger om en Digterskikkelse af romantisk Tilsnit.

* * *

FRA OVERHOFMESTER REITZENSTEINS TID

I. *Mallen.*

Medens iflg. Dr. *Mackeprangs* Udtalelse i Sorø-Værket (I, S. 362 f) en Fiskerihistoriker i Regnskaberne for det 17. Aarhundrede forgæves vil søge efter den soranske Specialitet *Mallen*, der aldrig omtales, skønt det hos *Resen* dog hedder, at den undertiden fangedes ved Foraarstide og at det i 1685 fangede Ekspl. var 3 Alen lang, forekommer der i Sorø Akademis Økonomi-Regnskaber for sidste Fjerdedel af det 18. Aarhundrede ret hyppigt Oplysning om, at en *Malle* er befordret til Kjøbenhavn eller Fredensborg, eksempelvis i følgende Bilag (No. 143) til Økonomiregnskabet 1. Maj 1773—1. Maj 1774:

„Ræig Ning til agedemiet som følger
1773 d. 30. April Kiørt til Kjøbenhavn med en Male,
der for aucorderet 2 Rd. 4 Mk.
Sorø, d. 5. May 1773.

P. Jørgensen.

*) Direktor-Arkivets Correspondanceprotokol, paabeg. 1822; No. 38. Cirkulæret er udateret, men Nr. 37 er dateret 1. December, No. 39 3. December. Det er herudfra man antagelig kan slutte sig til Tidspunktet for, naar man fra de gamle Bordbønner er gaaet over til de nye Bordvers.

Det er ofte to Gange om Aaret, at der saaledes er leveret Maller til Kongens Bord; i Reglen tidlig paa Sommeren — i April eller Maj — og omkring 1. September; den sidste Levering er i Reitzensteins Overhofmester-Tid (1765—81) kommet tilpas til Servering ved Enkedronning Juliane Maries Fødselsdag d. 4. September. Desværre udviser de iøvrigt saa overordentlig detaljerede Hof-Husholdningsregnskaber intet om Mallens Ankomst eller Tilberedning; den findes — som den Gave, den i Virkeligheden var — ikke optaget paa Indtægtssiden, og Spisesedlerne ses ikke bevarede.

Om Fiskens Størrelse giver Sorø-Regnskaberne ikke Oplysning, men den har dog hver Gang krævet en særlig Vogn. „D. 14. Maj læiet Min Vongen til Københav Med en Male Fisk, aucorderet 3 Rdl.“ lyder P. Jørgensens Regning af 12. Juni 1775, og naar Mads Pedersen 28. Maj og 1. Septbr. 1799 kørte til Fredensborg, hvor Hoffet havde Sommerresidens, var Betalingen for Kørselen 4 Rdl., som Akademiets Godskasse udredede. Det var dog langt fra hvert Aar, at Søen afgav denne Lækkerbidsken; eksempelvis forekommer der ingen Malle-Transporter i Aarene 1772/73, 1774/75, 1776/80 (Regnskaberne løber fra 1. Maj—30. April); i 1780'erne er der derimod ret regelmæssig sendt en „Male Fisk“ til Fredensborg-Hoffet.

II. Plantningsarbejder.

Gehejmerraad *Reitzensteins* Navn er som bekendt særlig knyttet til den smukke Allé østfor Sorø Stræde; Regnskaberne viser, at han ogsaa har plantet flittigt andre Steder. I 1772 er der saaledes i November købt 2 × 14 hollandske Lindetræer hos C. Fogh paa Kragerupgaard og hver Gang betalt med 5 Rdl. 1 Mk. 8. Sk.; d. 13. Oktbr. 1774 købes sammesteds 4 Stk. „for at udbedre Aalerne med“, og den 12. s. M. leveres ikke færre end 46 Stk. Lindetræer à 2 Mk. 4 Sk. fra Kragerupgaard. „At anførte 46 Stk. Linde Træer er Leveret og [dermed] sat En Nye Allee, Sønden for Akademiets Hauge testerer I. D. Wolters“ — Akademiets Gartner.

I Regnskabsaaret 1779/80 findes en længere Regning fra Niels Christensen, hvorpaa forekommer følgende Poster:

- „2. at opgrave 380 St. unge Ege Træer af 4 Aars Væxt 2 Dage
været behjælpelig med at pudse dem 1 Dag, været med at udsætte dem paa Biskops[letten] 4 Dage
 3. at opgrave 320 Stk. unge Bøger 1 Dag
Ved Pudsning 1 Dag
at udsætte dem paa Biskopsletten 3 Dage
 4. at omgrave 2de Quarterer, hvoraf disse Træer ere tagne og lagt dem igien med Ageren 4 Dage“.
- Daglønnen var — 1 Mark!

Hvor disse Planter er tiltrukne fremgaar af følgende Regning af 12. August fra Christen Grubbe i Pedersborg — Stedets Tømmermester:

- „3. i den potaniske Have gjort tvende Stakit loger for bæge di smaa karterer, vor di smaa Eger og bøger staar, derfor 2 rd.“

Den Skovslette, der „fra ældgamle Tider fører Navnet Biskopsletten“ er malerisk beskrevet af *Chr. Molbech*: *Ungdomsvandring i mit Fødeland*, I. Del, 1811, S. 307 f. Den maa efter hans Beskrivelse søges i Sønderskov; han naar derhen ad Føgangsvejen; dens Størrelse anslaaer han til 30 Tdr. Land, og Sletten er da

utvivlsomt det aabne Areal i Sønderskov, der som Tjenestejord var tillagt Christiansminde Skovridergaard og netop omfattede c. 32 Tdr. Land.

Endelig gengives med Entreprenørens egen fornøjelige Retskrivning to Regninger vedrørende Kultiverings-Arbejder i Akademiets Omegn. Fra det i *Blandinger fra Sorøe*, 1. Hæfte 1831, meddelte Brev fra *Johan Bülow* ved vi, at der i hans Sorø Tid, 1768—71, var „smukke Lyststeder og Gange“ paa Bøgholmen, „indrettede af Professor Schytte og Academisterne“ og „paa Halvøen, lige for Akademiet [d. v. s.: Egevang] havde vi anlagt en lille Skibsbroe, ogsaa havde vi indrettet Græsbanke der“ — det er lignende Arbejder, hvortil Akademiet nu selv, i Aaret 1776/77, afholder Omkostningerne, saaledes som det ses af følgende Aktstykker (Bilag Nr. 137 og 138 til det nævnte Aars Regnskab),

„Reigning

Til Sorø Ridderlige Academie Paae det Arbeide som Jeg haver forfærdiget som følger, Paa Lønge Marck hved hunde Kieldehave, Efter Begiering i stand sat en Kilde først op gravet og Stensat, og siden for Andret Med at Tage Steenene op, og gjøre Støre, i gien op taget samme Sten og gravet Kiellen Viere og Nedsat Verket om Killen. samme tettet og brolagt om Kreng, Planeret vey der tel og Rytet Stobbe, og Lagt Trabbe tren tel, I giemmelhoget udsegt fra Kiellen og tel Academiet, Stenlagt en Broe ud I Søn for at Segle til Land tel dette Arbeide at for færdige er tilgaaet 26 Dage a Dagen 1 Mk. 8 Sk. er 6 Rd. 3 Mk. „ Sk.

Pedersborg, d. 21. Septbr. 1776.

Noch for det Arbeide I Bolbergskoven at hoge et Rent udsegt fra det Røde Venge til Tuelese som Jeg der for Paae det Nøjeste haver fortient 1 Rd.

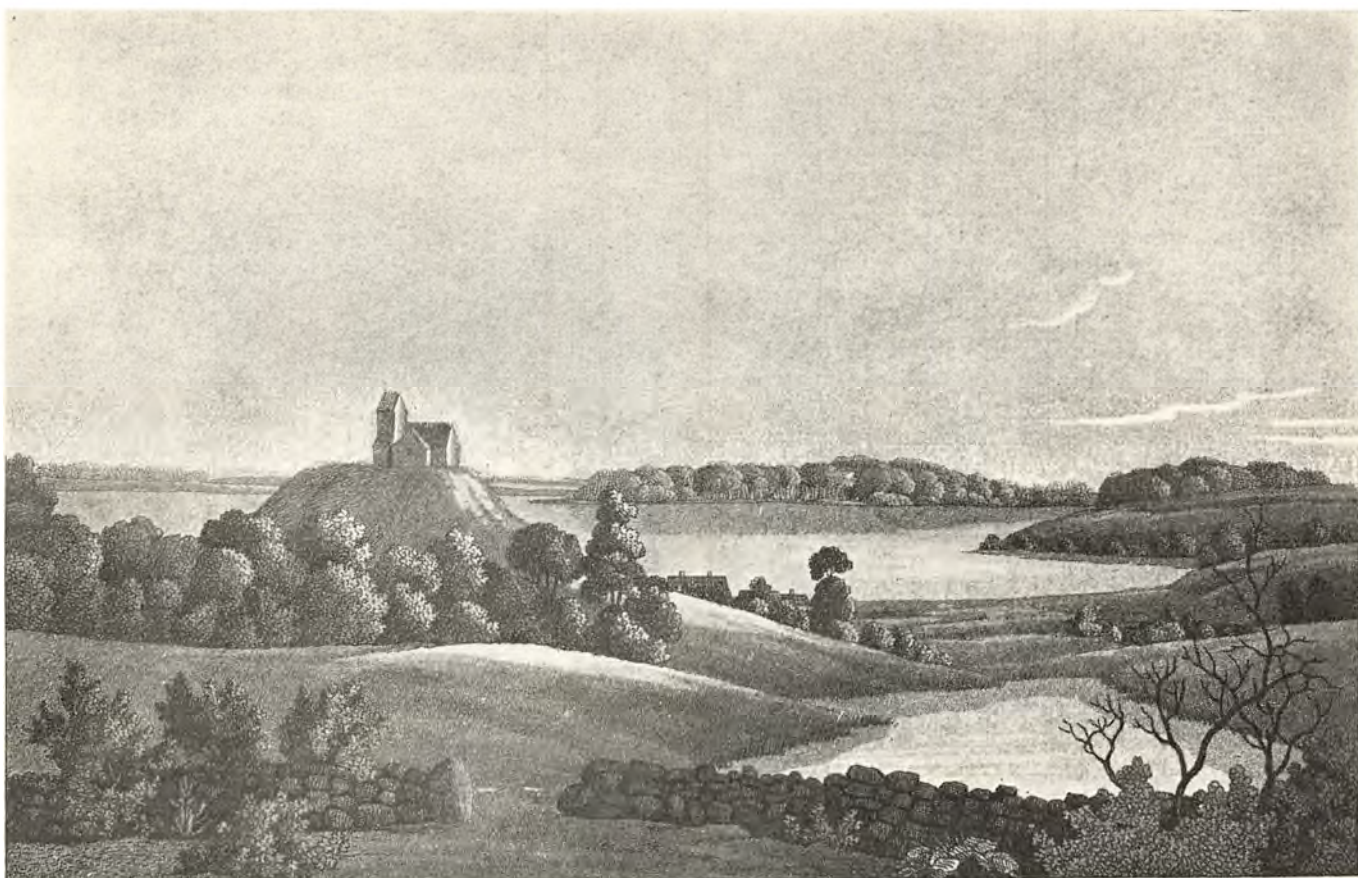
Peders Borg d. 25de Julii 1776

Henning Mechelsen

I Kilde-Regningen vil man let genkende den lille Lund med Hundekilden og den i 1776 endnu ikke eksisterende Pavillon — i forrige Aarhundredes første Halvdel Sorø-Beboernes Yndlingsudflugtssted paa Sorø Søes sydvestlige Bred. Stedet benævnes stedvis „Præstens Hundekildehave“; morsomt vilde det være at faa oplyst, hvem Præsten var. Mulig er det ham der har opnævnt Kilden, der ifølge en Snedkerregning i Økonomiregnskabet 1777—78 for Arbejde udført efter 1. Jan. 1776 — altsaa vel samtidig med selve Vældets Ordning — er bleven forsynet med „en nye Komme af ege Tømmer til Sophia Kilde med 4 udstuckene Vaser, tree Medalier og Gewander samt 3 Tremmer af fyer Træ“, alt for den ikke ringe Sum af 17 Rd. 4 Mk.

„Det røde Vænge“ i sidste Post var Navnet paa et lille Areal, som Nord for Kongevejen og Øst for Møllediget strakte sig ud mod Tuel Sø; Vænget synes altsaa dengang at have været regnet med til Bolbro Skov, og naar Herskaberne kom kørende ud fra Filosofgangen til den nye Kongevej, maatte de naturligvis have en „ren Udsigt“ til Tuel Sø.

Aaret efter maatte Kilde-Anlægget allerede fornyes af Henning Michelsen, der 4. August 1777 skriver en Regning paa 3 Mk. 8 Sk. for sin Umage med paa Lyngemark ved Kilden at have lagt en Steen-Broe ud i Søen med Grøn-Tjørn ovenpaa og have „tættet Kilden 2de Gange.“

Pedersborg Kirke og Endeel af Egnen ved Sorø

Det her gengivne Stik af S. H. Petersen (1788—1860) — Fredensborg-Sagføreren, der blev Kobberstikker — er antagelig udført o. 1840 og findes i 1. Hefte af det 6 Hefter store Billedværk *Danske Egne*, der uden Aarstal er udkommet i Tiden o. 1843—45 og hørte til de mange Subskriptionsværker, Kunstneren i Tidernes Løb indbød til og tildels udgav „og som sigtede væsentlig til at yde ham det fornødne Erhverv til sig og sin Familie, uden at de mægtede at vække yderligere Interesse for Kunstneren“ (Th. Weilbach, 1897). Et andet af Bladene fra denne Samlings 1. Hefte — Sorø med Endeel af Omegnen — er gengivet her i Bladet (2. Aarg. No. 1 for April 1917, S. 3), og er ved den ærvelige Maade, hvorpaa det gør Rede for Landskabets Enkeltheder, af Værdi som topografisk Blad.

Paa Pedersborg-Billedet, som utvivlsomt er tegnet fra den vest for Landsbyen, ved Pedersborg Søes nordvestlige Ende liggende Bavnebakke (62 m), præsenterer Kirkebakk-

ken sig noget fortegnet; ligesom Kirken selv har den faaet et lovlig stejlt Udseende. Men ellers har det sikkert været Kunstneren om at gøre samvittighedsfuldt at faa Landskabets Detailler med: Træerne i Mellemgrunden markerer den ældgamle Halvkreds-Vold nedenfor Kirkebakkens vestlige Affald; længere til højre skimter Landsbyens sydligste Hus-tage frem; saa følger det lave Land — Heglinge Mose — mellem Pedersborg og Tuel-Sø (selve Landevejen, der fører derover, ses ikke) og for Søernes Kyster er gjort omhyggelig Rede: Søskoven og Krebshus-Vænget med Odden, hvorover man skimter Tuel-Søens Drejning mod Sydøst og derover Landet, der højner sig østpaa; længere nordpaa er antydet Skovlandet bag Bjernede.

Smukt har der været paa dette Sted før Landskabet blev fyldt op med den tarvelige Bebyggelse, der nu danner en hel Gade fra Pedersborg til Sorø og hvis Hæslighed kulminerer i Fabriksbygningerne ned mod Tuel Sø.

* * *

HJEMSTAVNS-KURSUS I SORØ

Det 5. danske Hjemstavnskursus finder Sted i Sorø i Dage 5.—10. August; det slutter sig i Form og Indhold til de fire foregaaende i Rønne, Kjerteminde, Tønder og Maribo med en anselig Række Foredrag om Stedet og dets Historie samt Udflugter til Egnens berømte og skønne Steder. Som Foredragsholdere vil adskillige gamle Soranere være i Ilden; ved Folkemødet den 7. August Kl. 4 i Sorø er der Foredrag og Oplæsning af Professor, Dr. Vilh. Andersen; Dagen efter Kl. 9 af Museumsinspektør, Dr. Brøndsted om Sorøegnens Oldtidsminder og om Eftermiddagen paa

Parnas af Professor A. Oppermann om Sorøegnens Skove; den følgende Dag, Tirsdag den 9. August, Foredrag af Museumsinspektør, Dr. M. Mackeprang om Sorøegnens Landsbykirker med paafølgende Udflugt til Pedersborg, Bjernede, Fjenneslev og Ringsted Kirker, og paa Mødets sidste Dag taler Museumsinspektør, Dr. Poul Nørlund om Morgenens om Sorø Kloster og foreviser om Eftermiddagen Antvorskovs Ruiner, mens Rektor H. Raaschou-Nielsen samme Dags Formiddag i Solennitetssalen taler om Sorø Skole og Akademi.

Ogsaa Skolens Lærere medvirker: Lektor Alfred Glahn

holder om Aftenen paa Ankomstdagen Foredrag om Sorø Akademis Bibliotek, næste Dags Morgen taler Lektor *Simonsen* om Sorøegnens Geologi; Mandag den 8. August taler Lektor, Dr. *H. Ussing* om Formiddagen om „Sorøegnens Kulturfysiognomi“, hvorved skal forstaaes Bebyggelse, Stednavne, Færdselsveje og Sagn, og om Aftenen, paa Parnas, holder Lektor *H. Holten-Bechtolsheim* Foredrag om Chr. H. Bredahl; Formanden for Hjemstavnskursusets Forretningsudvalg, Akademikasserer, cand. mag. *L. F. la Cour* vil Tirsdag Morgen tale om Hvideslægten og Graver *Niels P. Larsen* Mandag Eftermiddag om Sorø Kirke. Den eneste Foredragsholder, som ikke paa en eller anden Maade er knyttet til Stedet, er Magister *Otterstrøm*, som paa Mødets 2. Dag holder Foredrag om Sorøegnens Søer med paafølgende Ekskursion paa Sorø Sø, og ved Aftensammenkomsten den 8. August vil Frk. *Nonke Jørgensen* bidrage med Almuefortællinger.

Det vil utvivlsomt blive indholdsrige og belærende Dage for alle Deltagere — de vil faa nok at gøre med at holde sammen paa, hvad de faar at se og høre, og forhaabentlig vil Mødets Høst blive en fornyet Interesse for og Forstaaelse af den midtsjællandske Stedhistorie, der er saa rig, at den umulig udtømmende kan tilegnes ved nogle Dages Møde. Men Meningen med disse Kursus er vel ogsaa den, at de skal give Deltagerne Adgang til den første Tilegnelse paa selve Stedet af, hvad dér kan ses og erfares, for derigennem at opmuntres til yderligere Fordybelse og Studium paa egen Haand.

Og der er nok at gøre, thi Sorø-Stoffet er udtømmeligt. Der kan og bør stadig fremdrages nyt Stof, som belyser snart et, snart et andet Punkt af dette gamle Kulturcentrums brogede Historie. Ikke mindst fra de gamle Soraneres Side er der arbejdet herpaa — Vidnesbyrd derom er den Sorø-Litteratur, som dette Aarhundredes første Fjerdedel har set skyde frem og sætte sin bedste Frugt i de gamle Soraneres Værk om Sorø, Klosteret, Skolen og Akademiet; i det Bind af Værket, der allerede er udkommet, og i det, som snart ser Lyset, vil vor Tids Viden om Sorø og Stedets Omegn blive gjort tilgængelig for enhver.

Ogsaa nærværende Blad har under sin Bestaaen efter Evne søgt at bidrage sit ved at fremdrage mangfoldige af de smaa Enkeltheder, der tilsammen bygger det intime Kendskab til Forhold og Personer af soransk Betydning. Og vi byder Deltagerne i Hjemstavns-Kursuset hjertelig Velkommen til det Sted, der for os er og bliver uendelig dyrebart ved sin rige Skat af Minder; gennem det, som vi i nærværende Nummer bringer, vil de fremmede, de ikke-soranske Læsere se en Smule af, hvor meget der bestandig kan fremdrages og oplyses om det gamle Sorø, om dets Steds- og Kulturhistorie og om alle dem, de vidtbekendte og de ganske ubekendte, der alle levede længe nok i Sorø til at faa deres Liv præget lidt af dette Sted — eller som selv har været med til at præge Stedet og Livet dér.

* * *

FRA EN VALFART TIL SORØ

De tre her gengivne snap-shots er tagne for halvfemte Aar siden af en meget trofast Soraner, Dipl. Ing. *Vilhelm Ortved* i Buenos Aires (*Echeverria 3454*) og sendt i et Brev med andre fortræffelige Fotografier til en Ven i Hjemlandet, som føler sig yderst flov over ikke at have svaret og takket og nu til Gengæld har overladt Billederne til Soraner-Bladet, som ved at gengive dem kan

vise, hvad det er, som lokker og drager en Soraner fra det varme Syden til sit Moderland, og hvad det er for Indtryk fra Besøget, han helst vil have med hjem. Han har taget sin Kone med — hun kender ikke Sorø — og gaar, naturligvis! fra Fjenneslev Station gennem „Sof-

„En Morlille og et Hus, der klæder hinanden. Huset ligger nær Fjenneslev Station ad Ringsted til“.

„Hus og Træ — mellem Fjenneslev og Sorø — der falder godt sammen. Om Sommeren er der Stikkelsbær og Ribs i Haven; de findes ikke her i Argentina, ej heller den dejlige Vinter“.

„Dyssens Form mindre kendelig, men Gaarden i Baggrunden klæder, trods Reklamen for Pilsner-Øl eller hvad det nu er, den vejfarende trænger til“.

fen" til Sorø. Og naar han atter sidder i det hede Argentina, har han som Løn for sin Valfart den vemodblandede Lykke levende, gennem sine Billeder, at kunne fremkalde den kølige Stemning fra en Vinterdags Vandring paa nyfalden Sne forbi de lave Huse og Oldtidsmindemærket ved Alfarvej og derfra gennem den tavse Filosofgang under de bladløse Træer ned til den gamle Skole med de mange unge Sønner.

Maaske vil disse Billeder, bedre end alle Ord, genkalde Hjemmets blide Ynde, Hyggen i de smaa Forhold og Vinterdagens rene Farver hos andre Kammerater derude i fjerne, hede Egne.

Vi gengiver under de tre Billeder Vilhelm Ortvedes egen fortræffelige Tekst til disse.

* * *

SORANSKE PENNE

Alfr. Glahn: Sorø Akademi og Holberg. Udg. af Holbergsamfundet af 3. December 1922. Kbhvn. 1925.

Efter en Indledning, hvor Forfatteren søger at paavise, at Legenden med Hensyn til Holberg og Sorø har groet frit og ubeskaaret, følger en Redegørelse for et Aktstykke: Nogle Betænkninger over det Soranske Academies Indretning og Vedligeholdelse, der ved Skæbnenes venlige Tilskikkelse er bevaret i en gammel Kopibog og som viser sig af ydre og indre Grunde at have Holberg til Forfatter; ved en Jævnførelse af disse „Betænkninger“ med Forstanderen for Sorø Kloster, Henrik VI Reuss' „Forestilling“, trykt i Chr. Bruuns Bog om Holberg og Tersløsegaard og med Akademiets Fundats af 7. Juli 1747 bliver det tydeligt, at Holberg har haft Lejlighed til at udtale sig om det nye Akademi, ja, i en ikke ringe Grad paa væsentlige Punkter har præget den nye Fundats og saaledes ikke alene økonomisk har haft Betydning for Akademiets Oprettelse. Dette har tidligere Forskere ganske vist anet og ogsaa til Dels begrundet, men det er faldet i Lektor Glahns Lod at bevise det.

Efter paa dette Punkt at have bragt nyt Stof frem, giver Forfatteren i Bogens andet Afsnit en samlet Fremstilling af Holbergs hele Forbindelse med Sorø Akademi fra 1746 til hans Død med Redegørelse for de Problemer, dette Spørgsmaal kan afføde.

Lektor Glahns Afhandling indtager en hæderfuld Plads blandt de Skrifter, der i de senere Aar er fremkommet til Belysning af Holbergs ydre Liv og indre Personlighed; den uddyber vor Viden om vor første Digter og vidner smukt om dens Forfatters omfattende Viden paa disse Felter.

P. S.

* * *

ENGAGERINGSKONTORET

PLADSSØGENDE

24-aarig Soraner søger Plads ved Bankvirksomhed. Realexamen, Handelsexamen samt tysk og engelsk Handelskorrespondance. For Tiden Bankassistent i Provinsen.

25-aarig Soraner, cand. jur. 1ste Kar., for Tiden Sagsførerfuldm. i Provinsen, ønsker en lignende Stilling i Nærheden af eller i København.

32-aarig Soraner, cand. phil. med 1ste og 2den Del af Skoleembedsexamen, søger Stilling som Lærer ved Skole, helst i Provinsen. Naturfag, Matematik og Regning. Gode anbefalinger fra tidligere Pladser (Vikar).

20-aarig Soraner, stud. jur., 1ste Del af juridisk Embedsexamen, søger Plads paa Sagsførerkontor i København med ca. 4 Timers daglig Arbejde.

51-aarig Soraner, tidligere selvstændig Fotograf i Provinsen i 25 Aar, søger Stilling eller delvis Beskæftigelse helst ved sit Fag, om muligt i København. Dygtig Fagmand og glimrende anbefalet.

21-aarig Soraner, Realexamen, søger Stilling ved Handelsvirksomhed eller Lagerexpedition, helst i Kemikaliebranchen. Har været Apothekerdiscipel 2½ Aar.

Henvendelse til

E. Bang,
Julius Thomsensgade 23'.
Telefon Nora 1532 v.

* * *

GAMLE SORANERE

Fra en ung Soraner, *Preben Jessen*, udg. fra Sorø med Realeksamen 1918, har vi haft den Fornøjelse at modtage et Brev, dat. 4. Juli 1927, der paa en glædelig Maade vidner om, hvorledes vor unge Kammerat er ved at bryde sig Vej ude i Verden. Efter at have staaet 4 Aar i Maskinlære besøgte han i 3 Aar Skolen for Uddannelse af Maskin-konstruktører i Odense, og drog saa vest paa for at søge sin Lykke. Han skriver nu:

„Efter at jeg i 1925 bestemte mig til at rejse til America, har det stadig været Ing. *Georg Th. Bruun*, Pittsburg, som har hjulpet mig med Raad og Vejledninger. Han har ogsaa været herovre i 16 Aar gik vist ud fra Sorø i 1902—3; han har en brillant og stor Stilling ved Staternes største Ing. og Entreprenørfirma: *Koppers Co.*, Pittsburgh, Pe.

Jeg har 9 Klassekammerater fra den maskintekniske Skole i Odense herovre, og de har alle Stillinger som Konstruktører paa Tegnestuer paa forskellige Maskinfabriker til Gager fra 150—180 \$ pr. Maaned, hvilket jo er godt, naar Kost og Logi kan faas overalt i Staterne for 40 \$ pr. Maaned. Selv har jeg for en Uge siden modtaget Tilbud om en Stilling som Chef-Ingeniørens Assistent-Engineer ved Americas største Minecompagnis — *United States Smelting Refining and Mining Co.s* — Sølvmine i Mexico med en Begyndelsesgage paa 250 \$ pr. Maaned og fri Kost, Logi og Rejse. Minerne ligger 4000 Fod oppe, og Landet skal være baade smukt og sundt at leve i. Jeg rejser derved paa Lørdag.

— — — — —
Det sidste ¾ Aar har jeg arbejdet som Dieselmotor-Ingeniør ved *Bethlehem Steel Co.*, som beskæftiger 115,000 Arbejdere i Miner, Maskinfabriker, Skibsbyggerier o. s. v.

De kan dristig anbefale U. S. A. for event. unge soranske Ingeniører; thi her er de store Muligheders Land.“

Og det gør vi altsaa — det er dog en Chance at tage fremfor at gaa som polyteknisk Kandidat og være Arbejder i Frihavnen. Den friske uforsagte Hilsen fra *Preben Jessen* kan maaske give Mod og Lyst til en og anden, som hidtil har foretrukket at blive i Landet og smaasulte fremfor at tage Chancen ved at udvandre.

*

Aage Linds Digt: Den Ager, du dyrker — er skrevet til et Møde, som Historisk Samfund for Randers Amt holdt den 30. Juli f. A. paa Kratholm.

Det bringes her med Forf.s Tilladelse.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„FORTUNA“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig Friskkærnel Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KL.S HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

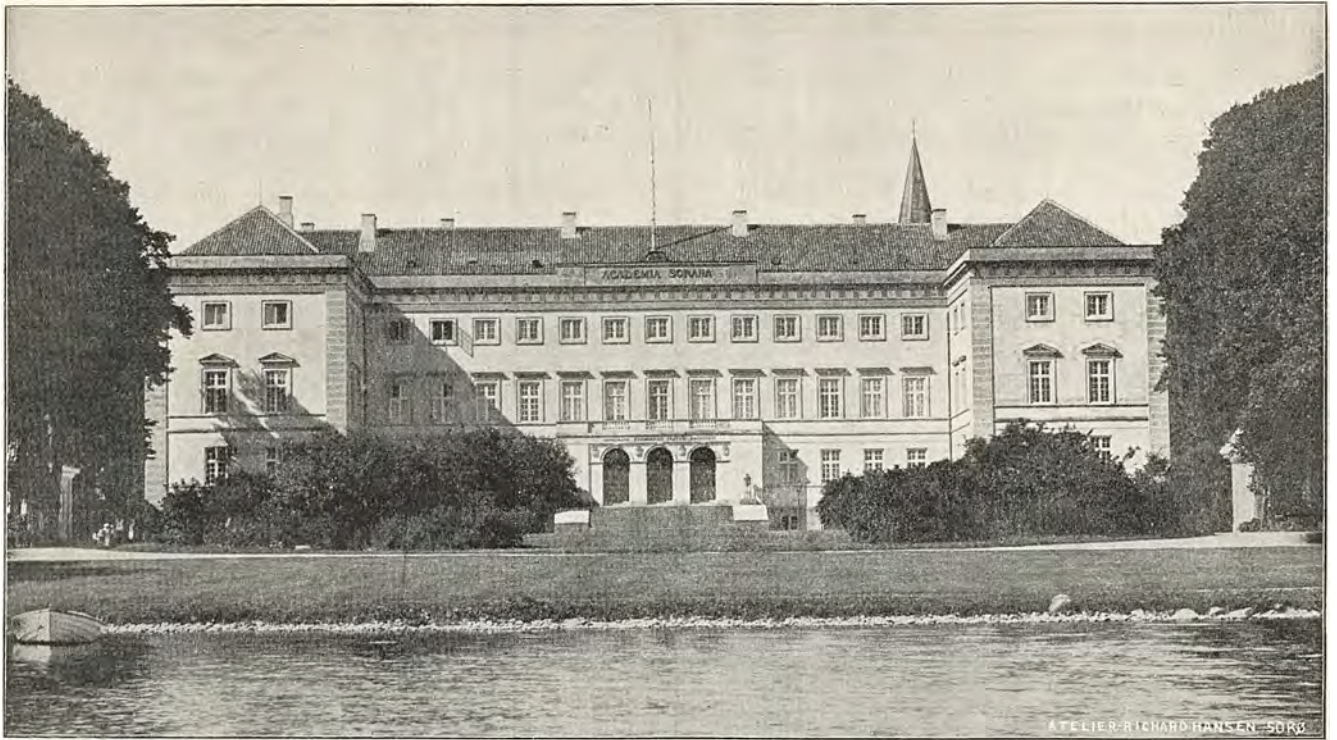
RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORØNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 8

August 1927

EN ANONYM BOGGAVE TIL SORØ AKADEMIS BIBLIOTEK

Af Alfr. Glahn.

I en Artikel med ovennævnte Overskrift, i Nr. 5, Aarg. 1926, meddeler Cand. phil. *Olaf Carlsen* et Dokument, der omhandler et Tilbud om en Boggave til Sorø Akademis Bibliotek. Det er fundet i Rigsarkivet i en Pakke, mærket „1830“, men mellem Papirer dateret 1822, og blandt disse hører det i Følge sit Indhold til. Hvis man vil fæste sig ved et Par Udtryk i Aktstykket, maa det være fra før d. 9. August s. A., thi den Dag offentliggøres de første Udnævnelser af Lærere ved Akademiet i „Statstidende“, og i Dokumentet staar: „Efter Forlydende ere adskillige haabefulde unge Mænd udseede til at beklæde dets Lærestole.“¹⁾

Det siger sig selv, at jeg som Akademiets Bibliotekar læste Dokumentet ikke blot med Interesse, men ogsaa med en vis Spænding, der først udløstes lige mod Slutningen, ved Ordene: „... en — paa nogle faa Stykker nær — fuldstændig Samling af de i Sorø siden Academiets Gientagelse i Fr. Vtes Tiid holdte Taler i 63 Hefter.“ Først da kunde jeg nemlig fastslaa, hvad der havde dæmret for mig, at det er den kendte Jurist, „Forordningernes“ Jacob Henric Schou, der er Forfatter til Dokumentet.

Jeg gav mig nu til at lede efter Værkerne i Biblioteket; men af de 9, der var nævnt i Artiklen, fandtes de 5

¹⁾ At en Del af disse Udnævnelser var kendte, før de var officielle, fremgaar jo af H. G. Olriks Artikel „Ingemanns Ansættelse ved Sorø Akademi“. S.-Bl. 7. Aarg., S. 15 II.

ikke, og af de 4, der fandtes, bar de tre Universitetsbibliotekets kendte Mærke, „B. U. H.“²⁾

Nu blev jeg nysgerrig for Alvor. Min Viden om, at Sorøtalernerne stammede fra Schou havde jeg fra en Notits, jeg ved Lejlighed havde gjort i Landsarkivet. Jeg skaffede mig da først en Afskrift af den fuldstændige Bogliste fra det ovennævnte Dokument og dernæst Kopi af de Schous Gave vedrørende Papirer i Landsarkivet.

Listen ser saaledes ud:

- * 1) Corps diplomatique du Droit des Gens, Amsterdam 1726—31. 8 Tom. (B.U.H.)
- * 2) Supplement au corps diplom: par Barbeyrac et Rousset, Amsterdam 1739, 5 Tom. (B.U.H.)
- 3) Histoire des Traités de paix, Amsterdam 1725, 2 Tom.
- * 4) Negotiations secretes de Münster et d'Osnabrück, Hays 1725—26. 4 Vol: (B.U.H.) tilsammen 19 Volum: in Folio.
- 5) Bened: Carpozio Processus juris in foro saxonico. 1667. Folio.
- * 6) Danville Atlas de la Chine, Hays 1757.
- * 7) Institutions politiques par le Baron de Bielefeldt. Hays 2 Tom. avec Supplement. 4to.
- 8) I: G: Heineccius de lege Julia et Pappia Popæa, Amsterdam 1726.
- 9) Kressius de constitutione criminali carolina, Hannover 1760.

²⁾ Bibliotheca Universitatis Hafniensis.

- 10) Heineccii antiquitates Romanæ jurisprudentiam illustrantes, 2 Tom: Francof. 1771. 8vo.
- 11) Ejusdem antiquitates germanicæ Haun: 1772—73. 3 Tom.
- 12) Ejusd. elementa juris cambiales Francof. 1756.
- 13) E. C. Westphals Anleitung z. Kenntniss der besten Bücher in der Rechtsgelehrtheit, Leibzig [!] 1779.
- 14) J. Rosseau du contrat sociale. Amsterdam 1762.
- 15) Du gouvernement civil par Locke, Amsterd. 1755.
- 16) Instruction de Catherine II pour la commission des loix, Amsterd. 1771.
- * 17) Recueil des trait[é]s depuis 1761 par Martens, Goet. 1791—1801 7 Tom.
- 18) Recuil des traités, conventions etc. de Danmarc 1766—1794 p:Pr: (?) F. C. Clausen, Berl. 1796.
- 19) Basedows practische Philosophie, Koph: 1758.
- 20) Etat présent de Danmarc par Molesworth. Lond. 1694.
- * 21) En paa nogen faae Stykker nær fuldstændig Samling af de i Sorøe, siden Academiets Gjenoprettelse i Fr: Vtiis Tiid, holdte Taler, i 63 Hæfter.

Naar det maatte behage Vedkommende, enten ved Anmeldelse i dette Blad, eller i en Billet, mærket: B:C:U: aflagt paa Dagens Contoir, at befale, paa hvad Sted og imod hvis Quittering fornævnte Bøger bør afgives, skal de strax blive afleverede.

Man ser af den her medtagne Slutning, som ikke var citeret af Carlsen, at det er en Kopi af et Inserat i „dette Blad“,³⁾ og at Mærket fjerner enhver Tvivl om, hvem der tilbød Gaven, idet det indeholder Slutbogstavet i hvert af JacoB HenriC Schou's Navne.

Men var det galt med de 9 Værker, blev det endnu værre med de 21; thi af disse fandtes kun 7 i Biblioteket, og stadig de 3 af disse med Mærket B. U. H. Og Sagen blev ikke mindre indviklet med at sammenholde Listen med følgende to Aktstykker fra Landsarkivet:

I.

1824 Nr. 29.

Fortegnelse

Paa Bøger, som af Hr. Etatsraad Schou i Kbh. ere forærede til Sorøe Akad.

1. Negotiations ... 1725,1726	4 T. fol.
2. Corps Amsterd: 1726—31.	4 T. fol.
3. Supplement au corps dipl. ...	5 T. fol.
4. Atlas de la Chine Hays 1757.	
5. Description de la Chine ...	4 T.
6. Institutions politiques ...	3 T.
7. Recueil des Traités depuis 1761 ...	7 T.
8. En paa nogle Stykker nær især af de senere Aar, fuldstændig Samling af de i Sorøe, siden Academiets Gienoprettelse i Fred. Vtes Tid, holdte Taler i 63 Hæfter.	
9. Schous Udtog af Forordn. I—XVIII Bind (o:1670—1822) med Register; nyeste Udgave, paa Medianpapir; uindbundne; hvoraf Fortsættelsen kan ventes paa samme Papir.	

Den 20 Marts 1824. modt. No 2 og 3 og 1.

Tauber.

II.

Direktoratets indk. Sager 1824. Nr. 43.

Etatsraad og Kæmmere[e]r Schou har atter [!] tilstillet denne Direction efterfølgende Værker, som han har bestemt til Sorøe Academies Bibliothek, nemlig:

³⁾ Jeg har prøvet forgæves med Statstidende og Københavns Adressekontors Efterretninger, men fandt det ikke Umagen værd at lede videre.

- Description de la Chine par du Halde, a la Haye 1736. 4 Vol. in 4to avec un Atlas in fol.
- Institutions politiques par Bielfeldt, a la Haye 1760 2 Vol in 8vo avec un Supplement.
- Recueil des principaux traités par Martens, Götting 1791 1801. 7 Vol. in 8vo.
- Negotiations secrètes de Münster & d'Osnabrug. a la Haye 1735 4 Vol. in fol. (tilforn modt.).
- Corps diplomatique par Dumont, avec Supplement 9 Vol. in fol. (tilforn modt.).
- To Bundter med Sorøiske Taler
- Schous Udtog af Forordninger. Kjøbenhavn 1822 16 Dele med Register 2 Dele in 8vo.

Disse Værker, som imidlertid ere hensatte paa Universitetsbiblioteket, anmodes Hr. Directoren om at foranstalte afhentede til Indlemmelse i Sorøe Academies Bibliothek, i hvis Catalog de blive at tilføre som Gave af Etatsraad Schou.

Den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler d. 29 Mai 1824

(Underskrifter)

Til Hr. Director Tauber

Skønt begge Listerne omfatter de samme skænkede Værker (om end forskelligt grupperede), er der dog visse smaa Unøjagtigheder og Uoverensstemmelser mellem dem. Saaledes siger Nr. 49, at disse Værker „atter“ er skænkede, hvad der næppe betyder andet, end at de 3 af dem allerede er modtagne, hvilket Tauber ogsaa har noteret ved dem saavel i Nr. 29 som i Direktionens Skrivelse. Men vender man tilbage til Schous oprindelige Liste, da genfinder man vel de ovennævnte 7, som endnu findes i Biblioteket, men ingen af de andre, og saa er der kommet to til: „Description de la Chine par Du Halde“ og „Schous Forordninger“, som begge findes i Biblioteket, men den sidste rigtignok med et Bindtal og Udstyr, som vanskelig lader sig forlige med Omgivelserne her, hvilket skal omtales lidt nærmere nedenfor.

Det mest paafaldende er dog maaske, at disse sidste Papirer viser, at Gaven først er effektueret to Aar efter, at den er bleven tilbudt! Sandsynligheden taler vel for, at det hermed forholder sig saaledes: Tilbudet er jo nok fremkommet i Sommeren (eller i Foraaret) 1822, herpaa kunde i alt Fald de Papirers Dato tyde, som ligger umiddelbart foran i Pakken ($\frac{0}{5}$, $\frac{24}{7}$, $\frac{20}{7}$ 22). Herfor taler ogsaa den Omstændighed, at Schou just i dette Foraar havde ryddet op i sit Bibliotek. Under 22. Februar 1822 havde han skænket sin dansk-juridiske Bogsamling til Universitetsbiblioteket, en betydningsfuld Gave, over hvilken der i 1824 blev udgivet en Fortegnelse ved Ove Thomsen. Herved er han vel stødt paa en Del Værker, som han har faaet Lyst til at skænke til Akademiet i Sorø. Hvis man vil søge en Impuls ude fra, hvad der vel nok kunde være Grund til, — thi Soraner er Schou ikke,⁴⁾ — da kun-

⁴⁾ J. H. Schou, f. 1745, Student fra Vordingborg 1762, theol. Attestats 1769, Alumne paa Borchs Kollegium 1770; 1773 Hovmester for Enkedronning Juliane Maries Pager; juridisk Eksamen 1778 og — 1781 — Kæmner (Kæmmeréer) ved Øresunds Toldkammer i Helsingør, fra hvilket Embede han dispenseredes i 1804 paa Grund af Svagelighed. 1815 Etatsraad. En anset og godgørende Mand, som testamenterede sin Formue til Stiftelser og Legater. (Dansk biogr. Leks.).

de den tænkes at findes i en Artikel netop i „Dagen“ for $26/7$, $29/7$ og $30/7$, hvor Skolens og Akademiets Historie berettes i Anledning af det nye Akademis nærforestaaende Aabning. (Man bemærker, at det er før de officielle Udnævnelser d. 9. Aug.). At Schou imidlertid selv har tænkt over Sagen, fremgaar af, at Artiklerne i Dagen kun omtaler de fremragende Lærere, der har virket ved de tidligere Akademier, mens Schou ogsaa nævner de fra disse udgaaede „Hædersmænd“. Naar man nu søger efter Grunden til, at Gaven først kom til Akademiet i Foraaret 1824, da lader dette sig vel forklare, naar man erindrer, at den første Sum til Oprettelsen af Biblioteket blev bevilget d. 31. Maj 1823 og at der var Vanskeligheder ved at skaffe Lokale („Biblioteket“ blev anbragt over Klosterporten efter at Stemann i Sommeren 1823 har bragt dette i Forlag).

For nu atter at vende tilbage til selve de tilbudte og modtagne Værker, søgte jeg til det Seddelkatalog, som blev ført i disse Aar, og hvori Direktionen ønskede Bøgerne opført som Gave fra Schou. De findes der alle paa nær „Négotiations secretes ...“, ogsaa med Tilføjelse af Giveren — undtagen Sorø-Talerne: „2 Bundter in 4to“ og Schous Forordninger. Dog disse Mangler tør man ikke fæste sig ved, da Wilster ved sin Tiltræden 1828 konstaterede, at dette Katalog var meget mangelfuldt ført.⁵⁾

Imidlertid laa det jo nær at undersøge, om de manglende Værker ikke skulde findes i Universitetsbiblioteket, hvortil Schous dansk-juridiske Bøger var kommet, og hvor de af Akademiets Direktion modtagne Bøger havde været deponerede. Det viste sig da, at Schous egne Eksemplarer af de 3 Værker, hvis Eksemplarer i Sorø Biblioteket var mærket B.U.H., virkelig stod dér og unægtelig var langt stateligere, end Universitetsbibliotekets egne Eksemplarer, der altsaa paa uopklaret Maade er kommet til Sorø. Med største Venlighed har Universitetsbiblioteket selv tilbudt at bytte tilbage, saa at Schous Gave nu havner, hvor han havde bestemt, et Tilbud, som Sorø-Biblioteket naturligvis med oprigtig Glæde og Tak modtog. Men ingen af de andre Værker, der, skønt tilbudte, ikke er optegnet som modtagne i Sorø, fandtes i Universitetsbiblioteket. Gaaden løstes dog ved at undersøge Auktionskataloget over Schous Bogsamling; her fandtes de alle opført, og er altsaa solgt efter hans Død.

Spørger man om Grunden til, at disse Bøger ikke er komne til Sorø, da har min Tid ikke tilladt mig at søge i Arkiverne, om der mulig skulde findes en Korrespondance herom. Man kunde tænke sig, det oprindelig har staaet for Schou, at det nye Akademi vilde blive ordnet i det gamles Lignelse, og at der vilde blive doceret Jura ogsaa i det nye; at han saa, da dette ikke blev Tilfældet, har tilbudt at lade Du Haldes Description de la Chine (indbundet i 4 skønne Pergamentbind) følges med d'Auville's Atlas de la Chine og dertil føjet den almenyttige Samling af Forordninger, han selv udgav.

Opgivelserne om dette Værk er Toppunktet af den Uklarhed, som præger de to smaa Aktstykker fra 1824. Tauber skriver: 1) Schous Udtog af Forordninger I—XVIII (1670—1822) med Register⁶⁾; 2) nyeste Udgave paa Medianpapir; 3) uindbundne; 4) hvoraf Fortsættelsen kan ven-

tes paa samme Papir. Hvad det 2. og 4. Punkt angaar, kan det siges med det samme, at de passer og trods Selvmodsigelserne paa 1. Punkt beviser, at det er det af Schou skænkede Eksemplar, der staar paa Biblioteket. Thi vel er Aargangen 1823 (den første efter Gaven) paa almindeligt Papir (sikkert en Forglemmelse); men de følgende til den sidste, der udkom, mens Schou levede (1839), paa Medianpapir. Gaven hørte naturligvis op med hans Død (1840), og de følgende er købt paa alm. Papir, men først 1856 under ét, og samtidig subskriberede Biblioteket paa Ussings Fortsættelse.

Hvad 1. Punkt angaar, da lyder det i Nr. 43 (Direktionens Skrivelse): „...16 Dele med Register 2 Dele ...“, mens Værket indtil 1822 i Virkeligheden bestaar af 18 Dele + 3 Dele Register [1) for 1—9 (1795), 2) for 1—15 (1811) og 3) for 1—18 (1823)]. Direktionens Opgivelse er sandsynligvis fremkommet ved, at de to Register er opfattet som indbefattet i de 18 Bd., saaledes som Taubers Udtryk jo kan opfattes. Muligvis betyder det, at der er forhandlet paa et saa tidligt Tidspunkt i 1823, at det sidstnævnte Register (der just kom i dette Aar) ikke var udkommet; i saa Fald passer Taubers Opgivelse af 18 + 2 Bind. — Tilbage staar Punkt 3: „uindbundet“. Som Værket staar nu i Sorø, er dets Bd. 1—18 + de 3 Registerbind indbundne baade smagfuldt og elegant i lyst Helskind med rigt og smukt forgyldt Ryg, og saaledes som Biblioteket ellers aldrig har ladet sine Bøger indbinde siden 1822, og fornuftigvis navnlig ikke vilde have gjort ved et Værk, der dog var til praktisk Brug. Yderligere viser Forsatsen, at Bindene indtil 1812 er indbundne samtidig (eller dog med samme Forsats), Bind 16 og 17 hver for sig og Bd. 18 og sidste Register atter samtidig; og Rygstemplerne findes ikke i Sorø, men viser til Hovedstaden. Sandsynligvis har Schou, som jo var velhavende, inden Afleveringen bestemt sig til at skænke et indbundet Eksemplar.

Ja, dette er altsaa Virkeligheden om denne „anonyme“ Gave til Sorø Akademis Bibliotek.

* * *

FRA OVERHOFMESTER REITZENSTEINS TID

III. Nogle Regnskabsuddrag vedrørende Holbergs Grav.

*

Holbergs Kiste blev som bekendt ikke straks henstillet paa den Plads i Sorøkirke's nordre Korsfløj, i det tidligere Johannes Døberens Kapel paa Fløjens Østvæg, hvor den, indesluttet i Wiedewelts Sarkofag, nu har Plads, men anbragtes i December 1754 bag Alteret og Absalons Gravsten i en i Sommerens Løb særlig dertil opført Træoverbygning. Sorø Akademis Økonomiregnskab for 1754—55 oplyser os om Indretningen af denne „Begravelse“, hvormed Akademiet, i Henhold til et af Overhofmester, Grev Henrich VI af Reuss udvirket kgl. Reskript af 15. September 1749 hædrede Baronens „til et Erkiendtligheds Tegn for hans mod Akademiet beviiste Gavmildhed“, og gør indgaaende Rede for Omkostningerne derved. Vi giver Regnskabets herhen hørende Poster:

⁵⁾ Se min Afhandling om Bibliotekets Historie i „Aarboeg for historisk Samfund for Sorø Amt“ 1926.

⁶⁾ Seddelkatalogen har ligefrem afskrevet denne Vending hos Tauber; men deraf tør man som sagt intet slutte.

a. Rasmus Langelands Regning og Qvitering for Tømmer, Brædder og Søm med Snedker Lembkes paategnede Qvitering for disse Materialier	67 Rd. 4 Mk. „ Sk.
b. Tømmer-Mandens qviterede Regning for Fundamentet at lægge.....	6 — „ — „ —
c. Muur-Mesterens Qvitering for Grunden og en Fronton at opføre.....	20 — „ — „ —
d. Snecker Regning for Ankere, Muur-Stifte og Stabler	5 — 3 — „ —
e. Rasmus Langelands Regning for 3 Stk. dobbelte 8 Alinger, samt anden Behøvelse til Begravelsen	3 — 4 — 8 —
f. Bildt-Huggeren for Capitaler og behørigte Festons efter Jonisk Orden...	28 — 4 — „ —
g. Marcus Mathiesens 2de Regninger for Liim og Søm; den 1ste 9 — 5 — „ — den 2den 1 — „ — „ —	10 — 5 — „ —
h. Snedker H. Lembkes qviterede Regning af 1. Julij 1754 med Hr. Professor <i>Kraftes</i> Paategning og Attest, da han haver forestaaet Bygningen, at denne Begravelse er bygget og bestaaer af 2 Etager, den første af Colomner og den øverste af attiske Pillere	220 — „ — „ —
i. Kleinsmedens Regning for Beslag til Dørrene	3 — 3 — „ —
k. Malerens Regning for at grunde Begravelsen	16 — „ — „ —
Endvidere udviser Købmand Mathiesens Regning, dateret 21. November 1754, følgende herhen hørende Post: „Da Hr. Baron Holbergs Liig blev indsadt i Sorø Kirke blev brugt 10½ Al. sort nopped Bay à 2½ Mk. og det oplyses i en Attest paa Regningen, at dette Klæde „inu er under salig Hr. Baron Holbergs Liig-Kiste i Sorø Kirke.“	4 — 2 — 4 —
Endelig afholdt Akademiet Udgifterne ved Ligets Befordring fra Kjøbenhavn til Sorø, der androg.....	38 — 3 — „ —
og Udgiften til Liig-Programmet, trykt hos Akademiets Bogtrykker Lillie	8 — „ — „ —

saaledes at hele Udgiften kommer paa 422 Rd. 4 Mk. 12 Sk.

Et meget godt Billede af denne „Begravelse“ er, næsten tilfældig, bevaret som en af de kobberstukne Illustrationer, udført af Clemens, men efter Wiedewelts Tegninger, til den smukke Udgave fra 1772 af Peder Paars¹⁾. Skønt Baggrunden med det enkelte Vindue er misforstaaet, er selve

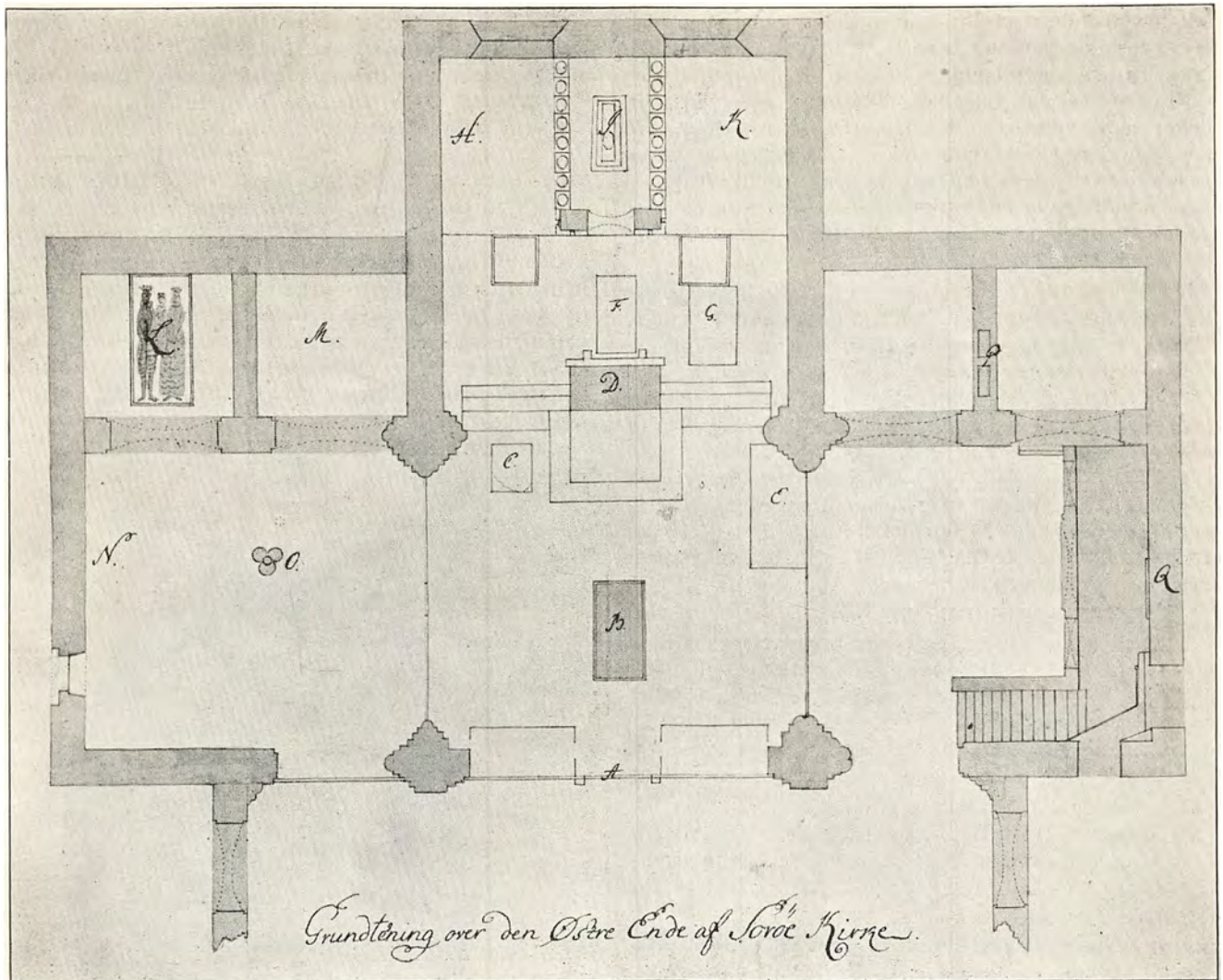
¹⁾ Hvad Billedet forestiller er — vist for første Gang — paavist af Lektor *Alfr. Glahn* i en Artikel „Holbergs Grav“, i *Soraner-Bladet* 2. Aarg., No. 3 og 4 for Juni og Juli 1917, hvor ogsaa selve Clemens' Stik er gengivet og kan efterses. Til denne Artikel har dens Forf. leveret en Rekonstruktion af Kolonadebygningen, der viser sig, i Antallet af Søjlerne, at stemme helt godt med den her gengivne Grundtegning fra 1773.

Træbygningen vist i Hovedsagen rigtig gengivet, dog kan det ikke rigtig ses, om der ikke, bag Portalen, har været et Slags Tag eller Baldakin over Kisten med dens Indskriftsplade.

I disse Omgivelser henstod nu Holbergs jordiske Rester i henvend 22 Aar. Af og til er Gitterlaagerne vel — som paa Clemens' Stik — aabnet for en eller anden Besøgende, men i 1776 blev hele Landsdommer Jens Krafts Søjlebygning fjernet og Kisten flyttet til den nordre Korsfløj og hensat i det sydligste af dens to Kapeller. Aarsagen hertil var, at Pladsen bag Alteret nu fik anden Anvendelse, idet man dér agtede at opstille Valdemar Atterdags og Christoffer II's Gravmæler, af hvilke det første, til megen Gêne for Altertjenesten, havde sin Plads mellem Alteret og Korsranken, medens Resterne af det sidste laa opmagasinerede i det nordøstlige Kapel i nordre Korsfløj. Det havde først været Meningen at anbringe Valdemar Atterdags Sarkofag i den nordre Korsfløj og op hænge (!) Christoffers og Eufemias Malmbilleder paa den modsatte Korsfløjs søndre Væg²⁾, men denne, ved et kgl. Reskript af 14. Oktbr. 1773 truffne Bestemmelse blev nu ændret, idet Overhofmester, Gehejmerraad *Reitzenstein* under 14. December 1775 gennem Bygningsdirektionen indgav et Forslag, bilagt med den her gengivne Plan over Sorø Kirkes østre Del, om at „forflytte Baron *Holbergs* Liig fra det for samme ikkun ad interim giorte Liig-Kammer hen i Capellet Lit. M [se Plänen], som da for ham efter Fortieneste maatte indrettes“, medens det til „*Conservation* af disse gamle rare *Monumenter*“ foresloges, at Kong Valdemars Kiste hensattes paa det med K. mærkede Sted og Kong Christoffer „paa een dertil indrettet Sæng“ i Højkorets modsatte Hjørne, hvad der vilde blive til „meer Zier for Kirken“ og derhos mindre beko-steligt. *Reitzenstein* havde til Støtte for sin Plan sikret sig ikke blot *Wiedewelt*, men ogsaa Hofbygmester, Professor *Harsdorff*, der var Medlem af Bygningsdirektionen, og denne var da straks parat til at forkaste det tidligere Forslag og under 19. Januar 1776 fremsende den nye Plan med Anbefaling, ledsaget af 4 Tegninger „for tydeligere at vise, hvad Virkning bemeldte tvende Monumenter og [en i Overhofmesterens Forestilling ommeldt Sten med] Indskrift ville gjøre for Øijet, naar Fragmenterne blive samlet og opsat efter Vores Hensigt“. Den 15. Februar indgik Danske Cancelli med en allerunderdanigst Forestilling herom til Kongen, som i det geheime Statsraad d. 23.

²⁾ I Sorø-Bogen I, S. 265 kan Dr. *Mackeprangs* meget sammentrængte Fremstilling misforstaaes, som om det allerede i 1773 var Meningen at anbringe de kgl. Begravelser i *Højkoret* o: bag Alteret. I Reskriptet af 14. 10. 1773 (Sjæll. Tegnelse No. 548) siges om Valdemar Atterdags Sarkofag, at den skal „ganske forflyttes og hensættes paa højre Side af Alteret i *Midten for Enden af Kryds Gangen* tæt op til Muren, hvorved det feylende Marmor [i Sarkofagens ene Ende] kan skiules“ og om Resterne af Christophers og Eufemias Monument, at „disse Old Sager, baade til Ziir og for at tiene til Oplysning i Historien om Skikkene fra de ældgamle Tieder“ skal anbringes „ligeoverfor Valdemars Monument ved den anden Ende af *Kryds Gangen* og udi huggen Steen indfattes paa en Maade, som dermed kan være overensstemmende.“

Bekostningen herved var anslaaet til 541 Rd. 32 Sk., hvoraf Kongen vilde bære de 500, Akademiet eller Kirken maatte saa selv klare Resten.

Forklaring paa de i Tegningen over den Østre Ende af Sorø Kirke hossatte Bogstaver.

A er Chors Døren. B. K. Valdemars Kiste. C. K. Olai Liigsteen. D. Alteret. E. Skrifte-Stolen. F. Biskop Absalons Liig-Steen. G. Esbern Snares Liig-Steen. H. Det Sted, hvor efter Academiets Plan K. Christophers Monument burde legges paa en Art af en Seng. I. Bar. Holbergs nu værende Liig-Kammer. K. Det Sted, hvor efter Academiets Plan K. Valdemars Kiste burde henflyttes. L. Et hvelvet Capelle med dito Kielder under (som er Gr. Thotts Begravelse), hvor for nærværende Tid ligger K. Christophers Monument paa nogle dertil sammenlagte Bredder. M. Et Dito med Dito, som efter Academiets Plan burde indrøtes for Sal. B. Holberg. N. Det Sted, som efter Ober-Bygnings Directionens Plan var udseet til at hensætte K. Valdemars Kiste. O. Daaben. P. Biskop Absalons Farfader Schelmo og Farbroder Tocko. Q. Det Sted, som efter Ober-Bygnings-Directionens Plan var udseet til at ophænge K. Christophers Monument; højt oppe paa den Søndre Væg.

Geheimeraad Reitzensteins Plan af 14. December 1775.

s. M. bifaldt Reitzensteins nye Plan. Den 7. Marts meddelte Cancelliet ham dette og underrettede Bygningsdirektionen om den endelige Afgørelse, ved hvilken Lejlighed den fik sine Tegninger tilbage og ligeledes Overhofmesterens Situationsplan. Denne er bevaret³⁾, men de fire Tegninger blev af Direktionen den 15. Marts sendte til „Hr. Directeur [for Kunstakademiet] Wiedewelt“ og er formodentlig nu gaaede tabt.

Derefter er man gaaet i Gang med at holde Flyttedag i Sorø Kirke, og som Post 5 i en Snedkerregning for Arbejde, udført efter 25. Jan. 1776 (Bil. No. 137 til Sorø Academis Økonomi og Kirke Regnskab 1777/78), hedder det: „5. I Kirken. Pillerne med videre ved Sal. Baron Holbergs Begravelse at nedlægge og bortflytte 5 Rd. 4 Mk. — Sk.“. Selve Kisten er samtidig blevet anbragt paa

sit nye Sted i Kapellet; Murmester Chr. Fr. Poheck, som ved Holbergs Begravelse har „afpuddet et stykke Muur og lagt en Fod“ har derfor faaet 1 Rdl. 2 Mk. (samme Regnskab, Bilag 16) og Snedker Hans Dyrborg har til Anbringelse foran Kapellet forfærdiget et pompøst, 3 Alen højt Gitter, der i hans Regning (Regnskabet 1777/78, Bilag 22) beskrives som bestaaende af „6 Calummer og imellem hver Calumme giort Spartesaner som udgiør Gitter Værket med Durch Gebrochene tremstycker j midden og for Neden, For oven behørig Gesimsværck, som er Sveift Efter For Dybningen af Spartesanerne. Paa de svede Calummer giort 2de udskaarne Lamper, og paa de andre 4 opsat 4 Kugler“. Neden for Foden, d. v. s. Kistens Fundament, har Snedkeren gjort en Dør, 6 Kvarter høj og 2 Alen bred, „som Bedecker en Obning under samme Begravelse“, samt en Lem, 7 Kvarter lang og 6 Kvarter bred, som dækker „en Stentrappe, der gaar under Begravelsen“

³⁾ Overbygningsdirektionens Sager, No. 116/1776.

-- alt for 16 Rdl., medens Kleinsmed Lars Jensen Diveno (Regnskabsbilag 20) har afbrækket Hængslerne paa den gamle Begravelse og omgjort dem, lavet nye Stabler og nye Nitnagler og dermed beslæet Dørene i det nye Gitter, hvortil han yderligere har leveret en ny Skudrigel. „Stackittet“ har han fastgjort med 4 Murhager og 4 store „Holdskruer“, ligesom han har fastgjort 2 Murstifter „i Gevælten“ (Hvælvingen) og anbragt 2de store Jernstivere i Gevælvningen, vog 2 Lispund $2\frac{1}{2}$ Pund; ialt Smedearbejde for 5 Rdl. 2 Mk. 4 Sk.

Medens det nye Gravkammer for Ludvig Holberg saaledes ordnedes ad interim, gik Forhandlingerne om at udstyre den salig Mands sidste Hvilested efter Fortjeneste deres langsomme Gang, som her ikke nærmere skal refereres, eftersom der udførligt er gjort Rede derfor andetsteds⁴⁾. Her skal endnu blot meddeles en Række Haandværkerregninger, der som Bilag til Sorø Akademis Økonomi- og Kirkeregnskab for 1780/81 belyser Overførelsen af Holbergs Kiste til den af Akademiet omsider bestående og af Wiedewelt udførte Marmorsarkofag. Det drejer sig om Udgiftsbilagene Nr. 126, 128, 160 og 183 a, der gengives med deres originale Skrivemaade:

1. *Mureren* — Friderich Pohech.

„I Kircken ved Baron Holbergs Begravelse hos Stenhuggeren til Hielp. Tillige med En Hantlanger, En Sten Kiste og satt, og golvet over dende halve Begravelse, opbrægget, og høyere oplagt og Under Gevælvten Een Pille opmuret. Udjaalt 16 Dage a 4 Mk. og 2de dage For Kalck Slageren a 1 do er ialt 11 Rdl.

2. *Kleinsmeden* — Lars Jensen Diveno.

Til Holbergs Begravelse afbrækket det gl. Beslag og Til Rætte gjort, og nyt som manglede [saa]som Understifver og 9 Vinckel Jern 3 Rdl.

3. *Snedkeren* — Jens Ørbech.

Giort 2 Nye Ruller til Baron Holbergs begravelse giort Plads til at rulle steenene paa og Hjulpet steenene op til begravelsen giort 40 Killer til begravelsen giort 3 Klemmer til Kisten 2 føder til at sette Kisten paa Kisten at brecke listerne fra og betrækket at slaa fast og Hiulpet at sette Kisten ind derfor ialdt 3 Rdl. 4 Mk.

4. *Tømmeren* — Christen Grubbe i Pedersborg.

I Ker Ken vor at baroen Holberg oven paa er en sat i den store Mar Mor Kiste var gevelten for svag til at Bære Haver ieg der tu par skruer under sat for at støtte gevelten af og er bleven staaende en til af Mur Mæsteren en sterg pille der under er opmuret derfor i aller nøyeste 4 Rdl.

Af disse fire Regnings-Poster, hvoraf kun Snedkerens er forsynet med Dagsangivelse, nemlig 7. Oktober 1780, vil man kunne læse, hvordan Arbejdet er skredet frem; det har været besværligt nok at faa bakset de svære Dele af Sarkofagen paa Plads, efter at de i 18 Pakkasser, forfærdigede af Snedker P. Lorentzen i Kjøbenhavn, var transporteret til Sorø af Bonden Mads Pedersen i Borø, der paa denne Tid synes at have besørget de fleste af Akademiets Ægter, og som den 18. August skriver føl-

⁴⁾ Se F. J. Meier: Holbergs Gravmæle i Sorø, Illustreret Tidendes Holberg-Nummer for 30. Novbr. 1884, 26. Bind No. 9; H. G. Olrik: Holbergs Sarkofag i Sorø Kirke, Soraner-Bladet, 1 Aarg. No. 5 (August 1916) og Alfr. Glahns ovennævnte Artikel.

gende Regning paa, hvad han haver ført fra Kjøbenhavn til „sl. Baron Holbiergs Begravelse“:

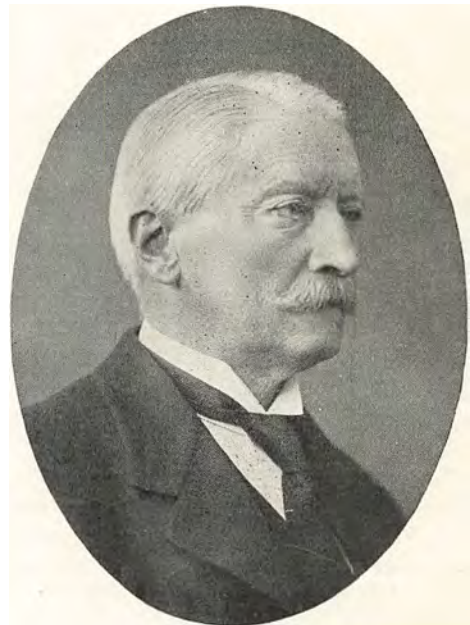
6 Læs med Blockvognen efter acort 9 Rdl. 54 Rdl.
4 do. do. Leie Vogne a 3 Rdl.....12 „
for at føre Blockvognen ud..... 4 „

ialt 70 Rdl.

Af Wiedewelt var det overdraget Stenhugger Retzke i Kjøbenhavn at opsætte den sal. Barons Begravelses-Monument, hvorfor han fik 10 Rdl.; Jens Pedersen i Slaglille hentede og bragte Stenhuggeren — det kostede 5 Rdl. — og Akademiets Vægter, Jens Hansen, der hjalp Stenhuggeren med at arbejde paa „sl. Borronnd Holbergs begravelse“ udi 9 Dage, tjente derved 1 Rdl. 3 Mk. Wiedewelt kvitterede den 5. Oktober 1780 for de sidste 200 Rdl. af den aftingede Betaling for Sarkofagen, ialt 900 Rdl., og siden da har Ludvig Holberg uforstyrret hvilet i Sorø Kirke.

H. G. Olrik.

* * *

IN MEMORIAM

POUL CHRISTIAN CONRAD HARHOFF

* 2. Februar 1843 † 6. August 1927

Forhenværende Bankdirektør P. C. C. Harhoff afgik den 6. August ved Døden efter faa Dages Sygeleje.

Poul Christian Conrad Harhoff blev født den 2. Februar 1843 i Ringsted som Søn af daværende Byfoged og Borgmester, senere Konferensraad C. J. Chr. Harhoff og Hustru Georgine Fr. v. Krogh; han var saaledes ældre Broder til Soranerne Oberst G. F. K. Harhoff og Kontorchef J. Chr. W. Harhoff. Selv blev han Student fra Sorø 1860 og hørte saaledes til de ældste nulevende Soranere — af Soransk Samfund havde han været Medlem fra dets Stiftelse, da han endnu var en ung juridisk Student, og han følte alle Dage varmt for den gamle Skole og dens Samfund af tidligere Elever. Cand. juris blev han i Januar 1867 og blev samme Aar Fuldmægtig paa sin Faders Kontor i Ringsted, hvorfra han i Marts 1871 overgik til Stillingen som Direktør i Sparrekassen for Ringsted og Omegn; men allerede 13. Juli 1892

indtraadte han som Direktør i den nyoprettede danske Landmandsbank, Hypotek- og Vekselsbank, til hvilken hans Gerning siden var knyttet som Leder af Bankens Afdeling for Laan mod Sikkerhed i faste Ejendomme; han vedblev dog at være Direktør for Sparekassen i Ringsted til 1920 og traadte derefter over i dens Tilsynsraad til 1925. Med de fyldte 70 Aar havde Direktør Harhoff ønsket at fratræde sin Stilling i Landmandsbanken, men blev indtrængende af dens Bestyrelse anmodet om at fortsætte den Virksomhed, der i hans Haand var som et Departement for sig, og hvortil man vanskelig kunde have fundet en mere erfaren, samvittighedsfuld og repræsentativ Leder.

Han lod sig, da hans Helbred og Kræfter iøvrigt var usvækkede, overtale til at fortsætte, og kom derved til at gøre de for Banken skæbnesvangre Aar med i dens Ledelse, indtil 1922, da han omsider trak sig tilbage, anerkendt af alle for sin lange og med ubestikkelig Retsindighed trofast udførte Gerning gennem et halvt Aarhundrede.

Bankdirektør Harhoff, der under sin Virksomhed havde foretrukket en rolig og, bortset fra Stillinger som Meddirektør i Landets største Privatbank, offentlighedsfjern Tilværelse, blev i 1885 Ridder af Dannebrog, i 1910 Dannebrogsmænd og i Oktober 1921, ved Landmandsbankens 50-Aars Jubilæum, Kommandør af 2. Grad af Dannebrog.

Han efterlod sig ved sin Død Enke, Fru Magna Harhoff, født Muus, og en talrig Efterslægt af Børn og Børnebørn.

* * *

SORANSKE PENNE

A. Oppermann: Statens forstlige Forsøgsvæsen. Redegørelse for Virksomheden 1901—1926. Udgivet af Forsøgskommissionen. Kbhvn. 1927.

I et meget smagfuldt Udstyr fremtræder denne Beretning — tillige udgivet paa engelsk, fransk og tysk — om den betydelige Virksomhed, som Statens forstlige Forsøgsvæsen har udfoldet i et kvart Aarhundrede — skabt paa Professor Oppermanns Forslag og med ham som Leder fra første Færd; fra 1910 baade som Formand for Forsøgskommissionen, Forstander for Forsøgsvæsenet og Redaktør af dets Meddelelser, der udgør en anelig Række, 81 i Tallet, af hvilke vi finder Oppermanns Navn paa de 35. En Ikke-Fagmand faar ved en Gennemlæsning af Beretningen en dyb Respekt for det praktisk-videnskabelige Arbejde der her er udført, og den Række ypperlige Billeder, som ledsager Jubilæumsskriftet giver unægtelig Lyst til at blive bekendt med adskilligt af det i Aarenes Løb behandlede Stof. Det er jo som Regel paa langt Sigt der arbejdes i Forstsvæsenet; oftest faar først de følgende Generationer det fulde Udbytte af, hvad der planlægges idag; desto betydningsfuldere bliver det, at den der iaar skal saa, hvor en anden først kan høste om 100 Aar eller mere, er klar over, hvad det er han gør. Man faar det Indtryk, at det for dansk Forstsvæsen var en Lykke, at Forsøgsvæsenet for 25 Aar siden blev grebet saadan an, at Fremtidens danske Skove for Efterslægten ikke blot vil være til den umiddelbare Skønheds- og Natur-Glæde som vi alle sætter saa højt, men ogsaa vil faa den økonomiske Betydning, der alene kan opnaas ved en virkelig rationel og velovervejet Drift.

hgo.

*

Olaf Carlsen: Niels Bygom Krarup og hans Undervisningsplan. J. H. Schultz Bogh., Kbhvn. 1927.

Forfatteren af ovennævnte Afhandling vil være velkendt for Soraner-Bladets Læsere ved sine talrige flittige og paa arkivalske Studier byggede Artikler. Inden for sine Forskninger har Olaf Carlsen opdyrket sig et lille privat Felt: Undervisningens Historie, hvorpaa nærværende Blad har bragt flere Prøver (7. Aarg., Nr. 12; 9 Aarg. Nr. 1); paa Linje hermed staar en Undersøgelse om det Fellenbergske Institut paa Sorø Akademis Gods i Skolens Aarskrift for 1926; medens denne vedrører den elementære Undervisning, gøres der i hans sidste Afhandling Rede for de Reformer af den højere Undervisning, som Krarup paatænkte. Efter en Fremstilling af Krarups Liv og Udvikling gennemgaaes hans til Universitetsdirektionen indsendte Reformplan, hvoraf det ses, at han i flere Henseender var en vidtskuende Pædagog med Anskuelse, der paa mange Punkter kommer Nutidens moderne Skoletanker nær, f. Eks. ved den Vægt, der lægges paa de moderne Sprog, ved Fordringen om at lade Eleverne selv holde Disciplin, og ved Kravet om en Koncentration om enkelte Fag ad Gangen. Man læser med Interesse det lille Skrift, der forhaabentlig følges af en Udgivelse af Krarups pædagogiske Brevveksling som Helhed.

Poul Schjærff.

* * *

ENGAGERINGSKONTORET

PLADSSØGENDE

24-aarig Soraner søger Plads ved Bankvirksomhed. Realexamen, Handelsexamen samt tysk og engelsk Handelskorrespondance. For Tiden Bankassistent i Provinsen.

25-aarig Soraner, cand. jur. 1ste Kar., for Tiden Sagførerfuldm. i Provinsen, ønsker en lignende Stilling i Nærheden af eller i København.

32-aarig Soraner, cand. phil. med 1ste og 2den Del af Skoleembedsexamen, søger Stilling som Lærer ved Skole, helst i Provinsen. Naturfag, Matematik og Regning. Gode Anbefalinger fra tidligere Pladser (Vikar).

20-aarig Soraner, stud. jur., 1ste Del af juridisk Embedsexamen, søger Plads paa Sagførerkontor i København med ca. 4 Timers daglig Arbejde.

51-aarig Soraner, tidligere selvstændig Fotograf i Provinsen i 25 Aar, søger Stilling eller delvis Beskæftigelse helst ved sit Fag, om muligt i København. Dygtig Fagmand og glimrende anbefalet.

21-aarig Soraner, Realexamen, søger Stilling ved Handelsvirksomhed eller Lagerexpedition, helst i Kemikaliebranchen. Har været Apothekerdiscipel 2 Aar.

Henvendelse til

E. Bang,

Julius Thomsensgade 23^A.

Telefon Nora 1532 v.

* * *

GAMLE SORANERE

Fhv. Kontorchef i Marineministeriet *Frits Parmo Ridiger*, R. af Dbg. og Dbmd., har ved kgl. Resol. af 2. Juni 1926 faaet tildelt Hæderstegnet for god Tjeneste ved Søværnet.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBIIVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elektr. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnel Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt føre-
gaar under strengeste Kontrol.

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

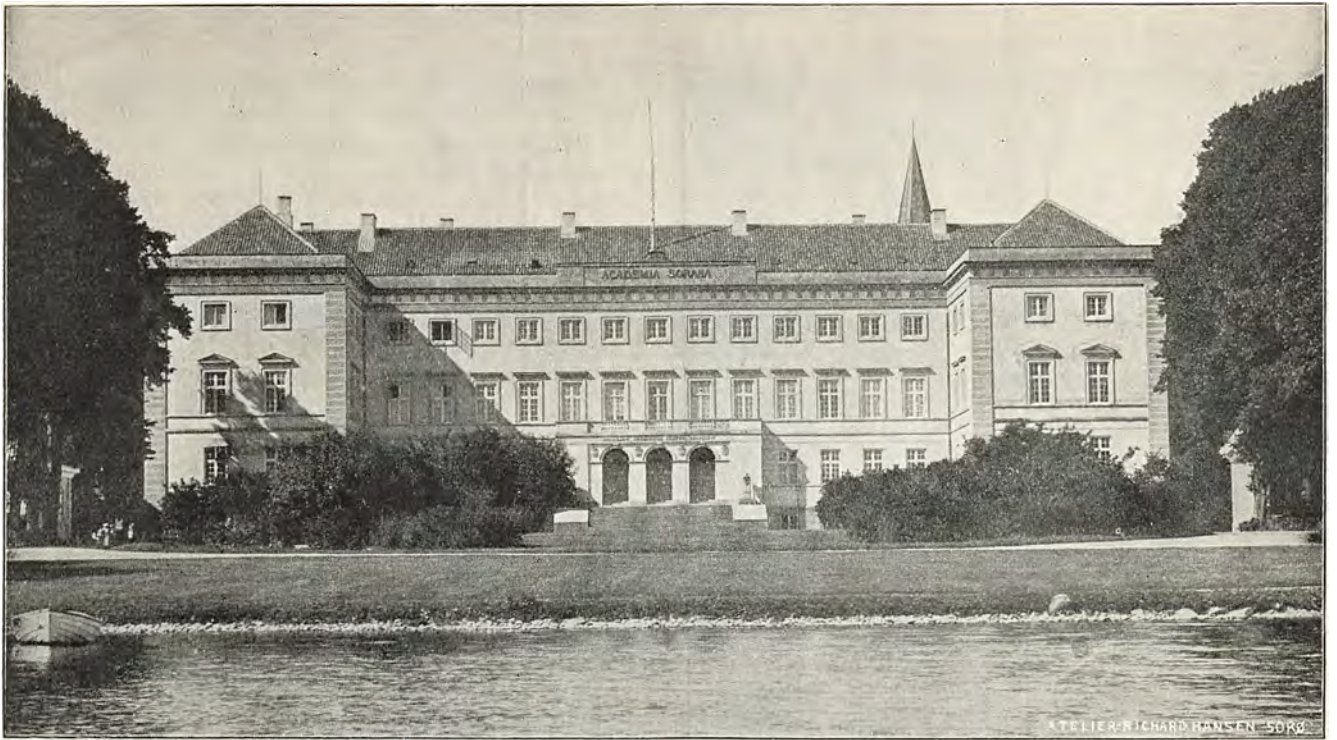
RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kls Servering
Moderate Priser

AIS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORANER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 9

September 1927

ALUMNATSUDVIDElsen VED SORØ AKADEMIS SKOLE

Af H. Raaschou-Nielsen.

Den, der har Kendskab til Sorø Akademis Skole og særlig til dens Vækst og Udvikling, kan ikke være blind for, at Skolen har sprængt sine gamle Rammer.

Det Billede, vi ældre Soranere har af Forholdene, er

det, at der i vor Tid var 64 Alumner eller, som de dengang hed, Elever af yngste Afdeling med Bolig paa Akademibygningen

og dertil Gymnasiet med Bolig for de to ældste Klasser, dengang kaldet V. og VI. Kl., i et Antal af højst 24. Det samlede Antal Alumner var saaledes normalt 88, og Kravet var ikke større, end at der indtil kort efter Aarhundredskiftet aarlig kunde optages adskillige Alumner, som ikke i Forvejen var skolesøgende Elever, og der kunde skaffes Alumneplads til alle Ansøgere blandt de

skolesøgende. — Ved Siden deraf var der et lignende Antal skolesøgende Disciple, som dels bestod af Egnens egne Børn, dels af saadanne, hvis Forældre af en eller anden Grund ikke ønskede, at de skulde bo paa Skolen.

Heri skete der en afgørende Ændring, efterhaanden som Loven af 24. April 1903 om højere Almenskoler blev gennemført i sin fulde Udstrækning. Allerede før Skoleaaret 1906—07 var der dobbelt saa mange Ansøgere, som der var ledige Alumnepladser.

For at skaffe flere Pladser gik man da til at forøge Antallet af Alumner paa yngste Afdeling til 68, og der indrettedes i

Mansardetagen i Molbechshus Plads til 8, som efter Omstændighederne kunde høre til yngste eller til ældste Afde-

Den nye Alumnerbygning, set mod Søen.

Bag Karnappen „den lille Dagligstue,“ derefter følger Havestuen (med den aabne Dør) og Skabestuen.

En af Læsestuerne.

ling. Det første Aar var de alle af IV. og 4. R., men det varede ikke længe, før ældste Afdeling næsten helt lagde Beslag paa disse 8 ny Pladser, uagtet man ved at anbringe Eleverne tættere gjorde Plads til 28 paa selve Gymnasiet. Denne Ordning var kun tænkt som midlertidig og var ogsaa paa mange Maader mindre tilfredsstillende, og der blev derfor i 1918—19 opført en Tilbygning til Gymnasiet, og Molbechshus blev igen kun Lærerbolig, som Huset har været beregnet til, og som det meget bedre egnede sig til.

Ved Tilbygningen til Gymnasiet opnaaede man en Række af Forbedringer, af hvilke særlig skal nævnes, at Alumnernes Boligforhold blev meget bedre, idet nogle mørke og kedelige Værelser blev nedlagte og 8 nye og smukke Dobbeltværelser mod Syd indrettet; Fællesstuen, som ikke mere var i Stand til at rumme de omtr. 60 Elever i de to ældste Klasser, blev mere end fordoblet, og der blev indrettet Sove- og Vaskesale m. m. baade i den nye Bygning og paa 1ste Sal i Forbygningen med det Resultat, at alle Alumner nu havde Sovesal i samme Bygning som Beboelsesværelse og Spisestue.

Desuden indrettedes der en god Bolig for en gift tilsynsførende Lærer i Nybygningen og for en ugift Lærer i Afdelingen oven over Rektorboligen. Ved at Læreren fra Molbechshus rykkede over paa Gymnasiet, blev der saaledes to tilsynshavende Lærere der, og Rektor blev som Følge deraf fritaget for direkte Deltagelse i det daglige Tilsyn, hvad der under Hensyn til Skolens meget stærke Vækst var meget ønskeligt.

Af de to ældste Klasser, som nu kaldtes II. og III. Gymnasielasse, var der saaledes 36 Alumner, nemlig 26 i Gymnasietygningen og 10 i Forbygningen.

Samtidig hermed skete der en Ændring i Betalingsforholdene, idet man i Stedet for bestemte Skolepenge for skolesøgende og Kontingent for Alumner gik over til Skoleafgift og Opholdsafgift med glidende Skala, beregnet paa Grundlag af Skatteindtægten, saaledes at der ikke betales Skoleafgift for Elever, hvis Forsørgeres Skatteindtægt ikke overstiger 4000 Kroner, og Opholdsafgiften sættes til 300 Kr. om Aaret, naar Skatteindtægten er under 5000 Kr., hvorefter den stiger med 75 Kr., for hver 1000 Kr. Skatteindtægten stiger, indtil 1200 Kr. om Aaret for Skatteindtægter over 16,000 Kr. Hertil kommer saa Nedsættelse til lavere Trin i Skalaen, naar Forældrene har flere Børn, og endelig som Beneficium Fritagelse for Opholdsafgift, som kan tilstaaes $\frac{1}{5}$ af Alumnerne.

Hermed var det *tilsyneladende* muliggjort for ubemidlede Forældre at sende deres dygtige og begavede Børn til Sorø; men det var i Virkeligheden ikke saadan, idet Alumnetallet for de fire dobbelte Mellemskoleklasser, I. Gymnasielasse og Realklassen stadig kun var 68, hvoraf Følgen var, at ingen kunde faa Alumneplads straks ved Optagelsen i Skolen, og selv meget finke Drengene i Regelen kun kunde opnaa det efter at have boet to Aar i privat Pension i Byen. Dette Forhold gjorde i Virkeligheden, at baade egentlige Smaakaarsfolk og Embedsmænd og andre, som økonomisk tilhører den jævne Middelstand, i mangfoldige Tilfælde følte sig ude af Stand til at bære de Byrder, som det vilde lægge paa dem at sende deres Sønner til Sorø.

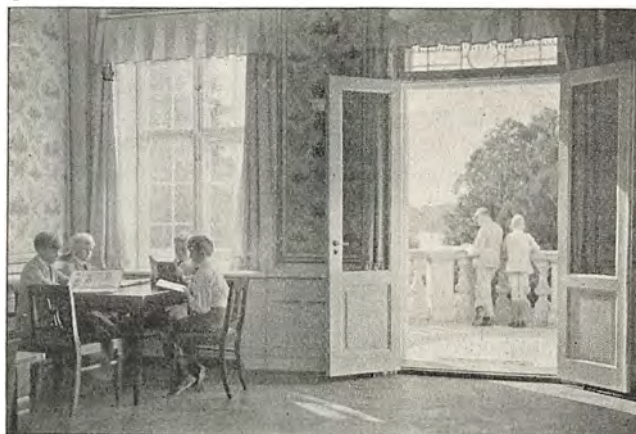
Ud fra disse Erfaringer havde jeg allerede i 1916 til Ministeriet indsendt Forslag om en ny Alumnatsbygning for Skolens yngste Klasser, og endelig i 1919 sammen med Arkitekt *F. C. C. Hansen*, udarbejdet en Plan til en saadan, som tænktes anbragt nord for Søgaardens Forlængelse, hvor Byens Tennisklub i Øjeblikket har Baner, og med Have ned til Stien langs Søen.

Uagtet Planen havde vundet Undervisningsministeriets Bifald, blev Sagen dog skudt ud; da der fra forskellige Sider stillede meget store Krav til Akademiets Midler, saaledes at dette i Aarene 1919 til 1922 endog havde meget betydelige Driftsunderskud.

Planen var dog paa ingen Maade opgivet, og da Akademiets Status i nogle Aar havde været god, og paa samme Tid de to Huse paa Akademiets gamle Grund, nemlig afdøde Kammerherre Groothoffs Hus og „Vedelsbo“, var at faa til Købs, blev Sagen taget op igen med det nye Alumnat for Øje, og begge Husene købtes af Akademiet for en samlet Sum af 200,000 Kr.

„Vedelsbo“, som hverken i sig selv egner sig til Alumnat eller paa tilfredsstillende Maade kunde forbindes med det store Hus, tænkes nu indrettet til Brug for Overadministrationen, medens Groothoffs Hus bestemtes til Bolig for 42 Alumner af 1., 2. og 3. Mellemskoleklasse.

Ministeriet nedsatte i Juni 1926 et Byggeudvalg med Kontorchef *Andreas Møller* som Formand og Kvæstor *Goos*, Folketingsmand, Direktør *J. Chr. Jensen*, kgl. Bygningsinspektør *Varming* og undertegnede som Medlemmer, og i dette Udvalg har flere forskellige Forslag til Opgavens Løsning, som har været udarbejdede af Akademiets Arkitekt, Hr. *Lautrup-Larsen*, i Samraad med mig, været behandlede.

Havestue med Veranda.

Efter at Ministeriet havde bestemt sig for, hvilken Plan der skulde bringes til Udførelse, forhaledes Arbejdet endnu en Tid lang af Murerlockouten; men siden denne blev hævet, har der været arbejdet med stor Kraft, og selv om ikke alt var færdigt, lykkedes det dog den 14. August iaar at modtage de ny Alumner i et smukt og i det hele vel indrettet Hus.

Huset, der ligger i Retning Syd—Nord, havde tidligere Kælder, Stueetage og 1. Sal, men ved Tilbygning af nogle Kviste er der blevet Plads til en Lejlighed for en gift tilsynshavende Lærer i en ny øverste Etage.

Stuen er derefter indrettet til Alumnernes daglige Beboelse, saaledes at der til Opholdsstuer er en Forhal, en mindre Dagligstue, en Havestue, en Skabestue, en Spisestue og to Læsestuer til Lektuelæsning foruden Anretterværelse og en Garderobe med Haandvaske og Skabe.

Paa første Sal findes to Sovesale, en mod Øst for 22 Drengene ved Siden af en to Værelses Lejlighed for en ugift Lærer, og en mod Vest for 14 op til en lignende Lejlighed for den Dame, som deltager i Tilsynet. Ved hver Sovesal er der Vaskesal med Haandvaske, Fodvaske og Styrtebade.

I Kvistetagen er der, foruden Lejligheden for den gifte Lærer, to Soveværelser med tre Drengene i hvert.

I Kælderen er der Køkken med hvad dertil hører, Værelser for Husjomfruen og Pigerne, Kedelrum til Centralvarme og et Værksted.

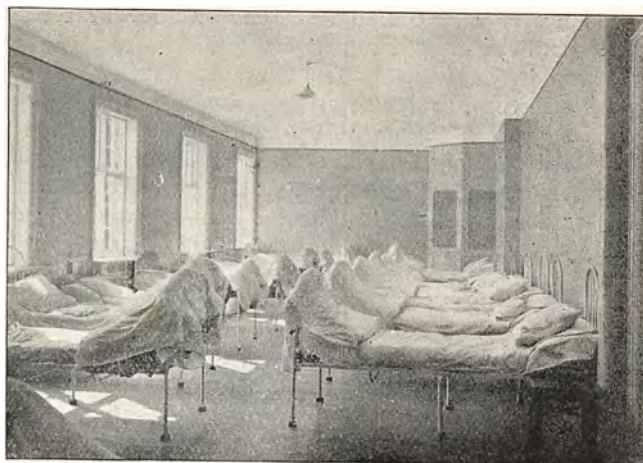
Endelig er der i et Udhus blevet indrettet Cyklerum og Bolig for en Fyrbøder med Familie.

Takket være energisk og dygtigt Arbejde af Arkitekten og Haandværkerne lykkedes det at faa Huset i Stand saa vidt, at Hr. *Thomsen* og Frue, Frøken *Thiele* og kst. Adjunkt *Jørgensen* kunde rykke ind i de aller sidste Dage af Sommerferien, samtidig med at Inspektør *Corneliusen* sørgede for Service og alt andet Tilbehør, og Akademigartner *Lønnow* bragte den gamle forsømte Have i præsentabel Stand.

Den 14. August hejsedes da Flaget paa „Vænget's" Flagstang, og i Løbet af de første Eftermiddagstimer holdt de første Alumner deres Indtog, ledsaget af Forældre og paarørende. Ingen af dem havde været Alumner før, og 18 af dem var nyoptagne i Skolen, saa Spændingen var stor. Der bor 10 Elever af 3. Mellemskoleklasse, 17 af 2. Klasse og 15 af 1. Klasse, ialt 42, og de forløbne Uger har fuldtud bekræftet vor Tro paa, at denne ny Afdeling af Skolen vilde blive et fortræffeligt og meget paaskønnet Hjem for mindre Drengene, som her under meget smukke Omgivelser, med et Tilsyn og en Husorden, som er afpasset for dem, og uden at være udsat for ældre Elevers Indblanding sig i deres Forhold, kan gøre den ikke altid lette Overgang fra Hjemmet til Kostskolen.

Efter Forældrenes Hjemsted fordeler de sig saaledes paa Landets Dele:

Fra forskellige Steder paa Sjælland	14
„ København	8
„ Jylland	4
„ Fyn	3
„ Lolland	1
„ Falster	1
„ Færøerne	1
„ Grønland	2
„ Argentina	4

En Sovesal.

Fra Siam	1
„ Sumatra	1
Forældreløse	2

Paa samme Tid som Undervisningsministeriet bestemte sig for, at det erhvervede Hus skulde anvendes til yngre Elever, udtalte det sig for en ligeledes fra Skolen fremsat Plan om en Tilbygning til Gymnasiet, som skulde gøre det muligt at optage et Antal Alumner udefra, samtidig med at de blev optaget i I. Gymnasielasse, idet der paa denne Maade vil kunne skaffes Skolen Tilgang af nogle dygtige Elever, som har gennemgaaet en Mellemskole fra deres Hjem, men ikke dér har Adgang til at fortsætte i et Gymnasium.

Da denne Opgave ikke kunde løses, før den anden Udvidelse var bragt til Ende, har man for straks at kunne optage nogle saadanne Elever som en midlertidig Foranstaltning gjort 6 af de gamle Enkeltværelser paa Gymnasiet til Dobbeltværelser og desuden ladet nogle faa Alumner af II. Gymnasielasse blive boende paa Akademibygningen. Skolens Alumner er derfor i Øjeblikket fordelt saaledes:

Gymnasiet.

Af III. Gymnasielasse	22
Af II. Gymnasielasse	20
Ialt	42

Akademibygningen.

Af H. Gymnasielasse	4
„ I. Gymnasielasse	22
„ Realklassen	9
„ 4. Mellemskoleklasse	23
„ 3. Mellemskoleklasse	8
Ialt	66

Vænget.

Af 3. Mellemskoleklasse	10
„ 2. Mellemskoleklasse	17
„ 1. Mellemskoleklasse	15
Ialt	42

Det samlede Antal 150

Naar den saaledes paatænkte Udvidelse af Ældste Afdeling forhaabentlig i en nær Fremtid er kommen til Udførelse, er det en enstemmig Opfattelse i Skoleraadet, at Skolen vil have faaet de Rammer, som Skolens Vækst og Tidens særlige Krav gør ønskelige, idet der da ved begge Skolens Begyndelsestrin, Mellemskolens og Gymnasiets, vil være Mulighed for at optage flinke og velbe-

gavede Elever i et Omfang, som nogenlunde svarer til, hvad vi undervisningsmæssigt set kan magte.

Naar det saa gaar op for Forældre, der enten i og for sig ønsker at skaffe deres Børn Optragelse paa Kostskole eller, fordi de bor i Afstand fra Skole, er henvist til at sende deres Dreng hjemmefra, hvad Skolen her byder for en Betaling, der retter sig efter Forældrenes Kaar, er der al Grund til at tro, at mange flinke Dreng vil kappes om Optagelse i Sorø Akademis Skole.

* * *

MALLEN, DER KOM OG FORSVANDT

Om Cisterciensernes Indførelse af Mullen til Sorø fortæller *Peder Syv* (Suhms Danske Samlinger I, 2, S. 240 Anm.) saaledes: „Der siges, at en Abbed paa Sorø haver paalagt nogle Munke til Bod at hente denne Fisk af Tyskland og sætte den i Søen.“ Fra Egnene ved Citeaux og Clairvaux har de ikke kendt Mullen: den er vidt udbredt i store Dele af Mellemeuropa saavel som i Østeuropa og paa Balkanhalvøen; den findes, dog maaske indført, i Sverige og Finland; men den forekommer hverken i Norge eller England, og den mangler oprindelig i Frankrig, undtagen maaske i Alsace. 1569 fangede man en Malle ved Strasbourg, i Illfloden, hvorhen den vel var kommen fra Rhinen; senere er den fanget i Doubs, men Direktøren for Ecole Nationale des Eaux et Forêts i Nancy, *P. Guinier*, har henledet min Opmærksomhed paa, at denne Fangst først fandt Sted efter at Rhône-Rhinkanalen henimod Midten af det 19de Aarhundrede var gravet. Det er sandsynligt, at den Tradition, *Peder Syv* har overleveret os, er rigtig; som Rektor i Næstved kan han let have faaet gode Oplysninger fra Sorø.

Man maa formode, at Cistercienserne har sat Pris paa Mullen, der udmærker sig ved Størrelse og Fedme. De yngre Dyr regnes for at være særdeles velsmagende; *Döbel* siger, at „det er en meget fed Fisk, som smager sødt. De, der vejer indtil 6 eller 8 Pund, er meget delikate, men de rigtig store er der ikke meget ved, thi deres Kød er groft og sejt, som gammelt Oksekød.“ (Neueröffnete Jäger-Practica, 2. Aufl., 1754). Til Gengæld kan man af de ældre Dyr vinde Tran. Skindet kan bruges til Vinduesruder, Svømmeblæren som Husblas, Galden som Middel mod Vorter og visse Øjensygdomme. Mallesuppe virker afførende, Saltlage af Mullen mildner Ischias (Plinius XXXII, 30.)

Som paavist af *Mackeprang* forekommer Mullen ikke i Fiskeriets Salgsregnskaber fra det 17. Aarhundrede, og *Holmskiold* siger (Vidensk. Selsk. Skr. XII, 1779) at den „alene er bestemt for det kongelige Bord.“ *Krøyer* (Danmarks Fiske II, S. 776) og *Steenstrup* (Hist. Tskr. VII. R. Bd. 6, S. 115) har fremhævet, at Støren i de gamle middelalderlige Landslove regnes for „Gørsom Fisk“, der helt og holdent: „hører til Kongens Gaard“, og det samme kan vel have været Tilfældet med Mullen, som ikke blot har været gørsom i Betydningen „Kostbar Genstand, Kostbarhed, Klenodie“ (Ordbog over det danske Sprog, VII, 538), men ogsaa i Ordets Grundbetydning „Forfærdiget Genstand“, for saa vidt som den ikke var et Produkt af den vilde Natur, men var indført af Mennesker. Fælles for Stør og Malle er det i øvrigt, at de kan opnaa en saadan Størrelse, at de maa regnes til de „store Fisk som en Mand ej kan bære“, og hermed, ligesom Hvaler der driver i Land, kan tilfalde Kongen, uanset om de er „gørsom“ eller ej.

Ved Udgangen af det 18de Aarhundrede ophørte Mullen vistnok at leve i Sorø-Søerne. Det kan næppe være overdreven Fangst, der har udryddet den. Snarere maa man tænke sig, at Livsvilkaarene er blevet mindre gunstige for den. Et gammelt Ord siger: *Chaque poisson en a un autre pour proie. Le Wels les a tous*; maaske har den graadige Rovfisk ikke haft tilstrækkelig Næring, hvilket kan have hæmmet dens Vækst og formindsket dens Frugtbarhed, men en saadan Mangel kan dog vel ikke have ladet den uddø fuldstændigt. Snarere maa man tænke sig, at Søens Vand efterhaanden er blevet mere stillestaaende og derved mindre tiltalende for Mullen, om hvilken *Döbel* siger, at den kan leve i Damme, men kun naar de er store og naar de gennemstrømmes af rindende Vand (durchlauffendes Bach-Wasser). Afløbet fra Sorø Sø er paavirket ved Bygningen af Kongebroen, og Tilstrømningen maa være aftaget som Følge af den store Skovrydning med efterfølgende Opdyrkning, der foregik i sidste Halvdel af det 18de Aarhundrede (jfr. Betænkning fra det danske Videnskabernes Selskab 7. Okt. 1875).

Et Sidestykke til Mallens Udbredelse ved Menneskets Hjælp har man i de Vandringer, som den velsmagende Sterlet (*Acipenser ruthenus*) i nyere Tid har foretaget. Til Newa er den ført af Kejsersinde *Katharina*, som Aar 1763 lod udsætte 1800 Stkr. i Floden; for ca. 100 Aar siden er den gennem Nord-Katharina-Kanalen gaaet fra Kama, en Biflod til Wolga, over i Dwina, hvor den trives godt; i Kubinsk-Søen er den blevet indført ved, at et Fartøj med levende Sterleter, som skulde føres til St. Petersborg, led Havari (*J. D. Kusnetzow: Fischerei und Thiererbeutung in den Gewässern Russlands, 1898, S. 14*).

A. Oppermann.

* * *

MORGENLOVSANG —

SOM en frisk og klar og aldrig udtørret Kilde, et lille levende Væld har Morgenlovsangens daglig fornyede enkle Melodi slynget sig gennem Sorø Skoles Tilværelse i over hundrede Aar. Den tystner kun i Ferierne, hviler Sommeren igennem, men dukker uforknytt og frejdigt klingende op i August, baaret frem af et Par hundrede uensartede Drengerøster; og den gamle pensionerede Soraner, der har slaaet sig ned i sine Drengaaars By, gaar sin Morgentur paa Klokkeslet for at høre disse Barnestemmer synge Dagens Gerning ind, enten Himlen saa er graa eller blaa.

Det er dog i denne Tid ikke fra Lovsangsalens aabne Vinduer at Sangen klinger ud til Morgenvandreren — det vældige Elevantal i vore Dage har sprængt de gamle Rammer; i lang Tid har man tillige benyttet sig of Forværelset til Solennitetssalen, hvor de yngste Klasser samledes; men ifjor gik man atter over til — saalænge der ikke skal opvarmes — at samle alle Skolens Dreng i een Sal — den allerstørste, der endnu kan rumme hele Skolen. Og nu lytter altsaa de gamle Konger til dette Morgenbrus af unge Røster — naar Salen atter er tom, Dørene lukkede og ingen levende Sjæl ved hvad der sker, antager jeg, at det 16., 17. og 18. Aarhundredes Monarker nikker anerkendende over til den lille hvidhaarede Enevoldskonge fra 1822 og siger ham en ordløs Tak for, hvad der her er skabt paa hans Bud — en Skoleskik, der for nogle blev en af Livets daglige Væner, som ikke ret godt kan undværes: et Morgenbad i de enfoldige Lovsanges rene Luft, selv om Ordene ikke mere

fødes paa den gamle Soraners Læber og Melodierne kun klinger for hans indre Øren.

Thi i disse Ord og Toner fandt hans Sjæl i de vanskelige Drengaar et af de faste Punkter han kunde klynge sig til i sin lille Tilværelse; det var uendelig trøstende, at der dog hver Hverdags Morgen var Bud til ham fra en Verden af en renere og venligere Art end den, hvis Virkelighed omgav ham. Det blev for ham usvigelig sikkert, at alle disse trohjertede og trøsterige Lovsangord bar Bud mellem ham og den Gud, der visselig ikke vilde svigte ham, naar det kneb (som det stadig gjorde, paa en eller anden Maade) og Tilliden til dette trofaste Forsyns Hjælp i hans Genvordigheder, enten det nu var med Kammeraternes Ulveflok, hans eget taabelige og ustadige Drengesind eller en og anden voksens Uforstand blev, syntes han, bekræftet for ofte, til at det ikke skulde være noget, der stod sin Prøve og ikke svigtede — nej, ikke nogensinde.

Gennem syv Aar blev Lovsangsbogens Sange sunget ham grundig ind i Sind og Øre, og enkelte af dem fik sin særlige lille Historie: „Uforsagt, vær paa Vagt“ holdt gamle Peder mest af, og naar han en og anden Morgenstund spillede til Lovsang, blev den gerne valgt; „Mogenhanen atter gol“ var uforglemmelig, fordi *Skrive-Støjk* benyttede sidste Vers som Forlæg for den første Skrivetimests Arbejde; „Se, Natten er forsvunden“ valgte Rektor *Blichert* til Afsyngelse én Morgen, da Flyglet var gaaet i Baglaas eller Nøglen blevet borte og den først prøvede Sang uden Akkompagnement mislykkedes totalt. Et Par af Sangene, saasom Kingos „Velkommen Morgenstund“ blev aldrig sunget, fordi Melodien var ukendt og et Forsøg fra *Jæhningens* Side paa at indøve den var opgivet — det lignede ellers ikke Jæhningens Energi! — og antagelig er det gaaet ligesaa med den lille Psalme af Paul Gerhardt, hvortil *Heise* havde sat Melodi: „Nu lader os fremtræde“. I Udgaven 1861 var den gamle Søndagssalme fra 1822 blevet strøget, fordi der ingen Lovsang var om Søndagen men tvungen Kirkegang med visse Mellemrum. Og det var Skade, thi med „En hellig Morgensol opstaar“, der senere atter ved *Hoffs* Redaktion af Morgensangbogen paany kom til Ære, er den eneste lille bitte Smule Sorø sluppet ind i disse Salmer, nemlig i Strofens følgende Verslinier: „med Højtidsglans den stille gaar henover Sø og Skove“ — det har Ingemann dog altsaa set fra sin Studerekvist en klar og blid Oktobersøndagmorgen i 1822. Af hans 7 Morgensange, der blev digtet dengang, brugtes og bruges vel endnu bestandig som Lørdagssalme: „Stig frem, o Dag med Dødens Minde“, ganske vist berøvet sit 3. Vers, som allerede forsvandt ved Udgaven 1861 — og som ikke engang *Hoffs* Pietet ønskede at genoptage. Endnu den Dag i Dag er der vist en og anden Dreng som undrer sig over, at Lørdagen, Ugens bedste for enhver Skoledreng, ja for enhver, der „arbejder og er besværet“ i Ingemanns Opfattelse bør slaas fast som „Dødens stille Dag“. Forklaringen vil den videbegærlige finde i et Brev af 31. Oktober 1822 fra Ingemann til I. P. Mynster*). Helst vilde Digteren „ved alle de Dage, hvortil christelige Erindringer knytte sig (især Torsdagen og Fredagen) have hentydet derpaa i Lovsangen“, men da derved de halve Søndage vilde faa „ét Helligdags-Anstrøg“ (smukt dansk, Ingemanns!) havde han „kun ved søndagen taget Hensyn derpaa og valgt Lørdagen til Dødens Erindring, som den Dag, paa hvilken Christus laae i Graven og som Modsætning til den følgende ugentlige

Opstandelses-Sabbath“. Man erindre, at disse Vers digtedes for at blive sunget af Børn fra 9—18 Aar!

Det vil blive for vidtløftig her at komme ind paa Lovsangenes Bibliografi — nævnes skal blot, at da Rektor *Hoff* kom til Styret, satte hans Ordenssans og Ærbødighed for Skolens Overlevering sig bl. a. deri et smukt Spor, at Ingemanns *Morgensalmer*, som de oprindelig hed indtil 1861, da de blev slaat sammen med de øvrige Morgensange, fra 1899 kom til at staa i Spidsen for det lille, efterhaanden stærkt øgede Hefte, som nu ordnedes kronologisk og blev ledsaget af alle Skolens faste Festsange: Konfirmationskantaten, Translokationssangene og Sangene til Stiftelsesdagen den 31. Maj 1586. I denne Skikkelse er Skolens *Morgen- og Festsange* udgivet flere Gange og bestandig øgede, saaledes at de nu har naaet et Tal af 48 Lovsange, hvortil kommer Festsangene, der fylder det lille nu 66 Sider store Heftes to sidste Ark. Samtlige Sange er forsynede med Noder, Konfirmationskantaten med For- og Mellemstil og de 4 Sangstemmer, medens Klaverakkompagnementet, der ogsaa oprindelig var medtaget, nu af Pladshensyn er strøget — desværre! Et nyt Oplag er netop iaar fremstillet paa Boghandler *Alfred Clausens* Forlag i Sorø, og jeg vilde tro, at flere end en af de gamle Dreng vil købe et Eksemplar og finde, at denne lille Bog rummer mere sammentrængt Sorø Stemning, end de fleste andre Sorø-Værker kan tilføre ham.

Og er det ikke ganske rimeligt? fra dens Blade stiger frem Minderne baade om Hverdagens Lovsang og om Festsdagens Højtidspræg i lykkelige unge Aar, da Sindet var friskt og „fyldtes Aar for Aar rigere af Livets Toner.“

I disse Vers og Melodier hører og ser han sig selv fra den Tid, han som en lille benouet Fyr blev stillet inderst i Morgenmønstringens Række og med uhyre Ærbødighed saa hen til øverste Klasses Duks, der lænede sig mod Døren ind til Samlingerne — til det engang blev Drengen selv, som stod ved Døren og ved en anden, usynlig Dør, der snart skulde aabne sig for ham ud til et friere, uroligere Liv, men ogsaa udelukke ham fra Morgenlovsangens korte Højtidsstund i Kredsen af Lærere og Kammerater. Den, der i sit Hjerte har bevaret blot den svage Genklang af Tonerne fra Lovsangssalen, ejer dog en Nøgle, som atter kan aabne Mindernes Dør og med den en Verden af hel- og halvglemte: Drengens Sorø, men et, hvor det onde er vejret hen som Morgendisens over den blanke Sø, medens det gode lyser som Aftensolens blide Skær mellem Bøgestammer.

hgo.

* * *

MEDDELELSER FRA SORANSK SAMFUND

Bestyrelsen har efter Kassereren, Overretssagfører *Paul Hennings'* Død suppleret sig med Kontorchef i Nationalbanken *M. Hammerich*, der ogsaa har overtaget Kassererforretningerne.

Henvendelser til den nye Kasserer kan ske under Adresse: Nationalbanken, K.

Fredag den 14. Oktober Kl. 7½ afholdes en soransk Aften i Domus medica, Amaliegade 5, for Medlemmer med Damer — se Programmet nedenfor S. 73!

Rusgildet er berammet til Lørdag den 26. November — i Domus medica.

* * *

*) Af efterladte Breve til I. P. Mynster, Kbhvn. 1862, S. 84 f.

SORANSKE PENNE

Fredrik Nygaard: Undervejs — Nye Digte. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag 1927.

I et tækkeligt lille Bind er Nygaard nu udkommet hos Gyldendal — en ny Samling Digte i fire Afsnit: I Danmark — Ørkenrejsen — Fra Spanien og Gensyn med Norden. Han er altsaa ikke endnu naaet til sine Drømmes Land, Asien (specielt: Kina), thi Ørkenrejsen — til Bagdad — foregaar desværre kun i Drømme; men Evropas sydvestlige Hjørne har dog ogsaa kunnet byde ham et og andet Æmne for den skarpe Iagttagelse af Detaillen, der gengivet i hans ekspressionistiske Form ofte gør Indtrykket levende for Læserne. Mest hjemme er han dog i det foraarsforjættende Danmark, der en sløret Dag

— — — sejler stille, i sølvgraa Salighed
med sine violette Løvspringsskove

og i København —

denne By med Maager, Baade, Koner,
Amagertorv i skære Foraarstoner

og navnlig, synes det, i Beværtningen „Det grønne Træ“, hvor en af Gadens Tøse danser Charleston med sin Søster til Digterens Fryd:

Gratie — Forstadscharme,
Slangen som kvindelig Krop,
Armen strakt ned langs Veninden,
Haaret i Hop og Galop.

Det kan ikke bestrides, at Nygaard i sin Lyrik har haft Held til ofte rammende at udtrykke den Stemning, som er karakteristisk for et Digtersind, der bevæges lige sært af Gadeliv paa Vesterbro ved Nat og Levenet i Sønderboulevard og Nørrebros Snasker som af Landsbyens stille Formiddagsro, af Blaarøgen fra den lille Solskinsby, af det milde Vand langs Køgebugts blege Kyster. Bag al dette, som han kender tilbunds, ligger Udlængslen mod det ukendte og fjerne, mod det ny i Tid og Sted — og for den kan han give saa yndefuldt og udtømmende et Udtryk som dette:

Aldrig angst for andre Veje,
altid aaben for det ny,
altid rede til at dreje
mod det unge Morgengry.
Altid vaagen bag ved Drømmen
altid Lyst at trodse Strømmen,
selvom det er slave-trangt.
Altid Tro, trods Tivletider,
altid frem, hvor Haabet strider,
altid, altid: Hjertet blankt!

En og anden vil forsværge, at dette Epigram skyldes den Nygaardske Muse. Men den, som samvittighedsfuldt har fulgt hans Udvikling gennem Aarene, ser i Vers som disse en Bekræftelse paa, at „Haab og Tillid er vor Skat,“ som en ældre soransk Pen saa rigtig har udtrykt det, eller paa jævn Prosa, at den Frugt, der modnes sent, ofte glæder mere end den, som nydes tidligt og glemmes hurtigt.

* * *

Henry Hellssen: Hollywood 1927. Berømtheder i Nærbillede. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. København 1927.

Den, der skriver dette, har kendt en Mand, som aldrig

løbte sig noget Program, naar han gik i Teatret; thi, som han sagde, Skuespillet han fik at se, maatte dog være et saadan Udsnit af Livet, at det kunde forstaas uden Pegepind af nogen Art — og hvilke „Berømtheder“ — Hanel eller Hun-Frikadeller — der stod bag Stykkets Program, kunde jo være ham komplet ligegyldigt. Antagelig vilde denne Særling ikke offere blot fem Minutter paa *Henry Hellssens* Bog, hvis Opgave netop har været at skildre Livet bag og mellem Kulisserne og de levende Menneskers Liv, hvis Kunst ordløst, farer over Billedtheatrenes „Scene“. Men vil han — og hans Meningsfæller, om han har nogle? — ikke, saa er der vist andre, der heller end gerne vil; og vil de det ikke af anden Grund, saa blot for at glæde sig over Hellssens Pennekunst, der her har fejret en af sine store Sejre. Man forarge sig heller ikke over Æmnet! Det er jo dog engang Journalistens Opgave at gribe Døgnets Begivenhed og fæstne den til Dagens Blad, en Kunst saa svær, om den skal lykkes, som nogens, og hvilket Æmne er vel bedre egnet for den fuldkomne dygtige journalistiske Pen end denne døgnskabte, flimrende, flygtende, ustandseligt omjusterende og uberegnelige Filmsverden, hvis Mulighed ingen Moders Sjæl havde kunnet ane for tyve, ja, knap for 10 Aar siden, og som maaske om endnu kortere Tid er afløst af andre, i 1927 helt ufattelige Fænomener.

Især vil vi Soranere glæde os over, at den Pen, hvormed den Hollywoodske Verden her er skildret, er en af vore. Mellem Sorø og Hollywood er himlende vidt, men dog ikke længere, end en af os kan naa.

En af os, javel; men denne ene er ogsaa — *Henry Hellssen!*

* * *

Vilhelm Andersen: Illustreret dansk Litteraturhistorie. G. B., N. F. 20. Hefte. Septbr. 1927.

Kan det være 20 Aar siden Carl S. Petersen begyndte paa dette Værk, der skulde afløse Peter Hansens Haandbog? og mon det ikke snart er 10 Aar siden *Vilh. Andersen* tog fat? i hvert Fald er det 20. Hefte en Nummer-Milepæl, ved hvilken vi standser et Øjeblik, ser med Tak tilbage paa det, der er kørt i Lade, og med Længsel hen til de Bjerge af nye Hefter, der blaaner i Fremtiden. Hvert af dem er jo en frydefuld Gave at tage i Haanden; og saa længe er der bestandig mellem dem, at hvert virker forfriskende som Synet af den gode Ven, der aldrig bliver gammel i Gaarde, men flyver væk, saasnaert man har vænnet sig en Smule til ham, og følgelig altid er velsignet frisk, hvergang han viser sig — vi synes derfor aldrig hyppigt nok!

Dette 20. Hefte er viet en Række af 70.ernes Mænd (*Vilh. Andersen* følger som bekendt 10-Tal Systemet i sin Fremstilling) og af soranske Penne, som denne Ypperstepen her omtaler, nævner vi *Soph. Schandorph* — *Vilh. Andersens* Bysbarn —, med hvem der fuldbyrdes den „Realismens Sejer over Romantiken fra 60-erne“, som bl. a. viser sig i „at Sorø som Sæde for Sjællands-Romantiken ombyttes med Ringsted som Hjemsted for den sjællandske Realisme“.

Endnu sad dog i Sorø som en af den danske Litteraturs sidste Romantikere *Michael Rosing*, om hvem det hos *Vilh. Andersen* smukt hedder ved Omtalen af Rosings Digt: Jeg har baaret Lærkens Vinge — at „det er ikke muligt at høre disse bævende Toner, helst „i Pigemunde“ i en folkelig, altsaa barnlig Forsamling uden at bevæges. De har i sig den evige Romantik, det Sus af den bundne Sjæls Vinge, som

der tales om i Digtet selv. De overflyver baade Richardt og Hostrup.“ En smuk Krans er i denne Vurdering af den gamle Romantikens beskedne Indsats i dansk Digtning lagt af Eleven paa Lærerens Grav.

Yderligere omtales i dette Hefte de „tre literære Studenter“, der i Aarene 1863—65 kom, den ene efter den anden til Kjøbenhavn fra Sorø Akademis Skole, hvor „Luften var fyldt med Holbergs og Ingemanns Traditioner“: *Herman Schwanenflugel, Otto Borchsenius og Vilhelm Møller*; Omtalen af dem er dog kun kort. hgo.

GAMLE SORANERE

Dødsfald.

Borgmester P. F. Hansen i Sorø er den 20. August afgaaet ved Døden.

Peter Frederik Hansen var født 17. Maj 1862 i Sorø, hvor hans Fader var Gæstgiver. Efter at have besøgt Sorø Skole i Aarene 1871—77 uden at tage nogen Afgangseksamen, kom han til Handelen og uddannedes i forskellige Byer, indtil han i 1884 overtog Herreekviperingshandler Poulsens Forretning paa Torvet i Sorø.

Denne, af de fleste nulevende Soranere velkendte Forretning, hvorfra der i Tidernes Løb er leveret Uniformer til utallige smaa og store Drengene, ledede P. F. Hansen til 1919, da han afstod den til Købmand Pohl. I 1924 overtog han Stillingen som administrerende Direktør for Sorø Bank.

P. F. Hansen blev i 1906 Medlem af Sorø Byraad, og valgtes den 2. April 1921 til Byens Borgmester. Han tilhørte det konservative Parti, hvis lokale Presse ved hans Død giver ham det Lov, at „hans klare og dygtige Ledelse af de Hverv, som efterhaanden blev ham betroet, skabte Ære og Anseelse om hans Navn i vide Kredse.“

Som vist kendt af alle Soranere var den afdøde Borgmester meget sejlsporsinteressert; hans veludhalede Fartøj saas i tidligere Tid Sommeren igennem næsten daglig ude paa Søen, og det vil føles som et Savn ikke mere at se ham — næsten altid ene i Baaden — sejlene Vandet tyndt fra Bred til Bred.

Ved Skoleforeningen *Arosias'* Rusgilde i Aarhus den 28. Juni iaar holdtes Rustalen af Dommer *John Knox*, hvis yngste Søn netop havde bestaaet sin Artium. Vi hidsætter efter Talerens Manuskript hans Indledning, der med sin Henvisning til Talerens egen Dimission vil bevæge et og andet soransk Hjerter.

„Hvis man, naar jeg engang har forladt disse jordiske Jagtegne, aabner mit Hjerter, vil man som en af mit Livs gyldne Datoer finde indskrevet 4. Juli Anno 1885 post Christum natum, thi den 4. Juli for 42 Aar siden satte jeg Studenterhuen fra Madam Thrane for første Gang paa mit dengang baade sort- og rigtlokkede 17-aarige Hoved. Vi havde samme Dag om Morgenen været oppe i Engelsk og om Eftermiddagen i Græsk, saa De vil se, mine unge Venner, at Datidens Lærere — Snyderne hed de altid populært i min Skole, Sorø Akademi — var mindst ligesaa lidt hensynsfulde mod de stakkels Drengene ved Lægningen af Eksamensskemaet, som de er det nu om Dage; i saa Henseende har Traditionen ganske holdt sig. Den næste Dag, da

Matematikerne til en vis Grad ogsaa var blevet Studenter, fulgte Skolens stilfulde Afskedsfest for alle dens Dimittender. I Akademiets smukke Aula var Festbordet dækket for Lærerkollegiet og Dimittenderne, og Præsidiets førtes af vor meget repræsentative Rektor, i Almindelighed kaldet *Nero* — ikke paa Grund af noget som helst grusomt i hans Temperament, men udelukkende fordi vi hos ham fandt en umiskendelig og slaaende Lighed med den berygtede Romerkejsers. Efter Middagsmaaltidet skiltes Bukkene og Faarene, Realisterne drog landværts til deres Gildeshal og vi 11 Studenter — flere var vi nemlig ikke — stævnedes søværts til det berømte Parnassos, og paa den skovkranste Høj over den blanke Sø stod saa Gildet i den vidunderligste Sommernat med Sang og Klang, og efter gammel soransk Tradition var nogle af vore mest yndede Lærere med som Gæster, og aldrig i mit Liv glemmer jeg Hjemfarten over den blanke Sø i Morgensolens Straaleglans — vor bastante Sanglærers kraftige Røst hører jeg endnu. Saa fulgte nogle Festsdage, hvor særlig Forældrene til kvindelige Balpartnere gav Udtryk for Glæde, men tillige for en vis Vemod ved den forestaaende Adskillelse, og endelig kom Dimissionsdagen, som jeg for Resten ikke har noget særlig udpræget Minde om. Translokationsdagen paa en Kostskole er altid en stor Festsdag, præget af den umiddelbart forestaaende Hjemfart til en dejlig lang Sommerferie, og mine Translokationsminder fra hele Skoletiden er særlig præget af to Ting: for det første vor gamle Hymne: „Domum, domum dulce domum“, som de den Dag i Dag synger i Sorø, og dernæst af Skolens Middagsbord; efter Instruks for Økonomen skulde Middagen nemlig den Dag bestaa af Kyllingesteg med nye Kartoffler og Agurkesalat og Jordbær med tyk Fløde. Af Kyllingestegen maatte der nødvendigvis kun være bestemt tilmaalte Rationer, men Jordbærene serveredes ad libitum, og hvad det vil sige overfor en sulten Drengeskole paa ca. 100, kan De vist kun i Deres dristigste Fantasi forestille Dem. Mine Minder herom kan jeg bedst udtrykke paa samme Maade som den tyrkiske Læge, der for mange Aar siden havde været til Lægekongres i Kjøbenhavn, og som, da han blev spurgt om sit Indtryk af Kongressen, kun svarede: „Abdallah, hvor de aad!“

Mon det ikke var en Idé en Gang at bede den udmærkede Dommer i Ning og Hasle m. fl. Herreder holde Rustalen i Soransk Samfund?

SORANSK AFTEN

Fredag den 14. Oktober Kl. 7½ afholder Soransk Samfund i Domus medica's Lokaler, *Amaliegade 5*, en

SORANSK AFTEN

for Medlemmer med Damer.

Der finder først en Aftenunderholdning Sted med Foredrag af *soranske Komponisters og Digteres Sange* ved Koncertsangerinden, Frøken *Edith Norrie*, og Konference af Samfundets Formand, Stabslæge *Gordon Norrie* om *Erindringer fra Sorø*.

Efter Aftenunderholdningen er der Spisning ad libitum — hver betaler for sig — og derefter Dans til Kl. 1.

Paaklædning: Aftendragt.

ENGAGERINGSKONTORET

24-aarig Soraner søger Plads ved Bankvirksomhed. Real-examen, Handelsexamen samt tysk og engelsk Handelskorrespondance. For Tiden Bankassistent i Provinsen.

25-aarig Soraner, cand. jur. 1ste Kar., for Tiden Sagførersfuldm. i Provinsen, ønsker en lignende Stilling i Nærheden af eller i København.

32-aarig Soraner, cand. phil. med 1ste og 2den Del af Skoleembedsexamen, søger Stilling som Lærer ved Skole, helst i Provinsen. Naturfag, Mathematik og Regning. Godt Anbefalinger fra tidligere Pladser (Vikar).

20-aarig Soraner, stud. jur., 1ste Del af juridisk Embedsexamen, søger Plads paa Sagførerkontor i København med ca. 4 Timers daglig Arbejde.

51-aarig Soraner, tidligere selvstændig Fotograf i Provinsen i 25 Aar, søger Stilling eller delvis Beskæftigelse helst ved sit Fag, om muligt i København. Dygtig Fagmand og glimrende anbefalet.

21-aarig Soraner, Realexamen, søger Stilling ved Handelsvirksomhed eller Lagerexpedition, helst i Kemikaliebranchen. Har været Apothekerdiscipel 2½ Aar.

Henvendelse til

E. Bang,
Julius Thomsensgade 23.
Telefon Nora 1532 v.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONSGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„FORTUNA“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kl.s Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol.

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéeerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

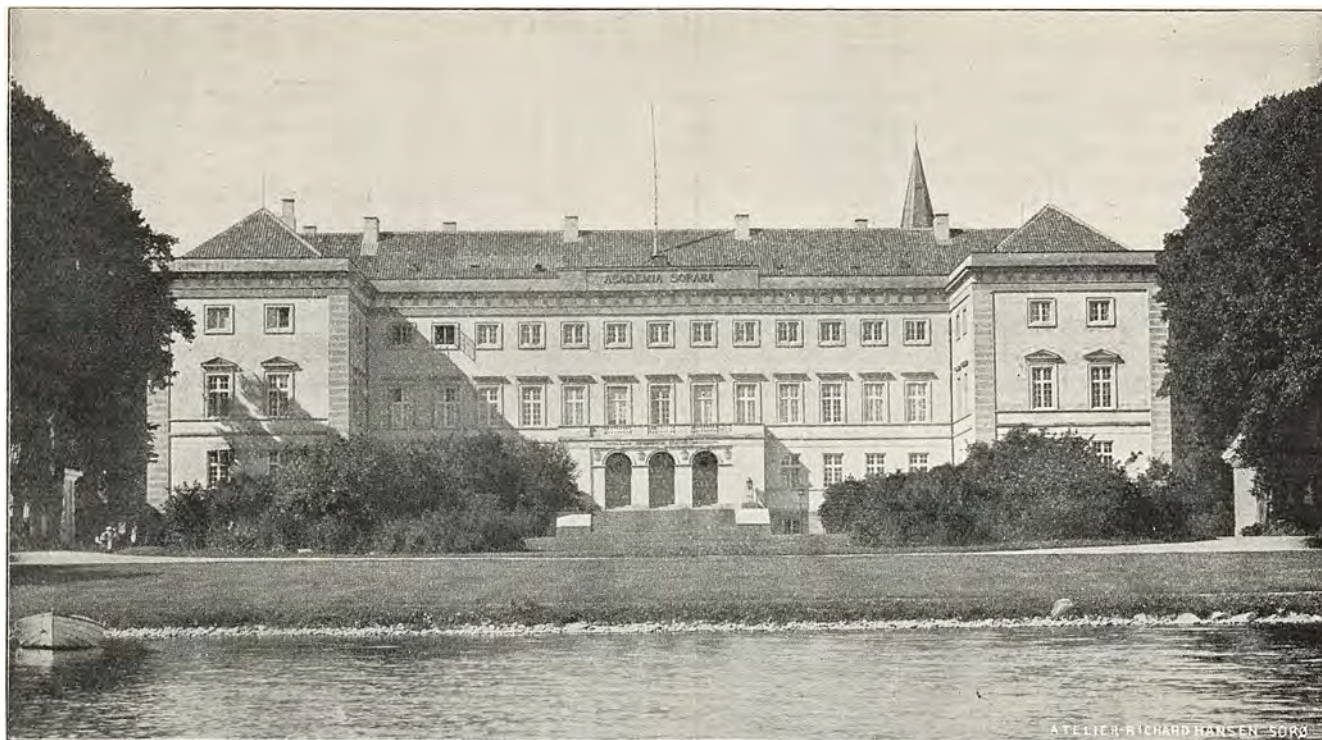
RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kl.s Servering
Moderate Priser

AS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og alholder
Kursus for unge Piger
Margdalene Lauridsen
SORØ TLF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfædt, Rømfædt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORØNER-BLÅDET

12. AARGANG

Nr. 10

Oktober 1927

FRA CARL BAGGERS SORØTID

I. Gratistens Drengaar og Lømmelalder.

Ved H. G. Orlík.

Den 18. April 1822 nedlagde Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler en allerunderdanigst Forestilling for Frederik VI om Betingelserne for Antagelse af Elever i Sorø Akademis Skole, og i den kgl. Resolution herpaa af 26. s. M. hedder det: „Gratistpladserne skulle fortrinligen være for Børn af Embedsmænd, som have tjent Os og Staten i vigtige og anseelige Embeder. Alle Ansøgninger om disse Pladser skulle Os fra Direktionen allerunderdanigst forelægges, da Vi ville bestemme, hvem dertil skal antages“. Altsaa indgav Direktionen — den 8. August s. A. — en Indstilling om Besættelse af Fripladserne, bilagt to Lister over samtlige Ansøgere, delt i to Grupper, med forskellige Oplysninger. Om *Carl Bagger*, opført paa Liste A. over dem „som have nærmere Adgang til allernaadigst Opmærksomhed“, oplyses, at „hendes [s: Ansøgerinden, Etatsraadinde Bagger's] Søn, forrige Justitiarius Bagger i Københavns Politiret, døde fra dette Barn, da det kun var 3 Aar gammelt. Ansøgerinden har siden den Tid sørget for sin Sønnesøn og holder ham nu i Roeskilde Kathedralskole, men Tidsonstændighederne have saa meget forringet hendes Indtægter, at hun ei kan udrede de dermed forbundne Udgifter uden at udsætte sig selv for Trang“, og dertil føjer Direktionen som sin Anmærkning: „Deres Majestæt har i et allerhøjeste Rescript til denne Direction af 8. Septbr. f. A. [s: 1821] befalet, at der i sin Tid skulde tages særdeles Hensyn til afdøde Justitsraad og Justitiarius Bagger's Fortjenester som Embedsmand“.

Den 13. August 1822 resolverede Frederik VI., hvem der skulde have de otte Gratist-Pladser i den nye Skole i Sorø, og den 24. s. M. sendte Universitetsdirektionen Direktor Tauber en Fortegnelse over de heldige. Paa Listen figurerer *Carl Bagger* som Nr. 1 — dog nok kun fordi Fortegnelsen nævner Børnene i Bogstavorden; betegnende for Valget som for den Tids departementale Maade at give en saadan Meddelelse paa er det ellers, at Direktionen om to af Gratisterne, *Bülow* og *Buchwald*, ikke synes at have vidst deres Fornavne og derfor har ladet disse staa in blanco i Skrivelsen; det var tilstrækkeligt, at den første var „Søn af Fru Bülow født Baronesse Güldencrone“¹⁾ og den sidste af „Kammerherre og Oberst Buchwald, Hofchef hos Hendes Kongelige Højhed, Hertuginde af Augustenborg“! De øvrige fem Gratister var *August Rist*, Søn af Kommandørkaptajn Rist; *Caspar Vilhelm Rousing*, Søn af Kammerraad Rousing i Stubbekjøbing²⁾, *Frederik Gottlieb Krat-*

¹⁾ Faderen til *Carl Ludvig Christoffer Bülow* (død som juridisk Student 1835) var den fra sit Embede som Stiftamtmand i Sjælland i 1820 suspenderede og ved Højesteretsdom Aaret efter kasserede Gehejmekonferensraad og Kammerherre Christoffer Schöller v. Bülow (1770—1838), til Tybjerggaard, Nordfeld og Ovelgønne; Moderen hed *Emilie Augusta Maria v. Güldencrone* (1772—1852).

²⁾ Ogsaa her var Faderen en for Underslæb kasseret Embedsmand og Moderen *Johanne Christine* født *Munthe* af Morgenstjerne (1779—1868) den, hvis fornemme Her-

zenstein Stub, „Søn af afgangne Maler Kratzenstein Stub og [NB.!] Sønnesøn af Commandeur Stub“, *Georg Flemming Tillisch*, Søn af Oberst Tillisch „ved Sorø“ d. v. s.: paa Kammergave, og *Georg Zytphen*, Søn af Oberst Zytphen i Kjøbenhavn.

Ingen af disse syv Gratister drev det til noget synderligt; Rousing døde allerede i 1823 og Stub i 1837 — som ung juridisk Kandidat (se *Hennings'* soranske Studenterbioografier Nr. 27); Bülow, Rist (der blev Politifuldmægtig og Distriktsforstander samt Kammerraad — men ogsaa Fader til Forfatteren, Oberst P. F. Rist) og Zytphen (der ved at gifte sig med Arvingen til Adlersborg endte som Lehnsbaron og Kammerherre etc.) forlod Skolen uden Eksamen; Hugo Emil Buchwald blev Dommer, først i dansk, siden i prøjssisk Tjeneste i Slesvig (*Hennings* l. c. Nr. 17) og Tillisch Retsbetjent og Kammerherre (*Hennings* l. c. Nr. 21). Den eneste af de otte, der opnaaede et Navn, som ikke glemmes i Danmark, en vemodsfuld, bitter og dyrekøbt Berømmelse, var Listens Nr. 1: *Carl Bagger*. „Søn af afgangne Justitiarius i Politiretten i Kjøbenhavn Bagger“ — og af en lille forløkket Tobakshandlerjæmfru fra Frederiksberg, „hemmeligt fødende“ paa Fødselsstiftelsen og død ugift 1½ Aar efter sin Søns Fødsel.

At han, der kom til Sorø fra Roskilde Skole, ikke var glad ved Byttet, er udførlig omtalt andetsteds og senest her i Bladet³⁾; nogen nem Dreng har han vistnok heller ikke været at have at gøre med. Fra den af Skolens Adjunker som Inspektorer førte Protokol, et af de vigtigste Kildeskrifter til Skolens Historie i dennes første Decennier, henter vi følgende Notater om den vordende Digter; Navnet i Parentesen efter Dagsangivelsen angiver den inspektionshavende Lærer, der den Dag har ført Protokollen. Bagger var straks blandt de sorte Faar:

10. Oktbr. 1882 (Lütken): *Bagger* og *Schiødte* [Søn af Pastor S. ved Garnisonskirken i Kjøbenhavn; forlod i 1826 Sorø uden Examen] reprimanderet for at have slaet en af de smaa.

12. s. M. (Lütken): Uanstændig Kiv i Gaarden og i Gangen imellem Eleven *Bagger* og Disciplen *Castenskjold* [Søn af Major C., forlod Skolen 1823].

26. s. M. (Kaalund): Eleven *Bagger* vil altid støde og slaae de Mindre, ja har endog sparket *Zytphen* saaledes, at han let kunde kommet tilskade. Han fortjener i flere Henseender skarpt Tilsyn.

27. s. M. (Lütken): Givet *Bagger* en meget alvorlig Formaning og forestillet ham, at han just mere end nogen anden [!] har at beflitte sig paa en upaaklagelig Opførsel.

Dette var Carl Baggers første Maaned i Sorø; han her senere i Digtet: „De tyvende Kirker II. Sorø“ kun al for godt husket hin Tid, da hans Fremtidsdrømme om Storhed som en af Folkets Førere ynkelig blev slaet ned:

Her var lærde Mænd, hvis Tanker
aldrig ændsed liden Dreng:
stakkels Mirabeau gik søvnig,
taus Demosthenes iseng.

Her begreb jeg først mit Indre,
her jeg fatted, hvad jeg var;

komst og Energi fik Sønnen paa Sorø, se *Olaf Carlsen: Slægten v. Munthe af Morgenstjerne og Sorø* i Sor. Bl. 11. Aarg. Nr. 6, S. 43.

³⁾ *Poul Schjærff*: To misfornøjede Soranere I., Soraner-Bladet, 5. Aarg., Febr. 1921, Nr. 11, Side 90 ff.

„Du er kun en Dreng, som andre,
men Du været har en Nar.

Sæt Dig ned og lær din Lectie,
læs og husk, Du er Gratist,
Viid at Staten Dig til Regnskab
fordre vil engang tilsidst“

16. Novbr. 1822 (Daugaard): Et Klammeri mellem *Bagger* og *Tillisch*, hvorover hin klagede for mig og gav Anledning til at opdage, at *Bagger* ofte forstyrrer sine Contubernalers Roe, ja endog undertiden hjemsøger de andre Værelser som en Rolighedens Forstyrrer. Han er bleven alvorlig irettesat og truet med at komme paa Forsamlingssalen [„Dovensalen“, hvor de dovne og urolige Hoveder lærte Lektier] under speciel Opsigt samt at vorde anklaget for Director.

28. Januar 1823 (Daugaard): *Bagger* og *Buntzen* [se *Hennings* l. c. Nr. 3] befandtes at øde deres Tid og Flid med at tegne nogle ikke altfor anstændige Stykker, hvorfor de bleve alvorlig irettesatte [og dette skete paa Drengegenes Fridag, Dannerkongens Fødselsdag, en af Landets og Skolens fornemste Højtidssage!]

21. Maj 1823 (Daugaard): Et Klammeri mellem *Bagger* og *Monrad* [se *Hennings* l. c. Nr. 16] bilagde Hr. Lütken.

28. s. M. (Wilster): Ved Svømningen havde *Bagger* uden Tvivl angrebet sig for stærkt, thi han maatte strax efter tilsengs, men en halv Time efter var han igjen paa Benene og i høieste Velgaaende.

I over et halvt Aar ingen Bemærkninger, saa noteres det:

12. Oktbr. 1823 — en Søndag: *Bagger* var med Hr. Daugaard i Slagelse, og herom fortæller Daugaard selv i et Brev af 18. Oktober til sin Kæreste (se: *Biskop Daugaard*, en Mindebog, I, S. 324), at han tog *Bagger* med „for at more ham“. Det har utvivlsomt været den rette Maade at tage Drengen paa, og mulig hænger det sammen med denne forstaaende Venlighed, at der i et Fjerdingaar efter ikke er Klage over *Bagger* i Protokollen.

Men saa kom der atter en vanskelig Periode — han har i det hele haft det i Raptusser; nu hedder det:

11. Jan. 1824 (Lütken): Med Huusarrest belagte [formedelst Dovenskab] *Bagger*, *Chr. Møller*, *Mehren* [to smaa Helsingørnere, Skolens sorte Faar, ingen Examen!]

14. s. M. (do.) *Schmettau* [se *Hennings* l. c. Nr. 9] og *Bagger* inviterede til Geheimeraad Stemmanns. At benytte Indbydelsen tillodes den sidstnævnte (*Bagger*) paa Grund af Lector Estrups Intercession. Directoren tillod dem begge at udeblive om Aftenen over Sengetid.

18. s. M. (Wilster): Holdes hjemme formedelst slette Characterer i Ugens Løb: *Bagger*, *Chr. Møller*, *Schiødte*. Om Aftenen Concert. Nogle faae Elever bleve hjemme derfra af egen Drift, *Møller* og *Schiødte* holdtes tilbage. *Bagger* havde atter ved Hr. Doctor Estrup udvirket Eftergivelse.

Estrup, forstaaende og mild, har aabenbart begrebet, at en Karakter som Baggers helst maatte paavirkes ved Godhed. Men i Februar gik det rent galt for den stakkels Fyr.

6. Febr. 1824: *Bagger* formedelst Uorden under Lector Kielsen efter Directors Bestemmelse forkyndt 8 Dages Husarrest.

28. s. M.: Da Hr. Pedersen [Musiklæreren] om Eftermiddagen holdt Syngeøvelse her i Forsamlingssalen [i det

daværende Alumnat, „Regensen“) tillod *Bagger*, der tilligemed flere var indladt som Tilhørere, sig først at støje og lee og siden, da Hr. Pedersen paahød Rolighed, at give Gjensvar paa en uartig og usømmelig Maade. Hr. Pedersen fandt det nødvendigt at klage til Directoren, der i de forsamlede Læreres Nærværelse gav *Bagger* en streng Irettesættelse, paalagde ham at bede Hr. Pedersen offentlig om Forladelse, samt tilkjendte ham Udelukkelse fra Ballet imorgen — hvilken sidste Deel af Straffen dog haabes eftergivet, paa Hr. Pedersens forventede Forbøn.

test.

Chr. Lütken.

29. s. M. (Lütken): Om Morgenen Kl. 9 blev Examens Udfald communiceret Eleverne, ved hvilken Lejlighed Eleven *Bagger* bad Hr. Musiklærer Pedersen om Forladelse i samtlige Læreres og Elevers Paahør. Paa Hr. Pedersens Forbøn fik *Bagger* Tilladelse til at bivaane Ballet, hvor han først indfandt sig siddigt og ikke dansede.

Ovenpaa dette ubehagelige Udslag af Carl Baggers Gribebider-Tilbøjelighed faldt han i lang Tid til Ro, og Inspektionsprotokollen har intet om ham. I Juni støder vi atter paa hans Navn:

18. Juni 1824 (Wilster): Forleden Dag hørtes en Hylen paa Nr. 5 [Baggers Kammer] foranlediget af at *Krøgh* [Frederik K. gik 10 Aar i Sorø men opnaaede ingen Eksamen; Søn af Sejrherreren ved Isted] var bleven vixet lidt af *Bagger* formedelst Spektakler. Dette paadrog *Bagger* en Irettesættelse af mig. I nogle Dage turde *Krøgh* af Frygt ikke være paa sit Kammer. Ved nærmere Undersøgelse befandt, at *Krøgh* havde udbredt det Rygte blandt sine Kammerater, at jeg i ovenanførte Anledning havde givet *Bagger* et Ørefigen. At denne vilde tugte ham for Løggen er ligesaa begribeligt, som at Pogen var bange for sit Skind. Imidlertid bilagdes Sagen uden Strafs Anvendelse, fordi *Krøgh* fornylig havde faaet sin Ryg varmet⁴⁾. Han maa tidlig kroges, skal han blive en god *Krøgh*.

7. Juli 1824 (Wilster): Eleverne have erholdt nye Flitsbuer af bedre Træ, da de gamle næsten alle vare itu [de brugtes til Fugleskydning]. En gl. Skade opdagedes, nemlig at 2 Skabsdøre havde tjent Bueskytterne til Skive, og er fulde af smaa Huller. Reparationen af denne Skade paalagdes de skyldig befundne, nemlig *Bagger* og *Buntzen*, af hvilke hiin ved Irettesættelsen ikke viste stor Anger.

Det vil ses, at Tonen i Omtalen af *Bagger* er bleven en anden — vel haade fordi han noget havde udviklet sig til det bedre, og fordi *Lærerne*, i hvert Fald Wilster, havde faaet noget mere Blik for hans og de andre Børns Individualitet. I Skoleaaret 1824—25 rykkede *Bagger* (som Nr. 8 af 9) op i øverste, d. v. s. 4de Klasse B; han var nu 17 Aar gammel, var begyndt at komme paa Basnæs, og paa hans Udvikling passer nu Skildringen af ham hos Villh. Møller⁵⁾. Endnu i Begyndelsen af det nye Skoleaar kneb det dog med at være Skolelovene underdanig.

⁴⁾ nemlig den 3. s. M., da han sammen med *Mehren* og *Chr. Holstein-Ledreborg* (et af de meget sorte Faar, forlod 1827 Sorø uden Eksamen) var opdagede dels i at gøre Gæld hos Købmændene i Byen, dels i at ryge Tobak, hvad der afstedkom en vældig Opstandelse, hvorom den skikkelige *Daugaard* den 4. ender med at skrive i Protokollen: „Mit inderlige Ønske er, at det maatte blive den sidste Historie af den Art, saalænge Academiet staaer“!!

⁵⁾ Nogle biografiske Noter ved Udg. af Carl Baggers sam-

12. Septbr. 1824 (*Daugaard*): *Malling*, *Bagger*, *Buntzen*, *Fiedler* og *Rist* gik i Vandet, skøndt sligt om Søndagen er forbuden [!]. Det strafværdige i denne Forseelse forøges ved den Omstændighed at bemeldte Elever med Flere i forrige Uge skulkede fra de faste Svømmetimer tildels under Paaskud, at Vandet var for koldt. Denne Lyst til at overtræde det Befalede og gjøre det Forbudne begynder at gribe om sig, og skulde en lignende Modvillighed yttre sig igjen, synes strengere Forholdsregler (maaske corporlig Straf eller formelig Arrest) nødvendige, end det gjængse Tvangsmiddel: Huusarrest om Søndagen, der slet ikke er følelig, naar Veiret er daarligt eller naar Eleven ikke er udbuden. Jeg maa saa meget mere urgere paa Strænghed, for muligen at qvæle det Onde i Fødselen, som Academiets Organisation, ifølge hvilken Inspectores ikke ere Mesterlektianernes Lærere, ikke har givet Inspectores det Baand paa Eleverne, som enhver Lærer qva talis har.

Daugaards kloge Raad hjalp dog ikke, thi den 14. s. M. maa han selv skrive i Protokollen: Igaar udeblev *Bagger* fra Svømmingen, uagtet Directors derom gjorde almindelige Paamindelse i Klasserne. Klage indløb fra Captain Thomsen [Gymnastiklæreren] og *Bagger* nægtedes Udgang om Søndagen i denne Maaned.

Hermed synes Baggers Drengenunder i det væsentlige at være ebbet ud; han nævnes ikke oftere i Protokollen som Delinquent, men endnu d. 26. Februar 1825 blev det i Lærerforsamlingen i Anledning af Halvaarseksamen og Tildeling af „Erindring og Advarsel m. H. t. betydelige Mangler“ vedtaget at admonere *Bagger* og *Valdemar Fiedler* [B.s senere Svoger, se Hennings l. c. Nr. 7] „for Mangel paa Skoleorden og Barnagtighed“. Og denne Advarsel har virkelig frugtet, thi ved Skoleaarets Afslutning den 31. Juli 1825 faar Carl *Bagger* af Direktor Tauber følgende smukke og om fuld Forstaaelse vidnende Testimonium:

„Denne Elev har viist kjendelig Forbedring i Hjemmelid og Opmærksomhed i Skoletimerne, og hvor Spor af Letsindighed have yttret sig, have disse sædvanlig funden Undskyldning i hans af Naturen flygtige men godmodige Charakter. I sine Fritimer viser han megen Sans for ædle Selvbeskæftigelser.“

* * *

SORANSKE MINISTRE

Ved *Olaf Carlsen.*

Ved at sysle med historiske Studier finder man næsten overalt et Spor, der leder Tanken mod Sorø, — og dette selvfølgelig især, naar man selv er Soraner. Ogsaa for den politiske Histories Vedkommende er det ikke saa sjældent Tilfældet, og jeg har her i Bladet fremdraget et Eksempel i min Artikel om *Regenburg* og *Soranerne i Slesvig*. Det er i den politiske Historie naturligt ikke saa meget Sagen som Personen, der vil have soransk Interesse; og set fra et soransk personallhistorisk Synspunkt kunde der skrives ikke saa lidt om Soranernes Indsats i vor nyere, politiske Historie. Men da det vel ikke gaar an at fylde *Soraner-Bladet* med Afhandlinger om dette Emne, skal jeg indskrænke mig til en blot Navne-

lede Skrifter, 2. Bind, S. XVII ff. og Anmærkningerne her til l. c. S. 538, se navnlig Taubers Vidnesbyrd, dat. 31. Juli 1824.

fortegnelse over de Soranere, der siden den frie Forfatnings Indførelse har indtaget de fremskudte Poster i vort politiske Liv, som Ministerstillingerne maa siges at være.

I det saakaldte Martsministerium fra vor politiske Friheds Morgengry havde ingen Soraner Sæde; det var endnu kun 22 Aar siden, den genoprettede Skole havde dimitteret de første Studenter. Nævnes bør det maaske dog, at Udenrigsministeren, Lensgreve *F. M. Knuth*, havde nær Tilknytning til Sorø, idet han Aaret før var udnævnt til Amtmand i Sorø og af Christian VIII var udset til som Overdirektør for Akademiet at realisere den store Plan om Højskolen i Sorø.

Da Ministeriet et halvt Aars Tid senere rekonstrueredes, betroedes imidlertid Stillingen som Finansminister i Novemberministeriet til den kun 33-aarige Rigs greve *W. C. E. Sponeck*, der skulde blive Ministeriets bærende Kraft.

Aaret efter — den 21. Septbr. 1849 — mødte han blandt Kollegerne som ny Indenrigsminister sin et Aar ældre Kammerat fra Sorø, *M. H. Rosenørn*. Da Ministeriet den 13. Juli 1851 blev Genstand for en Rekonstruktion i konservativ Retning, afgik Rosenørn, og Sponeck maatte fortsætte som eneste Soraner uden heller at faa Undsætning ved de følgende Aars hyppige Omdannelser af Ministeriet; han afgik først med Ørsted den 12. Decbr. 1854.

I det paafølgende Ministerium Bang blev *H. I. A. Raasløff* Minister for Slesvig, han fratraadte den 18. Febr. 1856, fordi han i den slesvigske Sprogsag var i Modstæning til de fleste af sine Kolleger.

Andræs Overtagelse af Konsejlpresidiet senere paa Aaret betød ligesaa lidt nogen Optagelse af en Soraner som da Hall i Foraaret 1857 traadte til; og heller ikke det af en Hofkrise udgaaede Ministerium Rottwit fandt det formaalstjenligt at tælle en Soraner i sin Midte; men da Hall dannede sit andet Ministerium den 24. Febr. 1860 blev Raasløff Minister ad interim for Holsten og Lauenborg; han blev dog ogsaa denne Gang uenig med de øvrige Ministre og traadte tilbage den 30. Marts 1861.

Det berømte Ministerium Monrad havde i dets første Sættelse ingen Soraner; men herpaa bødedes der, da Stamhusbesidder *H. R. Carlsen* den 10. Maj blev Indenrigsminister.

Det næste Ministerium, Bluhmes andet, havde intet soransk Element, og det maa vel derfor siges kun at være en rimelig Ordning, at Soranerne nu for første — og hidtil eneste — Gang saa en af deres som Ministerchef. Det blev Greve *Emil Krag-Juel-Vind-Frijs*, der stod for Styret fra den 6. Novbr. 1865 til den 28. Maj 1870. Frijs overdrog Klassekammeraten *Th. Rosenørn-Teilmann* at bestride Hvervet som Kultusminister, hvilken Stilling han beklædte til den 4. Septbr. 1867, og desuden blev han Justitsminister ad interim fra 27. Juli 1864 til den 17. Aug. 1868. Til den første Ministerpost anvendte Greve Frijs senere en anden Klassekammerat, Provst *Aleth Hansen*, der er kendt fra Venskabet og Samarbejdet med *Regenburg*. Aleth Hansen var Kultusminister fra den 15. Marts 1868 til den 22. Septbr. 1869.

I det efterfølgende Ministerium Holstein besattes Posten som Udenrigsminister med Baron *O. D. Rosenørn-Lehn*, som beholdt den ogsaa i Ministeriet Fønnesbechs kun etaarige Levetid, og med dette Ministerium faldt han den 11. Juni 1875, men kun for nogle Maanedere senere at genindtræde i Ministeriet Estrup. Ved sin Død den 21. Maj 1892 havde Soraneren Rosenørn-Lehn altsaa

med de faa Maaneders Afbrydelse i 1875 — fra den 11. Juni til den 11. Oktbr. — været dansk Udenrigsminister i 22 Aar.

Da Estrup afløstes af Ministeriet Reedtz-Thott, fik Soranerne ved dets første Sættelse ingen Repræsentant; men 25. April 1896 fik Oberst *J. G. F. Schnack* Portefeuillen som Krigsminister, og han genoptog Stillingen 28. Aug. 1899 i Ministeriet Hørring og holdt den i det sidste Højreministerium, H. Sehesteds, hvor hans Skolekammerat, Direktøren for Landbohøjskolen, Hofjægermester *Fr. Friis* til Duellund var Landbrugsminister. De afgik med Ministeriet den 24. Juli 1901.

Soranerne deltog ikke i Dannelsen af det første Venstreministerium, og i det andet, I. C. Christensens, kunde det kun blive til en Privatist fra Sorø, nemlig Udenrigsministeren, Greve *Raben-Lovetzau*.

I Ministerierne Neergaard og Holstein finder vi ingen Soraner, og efter denne lange Pause møder vi da *Christopher Krabbe* som Forsvarsminister i Zahles første Ministerium fra 28. Oktbr. 1909 til 5. Juli 1910.

I Klaus Bernthsens Ministerium, der sad til 21. Juni 1913, var Grosserer *O. B. Muus* Handelsminister.

Zahle har maaske ikke været saa helt tilfreds med den Soraner, han tidligere havde haft til Forsvarsminister, og han undgik derfor at optage en af disse i sit andet Ministerium.

I den Triumf, som Modstanderne følte over Ministeriet Zahles Fald, kunde derfor ogsaa Soranerne have Grund til at deltage; thi for den tilføjede Tilsidesættelse fik de nu Oprensning, idet Skibsrheder *M. N. Suenson* blev Handelsminister i det Ministerium, som Liebe dannede i de stormfulde April dage i 1920.

I det kortvarige Forretningsministerium Friis fra samme Aar var Kammerherre *O. C. Scavenius* Udenrigsminister, og dennes Portefeuille overdroges derpaa i Ministeriet Neergaard til Kammerherre *H. Scavenius*, der traadte tilbage den 9. Oktober 1922.

Som den foreløbigt sidste soranske Minister indtraadte Retspræsident *K. K. Steincke* som Justitsminister i vort første socialdemokratiske Ministerium.

* * *

KGL. SKOVRIDER J. F. AMMITZBØLL FYLDER 70 AAR

Paa Undervisningsministeriets derom nedlagte Forestilling har det under 3. Oktober 1927 behaget Hans Majestæt Kongen at meddele Skovrider ved Sorø Akademis 1. Skovdistrikt *Johannes Frederik Ammitzbøll*, R. af Dbg., Afsked efter Ansøgning paa Grund af Alder fra det ham betroede Embede i Naade og med Pension fra 31. Oktober 1927 at regne samt at benaade ham med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

— — —

Skovrider Ammitzbøll naaede den 23. September den Alder, med hvilken man efter de gældende Bestemmelser ikke blot kan men skal søge sin Afsked — og herimod kan intet indvendes; de yngre Kræfter maa frem og gøre deres Skyldighed. Men ligesaa svært det ofte er for en ellers rask og arbejdsduelig Mand at forlade sit Arbejde, lige saa vanskeligt kan det synes at faa en Erstatning for den, der i en Aarrække paa fortrinlig Maade har passet og er vokset ind i en betydningsfuld Gerning. Dette gælder vist

ogsaa ved denne Embedsnedlæggelse. Sorø Akademi har i sin nu fratrædende Chef for 1. Skovdistrikt haft en god Mand, og det er med Føje at han, som „Statstidende"s officielle Meddelelse angiver, følges til Dørs med fuld Homnør.

Skovrider Ammitzbøll er ved sit Ægteskab med Fru Valgerda Ammitzbøll født Bojesen Svoger til Soranerne hlv. Kommandør i den siamesiske Flaade Magnus Bojesen, Statsskovrider Hilmar Bojesen og Forpagter Viggo Bojesen paa Rangle Mølle ved Jyderup og saaledes nøje knyttet til soranske Kredse; hans Søn er soransk Samfunds nuværende Sekretær stud. polyt. Jan Ammitzbøll. — Skovriderens soranske Personalialia er saaledes i den skønneste Orden. Men hvad Realialia angaar er han

Kgl. Skovrider J. F. Ammitzbøll.

som fra 1896 har været Skovrider for Sorø Akademis 1. Distrikt, i endnu højere Grad knyttet til vor Skole og dens Gods, og herom har Soraneren og Forstmanden, Skovrider A. Hollen, Geelsvang ved Holte, smukt gjort Rede i en Fødselsdagsartikel, der paa Skovrider Ammitzbølls 70 Aars Dag fremkom i „Berlingske Tidende" for den 23. September, og som vi her tillader os at gengive in extenso med en enkelt Udeladelse:

„Kgl. Skovrider J. F. Ammitzbøll, som idag fylder 70 Aar, er født paa Klaks Mølle ved Horsens som Søn af Proprietær Ammitzbøll. Han blev Forstkandidat i 1880, var en kort Tid Skovrider paa Hald Hovedgaard, hvorefter han gik ind i Statsskovvæsenet som Forstassistent. I 1896 blev han Skovrider for Sorø Akademis 1ste Skovdistrikt, som omfatter de Skove, der grupperer sig om Sorø Sø fra Tuel Sø mod Nord helt ned til Susaaen ved dens Udløb i Tystrup Sø, altsaa de Skove, hvor saa mange „gamle Soranere" har færdedes i deres Skoleaar.

Skovrider Ammitzbøll har i de 31 Aar, han har administreret sit Distrikt, været Sorø Akademi en overordentlig god Mand. Stiltfærdig og flittig, som han er, har han ikke søgt sig slaact op ved Reklame, men han har vidst, hvad han vilde, og med Dygtighed og Kærlighed til sin Gerning har han, trods Tidernes mange vilde Skud — ogsaa paa Skovbrugets Omraade — holdt sin én Gang afstukne Arbejdslinie.

For Sorø Akademi, som er Navnet paa det Sorø Skole og Opdragelsesanstalt tilhørende Gods, hvis Over-skud anvendes til forskellige kulturelle Formaal, er det af den største Betydning, at Godsets Skove administreres saaledes, at de til enhver Tid — de vekslende Konjunkturer taget i Betragtning — aarligt kan give et paaregnet Penge-Udbytte, og saaledes, at Skovene desuagtet staar med saa store Vedkapitaler, at indtræffende ekstraordinære Krav til disses Ydeevne ikke i nævneværdig Grad kommer til at influere paa det regelmæssige Udbytte.

Det vil forstaaes, at Sorø Akademis 1ste Skovdistrikt, som er ca. 2150 ha stort, betyder noget for hele Godsets Økonomi, naar det eksempelvis oplyses, at Distriktets Nettoudbytte i 10-Aaret 1915—16 til 1924—25 gennemsnitlig har været 179,400 Kr. aarlig.

Skovrider Ammitzbøll har, foruden at han har bragt gode Indtægter af Distriktet, behandlet sit Distrikt saaledes, at da man i 1917 maatte gribe til Midlet Pligtugt for at kunne forsyne Befolkningen med blot det nødtørftigste Brændsel, var alle Kendere af Skov her i Landet enige om, at det Distrikt, der, uden at lide Skade, kunde levere mere end noget andet, var Sorø Akademis 1ste Skovdistrikt, og det viste sig ogsaa at være Tilfældet.

Takket være Skovrider Ammitzbølls kloge Administration og dygtige Behandling af Skovene, afleverer han nu, naar han om nogle Maaneder fratræder sit Embede, et Skovdistrikt, som er vel passet og med fortræffelige unge Bevoksninger og Kulturer. Hans Arbejder med Forryngelse af Bøgeskoven ved den saakaldte „Selvforryngelse" vil komme til at staa som lysende Eksempler for dem, der kommer efter. Den Omhu, med hvilken hans Arbejde paa dette Felt er bleven udført, viser, at han er i Besiddelse af en ualmindelig fin Forstaaelse af Skovnaturen og dens Foreteelser, og hans Angst for ved brutale Indgreb at forstyrre den rolige og naturlige Udvikling af Skoven afspejler sig i den Forsigtighed, hvormed han stillede sine Besaaningshugster og plejede sine Besaaninger, der nu vokser frem som fuldendt smuk Ungskov og som fremtidige skønne Minder om den Mands Gerning, der skabte dem.

Det siger derfor sig selv, at Skovrider Ammitzbøll ikke hylkede de ultramoderne Forstmænds Syn paa Bestandsplejen. Hans Hugst i Skoven maa nærmest karakteriseres ved „svag Hugst", men han var konsekvent i sit Syn paa Fremgangsmaaden, og bedre er det, at der nu ved hans Afgang kan siges, at der maaske staar for megen Vedkapital i hans Distriktsskove, end om der havde staaet for lidt.

Selv gammel Soraner vil jeg gerne takke Skovrider Ammitzbøll for alle de mange dejlige Mindetræer, han har holdt Haanden over rundt om i Skovene, f. Eks. paa Parnas, Ægir, Hjortenæs o. m. a. Steder, og saa mindes jeg en Tur sammen med ham igennem Philosophgangen, sidste Efteraar, da Skoven stod i sin fornemste Farvepragt. — Havde Ammitzbøll blot skabt dette ene ultramoderne Stykke Lystskov, kunde han ogsaa nyde sit Otium med Tilfredshed — den er paa denne Aarstid en Lystskov af sjælden Skønhed og Finhed, saaledes som han i den sidste Menneskealder har formet den.

Det er ikke uden en vis Bekymring man maa tænke paa, hvem der mon nu skal afløse Skovrider Ammitzbøll. Kunde det blot blive en Mand, der vil blive i Kontinuiteten og tage Opgaven op i Ammitzbøll's Aand i de store Linier!

Det maa gentages: Skovrider Ammitzbøll har været SorøAkademi en god Mand, og han har tillige været

dansk Skovbrug en værdifuld Fagmand. Han har ikke ladet sig smitte af Krigstidens og Efterkrigstidens sygelige Stræben efter at omsætte de opsparede Kapitaler, en Sygdom, som Samfundet nok efterhaanden vil reagere imod. — Skovrider Ammitzbøll kan gaa ud af sit Embede med Følelsen af med faglig Indsigt og Dygtighed at have skabt nye Værdier og forøget Kapitalerne i de af Sorø Akademis Skove, som har været betroet ham, hvad Eftertiden sikkert vil være ham taknemlig for."

Fra alle de Soranere, gamle og unge, som i en Menne-skealder har glædet sig over at færdes i de skønne Skove, hvis forstaaende og kærlige Røgt har ligget i Skovrider Ammitzbølls Hænder, vil der ved hans Afgang lyde en oprigtig Tak. Mange venlige Hilsner og Tanker vil ved denne Lejlighed gaa til hans nye Bolig paa Torvet i Sorø med Ønsket om en lang, lys og lykkelig Livsaften — nej, -eftermiddag siger vi foreløbig, for med de 70 Aar er han jo endnu en ung Mand, der nu blot gaar ind til et velfor-tjent Otium!

* * *

SORANSKE TRYKSAGER

I.

Som omtalt i Soraner-Bladets Juli-Nummer blev der iaar i Sorø afholdt et Hjemstavnskursus — det 5. i Rækken — hvorved en Række kyndige Folk holdt Foredrag om Sorø Egnens Historie og Natur m. v. Disse Foredrag vil nu efter Foredragsholderens Manuskripter blive trykte og udkomme som XV. Bind af Aarbøger for Historisk Samfund for Sorø Amt — Bindet vil antagelig foreligge i Begyndelsen eller Midten af December iaar.

Ved Velvillie fra Bestyrelsen for det nævnte Samfund vil Soransk Samfunds Medlemmer kunne faa denne Publikation, antagelig til den billige Pris af 4 Kr. pr. Eksemplar. Bogen bliver paa ca. 150 Sider med mange Billeder og Kort og vil, foruden Beretningen om selve Mødet, komme til at indeholde følgende Afhandlinger:

1. Lektor *Alfr. Glahn*: Om Sorø Akademis Bibliotek.
2. Lektor *K. Simonsen*: Sorø-Egnens Geologi.
3. Mag. art. *C. V. Otterstrøm*: Sorø-Egnens Søer.
4. Dr. phil. *J. Brøndsted*: Sorø-Egnens Oldtidsminder.
5. Lektor, Dr. *H. Ussing*: Sorø-Egnens Kulturfysiologi.
6. Graver *Niels P. Larsen*: Sorø Kiirke.
7. Professor *A. Oppermann*: Sorø-Egnens Skove.
8. Lektor *H. Holten-Bechtolsheim*: Chr. Hviid Bredahl.
9. Akademikasserer, cand. mag. *L. F. la Cour*: Hvideslægten.
10. Museumsdirektør, Dr. *M. Mackeprang*: Sorø-Egnens Landbykirker.
11. Dr. phil. *Poul Nørlund*: Sorø Kloster.
12. Rektor *H. Raaschou-Nielsen*: Sorø Skole og Akademier.
13. Dr. phil. *Poul Nørlund*: Antvorskov.

Der følger med nærværende Nummer af Soraner-Bladet en Bestillingsseddel, som i udfyldt Stand snarest bedes sendt Hr. Akademikasserer la Cour i Sorø, fra hvem Bogen, naar den foreligger, da vil blive sendt til Bestillerne. *Bestillingen maa være indgivet inden 15. November.*

Vi anbefaler alle Læsere af Soraner-Bladet at benytte dette Tilbud og skaffe sig denne lille Haandbog i Sorø-Kundskab, hvoraf ingen Soraner kan have for meget.

II.

Hr. *Gustav Hoff-Hansen*, Egholmsvej 18, Holte, forespørger om en eller anden Soraner mulig kunde have Brug for følgende overkomplette Sorana — ganske gratis!

Soransk Tidsskrift IV Bind, 1. og 2. Hefter.

Soransk Tidsskrift V. Bind, 1. og 2. Hefte.

Beretninger om Soransk Samfunds Virksomhed: 1875—82, 82—83, 85—86 og 86—88.

Sorø Skoles Programmer 1886—1919 komplet med enkelte Duplikater samt 1923 og 1926; alle uindbundne.

Om det venlige Tilbud bedes de lysthavende træde i direkte Forbindelse med Giveren.

* * *

GAMLE SORANERE

Den 31. Maj frattraadte Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*, K. af Dbg. og Dbmd., den Stilling, som Medlem af og Næstformand for Sundhedsstyrelsen, som han havde beklædt siden 1909. Ministeriet for Sundhedsvesenet udtalte i denne Anledning sin bedste Tak til Stabslægen for hans mangeaarige og fortjenstfulde Arbejde i Sundhedsstyrelsen og tilsvarende tidligere Institutioner — *Norrie* havde bl. a. siden 1901 været Dekanatssekretær i det i 1909 ophævede Sundhedskollegium — og Sundhedsstyrelsen selv, dens Medlemmer og Tjenestemænd hædrede ham ved en Festlighed, ved Overrækkelse af en Adresse og kostbare Gaver.

Ingeniør *Johannes Rump* har gennem Undervisningsministeriet tilbudt Statens Museum for Kunst en Samling paa omtrent et hundrede Kunstværker, Tegninger, Skulpturer og Malerier, der repræsenterer fransk Kunst i det 20. Aarhundrede.

Samlingen, der allerede er overgivet til Museet, ledsages af et Legat fra Ingeniør *Rump* paa 200,000 Kr., hvoraf Renterne foreløbig skal tilfalde Stifterens Familie, men senere danne et Fond, hvis Midler skal anvendes til at erhverve supplerende Kunstværker. Det er en Betingelse, at Gaven holdes samlet og anbringes i et særligt Ovenlys-Rum, en Sal over Vestibulen i Kunstmuseumsbygningens Frontafdeling, der nu i det kommende Efteraar vil blive indrettet til at rumme Samlingen.

Under 9. August er Politimester i Vejle Købstad med Nørvang-Tørrild Herreder *Hardenak Otto Conrad Laub Kjørbøe* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Hofjægermester *G. Garth-Grüner* har solgt sin Gaard Lille Svenstrup med et Tilliggende af ca. 500 Tdr. Land til sin Søn, Forpagter *Georg Garth-Grüner*. Hofjægermesteren, der siden 1897 har ejet Lille Svenstrup, tager nu Ophold paa sin anden Gaard, Pengeskiftegaard.

Inspektør og Kasserer ved Lægforeningens Boliger, Kaptein *L. F. V. Dahlerup*, Ridder af Dannebrog, er paa Indsrigsministeriets Forestilling under 1. Oktober benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Den 1. Oktober har fhv. Justitsminister, Landstingsmand *K. K. Steincke* paany overtaget sit Embede som Formand for Invalideforsikringsraadet, der hidtil har været beklædt ved Konstitution.

Ved kgl. Resolution af 4. Oktober er Kaptajn af Fodfolket *Laurits Frederik Fischer*, R. af Dbg. og Dbm., Chef for 8. Rataillon udnævnt til Oberstløjtnant af Fodfolket fra den 18. s. M. at regne.

Under 11. Oktober er der i Medfør af Lov Nr. 40 af 25. Februar 1916 § 1 af Sundhedsstyrelsen meddelt Tandlæge *Anne Margrethe Stubbe Teglbjærg* Bevis for, at hun er berettiget til at betegne sig som Tandlæge og til at udøve selvstændig Virksomhed som saadan.

SORANSK AFTEN

Motto: S. O. S.

Den 14. Oktober Kl. 7½ afholdt Soransk Samfund sin første Mødeaften i Sæsonen i Domus Medicas stilfulde Lokaler med et righoldigt Program. Frøken *Edith Norrie*, akkompagneret af Frøken *Rechnitzer-Møller*, sang soranske Sange af Heise, Ebbe Hammerik og Rechnitzer-Møller; særlig gjorde Koncertsangerindens smukke kultiverede Foredrag af Dyvekesangene med Drachmanns dejlige Tekst vel-fortjent Lykke. Samfundets Formand, Stabslæge *Gordon Norrie* holdt en vittig og causerende Konference over sine Erindringer fra Drengæarene i Sorø, da han ifølge en Anmærkning i Karakterbogen var „Kaa, vigtig og opdragen i sin Opførelse!“ Formanden havde mangt et trøstende Ord til Fux'ene. For den lødige, intime Underholdning takkede paa Forsamlingens Vegne Folketingsmand, Redaktør *Holger Ibsen*. Ved det fælles paafølgende Aftensbord talte Overretssagfører *Baron C. U. D. von Eggers* for Bestyrelsen, der gjorde sig ærlige Anstrængelser men med saa slet Belønning, idet Medlemmerne (in casu med Damer) gav saa daarligt Møde. Forsamlingen, der talte henvend 40 Deltagere gav sin Tilslutning til Taleren og fik iøvrigt paany Lejlighed til manifestere, at Soranerne ikke véd hvordan der skal raabes Hurra. Det lille eksklusive Selskab hengav sig derefter til Dansens Lyksaligheder under tre „rhythme kings“ inciterende Jazz. Der blev traadt Foxtrott og One-step isprængt sporadiske Spjæt af Charleston og Black-Bottom indtil Klokken slog 1, og den lille Natbevilling var udløbet. For lukkede Vinduer og nedrullede Gardiner smældede „Billy Boy“ som „Extra“, idet Musikkens Janitsjar tog sig sammen i en sidste hektisk Kraftanstrængelse.

Alle Betingelser for at Gæsterne morede sig var kort sagt tilstede, saa meget pinligere og mere sørgeligt er det, at de unge holder sig tilbage med deres Damer, naar Samfundet efter de talrige Opfordringer byder paa en Dans. Selvfølgelig kan Soransk Samfund ikke konkurrere med „Paafuglen“ eller „Valencia Dans“, og det er derfor et Spørgsmaal om ikke Sammenkomster med Damer og Dans i Fremtiden bør abandonneres, saa at vi holder os til det kammeratlige Samvær, for kan det ikke trække de gamle Soranere til Huse, saa kan Sammenkomsterne lige saa godt helt indstilles. Vi er dybt inde i en Forfaldsperiode i Samfundets Historie, Slendrian og manglende Interesse udtrykker det til Evidens, der er al Anledning til at raabe Vagt i Gevær og foretage drastiske Modforanstaltninger. Denne Mødeaften var Sæsonens første S. O. S.

Petitjean.

DE 200 RASKE GAMLE SORANERES STIPENDIUM

Døden har faret haardt frem mod Bidragyderne til dette Stipendium. Først tog den Statsadvokat *Nic. Kiørboe*, som skabte Sammenslutningen, og nu i Sommer bortkaldtes Overretssagfører *Paul Hennings*, som straks stillede sig ved hans Side og paatog sig Arbejdet ved Sagen. Mange andre er gaaet bort, og enkelte har af økonomiske Grunde set sig nødsagede til at melde sig fra. Derved er den Sum; som aarlig kan bortgives, gaaet tilbage fra 2000 Kr. til i Aar 1045 Kr. Men der maa jo være mange, som har tilendebragt deres Studier eller anden Uddannelse eller er kommet i selvstændig Virksomhed, som kan slutte op og træde ind i de faldnes Plads. Til alle, der har Evne til at yde de 10 Kr. om Aaret, og som endnu ikke er med, retter vi en indtrængende Opfordring til at melde sig hos en af os undertegnede.

I Aar udbetales Stipendiet for ottende Gang, og det har siden 1920 bragt 48 unge Kammerater en meget tiltrængt og paaskønnet Hjælp.

Th. Hilarius Kalko,
Østbanegade 13.

C. V. Schou,
St. Kirkestræde 3.

H. Raaschou-Nielsen,
Sorø.

Erik Schou,
Thorvaldsensvej 19.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST RUSGILDET

afholdes Lørdag den 26. November i „Domus medica“, Amaliegade 5, med følgende Program:

Kl. 7 præcis: Immatrikulation af Aarets Dimittender. Rustaler: Adjunkt, Dr. phil. *Poul Helms*.

Kl. 8¼: Fællesspisning (Gaasesteg med Rødkaal, Smør og Ost, Æblekage, Rødvind, Hedvin, Kaffe).

Kl. 10—12: Punshegilde med Taler og Sange.

Prisen for Deltagelse er 8 Kr. for Medlemmer af alle Aargange, for Ikke-Medlemmer (kun gl. Soranere) 16 Kr. pro persona. Man bedes tegne sig hos Sekretæren, stud. polyt. *J. Ammitzbøll*, Holmens Kanal 35, Kjøbenhavn K, senest Onsdag den 23. November.

Da der kun kan deltage det forud anmeldte Antal, vil der ikke kunne tages Hensyn til for sent indgivne Anmeldelser.

Betalingen opkræves ved Indgangen.

Man bedes møde i god Tid!

Paaklædning: Festrækt.

Bestyrelsen.

Bemærk paa næste Side Engageringskontorets Meddelelser om pladssøgende Soranere!

ENGAGERINGSKONTORET

24-aarig Soraner søger Plads ved Bankvirksomhed. Real-examen, Handelsexamen samt tysk og engelsk Handelskorrespondance. For Tiden Bankassistent i Provinsen.

25-aarig Soraner, cand. jur. 1ste Kar., for Tiden Sagførerfuldm. i Provinsen, ønsker en lignende Stilling i Nærheden af eller i København.

32-aarig Soraner, cand. phil. med 1ste og 2den Del af Skoleembedsexamen, søger Stilling som Lærer ved Skole, helst i Provinsen. Naturfag, Matematik og Regning. Gode Anbefalinger fra tidligere Pladser (Vikar).

20-aarig Soraner, stud. jur., 1ste Del af juridisk Embedsexamen, søger Plads paa Sagførerkontor i København med ca. 4 Timers daglig Arbejde.

51-aarig Soraner, tidligere selvstændig Fotograf i 25 Aar, dygtig Fagmand og glimrende anbefalet, søger Arbejder helst ved Faget, men vil ogsaa gerne tage Arbejde som Inkassator, Opkræver af Husleje eller andet lettere Arbejde.

21-aarig Soraner, Realexamen, søger Stilling ved Handelsvirksomhed eller Lagerexpedition, helst i Kemikaliebranchen. Har været Apothekerdiscipel 2½ Aar.

Henvendelse til

E. Bang,
Julius Thomsensgade 23¹.
Telefon Nora 1532 v.

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt

Sorø — Telf. 19

POSTGAARDEN

SORØ

TELEFON NR. 4.

LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos

B. BENDIXEN

Cigarforretningen „Bristol“

Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT

VINHANDLERE

EN GROS OG IMPORT

KR. BERNIKOWSGADE 1

KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner

SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER

SØLVGADE NR. 32

KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA

KONGSKILDE MØLLE

VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN

TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI

MØLLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 153

ABSALONGGADE

Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen

Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443

III

SORØ

F. C. GERTSEN^S

1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING

SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“

OTTO NIELSEN

Aut. elekt. Installatør

GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI

TELEFON NR. 112

Leverandør til Akademiet

Daglig friskkærnet Smør.

1ste Kl.s Maskiner, og all fore-
gaar under strengeste Kontrol.

OTTO HANSEN

STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

KNUD JØRGENSEN

Vinhandel

STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Glichéerne til Soraner-Bladet

er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT

ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

JOH. STEFFENSEN

1ste Kl.s HERRESKRÆDERI

KNABROSTRÆDE 3

∴ TELEFON 5355 ∴

RESTAURANT
PARNAS

J. Rasmussen

SORØ TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages

1. Kl.s Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Dana

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet

ANKERHUS

uddanner Lærereinder
og afholder
Kursus for unge Piger

Magdalene Lauridsen

SORØ TELF. 138

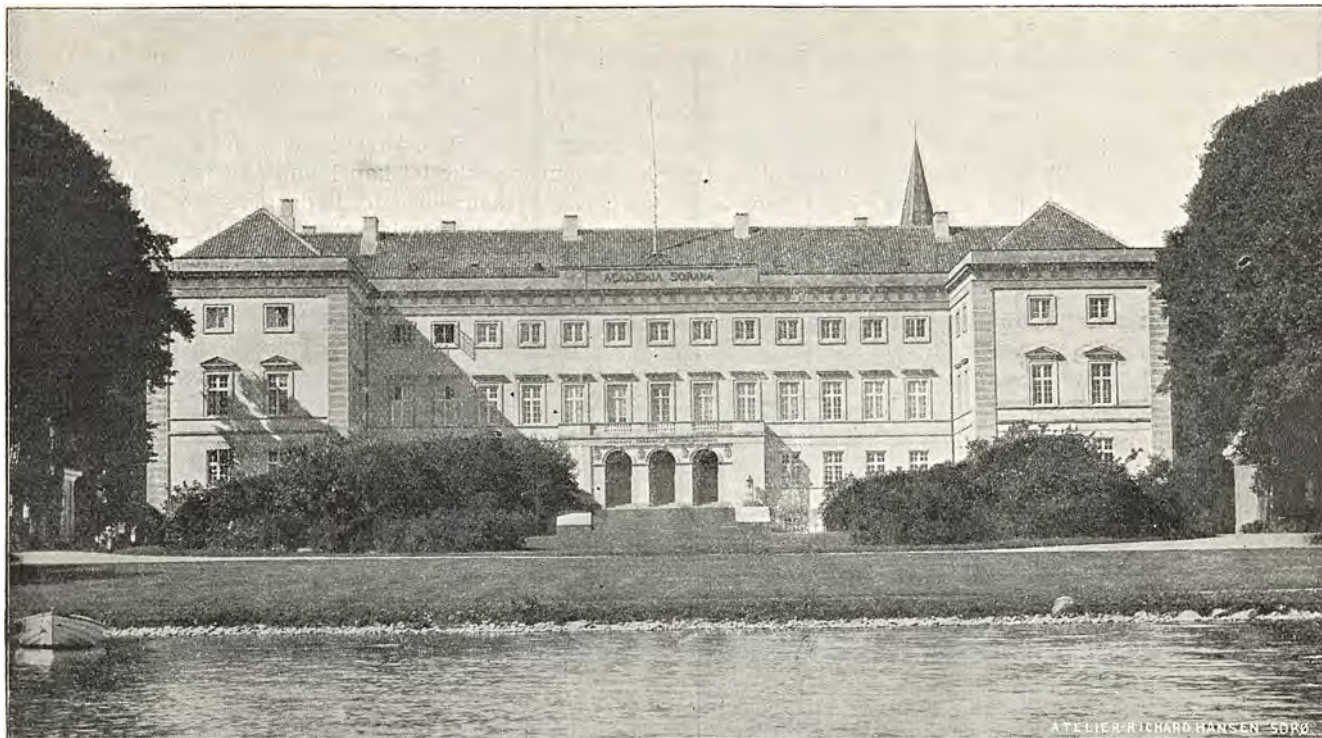
NIELS JØRGENSEN

LÆDERHANDLER

DRIVREMMEFABRIK

Consistensfedt, Remfedt
og Asbest

SORØ TLF. 85

SORØNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 11

November 1927

ERINDRINGER FRA SKOLELIVET I SORØ

Foredrag ved sammenkomsten i Soransk Samfund 17. oktober 1927.

Af Gordon Norrie.

Mine Damer og Herrer!

NAAR man har valgt mig til formand for det berømmede Soransk Samfund, kan man vel gaa ud fra, at jeg altid har været en exemplarisk Sorøner, og naar jeg saa skal fortælle lidt om mine erindringer fra skoletiden 1866—1873, kan De være rolig for, at understrømmen er en lovprisning af vor kære gamle skole. Men hvis alt havde været ideelt, hvis lærerne havde været fuldkomne, hvis eleverne havde været engle, kort sagt hvis alt havde været som i Paradis, vilde ogsaa alt, hvad jeg kunde fortælle være bundkedeligt. Der fortælles jo ikke meget om Paradis før syndefaldet! Det, De vil høre, og det, som vi især erindrer, er de gale streger eller afvigelser fra de paradisiske tilstande. I og for sig kan jeg naturligvis ikke fortælle andet, end hvad De saa tidt har hørt, men hver fugl synger med sit næb — og nu kan De høre lidt om, hvad jeg husker.

Hele livet for skoledrengen i Sorø falder i de 4 forskellige tider i døgnet: skoletiden, fritiden, læsetiden og sovetiden.

Lad os begynde med denne sidste, for medens man sover synder man som bekendt ikke, — d. v. s. naar man sover om natten i sin seng, og det ikke er i skole- eller læsetider. I disse sidste tider sov vi ikke slet saa meget som om natten, saa foreløbig kan vi se bort fra den søvn. Om natten sov vi udmærket, for vi var trætte. Vi skulde i seng kl. 9 $\frac{3}{4}$, men vi skulde op om vinteren kl. 6, om sommeren kl. 5 $\frac{1}{2}$, d. v. s. vi fik knap 8 timers søvn,

og det er for lidt for drenge i opvæksten og vel ogsaa for de fleste voksne. Heldigvis forstod vi at bøde derpaa! Kl. 10 var man i seng, men der blev ikke strax ro paa sovesalen, der var altid en eller anden, som snorkede. Dette kureredes ved, at den nærmeste stod op, tog sin hovedpude i de to hjørner paa den korte led og slog den kraftigt i hovedet paa den snorkende. Det hjalp et øjeblik, men naar han begyndte igen, tog man et haandklæde, dyppede det i vand, til det var drivvaadt og klaskede det i hovedet paa urostifteren. Det hjalp i reglen saa længe, til vi andre var faldet i søvn. Undertiden blev der væltet en seng. Det var meget fornøjeligt, for det var store, tunge træsenge, der gjorde et dejligt spektakel, naar de væltede. Læreren kom ind og traf den ulykkelige ifærd med at rejse sengen og rede den, men gerningsmanden var selvfølgelig i seng og „sov“, og ingen anede hvem det var.

Vi sov altsaa roligt alle 32, for saa mange var vi paa sovesalen, til den tid vi skulde op. Ole, tjeneren, mødte præcist med den store klokke og gjorde vistnok stort spektakel, men det var kun de første dage man hørte det, saa var vi saa vant dertil, at det ikke paavirkede os. Derimod vaagnede vi øjeblikkeligt ved den svage lyd, idet læreren tog i dørlaasen for at komme ind paa sovesalen. Søvn-drukne sad vi op i sengen, medens han gik sin runde — saa syndede vi for første gang, for saa snart han var ude af sovesalen, lagde vi os ned og sov videre. Lidt efter kom han igen, og saa var det alvor, op kom vi i en fart, fik tøjet paa og vadskede os i den smule vand, som var

rettet an til os i kobbervandfadene. Det kunde hænde om vinteren, at vandet var bundfrosset i fadene, — men det generede vist ikke saa meget de raske drenge, vadskevand kan jo nok undværes!

Kun ved en enkelt lejlighed gik det ikke saa stille til paa sovesalene, og det var sidste aften før juleferien. Saa var der halløj! Mange senge blev væltede, en eller anden blev med højtidelighed begravet i den store skidenkasse, der stod for enden af salen, og naar endelig lærerens taalmodighed hørte op, maatte alle ligge pænt i sengen. Man greb saa til den terrin med een hank, som stod under sengen, og som var af kobber! Den egnede sig til keglekugle, i alt fald gjorde den ustyrligt spektakel.

Hvad der i høj grad lettede forskellige narrestreger var, at belysningen paa sovesalen bestod af en eneste olielampe, som lyste daarligt, hvad man især mærkede, naar man vilde læse morskab. Forøvrigt havde lampen den gode skik engang imellem at ose forskrækkeligt, naar skaalen var løbet fuld af olie. De nærmestes næsebor kunde være fulde af sod om morgenen.

Op kom vi altsaa om morgenen og gik ned i spisesalen for at faa vore to store rundtenommer rugbrød og kogt varm mælk, og derpaa havde vi en times læsetid, lovsang og 4 timers skolegang fra kl. 8—12 og senere fra kl. 3—5. Imellem timerne var kun 5 minutter undtagen kl. 10, da der var et kvarter til frokost. I dette kvarter fik vi bugt med et mægtig stort flækket surbrød og eventuelt rugbrød uden noget at drikke til. Var man ved muffen, kunde man købe wienerbrød hos „Æblesidse“ eller et par andre koner, som sad paa stengangen med deres kurve. Ugepengene var i almindelighed 8 skilling, altsaa 16 øre, kun enkelte storborgere fik 12 skilling (25 øre).

Naar man vil tale om skoletiden, er det rimeligt at omtale saavel lærere som elever. Lærerne vil jeg dog ikke sige meget om, de er forlængst døde allesammen. De arbejdede ærligt paa deres maade, som var meget forskellig fra den maade, hvorpaa man nu underviser. Opgaven var dengang ikke at søge at vække elevernes interesse ved at gøre stoffet saa underholdende som muligt, men opgaven var at gennemterpe et vist stof atter og atter, til eleverne kunde det. Vi var kun faa i klasserne og der kunde derfor terpes meget igennem, man blev examineret i saa godt som hver time — og det var ikke altid hyggeligt!

Det var dengang en sport at drille lærerne, og de, der lod sig drille, gik det slemt ud over, og elevernes glæde var størst, naar læreren forløb sig, men gennemgaaende tror jeg, at vi holdt af vore lærere og kom godt ud af det med dem. Nogle havde vi stor respekt for, og det gjalt i min tid særlig vor rektor, *Tregder*, hvis smukke maade af behandle os paa gav os den største respekt. Den lærer vi dernæst havde størst respekt for, var vor udmærkede gymnastiklærer *Prehn*. Han forstod at faa os til at arbejde, og ingen tog ham ilde op, at han forlangte „fløjten“ af *Lars*, stillede sig op ved siden af hesten og gav de lidt træge springere et svip med spanskkrøret over halen, eller gav en doven fyr en lektion i hugning, hvorved der vankede nogle striber paa armene. Det skulde en anden lærer have budt os! Ja, De skal senere faa at høre, hvad der saa kunde ske!

Men lad os hellere tale lidt om eleverne, og lad mig røbe for Dem lidt om mig selv. Jeg skal strax sige, at jeg fik første karakter til artium, og da De ser, at jeg har naaet vidt i verden, da jeg er formand her i Samfundet

og ikke sjældent karikeres i aviserne, saa kan De nok forstaa, at jeg ikke har været værst — højst næstværst! Imidlertid har jeg mine karakterbøger fra de første 4 aar — senere fik vi ikke karakterer — og de giver et vidnesbyrd, som jeg ikke let kan komme udenom. Jeg skal gengive lidt af dem, dels fordi de giver et billede af, hvor meget man blev examineret, dels fordi de giver et billede af, at jeg har været doven, og at den lærer havde ret, som sagde til min moder, at mine evner var gode nok, og at jeg kunde nok, naar jeg vilde, men dels endelig ogsaa, fordi de giver et billede af, at man ikke kan dømme om en skoleelevs fremtid. Mange unge mennesker vaagner først sent, — jeg for mit vedkommende vaagnede i grunden først, da jeg var c. 21 aar, først da gik det rigtig op for mig, hvorledes man skal læse og studere.

Karakterbøgerne var indrettede paa den maade, at vi for hver maaned fik opsummeret for hvert fag, hvor mange gange vi havde faaet ug, mg, g, tg, mdl, og slet. Endvidere en hovedkarakter og endelig en bemærkning om det nye nummer i klassen, det gamle nummer og antallet af klassens elever.

Jeg skal nu give Dem nogle eksempler paa et par maaneder fra mine karakterbøger. Jeg begyndte i august 1866 i 3. klasse, der nu hedder 2. mellemklasse.

I den første maaned, hvor jeg var nederst i klassen, fik jeg 126 karakterer, hvoriblandt 26 ug, 57 mg, 33 g og 10 tg. Hovedkarakteren var mg, og jeg fik nyt nummer 10, gammelt nummer 15, antallet af klassens elever var 15. Jeg glemte at sige, at der var endnu en karakter, og det var for opførsel. Det højeste man kunde faa, var mg, og at jeg var en exemplarisk elev, fremgaar af, at jeg i alle de 4 aar, som karakterbøgerne omfatter, fik mg i opførsel hver eneste maaned — undtagen een gang!

Et halvt aar efter, i januar 1867 fik jeg 142 karakterer, hvoraf 23 ug, 68 mg, 34 g, 13 tg, 2 mdl., deraf et i religion, og et slet — i geografi! Hovedkarakteren var mg. Nyt nummer 7, gammelt nummer 7, antallet af klassens elever 14.

I næste klasse kan vi tage f. ex. maaneden april—maj 1868. 149 karakterer, deraf 39 ug, 48 mg, 30 g, 18 tg, 10 mdl. og 4 slet, alle 4 i latin. Hovedkarakteren blev g, nyt nummer 7, gammelt nummer 6, antallet af klassens elever var 9.

Til aarsexamen fik jeg tg i latin og tg i græsk, men vistnok til min store overraskelse mg i latinsk stil — det maa have været et ulykkestilfælde! Ikke desto mindre kom jeg op i 5. klasse som nr. 8 af 9 elever.

I oktober 1868 fik jeg 126 karakterer, hvoraf 23 ug, 40 mg, 28 g, 17 tg, 10 mdl. og 8 slet, deraf 8 mdl. og 6 slet i latin og græsk, 2 mdl. og 2 slet i historie! Hovedkarakteren var g og jeg havde nyt nummer 8, gammelt nummer 8, antallet af klassens elever var 8! Inden aarets udgang blev jeg nummer 5 og havde mg i hovedkarakter — men dog 8 mdl. og 5 slet!

Saa kom examen i 1869, og der opnaaede jeg strax mdl. i latin og mdl. i latinsk stil, og saa tænkte jeg, at det var unødvendigt at læse paa græsk, hvilket resulterede i, at jeg fik mg! Selv de matematiske fag, hvori jeg ikke plejede at faa andet end ug eller mg, klikkede for mig, saa at resultatet blev nyt nummer 6, gammelt nummer 5, antallet af klassens elever 8 — men saa var der føjet til: forbliver som nummer 2! Det vil sige, at jeg blev oversidder. Senere rektor *Hoff*, som var min lærer i latin,

kom efter examen til mig og sagde: jeg vilde hellere have haft Dig op end de 3 lange lømler, der sidder nedenfor Dig, men saa længe Du har mig til lærer, bestiller Du jo ingen ting! — Hvor havde han dog ret!

Nu skal jeg ikke plage Dem med flere karakterer, det følgende aar gik det ganske godt, jeg skal blot fortælle, hvorledes det gik til, at jeg i februar—marts 1870 kun fik g+ i opførsel.

I den sal, der findes foran solennitetssalen havde vi naturhistorieklasse, museet var i den smalle gang langs gaardsiden. Vor lærer var overlærer *Peter Lorentzen*, kaldet *Peten*. Bordene stod i hesteko, med lærerens plads med ryggen mod vinduet. Vi sad langs udsiden af bordene, der ikke var skraa. I timen gik Peten ind paa museet for at hente noget, og selvfølgelig blev der snakket og sludret saa længe. Da han kom tilbage og gik hen mod sin plads, standsede han lige bag mig og gav sig til at slaa løs paa mig, der satte albuerne paa bordet og dækkede hovedet med armene og sad og grinte, for slaa kunde han ikke. Da han syntes, jeg havde faaet nok, sagde han, at der var en, der havde fløjtet, og spurgte, om det var mig. Det benægtede jeg, jeg havde virkelig ikke engang hørt, at der var fløjtet. Han spurgte saa, hvem det var, men det vidste ingen. Saa sagde han pludselig, idet han pegede paa en af de andre: „Saa giver jeg Dig slet i opførsel!“ Han traf vistnok den rette, men jeg fik ogsaa en anmærkning, der kom til at lyde: „Kaad, vigtig og ofte uopdragen i sin opførsel!“ — Jeg tror, at denne karakteristik af mig var meget misvisende.

Om resten af skolegangen skal jeg ikke berette noget videre. Det endte jo med studentereksamen, og det var næstsidste gang, at man blev gammeldags student med saavel latin og græsk som matematik. Forresten maatte jeg næsten bæres over til examen, fordi jeg var faldet i et spring og havde faaet brud ved anklen — jeg sprang altid, hvor der var mulighed derfor. — Jeg fik 1. karakter. Der til fordredes $6\frac{1}{4}$ points, men $6\frac{3}{2}$ regnedes for $6\frac{1}{4}$. Jeg fik $6\frac{3}{2}$, jeg havde altsaa $\frac{1}{6}$ for meget — jeg vilde derfor nærmest sige, at jeg fik en god første karakter! Til min embedsexamen blev jeg en flot nummer 1! Man skal ikke afvise de mindre gode skoleelever fra universitetsstudierne: „foragte skal man just ej de smaa, tidt naar de, hvor ej de store kan naa!“

I fritiden var det nærmest sporten, der optog os, som det altid har været i Sorø. Cricketspil var det vigtigste, men vi dyrkede alt: batøik, roning, keglespil, skøjteløbning, spaseren, svømning osv.; det skal jeg ikke opholde mig videre ved, for saa bliver jeg aldrig færdig. Til sport kunde forresten godt regnes, at der engang imellem blev „holet“ et æble i Akademihaven, hvor der dengang var en frugthave, men det var ikke saa meget for æblets skyld, som fordi man derved udsatte sig for at blive forfulgt af „Haltefanden“, den halte havekarl. Forsaavidt var tobaksrygning ogsaa en sport, fordi det var forbudt, og man vidste, at lærerne foifulgte en, naar man røg. Derfor spaserede man i de tætte dele af skovene, man byggede hytter, hvor man kunde skjule sig. Man røg dengang en halvlang pipe med porcellænshoved og svampedaase; den kunde gemmes i trøjens inderlomme, naar slangen og spidsen blev stukket ind under trøjen over skulderen. En gang opdagede Hoff, at eleverne stillede deres piber fra sig bag døren ved den lille trappe, naar de gik ind til aftensbordet, og medens de sad ved deres mad, gik han ud og konfiskerede det hele, hvor-

paa han kom ind og hoverende meddelte det, idet han tilføjede, at han gik ud fra, at der ikke var nogen, der vilde vedkende sig piberne. Heri tog han imidlertid fejl, for de store drenge blev forbitrede og gik til ham efter bordet og erklærede, at det var deres ejendom, han havde taget, og at de, naar de kom i gymnasiet eller fik realeksamen vilde forlange dem tilbage. Hoff maatte saa opbevare piberne saa længe.

Lidt større morskab voldte gaasegangen Mortens aften efter gaasestegen. Alle stillede, ordnedes efter højden og uden et ord gik saa toget i gaasegang gennem hele byen, idet der trampedes i takt saa meget som muligt særligt paa de talrige rendestensbrødder. Politiet sad i reglen paa beværtning, men sidste gang jeg var med, lykkedes det politiet at bryde rækken, saa vi kun blev en halv snes stykker, der kom ned i byen. Vi vendte saa om, forcerede Klosterporten under stormende hurraraab og forsøgte at passere ud ved Rolighed. Da dette vist heller ikke lykkedes, gik vi op paa akademiet, op ad bagtrappen og gennem øverste gang med stort spektakel.

Af større betydning for os var det, naar det begyndte at fryse. Da det altid varede længe, inden man kunde komme til at løbe paa søen, var det af vigtighed, at der var vand paa Flommen, men den var i reglen tør paa den tid af aaret. Der organiseredes saa et større tog en mørk aften. En afdeling detacheredes til Tuel sø for at lukke slusen der eventuelt ved at overfile en kæde, men hovedangrebet rettedes mod slusen midt paa jernbanevejen mellem Sorø sø og Flommen. En forpost skødes frem ad jernbanevejen, hvor træerne dengang var smaa og ikke mørknede syndeligt, til den søndre ende af Flommen, en bagtrop placeredes omtrent ved indgangen til Filosofgangen. Hovedstyrken rykkede frem til slusen bevæbnet med en øxe og slusen huggedes i stykker. Den næste dag var vandet allerede steget betydeligt paa Flommen, saa vi hurtigt fik skøjtebane. Forstvæsenet blev med rette forbitret og aabnede vist selv senere slusen i rette tid.

Endelig vil jeg kun omtale en gymnastikforestilling, som vi gav til fordel for de franske saarede i krigen 1870—1871. Der var ikke plads i vor gymnastiksal, hvorfor vi maatte have forestillingen i den nuværende sal, hvor der gangang var ubenyttet ridehus. Det gjorde forholdene ret ugunstige for os, for der var ikke trægulv men jord, der tilmed ikke var fast. Der blev gjort udmærket gymnastik, særlig blev der gjort glimrende tildels farlige spring paa usadlet gymnastikhest. Til en del af øvelserne maatte vi tage springbrædt til hjælp, og for min erindring staa endnu nogle af springene, som vor bedste mand præsterede, som noget ret ubegribeligt — og jeg har dog set adskilligt senere som mangeaarig lærer i anatomi og læge ved hærens gymnastikskole. Jeg havde selv en specialitet, nemlig højdespring, og jeg sprang i højden over hesten, som naturligvis var stillet paa tvers, med to sadelpuder paa. Det var ikke saa forskrækkelig højt, det gik mig knap til hagen, men det vanskelige var at beregne, hvor man skulde tage opspringet, og ved prøven fik jeg ogsaa taapidsen mellem de to sadelpuder og gik paa hovedet over, men ved forestillingen klarede jeg springet stolt. For et par aar siden mødte jeg en højsteretsassessor, der var nogle aar yngre end jeg, og hans første spørgsmaal var: Kan Du springe i højden endnu?

Jeg skal saa gaa over til det sidste afsnit: læsetiden.

Vi havde læsetid en time om morgenen før skoletiden,

derpaa mellem kl. 2—3 og endelig kl. 6—8 eller 8½, det sidste om vinteren, hvor vi begyndte ½ time senere om morgenen. Det var, som jeg allerede har sagt alt for meget at hyde børn og resultatet var, at man maatte sove eller beskæftige sig med andre ting end skolefagene. Vi havde som nu vore læseværelser i øverste etage, paa begge sider af den lange gang, der kun fik lys fra korsgangen i midten. Paa hjørnet af denne laa den inspektionshavende lærers værelse. Jeg maa for de begivenheders skyld, som jeg senere skal omtale, minde om, at der var en trappe i hver ende af bygningen, der førte op til denne midtergang, at der ved hver trappe boede en lærer, i min tid i den østre ende, ved bagtrappen, først *Rosing*, senere *Hoff*, ved den vestre ende, ved stentrappen, *Corfixen*. Den i læsetiden inspicerende lærer var først *Liebenberg*, til han en dag sank død om i en undervisningstime, derefter *Kiellerup*.

Til min glæde ser jeg min første kammerdux blandt mine tilhørere. Han tror, at det var ham, der lærte mig at være flittig. De har hørt med hvilket resultat! Vi havde det forøvrigt godt hos ham, kun vilde han absolut have, at vi to yngste skulde slaas, og det var der ingen af os der holdt af. Mærkelig nok kan jeg ikke huske, hvem jeg var paa kammer med det følgende aar, men de 3 sidste aar paa akademiet var jeg selv kammerdux. De andre jeg var sammen med var ikke flittigere end jeg, men at vi ikke var sinker, viste sig senere, da, i løbet af et aar, jeg fik Nordstjerneordenens kommandørkors og to af mine kammerater paa kammeret blev æresdoctores ved Lunds universitet. Jeg tror, det var heldigt, at vi var dovne, for ellers havde vore stakkels hjerner næppe holdt den tørr ud.

En enkelt episode vil jeg gerne fortælle endnu.

En stor elev i ældste realklasse, senere general, havde gjort et eller andet, og Kiellerup gav ham en paa siden af hovedet. Det maatte hævnes, for man kunde ikke slaa de store elever. Man sammenkaldte da alle kammerduxe til krigsraad, og der blev lagt en ypperlig plan til udpibning af Kiellerup. Vi havde dengang olielamper, og det blev bestemt, at frikvarteret mellem de to aftenlæsetider en bestemt aften skulde benyttes til aktionen. Saa snart læreren raabte „fri!“ skulde alle lamper paa værelserne skrues ned saa meget som muligt, men ikke slukkes, medens der skulde slukkes paa gangen. Derpaa skulde der opføres en pibekonzert, og hvis læreren gik angrebsvis til værks, skulde flokken, som han vendte sig imod, trække sig tilbage ned ad den trappe, som man havde i ryggen, medens den anden flok skulde avancere. Skulde han vende sig mod denne, skulde den vige ned ad sin trappe. Skulde han raabe „ind!“, skulde alle gaa paa plads, skrue lamperne op og sidde stille, som om intet var sket.

I det øjeblik der blev raabt fri, kom Kiellerup ind paa mit værelse for at sige noget, og jeg kunde derfor ikke strax skrue min lampe ned, men det varede kun et øjeblik, for saa raabtes der bag ham: „Ned med Odderen!“ Ud for han, min lampe blev skruet ned, og saa gik det hele efter programmet. *Corfixen* kom ud, da han hørte spektaklet, saa lidt paa det, sagde saa: „Naa, ikke andet end det!“ og saa gik han ind. *Hoff* kom ligeledes ud, og spurgte, hvad det var. Senere oberstløjtnant *Kalkau*, der stod der, svarede ham, at det kun var Kiellerup, der blev pebet ud, det kom ikke ham ved, han skulde blot gaa ind paa sit værelse — og *Hoff* gik ind! Endelig raabte Odderen „ind“, og et øjeblik efter sad vi alle paa plads — men

saa hentede han rektor, og han gik fra værelse til værelse og talte med hver af os, og det var vist det mindst morsomme, for ham havde vi som sagt respekt for. Vi fik fermodentlig nogle dages stuearrest. Rektor var nok paa det rene med, at man ikke skal krænke unge menneskers æresfølelse, og han kunde latin og kendte det gamle ord: *sunt pueri pueri, pueri puerilia tractant*.

Vi lærte trods alle drengestregene disciplin i skolen, og det i forbindelse med, at vor æresfølelse blev vakt kom til at faa den største betydning for os senere i livet — det er ikke uden grund, at saa mange Soranere findes i „den blaa bog“.

Det var lykkelige aar i Sorø!

* * *

FRA CARL BAGGERS SORØTID

II. *Den unge Digter.*

Ved H. G. Olrik.

HVAD Direktør Tauber forstod ved de „ædle Selvbeskæftigelser“, hvormed *Carl Bagger* gav sig af i sine fritimer, viste sig allerede i Efteraaret 1825. D. v. s. viste sig offentlig — fik om ikke selve Skolens saa dog dens Chefs Anerkendelse, og hermed forholdt det sig saaledes.

Allerede ved Sorteringen af det højst uensartede Elevmateriale i Efteraaret 1822 var man klar over, at et Par af de større Drengene stod over de andre i Kundskaber og Udvikling, og det viste sig snart, at det vilde være urimeligt at holde dem tilbage sammen med det Hold, som det var Meningen efter 4 Aars Forløb at dimittere til den akademiske Lærestalt i Sorø. De to, der var Tale om — *Lucas Frederik Scavenius*, født 25. Oktbr. 1806 som Søn af Etatsraad Jacob Scavenius til Gjorslev og *Frederik Julius Fiedler*, født 31. Oktbr. 1806, Søn af Justitsraad Chr. F. Fiedler til Basnæs (se Henning's Studenterbiografier No. 1 og 2) blev derfor i Efteraaret 1825 dimitterede til Kjøbenhavns Universitet i Henhold til en kgl. Resolution af 13. Aug. s. A. efter Indstilling fra Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, som støttede sig til Direktør Taubers Indberetning af 23. Juni og Udfaldet af Skolens Helaarseksamen i Juli s. A.

Før og efter denne havde 4. Klasse følgende Udseende:

<i>Før Eksamen:</i>	<i>Efter Eksamen:</i>
1. Scavenius.	Scavenius.
2. Malling.	F. Fiedler.
3. C. Wendelboe.	1. Malling.
4. Schmettau.	2. C. Wendelboe.
5. Buntzen.	3. Schmettau.
6. F. Fiedler.	4. Carl Bagger.
7. Carl Bagger.	5. Buntzen.
8. A. Wendelboe.	6. W. Fiedler.
9. W. Fiedler.	7. A. Wendelboe.
10. Thygesen.	8. Thygesen.
11. Petit.	9. Petit.

De fire sidste fik Hovedkarakteren haud illaud., Resten rent ud laud., men Scavenius laud. præceteris med ikke mindre end 11 „præ'er“ i Specialfagene; kun i Opsørsel (der ikke talte med som Eksamenskarakter) stod han, der havde mg, tilbage for Schmettau, der som den eneste havde ug i Opsørsel. Iøvrigt fik de to Dimittender af Direktør følgende Vidnesbyrd (Direktor Arkivet, Indk. Sager B. No. 69/1825):

Scavenius.

Denne Discipel, af Naturen begavet med heldige Anlæg og ved levende Æresfølelse ansporet til disses rigtige Brug, nar med rosværdig Iver opfyldt sine Discipelpligter. Med vedblivende Sands for det Ædle og Gode vil han i Fremtiden saameget lettere kunne fyldestgjøre sine Venners Forventninger om sig, som Forsynet har forundt ham de udvortes Midler til ustandset Fremgang i Videnskaberne og endelig Uddannelse for Borgersamfundet.

Fr. Fiedler.

Denne Discipel forener med gode Anlæg en upaaklagelig Anstrængelse. Ved flere Lejligheder har han viist Prøver paa en elskværdig Character, der i hans nuværende Forhold har forskaffet ham Venner og i hans fremtidige — som jeg haaber — vil bevare og forøge disses Tal.

Mens de ni Mesterlektionere udd Sommerferien Glæder i August, har Scavenius og Fiedler ved maattet passe Bøgerne — maaske paa de fædrene Herregaarde; de var ikke Elever, og Skolens Inspektionsprotokoller oplyser intet om, at de blev og læste i Sorø — men i September har de i hvert Fald igen været der, til Afskedens Time endelig slog. Det er fristende her, ved Hjælp af Skolens Inspektionsprotokol, at give et lille Indblik i Livet i Sorø i de sidste Dage af September 1825:

Den 16. (Wilster): Geheimeraad Malling bærede Middagsbordet med sin Nærværelse.

Den 17. (Daugaard): Om Aftenen opførtes i Skolelocalet en Concert af Disciple og Elever som Prøve paa deres Fremgang i Vocal- og Istrumentalmusik i Anledning af Hs. Excell. Geheimeraad, Statsminister Mallings Nærværelse. De udførte den til alle Sagkyndiges Tilfredshed [af de ældre Elever spillede F. Fiedler Violin, W. Fiedler og A. Wendelboe Oboe og Malling Pianoforte].

Den 24. (Lütken): Ferie i Eftermiddag, hvorom man havde bedet i Anledning af Hr. Directors Fødselsdag. Idag begyndte Vinterkosten, Øllebrød, at afløse den meget yndede Tykmælk.

Den 25. — Søndag (Lütken): Kirkegang med de Friske. Buchwald, Monrad og Rist med Daugaard til Høstgilde paa Frederikskilde men blive slemt overregnede. Om Aftenen 4de Classes Elever samt nogle af de øvrige i Selskab hos Directoren i Anledning af Scavenius' og Fiedlers forestaaende Afreise.

Den 26. (Lütken): Fjerde Classe om Formiddagen Frihed for at ledsage de saakaldte Candidater til Krebshuset 5: i Krebshuset. Ved Middagsbordet bragte en af de fra samme Tour Hjemkomne Silenus sit første Offer, som vi da ogsaa haaber maa blive det sidste paa den Maa- de [!].

Adjunkt Lütken har vist den prisværdige Diskretion ikke at udlevere Eftertiden Navnet paa den uheldige, som ikke har kunnet taale Øllet i Krebshuset — lad os haabe det ikke har været Carl Bagger. Thi Dagen før har han ved Festen hos Director staaet som udpræget Repræsentant for dem, der drev „ædle Selvbeskæftigelser“, idet han var Forfatter til følgende, hidtil ukendte og utrykte Lejlighedssang, hvoraf et Eksemplar, skrevet med hans egen Haand, er bevaret i Direktor-Arkivet (blandt Indkomne Sager, B. No. 99/1825); der har den ligget godt gemt i over 100 Aar, og Opbevaringsstedet viser bl. a. dens „officielle“ Karakter:

AFSKEDSSANG

til
de bortreisende Candidater
fra
deres Brødre

afsungen den 25de September 1825.

Mel.: Vi Sømænd gjør ei mange Ord.

Naar Vennen rives bort fra Ven
Ved Skjæbnens vilde Luner,
Da giver Haabet Trøst igjen
Og rister venligt Runer:
Gud samler det, som adskilt blev,
I Fremtids lyse Fjerne;
Det Lys, som Nat fra Dagen rev,
Gjenbringer Morgnens Stjerne.

Vort skjønnne Brodersamfund skal
Nu voldsomt sønderrives;
Bort kaldes til et større Kald,
Hvad her ei meer kan trives.
De første To fra Sorø gaac,
Fra Sorø og dets Glæder;
Og vi, som her tilbage staae,
Om Lykke for dem beder.

Det Gode finder altid Held,
Og Fliden kroner Lykke;
Thi haaber vi med trøstig Sjæl,
At Kronen skal Jer smykke.
Men naar I staae ved Maalet glad
Og Andres Aasyn møde,
Da glemmer ei den liden Stad,
Som saae jer Morgenrøde.

Og vi, som end ei Maalet naac,
Hvem Timen fra Jer river,
Kan vi end ei med eder gaac,
Vor *Tanke* hos Jer bliver:
Vi mindes skal hver glædlig Stund,
Som sank i Fortids Bølge;
Og bede steds af Hjertens Grund,
At Fremtids Held Jer følge.

Vi har ei Guld at give Jer
Som Tegn i Afskedsstunden;
Dog ønsker vist af os Enhver
Med Hjertet som med Munden:
Gud samle snart, hvad adskilt blev,
I Fremtids lyse Fjerne;
Det Lys, som Nat fra Dagen rev,
Gjenbringe Morgnens Stjerne.

Sangen bærer Præg af at være bestilt Arbejde — autagelig har Direktor bedt Bagger forherlige Festen med en Vise, og det er i saa Fald et nyt Vidnesbyrd om Taubers pædagogiske Sans, at han stiller Digteren blandt de unge denne Opgave og ikke bestiller Sangen f. Eks. hos Wilster, der ellers leverede den Slags Viser — han var nemlig i betydelig højere Grad Husdigter i Sorø end Ingemann, som almindelig antaget. Det har neppe længe været skjult for Direktor, at Carl Bagger øjede Evnen til at forme sine Tanker i bunden Stil, og han har ment at burde støtste denne Evne, f. Eks. ved at lade ham skrive en Lejlighedssang, som her ved Afskedsfesten, og han

kan have haft endda flere Formaal dermed — bl. a. at lade Bagger udnytte sine Evner paa „ædle“ Opgaver. Thi Digterbegavelsen hos Bagger tog fra første Færd af ikke nær saa høj en Flugt som hos hans allerede i 1823 bortkaldte Broder i Apollon, den unge Rousing; det tidligste vi kender fra hans Haand: Farvel til No. 2 (især Schack) efter Æblegildet den 29. November 1822¹⁾ og et langt, i sin Helhed utrykt Opus: Maleri af mine Klassekammerater, er afgjort i den lavkomiske Genre. Men fra Tiden o. 1825 spores hans modnende Intelligens og Følelsesliv i den Blanding af Sol og Skygge, Sentimentalitet og Satire, højt og plat, der siden prægede hans Digtning og allerede kommer tydeligt frem i det Digt, som han skrev 12. Juli 1825 i Anledning af en Kammerats Død (den lille *Jeppe Knap*, født 1813 som Søn af Pastor K. til Brahetrolleborg og Krarup Menigheder i Fyen, kom i Sorø 1824, døde det flg. Aar²⁾), og her har Tauber gerne villeshjælpe til. Men i Afskedsangen, som her er trykt første Gang, har den unge Mesterlektianer i den Grad lagt Sordin paa sine Streng, at hans Vers har faaet en klynkende Tone, der slet ikke klæder dem.

Og Lejligheden var jo da heller ikke saa sørgelig! Med den unge Scavenius, som hurtig blev cand. juris og Kammerjunker, har Carl Bagger efter 1825 sikkert ikke haft noget at gøre; et helt andet Forhold kom han til at staa i til Fr. Fiedler, der blev hans „mildt dømmende“ Svoger, hvem han i 1845 tilegnede sin sidste Bog: *Øjeblikkets Børn* „med Højagtelses, Venskabs og Taknemmeligheds Følelser.“ Da Scavenius sødte fjernt fra Hjemmet i Juli 1832, kunde det vist ikke aflokke Carl Bagger nogen Taare; men ved A. Chr. Wendelboes Død i 1835 lød hans Sang metop i det trofaste Kammeratskabs Aand i Sørgedigtet: Og vi var ni, og hver i Ungdomsmorgen —³⁾ Med sine Skødesløsheder baade i Form og Indhold, som man kan ærgre sig over, er der alligevel en Skønhed, noget monumentalt over dette Digt, som maa bevæge een snart 100 Aar efter at det blev skrevet — dette første Mindedig over en af Moder Sorøes unge Sønner, af det Kuld der som det tidligste, fuldt flyvefærdigt, forlod Klosterøen for at bringe Bud ud i Verden om den Ungdom, der nu opfostreres i Sorø.

* * *

OGSAA EN „BOGGAVE“

Ved Alfr. Glahn.

I Forbindelse med de tidligere meddelte Oplysninger om J. H. Schous Boggave til Sorø Akademis Bibliotek skal her berettes om en Gave som *ikke* kom til Biblioteket.

I et Skuffedarie paa Biblioteket fandtes en indbunden Kvart, paa Indersiden af hvis Bind der stod skrevet: „Catalog over Bøgerne i min Bogsamling — 1827. Frederich Faber.“ og længere nede: „Min Bogsamling har jeg bestemt at efterlade Sorøes Academies Bibliothek som Foræring til Arv og Eje.

F. Faber.“⁴⁾

Indlagt i Bogen fandtes følgende Brev: „Universitetets zoologiske Museum. — Kbh. d. 11. Februar 1898.

Da jeg ser, at Auditør Fabers Bøger ere afgivne til Sorø Akademis Bibliothek, tillader jeg mig at sende Dem medfølgende Katalog over hans Bøger, som er bleven til sendt Museet med andre Skrifter fra afdøde Etatsraad, Landvæsenscommissær Bergs Bo.

Ærbødigst

Chr. Lütken.

Hr. Rektor Hoff, Sorø Akademie.“

Kataloget omfatter ca. 900 Bd., og Fundet var fundenes Fressen, da jeg just var ved at efterspore Bibliothekets Vækst i 1820erne, og jeg vilde straks se nogle af Bøgerne, særlig af Fabers egne Værker. Han var ganske vist Auditør, men ved Siden af dyrkede han med Interesse og videnskabeligt Udbytte Zoologien. Hans Rejse til Island 1819—21 satte sin Frugt i hans Hovedværk: „Prodromus der Islandischen Ornithologie“. Selve Værket, som denne „Forløber“ bebudede, udkom aldrig, hvorimod „Naturgeschichte der Fische Islands“ udgaves Aaret efter hans Død 1828. Jonas Collin skriver om ham i Dansk biografisk Leksikon, at han indtager en høj Rang mellem Danmarks Zoologer uden dog at kunne regnes mellem de fremragende Videnskabsmænd. Det var altsaa Værker af Interesse og skænkede af selve Forfatteren, men — de af hans Bøger der fandtes i Biblioteket stammede fra andre Bogsamlinger, og Katalogen indeholdt flere der overhovedet ikke stod i Biblioteket. Jeg besluttede at se om Gaadens Løsning skulde findes i Arkiverne, og i Landsarkivet fandt jeg da i Direktor-Arkivet under 1828 C (den akademiske Lærestalt) Nr. 47, følgende Brev:

„Højtærede Hr. Etatsraad!

Det forholder sig rigtigt, at afdøde Regimentsquartiermester Faber har testamenteret sin Bogsamling til Sorø Academie, men da han efterlader sig Børn og disses Værg Doctor Faber i Middelfart nok anseer sig forpligtet til at imodsætte sig Testamentets Fuldbyrkelse paa de trængende Børns Bekostning, vil Testamentets Gyldighed uagtet Lovens 5—4—15 formodentlig blive sat i Tvivl. Jeg har kun flygtigen gennemløbet Testamentet, forinden det tilligemed alle de øvrige Papirer blev taget under Forsøgling. Enken søgte strax en Bevilling til at hense i uskiftet Boe, hvilket nu af Cancelliet er hende bevilget, men Boet, som endnu er forsegle, vil først blive hende overleveret, naar hun har bragt de fornødne Kautitioner i Orden, og formodes dette at kunne skee inden 14 Dage. Da Testamentet saaledes for Tiden ikke er i mine Hænder, kan jeg ikke af samme meddele den forlangte Gjenpart; men ved Boets Extradering vil formodentlig Melding indgaa til Amtet og Gjenpart vedlægges.

Hr. Etatsraadens Brev har foranlediget, at jeg har spurgt Enken om hendes Hensigter betræffende Bogsamlingen. Formodentlig vil man søge at arrangere Tingen saaledes, at Enken, naar hun er blevet raadig over Boet, tillyder at opfylde hendes Mands Villie, imod at hun enten af Academiet eller af Postkassen erholder en passende Pension. Dette vilde nok ogsaa blive en baade billig og retfærdig Afgjørelse af Sagen, dog vil man fejle, hvis man antager Bogsamlingen for betydelig, skjønt den indeholder enkelte, efter Formodning kostbare Værker.“ —

Paa dette Sted fandt jeg ingen yderligere Korrespon-

1) Trykt i Samlede Værker, 2. Bind S. 538 f.

2) l. c. S. XXII; *Biskop Daugaard*, en Mindebog, I. S. 384.

3) Samlede Værker, 2. Bind S. 406 f.

4) Se Pers. Hist. Tidsskrift 33. Aarg. 4 B. S. 54 og Note 1).

dance; men man har vel taget sig Brevskriverens Advarsel om Samlingens Værdi ad Notam og ikke indladt sig paa Pensioneringen, man havde jo Bastholm paa Ekspektencen.

Løsningen her var mindre kompliceret end ved den Schouske Boggave (se Soraner Bladet, 12. Aarg. Nr. 8, Side 60 f.), men til Gengæld absolut negativ.

* * *

ARKITEKT FREDERIK KIØRBOE: TAKSIGELSESKIRKEN I KJØBENHAVN

Taksigelseskirken, rejst paa Hjørnet af Jagtvejen og Gudhjemsgade, er bestemt til Sognekirke for Aldersro Sogn og tilvebragt ved Midler, indsamlede af en særlig Komité over hele Landet, for at Kirken kunde staa som et synligt Udtryk for Folkets Taknemmelighed over, at Landet blev skaanet for Krigens Rædsler og over at en Del af Sønderjylland blev genforenet med Moderlandet.

Grundstenen blev lagt den 15. September 1925 og 2-Aarsdagen efter fandt Indvielsen Sted af Arkitekt Fr. Kiørboes stilfulde og monumentale Kirkebygning.

* * *

SORANSKE SAMMENKOMSTER

Vi har modtaget følgende:

Der er i de sidste Numre af Soraner-Bladet blevet klaget en Del over, at de unge Medlemmer kun i ringe Tal kommer til Samfundets Mødeaftner. Det er naturligvis beklageligt, men paa den anden Side synes jeg, at Grundene dertil er klare nok.

Der er først den finansielle Side af Sagen. Det er ganske vist relativt billigt at komme til Aftenunderholdning eller lignende i Samfundet, men der løber adskillige Udgifter paa en saadan Aften, saa at det maaske alligevel afholder en Del af os fra at komme.

Den vigtigste Grund til de unges Udeblivelse er nu nok manglende Interesse. Der maa noget særligt til. Foredrag, Diskussioner, Musik og Dans faar vi jo f. Eks. ogsaa i Studenterforeningen, og vi unge har endnu Sorølivet i saa frisk Erindring og træffer under Arbejdet daglig vore Kammerater, saa vi ikke føler den samme Trang til at komme til Samfundets Møder for at være sammen med Soranere, som de ældre Medlemmer maaske gør.

Efter min (og mange andre yngres) Mening vilde det skabe større Interesse og Tilslutning om der kun blev afholdt f. Eks. 2 Sammenkomster om Aaret: et stort Bal om Foraaret og Rusgildet om Efteraaret. Saa kunde der afses mere paa disse to Aftner, saa det virkelig blev Fester, i Stedet for de, hvad Tilslutning og Stemning angaar, inderlig mislykkede Sammenkomster, der har været afholdt det sidste Aarstid.

Den 5. Marts 1926 afholdt Samfundet jo et Bal, som baa- de var stærkt besøgt og besjælet af fortrinlig Stemning, desuden var det ikke særlig dyrt, kort sagt: stor Succes.

Dette Bal viste altsaa tydeligt, at naar der virkelig bydes paa noget ekstra, skal vi nok komme. Hvorfor saa ikke fortsætte ad den Vej under Mottoet: „Sjældnere men bedre.“

Aggersborggade 7, 3., d. 12. November 1927.

Otto Simonsen.

— — —

Indsenderen har vistnok nogen Ret i sine Betragtninger, som vi tror Samfundets Bestyrelse vil tage under Overvejelse og som i hvert Fald kan drøftes paa næste Generalforsamling.

Red.

* * *

TIL SORANSK SAMFUNDS MEDLEMMER

Betal Deres Restancer!

Antallet af Kontingent-Restancer til Samfundet er steget i en foruroligende Grad — henved 200 Medlemmer har ikke betalt Kontingent i Aar, og paa den Maade kan det ikke vedblive at gaa. Men adskillige af disse Restancer skyldes maaske Bortrejse, Ferie, fejl Adresse o. lign. blandt Medlemmer, som ellers ikke vil unddrage sig deres Medlemspligt — og naar Restancerne nu, omkring 1. December udsendes til Betaling, haaber man, at alle vil tage venligt imod Opkræveren i Kjøbenhavn og Postbudet udenfor Hovedstaden — bl. a. i Erindring om, at ogsaa Restanterne har faaet Samfundets Medlemsblad, Soraner-Bladet, ganske gratis tilsendt, trods manglende Kontingent.

Men dette Forhold hører selvsagt op fra 1. Januar 1928, hvis Restancen ikke er betalt inden den Tid, og vi gentager derfor: tag venligt mod Opkrævningen og faa Restancen ud af Verden med det samme!

Restancer kan selvfølgelig ogsaa direkte indsendes til Soransk Samfunds Kasserer, Kontorchef M. Hammerich, Nationalbanken, Holmens Kanal, K.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

FR. SIBBERN
Herre- & Dame-Frisør
Ondulering udføres
SORØ TELF. 108

N. W. Westergrens
Sadelmageri & Møbelforretning
Tilkendt Sølvmedaille
Telf. 86 Sorø

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

Ved at avertere i
SORANER-BLADET
støttes
„Soransk Samfund“s
Interesser.

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

Banken for Sorø og Omegn
Aktieselskab
Storgade 24
Telefon 40 & 485
SORØ

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
SORØ

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING
SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol.

Heinrich Marsmann & Kjær^{AS}
Cigarfabrik
Direkte Salg til Forbrugerne til
rene en gros Priser.
Hovedudsalget:
Amagertorv 29 1. Sal
Klostergaarden
Telefon 6263

Clichéerne til Soraner-Bladet
er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

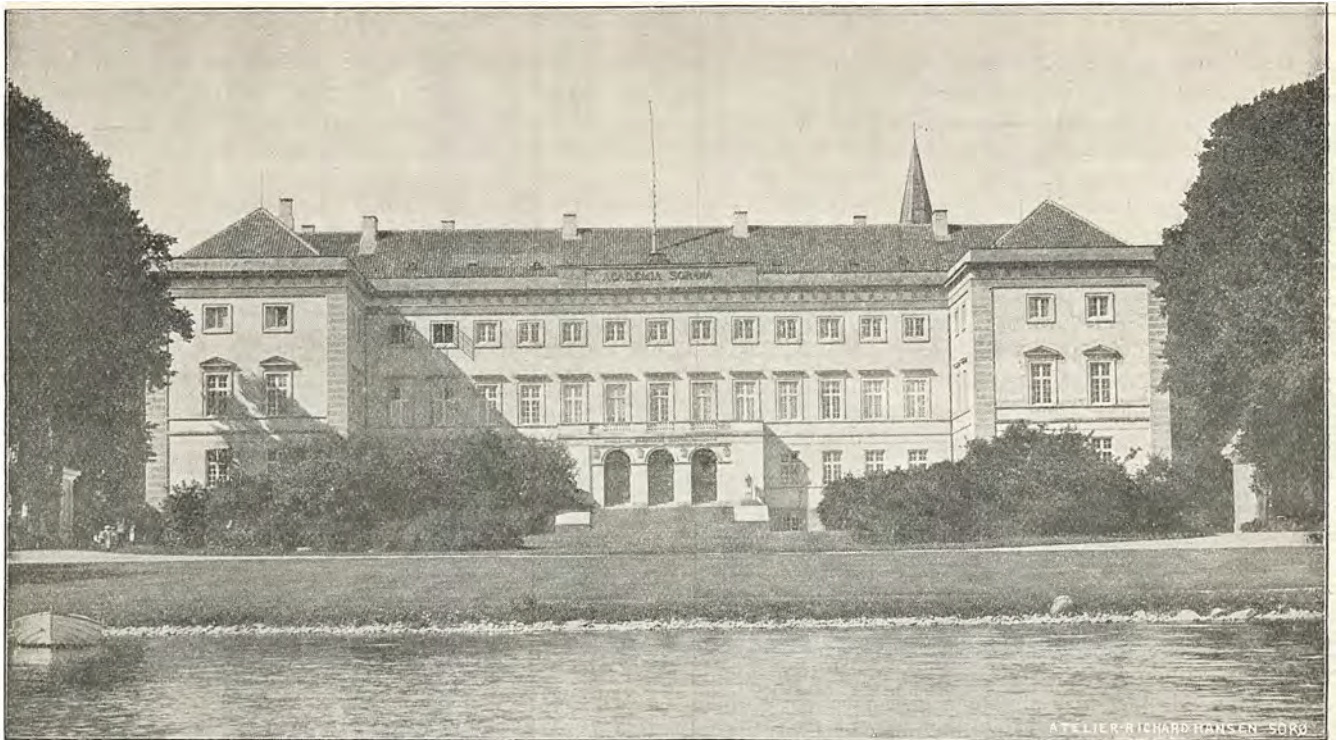
RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kls Servering
Moderate Priser

AS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LEDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORØNER-BLADET

12. AARGANG

Nr. 12

December 1927

SOPHUS SCHANDORPH OG SORØ

Af Poul Schjærff.

PAA Soransk Samfunds Generalforsamling i 1901 mindedes blandt andre i Aarets Løb bortkaldte Soranere ogsaa *Sophus Schandorph*, og der blev givet ham det Lov, „at han havde været Sorø en god Søn og Samfundet en udmærket Støtte“, ligesom der ved Rusgildet indsamledes Bidrag til hans Mindesmærke.¹⁾ Dette Schandorphs Eftermæle er utvivlsomt rigtigt; den gamle Digter var med faste Baand knyttet til Sorø og alt soransk: fra 1848 til 1855 gik han paa Akademiet; fra 1871 til 1877 var han Bestyrelsesmedlem i Samfundet²⁾, og 1872 samlede og udgav han et „Udvalg af soranske Digte og Sange“, hvor han i Forordet udtrykkeligt udtaler Ønsket om, at Samlingen „maa tjene til at fremme esprit de corps i Ordets gode Forstand mellem Soranere fra forskellige Generationer“. Endnu saa sent som i 1896 tog han efter *Otto Borchsenius'* Foredrag: „Hvad kan Soranere gøre for at smykke Sorø?“ Ordet for at kræve en bedre Udsmykning af Akademiets Lokaler³⁾, men 1898 meldte han sig ud, da han mente, at Samfundet var blevet tilsidesat ved Afsløringen af Holbergmonumentet d. 13. Juli samme Aar⁴⁾, og siden da saas han ikke i Samfundet.

Foruden disse mere udvendige Vidnesbyrd om Schandorphs Soranersind findes der i hans Produktion Vidnesbyrd om, hvor stærkt Sorø, Opholdet dér og Minderne derfra har virket paa ham.

Om selve Skoletiden og hans Syn paa Sorø faar vi fyldige Oplysninger, især i *Oplevelser* 1889 (S. 40—110) og i en Artikel: *Fra Midtsjælland*.⁵⁾ Som denne Livsperiode har tegnet sig i hans senere Erindring, skal

han i sit første Skoleaar have følt sig lykkelig (Opl. S. 55), i de fire næste uhyggelig og ulykkelig (Opl. S. 57); atter lykkelig og glad i de to sidste Gymnasieaar (Opl. S. 89), saaledes at han — trods megen skrap Kritik — alligevel kan betragte sin gamle Skole med Pietet.

Det Billede, Schandorph i *Oplevelser* giver af Skoletiden, er malet med skarpe og grelle Farver. Det første Aar tilbragte han som skolesøgende Discipel i Byen, og af Skildringen af hans Værtsfolk, Kammerraad *Kruse*⁶⁾ og Hustru, ses det, at Opholdet der ikke har været sundt for en ung Skoledreng, selv om Farverne nok er smurt tykt paa; Schandorph var jo ikke bange for at overdrive en Smule. Paa den anden Side vidner den om en udpræget Evne til at iagttage og tegne Typer vittigt og levende; Manden, liggende under for *Bacchi* Nydelser og Konen med sin dumstolte Fornemhed, er begge kosteligt skildrede. — De følgende fire Aar rummede en Kæde af Rædsler, særlig fremkaldt af Rektoren, Dr. *Bojesen*. Om denne mærkelige Skolemand, der paa sin Vis har været en betydelig Personlighed, indeholder *Soraner-Bladet* mange Udtalelser⁷⁾; for den, der lever fjærnt fra hans Tid, er det vanskeligt at fælde en objektiv Dom; denne vil vel fremkomme i næste Bind af *Sorø-Bogen* — her holder vi os til Schandorphs Beretning og gengiver hans Indtryk. Efter denne skal *Bojesen* have været baade hidsig og streng; hans vigtigste Opdragelsesmiddel bestod i Prygl og Skældsord af en ret injurierende Karakter, han forstod slet ikke de unge. Faglig set yder Schandorph ham Anerkendelse for hans Kundskaber og Evne til at peg-

paa den klassiske Dannelses Værdier. Af Skolens øvrige Lærere mindes han flere „med Glæde og Venlighed“; derimod fandt han Opholdet paa Alumnatet trist og uhyggeligt; han følte, at han gik for Lud og koldt Vand, han befandt sig som paa en Kaserne, uforstaaet af Lærere og Kammerater, lullende sig ind i sygelige Fantasier om at være hadet og forfulgt af alle. Lyspunkterne i denne triste Tilværelse var Besøgene hjemme Lørdag-Søndag og i Ferierne samt Færden i den skønne Natur, som han efterhaanden lærte at forstaa.

Langt bedre blev det, da han 1853 tog første Del af Studentereksamen og rykkede op i Gymnasiet. Gymnasiasterne blev behandlet som Mennesker og havde Lov til at leve under friere Former, hvad der dannede en fornuftig Overgang til det mere frie Studentertilv i Hovedstaden. Ja, selv den strenge Rektor viste sig menneskelig og overbærende i sin Inspektion. I Undervisningen kunde han nok af og til „falde ind i Udskjældertonen, erklære, at den, som ikke vidste, hvorledes en Amfora saa ud, ikke alene var en Ignorant, men en Skurk, der aldrig burde nyde Akademiets Stipendier, men smides ud af Skolen“⁸⁾; han kunde fortale sig i den Grad, at han engang sagde til en Discipel, der stoppede op i Oversættelsen af Horats: „Vi to . . . vi . . . vi mødes nok en Gang i Tugthuset“⁹⁾; og det latinske *asinus* oversatte han altid ved en Æsel eller Æsel en, han kendte bedst denne Gløse som Skældsord¹⁰⁾; dog sligt kunde Gymnasiasten smile ad. Blandt de andre Lærere priser Schandorph særlig Religionslæreren, Adjunkt Assens, der i de lavere Klasser og som Pensionatsvært ganske vist var berygtet for sin tunge Haand, men i Gymnasiet skal have været en betydelig Lærer, der forstod at paavirke sine Elever stærkt.¹¹⁾ Schandorph blev af denne grundtvigsk prægede Personlighed stærkt interesseret for Theologien, og dette i Forbindelse med Bekendtskabet med *Ingemanns* religiøse Tankedigte fra de Aar samt med *P. Chr. Kierkegaard*, dengang Præst i Pedersborg, førte til hans Beslutning at ville læse til Præst. Iøvrigt brødes mange Interesser i den opvakte Gymnasiasts Sind: ved Siden af det alvorlige beherskedes han af mere muntre Stemninger, der gav sig Udslag i en rig Produktion af „uarterige“ Viser til Soldene; jævnsides med Turene til Pedersborg gik lystige Udflugter til Onkelen paa Suserupgaarden; Tungsind og Letsind, Alvor og Skæmt bevægede og uroligede hans Sjæl. Endelig slog Befrielsens Time: ved Midsommertid 1855 fløj den unge Student ud fra den gamle Skole.

To Magter brødes hos den unge Schandorph: den ringstedske Realisme og den soranske Romantik. Hans Udvikling bestaar i, at han vandrer fra Sorø hjem til Ringsted: fra Romantik til Realisme. Samtidig med, at han bryder med Teologien, bryder han med Romantiken. Men ikke straks. Den Schandorph, der i 60erne traadte frem i Litteraturen, er en Romantiker, som i sine Digte travler i de kendte Spor, baade i Form og i Indhold: Ingemann, Paludan-Müller (Ottaver), Kaalund og Kr. Arentzen er hans Forbilleder: Romantiken og dens Efterklang. Et det ikke gammeldags Romantik, naar han begynder et Digt „Sangeren og Prindsessen“ saaledes:

Hvem vanker saa ene i Midnattens Stund,
i Maaneskin i den dunkle Lund?
Han er indhyllet i Kappen tæt,
og Fjerbusk fra hans Baret.¹²⁾

Og gammel akademisk Korrekthed er det, naar han bygger en „Vise“s fire Strofer ensartet over Modsætningen: vel — men¹³⁾, mens to Digte til Moderen peger fremefter mod det realistiske. Samme Spænding mellem de to Poler findes i hans næste Digtsamling „Nye Digtninger“ 1868, hvori blandt andet det bekendte „Sjællandsk Romantik“, en Parodi paa Chr. Winthers „Træsnit“ findes ved Siden af et langt hyperromantisk Poem „Et Fald“, hvis Helt — for at citere P. Hansens udmærkede Karakteristik —¹⁴⁾ „bevæger sig fra Klostercellen over Europas mest glimrende Operascener og gennem de hundrede af blasert-dæmoniske Elskovsforhold, til han og Digtet omsider faae Ende ved hans Død som Følge af et Kjærlighedseventyr med en polsk Grevinde, som bærer det i rytmisk Ordvalg dobbelt fortvivlede Navn Skrschocki.“

Ikke optaget i Digtsamlingerne, men hørende til denne Periode og stammende fra Sorø-Tiden, er: „En Aften i Vinduet“ fra 1854 eller 55:¹⁵⁾

Over Eng og Mose hvirvler Taagen hvid
lig de lette Drømme fra vor Barnetid,
over Breddens Stene dandser Bølgen kaad
lig vor Ungdomstrods, der fordrer Livets bedste Daad.

Grønne Enge, blanke Sø! naar vi igjen
skue Jer, og lange Aar er rundet hen,
mon de hvide Taager, Søens Bølge kaad
ei i Øiet bringer Skuffelsernes Graad?

Pæn Gymnasiastpoesi uden smaalig Karrighed med Hensyn til Verseføddernes Antal.

Endnu 1875, i „Nogle Digte“ brydes gammelt og nyt; ja, Schandorph har vel i det hele tvivlet om sin Digterbegavelse, som det ses af Bekendelsen i Digtet „Disjecta membra poetæ“ (S. 184). Af soransk Interesse er Samlings første Digt „Serenaden paa Graven“. Det er det historiske og romantiske Sorø, der inspirerer Digteren; her besynger han en Episode af Sorø-Rektoren *Jens Dinesen Jersins* Liv. Anslaget er ikke heldigt:

Der holdtes Gilde udi Soer
og det af Herrer lærde —
da styred Danmarks Riges Roer
Kong Kristian den Fjerde.

Ved Gildet disputeres der paa Latin, bedst naturligvis af Jersin; han hævder, idet han slaar op „med hviden Haand“, at Herrens Aand ene viser sig i klare Tanker, ikke som Spøgelser eller Aander i Mørket. Denne kætteriske Mening imødegaas af en af de tilstedeværende octoros, hvorved Digteren faar Lejlighed til at lufte sin Latin:

Stop, Hr. Professor! Hæresi,
et sine mente sana;
slig Kjætersnak fordømmes i
Confessio Augustana!

Alt tegner til Kiv og Splid, men man forsones ved Bægeret, mens Jersin synger og spiller til sin Luth. Efter Festen begiver Jersin sig ind i Kirken for at vække Spøgelser op:

Lad os dog see, om til et Gisp
de lade sig bevæge;
bag Altret for den gamle Bisp
jeg nu vil lystigt lege.

I Maanens Skær slaar han Luthen og synger for Absalons Billede, der pludselig bliver levende og med Tordenrøst skælder Jersin, fordi han kvæder „Skjøgeviser“ i Herrens Hus, samt slynger Luthen henad Kirkegulvet og tilføjer Jersin et Slag med Bispestaven. Efter den Tid er den livslystne Prælat „myg og skræmmet“, nu tror han paa Djævelen og higer skælvende efter Guds Trøst, saa han engang paa en Visitatsrejse maatte bede sin Kusk trøste ham med et Bibelord.

I Livet vandt han aldrig Fred,
han vandt den vel i Graven.

En romantisk Gespensterballade med Anvendelse af Latin og ufrivilligt komisk virkende Rim (foruden de anførte: Kvarter — Knebelsbarter; Magistre — bistre); Digtets Kilde er sikkert S. M. Gjellerup: „Biskop Jens Dinesen Jersin 1868—70.“¹⁶⁾

I det følgende Aar, 1876, indledes Schandorphs realistiske Periode med Fortællesamlingen *Fra Provinserne*; Omtale af denne Retning vil ske nedenfor; Schandorph udgav stadig ved Siden af sin Prosa flere Digtsamlinger, vi gaar derfor videre i Omtalen af hans Digte.

Blandt disse findes fire Sange, fremkaldte af forskellige festlige Lejligheder i Soransk Samfund. Ved Samfundets Besøg i Sorø d. 30. Juni 1867 bragte han i Sangen „For Minderne“ en Hilsen til den gamle Klosterby, hvor han havde haft baade Glæder og Sorger; ved Sammenkomsten i København d. 17. April 1871 skrev han „Til Gamle og Unge“ med Fremhævelsen af, at i Aften er vi alle unge, samme Aar d. 16. December „Skaal Moder Sorø!“, paamy Dvælen ved Sorøtidens Minder, og ved Ballet d. 25. Februar 1877 en „Skaalsang for Kvinden“, „hint Nordlys i Vinterens Nat!“ Det er alle gode Selskabsange med en passende Blanding af Alvor og Skæmt og vidnende om Kærligheden til Sorø.¹⁷⁾

Betydeligere er de følgende Digte. Først omkr. 1882 Digtet til Otto Borchsenius, Digterens gode Ven og en af de mest trofaste Soranere der har levet; i sig selv et smukt Eksempel paa den Evne til lyrisk Karakterisering, som Schandorph ejede i saa høj Grad, giver det et godt Billede af Borchsenius, det danske Sprogs kyndige Kender, den trofaste Ven, den uplettede Ridder „i Ord og i Sind“, hjælpsom, fordringsløs byggen- de „med paa vort Aandslivs Borg.“¹⁸⁾ Samfundets Holberg-Fest d. 13. December 1884 fremkaldte to Digte af Schandorph, der med sit brede Naturel var en fin Kender af Holberg og i sine senere Aar tillige en udmærket Holberg-Oplæser. Det første karakteriserer mere i Almindelighed Holberg som den, der i det danske Aandsliv bryder gammel Overtro og Fordom og pløjer „til det næste Sekels Høst“; det andet er særlig rettet til Soranerne, der bør ære Holberg, som vilde lede „Livets Strømme“ ind i den gamle Munkerede og afløse Latinen med Dansken.¹⁹⁾

Fra Sommeren samme Aar skriver sig et længere Digt „Gamle Sorø“,²⁰⁾ rimeligvis foranlediget af et Besøg paa de gamle Egne. Digteren har begivet sig ud paa Sjællands Jord, kysset den, tumlet sig i det Frie og svælg- get i det sjællandske Maal. En Nat gaar han ovre i Skoven ved Hjortnæs, Naturen slumrer, men i den sommerlyse Nat myldrer en Række Spøgelser frem: ældre Mænd, der gaar igen som Skoledrenge, ryger Tobak og drikker Punsch. Pludselig gaar Maanen „luerød“ op, „den syndende Gruppe“ spredes i vild Flugt, thi Maanen er Rektors Fjæs — det kan kendes lige til Vorten paa

Næsen. Rektor skælder og smelder, og i de gamle, fornemme Herrers Træk lyser Drengaaarenes Rædsel; Digteren alene gaar fri for Skænd, for han er kun en Gøgler, der aldrig drev det til „at faa Embede, Kors eller Nøgle“. Maanen tilsløres og synker, Synet svinder. — En ny Vision toner frem: Søen er et Dansegulv, hvor unge Piger danser med lette Trin, mens Digteren selv staar stum i Spisesalen, sorgfuld og harmfuld, fordi Skønhe-

Bustlen af P. S. Krøyer.

*Sophus Schandorphs Mindesten i Østre Anlæg
afsløret den 3. December 1904.*

den var ham nægtet. Han kender slet ikke de unge Pigers Kavallerer — men saa ser han, at de dansende er Døtre af hans Ungdoms „unge Piger“. Gerne ser Digteren de gamle Steder igen; nu er han ikke mere bitter, han kan smile ad de gamle Minder. —

Den 21. April 1896 døde Schandorphs gamle Religionslærer, Pastor Assens, og den 24. April fremkom i „Politiken“ et Digt, hvori Schandorph i spansk, trokæisk Romanceform bragte den Afdøde sin Hilsen og særlig fremhævede ham som den, der forstod at vække Eleverne aandeligt.²¹⁾

To Aar efter meldte Schandorph sig, som før omtalt, ud af Soransk Samfund. Det i Forbindelse med denne Begivenhed skrevne Digt, der er optrykt i Soraner-Bladet²²⁾, taler for sig selv og kan efterlæses dér; her skal blot gøres opmærksom paa, at Formen er bygget paa det over Digtet anførte Brudstykke af Carl Baggers Digt „Promenaden om Natten“ og før anvendt i et Ungdoms-

digt „Ved en Vens Afreise til Grækenland“.²³) Formen er sangbar og stammer vel paa en eller anden Maade fra Bellman. Den soranske Frøndør Bagger tiltalte i det hele Schandorph; jeg har tidligere karakteriseret Bagger som en „misfornøjet“ Soraner, Schandorph ser mere end denne sin Forgænger ogsaa Lyssiderne ved Sorø, hvorfor man maaske kan kalde ham en „mellemfornøjet“ Soraner.

Det Sorø, der afspejler sig i de omtalte Digte, er for det første det romantiske og historiske Sorø med dets store Mænd (Jersin — Holberg), dernæst det Sorø, hvor Digteren havde tilbragt de Skoleaar, der havde skænket ham en Række Minder, gode og onde, og hvor han havde truffet gode Venner (Digtenes til Soransk Samfund, Assens, Borchsenius, „Gamle Sorø“).

Men Sorø var ikke alene en Fortid; Byens Nutid indeholdt for den, der vilde sé, meget som var værd at skildre, og Schandorph, der i Skoletiden var delt imellem Alvor og Skæmt, har allerede dengang iagttaget de sæere og morsomme Mennesketyper, han kom ud for. Efter det romantiske Forspil i hans Produktion følger, kaldet til bevidst Udfoldelse ved Georg Brandes' vækkende Virksomhed, den store realistiske Periode, hvor han i Romaner og Fortællinger tegner et helt Galleri af Typer fra Land og By. Han bryder med Kaalund og Arentzen, som han dog stadigt ærer og anerkender rent menneskeligt (Nytårsfejden: 1879—80),²⁴) og føler sig fra nu af som Brandes' og Realismens tro Vaabendrager. Den „Provins“, der giver Stoffet og Skikkelserne, er ikke længer Sorø, men Ringsted, han er kommet hjem. Og dog kan man skelne en lille Sorø-Islæt i hans Produktion. Inge-manns Digtning, der i 50-erne ved Siden af det religiøse, havde et for ham ualmindeligt Virkelighedspræg, har ogsaa paavirket Schandorph. „Landsbybørnene“ hedder hos Schandorph „Skovfogedbørnene“, og den frejdige Pudsenmager Murmester Kolbe i „Et Oprør“ (der ellers har tydelige Ringsted-Allusioner) er kendelig kalkeret over Murersvenden Christen Blok. I Oplevelser er den før omtalte Skildring af hans Værtsfolk et Stykke fornøjeligt Sorø-Realisme; sammesteds fortæller han om Lars Jensens Gæstgiveri og de morsomme Typer, som færdes dér, og om andre Eksistenser fra Omegnen, ogsaa fra Krebskroen.²⁵) I Digtet „Gamle Sorø“ glæder han sig over en Skovfogeds „sære Moral“, naar han stjal af Brændet, men samtidig rasede mod Krybskytterne.²⁶)

Schandorphs første realistiske Bog er Fra Provinsen en 1876, fem Noveller. Brandes fremhæver blandt disse særlig „En exileret Students Hændelser“ og „En Enkestand“; i den sidste finder Vilhelm Andersen det moderne Gennembruds Idé udtrykt: Forvalteren, Virkeligheds-mennesket, udfriir Enken af Præstens Vold; Præsten repræsenterer Romantiken.²⁷) I Samlingen findes den lige nævnte ringsted-prægede „Et Oprør“, der ved en læmpelig Beskæring kunde blive et udmærket fornøjeligt Provinsbillede — samt af særlig Interesse i denne Sammenhæng den første Novelle „Mit sidste Skoleaar“. Kunstnerisk sét er den Bogens ringeste og et Vidnesbyrd om, at Forfatteren endnu kunde falde tilbage i den gamle Romantik. Maaske er den skrevet før de andre Noveller. Allerede tidligere i denne Artikel er det paavist, at baade Rektor Bojesen og Adjunkt Assens forekommer dér; da den unge Mand skal paa Skolebal, klippes og friseres han af „Byens Barber, der tillige var Ringer ved Kirken“ — den samme, som optræder i Sorø-Sangen „Til Gamle og Unge“.

Ringer Steen havde pænt dig friseret,
saa en Skilning dit Nakkehaar kløved,²⁸)

saa det maa anses for sikkert, at Novellen er bygget paa Erindringer fra Skoletiden, og at dens Skueplads, trods adskillig Camouflering, er Sorø; Byen, hvori Handlingen foregaar, siges at ligge ved en Fjord. Selve Fabelen er ganske romantisk og uden ringeste Tilknytning til Sorø; med det for Haanden værende Materiale kan det ikke bestemmes, om den er Forfatterens egen Digtning, eller om den har et Holdepunkt i noget virkelig passeret; dette vil maaske Breve fra Schandorph ad Aare kunne oplyse. Hovedpersonen er Henry Kold, Elev i Latinskolenes øverste Klasse; han stammer fra Manila, Faderen er dansk, Moderen spansk, han er en exotisk Natur, voksen og overlegen og derfor af Kammeraterne betragtet med en Blanding af Respekt og Misundelse. Tidlig udviklet og erotisk forfaren har han allerede som femtenaarig et Kærlighedsforhold til en spansk Enke. Han bliver da sendt til Danmark og træffer i København Rektorens Datter, i hvem han finder sit kvindelige Ideal; for at kunne komme hende nærmere, lader han sig sætte i Skole i den lille By. Ved et Skolebal nægter Datteren, skræmnet af sin Fader, at danse med ham; dette vækker hans Raseri, han beslutter at gøre Skandale. Først går han Kur til en Cirkusdirektørs Frue, derefter inviterer han hende paa en Kanetur, hvad der opdages af Rektordatteren, der stadig er forelsket i Henry og i et Brev trygler om et Stævnemøde. Her beslutter de to at flygte; de tvinges af Rektoren til Giftermaal og drager til Manila, hvor Henry atter kaster sig i Armene paa Spanierinden, især for at drille sin danske Hustru, hvis Resignation irriterer ham. Da hans Fader dør, besluttes det at sende Henry til et Handelskontor i Hongkong — han vil rejse sammen med sin Elskerinde, men i sidste Øjeblik forsøger han, da han ved Kajen ser sin Hustru og deres Barn, at springe i Land, men støder mod en Bøje, faar Blodstørtning og dør, hvorefter Rektordatteren rejser hjem til sin Fader, der lever som Pensionist paa Frederiksberg.

Som det ses, en overspændt romantisk Novelle, der kun daarligt kan tjene som Indledning til et realistisk Forfatterskab. Hovedmotivet er: en slap Mand mellem to Kvinder, hvoraf den ene virkelig elsker ham, mens den anden udnytter ham og drager ham bort fra den rene Kærlighed. Denne Problemstilling er beslægtet med en lignende hos Russeren Turgenjev, der i disse Aar indførtes i den danske Litteratur af Vilhelm Møller og i ikke ringe Grad virkede paa 70-ernes og 80-ernes Digtere; baade Drachmann, J. P. Jacobsen og Gjellerup staar saavel som Schandorph i Gæld til Turgenjev (Hovedfiguren i Schandorphs „Uden Midtpunkt“ er Turgenjavs Rudin i dansk Klædebon²⁹). Desuden er Novellen rimeligvis paavirket af Drachmanns Prosabøger fra denne Tid, særlig af „En Overkomplet“, der til Emne har „Ynglingealderens farlige Drømme“ (Vilh. Andersen), men Drachmann overgaar menneskeligt og kunstnerisk langt Schandorph.

1883 skildrer Schandorph i Romanen Et Aar i Embede et Lærerkollegium i en lille By, dog uden at lokalisere sin Fremstilling til Sorø, hvorfor den her blot nævnes.

Derimod er Stoffet til den lille Novelle „En „behagelig“ Juleaften“, der første Gang fremkom i „Juleroser“ 1889, sikkert hentet fra Sorøegnen. Da Novellen er vel-

kendt, skal dens Indhold ikke refereres; den skildrer tre Typer: den gamle, døde Murersvend Kosciuzko, Haandlangeren Grine-Jens og Sælgekonen Æble-Sidse, og deres Juleaften, som disse tre fattige Stakler gør festlig med en Flaske Brændevin, hvorefter de trætte og udasede falder i Søvn, og, da de vaagner, er enige om, at de har haft „en mageløs fornøjelig Aften“. Novellen hører ikke til Forfatterens betydeligste, men den giver i al Beskedenhed et Indblik i tre nøjsomme Menneskers Liv, opfattet med en Blanding af Medfølelse og Humor. Den kunstneriske Virkning svækkes ved den gentagne Konstatering af, at Kosciuzko er død og „litte“ kan høre. Den Kirke, hvor de to Mænd arbejder, er vel Pedersberg Kirke, og Æble-Sidse var i den Grad kalkeret over levende Model, at hendes Paarørende anlagde og vandt et Injuriesøgsmål mod Schandorph (iøvrigt forveksles Æble-Sidse ofte med vor Barndoms Kloster-Sidse, Sælgekonen ved Klosterporten, og med den Kone, der paa Stengangen solgte Wienerbrød i det store Frikvarter.³⁰⁾

Denne Novelle er en af de faa, Schandorph i sin realistiske Periode har hentet fra Sorø; det viser sig stædigt, at han, naar han skal skildre Virkeligheden, ikke finder denne i Sorø, men andetsteds i Sorø Amt, især i Ringsted.

1893 fremkom den før nævnte Artikel „Fra Midtsjælland“. Den giver, foruden enkelte Minder fra Skoletiden, et Udtryk for Digterens almindelige Syn paa det soranske. Dns Tone er, som i flere af de andre Bidrag i Galschiøts „Danmark“, noget overlegen; den Gang, som nu, var det stort og radikalt at se ned paa alt, hvad der laa uden for København; dertil kommer, at Schandorph skrev sin Artikel i Italien og derfor i endnu højere Grad saa det smaa og det smaalige ved det danske. Det forekommer mig, at Schandorph bedømmer sit Æmne lidt uretfærdigt og paa flere Punkter fejlagtigt³¹⁾. At Sorø i 1893 var en stille, verdensfjern Smaastad, kan vel have sin Rigtighed; jeg selv har fra 90-ernes Slutning et Indtryk derfra af Idyl og Fred, men det hænger ogsaa sammen med, at det var Barndomstiden, der for Mindet staar i et særligt Skær. Ligeledes har Schandorph Ret i, at Akademiet og hvad dertil hører, saa ned paa Byen. Men at Stemningen inden for Klosterporten er særlig „klaustral“, at Akademibygningen er en „aandløs Kasse i H-Form“, at Skolen er en „tarvelig Rest af Akademiet“, alt dette er baade overdrevent og forkert. Inden for Klosterporten udfoldede der sig den Gang som nu et rigt og pulserende Liv, hvad der dog er ganske naturligt, hvor Ungdom har til Huse; og Akademibygningen — ja, dens Stil er unægtelig en anden end Kirkens; men glæder man sig ikke netop over disse to Minder fra to forskellige Perioder i vor Bygningskunst? og endelig: i Nutiden er der ikke mange Venner af Sorø, som ikke med tørre Taarer begræder de bekestelige og mislykkede Forsøg, som der er gjort paa at lave Miniature-Universitet. Den gode Digter har vist været i rigtig slet Humør eller ogsaa har han lidt under Italiens Varme, da han nedskrev disse Sider om Sorø.

Som Slutningsresultat kan det fastslaas, at Sorø ikke har været i Stand til at inspirere Schandorph digterisk i nogen betydelig Grad, og i hvert Fald nærmest i historisk og romantisk Retning; da han gik over til Realismen, forlod han det soranske; men at Sorø og Minderne derfra igennem hans Liv har siddet fast i hans Sind,

er tydelig nok; ellers havde han ikke dvælet saa meget derved.

Har man udskilt og undersøgt denne Linje i hans Forfatterskab, faar man Lyst til ogsaa at beskæftige sig med hans øvrige Produktion; det er afgjort en Uret, naar man allerede nu delvis har glemt ham. Det er gentaget indtil Trivialitet, at han som Skildrer af Provins- og Landliv er overgaaet af sine Efterfølgere, men det er dog ham, som i sin Tid baade har vist Vej og udvidet vor Litteraturs stoflige Omraade til „Provinsen“. Hans Personlighed var i overvejende Grad sympatisk; han var et trofast Menneske og en ærlig Slider i Aandens Rige. Og havde han været saa ringe, mon der da ved hans Død var fremkommet³²⁾ to saa smukke Mindedigte som dem der skyldes Jeppe Aakjær og Sophus Michaëlis?

1) Soraner-Bladet, 2. Aarg. S. 53. Sor. Tidsskr. VI, S. 35.

2) Sor. Tidsskr. VI, S. 9—13, 52.

3) Sor. Tidsskr. VI, S. 27.

4) *H. G. Olvrik*: Da Schandorph meldte sig ud af Soransk Samfund. Soraner-Bladet, 2. Aarg., S. 52 ff.

5) Fremkom i „Danmark i Skildringer og Billeder“, udg. af M. Galschiøt, Bd. 2, 1893, S. 493—546; heraf omhandler S. 507—524 Sorø. Omtales nærmere nedenfor.

6) Jfr. Soraner-Bladet, 5. Aarg. S. 2.

7) se f. Eks. 1. Aarg. S. 33, 42, 81; 2. Aarg. S. 10, 37, 51, 89.

8) *Oplevelser*, S. 99—100; benyttet med digterisk Udsmykning i Fortællingen *Mit sidste Skoleaar*. (Fra Provinsen 1876, S. 9 ff).

9) Jfr. Soraner-Bladet, 2. Aarg. S. 90. — Historien fortælles anderledes, men med samme Pointe hos *H. Schwanenflügel*: *Ingemanns Liv og Digtning* 1886, S. 453.

10) *Oplevelser*, S. 100 — *Mit sidste Skoleaar* S. 60.

11) *Oplevelser* S. 100—103. *Mit sidste Skoleaar* S. 52. — Soraner Bladet, 6. Aarg., S. 34.

12) *Digte* 1863, S. 4.

13) *do.* S. 9.

14) *Ill. da. Litthist.*, 2. Udg. 1902, Bd. 3, S. 473.

15) *Soranske Digte og Sange* 1872, S. 88.

16) Se særlig denne Bog S. 133 (jfr. 235) og 208.

17) *Sor. Samf.s Sange*, 3. Samling 1916, S. 91, 186, 189, 196.

18) *Saml. Digte* 1882, S. 220.

19) *Fest- og Søgndage* 1886, S. 13 ff. Det første Digt er en Omarbejdelse af et ældre: Ludvig Holberg (*Nye Digtninger* 1868, S. 87).

20) *do.*, S. 46—57.

21) Digtet, der stemmer med Enkeltheder i *Oplevelser* S. 101, anføres her, da det er godt gemt i „Politiken“.

Sognepræst R. W. Assens

(forhen Adjunkt ved Sorø Akademi).

1821—1896.

Næppe har jeg sét ham siden myndig han haandteret Ferlen mod de Sorø-Skoledrengene. Men jeg synes, at jeg skylder ham en Sang som Krans paa Kisten.

Han var en af dem, som Aanden højt begejstrende besøgte, og med Haanden stor og kraftig pegede han mod dens Vidder.

Drengene, som tidt forpinte
 efter Grammatik og Gloser
 dvaske over Bordet luded,
 vidste han med Kraft at vække,
 naar han skildred San Francesco,
 saa jeg syntes, jeg ham skued
 i Basilikaens Konka,
 tronende paa Mosaikgrund,
 slagen af sin Herres Vunder;
 naar han med sit faste Taktslag
 tolked Grundtvigs Sværdslags-Rytmer,
 naar vi saa' Macbeth i Skælven,
 den Gang Banquos Aand sig hæved,
 og hans Hustrus Drømmevaande,
 da hun Blodet gned af Haanden.

Han var en af dem, som vakte
 Billeder og Toner i mig:
 Nu de straale, nu de klinge,
 livnede ved Mindets Dugg.

²²⁾ 2. Aarg., S. 53.

²³⁾ Carl Baggers samlede Værker 1867, Bd. 2, S. 325 ff.
 — Schandorph: Nye Digtinger 1868, S. 1 ff.

²⁴⁾ Oplevelser, S. 326—335. — Arentzens „Opsigelsesbrev“ til Vennen lyder lakonisk: „Du gaar ad Veje, som jeg ikke har ganske lidet imod. Vi maa skilles. Lev vel. Kr. Arentzen.“

²⁵⁾ S. 73 ff, 87 ff.

²⁶⁾ Efter Meddelelse til mig af Redaktør Fr. Martin, Sorø, boede Schandorph i 80-erne to Somre paa Sølyst ved Kongebroen. Han erklærede, at man havde mere Udbytte af at omgaas oplyste Borgere og Bønder end Akademikere. Men især var han paa Jagt efter „grinagtige Fyre“. Han fandt det mærkeligt, at Digtingen var uddød i Sorø. Da M. Rosings Navn — let ironisk — blev anført for ham som et Bevis paa det modsatte, brød det ud af ham: „Rosing, er han Digter? Han kan p . . . i Sorø Sø, kan han!“ — Senere (omkr. 1899) boede Schandorph paa Frederiksberg, vist nok i en Ejendom, opført af Pastor Tryde, Lyngø, rimeligvis det samme Sted, som Hans Kaarsberg kalder „Præstehuset“ (Memoirer 1921, S. 270). — Jeg selv har som Barn set ham i Lars Jensens Gæstgiveri, der var mit Barndomshjem; det maa have været ca. 1898.

²⁷⁾ G. Brandes: Det moderne Gennembruds Mænd 1883, S. 324. Vilh. Andersen: Ill. da. Litthist. IV, 267.

²⁸⁾ Mit sidste Skoleaar S. 20. — Sor. Samf.s Sange, 3. Samling, S. 186; jfr. denne Bogs Note 202.

²⁹⁾ Karl Tiander: Turgenjev i dansk Aandsliv 1913, især S. 50, 76, 109. — Tiander har dog ikke set denne Novelles Slægtskab med Turgenjev.

³⁰⁾ Sor. Samf.s Sange, 3. Samling, Note 146. Soraner-Bladet, 12. Aarg., S. 84. Der vil senere blive Lejlighed til nærmere at undersøge Spørgsmaalet Kloster-Sidse — Æble-Sidse.

³¹⁾ Naar han i Artiklen S. 512 erklærer, at Kvæstur- og Biblioteksbygningen er opført af Kristian den Fjerde, er han vist lovlig langt ude. — Om hans fejlagtige Syn paa „Munkereden“ Sorø, se Sor. Samf.s Sange, 3. Samling, Note 224; om hans skæve Opfattelse af Holbergs Forhold til Akademiet, se Soraner-Bladet, 2. Aarg. S. 53.

³²⁾ J. Aakjær: Saml. Digte 1920, Bd. 1, S. 106. — S. Michaëlis: Palmerne 1904, S. 109.

TIL RUSSENE

Ved Soransk Samfunds Rusgilde 26. November 1927.

Mel.: Paa Tankens Slot boer Studenten glad.

Med Haab og Mod i jert Ungdomssind
 ad Livets Flod I frejdigt sejler;
 I styrer kækt frem for Medbørsvind,
 I Bølgen grønne Haab sig spejler.
 Giv ikke op for nogen stridig Magt,
 før Baaden fremad, og vær blot paa Vagt;
 gaar der end Aar
 Maalet I naar,
 naar blot I higer støt derefter.

Dog, før mod Maalet I stævner frem,
 tag med om Bord de gamle Minder,
 den dyre Arv fra jert Sorøhjem,
 der os i Livet fast forbinder.
 Bli'r end Sejladsen haard og Trøjten vaad,
 tag Mindet med som Ballast i jer Baad,
 et Værn I har,
 hvorved I klar
 mod Kæntring kan jer Skude holde.

Kom først i Hu Skolens hvide Slot,
 her Kundskabskilden jer har kvæget
 til Livets Gavn, ej til Skolens blot,
 som danske Børn I dør blev præget.
 Her har I lært det milde Modersprog
 og varmet Hjærtet ved Historiens Bog.
 Friske i Sind
 i Livet ind
 I gaar som gode Sorø-Brødre!

Hvor skønt at skue den grønne Pragt,
 hver Vaar det evigt nye Under,
 hvor frodigt staar i sin Blomsterdragt
 hver Eng, naar det mod Sommer stunder.
 I Efteraaret luer Hyben rød,
 Naturen dør i alle Farvers Glød,
 snart slumrer hvid,
 stille og blid,
 den sorte Jord bag Sneens Dække.

Lad gennem Livet som Riddervagt
 de store Mænd for Tanken stande;
 hold ud og kæmp kækt mod Fjendens Magt,
 som Absalon, med aaben Pande;
 lær af vor Holbergs fine Satyrsmil
 mod Fordom stærk at staa foruden Hvil;
 luk Lyset ind
 i Sjæl og Sind,
 som Ingemann, den blide Sanger.

Med denne Arv fra jert Ungdomshjem
 i Livet ud I dristigt sejle,
 mod Storm og Strøm kækt I vinder frem,
 med den I Maalet let kan pejle.
 Saa vær velkommen nu paa denne Dag,
 vi ældre hilser jer i festligt Lag;
 et Leve da,
 et højt Hurra,
 I friske Skud af Sorø's Stamme.

Poul Schjærff.

* * *

* * *

RIDEBANEN I SORØ OG STEMANNS BOLIG 1824

Det her gengivne Billede er i historisk Henseende særlig værdifuldt, fordi det gengiver det Tidspunkt, hvor den Mallingske Hovedbygning er under Opførelse, og Stilladset, som det synes, ført op til omtrent 3. Stokværks Højde; det skimtes ret tydeligt tilhøjre for Kirkens Vestgavl og bag den gamle 4-længede Gaard, i hvis nordre Fløj, der vender ud mod Ridebanen, Geheimeraad *Poul Chr. Stemann* tog Bolig efter Akademiets Brand 1813 og boede til Foraaret 1827.

Selve Originalbilledet er et lille Oliemaleri, 32 × 22,5 cm stort, som utvivlsomt er udført enten af Geheimeraadinde *Stemann*, født *Wasserfall* (1767—1850) eller hendes ugifte Datter *Augusta* (1790—1853), idet det har tilhørt og rimeligvis som et Minde om Hjemmet er skænket den ældste af Døttrene, *Catharina Elisabeth* (1789—1870), der d. 22 Decbr. 1822 i Sorø ægtede daværende Ritmester ved de jyske Dragoner, senere — fra 1829 — Udskrivningschef i Sorø, Generalkrigskommissær *Peder Otto Rosenørn* (1778—1847), til hvis ældste Datter, Etatsraadinde *Helene Olrik*, Billedet er gaaet i Arv; nu tilhører det Kontorchef i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet *P. O. Rosenørn*, ved hvis Velvillie Maleriet her gengives. Billedet maa være malet i Sommeren 1824, idet der holdtes Rejsegilde paa den nye Hovedbygning den 28. Januar 1825¹⁾, men det bærer iøvrigt hverken Signatur eller Datum.

Mon det er gaaet helt i Glemme, at der — som det ses af Billedet — paa Ridebanen mellem Træerne har været en Brønd, hvor Ridehusets Heste vel er blevet vandede? selv om *Karmen* og det gamle *Vippetræ* forlængst er forsvundet

¹⁾ Se *Soraner-Bladet*, 9. Aarg. No. 9 for Decbr. 1924, S. 68.

og selve Brønden fyldt, maa dennes Stensætning dog endnu staa i Grunden, og en skønne Dag støder en Spade vel paa den. Om nogen nu vil efterforske den, kan Træerne maaske saa nogenlunde angive Stedet, thi det fejler næppe, at den karakteristiske Dobbeltstamme tilhøjre for Brønden endnu vil kunne genkendes i et af de store Asketræer — Maleriet tillader ikke at skelne Træarten, men det ligner en Ask — paa Pladsens Sydrand. Derimod savnes det, der i de sidste to Menneskealdre har heddet „Gymnasiasttræet“ — det er altsaa højst 100 Aar gammelt, forudsat at det er plantet i Aarene 1824—27.

Det er den beskedne, lave Bygning i Billedets Midte, der i April 1827 blev Bolig for Direktor *Tauber* og som derefter husede *Dannerkongen*, da han den 20. Maj s. A. „traadte af“ i Sorø for at bivaane Akademiets Indvielse i de følgende Dage; da han fik Værelser anvist „paa højre Side af Gangen“, maa man vel tænke sig ham installeret bag Vinduerne vest for den høje Indgangsdør under Kvisten.²⁾ Til højre for Gaarden og dens straatækte Udhus ses en Tørreplads; maaske er det til denne — og ikke til en formodet Blegeplads vest for Baggade³⁾ — at der sigtes i *Fritz Petits* eller *Carl Baggers Digt „Fødselsdagen“* (i *Digte fra Rustiden*, 1828), hvor det om en ung Akademists Indtryk fra Sorø o. 1826/27 hedder:

²⁾ Nærmere om Gaardens Historie kan læses i *Hoffs Sorana V*, S. 8 f., og om *Frederik VI's Besøg* i *Soraner-Bladet* for Maj 1927, 12. Aarg. No. 5, S. 31. I 1834 blev Gaarden nedrevet, og derefter opførtes paa dens Plads den nuværende Rektorbolig.

³⁾ Som foreslaet i *Danske Studier* 1921, S. 139.

Luften er fra Morgengry
fyldt med lutter Lærker,
see, hvor landligt vest for By
Frøkner bleger Særker!

Skolens mange Bygninger kan nok poetice kaldes for „en By“, og der var vist ikke andre Frøkner i Sorø den Gang end netop Frøknerne Stemann, hvis hvide Linned har viftet venligt til de unge Akademister, naar de var paa Vej fra Ridehuset til Høresalen. Men at vi derfor her skulde staa ved den i Ingemanns Aftensang omhandlede — og evig omstridte — Blegdam, maa ikke lægges i denne Formodning!!

hgo.

* * *

GENSYN MED SORØ —

Vi tillader os at gengive følgende Brudstykke af et Brev til Redaktøren fra en gammel Soraner, som sidst i Oktober opholdt sig i Sorø.

„Vi har haft nogle herlige Dage hernede; jeg har ikke i de sidste 20 Aar været saalænge i Sorø, eller set saa meget af Omegnen. Vi travler lange Ture i Skoven og nyder Synet af alle de gamle kendte Steder, men enkelte Ting hernede har dog ærgret mig lidt, og naar Du en Dag faar Plads i Bladet, kan Du passende give et lille Hib til rette Vedkommende.

I Søndags sad jeg saaledes i Kirken under Prædikenen og ærgrede mig over noget grimt, grønt Voxdug, de har pyntet Skranken i Prædikestolen med, i Stedet for det festlige røde Plyds, der var i gamle Dage. Om det er af økonomiske eller kunstneriske Hensyn den grønne Farve er valgt, ved jeg ikke; men er det det sidste, er min kunstneriske Sans saa lidt udviklet, at jeg fandt den røde Farve kønnere, og endnu er Knæfaldet ved Alteret da ogsaa forsynet med rødt Plyds. Naar Plydset absolut skulde væk, maatte Kirkens Økonomi vel nok kunde have taalt, det var erstattet med rødt Safian!

Efter Gudstjenesten gik jeg en Tur paa Kirkegaarden og faldt hen i stille Undren over den elendige Forfatning Rektor *Hoffs* Gravsted befinder sig i. Hvis ikke Akademiets Gartner har Vedligeholdelsespligt, synes jeg Du i Bladet skulde lyse efter nogle af *Hoffs* gamle Venner, som vilde tage sig af Sagen — saa kunde Gravstedet for en ringe Udgift maaske blive luget fri for spirende Agern i Efeubevoxxingen, og der kunde plantes en ny Række Buxhom langs Stenen i Stedet for de forpjuskede Enkeltvæxter, der nu raaber til hinanden og i disse Dage suppleres af nogle Urtepotter med visne Blomsterrester. Iøvrigt forekommer det mig at være Skolens Pligt at give Drengene dernede et bedre Begreb om, hvorledes man værner Mindet om afdøde Lærere.“

Saavidt Brevskriveren, der bærer et af de bedste Soraner-Navne, men som vi lader være anonym — ikke fordi han har forlangt det, men fordi vi vil gøre hans Klage til vor egen og ved, at den vil blive tiltraadt af mange. Mangler der Penge til at holde *Hoffs* Gravsted i sømmelig Stand, vil det vist ikke skorte paa dem, der gerne vil give deres Bidrag hertil.

Red.

* * *

FIRE SORANERE I KONGENS RAAD

I Anledning af min Artikel i Soraner-Bladets Nr. 10 for Oktober d. A. om de soranske Ministre har Hr. Professor, Dr. O. G. Petersen i et Brev til Redaktionen fortalt, at han mener tydeligt at mindes — uagtet det ganske vist er længe siden — at Rektor *Bojesen* i sin Tale ved en festlig Lejlighed erindrede Eleverne om, „at der for Tiden sad 4 Soranere i Kongens Raad“. Professoren har ikke kunnet finde noget i min Artikel, der passer med dette, og paa den anden Side forudsætter han, at min Meddelelse er rigtig. Den eneste Forklaring, Professoren da har kunnet tænke sig, er den, at der med „Kongens Raad“ ogsaa mentes saadanne, der beklædte de øverste Poster i et Ministerium. — Professoren har nu altid tænkt sig, at det var Ministre, Rektor *Bojesen* mente, og han synes endogsaa, at han engang selv har haft Rede paa dem.

Redaktionen har venligst forelagt mig Hr. Professor Petersens Brev og bedt mig om muligt at afgive et Svar.

Jeg maa da først takke Professoren for den interessante Meddelelse og dernæst for den gode Mening om mine Oplysningers Rigtighed, selv om de altsaa ikke stemmer med en Overlevering, som Professoren sikkert med en vis Soraner stolthed har bevaret gennem de mange Aar, og jeg er glad over at have foranlediget, at den nu er kommet frem til historisk Undersøgelse.

I min Ministerliste vil der efter de grundige Undersøgelser, hvorefter jeg udarbejdede den, vist ikke være noget at rette, og dermed maa Historien om de fire soranske Ministre i et Ministerium anses for aflivet; — det skulde tilmed have været i et Tidsrum, der var usædvanligt fattig paa soranske Ministre. Professor Petersen blev Student 1866, og Rektor *Bojesen* forlod Sorø 1863; den nævnte Rektortale er da blevet holdt i de første Aar af 1860'erne, — hvad Professoren ogsaa anfører i sit Brev.

Men hvorledes er Professorens Beretning da at forstå? Thi der er jo uden Tvivl „noget om det“, ellers vilde det ikke have præget sig saa stærkt i hans Erindringer.

Jeg kan ikke være enig med Professoren i at finde Forklaringen ved at udvide Begrebet „Kongens Raad“ til ogsaa at omfatte de højeste Poster i et Ministerium; dels fordi det i sig selv ikke anvendes og vel heller ikke dengang anvendtes om f. Eks. Departementschefer, og dels fordi man ikke — saa vidt jeg kan se — vil kunne finde fire Soranere i saadanne Stillinger paa det angivne Tidspunkt; thi paa disse Poster maatte de alle søges, da med Undtagelse af *Raasløffs* etaarige Ministertid fra 1860—61 ingen Soranere i disse Aar var Ministre.

Som den sandsynligste Forklaring vilde jeg da nævne følgende. Det er i Ordsammensætningen „Kongens Raad“ særlig det sidste Ord, der har haget sig fast i Erindringen hos Professoren som en 13—16aarig Tilhører ved Rektor *Bojesens* Festtale. Men Kongen havde netop dengang en Raadsforsamling, nemlig R i g s r a a d e t, oprettet først ved Forordningen om det danske Monarkis Forfatning for dets Fællesanliggender af 26. Juli 1854; dernæst gik det med en noget ændret Sammensætning over i Forfatningsloven for det danske Monarkis Fællesanliggender af 2. Oktober 1855, og i den Skikkelse, som det derefter bevarede indtil „Novemberforfatningen“ af 1863, spillede det sin store Rolle i vor national-politiske Historie. Jeg finder det meget troligt, at Rektor *Bojesen* med

Stolthed har fremhævet, at der sad fire Soranere i Rigsraadet, som han maaske har kaldt Rigets Raad — eller maaske ogsaa — og ikke med Urette — har kaldt Kongens Raad, som Professor Petersen mener at kunne erindre det; men har Rektor Bojesen end kun brugt den førstnævnte Betegnelse, kunde det godt tænkes, at da Rigsraadet snart efter gik ud af Forfatningen, har hans Tilhører ikke skænket dette Navn videre Opmærksomhed, og som første Del i Ordforbindelsen med — „Raad“ kan da „Kongens“ let have indtaget „Rigets“ Plads, naar Professoren senere har tænkt paa „Raadet“ med de fire Soranere, — og det saa meget lettere, som „Kongens Raad“ er et saa almindeligt brugt Udtryk, mens Rigsraadet blev en historisk Betegnelse for noget, der havde været.

At det har været til denne Forsamling, Rektor Bojesen i sin Tale har hentydet, det synes ogsaa at bekræftes ved, at vi netop her finder de fire Soranere: Hofjægermester *H. A. Carlsen* til Gl. Kjøgegaard, der var blandt de kongevalgte Medlemmer, som udnævntes i Efteraaret 1855; Amtmand, Kammerherre *M. H. Rosenørn*, indvalgt den 11. Februar 1856; Greve *Emil Krag-Juel-Vind-Frijs* til Frijsenborg, indvalgt den 12. Februar 1858 og Greve *Fr. Julius Krag-Juel-Vind-Frijs* til Juellinge (Halsted Kloster), der blev kongevalgt Medlem den 14. September 1859.

Hvis Rektor Bojesens Tale er blevet holdt senere end Oktober 1861, har han i Stedet for Rosenørn, der gik ud af Rigsraadet i Juli 1861, tænkt paa *Th. Rosenørn-Teilmann*, der blev Medlem den 7. Oktober 1861, efter at han nogle Maaneder i Forvejen var blevet Besidder af Stamhuset Nørholm.

Det vilde glæde mig, om Hr. Professor Petersen ved at læse disse Navne kunde gjenkende de fire Soranere i „Kongens Raad“, som han mener engang at have haft Røde paa og derved bekræfte Rigtigheden af min Forklaring.

Olaf Carlsen.

— — —
Vi har forelagt foranstaaende Artikel for Professor *O. G. Petersen*, som har ønsket at knytte følgende Linier til *Olaf Carlsens* Oplysninger:

Nomina sunt odiosa — og det er navnlig Tilfældet med dem, man ikke kan huske. Men jeg har en dunkel Erindring om, at det var fine Navne, og det passer jo ogsaa godt nok her. At jeg lod denne gamle Erindring komme frem for Dagen, glæder mig nu, fordi den har givet Stødet til, at Hr. *Olaf Carlsens* ovenstaaende Artikel om de 4 Soranere blev til. Jeg kan i et og alt slutte mig til Hr. *C.'s* Opfattelse.

O. G. P.

NAVNEBØGEN

Et lille aabent Brev til den nye Skovrider i Sorø.

Der staar et Træ ved Sønderskovens Port,
Og det har staaet der saa længe.
Det saa vi op til som noget stort,
Den Gang vi gik forbi som Dreng.

Det er „Navnetræet“ ved Nedgangen til Flommen, jeg tænker paa. Nu er det blot et Navn. Men for 60—70 Aar siden var den smukke Bøgs vældige Stamme i hele sin Længde lige fra Jorden op til Grenenes Hvælv prydet med Navne, ofte dog kun med to Bogstaver, majsommeligt udskaarne af tidligere Generationer af Akademister. De ældste Navne er sikkert nu 100 Aar gamle, og de følgende

Slægtled havde, saalænge det var muligt, fortsat Traditionen. I mine Drengaar var det en yndet Fornøjelse at granske de gamle Bogstaver og spekulere over, hvilke Navne de mindede om.

Nu er alle gamle Bogstaver og Navne dækkede af Mos. Ikke et eneste er at finde, hvad jeg nys har haft Lejlighed til at forvise mig om.

Var det dog ikke værd at prøve paa at fjerne Moset og, saavidt muligt, paany lade disse Minder fra Fortiden komme for en Dag!

Saa vil det smukke gamle Træs Navn atter faa nogen Mening.

F. H.

* * *

SØRGMUNTRE BETRAGTNINGER

„Skænk mig Fjender.“

Det er gaaet mig som en vis Hr. Flovmand, der bagefter funderede over, hvad han kunde have sagt, men *Madvig-Nielsen* af den faste Stok kom mig i Forkøbet ved Rusgildet og talte om det soranske Sammenhold — som snart ikke mere er Sammenhold, men spredt Fægtning — og ihvorvel jeg ganske kan slutte mig til *Madvig-Nielsens* Bemærkninger, saa vil jeg dog gerne her i Bladet uddybe disse med et Par ekstra Slag paa Stortrommen, saa at det kan høres af det Faatal af gamle Soranere, der er Medlemmer af Soransk Samfund.

Jeg vil skønsmæssigt anslaa de levende gamle Soraneres Antal til 2000, af disse er ca. Halvdelen (mellem 900 og 1000) Medlemmer af Samfundet, idet dog henved 200 er kroniske Restanter eller ubekendte Adressater! Reelt er der altsaa kun mellem 7 og 8 Hundrede Medlemmer. Til Rusgildet forleden var vi 90 Deltagere, hvoraf de 50 var Gæster. Det stemmer med de sidste 5—6 Aars Tradition, at kun et Antal af 40 Medlemmer kommer til Samfundets Møder og Sammenkomster. For at være concis betyder det, at kun 5 pCt. af Medlemmerne udgør den faste Stab — for det er altid den samme trofaste Garde, der møder sammen med et Par enkelte „outsidere“ — eller 2 pCt. af samtlige gamle Soranere!

Nu er det sagt og hermed maa vel al Tale om det saa tit priste og besungne soranske Sammenhold forstumme. Det er blevet en Fiktion!

De, der interesserer sig for Problemet, vil maaske følge mig i et Forsøg paa en Analyse af Forholdet.

Tiden med dens Radio og Automobiler er ikke for Foreningslivet. Vore Dages kraftige Udbyggelse af Forlystelseslivet med Biografer, smaa Varietéter, Kaféer og Danse-Etablissements giver Adspredelse nok for de unge i deres Fritid, og for Studenterne betyder Studenterforeningen mere med dens alsidige Program i Modsætning til vort Samfund, som kun har én Streng paa Instrumentet. Jeg tror i den Forbindelse, at Samfundet har haft en farlig Tradition ved at byde paa specifik soransk Underholdning Aar efter Aar, assisteret af Soranere og ved Rusgildet hvert andet Aar Tale af en Lærer paa Skolen. Det er paa samme Tid Styrke og Svaghed, det sidste synes nu at være det fremherskende.

De skiftende Bestyrelser har forsøgt sig paa mange Maader for at faa større Tilslutning til Sammenkomsterne. Utallige Møder med Damer og Dans har de senere Aar budt paa, men med hvilket Resultat? At der kun kom 20 Soranere og 20 Damer! Det bliver atter 40, men paa en anden Manér, som just ikke er opmuntrende. Særlig de yngre

og helt unge, som man mente at faa med ved disse Møder, brillerede ved deres Fravær.

Sagen er alvorlig nok, jo mere Sammenkomsterne nemlig skrumper ind, med endnu større Styrke taber de deres Værdi, fordi Deltagerne kun har virkelig Glæde af Sammenkomsterne, naar de til Stadighed møder mange og særligt deres Samtidige.

Jeg er saaledes ganske klar over, at der er store Vanskeligheder at overvinde, for at kalde Soranerne til Samling, men de maa vel kunde overvindes. Den første Betingelse herfor er imidlertid efter min Mening, at vi faar en Opposition! Først gennem den faar vi det Krydderi, som vore Sammenkomster i en uhyggelig Grad har savnet, de senere Aars Generalforsamlinger har været Unica af dræbende Enighed. Kammeratlig Uenighed med Diskussion og Udfoldelse af en Smule gnistrende Aand vilde være det Trækplaster, som fik Kammeraterne til at møde og som vilde skaffe os nye Medlemmer til Samfundet. Jeg tror ærligt talt, at Stabslæge *Gordon Norrie* — som Soraneren Professor *Vilh. Andersen* i Studenterforeningen — vilde faa Glæde af at uddele en Skefuld attisk Salt til hver af Medlemmerne, maaske tilsat lidt Kruschen-do., for at komme over Forstoppelsen. Der er tung og døsig Mæthed af Efterkrigs-aarenes hyppige, kunstigt opretholdte, Overskæringsaftner, der kostede mange Penge og som der nu længe er bødet for.

Sammenholdet mellem Soranerne bevares naturligvis kun ved personligt Samvær fra Tid til anden. Det har ikke kunnet være andet, end at jeg personligt har faaet et daarligt Indtryk af Sammenholdet gennem de tre Aar, da Oberst, Kammerherre *Gjernals* og jeg tog os af Engageringskontoret. Her tror jeg, at en en kraftig Tilslutning til Sammenkomsterne vilde faa sin Betydning, bl. a. for Lederen af Kontoret, der under de bedste Betingelser faar Lejlighed til at tale de nødstedte Kammeraters Sag.

Og for at faa det hele med: De 200 raske gamle Soraneres Jubilæumsfond, som af hvert Medlem aarlig faar 10 Kr., er nu blevet til blot 100 raske gamle Soranere!

Det er ofte sagt, at Soraner-Bladet er Samfundets Existens! Jeg mener baade ja og nej. Selvfølgelig har det en stor Mission blandt os, og størst blandt Provinssoranerne, men det er et tveægget Sværd, saasom mange ræsonnerer: vi faar Bladet ind af Døren, følger med i Bladet, ogsaa om de fleste Møder faas der Referat, ergo er det overflødigst personlig at møde op til Sammenkomsterne. Jeg vil paastaa, at Bladet samtidig med at holde Interessen for Sorø i Live virker svækkende paa Lysten til at møde op ved Sammenkomsterne og derved dræber det personlige Moment, som før Bladet kom til Verden var det eneste bestemmende og det virkelige Grundlag for Sammenholdet.

Det er ganske fejlagtig at tro, at vi er ude efter Abonnenter paa Soraner-Bladet, det vi trænger til er aktive Medlemmer af Soransk Samfund.

Lad os se nogle urbane Fjender, som kan bringe Uro i Luften. Eller er det den vennesele, nymoderne Opdragelse i Sorø, der har gjort de unge Soranere saa fredselkende?

Der er nok noget om det: Opfindsomheden uddør sammen med Kløene!

Louis E. Grandjean.

SORANSKE PENNE

K. K. Steincke: Frisind eller Letsind. Oprørende Selvfølgeligheder. Gyldendalske Boghandel 1927.

Steinckes i Bogform foreliggende 5 Foredrag fra hans Ministertid er i Sandhed ikke nogen kedelig Læsning — den kan i høj Grad anbefales dem, der paa denne Aarstid er ved at faa Kvalme af al det der bydes af baade materiel og aandelig Føde for at fremkalde hvad Folk kalder for „Julestemning“. Ud af dem funkler og knitrer Forf.s skarpe Vid, hans Satire og ubarmhjertige Ironi, men bag Svøben, der svinges, staar en Personlighed, som ledes af et brændende Ønske om at være med til at skabe noget bedre og større end det, han angriber og vælter om, fordi det efter hans Overbevisning er falskt og hult. Man kan være hjertelig uenig med ham om baade Maal og Midler, men man kan ikke undlade at respektere ham og derfor holde af ham. Man gaar fra Læsningen som fra et Bad i koldt, salt, strømfriskt Vand, der svider dygtig i Huden, men som renser og bagefter giver Varme. Der blæser en frisk og ren Luft omkring denne praktiske Socialfilosof — her er for engangs Skyld et Mandfolk og vi har i ham engang haft en Justitsminister der vilde det bedste og satte sin Personlighed og alle sine Kræfter ind paa det, han efter samvittighedsfuld Overvejelse fandt var det rette.

Gennem sin lille Bog rækker han os Nøglen til Forstaaelse af hans Personlighed, og det var at ønske at rigtig mange vilde tage imod den — de vil ikke fortryde det!

Vilh. Andersen: Breve til en Muse. Gyldendalske Boghandel. Kbhvn. 1927.

Da *Vilh. Andersen* i Sommer i „Berlingske Tidende“ offentliggjorde disse Breve, faldt de noget svært at fatte for Godtfolk, der en Uge igennem havde vanskeligt ved at holde Traaden fast. Naturligvis skal de, som andre Brevsamlinger, læses i Sammenhæng, og det er derfor rigtigt at de nu er udgivet med et Tillæg af den Rustale, Forf. i Efteraaret holdt, der siger noget af det samme som Brevene — ad modum Md. Mangors: Boeuf paa en anden Maade. Den Ret, *Vilh. Andersen* serverer — eller rettere: de Retter — er dog betydelig mere komplicerede; hvis man ikke tør blive i Mad-Billedet, hvor der da vel snarest maa tænkes paa liflige og pikante, men ogsaa særdeles kunstige Salater med brav mange Krydderier — et enkelt Peberkorn synes dog fjernet ved Serveringen i Bogform — saa ligger det nær at tale om en Buket af brogede, baade vilde og forædlede Blomster, som denne drevne Gartner i Litteraturens Have har plukket og forenet til, hvad H. C. Andersen kalder: et Skønheds Hele. I Forlagets nydelige Udstyr bliver den lille Bog da et fornøjeligt Minde om den Sommer, til hvis Aktualiteter der ofte henvises; og naar den Tid, da de ikke mere forstaas, er inde, vil dette Skrift være en sand Lækkerbidsken for en Litteraturforsker, hvis Noteapparat vil fylde mindst dobbelt saa meget som det Æmne, han tager sig paa at forklare.

*

K. V. Palslev: Kanoeer. Typer — Bygning — Brug. Med Afbildninger af og Oplysninger om 12 forskellige Kanotyper. Eget Forlag. 1924.

Hvis nærværende Anmelder i Aarene 1892—95 havde haft denne fortrinlige lille Bog med dens Tegninger og gode Vejledning til Raadighed, vilde den Baadfart gennem Sorø-Søerne, Tuel Aa og Susaaen til Karrebæksmunde, der var en kær og stadig Tanke hos ham og hans Hjertens-

ven, dog maaske være bleven en Realitet. Ak, intet Fartøj i Sorø Sø egnede sig dengang til den Tur — og saa blev den, med mange Suk, opgivet. Men nu vil enhver rask ung Mand — helst dog to i Følge! — kunne skaffe sig denne storartede Fornøjelse for ret ringe Bekostning, og et ikke ringe personligt Stræb af den Art, der gør Livet rigt og lykkeligt.

Naturligvis er det om Vinteren, Kanoen skal bygges for at kunne tages i Brug til Foraaret — derfor er det just nu den rette Tid at anvende den lille Sum af Kr. 1,75 til at købe Kanobaaden, studere den i Juleferien og gaa i Gang med Arbejdet lige over Nytaar. Og naar Du, kære Læser! saa en Foraarsdag ligger i din selvbyggede Kano og føler, at Livet er værd at leve, at Verden med et er blevet større, og at der navnlig er meget, der ser helt anderledes ud fra en tilsyneladende usejlbare Aas smalle Løb eller fra det aabne Vands Flade, hvorpaa Sejlkanoen flyver som en Fugl, — saa vil Du med Taknemlighed sende Soraneren K. V. Palslev en venlig Tanke og en Tak for hans lille Bog.

hgo.

*

A a r b o g f o r H ø r s h o l m o g O m e g n. Anden Aargang.

Ved H. C. Rosted og P. Schjærff. Eget Forlag. Hørsholm 1927.

Under denne nye Titel har Udgiverne udsendt en ny og smukt udstyret Aargang af den i dette Blads Januarnr. omtalte „Hørsholm Julebog“, og det er dermed angivet som deres Hensigt, at de agter at fortsætte den aarlige Publikation af historiske Meddelelser om svundne Tiders Liv og Digtning, som har Tilknytning til en Egn, der i denne Henseende byder paa et baade rigt og almeninteressant Stof. To af vore gode, soranske Penne har her fundet et nyt Virkefelt i deres nye Hjemstavns Historie. Digtningen om denne Egn bevæger sig, som *Poul Schjærff* skriver, om to Poler: Caroline Mathilde paa Hirschholm og Ewald i Rungsted; og med stor Kyndighed redegør *Poul Schjærff* for de Værker i Litteraturen, der staar i Forbindelse med Johannes Ewald og især med hans Ophold i Rungsted. *H. G. Olrik* giver os paa Grundlag af et saa prosaisk Kildemateriale som det hidtil ubenyttede Hofkasseregnskab et interessant Indblik i Hoflivet paa Hirschholm i Sommeren 1771; Forf. modbeviser herved Edv. Holms Betegnelse af dette Hofliv som et Liv i Sus og Dus. Artiklen om Ridefoged Lorents Tuxens heltemodige Adfærd under Krigen med Karl Gustav fortjener ogsaa i høj Grad at blive kendt.

Olaf Carlsen.

*

*

SORANSK SAMFUNDS RUSGILDE

den 26. November 1927

havde samlet henimod 90 Deltagere, hvoraf de unge Gæster udgjorde over Halvdelen; af 50-Aars Jubilarer havde man kun den Glæde at se Sorø-Legatstifteren, Oberst, Kammerherre *Gjernals* og — som Repræsentant for Realisterne fra 1877 — Grosserer *Einar Kiellerup*, medens Sorø Skole var smukt repræsenteret af Rektor *Raaschou-Nielsen*, Lektor emer. *Matthiessen* og Rustaleren, Adjunkt, Dr. *Poul Helms*.

Efter den sidstnævntes Tale, der var af en mere udpræget akademisk Art end det ved disse Sammenkomster el-

lers plejer at være Tilfældet — vi haaber senere at kunne bringe den her i Bladet efter Talerens Manuskript — foretoges den traditionelle Immatrikulation af Aarets nye Høst, og lidt efter gik man til Bords i Domus medicas stilfulde men lidt trange Selskabssal og nød den obligate Gaasesteg med Tilbehør — Maden var ganske fortrinlig. Ved Bordet bød *Formanden* velkommen og talte for Gæsterne og efter en Sang af Adjunkt *Poul Schjærff* takkede Oberst *Gjernals* i en smuk Tale for Sorø, hvor han haabede at man stadig vilde se det som sin Opgave at være noget for de danske Børn, der søgte dertil fjernt fra og især fra de gamle danske Landsdele, som nu atter var forenede med Moderlandet. Paa Russernes Vegne takkede stud. mag. *T. A. Diemer* og efter endnu et Par Taler forlod man Spisesalen for at drikke Kaffe i de tilstødende Lokaler.

Senere samledes man atter om de lange Borde til det afsluttende Punschesold, hvor det vekslede med Sange og Taler — bl. a. af Kontorcheferne *F. v. Holstein* (Minder om de mange Klø, gamle Dages Skolepraksis krævede) og *Olrik* (en Skaal for den faste Stok af trofaste Medlemmer ved Sammenkomsterne), Grosserer *Madvig-Nielsen*, Premierløjtnant *Palslev*, Adjunkt *Schjærff* (for Soransk Samfund) — indtil Bollerne var tømte og Magister bibendi, Kontorchef *Harhoff*, kunde lade slutte af med „Hellig er vor Ungdomslyst“.

*

*

*

GAMLE SORANERE

Under 8. August er fhv. Kredslæge og Sygehuslæge i Tarm, *Edvard Vilhelm Konstantin Busch*, efter Sundhedsministeriets Indstilling udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Paa Indenrigsministeriets Forestilling har H. M. Kongen under 26. Oktober benaadet Borgmester i Frederiksberg Kommune, Landstingsmand, Overretssagfører *Marius Godskesen*, R. af Dbg., med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Under 26. Oktober er Kontorchef i Ministeriet for Industri, Handel og Søfart *Gustav Adolf Arendrup*, R. af Dbg., benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Efter Justitsministeriets Indstilling er der ved kgl. Resolution af 14. November meddelt Statsadvokat for Søndre Landsretskreds, *Hans Henrik Emil Holm*, nyt Ansættelsesbrev som Statsadvokat for Vestre Landsretskreds' 3. Statsadvokatur fra den 1. Januar 1928 at regne.

Skovrider under Statsskovvæsenet *Fritz Lorentzen*, til Tjeneste i Direktoratet for Statsskovbruget, er under 17. November efter Undervisningsministeriets Indstilling af H. M. Kongen udnævnt til Skovrider ved Sorø Akademis 1. Skovdistrikt fra 1. December 1927 at regne.

Under 10. Oktober er Viceinspektør ved Vajsenhuset *Jørgen Nikolai Sommer* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Under 15. December er Direktør *Peter de Nully Brown*, R. af Dbg., Dbmd., allernaadigst udnævnt til Kommandør af 2. Grad af Dannebrog.

*

*

*

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer

hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel

STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

FR. SIBBERN

Herre- & Dame-Frisør

Ondulering udføres

SORØ

TELF. 108

N. W. Westergrens

Sadelmageri & Møbelforretning

Tilkendt Sølvmedaille

Telf. 8

Sorø

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

Ved at avertere i
SORANER-BLADET
støttes
„Soransk Samfund“s
Interesser.

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

Banken for Sorø og Omegn
Aktieselskab
Storgade 24
Telefon 40 & 485
SORØ

POSTGAARDEN
SORØ

TELEFON NR. 4

LYSTRUP NIELSEN

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos

B. BENDIXEN

Cigarforretningen „Bristol“

Sorø

Tlf. 501

KJÆR & SOMMERFELDT

VINHANDLERE

EN GROS OG IMPORT

KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner

SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER

SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE

VOGNENE KØRER
OVERALT I BYEN

TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI

MØLLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 153

ABSALONGGADE

Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen

Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443

III

S O R Ø

F. C. GERTSEN^S
1STE KLASSES
SKOTØJSFORRETNING

SORØ TLF. 165

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“

OTTO NIELSEN

Aut. elekt. Installatør

GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI

TELEFON NR. 112

Leverandør til Akademiet

Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol.

Heinrich Marsmann & Kjær^{AS}
Cigarfabrik

Direkte Salg til Forbrugerne til
rene en gros Priser.

Hovedudsalget:

Amagertorv 29 1. Sal
Klostergaarden
Telefon 6263

Glichéeerne til Soraner-Bladet

er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT

ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

RESTAURANT
PARNAS

J. Rasmussen

SORØ TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages

1. Kls Servering
Moderate Priser

AS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet

ANKERHUS

uddanner Lærere
og afholder
Kursus for unge Piger

Magdalene Lauridsen

SORØ

TELF. 138

NIELS JØRGENSEN

LÆDERHANDLER

DRIVREMMEFABRIK

Consistensfedt, Remfedt
og Asbest

SORØ

TLF. 85

SORANER-BLADET

TRETTENDE AARGANG

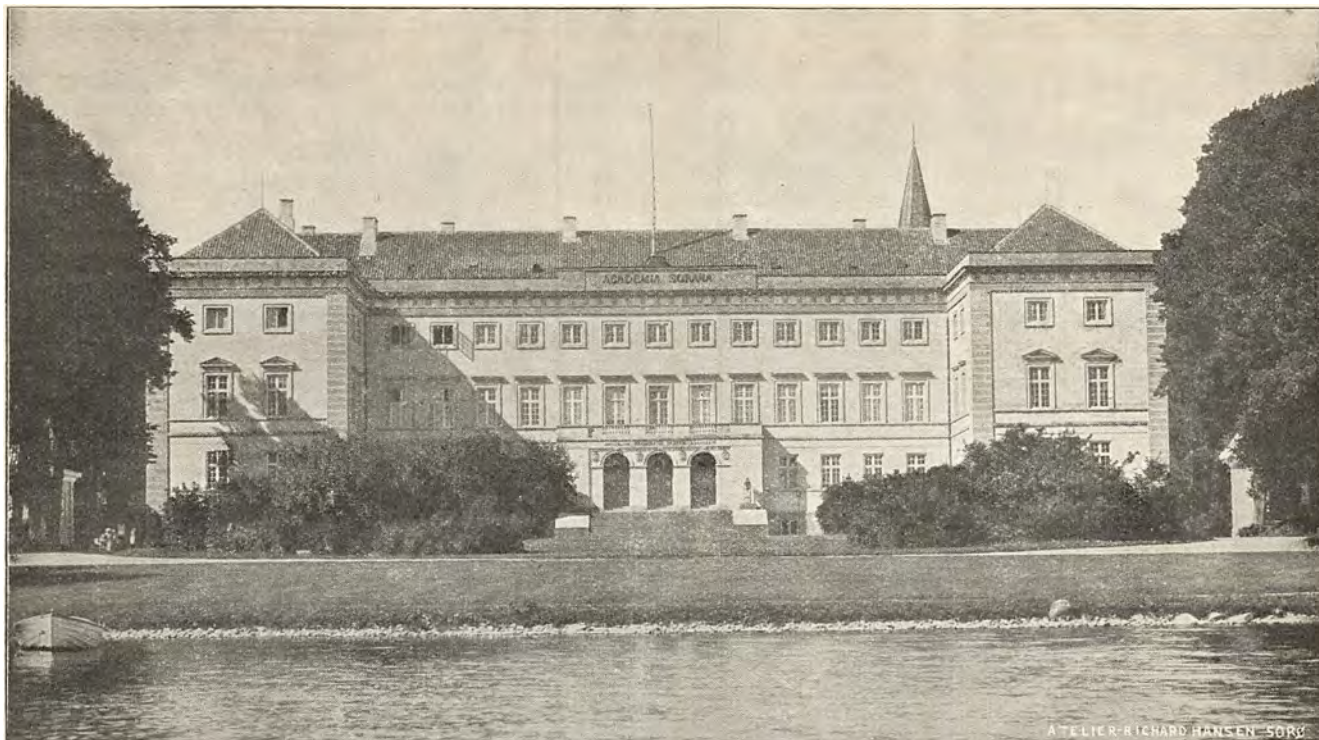

NORDLUNDES BOGTRYKKERI
KØBENHAVN 1928

INDHOLD

	Side		Side
STØRRE ARTIKLER, DIGTE			
CARLSEN, OLAF, Realskolelærer, cand. phil.:		<i>Den 17. Juli 1862. Et Stykke Gymnasiast-Poesi.</i>	
<i>Fire Soranere i Kongens Raad.</i> En Efterbemærkning. Med Bemærkning af Kontorchef F. von HOLSTEIN. Med 1 Portræt	3	Med 1 Billede	61
<i>Fra H. F. Ewalds Skoledage.</i> Med 2 Portrætter ..	9, 20	<i>Theodor Hilarius Kalko.</i> 1848 — 23. September — 1928. Med 1 Portræt	65
<i>B. S. Ingemanns Udenlandsrejse 1828</i>	33, 43	<i>Mindets Skaal</i> [Sang ved Soranerturen den 9. September 1928]	69
<i>En Disciplinærsag fra 1829.</i> Med 2 Portrætter ..	66, 76	<i>Mod Jul</i> Med 1 Billede	94
GRANDJEAN, LOUIS E., Kontorchef:		PARVA VOX:	
» <i>Holihetaks</i> «, en soransk Hulelike	27	<i>Til Soldaterkorpset ved Turen den 20. Maj 1928.</i>	
HELMS, POUL, Adjunkt, Dr. phil.:		Sang	53
<i>Ved Soransk Samfunds Rusmodtagelse den 26. November 1927</i>	1	<i>Af Inkvisionens Annaler</i>	89
HOLSTEIN, F. von, Kontorchef:		SCHJÆRFF, POUL, Adjunkt, cand. mag.:	
<i>Om Soraner-Ture til Sorø før og nu.</i> Med Bemærkning af H. G. OLRİK. Med 1 Billede	73	<i>Fra Romantikens Overdrev. En gammel Sorø-Roman af Johannes Wildt</i>	59
LAURITZEN, CHR., Lektor:		<i>Et utrykt Brev fra Ingemann til Hauch</i>	93
<i>Sorø Skoles Soldaterkorps.</i> Med 2 Billeder	25	SCHWANENFLÜGEL, HERMAN, Dr. phil.:	
LIND, AAGE, cand. juris.:		<i>En Studentervise</i> [fra 1863]	5
<i>Sorø Torv ved Vintertid.</i> Digt til 1 Billede efter Maleri af JOHAN ROHDE	95	<i>Det historiske Værk om Sorø:</i>	
MATTHIESSEN, F., Lektor:		<i>Sorø-Bogen.</i> Uddrag af enkelte Afsnit af 2. Binds 1. Halvdel ved Professor A. OPPERMANN og Professor, Dr. phil. WILL. NORVIN. Med 3 Portrætter og 2 andre Billeder	83
<i>Spaaner og Splinter. IV. Cricket.</i>	50	<i>Sorø. Klostret. Skolen. Akademiet gennem Tiderne.</i>	
» <i>Batøke</i> «	88	En Anmeldelse af 2. Binds 1. Halvdel af hgo	97
OLRIK, H. G., Kontorchef:		<i>Til nye Købere af Bogen om Sorø</i>	99
<i>En soransk Studenterklub fra 1858</i>	13	NEKROLOGER	
<i>To hidtil ukendte Viser af Sophus Schandorph</i> ..	17, 26	Fuldmægtig <i>Victor Bruun.</i> Med 1 Portræt. Af H. G. OLRİK	37
<i>Et Hundred-Aars Minde</i> [Distriktskirurg H. F. Müller]. Med 1 Portræt	35	Organist <i>Valdemar Tscherning.</i> Med 1 Portræt. Af EDITH NIELSEN	68
<i>Om Rektor Hans Hansen Sneedorph.</i> Med 1 Autograf	41	Lektor <i>Henrik Michael Viggo Frørup.</i> Af Lektor F. MATTHIESSEN	69
<i>Translokation og Dimission i Sorø 1928</i>	49	Direktør <i>Hans Henrik Schou.</i> Af hgo	75
<i>For 40 Aar siden</i> —. Med 1 Portræt	51	Hofjægermester <i>Gustav Elias Grüner.</i> Af hgo	75
<i>Hvem gav Idéen til Stiftelsen af et Soransk Samfund?</i> En Beretning om Soranermødet den 13. December 1862. Med 1 Portræt.	57		

	Side		Side
Professor, Dr. phil. <i>Erik Schou</i> . Med 1 Portræt. Af H. G. OLRİK, T. BONNESEN og C. J. C. LAU- RITZEN	81	Soraner-Værelset paa Studentergaarden	91
Forpagter <i>Carl Henrik Henningsen</i> . Med 1 Portræt Af hgo	87	»De 200 raske gamle Soraneres Stipendium«	98
 FORENINGSANLIGGENDER			
Om Soraneraand og Soranermøder. Af R. E. BRINCKER	5	MINDRE MEDDELELSER	
Et Mindesmærke for <i>Poul Hennings</i>	19	NavneBøgen. Svar til <i>F. H.</i> paa »et lille aabent Brev«. Af FRITZ LORENZEN	4
Soransk Samfunds 59. ordentlige Generalforsamling..	23, 46	To Soranerbiografier [Anmeldelse]	15
Sørgmuntre Betragtninger. Af ERIK FRIIS	30	<i>Vilhelm Gregersen</i> . 1848—17. Marts—1928	23
KontingentsOpkrævning. Af ALFR. RASMUSEN	30	To meget unge Soranere. Med 1 Billede	27
Medlemslisten	31	Jysk Soranerefærd. Af B. THORLACIUS-USSING	28
Sorø-Tur i Anledning af Soldaterkorpsets 40 Aars Jubi- læum	31	Soraner-Russerne 1857. Med 1 Billede	29
Bristende Sammenhold. Af C. HOFFGAARD	38	<i>Bernhard Bang</i> . 1848—7de Juni—1928 [Portræt S. 47]	36
Mindesmærket for Poul Hennings	38	Sorø Akademi's Soldaterkorps 40 Aars Jubilæum. Med 2 Billeder. Af — e	54
Generalforsamlingsreferat	38	Brev til Soraner-Bladet. Fra THORBJØRN PORSILD ..	62
KontingentsOpkrævning. Af BENGT E. DAHL.	55	Ny Sang- og Musiklærer i Sorø	70
Soraner-Tur til Sorø den 9. September	55	Vis din Kone Sorø! Af AUG. BAUMANN	79
Sorø-Tur	63	Soranske Penne	6, 30, 55, 63, 78, 90, 98
Soraner-Turen til Sorø. Af <i>Senex</i>	70	Gamle Soranere	7, 23, 31, 39, 47, 55, 63, 71, 79, 91, 99
Kricketkampen i Sorø 9. September 1928. Af T. P....	71	BILAG	
Soransk Samfunds Engageringskontor	78	<i>Soransk Samfunds Medlemsfortegnelse April 1928</i> . Ud- arbejdet ved »Soransk Samfund«s Sekretær, stud. polyt. JAN AMMITZBØLL. 16 Sider.....	
Soransk Samfunds Aarsfest (Rusgildet)	79, 91	32	

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 1

Januar 1928

VED SORANSK SAMFUNDS RUSMODTAGELSE

DEN 26. NOVEMBER 1927

Af Adjunkt, Dr. phil. *Poul Helms*

Alle de, der har været i Paris, og vel ogsaa mange, som ikke har været der, ved, at der uden paa Notre Dame-Kirken sidder en mærkelig hornet Djævelskikkelse med Haand under Kind og stirrer ned over Seinestaden. »Filosoffen« kalder Franskmandene ham, uden at de dog derfor vil sige, at der er noget djævelsk ved Filosofien. Dette har ogsaa ligget langt udenfor den middelalderlige Kunstners Tankegang. Hvad han har villet fremstille, er ikke Filosofien, men Barbariet, de brutale, dyriske Kræfter, der aldrig kommer indenfor Kirken, men hvis Plads bestandig er udenfor. Rundt om paa Kirkens Tag møder vi dem, groteske, uhyggelige Skikkelser med store Gab, der delvis har fundet Anvendelse som Afløbsrender for Regnvandet, der gennem Uhyrernes aabne Munde strømmer ned paa Gaden.

Men ved Kirkens Portal møder vi Himmeldronningen med Krone paa Hovedet og Jesusbarnet paa Armen, vi ser Kristus og Apostlene, Lidelseshistorien, Opstandelsen og Døden. Paa een Gang indbydende og alvorfuldt paavirkende aabner Kirken sine Døre for os, og vi træder ind i det dunkle Rum under de høje Hvælvinger med de mægtige Vinduer, hvor Lyset kun sparsomt faar Lov at trænge ind gennem de malede Glasruder. Alt forener sig om i vort Sind at fremkalde Indtrykket af en anden Verden. De mægtige Piler og himmelstræbende Buer tvinger Øjet opad; det

lille Menneske, der bevæger sig nede paa Jorden, skal føle, at der er noget over ham, som kun hans Aand kan naa op til; der skal skabes en Længsel i hans Sjæl efter at søge ud over det jordiske. Dette Formaal behersker den hele gothiske Kirkebygning; derfor bygges de vældige Taarne med de himmelstræbende Spir, saa storslaaet anlagt, at de tit ikke naar at fuldendes, som Tilfældet netop er med Notre Dames; derfor møder Øjet overalt kniplingsagtige Smaaspir og Blomsterstængler, der higer i Vejret; intet Steds er der Hvile for Beskuelsen, før den har naaet den øverste Spids eller Korset deroppe, som igen peger videre mod Himlen.

Denne storladne Arkitektur greb den unge Goethe, da han som Student lærte den at kende paa Münsteren i Strassburg. Den blev for ham et Udtryk for, hvad tysk middelalderlig Skaberkraft havde formaaet. At det var den franske Aand, der her var den originale, vidste han ikke. Domkirken i Strassburg fortalte ham om en Tid, da Menneskeaanden havde forsøgt ligesom at sprænge Jordelivets Lænker for at naa det guddommelige. Derfor er hans Ungdomsdigtningens Faustskikkelse en Aand, hvis Higen ingen Skranker kender; men den naive, middelalderlige Tro paa, at disse Skranker kan sprænges, og at Mennesket kan naa ud over sig selv, op til det guddommelige, ind til Tilværelsens Hemmeligheder, den er forsvundet. Derfor læg-

ger Gothiken sig som en knugende Ramme om Faust, der sidder ved sin Pult i et højthvælvet, snævert gothisk Værelse. Den unge Digers Klage over Jordelivets Begrænsning har her givet sig det mest gribende Udtryk, og kun vanskeligt fandt han sig til Rette med, at vel findes der en evig Opadstræben i Menneskets Bryst; men den menneskelige Erkendelse har ikke faaet tilsvarende Evner til at klargøre for Forstanden, hvad Følelsen higer frem imod.

Da han blev ældre, saa han med større Resignation, at Menneskene maa tage Forholdene som de er givet; den ideale Stræben vedbliver at være Menneskets Adelsmærke; men det er indenfor Opgaver her paa Jorden, at den først og fremmest skal udfolde sig; en højere Tilværelse kan vi kun ane i vore bedste Øjeblikke. Derfor hedder det i hans Digt om »det goddommelige«:

Efter evige, jernhaarde,
store Love
maa vi alle fuldende
Tilværelsens Kredsløb,

men det lyder ogsaa om den højere Verden:

»Hil være de ukendte,
højere Væsner,
som vi ane!
Dem ligne Mennesket;
dets Exempel lære os
at tro paa hine.«

Og hvorledes dette skal forstaas, fortæller sidste Vers:

»Det ædle Menneske
være hjælpsomt og godt.
Utrættelig skabe han
det nyttige, det rette,
han være os et Forbilled
paa hine anede Væsner!«

I et andet Digt: »Menneskehedens Grænser«, kommer lignende Tanker frem:

»Ej skal med Guder
sig Mennesket maale;
hæver han opad
den knejsende Nakke
mod Himlens Stjerner,
uden Fæste
er da hans Fødder,
for Skyer og Vinde
er han et Spil.

Staar han med faste,
marvfulde Knogler
uden at rokkes
paa Jordens Grund,
naar han ej op
til Højde med Egen
eller med Ranken.

Forskellen er uoverstigelig; Mennesket hører hjemme paa Jorden og skal ikke som Faust kappes med Guderne. Guderne er evige, Tilværelsen er for dem en stedse rindende Strøm, medens vort Liv kun er et enkelt Bølgeslag, der for et Øjeblik hæver os over Strømmen, hvorefter vi atter synker tilbage. Det enkelte

Menneskeliv er altsaa forsvindende, kun Menneskeheden som Helhed rækker ud imod Evigheden:

»En liden Ring kun
om Livet er draget,
men Slægternes Kæde
i Led efter Led
imod Evighed rækker.«

Disse Tanker modnedes hos Goethe under Indflydelse af det klassiske græske Aandsliv, der siden hans italienske Rejse optog ham mere og mere. Hos Grækerne er det netop en Grundforestilling, at der er et uoverstigeligt Svælg mellem de evige og salige Guder og de dødelige Mennesker. Men dette hindrede ikke Grækerne i at opbygge en jordisk Skønhedsverden, hvor Idealerne fandt Udtryk paa en helt anden Maa-åde end i den middelalderlige Gothik, idet Menneske- aanden i Stedet for at stræbe mod Himlen benytter de Kræfter, den raader over, den Klarhed, som er givet i den formede Tanke, til at skaffe sig Udtryk i en Digtning, en Videnskab og en Kunst, som overalt holder sig indenfor det menneskelige Maal og dog paa ethvert Punkt er gennemlyst af en højere Aandsordens Skønhed.

Se paa et græsk Tempel. Det staar paa Jorden med faste, klare Linjer. Overalt er Bygningsplanen gennemskuelig og klar. De rolige, rene, matematiske Forhold viser sig i Grundplanens aflange Firkant, i Søjleskafternes enkle og faste Former, i den trekantede Portalfront. Overalt er Linjerne afsluttede; hvert Stykke har sin bestemte Mening i Bygningens Konstruktion. Den er helt og holdent jordbunden og forstandsbestemt, og dog er den som Helhed af uforlignelig Skønhedsvirkning. Den repræsenterer en helt anden Verden, en helt anden Aand end den gothiske Kirke, hvad man kan danne sig et tydeligt Indtryk af ved det Tankeeksperiment, at man anbragte et gothisk Kirketaarn paa Parthenontemplet.

Det græske Tempel drager ikke Menneskeaaanden opad i en uendelig og mystisk Stræben; men det aabenbarer dens harmoniske, matematiske Klarhed. Her lægger for den græske Bevidsthed den højere Verden sig for Dagen. Den højere Verden bestaar først og fremmest i plastiske, faste Forbilleder for de foranderlige og forgængelige jordiske Ting. Platon har kaldt disse Forbilleder Ideer; de er ikke blot noget, man tænker, men noget, man ser med Aandens Øje, og i de matematiske Figurer har man deres nærmeste Afbilleder. Derfor er de matematiske Figurer i Platons Øjne det skønneste af alt, og Matematikken er den højeste Videnskab, fordi den bygger Bro mellem Materiens Verden og den fuldkomne ideale Tilværelse. Dennes rene og uforanderlige Ophøjethed har fundet et meget skønt og træffende Udtryk i Schillers Ord:

»Aber in den heitern Regionen,
wo die reinen Formen wohnen,
rauscht des Jammers trüber Sturm nicht mehr«

Trods alle Forskelle bliver der dog altsaa det fælles for den gothiske Kirke og det græske Tempel, at der bagved begge ligger en højere Verden; men medens den gothiske Kirke peger bort fra sig selv op mod den højere Verden, levendegør det græske Tempel i selve sin Bygning den højere Verden, Mennesketankens Skønhed og Adel, her paa Jorden.

Naar den unge Student gaar op ad Univeritetets Trappe, fanges hans Øje af Ørnen over Portalen med den berømte Indskrift: *Coclestem adspicit lucem*, der skuer mod det himmelske Lys. Det skal drage hans Tanke opad, det skal fylde hans Sind med noget af den uendelige Higen, som den gothiske Kirke søgte at udtrykke. Men det, Universitetet peger hen paa, er ikke Mystik eller Dunkelhed, men Lys, Klarheden, som i det græske Tempel. Derfor møder Studenten ogsaa, saa snart han er traadt indenfor Portalen, de græske Guder og den klare, klassiske Bygningsstil. Ja, den sætter delvis sit Præg paa hele Fruc Plads, Kirken indbefattet. Den er opført i en Tid, da den gotheske Klassicisme havde sejret, og et andet stort Geni havde ladet Ørnene flyve over Europa. De skulde ikke blot være Krigens Fugle som Odins Ravne, men de skulde bringe Bud om fransk Klarhed i Lovgivning og Statsstyrelse. Det var ikke længere Notre Dame-Kirkens Mystik, men det antiktformede Kejserdømmes klassiske Aand, der skulde sætte sit Præg paa Europa. Den havde fundet et levende Udtryk hos den vældige Korsikaner selv, om hvem hans berømte Modstander Metternich udtalte, at det, der mest overraskede ved ham, var den store Simpeltid og gennemsigtige Klarhed i hans Aands Gang.

Den unge Student maa vide, at al Videnskab, alt Studium maa være præget af Klarhed. Uden Klarhed intet virkeligt Tankarbejde. Men Klarheden er dog ikke nok; ogsaa Hjertet har sine Rettigheder, og her kræves mere end Klarhed. Hvad jeg mener, vil en Soraner vel have særlige Forudsætninger for at forstå. Han er nemlig vokset op baade med den klassiske Aands Klarhed og med Poesiens følelsesfulde Mystik. Den store Skole bærer samme Navn, som Platon gav sin Lærdomsanstalt i Akademos' Lund, og i Akademibygningens lange, lige Flader, i den antike Vægdekoration, i Vestibulens græske Vismandsstatuer møder den unge Soraner den hellenske Aand, der vel ogsaa i højere eller mindre Grad har sat sit Præg paa den Undervisning, der ydes indenfor Bygningens Mure. Men naar han saa vender Ryggen til og ser ud over den stille Sø og de dunkle Skove, eller naar han træder ind i Kirken og dvæler ved Mindelsen om det gamle Kloster, saa møder han Naturens og Poesiens og Religionens Mystik; saa fyldes hans Sjæl med noget af det, den middelalderlige Domkirke vilde kalde til Live.

Derfor bliver Sorø et saa elsket Sted af næsten alle, der har boet der, fordi de to aandelige Magter, Forstandens Klarhed og Følelsens Dybde og Inderlighed, her har indgaaet en Pakt og skabt et Samvirke i det modtagelige Sind, der har Værdi for hele Livet. Og derfor lykønsker jeg jer til, at I er soranske Studenter, og haaber for jer, at I maa drive jeres Studium med Aandens Klarhed, og at I maa uddybe jeres Personlighed med Følelsens Rigdom, saa at I med lyst og glad Sind kan se opad til den Himmel, som Domkirketaarnene peger imod, og se nedad paa det jordiske med den gennemskuende Klarhed, som lyser os i Møde fra det græske Tempel. Saa bliver I i Sandhed Russer. En Rus er jo en depositurus, nemlig *cornua*, en, der skal aflægge sine Horn. I gamle Dage udklædtes de unge Studenter med barbariske, hornede Maskeer, og de skulde saa løbe Hornene af sig ved for-

skellige Ceremonier. Heri kommer den samme Symbolik til Udtryk som i den hornede Filosof uden paa Notre Dame-Kirken: hvor Aanden skal raade, der maa Barbariet og Ukulturen blive udenfor. Har Skolen ikke faaet det udrenset, saa maa det ske nu gennem Studenteraarenes Udvikling. Og dertil ved jeg, at I alle har den bedste Vilje. Det er mig derfor ogsaa en Glæde efter Soransk Samfunds Opfordring og paa dets Vegne at byde jer Velkommen i de gamle Soraneres Kreds og med dem raabe et Leve for vore unge Russer.

FIRE

SORANERE I KONGENS RAAD

EN EFTERBEMÆRKNING

Endnu en Gang maa jeg vende tilbage til dette Emne, og samtidig vil jeg benytte Lejligheden til at takke Professor O. G. Petersen for den velvillige Tilslutning til mine Udtalelser herom i Soraner-Bladet for December f. A. Grunden til denne Efterbemærkning er den, at trods al min Paapasselighed er dog en soransk Minister undgaaet min Opmærksomhed, nemlig General W. R. Raasløff, en yngre Broder til H. I. A. Raasløff. Han var Elev i Sorø Akademis Skole fra 1828—30, da han forlod Skolen uden Examen for at uddanne sig til Officer. Den 29. Septbr. 1866 indtraadte han som Krigsminister i Greve Frijs' Ministerium; den 19. April 1870 følte han sig nødsaget til at fratræde, fordi hans Arbejde for Salget af vore vestindiske Øer var strandet paa Modstanden hos det amerikanske Senat.

Denne Fejl i min soranske Ministerliste viser sig nu netop at staa i nøje Forbindelse med den af Prof. O. G. Petersen meddelte Erindring; thi W. R. Raasløff udgør nemlig det fjerde Blad i et soransk Firklover af samtidige Ministre. I Greve Emil Frijs' Ministerium nævnte jeg foruden Konsejlspræsidenten hans to Klassekammerater, Th. Rosenørn-Teilmann og Aleth Hansen; W. R. Raasløff bliver altsaa her den fjerde Soraner. Det var dog kun en kort Tid, disse fire Skolekammerater mødtes i Kongens Raad; Aleth Hansen udnævntes den 15. Marts 1868, og Rosenørn-Teilmann entledigedes den 10. August s. A. som Justitsminister ad interim.

Historien om de fire Soranere i Kongens Raad som ensbetydende med fire Ministre maatte jeg aflive, fordi den var henlagt til Begyndelsen af 1860erne, og den Forklaring, jeg da gav, vil jeg stadig anse for sandsynlig, idet jeg gaar ud fra, at Professor O. G. Petersen husker rigtigt, naar han lader sin Erindring om de fire stamme fra en Udtalelse af Rektor Bojesen, der døde 1864; og i saa Fald er det ejendommeligt at se en Tradition fjerne sig fra sit Udspring og undergaa en Forvandling, hvorved den faar Tilknytning til en senere indtruffen Begivenhed; thi det er jo uden Tvivl det, der er sket; men derfor bliver Traditionens nye Indhold alligevel — som Kipling siger — en anden Historie.

Jeg er i Virkeligheden glad over, at jeg i Ministerlisten glemte den yngre Raasløff; uden denne Forglemmelse havde Professor O. G. Petersen maaske ikke

ladet sin gamle Erindring komme frem, og vi havde da ikke faaet Rede paa de to Historier om de fire Soranere i Kongens Raad.

Olaf Carlsen.

Med samme Post som ovenstaaende modtog vi følgende Indlæg fra Kontorchef *F. v. Holstein*:

Tillad mig et Par Bemærkninger i Anledning af Hr. *Olaf Carlsens* Artikel »Fire Soranere i Kongens Raad« i Soraner-Bladets Decemhernummer.

Med al Respekt for min fordums Skolekammerat (1861—65) Professor *Otto Petersen* troer jeg, at han

rigsminister og hans to Klasse- og Studenterkammerater Provst *Aleth Hansen* som Kultusminister og Kammerherre *Th. Rosenørn-Teilmann* som Justitsminister, endvidere General *Valdemar Raasløf* som Krigsminister. Denne var nemlig, ligesom hans ældre Broder *Harald Raasløff*, ogsaa Soraner og formentlig samtidig med de tre ovennævnte. Men *Valdemar Raasløff* blev ikke Student i Sorø; han gik ud af en af Mellemklasserne for at blive Officer og sad nu efter et meget eventyrligt Liv som dansk Gesandt i Washington, da Grev *Frijs* kaldte ham hjem for at overtage Krigsministeriet, som han saa indehavde fra 1. October 1866 til 19. April 1870.

Historien om de fire soranske Ministre i eet Ministerium kan derfor ikke ansees for aflivet.

F. v. Holstein.

Nej, Historen er aabenbart god nok! Det kan maaske i denne Forbindelse mere en og anden at blive gjort opmærksom paa, at det er den senere General og Krigsminister *Waldemar Raasløff*, der omtales i *C. F. Wegeners* Brev af 2. November 1829 til *Ingemann* (se Breve til og fra Bernh. Sev. Ingemann, 1879, S. 235 No. 114) om Slaget ved *Ingemanns Ø* i Oktober s. A., hvor *Raasløff* synes at have været Anføreren for Røverne, der forsvarede Øens Befæstning, medens hans senere Ministerchef var en af de »menige Røvere«. Dagen, da Bataillen fandt Sted, angives ikke af *Wegener*, og Slaget nævnes slet ikke i Inspektionsprotokollen for den paagældende Maaned, men heri er. jfr. Slutningen af *Wegeners* Brev til *Ingemann*, intet mærkeligt; han ønskede netop ingen af Krigerne afstraffede, naar de blot erstattede den Molest paa *Ingemanns* Lysthus, de havde forvoldt. Det eneste Spor af Affæren synes at ligge i *Wegeners* Notat i Inspektionsprotokollen for den 3. Oktober 1829:

»Jeg har, som jeg troer, af gode Grunde nægtet *Frijs*, *Raasløff* og *Bauditz* Anbefaling til en *Frederikslunds* rejse, og *Reinalls* til en *Slaglillere* rejse.«

Om *Raasløffs* senere Skæbne henvises til Artiklen om ham i *Biografisk Lexicon*, XIII Bind, 1899, S. 377 ff. Her skal blot nævnes, at han 1. Juni 1842 ægtede Søsteren til en af sine Sorø-Kammerater, Frøken *Maria Anna C. C. Smith*, Datter af *Michael Leigh Smith* til *Bækkeskov* og at han, efter at have udspillet sin politiske Rolle i Danmark, tog til Ulandet og døde i *Passy* ved *Paris* 14. Febr. 1883 som kar. Generalmajor, Storkors af *Dannebrog* p. p. p.

Da han har haft den uheldige Skæbne at blive glemt som Soraner, synes vi det er rimeligt her at bringe et Billede af den meget smukke og repræsentative Mand.

GENERALMAJOR W. R. RAASLØFF

Lithograf af *P. Gemzøe* efter Fotograf af *I. Petersen*.

husker feil, eller at der foreligger en saakaldet Erindringsforskydning, naar han mener at kunne huske, at Rektor *Bojesen*, som forlod Sorø i 1863, i en Tale ved en festlig Anledning har mindet Eleverne om, at der for Tiden sad fire Soranere i Kongens Raad. Dette Udtryk »Kongens Raad« brugtes vistnok aldrig om det daværende Rigsraad, som var oprettet i Henhold til Loven af 2. October 1855. Det var formentlig heller ikke i saa prominent Forsamling, at det kunde falde *Bojesen* ind at opstille en Stilling som Medlem af Rigsraadet som et attraaværdigt Maal for hans Elevers ærgjerrige Stræben.

Der var et Tidspunkt, men rigtignok flere Aar efter Rektor *Bojesens* Dage, da der almindelig, ogsaa udenfor Soraneres Kred, taltes om »det soranske Ministerium«. Det var Ministeriet *Frijs*, som var Kongens Raad fra 6. November 1865 til 28. Maj 1870, og i hvilket der en kort Tid sad fire soranske Skolekammerater, nemlig foruden de tre af Hr. *Carlsen* nævnte, Grev *Emil Frijs* selv som Konseilpræsident og Uden-

NAVNEBØGEN

Svar til *F. H.* paa »et lille aabent Brev.«

Som Svar paa Deres elskværdige Henstilling til mig om at faa de gamle Navne og Bogstaver i Navnebogens Stamme draget frem for Dagens Lys maa jeg desværre bedrøve Dem med, at jeg ikke mener et saadant Forsøg bør gøres.

I Tidens Løb har Generation efter Generation af Soranere skaaret deres Navnetræk i Navnebøgen, og kun de færreste har vidst Besked om, at et Navnetræk, som ønskes bevaret i en Træstamme, ikke maa skæres helt igennem Barken, da det nemlig saa ret hurtigt overvokses af et nyt Lag Ved og Bark. De ældste og ældre Navne i Navnebøgen er

derfor, hvis Navnene har været skaaret for dybt, forlængst begravet i Træets Stamme. Og har de været skaaret paa den rette Maade, er de uden Hensyn til Fortidens Minder skaaret itu eller endog helt bort af de senere Generationer, som matte gøre Navnetrækkene større og større, hvis de skulde være læselige, fordi Stammen ved de stadige Mishandlinger, dens Bark var udsat for, efterhaanden blev knudret og ujævn. Resultatet er nu blevet, at kun enkelte meget store Navnetræk af nyere Dato er til at tyde.

Paa den knudrede Stamme har imidlertid Mos og Lav fundet et ypperligt Voksested og danner nu et saa smukt Dække over de mere eller mindre overgroede Navne, at det vilde være Vandalisme at skrabe Stammen ren, — saa meget mere som Resultatet kun vilde blive en trist Illusion om de mange Navnetræk, som gamle og unge Soranere nu i Tankerne forestiller sig gemt under Mosset.

Fritz Lorenzen.

EN STUDENTERVISE

AF

HERMAN SCHWANENFLÜGEL

Nedenstaaende Sang, der ikke findes optaget i nogen af de tre Samlinger af soranske Digte og Sange, er iflg. en Blyantspaategning paa det Eksemplar, der ligger til Grund for Optrykket her, skrevet af *Herman Schwanenflügel*, der selv blev Student fra Sorø i 1864 og saaledes i 1863 har gaaet i daværende VII Klasse B. Som denne Klasseafdelings mest litterære Medlem er det naturligt tilfaldet ham at skrive en Afskedssang til de flyvefærdige Kammerater, der i deres Midte i hvert Fald talte een — *Otto Borchsenius* — der kunde vurdere en velskreven Vise.¹⁾ Og som saadan fortjener Schwanenflügels Digt nok at bevares for med Tiden at optages i et nyt Bind soranske Digte og Sange. Der eksisterer næppe mange Eksemplarer af Sangen — det her benyttede har tilhørt en af de 14 Studenter fra 1863, afdøde Fabrikant *P. Chr. E. Uldall*, hvis Søn, Museumsinspektør *K. C. Uldall*, har skænket mig en Samling soranske Sange, som hans Fader havde gemt.

hgo.

DEN 18de JULI 1863.

Mel.: Seid Vater Noah—

Tourneringshornet lød tredie Gang;
man aabnede Kampskranken bred,
da fjorten Riddere paa Hesten sprang
og ind paa Kamppladsen red.
Athene med flagrende Lok
som Festens Dronning sad høit paa Balkonen
og med sit Spær
hun hilset' hver
af Riddernes brogede Flok.

Nu sprængte en Kjæmper paa Pladsen ind,
»Latinsk Stil« saa blev han kaldt;
ved Navnet blev de lidt blege om Kind —
men let dog af Sadlen han faldt;

dog snart kom der en, der var drøi,
thi han hed Physik og hans Hjelm var af Skruer
med Tridser paa,
af Klingen blaa
elektriske Gnister der fiøi.

Saa kjæmped' de Kjække en Kamp saa haard
ret uden Hvile og Frist,
og vel fik En og Anden et Saar,
men Modet seired tilsidst;
nu Seiersprisen dem gav
den skjøne Minerva, de knæled for hende,
og høit de svoer
paa Ridderord
at stride for hende som Brav.

Hil være Dig, som nys Troskab svoer
til hendes lysende Flag,
og holder Du fast ved det svorne Ord,
Du slaar for en hæderlig Sag;
thi viid: den Vei, som Du gaaer,
er Aandens og Sandhedens, Ærens samt Friheds
og Skjønheds Vei;
Du finder ei
en bedre blandt Jordlivets Kaar.

Hil være Dig, som med Ungdomsvaar
fik Ungdommens livsglade Haab,
hvis Hjerte frit er for Smertens Saar —
Du fik den friskeste Daab.
Ja, vær kun Din Glæde bekjendt,
Cocarden er Frihedens gladeste Løsen,
og den, der er
dens Ridder her,
er Du som den danske Student!

OM SORANERAAND OG SORANER- MØDER

Herr Redaktør!

De sørgmuntre Betragtninger, som Grandjean opstiller i sidste Nr. af Soraner-Bladet over det i de sidste Aaringer stedse tilbagevendende Emne: den svigtende Tilslutning til Sammenkomsterne og det svigtende Sammenhold mellem Soranerne, inspirerer mig til nogle Bemærkninger.

Skal vi ikke først klare for os, at de to Ting i Virkeligheden er uafhængige af hinanden. At jeg ikke kan eller vil komme til Sammenkomsterne, behøver ikke at have noget at gøre med den Cement, der binder mig til mine gamle Skolekammerater. Disse kan staa mit Hjerte nær, uden at det i og for sig behøver at influere paa min Lyst til at deltage i Soraneraftenerne. Det er muligt, at Sammenholdet er mindre nu end tilforn, men that's another story — som Kipling siger.

De gamle Soraneres Kreds er en broget Samling, og jo mere vi fjerner os fra Dimissionsaaret, desto mere broget bliver Kredsen. Frisk udgaaet fra Skolen er vi endnu »Drenge« og Kammerater og kan lave Løjer, naar vi kommer sammen, hvorsomhelst og naarsomhelst. Allerede det første

¹⁾ Skulde det mon være dette Forfatterskab og dets slemme Følger der omhandles i Professor, Dr. O. G. Petersens Artikel: Lidt Karakteristik af Soranerlivet i 60'erne? Se Sor. Bl. 4. Aarg. No. 12 (Marts 1920) S. 95.

Aars Studium fjerner os lidt fra hverandre. Vi har begyndt at faa Øjnene op for, at der findes andre Mennesker end Soranere og en anden Atmosfære. Dernæst begynder vi at specialisere os, kommer ind i andre Interessesfærer og bliver derved fjernet endnu mere fra de gamle Kammerater, men jeg vil dog hævde, at vort Soranerhjerter banker lige stærkt bag Vesten, og kommer vi en Dag til Sorø, stryger vi Filosofi, Archæologi, Korn og Foderstoffer, Jern og Staal af os og bliver Drengene igen. Hos Nimb er denne Metamorfose allerede vanskeligere. Tiden gaar, og nogle af os rejser til Udlandet, enkelte bliver derude, andre kommer hjem igen — endnu mere fremmede for de hjemmeblevne end før. Man gaar ind i en Livsstilling, gifter sig, faar Kone og Børn og et Hjem, som ikke tør forsømmes. Da Sorø er en lille By, er der ikke Sorøpiger nok til os alle; de af os, der ikke er saa heldige at faa én saadan, kan maaske ikke hos vor bedre Halvdelen paaregne den Soraner-Interesse, som vi kunde ønske; atter et Drag bort fra den ydre Soranertilværelse. Men jeg vil holde for, at vi stadig bliver som Drengene igen, den Dag vi staar i Fratergaarden. Og var det svært at blive dette hos Nimb før, saa er det blevet vanskeligere nu. Jeg vil gaa saa vidt og sige, at hvis jeg vidste, at den og den af mine gamle Kammerater, med hvem jeg har dyrebare Minder fælles, kom til Soraneraften da lod jeg mig vel friste til nu og da at henleve en Simili-Soraneraften i Omgivelser, som iøvrigt lod mig kold. Nu ved jeg, at den og den og den sidder i Peking. Buenos Aires og Nørre Nebel og altsaa ikke kommer, og Følgen er, at jeg — som maaske bor i Lyngby og har langt hjem — foretrækker at ofre mit Hjem den Aften. Af ren og skær Selskabelighed i Kredse, som endog er kommet til at staa mig nærmere end den Kreds af iøvrigt udmærkede Soranere, der møder til Sammenkomsterne, har jeg maaske nok, saa at jeg af ren Trang til at se Mennesker ikke gaar til Soraneraften.

Hvis mit Ræsonnement er rigtigt, da tror jeg ikke, at Soransk Samfunds Bestyrelse bør føle sit Ansvar saa tungt. At søge fremmanet en Opposition (»Fjender«) er vistnok ganske forfejlet. Det vilde med den udmærkede Bestyrelse, vi har, kun blive en Film. Desuden er Soransk Samfund ikke nogen Tivoli-Generalforsamling, og følgelig er der næppe noget Arbejdsfelt for en Justitsraad Møllmann.

Mon ikke vi skulde henstille til Bestyrelsen at lade ubekymret om de enkelte Soraneres selskabelige Trang. Mon det ikke er tilstrækkeligt at afholde Rusgilde, men lad til Gengæld dette Gilde blive en Begivenhed, der varer til den lyse Morgen som i gamle Dage, med Taler af *Olrik* paa en halv Time og Frokost Kl. 5 om Morgenen, serveret af Baron *Eggers*. Og lad os saa faa en Generalforsamling en Gang imellem i Sorø. Erfaringen har vist, at en saadan trækker de gamle og unge ud af Buskadset, thi i Sorø smider vi Specialisten og bliver som Drengene igen, og i den Stund genfødes Soranernes Sammenhold.

R. E. Brincker.

SORANSKE PENNE

Kirkelig Haandbog 1927, redigeret af *Poul Nedergaard*, Præst ved Eliaskirken. Gyldendalske Boghandel, 1927.

Den foreliggende nye Udgave af »Kirkelig Aarbog« (1. Udgave kom i 1923) har af praktiske Grunde skiftet Navn, men ikke Formaal og Omfang af det udtømmende Indhold, som det er Opgaven at bringe. Af soranske Navne blandt

Bidragyderne nævner vi Sognepræst *E. Wagner*, der er Medarbejder paa Artiklen om Nordamerika indenfor Afsnittet: Dansk Kirkeliv udenfor Danmark, og Sognepræst *N. J. Wamberg*, som er Forf. af den nyttige »Vejledning for Præsten i hans Embedsgerning«. Hovedansvaret — og Æren! — for det store Stofs fortræffelige Ordning og utvivlsomt for hele den personalhistoriske Del af Værket tilkommer Chef-Redaktøren selv, Pastor *Nedergaard*, der har grundlagt Aarbogen, og, sit Løfte tro fra 1. Udgave, samvittighedsfuldt har ført dens Sag igennem. Skal der indvindes noget mod Bogens personalhistoriske Del, er det bedst at nævne, at man stadig ved de theologiske Kandidater savner en kort Angivelse af den Skole, hvorfra de er dimitterede og Dimissionsaaret. Naar disse Data i en Parenthes blev anførte, vilde enhver være saaledes identificeret, at man kun behøver at slaa op i den paagældende Skoles Program, for at faa at vide Personens Herkomst — saa nogenlunde da. Og det er det jeg vil vide, naar jeg f. Ex. har hørt Pastor Victor Petersen i Birkerød og gaar til Haandbogen, for at faa Besked om Manden; men her siger Bogen afgjort ikke nok. Dette kan uden ret stort Besvær afhjælpes — vi haaber til næste Udgave, kære Pastor *Nedergaard!*

Den 1. Februar i Aar kan Stabslæge *Gordon Norrie* fejre sit 25 Aars Jubilæum som Læge ved det kgl. Blindeinstitut. Sine Erfaringer fra denne Virksomhed har han samlet i en Afhandling: *Causes of Blindness in children, twenty-five years experience of Danish institutes for the blind*, der er optaget i V Bind af *Acta ophthalmologica* for 1927 og som Særtryk, bekostet af Undervisningsministeriet, er udsendt i et stort Omfang til Institutioner i Udlandet, der har med Blindesagen at gøre. Man har netop indenfor den Section af Folkeforbundsraadet, der beskæftiger sig med disse Anliggender, henvendt Opmærksomheden paa, hvad der Verden over gøres og kan gøres for at fremme Omsorgen for de blinde, og de Iagttagelser og Erfaringer, som en Enkeltmand gennem et kvart Aarhundrede har kunnet indsamle ved Hjælp af et Materiale af henved 600 Børn, er selvsagt af den allerstørste Værdi. *Gordon Norries* Navn som praktisk Ophthalmolog vil, som bekendt, særlig være knyttet til hans Arbejde for at modarbejde den farlige *Blennorrhoea neonatorum* (de nyfødtes Øjenbetændelse), hvad der endnu, takket være den Støtte han har haft i det danske Jordemodervæsenes høje Udviklingstrin, er lykkedes i fremtrædende Grad. Hvor denne Sygdom omhandles i hans Afhandling, viser en interessant grafisk Statistik da ogsaa tydeligere end nogen Beskrivelse kan gøre det, hvorledes den nu lovfæstede Behandling af nyfødte Børns Øjne har bragt de Tilfælde af Blindhed af denne Aarsag, som det kgl. Blindeinstitut har haft til Behandling, ned til et Minimum.

Fra samme Forfs. Haand foreligger en Afhandling: *Militærlægevesenets Udvikling i Danmark*, der efter Opfordring er skrevet til et stort svensk Værk om det svenske Militærlægevesen og er fulgt som Bilag til det svenske Tidsskrift i Milit. hälsovård, 1927. Paa faa Sider gives her en klar og let huskelig Fremstilling af det omfattende Æmne, Afhandlingen beskæftiger sig med.

I Dansk Skovforenings Tidsskrift for 1927 har Professor *A. Oppermann* offentliggjort en Afhandling om Soraneren *Christian Ditlev Frederik Greve Reventlow*; den er fremkommet i 100:Aaret for Reventlows Død (11. Okt. 1827) som et Æresminde om denne fremragende Forstmands

Betydning for dansk Skovbrug og gengiver bl. a. udførlig de 29 Theses, som danner Grundlaget for Reventlows Forslag til en forbedret Skovdrift, og hvis Værdi Eftertiden i fuldt Maal har anerkendt. Professor Oppermann betegner C. D. F. Reventlow som »Forstmændenes ypperste Fagfælle« for den Del af Europa, der gaar fra Elben til Finmarken, og ønsker vor Tid, der baade er saa vanskelig for det hjemlige Skovbrug og saa fuld af Gæring og Nydannelser, en Mand der som Reventlow kunde »sprede de mørke Skyer og kaste Lys over Fremtidens Vej«.

En smuk Gengivelse af C. A. Jensens Portræt fra 1823 af Reventlow¹⁾ ledsager Artiklen.

Olaf Carlsen er, som dette Blads Læsere velbekendt, en af de meget flittige soranske Penne. Han sysler med Forkærlighed med Æmner fra Pædagogikens Historie, og hans flittige Arkivstudier bringer ofte nye og interessante Sager frem fra de gamle Protokoller og Dokumentpakker. Medens han i »Vor Ungdom« for Januar 1928 i en Artikel om *Moderne Skoletanker i historisk Belysning* viser, hvorledes Planerne om Børnenes Selvstyre i Skolerne med Mellemsrum har spiret saa langt tilbage som i det 16. Aarhundrede, men i Reglen kun har haft en stakket Levetid, fordi de stod og faldt med en enkelt ivrig Pædagog og ikke havde Rod i nogen egentlig Trang eller Evne hos Børnene til selv at styre med deres Sager, omhandler hans i Lolland-Falsters historiske Samfunds Aarbog for 1928 offentliggjorte Afhandling: *Fraden indbyrdes Undervisnings Dage* et lokalt Udslag af de Følelser det vakte hos Folkeskolens tilsynsførende at staa overfor denne »Militærpædagogik«, der ogsaa hørte til de Skolereformer, som gik i Graven med en ivrig og — i dette Tilfælde — meget formaende Skaber.

I næste Nummer af nærværende Maanedsskrift vil Læsere finde en Afhandling af *Olaf Carlsen* om de Bølger, der sattes i Svingninger — helt op til allerhøjeste Sted — af et Par Lussinger, som en ivrig inspektionshavende Lærer en Aften i 1839 i Spisesalen stak en Elev, hvis Navn siden blev velkendt her i Landet (dog ikke for denne Lussing-Histories Skyld).

GAMLE SORANERE

Den 6te Januar kunde Rektor *M. C. Koefoed*, der er Student fra Sorø 1876, fejre sit 25 Aars Jubilæum som Rektor ved Statsskolen i Rønne, hvor han forinden havde været Adjunkt siden 1894. Dagen formede sig som en Festdag lige fra Morgenstunden. Da Rektoren indfandt sig paa Skolen, blev han modtaget med Haandklap af Lærere og Elever, der var samlede i den festligt smykkede Gymnastiksal. Skolens ældste Lærer, Lektor Sakso, takkede i sin Festtale Rektoren for de mange Aars humane Ledelse af Skolen, for hans instruktive Undervisning, hans gode Forhold til Lærere og Elever og hans altid redbonne Tjenstvillighed overfor store og smaa. Endelig overgav Lektoren Jubilaren et af Maleren Bertel Hansen, Svaneke, udført vellignende Maleri af Rektor Koefoed som en Gave fra nuværende og forhenværende Lærere ved Skolen. En af Eleverne i Gymnasiet tolkede Elevernes varme Følelser overfor deres Rektor og overrakte Re-

toren som Gave fra Eleverne en niarmet Lystestage. Rektoren takkede for den Hyldest, der var mødt ham, mindedes sin Fader, som han havde efterfulgt som Rektor, og takkede Forsynet for et langt Livs lykkelige Virke i Skolens Tjeneste. Med Musik af Skolens Elevorkester sluttede denne stemningsfulde Skolefest.

I Løbet af Dagen var Rektor Koefoed derefter Genstand for megen Hyldest fra forskellige Kredse i den By, han nu i saa mange Aar har haft sin Gerning i, og fra gamle Elever spredt ud over det ganske Land. Dagen sluttede med en Fest paa Skolen, hvortil Jubilaren havde indbudt sine Lærere med Fruer, og hvor mange tolkede deres Hengivenhed overfor Rektoren.

I Anmeldelsen i Soraner-Bladets Decbr. Nr. af *K. V. Palslevs* Bog om Kajaksport har der indsneget sig en taabelig Trykfejl, idet Udgivelsesaaet er sat til 1924 — den er nærturligvis fra 1927, splinterny!

Iøvrigt er den ikke udkommet paa Forfatterens eget Forslag, men forlagt af Kai Rosteds Boghandel, Hellerup.

Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*, er valgt til Formand for Medicinsk-historisk Selskab af 1918 i Stedet for fhv. Veterinærphysikus, Professor, Dr. med. *Bernhard Bang*, som paa Grund af sin høje Alder har ønsket at nedlægge dette Hverv.

Dødsfald.

Tidligere Sognepræst, Pastor *Theodor Trojel* er afgaaet ved Døden i sit Hjem i Birkerød. I Efteraaet blev han paa Landevejen derude paakørt af et Automobil, og det saa ud til, at han skulde overvinde Følgerne heraf, men han har siden skrantet. Hans høje Alder, ca. 82 Aar, har jo ogsaa gjort sig gældende, og den 12. Januar døde han stille og rolig.

Christian Theodor Trojel var født d. 9. Marts 1846 i Kolding, Søn af den kendte Sprogmand, senere Overlærer ved Sorø Akademis Skole, *Ludvig Trojel* og Hustru, født Mohr; hans Brødre var afdøde Amtsforvalter i Kolding *Ludvig Thomas Trojel* (Student fra Sorø 1861) og fhv. Overlærer ved Metropolitanskolen, Dr. phil. *Johan Frederik Emil Trojel* (Student fra Sorø 1865). I 1863 blev han selv, sytten Aar gammel, Student fra Sorø, og efter at have taget teologisk Embedseksamen, var han først en Overgang Huslærer hos Provst Im. Barfod i Karleby og senere hos Provst Schousboe i Høje Taastrup, hvorpaa han virkede som Kapellan i Holeby. I 1878 udnævntes han til Sognepræst i Øvre-Sinding ved Hering, kom seks Aar senere herfra til Kullerup-Refsvindinge paa Fyn, hvor han forblev i en halv Snes Aar, til han i 1895 forflyttedes til sit andet fynske Embede i Søllinge-Hellerup, hvorfra han i 1917 tog sin Afsked og bosatte sig i Birkerød.

Ved hans Død skrev »Berl. Tid.« bl. a.:

»Pastor Trojel var i sjælden Grad afholdt overalt, hvor han virkede, som en forstaaende og mildt dømmende Mand, hjælpsom og trofast. Et smukt Bevis herpaa var den levende Forbindelse, der blev ved at bestaa mellem ham og mange af hans tidligere Sognebørn. Han havde mange aandelige Interesser, har bl. a. skrevet en Række Prædikener til flere Tidskrifter samt oversat Evangelisk Bønnebog, indeholdende daglige Morgen- og Aftenbønner, ligesom han bevarede sine store Sproginteresser til det sidste. Han overlever af sin Hustru, der var hans Kusine, Anna Henriette, Datter af Købmand i Nakskov C. E. Mackeprang og Hustru, født Trojel, samt Sønnen, Postinspektør, cand. polit. Aage Trojel, og en ugift Datter.«

¹⁾ C. D. F. Reventlow besøgte Sorø Akademie fra September 1764 til Efteraaet 1766; i 1774 ægtede han en Datter af Akademiets Overhofmester Christ. Ernst v. Beulewitz.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

N. W. Westergrens
Sadelmageri & Møbelforretning
Tilkendt Sølvmedaille
Telf. 86 Sorø

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

F. C. GERTSENS
1ste KLASSES SKOTØJSFORRETNING
SORØ - TLF. 165

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

Banken for Sorø og Omegn
Aktieselskab
Storgade 24
Telefon 40 & 485
SORØ

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

FR. SIBBERN
Herre- & Dame-Frisør
Ondulering udføres
SORØ TELF. 108

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegode
Tif. 136 & 443
|||
S O R Ø

Ved at avertere i
SORANER-BLADET
støttes
„Soransk Samfund“s
Interesser.

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol.

Heinrich Marsmann & Kjær A S
Cigarfabrik
Direkte Salg til Forbrugerne til
rene en gros Priser.
Hovedudsalget:
Amagertorv 29 1. Sal
Klostergaarden
Telefon 6263

Clichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

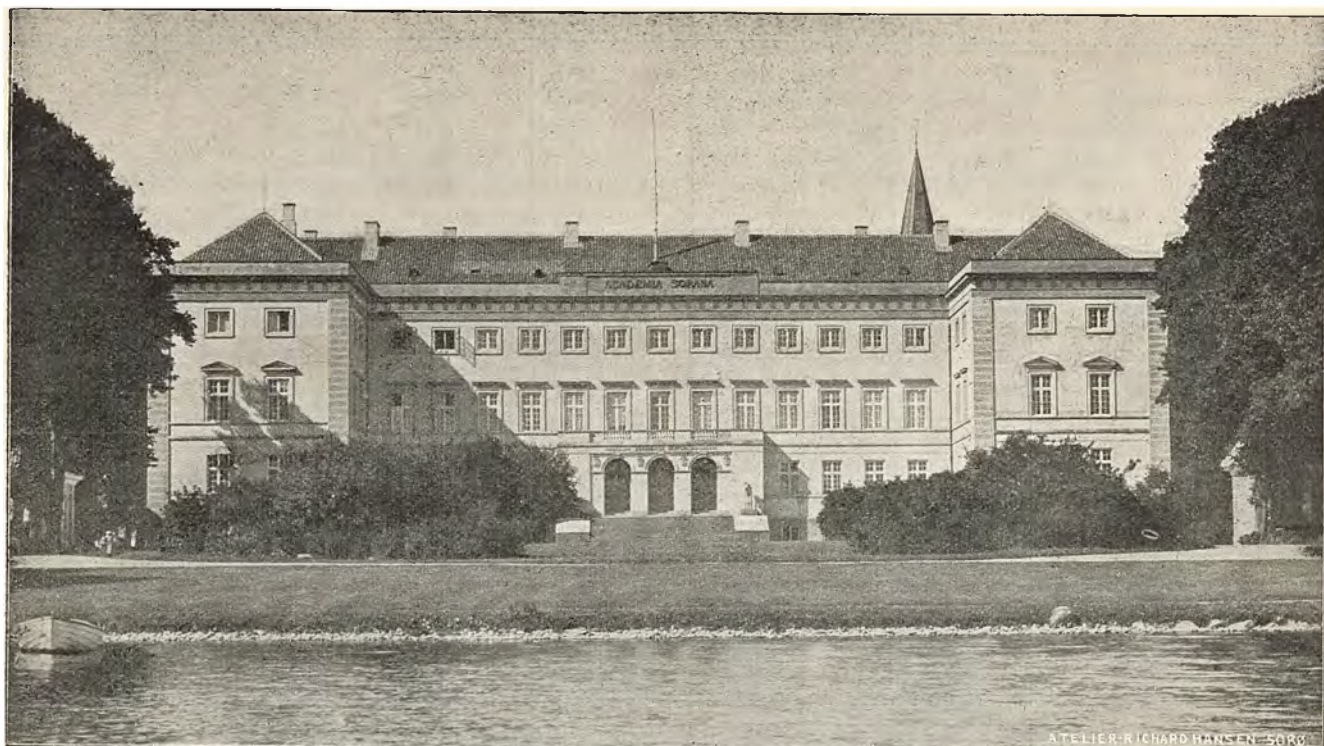
RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113.
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kls Servering
Moderate Priser

A/S FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfedt, Remfedt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 2

Februar 1928

FRA H. F. EWALDS SKOLEDAGE

Af cand. phil. *Olaf Carlsen.*

Om sin Skoletid i Sorø har Forfatteren *H. F. Ewald* ikke fortalt ret meget i de Livserindringer, som efter hans Død blev udgivet af en af hans Sønner, og som er omtalt i den Mindeartikel, der fremkom her i Bladet i Anledning af Hundretdaarsdagen for hans Fødsel.¹⁾ I nogle Erindringer, han i 1898 skrev i »Illustreret Tidende«, og hvori han omtaler Minder og Oplevelser fra 1848, nævner han ogsaa sit Ungdomsophold paa Sorø Akademi, som han skyldte den Dygtighed i Hugning og Ridning, der blev ham til saa god Nytte under dette Aars krigeriske Begivenheder; men intetsteds har han udtrykt sig om sin aandelige Gæld til Sorø, og her blev dog — som det er sagt i ovennævnte Mindeartikel — sikkert Grunden lagt til *H. F. Ewalds* Kærlighed baade til de store, historiske Minder og til Livet i den skønne, frie Natur; hans niaarige Sorøertid — fra 1834 til 1843 — kan ikke have undladt at sætte sig varige Spor i hans Sind, og et rigt Fond af sorøanske Oplevelser og Minder maa han have taget med sig, da han i sit 22. Aar forlod Sorø.

Det er et Par af disse Oplevelser, der her skal omtales; ikke kun fordi et senere kendt Navn som *H. F. Ewalds* spiller Hovedrollen, men fordi disse Tildragelser giver et interessant Billede af Datidens Skoleliv og pædagogiske Metoder og foranlediger en vigtig Drøftelse af disses Hensigtsmæssighed; og samtidig faar vi ved at se Direktør *Waages* Stilling i og til, hvad der ved denne Lejlighed foregik, et andet Indtryk af ham

end det almindeligt kendte, som stammer fra Biskop *Fogtmanns* Breve til *Peder Hjort*.

Fogtmann havde som bekendt været Lektor ved Sorø Akademi; men det var ikke her, han havde haft Lejlighed til at lære *Waage* at kende; thi han havde forlængst forladt Sorø, da *Waage* blev Direktør; men inden *Fogtmann* kom til Sorø, havde han i flere Aar været *Waages* Kollega som Adjunkt paa Herlufsholm. Karakteristiken, som *Fogtmann* har givet, bygger da paa Kendskabet til den unge Adjunkt *Waage* og kan ikke uden Forbehold anerkendes som gyldig, naar Taleren er om den ældre *Waage* som Direktør ved Akademiet i Sorø.

Aalborgbispens ansaa *Waage* for at være baade vel-tænkende og velsindet, men ikke for at være i Besiddelse af den videnskabelige Dannelse eller den selvstændige Karakter, som hørte til at staa i Spidsen for Sorø Akademi;²⁾ han mente, at *Waage* ikke var karakterfast nok til at være Direktør i Sorø, og at han som en godmodig og svag Mand noget for meget vilde jage efter Folkegunst, — *captare auram popularem*.³⁾

Waage selv fandt sit Embede forunderligt og genemvævet af saa meget Smaaavrøvl.⁴⁾

Naar man har læst, hvad der i det følgende kan meddeles, vil man sikkert ikke ganske kunne under-skrive *Fogtmanns* Dom.

Ved Direktør *Waages* Død skrev »Fædrelandet«, at denne ved en sjelden, mild Humanitet udmærkede

Mand var vel skikket til at være det forsonende Led i Sorøs stridige, lærde Republik.⁵⁾ Hertil maa det dog bemærkes, at han ikke var i Stand til at forsonne Hjort, der havde tænkt sig selv som Estrups Efterfølger, og naar vi tillige ved, at Fogtmann i sin Tid arbejdede for Hjorts Kandidatur,⁶⁾ saa har vi yderligere Grund til at stille os skeptiske overfor Fogtmanns Karakteristik af Waage og mene, at han efter dette ikke har kunnet dømme helt uhildet.

Mynster indrømmer i et Brev til Hjort, at vel havde Waage begaaet Misgreb; men paa den anden Side maatte han tilstaa, at den Tone, hvori Hjort i længere Tid havde omtalt Waage, havde været Mynster meget krænkende, og det blev almindeligt beklaget, at Waages retskafne Vilje og hans mange fortrinlige Egenskaber ikke i Sorø havde fundet anden Paaskønnelse, end at han skulde dø med et brudt Hjerte.⁷⁾

Foruden disse indledende Bemærkninger, der er nødvendige, for at man kan forstaa Betydningen og faa det rette Udbytte af de i det følgende meddelte Breve, skal det her i Indledningen endvidere bemærkes, at naar det i Ewalds Erindringer i »Illustreret Tidende« hedder, at der undertiden blev vist ham som Søn af Frederik VI's Generaladjutant større Opmærksomhed, end han personlig kunde gøre Krav paa, saa har han i hvert Fald herved ikke kunnet tænke paa sine Sorødage.

Selve den her omhandlede Sag nævner Fogtmann i et Brev af ¹¹/₂—1839;⁸⁾ Rygterne havde berettet om et Oprør blandt Akademiets Disciple, og Fogtmann udtaler sin Frygt for, at det for en stor Del skyldes en alt for slap Disciplin, — Direktoren hed jo Waage, saa det var naturligvis for Fogtmann den forklarende Grund. Hjort tog iøvrigt ikke Sagen saa højtideligt; han kaldte det nok slemme, men naturlige Drengestrøger.

Herefter kan jeg vist gaa til selve Sagen og lade Ewalds Far lægge for med følgende Brev til Direktor Waage.⁹⁾

København, den 9. Februar 1839.

Deres Høivelbaarenhed vil finde det saare naturligt, at min Søn har aabnet sit Hierte for sine Forældre angaaende den Behandling, som er vederfaaret ham, det 17aarige, confirmerede unge Menneske, af en af hans Lærere, Herr Hansen.¹⁰⁾

Ikke vil jeg dølgc for Dem, at jeg smigrede mig med det, maaske ei ubillige Haab, at Deres Høivelbaarenhed vilde have værdiget mig nogle Linier i Anledning af denne mig saa nærgaaende, vist nok i alle Henseender beklagelsesværdige Sag. Men da denne Beroiligelse ikke er bleven mig til Deel, tager jeg mig den Frihed ærbødigst at anmode Academiets øverste Foresatte om en Meddelelse af det Forefaldne.

Thi omendskiønt min Søns Brev af 4. Februar bærer Oprigtighedens Præg, og andre samtidig fra uparatiske Kilder hertil komne Efterretninger stadfæste hans Fremstilling, saa bør jeg dog vist nok suspendere min endelige Bedømmelse af Sagen og ethvert videre Skridt i samme, indtil jeg har havt den Ære at modtage Herr Directeurs Svar, hvilket derfor med Længsel seer imøde

Deres Høivelbaarenheds
ærbødigste

Carl Ewald.

Høivelbaarne
Herr Professor Waage, Dr. Theol.
Director for Akademiet i Sorø.

Direktor Waages Svar af 14. Februar 1839 paa dette Brev lyder efter Koncepten:

Jeg behøver vist ikke at sige Deres Høivelbaarenhed, at jo mere jeg har fattet Godhed for en Eleve — saaledes som for Deres Søn fra Begyndelsen af og i Særdeleshed fra den Tid, da han i afvigte Sommer begyndte at blive ordentlig flittig¹¹⁾ — desto mere gjør det mig altid ondt, naar der træffer noget Ubehageligt for ham eller med ham. Det har derfor naturligviis gjort mig meget ondt for Deres Søn, baade med Hensyn til hans Conflict med Hr. Hansen og endnu mere med Hensyn til de senere Optøier, der aabenbar havde deres Udspring fra denne Sag; thi uagtet jeg troede at maatte føle mig aldeles overbeviist om, at han hverken havde ligefrem foranlediget dem eller taget nogen Deel i dem, hvilket var den væsentligste Glæde, jeg har havt under denne Sags Behandling, saa maatte jeg dog antage, at han maatte føle sig smerteligt bevæget ved Tanken om, at disse Optøier, der vare foretagne af en Medfølelse hos nogle af hans Kammerater for en ham formeentlig vederfaaret Uret, havde taget en saa sørgelig Ende for disse; og da derfor Sagen var tilende, ansaae jeg det for en Opdragers Kjærlighedspligt imod ham at kalde ham til mig for at berolige ham, for at trøste ham, dersom han gjorde sig Skrupler, og for at opmuntre ham til ikke videre at lade sig forstyrre af det Passerede, men med rigt Mod og Kraft at arbeide paa at gjenvinde sin i Anledning af en tidligere Conflict, som jeg nærmere skal omtale, tabte Plads som den Øverste i Classen. Dette skeete i en temmelig lang Samtale i Løverdags Aftes, altsaa inden jeg havde modtaget Deres ærede Skrivelse af 10. dennes. Jeg erfarede ved denne Lejlighed paa Efterspørgsel, at han havde underrettet Dem om det Passerede, og jeg fandt dette aldeles naturligt, vilde ikke engang have antaget det for et glædeligt Tegn, om han ikke havde gjort det. Derimod maa jeg oprigtig tilstaae, at det ikke kunde falde mig ind uopfordret at gjøre Deres Høivelbaarenhed nogen Meddelelse om det Passerede; det vilde jeg kun finde mig foranlediget til, naar enten Deres Søns Adfærd i eller efter Sagen havde været af en saa betænkelig Charakter, at jeg ikke troede, at De burde være uvidende derom, og maaske endog meente at burde kalde Deres faderlige Formaninger til Hjælp, eller dersom vedkommende Lærers Adfærd havde været af den Beskaffenhed, at jeg troede at skyldte Faderen en Erklæring eller Opreisning, som jeg for Forholdenes Skyld ikke meente at kunne give Sønnen; men ingen af Delene var her Tilfældet. Ganske anderledes er det, naar jeg modtager Deres Opfordring dertil; efter denne er det mig en kjær Pligt, med den største Beredvillighed at meddele Dem min Mening om Sagen og enhver Oplysning desangaaende. Min Mening er uforbeholdent denne, at Hr. Hansens Fremgangsmaade har været streng, men ikke enten ulovmedholdelig og uforvarlig eller urctfærdig, som Deres Søn, efter hvad han i sin Klage til mig yttrede sig desangaaende, antog den for.

Sagens Sammenhæng er følgende: Det hører til den reglementerede Huusorden i Anstalten, at Eleverne møde fuldt og ordentligt paaklædte ved Morgenbordet, til hvilken Ende ogsaa deres Støvler staae ved deres Seng om Morgenen, naar de vækkes. Naar altsaa Inspecturen med Strenghed spørger en Eleve, der er

mødt i Tøfler: »Hvad er det, du har paa Fødderne?« — saa maa Eleven vide, at dette Spørgsmaal ikke gaar ud paa at erfare, hvilken Art Fodbeklædning han har paa; thi det er synligt nok; men at det indeholder en indirecte Irettesættelse for en Overtrædelse af den befalede Orden, som han maa være sig bevidst, saa snart han seer til sine Fødder; og hans naturligste Svar maa da være en Undskyldning; men istedet derfor svarer han, hvad han vel mindst af Alt burde have svaret, slet og ret: »Tøfler!« — hvorpaa Hr. Hansen giver ham et Ørefigen, — naturligviis ikke for Tøflernes, men for Svarets Skyld; og da han gør Remonstrationer derimod og spørger, hvorfor han slaar ham o. s. v., paa drager han sig flere Slag. Men er nu dette Svar af den Natur, at det fortjente en saadan Tugtelse? Vare disse Remonstrationer af den Beskaffenhed, at de burde paa drage ham fortsat Rævselse? Disse ere her de naturlige Spørgsmaal, af hvis Besvarelse Sagens Bedømmelse afhænger. Jeg vil meget gjerne troe Deres Søn, naar han siger, at han ikke tænkte sig nogen Trods eller deslige, enten ved hiint eller med disse; men saa mener jeg ogsaa, at man egentlig kun kan beklage Deres Søn, at ikke den naturlige Følelse tilsagde ham et andet Svar, [og at] man ikke kan fordømme Læreren; thi hvad han mente med Svaret, kan dog virkelig Læreren ikke vide, og i og for sig taget maa vist nok det Svar antages som et af de meest irriterende, der kan gives. — Jeg vil oplyse det med et Exempel, som jeg ogsaa brugte for Deres Søn, da han kom til mig og beklagede sig for mig, ligesom jeg i det Hele her ikke veed at sige stort andet, end hvad jeg har sagt ham; jeg talte med ham en heel Time; skjøndt det derved ikke lykkedes mig at overbevise ham i hans oprørte Stemning, saa mener jeg dog, at det vil være temmelig overbevisende for Dem, der baade betragter Sagen roligere og paa en ganske anden Maade veed at bedømme Subordinationsforhold, der i al deres Forskjellighed dog have noget Fælleds allevegne. Mit Exempel er dette. Dersom jeg læser med nogle Elever paa en Classe eller har nogen anden alvorlig Forretning med unge Mennesker, der ere mig undergivne, og seer En iblandt dem gjøre Uorden, f. Ex. lee istedet for at være opmærksom, og da spørger: »Hvad er det, du tager dig for?« og faaar det Svar: »Jeg leer!« saa maa det vist ansees for det mest uforskammede Svar, der kan gives, og ved hvilket der i de allerfleste Tilfælde ikke var andet at gjøre end give vedkommende et Dask paa hans uforskammede Mund. Nu kan jo vistnok Tønen og Minen, hvormed et saadant Svar gives, modificere det mangfoldigt, men derom kan naturligviis hverken Deres Høivelbaarenhed eller jeg dømme i dette Tilfælde, da vi ikke var tilstede. Derimod var der speciel Anledning for Hr. Hansen til at tage dette Svar og de senere Remonstrationer i den værste Mening, nemlig i Deres Søns før antydede tidligere Conflict med en anden Lærer, hvorved han mod denne havde viist og selv erkjendte at have viist en i saa høj Grad uartig og trodsig Opførsel, at han takkede mig som for en Godhed og Skaansomhed, fordi jeg lod ham slippe med at gaae ind til Læreren iblandt de mindre Elever i Præparationsværelset og bede ham om Forladelse i disses Nærværelse, — noget, som jeg maa ansee for særdeles ydmygende for en ældre Eleve. Jeg veed ikke, om ogsaa Deres Søn har meddelt Dem denne Tildra-

gelse; jeg for min Deel vilde ligesaa lidt have fundet mig foranlediget til at meddele denne som den nærmest her omhandlede, naar jeg ikke blev opfordret dertil derved, at den uidentvilt tjener til at forklare den sidste. Sagen er denne. I Hr. *Paludan-Müllers*¹²⁾ første Inspectionsuge troede En af Deres Søns Classékammerater, *Mau*, sig fornærmet af Hr. Müller — (Jeg har destoværre i det hele for de ældre Elever forefundet en Mangel paa villig Lydighed og kjærlig Ærbødighed mod Lærerne, som har været mig meget beklagelsesværdig, og som den kjærlige Omgang, jeg har gjort mig til Princip, og som Lærerne med stor Glæde og mangan Opoffrelse følge, endnu ikke har kunnet udslætte, skjøndt den paaskjønnes, hvorpaa jeg havde

Direktor, Dr. theol. G. H. WAAGE
Silhouet i Familiens Eje

et mærkeligt Exempel endog hos Deres Søn, da han, i det han heftigt beklagede sig over Hr. Hansen, udbrød: »Hvad kan det hjælpe, Alt hvad Hr. Hansen gjør for os, naar vi hvert Øjeblik kan vente Sligt?« — og var med Møie bragt til Orden. Kort efter, samme Aften, havde Ewald faaet Tilladelse til at sidde paa Maus Værelse for at læse Latin med ham og et Par andre af samme Classe. Da de fjasede istedet for at læse, paamindede Hr. Müller dem, men fik af Ewald blot gjentagne Gange det studse Svar: »Vi læse«, — og da Hr. Müller forgjæves havde søgt med mindelig Tiltale at bringe ham til Erkjendelse og til Taushed, sagde han omsider: »Dersom du nu ikke er ordentlig, faar du een paa Øret«, hvorpaa Ewald erklærede, at han ikke taalte Hug, og at han ikke maatte gjøre ham ulykkelig o. desl., og i det hele gebærdede [han] sig meget ilde. Der burde Hr. Müller visselig have slaaet til, i hvad der endog var fulgt paa; thi man bør ikke true uden at udføre Trudselen; og naar en Eleve bærer sig saaledes ad, naar han ikke ved et høist godmodigt Menneskes mindelige Tiltale vil lade sig rette, saa er der ingen anden Udvei; Orden skal dog kunne tilveiebringes, og en Elev maa dog umulig kunne beholde det sidste Ord mod sin Lærer, især naar han har Uret i alle Henseender. Imidlertid lod Hr. Müller af en vis Skaansomhed mod hans ophidsede Sind

sig nøie med at vise ham ind paa hans eget Værelse; men i det han kommer derind, kaster han i sin Forbittrelse en lille Dreng, som hører til Maus Kammer, og som for at give ham Plads der til at læse med Kammeraterne havde sat sig ind paa hans Kammer saalænge, ud deraf med en saadan Voldsomhed, at han tumlede hovedkulds henad Gangen, — naturligvis ikke for Drengens Skyld, men for at vise sin Trods mod Læreren. — Efter denne Scene blev jeg kaldt til og afgjorde Sagen paa den ovennævnte Maade, hvorhos jeg gav ham et Minus paa Sædelighedslisten, og dette er Aarsagen til, at han for forrige Maaned havde slet Charakter for Opførsel og derved tabte sin Plads som den øverste i Classen.¹³⁾ Jeg fortæller ikke denne Historie for at bedrøve Dem eller for at nedsætte Deres Søn i Deres Øine — (hos mig skal den heller aldrig regnes ham videre til Onde, thi hvad der er afgjort, det er afgjort, og jeg er vis paa, at han ikke oftere vil gjøre sig skyldig i noget Lignende), men for at vise, hvad der maatte berettigede Hr. Hansen til ikke at optage det omtalte Svar og de senere paafølgende Remonstrationer i den bedste Mening. Skulde man mene, at Hr. Hansens Adfærd havde været uretfærdig, fordi der, som man har sagt, skulde have været flere i samme Coustume, som ikke fik nogen Tiltale, da maa det for det første bemærkes, at han ikke blev straffet for Sagens Skyld, men for Svarets; dernæst at hvad der ikke bemærkes, heller ikke kan paatales, og det er ikke saa let en Vintermorgen under ikke stærk Belysning at see saa nøie, hvad 64 Personer have paa Fødderne; at Deres Søn var i Tøfler, bemærkedes ogsaa først, da Hr. Hansen tilfældigviis gik bag efter ham fra Bordet; Dagen i Forveien var i Øvrigt en anden Eleve viist ud af samme Grund, saa at Feilen ogsaa, om just ikke den Dag [saa dog] saaledes, at Deres Søn har bemærket det, er bleven paatalet hos Andre. Der staaer endnu kun eet Punkt tilbage, som Deres Brev giver mig Anledning til at omtale, nemlig hvorvidt en Eleve i den Alder og confirmeret kan antages at burde være fritaget for corporlig Straf. Jeg maa derom bemærke, at ligesom Reglementet, der be- myndiger Lærerne til øieblikkelig at belægge en Eleve med corporlig Rævselse for Trods og Opsætsighed, ikke gjør nogen Forskjel med Hensyn til ældre og yngre Elever, saaledes kan denne Forskjel heller ikke in praxi statuere. Det kan vist aldrig være en vel-tænkende Lærer kjært at skulle behandle en Ældre paa denne Maade; men der kan være Tilfælde, i hvilke den nødvendigviis maa anvendes; et saadant Tilfælde var, som jeg før bemærkede, tilstede for Hr. Müller; jeg har selv, hvor stor en Hader jeg [end] er af Sligt, i Fjor maattet true et Par Elever i Øverste Classe med Hug, og jeg skulde vist ogsaa have udført min Trudsel, dersom de ikke havde vogtet sig for at gjen- tage deres Forseelse. Hvad Confirmationen angaaer, da er det vistnok en hellig og vigtig Handling, hvis Værd jeg vel maatte være En af de sidste, der skulde mis- kjende eller yttre mig nedsættende om; men ligesaa vist er det, at den ikke er i de ydre Forhold et saadant Overgangspunkt i Drengens som i Pigens Liv; hans Overgangspunkt er, naar han bliver Student; ind- til da bliver han i de samme Forholde, og kun hans egen Opmærksomhed paa sig selv og velvillig gode Opførsel i sin subordinerede Stilling kan sikre ham

den humane Behandling, som hans Lærere med hvert Aar blive mere tilbøielige til at vise ham.

Jeg har saaledes efter Deres Høivelbaarenheds Ønske fremsat Alt, hvad jeg vidste at kunne bidrage til Sagens nærmere Bedømmelse og maa nu overlade til Dem selv Bestemmelsen af ethvert videre Skridt i samme. Skulde D. H. endnu ønske nogensomhelst yderligere Oplysning, skal jeg med lige Beredvillighed meddele saadan.

Sorøe, d. 14. Febr. 1839.

ærbødigst

Direktor Waage nævner i dette Brev, at Sagen mellem Adjunkt Hansen og Ewald foranledigede nogle Optøjer af andre Elever, der følte sig brøstholdne over den Ewald formentlig tilføjede Uret. Inspektionsprotokollen for den 30. Januar 1839 oplyser herom, at nogle Elever for at ytre deres Misfornøjelse med den Ewald tildelte Straf om Aftenen tillod sig de skændigste Optøjer. Da Adjunkt Hansen noget efter Aftensbordet begav sig til sit Værelse, blev hans Dør udefra slaaet i Laas, Soveslæddøren bundet til med Sejlgarn, Lamperne paa Gangen slukket, og adskillige Gange hørtes Mishagsraab.

Direktoren blev underrettet; han kom straks over paa Skolen, lod Eleverne ringe sammen og møde i Lovsangssalen. Her opfordrede han de skyldige til at melde sig selv og erklærede, at hvis dette ikke skete, vilde der blive anstillet de strengeste Undersøgelser, og de skyldige da eksemplarisk afstraffet.

For Fredag den 1. Februar meddeler Protokollen, at da ingen af de skyldige meldte sig, begyndte Direktor i Aftes Undersøgelsen, — »de have imidlertid endnu ikke ført til noget sikkert Resultat«. — Lørdag Aften Kl. 10 endtes Undersøgelserne; de skyldige — Hovedmændene — var *Friedenreich* og *Pedrin*.¹⁴⁾ Direktor »udsøndrede« dem fra de øvrige Elever og gav dem indtil videre Arrest paa Sygestuen — og for Søndagen Fritagelse for Kirkegang; han skrev derpaa til Pedrins Forældre og til *Friedenreichs* Væрге, hans Morfader, Kammerjunker Mylius til Lystrup, og raadede dem til at udmelde Eleverne; — men Natten mellem Søndag og Mandag løb *Friedenreich* bort; der blev sendt Bud til Lystrup, og Adjunkt *Hagen* rejste til København, hvor han fandt Flygtningen hos sin Broder. Som Grund for Flugten angav han Frygt for Straf i hele Skolens Overværelse. Efter Aftale med Familien fulgte han om Onsdagen frivilligt tilbage med Adjunkten. — Begge Elever blev derefter udmeldt. *Friedenreich* boede i Dagene, inden han rejste, hos *Direktor*.¹⁵⁾

(Sluttet)

1) Soraner-Bladet, 6. Aarg. Nr. 10.

2) *P. Hjort*: Udvalg af Breve. Ny Samling, S. 245.

3) l. c. S. 264.

4) Nogle Blade af I. P. Mynsters Liv og Tid, S. 407.

5) Fædrelandet, 16/12 1842.

6) Fogtmanns citerede Breve, passim; samt Mynsters Brev af 28/11 1836, smstds. S. 14.

7) l. c. S. 45.

8) l. c. S. 272.

9) De her meddelte Breve og omtalte Aktstykker findes alle i Direktorarkivet. Indk. Sager B. 75/1842. De er journaliseret under Betegnelsen: Privat Correspondance mellem

Confer. Rothe og afg. Director Waage angaaende Disciplinærsager. De er først indgaaet i Arkivet efter Waages Død.

¹⁰⁾ Adjunkt C. A. Hansen; se H. G. Ollriks Lærerbiografier, S. 30.

¹¹⁾ Ingemann havde i Foraaret 1838 i et Brev til Oberstløjtnant Ewald skrevet, at Sønnen »vilde vist ved Flid og Fremgang gøre sine Forældre og Lærere Glæde.« Th. Ewald: En Slægts Historie, II, S. 51. — Denne ønskelige Flid er da ikke udeblevet.

¹²⁾ Förf. til »Hellig er vor Ungdomslyst«, H. G. Ollriks Lærerbiografier, S. 32.

¹³⁾ Om den her af Waage omtalte tidligere Sag med Ewald beretter Paludan-Müller i »Dags-Journal for Sorø Academies Optragelses-Anstalt«, den saakaldte Inspektionsprotokol, for den 23. Jan. 1839, at Mau (*Heinrich Friedrik Müller Mau*, f. $\frac{8}{1}$ 1821, Søn af Postmester og Apoteker M. i Skelshør, optaget $\frac{1}{9}$ 1831 i Skolens I Klasse som Gratist »paa Grund af Districtchirurg Müllers testamentariske Disposition til Fordeel for Sorø Academie«, udmeldt $\frac{24}{10}$ 1839. (Immatriculationsprotokollen; jvfr. Müllers Testamentes § 7, Soraner-Bladet, 3. Aarg. S. 43) i Aftenlæsetiden opførte sig uartig, efter at han havde faaet en Paamindelse om at ophøre med den Uro, som han lavede sammen med de øvrige Elever paa Kammeret. Da Paamindelsen ikke hjalp, straffede P.M. ham, hvilket han tog sig meget nær og ansaa for en meget stor Krænkelse af sin Person. Ved alvorlig Tiltale fik P.M. ham dog straks efter til Ro og Orden. Da Ewald senere — som nævnt i Brevet — kom ind paa Kammeret, har der altsaa været Krigsstemning i Luften, og nu skulde P.M. drilles. Denne observerede snart, at Ewald ikke bestilte noget, men hyppigt forlod sin Plads for at spadserere om i Værelset. P.M. gav ham en Paamindelse om at bestille noget, og Ewald svarede uhøfligt. Da P.M. derefter talte ham strengere til, viste han en høj Grad af Uforskammethed baade i Adfærd og Ord. P.M. ansaa det for en Fejl fra sin Side, at han ikke her øjeblikkeligt havde revset Ewald korporligt. Om de to Elevers Afbigt skriver han, at han ikke kan sige andet, end at de gjorde det paa en ordentlig Maade.

¹⁴⁾ *Carl Peter Benzon de Linde Friedenreich*, f. $\frac{10}{4}$ 1820; Elev i Sorø fra 1833—39.

Andreas Daniel Pedrin, f. $\frac{2}{1}$ 1823; Elev i Sorø fra 1835—39.

¹⁵⁾ I »Beretning om Soransk Samfunds Virksomhed fra 16. November 1885 til 1. December 1886«, Side 8 refereres en Tale af C. St. A. Bille fra Samfundets Generalforsamling den 28. Novbr. 1885. Taleren omtalte nogle mærkelige Sammenstræf, han under sit Ophold i Amerika havde haft med et Par gamle Skolekammerater fra Sorø, *Frederik Clausen* og *de Linde-Friedenreich*, der begge var fuldstændigt amerikanseret, men som begge, skønt mere end 40 Aar var forløbet siden deres Skoletid, hang med Kærlighed ved Sorø og derigennem ved deres gamle Fædreland. Den ene af dem havde opholdt sig saa længe i Amerika, at han næsten helt havde glemt at tale Dansk; kun naar han talte om Sorø, kunde han — og kunde da kun — udtrykke sig paa Dansk. Der har ganske vist været to Soranere af Navnet de Linde-Friedenreich, men hvis den af Bille omtalte er identisk med ham, der forlod Sorø under saa dramatiske Omstændigheder, saa har dette altsaa ikke berøvet ham Kærligheden til den gamle Skole.

EN SORANSK STUDENTERKLUB FRA 1858

De Former, hvorunder det sidste Skoleaar i en Kostskole henleves, medfører som noget selvfølgeligt, at den lille Kreds af Mesterlektianere slutter sig sammen, og det, der sammenbinder i Skoletiden, bevares i de følgende, friere Studenteraar. Særlig i Sorø, hvor visse Traditioner fra Akademisttiden 1826—49 umærkeligt overførtes til den Klasse, som fra 1849 blev Lærestaltens ældste, kunde der iblandt Kandidaterne — det Hold af ældste Klasses Elever, som stod for Tur til Dimission — trods al Individualitet opstaa et Aandsfællesskab, der gjorde, at Sorø-Studenterne holdt stærkt sammen, naar de kom til Kjøbenhavn og ikke, som Dimittenderne fra Landets andre Latinskoles — Herlufsholm alene undtaget — let gik op i Studenterforeningens Generalnævner.

Saaledes er det vel gaaet til, at enkelte Aargange Soraner-Studenters har følt Trang til at danne en Art Klub i Kjøbenhavn, der fortsatte Samlivet fra Sorø og ekskluderede sig fra den øvrige Studenterverden for at samles om de fælles Minder og paa Grundlag af dem med en Islæt af nye Indtryk fra Tilværelsen i Kjøbenhavn skabe noget gammelt-nyt, som nok var værd at mindes, naar man for Alvor førtes ud i Livets forskellige Baner. Paa denne Maade tænker jeg, at det lille Sorø-Selskab er dannet, som for 70 Aar siden, den 24. April 1858, underskrev et Sæt Vedtægter for fremtidigt Samvær og fortsatte det antagelig lige til Dannelsen af det almindelige Soranske Samfund i 1862. Om denne soranske Studenter-Klub skal i det følgende gives nogle Meddelelser paa Grundlag af Vedtægterne, hvoraf et Originaleksemplar — maaske det eneste eksisterende — i sin Tid er foræret mig af afdøde Grosserer *J. H. E. Zøylner*, som trofast havde bevaret Manuskriptet og tre Sange, antagelig skrevne til Selskabets første Sammenkomst af *Soph. Schandorph* og *Carl Fabricius Toft*. Der har iflg. Zøylners Meddelelse og Vedtægternes § 21 været ført en »autoriseret Protokol« over Selskabets Forhandlinger, men den synes forsvundet — mulig kan disse Linier føre til, at den kommer for en Dag. Klubben, eller som den i Vedtægterne betegner sig selv, »Selskabet« maatte iflg. Vedtægternes § 6 kun tælle mellem 12 og 15, men Maximum sættes allerede d. 9. Oktober 1858 til 16 og den 28. April 1860 til 17. Disse 17 har egenhændig underskrevet Vedtægterne, og deres Navne er følgende (Tallene i Parenthes henviser til Løbenumrene i *Hennings'* Studenterbiografier og Rækkefølgen er den, hvori de har underskrevet Vedtægterne):

Peter Christoffer Nørgaard (173) f. T. Formand.
Lars Fabricius Toft (178) f. T. Kasserer
Sophus Christian Frederik Schandorph (181) f. T. Sekretær.

Peter Outzen Boisen (174).
Johannes Henrik Emil Zøylner (185).
John Oscar Arlaud (165).
Axel Frederik Laurits Rindom (189).
Carl Christian Lytzen Zøylner (176).
Johan Frederik Sigismund Møsting Krag (175).
Carl Alexis Henrik Bernhard Videbech (172).

Ernst Begtrup Holst (168).

Carl Anton Freuchen (179).

Dette var »Selskabet«s Medlemmer paa Stiftelsesdagen. Derefter optoges:

Johan Georg Julius Hastrup (171).

Philip Julius Schou (198).

Theodor Vilhelm Laurentius Hansen (186).

Sophus Mads Jørgensen (194) og

Henrik Christian Arendrup (184).

De 17 Medlemmer fordeler sig over Aargangene 1854 (Arlaud og Holst), 1855 (Hastrup, Videbech, Nørgaard, Boisen, Krag, C. Zøylner, Freuchen, Toft og Schandorph), 1856 (Arendrup, G. Zøylner, Hansen og Rindom) og 1857 (Jørgensen og Schou).

Antagelig er det den unge juridiske Student Nørgaards Sans for Formaliteter, som staar bag de omfattende Vedtægter, hvis 34 §§'er fordeler sig paa 4 Kapitler — mindre kunde ikke gøre det! den bevarede Kodex er nitid skrevet paa to sammenhæftede Ark blaåt Postpapir, og Teksten er indfattet i en med blaåt og rødt Blyant optrukket Linieramme. Til de oprindelige Bestemmelser slutter sig 5 »Forandringer og Tillæg«, hvoraf den sidste om, at »Forslag af nye Medlemmers Optagelse kan ikke vedtages paa en Generalforsamling uden forudgaaet Underretning« er dateret 15. Decbr. 1860.

Af Vedtægterne fremgaar ikke Selskabets Navn; men iflg. Zøylners Meddelelse til mig var det »Mnemosyne«, og efter samme Kilde var Lars Toft den, der havde taget Initiativet til Stiftelsen. Selskabets Øjemed var (§ 1) »at befordre og udvikle Sammenholdet og Samlivet mellem dets Medlemmer«; dertil kom man sammen (§ 2) »i ordinaire Møder, Drikkegilder, hveranden Lørdag«, om Vinteren »i et dertil leiet Local i et privat Hus eller i Mangel deraf i en Gæstgivergaard [Ændring No. 1] inden for Byens Volde«, om Sommeren paa Skovture; men § 3 forudsætter extraordinaire Møder til andre Tider og Steder paa Forslag af tre Medlemmer. § 4 bestemmer, at »ved Mødernes Begyndelse ere Medlemmerne berettigede til at holde Foredrag over almeninteresserede Gjensstand«, naar Anmeldelse forud er sket til Formanden; ligeledes kan Sange »afgives til Afsyngning«, naar de samme Dag indleveres til Formanden. 1. Kapitel slutter med § 5: »En Sangforening konstituerer sig, forsaavidt Kræfterne dertil maatte være forhaanden«.

De øvrige Kapitler omhandler den vidtløftige Organisation af det lille Selskab, som iflg. § 7 kun kunde omfatte soranske Studenter; der gives uhyre detaljerede Regler for Generalforsamlinger, der kunde afholdes med 1 Dags Varsel (!) og »ordinariter ved Begyndelsen af det sidste ordinaire Møde i hver Maaned« (§§ 26—27), for »Direction« (Formand, Sekretær og Kasserer), som skulde »aftræde« hvert Qvartal (§§ 16—17), om Betaling af Kontingenter (hvis Størrelse dog ikke nævnes — de var baade ordinære og extraordinære; de sidste »erlægges ved selve Gilderne« (§ 12) og om Embedsmændenes Pligter m. H. t. »Præsidium« og Protokol, hvortil de afsungne Sange skulde lægges som Bilag. Iøvrigt henlagde §§ 29—30 baade den lovgivende og dømmende Magt til Generalforsamlingen, der »med simpel Majoritet vedtager Finansloven (!) for den følgende Maaned«, vedtøns Formanden for Overtrædelser af Lovbestemmelserne, for Uor-

den, Afbrydelser af Taler o. desl. kunde ikende Multer fra 1 Mk.—1 Rdlr.; hans Kendelse kunde dog af den misfornøjede indankes for Generalforsamlingen. Det hele er meget ungdommeligt og maa have været en Svir at arbejde med for dem af den lille Kreds, som i en ung Alder har ønsket at øve sig i den Organisationspolitik, der i Reglen gør Livet besværligt for alle andre og holder Folk, der har nyttigere Ting at tage sig for, borte fra Foreningsliv og »vrøvl«.

Om Klubbens Liv i de 4—5 Aar, den kan have eksisteret — Zøylner mente, at den helt ophørte som Følge af Begivenhederne i 1863/64 — vides ikke stort, før Protokollen engang kommer for en Dag, udover at det første konstituerende Møde, som det fremgaar af nedenstaaende Vise af Lars Toft, blev holdt paa Valby Kro. »Selskabet«s Værdi for Efterslægten bestaar da formentlig i at have fremkaldt de to Viser af Schandorph, som Zøylner har gemt, og som ikke tidligere har været trykt. Ved deres Omtale af soranske Personer og Forhold giver de et fornøjeligt Bidrag til vort Kendskab til Sorø-Livet i 1850'ernes 1. Halvdel. Lars Tofts Vise, der ikke kræver yderligere Kommentarer, lyder saaledes:

Mel.: At køra vatten og køra vedd —

Her, Brødre, se vi da den lille Dreng,
Som lover han vil extra bli'e,
Thi Valdby Kro det er hans Vuggeseng,
Og Punschen er hans første Die.
Det Ammekvad han hör' er glade Sang,
Som lyder højt til Glassets skjønnne Klang,
Han maa bli' go'
Det vist vi tro,
Derfor vi slaa os løs iaften.

Hans Moder er den gamle Madam Soer,
Hans Fa'er tolv Ungersvende fage,
Derfor dog ingenlunde født i Hoer
Er Poden, som kom nys for Dage,
Thi ret som en Athene stærk og bold
Udaf sin Faders stærke Pandes Vold
Han rask fremsprang
Og lystig sang:
»Lad os nu slaa os løs iaften.«

Men Spiren til den raske lille Knægt
Er lagt af gamle Moder Sora,
Som kjærligt tog sig af den unge Slægt
Og basked brav dens posteriora.
Men dog — den Snak mig ellers tosset la'r,
At Fa'er bli'r Mo'er og Moder bliver Fa'er,
Dog mig er det
S'gu lige fedt
Thi vi vil slaa os løs iaften.

Nu Venner! for vor meget unge Søn
En lystig Skaal vi drikke ville
Og knytte dertil blot en lille Bøn:
Gemytlig blive maa den Lille,
Lidt Alvor skader vistnok heller ej
Naar blot det fremad gaaer den rette Vej,
Dog det gaaer godt
Naar derfor blot
Vi alle slaa os løs iaften.

Visen, der er underskrevet: unus de multis — med et vedføjede L. F. T. i Parenthes — er lige saa fersk som den meste Gymnasiast-Poesi; sammenholdt med de to Schandorphske Viser fra samme Tidspunkt ses straks den store Forskel mellem Talent og Dilettanteri. Om disse to hidtil ukendte og utrykte Sange nærmere i en følgende Artikel.

TO SORANERBIOGRAFIER

Knud Bruun-Rasmussen: *Hakon Jørgensen*. En kritisk Studie. Nyt nordisk Forlag, Arnold Busck. København 1927.

Johs. Götzsche: *Frederik Zeuthen*. Et Livsbillede. O. Lohses Forlag, København 1927.

Begge disse Biografier er skrevet af Ikke-Soranere, og det kan straks siges, at det soranske Element hos de to Personligheder, der biograferes, kommer lidet frem — mindst i Bogen om *Hakon Jørgensen*, hvor det kun lige akkurat nævnes, at han var Soraner.

Hvis Knud Bruun Rasmussen selv havde gaaet i Sorø Skole eller blot kendte det Særpræg, som dette Jomshørg i hvert Fald i Hakon Jørgensens Tid og tidligere gav sine Dreng, vilde han maaske deri have faaet Forklaring paa visse af vor udmærkede Kammerats Ejendommeligheder — han var netop en udpræget Soraner af dem med de ranke Rygge og det ridderlige Sind; for dem, som har kendt Hakon Jørgensen gennem flere af hans Faser, er der derfor ligesom et tomt Rum i den foreliggende Monografi. Dette maa kun opfattes som en beklagelig Lakune, aldeles ikke som nogen Anke overfor Forf., der jo ikke kan gøre for, at han har savnet den særlige Forudsætning for at opfatte denne Faktor i en Soranerdrengs senere Udvikling; hans Bog fortjener ellers al Ros og Anerkendelse. Den er ypperlig skrevet; den politihistoriske Del af den har faaet rosende Omtale af Fagfolk (Max. Tvermoes' Anmeldelse af den i Berl. Tid.) og som psykologisk Studie gør den et tilfredsbringende Indtryk. Det Billede, den tegner af vor afdøde Kammerat, ligner afgjort — og det ligner smukt, det er baade tegnet og farvelagt med stor Nænsomhed og Sympati. Det kunde vist egentlig ikke gøres bedre — af en Ikke-Soraner — og hvilken Soraner kunde gøre det? Vi staar i Taknemmelighedsgæld til Forf. for hans Arbejde, og fordi Hakon Jørgensen her har faaet et hædrende og fortjent, oføfentligt Minde.

Gid mange unge Soranere maatte læse denne Bog om et Liv i Arbejde og med ukuelig Trang til paa Trods af al skjult og aaben Modstand at gøre sit bedste dér, hvor man har begyndt Løbet. Og lad den, der læser og selv er sund og rask, rigtig opfatte den dybe Alvor i, at Sygdommen her slog en Mand ned, netop som han stod ved Maalet, men samtidig ogsaa, som Forf. antyder, hos dette virksomme, udadvendte Livs Mand til sidst skabte en Indadskuen, som var dyrekøbt, men maaske alligevel Prisen værd.

Og gid den unge maa kunne læse mellem Linierne og faa Hede i Blodet, hvor Talen — saa uhyre diskret — er om den hæslige, sure, seige, smaalige Modstand, der mødte denne Mand og som snerrende snoede sig om Skrubladene, naar Skibet for fuld Damp stævnedes fremad. Det er ikke let at komme om ved »den store Bøjen«, men det er i Ungdommen Lysten og Modet dertil skal skærpes. Denne

Bog, skrevet af en endnu ung Forf. om et Livsværk, hvis Bærer ikke naaede at blive gammel, er da just en Bog for unge. Gid mange af dem maa faa fat i den!

Den anden Soraner-Biografi af de to, som saa Lyset ved Aarsskiftet, handler om en Soraner, der blev meget gammel, og som modnedes af en lang Gerning i det Kald, han havde valgt efter at have set Alvoren dybt i Øjnene som menig Soldat i Dybbøls Skanser. Han var som Hakon Jørgensen en Præstesøn, og de to kan sammen smukt modbevise det gamle Sludder om Præstesønner, der ikke gør deres Faders Gerning Ære. Men *Frederik Zeuthen* var i Modsætning til sin langt yngre Skolefælle en indadvendt, selviagttagende Natur, med tydelig Arv efter sin lærde Fader, Sognepræsten i Sorø, og hos ham indgik den arvede videnskabelige Drift med hans utrættelige Stræben efter at vække og omvende, som han selv var vakt — tilsyneladende uden nogen saa bestemt paa viselig »Omvendelse«, som hans Biograf mener at maatte regne med.

At skildre en saa sammensat Natur som Fr. Zeuthen er ikke nogen let Opgave, og det er, synes jeg, ikke helt lykkes hans Biograf, Biskoppen i Viborg. Maaske er der taget for meget med af Zeuthens eget — dette Stof er for den biografiske Helhedsvirkning noget hæmmende, men til Gengæld faar Bogen rigtignok derved en anden Værdi: den virker ved de mange kritiske Dagbogstudpluk næsten som en Postille, er i hvert Fald en opbyggelig Læsning, og som saadan vil den vist altid hævde sin Plads. Men samtidig gaar den skildrede Personligheds Billede noget i Stykker for os — det er, biografisk set, ikke nogen god Bog; den, der ikke personlig har kendt den afdøde Prædikant og Sjælesørger, vil ikke af denne Skildring faa et lyslevende Indtryk af ham. Og det var vist ellers nok værd at faa, thi en betydelig Personlighed har Stiftsprovsten i Viborg og Indre Missions Formand jo sikkert været. Nu maa den, der ikke selv har kendt ham eller blot hørt ham tale, tage Forf. paa Ordet adskillige Steder, hvor Zeuthens Fortræffelighed paa forskellige Omraader mere forudsættes end fastslaaes.

Menneskelig set synes han mest sympatisk som Soldat og, efter den tilsidst noget anekdotiske Skildring, i hans senere Leveaar. Og skal der fremhæves noget Punkt i hans Liv, hvor det, vi tør kalde det soranske Moment i Karakteren, har vist sig udpræget, da er det under Intrigespillet i Viborg om Menighedshus eller Missionshus. Dér var Zeuthens Stilling ikke let. Men i Fremstillingen (der iøvrigt her virker noget ubehagelig ved Forf.s partigængeriske Gotten sig ved, som det gik tilsidst) vokser hans Personlighed for vore Øjne under Sagens Gang, og vi ser en disciplineret Soldat, en ridderlig Natur og, hvorfor ikke? en god Soraner indtage en Holdning, der er uden Frygt og Dadel og gør ham Ære under den Prøve, han blev sat paa. Medvirkende til Zeuthens Kaldelse i 1885 til Viborg havde det da ogsaa været, som af Forf. rigtig anført, at Biskop Swane havde været hans Lærer i Sorø og kendte baade ham og hans fædrene Hjem fra hin Tid.

Biskop Götzsches Bog har vistnok gjort Lykke indenfor den Kreds, den særlig tager Sigte paa; den foreligger i 2. Oplag, der synes fremstillet i Hast, saa slet er flere af Klischeerne tilrettede og trykte.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

N. W. Westergrens
Sadelmageri & Møbelforretning
Tilkendt Sølvmedaille
Telf. 86 Sorø

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

F. C. GERTSENS
1ste KLASSES SKOTØJSFORRETNING
SORØ - TLF. 165

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDERI
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

Banken for Sorø og Omegn
Aktieselskab
Storgade 24
Telefon 40 & 485
SORØ

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

FR. SIBBERN
Herre- & Dame-Frisør
Ondulering udføres
SORØ TELF. 108

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Jørgensens Sønner
SNEDKERMESTRE
TAPETSERERE &
DEKORATØRER
SØLVGADE NR. 32
KØBENHAVN K.
TELEFON 3838

SPIS BRØD
FRA
KONGSKILDE MØLLE
VOGNE KØRER
OVERALT I BYEN
TLF. 16 SORØ

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tlf. 136 & 443
|||
S O R Ø

Ved at avertere i
SORANER-BLADET
støttes
„Soransk Samfund“s
Interesser.

Installationsforretningen
„**FORTUNA**“
OTTO NIELSEN
Aut. elekt. Installatør
GL. KONGEVEJ 33 TLF. 10137
KØBENHAVN V.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt fore-
gaar under strengeste Kontrol.

Heinrich Marsmann & Kjær^{A S}
Cigarfabrik
Direkte Salg til Forbrugerne til
rene en gros Priser.
Hovedudsalget:
Amagertorv 29 1. Sal
Klostergaarden
Telefon 6263

Clichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

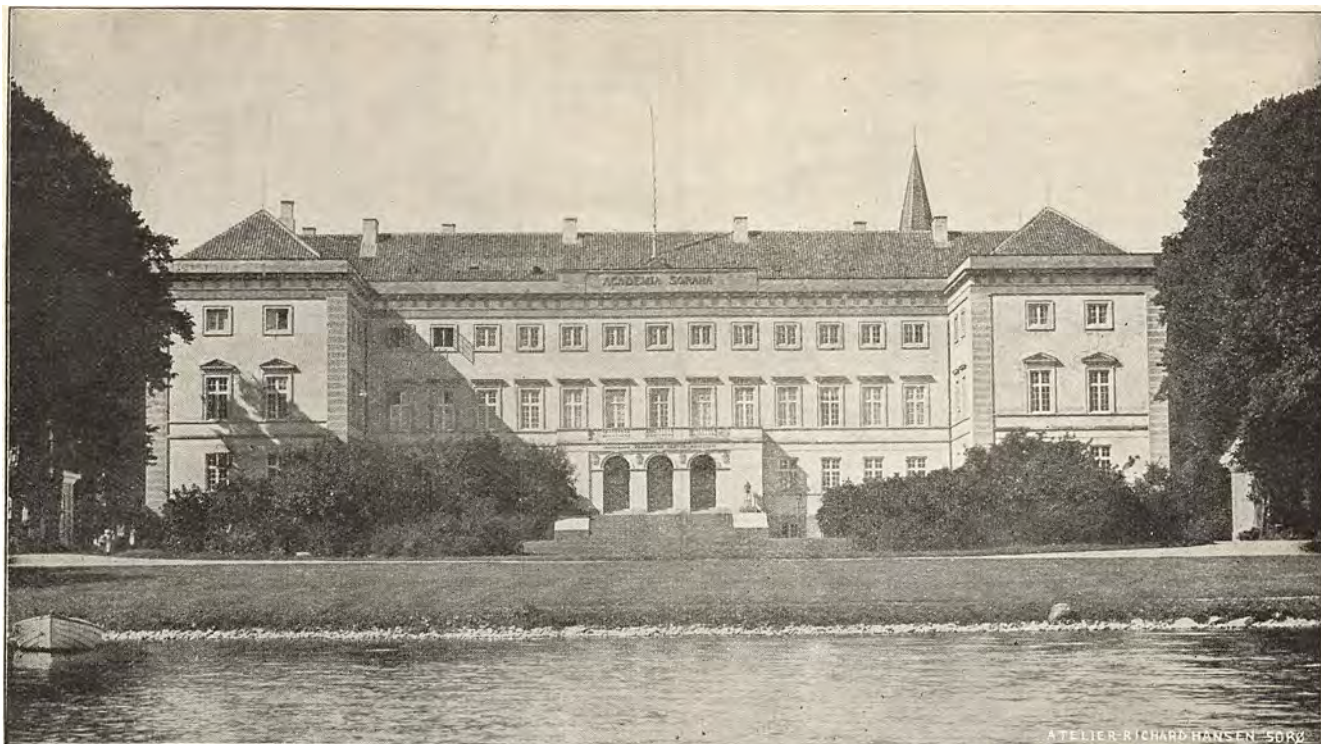
RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kls Servering
Moderate Priser

AS FOTO-FABRIKEN

Tlf. Central 6656 & 5171.
Slotsholmsgade 16, Kbhvn K.

Husholdningsseminariet
ANKERHUS
uddanner Lærerinder
og afholder
Kursus for unge Piger
Magdalene Lauridsen
SORØ TELF. 138

NIELS JØRGENSEN
LÆDERHANDLER
DRIVREMMEFABRIK
Consistensfædt, Remfædt
og Asbest
SORØ TLF. 85

SORANER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 3

Marts 1928

TO HIDTIL UKENDTE VISER AF SOPHUS SCHANDORPH

VED H. G. OLRİK

For Forholdet mellem Sophus Schandorph og Sorø er der nylig gjort udførlig Rede¹⁾ og det er bl. a. anført, at det ikke er nogen betydelig Produktion, han har udfoldet som soransk Visedigter; ialt 5 Sange af ham er hidtil kendt og optagne i 3. Samling af Soransk Samfunds Sange (1916)²⁾. Det omtales ganske vist sammesteds, at han har skrevet adskillige Viser til Brug ved Gymnasiesoldene, men de synes helt forsvundne — desto glædeligere er det, at der nu kan fremdrages hele to Soraner-Viser, der tilmed er en halv Snes Aar ældre end den ældste af de hidtil kendte fra hans Haand, og som tilmed er skrevne med det Humør, der ingenlunde præger al hans Lyrik i de unge Aar. De viser os bl. a. at Ringsted-Realismen — der iøvrigt stemmede helt godt med Sorø-Realiteterne — bar han tidlig i sig, og at det drastiske, der var saa typisk for den ældre Schandorph, og som har virket baade saa forfriskende og saa forargende, allerede da var tilstede hos ham i fuldt Maal. Da han op-

gav Rollen som Romantikernes Epigon, strøg han i Virkeligheden noget tillært og tillavet af og blev helt naturlig.

Det er tidligere omtalt, hvad der gav ham Anledning til at skrive disse to Viser: Stiftelsen af det soranske »Selskab« Mnemosyne den 24. April 1858 i Valby Kro.³⁾ Den ene, Mindesang, foreligger i Schandorphs eget Manuskript, den anden, Tilbageblik, i en samtidig Afskrift; rimeligvis er det de eneste eksisterende Eksemplarer af de to Viser. De trykkes her med den oprindelige Retskrivning og ledsages af de Forklaringer, som skønnes nødvendige for den, der nu vil vide lidt om de i Sangene nævnte Personligheder og Lokalteter — navnlig om hele den hyggelige, smaaborgerlige Baggade-Stemning, som det har været Schandorphs Ønske at fremtrylle for sine Venner, da de en Lørdagften iaar for 70 Aar siden samledes til Sold »uden for Voldene«, i Valby Kros landlige Idyl.

Naar det har været muligt at tilvejebringe dette Notesapparat, skyldes det navnlig en af vore Seniorer, Fabrikant Alexis Leth, der gik i Sorø Skole i Aarene 1854—62, altsaa paa en Tid, som ligger meget nær op ad Schandorphs og hans Kammeraters. I sin fortrinlige Hukommelse har Leth bevaret mange af den Tids Træk af Sorø-Livet og med sin velkendte Elskværdighed stillet dem til vor Raadighed.

¹⁾ Poul Schjærffs Afhandling i Soraner-Bladet, 12. Aarg. December 1927, S. 91 ff. med denne Titel.

²⁾ Disse 5 Viser fordeler sig med 1 i 1867, 2 i 1871, 1 i 1877 og 1 — i to Afdelinger — i 1884; i Tiden 17. April—8. Decbr. 1877 var Schandorph endda Medlem af og Sekretær for Soransk Samfunds Bestyrelse, der saaledes ikke har høstet videre Nytte af at have en virkelig Digter blandt sine officials.

³⁾ Se En soransk Studenterklub fra 1858, Soraner-Bladet 13. Aarg. Januar 1928.

MINDESANG

Mel.: Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden.

Der er et Sted af Skoven trindt omgivet
 Det ligger midt paa Sjællands favre Ø,
 Hvor Hækkens Blade kjærligt kysse Sivet
 I Spejlet af den sølverklare Sø.
 Der er en By, — *Athenes* Tempelbolig,
Apollons Sæde, alle Musers Bo —
 Hvor Ynglingen, med Kjæppens Slag fortrolig,
 Annammer Lærdom i idyllisk Ro.

Her bygged *Absalon* sit Kloster Celler,
 Hvor gamle Munke stavde Latin,
 Nu troner *Lund* dybt i den sorte Kjælder
 Og steger Kjød af Oxer, Faar og Svin;
 Her *Ingemann* har kvædet alt saa længe,
 Her skrev *Peer Hjort* sin tydske Grammatik,
 Her tonede *Peer Bohnes* Harpestrænge,
 Her *Kolbe* stolt som Keglerejer gik.

Her vandred' *Dromedaren* dybt i Skoven,
 Naar ej for slemt af Ligtornskval han led,
 Her var det *Krarup* spejled' sig i Voven
 og pintes af ugjengjældt Kjærlighed.
 Her leved *Edvard Meyers* bolde Broder,
 Her hvæsser *Trautner* end sin Læderkniv,
 Her leged Ringer *Stens* de blonde Poder,
 Her rinder Kaptajn *Buchwalds* Helteliv.

Og vi, som her iaften sammen ere,
 Gik hist i fønixknappet Trøje blaa,
 Og mens Latin og Græsk vi monne lære,
 Vi lærte Plader Lærerne at slaa.
 Naar udenfor Du hørte Rektor spanke,
 Hvor rask fik Du ei Morskabsbogen bort,
 Hvor hurtig fatted ei din unge Tanke
 I Smug at ryge og at spille Kort.

Hvo af os mindes ej de gamle Dage,
 Da vi blev klippede af *Josef Sten*,
 Og da vi huggede og sprang saa fage
 I grønne Sal med Krigsassessor *Prehn*,
 Dengang da Ballet gjorde Spisesalen
 Ved skønne Damer til et Amors Telt,
 Dengang *Dragon-Niels*, Helten hist fra Valen,
 Til *Anton Freuchen* raabte: Du er meldt!

Saadanne Minder maa os knytte sammen
 Og slynge om os Venskabs stærke Arm,
 Som Olic maa de nære Hjerteflammen,
 Saa højt den blusser som en Bolle varm,
 Og lad os raabe nu af Hjertens Mening
 Saa højt som Fisker *Bloms* Einhericrøst
 Et Hurra for vor splinterny Forening,
 Gid den maa være os til Fryd og Lyst!

At Schandorph har valgt netop C. E. F. Weyses Melodi til sin første Mindesang, er vel nok sket med Henblik paa *Hauchs* Afskedssang til Akademisterne i Sorø, til hvilken der findes andre tydelige Allusioner, saaledes i 3. Strofe:

Hauch: den ranke Hjort sig spejler der i Vandet —

Schandorph: her var det, *Krarup* spejled sig i Voven —

2. Strofe.

Landmaaler *Jeremias Lund* blev ansat som Skolens Øko-

nom i 1836, fratraadte 1. Maj 1860 og døde 1877. Se om ham Sor. Bl. 1. Aarg., S. 60 (Novbr. 1916).

Lektor *Peder Hjort's* meget benyttede Lærebog *Den tyske Grammatik for Dansk-talende* udkom i 1824 og optryktes siden oftere; 5. Udgave 1851.

Peer Böhne betegnes af Schandorph som »Skomagervend og Poet i Baggaden« (Udvalg af soranske Sange, 1872, S. 115). Peter Johan Ditlev Böhne, født 11/11 1829 i Sorø, var ældst af den i 1864 afdøde Lysestøber Hans Peter Böhne og Hustru Bellona Bombardine Margrethe født Sicks 6 Børn. 1850 boede Skomagervend Peter Böhne i Baggade Matr. No. 66 og hans Forældre i samme Gade, Matr. No. 51 a.

Kolbe var iflg. Alexis Leth »en lille gnomagtig Fyr, Svi-nemajor hos Økonom Lund, der mellem 12—1 og 5—6 stillede og rejste Kegler. Efter ham bar en af Skolens Elever Øgenavnet »Kolben« — her er dog sikkert Tale om den »rigtige« Kolbe!«

3. Strofe.

Om *Dromedaren* kan desværre ingen Oplysning skaffes. Det synes ikke at have været Øgenavn for en Lærer, og der maa vel saa være sigtet til en ældre Kammerat.

Krarup er formentlig *Chr. J. L. Krarup-Hansen*, Adjunkt i Sorø 1848—50; han var ugift og boede i sin korte Sorø-Tid hos Overlærer *G. S. Jørgensen* paa Storegade, Matr. No. 36 b. Hvem der var Genstand for hans »ugjengældte Kjærlighed« i Sorø, kan vist ikke oplyses; 1852, da han et Par Aar havde været Konrektor i Haderslev, ægtede han en ung Haderslevinde.

Eduard Meyer er den af Københavns akademiske Kredse ikke helt uden Føje med megen Spot og Latter forfulgte Udgiver af »Flyveposten«, hvis Broder *Mathias Meyer* i Fyrrene levede som Blikkenslager i Sorø. Han var gift og boede med Hustru, 3 Børn, Svend, Dreng og Pige i Brøndstræde Matr. No. 69 (Huset nærmest Baggade). Allerede i 1850 var han dog rejst tilbage til København.

Mogens Johansen Trautner ernærede sig som Sadelmager og Garver i Sorø fra 1829 til sin Død 1891. Han anses for en af Sorøes betydeligste Kommunal mænd; hans Navn er bl. a. blevet knyttet til den store Gaard paa Hjørnet af Baggade og Vester Brøndstræde, der senere er bleven ødelagt ved Hovedbygningens Gennembrydning, og som han i 1847 havde købt af Oberstinde Pentz, født Castenskiold. 1855 boede han i Gaarden Matr. No. 26 paa Storegade.

Joseph Christensen Steen, født 1818 i Ærøskjøbing, var 1845 blevet Graver i Sorø og beholdt Stillingen til sin Død i 1891. I 1858 havde han 4—5 »blonde Poder«.

Paa Storegade, i Matr. No. 6, boede siden 1854 afskediget Premierlieutenant i fransk Tjeneste og Lektor i Fransk ved Universitetet i Kiel *Heinrich v. Buchwald* (1787—1876) efter en meget broget og omtumlet Løbebane. Han var Enkemand og hans Sønner *Frederik* og *Emil*, kaldet Myn-derne, besøgte Skolen i Sorø (om Emil se Nekrolog i Sor. Bl. 12. Aarg. No. 3). Selv kaldtes han *Bob-Bob* — han gik altid og smaanyndede, man antog: Marseillaisen — og yndede at spise Lækriteter som Vinsnegle og grønne Vandfrøer, der bl. a. indsamledes til ham i Akademihaven af Alexis Leth efter en Opfordring, der lød: kan Du ikke skaffe mig nogle *grenouilles?* derved var altid en 4-Skilling at tjene.

4. Strofe.

Rektor *Bojesen* havde den Vane at støde med Knæene mod Døren, naar han visiterede paa Gangen; saa lød Ad-

varslen: *Aa'n* i Ruden! *Aa'n* var hans Øgenavn, se Sor. Bl. 1. Aarg. S. 33 (August 1916).

5. Strofe.

Det var Graver *Steens* Hverv at klippe og frisere Eleverne i sin Bolig ved Klosterporten — se Schandorphs Vise fra 1871 (Sor. Samf.s Sange, III. Saml. S. 186), medens man blev barberet af *Antho'n Joseph Carl Wunsch*, født i Gratz, død 1863 som Lem i Slagelse Hospital, men begravet i Sorø.

Den »grønne Sal« var den med lysegrøn Farve bestrøgne Gymnastiksal (vest for den nuværende Gymnastiksal, der tidligere var Ridehus), hvor Gymnastiklærer *Prehn* regerede.

Dragon-Niels, Niels Sørensen, var »et rart Menneske og en kæmpestor Karl« (født 1826) — han var Lampepudder ved Skolen og meget populær blandt Drengene; formodentlig har han som ung deltaget i 3-Aars Krigen som Dragon. Episoden med *Anton Freuchen* (Student 1855, afskediget 1887 som Birkedommer paa Fejø) refererer sig til, at *Freuchen* var indberettet af Havekarlen for at have »holet Voetsmanns Æbler«, og den skikkelige *Dragon-Niels* advarede ham med Tilraabet: Du er meldt!

6. Strofe.

I Mellemmarkshuset boede Fiskeren *Peter Didrik Blom* (død 1874, 77 Aar gl.) og i Fiskerhuset hans Broder, Fiskeris forpagter *Frederik Henrik Blom* (død 1866, 66 Aar gl.), begge med Koner og Børn. Sidstnævnte kaldtes »Huld'ham«, fordi han, da *Cai de St. Aubain* en Dag mulede hans Søn Hans Peter, ilede sit betrængte Afkom til Hjælp, mens han paa sit sjællandske med vældig Røst tilraabte sin Pøde et opmuntrende: Huld ham, huld ham! (sluttes)

ET MINDESMÆRKE FOR PAUL HENNINGS

Gennem mere end en Menneskealder var *Paul Hennings* Navn nøje knyttet til Soransk Samfund. Han blev Medlem af Bestyrelsen i 1893, samme Aar han var dimitteret fra Sorø, og var Bestyrelsens Sekretær i Aarene 1901—1906, da han traadte ud for at give den efterhaanden noget stagnerende Forening Lejlighed til ved Nyvalg til Bestyrelsen at forynge sit Blod — hvad ogsaa lykkedes. Han var dog udenfor Bestyrelsen ikke mindre tro og interesseret i Samfundets Vel og Ve end som dens Medlem og fulgte stadig nøje med i Samfundets Udvikling — skrev i Jubilæums-Aaret 1912 dets Historie i de svundne 50 Aar og var ved sin Død ifjor paany Medlem af Bestyrelsen, dennegang som Kasserer, omend kun i faa Maaneder. Men havde han faaet Lov at leve, havde vi snart mærket hans Indflydelse og Hjælpsomhed, hvor der var Brug for den, saaledes som han bl. a. i en Aarrække havde vist den ved at være Kasserer for den Sektion af vort Hjælpekorps, der kaldes »de 200 raske gamle Soraneres Stipendium«.

Det er nu snart et Aar siden Døden saa brat kaldte *Paul Hennings* bort, og hans Venner og Medarbejdere fra forskellige Lejre er mødtes i Ønsket om at rejse ham et Minde paa hans Grav. Man er enedes om følgende Opraab, der nu sendes ud til alle Steder, hvor hans Navn mindes med Venlighed og Ærbødighed, og det bringes her frem for hans unge og gamle Kammerater nede fra Sorø:

Det var med oprigtig Sorg, at Budskabet om *Paul Hennings'* pludselige Død den 19. Juli ifjor blev modtaget af de Institutioner og Virksomheder, han var knyttet til, og af hans mange personlige Venner. Hans

Iver for at tjene og fremme de Opgaver, han havde taget sig paa, hans redbonne og venlige Hjælpsomhed mod enhver, der søgte hans Bistand, og hans sjældne Trofasthed mod dem, der i Venskab havde sluttet sig til ham, gjorde Tabet af ham meget føleligt. I den Tid, der siden er gaact, er disse Følelser ikke blevet svækkede; Savnet af ham er bestandig levende, og det føles tomt, hvor vi var vant til at mødes med ham.

Ganske naturligt er derfor den Tanke opstaaet hos flere — iøvrigt først udtalt i et Brev til Danmark fra en Soraner i det fjerne Østen — at man burde samles om at sætte *Paul Hennings* et synligt Minde og, som rimeligt er, i Form af et Gravmæle dér, hvor nu hans Støv hviler, paa Assistens Kirkegaard i København. — Hans Enke, Fru Lina Hennings, har venligst givet sit Samtykke dertil, og herefter er vi undertegnede, der alle personligt stod ham og hans Gerning nær, traadt sammen for at søge Tanken virkeliggjort ved at samle de fornødne Pengemidler, idet vi vilde finde det smukt, om Gravmælet for ham kunde staa færdigt paa hans Fødselsdag den 27. August i Aar.

Vi retter da nu en Opfordring til alle Venner af *Paul Hennings* og hans Gerning om at være med til at rejse ham dette Minde. Bidrag dertil bedes sendt til Overretssagfører L. Egholm, Ved Stranden 6, K., der har paataget sig at være Kasserer for Indsamlingskomiteén, men iøvrigt er hver af os naturligvis villig til at modtage Bidrag. Skulde der indkomme et større Beløb, end der vil blive Brug for til selve Opgavens Løsning, er det Tanken at lade Pengene gaa i *Paul Hennings'* Navn til Formaal, der stod hans Hjerte nær.

En Redegørelse for Anvendelsen af de indkomne Beløb vil til sin Tid blive sendt hver Bidragyder, som ved Beløbets Indbetaling har opgivet sin Adresse.

København, i Marts 1928.

Opraabet er for Soransk Samfunds Vegne tiltraadt og underskrevet af Formanden for Soransk Samfund, Stabslæge *Gordon Norrie*, og Soraner-Bladets Redaktør, Kontorchef *H. G. Orlík*; iøvrigt er det medunderskrevet af Ekspeditionssekretær i H. M. Kongens Kabinetssekretariat, Justitsraad *A. C. Bille-Hansen*, Ordenshistoriograf, Dr. phil. *Louis Bobé*, fhv. Departementschef *G. Busck-Nielsen*, Overretssagfører *L. Egholm*, Arkivar og Bibliotekar i Generaldirektoratet for Post- og Telegrafvæsenet *H. Hjorth-Nielsen*, Kontorchef i Københavns Magistrat *N. P. Nielsen*, Oberst *H. P. Parkov*, Højesteretssagfører *Esbjerg Trolle* og Oberstløjtnant *G. V. Ulmer*. Stabslæge *Gordon Norrie* er Indsamlingskomiteens Formand, og der er sket Henvendelse til Soraneren, Arkitekt *F. Kiørboe* om at gøre Forslag til Gravmælets Udførelse.

Som det af Opraabet vil ses, er det en Soraner — vi kan her godt nævne hans Navn: *Iwan Dolgorouckoff* i Shanghai — der først bragte Tanken frem om at rejse Hennings et Mindesmærke og tegnede sig for et større Bidrag dertil; vi nærer den Tro, at mange Soranere vil træde i hans Spor. Bidragene bedes sendt til Indsamlingskomiteens Kasserer, Overretssagfører L. Egholm, Ved Stranden 6, K., eller til en af Opraabets Underskrivere. Opmærksomheden henledes paa Opraabets Slutningsbemærkning om Anvendelse af eventuelt overskydende Beløb og om den Redegørelse for Pengenes Anvendelse, der vil blive sendt hver enkelt bidragydende.

FRA H. F. EWALDS SKOLEDAGE

Af cand. phil. *Olaf Carlsen.*

(Sluttet.)

Paa Waages Svar til Oberstløjtnant Ewald indløb der nogle Dage efter et nyt Brev:

Af Deres Høivelbaarenheds ærede Skrivelse af 14de dennes har jeg bragt i Erfaring, at Lærerne ved Academiets er berettigede til at bruge korporlige Straffe, og at Deres Høivelbaarenhed desværre herunder tillige indbefatter Ret til at give Ørefigen.

I Tillid til Deres faderlige Maade at behandle Ungdommen paa beder jeg Deres Høivelbaarenhed at tage i Overveielse, om det Forefaldne dog ikke maatte være Anledning til at forandre Academiets Disciplin derhen, at alle nedværdigende Straffe, og navnlig Ørefigen, afskaffes, i det mindste for de ældre Elever, og at, saafremt korporlig Straf maatte skønnes nødvendig, denne da, saaledes som Brug er i andre Nutidens Skoler, dicteredes af Deres Høivelbaarenhed selv.

I Forventning af Hr. Directorens nærmere Formening herangaaende, giver jeg mig tillige den Ære at oversende til Deres Høivelbaarenheds behagelige Efterretning et Udtog af min Søns Brev af 4de og en Copie af mit Svar til ham af 9de dennes.

Kjøbenhavn, den 18de Februar 1839.

ærbødigst
Carl Ewald.

Høivelbaarne
Herr Professor, Doctor Theologiæ Waage,
Directeur for Academiets i Sorø.

Da begge Kopier er betydningsfulde Akter i Sagen, skal jeg ikke forholde Læseren dem. Ewald fratægger sig i Brevet til sin Far Beskyldningen for at have svaret sin Lærer uforskammet og næsvist, og Faderen giver ham gode Formaninger og udtrykker herved sin Paaskønnelse af den Skaansomhed, der sidst var blevet vist ham; men paa den anden Side vil han ogsaa vide at værne ham mod en formentligt krænkende Behandling.

Sønnens Brev lyder altsaa i Uddrag:

— — — »Da jeg gik fra Borde, hvor vi havde drukket Mælk, griber Hr. Hansen mig fat i Armen og spørger mig i en streng Tone, hvad jeg havde paa der, og pegede i det samme paa mine Fødder. — Jeg svarede ham derfor forundret: »Tøfler«. Vel kunde der ligge noget uforskammet i dette Ord, men den forundrede Tone, jeg sagde det i, var naturlig, da han saa pludselig tager mig fat ved Armen og i en streng Tone spørger mig derom. Men neppe havde jeg svaret dette, førend han giver mig et umaadeligt Ørefigen, og da jeg spurgte: »Hvorfor slaaer De mig?« blev han ved at slaae mig, hvor han kunde træffe. Jeg sagde, hvorfor han vilde drive det til en saadan Yderlighed, bad ham flere Gange at holde op, for at jeg kunde tale roligt med ham derom. »Er du rolig?« svarede han, slog mig, trak mig i Haaret, saa jeg to Dage efter kunde føle det. Jeg holdt paa hans Hænder, da han formelig mishandlede mig; men han vedblev at trænge mig tilbage hele Spisesalen rundt omkring Bordet, indtil vi kom til Døren igen.« — — — »Her har Du Tingenes sande Sammenhæng; hvad Du end skulde høre, saa sandt Du

troer, at jeg har nogen Kjærlighed til Dig, forholder det sig Ord til andet, som jeg har sagt.«

Og herpaa svarede Faderen følgende:

»Min kjære Hermann! Ikke behøver jeg at sige Dig, at Dit Brev af 4de bedrøvede Moder og mig. Imidlertid glædede det mig, at Du ei er bleven heftig; og jeg vil i denne Anledning kun sige Dig, at jeg, i Forudsætning af, at Du selv paa det yderste bestræber Dig at fortjene Dine Foresattes Tilfredshed, viser Dig nu som før beskeden og lydlig, nok fra min Side skal søge at beskytte Dig imod en lignende Behandling. Men idet Du, det indrømmer jeg Dig, føler Dig krænkert ved denne Sag med Hr. Hansen, saa husk paa, min kjære Søn, at Du af Hr. P. Müller saavel som af Hr. Directoren blev behandlet med megen Skaansel i Din Sag med denne Lærer. Ogsaa seer jeg med Tilfredshed af Dit Brev, at Tanken om denne Sag, i hvilken Du efter Din egen Tilstaaelse havde Uret, har havt Indflydelse paa Din Gudskelov sindige Adfærd i den beklagelsesværdige Sag med Hr. Hansen. Jeg ønsker iøvrigt, at Du snarest muligt meddeler Din Moder eller mig, naar det, og hvad der er forefalden imellem Hr. Müller og Dig. Jeg haaber, at Alt er igjen i fuldkommen Rolighed og Orden for Eder, at Du for Dit Vedkommende er rask, god og flittig, og at jeg snarest faaer et Brev fra Dig saaledes som det ønskes af

Din kjærlige Fader.

Omendskjøndt Dit Brev ingenlunde giver mig Anledning til nogen Frygt i saa Henseende, saa bør jeg dog lægge Dig det paa Hjertet, at Du ei indlader Dig i nogensomhelst Uorden eller Spectakel. Tro mig, at det sande Kammeratskab ei bestaaer i at gjøre dumme Streger sammen, men i at afholde hinanden derfra.«

Tonen i Director Waages andet Brev er betydeligt skarpere end i det første, og han staaer urokkeligt fast paa sin Mening og afviser bestemt Oberstløjtnantens selvbestaltede, pædagogiske Overhøjhed; han skriver:

»Det har gjort mig meget ondt af Deres Høivelbaarenheds ærede Skrivelse af 18de dennes at see, at De af mit udførlige Brev af 14de dennes ikke synes at have bragt andet i Erfaring, der var værd at omtale, end det, der allerede i mange Aar har kunnet være bekjendt for Enhver, der interesserede sig for Academiets, nemlig at Lærerne ved Academiets er berettigede til at bruge korporlige Straffe. Da dette Reglements § 38 berettiger Lærerne og Assistenten ved den physiske Opdragelse til i visse Tilfælde »*øiblikkelig* og *paa Stedet* at revse en Eleve med corporlig Straf«, saa følger deraf, at Slag med Haanden ikke kunne tænkes undtagne i denne Bemyndigelse.

Jeg maa fremdeles meget beklage, at Deres Høivelbaarenhed i bemeldte Skrivelse har fundet Dem foranlediget til at bruge en Skrivemaade, der i det højeste kun vilde anstaae en overordnet Autoritet, der i Misbilligelse af det Passerede forlangte den underordnede Embedsmands Betænkning, men som aldeles ikke er anvendelig imellem Mand og Mand, der ikke staae i nogetsomhelst Tjenesteforhold til hinanden. Jeg fatter aldeles ikke, paa hvilken Grund De bygger Deres »Forventning af min nærmere Formening« angaaende en Forandring i den ved Reglementet foreskrevne Disciplin i Academiets Opdragelses- og

DE GAMLE SORANERES JUBILÆUMSFOND

1. JANUAR 1927 — 31. DECEMBER 1927.

INDTÆGTER		Kr. Ø.	UDGIFTER		Kr. Ø.
Beholdning fra forrige Aar	128	04	Indbetalt til Understøttelsesfonden	600	00
Kupons af Kapitalformue	630	00	Beholdning at overføre	174	19
Renter af Sparekassebog	16	15			
	Kr.....	774 19		Kr.....	774 19

Kapitalformuen pr. 31. December 1927.

Obligationer	14000	00
Indestaaende paa Sparekassebogen	174	19
	Kr.....	14174 19

21. februar 1928.

J. HARHOFF.

Regnskabet efterset og befundet rigtigt.
Beholdningen efterset.

10. Marts 1928.

EMIL BANG.

CARL E. AAGAARD.

ENGAGERINGSKONTORET

Beretning om Virksomheden 1927—28

(8. ARBEJDSAAR)

Før Overtagelsen af Engageringskontoret efter de forrige Ledere var der siden sidste Regnskabsaflæggelse i November 1926:

ansat ved Sekretariatets Hjælp 1

« « egen Hjælp 1

Ved Overtagelsen 28. April 1927 var der pladssøgende 12

Nye Ansøgere efter 28. April 1927 (1 Ansøger 2 Gange) 11

ialt 23

Ansæt ved Kontorets Hjælp (1 Ansøger 2 Gange) 5

« « egen Hjælp 3

Ansøgningen annulleret (svarer ikke paa Henvendelse) 6

Endnu pladssøgende 9

ialt 23

Henvendelser fra gamle Soranere har fundet Sted i 2 Tilfælde, hvoraf den ene resulterede i Ansættelse.

Kontorets Portoudgifter har udgjort 9,20 Kr., som er afholdt af Soransk Samfunds Kasse.

Undertegnede Ledere af Engageringskontoret, har efter de Erfaringer, vi i det forløbne Aar har høstet, maattet give *Louis E. Grandjean* Ret i hans pessimistiske Betragtninger ved de sidste 2 Aars Beretninger, og da vi mener, at et Engageringskontor, der ikke kan skaffe Arbejde, gør Skade ved de falske Forhaabninger, det vækker, har vi foreslaet Bestyrelsen paa den kommende Generalforsamling helt at nedlægge denne Gren af Samfundets Virksomhed.

København, den 19. Marts 1928.

E. Bang.

Ernst Mentze.

Undervisnings-Anstalt, og det vil derfor vistnok ikke behøve nogen Undskyldning, naar jeg undlader enhver Ytring angaaende denne Sag, efterdi en saadan ikke vilde med Hensyn til det omhandlede Factum afgive nogen yderligere Oplysning, som jeg kunde formenes at skyldte Deres Høivelbaarenhed som Fader.

Derimod takker jeg D. H. for de tilsendte Afskrifter af Deres Søns Beretning til Dem angaaende hint Factum, der ganske stemmer med hans Forklaring desangaaende for mig, og af Deres Brev til ham af 9. dennes; de sidste Linier deri udtale endog i Korthed og Klarhed, hvad jeg idelig ved forefaldende Leiligheder stræber at indprente især de ældre Elever, fordi jeg anseer det for væsentlig at høre med til en god Tone i en Skole og Opdragelses-Anstalt og at være et af de væsentligste Midler til Ordenens Vedligeholdelse, at fornemmelig de ældre Elever lade sig det være magtpaaliggende at medvirke til Forebyggelse af alle Slags Uordener.

Kun maa jeg med Hensyn til nogle Ytringer høiere oppe i Brevet tillade mig at bemærke, at naar en Eleve, som De skriver, selv paa det Yderste bestræber sig for at fortjene sine Foresattes Tilfredshed og viser sig beskeden og lydig, da trænger han sandelig ikke til Beskyttelse udenfra, og at det dog forekommer mig noget betænkeligt saa ligefrem at indrømme, hvad Director, der stod Forholdene nærmere [og] kunde bestrægte dem med fuldkommen Rolighed og tidligere havde lagt sin Velvillie for ham for Dagen, ikke havde kunnet indrømme ham, nemlig at han virkelig havde lidt en Krænkelse af sin Lærer, førend De endnu havde indhentet Oplysning fra Director om Sagen. Jeg forudsætter nemlig, at han ogsaa havde underrettet Dem om, at han strax havde klaget til mig.

Sorøe, d. 24. Febr. 1839.

ærbødigst.«

Holdt Waage fast ved sit Standpunkt, saa var den vordende General ikke mindre standhaftig; hvis Directoren havde følt sig fornærmet, saa var det, fordi han ganske havde misforstaaet den gode Hensigt; men da Ewald altsaa ikke kunde faa sine Anskuelse om Anvendelse af Legemsstraf anerkendt hos den soranske Direktor, saa han sig nødsaget til at søge Undsætning paa højere Sted.

I følgende Brev afsluttede han da Diskussionen fra sin Side:

At Deres Høivelbaarenhed saa aldeles har kunnet misforstaae min Skrivelse af 18de dennes beklager jeg meget.

Min Attraa var og er, at sikre min Søn i den Tid, han har tilbage paa Sorøe Academics Skole for en Behandlingsmaade, der efter min, paa Erfaring grundede Overbevisning er forkastelig — en Anskuelse, som heller ikke er fremmed for vor Lovgivning, hvilket Deres Høivelbaarenhed vil indrømme ved at kaste et Blik paa Pagina 220, XVIIIde Deel af Schou's Chronologiske Register over de Kongelige Forordninger etc.¹⁰⁾

Deres Høivelbaarenheds Skrivelse af 14de dennes overbeviiste mig om, at hiin Sikkerhed ikkun vil kunne tilveiebringes ved en Forandring i Academiets Disciplin; jeg ønskede at opnaae denne igiennem Dem, og udbad mig derfor omgaaende Deres Formening.

Deres Høivelbaarenheds Skrivelse af 24de dennes

tilintetgjør alt Haab om dette Ønskes Opfyldelse, og der bliver altsaa nu kun tilbage for mig at henvende mig til høiere Vedkommende.

Kiøbenhavn, den 28de Februar 1839.

ærbødigst
Carl Ewald.

Høivelbaarne
Herr Professor, Doctor Theologiæ Waage,
Directeur for Academiets i Sorøe.

Generalmajor CARL v. EWALD
Ungdomsbillede

Ewald havde dog allerede for længst omtalt Sagen til »højere Vedkommende« — til Kongen; derimod meddeler Gehejmekonferensraad A. B. Rothe, Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, i et Brev af 21. Februar til Waage, at Ewald endnu ikke havde talt til ham om Sagen, skønt han »til adskillige Tider« havde været sammen med Ewald, der syntes at være meget vred, — »hvilket jo dog ikke kan incommodere Andre end ham selv«. Lejligheden til at fremføre sin Klage for Rothe havde altsaa flere Gange tilbudt sig, men Ewald havde vel endnu ikke helt opgivet Haabet om at komme til Forstaaelse med Waage. — At Kongen var gjort bekendt med Sagen, fremgaar af Rothes Brev af 15. Februar. Han fortæller heri, at han paa given Foranledning havde forsikret Kongen om, at det forefaldne ikke paa nogen Maade vilde lægge Hindringer i Vejen for Ewalds Fremgang i Skolen.

Men efter at Forhandlingerne mellem Ewald og Waage var bristet, søgte den fornærmede Far Hjælp hos Rothe, der i sit Brev af 9. Marts skriver, at han

har haft Besøg af Ewald, »som i en lang Samtale har forklaret mig sit hele Forhold i denne fortrædelige Sag. Om det Passerede med Sønnen kan der naturligvis nu ikke længere være Tale; han—Faderen—er fuldkommen overbevist om, at det ikke vil have nogen somhelst Indflydelse paa Sønnens Fremgang i Skolen. Efter hvad han gientagende har yttret til mig og til hans Fortrolige, min Svigersøn Linde,¹⁷ er det, der allermeest ligger ham paa Hierte og virkelig bedrøver ham, at han troer at have tabt det gode Omdømme og det — hvad skal jeg kalde det? — attachement, som han før meente at staa i hos Dem, en Mand, for hvem han har den største Høiyagtelse, og til hvem han paa en usædvanlig Maade følte sig hængende ved en hiertelig Hengivenhed og Overensstemmelse i Karakter og Tænkemaade. Uden Tvivl har han ogsaa talt til Kongen i denne Tone, og jeg er viss paa, at Kongen ugerne seer nogen Disharmonie mellem Dem og Ewald. Siig mig ved Leilighed dog snart, hvorvidt jeg maae gaee med at berolige Ewald i denne Henseende, hvilket jeg gierne vilde.«

Roths Forsøg paa at mægle og glatte ud lykkedes ikke saa ganske, som han sikkert havde ønsket det. Ewalds Adfærd havde krænket Waage paa det dybeste, og det lagde han ikke Skjul paa i sit Svar af 11. Marts.

Rothe kunde efter Waages Mening vist ikke forlange, at han skulde billige Ewalds Fremgangsmaade — at gaa til Kongen, endnu inden han havde begyndt Forhandlingerne med Direktør, eller at han skulde godkende den Skrivemaade, som Waage havde gjort Rothe bekendt med. — »Han har kastet en Handske, som jeg ikke har kunnet undgaa at optage — hedder det i Brevet — og begyndt en Strid, som jeg er nødt til at udfægte, om den endog skulde tage en alvorligere Udgang for mig end den nogensinde kan faa for ham, som intet kan tabe, mens jeg tvinges til at sætte Alt paa Spil. Men hverken hvad der er sket, eller hvad der muligvis kan skee, skal hos mig fremkalde nogen Animositet enten mod ham personlig eller endnu mindre mod hans Søn.«

Sagen med H. F. Ewald gav Anledning til, at Spørgsmaalet om Anvendelse af Ørefigenstraffen blev taget op til fornyet Drøftelse. Gehejmraad Rothe havde gennem mange Aar været ivrig for denne Strafs Afskaffelse og plejede i det mindste nogle Gange hvert Aar i Direktionsmøderne at fortælle en Historie om en Dreng, der skulde være blevet død som Følge af et Slag paa Øret.¹⁸

Man indsamlede et omfangsrigt Materiale til Belysning af dette Emne; man gik helt tilbage til Frederik II's Fundats af 31. Maj 1586, man gjorde Uddrag af Straffereglementet ved Landkadetkorpset og af det Kapitel i Melchior's Bog om Herlufsholm, hvor Straffene omhandles, og man afskrev Skrivelser om Disciplinærstraffe, vekslet mellem Rektoren ved Domskolen i Slesvig og det tyske Kancelli; men lige saa vigtigt fandt man det naturligvis at indhente en Erklæring fra Waage.

Direktøren afviste i skarpe og bestemte Ord Gehejmraadens Plan om ved et kgl. Reskript at nedlægge Forbud mod at give Ørefigener. Havde Kongen end udtalt det ønskelige i et saadant Skridt, saa maatte det erindres, at denne Udtalelse var fremkaldt

»ved en Klage fra en Underviisningsvæsenet og Stiftelsen uvedkommende Mand, der, ihvor dygtig og agtværdig han end er, dog ikke kan antages at gjelde mere hos Hans Majestæt i saadan Sag end hele Underviisnings-Collegiet i Forening med Bestyreren af vedkommende Anstalt.«

Waage vilde iøvrigt ikke indlade sig paa en Diskussion af dette Spørgsmaal, men blot betone, at det efter hans Overbevisning var et Livsspørgsmaal saavel for Skolen i Sorø, hvor Forholdene var ganske anderledes end i en almindelig Skole, som for ham selv, at den omhandlede Straf ikke afskaffedes; han fandt det dobbelt betænkeligt at gøre det paa indeværende Tidspunkt og paa Grund af en Anledning, der ikke vilde kunne skjules for Eleverne. Han vilde ved selve Reskriptet føle sig hindret i sin Virksomhed, og ved den Maade, hvorpaa det blev fremkaldt, vilde han føle sig saa kompromitteret i sin Stilling som Direktør, at han maatte se sig nødsaget til at opgive sit Embede.

Waage fandt kraftigt Støtte hos Etatsraad Hansen, der i sit ovenfor citerede Brev til Waage meddelte, at han i Overensstemmelse med Direktør havde fremsat sine Betæneligheder over for Rothe, og at han i særlig Grad havde følt sig betænkelig, naar Talen var om et Forbud, der blev knyttet til den Ewaldske Historie. Det var lykkedes ham at gøre Rothe »det haandgribe- lig forstaaeligt, at et saadant Lovbud i dette Øjeblik vilde udsætte Academiet og Directionen for megen Ulempe og ikke engang kunde være i Ewalds (Faderens) egen Interesse, men meget mere ogsaa udsætte ham for Ubehageligheder. Gehejmraaden blev da ogsaa overbevist herom, saa han udvirkede Kongens Tilladelse til, at Sagen — saaledes havde jeg foreslaaet — maatte sættes i Beroc, indtil den kunde behandles uden at faa Udseende af at staae i Forbindelse med Ewalds Affaire. Jeg har dog dermed — thi det maa jeg jo ikke fordølge — maattet love, at jeg ikke for bestandig vil henholde Sagen med Snak, og at jeg, naar Tiden kom, hvilken dog aldeles ikke er bleven bestemt, vilde arbejde til en saadan Foranstaltning paa en eller anden Maade, at Ørefigenstraffen kunde op- høre.«¹⁹

Sagen stod altsaa nu paa Etatsraad Hansen, der naturligvis ikke — som han ogsaa skrev — havde tænkt at ville gøre sig skyldig i Svig ved at give Kongen og Gehejmraad Rothe et Løfte, som han havde til Hensigt at bryde; men han havde endnu ikke begyndt at tænke over, hvorledes denne Sag skulde gribes an, fordi han antog, at man endnu var alt for nær ved den Begivenhed, der ikke maatte kunne sættes i Forbindelse med Ørefigenstraffens Afskaffelse.

Man havde da foreløbigt vundet Tid, — og den, der vinder Tid, vinder som bekendt ofte ogsaa mere. Hvor vidt Begivenheden med Ewald siden er kommet paa tilstrækkelig lang Afstand til, at den nævnte Straffemetode har kunnet afskaffes, vil de gamle Soranere ud fra deres egen Skoletids Erfaringer vist selv kunne dømme om, og hvis det ikke er sket, er der vel ringe Udsigt til, at det vil ske i de kommende hundrede Aar; thi efter at Sagen med Ewald nu igen er kommet for Dagens Lys, vil Anledningen ikke kunne skjules for Eleverne.

¹⁹) Forordn. af 29. Juli 1814, Bilag A indeholder Instruktion for Lærerne ved Købstædernes Borgerskoler; § 27 — 17.

Bind, Side 220 — bestemmer: »I Henseende til Straffene bør Skolelæreren især afholde sig fra en saadan Behandling, som enten kunde have skadelig Indflydelse paa Børnenes Leve-
mer, eller være den med Straffen tilsigtede Forbedring i Veis-
en. Han maa aldrig tillade sig at give Børnene Ørefigen, Stød
eller Slag med Haanden, at knibe dem eller bruge Skiildsord
imod dem; . . . og overalt ingenlunde betiene sig af vans-
ærende Straffe, som kunde quæle Barnets Ærefølelse, og mere
tiene til at forhærde end forbedre det.«

¹⁷⁾ Oberst Georg Linde (1787—1847).

¹⁸⁾ Brev af 16. Marts fra Etatsraad J. O. Hansen i Uni-
versitetsdirektionen til Direktør Waage.

¹⁹⁾ Etatsraad Hansens Opræden her imod Rothe bekræf-
ter, hvad Peder Hjort har skrevet om Forholdet mellem
disse to Medlemmer af Universitetsdirektionen. Hjort for-
tæller, at Hansens Indflydelse var ret betydelig, at han ved
Lejlighed forstod at gøre den gældende, og at Rothe —
skønt hans Overordnede — i Grunden var bange for ham.
P. Hjort: Udvalg af Breve, I, S. 85.

VILHELM GREGERSEN

1848 — 17. Marts — 1928

I den Skare Dreng og unge Mennesker som efter
Krigen 1864 fra de slesvigske Latinskoler strømmede
til Sorø, og som med deres sønderjydske Maal lavede
op baade i Klassen og paa Legepladsen, har blandt
Kammeraterne vistnok ingen efterladt sig et saa va-
rigt Minde som *Vilhelm Gregersen*. Han havde nem-
lig en poetisk Aare, som paa Gymnasiet gav sig til
Kjende snart i smukke, varmt følte Fædrelandssange
og snart i lystige Viser om Kammerater og Lærere og
over Dagens Oplevelser.

Vilhelm Gregersen var født i Flensborg den 17.
Marts 1848 som Søn af Grosserer L. E. Gregersen og
Hustru, og han voxede op i et Hjem, der i fremtræ-
dende Grad var præget af Kjærlighed til Fædrelandet,
medens han fra Skolen bevarede Minder om stadige
Kampe mellem Danskhed og Tyskhed.

I Sorø følte han sig snart hjemme, og han var sær-
lig i de to glade Aar 1866—68 paa Gymnasiet, Dør om
Dør med sin uadskillelige Ven Olaf Krebs († 1880), al-
tid parat til at ryste en Sang ud af Ærmet, snart al-
vorlig, snart skæmtende.

Gregersen blev Student 1868 og, efter nogle Aars
Virksomhed som Huslærer, i 1881 theologisk Kandi-
dat og kort efter Kateket ved Frelsers Kirke. Men al-
lerede Aaret efter drog han til Jylland, hvor han siden
har havt sit Hjem, og hvor han i 37 Aar har været
en meget afholdt Sognepræst, først i Naur-Sir i Hol-
stebroegnen, saa i Stavning ved Ringkjøbing Fjord og
endelig fra 1897—1918 i Hornslet ved Kalø Vig. Ef-
ter at have taget Afsked har han bosat sig i Gjerrild
nær ved Kattegat.

Et lykkeligt Liv og et lykkeligt Hjem har Gregersen
havt i sit Ægteskab med Emilie Kayser, Datter af den
i sin Tid bekjendte Tømrermester Kayser i Kjøben-
havn, og en stor Børneflokk har han opdraget.

Paa hans 80 Aars Fødselsdag den 17. Marts vil,
sammen med hans Hustru og Børn, ogsaa de faa end-
nu levende af hans Kammerater fra Sorø have sendt
den gamle Præst en hjertelig Hilsen og Lykønskning.

En af de faa.

GAMLE SORANERE

Den 29. Maj i Aar fylder Frk. *Blæhr*, Priorgade i Sorø,
70 Aar. — Da formodentlig en Del af hendes gamle Pensio-
nærer vil være med til at fejre hende med en lille Opmærk-
somhed i Dagens Anledning, har man dannet en Komité til
at foretage det fornødne. Smaa eller større Bidrag (i Penge
eller Frimærker), ledsaget af Navn, Dimensionsaar og nu-
værende Adresse, bedes sendt til Grosserer *Knud Trolle*,
Farimagsgade 28, København eller cand. jur. *Helge Hoff*,
Aagade 19, Aalborg — hvor man tillige skriftlig eller mundt-
lig kan faa nærmere Besked.

O. M

Lektor *Jes Skovgaard* er under 3. Januar d. A. beskikket
til Medlem af Opgavekommissionen for Studentereksamen
for Tidsrummet 1. Oktober 1927—30. September 1930.

Under 9. Februar er det tilladt Kontorchef ved Den søn-
derjydske Fond *A. C. Louw*, R. af D., at anlægge og bære
Ridderkorsene af den belgiske Leopold II's Orden og af den
franske Æreslegion.

Undervisningsministeriet har under 19. Januar konsti-
tueret cand. mag. *Erik Lund* som Adjunkt ved Ribe Kate-
dralskole fra 1. Januar 1928 at regne.

Finansministeriet har under 18. Februar bl. a. beskikket
fhv. Raadmand *Hother Hage* til fra den 1. April d. A. paa-
ny at være Medlem af Kjøbenhavns Skatteraad.

Under 18. Februar har Undervisningsministeriet valgt Pro-
fessor, Dr. *N. E. Nørlund* til Medlem af og Formand for
Rask-Ørsted Fondet for Tiden 1. August 1927—31. Okto-
ber 1931.

Det er under 22. Februar tilladt Kontreadmiral *A.V. Scheel*,
R. af Dbg. og Dbdm., at anlægge og bære Storofficerskorset
af den franske Æreslegion.

Soransk Samfunds

59' ordentlige Generalforsamling

afholdes *Tirsdag den 24. April 1928 Kl. 8 præcis* i »*Domus
medica*«, Amaliegade 5, med følgende Dagsorden:

1. Beretning om Virksomheden i 1927.
2. Fremlæggelse af Regnskaber 1927 for Samfundet, Under-
støttelsesfondene og Soraner-Bladet, samt Budgetter for
1928.
3. Forslag til Ændring af Vedtægternes § 3 (Kontingentned-
sættelse).
4. Valg af 4 Medlemmer til Bestyrelsen.
5. Valg af 2 Revisorer og 2 Revisorsuppleanter.
6. Eventuelt.

Efter Generalforsamlingen vil der blive Lejlighed til at
deltage i et tvangsfrit Aftensbord, hvortil man tegner sig ved
Mødets Begyndelse hos Sekretæren.

København og Sorø, i Marts 1928.

Bestyrelsen.

Støt dansk Industri
og køb Deres
Manufakturvarer
hos
Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

KNUD JØRGENSEN
Vinhandel
STRANDVEJ 100
Telefon Hellerup 265 - 1998

Soranerne køber fortrinsvis
deres Forbrug hos
B. BENDIXEN
Cigarforretningen „Bristol“
Sorø Tlf. 501

N. W. Westergrens
Sadelmageri & Møbelforretning
Tilkendt Sølvmedaille
Telf. 86 Sorø

OTTO HANSEN
STATSAUT. INSTALLATØR
SORØ TLF. 343

F. C. GERTSENS
1ste KLASSES SKOTØJSFORRETNING
SORØ - TLF. 165

JOH. STEFFENSEN
1ste KLS HERRESKRÆDDE
KNABROSTRÆDE 3
∴ TELEFON 5355 ∴

Banken for Sorø og Omegn
Aktieselskab
Storgade 24
Telefon 40 & 485
SORØ

POSTGAARDEN
SORØ
TELEFON NR. 4
LYSTRUP NIELSEN

FR. SIBBERN
Herre- & Dame-Frisør
Ondulering udføres
SORØ TELF. 108

KJÆR & SOMMERFELDT
VINHANDLERE
EN GROS OG IMPORT
KR. BERNIKOWSGADE 1
KBHVN. K. TLF. 11 305

Chr. Richardt
Skreddermester
1ste Klasses Herreskræderi
Specialitet:
Uniformer til Soranerne
Sorø Telf. 163

F. P. HANSEN
BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN
SORØ TLF. 294

H. Hansen & Søn
Malermestre
SORØ - TELEFON 153
ABSALONGGADE
Anbefaler alg med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

Petersen & Jørgensen
Kolonial, Kul, Støbegods
Tif. 136 & 443
|||
S O R Ø

Ved at avertere i
SORANER-BLADET
støttes
„Soransk Samfund“s
Interesser.

SORØ MEJERI
TELEFON NR. 112
Leverandør til Akademiet
Daglig friskkærnet Smør.
1ste Kls Maskiner, og alt fore-
gaaer under strengeste Kontrol.

Heinrich Marsmann & Kjær ^A/_S
Cigarfabrik
Hovedoplæg Amagertorv 29
Direkte Salg til Forbrugerne
Telefon 6263
Soranercigaren (Haandrullet)
Kr. 12,90 pr. 1/2 Ks.
Forlang Katalog

Glichéerne til Soraner-Bladet
er udført i
BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT
ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

RESTAURANT
PARNAS
J. Rasmussen
SORØ TLF. 113
Store og smaa Selskaber modtages
1. Kls Servering
Moderate Priser

Dana Film

for
danske Lysforhold

SORANSK SAMFUNDS MEDLEMSFORTEGNELSE

APRIL 1928

Udarbejdet ved „Soransk Samfund“s Sekretær, stud. polyt. *Jan Ammitzbøll*

- Aagaard, Carl E.*, Ing., cand. polyt.,
Tordenskjoldsgade 16, K.
- Aagesen, K.*,
Jernbanegade, Helsingør.
- Aarsleff, E. F.*, Kontorchef, cand. jur.,
Amagertorv 24, K.
- Aarsø, C. Mylius*, (S. -27)
Vendersgade 31, 1., K.
- Abel, Bjørn*, (S. -27)
Adr.: Forp. A., Gl. Lellingegaard pr. Lellinge.
- Abrahamsen, P.*,
Frederiksberg Allé 42 A, V.
- Abrahamsen, V. C. F.*, Trafikassistent,
Bogholder Allé 59, 1., Vanløse.
- Agerskov, F. S.*, Driftsbestyrer, R.,
Maribo.
- Agersted, Gustav*,
Adr.: Købmand Stenstrup, Holbæk.
- Algreen-Hansen, C.*, Cand. jur.,
Møllevej 5, Assens.
- Als, Erik*, stud. jur., (S. -27)
Hedegade 17, Roskilde.
- Als-Nielsen, Aa.*, Læge,
Bispebjerg Hospital, L.
- Ammitzbøll, Jan*, stud. polyt.,
Holmens Kanal 36, K.
- Ammitzbøll, J. F.*, fhv. kgl. Skovrider, R., Dm.,
Torvet, Sorø.
- Andersen, Aa.*, Bankassistent,
Handels- & Landbrugsbanken, Slagelse.
- Andersen, A.*, Assistent,
Skagen.
- Andersen, A. F.*, Docent, Dr. phil.,
Læssøesgade 1 A, 2., N.
- Andersen, Børge*, stud. jur.,
Lundegaard, Ballerup.
- Andersen, C. C.*, Adjunkt,
Sorø.
- Andersen, Dora*, Frk., Student,
Skolegade, Haslev.
- Andersen, Ernst*, (S. -25)
Mølleallé 7, Valby.
- Andersen, H. P.*, Kommuelærer, cand. theol.,
Aagade 90, 1., N.
- Andersen, Holger Stolz*, (S. -25)
Hagemanns Koll., Christianiagade 10, Ø.
- Andersen, Johs.*, Bankbogholder,
Handels- & Landbrugsbanken, Slagelse.
- Andersen, K. S.*, cand. phil.,
Raklev Præstegaard, Kallundborg.
- Andersen, O. Ebbe*, Ing., cand. polyt.,
Vissinggaard, Tønning, Jylland.
- Andersen, Poul*, Ing., cand. polyt.,
Frisengaardsvej, Nyborg.
- Andersen, Poul*, (R. -25)
Adr.: Ryder, Ravnsborggade 12, 2., N.
- Andersen, Torben*, stud. med.,
Aaboulevard 15, 2., N.
- Andersen, Vilh.*, Professor, Dr. phil., R., Dm. p. p.,
St. Annæplads 19, K.
- Anger, L.*, Maskininspektør,
Chr. d. II's Allé 10, S.
- Appeldorn, C. M.*, Oberstløjtnant, Kmjkr., R., Dm. p. p.
Helsingør.
- Arendrup, A.*, Generalmajor, Kmhr., K., Dm. p. p.
Hillerød.
- Arendrup, Gustav*, Kontorchef, R. p. p.,
H. C. Ørstedesvej 23, V.
- Arendrup, O. A.*, kgl. Skovrider,
Stendalsgaard, Kjellerup.
- Arndal, A. C.*, Student,
Skolen, Filippavej, V.
- Arndal, I. V.*, Overretssagfører,
Kolding.
- Arntzen, Arne*, stud. jur.,
Ceresvej 15, V.
- Arup, Henning*, Landretssagfører,
Virginiavej 4, 4., F.
- Avèp, Alfr.*, Grosserer,
Berghthorasgade 39, S.

- Baggesen, Børge I.*,
Maglevænget 6, Strib.
- Baller, V.*, Cand. jur.,
Sorø.
- Ballhausen, Carl*, Landsretssagfører,
Raadhusstræde 1, K.
- Bang, Aug.*, Godsejer,
Taarnholm, Korsør.
- Bang, B.*, Professor, Dr. med., K., Dm. p. p
Ceresvej 12, V.
- Bang, Emil*, cand. pharm.,
Julius Thomsensgade 23, 4., V.
- Bang, Herbert*,
Anhof pr. Øxendrup.
- Bang, J. Guillaume*,
Hansensvej 17, Hillerød.
- Bang, Victor*, Overassistent,
Esthersvej 20, St., Hellerup.
- Barchalia, V. St.*, Kredslæge,
Frederikssund.
- Bartsch, O. Holten*,
Sønderallé 35, 1., Valby.
- Baumann, Aug. B.*, Bankassistent,
Kochsvej 6, 1., V.
- Baumann, Axel*, Tandlæge,
Frederiksborggade 3, K.
- Bay, Bjørn B.*, Handelskommis,
Adr.: A. Nielsen & Co., Nysted.
- Bay, Carl*, Pastor,
Gammelby Præstegaard, Stouby.
- Bay, Erik*, Arkitekt,
Lille Strandstræde 22, 1., K.
- Bay, F. H.*, Landvæsenselev, (R. -25)
Suserupgaard, Sorø.
- Bay, H. H. Quistgaard*, Boghandlermedhjælper,
Falkenhøj, Ruds Vedby.
- Bay, V.*, kgl. Pakhusforvalter,
Peder Bangsvej 57, St., F.
- Bech, Aug. V.*, Cand. mag., Hofjægermester, Godsejer,
Waldbygaard, Slagelse.
- Bech, C. F.*, Distriktsingeniør, (R., Dm.,
Norasvej 11, Charlottenlund.
- Bech, C. G.*, Student,
Jagtvej 101, L.
- Bech, H.*, *Guldberg*, stud. mag.,
Classensgade 14, 1., Ø.
- Bech, I. R.*, Godsejer,
Sallerupgaard, Lundby.
- Bech, J.*, Sparekassekasserer,
St. Mikkelsgade, Slagelse.
- Bech, J.*,
Nørrebrogade 20, 4., N.
- Behrendt, Chr. F.*, Branddirektør,
Middelfart.
- Bennetzen, Erik*, (S. -25)
Neptunvej 7, 1., Vanløse.
- Benthien, Emil O.*, Grosserer,
Vimmelskaftet 37, K.
- Bentzen, R. F.*, Læge,
St. Kongensgade 88, 1., K.
- Berg, Boris H. V.*, (R. -26)
Adr.: Dir. B., Jagtvej 101, L.
- Berlin, K. R. K.*, Bankassistent,
Sortedams Dosseringen 27, 2., N.
- Berthing F. E. C. M.*, Statsadvokat,
Viborg.
- Bierring, T.*, Provst,
Sønderborg.
- Binneballe, Th.*, Driftsingeniør,
Skibhusvej 224, Odense.
- Bird, R. E.*, Ingeniør,
Mariendalsvej 24, F.
- Bistrup, Carl*, Skovrider,
Torbenfeldt pr. Mørkøv.
- Bistrup, E.*, Skovrider,
Ditlevslyst pr. Korinth, Fyn.
- Bistrup, H. A. Ø.*, Orlogskaptajn, R., F.M., p. p.,
Haregade 22, K.
- Bjerre, Axel*, Amtsfuldmægtig, cand. jur.,
Nørre Chaussee, Aabenraa.
- Bjerre, G. C. S. K.*, Sognepræst,
Skydebjerg, Aarup.
- Bjerrum, C. V.*, Trafikassistent,
Finlandsgade 22, 5., Ø.
- Blumensaadt, Aa. T.*, Kunstmaler,
Priorgade, Sorø.
- Boeg, N. V.*, Dommer, R., Dm. p. p.,
Tribunal mixte, Le Caire, Ægypten.
- Bohn, P. H.*, Adjunkt,
Sorø.
- Boisen, Mogens*, stud. milit., (S. -27)
Tordenskjoldsgade 15, K.
- Bojesen, H.*, kgl. Skovrider, R.,
Silkeborg.
- Bojesen, M.*, fhv. Kommandør, R., Dm. p. p.,
Østerbrogade 56 A, Ø.
- Bolwig, N. A.*,
Nykøbing M.
- Bonnesen, Niels*, Prokurist,
Pileallé 19, F.
- Borchorst, Sv. Aa.*,
Adr.: Carl Petersen, Grønningen 21, 3., K.
- Borde, Jørgen*, Sagfører,
Bülowsvej 2, V.
- Bording, Frede*, stud. mag., (S. -27)
Helgolandsgade 15, 4., V.
- Borges, A. A.*, Godsforvalter,
Borreby, Skelskør.
- Borum, Erik*, (S. -26)
Adr.: Politinsp. Møllerup, Politigaarden, V.
- Boserup, D.*, Forpagter,
Thurebyholm, Thureby.
- Boserup, Ejvind*, (R. -27)
Adr.: Forp. B., »Billesborg«, Herfølge pr. Køge.
- Boserup, H. V.*, Direktør, cand. polyt.,
Bergensgade 3, 2., Ø.
- Boserup, J. J.*, Sygehuslæge,
Haslev.
- Boserup, O. C. H.*, Forpagter,
Vodroffslund 1, 1., V.
- Boserup, O. F.*, Forpagter,
Løvenborg pr. Regstrup.
- Boserup, P.*, Proprietær,
Saltofte pr. Svebølle.
- Boserup, V.*, Assistent,
Adolphsensgade 42, 4., Str.
- Boserup, V.*, Grosserer,
Grundtvigs Sidevej 5, V.

- Brandt, M.*, Sognepræst,
Højslev Præstegaard, Højslev.
- Brasen, K. Bonde*, Assistent,
Mansasvej 7, Valby.
- Brem, E. G.*,
Adr.: Skovrider B., Katholm pr. Aalsø.
- Brincker, C. J. J.*,
Riga?
- Brincker, H. A.*,
Molsgade 2, Aarhus.
- Brincker, R. E.*, Fabrikant,
Emilievej, Glostrup.
- Bronée, Johs.*, Overretssagfører,
Sorø.
- Brorson, Victor*, stud. jur.,
Nørrebrogade 51, 2., N.
- Brown, P. de Nully*, Direktør, *K. Dm.*, p. p.,
Amaliegade 43, K.
- Brunchmann, P.*, Assistent,
Godthaabsvej 70 A, F.
- Brunnemann, Chr.*, Bankrevisor,
Handelsbanken, Frederiksberggade 1, K.
- Bruun, A. Fr.*, Magister,
Hobrogade 2, 2., Ø.
- Bruun, A. L.*, Dommerfuldmægtig,
Køge.
- Bruun, H. H.*, Højesteretssagfører,
V. Voldgade 109, V.
- Bruun, V. E. C.*, Sagfører, cand. jur.,
Henrik Ibsensvej 5, 3., V.
- Bryder, H.*, Kredslæge,
Birkelse.
- Brøndkjær, H.*,
Strandparksvej 24, 3. th., Hellerup.
- Buch, C.*, Grosserer,
Monradsvej 17, F.
- Buch, H. M. G.*, Premierløjtnant,
Adr.: Civildommer B., Roskilde.
- Buchwald, E.*, Læge,
Østeraagade 6, Aalborg.
- Buchwald, H. J.*, Dir. f. Statsskovbruget, Kmhr., *K., Dm.*
Sct. Thomas Allé 2, V.
- Budde, L.*,
Buenos Aires.
- Budtz, P. M.*, Direktør,
Østerbrogade 140, Ø.
- Bugge, Aa.*, Pastor,
Godthaab, Grønland.
- Bugge, G. N.*, Kontorchef
Søllerødvej 13, Holte.
- Bunkeflod, A. de Fine*, Overtoldinspektør, *R., Dm.*,
Østerbrogade 7 B, Ø.
- Bunkeflod, F. F. C. A. de Fine*, Stationsforstander
Vraa.
- Busch, A.*, Afdelingsmeterolog, cand. polyt., *R., Dm.*,
Marstrandsgade 4, Ø.
- Busch, E. V. C.*, Kredslæge, *R.*,
Hoffmeyersvej 1, 1., Vanløse.
- Bülow, F. J.*, Toldassistent,
Frederiksberg, Sorø.
- Bülow, W. I.*, Pastor emer.,
Kochsgade 17, Odense.
- Carlsen, A. G.*, Proprietær,
Lille Næstved, Næstved.
- Carlsen, Henry*, stud. mag.,
Studentergaarden, Tagensvej, N.
- Carlsen, Olaf*, Realskolelærer, cand. phil.,
Taastrup.
- (R. -26) *Carstens, V. H. S.*,
»Villa Svaco«, Oosterbech, Holland.
- Caspersen, Chr.*, Pianofabrikant,
Ryesgade 7, Aarhus.
- Castenskiold, F. L. H. H.*, Godsejer, *Kmjk.*, *R. p. p.*,
Gyllingnæs pr. Gylling.
- Christensen, A. E.*, Forststuderende,
Vester Palsgaard pr. Hampen.
- Christensen, Holger*, Tandlæge,
Algade 25, Roskilde.
- Christensen, I.*, Sognepræst,
Næsborg Præstegaard, pr. Løgstør.
- Christensen, K. A.*, Prokurist,
Strandvej 209, Hellerup.
- Christensen, Vilh.*, Læge,
Frederikssund.
- Christensen, W.*, Grosserer,
Frederiksholms Kanal 2, K.
- Christiani, Erik W. S.*, (R. -26)
Adr.: Ing. C., Bülowvej 14 B, V.
- Christiansen, Aage*, stud. mag., (S. -27)
Vendersgade 31, 4., K.
- Christiansen, I.*, Skibsinpektør,
Strandboulevarden 62, 4., Ø.
- Christiansen, M.*, Amtslæge, Dr. med.,
Ribe.
- Christiansen, T.*, stud. jur.,
Kastelsvej 5, 3., Ø.
- Christophersen, Ingrid A.*, Frk., (S. -26)
Holger Danskesvej 65., St., F.
- Christophersen, J. S. R.*,
Brøndbyvester, Glostrup.
- Christophersen, M. V.*, stud. theol.,
la Coursvej 6, 2., F.
- Clasen, C. C.*, stud. jur.,
Vendersgade 23, 2., K.
- Clasen, C. I.*, Godsforvalter,
Saltø Godskontor pr. Fodby.
- Clausen, Erik*, Landmand,
Lyckaas Gaard, Graamannstorp, Sverige.
- Clausen, Johan, J. H.*, stud. mag.,
Vendersgade 33, 4., K.
- Clausen, Ove H.*, stud. med.,
Vendersgade 33, 4., K.
- Clausen, P. M.*, cand. phil., (S. -26)
Smødegade 2, 1., Slagelse.
- Clausen, S. H.*, Assistent,
Hollænderdybet 25, 1., S.
- Clausen, Steen H.*, Politibetjent, cand. jur.,
Vendersgade 33, 4., K.
- Clausen, S. Ahnfeldt*,
Frigorifico-Welson, Reconquista 314
Buenos Aires, Argentina.
- Clausen, Svend*, stud. jur., (S. -25)
Willemoesgade 61, 3. tv., Ø.
- Clausen, T. Mayntz.*, Assistent,
Sungu Burnam Estate, Teluk Anson,
Perak (via Penang), F. M. S., Malakka.
- Clausen, V.*, Skovrider,
Planteskolen, Korinth.

- Cohr, Einar*,
Fredericia.
- Colding, K. P.*,
Strandvej 219, Hellerup.
- Correll, Jørgen*, (R. -27)
Sorø.
- la Cour, T. D. de*, Landvæsenselev, (R. -25)
»Sonnagaard« pr. Harpelunde St., Lolland.
- la Cour, V. D. de*, Repræsentant,
Planteskolen, Faaborg.
- Dahl, Aa.*, Sognepræst,
Guderup Præstegaard, Guderup, Als.
- Dahl, Bjarni*, stud. jur., (St. -27)
Aaboulevarden 4, 4., N.
- Dahl, B. E.*, stud. mag.,
Amaliegade 28, Horsens.
- Dahl, Chr. S.*, Grosserer, R. p. p.,
Søgaard, Gentofte.
- Dahl, Holger S.*, Direktør,
Gyldenløvesgade 5, V.
- Dahl, Pauli*, Læge,
Tveraa, Trangisvaag, Færøerne.
- Dahl, Rud.*, (S. -25)
Regensen, K.
- Dahl, Sjurdur*, stud. polyt., (S. -27)
Fredensgade 4 A, 4., N.
- Dahlerup, Axel*, Redaktør.
- Dahlerup, J. L.*, Sekretær, cand. phil.,
Dalgas Boulevard 70, F.
- Dahlerup, L. F. V.*, Kaptajn, Inspektør, R., Dm.,
Villa »Solhaug«, Fredensborg.
- Dalgas, C. A.*, Ing., cand. polyt.,
Adr.: Kaptajn Thy, Romø.
- Dalgas, J. M. A.*, kgl. Skovrider,
Ulfshus pr. Haderslev.
- Dalmark, P. C. G.*, Akademilæge,
Sorø.
- Dam, Jørgen*, (S. -27)
Ahlmanns Allé 4, 2., Hellerup.
- Damkier, K.*, Kontorchef, cand. polit.,
Rosendalsgade 16, 4., Ø.
- Damkier, Knud*, stud. jur., (S. -27)
Valdemarsgade 31, V.
- Damm, P. N.*, Bankdirektør,
Nykøbing F.
- Dan, V. V.*, Arkitekt, cand. phil.,
Stenosgade 1, V.
- Danneskjold-Samsøe, Otto*, (R. -27)
Adr.: Kunstmaler, Greve D.-S., Hillerød.
- Degn, Jørgen*,
Adr.: Købmand D., Ringsted.
- Deichmann, A. N.*, Bankdirektør, cand. jur.,
Slagelse.
- Deichmann, K. S.*, Overretssagfører,
Dosseringen 24, N.
- Dickelmann, V. L. M.*, Trafikassistent,
Hedehusene.
- Diemer, P. A.*, stud. mag. (S. -27)
Ved Klostret 23, 1., Str.
- Dirckink-Holmfeld, C. A. F.*, Baron, Hovedbogholder,
Monradsvej 9, F.
- Dockum, C. E. W. van*, Konsul,
Classensgade 17 A, 1., Ø.
- Dolgorouckoff, Iwan*, Direktør,
Bl. Bubblings Hill, Well Road 26, Shanghai.
- Drejer, Stig Axelsen* (S. -26)
Amager Boulevard 128 A, 4., S.
- Drewes, O.*,
Platanvej 4, V.
- Drewes, P.*, Student,
Platanvej 4, V.
- Dreyer, M. C. H.*, Redaktør, cand. polit., R., Dm.,
Odense.
- Duepetersen, Th.*, pr. Læge,
Lægeboligen, Lou.
- Duurloo, S. P.*, Fuldmægtig, cand. jur.,
Ny Østergade 23, 4., K.
- Eckardt, P.*, Godsejer,
Katrineholm, pr. Slagelse.
- Edsberg, C.*,
Buenos Aires, Argentina.
- Edsberg, C.*, Ing., cand. polyt.,
Bredgade 42, K.
- Effersøe, G.*, Kredslæge,
Mariager.
- Effersøe, K.*, Læge,
Oehlenschlägersgade 1, 1., V.
- Egenfeldt-Nielsen, V.*, Godsejer,
Pandum pr. Nibe.
- Eggers, C. U. D. v.*, Overretssagfører, Baron,
Amagertorv 24, K.
- Ehlers, H.*, Prokurist,
Frederiksborggade 17, 2., K.
- Eickhoff, G.*, Ingeniør, cand. polyt.,
Platanvej 23, V.
- Elberling, C. G.*, Journalist, (S. -25)
»Villa Nøddebo«, Elmeallé, Aalborg.
- Ellekilde, Hans*, Cand. mag.,
Søbakkevej 2, Holte.
- Elmqvist, A. L. H.*, Landsretssagfører,
Svendborg.
- Elmqvist, H.*, stud. mag.,
Livjærgade 41, 3., Ø.
- Elving, Aa.*,
Borups Allé 18, L.
- Elving, H.*, Forretningsfører,
Vesterbrogade 24, 1., V.
- Emborg, O.*, Cand. jur.,
Garnisonssygehuset, Vordingborg.
- Engel, Johs.*, Sognepræst, R.,
Pileallé 1, F.
- Engel, S. I. H.*, Læge,
St. Kongensgade 93, K.
- Engsig-Karup, A. C.*, Fuldmægtig, cand. jur.,
Valdemarsgade 1, V.
- Erlandsen, J. G. F.*, Lektor,
Sorø.
- Erslev, E. J.*, Cand. mag.,
Korsgade 8, 4., N.
- Ewens, Johs.*, Fuldm. i Landbrugsministeriet,
Ingemannsvej 9, V.
- Evensen, Gudmund*, (S. -26)
Thorvaldsensvej 2, St., V.
- Faaborg, L.*, Afdelingschef,
Wedellsborggade 63 C, 2., Str.
- Faarup, G. E. M.*, (S. -26)
Frederik VI's Allé 1, F.

- Faber, Helge*, stud., med., (S.-27)
 Adr.: Dr. med. F., »Montebello«, Helsingør.
- Faber, O. G.*, Konstruktor,
 Mariendalsvej 42, 4., F.
- Fabricius, J.*, Bogholder,
 Taastrup.
- Federspiel, C. C. F.*, Trafikassistent,
 Reventlowsgade 24, 3., V.
- Fejlberg, P. V. A.*, Fuldmægtig,
 Hollænderdybet 20, 1., S.
- Ferdinandsen, C. C. F.*, Professor, Dr. phil.,
 Onsgaardsvej 25, Hellerup.
- Fiedler, H. V.*,
 c/o. Senor Adriano Höchner, calle San Lorenzo,
 Corrientes, — Argentina.
- Fiedler, Svend*,
 Hjørring.
- Fiehn, H.*, Proprietær,
 Brogaard, Gentofte.
- Fink, Dan*, (S.-27)
 Adr.: Arkitekt B., »Bygebjerg«, Aabenraa.
- Finsen, J.*, Trafikkontrollør,
 Eskildsgade 63, 3., V.
- Fischer, Harald*, Købmand,
 Korsør.
- Fischer, L.*, Oberstløjtnant, R., Dm.,
 Ahlgade, Holbæk.
- Fischer, F. I. E.*,
 Korsør.
- Fischer, Olfert*, Fabrikant,
 Kronprinsessegade 40, Mezz., K.
- Fjeldberg, Hakon*, Grosserer,
 Godthaabsvej 70 A, 1., F.
- Fleuron, Svend*, Entreprenør,
 Frederiksdalsvej 25, Lyngby.
- Foersom, Gustav*, Grosserer,
 Frederiksberggade 21, K.
- Fog, C.*, Bankkasserer,
 Chr. Richardsvej 2, F.
- Fogh, H. F.*, (S.-25)
 Amaliegade 36, 3., K.
- Folkmann, Sten*, (R.-27)
 Adr.: Elektricitetsværksbestyrer F., Jyderup.
- Frandsen, A.*, Tandlæge,
 Haslev.
- Frandsen, G.*, Dampmøller,
 Ringsted.
- Frandsen, Holger*, stud. jur., (S.-27)
 Vendersgade 31, 4., K.
- Frandsen, Jørgen*,
 Storegade 7, Sorø.
- Frandsen, V.*, Overretssagfører,
 Vestergade 12, Odense.
- Frederiksen, C. C.*, cand. jur.,
 Gørnersgade 2, St., K.
- Frederiksen, E.*, Plantationsassistent,
 F. M. S. Malay, Peninsular Teluk, Merban Etate,
 Sepang, Selangor, Bagindien.
- Frederiksen, F. J.*,
 New York Cotton Exchange,
 Beaver Street, N. Y., U. S. A.
- Frederiksen, H.*, Realskolelærer, cand. theol.,
 Slagelse.
- Frederiksen, S. H.*, Forvalter,
 Lystrup Skovridergaard, Faxe.
- Frederiksen, Victor*, Dommerfuldmægtig,
 Gabelsgade 3, 1., Aalborg.
- Friis, Chr.*,
 Strandvej 112, Hellerup.
- Friis, Chr. A.*, Premierløjtnant, Kmjkr.,
 Vingaards Allé 9, Hellerup.
- Friis, E.*, Bankassistent,
 Svanemosgaardsvej 2, St. (?), V.
- Friis, E. N.*,
 Gl. Kongevej 162 C, St., V.
- Friis, Svend*, (S.-26)
 Kopsholdt pr. Havslund.
- Frimodt, H. N. E.*, Lektor, R.,
 Sorø.
- Frydenlund, I. N. S.*, Ing., cand. polyt.,
 Godthaabsvej 77, F.
- Førster, W. T.*, stud. polyt., (S.-25)
 Østerbrogade 54 E, 4., Ø.
- Gabrielsen, H. C.*, Lektor,
 Strømmen 7, Randers.
- Gad, H.*, Lektor,
 Sorø.
- Geleff, K.*, Skovfoged,
 Sønderskoven, Sønderborg.
- Gemzøe, K.*, cand. jur.,
 Ehlersvej 33, Hellerup.
- Gerdil, Orla*, stud. polyt., (S.-27)
 Søgaardsvej 15, Gentofte.
- Gjellerup, A.*, Løjtnant, Maskinmester,
 Øresundsgade 32, 4., Ø.
- Gjellerup, K.*, Overlæge,
 Adr.: Bogh. Bielefeldt, Købmagergade 24.
- Gjellerup, P. F. I.*, fhv. Akademilæge, R.,
 Korsørgade 29, Ø.
- Gjernals, C. F.*, Oberst, Kammerherre, K. Dm. p. p.
 Bredgade 74, 4., K.
- Gjessing, E.*, Overlæge,
 Fredericia.
- Glahn, Alfr.*, Lektor, R.,
 Sorø.
- Glahn, Gunnar*, Arkitekt,
 St. Kongensgade 24, 3., K.
- Gleerup, Alfr.*, Læge,
 Saxkøbing.
- Glente, A. I. S.*, Læge,
 Glostrup.
- Godskesen, M.*, Overretssagfører, Borgmester, R., Dm.
 Ved Stranden 2, K.
- Gorm-Hansen, Helen*, Frk., (S.-26)
 Ingemannshus, Sorø.
- Graae, Gunnar*,
 Kysthospitalet, Kalundborg.
- Graae, Knud*, Forvalter,
 Onsager.
- Gram, Alfr.*, Forstassistent,
 Allerødgaard, Lillerød St.
- Gram, Elisabeth*, Frk., Student,
 Ringstedvej, Sorø.
- Gram, Ernst*, cand. mag., Forsøgsleder ved
 Statens plantefysiologiske Station, Lyngby.
- Gram, M. M.*, Havebrugskandidat,
 Martensens Allé 1, 3., V.

- Grandjean, Louis E.*, Kontorchef,
Nørrevoldgade 7, K.
- Granell-Storch, S.*, Frk.,
Dr. Abildgaards Allé 14, St.
- Green-Andersen, A.*, Student,
St. Mikkelsgade 2, Slagelse.
- Gregersen, A. P. Vilh.*, fhv. Sognepræst, R.,
Gjerrild.
- Gregersen, J. Grubbe*,
Thorvaldsensvej 4, 4., V.
- Grüner, Chr.*, Godsejer,
Egmarke pr. Følleslev.
- Grønbek, Poul*, (S. -25)
Kollemorten, Kalundborg.
- Gulmann, F. T.*, Læge,
Fødselsstiftelsen, Juliane Mariesvej, Ø.
- Gümoes, F.*, Styrmand,
Rudersdalsvej 19, 4., Holte.
- Halbye, G.*, Gymnastiklærer,
Hornbæk pr. Randers.
- Hallenberg, Poul*, stud. jur., (S. -27)
Ochlenschlägersgade 6, 1., V.
- Halling, H. O. V.*, Direktør,
Ny Vestergade 19, V.
- Halling, I. H.*, Kaptajn, R.,
Boulevarden 45, Aalborg.
- Hammerich, M.*, Kontorchef,
Schlegels Allé 3, V.
- Hansen, Aa.*, Inspektør,
Birkegade 10, N.
- Hansen, A. E. H.*,
Himmelvej pr. Borup.
- Hansen, C. Miller*, Grosserer,
Vester Boulevard 37, V.
- Hansen, E. G.*,
»Dagshøjgaard«, Hejninge pr. Slagelse.
- Hansen, Einar*,
Adr.: Snedkerimester H., Storgade 36, Sorø.
- Hansen, E. Troensegaard*, Student,
Kastanievej 19, 2., V.
- Hansen, E. V.*, Student,
Strandgade 46, 1., K.
- Hansen, F. Aa.*,
Handels- og Landbrugsbanken, Slagelse.
- Hansen, F. O. Techt*, Ingeniør,
Hedeselskabet, Slagelse.
- Hansen, F. Stenbuch*,
Trestjernegade 2, St., S.
- Hansen, Gilbert*, Læge,
Helsingør.
- Hansen, Henning*,
Nørrevoldgade 88, 1., K.
- Hansen, H. Daae*,
Baune Allé 7 A, Lyngby.
- Hansen, H. Blichert*, Ing., cand. polyt.,
Guldbergs Plads 20, 1., N.
- Hansen, J.*, Ingeniør,
Jernbanegade 16, Tønder.
- Hansen, K. Blichert*, Frk., Student,
Guldbergs Plads 20, 1., N.
- Hansen, M. Elkær*, Frk., Student,
Frederiksberg Skole, Sorø.
- Hansen, Osk.*,
Magasin du Nord, Amagerbrogade 57, S.
- Hansen, O. Rye*, Kontorist,
Skattekontoret, Buddinge.
- Hansen, P. I. F.*, Sognepræst, R.,
Rudkøbing.
- Hansen, Sven*, Grosserer,
Sorø.
- Hansen, S. A.*,
»Hotel Berglund«, Reverdilsgade 5, 1., V.
- Hansen, V. Sorgenfrey*, Journalist,
Tullinsgade 27, 2., V.
- Hanson, V. H. R.*, Direktør,
Sparekassen for Ringsted og Omegn, Ringsted.
- Hanssen, Bjørn*, cand. polit.,
»Hejmdal«s Redaktion, Aabenraa.
- Harboe, E. G.*, Ingeniør,
Hollændervej 16, 1., V.
- Harboe, Fr. C.*, Ingeniør,
Brøndbyvester Strand, Glostrup.
- Harhoff, G. F. K.*, Oberst, K., Dm.,
Østerbrogade 21, Ø.
- Harhoff, I. C. V.*, Kontorchef, R., Dm.,
Colbjørnsensgade 28, 4., V.
- Harrsen, H. H.*, Student,
Adr.: Oberst Dahl, Strandgade 46, 1., K.
- Hass, J. B. D.*, Proprietær,
Grundmosegaard pr. Jyderup.
- Hasselbalch, A. F.*,
Løvegaard pr. Høng.
- Hasselbalch, A. I.*, Postkontrollør,
Ved Amagerport 22, S.
- Hasselbalch, Fritz A.*,
Adr.: Godsejer H., Løvegaard pr. Høng.
- Hasselbalch, K. A.*, Godsejer, Dr. med.,
»Borupgaard« pr. Snekkersten.
- Hasselbalch, Steen*, (S. -27)
»Borupgaard« pr. Snekkersten.
- Hattensen, C. H. F.*, Birkedommer, R. Dm.,
Lundsgade 6, 4., Ø.
- Hauberg, G. N. A.*, kgl. Skovrider, R.,
Tokekøb pr. Lillerød.
- Hauerslev, K. P. L.*,
Kirkepladsen 12, Korsør.
- Haugaard, H. C.*, cand. theol.,
Sorø.
- Häuser, H.*, Forretningsfører,
Smallegade 20, F.
- Haven, F. C. C. von*, Bibliothekar,
Frederiksværksgade 7 B, 3., Hillerød.
- Hee, J. C.*,
Dalgas Boulevard 115, 1., F.
- Hee, Ove*,
Adr.: Købmand Hee, Sorø.
- Hee, T. G.*, Kontorchef,
Upsalagade 22, 2., Ø.
- Heidenheim, A.*,
Argentina.
- Heilmann, J. E.*, Fabrikant,
Torvet, Skelskør.
- Heilmann, K. M.*, stud. polyt.,
Nørrebrogade 20, 4., N.
- Heilmann, V.*,
Adr.: Konsul Nandrup, Næstved.
- Heise, C.*, Bryggeridirektør,
Helsingør.

- Heise, C. F.*, Mønt- & Stadsguardein, R.,
Frederiksgade 10, 1., K.
- Heise, C. F. R.*, Overretssagf., Hospitalsforstander, R.,
Mogensgade 12, Virborg.
- Heise, Peter*, Overretssagfører,
Lundsgade 8, Ø.
- Heise, V.*, Søfartschef, R. Dm., p. p.,
Trommesalen 5, 3., V.
- Hellssen, Henry*, Journalist,
»Berlingske Tidende«, Pilestræde, K.
- Helms, A.*, Kontorchef,
Landmandsbankens Østerbro Afd., Ø.
- Helms, C. V. H.*, Fabriksdirektør,
Nordby, Fanø.
- Helms, P. F.*, Adjunkt, Dr. phil.,
Sorø.
- Helms, Rud.*, Direktør,
Bülowsvej 6, V.
- Henningsen, C. H.*, fhv. Forpagter,
Juelsberg pr. Nyborg.
- Henningsen, E.*,
Frederiksvej 24, Sorø.
- Henriksen, N. H.*, Assistent,
Ved Banen 14, Gentofte.
- Henriques, P.*, Direktør,
Frederiksholms Kanal 6, K.
- Henriques, V. A.*,
Landsledgaard, Stege.
- Hertz, K. B.*, (S.-25)
Grønningen 15, 4., K.
- Hertz, Kay Emil*, (R.-27)
Vestagervej 5, Str.
- Hilarius-Kalkau, Sv. E.*, (R.-26)
Simonsborg pr. Fjenneslev.
- Hjorth, Palle*, stud. med., (S.-27)
Sigridsvej 2, Hellerup.
- Hjorth, Svend*,
Købmandshvile, Hørsholm.
- Hoff, Helge*, Fuldmægtig, cand. jur.,
Aagade 19, Aalborg.
- Hoff, P.*,
Nr. Boulevard 8, Nakskov.
- Hoffgaard, C. C. Edv.*, Forretningsfører,
Solsortevej 70, F.
- Hoff-Hansen, G.*, Forstkandidat,
Egholmsvej 18, Holte.
- Hogstad, T. F.*, Student,
Jonstrup Seminarium, Ballerup.
- Holberg, Chr.*, Landsretssagfører,
Skindergade 28, K.
- Holberg, Claus*, (R.-25)
Martinsvej 8, V.
- Holm, Erik*, (S.-27)
Vodroffsvej 7, 1., V.
- Holmblad, C. F. S.*, Driftsbestyrer, R. p. p.,
Horsens.
- Hollnagel, Arne*, stud. mag., (S.-27)
Frederiksberg Allé 17, V.
- Holst, Hans*,
Argentina.
- Holst, M.*, Læge,
Købmagergade 11, 1., K.
- Holstein, F. von*, fhv. Kontorchef,
Vesterbrogade 208, V.
- Holstein, N. H. von*, Forvalter,
Lchnshøj pr. Sørup, Fyen.
- Holten, Aa. I.*, kgl. Skovrider, R.,
Skovridergaarden, Holte.
- Holten, I.*, Oberst, R. Dm. p. p.,
Gl. Kongevej 142, V.
- Holten-Bechtolsheim, H.*, Lektor,
Sorø.
- Hoppe, C. H.*, Hofjægermester, R. Dm.,
Toftholm pr. Mørkøv.
- Horup, H. W.*, Grosserer,
Jacob Danefærdsvej 9, V.
- Hovgaard, Arne*,
»Villa Ata«, Espergærde.
- Hovgaard, Stig*,
»Hotel Gefion«, Espergærde.
- Hvalsøe, V.*, Arkitekt,
Sct. Annægade 26 B, 4. tv., K.
- Hvam, Erik*,
H. P. Ørumsgade 6, Str.
- Hvam, J.*, Læge,
Aulum.
- Hvass, F.*, Grosserer,
Raadhusstræde 5, K.
- Hvass, Thyge*, Arkitekt,
Landmærket 9, K.
- Hviid, J.*, Læge,
Kerteminde.
- Høfler, Axel*, Assurandør,
I. E. Ohlsensgade 8, 3., Ø.
- Høfler, S.*, stud. med.,
Rørholmegade 18, 2., K.
- Høyer, Otto*, (S. 27)
Aggersborggade 8, St., Ø.
- Høyer, Per*,
Zimapan, Hgo, Mexico.
- Ibsen, H. H.*, Redaktør, M. F.,
Roskilde.
- Iversen, I. P. A.*, cand. jur.,
Kirkegade 21, Vejle.
- Iversen, P. Langballe*, Læge,
Spjald.
- Jacobsen, Axel B.*, Kontorelev, (R.-25)
Lyngbyvej 58, 2., Str.
- Jacobsen, Børge*, Overretssagfører, R.,
Grønningen 21, K.
- Jacobsen, C.*, Oberstløjtnant, R., Dm.,
Kasernen, Slagelse.
- Jacobsen C. V. Th. N.*, (R.-26)
Adr.: Købmand J., Frederiksberg, Sorø.
- Jacobsen, J. Bastue*,
Lindevej 2, Slagelse.
- Jankelow, S.*, Student, (S.-27)
Bülowsvej 11, V.
- Jarl, J. J.*, Ing., cand. polyt.,
6. Julivej 39, Fredericia.
- Jarley, E.*, Dommerfuldmægtig, (S.-27)
Vedelsgade 8,3., Vejle.
- Jarne, E.*, Frk., Student,
Frederiksvej 4, Sorø.
- Jensen, Axel*, Student,
Nørregade 17, Nyborg.
- Jensen, C. A. E.*, Handelslærling, (R.-25)
Adr.: Konsul H. Fischer, Korsør.

- Jensen, C. E. Viskinde*,
Kadetskolen, Nyboder.
- Jensen, Carl Johan*,
Adr.: Slagterimester J., Sorø.
- Jensen Ejner*,
Adr.: Købmand Carl J., Nyrup St.
- Jensen, E. C. Tage*,
Gimles Allé 1 B, 1., S.
- Jensen E. L. A.*, Overretssagfører,
Bramminge.
- Jensen, Ellen Vibeke*, Frk., Læge,
»Frederikshøj«, Sorø.
- Jensen, Frode Bjørn*,
Revvøj 43, Korsør.
- Jensen, Gregers*, Læge,
H. C. B. Kindshasa, Congo Belge.
- Jensen, H. C.*, Tandlæge,
Aars.
- Jensen, H. G.*, Prokurist, cand. phil.,
Prinsesse Maries Allé 16, 1., V.
- Jensen, H. H.*, Sagfører, cand. jur.,
Nexø.
- Jensen, Inger*, Frk., Læge,
Balders Hospital, Baldersgade 24, L.
- Jensen, Jacob Knud*,
Heilmannsvej 2, Skelskør.
- Jensen, Julius*, Sagfører,
Tørring St.
- Jensen, J. C. N.*, Tandlæge,
Ringsted.
- Jensen, L. A. T. A.*, Kommunalærer,
Ægirsgade 65, 2., L.
- Jensen, N. P.*, Bankbestyrer,
Stubbekøbing.
- Jensen, P. C. S.*, Kaptajn i Flaaden,
Delfingade 56, K.
- Jensen, P. R.*,
Vandværket, Sorø.
- Jensen, Stig*, Repræsentant,
Frederiksborggade 39, 3., K.
- Jensen, Viggo*, Købmand,
Jyderup.
- Jepsen, L. R.*,
Vesterbrogade 32,4., V.
- Jessen, E.*, stud. polyt.,
Rugkjærgaard, Taastrup.
- Jessen, P.*, Ingeniør,
Adr.: Mr. Cunningham, Sheridan Ave. 942
Elizabeth, N. J., U. S. A.
- Jochimsen, Th B.*, (R. -25)
Mørup, Fjenneslev.
- Jochimsen, Leif*, (R. -26)
Adr.: Godsejer Petersen, Ødemarksgaard,
pr. Munkebjergby.
- Johannesen, Jens Chr.*, stud. med., (S. -27)
Regensen, K.
- Johannesen, K. A.*,
Apotheket, Brønshøj.
- Johannesen, Leif*,
Apotheket, Brønshøj.
- Johnsen, Svend*, Læge,
Jægersborg Allé 50, Charlottenlund.
- Jork, Johs.*, Proprietær,
Sparekassen, Rønne.
- (S. -27) *Jork, R.*, fhv. Borgmester, K., Dm.,
Kristiansgade 18, 1., K.
- (R. -27) *Jølver, E. W.*, Sagfører,
Aarhus.
- (S. -27) *Jørgensen*, Overtelegrafist,
La grande Comp. des Telegraphes du Nord,
- (S. -27) *Troitzkosawsk*, Sibiria, U. S. S. R.
- Jørgensen, C. S.*, Dircktør,
Fredericia.
- Jørgensen, H. Chr. Steen*,
Storgade 31, Sorø.
- Kaalund, Einar*, stud. med.,
Aggersborggade 7, 3., Ø.
- Kaalund, Knud*,
Kjørup pr. Kappendrup.
- Kaalund, Otto*,
Ringsted Bank, Ringsted.
- Kaalund, P. W.*, (S. -27)
Adr.: Isenkræmmer K., Rudkjøbing.
- Kabell, H.*, Ingeniør,
Hillerød Cementstøberi, Hillerød.
- Kabell, P.*, Læge,
Glumsø.
- Kabell, P. E.*, stud. med., (R. -27)
Studentergaarden, Tagensvej, N.
- Kabell, Sven*,
Argentina.
- Kalkau, I. F. H.*, Proprietær, Løjtnant,
Simonsborg, Fjenneslev.
- Kalko, Axel*, Overretssagfører,
Krystalgade 22, K.
- Kalko, Th. Hilarius*, kg. cdsv. Translatør, R.,
Østbanegade 13, St., Ø.
- Kamman C. M. V.*, Oberstløjtnant, R., Dm.,
Classensgade 27, 1., Ø.
- Kamman, Svend*, stud. polyt., (S. -27)
Classensgade 27, 1., Ø.
- Kann, Poul C.*, (S. -25)
Kristianiagade 10, Ø.
- Kaspersen, Th.*, Forstkandidat,
Nr. Søgade 17, 3., K.
- Kasten, Axel*, (R. -25)
Vejen.
- Kaysen, Annette*, Frk., fhv. Skolebestyrerinde,
Sorø.
- Kaysen, Gerh.*, Fabriksinspektør,
Lyngby.
- Kent, H.*, Sognepræst,
Nannasgade 18, 1., L.
- Kiellerup, H.*, Grosserer,
Haraldsborg, Roskilde.
- Kierulff, C. G.*, Fabriksbestyrer,
St. Mikkelsgade 20, 3., Slagelse.
- (S. -27) *Kiilsgaard, Chr.*, Tandlæge,
Rudkøbing.
- Kindt, Alb.*, cand. polyt.,
Mantziusvej 20, Hellerup.
- Kindt, E. N.*, Læge,
Vesteraagade 5, Aalborg.
- Kindt, Niels*,
Mantziusvej 20, Hellerup.
- Kindt, Sv.*, Skovrider,
»Sofiehøj« pr. Haslev.

- Kisbye, D.*, Tandlæge, cand. phil.,
St. Kongensgade 45, K.
- Kiær, Rudolf*, Læge,
Vesterborg.
- Kjørboe, Flemming*,
Falkonerallé 35, F.
- Kjørboe, Fr.*, Arkitekt,
Falkonerallé 35.
- Kjørboe, Otto*, Politimester, R.,
Vejle.
- Kjær, Arne C.*,
Øbjerggaard, Kjøng pr. Lundby.
- Kjær, Finn, A.*,
Argentina.
- Kjær, H.*, Tandlæge,
Holbergsgade 3, K.
- Kjærgaard, Helge*, stud. mag.,
Studentergaarden, Tagensvej, N.
- Kjødt, Vilh.*, stud. theol.,
Adr. ubekendt.
- Knox, J. E. L.*, Dommer, R.,
»Villa Skrænten«, Riisskov.
- Knudsen, C. V.*,
A/S C. A. Quade & Co., Maribo.
- Knudsen, C. V.*, Fuldmægtig,
Buenos Aires, Argentina.
- Knudsen, Gunnar*, Redaktør, cand. mag.,
Marediget 5, Charlottenlund.
- Knudsen, Gunnar*, Redaktør, cand. mag.,
Skovshøjrup pr. Brendstrup, Fyen.
- Knudsen, H. G.*, Tandlæge,
Rønne.
- Knudsen, Johannes*, stud. med.,
Regensen, K.
- Knudsen, Louise*, Frk., Student,
Vestergade, Sorø.
- Knuhtsen, A. Krumm*, Underforvalter,
Førslevgaard pr. Fuglebjerg.
- Knuhtsen, H. F. Krumm*, Kornet,
Gardehusarkasernen, Ø.
- Knuhtsen, Th.*, Student,
Førslevgaard pr. Fuglebjerg.
- Koch, C. L. Aas*, Gasværksbestyrer,
Nykøbing F.
- Koefoed, M. C.*, Rektor, R., Dm.,
Rønne.
- Koefoed, M. W.*, Kaptajn, R.,
Tønder.
- Kofod, A.*, Raadsformand, R., Dm.,
Norasvej 19, Charlottenlund.
- Kongsted, Mogens L.*,
Nordbane Allé 22, Gentofte.
- Krag, A.*, Student,
Mariendalsvej 41, 2., F.
- Kragelund, Chr.*, Gaardejer,
Strandgaarden, Skibby.
- Kragelund, Sv. E.*, Læge,
Stengade 77, Helsingør.
- Kragerup, C. E.*,
Adr.: Fru K., Pedersborg pr. Sorø.
- Krebs, I. H. J.*, Fabrikdirektør,
Post Office Box 951
Wilmington, Delaware U. S. A.
- Kringelbach, Erik*, stud. med.,
Classensgade 26, 4., Ø.
- Kristensen, H. P.*, Læge,
Ravnsborggade 6, 1., N.
- (S. -26) *Kristiansen, K.*, Ing., cand. polyt.,
Frederikssundsvej 96 B, St. tv., L.
- Kristiansen, K. E.*,
Adr.: Fabrikant K., Frederiksberg, Sorø. (R. -26)
- Krog, A. R.*, Ing., cand. polyt.,
Harald Kiddesvej 4, 2., Valby.
- Krog, Alfr.*, Landvæsenselev,
Adr.: Gaardejer Andresen, Ormslev pr. Forlev.
- Krog, W.*,
Holbergsvej 5, Sorø.
- Krogh-Jensen, T. A.*, Læge,
Brædstrup.
- Krog-Meyer, H.*, Bankassistent,
Varde Bank, Varde.
- (S. -27) *Krogsbæk, A.*, Reservelæge,
Nybrogade 1, Nakskov.
- Kruse, F. W.*, Dyrslæge,
Vestergade 70, Odense.
- Kühl, H. H. C.*, Overretssagfører, Fuldmægtig,
Ahlfeldtsgade 31, 1., K.
- Kühle, Claus*,
Chr. Winthersvej 7, V.
- Kähler, G.*, Ing., cand. polyt.,
Korsør.
- Kähler, V.*, Ing., cand. polyt.,
Korsør.
- Lakjer, C.*, Lektor,
Rungsted.
- Lambrethsen, P. F.*,
Australievej 20, 2. th., Str.
- Landsperg, Erik*, Overretssagfører,
Storehedinge.
- Lang, W. A.*, Boghandler,
Vestergade 39, Odense.
- Langballe, K. Dalgas*, Overretssagfører,
Østerbrogade 17, Ø.
- Langberg, Sig.*, Skuespiller,
Sophievej 22, 4., V.
- Lange, Kai*, Bagermester,
Elmegade 21, N.
- Lange T. I. C.*, Grosserer,
Frydendalsvej 11, V.
- Langkjær, Axel*, Dommerfuldmægtig,
Rødding.
- Langkjær, M.*, Murermester,
Hauchsvej, Sorø.
- (R. -26) *Larsen, Erik*, Kommunalæge,
Strandgade 26, C.
- Larsen, G. G. A.*, (S. -26)
Gl. Kongevej 103, V.
- Larsen, K. K.*, (S. -26)
Kongsgaard, Broby pr. Sorø.
- Larsen, O. Buch*, (S. -25)
Gjøddinggaard pr. Randbøl.
- (R. -26) *Larsen, Peter*,
Adr.: Particulier Larsen, Sorø.
- Larsen, R. H. Roesler*, Direktør, cand. pharm.,
Vintappervej 11, Lyngby.
- Larsen, S. B.*, Læge,
Madvigs Allé 15, V.

- Larsen, Sofus*, Ing., cand. polyt.,
Nordgaard, Høve pr. Asnæs.
- Larsen, T.*,
Møllecalle 7, Valby.
- Lauridsen, E. W.*, (S. -25)
Olc Suhrsgade 1, 1., K.
- Lauritzen, A. G.*, Læge,
Vesterbrogade 82, 1., B.
- Lauritzen, C. I. C.*, Lektor, R.,
Sorø.
- Lauritzen, O. W.*,
Adr.: Olc Petersen, Chr. d. 9.s Gade 1, 1., K.
- Laursen, B. E. W.*,
Priorgade 3, Sorø.
- Lausten, V.*, Journalist,
Flensborg Avis' Kontor, Padborg.
- Lautrup-Larsen, A.*, Arkitekt,
Sorø.
- Lawaetz, O.*, cand. pharm.,
Apotheket, Kjellerup.
- Leevy, F. R.*, Politimester,
Nibe.
- Lerche, K.*, Baron,
»Villa Skovly«, Nyborg.
- Lerche, M.*, Læge,
Carlsbergvej 4, Valby.
- Leth, Alexis*, Fabrikant,
Sdr. Boulevard 37, 2., V.
- Levinsen, G. T.*, Forpagter,
Jerstrup pr. Jullerup, Fyen.
- Licht, O.*, Murermeister,
Philippavej 5, V.
- Liebe, P.*, Kasserer,
St. Thomas Allé 3, 3., V.
- Liebmann, A. F. M.*, stud. med.,
Studentergaarden, Tagensvej, N.
- Lillienskiold, E. G.*, Bestyrer,
Philipsdal, Gørlev.
- Lind, A. K.*, cand. jur.,
Skrodhøj pr. Pindstrup.
- Lindegaard, Aage*, Ingeniør,
Apartato 61, Bilbao, Spanien.
- Lindegaard, Axel*, Fotograf,
Østergade 16, K.
- Lindhard, Sten*, (S. 26)
Caroline Amalievej 79, Lyngby.
- Lisborg, E.*, Grosserer,
Smedegade, Slagelse.
- Lisborg, P. D.*, Forpagter,
Rathlousdal, Odder.
- Loehr, C. W.*, Konsul, Fabrikejer, R. p. p.,
Fredericia.
- Loehr, V. Aa.*, Vickekonsul, Direktør, Fabrikant,
Gl. Havn, Esbjerg.
- Lorenzen, Fritz*, kgl. Skovrider,
Skovhuset, Sorø.
- Lorenzen, F. Schultz*, stud. med.,
Prinsessegade 52, K.
- Lorenzen, Poul*, kgl. Skovrider,
Mosskovgaard pr. Skørping.
- Lotz, Erik*,
Skelskør.
- Louw, A. Ch.*, Kontorchef, R. p. p.,
Holmens Kanal 16, K.
- Lund, Børge*, (S. -25)
Baunegaardsvej 21, Gentofte.
- Lund, Børge*, Student, (S. -24)
Østbanegade 111, 4., Ø.
- Lund, Jens*, Student,
Hauchsvej, Sorø.
- Lundgaard, Hakon*, stud. jur., (S. -27)
Nansensgade 71, 2., K.
- Lundh, A. M.*, Apotheker,
Vordingborg.
- Lundh, Karl*, Læge,
Strandvej 19, 2., Str.
- Lyhne, Knud*, Byraadssekretær,
Roskilde.
- Lütchen-Lehn, E.*, Kontorchef,
Ahlmanns Allé 23, Hellerup.
- Lützen, Aa. H.*, Forpagter,
Esromgaard, pr. Esrom.
- Lützen, H.*, Direktør,
Fredericia.
- Lützen, S. H.*, Dommerfuldmægtig,
Korsør.
- Lønøw, Fr.*, Akademigartner,
Sorø.
- Machold, K. S.*, Tandlæge,
Frederiksværk.
- Mackeprang, M.*, Museumsdir., Dr. phil., R., Dm. p. p.
Prinsens Palæ, Frederiksholms Kanal 12, K.
- Mackeprang, Otto*, Fuldmægtig, cand. jur.,
Birkegade 10, 3. th., N.
- Madsen, Ernst*, stud. jur., (S. -27)
Aaboulevarden 4, 3., N.
- Madsen, Karl*, Museumsdir., Dr. phil., K., Dm. p. p.
Sct. Hans Torv 26, N.
- Madsen, Stefan*, Læge,
Nørrebrogade 44, N.
- Madvig-Nielsen, A.*, Grosserer,
Fjords Allé 1, V.
- Malling, P. O. J.*, fhv. Godsejer,
Møllersvej 3, Holte.
- Mandrup, A.* Maskinfabrikant,
Roskilde.
- Mandrup-Poulsen*, Boghandler,
Brønderslev.
- Mandrup-Poulsen, C. E.*, Arkitekt,
Viggo Rothesvej 33, Charlottenlund.
- Marschall, Gunnar*, (R. -27)
Sortedamsdosseringen 73, Ø.
- Martin, E. N.*, Journalist,
Axelhus, Sorø.
- Mathiesen, Albert*, Politibetjent, cand. phil.,
Bakkevej 4, Brønshøj.
- Mathiesen, M.*, Overretssagfører,
Næstved.
- Mathiesen, Vald. H.*, stud. polyt.,
Frederiksberg Allé 6, 2., V.
- Matthiessen, F. C.*, fhv. Lektor, R.,
Sorø.
- Mentze, Ernst*, Kunstmaler,
Peder Skramsgade 1, 3., K.
- Mess, P. C.*,
Adr.: Th. Petersens Eftf., Holbæk.
- Michaelsen, E. V.*, Bankassistent,
Samsøgade 8, Str.

- Michaelsen, Kay*, Fabrikant,
Ydunsgade 4—6, L.
- Michelsen, Erik*, Lærer,
»Villa Vesta«, Selmersvej, Hørsholm.
- Michelsen, J.*, Lektor,
Sorø.
- Michelsen, Kr.*, Ing., cand. polyt.,
Kontaradja, Atjeh, Nederl. Indien.
- Michelsen, M. C. V.*, Ing., cand. polyt.,
150 Avenue Emile Zola, Paris.
- Middelboe, H. Chr.*,
Einsiedelsborg pr. Kappendrup.
- Mikkelsen, Otto*, Læge,
Birkegade 4, 1. th., N.
- Milvertz, Sig.*, Bankassistent,
Søndergade 36, Aarhus.
- Mogensen, E.*,
Havnegade, Korsør.
- Mogensen, Svend O. R.*, stud. jur.,
Gl. Kalkbrænderivej 11, Ø.
- Mollerup, H. A.*, Cand. jur.,
Esperanceallé 5, Charlottenlund.
- Moltke, Otto*, (S. -27)
»Ørumgaard« pr. Daugaard St., Jylland.
- Mortensen, J.*, Lærer,
Trangisvaag, Færøerne.
- Moth, Axel*,
476 Fifth Avenue, New York City, N. Y., U. S. A.
- Motzfeldt, J. K.*,
Dæmningen 12, Vejle.
- Mundt, K. H.*, kgl. Skovrider, R.,
Fredskovsminde pr. Sorø.
- Muus, F.*, Skovrider,
Svenstrup pr. Borup.
- Müller, E. T.*, Sognepræst,
Hatting.
- Müller, Jørgen*, stud. polyt.,
Nørrevold 29, 3., K.
- Müller, L. Haagen*, Provst, Sognepræst,
Vejby.
- Müller, Paul*, Præst, Forstander, R.,
Bernstorffsvej 20, Hellerup.
- Müller, Sv.*, Sagførerfuldmægtig,
Faxe Ladeplads.
- Münster, Sv.*, Forvalter,
Kvægtorvet.
- Møller, Aage*, Inspektør,
Gl. Kongevej 4, V.
- Møller, Ag.*, Læge,
Slotsgade 15, Aalborg.
- Møller, Axel*, Ing., cand. polyt.,
H. C. Ørstedsvvej 66, 2., V.
- Møller, Axel*, Professor, Dr. jur., M. F.,
Holte.
- Møller, C. M.*, fhv. Redaktør,
»Lykkensskjul«, Egely pr. Bryrup.
- Møller, E.*, fhv. Kemiker,
Emiliegade 3, V.
- Møller, Helge B.*, Arkitekt,
Vangehusvej 17, Str.
- Møller, H. H.*, Handelslærling,
Østergade 10, K.
- Møller, Julius*, Magister,
St. Kongensgade 77, K.
- Møller, J. W.*, Kaptajn, R.,
Schleppegrellsgade 1, 1., N.
- Møller, K. S. M.*, Bestyrer,
Sorø.
- Møller, Mogens H.*, stud. jur.,
Regensen, K.
- Møller, P. Holberg*, Kommunelærer, cand. theol.,
Randers.
- Møller, Poul R. G.*, (R. -26)
Adr.: Fru M., Ndr. Frihavnsgade 88, Ø.
- Møller, Rogert*, Bagermester,
Vesterbrogade 30, V.
- Møller, Tage*, Arkitekt, M. A. A.,
Getgatan 38, Limhamn, Skåne.
- Møller, Thorkel*, Arkitekt, M. A. A.,
Skolebakken, Aarhus.
- Mølmark, H.*, stud. jur., (S. -27)
Priorgade, Sorø.
- Mørck, Torben*, (R. -26)
Adr.: Forp. M, Nordruplund pr. Munkbjergby.
- Nagel, W.*, Professor, Dr. med.,
Potsdammerstrasse 121, Berlin 35.
- Nedergaard, Paul*, Præst,
Lykkesholms Allé 2 A, 3., V.
- Neergaard, Erik K.*, (S. -26)
Gasværksvej 15, 1. th., V.
- Neergaard, Ove H. Bruun de*, (S. -26)
Holsteinsgade 7, 3., Ø.
- Netterstrøm, S. E.*,
St. Thomas Allé 3, V.
- Neuhaus, Doron J. B.*,
Adr. ubekendt.
- Nielsen, A.*, Toldmedhjælper,
Egcrnsund.
- Nielsen, C. A.*, Lektor,
Sorø.
- Nielsen, C. F. J.*, fhv. Stationsforstander,
Trautnervej, Sorø.
- Nielsen, C. V.*, Direktør,
Helsingør Væveri, Helsingør.
- Nielsen, Erik*, Officersaspirant,
Overgaden oven Vandet 62, K.
- Nielsen, Edith*, Frk., Student
Alléen 13, Sorø.
- Nielsen, E. Damgaard*, Frk., (S. -26)
Lykkesholms Allé 1 A, St. tv., V.
- Nielsen, E. Thykier*, stud. med.,
Studentergaarden, Tagensvej, N.
- Nielsen, E. V.*, (R. -26)
Adr.: Automobilejer Støvring, Vestergade, Sorø.
- Nielsen, Gregers*, (S. -27)
Handelsbanken, Gl. Torv-Afd., K.
- Nielsen, H. H.*,
Thorslundegaard, Taastrup.
- Nielsen, H. H. S.*, Ing., cand. polyt.,
Amagrebrogade 157, 4., S.
- Nielsen, I. P. C.*, Overjæger,
Svenstrup pr. Borup.
- Nielsen, Julius*, Ingeniør,
Rosenborg Brøndanstalt, Gothersgade 64, K.
- Nielsen, M. Brask*,
Skive.
- Nielsen, N. S.*, (R. -27)
Adr.: Malermester N., Ringsted.

- Nielsen, O. V. Høberg*, cand. pharm.,
Apotheket, Haslev.
- Nielsen, P. A.*,
Andelsslagteriet, Slagelse.
- Nielsen, Sven*, Boghandlermedhjælper,
Ølgod.
- Nielsen, V.*, Forpagter,
Refsvindinge, Fyen.
- Nissen, Aage*, stud. med.,
Ryesgade 131, 2., Ø. (S. -27)
- Nissen, P. D.*, cand. pharm.,
Svaneapotheket, Thisted.
- Norrie, Gordon*, fhv. Stabslæge, K., Dm. p. p.,
St. Kongensgade 92, K.
- Norwin, William*, Professor, Dr. phil.,
Raadhusvej 41, Charlottenlund.
- Nyeborg, H.*, Ing., cand. polyt.,
Amalievej 42, 4., V.
- Nygaard, P.*, Ekspeditionssekretær,
Østbanegade 3, 1., Ø.
- Nyholm, Poul*, Kornet,
Frederiksberg Allé 37, V.
- Nørgaard, L.*, Prokurist,
Amaliegade 41, K.
- Nørgaard, M. A. K.*, Redaktionssekretær,
Howitzvej 23, F.
- Nørgaard, Paul*, Læge,
Borgmestervangen 20, L.
- Nørlund, N. E.*, Professor, Dr. phil. R. p. p.,
Malmøgade 8, Ø.
- Ohrt, F. C. P.*, Dr. phil.,
Islandsvej 67, 1., S.
- Olesen, O. E. A. M.*, Assistent,
Østerbro St., Ø.
- Olrik, H. G.*, Kontorchef, R.,
Sølvgade 40, K.
- Olsen, Aage*, Student,
St. Hansgade 28, 3., N.
- Olsen, B.*, Tømrer,
St. Hansgade 28, 3., N.
- Olsen, Chr.*, Overretssagfører,
Raadhusstræde 5, K.
- Olsen, Chr.*, Kommunalrevisor, R.,
Gersonsvej 55, 1., Hellerup.
- Olsen, I. C.*, Overlærer, R.,
Sorø.
- Olsen, Johs. H.*,
Philipsdal pr. Gørlev.
- Olsen, Jørgen M.*, Godscjer,
Aagaard pr. Gørlev.
- Olsen, J. W. R.*,
Sjællandsgade 9, Fredericia.
- Olsen, Sv. Rerup*,
Adr.: Overlærer Olsen, Sorø.
- Olufsen, A. I. I.*, Læge,
Allégade 37, F.
- Oppermann, A. G. R.*, Premierløjtnant,
Dragerup, Holbæk.
- Ortved, Wilh.*, Ingeniør,
Argentina.
- Otterstrøm, Knud*,
Apotheket, Korsør.
- Ottesen, C. J.*, Fabriksinspektør, cand. polyt.,
Maltegaardsvej 21, Gentofte.
- Overgaard, N. la Cour*, Landvæsenselev,
»Villa Carlis«, Bagsværd.
- Palludan, F. H.*, Bankdirektør, R.,
Varde.
- Palm-Nielsen, K.*,
Bedsted, Thy.
- Palslev, K. V.*, Premierløjtnant,
Østerbrogade 138, 4., Ø.
- Palslev, V. L. C.*, Kaptajn, R.,
Jarmersgade 2, 3., V.
- Paludan, J. T.*, Direktør,
Valparaiso.
- Paludan, L.*, Købmand,
Valparaiso.
- Paludan-Nielsen, O. E.*, Student,
Forhaabningsholms Allé 49, 3. tv., V.
- Panduro, G.*, Læge,
Ringsted.
- Parbst, Victor*, Grosserer,
Vendersgade 10, 1., K.
- Pedersen, Johs.*, Professor, Dr. phil. & theol.,
Stockholmsplads 4, 3., Ø.
- Pedersen, K. E.*,
Aagade 6, Køge.
- Perch-Nielsen, F.*, Trafikkontrollør,
Nykøbing F.
- Perch-Nielsen, Jørgen*, stud. dent., (S. -27)
»Stenagerhus« pr. Taastrup St.
- Perch-Nielsen, T.*, Forvalter,
Flinterupgaard pr. Fuglede.
- Permin, Carl*, Dr. med., R.,
Bøgevej 2, Hellerup.
- Petersen, C. C.*, (R. -26)
Adr.: Købmand Erslev, Slotsgade, Slagelse.
- Petersen, C. S. V.*, Handelsskolebestyrer, R.,
Thorsgade 27, 1., Odense.
- Petersen, E.*,
Argentina.
- Petersen, Einar*, Godsejer, Forstkandidat,
Ødemark pr. Munkebjergby.
- Petersen, Ejnar E. J.*, (R. -26)
Adr.: Smedemester P., Lellinge.
- Petersen, Erik Gundlach*, (R. -27)
N. W. Gadesgade 13, Str.
- Petersen, H. Juul*, Direktør,
Roskildevej 49, 2., Glostrup.
- Petersen, Helge*,
Adr.: Leth Bangs Boghandel, Aarhus.
- Petersen, Johan*, Overretssagfører,
Søndergade 22, Horsens.
- Petersen, K. Wedele*, Forpagter,
Lerbæksgaarden pr. Roskilde.
- Petersen, O. G.*, Professor, Dr. phil., R., Dm.,
Martensens Allé 3, 2., V.
- Petersen, Poul*,
Aaboulevard 17, 2., V.
- Petersen, W.*, Cand. jur.,
Rødby.
- Peytz, E. H. P.*, Student,
Frederiksberg Allé 68, 2., V.
- Peytz, S. C. P.*,
Søgaard pr. Gørlev.
- Poulsen, Chr.*, Tandlæge, cand. phil.,
Slagelse.

- Poulsen, Just*, Overlæge,
Torvegade 17, 1., K.
- Poulsen, N. E. O.*, Amtsforvalter,
Hjørring.
- Poulsen, Niels*, stud. med.,
Parkallé 25, Str.
- Poulsen, P. A.*, cand. polit.,
Sølvgade 104, 3., K.
- Poulsen, P. C.*, Landsdommer, R.,
Østre Landsret, Bredgade, K.
- Poulsen, Vald.*, Overlæge, Dr. med.,
N. Farimagsgade 1, K.
- Prahl, Johan*, Bestyrer,
Danstruplund, Fredensborg.
- Prosch-Jensen, C.*, Skolebestyrer, Redaktør,
Glostrup.
- Qvistgaard, G.*, Sognepræst,
Nr. Lyndelse pr. Aarslev.
- Raaschou-Nielsen, Eleanor*, Frk., Sygeplejerske,
Kommunehospitalet, K.
- Raaschou-Nielsen, Elisabeth*, Frk.,
Sorø. (S. -25)
- Raaschou-Nielsen, H.*, Rektor, R., Dm.,
Sorø.
- Raaschou-Nielsen, Herluf*, stud. med.,
Christianiagade 10, Ø.
- Rahbek, H. M.*, Fuldmægtig, cand. jur.,
Bredgade 40, 1., K.
- Rahbek, I. C.*, Læge,
Faxinge Sanatorium pr. Præstø.
- Rahbek, K. J.*, cand. mag.,
Langgade 11, Valby.
- Rask-Nielsen, H. C.*, Læge,
Kommunehospitalet, Aarhus.
- Rasmusen, I. K.*, Direktør, cand. polyt.,
Korsør.
- Rasmusen, Niels*,
Spjellerupgaard pr. Hyllinge.
- Rasmussen, A.*,
Strandgade 6, K.
- Rasmussen, Erik*,
Adr.: Fru Sagfører Rasmussen, Slagelse.
- Rasmussen, Helmer*, Student,
Dybbølsgade 9, V.
- Rasmussen, Inga M.*, Frk., stud. polit.,
Johannevej 3, Charlottenlund.
- Rasmussen, J. H.*, Ing., cand. polyt.,
Evaldsgade 19.
- Rasmussen, J. J.*, Student,
Frederiksberg Allé 4, 1, tv., V.
- Rasmussen, K. W.*, Ing., cand. polyt.,
Martensensallé 2, V.
- Rasmussen, N. E.*, (R. -25)
Stenmagle pr. Stenlille.
- Rasmussen, N. H.*, Distriktsingeniør,
Havneadministrationsbygningen, Frederikshavn.
- Rasmussen, O. T.*, Sagfører,
Gl. Torv 5, Slagelse.
- Rasmussen, P. S. J.*, Grosserer,
Niels Juelsgade 7, K.
- Rasmussen, R. J. A.*, Student,
Adr.: Fru Fru W. Andréa, Lindegaardvej 11, Chrl.
- Rasmussen, Thea*, Frk.,
Adr.: Brygger Rasmussen, Sorø.
- Rasmussen, Villum Kann*, stud. polyt., (S. -27)
Wiedeweltsgade 35, 2., Ø.
- Raunholdt-Jensen, C.*, Manufakturhandler,
Viskinde pr. Svebølle.
- Rechnitzer-Møller, H.*, Komponist, cand. phil.,
Secstrasse 77, Seeschlöschcn,
Berlin—Friederichshagen.
- Rechtwig, I. L. A.*, Boghandler,
Badstuestræde 7, 1., K.
- Redøhl, A.*, Journalist,
Ørstedsvej 51 A, V.
- Redøhl, Z. V. A.*, Pastor emer.,
Carl Bernhardsvej 11, St., V.
- Reimer, L. A.*, Skoleinspektør, cand. thcol.,
Rahbeks Allé 32, V.
- Richter, A. B.*, Dommer, R.,
Stege.
- Richter, D. F.*, Pastor,
»Villa Sølyst«, Syd Hadsund.
- Ridiger, F. P.*, fhv. Kontorchef, R., Dm. p. p.
Melchiorsplads 5, 4., Ø.
- Riedel, T. G. C.*, Ing., cand. polyt.,
Bernstorffsvej 246, Charlottenlund.
- Rosen, H.*, Lektor,
Sorø.
- Rosen, L.*, Politimester,
Holbæk.
- Rosenberg, P. A.*, Censor, Magister,
Holbergsgade 13, K.
- Rosenquist, S. M. V.*, (S. -25)
Nr. Farimagsgade 11, 1., K.
- Rump, J.*, Ing., cand. polyt.,
Puggaardsgade 2, V.
- Rye, W.*,
Barzena 2174, »Villa Urquiza«,
Buenos Aires, Argentina.
- Ryhøve, F. V.*, stud. jur., (S. -25)
Marievej 1, Vedbæk.
- Rønnow, A. O. K.*, Købmand,
Nygade, Slagelse.
- Røper-Petersen, W. J. B.*, Grosserer,
Kronprinsessegade 26, K.
- Samuelsen, S. G. T.*, (S. -26)
Regensen, K.
- Sand, F. V.*, fhv. Overlærer,
Nørregade 64, Odense.
- Scavenius, S. C.*, Godsejer, cand. jur.,
Klintholm pr. Borre.
- Schierbeck, C. P.*,
»Villa Tatoi«, Viborg.
- Schiøttz-Christensen, H. F. V.*, Herredsfuldmægtig,
Kancelliraad, Lemvig.
- Schiøttz-Christensen, L. A.*, Redaktør.
Nytorv 5, Aalborg.
- Schjødt-Hansen, C. M.*,
Julii 232, Concordia, Argentina.
- Schjødt-Hansen, O. P.*,
Julii 232, Concordia, Argentina.
- Schjærff, P. C.*, Adjunkt, cand. mag.,
Rungsted.
- Schmedes, Holger*, Læge,
Bræstrup.
- Schmedes, Hugo*, Signalinspektør,
Møllegade 4, 4., Aarhus.

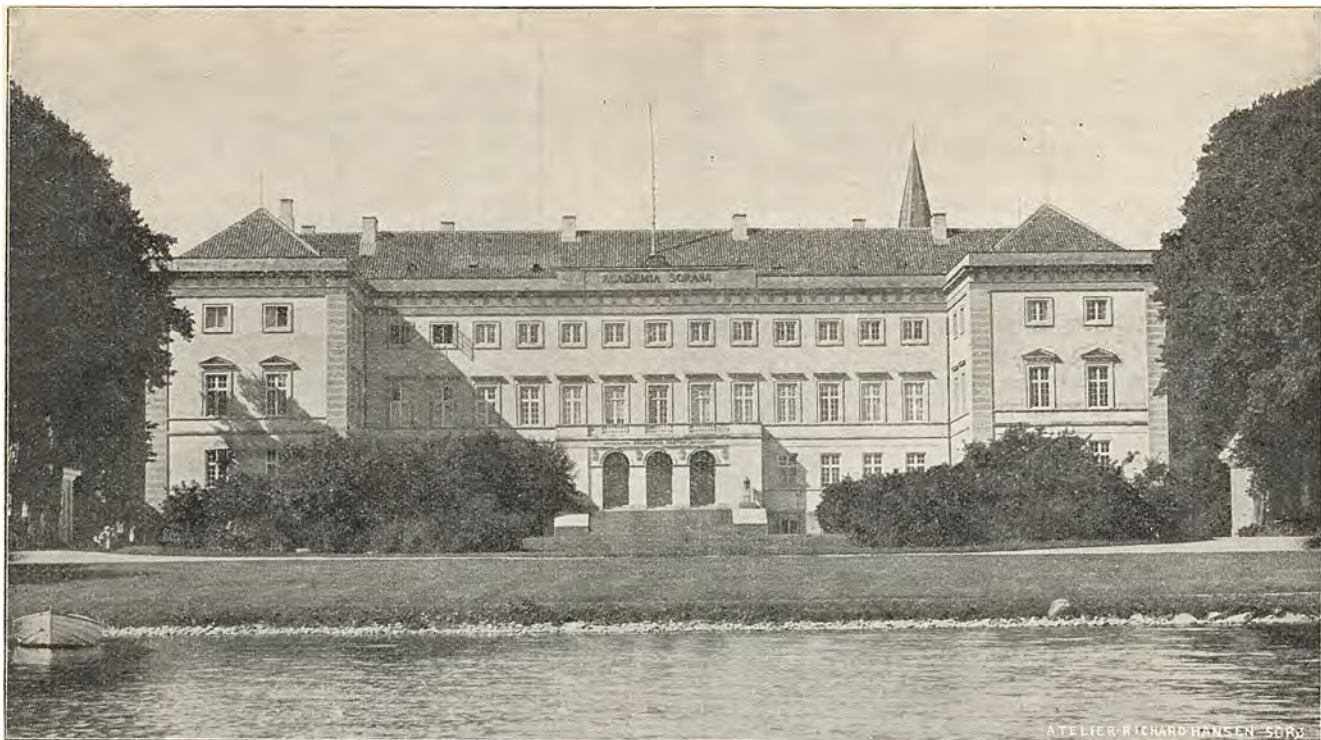
- Schmedes, Otto*, Tandlæge, cand. phil.,
Pilestræde 40, K.
- Schmidt, Sven*, cand. pharm.,
Svinget 18, 4., S.
- Schou, Axel*, Kontorchef,
Ny Vestergade 1, K.
- Schou, Carl*, Ingeniør,
Dronningsgaardsallé, Holte.
- Schou, C. V.*, Ing., cand. polyt.,
Skodsborg.
- Schou, Erik*, Professor, Dr. phil., R.,
Thorvaldsensvej 19, 3., V.
- Schou, H. H.*, Direktør, R.,
Knabstrup.
- Schou, H. W. D.*, Direktør,
Palsgaard pr. Juelsminde.
- Schrader, S.*,
Hesseløgade 3, Str.
- Schrøder, Ove E.*, (R. -26)
Adr.: Kassekontrollør S., Sorø.
- Schrøder, Poul*, (S -26)
Gammeltoftsgade 14, 2. tv., K.
- Schultz, Hans*, Student,
Sølvgade 24, K.
- Schultz, L.*, Inspektør,
Horsens.
- Scherfig, W. H. S.*, Ing., cand. polyt.,
Fugleviglund pr. Bred.
- Schøning, A. H. B.*, Forretningsfører,
Laur. Sørensenvej 12, St., F.
- Sebbelov, Svend*,
Ølandsgade 9, S.
- Sebbelov, V.*, Godsforvalter,
Oreby pr. Saksøbing.
- Segel, K. T. W.*,
Skovgaardsgade 34, Ø.
- Segel, S. C. I. W.*, Student,
Skovgaardsgade 34, Ø.
- Seidenfaden, Gunnar*, (S -26)
Frederiksberg Allé 53, V.
- Sevel, A.*, Fuldmægtig,
Sparekassen for København og Omegn, K.
- Sick, A.*, Bankkasserer,
Ringsted.
- Siersted, C. N. E.*, Herredsfoged, R., Dm.,
Herning.
- Simonsen, Chr.*, Vognmand,
Sct. Hansgade 11, 1., Ringsted.
- Simonsen, K.*, Lektor,
Sorø.
- Simonsen, O. H.*, stud. jur., (S -25)
Willemoesgade 67, 3., Ø.
- Simonsen, Poul*, Direktør, R. p. p.,
Vesterbrogade 175, K.
- Skjerbeck, O. E.*, (S -26)
Livjærggade 33, 2., Ø.
- Skjerbek, Jørgen*, Kornet,
Baadsmadsstrædes Kaserne, K.
- Skovgaard, A.*, Læge,
Ølstykke.
- Skovgaard, Jes*, Lektor,
Kronprinsensvej 24, F.
- Skytte, A.*, Forstander,
Primulavej, Brønshøj.
- Smidt, Chr.*, Forstkandidat,
Giesegaard Skovridergaard pr. Kværkeby.
- Smidt, C. M.*, Arkitekt,
Jernbanevej 9, Lyngby.
- Smidt, M. A.*, Læge,
Lyngby.
- Smith, E.*, Dommerfuldmægtig,
Pandrup.
- Sonderburg, A. N. N.*, fhv. Telegrafist,
Rothsgade 10, 1., Ø.
- Spandet, N.*, Ing, cand polyt.,
Amalievej 13, 2., V.
- Spandet, S.*, Forpagter,
Thurebylille, Thureby.
- Sperling, K. v.*,
Islands Brygge 27, 4., S.
- Spärok, H. R. G.*, Dr. phil.,
»Villa Fredensbo«, Birkerød.
- Späth, A. von*, Fuldmægtig, cand. jur.,
Vesterbrogade 186, 1., V.
- Stage, E.*, Officersaspirant,
Frederiksberg Slot, F.
- Staggemeier, Th.*, Proprietær, Løjtnant,
Rycsgade 23, Aarhus.
- Stavnsbjerg, J. R. H.*, Ing., cand. polyt.,
Hans Egedesgade 7, N.
- Steenberg, H. F. C.*, Kontorchef, K., Dm.,
Mynstersvej 1, 3., V.
- Steenbuch, A.*, Overretssagfører,
Nørre Voldgade 9, K.
- Steincke, K. K.*, Retspræsident, M. L.,
Falkonérgaardsgade 5, V.
- Steinmetz, Ernst*, Tandlæge,
Sct. Thomas Allé 2, 1., V.
- Stender, A.*, Forfatter, cand. jur.,
Ordrupvej 100, 2., Charlottenlund.
- Strarup, A. E.*, stud. jur., (S -25)
Gullfossgade 5, 5. th., S.
- Strarup, B. M.*, Frk., stud. dent.,
Gullfossgade 5, 5. th., S.
- Strarup, C.*, Læge,
Slagelse.
- Stubbe-Teglbjerg, A. M.*, Frk., stud. med.,
Sortedamsdosseringen 49 G, 4., Ø.
- Stubbe-Teglbjerg, C. V.*, Raderer,
Thorvaldsensvej 11, 5., V.
- Stubbe-Teglbjerg, H. P.*, Reservelæge,
Sct. Hans Hospital, Roskilde.
- Stubbe-Teglbjerg, J. V.*, (R -25)
Stubbehus, Sorø.
- Stubbe-Teglbjerg, K. E.*, Student, (S -25)
Sortedamsdosseringen 49 G, 4., Ø.
- Stubbe-Teglbjerg, L. E.*, Cand. theol.,
Gentofte.
- Suenson, M.*, Skibsreder, R., (S -26)
Toldbodgade 2, K.
- Suhr, E.*, Ing., cand. polyt.,
Højdevangsalé 27, S.
- Suhr, H. G.*, Grosserer,
Raadhusstræde 2, K.
- Suhr-Henriksen, P. M. K.*,
Glumsø.
- Sundvig, Frode B.*, (R -26)
Adr.: Kaptajn S., Middelfartsgade 2, Ø.

- Sylow, Chr. E., Arkitekt.
Køge.
- Sylow, P. L. P. G., Direktør, cand. polyt.,
Gothersgade 129, K.
- Sørensen, Emil, Assistent,
Sindssygehospitalet, Riisskov.
- Sørensen, J. Juul, Pastor,
Fælledvej 23, 3. N.
- Sørensen, O. B., Tandlæge,
Nykøbing F.
- Sørensen, Poul Leth, (R.-27)
»Førslevgaard« pr. Fuglebjerg.
- Sørensen, S. P. L., Professor, Dr. phil., R. Dm. p. p.
Carlsbergvej 10, Valby.
- Theilmann, Axel,
Argentina.
- Theilmann, Chr, Ingeniør,
The Anglo Danish Concrete Construction
Co. Ltd., 7—8 Norfolk Street Strand,
London W. C. 2.
- Thielemann, Chr. A., Fuldmægtig,
Danasvej 18, 2., V.
- Thiesen, H. T., Bankassistent,
Nordborggade 12, Ø.
- Thomsen, M. Munck, Fruc,
»Dyssegaard« pr. Ringsted.
- Thomsen, Willy,
Vesterbrogade 50, V.
- Thorgils, K., Student,
Slagelse.
- Thorkilsen, A. M., Kontorchef,
Paludan Müllersvej 9, F.
- Thorkilsen, M. O., Proprietær,
Gundsømagle, Roskilde.
- Thorkilsen, M. P. H., Proprietær,
Søgaard pr. Gørlev.
- Thorkilsen, Th., Dommerfuldmægtig,
Sorø.
- Thorsen, O., Tandlæge,
Vestervoldgade 12, 1., V.
- Thrane, K., Læge,
»Vinhuset«, Møllergade, Svendborg.
- Thron, O. N. W., (S.-26)
Lillerød.
- Thure, H., cand. pharm.,
H. C. Ørsteds Apothek, V.
- Tolderlund, A. F., Købmand,
Præstø.
- Tolderlund, H., Læge,
Horsens.
- Tolderlund, J.,
Argentina.
- Tolderlund, J. C., Dommer, R.,
Viborg.
- Tolderlund, O. W. E., Kontorchef,
Classensgade 19 B, 2., Ø.
- Trautner, H., Amtslæge,
Skanderborg.
- Trolle, Jørgen, Fuldmægtig,
Rygaardsallé 4, Hellerup.
- Trolle, K. H., Direktør,
Gersonsvej 38, Hellerup.
- Truelsen, H. L., Bogholder,
Nyvej 21, Gentofte.
- Tscherning, V., Organist,
Sorø.
- Tønnesen, Poul, Proprietær,
Øbakkegaard, Ballerup.
- Ulrich, Gregers L. B., (R.-26)
Adr.: Isenkræmmer U., Slagelse.
- Ulrich, K., Overretssagfører,
Duntzfeldts Allé 14, 2., Hellerup.
- Ulrich, N. B.,
Stenstrup pr. Skjoldemose.
- Ulrich, O. Sparre, Boghandler,
Helsingør.
- Ussing, V., Thorlacius, Underinspektør v. Kobberstik-
Lykkesholmsallé 35, 2., V. [samlingen
- Waagstein, Leif, (S.-25)
Vesterbrogade 103, V.
- Waarst, Aage,
Staldgaardsgade 10, Randers.
- Waarst, C. R., Ingeniør,
Vesteraagade 26, Aalborg.
- Waarst, Harald, Dommerfuldmægtig,
Sæby.
- Waarst, Thorkild, cand. jur.,
Sortedamsgade 9, 3., N.
- Wagner, K. H., (R.-25)
Møntergade 22, K.
- Wagner, L., Kontorchef,
Handelsbanken, Frederiksberggade, K.
- Valentiner, K. G., Student,
Vasebæksgaarden, Køge.
- Wamberg, H. N. I., Oberstløjtnant, Direktør, R., Dm.,
M. f. D. R., p. p.
Rathsacksvej 8, V.
- Wass, B. L., Student,
Pilestræde 26, 3., K.
- Vedel, A., Kammerherre, Amtmand, K., Dm. p. p.,
Strøby.
- Wedell-Wedellsborg, E., Baron,
Williamsborg pr. Daugaard.
- Weilbye-Jensen, Jørgen, (R.-27)
Stationen, Sorø.
- Weisman, Carl,
Edwardsgade, Odder.
- Wengel, H. I., Groserer,
Bredgade 28, K.
- Wengel, Joh., cand. pharm.,
Apotheket, Ringsted.
- Wentzel-Froberg, E., Student,
Aunsøgaard, Svebølle.
- Werner, Mogens, (R.-25)
Bredgade 3, Slagelse.
- Wesche, Emil, fhv. Adjunkt, cand. polyt.,
Gaasebækvej 22, Valby.
- West, A. J., Rektor,
Statsskolen, Tønder.
- Westergaard, Frode, (R.-25)
Christiansvej, Sorø.
- Vestergaard, R. Faber, stud. med.,
Studentergaarden, Tagensvej, N.
- Wiboltt, A., Direktør, Købmand,
Nakskov.
- Viderø, K., Student,
Nansensgade 66, 4., K.

Wieboltt, E., Premierløjtnant,
Sct. Annægade 3, K.
Wielandt, Aage, Forstuderende,
Dr. Priemesvej 6, 1. th., V.
Vindelbro, Ingeborg, Frk.,
Vesterbrogade 110, 3., V.
Winther, Chr. P., Provst, Sognepræst, R., Dm.,
Østerbrogade 84, 3., Ø.
Winther, John, Grosserer,
Rørholmsgade 14, K.
Winther, T. C., fhv. Sognepræst, R.,
Korsør.
Wissing, N., Repræsentant,
Hulvej 24, Horsens.
Wittrup, G., Student,
Adr. ukendt.

Wiwel, J., exam. pharm.,
Rørholmsgade 14, St., K.
Wodschow, P. H., Maskinfabrikant,
Vodroffsvej 56, V.
Volten, A., mag. art.,
Valbyvej 28, Slagelse.
Worm, Jørgen B.,
Frederiksberg Allé 6 B, 3., V.
Worm, N. Buemann,
Adr.: Købmand Worm, Skive.
Worsøe-Andersen, A. J., Journalist, cand. phil.,
Møllegaarden 2, 2., Aarhus. .
Øllgaard, A. V., fhv. Lektor,
Kastanievej 19, St. tv., V.
Ørkild-Hansen, A., Overassistent,
Carl Bernhardsvej 9, 3., V.

(S. -26)

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 4

April 1928

SORØ SKOLES SOLDATERKORPS

Af Lektor Chr. Lauritzen

Korpsets Historie er lidt af et Eventyr. En Tanke, undfangen af en 15 Aars Dreng, greben af Kammeraterne i gamle 2. og 3. Klasse (nu 3. og 4. Mellem-skoleklasse), en uforsagt Komité af Drengene, som traadte frem for den »strange« Rektor *Blichert*, en forstaaende Rektor, som sagde Ja med et muntret Glimt i Øjet. De to følgende Rektorer ydede Korpset al ønskelig Bevaagenhed, og den sidste, *Raaschou-Nielsen*, ydede det tilmed sin Støtte ved »at tage med ud«. Den Modstand, som er nødvendig for sund Udvikling af en Sag, var de ældre Klasser og enkelte Lærere saa venlige at præstere.

Naturligvis maatte Udviklingen gaa i Bølgeform. Der var Tider, hvor vi var højt oppe, og i saa Henseende bør vel Aarene omkring 25 Aars Jubilæet særlig fremhæves. Der var ogsaa sløje Tider, hvor det kneb med Medlemstallet. Cykler, Automobileer og Films har været alvorlige Konkurrenter; det er indrømmet vistnok, at Korpset som Modvægt har sat Rekyldeling, Artilleri, Brobygning, Madlavning, Ambulance o. a. Musikkorpset dannedes ligesom Hovedkorpset ved Drengenes eget Initiativ. Der kom Skub i det, da *Brincker*, *Rosenkjær* og Kammerater »slog paa den store Tromme«; Kulminationen indtraf ogsaa her omkring 25 Aars Jubilæet. Men nu har Musiken været næsten uddød i flere Aar. Kun ved den nuværende Forstanders, Adjunkt *Bohns* utrættelige Energi er det

lykkedes i Efteraaret at faa begyndt igen, og det har været mig en stor Glæde i Vinter paany at komme til ugentlig at indøve et Orkester. Vi drager i Foraaret

Musikkorpset 1913

ud med 10 Messingtudere i Spidsen, og naturligvis er en Vinters Øvelse kun en Begyndelse; men Hornene bliver dog rørt paany.

Men har nu Korpset stadig Eksistensberettigelse? Spørgsmaalet blev stillet første Gang af en Kollega for flere Aar siden under denne Form: »Er det egentlig ikke blot til Morskab?« Jeg svarede omgaende:

»Jo; blot til Lyst«. Men mit Svar var ikke helt korrekt. Drengene kommer jo rundt i de sjællandske Landskaber og ser dem under en ny Synsvinkel. Smaa Taler og Foredrag bidrager deres til at udvikle Fædrelandskærligheden. Alligevel har jeg personlig haft mine Anfægtelser. Jeg er ivrig Spejder, og det kan ikke

Parade paa St. Frederikslund 1913

nægtes, at Spejderidrætten, dreven paa rette Maade, byder sine Dyrkere mere end Korpset. Der er imidlertid det at bemærke, at Spejderidræt kræver megen Tid og megen Ihærdighed, og det egner sig derfor kun for de faa. Korpset derimod kalder paa alle og stiller forholdsvis smaa Fordringer til sine menige Deltagere. De to Korps udfylder derfor godt hinanden, og nogen Konkurrence mellem dem mærkes ikke. De ivrigste er Medlemmer af begge. Og naar Soldaterkorpset rykker ud, saa rives baade Dreng og Tilskuere med af en egen Stemning, som ikke kan frembringes paa anden Maade, og som har Rod dybt nede i Drengekaraktren.

Derfor siger jeg stadig: *Leve Soldaterkorpset!*

TO HIDTIL UKENDTE VISER AF SOPHUS SCHANDORPH

Ved *H. G. Olrik.*

(Sluttet.)

Medens Schandorphs Mindesang, hvori der sluttes lig foreslaas et Hurra for »vor splinternye« Forening, sandsynligvis er skrevet til den første Klubaften i »Mnemosyne«. er det ikke saa afgjort, naar den anden af hans Viser er benyttet — om paa et senere Tidspunkt ved samme Lejlighed eller først en følgende Mødeaften. Medens det er mindre sandsynligt, at Schandorph til samme Gilde har skrevet to Viser, er der mere, der taler for, at hans første Vise har moret Kammeraterne saa meget, at han er bleven opfordret til at skrive dem en ny til næste Sammenkomst — og den har vist ikke skuffet dem! Den gengives her efter den bevarede, samtidige Afskrift.

TILBAGEBLIK

Mel.: Danmark, dejligst Vang og Vænge.

Lad os atter Tanken sende
Til det gamle Soer
(Husk, at *Lars* har sagt om hende,
At hun var vor Moer).
Lad os mindes nu de Gjæve,
Som med Spanskrør eller Næve
Banked i vor Ungdomsgrønhed,
Sands for klassisk Skjønhed.

Husker Du, naar fra Katheder
Pius, favr og fin,
Læste Visen om »Hr. Peder«
Højt til Klassens Grin,
Og naar *Gødske* Dithyramben
Sang i Takt med Fodens Stampen,
Og da *Assens* højt med Skjælden
Jonas gav paa Bællen?

Hvide Bænke! hvorpaa mange
Buxer vi har slidt!
Mørkegrønne Borde lange,
Fyldt med Knivens Snit.
Skoma'r *Bangs* den blide Hvæsen,
Udstødt gennem Kæmpenæsen,
Og hvad ligner Stribens Rødme
Disse Minders Stemme?

Ja, hvad ligner Minders Sødme
Fra vor Barndoms Dag?
O, hvad ligner Stribens Rødme
Paa en barnlig Bag!
Hvor den stod som Mindesmærke
Om de Hesselkjæppe stærke
Der, saasart vi var forkerte,
Os Ethik docerte.

Lad os ogsaa mindes *Studen*
Naar hans Flammeblik
Ramte Synderen fra Ruden,
Naar en Lur han fik
Dysset ind af lumre Luft,
Som ei ligned Blomsterdufte,
Men som kom af Vinde sagte,
— Mest af Kaal frembragte.

Lørdag Aften! før Du skued
Har vor Taare tidt,
Naar vor Karakter den hued
Tykke Fatter skidt,
Men iaften skue skal Du
Et gevaldigt Kæmpeknald, Du!
Hvor vi Martyrkronen rækker
Staklen, som sig brækker.

NOTER

I den Vise af *Lars Fabricius Toft*, som formodentlig har indledet »Mnemosyne«s Stiftelsesfest og er optrykt i Sorø Bladet, 13. Aarg. Nr. 2 (Febr. 1928), omtales Sorø traditionsmæssigt som Moder Soer eller Sora. Det er hertil, der hentydes i Tilbageblik's 1. Strofe, og som medfører, at man kan tidsfæste denne Sang som i hvert Fald afsunget første Gang efter den Toftske Vise.

2. Strofe:

Pius var Øgenavn for *Jacob Frederik Ingerslev*, Adjunkt i Sorø 1847—1855 og derefter Præst henholdsvis for Ulvborg og Raasted Sogne i Ribe Stift 1855—1863, for Vestervig og Agger i Aalborg Stift 1867—1876 og for Kundby Sogn i Sjællands Stift fra 1876 til hans Død i 1897. »*Pius* var,« oplyser *Alexis Leth*, '»vel lidt, fordi han ikke pryglede som de andre Lærere, og dog kunde han holde Respekt om sig — ingen gjorde Grin med ham!« Schandorph har dog alligevel været med til at lave Halløj med den skikkelige

Ingerslev, som øjensynlig har lidt af den Lyst til at læse højt for andre, der ikke altid møder Forstaaelse. Om Adjunkt Ingerslevs Oplæser-Evner hedder det i hans Svigersøn, Lærer J. O. Hansens Mindeblade i det sidst udkomne Bind af *Minder fra gamle grundtvigske Hjem*, VII B., 1927, S. 178, at under et af Oehlenschlägers Besøg i Sorø fik Ingerslev en Dag i Digterens Nærværelse Lejlighed til at læse en af Danedigterens Tragedier højt for Klassen, »hvad der nok i høj Grad skal have fornøjet Oplæseren og Digteren« — men maaske ikke netop Drengene. Adjunkt Ingerslev boede i 1850 paa Storegade (Matr. No. 92) men i 1855 i Baggade (Matr. Nr. 67); hun havde naturligvis Drenge i Huset, men ingen af den Schandorph-Toft-Zøylnerske Kreds. Derimod har Alexis Leth trofast bevaret et af Niels Engbergs Rimerier om de slemme Drenges Aftenspiloper i Baggade, hvor de morer sig med at banke paa skikkelige Folks Vinduer og faar Straffen — i hvert Fald i første Omgang — draget over paa den uskyldige Adjunkt Ingerslevs — alias Pius' — Hovede:

Det banker paa Ruden: tik — tik — tik —
saa kommer den yndige Madam Sick;
hun aabner Vindvet og sprøjter Vand
men rammer Pius, den fromme Mand.
Hr. Pius ganske forfærdet staar;
Madam Sick hun lukker sit Vindve og gaar.

— — —
Men Pius lover de Drenge at exe,
fordi de drilled den gamle Hexe.

Ved Gødske sigtes naturligvis til Adjunkt *Philip Christian Gøtzsche*, i Sorø 1845—54, derefter Sognepræst for Næsby-Tyvelse til 1870 og for Munkebjergby-Bromme Sogne til 1880, medens Adjunkt *Rasmus Winther Assens*, den bekendte Pryglelærer, virkede i Sorø fra 1847 til 1857 og efter at have været Præst i Staby og Madum i Ribe Stift til 1867 endte som Præst for Græsted-Maarum, i hvilket Embede han døde 1896. Hos ham havde af »Mnemosyne«s Medlemmer baade Lars Toft og Brødrene Zøylner været i Huset, og først med den længstlevende af disse, Grosserer Joh. Zøylner, uddøde det personlige, usvækkede Minde om Assens' Pryglerier — og om hvordan der til hans Elevers og især hans Pensionærers usigelige Glæde en Gang blev en Standsning deri, fordi Adjunkt Assens havde faaet en Sygdom i den højre Haand, noget Excem eller sligt, som medførte, at han skulde gaa med Handske paa og i den Tid ikke maatte bruge den til at slaa med! Den Omgang han har givet *Jonas Poulsen*, født 1836, Student fra Sorø 1854, død som Højesteretsassessor 1914, maa have været særlig kraftig, siden den udgjorde et fremhævet Punkt blandt Minderne om dem, der havde »faaet paa Bællen« af Assens.

3. Strofe:

Ved *Skoma'er Bang* betegnes Overlærer *Jacob Henrik Bang*, i Sorø fra 1843 til hans Afgang i 1883.

5. Strofe:

Studen er Andreas Emil Liebenberg, i Sorø som Lærer fra 1841, i 1867 kar. Overlærer og fra 1845 tillige Inspektionshavende i Læsetiden. Han faldt død om paa Kathederet 14. Jan. 1869, just som en af Klassens Drenge var kaldt op for at faa en af Studens klangfulde Lussinger.

6. Strofe:

»Tykke Fatter« er naturligvis Professor og senere Etatsraad *E. F. C. Bojesen*, Skolens Rektor 1843—1863. Hos ham stillede alle Skolens sorte Faar Lørdag Aften og fik deres Spanskrørsprygl for Anmærkninger og daarlige Karakterer

i Ugens Løb — et Forhold som Schandorph har viet et helt Vers i sin Sang til Sorø-Turen 30. Juni 1867 (Sor. Samf.s Sange, 3. Samling 1916, S. 92), hvis Indhold i det hele taget er en lidt afklaret Gentagelse af hans »Tilbageblik« fra 1858.

Naar der i Schandorphs Viser saa tidt er Tale om »de Hasselkæppe stærke«, er dette ikke uden Grund. *Cai de Saint Aubain* fik en Dag af Adjunkt Assens Befaling til at stille hos ham med en Hasselkæp, som Delikventen selv skulde skære — »saa tyk som min [o: Assens'] lille Finger, kort sagt passende til din Podex!« Intet Under at der lød et Hurraraab over hele Skolen, da det en Dag rygtes, at Assens var blevet Præst.

TO MEGET UNGE SORANERE

Vi præsenterer her den største og den mindste af Beboerne af det nye Alumnat i »Stemanns Vænge« for deres ældre Kammerater. Saadan ser altsaa Sorødrengene ud nu om Dage — der er vist iøvrigt ikke stor Forskel paa dem og os andre, da vi var i den Alder og havde den sjældne Lykke at blive sat i Skole i Sorø.

De to unge Kammerater ser heller ikke ud til at fortryde deres Anbringelse dernede — den ene af dem er vistnok sin Klasses Duks; kan nogen bestemt sige, hvem af de to?

„HOLIHETAKS“, EN SORANSK HULEKLIKE

Den mest intensive Glæde og Lykkefølelse, som Sorø skabte os i Drengenaarene, var uden Tvivl, naar vi — som Jacoba Jessen sang paa Nørrebro i sin Tid »Vend tilbage til Naturen« — lod Skolen bag os og aldeles hengav os til den soranske Natur. Jeg ved ikke om der bygges Huler mere, men i vor Tid var der endnu adskillige og netop disse Huler bragte os i Kontakt med Naturen og gav Drengefantasier Plads og Raaderum, ligesom Kammeratskaber der kunde dyrkes fri for alle Baand og Konveniensen.

Vi var 10 skolesøgende Elever, som dannede Klike og gik i Gang med at bygge Hulc. Vi fandt en vel-egnet Plads i en Granskov i Sønderskoven, ret til højre inden man fra Fægangen kommer ud paa Store Lade-gaards Jorder. Det blev efter det traditionelle soranske Hule-Byggesæt: en Alen ned i Jorden, Resten over Jorden, Vidier med indflettede Grankvistc, tættede

med Mos, Ler og Jord. I hver Væg et diminutivt Vin- due til Udkig, i Loftet et Røghul. Paa Gulvet Hø fra den nærmeste Eng. Hvilket herligt Kig fra den lig- gende Stilling paa Hølejet gennem Røghullet, Gran- toppe i blød Vuggen og ovenover de drivende Skyer paa den sommerblaa Himmel; naar dertil Høets egne, narkotiserende Duft havde udøvet sin Virkning, saa var Skolegang, Lektier og Snyderes Overmagt Tilskik- kelser paa betydelig Afstand, om ikke glemte! De stærke Dufte af Hø og Gran, det var vor første Be- kendtskab med bedøvende Midler; under Virkning heraf faldt vi hen i drømmende Døs i Naturens gæst- frie Favn. Om Hulelivet som saadant er der tidligere fortalt her i Bladet; vort faldt sammen med Normen, her røg vi i Smug, her kogte vi underlige Retter, som vilde være selv Escoffier ukendte, og her svælgede vi den Lektüre, som vi ikke vilde vise frem i Dagens fulde Lys, Romaner à la Dekobra; hed de ikke »Sove- vognenes Madonna«, »Lady Dianas sidste Kærlighed« eller »Mit stakkels Hjerte«, saa var til Gengæld Skrivemaaden saa meget elendigere men nærmere vor Drengeforstaaelse! Naar man kom hjem fra Hulen, var man ør i Hovedet som efter en Rus.

Hulen hed »Holihetaks«, vore Fornavnes Initialer havde sammensat dette Navn. Jeg ved, hvad det ene H. staar for, nemlig for Henning M., men hvem markerer det andet H? En Holihetaks kan maaske hjælpe mig, saa at jeg kan faa Listen komplet.

Et Middagsblad har fornylig diverteret sine Læsere med nogle Artikler om de krigsførendes Spionage i København under Krigen og om de Coder, som der- under anvendtes. Det har frapperet mig, hvor meget disse Spioners enkle Codesystemer lignede Holihe- taksernes. Selvfølgelig havde vi en Code! Der var me- get at meddele hinanden, vi boede jo i 4 forskellige Pensionater og undviede, saavel Kammerater som Læ- rere eller Pensionatsfolkene, maatte intet kende til vort Huleliv endsigte Hulens Beliggenhed. Naar en Hule var opdaget, blev den rømmet af Beboerne! Jeg ved ikke, hvordan det kan være, men Codebrevene blev altid skrevet i Timerne, om det var, fordi det var mest spændende, eller fordi vi havde mest Ro dertil, ved jeg ikke, og blev da et Brev konfiskeret, maatte man være dødsikker paa, at dets overordent- lig vigtige Indhold ikke faldt i urene Hænder! Hvert Bogstav stod i vort selvavede Codesystem for det næste i Alfabetet, det var uhyre let — naar man vid- ste det! Men vi skiftede, senere stod det for det fore- gaaende Bogstaver eller to Bogstaver efter. Vi havde alle efterhaanden en vis Færdighed i at skrive og læse disse Breve. At enkelte Breve faldt i uvedkommende Hænder, var os egentlig kun en Fornøjelse, thi de forstod intet, og vi blev selv mere »mystiske« i de andres Øjne — og det er vel nok noget, der er attraa- værdigt.

Da Sommeren 1909 gik paa Hæld, inviterede vi vore Pensionatsværter til Holihetaks; Sæsonens Slutning blev fejret ved *Chocoladedrikning!* At Hulen dermed var viet til Undergang kunde ikke tydeligere demon- streres.

Det næste Foraar byggede vi en Kraal ved Tuel Sø i et Krat nedenfor nogle Brinker nær Pedersborg. Der- til brugte vi udelukkende Vidier og Siv. Det gav en

meget smuk Kraal-Hyde. Udenom byggede vi paa rig- tig Neger-Maner Palisader, ogsaa flettede af Vidier og Siv. Foran Hyttens Dør i aaben Luft men inden- for Palisaderne opførte vi et Ildsted i Sten. Denne »Hule« var meget flottere end den første, i Virkelig- heden ganske malerisk, vi kaldte ogsaa den »Holihe- taks« endskønt Kliken ikke var ganske den samme som det foregaaende Aar, men vi fandt en Klang i Navnet, der alluderede til noget »helligt«. Kort efter Hyttens Bygning blev den opdaget af »Den sorte Haand«, som selv paa Skolen sendte os mystiske Breve. Vi fandt dem — og optog dem i Kliken, saa kunde vi blive ved Hytten! De blev indviede i vor Code, medens deres Navn »Den sorte Haand« over- gik til hele Kliken. Kun Hytten beholdt sit Navn, som ingen af os dengang har drømt om at se paa Tryk.

Det næste Aar blev de fleste af os Alumner, og dermed opløstes det oprindelige Holihetaks Hule- broderskab. Der var naturligvis andre Klikere, men om de havde Coder, erindrer jeg ikke. I min Klasse var der derimod et Par Tvillinger, som havde nogle gan- ske faa Særord, som de benyttede mellem sig, særlig som Advarselstegn. En af vore Lærere havde fundet ud af dette og troede, at det drejede sig om et Tvil- lingsprog. Han bad dem ivrigt udlevere deres Særord til ham, de gav ham de tre Ord, de havde — men af gode Grunde ikke mere. Læreren troede nu, at de blot ikke vilde røbe deres hemmelige Sprog og udlo- vede derfor en Appelsin til hver af dem for hvert Ord, de udleverede. Tvillingsproget gik derefter ind i en enestaaende Nydannelsesperiode, som først fik en Ende, da Tvillingernes kom paa Komædie. Man har tit gjort Tvillinger skammelig Uret!

Louis E. Grandjean.

JYSK SORANERFÆRD

Man maa lade de nordjydske Soranere, at de er et leven- de Folkefærd. De Sammenkomster, der, takket være Redaktør L. Schiøttz-Christensens og andres Initiativ, har fundet Sted i de senere Aar, er vist ret enestaaende og spe- cielle for denne Egn. Og da Soraner-Bladet vaagent følger de gamle Drenges Færd ude i Livet, bliver der i dets Spal- ter vel en lille Plads for et kort Referat af Festen forrige Sommer paa Herregaarden Pandum ved Nibe.

Anledningen til denne Sammenkomst var iøvrigt lige saa ejendommelig som sørgelig. En Fætter til Fru Lektor Mat- thiessen, Sorø, omkom ved en Automobilulykke paa Ma- riager-Randers-Egnen, og ved Begravelsen i Randers traf Godsejer Egenfeldt-Nielsen fra Pandum, der før har haft gl. Soranere samlet til Sankt Hansfest paa sin Gaard, sam- men med Lektor Matthiessen, der næppe var længe om at gaa i Godsejerens Ruse med den fristende Mading: Sommer- sammenkomst paa Pandum førstkommende Fredag.

Bavnerne brændte, Budstikken gik, og Telefonerne kimedede i det ganske Nordjylland fra Mandag til Fredag, og ved 6-Tiden samledes paa Pandum en Snes Soranere fra sidste og første Kvartdel af forrige og dette Aarhundrede. Og der gik et Forventningens Gisp gennem Forsamlingen, da Lek- tor Matthiessen blev ført ind af Værten for at præsenteres for de gamle Dreng. Var det nu den gamle fornøjelige, altid smilende Mahøk fra Drengæarene, han, der kunde

smække sig ned paa det første det bedste Skolebord i Klassen, sludre løs med sine Drengene og fylde Klasselokalet med sin glade Latter det første af Matematik- eller Fransktimen? Eller havde Aarene gjort ham sur og rynket i Masken, saa han ikke længer kunde le sig ind i glade og unge Menneskehjerner? Eller var han blevet Samfundets velmeriterede Aftægtsmand med Ridderkors paa Bringen og Højtidelighed og Værdighed i Stemmen? Ja, nu skulde det vise sig!

Og saa fyldtes Salene i samme Nu, han traadte ind, med hans Latter, der duredede som Fossen, trillede som Lærkekvidderen i Vaar, og midt i det hele stod vor egen kære Møk med den hvide, bølgende Manke om sit Solansigt, det varme Smil og de gode Ord, der tog os een efter een ind i hans brede Faderfavn, fordi vi var »hans Drengene«.

Jeg skal springe vor elskværdige Værts knippelfine Middag over, thi dette skal ikke være oehenschlägerske Ædebrev. Jeg skal heller ikke trætte Soraner-Bladets Læsere med Referat af al den Kongerøgtelse, der blev afbrændt for vor ukronede Konge fra Drengaaarenes fagre Dage; lige saa lidt som af Lektor Matthiessens hjertevarme og hjertevarmende Ord til os skal omsættes til ildelugtende Trykkerisværte. Nej, jeg skal nøjes med i fattige Ord at slaa fast, at Moder Soer's Aand svævede den Dag over Vandene, og det var et helt Soranerfolk, der slog paa Skjoldene

og hyldede sin Høvding. Og den Mand, Godsejer Egenfeldt-Nielsen, hvem vi nordjydske Soranere ene kan takke for denne Oplevelse, skal hilses med den Virak, som han saa ærlig har fortjent.

Dagen efter bilede Lektor Matthiessen til Aalborg, til Doktor Bryders i Birkelse, til Realskolen i Fjerritslev og havnede til sidst i Andrup Bjerge ude ved Jammerbugten, hvor en Søster »laa ved Havet«. Det blev en Storm af Latter og godt Humør over Hanherrederne, som sagde Sparto til vore berygtede Efteraarstorme. En Frue, der kom ud for denne Sommerstorm, erklærede bagefter, at det snurrede inde i hendes Hoved, som om en Fordmotor ustandselig blev startet.

Men, om ikke før, saa er vor kære gamle Lærer sikkert gaaet i Ro, da han nærmede sig Hadsten, hvor det gribende Gensynsmøde med Fru Tjim skulde finde Sted efter Skudagene paa Pandum og i Hanherred.

»Kør!« brølede Mahøk til Chaufføren, da lokkende Stemmer paa Falderebet i Fjerritslev foreslog et Telegram til Hadsten om, at han desværre ikke kunde komme. Og Rædsel stod malet i alle hans kære, levende Ansigtstræk, for han havde set »den skindbarlige« selv.

Og den skindbarlige var ingen ringere end

B. Thorlacius Ussing.

SORANER-RUSSERNE 1857

Staaende:

N. Chr. Friederichsen,
F. V. L. Bentzen,
A. Winding,
H. C. Zeuthen,
S. M. Jørgensen,
Fr. Zeuthen.

Siddende:

E. P. U. Arendrup,
Ph. Schou,
C. H. Saraun,
P. E. Koenig,
V. B. Poulsen.

Det ovenstaaende Billede af Sorø-Studenterne 1857 — vistnok det ældste Studenterbillede vi har — er gengivet S. 24 i Biskop Götzsches Bog om *Frederik Zeuthen*, som er anmeldt i Soraner-Bladets Februar Nr. iaar, men den nævnte Monografis Forfatter har ikke ulejlighet sig med at faa oplyst og anført Navnene paa de paagældende. Dette har ogsaa vist sig ikke at være helt let; men ved velvillig Hjælp af den ældste nulevende Soraner, fhv. Amtmand, Kammerherre *Johan*

Hoppe, der er Student fra 1859 er de enkelte Medlemmer i Gruppen nu identificerede. En og anden vil forsværge, at dette er et Rushold — unge Mennesker i Alderen fra 17—21 Aar — men saadan saa altsaa Ungdommen ud for 70 Aar siden, og den har ikke følt sig mindre ung end Russer nu om Dage; det staar bl. a. at læse i Fr. Zeuthens Breve fra hans københavnske Ungdomsaar, hvor af der i Bogen om ham er aftrykt et Par

hgo.

SORANSKE PENNE

H. G. Olrik: Om Ingemanns Morgensalmer. Danske Studier. 1928.

I en tidligere Afhandling i Danske Studier om Ingemanns Sang »Fred hviler over Land og By«, berøvede H. G. Olrik os den gamle Forestilling om, at dette Digt var i særlig Grad inspireret af den soranske Sommeraftenidyl, idet han paaviste, at Digtet formentlig er skrevet, inden Ingemann kom til Sorø. — Som Bod for dette Ran har H. G. Olrik nu i samme Tidsskrift offentliggjort en Studie over de Morgensalmer, som Digteren skrev i sin allerførste Sorø-Tid, og som blev »det gjenoprettede Sorø-Academies Førstegrøde«. Effertidens Litteraturkritikere har ikke sat disse Salmers digteriske og religiøse Værd synderlig højt, — især fordi man har bedømt dem i Forhold til Ingemanns berømte Morgensange fra 1837. Olrik anfører de forskellige Kritikers Udtalelser, — dog ikke Troels-Lunds; denne kalder dem »nette, men ubetydelige, sammenlignet med, hvad han senere selv formaaede«. Forf. ændrer vel ikke noget ved denne Opfattelse, men det fortjenstfulde i hans Afhandling ligger i, at han paa Grundlag af en udtømmende og grundig Behandling af Kildematerialet redegør for de Forhold, hvorunder Salmerne blev til, og baade herved og ved at fremhæve, hvad de betød for Samtiden, giver han dem en retfærdigere Bedømmelse end den, de har faaet af Effertiden. Det følte nemlig af Samtiden, at Ingemann i disse Morgensalmer havde anslaaet Toner, som var nye og forskellige fra dem, der var almindelige i Datidens religiøse Digtning. Ingemann havde med dem — som Olrik skriver — efter Evne gjort en Indsats i dansk Salmedigtning paa en Tid, der i saa Henseende endnu var gold og begyndte at lide under sin Goldhed, og det af saa meget mere Betydning, som disse Salmer netop ikke var Litteratur, men var bestemte til at synges og straks blev sungne. De ikke-soranske Kritikere har naturligt ogsaa overset det, at disse Salmer har haft en opbyggelig Virkning paa mangfoldige af den gamle Skoles Sønner, der Aar igennem har sunget dem ved Morgenandagten, hvad der sikkert med Rette fremhæves af Olrik. Enhver Soraner vil uden Tvivl ved at læse H. G. Olriks interessante Afhandling genopleve noget af den Lovsangsstemning, der hører med til vore kæreste Sorømindre.

Ved Skildringen af den Strid, som Ingemanns Morgensalmer forvoldte, har H. G. Olrik tillige givet et værdifuldt Bidrag til Belysning af Personer og Forhold ved det nye Sorø Akademi.

Olaf Carlsen.

SØRGMUNTRE BETRAGTNINGER

Naar *Grandjean* siger, at det soranske Sammenhold er blevet en Fiktion, vil det sikkert rejse mange Protester, men hvem kan møde med Beviser paa det modsatte? Dog mener jeg at kunne give et.

Vort Studenterhold (1911) blev ved Rusgildet paa Parnas enig om at mødes i Sorø hvert 5te Aar, og de tre Sammenkomster vi siden da har haft, har alle været meget vellykkede, de hører i alt Fald til nogle af mine bedste Minder fra Sorø. Og jeg ser deri et godt Bevis paa Sammenhold og Kammeratskab.

Ja netop Kammeratskab, det er det, der er Grundlaget for Sammenholdet, og det er efter min Mening det, man efterhaanden savner i Soransk Samfund.

Jeg har i mange Aar hørt til den »faste Stab«, der mødte til alle Sammenkomster, ganske vist ikke som ydende, blot som menig Deltager. Men dem skal der dog ogsaa gerne være nogle af. Men de senere Aar har jeg kun været der en enkelt Gang, og jeg skal gerne sige hvorfor:

Jeg savner den gamle kammeratlige Tone over Sammenkomsterne. Rusgilderne er blevet »officielle« Festligheder med højtidelig »Rusmodtagelse« o. s. v. Nydeligt og stilsfuldt ganske vist, men ikke det, man netop søger i S. S.

I gamle Dage, ja de ligger altsaa for mit Vedkommende ikke længere tilbage end 1911, morede vi os til Rusgilderne. Det gør man vist ikke mere.

Giver S. S.s Udflugter til Sorø ikke et Bevis for det samme? Der lægges den »officielle« Tone af, der hersker kun Kammeratskabets, derfor er disse Ture meget mere vellykkede end Rusgilder og Baller.

Kunde Bestyrelsen ikke her se et Fingerpeg i den rigtige Retning?

Jeg havde ellers aldrig tænkt at fremkomme med nogen Kritik af S. S., jeg har blot fulgt gamle Rektor *Hoffs*: »vil Du ikke være her, saa kan Du gaa«; men naar der ligefrem spørges efter Kritik, vil jeg ikke undlade at sige min Mening, som jeg ikke tror, jeg er alene om.

Erik Friis.

KONTINGENT-OPKRÆVNING

Soransk Samfund har i disse Dage ved Kassereren gennem Postvæsenet udsendt *Postindkasseringsblanketter* for Medlemskontingent for 1928.

Jeg synes — og mange andre med mig — at denne Form for Kontingentopkrævning ikke alene er kostbar, men ogsaa upraktisk, selv om jeg er ganske klar over, at det er alt andet end let at kræve Kontingent ind, men netop derfor tillader jeg mig at tage dette Spørgsmaal op.

Kun de færreste af Medlemmerne er hjemme hele Dagen og saaledes i Stand til straks at honorere Opkrævningen, naar Postbudet præsenterer denne, og det virker, synes jeg, irriterende, at man skal trave Pokker i Vold til Posthuset for at indløse en saadan Indkasseringsblanket.

En hel anden Ting er, og herom er jeg ganske overbevist, at mange glemmer dette, saaledes at Opkrævningen gaar uindløst retur, hvorved Portoens spildes, hvilket med andre Ord vil sige: »Penge ud af Soransk Samfunds Kasse til ingen Nytte«.

Derfor forekommer det mig foretægningsmæssigt set mere praktisk at tilstille Medlemmerne en Giroblanket og lade dem indbetale Beløbet til Kredit for Soransk Samfunds Postgirokonto, hvilken Forsendelse som bekendt kan foregaa for fem Øre.

Paa denne Maade opnaar man ikke alene at spare Soransk Samfund for en hel Del Portoudgifter, men ogsaa at befri mange Medlemmer for en »Tur paa Posthuset« og »last but not least« man vil ved at benytte den af mig anførte Opkrævningsmetode forhindre, at mange Medlemmer slettes paa Grund af Kontingentrestance.

16. Marts 1928, Lundsgade 3, K.

Alfr. Rasmusen,
Grosserer.

MEDLEMSLISTEN

I dette Nr. vil man finde den saa længe ønskede Fortegnelse over »Soransk Samfund«s Medlemmer. Da en saadan ikke har været offentliggjort siden 1912 (nemlig i »Soransk Tidsskrift«, Bind VI), er den naturligvis behæftet med Mangler i flere Hensender. — Især var det ønskeligt, om alle vilde opgive *Stilling*, og i Tilfælde, hvor dette ikke er gjort, og der derfor ingen *Stilling* er angivet, eller hvor Navne, Adresser o. s. v. skulde være urigtige, bedes man meddele Undertegnede, hvad der ønskes ændret, under Adr.: Holmens Kanal 36, K. Tlf. Byen 2790 y.

Det er Hensigten at lade Fortegnelsen optrykke næste Aar, tilføjet Dimissionsaar overalt, ligesom det ved den nærværende er gjort for de tre sidste Aarganges Vedkommende, hvorved den Nytte, man faar af Medlemslisten, vil stige betydeligt.

Jan Ammitzbøll,
Sor. Samf.s Sekretær.

GAMLE SORANERE

Efter Indstilling af Ministeren for offentlige Arbejder er ved kgl. Resolution af 19. April Søfartschef ved Statsbanerne *Arnold Vilhelm Heise*, R. af Dbg. Dbmd., entlediget efter Ansøgning paa Grund af Alder i Naade og med Pension fra det ham betroede Embede med Udgangen af Maj d. A.

Under 15. Marts er Næstkommanderende ved Grænsegendarmeriet *M. W. Koefoed*, R. af Dbg., benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Arkitekt *Thyge Hvass* skal forestaa den arkitektoniske Side af Turist-Udstillingen til Efteraaret i »Tivoli«.

Under 2. April er Medlem af Carlsbergfondens Direktion, Professor, Dr. phil. & theol. *Johannes Peder Ejler Pedersen* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Ved kgl. Resolution af 12. April er Bestyrer af Imprægneringsanstalten under Telegrafvæsenets 6. Lønningsklasse *Knud Sophus Ulrik Møller* udnævnt til Kontrolør af 1. Grad under Post- og Telegrafvæsenet med Tjeneste ved Postkontoret i Sorø.

Efter Undervisningsministeriets Indstilling har H. M. Kongen under 20. April udnævnt Direktør for Carlsberg Laboratoriets kemiske Afdeling, Professor, Dr. phil. S. P. L. *Sørensen*, R. af Dbg. og Dbmd., til Kommandør af 2. Grad af Dannebrog.

Kontorchef *Louis E. Grandjean* er af Soransk Samfunds Bestyrelse indvalgt i Direktionen for den Holbergske Stiftelse Tersløsegaard i Stedet for afdøde Overretssagfører Paul Hennings og har overtaget Hvervet som Stiftelsens Kasserer.

Det er under 27. Marts tilladt fhv. Museumsdirektør, Dr.

phil. *Karl J. V. Madsen*, K. af Dbg. og Dbmd., at anlægge og bære Kommandørkorset af den franske Æreslegion.

Ved kgl. Resolution af 13. April er Overrevisor i Direktoratet for Matrikulvæsenet, Landinspektør *Johannes Ewens* udnævnt til Fuldmægtig i Landbrugsministeriet fra 1. s. M. at regne.

Referatet fra Soransk Samfunds Generalforsamling den 24. April maa af Pladsmangel udskydes til Maj-Nummeret.

SORØ-TUR

i Anledning af Soldaterkorpsets

40 Aars Jubilæum.

Søndag den 20. Maj holder Soldaterkorpset 40 Aars Jubilæum.

Vi undertegnede 25 Aars Jubilarer mener, at mange med os vil være med til at fejre Korpset, til hvilket der knytter sig nogle af de bedste Erindringer fra vor Sorø-Tid.

Vi indbyder derfor alle tidligere Medlemmer af Korpset til at være med og mødes i Sorø paa Jubilæumsdagen.

Paaklædning til alskens Vejr.

Det foreløbige Program er:

Kl. 1½ Parade i Fratergaarden.

Derefter Afmarsch til Øvelse i Feldskov.

Kl. 6½ Aftensmad paa Parnas (Smørrebrød, Øl, Kaffe med »Basser«).

Prisen for Deltagelse i Aftensmaaltidet bliver Kr. 5.00 (heri indbefattet Traktement til Drengene).

Anmeldelse om Deltagelse tilstilles snarest undertegnede Overretssagfører K. Dalgas Langballe, Nygade 4 (Telf. 9171) — senest den 17. Maj.

K. Dalgas Langballe
Overretssagfører.

Poul Lorentzen.
kgl. Skovrider.

J. H. Stavnsbjerg.

Ingeniør, cand. polyt.

P.S. Det paatænkes, at der fra gamle Korpsmedlemmer skænkes Korpset en Gave. — Enhver, som vil være med hertil, bedes indsende Bidrag — store og smaa — til Overretssagfører Langballe.

Sange kan ogsaa indsendes. — Men mød først og fremmest selv!

— — —

Vi anbefaler varmt tidligere Korpsmedlemmer at deltage i den ovenfor nævnte Tur.

Iøvrigt meddeles, at en af Soransk Samfund paa tænkt Skovtur til Sorø den 20. Maj i Forbindelse med Soldaterkorpsets Jubilæumsfest har maattet opgives efter Rektors Henstilling, grundet paa Elevernes Examenslæsning, der allerede er i Gang. Der vil dog formentlig senere paa Aaret blive arrangeret en ekstraordinær Sorø-Tur, hvorom nærmere Meddelelse vil følge.

Red.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389 Ringsted

Christian Holberg
Landeretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 346

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Malling
Repr. for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 906

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

D. Hvalsoe
Arkitekt
Prinsessegade 29 B
Telf. 11 233

Jørgen K. Rasmussen
Direktør cand. polit.
Høskovvej, Korsør
Telf. 411

P. B.

Marius Langkjær
Muremester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Sorø
Telf. 454

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius
Direktør ved „Scala“

Førgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Panduro
Læge
Ringsted

Førgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

P. S.

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

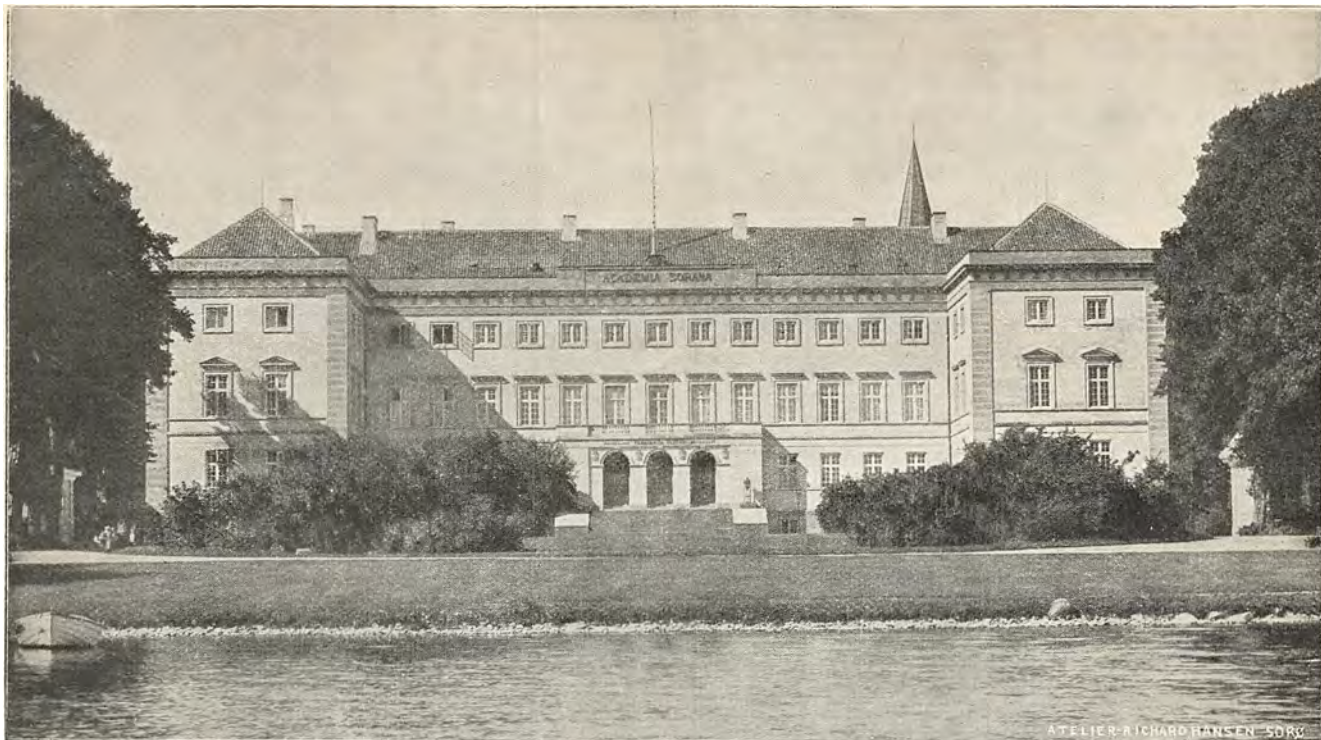
Gustav Joerisom

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebergsvvej 26
Konsultation
Vester Voldgade 8

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. al. A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 6
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 5

Maj 1928

B. S. INGEMANN'S UDENLANDSREJSE 1828

Af Olaf Carlsen.

EFTER at *Ingemann* i 1819 var vendt hjem fra sin halvandetårige Udenlandsrejse, og efter at han nogle Aar senere var blevet ansat som Lektor ved Akademiet i Sorø, foretog han siden kun to mindre Udenlandsrejser, hvoraf den ene i 1828 gik til Tyskland og den anden 1833 til Sverige og Norge. I Mod sætning til den store Udenlandsrejse, hvorunder Digteren tolkede Rejselivets Stemninger, sine Oplevelser og Indtryk i en lang Række lyriske Digte (*Reise-lyric* I—II, 1820), og hvorunder han tillige førte en Rejsedagbog, paa Grundlag af hvis Optegnelser det er paavist, hvorledes denne Rejses Oplevelser og Indtryk endnu mange Aar efter afspejler sig i hans Digtning,¹⁾ saa er det uendelig lidt, der vides om Rejsen 1828, — egentlig intet ud over det, at *Ingemann* nævner den et Par Steder i nogle selvbiografiske Optegnelser;²⁾ i hans Digtning har den vist ikke sat noget Spor — i hvert Fald ikke direkte; men de Forhold, hvorunder han foretog denne Rejse, var ogsaa væsentlig forskellige fra den tidligere. Det var denne Gang ikke den unge Digter, der rejste ud for at søge »et friere Blik paa Livet og Verden«³⁾ og efterlod sig en Kvinde derhjemme, hvem han havde givet et Ægteskabsløfte, som han endnu ikke saa sig i Stand til at opfylde. Nu derimod rejste han som ansat Digter og agtet Embedsmand med kgl. Permission, ledsaget af sin Hustru, for hvis Skyld Rejsen nok egentlig blev gjort; dels ønskede hun at prøve nogle Kurbade,

delt at gøre Kunststudier i Dresden, — dette sidste, fortæller *Ingemann*, var Hovedformålet med Rejsen, »thi ved sin Overgang fra Blomstermaleriet til det historiske Maleri var Bekjendtskabet med Kunstens berømteste Mesterværker af Vigtighed«.

Da vor Viden om denne *Ingemanns* Udenlandsrejse altsaa hidtil kun har været saa ringe, kunde det maa ske være af Interesse nu i Hundredaaret derefter at fremdrage, hvad der i de sorønske Arkiver findes til yderligere Belysning af denne Rejse.⁴⁾

Gennem Direktør *Tauber* indsendte *Ingemann* i Januar sin Ansøgning om Orlov, og ledsaget af Direktørens Anbefaling gik den straks videre til Direktionen for Universitet og de lærde Skoler.⁵⁾

Underdanigst P. M.

Da det Tilfælde indtræffer næstkommende Sommer, at her ingen akademiske Forelæsninger vil blive at holde ved Sorø Academie,⁶⁾ og da jeg ved Hr. Dr. *Estrups* Tilbud, med Hr. Director *Taubers* Samtykke, kan faae mine Underviisningstimer i Academiets Skole fra Paaskeferien til Mai Maanedes Udgang saaledes ombyttede, at ingen af mine Underviisningstimer derved forsømmes; tager jeg mig den underdanige Frihed at udbede mig af den høie Directions Godhed en Permission af 6 til 7 Uger, fra næstkommende Paaskeferies Udgang til sidst i Mai Maaned, i Anledning af en Reise til Dresden, som jeg i den Tid ønsker at kunne foretage med min Kone.

Øiemedet for denne Reise er vel aldeles privat, men da en gunstig Leilighed til at opnaae dette Ønske neppe paa nogen anden Tid kan indtræffe, haaber jeg, at den høie Direction ikke vil nægte mig Opfyldelsen af denne Bøn.

Sorø, d. 18. Jan. 1828.

underdanigst

B. S. Ingemann.

Til den Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler.

Det synes, som om Ingemann har været ret utaalmodig over at skulle vente paa Directionens Afgørelse; der var kun gaaet en halv Snes Dage, da han i et Brev til sin Svigerfader, Etatsraad *Mandix*, skriver: »Ansøgningen om Permission formoder jeg alt er indsendt af Director; jeg har Intet siden hørt derom«;⁷⁾ saa hurtigt kunde han nu heller ikke vente at faa Besked, idet der skulde kgl. Resolution i Sagen.

Dels for maaske at fremskynde Afgørelsen og til lige ogsaa for at sikre sig et gunstigt Udfald af denne søgte Ingemann Audiens hos Frederik VI, og det kunde han gøre med saa meget større Tryghed, som han ikke skulde bede om Understøttelse til Rejsen. Der var derfor nok — som *Troels-Lund* skriver — et veltilfreds og polisk Smil om Ingemanns Mund, da han gik til Kongen. Denne har uden Tvivl — hedder det videre hos *Troels-Lund* — ved at høre Ingemanns Navn blandt dem, der ønskede Audiens, hurtigt tænkt: »Ham fra Sorø, lille Løn, kommer vist for at anmode om kongelig Understøttelse, — for han vil da forhaabentlig ikke ligesom *Heiberg* i Kiel give hele Lektoratet op og gaa sin Vej.«⁸⁾ — Den sidste Tilføelse skyldes *Troels-Lunds* Hang til at digte, ellers bygger han paa en Beretning af Ingemann selv, der om denne Audiens skal have fortalt følgende:⁹⁾

Han blev meget naadigt modtaget af Kongen, der talte med ham om hans Romaner og vilde vide Besked om deres Forhold til Historien. Da Samtalen i længere Tid var fortsat, sagde Kongen til ham: »Men hvorledes kan De have Raad til at rejse? Deres Lønning som Lektor kan dog ikke være tilstrækkelig?« Formodentlig har Kongen undret sig over, at han ikke som saa mange søgte Rejsestipendium, og vilde maaske give ham Lejlighed til at ytre sig desangaaende. Ingemann svarede imidlertid ganske roligt og bestemt: »Deres Majestæt! Jeg rejser paa kongelig Regning.« Herover studsede Kongen, som det syntes, halvt foræret og sagde: »Hva! Hva! De rejser paa kongelig Regning?« Maaske troede Kongen, at Ingemann havde udtalt sig saaledes, støttende sig til et Løfte fra en eller anden højtstaaende, uden tilbørligt at ændse hans — Kongens — Samtykke. Ingemann svarede med et Smil, der ikke kunde støde: »Det er paa Kong Valdemar Sejrs Regning, jeg rejser, Deres Majestæt! Der er kommet et nyt Oplag ud af min Roman med dette Navn.« Nu lo Kongen saa hjerteligt, som han kunde le, og ønskede Ingemann Lykke til Rejsen.

Under den 4. Marts tilstodes der da Ingemann Permission som ønsket fra Udgangen af Paaskeferien til Slutningen af Maj.¹⁰⁾

Ingemann stod nu foran Opfyldelsen af et af de Ønsker, som han — skønt han følte sig tilfreds og glad ved sin Stilling i Sorø — naturligt maatte nære om noget andet og mere end det, der var Embedsmanden beskikkede Lod. — »Naar jeg bliver rig — havde

han Aaret før skrevet i et Brev til sin Ven, Godsejer *M. B. Nygaard* — kjøber jeg mig dog en Herregaard ligesom du og gjør en Udenlandsreise med min Kone«;¹¹⁾ — det blev nu kun ved det sidste.

Iøvrigt krydsede denne Ingemanns Rejseplan en anden, som Nygaard havde lagt for den samme Sommer, hvor han vilde have haft Ingemann med paa en Rejse til Norge. Paa den ene Side gjorde det Nygaard ondt, at Ingemann ikke kunde deltage i denne Rejse — »som jeg desaarsag for i Sommer opgiver, da jeg havde lovet mig den bedste Halvdeel af Behagelighederne ved Dit Selskab«; men paa den anden Side glædede han sig ved Tanken om den interessante Rejse, Ingemann og hans Hustru stod i Færd med at foretage til Steder, »hvor der findes en Rigdom af Natur og Kunst, som I begge veed at skatte.«¹²⁾

Nygaard undrede sig vist ligesom Frederik VI over, at Ingemann selv kunde afholde alle sine Rejseudgifter; han mente da ogsaa, at denne muligvis havde forregnet sig, og han vilde derfor gerne træde hjælpende til. — »I en Tidspunct — hedder det i hans Brev til Ingemann — hvor selve Statsstyrerne ikke undsee sig ved at bekjende, at de ere i Finantsforlegenhed, tør man vel supponere det Tilfælde, at ogsaa en Digter kunde komme i en saadan, især paa en Reise, hvor Udgivterne ikke saa nøie lade sig beregne forud. I alt Fald tør jeg som Din Ven foreslaae Dig at trassere paa min Kasse, naar Du kommer til Bunden af Din egen. Vel er jeg for Øieblikket fattig som en Kirkerotte, da jeg endnu intet har solgt af mit Korn, men jeg haaber, at det snart vil skee, og jeg kunde da enten skaffe Dig et Kreditiv eller en Vexel paa et Handelshuus i Dresden eller Hamburg, eller og Du derfra kunde, efter min nærmere Anviisning, trassere paa Kjøbenhavn. Lad mig nu vide Din oprigtige Meening herom.«

Som Svar paa dette ædelmodige Tilbud skrev Ingemann før Afrejsen fra København til sin Ven:¹³⁾

»Med Posten igaar modtog jeg her dit venskabelige Brev, og jeg vil ikke opsætte at takke dig ret hjertelig saavel for Brevet og din Deeltagelse for mig i det Hele, som for det nye Beviis paa dit Venskab, det indeholdt. Skjøndt jeg ikke tænker, at jeg skal komme i Pengeforlegenhed paa Reisen, er det dog altid en Betyggelse at vide, hvor man i sligt Tilfælde kan søge Undsætning. 300 Specier har jeg skaffet løse, og meer vil jeg næppe behøve paa det Par Maaneder. Min Forlægger *Seidelin* er min Finantsminister, som jeg i Nødsfald endnu kan pompe lidt meer. Skulde der desuagtet, mod al Formodning indtræffe nogen Rejsekassemangel, henvender jeg mig ikke hellere til Nogen i den Anledning, end til Dig, som med saa venlig Redebonhed før har hjulpet mig ud af slige Forlegenheder.¹⁴⁾ I alt Fald var dit Tilbud mig kjært, som et venligt Vidnesbyrd om din Godhed og Omsorg for mig. Paa Fredag d. 18de agte vi at gaae med Dampskibet til Lübeck, og derfra til Berlin, hvorfra vi efter et kort Ophold agte os til Dresden. Naar Alt er grønt og smukt i Mai Maaned glæde vi os til at see det sachsiske Schweits, — og Hjemreisen tænke vi at lægge over Hartsen; paa Udreisen er det for tidligt.«

I Berlin opholdt Ingemann sig til de første Dage ind i Maj og omgikkes, blandt andre Kunstnere og Videnskabsmænd, især Digteren *La Motte Fouqué*, som han her traf for første Gang.¹⁵⁾

Af et Brev fra denne til Ingemann fremgaar det, at Ingemann har besøgt Tøjhuset i Berlin,¹⁶⁾ et Besøg, der har givet ham Lejlighed til at gøre Iagttagelser af Betydning for Skildringerne i de historiske Romaner af Riddernes Krigsudrustning og vel i det hele af Midaldalerens Krigsteknik. Naar det i Molbechs Kritik af Ingemanns Romaner anføres som en Anke, at Ingemann ikke med egne Øjne havde undersøgt, hvad han beskrev,¹⁷⁾ saa maa det tjene ham til Undskyldning, at Forholdene ikke altid tillod ham at foretage en saadan Undersøgelse; men at han altsaa dog gjorde det, hvor Lejlighed tilbød sig dertil.

NOTER

(Sluttes).

1) Kjeld Galster: Fra Ahasverus til Landsbybørne, S. 77 ff.

2) Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed, S. 58 f. Personalhistorisk Tidsskrift, 2. R. IV, S. 231.

3) Tilbageblik, S. 36 f.

4) Kun i den seneste Ingemannbiografi, F. Rønning: B. S. Ingemann, S. 213, er denne Rejse omtalt lidt udførligere end sædvanligt, idet Forf. har benyttet Direktorarkivets Sager i Landsarkivet.

5) Referat og Resolutionsprotokol for Sorø Akademi, 3 C. 572/1928; Univ. Dir.s Forestilling Nr. 1092/1928.

6) Fordi der 1827 ingen Studenter var dimitteret fra Skolen til Akademiet.

7) Breve til og fra Ingemann, S. 205.

8) Bakkehus og Solbjerg, II, S. 110.

9) Tilbageblik, S. 58; Anm.

10) Referat og Resolutionsprotokol for Sorø Akademi, 3 C. 694/1828. Direktorarkivet. Indk. Sager, A 31/1828.

11) Brev af 24/8 1827 fra I. til Nygaard. Sorø Akademis Biblioteks Manuskriptsamling.

12) Brev af 7/4 1828 fra Nygaard til I. S. A. B.s M.

13) Brev af 15/4 1828 fra I. til Nygaard. S. A. B.s M. — Dette og de to i det følgende meddelte Breve fra I. til Tauber viser, at dog ikke alle I.s Breve i Perioden 1822—36 er fra Sorø, saaledes som anført af Kjeld Galster i Ingemanns historiske Romaner og Digte, S. 192.

14) Under I.s første Udenlandsrejse skriver Nygaard i et Brev af 20/0 1818 (Breve til og fra I., S. 98): »Du maa værne Dig fra den Tanke, at der er noget Ubehageligt i, at faa Assistance fra Private; thi hvorfor skal man nægte dem den Glæde, der unægtelig er i, at virke for en ædel Hensigt, og hvorfor skal man selv skamme sig ved at søge Midlerne til dette Øiemed, hvor de saaledes tilbydes. Jeg har desværre lidt saa mange Tab i den senere Tid og anvendt saa meget paa mit Etablissement, at min Casse er t[om], ellers skulde den være til Din Tjeneste.« — Inden Rejsens Afslutning var den altsaa dog igen blevet saa fyldt, at Nygaard har kunnet hjælpe I.

15) Tilbageblik, S. 40.

16) Brev af 1/5—1828 fra Fouqué til I. S. A.s B.s M.

17) Kjeld Galster: Ingemanns historiske Romaner og Digte, S. 100 f.

de mange uformuende Embedsmænds Sønner, som i de sidste 100 Aar har gaaet i Sorø Skole.

Heinrich Friedrich Müller, som indsatte Sorø Akademi til sin Universalarving, var ikke selv Soraner, ja ikke engang danskfødt; 20 Aar gammel var han i 1773 indvandret fra Hannover og havde først tjent i 13 Aar som Eskadrons-Feltskær ved det i Slagelse garniserende Rytter-Regiment, samt derefter studeret i 2 Aar, fra 1785—87, ved det kirurgiske Akademi i Kjøbenhavn, som han forlod med 1. Karakter; s. A. fik han

Distriktskirurg H. F. Müller.

Fotografi af et Voks billede i Privateje.

Indfødsret og i 1788 beskikkedes han til Distriktskirurg for Vester Flakkebjerg og en Del af Slagelse Herred med Bolig i Skelskør. I denne Stilling virkede han til 1801, da han paa Grund af Svagelighed søgte og fik sin Afsked; men endnu i 27 Aar levede han og var da ikke svagere, end at han fra 1805—09 kunde bestyre Basnæs Gaard og Gods og samtidig være Forligelseskommissær for Vester Flakkebjerg Herred samt have Sæde i Skelskør Havnekommission m. m. I sin store Gaard — den senere saakaldte Søndergaardskke — paa Hjørnet af Algade og Havnepladsen i Skelskør, en af Byens anseeligste, levede han som gammel Ungkarl et sorgløst Liv, holdt en god Vinkælder og førte et behageligt Samliv med en jevnaldrende Veninde, Geheimeraadinde Edel Krabbe, født Sehested af Broholm, der som Lejer beboede en Del af hans Gaard. Iøvrigt omgikkes han Egnens Godsejere og Præster

ET HUNDRED-AARS MINDE

Den 23. Maj iaar var det 100 Aar siden den Mand lukkede sine Øjne, hvis testamentariske Gave til Sorø og dets Skole er den hidtil største efter Holbergs Donation og har været til Gavn for talrige af

mere end Byens Borgere og var yndet af Amtmand Poul Chr. Stemann, der vel nok var den, som gav ham Ideen til at efterlade sin meste Ejendom til Sorø.

Ved hans Testamente, der oprettedes i Marts 1828, bestemte han da, at Sorø Akademi skulde være hans Universalarving; Kirurgisk Akademi fik et Legat paa 2000 Rbd. Sølv, hans gamle Venner smukke Minde-gaver og hans Husbestyrerinde, en Bagerenke Carlsen og især hendes 22-aarige Datter — der ogsaa hed Edel; den skelskørske Sladder har sandelig her haft noget at snage i, og den gjorde det ogsaa tilgavn! — blev rundelig aflagte; til den unge Pige havde han kort forinden skødet sin store Gaard for en ren Slik, men for Stedets Apoteker Mau, der havde opkaldt sin Søn efter Müller, næppe uden Haab om at denne Opmærksomhed vilde blive gengældt, indeholdt Testamentet den noget betingede cadeau, at hans Søn, hvis han blev Elev paa Sorø Akademi, skulde have en Gratist-plads ved dette.

Sorø Akademis Part af Arven blev c. 20,000 Rbd. Sølv, og de har formeret sig godt i de forløbne 100 Aar. Renterne skulde uddeles i 16 Portioner af 50 Rbd. Stykket, men ved den kgl. Konfirmation paa Müllers Testamente, der blev givet 1829, Aarsdagen efter hans Død, fastsattes yderligere, at hvergang Kapitalen var vokset med 1250 Rbd., skulde en ny Lod oprettes; naar man var naaet til den 20. — det skete i 1888 — skulde nye Bestemmelser træffes. Da det i flere Aar havde vist sig ugørligt at faa afsat alle 20 Lodder, bestemtes i 1894, at disses Størrelse kunde stige til 400 Kr. I 1895 var Legatkapitalen 55.000 Kr., Antallet af Portioner 22 og der var til da uddelt over 110.000 Kr. i Understøttelser. Nu, iaar, er Kapitalen o. 76.000 Kr., og siden 1900 er der uddelt yderligere o. 70.000 Kr. til Skolens Elever; den aarlige Rente er noget over 3000 Kr., og ifjor fordeltes denne paa 14 Drengene.

Det har altsaa været en ualmindelig god Gerning, den gamle Distriktskirurg har øvet efter sin Død — og der er ikke Skygge af Grund til at tro, at dette fortræffelige Legat ikke i en overskuelig Fremtid skulde virke efter sin Bestemmelse. Af den barnløse Mands Penge har 100 Generationer af Sorø-Drengene da haft Nytte, og om ikke vi Drengene selv — thi hvor meget tænker en Skoledreng over sligt? — saa har vore Forældre dog sikkert været den gamle Hædersmand hjertelig taknemmelige for hans Betænkksomhed. I den Krans, som Soransk Samfund den 23. Maj lod lægge paa H. F. Müllers Grav ved Skelskør Kirke, burde der have været et Mindeblad for hver af os, der har nydt »det Müllerske Legat for Embedsmands-Sønner«. Det var der nu vel nok ikke — men vi kan vist allesammen mødes i en stille Tak og i en tavs, ærbødig Hyldest for denne Mands Minde. Det maa ikke glemmes blandt os!

hgo

De, der vil vide lidt mere om H. F. Müller, kan henvises til: *B. Hoff: Sorø I* i Sorø Skoles Aarsskrift 1895; *Dirrektor E. G. Taubers Arverejse 1828* i Pers. hist. Tidsskrift 1913 og *Soraner-Bladet III Aarg. 1919*, Side 41 og 51 f.

Men kan det ikke oplyses, hvem der ejer Voksbilledet af Müller? og burde dette ikke erhverves af Skolen og faa en Hædersplads dér — nær ved Holbergs og Johan Bülow's Billeder?

BERNHARD BANG

1848 7de Juni 1928

Kricketspillet, som i 1866 af Eugen Ibsen blev bragt til Sorø, og som snart slugte hele Skolens Interesse, medførte en vis demokratiserende Udjævning mellem Store og Smaa og gjorde det muligt for den unge Mand, der kunde sende Bolden op over Ridehusets Tag, at blive respekteret som værdig Medspiller i »de Stores« Hold. I 1865 og tidligere vilde sligt have været utænkeligt. De store, særlig Gymnasisterne, kendte som Regel slet ikke de yngre og gav sig i al Fald ikke af med dem, medens disse altid med Misundelse og Beundring saa op til »de store«. Ved Afgangseksaminerne baade fra 7de Klasse og fra 5te Realklasse var dog til alle Tider hele Skolen interesseret, og en almindelig Følelse af Kammeratskab gennemstrømmede for et Øjeblik alle. Det var derfor ogsaa en Begivenhed for baade Store og Smaa hin Junitag i 1865, da det rygtedes, at *Bernhard Bang*, der som Overlærer *I. H. Bangs* eneste Søn var kendt af alle, var bestaaet som No. 1 af de 20 Kandidater og var bleven Student med 1ste Karakter med Udmærkelse.

Og medens visselig ikke alle »Ug-Drengene« bliver fremragende Mænd, blev den straalende Artium for *Bernhard Bang* Indledning til et i fremtrædende Grad virksomt og samfundsnyttigt Liv. Efter i 1872 at have taget Lægeexamen, underkastede han sig det følgende Aar Veterinærexamen ved Landbohøjskolen og kom, efter nogle Aars Virksomhed som Prosektor og Reservelæge ved Kommunehospitalet, og efter i 1880 at være bleven Dr. med., ind paa den Bane som Veterinær-fysikus og Professor ved Landbohøjskolen, der skulde blive hans Livsgerning og skaffe ham Verdensberømmelse.

Professor *Bang* blev i 1899 Medlem af Videnskaberens Selskab og er i Aarenes Løb bleven Medlem og Æresmedlem af mange inden- og udenlandske videnskabelige Selskaber, og han er prydet med Dannebrogordenens Storkors og Hæderstegn samt talrige fremmede Ordener.

Og naar han nu, i fuld Livskraft, den 7. Juni fylder 80 Aar og Hilsener og Lykønskninger fra alle Sider vil strømme ham i Møde, skal Professor *Bernhard Bang* have en hjertelig Hilsen og Tak ogsaa fra gamle og unge Soranere, som med Beundring og Hengivenhed seer hen til ham, der ved sin betydningsfulde Livsgerning har kastet Glans over den Skole, hvorfra vi alle er udgaaet.

F. H.

Bernhard Bangs Betydning maa først og fremmest søges i hans udmærkede Kamp mod Tuberkulosen hos Kvæget. Han begyndte med at studere Yvertuberkulosen og paaviste Mælkens uhyre Smittefarlighed ved denne Sygdom. Han viste, hvorledes Smittefarende kunde bekæmpes, men det var dog først, da man havde faaet Tuberkulin, at han fik Midler i Hænde til at bekæmpe Tuberkulosen i Kvægbesætninger paa en virksom Maade. Tuberkulose Kreaturer reagerer nemlig kraftig paa Tuberkulinindsprøjtninger, og man er derfor i Stand til at afgøre, om et Dyr har Tuberkulose selv i ringe Grad. Da det viste sig, at den gamle Tro paa Tuberkulosens Arvelighed var urigtig, og at Kalve

er tuberkelfri ved Fødslen, selv om Moderen har Tuberkulose, fik Bang et Middel i Hænde til at skaffe tuberkelfri Besætninger. Bangs Metode er i Korthed følgende:

Alle Kreaturer i en Besætning prøves med Tuberkulin, og lad os gaa ud fra, at de alle reagerer. Kalvene, der fødes, fjernes da straks fra de andre Kreaturer og anbringes i Stalde, der er fuldstændig rene, og hvor intet er fælles med de inficerede Stalde. De angrebne Kreaturer holdes fuldstændig for sig selv i Stald og paa Mark, de slagtes efterhaanden, og lidt efter lidt bliver der tilbage i Besætningen kun de ny tillagte Individuer, som ikke fejler noget. For en Sikkerheds Skyld prøves de med Tuberkulin med bestemte Mellemlum, og reagerer de, fjernes de øjeblikkelig. Der skal stor Omhu til for at gennemføre Sagen, da Smitten kan overføres gennem Personer, men navnlig gennem Redskaber. Gennemføres Isolationen, er Landmanden i Stand til i Løbet af nogle Aar at skaffe sig en fuldkommen ren Besætning, og dette er selvfølgelig af den aller største Betydning for ham.

Paa mange andre Omraader har Bang ydet ganske betydeligt, men derpaa kan vi ikke komme ind her, kun kan det lige nævnes, at Bangs Navn oftere er kommet frem i den medicinske Literatur i den senere Tid, idet det har vist sig, at Kalvekastnings-Bakterien, som Bang har paavist som Aarsag til den smitsomme Kalvekastning, ogsaa kan angribe Mennesket og foranledige alvorlige og langvarige Sygdomme.

Bangs Betydning er ikke blot rent videnskabelig, men han har haft den lykkelige Evne at kunne gøre sin Videnskab frugtbringende i det praktiske Liv, og der kan næppe være Tvivl om, at hans Virksomhed vil bære større og større Frugter, efterhaanden som Forstaaelsen af den trænger ned i den ikke hurtig reagerende Landbefolkning. Han vil altid blive nævnt som en af de betydeligste Repræsentanter for Læger og Dyrslæger.

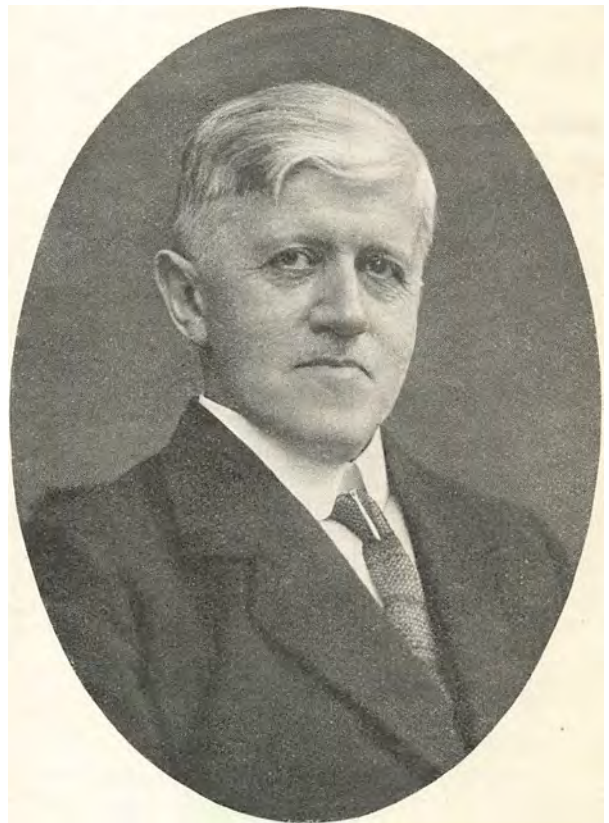
G. N.

VICTOR BRUUN

* 21. August 1860 † 1. Maj 1928

MED Victor Bruun, som om to Aar vilde have kunnet fejre sit 50 Aars Studenterjubilæum, er en typisk Soraner gaaet bort. Født i Hjørring som Søn af en med litterære Evner udstyret Fader, Redaktør og Bogtrykker *Camillo Bruun*, hvis Force især var Lejlighedsdigte — allerede to Aar før Sønnens Fødsel opgav han selv til Erslews Forfatter Leksikon disses Antal til over 100! — var *Victor Emanuel Camillo Bruun* vistnok tidlig disponeret til litterær Virksomhed. Medens hans ældre Broder *Hans Georg Koefoed Bruun* trods Bæret af sin Morfaders Navn valgte sin Farfaders militære Bane, da han i 1874 var blevet Student fra Sorø, gik den yngre Broder med de martialske Fornavne i sin Morfaders juridiske Fodspor — utvivlsomt, efter hin Tids farlige Skik, med den Æstetik som Bifag, der i hans senere Leveaar under Paa-virkning af en mere realistisk Trang drejede sig i Retning af sociale og biologiske Interesser, næppe uden Forbindelse med hans mangeaarige Virksomhed som Protokolfører (siden 1893) i den københavnske Kri-

minal- og Politiret og paa Grundlag af Iagttagelser og Erfaringer fra denne; samtidig var han — allerede fra 1887 — Assistent i Finansministeriets 1. Revisionsdepartement. Man bliver imidlertid ikke her i Landet Departementschef (højst Kontorchef), hvis man baade kan og vil skrive Vers og sligt, og Victor Bruuns litterære Interesser og Indsigt bremsede ham ret snart paa de danske Vej til Ros og Magt — Avancement. Til Gengæld opnaaede han, at naar samtlige Departementschefer fra hans Tid forlængst er vandret over i den store Ligegyldigheds evige Glemsel, vil de muntre Viser, som den ministerielle Assistent og senere (efter Retsplejereformen) Fuldmægtig i Byretten har skrevet, leve længe og bevare hans Navn, og derfor

er der især, med sædvanlig kammeratlig Hjælpsomhed og Forstaaelse, sørget indenfor Soransk Samfund.

Thi her satte hans Visekunst sine smukkeste Blomster, og de vil bevare deres Duft og muntre Farver i lange Tider — ogsaa naar hans meget omstridte Sorø-Bog: *Stækkede Vinger*, der udkom i 1923, er gaaet over i Historien, hvor den altid vil have sin Betydning som Skildring af en Nedgangsperiode i Skolens Liv, og samtidig kan vidne om, hvor vanskelig det faldt dens Forf. at indstille sig historisk overfor det samme Stof, han saa let tumlede med i lyrisk og bunden Form.

Der foreligger fra hans Haand ialt 17 Soranersange — og adskillige af dem er »Kantater« i flere Afdelinger —; de 15 er trykt i Soransk Samfunds Sang, 3. Samling, de to sidste i Soraner-Bladet. Fælles for dem alle er deres jævne Humor, en lille blitte Smule Sentimentalitet, den lidt vemodsblandede Glæde ved de gamle Minder, og en ypperlig sangbar ydre Form. Den første af disse Viser skriver sig fra Hol-

bergs-Jubilæumsfesten 13. Decbr. 1884 (det er iøvrigt en af de ringeste); den sidste skrev han til Sorø-Jubilæumsturen i September 1922, og den hedder meget passende Peter Soranus som Jubilar. Peter Soranus Figuren har i det hele været et lykkeligt Greb fra Forf.s Haand; han dukker første Gang op i Rus-Kantaten 1895 — et ypperligt Opus med ikke mindre end 7 Afsnit, fordelt paa 3 Afdelinger, og møder der efter op i Ny og Næ, altid lige blød og naiv overfor Minderne og de gamle Melodier, selv om han i Mellemtiden for en Fejls Skyld er blevet »Etatsraad og Matador« — at han samtidig fik en ganske ung Navne i selve Sorø, der, takket være Aage Lind, fortræffeligt følger i hans Fodspor ogsaa efter at være kommet over Artiumsgærdet og ind til Hovedstaden, viser kun hvor rigtigt Bruun her har grebet Typen. Pladsen tillader os desværre ikke at gaa i Enkeltheder med Hensyn til Victor Bruuns soranske Visedigtning, men Æmnet fortjener det og vil engang sikkert finde sin Dyrker blandt de soranske Penne. Det er ikke nogen almindelig Amatør der har skrevet disse paa en Gang rørende og muntre Viser, det er en amatør scholæ soranæ og alt hvad dens er; derfor kan Klangen være saa ren og ægte som i den vistnok ypperste: Peter Soranus drømmer — fra Jubilæet i 1912 med dens stilfærdige Optakt:

Nu Peter er en ældre Svend,
hvis Liv gaar en-to-tre paa Tælling,
med Børn og Kone, Vrøvl og Skænd
og Bliktrompet og sveden Vælling —
og dog har Peters Sjæl et Gem
for Poesi, hvorfra han lokker
de gamle Barndoms minder frem
som fjerne Kirkeklokker!

indtil han, efter en Gennemgang af alt, hvad der saadan kan drømmes om, med et Suk vaagner op til Virkeligheden:

Den Poesi han hænger ved
— han ellers ikke gi'r Poeten;
en af hans Drengs kom derned:
han valgte ham med Bliktrompeten!

Ak, det gaar ikke an at begynde at citere, og den der vil sende Viktor Bruun en venlig Tanke i hans Grav, gør det bedst ved at tage Sangbogen for sig og oplede hans Viser — for at være klar til at synges dem næste Gang vi Soranere samles.

Da vil Talen gaa om denne Kammerat, der i Sandhed har fulgt Carsten Hauchs Opfordring i Afskeds-sangen til de bortdragende Akademister og ikke samlet — og skænket os — Sølv og Guld, der jo kan være meget rart, men noget bedre: lidt af den Aandens Skat, den indholdsrige, altsaa ogsaa: den minderige Tanke, der dog til syvende og sidst er os saa kær, fordi den trofast vil lette Hverdagens sure Byrder og bringe os til at smile ved Tanken om en Tid, da man var meget lille og trods alt meget lykkelig . . .

Til Tak lagde vi en Krans paa Victor Bruuns Kiste, da han en grønne Majdag sænkedes i sin Grav paa Frederiksberg Kirkegaard, men han fortjener en anden og skønnere: Mindekransen, den uforgængelige, som grønnes paany hvergang Peter Soranus-Viserne fornyes paa vor Tunge.

H. G. Olrik.

BRISTENDE SAMMENHOLD

Ved at gennemgaa Medlemsfortegnelsen konstaterer jeg til min Forbavselse — for ikke at sige Forfærdelse — at der af mit Realisthold (1917) nu kun findes et Par Medlemmer i Soransk Samfund foruden mig selv. Vi var 19!

Mon der ikke kunde gøres noget for at fremme Sammenholdet mellem de gamle Kammerater? At det er overmaade vanskeligt, ses jo bedst af det Besvær, Soransk Samfund i de senere Aar har haft med at tromme Medlemmerne sammen.

Var det ikke en Ide, om der af hvert Hold dannedes en Art Klub indenfor Soransk Samfund? Disse Klubber skulde saa med bestemte Mellemrum — f. Eks. en Gang hver anden Maaned — afholde Sammenkomster. Bekendtgørelse om Sammenkomst skulde offentliggøres i Soranerbladet, muligvis senere efterfulgt af en ganske kort Notits om Mødets Forløb, Deltagerantal etc.

For de ældre Aarganges Vedkommende lader det sig vel nu næppe gøre; men for de kommende Hold, tror jeg, Dan-nelse af saadanne Klubber lader sig praktisere, naar Sagen blev grebet rigtigt an.

Iøvrigt skal jeg tilføje, at en aarlig Udsendelse af Medlemsfortegnelsen sikkert ogsaa vil bidrage noget til et bedre Sammenhold.

København F., Solsortvej 70, den 16. Maj 1928.

C. Hoffgaard.

Den sidste Bemærkning er rigtig og vil — trods Bekostningen — vistnok ogsaa blive realiseret.

Klubberne maa vistnok overlades det private Initiativ. Til korte Meddelelser om Aargangs-Møder vil vi gerne give Plads her i Bladet.

Red.

MINDESMÆRKET FOR PAUL HENNINGS

Vi beder de Soranere, som vil være med at rejse dette Minde for vor afdøde Kammerat, om snarest at sende deres Bidrag til et af Indsamlingskomiteens Medlemmer — for Soransk Samfunds Vedkommende Stabslæge Gordon Norrie, St. Kongensgade 92, 3. Sal, og Kontorchef H. G. Olrik, Sølvgade 40, Kbhvn. K.

GENERALFORSAMLINGS- REFERATET

maa ogsaa i dette Nr. — sammen med andet Stof — udgaa af Pladsmangel. Af Hensyn til eventuelle Henvendelser til Soransk Samfund fra Medlemmerne meddeles, at Bestyrelsen, af hvilken Professor, Dr. phil. Erik Schou efter Ønske fratraadte og erstattedes med Kontorchef H. G. Olrik, har konstitueret sig med de forskellige Funktioners Fordeling som hidtil, saaledes at Stabslæge Gordon Norrie er Formand, Kontorchef M. Hammerich Kasserer, Kontorchef J. Harhoff Leder af Understøttelsesafdelingen og stud. polyt. Jan Ammitzbøl Sekretær.

Alle Meddelelser om Inds og Udmeldelser

samt Flytninger bedes sendt til Kassereren, Adr. Nationalbanken, Holmens Kanal K.

Engageringskontoret ledes fremtidig af Fabrikant Kay Michaelsen, Ydunsgade 4—6, L.

GAMLE SORANERE

I Anledning af, at Søfartschef ved De danske Statsbaner *Vilhelm Heise* den 7. Maj fyldte 70 Aar, skriver »Berl. Tid.« for 6. s. M.:

»Det er en lang udsejlet Distance, Søfartschef Heise nu staaende paa »Kap 70«, kan se tilbage paa. Hans Søfart begyndte allerførst vist paa Sorø Sø og fortsattes mere stor-skibs ombord i Fregatten »Jylland«. Efter at have taget Styrmandseksamen fra Bogø og aftjent sin Værnepligt som Reserveløjtnant, blev Vilh. Heise saa med en god Ballast af praktisk Sømandsskab i 1888 ansat som Styrmand ved Statsbanerne, blev Skibsfører i 1902 og førte derefter i en Aar-række forskellige af Statsbanernes Færger, Isbrydere og andre Skibe, i nogle Aar med Bopæl i Korsør, af hvis Byraad (samt Søret) han var et virksomt og interesseret Medlem. Han lærte saaledes Tjenesten nøje at kende, og var, da han i 1910 blev ansat som Skibsinspektør (fra 1911 Søfartsinspektør), utvivlsomt godt kvalificeret til Stillingen. Han varetog den med Dygtighed og Energi, og selv om det undertiden er sagt, at han kunde mangle lidt Smidighed, er det kun simpel Kettærdighed at erkende, at Heise — der i 1916 blev Søfartschef — har haft Sans ogsaa for den stærke Udvikling i Teknik og Tempo, som Tiden har krævet. Han var aldrig nogen »Topfigur«, han var sin Tjenestes og Stillings Mand i et og alt og havde altid sin Overbevisnings Mod. Ogsaa som øverste Leder af Statsbanernes Søfartsvæsen var han aktiv, altid parat til at tage en Tørn i Is og andre Vanskeligheder. Inden han blev Søfartsinspektør havde Statsbanernes Skibsofficersforening valgt ham til sin Formand, han havde sine Kollegers Agtelse og Tillid, som han i sin ledende Stilling havde den øverste Banestyrelses.

Det er faldet i Søfartschef Heises Lod at opleve og iværksætte Overgangen fra Damp til Motor i Færgedriften (med Storebæltsfærgerne »Korsør«), og det er muligt, at han har set lidt tvivlende paa Betimeligheden af denne Modernisering; men som god Sømand ved han, at »handsome is, what handsome does«, han har taget Konsekvenserne uden at blinke, og det turde være meget heldigt, at denne Overgang er blevet indledet, medens en saa erfaren og besindig Mand som Heise var Søfartschef. Ved Statsbanerne virker en Stab af meget dygtige Førere og Maskinister, og at dette er saaledes, skyldes sikkert i ikke ringe Grad Heises Eksempel og Skole.

Søfartschef Vilh. Heise afslutter sin Embeds-Løbebane med fuld Honnør. Og der er ingen Tvivl om, at hans Navn og han Virksomhed langt ud i Fremtiden vil blive bevaret indenfor de danske Statsbaners Søfartsvæsen med Taknemmelighed og Anerkendelse.«

Under 12. April blev Søfartschef *A. V. Heise*, R. af Dbg., benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, og under 18. Maj blev det ham tilladt at anlægge og bære Officerskorset af den belgiske Kroneorden.

Af det Bielkeske Legat til unge, lovende Kunstnere, navnlig Malere, til Uddannelse for et eller flere Aar, er der tildelt Maleren *V. Haagen-Müller* en Portion.

Under 2. Maj har Justitsministeriet beskikket Hofjægermester *Aug. V. Bech*, af Valdbysgaard, til for Tiden fra den 1. Maj 1928 til den 1. April 1933 at være Formand for den i Henhold til § 8 i Lov af 26. Maj 1868 om Forvaltningen af umyndiges Midler for Sorø Amtsraads-kreds oprettede Laanebestyrelse.

Efter Kirkeministeriets Indstilling er ved kgl. Resolution af 7. Maj d. A. hidtilværende præsteviet midlertidig Medhjælper hos Sognepræsten for Gentofte Menighed *Lars Emil Stubbe Teglbjerg* beskikket til 2. residerende Kapellan for samme Menighed.

Det er under 7. Maj tilladt Overlæge, Dr. med *J. E. Meulengracht* at anlægge og bære Officerskorset af den belgiske Kroneorden.

I en kort Meddelelse med Overskrift: Professor *Nørlund* og *Mittag-Lefflers* Stiftelse, hedder det i »Berl. Tid.« for 7. Maj:

Som vore Læsere vil vide, betragtede man det i Sverige som givet, at Professor *N. E. Nørlund* skulde være Chef for den matematiske Stiftelse i Stockholm, der bar Navn efter den fremragende Matematiker *Mittag-Leffler*, som døde i Fjor Sommer. I Følge hans og hans Hustrus Testamente skulde Stiftelsen til Chef have en matematisk Forsker, der blev økonomisk uafhængig og alene skulde have Forpligtelse til at dyrke Videnskaben og holde enkelte Forelæsninger for de Forskere, der studerer ved Institutet.

Professor *Nørlund* blev som sagt baade paa Grund af sit personlige Forhold til *Mittag-Leffler* og paa Grund af sin videnskabelige Indsats betragtet som decideret Chef for Stiftelsen, men siden *Mittag-Lefflers* Død er det ene betydningsfulde Hverv efter det andet blevet betroet Professorren. Videnskabernes Selskabs valgte ham til Præsident, og han blev Direktør for Geodætisk Institut, en Opgave, der interesserer ham i høj Grad. Endelig er han blevet udnævnt til Formand for Rask-Ørsted-Fondet. Under disse Forhold har Professoren renonceret paa at blive Chef for *Mittag-Lefflers* Stiftelse, og i hans Sted er den svenske Matematiker, Professor *Carleman* blevet valgt. Professor *Nørlund* vil imidlertid være Medlem af den lille 6-Mands-Bestyrelse for Stiftelsen, og sammen med Professor *Carleman* sidder han i Redaktionen for *Mittag-Lefflers* matematiske Tidsskrift.

Under 18. Maj er det tilladt Forfatteren *Andreas Winding* at anlægge og bære Ridderkorset af den franske Æreslegion.

Ved kgl. Resolution af 21. Maj er Pakhusforvalter paa Toldboden ved Godsbanegaarden i København *Vilhelm Bay* udnævnt til Kasserer ved Inspektoratet for Tobaksbeskatningen.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Ringsted
Telf. 389

Christian Holberg
Landretssagfører
Skindergade 23 TIF 3453 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Malling
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 9066

Arrel Høffer
Assurandør for Haand i Haand
Til. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

Poul Klitgaard
Sportsartikler en Gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14820

V. Hvalsøe
Arkitekt
Prinsessegade 29 B
Telf. 11 238

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Halskovvej, Korsør
Telf. 121

P. B.

Marius Langkjær
Muremester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Arrel Olsen
Blikkenslagermester
Sorø
Telf. 454

*Gamle Soranere
i Praksis*

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 81 25
Konsultation
Kl. 10 - 4

Stephan Vogelius
Direktør ved „Scala“

Jørgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

Gustav Joersom

P. S.

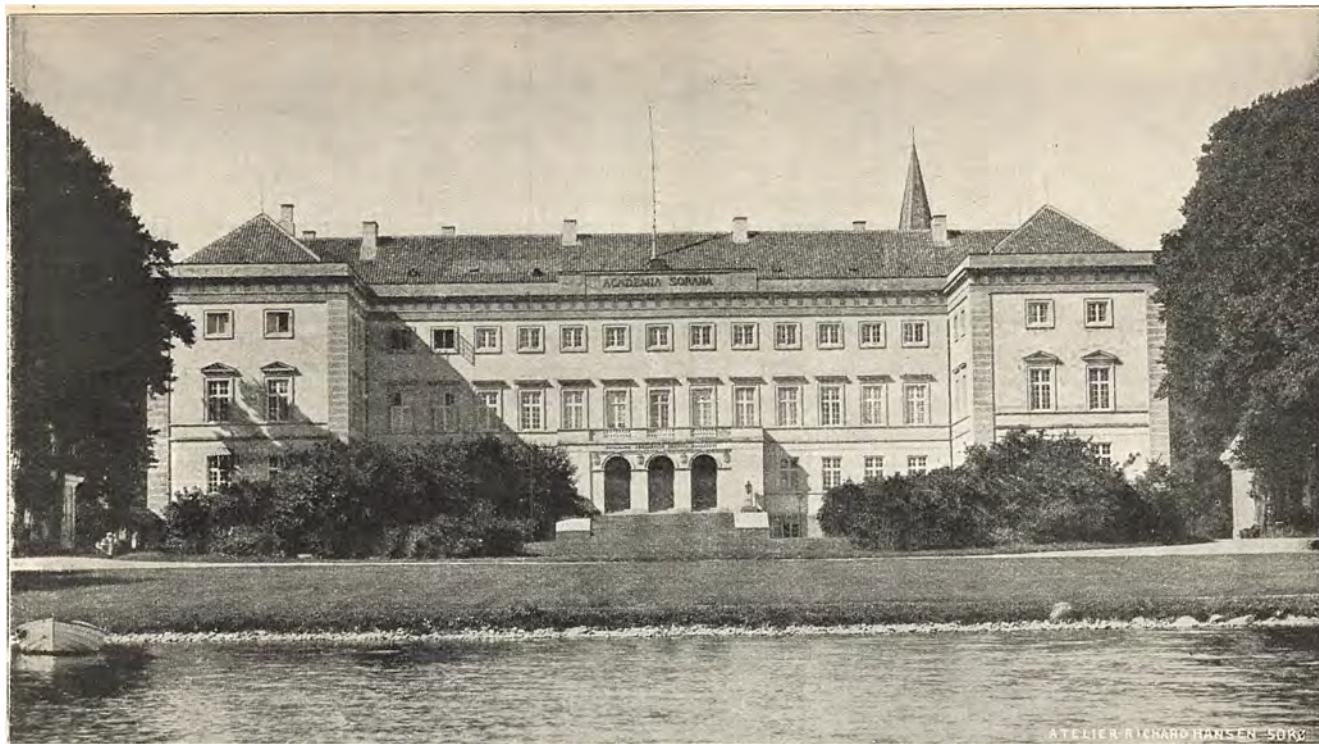
Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranegårdsvej 88
Konsultation
Vester Voldgade 4

Arrel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Øtergade 16

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Mlandrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 4
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 6

Juni 1928

OM REKTOR HANS HANSEN SNEEDORFF

Af H. G. Olrik

Da Frederik II's »besynderlige og bedre« Skole i Sorø St. Hansdag 1737 indstillede en Virksomhed, som kun i ringe Grad svarede til Stifterens Tanke med den, var dens Rektor, Mag. *Hans Sneedorff* en Mand paa 67 Aar, det vil efter den Tids Opfattelse sige: en gammel Mand. Han var siden 1724 Enkemand efter knap 10 Maaneders sent indgaaede Ægteskab med den i 1709 afdøde Sorø-Præst og Provst i Alsted Herred, Mag. Jens Schelderups Datter, hvem hendes første Nedkomst med en Søn, der opkaldtes efter sin Morfader, havde kostet Livet. Anna Margrethe Schelderup var ca. 25 Aar yngre end sin Ægtefælle; hun blev født samme Aar, han kom i Sorø Skole nemlig i 1695, og heraf vil straks ses, at han ogsaa var en meget gammel Skoledreng; derhos vil den Omstændighed, at hans første Søn fik Morfaderens Navn falde en og anden i Øjnene. Den gamle Rektor forlod med sin eneste Søn Sorø, hvor Drengen hidtil havde gaaet i Skole, saasnart denne var nedlagt, og flyttede til København, hvor han tog Ophold i Myntergade, lejede sig Stoleplads i Trinitatis Kirke og havde den Glæde to Aar efter at se Sønnen dimitteret fra Vor Frue Skole som yngste af dens Dimitterede (kun 15 Aar — den ældste var 24!), og 30. Juli 1739 immatrikuleret ved Københavns Universitet, hvor han Aaret efter opnaaede Baccalaureatet. I Juli 1742 bukkede den nu 72-aarige Rektor emeritus under for en Stensygdhed og blev 19. s. M. nedsat i Trinitatis Kirke, i den øverste Tværgang.

Maaske kan der ved fortsat Undersøgelse af Kirkens Gravkældre engang fremdrages en Kisteplade fra Hans Sneedorffs muligt forlængst forstyrrede Hvilsted, som kan give Oplysning om den nøjagtige Dag for hans Fødsel og maaske ogsaa oplyse hans Fødested, thi herom er man — saavel som om hans Forældres Navne og sociale Stilling — endnu uvidende. I det følgende skal meddeles, hvad det ved en Undersøgelse af ganske ny Dato er lykkedes mig at fremskaffe om hans Oprindelse; mulig vil det i en andens Haand kunne antage fastere Former.

Trinitatis Kirkebogs Aldersangivelse ved Hans Sneedorffs Død, oplyser som ovenfor omtalt, at han maa være født omkring 1670. Da han ved Kongebrev af 20. Jan. 1694 blev optaget i Sorø Skole (Sjæll. Tegn. No. 14/1694), betegnes han som *Hans Hansen* og er da sammen med Erich Lavritzen under Formynderskab af en vis Christian Clausen Buck, om hvem der intet oplyses, hverken Stilling eller Bopæl; men han har to Sønner, Claus og Peder, for hvem han ligeledes har søgt og opnaaet Optagelse i Sorø Skole. I Skolens af Forstander Laurentius Foss førte Matrikel, hvoraf en ikke videre god Afskrift er bevaret i Samlingen *Mallingiana*, Sorø Akademi Ia i Rigsarkivet, er Claudius Christiani indført som optaget i Skolen 22. Juli 1695, og denne Tilførsel angaar mulig ogsaa Petrus Christiani og Ericus Laurentii; men den Omstændighed, at der ved disses Navne hverken er anført nogen Optagelses- eller Afgangsdatum (*Annus et*

dies collati, resp, relecti beneficii) kan jo betyde, at de overhovedet ikke har benyttet sig af det kgl. Beneficium; om Claus oplyser Matriklen derimod, at han d. 22. Marts 1697 sagde Skolen Farvel uden nogen Eksamen. Efter disse tre anfører Matriklen *Johannes Joh.[annis] Schneedorph* som optaget i Skolen 16. November 1695 og den 27. Juni 1697 dimitteret til Universitetet; her blev han 17. Juli s. A. indskrevet som *Johannes Snedorphius*. Da han — først 16. Maj 1703 — opnaar Baccalaureatet, kaldes han i det trykte Program *Johannes Snedorph* og, da han 4. Maj 1712 bliver Magister, *Johannes Snedorphius*; selv skriver han sig, i hvert Fald som ældre, stedse *Snedorff*.

Man spørger nu uvilkaarligt om Grunden til, at den jævne Hans Hansen af Sorø Skoles Forstander faar det i sin første Form saa paafaldende tysk klingende Tilnavn, der iøvrigt endnu gentages i hans Udnæv-

Vejledende herved er det nu, at Hans Hansen Snedorff har haft en 6 Aar yngre Broder med et kendt Fødested, Jørgen Hansen Hammer, der blev Student fra Slagelse Skole 1702 og Baccalaur 1703 og som efter i 1707 at være bleven landsforvist paa Grund af pietistiske Uroligheder i Christiania, i 1710 — takket være sin Broders Anstrengelser (se O. Nielsen: *Kjøbenhavn und. Fr. IV, 1892, S. 137*) — fik Tilladelse til at vende tilbage til Landet, hvor han tog theologisk Attestats og derefter i 1714 af samme sin Broder blev beskikket til Hører ved Sorø Skole, hvorfra han i 1731 overgik til Stillingen som Sognepræst for Slaglille og Bjernede, i hvilket Embede han døde 1744. I det vita, som Jørgen Hammer ved sin Præsteudnævnelse har indført i Biskoppens hertil bestemte Bog (Sjæll. Bisparkiv: *Vitæcandidatorum 1728—33, S. 233*), skriver han om sig selv, at han

Sorø closter
17. Jan. 1732

Innois Excellencies
Innois Gode og Arbedyfulde
omn. frjindstige Ophogelse og Patroners
Underdanige Client og vinge kinn
Snedorff.

Rektor Hans Hansen Snedorff's Autograf.

nelsesbrev som Rektor (af 14. Maj 1712; Sjæll. Reg. 126), dog kun med et e i Forstavelsen. Den første Grund til, at han overhovedet faar et saadant Tilnavn, er vist blot den ikke urimelige, at der 26. Maj 1693 var optaget en anden Johannes Johannis i Skolen, som dog ikke drev det videre ad den studerende Bane, idet han i Matriklen har Vedtegning: *animum ad civilea appulit negotia* uden Angivelse af, naar han indkom i og atter forlod Skolen. Til Adskillelse fra ham har Laur. Foss da vel ønsket at tillægge Hans Hansen No. 2 et særligt Kende n a v n; men hvorfor valgte han da netop dette?

At der er Tale om et Stednavn, er nu vel udenfor al Tvivl, og Tidens Brug gik netop i Retning af lignende — dorph-Navne. Eksemlernes Antal er legio; her skal blot nævnes to særlig analoge: da den senere Professor og Lektor ved Odense Gymnasium Knud Landorph i 1667 indføres i Universitetsmatriklen, har hans Efternavn endnu sin danske Form: *Casnutus Johannis Langbye*, og om den i 1723 nobiliterede Severin Brønsdorph gælder det, at hans Fader, Peder Pedersen Brønsdorph (1662—1701) havde taget Navn efter Landsbyen Brøns i Hvidding Herred, Haderslev Amt. Men denne Peder Pedersen fra Brøns By var just Morbroder til Laur. Foss' Hustru (se Forstanderfortegnelsen i Sorø Skoles Aarskrift 1927, I, S. 25), og en Navnedannelse i Analogi med Brønsbyerens har ikke været Sorø Skoles Forstander fremmed i 1695. Der er da en Del, som taler for, at Hans Hansen har haft som Hjemsted en Landsby el. lign., hvis Navn er indgaaet som Forled i det Tillægsnavn han erholdt i Matriklen, og Undersøgelsen maa da rettes paa at finde dette.

er født paa Langeland i Landsbyen Fæbech (in Langelandio in page dicto Fæbech), hvorefter han, da hans Forældre var døde, selv gav sig i Skole i Slagelse o. s. v. Da det nu ligger nær at skønne, at naar den ene Broder er født i Langelands Nørre Herred, er det, navnlig i hine Tider, sandsynligt at den anden har set Dagens Lys samme Sted, og vil man heraf slutte, at Hans Hansen Snedorff ogsaa stammer fra det nordlige Langeland, er det næppe urimeligt at sætte hans Tilnavn i Forbindelse med den kun i faa Kilometers Afstand fra Fæbæk (i Bødstrup Sogn) liggende Snøde By i Sognet af samme Navn, og det saameget mere, som dette Steds ældste Navneform: *Snøwith* (saaledes 16. Febr. 1339, se *Ersløws Testamenter, 38*) netop mangler det d eller dd, hvormed det senere som Regel skrives og som ikke høres paa Langelandsk, hvor Landsbynavnet Snøde i 1910 opgives som udtalt: snö og i 1918: sny'ø eller snö (mundtlig Oplysning fra Stednavnudvalgets Kontor), medens Ordet Sne paa Langelandsk paa den anden Side udtales Snö. Hermed stemmer det ogsaa godt, at Præstesønnen Rasmus Nielsen fra Snøde, som 1617 fra Odense Skole indskreves ved Kjøbenhavns Universitet, fik sit Navn latiniseret til *Sneidanus*, medens hans Broder Jacob Nielsen i 1612 immatrikuleredes som *Snödan* og hans Søn Erik i 1652 som *Snedanus*. Med andre Ord: e og ø-Lydene har ligget — og ligger endnu i langelandsk Dialekt — nær op ad hinanden, og Laur. Foss har, saafremt Hans Hansen overfor ham har opgivet at være hjemmehørende i Snø(d)e By, ikke behøvet at være i Besiddelse af megen Fantasi for i sin Tids Stil at oversætte dette til Sne — eller, fyldigere klingende: Schneedorph. At Hans Hansen senere daniserede sit

nye Navn ved Udeladelse af dets ch, kan i vorc Øjne ikke misklæde ham.

Det rigtige i denne Opfattelse af Hans Sneedorffs Hjemstavn og hans Tilnavns Oprindelse bestyrkes af følgende Oplysninger, der kan uddrages af den iøvrigt yderst mangelfuldt førte ældste Sorø Kirkebog, der først begynder 1690, og hvis Førelse helt ophørte o. 1703, for først atter at genoptages 1709*). Ved at sammenholde Kirkebogen med de ældste bevarede Mandtal for Sorø By viser det sig, at Hans Sneedorffs Formynder Christian Clausen har boet i Sorø fra 1687 og i Aarene efter 1690 været Lejer af »Verdtzhuuset« (den bevarede Gaard paa Storegade Mtr. No. 31 (gl. Nr. 9)), hvor han formentlig endnu har boet, da en stor Del af Sorø den 8. Juni 1694 blev lagt i Aske. Han var en velhavende Mand, hvem det laa nær at betro et Par Værgemaal, og da de Borgere, for hvem det ikke var brændt, i Stedet for Skatter i 10 Aar fik paalignet en aarlig Afgift til Hjælp for de brandlidte, sættes han for det næsthøjeste Beløb, 16 Rigsdaler. Om af denne Grund eller fordi hans Hustru Mette Aaret efter døde og 15. Febr. begravedes paa Sorø Kirkegaard »lige ud for fundt dørren« — saa synes han i 1695 at have forladt Sorø, altsaa samme Aar, som han fik sine to Sønner og to Myndlinge optagne i Skolen, og om hans senere Skæbne kan jeg foreløbig ikke give videre Besked. Derimod oplyser Kirkebogens Optegnelser om Altergæster (confitentes) — den omhyggeligst førte Del af Bogen — at der i 1691 hos Johannes Jochumsen Smed har tjent to Læredrenge ved Navn Hans og Jørgen, at i 1692 Hans og i 1693 Jørgen er bleven henholdsvis Klein- og Grovsmedesvende, samt at medens Jørgen endnu 3. Søndag efter Hellig 3 Konger 1696 gaar til Alters som Smidde-Sven, er Hans fra da af forsvundet som Smed, men — optræder 3. Juledag 1695 som Altergæst under Betegnelsen: Hans Hansen Scholæ Alumnus.

Det erindres, at Hans Hansen under 16. November s. A. var blevet optaget i Sorø Skole; men da dennes Elever første Gang i 1696 — Onsdag den 14. Februar — samlede gaar til Alters, er den fra Smedesvend til Alumne forvandlede 25-aarige unge Mand ikke med; han havde jo da ogsaa nylig nydt Sakramentet. Først den 8. Juli møder vi atter Skolepersonerne som Altergæster med Vicerektor Oluf Bornemann i Spidsen, og blandt Alumnerne er nu tydelig anført: *Hans Sneedorph*. Senere er Klokkeren formodentlig bleven klar over, hvordan Navnet af Forstanderen var bogstavret; thi i de følgende Aar optræder det stavet med e eller ee, og 1697, 17. Søn. e. Trin. (s: 26. Septbr.), ser vi som Altergæst efter vel overstaaet Artium: Hans Sneedorph, Studiosus; han er den Dag gaaet til Alters sammen med en Efterfølger i hans oprindelige Haandtering, hans tidligere Mesters, Johannes Jochumsens Svend Oluf . . .

Af det anførte vil ses, at der er et vist Hold for

*) hvilket medførte Klokkerens velfortjente Afskedigelse. I denne Forbindelse maa nævnes, at Kirkebøgerne for Snøde Sogns ældste Tid helt mangler — de brændte nemlig i 1883, da Lynet slog ned i Snøde Præstegaards Udhus, hvor Præsten havde fundet det passende at opbevare sit Embedsarkiv. Han blev desværre ikke afskediget, andre til Advarsel!

den Tradition i Slægten Sneedorff, der omtales i Frederik Nygårds Bog: *Frederik Sneedorff* (1893), hvor det S. 4, jfr. S. 269 hedder, paa Grundlag af en skriftlig Meddelelse til Forf. fra Kommandør H. G. Sneedorff i Helsingør, der havde hørt sin Fader, Admiral Hans Chr. Sneedorff fortælle derom, at Slægten Sneedorffs Førstemand, Sorø-Rektorens Fader, havde været Smed i Sønderjylland. Hvis man havde sagt Langeland, havde det passet bedre — en By af et Sneedorff-lignende Navn findes ikke i Sønderjylland; men det er jo ikke umuligt at Brødrene Hans og Jørgen Hansens Fader har været Smed, siden begge hans Sønner først valgte den Vej. Det er sikkert til Minde om sin første Metier, at Jørgen senere antog sit Hammer-Navn (noget Slægtskab mellem ham og Hammer-Slægterne synes heller ikke at kunne paa-vises), og usandsynligt er det ikke, at det er Hans, der, efter at han først selv var blevet Student, har hjulpet sin yngre Broder ind paa den studerende Bane. Der har utvivlsomt bestaaet et meget kærligt Forhold mellem de to Brødre, der bægge var pietistisk vakte og som deres meste Liv levede i hinandens Nærhed. Og naar Mag. Hans Sneedorff siden som Rektor havde en saa haard Haand, som det bl. a. ses af Bogen om Sorø, I, S. 537, har dette ikke usandsynligt været Mindelser fra den Tid, da han i sin Ungdom var Smedesvend og svang Hammeren i Sorø.

B. S. INGEMANN'S UDENLANDSREJSE 1828

Af *Olaf Carlsen*.

(Sluttet.)

Allerede inden Ingemann tiltraadte Rejsen, havde han været klar over, at hans Permission var for kort, og at han vilde ansøge om at faa den forlænget. Af det Brev, som han i den Anledning sendte Direktor Tauber, faar vi ret fyldig Besked om hans Berlinerophold, om de Kredse, hvori han færdedes, og om hans Iagttagelser over, hvorledes Nationalbevidstheden i Preussen var blevet styrket ved Frihedskrigens Sejrvindinger og gav sig Udtryk i Billedhuggerkunstens Forherligelse af Nationens Helte.

Hans Brev lyder:¹⁸⁾

Hr. Etatsraad Tauber.

Dresden d. 10. Mai 1828.

Ærbødigst P. M.

Efter en meget heldig og behagelig, skjøndt ikke hurtig Reise her til Dresden, over Lübeck, Berlin, Wittenberg og Leipzig, iler jeg nu med at tilsende Hr. Etatsraaden indlagte Ansøgning til Directionen om en 3 til 4 Ugers Tillæg i Reisetilladelsen. I Kiøbenhavn talte jeg derom med de fleste af Directions herrerne, og der blev givet mig Haab om, at der fra Directionens Side ingen Hindringer skulde finde Sted, naar min Ansøgning med Hr. Etatsraadens Ansøgnings betimelig blev indsendt. Det er derfor nu min første Bøn, at De vil lægge den Godhed til de foregaaende, at udvirke den ansøgte Udvidelse i Permissionen, hvorom Communicationen endnu vil kunne træffe mig her sidst i Mai med Adressen: Dresden poste restante.

Nu da Embedsagerne ere fra Haanden kan jeg gaae over

til det Private. Min Kone har befundet sig vel paa Reisen og seet smukke Malerier i Kirkerne i Lübeck saavel som i Berlin og Potsdam. Foraaret kom os imøde sidst i April i det Laumborgske. I Berlin gjorde jeg personligt Bekjendtskab med adskillige interessante Lærde, Digtere og Kunstnere, nemlig Hofraad Hirt,¹⁹⁾ Directoren ved Blindeinstituttet Prof. Zeune, der har udgivet Niebelungenlied og har megen Interesse for den nordiske Litteratur;²⁰⁾ Hofmanns Biograph Kriminaldirector Hitzig;²¹⁾ Professor Gubitz;²²⁾ Dr. Wagen;^{22*)} Dr. Galias, og Digterne Fouqué, Raupauch og Chamisso. I deres litteraire Selskab hørte jeg en Kriminalhistorie oplæses af Hitzig. I Berlin udgjorde jeg og min Kone $\frac{1}{3}$ af en liden dansk Reisekolonie. Her til Dresden kom vi først i forgaars. Galleriet, Maler Dahl²³⁾ og Tieck²⁴⁾ har vi besøgt og vi glæde os til et behageligt Ophold her paa en 14 Dage i det Hele. Derpaa agte vi at gjøre en Excursion til Töplitz og det sachsiske Schweitz og paa Hjemreisen tænke vi at lægge Veien over Harzen til Brunzvig og Hamborg, dog komme vi først tilbage her til Dresden, hvor Svaret paa min Ansøgning maa bestemme i hvor krum eller lige en Linie Hjemreisen maa gjøres.

Vi har paa hele Reisen truffet vakkre og velvillige Folk og vi kunne ikke noksom rose den tydske Godmodighed og Forekommenhed mod Fremmede. Adskillige litteraire Venner og Bekjendte har jeg ogsaa fundet og det har bidraget til at gjøre os Opholdet blandt de Fremmede behageligt.

Det fornøiede mig i Berlin og hele Preussen at bemærke hvorledes Bevidstheden om de sidste Krigsbedrifter og Seirvindinger har givet Nationalaanden et nyt Sving. Paa de ofteventlige Pladser seer man mesterlige Billedstøtter af den nyere Tids Heroer og de udmærkede Kunstnere Rauch og Tieck savne ikke begeistrende Stof til deres Steenpoesie.²⁵⁾ Sachsen er ydmyget og det gjør mig ondt for det brave dygtige Folk. Hvor Luther stod paa sit Catheder, pudser nu den preussiske Soldat sit Gevær; men hans Studerestue staar dog uforandret endnu i det gamle Kloster, og et lidet Antal (nogle og 20) alvorlige Theologer dannes der dog til Præster i hans Kirke; jeg saae og hørte deres Aftenandagt, og det forligte mig nogenlunde med Casernen næstved (det nedlagte Wittenbergske Universitet). Melanctons Huus staaer endnu uforandret. Paa Raadhuset i Wittenberg har man af Lucas Cranocks [Cranachs] konstneriske Borgmesterhaand Sort paa Hvidt for hvormeget Viin fra Raadhuuskjeldereren Luther daglig drak paa Raadets Regning. Flere Curiosa naar jeg kommer tilbage. Jeg haaber at Alt er vel i Sorøe og glæder mig til at gjense Dem og ærede Familie saavel som mine Hrre Colleger og det hele Academie i sædvanligt Velgaaende. Jeg beder at hilse dem Alle. Med mange Hilsener fra min Kone forbliver jeg med Høiagtelse

Deres ærbødige og forbundne

Ingemann.

Fra Fouqué havde Ingemann modtaget en Introduktionsskrivelse til sin tyske Oversætter, Lægen og Digteren Anton Dietrich, der boede i Dresden; — »sollte es dir nicht gelingen — tilføjede Fouqué i sit Brev — ihn in Dresden ausfindig zu machen, so würde eine schriftliche Anfrage bei Dr. Pienitz zu Pirna — dem Vorstcher der Heilungs-Anstalt auf dem Sonnenstein — dir gewiss die Adresse meines jungen Freundes verschaffen.«²⁶⁾ Fra Dr. Dietrich selv havde Ingemann for nogle Maaneder siden modtaget et Brev sammen med hans Oversættelse af Tasso, og han havde i det hele fundet Oversættelsen heldig og følt sig veltilfreds med i Tyskland at have en Tolk, der syntes

»meget entusiastisk« for hans Poesi.²⁷⁾ Ingemann har da uden Tvivl glædet sig til at lære Dr. Dietrich nærmere at kende, og det er antagelig ogsaa lykkedes ham paa denne Rejse.

Skønt Ingemann ikke havde faaet sin Permission forlænget, forblev han dog i Tyskland ud over den oprindeligt fastsatte Tid for sin Hjemkomst, idet han trygt stolede paa, at Direktionen vilde tilstaa ham den ansøgte Forlængelse, hvorom Tauber havde givet ham sikkert Haab, saaledes som det fremgaar af følgende Brev fra Ingemann til Tauber:²⁸⁾

Dresden d. 7de Juni 1828.

Ærbødigt P. M.

Med megen Fornøielse har jeg modtaget Hr. Etatsraadens ærede Skrivelse af 20. Mai, og i Tillid til den gunstige Resolution paa min Ansøgning, som jeg ved Deres Anbefaling kan vente,²⁹⁾ har jeg udsat min Afreise herfra til næstkommende Tiirsdag d. 10de hujus, og beregnet Hjemreisen saaledes, at jeg, om Gud vil, kan være i Kiel inden Torsdagen d. 26de for om Torsdagen at gaae over til Kallehaug med Dampskibet og være i Sorøe d. 27de. Saavel for Deres Anbefaling paa Ansøgningen som for den smukke Foranstaltning, hvorved de danske Stiiløvelser ikke ganske standse, modtage De min forbindtligste Tak og beder jeg Dem foreløbig ogsaa derfor at takke de af mine Herrer Colleger, som saaledes bidrage til at hjælpe paa mine Sager i min Fraværelse.³⁰⁾

En vigtigere Grund til mit længere Ophold i denne Egn, end den blotte Fornøielse, har det været mig, at kunne gjøre et Forsøg med de mineralske Bade i Teptig [Teplitz?] med Hensyn paa min Kones Helbred. I 14 Dage har hun brugt Badene der og vundet betydeligt derved. Hun gaar nu smaae Spadseretoure, uden synderlig Besværlighed, og ved paa en Maade at fortsætte Couren hjemme har hun faaet Haab om at faae Benene i temmelig god Gang med Tiden. Lange og anstrengende Dagsreiser maa hun dog endnu vogte sig for. Vi tage nu Afsked med Galleriet og den skønne Egn her. Vi agte at foretage Hjemreisen over Halle, Blankenburg, Brunzvig, Hannover, Bremen til Hamborg; med et Par Rastdage i Blankenburg og Hamborg vil Tiden saaledes slaae til og jeg tvivler ikke paa at vi jo kan udstige af Dampskibet ved Kallehaug Fredag Morgen d. 27de Juni. Tillad mig at overdrage Dem Omsorgen for vor videre Befordring, ved Besørgelse af en Bondevogn fra Sorøe Academies Gods, der kunde vente os ved Kallehaug Færgedag Morgen d. 27de. Behag blot at bede Hr. Kammerraad Povelsen derom, med det Tilføiende, at det er mig meget om at gjøre at faae en magelig Agestol (en saakaldet Doctorstol) paa Vognen til min Kone. En saadan findes maaske i min Bolig, hvis min Svigerfader har sendt den, hvis ikke, vilde man vel kunde faae en at laane i Sorøe.

Saavel min Kone som jeg takker Dem og den hele Familie for den venlige Deeltagelse i vort Reiseliv. De meddelte Efterretninger fra Sorøe og det kjære Fædreland vare os kjærkomne; især glædede det mig at Wilster er saa nær ved Opfyldelsen af sit Ønske.³¹⁾ Tidens Knaphed nøder mig til at standse og opsætte alle andre Beretninger til jeg har den Fornøielse at see Dem paa dansk Grund. Mange Hilsener til Familien saavel som til alle mine Herrer Colleger og deres Fruer saavel fra min Kone som

fra Deres ærbødige og forbundne

Ingemann.

Udenlandsrejsen var endt. Forfriskende og oplivende maa den have virket baade ved de Indtryk, Ingemann havde modtaget af den tyske Bjergnatur i nogle af Landets skønneste Egne, og ved de Bekendtskaber, han havde stiftet med saa mange fremragende Mænd, — mest dog maaske ved, hvad han havde set af Vidnesbyrd om en levende og stærk, tysk Nationalaand, der sugede Næring af Fortidens store og stolte Minder, og som søgte at tale til Folket gennem Kunsten, om den saa kun end var »Stenpoesi«. Den nationale Modsætning mellem Dansk og Tysk var endnu ikke fjendtligt præget, og derfor kunde det »fornøje« Ingemann at se Preussen føre an i Arbejdet paa at oplive og styrke Nationalaanden i Tyskland. Ingemann har vel følt sin Gerning som dansk Digter beslægtet med, hvad han her saa; men hvilke Impulser han muligvis herigennem har modtaget, især da han i »Holger Danske« skrev om »Nationallivets og Folkcaandens evige Genføder gennem Tiderne«, det lader sig næppe paavise.

I sit Brev til Ingemann, kort før denne tiltraadte sin Rejse, havde Nygaard skrevet: »Jeg vilde ønske, at Din forestaaende tyske Reise maatte vække Lyst hos Dig til at give os en Fortsættelse af Din Reiselyste, hvortil Du vistnok har Materialerne, om ikke Manuscriptet. Jeg husker nok, de kaade Litteraturredige i sin Tid gjorde Dig vred og foranledigede, at Du standsede Reiselysten; men ere disse litterariske Ukrudtsplanter end ikke døde under de senere Vintre, saa ere dog vel Drengene nu blevne til Mænd og ere komne til Skjønsonhed.«³²⁾ Et saadant for Offentligheden mere synligt Resultat af Ingemanns Udenlandsrejse 1828 kom dog ikke straks til at foreligge, idet Ingemann først fire Aar senere, i 1832, udsendte sine *Smaa digte og Rejeminder*.³³⁾

Det er uvist, om man dengang har set en Forbindelse mellem Ingemanns Rejse 1828 og hans Udsendelse af denne Bog; selv om der hengik nogle Aar, er det sandsynligt, at Ingemann ved at genopleve Reiselivets Minder og Stemninger har følt større Lyst end før til at fortsætte Udgivelsen af sin Reiselyste. Psykologisk set vilde det være rimeligt at antage en saadan Forbindelse, og herfor taler ogsaa, at *Rejeminder* blev det første Arbejde, Ingemann udsendte, efter at han gennem de mellemliggende Aars polemiske Digtning og den deraf fremkaldte litterære Polemik havde vundet sin »aandelige Frihed og Selvstændighed«, saa han i Ro kunde genoptage sin poetiske Virksomhed.³⁴⁾ — Han havde nu ryddet de Hindringer til Side, som hidtil havde stillet sig i Vejen, naar han havde ønsket at virkeliggøre, hvad han altsaa sandsynligvis paa sin Rejse havde følt sig opmuntret til.

¹⁸⁾ Indk. Sager A 56/1828.

¹⁹⁾ Antagelig Kunsthistorikeren Aloys Hirt (1759—1839), der var Professor ved Universitetet i Berlin.

²⁰⁾ Johann August Zeune (1778—1853), tillige Professor i Geografi ved Universitetet i Berlin. Baade som Blindpædagog, Geograf og Germanist besad han kraftigt Initiativ og nye, tildels revolutionære Anskuelser; havde 1814 udg. *Das Nibelungenlied neu-deutsch* og 1815 *Das N. in der Ursprache*. Som de øvrige i den Kreds, I her stiftede Bekendtskab med, var Z. stærkt nationalsindet, hav-

de 1810 udsendt et Skrift om Tysklands Enhed og paa Universitetet holdt Forelæsninger om Tysklands Sagnhelte. Paa Opfordring af sine Tilhørere lod han 1815 trykke »eine Feld- und Zeltausgabe« af N., — »da viele Jünglinge dies Lied als ein Palladium in den bevorstehenden Feldzug mitzunehmen wünschten«. *Allgem. Deutsche Biogr.* 45. Bd. S. 125.

²¹⁾ Julius Eduard Hitzig (1780—1849), Forfatter og Kriminalist; udgav 1823 en Biografi, der skal være et Mesterværk inden for denne Litteraturgren, af Vennen, Komponisten og Forfatteren Ernst Hoffmann (1776—1822). Det kan i denne Forbindelse have sin Interesse at meddele, at Ingemann i et Brev af 10/9—1822 til Ludwig Tieck har karakteriseret Hoffmanns Genius med Ord, hvorom Udgiveren af *Briefe an Ludwig Tieck*, Karl von Holtei (II, S. 129 og 133), skriver, at de er saa sande og klare, »als ob's Einer unserer würdigsten Kritiker geschrieben hätte«.

²²⁾ Friedrich Wilhelm Gubitz (1786—1870), Træskærer og Digter, Lærer ved Kunstakademiet i Berlin. G. havde ivrigt deltaget i den nationale Vækkelse af det tyske Folk til Kamp mod Napoleons Herredømme og havde 1807—09 udgivet et patriotisk-politisk Tidsskrift: *Das Vaterland*.

^{22*)} Gustav Friedrich Waagen (1794—1868), Kunsthistoriker; var paa den Tid beskæftiget med at undersøge Malerisamlingerne til det nye Museum i Berlin.

²³⁾ Den norske Landskabsmaler Joh. Chr. Dahl (1788—1857), der boede i Dresden, hvor han vandt sig et betydeligt Navn. H. N. Clausen skildrer ham fra et Møde ti Aar før som den haarfagreste Yngling med ildfuldt Blik, en sydlig brusende, stundom vulkansk Natur. (*Optegnelser om mit Levned og min Tids Historie*, S. 80). Jul. Lange har sagt om ham, at han malede norske Billeder i Danmark, Tyskland og Italien og italienske og danske Billeder i Tyskland. (*Nutidskunst*, S. 40 f.).

²⁴⁾ Digteren Ludw. Tieck, som I, paa sin første Udenlandsrejse havde besøgt næsten daglig i en hel Maaned. *Tilbageblik*, S. 39.

²⁵⁾ Billedhuggerne Christian Daniel Rauch og Friedrich Tieck, Broder til den lige nævnte Digter; især Rauch forherligede ved sine monumentale Portrætstatuer Frihedsheltene Blücher, Bülow og Scharnhorst.

²⁶⁾ Breve til og fra I., S. 207. Den her citerede Tilføjelse er udeladt ved Brevets Trykning. S. A.S.B.S.M.

²⁷⁾ I. c. S. 205.

²⁸⁾ Indk. Sager. A 72/1828.

²⁹⁾ Den kom først samme Dag, som I. skrev sit Brev fra Dresden. Indk. Sager. A 74/1828.

³⁰⁾ I den Skrivelse til Direktionen, hvori Tauber anbefalede Ingemanns Ansøgning, meddelte han, at de Lærere, som havde Oversættelsesprøver af levende eller døde Sprog, havde lovet at tage Hensyn til at vedligeholde Færdighederne hos Disciplene i den danske Stil og Ortografi. *Korrespondancepr.* Nr. 1409/1828.

³¹⁾ Wilster blev den 21. Maj udnævnt til Lektor i det græske og engelske Sprog og Litteratur.

³²⁾ Brev af 7/4—1828. S. A.S.B.S.M.

³³⁾ De heri offentliggjorte Digte fra den store Udenlandsrejse Afslutning blev siden sammen med den største Part af *Reiselyste* II optaget i *Samlede Skrifter*, 4. Afd. 5. Bd. og *Smaa digtene* i samme Afd. 6. Bd. 1845.

³⁴⁾ *Tilbageblik*, S. 53.

SORANSK SAMFUNDS

59. ordentlige Generalforsamling

fandt Sted Tirsdag den 24. April 1928 Kl. 8 i Domus medica og var besøgt af ca. 60 Medlemmer.

Formanden, Stahslæge *Gordon Norrie* bød Velkommen og udbad sig Forsamlings Forslag til Dirigent. I Lighed med tidligere Aar foresloges Borgmester *R. Jork*, som, da ikke andre bragtes i Forslag, valgtes eenstemmigt. Jork takkede for Valget og konstaterede, at Generalforsamlingen var lovlig indvarslet, hvorefter han gav Ordet til Formanden for Punkt 1: Beretning om Virksomheden i 1927.

Formanden mindedes først de i Aarets Løb afdøde Soranere og udtalte et »Ære være deres Minde«, hvortil Forsamlingen sluttede sig ved at rejse sig. I Tilslutning hertil omtalte Formanden det fra *Iwan Dolgorouchoff* fremsendte Forslag om at rejse Overretssagfører *Paul Hennings* et Mindemærke og i den Anledning nedsatte Komité. — Efter Hennings Død havde Kontorchef *Hammerich* modtaget Bestyrelsens Opfordring til at indtræde som Kasserer, hvortil Forsamlingen gav sin Sanktion. — I Tersløsegaardskontoret var Kontorchef *Grandjean* indtrædt i Hennings' Sted.

Formanden bragte Bagermester *Rogert Møller* en Tak for hans store Arbejde for Soraner-Bladet, nu da han desværre var fratraadt Ledelsen den 1. Marts d. A., og ved en langvarig Klapsalve sluttede Medlemmerne sig hertil. — Med Hensyn til Engageringskontoret var Formanden ikke enig i de hidtidige Lederes Udtalelser om, at Resultatet var saaringe, saa de mente, at man burde nedlægge Kontoret. Cand. pharm. *Bang* og Kunstmaler *Mentze* fortjente Tak for deres Indsats, og deres Arbejde vilde blive fortsat i der kommende Aar, idet Fabrikant *Kay Michaelsen* havde tilbudt at overtage Kontoret. (Bifald fra Forsamlingen.)

Derefter omtaltes Saisonen, som jo fra Møde til Møde kan følges gennem Referaterne i Soraner-Bladet af alle Medlemmerne. Da der fra forskellige Sider har været anket over den tilsyneladende ringe Tilslutning til Samfundets Møder, havde Formanden undersøgt Forholdene i tidligere Tider og derved fundet, at der, som nærmere paavist ved en hel Del Tal, bl. a. i en saa udmærket Periode af Samfundets Liv som i *Haubergs* Tid, havde vist sig akkurat de samme Vanskeligheder ved at samle Medlemmerne som nu.

Ingeniør *C. V. Schou* bemærkede hertil, at 40 Medlemmer til et Møde var efter hans Mening ikke daarligt, og Aarets Resultat absolut maatte betegnes som godt, hvorfor han gerne vilde bringe Bestyrelsen sin Tak. *Bang* var stadig ikke enig med Formanden om Engageringskontorets Resultat, selv om Antallet af Ansatte procentvis kunde synes stort, men *Grandjean* paaviste heroverfor, at Antal Ansatte havde været i stadig Stigning siden Kontorets Oprettelse 1920.

Man gik saa over til 2det Punkt paa Dagsordenen, Regnskaber etc. Kassereren aflagde Samfundets Regnskab, og Kontorchef *Harhoff* Fondenes do., og begge udbad sig Decharge. Grosserer *Alfred Rasmusen* mente, at der kunde spares en hel Del ved at lade Medlemmerne indbetale deres Kontingent pr. Giro, og Kontorchef *Wagner* foreslog at vedlægge Giroindbetalingskort i Soraner-Bladets Januar- eller Februar-Nr., hvortil Formanden oplyste, at dette havde været overvejet, men havde visse Vanskeligheder, idet Bladet sendes til mange andre (Annoncører m. fl.) end Medlemmerne. *Michaelsen* ønskede og fik Oplysning om »Diverse Udgifter«, og derpaa gaves Decharge.

Soraner-Bladets tidligere Forretningsfører, *Rogert Møller* forelagde Bladets Driftsregnskab 1927 og Statusopgørelse, hvortil han knyttede en Del Oplysninger om Dispositionerne for indeværende Driftsaar. Disse toges til Efterretning, hvor efter der gaves Decharge.

Sekretæren oplæste Budgettet for indeværende Aar. Ingeniør *Stavnsbjerg* gjorde opmærksom paa, at Kontingentet var opført med 800 Kr. mindre end i Fjor, hvilket tydede paa synkende Medlemsantal, men *Hammerich* beroligede med, at Situationen nu tegnede sig adskilligt lysere, end da Budgettet lagdes.

3die Punkt: Ændring af Vedtægternes § 3. Formanden foreslog paa Bestyrelsens Vegne, at ændre »10« og »4« til »8« og »3«, samt tilføje: »Yngste Aargang er kontingentfri Medlemmer«. En længere Diskussion udspandt sig nu; *C. V. Schou* vilde beholde de 10 Kr. for de gamle og hellere lette lidt for de 8 yngste Aargange; *Bang* mente, at Overgangen fra de 3 til de 10 Kr. i saa Fald vilde blive for voldsom. Stud. med. *Kringelbach* troede, at det gik ned ad Bakke, hvis Kontingentet sænkedes, og paaviste ved Eksempler fra det daglige Liv, at det er lettere at betale 4 Kr. i Begyndelsen af Maanedene end 3 eller 2 i Slutningen, hvorfor han, naar Opkrævningerne udsendes paa et passende Tidspunkt (man gætte selv hvornaar! —), foreslog 4 Kr. for de yngre fremdeles. *Michaelsen* sluttede sig til Bestyrelsen og efterlyste et Agitationskontor til at skaffe nye Medlemmer. Højesteretssagfører *H. H. Bruun* anbefalede Bestyrelsens Forslag: det var kun rimeligt, at der ogsaa her kom en Nedgang. Endnu flere havde Ordet, og ved Afstemning om et Forslag af *Stavnsbjerg*: Bibeholdelse af det gamle Kontingent og yngste Aargang kontingentfri, fik dette Forslag 25 Stemmer mod Bestyrelsesforslagets 20 Stemmer (adskillige stemte ikke). Da yngste Aargangs Fritagelse for Kontingent kan ordnes administrativt af Bestyrelsen, blev der altsaa overhovedet ingen Lovændring.

Herefter optoges Punkt 4 til Behandling: Valg af Bestyrelsen. Formanden meddelte, at *Harhoff*, *Hammerich*, *Grandjean* og *Matthiessen* afgik efter Tur, og Prof., Dr. phil. *Erik Schou* af Helbredshensyn ønskede at nedlægge sit Hverv. Bestyrelsen foreslog Genvalg af *Matthiessen* og *Hammerich*, Nyvalg af *Rogert Møller*, *H. H. Bruun* og Muremester *Licht*, og at Bestyrelsen endvidere maatte faa Lov til at supplere sig med endnu et (Junior)-Medlem. — Redaktør *Aksel Dahlerup* foreslog Kontorchef *Olrik* og eventuelt *Grandjean*. *Olrik* var noget overrasket og vilde antage, at *Dahlerup* stod ret ene med sit Forslag (Naah! — fra Forsamlingen). Han erklærede sig dog villig, men saa gerne, at ogsaa *Grandjean* blev genvalgt. Denne indvilligede i at modtage Valg, hvis det var Forsamlingens Ønske; han kunde endnu denne Gang vælges som Junior-Medlem. Direktør *Halling* anbefalede Bestyrelsens Forslag og i Særdeleshed *Rogert Møller*, mens andre syntes bedre om *Olrik* og *Grandjean*, og *Dahlerup* foreslog Konstellationen: *Rogert Møller*, *Olrik* og *Grandjean*. Da Meningsudvekslingen var paa sit højeste, lykkedes det Dirigenten, ved Hjælp af nogle stemmebegavede Medlemmer, at tilkendegive Forsamlingen, at der vilde blive foretaget stykkevis Afstemning; herved genvalgtes først *Matthiessen* og *Hammerich*. *Stavnsbjerg* syntes ikke, at *Rogert Møller* kunde stille Betingelser for at træde ind i Bestyrelsen, og *Bruun* og *Licht* erklærede sig da villige til at træde tilbage; herefter valgtes *Rogert Møller*, *Olrik* og *Grandjean*. Da *Rogert Møller* nægtede at modtage Valg under disse Omstændigheder, foreslog *Olrik* at genvælge *Harhoff*, hvilket derpaa skete eenstemmigt,

hvad der, ovenpaa de store Uenigheder ved de øvrige Valg, virkede særdeles beroligende paa de ophidsede Gemytter.

Samme Indflydelse havde næste Punkt paa Dagsordenen, idet Fuldmægtig *Chr. A. Thielemann* og Redaktør, cand. polyt. *Carl E. Aagaard* genvalgtes til Revisorer, mens *Bang* genvalgtes og *Dahlerup* nyvalgtes til Revisorsuppleanter.

Under Punkt 6, Eventuelt, foreslog *Stavnsbjerg* at skænke den paa *Soraner-Bladets* Regnskab opførte Prismekikkert til Soldaterkorpset ved dettes nærførstaende 40-Aars-Jubilæum (det oplystes, at Kikkerten desværre nu var afhændet), og mindede Korpsets gamle Medlemmer om at tage til Sorø til Jubilæet den 20. Maj. — *Rasmusen* efterlyste Bidrag til *Soraner-Bladet* fra de Unge; han havde Følelsen af, at adskilligt gik i Papirkurven. *Olrik* nægtede dette og forsvarede sig iøvrigt med, at han hver Gang maatte afgive en Side Tekst til Annoncer, og lod i vage Udtryk ane, at der netop paa den Side kunde staa adskilligt. *Wagner* syntes, vi skulde have Sorø-Tur til September, og efterlyste *Matthiesens* Soranermatrikel. Formanden svarede, at en Sorø-Tur i Aar var i den for Mulighedernes Grænse; Soranermatriklen var derimod ikke umiddelbart forestaaende, men til Gengæld vilde vi faa opfyldt et af vore andre gamle Ønsker, idet Medlemsfortegnelsen var færdig fra Sekretærens Side og antagelig vilde komme med næste Nummer af *Soraner-Bladet*. — Da ingen yderligere ønskede Ordet, og Dagsordenen var udtømt, erklærede Dirigenten Generalforsamlingen for afsluttet, hvorpaa Formanden bragte en Tak til Dirigenten for hans Ledelse af den undertiden noget bevægede Forsamling. *Ja.*

Saa godt som alle fremmødte blev til det tvangfri Aftensbord, der ganske kort efter var dækket i *Domus medicas* hyggelige, grønne Sal. Bestyrelsen havde faaet de store gammeldags Spendérbukser paa, og det kammeratlige Samvær trivedes fortrinligt med Taler af *Stavnsbjerg* og *Olrik*, Afsendelse af et Telegram til Professor *Erik Schou* m. v. og senere, ved et Par Glas Whisky & Water, med endnu flere Taler og adskillige Sange fra Sangbøgerne — kort sagt en rigtig munter Foraarsaften, der — som af flere Talere, bl. a. *Emil Bang*, fremhævet — i sin Stemning tilbagekaldte glade Minder saa langt tilbage som Anno 1908, da *Soranerhumøret* endogsaa trykkede *Ludvig Wagner* Hæren i Hænde . . .

GAMLE SORANERE

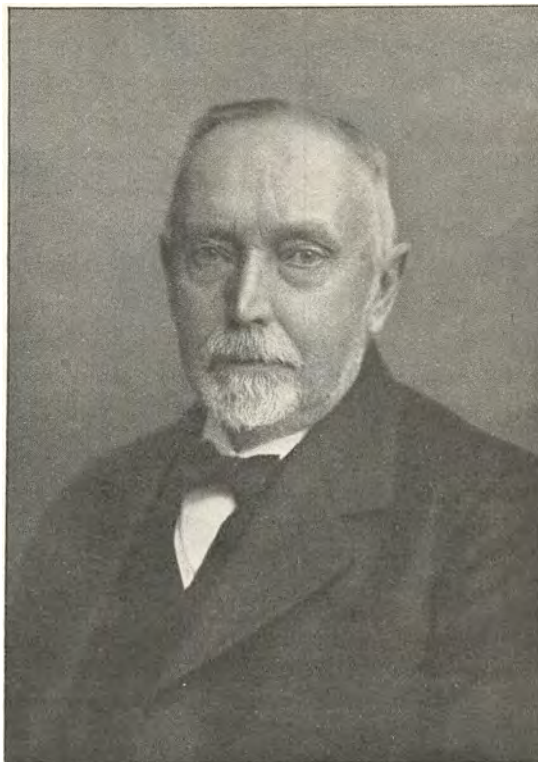
Under 1. April er Professor i Matematik ved Københavns Universitet, Dr. phil. *Niels Erik Nørlund*, R. af Dbg., beskikket som Direktør for Geodætisk Institut.

Overlæge, Dr. med. *Valdemar Poulsen* og Raadsformand *K. K. Steincke* er valgt til Medlemmer af Bestyrelsen for Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Undervisningsministeriet har under 4. Juni meddelt kst. Adjunkt *P. J. Jørgensen* fast Ansættelse som Adjunkt ved Sorø Akademis Skole fra 1. August d. A. at regne.

Underarkivar i Rigsarkivet, Frøken *Johanne Skovgaard*, Lektor ved Rysenstens Gymnasium, *Jes Skovgaard* og Komponisten *Ebbe Hamerik* har opnaaet Portioner af de paa Finansloven for 1928—29 bevilgede Understøttelser, henholdsvis for Videnskabsmænd, Lærere og Kunstnere.

Professor *Bernhard Bang's* 80 Aars Fødselsdag forløb under de for den højt ansete Videnskabsmand mest ærefulde Former, idet han foruden paa sædvanlig Vis, med Blomster og Gaver, hædredes ved at faa overrakt et af en betydelig Række Veterinær-Videnskabsmænd forfattet Festskrift paa ikke mindre end 400 Sider. Blandt Gratulanterne var ogsaa Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*, der bragte Samfundets Lykønskning, som ledsagedes af en Blomsterkurv.

Vi bringer her en Gengivelse af det sidst tagne Fotografi af Professor *Bang*, der endnu ikke forelaa, da vor Fødselsdagsartikel i forrige Nummer af *Soraner-Bladet* gik i Trykken. En smuk Tegning af Professoren, udført af *Gerda Ploug-Sarp*, ledsager Festskriftet; under det har Professoren selv skrevet sit Valgsprog: *Gør den Nytte, du formaar!*

Det er under 1. Juni tilladt Premierløjtnant *C. A. Friis*, Adjutant hos Generalinspektøren for Rytteriet, at anlægge og bære Ridderkorset af den belgiske Kroneorden.

Amtslæge *Max Christiansen* af Ribe er under 28. Maj beskikket til Kredslæge i Frederiksberg Lægekreds, hvormed er forbunden Stillingen som Amtslæge i Københavns Amtslægekreds.

Paa Aarslisten for den københavnske Nævningekreds findes bl. a. optaget Skibsingeniør *Georg Berg*, Direktør, cand. polyt. *H. V. Boserup*, Fuldmægtig *Axel Engsig-Krarup* samt Kommuelærerne *E. Erslev* og *H. C. Nielsen*.

Paa Landbrugsministeriets derom nedlagte Forestilling har det under 2 Juni behaget H. M. Kongen i Naade at afskedige Professor, Dr. med. *Bernhard Laurits Frederik Bang*, Storkors af Dannebrog og Dhmd., efter hans derom fremsatte Ønske som Medlem af det veterinære Sundhedsraad fra 1. Juli d. A. at regne.

K. Brix Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389 Ringsted

Christian Holberg
Landsretsagfører
Skindergade 28 Tlf 3450 & 945

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech

Waldbygaard

P. O. J. Malling
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 966

Hvel Høffer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

D. Hvalsoe
Arkitekt
Prinsessegade 29 B

Telf. 11 233

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polyt.
Halskovvej, Korsør

Telf. 447

P. B.

Marius Langkjær
Muremester
Sorøstræde, Sorø

Telf. 523

Hvel Olsen
Bilikkenslagermester
Sorø

Tel. 454

Vaniljelæge D. Kisbye

Store Kongensgade 45
Telf. 61 25

Konsultation
Kl. 10 - 4

Gamle Soranere
i Praksis

Stephan Vogelius
Direktør ved „Scala“

Jørgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Panduro
Løse

Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører

Veslergade 3 - Tlf. 12 303 - København B.

P. S.

Hvel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Materialer, Skulptur
og Arkitektur

Østergade 16

Gustav Joergensen

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

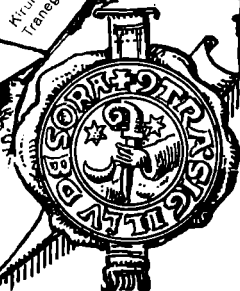
Hjalmar Kier
Tandlæge

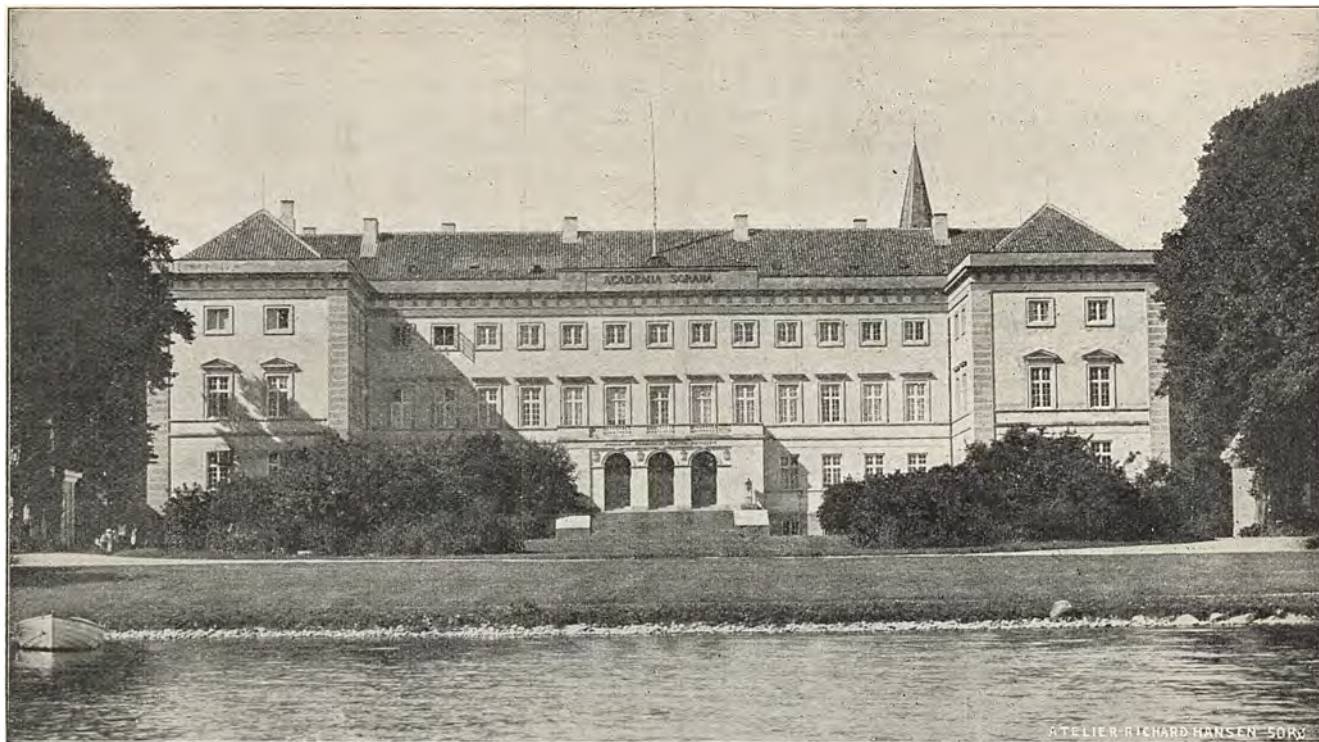
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Madsrup-Poulsen
M. af A. A.

Bopæl: Gl. Kongevej 6
København

Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 7

Juli 1928

TRANSLOKATION OG DIMISSION I SORØ 1928

Afslutningshøjtideligheden paa Sorø Akademis Skole foregik Torsdag den 28. Juni under de sædvanlige Former i Skolens Festsal, der som altid ved denne Lejlighed var aldeles stuvende fuld af Elever og deres Paarørende.

Efter Sangen »Hellig er vor Ungdoms Lyst«, der blev sunget i et lidt forjaget Tempo, overrakte Rektor *Raaschou-Nielsen* Aarets Studenter og Realister deres Examensbeviser og udtalte derefter:

Saa er det sidste Gang, vi er forsamlede med jer her i jeres gamle Skole, og sidste Gang, jeg har Lejlighed til at henvende mig til jer i Klasse og samlet. Det første, der skal siges til jer i Dag, er et hjerteligt til Lykke til det Resultat, I har naaet. I er ikke kommet sovende til det. Det har kostet ærligt Arbejde, og der er dem iblandt jer, det har kostet en Række flittige Arbejdsaar, hvor I ofte har maattet forsaage meget af det, som andre Unge i jeres Alder har Lejlighed til at deltage i, men I har ogsaa faaet en Glæde, som mange af de andre Unge ikke faar Del i: Glæden i Tilegnelsen, og hertil kommer nu Erfaringen om, at ærligt og trofast Arbejde fører til et Resultat.

Jeg haaber, I forlader Skolen med Respekt for Arbejdet, helst ogsaa med Kærlighed til Arbejdet. Nu skal det undersøges og prøves i Livet, hvad I duer til paa egen Haand og paa eget Ansvar, og nu er Spørgsmaalet, hvor godt I er rustede, hvad I bringer med jer. Her er det ikke Kvantiteten, men Kvaliteten, det kommer an paa. Kornets Kvalitet undersøges paa særlig Maade ved en Vejning, der angiver Resultatet i

»hollandsk Vægt«. En saadan mekanisk Maalestok lader sig ikke anvende paa de aandelige Erhvervelser. En Examen er paa mange Maader en ufuldkommen Bedømmelse. En, der er kendt med Forholdet, kan af et Examensbevis se, hvordan det intellektuelle Udbytte har været, men det viser ikke, hvordan I har optaget det i jeres Personlighed, hvordan det har været med til at danne jeres Karakter, og selv om det lod sig maale, vilde der ikke i denne Verden blive Enighed om en Maalestok.

Grundtvig, der blev Student, da han var 17 Aar, og en meget dygtig Student, fældede senere en haard Dom over sig selv, som han var paa det Tidspunkt: uden Aand og Tro. Og han gav Skolen Skylden. Han vilde ikke lade sine Børn gaa i Skole, fordi han mente, Skolen var et Sted, hvor det, der boede i et Barn og et ungt Menneske, stod i Fare for at visne bort, hvor det kunde gaa som med »Adam Homo«, at jo mere han voxede udadtil, jo mere forringedes han indadtil.

Det er i Sandhed et mistrøstigt Syn; men den danske Skole er i vor Tid et sundere, lysere og friere Vødested end i Grundtvigs Dage, og det skylder vi fremfor andre ham Tak for.

Men alligevel er det saadan, at vi Forældre med Ængstelse kan spørge om, hvilke Værdier der kan dræbes i vore Børn under Skolens nivellerende og normaliserende Indflydelse.

Naar jeg gribes af disse Tanker, finder jeg Ting, der trøster — heldigvis. Ellers kunde jeg ikke være saa glad en Skolemand, som jeg er.

Først dette, at den normaliserende Indflydelse er langt mindre dyb, end Folk i Almindelighed tror.

Den anden Betragtning, der trøster mig, er, at Skolen — ved Siden af de Minus'er, der kan være Tale om — bringer store Værdier, der ikke kan faas ad anden Vej. Vi kunde slet ikke tænke os at undvære Skolen til vore Børn, og naar jeg for mit indre Øje lader passere Revu den lange Række af Dimittender, jeg har været med til at sende ud herfra, ser jeg, at Skolen vel har været i Stand til at udvikle en vis Type, men dog ikke i Stand til at udvise Individualiteten, og at Typen i al Almindelighed er en smuk Folie, en smuk Baggrund for Særpræget.

I, der nu forlader Skolen, bærer ogsaa Typens Tegn. I er en Kreds af gode, elskværdige, flittige Dreng og unge Mænd. Naar vi sender jer bort, er det kun med gode Minder om jer og med en god Tro til jer, og naar jeg lader jer passere Revu, kender jeg igen hos hver af jer Træk af det barnlige Præg, som I havde, da I kom, men udviklet og modnet, ikke udvisket.

Naar I nu gaar ud fra Skolen og Kammeratskabet, vil jeg ønske for jer, at I maa frigøre jer for Ængstelsen for ikke »at være som de andre« og udvikle det nedlagte i jeres Personlighed paa Baggrund af en god og sund Dannelse.

Det, som det er sværest for jer nu at vise til andre, er jo, hvad der er i jer af dybere Følelser, af idealt Livssyn. Det hænger sammen med noget godt ved jer: at I ikke vil vise jer bedre, end I er, og at I føler, at uægte Talemaader er det værste af alt; men naar I nu er mere modne, skal I vide, at det er af stor Betydning, at man paa rette Sted og Tid er sin Mening bekendt, sin Tro bekendt, sine Idealer bekendt og sin Kærlighed bekendt. Tavsheden skulde jo nødvendig dække over Goldhed.

Jeg vil ønske for jer, at I vil blive i Stand til at føle Kærlighed til, hvad der er godt og ædelt i Menneskelivet, ikke en Kærlighed, der snævrer sig ind til jer selv, jer Familie, en bestemt Kreds eller Stand, men en Kærlighed, som kan vide sig ud og omfatte alt, hvad der er Kærlighed værd, slettende nogle af de Skel, som der er altfor mange af iblandt os, og som vi ældre er noget anderledes indstillet overfor end I Unge.

Jeg vil ønske for jer, at I vil virke for alt godt, der arbejder sig frem i jeres Tid, og at I dermed vil forøge Kærlighed til de Værdier, vi har arvet fra vore Forfædre.

I Aar er det 800 Aar siden Absalon fødtes. Det turde da ikke være upassende paa dette Sted at stille ham frem for jer.

Jeg har for mange Aar siden arbejdet for, at Skolens Elever i deres Kasketter skulde bære Absalons Mærke; men jeg har ikke kunnet faa det sat igennem, bl. a. af den Grund, at man ikke bestemte ved, hvor dan hans Mærke saa ud, om det var den springende Hjort, man ser paa Vaabenskjoldet nede i Kirken, eller om han i det Hele har haft noget Mærke. Det vilde have været rimeligt, om I bar hans Mærke. I har paa en Maade spist Absalons Brød, I har nydt godt af det Gods, han samlede, af den Stiftelse, hvis Grundlægger han er. Skulde I ikke bære hans Mærke i det Ydre, som bær det i det Indre.

Han havde Kraft og Mod, en enestaaende Arbejds-

dygtighed, en fuldstændig Given sig hen i Arbejdet for høje Maal, og forenede dermed en ganske usædvanlig Nøjsomhed, Selvbeherskelse og Ydmyghed.

Jeg vil ønske for jer, at I vil komme til at ligne ham efter fattig Evne, og med dette Ønske byder jeg jer Skolens Færvel og Levvel.

Efter Sangen »Jeg ved et Sted —« mindedes Rektor, mens dens Forsamlingen rejste sig, Skolens afdøde Musiklærer, Organist *Tscherning*: Det føles af os alle som et Savn og et stort Tab, at han ikke mere er iblandt os. Han var en ejendommelig Kunstnerpersonlighed, en Dygtighed i sit Fag og et usnobbet Menneske, der levede sit Liv efter sine egne Idealer. Vi Lærere skylder ham Tak for trofast Venskab og Skolens Elever for den Kærlighed, hvormed han omfattede dem, og for, hvad han har lært dem.

Ære være hans Minde!

Rektor gav derefter Oplysninger om Examenresultaterne i Oprykningsklasserne og overrakte fra en Forening, der har til Formaal at fremme kulturelt Samvirke mellem Danmark og Tyskland, Boggaver til Eleverne *K. E. Petersen* og *Aa. Dannemand Jensen*, der begge har vist sig særlig dygtige i Tysk.

Derefter tog Rektor Afsked med Adjunkt *Carl Rønning-Jensen*, der nu forlader Skolen efter 3 Aars Virksomhed for at overtage et Adjunktembede i Kjøbenhavn, og stud. mag. *Jensen*, der efter den sædvanlige 1-årlige Virketid som Gymnastikassistent vender tilbage til sine Universitetsstudier, og Højtideligheden sluttede med den gamle Feriesang: »Dulce domum«.

Saa vidt Referatet i »Sorø Folketidende« for den 29. Juni. Af Rektors Gennemgang af Eksamenresultaterne enfares, at alle Gymnasiets Elever havde bestaaet Prøven og Realisterne ligesaa — en enkelt maatte paa Grund af Sygdom oppebi den aarlige Sygeeksamen i September, men dimittedes alligevel med sine Kammerater. Blandt de nye Studenter var Rektors yngste Datter, Frøken *Berete Raaschou-Nielsen* og en Søn af Kontorchef *Ludvig Wagner*. Mellem Dimittend-Fædrene bemærkedes Politimester *Seidenfaden* fra Tønder og af tilstedeværende gamle Soranere bl. a. Godsejer, Dr. med *Hasselbalch* med Frue og Dr. phil. *F. Ohrt*.

Sorø Skole og dens Omgivelser præsenterede sig paa den skønne Midsommerdag saa dejligt som nogensinde; Klosteralleen var fyldt med Automobileer og overalt vrimlede det med Mennesker. I Byen var hver Vraa opfyldt af tilrejsende Aspiranter til de to følgende Dages Optagelsesprøve, og der forestod Skolens Lærpersonale endnu en alvorlig Slutspurt, før Feriens velfortjente Hvile blev det til Del. Et lille Antal af de nybagte Studenter blev i Sorø for at slutte af med et Bal paa »Hotel Klubben«.

SPAANER OG SPLINTER

IV. KRICKET*)

Af Lektor *F. Matthiessen*.

DET kan synes underligt, at vi, der til langt ind i det nittende Aarhundrede stod i saa nært kulturelt Forhold til Tyskland, ikke langt tidligere, end

*) Spaaner og Splinter I—III findes i 7. Aargang, No. 4, 6 og 11. Lektor *Matthiessen* har lovet at ville fortsætte med disse Meddelelser.

sket er, fik Kendskab til det ypperste af alle Boldspil, Cricket. — Thi det blev allerede i Slutningen af det attende Aarhundrede drevet i Egne, der ikke laa langt fra vor Sydgrænse. Tyskeren *Gutzmuth* fra Schnepfenthal i Nærheden af Gotha beskriver i 1796 Spillet under Navn af Thorball (Thor, Wicket, Gærde) eller, som han tilføjer: engelsk Cricket¹⁾, »et hos os tidligere ukendt Spil, bragt herved fra England«. Hans Beskrivelse af Spillet er klar og omhyggelig, og han lægger Vægt paa, at Bolde og Boldtræ i Tyskland kan fremstilles til langt rimeligere Priser end i England. Hvorfor hans Bog ikke har vakt Opmærksomhed i Danmark, ved jeg ikke, der skulde gaa hele to Menneskealdre, før Spillet naaede hér til Landet, ikke over Tyskland, men direkte fra England.

Fortjenesten af at have gjort Offentligheden herhjemme bekendt med Spillet tilkommer Ingeniørkaptajn *Harald Hoskiær*, der i »Illustreret Tidende«, Nr. 350 for Juni 1866, skrev en Artikel om engelsk Cricket. Han sendte straks 25 Exemplarer af den til Kultusministeriet med Anmodning om, at det godhedsfuldt vilde foranledige disse Exemplarer tilstillede de lærde Skoler, de videnskabelige Realskoler og Skolelærere-Seminerierne med et Par anbefalende Ord for dette Boldspil, »der formentligen vil være en gavnlige Legemsøvelse for den opvoksende Ungdom«. Ministeriet sendte omgaaende Artiklerne til Skolerne med en varm Anbefaling.

Tiden var forsaavidt moden, som engelske Ingeniører, der i de senere Aar var beskæftigede med at bygge Stambanen gennem Fyn og Jylland, havde spillet Cricket og dannet Klubber i flere af de Byer, hvori de havde deres Kvarter, og ogsaa faaet Indfødtne med i Spillet. I Sorø var Jordbunden endog særligt forbedret, idet *Eugène Ibsen* ganske kort før Fremkomsten af Hoskiærs Artikel havde foreslaaet de store Elever at indføre Cricket, som han var blevet bekendt med ved et Englandsbesøg, og havde mødt god Tilslutning.

Om Spillets Fødsel og Barnedaab i Sorø fortæller *Sophus Hauberg* i en Dagbog, der er ført fra Dag til Dag, ligetil han i 1867 som Student forlod Sorø: »En Indbydelsesliste gik om fra VII Kl. ned til V R., og der tegnedes forskellige Bidrag. En Beskrivelse af Spillet, dels paa Engelsk dels paa Dansk, blev studeret med Omhu, dog uden noget fyldestgørende Resultat for os unge. Man trængte til Instruktion af en trænet Spiller.« Ibsen manglede praktisk Øvelse, har maaske aldrig selv øvet Spillet. Ialfald opfører *Hauberg*, der nævner hver enkelt Spiller med udførlig Bedømmelse, aldrig Ibsen som Medspiller og har forøvrigt til mig udtalt, at, saavidt han huskede, spillede Ibsen aldrig med. Den instruerende Hjelper maatte da hentes udenfra. Dette besørgede Ibsen, idet han skrev til et Medlem af den allerede dengang bestaaende københavnske Boldklub, Grosserer *Harald Hansen*, og formaaede ham til at komme i Juni Maaned, sammen med en Kammerat, til Sorø for at instruere Spillerne. Dette Besøg lavede saa mægtigt op, at Soranerne endnu samme Efteraar turde sige Ja til en Udfordring fra Københavnerne til en Vædekamp. Denne fandt Sted i Ok-

tober, og naturligvis vandt Københavnerne, blandt hvis Spillere var veritable Englændere; men ingenlunde overlegent. Soranerne fik 163 Points mod Fjendens 180. Føreren for Københavnerholdet var Dr. med *Edmund (Grut) Hansen*, Svoger til Kaptajn Hoskiær. Blandt Spillerne var hans to Brødre *Harald Hansen* og *Gustav Hansen*. Professor, Dr. med. *Plum*, der var gift med en Søster til Brødrne Hansen, havde til Kampen udsat et engelsk Boldtræ som Præmie for den bedste Spiller. Alle disse fem hørte til samme Familie, kendt under Navnet: de engelske Hansen'er, der nu tæller c. 700 Medlemmer og hører til de ansete københavnske Patricierslægter. Den var ikke blot forretningsmæssigt, som udgaaet fra et engelsk-dansk Handelshus, men ogsaa ved Slægtsskabsbaand knyttet til England og engelsk Aand, og fyldt af en levende Interesse for al Slags Sport.

Hvorvidt nu denne Familie har Æren af at have overflyttet Cricketspillet fra England til København, tør jeg ikke afgøre. Men man træder sikkert ikke Sandheden for nær ved at tillægge den, sammen med *Eugène Ibsen*, Æren for at have indført og fæstnet Spillet her i Sorø.

Den fynske Jernbane — der fik det aldrig benyttede Navn: Dronning Louises Jernbane — blev aabnet 7. September 1865. Før den Tid spillede de engelske Ingeniører Cricket i Odense og havde dér deres Klub. Men om der var danske med blandt dens Medlemmer, har jeg ikke kunnet faa oplyst. Vi har ogsaa af det foranstaaende sét, at København havde en Boldklub før Foraaret 1866, saa Sorø kan ikke regnes blandt de allerførste Cricketcentre herhjemme. Men jeg har aldrig hørt om, at nogen Skole har haft Cricketklub før Sorø, og vel blev der enkelte Steder spillet Cricket i 1866 efter Englændernes Exempel, og vel var der enkelte Skoleelever med, men en speciel Skoleklub synes intetsteds at være dannet før i Sorø.

FOR 40 AAR SIDEN —

Det er idag 40 Aar siden jeg første Gang stod ud af Toget paa Sorø Station og i Hotel Postgaardens lille Svedekasse af en Omnibus med en fuldkædet Mand paa Bukken — han hed vist Clausen og blev i min Kreds paa Grund af sit Ibsenske Ydre kaldt *Manden fra Havet* — blev befordret ind til Byen og sat af ved Klosterporten, hvorfra jeg ved min Moders Haand begav mig op til Rektorgaarden, ikke just munter eller synderlig modig!

Det var allerede flere Dage ind i Ferien, og havde der i Sorø været en normal Optagelsesprøve, var den længst forbi. Den ubchagelige Sandhed var da ogsaa den, at jeg, dimitteret fra Krebs' Skole i Kjøbenhavn, havde søgt Optagelse i Metropolitanskolen, Maalet for alle Krebses eller rettere Johan Krohns Drengene gennem en seks Aars Forberedelsestid. Men ak, den var ikke gaaet! det var et af de Aar, hvor den i sin Plads stærkt indknebnede Vor Frue Skole kun ønskede at modtage en Enkeltklasse — af Kandidaternes lange Hale blev derfor de øverste 25 klippet fra og antaget, medens Resten infamt kasseredes. Det har altid været mig en Trøst, at hvis Skolen havde udtaget Drengene til en Dobbeltklasse, var jeg jo nok naaet med i den — og af den Tro har jeg ikke ønsket at blive udrevet ved

¹⁾ *Gutzmuth*: Spiele zur Uebung und Erholung. Schnepfenthal. Im Verlag der Buchhandlung der Erziehungsanstalt 1796.

en nærmere Undersøgelse i Skolens Arkiv. Ovenpaa dette Nederlag var fulgt en noget ubehagelig Mellemtilstand — dog forsødet ved Opholdet paa det idylliske Gammel Kjøgegaard, hvor et snevrere Familieraad overvejede min videre Skæbne. Da Herlufsholm — thi nu var Kostskolespørgsmaalet blevet sat paa Dagsordenen — netop ikke paa dette Tidspunkt var vel anskrevet af Grundt, der nu kan være ligegyldige, medens Sorø netop havde faaet en ny Rektor, som var stærkt apprcieret af de sydsjællandske Herregaarde, hvis Stamherrer havde slidt Skolebænken under *Blicherts* Scepter i Roskilde, og da selve Kjøgegaards sidste Ejer, den Aaret før afdøde Kammorherre *Hans Carlsen*, havde været Soraner og altid omfattet sin gamle Skole med meget venlige Følelser, var det besluttet, at der skulde foretages et Fremstød mod Sorø. Og derfor stod jeg altsaa hin Juli-Formiddag foran Rektor *Blicherts* Imperatorskikkelse og blev beset — jeg følte straks: med Velvillie.

Ved Rektors Haand vandrede jeg ud af Rektorsgaards-Porten, ned ad det skraa Rendestensbræt og over Fratergaarden til den vældige Skolebygning, der tilsyneladende uddød og lydtom døsede i sit Feric-Solskin. Nogle Haandværksfolk syslede i Stengangen med deres Redskaber — og inde i Lærerværelset overraskede vi et Par avisslugende Lærere, der af Rektor ubarmhertig blev taget fra deres sikkert velfortjente Otium og dukset til at eksaminere mig. Den ene var en temmelig mager, rødskægget Herre, som ikke afgjort venlig lagde Flensborg Avis bort for at undersøge mine Færdigheder i dansk Stil. Jeg følte mig særdeles myg under hans meget prøvende Blik og gjorde mit bedste for at se begavet og velvillig ud — om det lykkedes ved jeg ikke, men jeg stod iøvrigt senere bestandig paa en god Fod med Adjunkt *Boesen*, der var meget mere Pædagog end vi Drengene vist dengang forstod, og som med sit noget ejendommelige Væsen dækkede over varme Følelser for dem, der var betroet hans Tilsyn. Da han pligtskyldigst havde dikteret mig et Stykke og ladet mig genfortælle et andet, medens hans vagtsomme Blik fulgte mig fra den atter grebne Avis, overleverede han Resultatet til Rektor og trak sig atter tilbage til sit Privatlivs krænkede Fred, mens en anden Hr. Lærer, der var kommet til — jeg har paa Fornemmelsen, at det var Hr. *Lauritzen*, eller skulde det have været Hr. *Michelsen*? — som ogsaa indfangedes af Rektor, lod mig gennemgaa en stilfærdig Regnetortur samt prøvede mine Kundskaber i Natuurhistorie og Geografi. Omsider afleveredes jeg atter til Manden for det hele, der i sit lille Kontor ved Siden af Lærerværelset stillede mig to — for min Drengopfattelse latterlig lette — Spørgsmaal i Tysk, som det faldt mig uendelig let at besvare. Dermed var dens hastig improviserede Optagelsesprøve endt, og atter vandrede jeg ved den mægtige Mands Haand over Fratergaarden tilbage til Rektorsgaarden, hvor min Moder, let ængstelig, modtog os og straks fik den beroligende Oplysning: godt bestaaet!

Og derefter optoges vi aldeles i den venlige Rektors families Skød og blev bedt til Frokost, hvorunder jeg fandt, at min nye Rektor var en ualmindelig fornøjelig Vært, hvis joviale Ansigt lyste over Bordet og gjorde dette Maaltid, som afsluttede en Optagelsesprøve af en ganske anden Art end den, der var blevet budt

paa i Metropolitanskolens skumle Kaserne, til en afgjort behagelig Oplevelse, saa jeg skiltes nødigt fra Rektorfamilien, hvis muntre Døttre straks havde vundet mit Hjerte ved den ligefremme Maade, hvorpaa de snakkede løs med deres for mig imposante Fader, som om han var et ganske almindeligt Menneske.

Fra Rektorsgaarden gik vor Vandring, venlig ledsaget af Fru *Blichert*, videre ud i Verden, d. v. s. ned i Byen for at skaffe mig Husly i det kommende Skole-

Tegnelærer, Professor CHRISTEN DALSGAARD
Selvportræt 1882.

aar — thi i Rektors eget Hjem var desværre alt besat, og saa meget havde jeg forstaaet af Frokostpassiaren, at der kun kunde være Tale om faa Steder, man derfra vilde anbefale — og de havde antagelig alle truffet deres Dispositioner. Det skulde naturligvis være et Sted, hvor der »var en Mand i Huset«, og Mulighedernes Kreds indsnevredes hurtigt til kun at kunne omfatte et Hjem i Byen: det Tegnelærer *Dalsgaardske*, som allerede forud var anbefalet min Moder gennem Provst *Gabriel Heiberg* i Roskilde, hvis Sønner havde boet dér, og hvorhen Turen da gik. Dog, der var foreløbig ingen hjemme, og vi maatte oppebi Familiens Tilstedekomst, men det skete i skønne Omgivelser paa en Vandring ud ad Fægangen, der med sine knuderede Træer, blomstrende Hyld og vilde Roser var en Idyl, som en Mængde gamle Drengene kan huske fra en Tid, da Stedet ikke var ødelagt af en urentabel Stump Jernbane og et nyt Sygehus, der burde have ligget meget længere udenfor Byen.

Omsider var den Dalsgaardske Familie hjemme, og

Eftermiddagen gik med Indtægning af den nye Pensionær og Arrangementerne i den Anledning. Ak, det blev Indledningen til et strengt Aar med mange Misforstaaelser paa begge Sider, mange Taarer og megen Hjemve hos den lille nye Soraner, som følte sig saa brøsthølden ved Opholdet og »Opdragelsen« i det sikkert ellers udmærkede Hus, at der efter Aarets Udgang gik flere Aar hen, før han atter havde Lyst til at ringe paa ved den mærkelige Indgangsdør med det endnu mærkværdigere Laasetøj derude i Strædet. Men den Dag var jo alt forholdsvis godt — uagtet det var mig et ilde Varsel at den gamle Mand med Kalotten, de stive Fadermordere og de hvasse Øjne aldeles ikke syntes at goutere den mærkelige Omstændighed, at jeg paa staaende Fod straks kunde sige ham Besked om det historiske Indhold af det Billede, der netop stod paa Staffeliets — Olaf den helliges Besøg hos Dale-Gudbrand med Kolbejn den stærke, som faar Besked om at knuse Afgudsbilledet af Thor. Det var mig et Aarstid efter, da Billedet kom paa Charlottenborg, næsten en Trøst — Skadefryd er jo, iflg. en dansk Kritikers Ord, vor Nations Udtryk for Livsglæde — at Kritiken var slem ved Maleriet og navnlig morede sig (i sin tykpannede Uvidenhed) over de høj-røde Silkehandsker, som Dalsgaard meget korrekt og paa Grundlag af omhyggelige Studier havde forsynet den Prælat med, der indtog en fremtrædende Plads i Billedet. Men at min tilkommende Plejefader ikke kunde sige mig et venligt Ord i Anledning af at jeg vidste Besked med Sujettet for hans Arbejde! jeg følte, at dér vilde jeg vist hos den rødskæggede Adjunkt fra om Formiddagen ganske anderledes have mødt Forstaaelse, og den Antagelse blev bekræftet ved syv Aars Erfaringer efter hin Dag. Men jeg er saavist ikke den eneste, som har maattet døje under Theorier som den om den uundværlige »Mand i Huset« uden Overvejelse af, om hans Individualitet nu ogsaa passede for det Barn, der skulde forsynes med denne Nødvendigheds-genstand . . .

Da vi om Aftenen, dygtig trætte, sad i Toget der omsider førte mig som en velbestalter latinsk Skole-dreng ud til Feriens Glæder, til de friske Bølger i Kalundborg Fjord, de vindomsuste høje Skrænter paa Refsnæs og de mange venlige Mennesker, som dengang færdedes i det Thieleske Kunstnerhjem, hvor Resten af min Sommerferie gled hen — ja, da var det uden Anelse om, hvad denne min første Dag i Sorø vilde føre med sig i Retning af Tilknytning til det Sted, der skulde blive mig mere forhadet og mere elsket end nogen anden Plet i Danmark. 40 Aars Patina har lagt sig over de engang blanke Indtryk af den lille søvnige Sorø By udenfor Klosterporten, af de store Skolebygninger indkapslede af grønne Alleer, grønne Plæner og grønne Skove og af den lille Indsø solglitrende Spejl. Og af alle dem, der den Dag levede og med hvem jeg færdedes i Skole og By, lever kun en eller to — og saa jeg selv, der paa 40 Aarsdagen prøver at reproducere Indtrykkene fra en Dag, som bestemte hele Resten af en lille Skoledrengs Jordeliv.

Hørsholm, den 18. Juli 1928.

H. G. Orlík.

TIL SOLDATERKORPSET

VED TUREN DEN 20. MAJ 1928

Mel.: Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden . . .

Paany har Vaaren sendt sin gyldne Gave
Og lune Briser stryger imod Nord —
Mens Solen smiler ømt til *Danas Have*
Den svøber Guld omkring vort gamle Soer.
Fra Skovens Dyb et Kor af Røster lyder,
Ja hver en Plet har samme Stemmeklang:
Velkommen hid vi alle her Jer byder,
Velkommen hid til Fest og Minde-Sang.

De Aaar, der gik, fra den Gang vi forlod dig,
Vor gamle Skole, har vel skabt os om,
Men sært bevæget drager vi imod dig,
Og alle ved vi vist, hvorfor vi kom.
Hvor ofte har vi ikke for vort Øre
En Stemme hørt, der hviskede: »Min Ven —
Lad tusind andre Ting dit Hjerte røre,
Hvad end der sker, du maa til Soer igen!«

Den rappe Tidsaand daglig os forfølger
Og under næppe os en rolig Stund,
Men ser vi atter *Sorø-Søens* Bølger,
Saa tegner Smilet sig omkring vor Mund.
Ja, hver en Drengestreg, vi frækt bedrev her,
Er nu i Mindets Tryllespejl forløst,
Vi drog herfra, — men Dreng-Hjertet blev her,
Nu banker det som genfødt i vort Bryst.

Nu har vi glemt hver Hovedstadens Plage
Og hver en sensationopfyldt Avis —
Der bavles løs om alt i vore Dage,
Om Bankers Krak — og Sjælens Forlis.
Alt Skattevrøvl, alt Nid og Nag vi glemmer
Og tømmer ungdomsfriske vore Glas,
Naar blot vi atter hører disse Stemmer,
Der nu som dengang klinger paa *Parnas*.

Ej blot for Mindets Skyld er her vi kommen,
Men særlig for at hilse Danmarks Haab,
Den raske Flok, der krigsberust paa *Flommen*
Ved Exercitsen fik sin Flamme-Daab.
I Mark og Skov sit Legem at faa øvet
Gi'er Blodet Kraft og Sindet Karakter,
Vi hylder Jer, som under Foraarsløvet
Med Ære bær' det *hvide Bandoler*.

Saa lad paany de gamle Rækker fyldes
Med festlig Støj og kaade Stemmers Klang,
Og lad vor Fremtidsdrøm af Sol forgyldes,
Her hvor en vaar-karsk Ungdom har sin Gang.
At *Korpsets Aand* af Tiden ej er kuert,
Men blomstrer frit — den Tanke er os kær,
Og Sorø's Ry kan aldrig blive truet,
Naar det bli'er vogtet af vor Ungdoms Hær.

parva vox.

SORØ AKADEMI'S SOLDATERKORPS 40 AARS JUBILÆUM

Den 20. Maj Kl. 1½ stod hele Soldaterkorpset opstillet til Parade i Fratergaarden — ogsaa de Elever i de øverste Klasser, der tidligere havde været Medlemmer af Korpset, var paa denne Dag atter indtraadt i det. Ligeledes var en Mængde gamle Korpsmedlemmer, der var udgaaet fra Skolen, kommen tilstede i Dagens Anledning og formerede en Deling vinkelret paa Soldaterkorpsets ene Fløj. I det smukke Sommervejr afholdtes nu en festlig Parade og efter at Fanen var ført til Midten under Fanemarchen, holdt Overretssagfører *K. Dalgas Langballe* paa de gamle Korpsmedlemmers Vegne foran Fronten en kort Tale til Soldaterkorpset, hvori han fremhævede Dagens Betydning, og at 40 Aars Alderen kun var naaet, fordi der til Grund for Korpsets Stiftelse laa en Tanke, hvis indre Værdi havde gjort sig gældende uanset Tid og Hindringer. Taleren nævnedes, at mange af de gamle Medlemmer, der var tilstede, sikkert ved Synet af Korpset fik Lyst til paa ny som Dreng at træde ind og iføre sig det hvide Bandolér. Men var Korpset end det samme, var vi selv jo forandrede, og da Tiden ikke lod sig skru baglæns, stod der kun tilbage for de gamle Soldater at sige Tak for, hvad Korpstiden havde været for dem, og for de Værdier, den havde tilført dem, som rakte langt ud over det øjeblikkelige, takket være især de Venner vi da erhvervede, den Sundhed og Livsglæde, som vi da fyldtes af, Kærligheden til Naturen og derigennem til Fædrelandet og ikke mindst Forstaaelsen af, at skal man lære at byde, maa man først lære at lyde, — det som Livet overfor hver især vist paa forskellig Maade men i fuldt Maal havde bekræftet. Umiddelbart efter denne Tale overrakte til Korpset en Officerssabel, skænket af Ingeniør *Stavnsbjerg*, samt nogle Kortmapper med indlagte Generalstabskort til Korpsets Førere; Beløbene hertil var indkommen ved Indsamling blandt Korpsets Venner.

Korpset afmarcherede nu og delte sig i to Styrker til Øvelse i Feldskoven. Navnlig den første Øvelse var meget fornøjelig, idet et Hovedmoment var et Landgangsforsøg under Lektor *O. B. Müllers* Ledelse. Forsøget lykkedes, idet den snedige Müller forklædte Baadenes Besætning som civile Mennesker, gamle Damer og søde unge Piger, til hvem Bevogtningens Styrke i Feldskoven ikke nærede nogen Mistanke, før det blev for sent! Imellem Øvelserne holdtes Rast, hvor Bagermester *Rogert Møller* trakterede baade Ven-

Fra Paraden udenfor Rektorgaarden.

og Fjende og Tilskuerne med Basser, medbragte fra København.

Efter Øvelserne afmarcheredes til *Parnas*, hvor der i den store Sal var dækket op for de gamle Korpsmedlemmers Regning. Her holdt Overretssagfører *Dalgas Langballe* Fest-

Paa Vej til Krigsskuepladsen.

talen for Lektor *Lauritzen*, og fremhævede navnlig, hvorledes den mangeaarige Leders særlige Karakteregenskaber havde gjort sig gældende, saa at Korpset trods alle Hindringer gennem Aarene var bleven opretholdt og den fornøjelige og kammeratlige Aand bevaret. Tilsidst overrakte Taleren Lektor *Lauritzen* en smuk Sølvpokal med en Indskrift, som gav Udtryk for den Taknemlighed, Korpset og dets Medlemmer — unge og gamle — var ham skyldige.

Lektor *Lauritzen* svarede med en Tak til de gamle Elever, som var tilstede, idet han beskedent fremhævede, at han ingen Fortjeneste havde, men hele Æren tilkom Korpsmedlemmerne selv; Korpset og dets Virken var en Bygning, hvor de unge Soldater byggede videre paa, hvad de ældre havde udrettet.

Senere talte Ingeniør *Stavnsbjerg* for Adjunkt *Bohr*, der nu fungerer som Korpsfører og Instruktør. Adjunkt *Bohr* talte for Fædrelandet, Derefter vekslede Taler og Sange, og der blev oplæst en Hilsen fra Formanden for Soransk Samfund paa dettes Vegne; en Sang af *Louis E. Grandjean* gjorde særlig Lykke — den findes andetsteds her i Bladet. Under hele Festen var den smukkeste og bedste Stemning tilstede, som kulminerede, da Lektor *Lauritzen* tilsidst personlig dirigerede Musikkorpset, medens Tonerne gjaldede i Salen.

Efter Maaltidet tilbragte man en fornøjelig Tid i Haven og ved Søen, medens man nød den smukke Sommeraften og sluttelig marcherede Korpset i Etmarsh forbi de gamle Soranere, der havde taget Opstilling foran *Parnas*bygningen. Med underlige Følelser stod de gamle Dreng tilbage og hørte Tonerne fra Musikkorpset tabe sig længere og længere bort i Skoven, medens de, der nylig ligesom havde set et Glimt af sig selv som unge, nu vandrede til Stationen, hvorfra Toget skulde føre dem tilbage til det daglige Liv — til den voksnes Pligter og Mandens Gerning.

—e.

SORANSKE PENNE

Fredrik Nygaard: Kend København. Gyldendalske Boghandel, 1928.

Nygaards Bog om Hovedstaden for store og smaa Turister er et Forsøg paa at give den Fader, der vil føre sine Børn rundt i Kjøbenhavn, en Vejleder med paa Vejen — vel sagtens saaledes at forstaa, at han først hjemme læser det Afsnit højt, der skal gennemvandles, og derefter gaar ud paa Ekspedition med et Barn ved hver Haand. Ideen er sikkert ikke daarlig, og baade Nygaards friske Tekst med muntre Vers før og efter Kapitlerne, de mange Fotografier og Axel Nygaards pudsige Vignetter kan sikkert hos den, der vil følge Anvisningen, og hos de smaa Læsere, som selv vil læse sig til, hvad de skal hen at se eller har set, virke oplydende og instruktivt.

Lidt overflødigt og uden for Rammen falder en Del »Luftfoto'er« — det er jo vel ikke Meningen, at Faderen skal gaa i Luften med Ungerne? Hvis det var fra en Flyvemaskine eller Ballon at Byen skulde ses, var det jo ogsaa overflødigt at give dem en Forklaring med om, hvad der er at se i Byen. Men den Slags Billeder, der i Virkeligheden intet giver, er jo nu »moderne« og desværre symptomatiske: en taaget og uklar Forestilling om noget man mener at kunne genkende som »sine egne Vindeverrer« og ikke behøver at vide Besked med i Enkeltheder. De er saaledes i Virkeligheden en Negation af det Frederik Nygaard tilstræber.

Det havde været bedre at ledsage Bogen af et Kort, som angav Ruten for de otte Ture, den beskriver, end det fjollede Forsøg paa Anskuelighed af »de naturlige Strømninger i Havet omkring København og de økonomiske Strømninger i Byen, skabt af dens Vækst« ved Hjælp af et uforstaaeligt Bilag, som er klistret ind bag i, og ligesaa lidt vedkommer Teksten som nogle Annoncer, der fælt misklæder Bogen. Alt det kan dog let fjernes med et rask Greb.

KONTINGENT-OPKRÆVNING

Under denne Overskrift fandtes i Soraner-Bladet for April en Artikel af Grosserer Alfr. Rasmusen; da der hverken i dette eller det følgende Nr. af Bladet var nogen Udtalelse desangaaende fra Redaktionen eller Bestyrelsen, vil jeg gerne fremsætte et Par Bemærkninger derom.

For nogle Aar siden benyttede Soransk Samfund den af Grosserer Rasmusen foreslaaede Metode og tilstillede Medlemmerne et Indbetalingskort; naar Samfundet hurtigt igen forlod denne Vej skyldes det antagelig, at Udgifterne dertil var for store i Forhold til det opnaaede Resultat, derimod mener jeg at kunne paapege en anden Maade til forsøgsvis Indførelse, og da den kan gaa i andre Foreninger, vil den antagelig ogsaa kunne gaa i S. S.

I de to sidste Nr. af Soraner-Bladet før Opkrævningen skal foregaa, meddeles den omtrentlige Dag for Udsendelsen, og samtidig opgives Girokontoens Nr. og Adresse, de, der selv betaler Kontingentet, betaler 10,08 Kr., de, som ikke selv gider have Ulejligheden, maa betale 10,30 Kr., ganske vist har S. S. ikke tidligere taget noget Opkrævningsgebyr, men det skal gøres i dette Tilfælde, ellers er der sikkert ikke ret mange, der selv indsender Beløbet; paa den anden

Side tror jeg heller ikke det vil volde nogen Knuder, naar der udtrykkelig i Bladet gøres opmærksom paa denne Forandring; saa godt som alle andre Foreninger beregner jo dog Opkrævningsgebyr ekstra, nogle tager desuden 5 Øre for Opkrævningsblanketten.

Klostergaarden, Horsens, d. 11. Juni 1928.

Bengt E. Dahl,
cand. phil.

GAMLE SORANERE

Dødsfald.

Den 7. Juni bortkaldtes Grosserer *Frantz Hvass* efter faa Dages Sygdom — en Lungebetændelse, der nødte ham til paa en Rejse at søge Lægehjælp i Sorø og som forværredes under Tilbagereisen til hans Hjem paa Frederiksberg. Frantz Hvass, der var født 5. Juli 1885 paa St. Randrup som Tvillingbroder til Arkitekt *Thyge Hvass*, besøgte Sorø Skole fra 1898 til 1902. Han gik derefter Handelsvejen, var en Tid Indehaver af F. Blochs Elektropletvarefabrik i København, men drog til Finland, hvor han grundlagde en Maskinforretning, som ødelagdes under de vanskelige Forhold under og efter Verdenskrigen; i de senere Aar drev han Agenturvirksomhed her i Landet og rostes som en dygtig og initiativrig Forretningsmand. Ved sin Død efterlod han sig Enke og fire unge Børn.

Han var alle Dage en trofast Soraner, hvis tidlige Død beklages af hans ikke faa Venner.

Efter derom af Statsministeriet nedlagt Forestilling har det under 16. Juli behaget H. M. Kongen at udnævne Journalist *Andreas Winding* til Ridder af Dannebrog.

Bankassistent *T. Thiesen* har overtaget Hvervet som Forretningsførende for Soraner-Bladet.

SORANER-TUR TIL SORØ DEN 9. SEPTEMBER

Der er planlagt en Soraner-Tur til Sorø i Efteraaret, og med Rektors Samtykke er Søndagen den 9. September udset dertil. Der er jo Haab om at vi til den Tid, som det før er sket, oplever en *Indian-summer* — den der klæder Sorøegnen saa overordentlig godt.

Mulig bliver der samme Dag et Møde med Foredrag paa Tersløsegaard og de gamle Soranere, der ikke allerede kender Ludvig Holbergs Herregaard, vil da faa Lejlighed til om Eftermiddagen at aflægge den et Besøg.

Iøvrigt er det Tanken at spise Frokost i det grønne, 5: paa Parnas, og Middagsmad ved 5½-Tiden paa Skolen, enten det nu bliver paa Hovedbygningen eller i Gymnastiksalen.

Det nærmere Program vil komme i August-Nummeret af Soraner-Bladet, som i den Anledning vil udkomme lidt tidligere.

Foreløbig beder vi Medlemmerne notere sig Dagen: Søndag den 9. September, som reserveret til en Sorø-Tur!

K. Brix Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telef. 389

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3133 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Søbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Malling
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telef. C. 1612 og Holte 966

Axel Høfter
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telef. 14620

N. Hvalsoe
Arkitekt
Prinsessegade 29 B
Telef. 11 239

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Telef. 447

P. B.

Marius Langkjær
Muremester
Sorøstræde, Sorø
Telef. 523

E. S.

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Telef. 454
Sorø

Gamle Soranere
i Praksis

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telef. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Stephan Vogelius
Direktør ved „Scala“

Jørgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telef. 12 303 - København B.

P. S.

Axel Lindegaard
At Iler for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Gustav Joersom

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telef. Byen 64
Central 11 823

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 8
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 8

August 1928

HVEM GAV IDEEN TIL STIFTELSEN AF ET SORANSK SAMFUND?

En Beretning om Sorønermødet den 13. December 1862.

I Soransk Tidsskrift I Binds 1. Hefte 1865 gives der S. 190 en Fremstilling af Begivenhederne paa det *Vintermøde* den 13. December 1862 i Hotel Phønix, hvor omtrent halvandethundrede gamle Sorøanere var mødt, »navnlige ældre og blandt dem mange fremragende Mænd«, og hvor de af den foreløbige Komité for Samfundets Dannelse foreslaaede Love blev vedtaget efter nogen Forhandling, hvorefter man i den tilstødende Sal, der var prydet med »Holbergs bekrænsede Byste« og danske, norske og svenske Flag, samledes til et Festmaal om Borde, der »bugnede af Østers«, og i Taler og Sange fejrede det nylig dannede Samfund.

I Sorøner-Bladet for Marts 1927, 12. Aargang No. 3, har Dr. H. Hjelholt bl. a. fremdraget et Brev fra Laur. Skau, hvori interessante Oplysninger gaves om den politiske Baggrund, der af Brevskriveren tillagdes denne ellers ganske upolitiske Forening og dens Fest, og fornylig har vi fra Hofjægermester *Gustav Grüner*, der er Student fra Sorø Skole 1860 og betegner sig som vor »ældgamle Kammerat, der dog endnu har Forbindelse med Sorø gennem et Barnebarn i Gymnasiet«, modtaget Afskrift af et Brev, skrevet to Dage efter Festen, hvori dens Begivenheder refereres paa en noget anden Maade end i det trykte, officielle Referat, og hvori der bl. a. gives en ny og interessant Oplysning om, hvem det var, der først havde givet Ideen til Oprettelsen af et Soransk Samfund. Den paagældende Del af Brevet lyder saaledes:

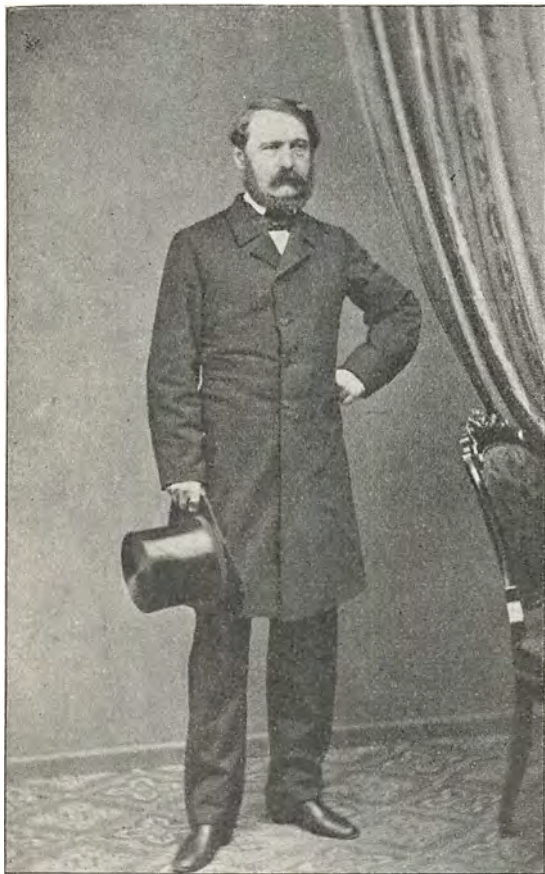
». . . Lørdag Kl. 5 mødte vi Alle i Phønix og fornyede en Masse Bekjendtskaber. Kl. 5 $\frac{3}{4}$ begyndte Discussionen, der i Vice-Formanden, Etatsraad *Rothes* Hænder nær var blevet en Prostitution for Comiteen, men til Lykke for den kom den rigtige Formand, Redaktør *Bille*, fra Rigsdagen i rette Øjeblik, og hans Veltalenhed stillede 10 Minutter efter Comiteen i det mest glimrende Lys. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ gik vi tilbords. *Bille* ønskede Velkommen. Retterne vare, som en Menu angav: Suppe, Østers, røget Lax og Skinke med Kaal og grønne Ærter, Dyresteg, Kransekage og Confekt; dertil Rødvin, Portvin, Sherry og Champagne.

Kammerherre *Rosenørn-Teilmann* udbragte Skaalen for Sorø-Minderne, *Bille* talte for Sorø Academie, Conferensraad *Wegener* for Sorø Academies Velgjøre (Skjalm Hvide, Holberg og Stemann), *Godske Nielsen* for Rektor, Etatsraad *Bojesen*, der takkede og talte for [. . .], Grev *Sponneck* for det unge Sorø [for hvilken Skaal] Gymnasiast *Lindegaard* takkede, [medens] Elev *Møller* i 6te Klasse*) lovede Grev *Sponneck*, at Fædrelandet skulde faa Ære og Gavn af de soranske Dreng. Etatsraad *Fiedler* talte for Lektorerne: Conferensraad *Hauch* og Conferensraad *Wegener*, af hvilke *Hauch* takkede; cand. [polit.] *Friederich-*

*) Maa have været den senere Forfatter, Professor *Vilhelm Møller*, St. 296, dim. 1865; »Gymnasiast *Lindegaard*« er senere Distriktslæge *Jacob Lindegaard* i Hørsholm. St. 262, dim. 1863.

sen for Lærerne: Prehn, Sibbern, Bang o. s. v., [for hvilken Tale] Adjunkt *Th. Hansen* takkede; desuden Taler af *Godske Nielsen*, Jægermester *Smith*, Adjunkt [P. J.] *Petersen* ved Metropolitanskolen m. fl.

Sange af *Hauch*, *Paludan-Müller*, *Lund* m. fl. (ialt 7) bleve afsungne dels af hele Selskabet, dels af en Dobbeltkvartet; en Solo, der gjorde megen Lykke ved sit Omkvæd: Men vogt dig, vogt dig, o du Yngling, for Liebenberg han seer dig! blev foredraget af *Joh. Zøylner*. Tilsidst hørte man aldeles intet, thi Selska-

Kammerherre *Georg Grüner*.
Fotografi fra Tiden o. 1862

bet var saa højroset af Champagnen; maaske var det af den Grund, at Baron *Zyphen-Adeler* fra Adelsborg gik hjem før Bordets Ende. Som vi rejste os Kl. næsten 9 kom *Georg [Grüner]* med Aftentoget.

Kl. 10 begyndte Soldet med Punch. Kammerjunkeren *Benzon* var Dirigent. Gymnasiast *Gyldendal*** talte for Tausheden [!], Vandmester [sic] *Poulsen* for [. . .], Student [V. A.] *Jørgensen* for Holberg, Student [C. V. C. E.] *Krogh* for Comiteen som den 8 Maaneders Drengs [c]; det i April stiftede Soranske Samfunds] Amme og for Bille som hans Fosterfader. *Bille* takkede for Skaalen; som Amme maatte han og de andre af Comiteen se op til Forældrene; men her var det ganske forunderlige Tilfælde, at man ikke kendte Barnets Moder, et Tilfælde, der blev endnu forunder-

ligere ved, at man kendte dets Fader. Man burde altsaa se op til Faderen, saa meget mere som han var til Stede her i Aften; det er nemlig Hofjægermester *Grüner* til Raunstrup; hans Skaal burde allerede være udbragt ved Bordet; men det var Synd at anstrænge Manden i samme Øjeblik han var kommet og medtaget af Rejsen; dette blev dog ikke sagt for at misbillige, at Hofjægermesteren var kommet saa sildigt, tværtimod maatte man takke ham, fordi han kom trods Vejret og den lange Rejse. *Grüner* var netop en af de faa, der i Gerning havde vist, at de følte sig som Soranere, idet han og tre andre havde reddet Tersløsegaard fra den Undergang, der truede [at blive] dens Lod. Lad os da tømme et Glas for vort Samfunds Fader, for Soraneren Hofjægermester *Grüner* til Raunstrup.

Hofjægermester *Grüner* [svarede:] Jeg takker meget den ærede Formand for den Skaal, han har udbragt for mig, og det hele Selskab for den Enthusiasme, hvormed det modtog Skaalen. Jeg kan ikke nægte og vil ikke nægte, at Ideen til dette Samfund er udgaaet fra mig, og jeg beklager blot, at det ikke er stiftet f. Ex. 12 Aar tidligere, thi da vilde Sorø altid have været blevet, hvad det var og aldrig [være] sunket ned til, hvad det er. Men vi maa bringe det tilbage til dets gamle Glands! Jeg har gjort det lidet, der staar i min Magt, idet jeg med tre af mine Samtidige har holdt Holbergs Navn i Ære paa Tersløse[gaard], men De, mine Herrer! saavel som den ærede Taler og Enhver af dem, der har et meget længere Liv [tilbage] end jeg, De maa ikke glemme det Meget, De kunne virke for denne Sag, for vort Samfunds store Maal: at Fundatsen ikke drages bort fra Sorø [sic!], thi da falder det Alt sammen. Idet jeg altsaa takker Dem, mine Herrer, fordi de have mindedes det Lidet jeg har gjort for Sorø, opfordrer jeg Dem til at tømme et Løftets Glas paa, at De ville virke det Meget, De formaar for det gamle Sorø. Jeg tømmer Løftets Bæger! (Akklamation).

Joh. Zøylner [udtalte nu:] Jeg staar op lige efter en af vore bemidlede større Godsbesiddere, der har talt i smukke, velvalgte Ord, fordi jeg vil have, at De skal høre, hvad jeg siger, og det er kun muligt i dette Øjeblik, da den foregaaende Taler har paatvunget Dem en saadan Taushed, at her, hvor man før ikke kunde høre Ørenlyd, kan man nu høre et Blad falde til Jorden —: Qvindens Skaal!

Kl. 12^{3/4} kom jeg hjem. Næste Formiddag blev jeg hentet i Johanneskirken til Afskedsgilde for Repræsentanterne for Sorø. Fra 1—4 stor Frokost med 25 Deltagere . . . «

Der er jo ingen Grund til at betvivle Rigtigheden af den her meddelte Oplysning om, at Ideen til Stiftelsen af et Soranersamfund først er fremsat — og formodentlig ved de mange gamle Soraneres Nærværelse i Sorø ved Ingemanns Begravelse den 4. Marts 1862 — af Hofjægermester (siden 1861; 1882 Kammerherre) *Georg Johan Røbye Grüner* (1817—1890), der i 1837 blev Student i Sorø (St. 69) og som derefter indtil 1838 opholdt sig som Student ved den akademiske Læranstalt sammesteds. I 1842 blev han juridisk Kandidat, 1843 Ejer af Hovedgaarden Raunstrup i Præstø Amt, 1851 af Lille Svenstrup og Eilstrup i Sorø Amt, 22. Marts 1861 af Tersløsegaard og 1869 af Kjørup.

***) *Valdemar Gyldendal*, St. 269, dim. 1863, død 1873 i Nizza. Ogsaa *Otto Borchsenius*, St. 267, dim. 1863, deltog som Gæst i Gildet; der har altsaa ialt været 4 Gymnasiaster til Stede. Det officielle Referat (Sor. Tidsskr. I, S. 192) omtaler kun »to af Eleverne valgte Repræsentanter«.

begge i Sorø Amt; sidstnævnte Gaard havde tilhørt hans Fader, Generalkrigskommissær Gustav Grüner. Han havde sammen med tre andre Soranere, Greverne *Chr. E.* og *Fr. J. Krag-Juel-Vind-Frijs* og Lehnsbaron *O. D. Rosenørn-Lehn*, sørget for Opretholdelsen af det af Baron Ludvig Holberg oprettede Enkesæde paa Tersløsegaard (Fundats af 24. Decbr. 1861), hvorefter henvises til Fremstillingen i Soransk Tidsskrift I, 1. Hefte S. 160 f.

Det er sikkert til de i det ovenfor meddelte Brevs fragment gengivne Taler der sigtes, naar det paa det anførte Sted i Sor. Tidsskrift (S. 166) hedder, at »ved det soranske Samfunds sidste Møde blev der ydet Opretholderne af det Holbergske Enkesæde paa Tersløsegaard fuld Paaskjønnelse, og Haab og Ønsker bleve udtalte om, at denne Gerning, den første, som Soranere have udført med forenede Kræfter, maatte blive efterfulgt af mange lignende.« Det officielle Referat giver ikke nærmere Besked herom, og der skulde altsaa gaa 66 Aar, før vi fik noget at vide om dette, der dog staar i saa nøje Forbindelse med Soransk Samfunds Stiftelse.

Hofjægermester *Gustav Grüner*, der i det Brev, hvormed han stiller de paagældende Oplysninger til vor Raadighed, udtaler, at han »i en lang Række Aar har omfattet Soranersamfundet med Interesse, indtil jeg blev saa gammel, at jeg maatte trække mig tilbage«, fortjener Tak, fordi han har bevaret det gamle Brev og nu har givet os Adgang til dets interessante Indhold.

FRA ROMANTIKENS OVERDREV

En gammel Sorø-Roman af Johannes Wildt.

Ved *Poul Schjærff*.

Betragter man de danske Digtere i Romantikens Periode, viser der sig for ens indre Øje en Række monumentale Skikkelser, arbejdende under ét fælles Feltarbejde og skabende betydelige og klassiske Værker. Dette Billede er dog ensidigt; dengang som nu fandtes der foruden de store Digtere en lang Række Skriblere, som skrev for at leve og for at underholde den store Hob, der kun læser for at glemme den graa begivenhedsløse Hverdag med dens Prosa og af Bøgerne kræver at hensættes til en begivenhedsmættet, poetisk og farverig Verden. Disse »Poeters« Navne og Værker findes i Litteraturreksikaene Side om Side med de anerkendte Digteres; men medens disses Værker endnu kendes og elskes af Folket, samler hines Støv paa Bibliotekernes Hylder og danner den danske Litteraturs store Makulaturdyng, den, der ogsaa i vore Tider forøges svarligen.

En litterær outsider fra Romantikens Tid er *Johannes Wildt*. Han er født 1782 som Søn af den daværende Degn i Lyngby-Broby og har som Følge deraf en vis Tilknytning til Sorø. Han havde været Elev og Skuespiller ved den kgl. dramatiske Skole og optraadte fra 1818 i Følge Bevilling som omrejsende Skuespiller, samtidig med at han slog sig paa Litteraturen. Her udfoldede han en haarrejsende Produktivitet; skrev Romaner i dette Ords værste Betydning;

alle Effekter opdyngede i bredfuldt Maal, Rædsler i Massevis, Skurke saa grufulde og Helte og Heltinder saa englelige, som de kun findes netop i den Art Produkter, alt skildret i et Sprog og en Stil, der ene er stilløs. Men Heltene frelstes altid ud af Trængselene, og Skurkene døde en forsmædelig Død, saa hans Bøger gjorde stormende Lykke. Bøgerne var som Regel forsynet med tvende Titler for at pirre de aandelige Smagsløg, og man bliver virkelig lækkersulten, naar det tilbydes én at læse om »Dødningefingeren eller den falske Kong Oluf« og »Den danske Negerdronning eller Jordskælvet i Lissabon«. Havde Wildt levet i Nutiden, var han med sin særlige Begavelse blevet en habil Forfatter af Filmsmanuskripter. Han døde 1836, men endnu i Aarene 1859—66 udkom en 14 Binds Udgave af hans samlede romantiske Fortællinger, et Vidnesbyrd om Folkets Dom, *vox populi, vox dei*.

Det er rimeligvis Afstamningen fra Sorøegnen, der har faaet ham til 1827 at brygge et Fluidum, betitlet: *Oluf Axelsøn og hans Familie eller Inquisitionsfængslerne under Sorø Kloster*, som her nærmere skal omtales, dels for Morskabs Skyld, dels til Skræk og Advarsel.¹⁾ Ved Gengivelsen af Indholdet vil der tillige blive givet et Indtryk af Bogens Sprog og Stil. Handlingen foregaar paa Dronning Margretes og Erik af Pommerns Tid.

Fru Guldborg Svane, den tapre Niels Svanes »Huustro« (saaledes bogstaveres Ordet de otte Gange, det forekommer i Bogen) har mistet sin Mand, der er faldet for Fædrelandets Sag, og vandrer fattig og forladt bort fra det fædrene Gods sammen med sin treaarige Søn Waldemar og den gamle Barnepige Martha, til Roskilde, Residensstaden; de finder Ly hos en »godmodig« Olding og dennes »vennehulde« Datter. Da den gamle Mand dør, maa Fru Guldborg forlade sit Friested, »dette stille Opholdsted (!) for den brammefrie Dyd«; hun er knækket af Livets Storme: »den blomstrende Rose var forvandlet til en Lillie, der uformærket bøiede sin Krone mod Jorden«. Da hun er ved at lide Nød, raader hendes nye Værtinde hende til at vende sig til Dronning Philippa, for hos hende at bønfalde om at faa sin Ejendom tilbage. Fru Guldborg vægrer sig først, da Philippa ikke formaar meget hos sin Gemal, »som ofte haanede hende i Velslystens fule Arme«, men da Kongeparret 1412 holder sit Indtog i Roskilde, beslutter hun at gøre et Forsøg paa at faa Dronningen i Tale. Paa Indtogsdagen bliver hun imidlertid traadt ihjel af Mængden, mens Waldemar saaret bringes ind i Oluf Axelsøns Hus. Han bliver optaget som Søn dér og faar blandt andet til Legetøj et Ur, »der paa denne Tid var meget ualmindeligt«, samt, — med en henrivende Anakronisme — et helt Regiment Tinsoldater. Heller ikke er det vist helt overensstemmende med det 15. Aarhundredes Pædagogik, men snarere et Indtryk fra Undervisningsplanen for den nye Skole i Sorø, naar han oplæres i Tysk, Fransk og Engelsk. — Efter faa Maaneders Forløb føder Oluf Axelsøns Hustru en Datter, der bliver kaldet Signe, fordi Herren haver velsignet dem med hende (!).

Begivenhedernes Centrum henflyttes nu til Hr. Axelsøns Borg ved Sorø, hvor der fødes en Søn. Dette bliver Udgangspunktet for den næste Katastrofe. Paa Daabsdagen bort-

¹⁾ Hvor yndet Romanen har været, kan ses deraf, at den allerede 1830 blev oversat til Svensk, og i 1839 og 1847 udkom i nye Oplag paa Dansk.

føres Barnet af Waldemars tamme Kongeørn; Fru Elisabeth tager sin Død herover; Barnet eftersøges forgæves; tilsidst kommer Ridder Axelsøn til en enlig Hytte i Skoven over for Sorø Sø; han modtages her af en gammel Mand og en Kone »af et modbydeligt Udseende«; de tilbyder ham deres Datters Barn, men han kaster »en Haandfuld Guldstykker« paa Bordet og forlader Hytten. Waldemar og Signe vokser op sammen og fatter Kærlighed til hverandre; og for at gøre sig værdig til hendes Haand, sendes han 22 Aar gammel ud i den »grumme vilde Krig«.

Det er i Aaret 1428; Kongen har søgt Ly i Sorø Kloster, mens Hansestæderne overfalder København, der forsvares af Dronningen. Hun er til Hest — Hesten »syntes at være stolt af sin skønne Byrde« — og fra sit ophøjede Stade holder hun med »forstærket« Stemme en umaadelig lang Tale (5 Sider!) til Folket, der straks bukker under for hendes Veltalenhed og driver Fjenden paa Flugt. Efter Sejren intonerer Philippa Salmen »O, store Gud, vi love Dig!«; det lyder som »Seraftoner«; alle stemmer i med, og »Danmarks Genius omsvævede velsignende Triumphvognen, hvorpaa Philippa stod, omringet af Æren, Taknemmelighed, Troskab og Kjerlighed.«

Kongen var imidlertid fra Sorø draget til Roskilde og havde »ladet sig omsno af den listige Cecalias, Philippas Kammerpiges, vanærende Lænker«; han sparker og mishandler den frugtsommelige Dronning, der snart efter dør i Ensomhed. Den rænkefulde Cecilia har nu Kongen fuldstændig i sin Magt, og hun faar ham til at indføre Inkquisitionen i Danmark (en interessant historisk Oplysning!). En af Inkvisitorerne bliver Abbed Sigismund i Sorø; han skal blandt andet sørge for, at Cecilia bliver Dronning; til Gengæld skal han være Biskop over Sjælland samt nyde Cecalias Kærlighed. Under Klosters Hvælvinger indrettes med djævelsk Opfindsomhed Torturkamre; der mangler heller ikke et Ormehul med Snoge, Tudser og alle Slags giftige »Krybber« (3 Kryb), saa rædselsfuldt, at selv Cecilia er ved at besvime, da hun besér Indretningen. Under dette udbryder et svært Uvejr, hvorved »Slottet« (en Fløj af Klosteret?) brænder; Cecilia reddes fra Døden af Oluf Axelsøn, der, da han faar at vide, hvem hun er, jager hende fra sig med haarde Ord: »Stiig ned af Vognen Du Skjændsel ibland Qvinder, at jeg ikke i min billige Harne skal sønderknuse Dit glatte Slangehoved!«

Efter dette er det forstaaeligt, at Oluf Axelsøn bliver et Offer for Inkquisitionen; paa Datteren Signes atten Aars Fødselsdag føres han af trende sortklædte Mænd som Fange til Sorø Kloster, samtidig med at Waldemar saaret bringes hjem til Borgen. Mens Hr. Axelsøn sidder i den underjordiske Hvælving ud mod Søen, lyder der over hans Hoved en advarende Sang, hvori det blandt andet — med et herligt Rim — hedder:

Alherrens Magt er uden Ende,
Skjøndt Udaad i hans Sakramente
Tør blande Gift,
.....
Bryd Brødet kun, men nyd det ikke
Af Vandet maa du ikke drikke.

Han finder da i Brødet et Pergamentsbrev, skrevet af den unge Dreng Petrus, der ved sin Sang havde advaret ham. Skønt Brevet skulde have Plads i Brødet, og skønt det var skrevet i Hast, har det unge Menneske dog faaet Tid til at skrive 9½ Side. Petrus forklarer, at han er det Barn, Axelsøn i sin Tid saa i Skovhuset; Abbed Sigismund er hans Fader; den gamle Knud har opfordret ham til at frelse Axelsøn,

der havde været saa god imod ham; han advarer ham derfor mod at nyde det forgiftede Sakramente og opfordrer ham til at tilstaa sig skyldig i Kætteri, saa vil han blive bragt til et andet Fængsel, hvorfra det vil være lettere at flygte. — Dette sker ogsaa, og mens Abbeden er bortrejst, for at faa Dødsdommen underskrevet, sørger Petrus for, at Munkene bliver berusede, hvorefter han flygter sammen med Axelsøn gennem Klosters Løngang, der »løb over tyve Favne under Jorden og Sorø Søe, og tabte sig i den tykke Skov, der er synden (!) for Søen, i en stor med tykt Krat omgivet Skovgrotte.« Her modtages de af den gamle Knud, der har beredt alt, saa Axelsøn kan flygte til »Engelland«, og som tilstaa forskellige gruelige Handlinger, som han er lokket til at begaa af sin Hustru, hvem han gentagne Gange omtaler som »Djævelinden«; især har han beholdt et Barn, som en Fugl kom flyvende med, nemlig Petrus, der altsaa viser sig at være Hr. Axelsøns forsvundne Barn. Almindelig Glæde og Tilgivelse; Knud dør lettet, da han er kommet hjem til Skovhuset, eller som Forfatteren udtrykker det: »Han vogtede aldrig mere.«

Signe og Waldemar er under dette ileet til Kongen for at udvirke Naade for deres Fader. Kongen bedaares aldeles af Signes Yndigheder, og Cecilia, der har faaet Efterretning om Axelsøns Flugt, og som frygter for at blive stødt fra Tronen, beslutter sammen med Sigismund, der ogsaa er blevet opvandt af Elskov til Signe, at fængsle de to unge og anbringe dem i Sorø Kloster; derved fjernes den farlige Signe fra Kongens Nærhed, Cecilia vil beholde sin Magt over Kongen, og de vil muligvis røbe Axelsøns Opholdssted. Signe føres fra Borgen til stor Fortvivlelse den gamle Barnepige Martha: »hendes Taarer overstrommede de af halvfemsindstyve Aars Storme furede Kinder«, mens Husets Piger istemmer »en aandelig Sang«. I Klosteret er Signe Genstand for svære Attentater paa sin Dyd fra Abbedens Side, men hun modstaar dem med de Ord: »Jeg kan døe, men ikke synde!« Snart efter kastes Waldemar i Axelsøns gamle Fængsel; kun ved at give efter for Abbedens Bønner kan Signe frelse sin Elskedes Liv; men for den Pris vil hun ikke købe det; hun er standhaftig, skønt hun lider alle Kvaler; »Signes Tilstand er skrækkelig«, slutter Forfatteren et Afsnit.

Waldemar maa da dø; en Gode med kogende Bly anbringes paa fire Jernpiller; Waldemar skal staa under Gryden, hvorfra Blyet draabevis løber ned paa hans Isse. Dette Raffinement er Sigismunds eget Paafund, han glæder sig til at vise det for Cecilia, der er ankommet til Klosteret. Først fremviser han for Cecilia en anden ung Pige, som han har ladet dræbe ved Gift, og erklærer, at det er Signes Lig (Signe selv haaber han stadig at kunne beholde for sig selv). Men da Cecilia ser Waldemar, bliver hun forelsket i ham og befaler, at han skal befries; for at formilde Sigismund, ønsker hun alligevel at se hans Opfindelse, hvorfor et gammelt Helgenbillede blasfemisk anbringes under Kedlen; idet Sigismund vil rette paa Billedet, brister Grydens Bund, og Skurken omkommer som et Offer for sit eget Marterapparat.

I samme Øjeblik kommer Kongen, og Waldemar styrter ind og raaber, at Signe lever; det Lig, der var blevet vist ham, havde sorte Haar, mens Signes Lokker var blonde. Cecilia gennemsøger rasende Fængslerne for at finde og dræbe Signe, Medbejlerinden; i sit vilde Raseri opfanges hun i en af Hvælvingerne af Jærnomfruen, et Marterinstrument, hvis ni Dolke gennemborer hendes Bryst og Sider.

Nu er Skurkene døde; den næste Dag bliver Signe fundet, og det unge Par vies i Kirken i Overværelse af Kongen, hans

Søstersøn Christoffer af Bayern og dennes Fæstemø Dorothea af Brandenburg. Kongen udbrøder efter Vielsen: »Jeg er tilfreds med mig selv!«, rimeligvis fordi han har vist den Resignation at give sit Minde til de elskendes Forening, skønt han selv havde et godt Øje til Signe. Inkquisitionen skal for Fremtiden ene have sit Sæde i Roskilde, Fangerne i Sorø faar deres Frihed, og det lykkelige Par begiver sig til Borgen, hvor de forenes med Oluf Axelsøn, som Prinsessen har ført med sig fra England, og med Petrus, Sønnen, som hun ogsaa har haft med, forklædt som en sort Page.

Saaledes ender dette Værk, om hvilket Forfatteren selv paa Titelbladet angiver, at det er »en paa historiske Sandheder grundet fædrelandsk Roman«.

Allerede af dette Referat vil det være klart, at Bogens Sprog og Stil er tilpas »romantisk«; hertil kommer, at Wildt er i Besiddelse af en suveræn Foragt for den danske Retskrivning, hvad der forhøjer Nydelserne af Værket. Wildts Bog er et typisk Eksempel paa Romantikens Udartning, den saakaldte Gespensterromantik; baade hos Oehlenschläger (i en Romance som »Sivald og Thora«) og hos Ingemann (rundt om i hans Ungdomsdigtning) findes Genren repræsenteret, men ingen af dem naar dog Wildt; ham blev det forundt at skabe »Mesterværket« og at vise Vrangsidens af Romantiken i al dens Grelhed og Gru. En Type som Wildt blev naturligvis ikke estimeret i Kredsen om Akademiet; 1822 skriver Adjunkt, senere Biskop J. Daugaard i et Brev til sin Kæreste: »Hic har i disse Dage indfundet sig en Skuespillertrup, hvis Anfører er en vis Wildt . . . Han har formentlig gjort Regning paa godt Besøg af Akademiets Personale, men er, saavidt jeg veed, deri bleven bedraget.«¹⁾ — Den soranske Romantik anerkendte ikke dette Vildskud paa sin saa blomstrende Stamme.

DEN 17. JULI 1862

Et Stykke Gymnasiast-Poesi.

Nedenstaaende Sang, der utvivlsomt er skrevet til et soransk Studenter-Afskedsgilde, har hidtil ikke været trykt i Soransk Samfunds Sanghøger eller andetsteds. Den bærer i Originaltrykket kun ovenstaaende Dagsangivelse paa Forsiden og har intet Forfattermærke. Heller ikke paa anden Maade er der noget oplyst om, hvem Forfatteren er, men Professor, Dr. phil. O. G. Petersen, der selv er Student fra 1866, har ikke kunnet give sikker Besked derom, efter at Visen var ham forelagt. »Jeg har gennemgaaet Listen over dem, der fik Artium 1863,« udtaler Professoren til os, »men jeg synes ikke, der er en eneste af dem, jeg kunde tiltænke Forfatterskabet.« Men han antager dog temmelig sikkert, at Otto Borchsenius maa være Manden. »Visen er velskrevet og synes at røbe, at det ikke er første Gang, Forfatteren er paa Pegasen. Jeg ved iøvrigt ikke, naar Borchsenius begyndte. Visen indeholder en Blanding af Følelser og Skæmt, som jeg synes harmonerer godt med Borchsenius . . .« Saavidt den eneste, der med nogen Sandsynlighed kunde give Oplysning om dette Forfatterskab; muligt kan et Tilfælde senere skaffe fuld Klarhed.

¹⁾ Se Soraner-Bladet 9. Aarg. S. 43 med Fodnote.

Den 11 Vers lange Vise fortjener i hvert Fald at bevares; selv om den ikke mere vil kunne synges, burde den dog vist have sin Plads under Afsnittet: Sange fra Gymnasiasttiden, hvis der en Gang bliver udgivet et Supplement til sidste Samling af Soransk Samfunds Sange.

Visen kan vist af de fleste Soranere læses uden Kommentarer. *Gaasegangen* (Vers 5) er oftere beskrevet, og *Jomfruen* — Jomfru Reinegaard — har Kontorchef Fr. v. Holstein sat et smukt Minde i Soraner-Bladet, 6. Aangang No. 1 (April 1921) S. 3. Om Taseturene er der, underlig nok, hidtil ikke skrevet noget samlet; de hørte i 60erne — og vist iøvrigt baade før og senere — til de traditionelle Sommerudflugter; et Par Viser derfra — af Vilh. Gregersen — er bevarede, se Soransk Samfunds Sange, tredje Samling (1916), S. 58 og 61.

Mel.: Naar mit Øje er lukt.

Nu er Du da saavidt,
Som Du ønsked saa tidt;
Nu har Maalet Du endelig naaet!
Du har klaret den Sag,
Du har seiret idag,
Og idag har Cocarden Du faaet.

Var nu Veien saa slem,
Hvor Du vandrede frem,
Og stod Artium kun for dit Øje?
— Nei! Du elsked den Tid,
Da Du stræbte med Flid,
Og lidt Tvang Du ei regned saa nøie.

Og især skal staa fast,
Da Du var Gymnasiast,
Og Du færdedes blandt os hernede,
Da vi knytted det Baand
Mellem Hjerter og Aand,
Som skal vorde til Gammen og Glæde.

Var Du ofte lidt kjed,
Naar vor Rektor var vred,
Og der kom endeel Alvor i Legen,
Var Dig Tiden for lang,
Da ved Spøg og ved Sang
Kammeraterne letted Dig Veien.

O, ja husk hvilket Liv,
Naar vi til Tidsfordriv
Gik en Gaasegang taus gennem Staden.
— Naar til Banen vi drog
I et lysteligt Tog
Og til Jomfruen oppe i Gaden!

Naar det gik til Parnas,
Og vi holdt et Kalads,
Saa det rungede ud over Vandet!
Og en kjæk Melodi
Os for Sorg gjorde frie
Og vi leved og sandset ei andet!

Og vor Tasetour! ja,
I vil mindes den da,
Naar I færdes derude alene!
I vil ønske Jer hen
Under Bøgen igjen
Nærved Tases de mosgroede Stene!

— Som Aladdin Du staaer,
Skuer ned i vor Gaard;
Der som Barn har jeg gaaet i Vrimlen.
Nu er Striden forbi,
Nu min Vinge er fri,
Høit nu hæver sig Ørnen mod Himlen!

Ja, den Tanke er stolt:
Hvert et Baand, der Dig holdt,
Er nu løst, nu er Friheden givet.
Du skal kjæmpe nu selv,
Som den skummende Elv
Skal Du styrte Dig freidigt i Livet.

Du skal dukke Dig glad
I det kvægende Bad
Og Dig reise gjenfødt og forynget.
Du skal sprænge med Sang
Hver en Skranke saa trang
Og afkaste hvert Aag, der Dig tynged'.

Saa Farvel da, vor Ven,
Du til Maalet kom hen
Og saa kronet din længselsfuld' Venten!
Og saa lyde nu da
et nifoldigt Hurra!
Ja, nu Venner, Hurra for Studenten!

BREV TIL SORANER-BLADET

Norman. N. W. T.
Western Arctic District.
Canada.

July 8. 1928.

Den 1ste July kom første Baad ned ad Mackenzie-Floden med Nyheder og Breve fra Verden. Blandt min øvrige Post fandt jeg, som sædvanlig, en Pakke Soraner-Blade, som jeg nu har læst igennem paa Kryds og Tværs, forfra og bagfra.

De er adresseret til Kgl. Grønlandske Handel og sendt til mit Hjem i Grønland og derfra omadresseret hertil af min Fader, som stadig er i Forbindelse med mig herovre.

Og Forsinkelsen via Grønland gør dem kun dobbelt kærekomne, saa jeg ikke kan faa mig selv til at bede Ekspeditionen om at forandre min Adresse.

Siden Foraaret 1926 har jeg gennemrejst Canada fra Ottawa til Vancouver, sejlet indenskærs fra Seattle til Syd-Alaska, med Jærnbane til Fairbanks, ned ad den mægtige Yukon Flod og videre langs Kysten op til Kotzebue Sound. I Løbet af Vinteren 1926—27 kørt med Hundeslæde fra Kotzebue rundt langs den arktiske Kyst til Mackenzie-Flodens Munding, — en lille Køretur paa 1200 miles! — Tilbragt Sommeren og Efteraaret her og langs Kysten mellem Flodens Munding og Liverpool Bay, og i Løbet af Vinteren 1927—28

kørt med Hunde 900 miles op ad Mackenzie, over Ft. Norman op til Store Bjørnesøen, tværs over denne til Dease Bay, — 50 miles fra Cappermun-Floden — og tilbage til Søens Vestende. Og nu i Foraaret sejlet i aaben Canoe ned ad den vidunderlige Store Bjørneflod til Norman igen.

En herlig Tur, som et fortsat Eventyr fuldt af Oplevelser og skønne Syn, som aldrig glemmes. Og hvert Foraar, naar 10de Maj nærmer sig, har jeg trods alt altid kunnet tilbringe en Uges Tid med Flommen, Navnebøgen, Filosofgangen, Tuel Sø — som jeg haaber nu er frelst fra Johan Skjoldborgs Landsmænd —, Ægir, Parnas, Bøgholmen og alle de andre kære gamle Steder.

I otte Aar har jeg ikke set Bøgeskov!

Naar I, som læser dette, næste Gang tager en stille Tur til gamle Soer, saa hils dem, alle de kære Steder, og fortæl dem, jeg kommer, kommer snart. — Gaa en Tur gennem den gamle Skole, over »Grønne« og »Store«. Læn Jer et Øjeblik op ad Absalons gamle Hus og nyn for mig: dulce domum .. til : Sorø kranst af Sø og Skove!

Med Hilsen til alle gamle Venner.

Thorbjørn Porsild,
Canadian Government Investigator.

SORANSKE PENNE

A. *Oppermann*: En Studierejse i Schweiz 1924 og En Studierejse i Frankrig 1924. Beretninger No. 84 og 85. Det forstlige Forsøgsvæsen i Danmark Bind IX, 1928.

Professor A. *Oppermann* hører til de forstvidenskabelige Forfattere, hvis Fremstilling af Undersøgelser og Studierejser læses overordentlig let og med saa megen Fornøjelse selv af Lægmænd, fordi den er baaret af saa megen Følelse for Æmnets rent menneskeligt tiltalende Sider, Skovens Skønhed og landskabelige Virkning, deres historiske Udvikling og Betydning og de Mænds Personlighed, som har lagt et Livs arbejde ind i Skovdriften og dens Studium. Svarende hertil er disse i et smukt, stilfuldt Sprog skrevne Beretninger prydede med et ypperligt Billedstof, der ikke blot gengiver forstlig interessante Situationer, men ogsaa rummer Ting som gamle, smukke Bygninger og Gengivelser af Kobberstik af berømte Forstmænd fra en svunden Tid; ja i Beretningen om Rejsen i Frankrig er der Plads til smukke Vers, der vidner baade om den franske Forfatters Aand og Smag og om den danske Beretters Sans ogsaa for de litterære Skønheder, som et Liv i Skovens Tjeneste kan fremkalde. At man, hvor Talen er om et Besøg i Citeaux og Clairvaux, møder Paralleler med Cisterciensernes Virke i Sorø Skove, er næsten en Selvfølge hos den, der har gjort det soranske Forstsvæsen til Genstand for særligt Studium. hgo.

GAMLE SORANERE

Ved kgl. Resolution af 16. Juli er Kaptajn af Artilleriet *Jørgen Holger Halling*, R. af Dbg., til Raadighed for 7. Artilleriafdeling, efter egen Begæring sat uden for Nummer i Artilleriet i 1 Aar fra 1. September 1928 at regne.

Kaptajn af Reserven *Viggo Rodskjær*, til Raadighed for 7. Regiment, er ved kgl. Resolution af 2. August afskediget i Naade af Krigstjenesten fra Udgangen af September at regne.

Censor ved Privatteatrene, Magister *Peter Andreas Rosenberg*, der den 28. Juli fyldte 70 Aar, var i den Anledning Genstand for megen Opmærksomhed fra forskellig Side — ogsaa Soransk Samfund søgte gennem en Buket Roser at udtrykke sin Deltagelse overfor en Kammerat, der altid har vist sig som en udmærket Soraner.

Censor *Rosenberg* udnævntes paa sin Fødselsdag til Ridder af Dannebrog.

Efter Kirkeministeriets Indstilling er ved kgl. Resolution af 27. Juli d. A. forhenværende præsteviet midlertidig Medhjælper for Sognepræsten i Lyngby Menighed i Københavns Stift *Jens Juul Nissen-Juul Sørensen* beskikket til Sognepræst for Bregninge Menighed paa Taasinge under Fyens Stift.

Dødsfald.

En af Industriens Forgrundsfigurer i Provinsen, Konsul *Carl Vilhelm Loehr* i Fredericia, døde den 18. Maj, 69 Aar gl.

Han var født den 20. Maj 1859 i den nævnte By, og han blev i 1882 Bestyrer af den derværende store Virksomhed — Saltværk, Kulforretning m. v. —, som Faderen, Konsul C. W. Loehr, havde oparbejdet, men som han netop paa det Tidspunkt solgte til Christiansholms Fabriker. Knapt en halv Snes Aar senere tilkøbte Loehr jun. Forretningen og drev

den for egen Regning, indtil han i 1914 fandt det formaals-tjenligt at lade Virksomheden overgaa til et Aktieselskab. Han blev da administrerende Direktør og Formand i Bestyrelsen.

Hans administrative Dygtighed og store Forretningsduelighed førte ham efterhaanden ind i en hel Del andre Foretagender. Saaledes kom han til at sidde i Bestyrelserne for Jydsk Telefon-Aktieselskab, for Firmaet Bloch & Andresen og for Aktieselskabet Nordisk Tekstil, og han var Formand i Bestyrelsen — og Direktør — for Aktieselskabet Loehrs Kulim-port, for Aktieselskabet Dansk Veritas og for Foreningen af Arbejdsgivere i Fredericia. Fremdeles var han Medlem af Direktionen for Fredericia Bys og Omegns Sparekasse.

I 1892 blev C. V. Loehr tysk Konsul. Han var Ridder af Dannebrog og havde flere udenlandske Ordener.

Loehr var første Gang gift med en Datter af Fabrikant Andreas Andresen. Efter at hans første Hustru var død, giftede han sig i 1918 med en Datter af fhv. Lærer Smith i Roskilde, men dette Ægteskab opløstes tre Aar efter.

(Berl. Tid.)

Konsul Loehr, der besøgte Sorø Skole i Aarene 1871—75 og forlod den med Præliminæreksamen, efterlader sig flere Børn, hvoriblandt Sønnen, Vicekonsul, Fabrikant *Vagn Aage Loehr i Esbjerg*, dimitteret 1911 som Student fra Sorø Skole.

SORØ-TUR

Søndag den 9. September arrangerer Soransk Samfund en Sammenkomst i Sorø for sine Medlemmer med følgende Program:

Der spises Frokost paa Parnas Kl. 11 (Smørebød og Øl, Kaffe og Wienerbrød — Snapse betales ekstra!)

Kl. 12³⁰ afgaar Motorbaad til Akademihaven, hvor der — med Skolens forventede Tilladelse — vil blive givet Medlemmerne Adgang til at bese det nye Alumnat i »Stemanns Vænge«. Der vil eventuelt blive Cricketkamp eller arrangeret en Tur til Tersløsegaard om Eftermiddagen. Kl. 17³⁰ præcis spises til Middag i Solennitetssalen paa Hovedbygningen (Suppe, Steg, Ostanretning, Dessert, Vin og Kaffe).

Prisen for Deltagere, der er Medlemmer af Soransk Samfund er — eksklusive Jernbane — 6 Kr. pro persona; for Ikke-Medlemmer — kun gamle Soranere kan deltage — 16 Kroner.

Da der, grundet paa Pladsen i Salen, kun kan deltage 150 i Middagen, sluttet Listen over anmeldte Deltagere uvægerligt, naar dette Tal er naaet!

Meld Dem derfor i Tide enten til Soransk Samfunds Formand, Stabslæge Gordon Norrie, St. Kongensgade 92, Kbhvn. (Tlf. C. 9533) eller til Sekretæren, stud. polyt. Jan Amnitzbøll, Holmens Kanal 36, Kbhvn. K. (Tlf. Byen 2790 y) og senest den 3. September.

Der ankommer om Morgenen Tog til Sorø østfra Kl. 8⁴³ (Billigtog fra Kjøbenhavn), 9⁰¹ og 9²⁴ (Hurtigtog); vestfra 8²²; om Aftenen afgaar Togene fra Sorø østpaa Kl. 21²³ (Hurtigtog) og 21⁵⁵; vestpaa 21²⁰ (Hurtigtog).

Ved at afrejse fra Kjøbenhavn med det første Morgentog (Afg. Kl. 6²²) kan Rejsen til og fra Sorø foretages for Enkeltbillets Pris.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 628.

Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telef. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 23 Tlf 3455 & 311

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. Y. Malling
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telef. C. 1612 og Holte 906

Axel Kjeller
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373
12-1 J. E. Ohnsengade 8

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27
Telef. 14620

V. Hvalsoe
Arkitekt
Prinsessegade 29 B
Telef. 11 233

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Korsør
Tlf. 11 231

P. B.

Marius Bangkjær
Murermester
Sorastræde, Sorø
Telef. 523

E. S.

Axel Olsen
Bilkkenslagermester
Sorø
Telef. 454

Tandlæge D. Kisbye

Store Kongensgades 45
Telef. 61 25

Konsultation
Kl. 10 - 4

Gamle Soranere
i Praksis

Stephan Vogelius
Direktør ved „Scala“

Jørgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører

Vestergade 3 - T. l. f. 12 303 - København B.

P. S.

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malurter, Skulptur
og Arkitektur

Ø. l. er. ade 16

Gustav Joersom

Dr. med. Carl Permin
Klinisk Klinik
Tranegårdsvej 28
Konsultation
Vestergade 3, et. 5

Hjalmar Kiær
Tandlæge

Telef. Byen 64
Central 11 883

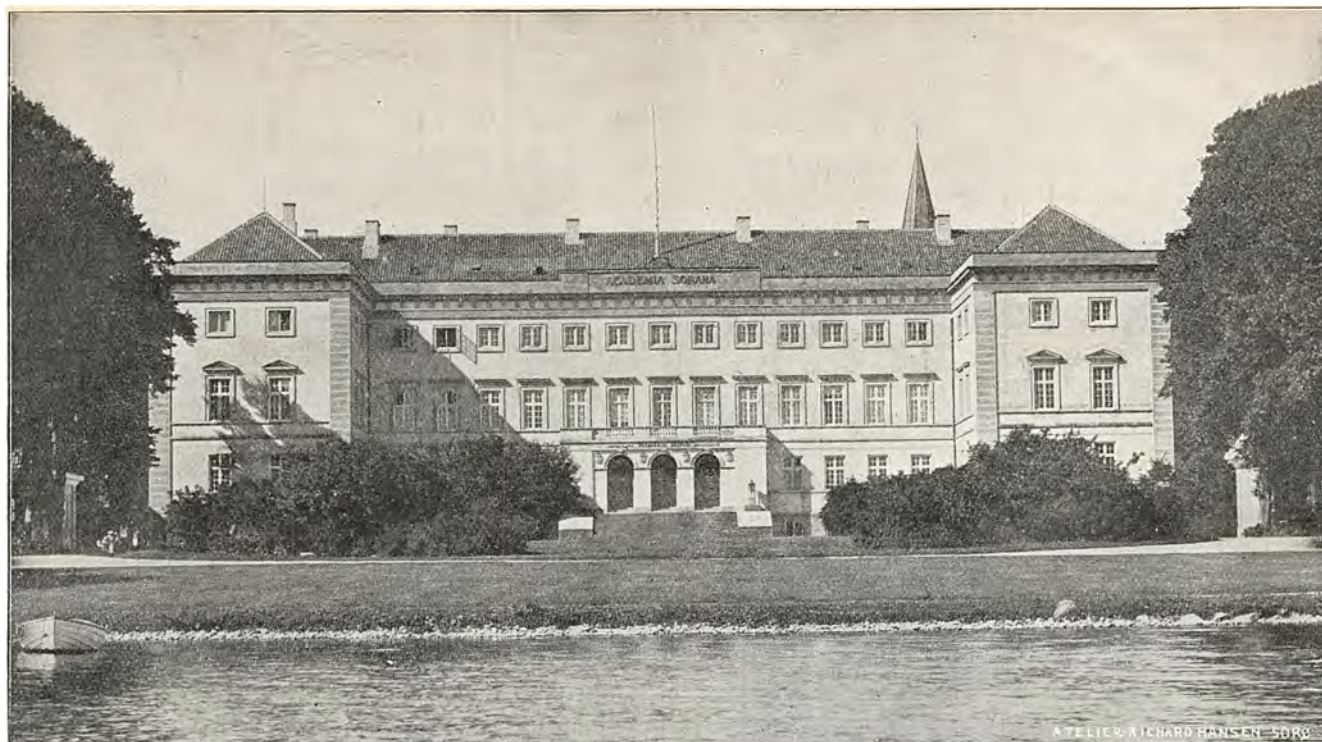
Holterøsgade 3

Arkitekt Mlandrup-Poulsen
M. a. A. A.

Bopæl: Gl. Kongevej 3
København

Telefon
Central 54 37

SORANER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 9

September 1928

THEODOR HILARIUS KALKO

1848 - 23. SEPTEMBER - 1928

DET er i Aar to Decennier siden, at jeg første Gang traadte i personlig og soransk Forbindelse med *Theodor Kalko* — det var, da vi havde arrangeret en to Dages Tur til Sorø med Overnatning paa Skolen, og han langt borte fra Udlandet sendte mig et anbefalet Brev med Anmodning om at sikre ham en Plads blandt Deltagerne; han, der dengang var bosiddende i Buenos Ayres, var netop en Sviptur i Europa, og vilde for ingen Pris gaa glip af den Glæde at komme med paa en Soraner-Tur, naar der nu var Lejlighed til det. Senere viste det sig rigtig, baade for andre og mig, hvad Betydning Sorø havde haft for ham, som i saa mange Aar havde levet fjernt fra Danmark, det var, Barndomshjem og Slægt og andre Venner ufortalt, dette Sted og de mange Minder, der knyttede sig til det, som for ham i hans Exil var kærest i det gamle Land.

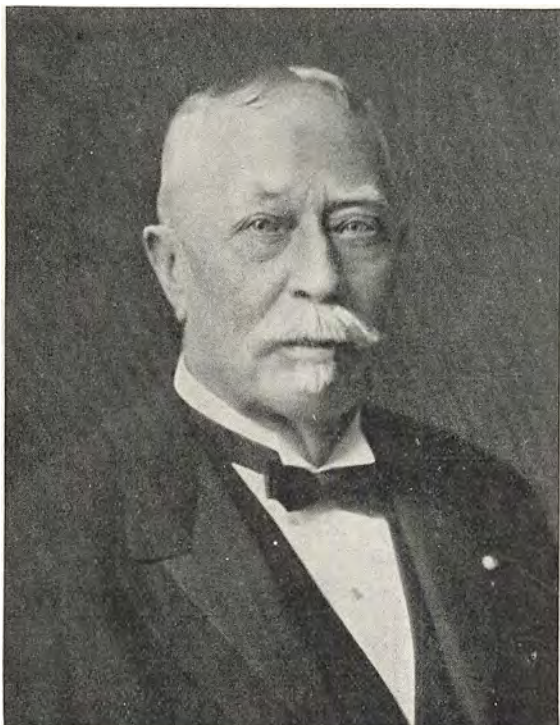
Derfor blev det ogsaa, da han omsider tog Bolig her i Danmark, Soransk Samfund med dets intime Sammenknytning baade til det gamle og det unge Sorø, der især kom til at beskæftige ham i hans Otium, og vistnok var ingen af os mere selvskreven end netop han til at tage Sæde i Samfundets Bestyrelse og direkte virke for dets Opgaver. Som nidkær og samvittighedsfuld Leder af Understøttelsesfonden, som den, der gav ikke blot Ideen men ogsaa en meget væsentlig Del af selve Kapitalen til »De gamle Soraneres Jubilæumsfond« i 1912, og som erfaren Raadgiver ved de festlige Sammenkomster udfyldte han sin Plads, utræt-

telig og oprigtig glad ved at arbejde for det, der laa hans Hjerter saa nær, og han havde da ogsaa Glæden og Lønnen ved at være med under hele det Opsving og den rige Udvikling som Samfundet undergik i Aarene efter 1908. Sammen med Kalko og hans kære Ven, *Sofus Hauberg*, var Bestyrelsesmøderne og andre Sammenkomster paa soransk Grund en Fest for os yngre, og ingen af dem, der i hine Aar, helt ned til 1920'erne, var hans Medarbejdere, vil nogensinde glemme den Blanding af Ildhu og klog Besindighed, hvormed han, den erfarne Forretningsmand, der energisk havde arbejdet sig op til en fremragende økonomisk Selvstændighed, gav sig hen i Omsorgen for paa bedste Maade at bringe de Opgaver i Vækst og Trivsel, der stillede Krav til vor lille Kreds. At nævne dem vil være at skrive Soransk Samfunds Historie i mere end et 10-Aar, og det er allerede sket; paa den soranske Krønikes Sider vil man bestandig møde hans Navn. Men uskreven, undtagen i vore Hjerter, er Beretningen om de Stunder vi, der blev taget med op i hans og hans varmhjertede, virkelystne Hustrus Kreds, har tilbragt i et Hjem, hvis allersmukkeste Pryd var den mageløse Gæstfrihed og den Deltagelse, som mødte hver især, der som sin Adkomst havde Soraner-Navnet og dermed straks blev indskrevet blandt Husets Venner.

Naar *Theodor Kalko* paa sin 80-Aars Fødselsdag har set tilbage paa sit Liv i dets sidste Facer, vil han have følt den usvigelige Sandhed i den gamle Salmedigters Ord, at

halvfjersindstykke er Støvets Aar,
de stoltestes Strid og Møje;
om firsindstykke en Kæmpe naar,
desmere han har at døje —

og hvor dyrekøbt denne Erfaring end har været for ham, hvem Skæbnen ikke i Retning af Omskiftelser og haarde Prøver har sparet for noget, saa har han dog ogsaa erfaret den dybe Lykke i at kunne bære sin Skæbne som en Mand og i de Dage, der ikke behøve, at kunne vinde og bevare den Frimodighed, den Sindets Ligevægt, den stille og sagtmødige Styrke, som det visselig ikke er enhvers Sag at faa beskaaret, men som hos os yngre, naar vi møder den, fremkalder en uforbeholden Beundring og Respekt for den, hvis hvide Haar i Sandhed er en Hæderskrans.

Elfelt fot.

Theodor Hilarius Kalko

Den, der nylig i Sorø saa vor Nestor færdes spændstig og rank mellem gamle og unge og gaa Søen rundt (mens vi unge magelig blev færgede Halvvejen), vil bevare dette Billede af en ægte Repræsentant for den Sorø-Stamme, der her i de unge Aar samler sig et Styrkefond, hvormed Tiderne, onde og gode, ikke let faar Bugt. Hin skønne September-Sommerdag i Sorø var for os alle en ufortjent Gave, som vi vistnok hver især vidste at værdsætte, men for næppe nogen anden har den været det, som den var for *Theodor Kalko*. Gid da rigtig meget af den Sol og den stille Glæde, som paa denne Dag blev ham til Del, maa blive ved at lyse for ham i den Livsaften, han nu gaar ind til — som Løn for den Troskab, han i de mange, mange Aar har baaret og i Gerningen vist overfor den Skole, hvis gode Søn han altid har været.

H. G. Olrik.

EN DISCIPLINÆRSAG FRA 1829

Af *Olaf Carlsen*.

De fleste Mennesker ynder at fortælle om de gale Streger, de begik i deres Skoletid; men de færreste er i Stand til at give en Fremstilling af de gamle Skolehistorier, som ikke er stærkt farvet og stadig isprængt Skoledrengenes Opfattelse af Lærerne og disses Adfærd, baade i Almindelighed og i det særlig omtalte Tilfælde; en Skolehistorie vil dog som oftest tage sig forskellig ud set fra Skolebænken og fra Kathederet. Naar Morskaben er ovre, og man er kommet til Historiens alvorligere Del, er Heltene, der rejste Aktionen, knap saa højroastede og store, som de var i Begyndelsen, og som de siden i deres Beretninger forsøger at blive paany.

I Sorø Skoles Arkiv støder man tit paa Dokumenter, der omhandler Skolehistorier, som de implicerede vel nok som gamle Elever har gengivet paa deres Maade. Man møder i disse Dokumenter et Pust af svundne Dages Skolelivs spændende Optrin og Sammenstød mellem Lærere og Elever — Begivenheder, der hos mange vil fremkalde Minder om lignende Episoder i deres Skoledage, fordi de har levet som Skoledrenge under de samme Forhold, været Skoledrenge paa samme Maade og af samme Støbning som de, vi her læser om, og fordi der altid har været og vil vedblive at være Lærere, der mangler disciplinære Evner, pædagogisk Forstaaelse og det Instinkt, der siger dem, hvorledes en Situation skal tages.

Gennem den her omhandlede Disciplinærsags Akter ser vi, hvorledes en Skolehistorie tager sig ud, naar Læreren aflægger Beretning derom, og naar Lærerraadet skal tage Stilling til den. Akterne giver derved Bidrag til Belysning af pædagogiske Evner og Synspunkter hos adskillige af Akademiets Lærere; interessant er især det Eksempel, vi herigennem faar paa *Hjorts* udprægede Tilbøjelighed til at indtage et Særstandpunkt.

Det var Lektoren i Fransk, Løjtnant *L. A. Rothe*, der med sin Indberetning til Direktør *Tauber* bevirkede, at denne Disciplinærsag nu kan meddeles som en rigtig Historie paa Grundlag af officielle Aktstykker. Hans Indberetning, der giver os en levende Forestilling om den bevægede og urolige Time, lyder saaledes:¹⁾

»Ærbødigst Promemorial!

Deres Høivelbaarenhed! I Løbet af forrige Skolemaaned er det nogle Gange i mine Timer i IV Classe skeet, at Underviisningen er bleven forstyrret og opholdt ved en Uorden, der bestod i, at en enkelt Discipel, eller undertiden ogsaa flere paa een Gang have trommet eller banket med Fødderne og Fingrene, eller og hvislet og hysset imellem Tænderne, Alt meget sagte og næsten umærkeligt af hver især, saa at det, paa enkelte Gange nær, har været mig umuligt at bemærke, hvem der have været de Skyldige; men dog saaledes, at Stilhed, Opmærksomhed og Underviisning forstyrredes, og at Uordenen var aldeles utilladelig. — Uagtet min baade milde, lemfældige og alvorlige Advarelse, og min Trudsel at ville paalægge Classen at reise sig op og blive staaende en Stund har det undertiden været neppe og med Møje, at Roelighed er tilveiebragt og Forstyrrelsen aldeles ophørt.

Igaar, Torsdag d. 26. Novbr., begyndte igjen samme Uorden henimod Midten af Timen fra 3 til 4. Jeg advarede for gjeves derimod; jeg holdt nogle Øblikke inde med Examinationen, for at faae Uordenen til gandske at ophøre og for at give de Skyldige Tid til at høre mit simple Forlangende om Roelighed; men Støien begyndte paa nye. — Jeg bød da hele Classen at reise sig op. Der blev stille (og vedblev, fra det Øieblik, at være stille indtil Underviisningens Ende, Cl. 5); men ikke een adlød min Befaling; jeg gjentog denne til Alle og til nogle Enkelte; jeg forestillede dem ikke alene hvor feilagtigt og pligtstridigt de handlede, men ogsaa hvor ubesindigt, uoverlagt og uklogt; jeg advarede dem om, at jeg maatte indberette saadant til Deres Høivelbhd., og om de alvorlige Følger en saadan bestemt Ulydighed af en heel Classe vilde kunne have; men Alt forgyeves; ingen udførte mit Bud: at reise sig op. — Jeg fortsatte da igjen Underviisningen uafbrudt og uforstyrret til Clokken 5. — Forsætligten meldte jeg ikke strax det Forefaldne til Hr. Directoren, fordi jeg vilde give Eleverne Tid til at betænke deres Adfærd, og for endnu idag (ved Underviisningen fra 10 til 11) at foreholde dem, om de ikke havde betænkt og angret deres Forseelse. — Dette har jeg gjort, men uden at spore mindste Yttring om Fortrydelse eller Afbigt.

I den Overbeviisning, at dette Forefaldne ikke bør eller kan gaae hen uden meget alvorligen at ændses eller at straffes, er det, jeg tager mig den ærbødige Frihed tjenstligst at tilmelde Deres Høivelbaarenhed samme og tillige at ubede mig Deres kraftige Bistand i den Sag, enten De saa monne vælge selv alene at afgjøre den strax og arbitrairt, eller De først vil lade den forhandle i et extraordinært almindeligt Lærermøde, som det snarest muligt kunde sammenkaldes.

Sorøe, d. 27. Novbr. 1829.

tjenstligst og ærbødigtst

Rothe.

Høivelbaarne

Hr. Etatsraad, Director *Tauber*,
Sorøe.«

Nægtes kan det ikke, at Lektor Rothe havde været meget langmodig og udvist megen Taalmodighed, inden han gjorde Alvor af sin første Trussel: at Eleverne skulde rejse sig op. Da hans Myndighed derefter ved Udførelsen af Trusselen delvist svigtede, tøvede han atter og ventede paa, at Eleverne skulde fortryde deres Adfærd, ja appellerede endog til deres Angerfølelse, inden han gjorde Alvor af sin næste Trussel: at klage til Director; — slig Udsættelse og Overbærenhed vinder sjældent Elevens Paaskønnelse; de vilde nok se, om han turde.

I Tilslutning til Rothes Indberetning modtog *Tauber* Dagen efter en Klageskrivelse fra Lektor *Bredsdorff*, der ogsaa i sin Underviisning følte sig forstyrret af Elevernes manglende Sans for Hensigtsmæssigheden af en god Orden og Disciplin; dette havde han navnlig følt i de mindre Klasser. *Bredsdorff* havde den for en Lektor særegne Stilling, at han underviste i alle Skolens Klasser²), medens Lektorerne ellers kun læste i Skolens øverste, dens fjerde Klasse, foruden at de holdt Forelæsninger for Akademisterne.

Bredsdorff skrev:

»Det af Professor Rothe omtalte Tilfælde forekommer mig saa meget vigtigere, som det synes mig at staae i Forbindelse med meget andet, der i Tiden kunde have de ubehageligste

Følger. Det er mig nemlig af adskillige Omstændigheder tydeligt, at Tønen over hele Skolen, eller i det mindste en stor Deel af den (3. Classe kan jeg nemlig endnu undtage) i de sidste Maaneder er bleven forværret. Allerede Klagen, som Adj. *Quistgaard* og Lærer *Petersen* have ført, og som i Lærerforsamlinger er bleven omtalte, ere Beviser derpaa; men jeg har ogsaa selv havt ubehagelige Erfaringer i denne Henseende. Netop i den sidste Time, jeg læste i 4. Classe, i Torsdags, mærkede jeg en sagte Mumlen, som jeg troede at burde ignorere, saa længe til jeg kunde opdage Gjerningsmanden. I anden og første Classe er noget lignende forefal-

L. A. Rothe

Stik af Bouchardy o. 1822

det; men i hiin fik jeg det til at ophøre, da jeg et Par Gange alvorligen advarede Classen, og i første Classe, da jeg greb Een (*Jytting*) i Gjærningen. Imidlertid savner jeg dog endnu den høje Grad af Orden i disse Classer, hvorved de før Sommerferien næsten stedse udmærkede sig. Jeg troer derfor, at alvorlige Forholdsregler maa tages for at bringe en bedre Aand tilbage i Skolen, og at de første Ophavsmænd, naar de kunne udfindes, bør strængelig straffes og helst bortfjernes fra Skolen. Hvad fjerde Classe angaaer, mener jeg, at den for sin Overhøighed bør straffes in corpore, og den meest passende Straf er vel den at maatte blive hjemme i Ferierne.

Sorøe, den 28. November 1829.

Ærbødigtst

J. H. *Bredsdorff*.«

Nu er der imidlertid det at bemærke i Anledning af disse to Lektorers disciplinære Vanskeligheder, at de ikke blot skyldtes en muligvis for slap Disciplin paa Skolen som Helhed, foraarsaget af en til Tider for stor Eftergivenhed fra Direktors Side, som han i betydelig højere Grad lagde for Dagen i sit Forhold til Eleverne end til Lærerne; men desuden var vist hverken Rothe eller *Bredsdorff* i Besiddelse af de fornødne pædagogiske Evner. Rothes Indberetning peger ikke i

den Retning, og det samme gælder en Udtalelse af *Ingemann*, hvori det hedder, at Skolarbejdet havde været nær ved at ødelægge *Rothe*; det vilde det dog ikke have kunnet gøre, hvis han havde magtet sit Arbejde; og samme Sted skriver *Ingemann* om den nylig afdøde *Bredsdorff*, at man dræbte ham ved at byrde ham med den Elementær-Skole-Undervisning, »som kun en forstøvet Skolemand, men ingen Videnskabsmand med noget Liv kan holde ud i Længden.«³⁾ Selv om *Ingemanns* Udtalelse er fremsat i en Stund, da *Sorø* syntes ham at være et Sted, hvor alle gik til Grunde, og den derfor er stærkt præget af dette Sortsyn, saa bekræftes den, i hvert Fald for *Bredsdorffs* vedkommende, ogsaa fra anden Side.

I et af sine Breve til *Peder Hjort* skriver den tidligere Lektor i *Sorø*, Biskop *Fogtmann*, om den inderlig retskafne *Bredsdorff*, og hertil har *Hjort* føjet den Bemærkning, at det var et sørgeligt Misgreb af den gamle Gehejmeraad *Collin* at faa *Bredsdorff* anbragt som Pædagog i *Sorø*;⁴⁾ og i et andet Brev skriver *Fogtmann*: »Hvad De melder om *Bredsdorff* gør mig ondt. Han er forunderlig taktløs og sandsesløs og leddeløs. Forresten er han en ærlig Sjæl og en lærd Mand. Men hvad kan det hjælpe i en Skole? Han duer neppe til andet end at være Inspektør ved et Museum.« — I en Fodnote til denne Karakteristik bemærker *Hjort*: »I et pædagogisk Tidsskrift burde engang maaske de mærkeligste Træk af denne moralsk agtværdige Lærers psykologisk saa interessante Fejlgreb meddeles til Advarsel.«⁵⁾

Disse den erfarne Pædagogets og kyndige Psykologs Bemærkninger er af stor Betydning ved Bedømmelsen af *Bredsdorffs* Klage over den slette Orden og daarligere Tone i Skolen. Hans Opfattelse deltes da heller ikke af alle Lærerne; den blev paa det bestemteste tilbagevist af Adjunkt *Wegener*, der erklærede, at han for sin Person ikke havde mærket det mindste til en saadan Forværring af Tonen i Skolen, som *Bredsdorff* beklagede sig over, at *Wegener* talte ud fra et indgaaende Kendskab til Eleverne, da han som inspektionshavende Lærer havde saa meget med dem at gøre. *Wegener* fandt kraftig Støtte hos Adjunkt *Høyberg*; det var endda dennes »bestemte Erfaring«, at Tonen i Skolen og navnlig paa Opdragelsesanstalten var gaaet kendeligt frem til det bedre i de sidste Aar; — »at iøvrigt øverste Classes Disciple — hedder det til Slut i *Høybergs* Skrivelse — ofte ikke ere saa vakkre som de yngre, er en Erfaring, som ikke gjælder denne Tid allene, og hvortil Grundene vel tildeels ligge i Sagens Natur.«

¹⁾ Alle Sagens Akter i Direktorarkivet. Indk. Sager. B 154/1829.

²⁾ H. G. Orlriks Lærerbiografier, S. 13.

³⁾ Brevveksling mellem *Ingemann* og Fru *Rosenørn*, S. 24.

⁴⁾ *Peder Hjort*: Udvalg af Breve. II, S. 88.

⁵⁾ l. c. S. 107.

(Fortsættes.)

IN MEMORIAM —

VALDEMAR TSCHERNING

* 29-3-1869 † 20-6-1928

Der var ved Translokationen paa vor gamle Skole i Aar en egen vemodig Stemning, en Tomhed, straks da vi hørte de første Toner af de gamle kendte

Sange — vor Musikmester var der ikke mere. Hvem kunde som han med en kraftig Akkord og et venligt Nik rundt, faa Gutterne til at sætte ind?

I den Aarrække (fra Marts 1910), han var knyttet til Skolen, omfattede han Drengene med sin varmeste Interesse; de levede i hans Tanker, saavel i de afstukkne Lektioner som i Timerne derimellem, hvor han, som den udmærkede Pædagog han var, forstod at udgranske, hvorledes hver enkelt Elev burde behandles, for at det bedst mulige Resultat kunde opnaas.

Og som han holdt af sine Gutter!

Chr. Jørgensen fot.

Valdemar Tscherning

Men man skulde kende Hr. *Tscherning* godt for at kunne forstaa dette. Stille og beskedent som hans Tilværelse gled hen, uden videre Samkvem med Kolleger, vilde man maaske have vanskeligt ved at finde ind til hans Hjertelighed og Forstaaelse; for Mennesker i Almindelighed lukkede han sig inde i sin Skal. Der var hos ham ligesom en medfødt Angest for at blive bemærket og draget frem, hvad der nu og da, for dem der kendte ham, kunde gøre ondt, fordi han netop paa sit Omraade var en Kapacitet, der nok kunde for tjene at blive anerkendt.

Som Organist ved vor gamle Klosterkirke vil han blive savnet meget. Han forstod at skabe Feststemning ved de store Højtider; alt hvad der bevægede sig i hans Indre, fik han, naar man sad ved sit Orgel, rig Lejlighed til at lade komme til Udfoldelse. Naar han en Højtidsmorgen lod Tonerne bruse ud i Kirkerummet, snart i mægtig Jubel, snart i dyster Alvor, da var det hans eget sande Jeg, der her fik Lov at komme frem.

Blandt gamle Soranere var Organist *Tscherning* ikke meget kendt, kun faa Gange har han deltaget i Sammenkomster i *Sorø*, men fra de faa Gange vil han sikkert blive husket, navnlig naar han i Kirken stemningsfuldt har spillet Konfirmationskantaten og andre soranske Sange for den bevægede Skare af gamle Drengene, som andægtigt lyttede dertil; eller naar han under Soranermiddagen spillede til Sangene. Naar saa en Taler i smukke Ord takkede ham for den store Glæde han havde beredt de gamle Drengene, var en saadan Hyldest aldeles ikke efter Hr. *Tschernings* Ønske, og paa sin egen beskedne og fine Maade søgte han at unddrage sig den.

Ganske stille gled Musiklærer, Organist Tscherning ud af den soranske Verden. — Ingen gammel Soraner, ingen gammel Elev kunde naa at være til Stede ved den lille Højtidelighed, som holdtes i Kirken to Dage efter hans pludselige Død; Skolens daglige Liv var ophørt, og i Eksamenstiden mærkede Drengene næppe, at en god, gammel Ven var gaaet bort.

Ære være hans Minde!

Sorø, i August 1928.

Edith Nielsen.

HENRIK MICHAEL VIGGO FRØRUP

* 16-2-1870 † 19-8-1928

Lektor *Viggo Frørup* kom som Adjunkt til Sorø i 1907. Han var allerede dengang en øvet og anset Lærer, cand. mag. fra 1895 med Latin, Græsk og Fransk som Fag, Lærer ved Maribos Skole og ved cand. philol. H. Cohns Kursus fra 1896 og derefter fra 1898 ved Helsingørs Latin- og Realskole. Efter at denne Skole i 1904 var blevet en højere Almenskole uden klassisk Retning, maatte han som klassisk Filolog føle sig overflødig dér og ønske snarlig Forflyttelse til en af de ikke mange Skoler med klassisk Retning. Da der i 1907 oprettedes to ny Lærerpuster i Sorø, søgte og fik han den ene af dem, uagtet han var gift, og det ellers har været Reglen, at ingen ansættes som Adjunkt i Sorø uden Forpligtelse til at tage sin Tur som Inspektionshavende paa Opdragelsesanstalten.

Frørup var imidlertid Mand for ved sin Dygtighed og Energi at yde fuld Valuta for den Inspektion, hans Stilling som Ægtemand gjorde det vanskeligt for ham at overtage. Han havde allerede samme Aar, han kom til Sorø, taget Translatørexamen i Engelsk for at forøge sin Fagkreds, gennemgik senere i 1913 i Sommerferien et Kursus ved University of London, og fra 1914 udfyldte han paa udmærket Maade den byrdefulde Stilling som Skoleinspektor i over 10 Aar.

Det passer i ganske særlig Grad paa ham, at han hørte til de stille i Landet. Han gik saa rolig om, passede sig selv, blandede sig aldrig op i noget, der ikke netop angik ham, og skønt han altid var venlig, imødekommende og hjælpsom, var det dog, som om hans inderste Jeg var anspændt paa en Maade, der følte som en absolut Afvisning.

Men trods dette — eller maaske netop derfor — var han i høj Grad afholdt og agtet, og da Efterretningen om hans Død d. 19. Sept. d. A. fløj ud over Byen, vakte den ikke blot Vemod men oprigtig Sorg i hans Kollegers Hjem. Og sikkert nok har det store Flertal af hans Elever Landet over følt det samme.

Vi Lærere kan jo ikke godt diskutere vore Kolleger med Skoleungdommen. Vi er ofte mindre end helt Udenforstaaende i Stand til at bedømme deres Forhold som Lærere paa Kathederet. Men fra ældre, udgaaede Elever har jeg kun hørt Lovord om Frørup, og ligeledes er det mit Indtryk, at han af kompetente Mænd ansaas for en særdeles dygtig Lærer. At han tillige var en ualmindelig pligtopfyldende Mand, fremgik af hele hans Færd. Enhver, der havde med ham at gøre i hans Skoleinspektorvirksomhed, maatte paa skønne hans Præcision og Evne til at faa alt til at klappe uden Støj og store Gestus.

Men Frørup var mere end den dygtige Skolemand

og Inspektor. Den stille Mand var betaget af en stor Lidenskab. Det var i Musikken, han levede mest intens. I den fandt saa forskellige Naturer som han og Hans Kaarsberg hinanden, i den fandt han Vej til mange af de Unge. Lige til det sidste havde han sit Orkester, hvor han var det faste Element og de skiftende Elevhold det Materiale, han arbejdede med. Sjældent — som det kunde ventes af den beskedne og tilbageholdende Mand — men dog engang imellem optraadte han med sine Musikere i den akademiske Kreds. Aldrig dirigerede han med Fagter og Mimik, og vidste man ikke paa Forhaand, at det var ham, der ledede det hele, fik man det ikke at vide af hans Optræden.

Fred være med hans Minde.

Sorø, 20. September 1928 .

Matthiessen.

MINDETS SKAAL —

Melodi: Unge Genbyrds Liv i Norden —

DET er sundt at se tilbage i Septembers klare Luft, milevidt kan Synet drage, sval og ren er Høstens Duft; Barndomsdage, fjerne Tider, Aar, der al for hastigt gik, som et høstligt Landskab glider bølgende forbi vort Blik.

Og som Marken nu forgyldes af en sen men herlig Høst, saadan modnes, saadan fyldes Mindets Grøde i vort Bryst; paa vor Vandring imod Maalet blev dets Ager pløjet til, taaredugget, solbestraalet af vor Skæbnes sære Spil.

Nu er Høstens Dage inde, og hvad i vor Vaar blev saaet, kan vi drage os til Minde — nu først fattet og forstaaet; der er Aks foruden Kærne, bitre Tankers bedske Frugt, o, men ogsaa Sol og Stjerne, gyldne Neg og andet smukt!

Der var Sæd fra gode Stunder, der var Haan, som bittert stak; — er der Arr af dybe Vunder, er der ogsaa Venners Tak! der er trofast Hjælp at mindes, kærlig Trøst og kloge Ord; der er Sorg, som ej forvindes nogen Tid paa denne Jord!

— Snart er denne Dag tilende
 hvor vi maalte Mindets Skat;
 nu vil nye Lys sig tænde
 i en lun Septemhernat,
 og en gul og høstlig Maane
 smiler til os fra sin Sky;
 — hvor vor Barndoms Skove blaane
 samles sikkert vi paany!

hgo.

NY SANG- OG MUSIKLÆRER I SORØ

Undervisningsministeriet har under 16. August udfærdiget Ansættelsesbrev for Sang- og Musiklærer ved Birkerød Stats-skole *Jacob Immanuel Andrup* som Sang- og Musiklærer ved Sorø Akademis Skole fra 1. August 1928 at regne.

SORANER-TUREN TIL SORØ

den 9. September blev en ubetinget Succes. Den havde samlet henved 120 Deltagere — det Antal, der, suppleret med 14 kricketspillende Elever, lige akkurat kan spise i Solennitets-salen, uden at det kniber for meget med Pladsen — og Deltagerne var i Skole-Alder spredt over henvend tre kvart Aarshundrede. Alderspræsidenten ved Middagen var den 83-aarige Pastor *Preben Hansen*; efter ham fulgte den 80-aarige Grosserer *Theodor Kalko* og dernæst en Række af Soransk Samfunds mest trofaste ældre Medlemmer: Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie*, Kontorchef *F. v. Holstein*, Borgmester *R. Jork*, Statsskovbrugsdirektør, Kammerherre *v. Buchwald*, Kontorcheferne *Steenberg* og *Riediger* og Hovedkassere, Baron *Dirchinck-Holmfeld*. Men iøvrigt var Soranere fra hele Landet repræsenteret — vi nævner, at Politimester *Fred. Leevy* var rejst helt fra Nibe for at være en Dag sammen med sine gamle Kammerater, at Maskinmester i D. F. D. S. *Aage Gjellerup* anvendte en af sine faa Landlovsdage paa det samme, og at en Flok paa 6 — seks — Brødre *Waarst* var kommen sammen fra alle Landets Ender og Kanter og medtoges i Sorø af en lille ny Aflægger af Stammen, der som Hædersgæst blev inviteret med til Frokosten paa Parnas.

Programmets Gennemførelse havde som Forudsætning fint Vejr, og denne Betingelse opfyldtes til Punkt og Prikke — aldrig har Sorø været skønnere end paa denne vidunderlige Indian summer-Dag, hvor Søen tilsidst laa fuldstændig spejlsklar, mens Sorøens Bygningsværker og Haver og Skovene rundt om blev badet i et gyldent Sensommer-Solskin og dannede den prægtigste Ramme om det Liv, der udfoldede sig overalt, hvor de gamle Drengene færdedes. Ogsaa Program-mets øvrige Punkter gennemførtes med al ønskelig Omhu, lige fra Frokosten ved tre lange Borde under de ældgamle Træer ved Parnas-Banken til Kricketkampen mellem gamle og unge og et Middagstaffel, der straaled af de Blomster, hvormed Fru *Lektor Matthiessen* og Skolens Sygeplejerske, Frøken *Clausen*, havde prydet Bordene. At Maden som altid var fortræffelig, behøver vel næsten ikke at nævnes; Kvaliteten af Parnas-Restaurantens Smørrebrød er jo landskendt — belært af Erfaringen havde Samfundets Festarrangører derfor ogsaa forhøjet Kvantiteten pro persona — og hvis Sko-

lens Elever til daglig faar saa fortræffelig Mad, som der serveredes for de gamle Drengene (og det gør de, naturligvis!), saa har man her Forklaringen paa deres smukke Eksamen-resultater og højt udviklede Legemskultur — *mens sana* o. s. v. Der hørtes kun Lovord blandt Middagsgæsterne over Traktementet — brun Suppe med Asparges og Kødboller, Lammesteg, Osteanretning med Blegselleri og Karamelbud-ding — og vi lader alles Tilfredshed samle sig her i en Tak til Skolens Økonomiinspektør, Hr. *Corneliussen*, og dens Økonoma for al den Ulejlighed, de havde for vor Skyld, og for den smukke Maade, hvorpaa de indfærdede deres velvillige Tilsagn om at ville sørge for denne extra Søndagsinvasion. At der til Middagen serveredes Madeira til Suppen, en let Bourgogne til Stegen og mere Madeira til Desserten (leveret af Soranerfirmaet *Axel Hansen*, Kultorvet 9) nævnes kun for at gøre det begribeligt for dem, der havde forsømt denne Lejlighed til et i Sandhed festligt Samvær, at der intet savnedes, som kunde hævde og — om muligt — hæve den Stemning, der indledede Dagen ligefra det Øjeblik, da Samfundets Formand og Skolens Rektor i Spidsen for de allerede ankomne tog imod den Flok, der naaede frem med Toget Kl. 9,24 i en fra København reserveret Waggon.

Hvad er der saa ellers at nævne? Jo, naturligvis Besøget paa det nye Alumnat i *Stemans Vænge* under Rektors og den statelige Frøken *Thieles* Ægide, hvor vi alle fik Følelsen af, at vi var født for tidlig og navnlig burde have opsat vor Indtræden i Soraner-Verdenen til det Tidspunkt, da vi kunde have indledet den med et Par Aars Ophold under de Vilkaar, der nu bydes vore yngste Kammerater — og saa den obligate tavse Andagt i Kirken, paa hvis Orgel den nye Organist og Sanglærer spillede til de gamle Drenge Ære; en Opmærksomhed, for hvilken vi her med Tak kvitterer. Ved Middagshorholdtes priselig faa Taler: af *Formanden*, der bød Velkommen og senere ved Desserten som et à propos til Aarets Absalon-Mindefestligheder fremdrog Overlæge *M. K. Zahrtmanns* Omtale i Tidsskriftet »Dansk Klinik« for 1910 af den Gall'ske Vurdering af det falske Absalonkranie paa det gamle Kunstammer, og af Kontorchef *Olrik*, som i Tilslutning til en Sang, der vil findes andetsteds i nærværende Nummer af Bladet, bragte Sorø Skole en Tak for det nye skønne Blad i Mindernes Krans, som denne Dag var bleven, samt af Rektor *Raaschou-Nielsen*, der kvitterede med en smuk Tale til Moder Sorøs Sønner, hvis usvækkede Følelser og Taknemmelighed mod deres gamle Skole er dennes Ære, og til hvis tilstedeværende senior, Pastor *Preben Hansen*, Rektor sluttelig henvendte sig som den, der altid havde haft Sorø kær og vist det i Gerningen, senest ved ikke at sky Besværighederne ved at komme til Stedet ved denne Fest. Pastor *Hansen*, hvis kraftige Stemme og hele Fremtræden i Sandhed gjorde det vanskeligt at tro, hvad Rektor havde omtalt om deres Forskel i Alder (Pastoren var blevet Student 6 — seks — Aar før Skolens Rektor saa Dagens Lys!) takkede i indtrængende Ord paa sine Skolefællers og egne Vegne for Rektors Tale og for alt, hvad vi Soranere skylder det Sted, hvor vi saa gerne søgte hen. Overretssagfører, Baron *C. U. D. von Eggers* takkede dem, der havde smykket Bordet for os med de skønne Blomster; Ingeniør *Stavnsbjerg* gjorde Rede for Kricketkampens Resultater og meddelte, hvem de forskellige Ærespræmier var tildelt — de paagældende hyldedes kraftigt af hele Forsamlingen — og endelig blev der af Grosserer *Madvig-Nielsen* motiveret et Leve for Brødrene *Waarst*, som ved deres Fremmøde havde givet et smukt Eksempel til Efterfølgelse.

Efter Middagen drak man Kaffe i de tilstedende Sale og

nød Udsigten fra Balkonen over den aftenstille Sø; de unge, der ikke havde faaet sunget nok ved Bordet, lod deres Stemmer lyde i Lovsangssalen, men adskillige af dem, der samme Aften igen skulde forlade Sorø, foretrak en lille Aftentur ved Søbredden — og valgte ikke daarligst: mod en Aftenhimmel saa skær og lys som var det ved Midsommertid tegnede sig de kuplede Træer og Kirkens Spir som skønne Silhuetter, mens Lysene lidt efter lidt tændtes bag Skolebygningens Vinduer og Stemmerne oppe fra Salene kun lod Høstaftenen dernede føles endnu mere blid og stille.

Dette var det sidste Indtryk af en saare smuk Dag — en af dem, Soransk Samfund med Føje kan indskrive i sine Aftener som lige glædelig og hædrende for den Aand, der knytter os alle sammen.

Senex.

KRICKETKAMPEN I SORØ

9. SEPTEMBER 1928

I Midsommersol spillede et Hold af de Gamle mod Skolens Hold. For at de førstnævnte kunde faa hilst paa gamle Kammerater paa Parnas, begyndtes først Kl. 1 — et Kvarter for sent til at Kampen kunde spilles færdig til den fastsatte Tid Kl. 5.

Jeg kan ikke ved at spille mod Akademiets Hold lade være med først at mindes nogle Kampe, jeg deltog i 1926 paa udvalgt dansk Hold mod forskellige Colleges i England. Vor første Kamp var paa en gammel Skole Radley College, Nord for London. De unge Mennesker gik i den traditionelle, iøvrigt frygtelig grimme Uniform med Silkeslag. Men hist og her mødte man en Elev med nogle skønne graa Benklæder. Paa Forespørgsel fik vi oplyst, at det var Skolens Udmerkelse mod de udvalgte eleven paa Cricket- og Fodboldholdet. Ug i Græsk eller Matematik gav ikke finere Bukser. Paa det ærværdige Eton for smaa Jarler og Hertuger med høje Hatte blev det højtidelig meddelt Skolens *topscorer* (ca. 100 Points), at han for indlagt Fortjeneste havde fri den følgende Dag — *Green Andersen* indstilles hermed til en Lørdag-Søndags Orlov! Styrelsen af det britiske Empire grundlægges efter sigende paa de engelske Skolers Sportspladser. Vore Bevillingsmyndigheder forstaaer ikke den Gavn, der høstes blandt en opvoksende Kostskoleungdom ved Hjælp af en halv Snes Boldtræer som Modgift mod Palmethe og Jazzbands!

Men til Sagen!

De Gamle gik først til Gærden, men blev sendt ret hurtigt hjem igen med *K. Trolle* som eneste Spiller med 2-cifret Udbytte, ialt 54 Points.

Eleverne fulgte efter med en fornøjelig 1. Halvleg — den bedste Halvleg Skolen har præsteret mod de gamle de sidste 15 Aar, idet de spillede Bolden særdeles friskt og aggressivt med *Green Andersen* og *Henningsen* som de ypperste med henholdsvis 25 og 17 runs og en Totalsum af 76.

Det gik ikke de gamle Soranere bedre i anden Omgang, idet de sluttede med 53 Points med den ældste, Dr. *Thrane*, og den yngste, *Høyer*, som de mest virksomme. For ikke at tabe efter 1. Halvleg skulde de gamle nu paa ca. ½ Time kaste Eleverne ud for 31 Points. Det var nær lykkedes. Nervøsitet ødelagde Holdet, saa da Klokken slog 5, og Kampen skulde slutes, var der faldet 9 Mand for kun 16 Points. Men

Laurbærerne fra 1. Halvleg, ligesom de udsatte Boldtræer, der tilfaldt vore to ovennævnte unge Kammerater, var vel- fortjente.

L. N.

Mere Sorø-Sport.

Sorø Skoles 1. Hold udkæmpede den 23. September paa Akademisk Boldklubs Baner i København en Fodboldkamp med A. B.s Ynglinge.

Kampen blev spillet i et prænt Tempo, og de to Hold var hinanden ret jævnbyrdige. Akademisk Boldklub vandt med 5 Maal mod 3.

Efter Kampen var Soranerne A. B.s Gæster til Frokost i Klubhuset, og derefter overværede de en Fodboldkamp i Idrætsparken mellem »Frem« og »B. 93«.

For de unge Fodboldspillere fra Sorø har det sikkert været en fornøjelig og lærerig Dag.

T. T.

GAMLE SORANERE

Ved en beklagelig Fejltagelse er det i Nekrologen over Konsul C. V. *Loehr* i Soraner-Bladets August-Nummer anført, at han var Fader til Vicekonsul, Fabrikant V. A. *Loehr* i Esbjerg.

Ved kongelig Resolution af 19. August er Postmester i Saksjøbing *Frederik Vilhelm v. Linstow*, R. af Dbg., efter Ansøgning paa Grund af Alder afskediget af Post- og Telegrafvæsenets Tjeneste i Naade og med Pension fra Udgangen af Oktober 1928.

Under 25. August er Dommer i Helsingør *Harald Søren Christian Prah*, R. af Dbg., Dbmd., efter Ansøgning paa Grund af Alder afskediget i Naade og med Pension fra 1. Oktober at regne, hvorhos Justitsministeriet er bemyndiget til at tilkendegive Dommer Prah Kongens Paaskønnelse af hans lange og gode Tjeneste.

Paa Undervisningsministeriets derom nedlagte Forestilling er under 25. August Lektor ved Randers Statsskole *Hans Christian Gabrielsen* og Lektor ved Sorø Akademis Skole *Henrik Gottlieb Nicolai Gad* udnævnt til Riddere af Dannebrog.

Stabslæge *Gordon Norrie* udsender til Efteraaret paa Levin & Munksgaards Forlag et nyt medicinhistorisk Arbejde, en Undersøgelse om Forholdet mellem Kirurger og Doctores.

Læge *Marinus Holst* er antaget som ledende Læge ved det d. 15. September af et nystiftet »Selskab til Fremme af kurmæssig Inhalationsbehandling for Lidelser i Aandedrætsorganerne« oprettede »Københavns Inhalatorium« paa Købmagergade No. 11.

Reservelæge ved St. Hans Hospital og Assistent ved Rigshospitalets Nerve-Poliklinik *H. P. Stubbe Teglbjærg* vil fra 1. Oktober tiltræde Stillingen som Reservelæge ved det nystiftede Nervesanatorium ved Dianalund.

Premierløjtnant, Kammerjunker *Chr. A. Friis* fratræder 1. Oktober sin Tjeneste som Adjutant hos Generalinspektøren for Rytteriet og indtræder i Officersskolens ældste Klasse.

Hans Efterfølger som Adjutant hos Generalinspektøren bliver Premierløjtnant af Rytteriet *Jens Peder Jakob Jensen*, f. T. Adjutant ved 3. Dragonregiment i Aarhus.

K. Brix Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3153 & 315

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sebefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Malling
Repr for Forsikringsselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 906

Axel Holter
Assurandør for Haand i Haand
Til. Øbro 3373 12-1
J. E. Ohlensgade 8

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

D. Hvalsoe
Arkitekt
Prinsessegade 29 B
Telf. 11 233

Jørgen K. Rasmussen
Direktor, cand. polyt.
Telf. 241
Korsør

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

P. B.

Marius Langkjær
Murermester
Sørøstræde, Sorø
Telf. 523

Hemming Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ctr. 10577-11557

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Telf. 454
Sorø

*Gamle Soranere
i Praksis*

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Stephan Vogelius
Direktor ved „Scala“

Axel Hansen
Colonat & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Johan Mengel
cand. pharm.
Ringsted

Jørgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

P. S.

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

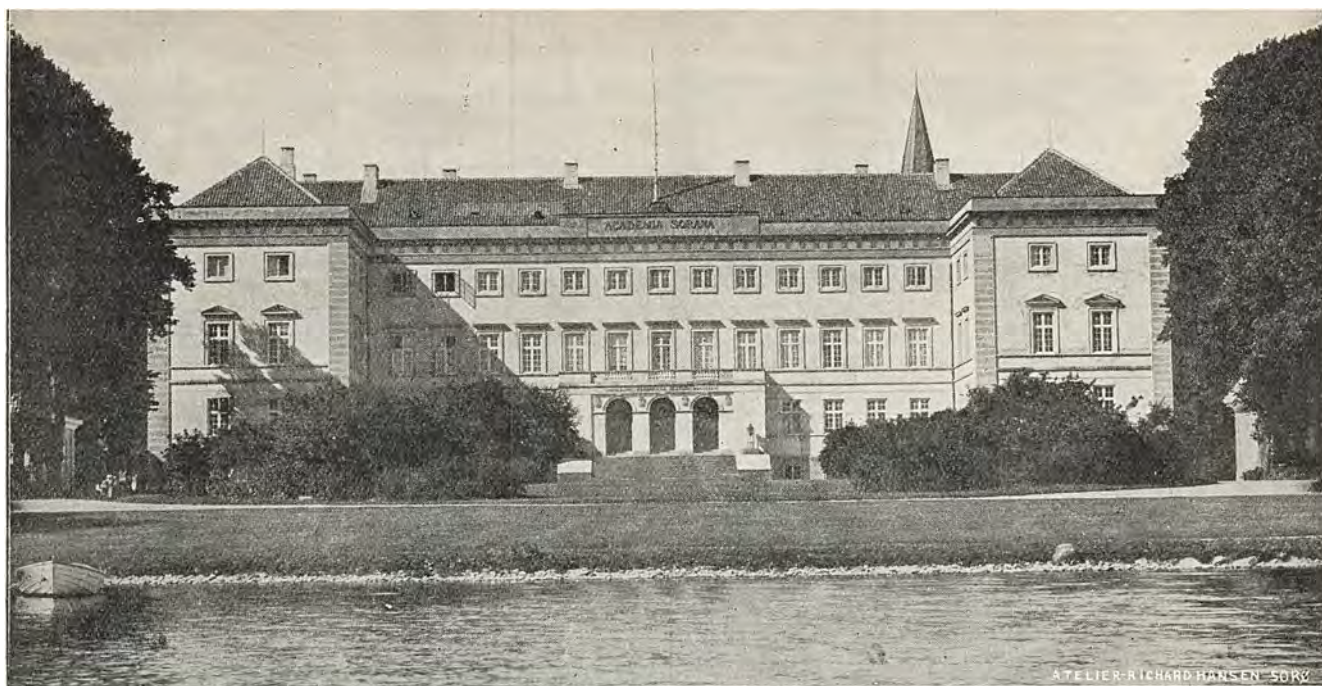
Gustav Joerssom

Dr. med. Carl Perrin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vestter Voldgade 8

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Madsrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 8
København
Telefon
Central 5437

SORANER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 10

Oktober 1928

OM SORANER-TURE TIL SORØ FØR OG NU

Vi har modtaget følgende:

Som en af de faa, maaske den eneste Soraner, som har været til Stede ved alle Soransk Samfunds Sorøture lige fra den 29. Juni 1862 til afvigte 9. September, vil jeg tillade mig nogle orienterende Bemærkninger.

Det var *Ingemanns* Bisættelse den 4. Marts 1862, da en talrig Skare gamle Soranere var kommen til Sorø, som blev Anledning til Soransk Samfunds Stiftelse; og allerede den 29. Juni s. A. fandt den første Sorøtur Sted. De fleste Deltagere kom med Ekstratog fra Kjøbenhavn og gik saa i Procession med et Musikkorps i Spidsen ad den nylig anlagte Vej fra Banegaarden ind til Akademiet, som var festligt smykket med Flag og Blomster. Den Gang — og lige til Akademihavens Omlægning i 1865 — gik *Ingemanns* og Professor *Roths* (nu *Molbechs-Hus*) Haver ligesom Rektors Have helt ned til Søen. Toget gik altsaa ad *Fratergaarden*, hvor Rektor og alle Lærerne var samlet paa *Sten-trappen*. Efter en kort Velkomsthilsen gik hele Selskabet op i Solennitetssalen, hvor Eleverne under *Heises* Ledelse i Sang bragte de gamle Soranere den første Hilsen: »Venner, som mødes i festlige Stund«, medens Rektor *Boje-sen* derpaa i varme Ord udtalte sin Glæde over Besøget.

Medens de gamle Soranere endnu var i Færd med at se sig om paa de kjendte Steder, begyndte det at regne, et Uheld, som paa flere Maader bragte Forstyrrelse i det for Dagen lagte Program. Mellem Bygerne blev der dog Lejlighed til en Procession med Musik i Spidsen gennem den flagsmykkede By, indtil Madklokken Kl. 1 ringede til Middag i Spisesalen.

Men Regnen vedblev, og det blev nødvendigt at opgive

en planlagt Aftenfest paa *Parnas*, til hvilken mange Forberedelser var trufne. Paa *Parnas* fandtes den Gang ikke anden Beværtning end Spillemand *Lars Frederiksen's* »*Parnasgrisen*«s lille tarvelige Kro. Der var nu i det frie under *Løvhanget* opslaaet *Bænke* og *Borde*, som allerede var dækkede, ligesom hele *Traktementet* med *Mad*, *Vin* o. s. v. til de langt over 100 Mennesker om Morgenen var ført derover.

Men nu kom Regnen. Og at holde et stort Aftensmaaltid med *Taler* og *Sange* under aaben Himmel blev aldeles umuligt. Det gjaldt altsaa i en Fart at faa det hele Arrangement ændret og alt roet tilbage til *Akademihaven* for derefter skyndsomst at dække et festligt Bord med alt, hvad dertil hører,ovre i *Ridehuset*. Det lykkedes virkelig. Men *Økonom Jensen* og hans *Hustru* samt alle deres *Hjælpere* var segnefærdige, da den hele Skare Kl. 7 om Aftenen med Musik i Spidsen kom og tog *Sæde* i *Ridehuset*, som det ogsaa var lykkedes i en Fart at faa pyntet.

Festen forløb udmærket. Og efterhaanden fik vist næsten alle Elever — der Kl. 8 havde faaet deres sædvanlige Aftensmad paa *Akademiet* — og skolesøgende *Disciple* klemt sig gennem den underfor staaende Skare af *Tilskuere* ind i *Ridehuset*, hvor vi stod rundt om *Bordene* og i straalende *Humør* hørte paa *Talerne* og *Sangene*, deltog i *Hurraraabene* og med uskrømtet Glæde modtog de *Smuler*, der faldt fra de gamles Bord.

Men mange Aar efter har jeg hørt *Økonom Jensens* udmærkede *Hustru* udtale, at hin 29. Juni var en af de værste Dage, hun havde oplevet i Sorø!

Soransk Samfunds 2den *Lysttur* til Sorø fandt Sted den

30te Juni 1867. Jeg var den Gang i 6te Klasse og husker bl. a. Middagen i Spisesalen paa Akademiet, hvor alle de gamle Soranere var bænkedede sammen med Eleverne af 6te og 7de Klasse, medens der var dækket til de yngre Elever i de tilstødende Klasseværelser. Den sædvanlige Bordbøn blev læst og sikkert hørt af de gamle Soranere med større Andagt end nogensinde før. En Række Taler blev holdt og flere Sange sungne, medens et paa Stengangen placeret Hornorkestret spillede under Maaltidet. Kaffen blev af Gamle og Unge i kammeratligt Samvær drukket i Vestibulen og paa Plæsen ud mod Søen. Vi unge stiftede Bekendtskaber, som i Løbet af Eftermiddagen uddybedes under Spadsereture i Filosofgangen, Boldspil paa Ridebanen, Roture paa Søen, ja, endog ved en Omgang Gymnastik under Prehns Kommando i Gymnastiksalen.

Efter Aftensmaaltidet, som indtoges i Solennitetssalen, fulgte Alle, store og smaa, de gamle Soranere ud til Banegården, hvorfra et Ekstratog Kl. 10 afgik til København.

Saaledes forløb altsaa de 2 første Sorature for 60—70 Aar siden. De blev en Oplevelse ikke blot for Deltagerne, men ogsaa for os, som den Gang var Drengene; Begivenheder, hvis Minder endnu lever.

Nu om Dage er det anderledes. For vore »yngste Kammerater« er de gamle Soraneres Besøg ikke nogen Begivenhed. Den hele Sag synes ikke at komme dem ved. Ved de sidste Møder i Sorø har vi gamle næsten ikke seet Phoenixdrene og har ingen af dem lært at kjende. Mig har dette været et Savn, og jeg troer, at denne Mangel paa Samværen mellem gamle og unge vil gøre disse sidste mangt et godt Minde fattigere.

Ved en af de sidste Sammenkomster i København blev der — saavidt jeg erindrer af Samfundets Formand — udtalt en Beklagelse over, at saa faa af de senere Aargange af Studenter og Realister fra Sorø havde indmeldt sig i Samfundet og gav Møde ved dets Sammenkomster i København. Men det ikke netop hænger sammen med, at de føler sig fremmede blandt alle os Gamle? De kjender ingen af os og vi ingen af dem.

I Forbindelse hermed skal jeg bemærke, at det jo ved tidligere Sammenkomster i Sorø har været Skik, at enhver Deltager har faaet en trykt Fortegnelse over samtlige Tilstedeværende. Og som Regel har der derhos ved Navneopraab fundet en Slags Præsentation Sted af alle Deltagere.

Afvigte 9. September savnedes en saadan Fortegnelse og dermed følgende Præsentation. Hører man et Navn, kan det tit hælde, at der ved at se Indehaveren kan dukke et Minde op enten om den Paagældende selv — som man efter de mange Aars Forløb ikke har kunnet kjende med det lange Skæg og Brillen — eller muligen om hans Fader eller andre Slægtninge.

F. v. Holstein.

I Anledning af Kontorchef F. v. Holsteins foranstaaende Artikel maa det være mig tilladt paa den øvrige Bestyrelses Vegne og som den, der særlig havde med Arrangementet af Turen til Sorø i forrige Maaned at gøre, at fremføre nogle Bemærkninger.

Først til Klagen over den manglende Fortegnelse over Deltagerne og Præsentationen. At den sidste ikke fandt Sted var — indrømmer jeg — en Fejl; den kunde nok være udført, i Mangel af anden Maade saa ved, at Deltagerne i Frokosten selv paa Tur rejste sig og nævnede deres Navn — saa fik man i hvert Fald dem optraadt, der paa dette Tidspunkt var til Stede; men hertil er straks at bemærke, at til Middagen indfandt sig hened en Snes Medlemmer, der ikke

var til Stede ved Frokosten, og hvoraf adskillige overhovedet ikke havde gjort sig den Ulejlighed saa sent som Dagen før at melde sig som Deltagere. De burde efter min Mening overhovedet ikke have haft Lov at komme med til Maaltidet, naar det ikke drejede sig om tilrejsende langvejsfra, eller der forelaa andre særlige Omstændigheder. Nu var der jo Mad nok til alle — rigeligt endda! — men det kunde, uden at der var noget at bebrejde Økonomaen, være hændt, at der var blevet for lidt til den halve Snes Efternølere, som der ikke var regnet med ved Middagsarrangementet, der, hvad enhver let kan forstaa, maatte fastlægges flere Dage før, og hvorved kun regnedes med en vis Margin (10 udover de anmeldte). Og ganske meningsløst vilde det dog være, om nogen af dem, der havde meldt sig i rette Tid, var bleven snydt for en Del af Traktementet, fordi nogle Herrer og Damer regnede med Bestyrelsens al for rummelige Gæstfrihed og gode Hjerter og i den 12½'te Time indfandt sig og vendte at komme med tilbords som den naturligste Ting af Verden!

Af denne Grund — da erfaringsmæssig adskillige ikke kan og en Del ikke gider melde sig før længe efter selv en meget tidlig Anmeldelsesfristens Udløb — opgav man dennegang at lade trykke en Fortegnelse over Deltagerne, der dog for Trykkeriets Skyld maatte være afleveret senest to Dage før Turen, altsaa Fredag Morgen. Men en Fortegnelse, hvorpaa 25 pCt. af de faktiske Deltageres Navne mangler, er efter Sagens Natur ikke meget værd. Imidlertid er en fuldstændig Deltagerliste baade praktisk at have ved Haanden ved Fæstten og bagefter et ganske fornøjeligt Minde, og hvis man ad Aare før næste Tur kan faa truffet et Arrangement, hvorved Folk tvinges til at møde i Tide og Efternølerne afgjort udelukkes, saa vil det nok være værdt at afholde den Udgift med, som en Liste kræver. Dette vil Bestyrelsen sikkert være opmærksom paa til sin Tid!

Hvad dernæst Samværet med de unge angaar, saa er der først det at bemærke, at Beretningerne om de to første Sorøture, i 1862 og 1867, ikke synes at nævne noget Deltagerantal, men da Samfundet ved Udgivelsen af Soransk Tidsskrift 1. Bind 1. Hefte i 1870 kun havde et Medlemsantal paa 132, har de to Ture vel næppe talt mere end $\frac{2}{3}$ af dette eller ca. 90 Deltagere, og med Skolens paa dette Tidspunkt samlede Elev- og Discipelantal — i 1862: 187, i 1867: 170 — har der vel nok kunnet skaffes Plads ved de gamles Middagsbord til Gymnasiets Beboere 5: Eleverne i VII og VI Klasse, ialt nogle og tredive, og til Resten af de ca. 80 Elever i de tilstødende Rum. Men nu i 1928 tæller Skolen ca. 340 Elever, hvoraf hened 120 i Gymnasiet alene, og af disse er ca. 40 — alle af III G. og de fleste i II G. — Alumner. Naar der altsaa kommer ca. 120 gamle Soranere til Sorø, vil det i gunstigste Fald være med Gymnasiets samt Realklassens Alumner (ca. 10), at Middagsgæsternes Antal kunde suppleres.

Nuvel! det vilde være svært fornøjeligt at bænkes Side om Side med denne Ungdom, men det vilde unægtelig komme til at knibe med Pladsen, og — nogen helt billig Fornøjelse blev det ikke! Nærmere er det at lade et mindre Udvalg af Skolens Drengene være Soransk Samfunds Gæster ved Fæstten — saa lærte de dog deres gamle Kammerater lidt at kende! — og et saadant Udvalg var der jo da ogsaa med iaar: de 14 Kricketspillere. Man kan med nogen Grund spørge: hvorfor nu netop dem? og herved vil med Rette en og anden kunne opholde sig. Nu faldt dette naturligt, fordi til Dagens Program hørte en Kricketkamp mellem gamle og unge Soranere, men det at være Deltager i en

saadan er dog et noget tilfældigt Kriterium for Udvælgelse til den lille Skare, der skal sidde ved de gamles Bord. Rime- ligere var det, synes mig, at vælge *Dimittenderne*: III G's og Realklassens Alumner — det vilde blive henholdsvis ca. 25 og 10, i sig selv et ikke helt ringe Antal, men hvorfor skulde de skolesøgende *Dimittende-Elever* egentlig være ude- lukkede?

I Virkeligheden er det et Plads- og økonomisk Spørgsmaal, der kommer paa Tale; at det bliver taget op til Overvejelse, er kun rimeligt, og vi maa være Kontorchef *v. Holstein* Tak skyldig, fordi han har rejst det. Ved Drøftelsen maa ikke glemmes, at Tiderne er me g e t forandrede fra 1862 og 67 til 1928 — baade Maal og Midler for Soransk Samfunds Virke maa naturligvis undergaa visse Følger af de skiftende Tider; ogsaa paa Sorø-Turen i 1890 spiste dog alle Eleverne ved de gamles Bord og i 1892 Gymnasiasterne, og det var vist allerede dengang ikke helt vellykket.

Det overordentlig store Elevantal gør et Samvær i samme Rum saa helt umulig. Middagen paa Skolen vil vi vist alle nødigt undvære — det er og bliver dog en saadan Dags clo u; men kunde man efter den tænke sig noget i Retning af et fælles Kaffebord med i hvert Fald Skolens ældre Elever : alle af I—III G og Realklassen? hvordan vilde det gaa med Tobakken f. Eks.? Alle Skolens Lærere vilde vi jo ogsaa have med — ikke blot fordi Samfundet gerne vil regne dem med til de egentlige Soraneres Kreds, men ogsaa fordi det dog bl. a. af dem kunde ventes, at de vil indstille deres Disciple paa, at de med Tiden bliver »gamle Soranere«, og at der i den Anledning vil blive stillet de unge baade For- dele og Pligter i Udsigt; for dette Forhold har Skolens nu- værende Rektor altid haft et aabent Blik — ingen har mere end han bidraget til at skabe en god og farbar Vej mellem dens forhenværende og nuværende Dreng.

Ved fælles Hjælp findes der sikkert ogsaa i Fremtiden en modus vivendi for Sammenknytningen mellem alle os gamle og unge Soranere.

H. G. Olrik.

Fra Sorø-Turen i September 1928.

Madvig Nielsen fot.

IN MEMORIAM —

HANS HENRIK SCHOU

* 20-1-1860 † 26-9-1928

Med Direktør *Hans Henrik Schou* har Soransk Samfund mistet et af sine trofaste Medlemmer, der saas ved de fleste Sammenkomster og gerne holdt Forbindelsen med sine gamle Kammerater vedlige.

Han fødtes 20. Januar 1860 i Slagelse, hvor hans Fader, H. J. Schou, var Købmand; Moderens Navn var Marie, født Mariboe. Han kom i Skole i Sorø 1872 og forlod den med Præliminæreksamen 1876, hvorefter han lærte Landvæsen og særlig Mejerivæsen. I 1879 blev han Bestyrer af Slagelse Mejeri, men drog i 1881 sammen med sin Klassekammerat *Vilhelm Carstens* til Holland, hvor han bestyrede et Fællesmejeri i Aarene til 1885. Han vendte derefter atter tilbage til Danmark og blev Leder af Mullerup Teglværk, som han selv overtog i 1898 efter fra 1893 at være bleven administrerende Direktør for Aktieselskabet Knabstrup Teglværk.

Som Fagmand paa Teglværksomraadet tilfaldt der den meget dygtige og energiske Mand adskillige Til- lidshverv; han var saaledes Formand for Vestsjæl- lands Teglværksforening i Aarene 1892—1901 og fra 1920 atter Medlem af Bestyrelsen; tillige var han Med- lem af Bestyrelsen for De forenede Teglværkers Kon- tor, for Teglværkernes Centralkontor og for Dansk Brændsels- og Kontrolforening. I Aarene 1903—20 var H. H. Schou Redaktør af Tidsskriftet *Lerindustrien*; tillige har han været knyttet til Statsprøveanstaltens Laboratorium og var Medlem af Bestyrelsen for Ko- lonien Filadelfia, ved hvilken hans Søn, Neurologen, Dr. med. H. J. Schou fra 1922 har virket som Over- læge.

I 1885 ægtede H. H. Schou en Datter af Proprietær J. E. Krogh til Voxtrupgaard, der overlever ham; for et Par Aar siden blev han dekoreret med Dannebrog- sordenens Ridderkors.

GUSTAV ELIAS GRÜNER

* 30-10-1839 † 6-10-1922

I den høje Alder af 88 Aar er Hofjægermester *Gustav Elias Grüner* afgaaet ved Døden i København den 6. Oktober, stille og rolig, uden forudgaaende læn- gere Sygdom.

Om hans Levnedsløb skriver »Berl. Tid.« for 8. Ok- tober bl. a. følgende:

Hofjægermester Grüner var født 30. Oktober 1839 paa Amtsstuegaarden ved Ringsted som Søn af Jus- titsraad, Universitets- og Kommunitetsforvalter Tho- mas Ludvig Grüner til Rønnebæksholm og Hustru, født Beyer. For 68 Aar siden blev han Student fra Sorø Akademi og cand. phil., men gik til Landvæse- net, som han lærte grundigt hos sin senere Sviger- fader, Hofjægermester, Godsejer Christian Emil Grü- ner, Egemark i Holbæk Amt, og paa Lerchenfeldt. I 1866 købte han den yndige Ejendom »Eliselund« ved Kolding, hvor han virkede de følgende 7 Aar, baa- de stærkt optaget af Gaardens Drift og af de mange Tillidshverv, han hurtigt fik betroet, bl. a. som Sogne- raadsformand, som Formand for Skytteforeningen, som han stiftede 1872, i Landboforeningen og Skole- kommissionen o. m.

I 1874 solgte Grüner Eliselund og flyttede — til stor Sorg for Egnens Beboere, der satte overordentlig stor Pris paa ham — til København for at overtage en Stilling i Landmandsbanken, som kort i Forvejen var oprettet. Her forblev han de næste syv Aar og vendte da tilbage til sin store Interesse, idet han køb- te Gaarden Hegnholt ved Fredensborg. Her boede

han til 1895, da han flyttede til Dronninggaard ved Holte, og købte og drev nu i de følgende Aar yderligere en Række Gaarde: Kjærup ved Ringsted, Sæbygaard ved Tis Sø, Landbogaard ved Roskilde og sidst Birkebjerg ved Viby. Disse Gaarde afhændede han, efterhaanden som hans høje Alder gjorde sig gældende. Den 26. Juli 1905 blev han udnævnt til Hofjægermester.

Under sit mangeaarige Ophold i Frederiksborg Amt fik Hofjægermester Grüner efterhaanden overdraget en Række Tillidshverv, som han passede med Iver og Interesse. Han var bl. a. i en lang Aarrække Formand for Frederiksborg Amts Landboforening, blev senere Foreningens Æresmedlem og Medlem af Bestyrelsen for de samvirkende sjællandske Landboforeninger, Medlem af det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Bedømmelsesraad og beklædte iøvrigt et Utal af lokale Tillidshverv. Da han flyttede her til Byen, var han Medstifter af Frederiksberg Bank og sad senere i lang Tid i Bankraadet.

Den 4. September 1874 ægtede han sin Kusine Nonny Emilie Grüner, der overlever ham i den høje Alder af 77 Aar.

Det vil erindres, at Hofjægermester Grüner, der altid omfattede sin gamle Skole med Interesse, nylig fremdrog et Brev, som blev trykt her i Bladets August-Nummer, og hvori nye og interessante Omstændigheder vedrørende Soransk Samfunds Stiftelse blev meddelt. Endnu saa sent som i August færdedes den næsten 89-aarige gamle Herre paa Byens Gader — med Hørelsen kneb det en Smule, men ellers var han forbavsende rask og rørig.

Han var ved sin Død vistnok den ældste »gamle Soraner«.
hgo.

EN DISCIPLINÆRSAG FRA 1829

Af Olaf Carlsen.

(Sluttet.)

Tauber indkaldte endnu samme Dag, han havde modtaget Bredsdorffs Klage, til et Lærermøde, der skulde holdes om Aftenen Kl. 6, da Sagens Paakendelse ikke godt kunde udsættes. I sin Rundskrivelse til Lærerne meddelte Tauber, at han paa Grund af Lægens Forbud mod at gaa ud om Aftenen ikke kunde komme til Stede, og han anmodede derfor den ældste Lektor om at lede Mødet og bestemme de skyldiges Straf efter plurima vota, — »med mindre Forsamlingen skulde foretrække at indstille Sagen til Directionen.«

Samtidig afgav Tauber sit skriftlige Votum: »Samtlige Elever og Disciple af 4. Classe fremkaldes i Lærersamlingen af Dags Dato, forinden denne hæves, de første ved Tilkjendegivelse af en Adjunct og de sidste ved Indkaldelse af en Betjent, og efter at den som Director fungerende Lector har foreholdt bemeldte Elever og Disciple Omfanget og Størrelsen af denne Forseelse, tilkjendegives dem ud af Protokollen: »at samtlige Lærere have dømt denne Forseelse af den Beskaffenhed, at den kvalificerer sig til den højeste i Reglementet bestemte Straf, nemlig Indkaldelse for en Lærersamling og i sammes Nærværelse tilkjendegivet Irettesættelse og Advarsel.«

Vice-Director tilføier: Dette tilkjendegives Dem herved i Overensstemmelse med Lærersamlingens Beslutning og i Henhold til Reglement for Elever og Skolesøgende ved Sorøe Academie dets 18 §.«

Da ældste Lektor, Dr. Estrup, paa Grund af Sygdom ogsaa var forhindret, ledtes Mødet af Inge-mann.⁶⁾ Ved Forhandlingerne om Fastsættelsen af Straffen skelnede man mellem dem, der kun havde nægtet Lydighed, da Rothe bød alle i Klassen at rejse sig op, og dem, der tillige havde lavet Spektaklet og gjort sig skyldige i andre Uordener i Timen. For de førstes Vedkommende bestemtes det, at de skulde indkaldes for Lærersamlingen og dér modtage en Irettesættelse, hvorved det betydtes dem, at deres Tilbøjelighed til at gøre Afbigt havde formildet den haarde Straf, hvortil de ellers havde gjort sig fortjent. Saa vidt var man i Overensstemmelse med Direktors Votum, men desuden vedtoges det, at der skulde nægtes dem Tilladelse til Hjemrejse i Juleferien.

Om de dobbeltskyldiges Straf kunde der ikke opnaas Enighed. Flertallet af Lærerne mente, at de foruden at idømmes samme Straf som de andre tillige burde have Stuearrest indtil Nytaar og ved alle Mønstre staa nederst. Da Meningerne var delte, vedtoges det at overlade Afgørelsen til Direktionen, idet man dog over for Direktionen vilde udtale Haabet om, at Straffen maatte formildes i Betragtning af, at de skyldige paa Opfordring havde meldt sig selv. Kun fra en enkelt Elev foreligger der en skriftlig Tilstaaelse med Bøn om naadig Straf; dette maa vel skyldes særlige Omstændigheder; maaske Sygdom; den er af Interesse, fordi den viser os, at det er Ingemann, der her har gjort sin Indflydelse gældende; den lyder:

»Efter Hr. Professor Ingemanns Opfordring tilstaaer jeg herved, at jeg har gjort mig skyldig i Ulydighed mod Hr. Professor Rothe, i det jeg først har foraarsaget Uro i Classen med Fødderne og siden ikke reist mig fra min Plads, da Hr. Professoren bød os det. — Da jeg fortryder denne min Ulydighed, haaber jeg, at min Fortrydelse maa formindske min Straf.

W. G. Siemsen.«⁷⁾

Indtil Direktionens Afgørelse forelaa, skulde de dobbeltskyldige afsondres fra de øvrige Elever, indespæres i Sygestuen, og Forældrene til de skolesøgende blandt disse underrettes om, at deres Børn indtil videre var udelukket fra Deltagelse i Skolens Undervisning og maatte holdes hjemme.

Ved Deliberationsprotokollens Underskrifter har Hjort under sit Navn tilføjet: »afgivet Bilag«. Hertil har Ingemann nedenunder bemærket: »Undertegnede har intet Bilag modtaget af Lector Hjort, hvilket jeg med Hensyn paa min Ansvarlighed som fungerende Director seer mig nødsaget til at anmærke.« I en senere Anmærkning i Protokollen har Tauber skrevet: »Fornævnte Bilag, som indeholdt et dissenterende Votum, er senere, efter at Sagen var expederet,⁸⁾ indleveret og henlagt ved Sagens øvrige Actstykker.«

Hjorts Særvotum findes ogsaa her; det er dateret Dagen efter Mødet, den 29., og det fremgaar ogsaa af dets Indledning, at Hjort har skrevet det, efter at Lærermødet var afholdt. Hans Tilføjelse ved sin Underskrift skulde da rettere have lydt: agter at afgive Bilag.

En Ytring, Tauber et Par Dage senere lod falde, bevirkede, at Hjort fandt sig foranlediget til at meddele ham, at det var iflg. Reglement I, § 46, at han havde været saa fri at vedlægge Protokollen af 28. November en omstændeligere Udvikling af Grundene til sin Dissens. Endvidere formente han, at det var nødvendigt i selve Protokollen at omtale, at et saadant dissentierende Votum var indleveret, samt at oplyse, hvor dette Votum var at finde, enten i Arkivet eller andetsteds.⁹⁾

Det er ikke nemt med Sikkerhed at vide noget om, hvad Taubers Ytring har indeholdt; men Hjorts Brev, der tydeligt røber hans Frygt for, at hans Votum ikke

Professor Dr. phil. Peder Hjort.

Fotografi fra hans ældre Aar.

skulde blive opbevaret eller henlagt paa rette Sted, kan tyde paa, at Tauber enten har udtalt sig misbilligende om Hjorts Fremgangsmaade eller vel snarere om det unyttige i bagefter at afgive et saa udførligt begrundet Votum. Det er antagelig efter Modtagelsen af Hjorts Brev, at Tauber har skrevet sin Anmærkning i Protokollen.

Hjorts Votum er et særdeles interessant pædagogisk Aktstykke, der vidner om Forfatterens klare, kritiske Intelligens og psykologiske Skarpsyn. Det har følgende Ordlyd:

»I Anledning af, hvad der vedtoges og protocolleredes i den extraordinære Lærer-Forsamling d. 28. Nov. 1829, anseer jeg det for Pligt at vedlægge den nedenstaaende Dissens:

1) Dersom man ikke vil indlade sig paa at begribe eller forklare Factum, men blot tager det ganske isoleret, saa er det en Insubordination, som maatte straffes særdeles haardt, at en heel Classe standhaftig nægter at adlyde en Lærers Befaling; og i saa Fald er den dicte-

rede Straf (Forbud mod Ferie-Reise i Juletiden), i mine Øjne, en yderst mat, ja intetsigende Fyldestgjørelse for Loven. Hele Classen maatte da vel være deporteret paa een eller anden Maade. —

- 2) Forklarer man derimod Factum efter psykologiske Grundsaetninger, i Sammenhæng med beslægtede Ting, saa formener jeg ærbødigst, at man langt rigtigere betragter hiin Ulydighed som en feilagtig Forstands-Slutning (thi Villien til at lyde viste sig dog deri, at Støien ophørte; og den Enkelte kunde saaledes mene, at Hensigten af den Befaling, at hele Classen skulde staae op, var opnaaet).
- 3) I al Fald mener jeg, at Academiets Ære fordrer, at Sagen neddysses, og det kan den saa meget lettere, som Disciplene igjennem Hr. Lector Rothe selv (og Under tegnede) bede om at maatte gjøre Afbigt i alle Læreres Nærværelse og at maatte angive hine Uartige, som forsætlig — ikke vildledte af en falsk Æresfølelse eller Ligende — gjorde Støien. Indberetningen til Directionen er i mine Øjne et stort Feilgreb, som giver Sagen Eclat og kan gjøre en muelig stor Skade, da nu Sagen maa behandles lovformelig, og vi derved fjerne Disciplene fra os maaskee i flere Aar.

Sorøe, d. 29. Nov. 1829.

Peder Hjort.«

Dette Votum indkom som tidligere nævnt for sent til, at det kunde øve Indflydelse paa den Afgørelse, man havde overladt Direktionen. Man kan ikke helt vægre sig ved den Tanke, at Tauber baade for sin egen og for Skolens Skyld kunde have ønsket, at Hjorts Standpunkt havde sejret; især naar man sammenligner det med Taubers Votum; han havde ogsaa helst set, at Sagen blev afgjort af Lærerforsamlingen selv.

Men nu var den indladt for en højere Domstol og kunde ikke standses. Allerede ved Skrivelse af 1. December meddelte Direktionen, at den ganske billigede, hvad Lærerforsamlingen havde vedtaget med Hensyn til de Elever, der kun havde gjort sig skyldige i Ulydighed mod deres Lærer. Hvad de øvrige angik, bestemte Direktionen, at de ogsaa skulde indkaldes for Lærerforsamlingen og dér gives en alvorlig Irettesættelse og Advarsel, samt »tilholdes« at gøre Afbigt over for den Lærer, mod hvem de havde forset sig; desuden skulde de indtil Udgangen af den indeværende Uge forblive afsondret fra Skolens andre Elever, undtagen i Undervisningstimerne; endvidere skulde der »for det første« nægtes dem Adgang til Familieselskaber og andre Fornøjelser, samt Tilladelse til Hjemrejse i Juleferien.

Efter at have modtaget denne Skrivelse forelagde Tauber den straks for et hurtigt sammenkaldt Lærermøde.¹⁰⁾ Her vedtoges det, at Afbigten over for Lector Rothe skulde gøres privat. Den i Direktionens Skrivelse brugte Vending, »for det første«, udlagde man som gældende indtil Juleferien, og man fortolke de Udelukkelsen fra Familieselskaber og andre Fornøjelser som ensbetydende med Stuearrest; ellers kunde man jo heller ikke føre en fyldestgørende Kontrol med de skyldiges Anvendelse af deres Fritid. Heller ikke i Juleferien kunde der tilstedes dem Adgang til Baller; Tilladelse til Deltagelse i andre Julefornøjelser kunde dog gives af den inspektionshavende Adjunkt.

Ved disse Straffebestemmelser kunde det ikke undgaas, at Sagen blev kendt i vide Kredse, og at Ryg-

terne, der som bekendt gerne overdriver, kunde berette Ting, der vilde virke til Skade for Akademiet og udæske den Kritik, der stadig laa paa Lur over for den soranske Institution. Hjorts Advarsel mod at give Sagen »Eclat« havde været paa sin Plads; det fremgaar tydeligt nok af et Brev fra Professor *Werlauff* til Historikeren *Vedel Simonsen* paa Elvedgaard, og hvori han skriver:⁶⁾ »Jeg veed ikke, om Du haver hørt, at Disciplene, i Sorø for nogen Tid siden viiste sig opsætsige mod Lector *Rothc*, ja endog udpebe ham; de straffedes med Arrest og med at blive hjemme i Juleferien. Det skal i det hele gaac meget maadeligt til der, da hverken Lærere eller Disciple have Respekt for Directoren, som nok heller ikke forstaar at skaffe sig den. Og det er den Indretning, som haver kostet saa mange Penge!«

Der kan vist ikke være Tvivl om, at den her omhandlede Disciplinærsag har bidraget sit til at svække Taubers Position som Direktor for Sorø Akademi. Selv havde han ikke stemt for den Afgørelse, der gav Sagen dens offentlige Præg, men han havde heller ikke advaret derimod, og han maatte som Direktor bære Ansvar for Beslutninger, der i deres Konsekvenser kunde ramme Skolen haardere, end de i Øjeblikket ramte de skyldige blandt Eleverne.

⁶⁾ Deliberationsprotokol over Forsamlingerne af de faste Lærere ved Sorø Akademi. Lørdag d. 28. November 1829.

⁷⁾ Foruden de i Paul Hennings' Studenterbiografier anførte Dimittender for Aarene 1830 og 31 bestod 4. Klasse 1829 af Hans Carlsen fra Gl. Kjøgegaard, Claus Emil Hofman fra Hofmangave og Carl Ludv. Christoffer v. Bülow, Søn af Stiftamtmand C. S. v. Bülow, Brodersøn af Johan v. Bülow til Sanderumgaard. Daugaard havde i den lille Bülow set Skolens gode Genius. Christine Daugaard: Biskop Daugaard. En Mindebog. I, S. 276.

⁸⁾ Sagen indsendtes af Direktor Dagen efter, at Lærerforsamlingen havde behandlet den. Korrespondanceprotokol. 1500/1829.

⁹⁾ Indk. Sager. B 159/1829.

¹⁰⁾ Deliberationsprotokollen. 2. December 1829.

¹¹⁾ G. L. Wad: Fra Fyens Fortid. I, S. 247.

SORANSKE PENNE

C. Hauch: Udvalgte Skrifter II. Udgivet af Poul Schjærff. Holbergselskabet af 23. September. København 1928.

Som 2. Bind af Holbergselskabets Hauch-Publikationer foreligger nu Romanen Robert Fulton, forsynet med Indledning og Noter af Poul Schjærff, der for to Aar siden udgav En polsk Familie i samme Serie. Disse i det ydre saa smagfulde og fornemme Publikationer, der uden markskriferisk Reklame tilfører den danske Læseverden en Læsning, hvis Værdi staar betydelig over det meste af den, som med grove Midler tillægges forskellige Forlags-Serier og Biblioteker, fortjener en ganske særlig Opmærksomhed. Med de korte og klare Indledninger til Romanen, der indfører Læserne i Værkets Tilblivelseshistorie og angiver dets Plads i Forfs. Produktion, gives der den, som iforvejen ikke

ved Besked, al ønskelig Oplysning, før selve Skriftet lægges frem, og de korte Noter til, hvad der kræver Detailoplysning, er sikkert nok af Ballast for den læge Læser. Ved at benytte Original-Udgavens Tekst og i den kun rette positive Urigtigheder i Form af Trykfejl, vitterlig urigtig Tegnsætning o. lign., er der vist Forf. og hans Værk en Ærbødighed, som i høj Grad tjener ogsaa Udgiver og Forlag til Ære — det er paa denne Maade, vi ønsker et klassisk Skrift optrykt og bragt os i Hænde, og det er i Virkeligheden den eneste Maade, hvorpaa Erhvervelsen af Guldalderlitteraturens Hovedværker gøres mulig for alle dem, der ikke kan anlægge en Samling af Originaludgaver, ikke er tilfredse med billige Godtkøbstryk — og dog nødvendig vil savne saadanne Bøger i deres Reoler.

SORANSK SAMFUNDS ENGAGERINGSKONTOR

beder os offentliggøre nedenstaaende Liste over pladssøgende Soranere. Vi henstiller indtrængende til de Medlemmer, som har Brug for Arbejdskraft, at benytte en Soraner, hvor det kan ske; alle Oplysninger om de pladssøgende gives af Fabrikant *Kay Michaelsen* ved Henvendelse til Guldbergsgade 131, St., Tlf. 12217 eller (privat): Nora 4687 x.

1. Cand. jur., som tog Embedseksamen i Januar i Aar, søger Stilling som Sagførerfuldmægtig ell. lign. i København eller *Provinsen*; har været 1½ Aar hos Højesteretssagfører her, meget smukt anbefalet, fratraadte for at læse til Embedseksamen Sept. 1926.

2. Cand. jur., 1. Karakter, 1 Aars aut. Fuldmagt hos Landsretssagfører, søger Stilling i København, er ledig fra Militærtjenesten efter September (fint anbefalet).

3. Dygtig ung Mand, 25 Aar, søger Stilling, helst indenfor Korn- & Foderstofbranchen ell. lign., som Kontormand, har Realeksamen og Købmandsskolens Afgangseksamen og har gennemgaaet hele Uddannelsen fra Lærling i en blandet Kolonial- og Foderstofforretning (fint anbefalet fra tidligere Pladser).

4. Flink ung Mand, ca. 22 Aar, søger Stilling, helst indenfor Trælats- og Bygningsartikelforretning som Kontormand; har Realeksamen og har gennemgaaet Købmandsskolen samt hele Uddannelsen fra Lærling; er meget smukt anbefalet; ledig paa Grund af Chefens Dødsfald.

5. Rask ung Mand, ca. 22 Aar, søger Plads, helst i Automobilbranchen, eller hvor som helst, som Repræsentant ell. lign. Ledig paa Grund af Hjemsendelse fra Militærtjeneste.

6. Ca. 49-aarig Mand søger Stilling ved Kontor, som Inkassator eller lettere Lagerplads eller hvad som helst (bør hjælpes, meget minimal Lønfordring, ca. 100 Kr. pr. Maaned); gode Referencer.

7. Premierløjtnant i Hæren søger nogle Timers Dags- eller Aften-Kontorarbejde (dygtig Korrespondent, meget lav Lønfordring).

8. Ung Mand søger Antagelse som Tømrerlærling.

VIS DIN KONE SORØ!

For tre Aar siden var min Hustru og jeg paa et Par Dages Bryllupsrejse ved Juletid i Sorø, der præsenterede sig som et Billede fra det skønneste Eventyr: dyb Sne alle Vegne, og paa Torvet det tændte Juletræ. Jeg lovede hende da, at hun skulde faa Sorø at se ved Sommertid og indfrie mit Løfte i Aar, idet vi sluttede Sommerferien af der.

Vi slog os for Natten ned paa Hotel Postgaarden. Næste Morgen sad vi og drak Te, da pludselig en gammel Soraner, Redaktør *Rothe Hansen*, viste sig foran Vinduet. Han maatte vel vide, om der var et landligt Pensionat at opdrive i Sorø? Noget Sommerpensionat kendte han ikke, men foreslog, at vi da kunde bo hos ham ude paa Banevej paa Frederiksberg, og vi slog straks til og kunde ikke forlange det bedre end i Hjemmet hos Redaktør *Rothe Hansen*.

Jeg viste saa min Hustru, hvad der var at se indenfor Klosterporten lige fra det nye »Vænget« til Sorø Kirke, Akademihaven og Museet, og hvad der var at se udenfor Klosterporten: Den smukke Spadseretur Sorø Sø rundt med Parnas og Ægir, Filosofgangene, Tuel Sø, Pedersborg Sø og Kirke og endelig længere ude i Periferien: Holbergs gamle Gaard Tersløsegaard; en Dag lejede vi en Vogn til Bjernede, Fjenneslev og hjem over Suserup.

Det var en Ferie, vi kan leve længe paa.

Mens vi var i Sorø, hændte der den sørgelige Begivenhed, at Lektor Frørup døde, hvilket var det eneste Skaar i Glæden over Gensynet med den gamle By.

Jeg var ogsaa til Morgenlovsang og blev modtaget med stor Venlighed af Rektor og gamle Lærere.

Det var en vellykket Tur og min Hustru var ligesaa glad og begejstret over den, som jeg selv var ved at gense de gamle Steder.

Derfor: Soraner! Vis din Kone Sorø!

Aug. Baumann.

GAMLE SORANERE

Under 4. Oktober er det tilladt Direktøren for Nationalmuseet, Dr. phil. *Carl Mouritz Clod Mackeprang*, R. af Dbg. og Dbmd., at anlægge og bære Kommandørkorset af 2. Klasse af »Finlands hvide Rose« og Officerskorset af den ita-lienske St. Mauritius og St. Lazarus Orden.

Efter derom indgiven Ansøgning har Justitsministeriet under 19. September meddelt Magister *P. A. Rosenberg*, R. af Dbg., Afsked som Censor ved Privatteatrene fra den 31. Marts 1929 at regne.

Justitsministeriet har samtidig overfor Magister *Rosenberg* udtalt sin Paaskønnelse af den Dygtighed og Nidkærlighed, hvormed han stedse har varetaget det ham betroede Hverv.

Orlogskaptajn *Henning August Østerberg Bistrup*, R. af Dbg., dekoreret med Fortjenstmedaillen i Sølv, er under 16. Juli bleven benaadet med Storridderkorset af den islandske Falk.

Kontorchef i Handelsministeriet *G. Arendrup* og Direktør *Poul Simonsen* er beskikkede til Medlemmer af det Kommissariat, der af Ministeriet for Industri, Handel og Søfart er nedsat til Forberedelse af Danmarks Deltagelse i en international Udstilling i Barcelona i 1929.

Det er ikke som Reservelæge, men i den nyoprettede Stilling som Afdelingslæge med Arbejde baade paa Hospitalets Epileptiker- og Sindssygeafdelinger, at Dr. *H. P. Stubbe-Teglbjærg* fra 1 d. M. har modtaget Ansættelse ved Kolonien Filadelfia.

Dr. *Stubbe-Teglbjærg* har som bekendt tidligere i flere Aar været Reservelæge ved Filidelfia.

Kontorchef i Nationalbanken *Martin Hammerich* er executor testamenti i Boet efter Bispinde *Magda Nielsen*, født *Groth*, Enke efter Biskop over Aarhus Stift, Dr. theol. *Fredrik Nielsen*.

Under 5. September er Arkitekt *Thorkel Møller* af Aarhus udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Paa Fortegnelsen over Hovedredaktørerne af Gyldendals Bibliotek figurerer Professor *Vilh. Andersen* øverst. Blandt Medarbejderne findes af soranske Navne Professor, Dr. phil. & theol. *Johs. Pedersen*.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

— Rusgildet —

afholdes *Lørdag den 10. November* (Mortensaften) i Hotel »Phønix« Selskabslokaler i Kjøbenhavn (Indgang fra Dronningens Tvergade) med følgende Program:

Kl. 7 præcis: Immatrikulation af Sorø Skoles Dimittender 1928 ved Kontorchef *H. G. Olrik*.

Kl. 8,15: Fællesspisning (Mortensgaas m. Rødkaal, Osteinretning og Æblekage; Rødvin og Madeira; Kaffe).

Kl. 10: Panchesold.

Til Festen indbydes foruden Aarets Dimittender Skolens 60- og 50-Aars Jubilarer.

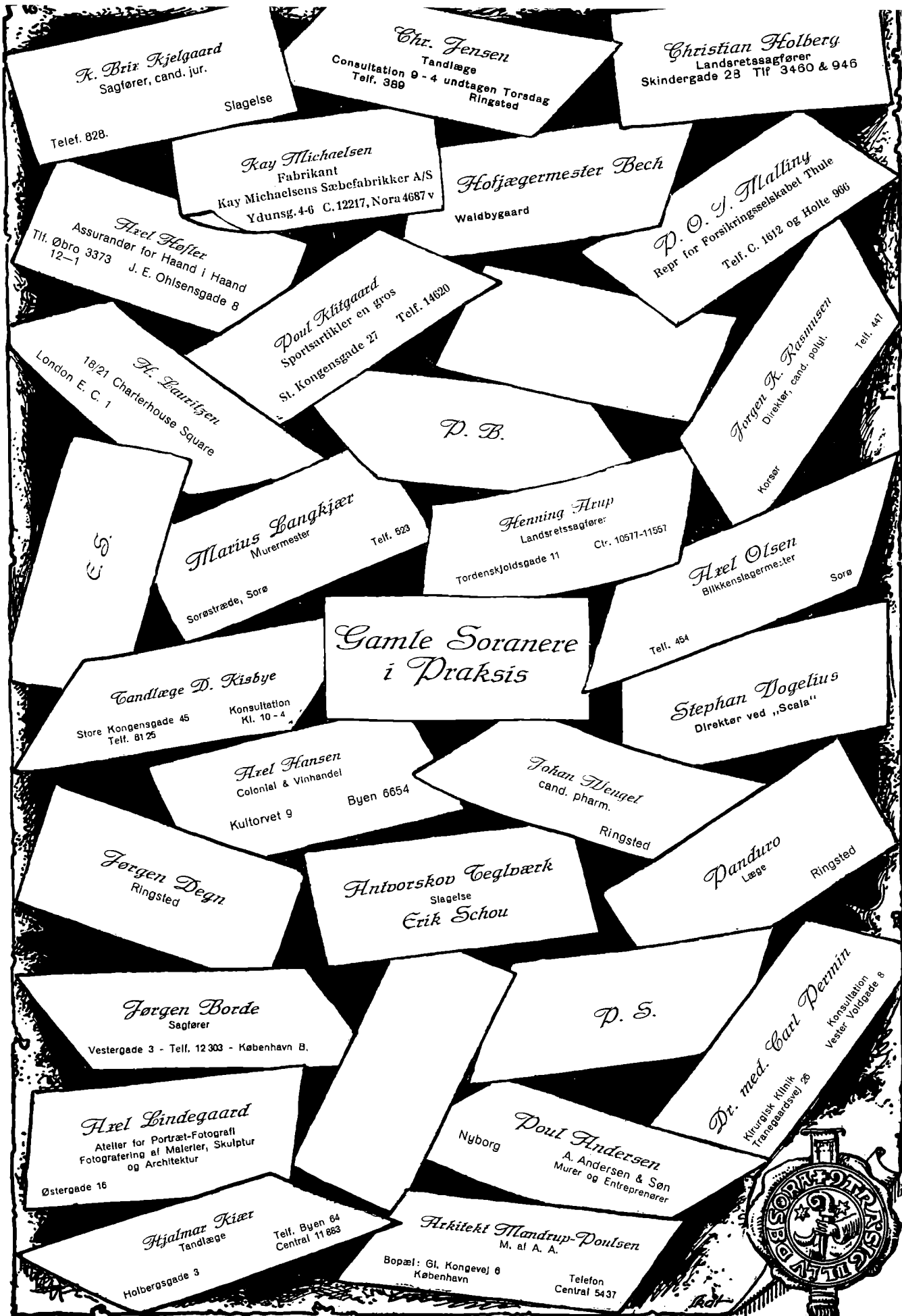
For Soransk Samfunds Medlemmer er Deltagerprisen 8 Kr. pro persona, der opkræves samme Aften. For de 40 første Medlemmer af de sidste 8 Aargange, der med Angivelse af Dimissionsaar *skriftligt* henvender sig derom til Sekretæren, nedsættes Prisen *forsøgsvis i Aar* dog til 6 Kr. pro persona.

Deltagelse maa anmeldes senest d. 5. November til Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie*, St. Kongensgade 92^a, K., (Tlf. 9533) eller til Sekretæren, stud. polyt. *Jan Ammitzbøll*, Holmens Kanal 36 (Tlf. Byen 2790 y, træffes sikrest inden Kl. 9 eller mellem Kl. 7—7½).

Paaklædning: Festdragt.

Kjøbenhavn og Sorø, 10. Oktober 1928.

Bestyrelsen.

K. Brix Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Ringsted
Telf. 389

Christian Holberg
Landaretsassagfører
Skindergade 23 Tlf 3460 & 946

Telef. 828.

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. Y. Mallory
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 986

Axel Højer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 12-1 J. E. Ohlsensgade 8

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Korsør
Telf. 441

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

P. B.

Marius Bangkjær
Muremester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10571-11567

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Sorø
Telf. 454

Vandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 8125
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Dogelius
Direktør ved „Scala“

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Johan Wengel
cand. pharm.
Ringsted

Jørgen Degn
Ringsted

Antvorskov Teglværk
Slagelse
Erik Schou

Parduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Transgardsvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

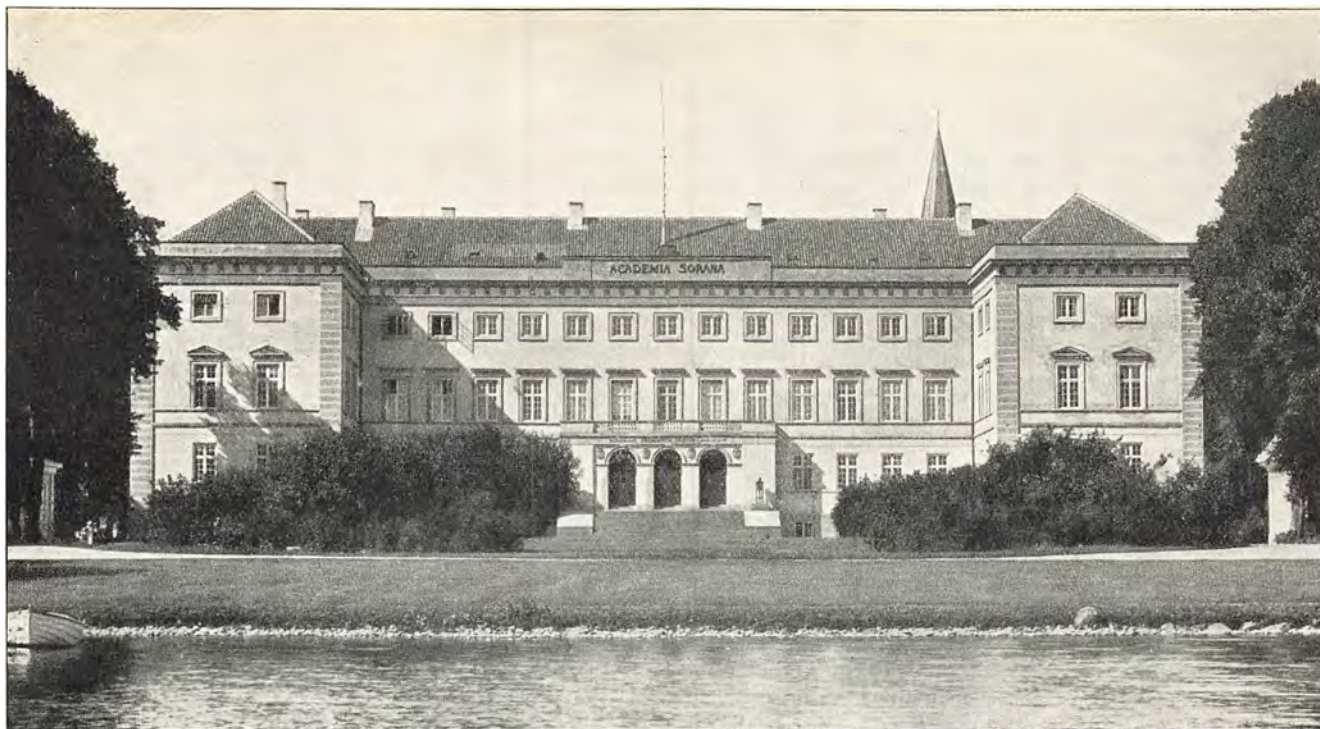
Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Arkitektur
Østergade 16

Poul Andersen
Nyborg
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 863

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. et A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 8
København
Telefon
Central 5437

SORANER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 11

November 1928

PROFESSOR, DR. PHIL. ERIK SCHOU

* 17. November 1873 † 8. November 1928

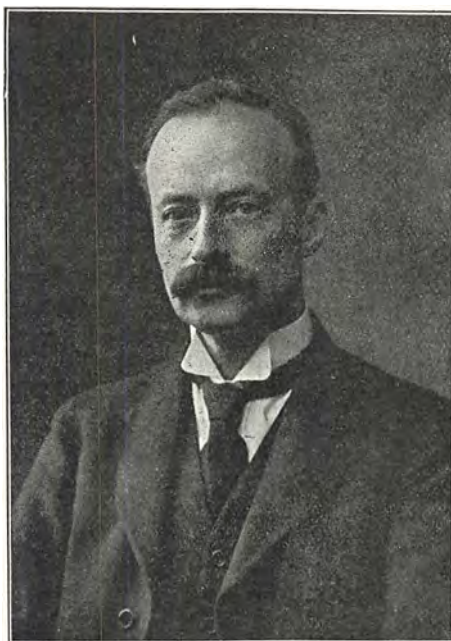
Meddelelsen om Erik Schous bratte Bortgang er overalt blevet modtaget med Sorg af hans Venner og Bekendte, og ikke mindst i soranske Kredse vil dette Dødsfald have gjort Indtryk. Vi havde nok i det sidste Aar af og til hørt ymte om, at hans Hjerter var noget angrebet, men ingen vilde dog have tænkt sig, at dette skulde føre til hans Død — og saa snart!

For os Soranere stod han jo netop som den stærke Mand — stærk i Kraft af sin Retsindighed og Retliniethed, sin videnskabelige og praktiske Dygtighed, men ogsaa i Kraft af Arbejdsevne og Arbejdslyst, af en Udholdenhed og en Evne til at lede vanskelige Forhandlinger og udrede indviklede Forhold, som netop kræver og forbindes med fysisk Styrke.

Og det skal straks siges paa dette Sted, at af disse hans Egenskaber har vi Soranere haft baade Gavn og Glæde. Soransk Samfund staar i en Taknemligheds-gæld til Erik Schou, der ikke er afgjort og ikke kunde afgøres

med et Takketelegram ved hans Afgang som Medlem af Samfundets Bestyrelse eller en Krans paa hans Kiste. Herom er vel enhver vidende, som var hans Medarbejder i de Aar, da han som Formand ledede vor Skude ud af vanskelige Farvande; men ogsaa fjernerestaaende vil være klare derover. Og naar der er gaet Tid nok til at Soransk Samfunds Historie kan skrives ud fra objektive Betragtninger, vil dette Indtryk blive slaet for Alvor fast.

Men allerede nu kan det hævdes, at det var en Lykke, vi havde ham i hans fulde Kraft mellem os. Han var en Førernatur, roligt overvejende, betænksom, i Stand til at skære gennem Vrøvl og Omsvøb, en aaben Uven af Fraser og Sentimentalitet, af lysky Færd og Lumskerier. Dertil var han trofast og personlig modig, rede til at gaa i Breschen for, hvad han fandt var rigtigt, og sætte sin Person ind derpaa. Han kendte de kloge Raad, han kunde lægge en Slagplan og en Ar-

Professor Erik Schou.

bejdsplan og følge dem — og selv gaa i Spidsen, hvor der skulde slaas og arbejdes; han var heller ikke betænkelig ved at yde en økonomisk Indsats — og var vist glad ved at være saadan stillet, at han kunde gøre det; han var, skønt en af »de store«, altid forstaaende og venlig, tjenstvillig og hjælpsom mod »de smaa« — som i Skoletiden paa Sorø saaledes ogsaa senere ude i Livet.

Derfor er han da ogsaa gaaet ud af Livet dybt savnet af sine unge Elever paa Lærestalten og af alle de andre, unge og smaa i Verden, som engang havde søgt hans Raad eller Hjælp eller paa anden Vis var stillet i Forhold til ham og havde lært hans ædle Sind at kende. Og til denne rent umiddelbare Opfattelse af hans Personlighed slutter sig med Samstemning alle de andres — de der ikke blot saa ham handle, men som gennem aarelangt Venskab eller Medarbejderskab lærte at forstaa, hvorfor han nu netop handlede paa den og den Maade.

Erik Schou traadte i November 1917 ind i Soransk Samfunds Bestyrelse; efter Direktør Haubergs Død i Marts 1920 blev han i September s. A. valgt til Samfundets Formand og beklædte dette Hverv til April 1925, da han ikke ønskede at modtage Genvalg til Bestyrelsen. I April 1927 tog han dog atter Sæde i denne, men nedlagde, udenfor Tur, sit Mandat Aaret efter.

Gennem Soransk Samfunds Medlemsblad vil man kunne følge hans Indsats i Samfundets Tjeneste i disse Aar, hvor hans Personlighed prægede dets Historie. Manglede han end — hvad han selv gerne vedgik — Haubergs ejendommelige, joviale Bredde, saa havde han andre Egenskaber, der gjorde ham vel skikket til at indtage Formandspladsen.

Som Soraner hørte han afgjort til den aristokratiske Type, der synes at være ved at dø ud — desværre, og som man bittert vil savne, naar det er lykkedes at nivellere hele vort Samfund ud til den flade Jævnhed, som er det demokratiske Ideal. Erik Schous Ydre var som hans Indre den fødte Gentleman — det der kun skabes af flere Generationers Kultur — og hvor lidt han end udadtil bar noget til Skue, saa var man dog, naar han traadte frem i vor Midte, straks klar over, at her var en Mand, om hvem der uvilkaarligt stod Respekt. Kom man ham nærmere, mærkede man, at han ejede et ikke ringe Fond af Lune, der viste sig som en elskværdig, lidt spydig men aldrig saarende Ironi og som bedst udfoldede sig i en ganske snæver Kreds.

De soranske Sager, hvortil hans Navn især vil være knyttet, er Oprettelsen af Soraner-Værelset paa Studentergaarden, der hovedsagelig bærer frem af hans Initiativ; Sorø-Værket, hvis forretningsmæssige Ledelse han med Iver tog sig af, og ikke mindst Soraner-Bladets — og dermed selve Samfundets — økonomiske Konsolidering, efter at det havde været ude for haard Storm. Hvad han havde at gøre med af den Slags Sager førte han med sikker Haand frem mod de Maal, han havde sat sig, og vi skal, ikke mindst for det sidste Forholds Vedkommende, være ham taknemmelige i hans Grav for hans utrættelige Energi og praktiske Haand.

H. G. Olrik.

I »Berlingske Tidende«s Morgenummer for den 10. November har Professor ved Polyteknisk Lærestalt, Dr. phil. T. Bonnesen, sat sin Ven og Kollega følgende smukke Minde:

Erik Schous Død har ramt mig smerteligt. Fra Ungdommen var vi Venner, nøje knyttet til hinanden ved vore matematiske Studier og ved mange Overensstemmelser i Temperament. Vort Samvær begyndte, da han var vendt tilbage fra sit Studieophold i Paris. Da han havde besvaret en Guldmedaille-Opgave, som var stillet i Kontinuitet med en af Julius Petersens Undersøgelser, og af Universitetet havde faaet en Bedømmelse, der viste, at man stillede store Forventninger til ham som Matematiker, sikrede man ham et Studieaar i Paris under de gunstigste mulige Forhold. Han opnaaede nemlig det for en Udlænding usædvanlige at blive Interne paa Ecole normale supérieure; og han fik derved Mulighed for at komme i nøje Forbindelse med franske Matematikere, hvilket ellers er ret vanskeligt i den store By. Han vendte hjem med en betydelig matematisk Viden og Kunnen, som allerede havde givet sig Udslag i selvstændig Produktion. Energisk fortsatte han sine Undersøgelser, men det var ikke let at faa den nødvendige Tid dertil. Den unge Videnskabsmand har herhjemme ikke lette Kaar, og Erik Schou maatte hurtigt gaa ind i praktisk Ingeniør-Virksomhed, som lagde meget Beslag paa hans Arbejdskraft. At han, som ikke havde nogen fuldstændig Ingeniør-Uddannelse, formaaede dette, og at han senere kunde overtage et Docentur, som udviklede sig til et Professorat i et Ingeniørfag paa den polytekniske Lærestalt, viser, hvor vidt hans Evner spændte. Og der blev jo ogsaa paa mange andre Maader lagt Beslag paa ham i praktisk Virksomhed. Alt dette bevirkede imidlertid, at Matematikken, som altid havde hans Kærlighed, maatte nøjes med en mindre Plads i hans Virke, hvortil kom, at han arbejdede sig ind i vanskelige Undersøgelser, som ikke naaede til Afslutning, og hvoraf han kun offentliggjorde enkelte Partier i sin Doktorafhandling og i senere mindre Afhandlinger. Erik Schou var en usædvanlig helstøbt Karakter, trængte altid ind til Sagens Kærne, og det Lunc, hvormed han paa Tomands Haand bedømte de Forhold og Mennesker, han kom i Berøring med, kunde i Forhandling antage en ret skarp Form, idet det Vrøvl, som uundgaelig stikker Hovedet frem under Debatter, harmede ham.

En Hjertesygdom havde i det sidste Aars Tid gjort ham Livet vanskeligere, han bevægede sig kun med Besvær og maatte have Tid for at komme i Funktion igen. Men til de sidste Dage passede han sit Arbejde, og hans Død kom pludselig og uventet. Vi, der var hans Venner, føler, at vi er blevet fattigere, efter at han er gaaet bort.

T. Bonnesen.

Og Lektor Chr. Lauritzen i Sorø har, som den eneste endnu levende af Erik Schous Sorø-Lærere, sendt os følgende Mindeord:

Det er ikke min Mening med disse Linier at ville skrive en Nekrolog. Men som Læreren, der fik den Glæde at undervise den senere Professor i hans Hovedfag til Artium, vil jeg gerne aflægge et Vidnesbyrd. Thi Matematikken var Erik Schous Kærlighed i

de unge Aar. Hvor stor hans Betydning for Videnskaben blev, kan jeg med mine langt ringere Evner og Kundskaber ikke bedømme. Det vil ogsaa nok blive forklaret af kompetente Folk. Men jeg vil gerne fremhæve hans store Trofasthed overfor sine gamle Lærere, som altid fik et saa fint og hjerteligt Udtryk i hans Ord og Handlinger. Han hørte ikke til dem, der trængte sig frem. Men han kom, naar der blev kaldt paa ham, og svigtede ikke. Dette Karaktertræk har fulgt ham Livet igennem og skabt en egen Sympati om hans noble Person, og denne Sympati vil følge ham i Døden.

C. J. C. Lauritsen.

Erik Sparre Schou blev født 17. November 1873 paa Frederiksberg som Søn af Oberstløjtnant af Artilleriet Th. V. Schou til Antvorskov Slotsparcel og Herthalund ved Slagelse og Hustru født Mariboe. Han kom i Skole i Sorø 1886 og forlod Skolen i 1892 som Student af den matematiske Retning. Tre Aar efter tog han 1. Del af polyteknisk Eksamen for Bygningsingeniører, men fortsatte ikke disse Studier. Derimod opnaaede han i 1897 Universitetets Guldmedaille for den matematiske Prisopgave og fik 16. Febr. s. A. konfereret Magistergråden i Matematik ved Københavns Universitet. I Aarene 1897—98 opholdt han sig ved Ecole Normale Supérieure i Paris, virkede dernæst et Aars Tid som Lærer i Matematik i København og blev 13. Juni 1899 ansat som Ingeniør ved Maskinfabrikken A/S »Atlas« i København, hvis Direktør var hans Broder H. H. Schou. Ved Siden af denne praktiske Gerning drev han dog stadig videnskabelige Studier, og i 1912 opnaaede han den filosofiske Doktorgrad ved Universitetet her for en matematisk Afhandling (Analytiske Studier over harmoniske Funktioner med 3 variable). Der forelaa da allerede fra hans Haand en Række matematiske Afhandlinger, der delvis var funktionsteoretisk disponerede, men i Aarenes Løb svingede hans Interesse mere i Retning af den anvendte Matematik, og i 1915 drog han ud paa Polyteknisk Lærestalt for at blive Docent i Maskinlære for Fabriksingeniører. Han opgav samtidig sin Plads ved »Atlas«, og i 1917 blev han udnævnt til Professor ved Lærestalten.

Paa flere Felter har han senere sat et betydeligt Arbejde ind paa Løsning af praktiske Opgaver; nævnes bør her, at han for et Par Aar siden blev Formand i Bestyrelsen for A/S Anker Heegaard, hvis Rekonstruktion for en stor Del var hans Værk.

Erik Schou, der efterlader sig Enke, Fru Olga Schou født Malmberg, og en i Sverige gift Datter, havde for ikke længe siden købt sig en Villa i Hellerup. Han begravedes under stor Deltagelse den 14. November paa Gjentofte Kirkegaard; ved hans Baare talte Soraneren, Pastor *Stubbe Teglbjerg* og hans Ungdomsven, Professor, Dr. T. *Bonnesen*. En Deputation fra Soransk Samfunds Bestyrelse, Sorø Skoles Rektor og adskillige andre gamle Soranere overværede Højtideligheden.

SORØ-BOGEN

I Begyndelsen af December vil 2. Binds 1. Halvdel komme til at foreligge i Boghandelen, og dermed er dette betydelige Værk rykket sin Fuldendelse meget nær — til Glæde for alle dem, der med Længsel har imødeset Fortsættelsen af dette Kildeskrift om vor gamle Skole, og til Ære for Redaktionen, som ihærdig

har arbejdet i Aarevis paa at naa det engang stillede Maal.

Med nærværende Nummer af Soraner-Bladet følger en Bestillingsseddel til Brug for de Medlemmer af Soransk Samfund, der ikke har modtaget 1. Bind — thi de, som fra deres Boghandler har faaet dette, vil uden særlig Bestilling faa det nu udkommende Halvbind leveret — og som nu kan opnaa at faa det nye Bind for den for Medlemmer nedsatte Pris, 8 Kr. De nærmere Vilkaar for Levering til denne Pris vil fremgaa af Bestillingssedlen, som maa indsendes senest inden Udgangen af December, hvorefter Bindet kun faas til den almindelige Bogladepris, 12 Kr. Det er altsaa Adgang til en meget betydelig Nedsættelse der ydes Medlemmerne, og vi skal indtrængende opfordre dem til at benytte sig heraf. Jo nærmere Værket naaer op mod Nutiden, jo større Interesse kan det vel paaregne hos de Læsere, der ikke har været indstillet saa meget paa Fremstillingen af den ældre Tids Historie — skønt den virkelig for alle Soranere, der vil vide Besked med Stedets Fortid, er af den aller største Betydning — men Værkets fulde Værd opnaas selvfølgelig først, naar det foreligger samlet og kan læses i sin Helhed.

Det nu udkommende Halvbind omfatter to Afsnit: Skove og Søer, skrevet af Professor *A. Oppermann* og forsynet med en Mængde fortrinlige Billeder og Kort, og Professor, Dr. phil. *Will. Norvins* 12 Ark store Afhandling: Akademiet i det attende Aarhundrede, ligeledes rigt illustreret.

2. Halvbind, som vil udkomme til næste Jul, vil blive indledet af Museumsdirektør, Dr. phil. *M. Mackeprang*, der behandler det 18. og 19. Aarhundredes Bygningshistorie — Thuras og Mallings Akademibygninger, medens Lektor *Fr. Matthiessen* skriver om Skolen, Opdragelsesanstalten og det daglige Liv efter Skolens Genoprettelse i 1822, og Professor *Norvin* om den akademiske Lærestalt og om Akademiets økonomiske Historie efter 1800. Endelig skal hele Værket afsluttes af Professor *Vilh. Andersen* med en Betragtning over Sorøs Skæbne og Betydning gennem Tiderne.

Som ved Udsendelsen af 1. Binds tvende Halvbind bringer vi her nogle korte Prøver paa Indholdet af det nye Halvbind og et Par af de talrige Illustrationer.

I Professor *Oppermanns* livfuldt skrevne og indholdsrige Afhandling hedder det i Afsnittet om Skovens Profil og Kontur:

Dybt indrammet af Skove ligger Sorø Sø: Egevang og Feldskoven, Parnas og Hjortenæs, Skjolden, Akademihaven og Første Filsofgang, en Ramme af mægtig Storskov, hvis ydre Kontur i bløde Bølgelinier gaar ned mod de sydlige Bredders Marker og Engdrag. Løvskovens hersker enevældigt, som den har hersket i Aartusinder, og mindre end de fleste andre Steder er Skovnaturen præget af Menneskets Indgreb. Med nænsom Haand har Sorø Akademi værnet om Egnens naturlige Skønhed; inde fra Sorø-øen ser man kun Skove, ikke de stive Linier som skyldes Forstvæsenets ældre Driftsformer.

Og dog har Egnen for halvandet Aarhundrede tilbage været langt skønnere end i Nutiden. Dengang var der ingen skarpe Grænser mellem Skov og Mark; Agrelaa spredt inde i Skovene; Kratstrimler strakte sig ud i Vangene; paa Overdrevet skiftede Trægrupper og Skovholme med Græs og Buske. Søerne gik i et med Enge og Moser; hvad vi nu kalder Flommen, var en lavvandet Del af Sorø Sø, som strakte

sig mod Øst og Nord lige til Tuel Søen. Der var ikke, som nu, Hegn om hver Mands Lod; kun Kornvangene, Byernes Tofter og nogle Skove var omgivne af et Risgærde, der i den skovrige Egn vel end ikke har været flettet om en enkelt Række Stavrer, men løst bygget op som en Vold mellem to Pælerækker. »Saasart en Vang er opgivet til Græsgang, river man Hegnet ned, og brænder det om Vinteren. Det følgende Aar laver man saa en ny Indhegning af Gærdsel og Stavrer . . . Da Brakmarkerne saaledes ere aabne paa alle

Bark af en Navnebøg i Filosofgangen.¹

Kanter, ager enhver over dem, og der opstaar i kort Tid en Mængde Veje.« Byvejene bugtede sig frem mellem Lavninger, dækkede af Vidjer og Ællekrat, forbi de stejleste Bakker; de eneste stive Linier i Landskabet var Kongevejene, den gamle og den nye, der skar sig som brede Striber gennem Mark og Skov, over Eng og Sø.

Lige saa skiftende som Skovens Kontur var dens Profil. Store bredkronede Bøge og Ege kuplede sig over Ungskoven, over Krat af Tjørn og Hassel, Roser og Skovabild. Ingen mørke Graner afbrød Løvskovens Harmoni; Fyrren var længst forsvunden, og ligesaa dens Følgesvend Enebærbusken, hvis denne en Gang har vokset her; kun Vedbendens grønne Ranker, Mosset paa de ældgamle Træstammer og Buskenes Farvepragt af røde, gule, blaa og sorte Bær oplivede ved Vintertid de graabrune Løvskov. Parkanlægget Egevang ved Sorø, og ved Tjustrup Sø den skønne Suserup Skov, giver os en Forestilling om Skovens Udseende i det 18de Aarhundrede, hvor Ungskov og Underskov dog sjældent var saa frodig som paa Billederne, fordi Hjortevildt, Kvæg og Heste gjorde lyst i Skovene.

Om »de tusindaarige Ege« og »Navnebøgen« hedder det i et følgende Stykke:

Fra gammel Tid er Sorø Skove berømte for deres kæmpe-

¹ Paa Stammen læses: Disciple i 4 R. 1887 C. Strarup H. Haslund V. Læssøe A. Holten V. Clausen H. Thorsen J. Jensen V. Bang.

store Egetræer, af hvilke man har udnævnt de tykkeste til at være »tusindaarige Ege«, et Navn der vel kunde paavirke den unge Soraners Fantasi og bringe ham til at opsøge Træerne paa Braaby Overdrev, naar Søndag Eftermiddag gav ham den fornødne samlede Fritid. *Vaupell* nævner, at der 1835 stod 4400 Ege, som var takserede til 5372 Favne, i Sønderskoven; men dels maa han vist her have medregnet en Del af Egene i Alsted Skov, dels maa man gaa ud fra, at mange af de takserede Træer har været smaa, naar Middelsørrelsen kun er $\frac{3}{4}$ Favn. *Ulrichs* ovenfor (S. 24) anførte Tal viser, at der 20 Aar tidligere kun var et beskedent Antal store Tømmerege i Skovene, og Udtalelser af *Vaupell* gaar i samme Retning. I Krigsaarene 1807—14 leverede Akademiet en Mængde Egetømmer til Marinen saavel som til Husbygning, hvilket maa have tæret stærkt paa Beholdningerne af sunde GavntræEge. De beskadigede BrændeEge havde Ulrich sat til Hugst i Løbet af 40 Aar, og hermed stemmer det nogenlunde, at Favnetallet for de samlede Skove efter 20 Aars Forløb er gaaet ned fra 3651 til 1551, idet man vel forlods har taget de Træer, der var mindst og ringest, saaledes at Stamtallet 1834 kun var en Trediedel af det, der fandtes 1815.

Smukke Levninger af Fortidens Bøgeskov findes endnu ved Gyrrstinge Sø saavel som i Filosofgangen, paa Parnas og paa Hjortenæs. Men det af alle Skovens Træer, der vil staa tydeligst i gamle Soraneres Minde, er dog Navnebøgen, hvis Bark med de talrige Indskrifter er et Blad af Akademiets Historie, som kunde fortjene at underkastes en videnskabelig Tydning. Hvornaar blev Bøgen Navnebøg? Indtil Tiden omkring 1840, da Flomstien blev anlagt som en romersk Hærvej hvilende paa et Underlag af Faskiner, var Stedet afspærret fra Sorø; Vejen til Næstved gik over Krebshuset; Skælskørevejen gik over Hjortenæs til Lyng; kun naar Søen ved Vintertid var tillagt, kunde man komme lige sydpaa fra Byen. Naar *Hauch* 1838 synger om Sorø som et Sted, »hvor store Navne dybt i Barken sidder, og vokse større med hvert Aar, der svandt,« da har han vistnok tænkt paa Filosofgangen, i hvis Bøge højtstaaende og udmærkede Akademister havde skaaret deres Navne.

Professor *Norvin* indleder Afsnittet om det 18. Aarhundredes Akademi med følgende Ord:

Det gamle Akademi var i 1660'erne afgaaet ved en stille omend ikke ganske smertefri Død, men det var ikke glemt. I Aarhundredets Slutning havde man søgt at genrejse det paa Nytorv i København, men Forsøget var mislykket, strandet paa flere uheldige Omstændigheder, men navnlig paa det sædvanlige økonomiske Skær. Man havde dengang været tilskyndet ikke blot af Ønsket om, at det soranske Akademi maatte blive genoprettet, men ogsaa af, at der paa den Tid fandt en ny Opløstning af de ridderlige Akademier Sted i Tyskland; gamle Stiftelser, som havde ligget i Dvale under Religionskrigene, vaagnede til nyt Liv, og ny Instituter indrettedes. Der opstod efterhaanden mere og mere Utilfredshed med Universiteterne med deres gammeldags, formalistiske Undervisning, som iøvrigt kun sjældent frekventeredes af Adelen, og man var tilbøjelig til at betragte Ridderskoler eller Akademier som en Form for Lærestalter, der gav Ungdommen en bedre Forberedelse til det praktiske Liv i Statens Tjeneste. Alligevel var Tankerne om denne Undervisning uklare nok; de af Renæssancens Overklassedannelse fremgaaede Ideer var stærkt afblegede, den rent ydre Hofdannelse slog ikke længere til, medens andre mere praktiske Krav begyndte at melde sig;

de enevældige Stater havde stærkt Brug for virkelig Dygtighed i den højere Embedsstand. Forhandlingerne om det københavnske Akademi er stærkt prægede af Uklarhed og Brydning, og Stiftelsens korte Liv vidner paa mange Maader om denne Overgangstilstand.

En lille Menneskealder senere var alt Undervisningsvæsen herhjemme kommet saaledes i Forfald, at der maatte tænkes alvorligt paa en Revision. Der blev taget fat paa Universitetet, som fik en ny Fundats, hvorved der gennemførtes en Række haardt tiltrængte Reforme, der kom paa mange Maader nyt Liv i det videnskabelige Arbejde, de højere Skoler blev ogsaa underkastede et gennemgribende Reformarbejde, og Turen kom da ogsaa til den gamle Skole i Soer, der jo længe havde ført en stærkt hensygnende Tilværelse.

Om Akademiets Indvielse i Sommeren 1747 fortæller han:

En højtidelig Indvielse af Akademiet maatte naturligvis finde Sted; den fastsattes til den 26. Juli, og Grev Reuss fik approberet et udførligt Program for Festen. Paa Amtets Grænser modtoges Majestæten af Overhovmesteren i Spidsen for Godsets Skovridere og Skovfogder, der som et Jægerkorps red foran den kongelige Vogn til Akademiet, hvor Ankomsten hilstes af en paraderende Kommando Ryttere med Trompetfanfarer. Allerede fra Morgenstunden ringedes med Kirkens Klokker, og selve Festen indlededes med Gudstjeneste, hvor den theologiske Professor von Haven prædikede over Salomons Ordsprog: At købe Visdom, hvor meget er det bedre end opgravet Guld, og at købe Forstand er mere at udvælge end Sølv. Megen Visdom eller megen Forstand er der ikke i denne Prædiken, men desto mere Smiger for den enevældige Monark, som sikkert har været ærligt ment. Den fornemme indbudte Kreds samledes derefter i en af Akademiets Sale, hvor en Tronstol var opstillet; her holdt Grev Reuss paa dansk Indvielsestalen, der af Samtiden betegnes som en ziirlig Prøve af dansk Veltalenhed, og som ogsaa i blomstrende Vendinger priser Videnskab og Studier og ikke mindre Majestæstens Omsorg for Aandslivets Vækst, som nu har givet sig et nyt Udslag; ogsaa de henfarne Konger Frederik II og Christian IV nævnes med Hæder og endelig prises den vidtberømte Friherre af Holbergs Donation, der er et Udslag af hans ulignelige Gavnildhed, der ligesom det Navn, som han ved sin Lærdom og Skrifter har forhvervet, aldrig kan uddø. Efter Talen oplæste Inspektør Akademiets Fundats, og den højtidelige Akt sluttede, som den var indledet, med Paukers og Trompeters Klang og Salut af smaa Kanoner.

Tilstede ved Festen var Konseilherrerne og de fornemste Embedsmænd i Kollegierne, som var Kongens naturlige Følge ved en saadan Lejlighed, og desuden var indbudt Sjællands Biskop, Holberg, Gram, Scheidt og Summus Theologus Professor Wøldike, altsaa en Repræsentation for Universitetet, hvorfra muligvis flere har været tilstede; Gram og Scheidt havde jo deltaget i Forhandlingen, og at Holberg var indbudt, var en Selvfølge. Efter Festen fulgte naturligvis Spising, og lige saa selvfølgelig var det efter Tidens Skik, at Kongen ved sit Taffel kun havde de fornemste Embedsmænd, som var fulgt med ham, i første Række Gæsteraaderne, der var Ekscellencer og Medlemmer af første Rangklasse. For det øvrige Selskab var Overhovmesteren Vært, som rimeligt var, og blandt hans Gæster var ogsaa Baron Holberg, der var indbudt sammen med de andre lærde Mænd og trods sin nybakte Barontitel og sin

Velgører-Rolle ikke kunde komme i Ekscellencernes Selskab. Dette har sikkert ogsaa for hans egen Opfattelse været en Selvfølge, og forsaavidt er Anekdoten om den Krænkelse, der tilføjedes Holberg, ved at han hin Dag ikke blev fundet værdig til at spise ved Kongens Taffel, ikke meget værd; Historien udpyntedes jo i Tidens Løb under den falske Forudsætning, at Holberg var Vært, saasom han havde givet sit Jordegods til Akademiet.

Akademiets første Overhofmester Grev Henrik af Reuss
Maleri af A. Brünnich 1742.

Det følgende om Anekdotens virkelige Kærne vil vi ikke røbe — det maa være forbeholdt Læserne af Forf.s Fremstilling i dens Helhed.

Om Akademisternes daglige Liv fortæller Prof. Norvin:

Tidligt om Morgenen — 6 om Sommeren, 7 om Vinteren — skulde de unge Herrer være ude af Fjerene; Vægteren purrede dem ud, og Akademiets eller deres medbragte Tjenere hentede varmt Vand hos Spisemesteren til The eller Kaffe. Megen Morgenro var der ikke, thi Kl. 7 — om Vinteren dog først Kl. 8 — begyndte Undervisningen, men de første to Timer var, i hvert Fald de fleste Dage, helliget Riden og Fægten. Derefter fulgte tre Timers Forelæsninger, og Kl. 1 ringede Taffeldækkeren med Klokkeren, som hang i Munkegangen udenfor Spisesalen, der laa i Sydfløjens vestlige Ende, medens Fadebur og Køkkenet laa ved Siden af i Vestfløjens Sydende, Køkkenet i det fremspørgende Parti ud mod Søen. Her samledes nu Akademisterne med deres Hovmestre, helst ogsaa en eller flere af Professorerne og undertiden selve Overhovmesteren om Spisemesterens mere eller mindre delikate Middagsmad. Taffeldækkeren ledede Serveringen, bistaaet af Akademisternes egne Tjenere og af Akademiets Taffeltjenere, hvoraf der i de bedste Aar var ikke mindre end tre. Den ene af disse læste Bordbønnen; men da netop han, der havde haft denne Bestilling, blev et Offer for den Nedskæring, der fandt Sted efter Danneskjolds Afgang, blev Bordbønnen i flere Aar forsømt, indtil Reitzenstein antog en Dreng fra Byen til mod en Godtgørelse af 4 Skilling om Dagen at udføre

Hvervet, da det var uanstændigt at gaa til og fra Bordet uden at love og takke Gud. Til Klokken tre havde Akademisterne fri og kunde spadsere i Skoven eller holde

Professor *Andreas Schytte*.

Siesta, som de vilde, hvorefter Undervisningstimerne begyndte igen og varede hele Eftermiddagen; nogen Forskel er der her paa Vinter- og Sommerskemaet og mellem de forskellige Aar, men som oftest var de unge Herrer optaget til Klokken otte, idet dog gerne en Time anvendtes til Repetition hos Hovmestre eller den faste Repetent eller til private Kollegier hos Professorerne, medens den anden Time anvendtes til Dans. Var end saaledes næsten den hele Dag optaget, i hvert Fald for de flittige og samvittighedsfulde Elevers Vedkommende, maa det for det første erindres, at ingen var forpligtet til at høre alle Forelæsningerne, da man kunde vælge sit Hovedstudium frit og lægge mindre Vægt paa de andre Fag, dernæst at hele Undervisningen saaledes foregik ved Forelæsningerne og i Repetitionstimerne, og om nogen Læsetid var der ikke Tale. Klokken otte ringede Taffeldækkeren atter med sin Klokke og det lille Selskab forsamledes i Taffelstuen til Aftensmaden; det har sikkert i Reglen gaaet muntert og fornøjeligt til over Borde, naar Maden var nogenlunde god og Vinflaskerne var trukket op, men Lystigheden skulde naturligvis holdes indenfor sømmelige Grænser; mere end det fastsatte Kvantum Vin maatte ingen faa, og der maatte ikke føres upassende og letfærdig Snak, ligesom den, der af Vanvare kom for Skade at bande og sværge, havde at betale en Mulkt i en Bøsse, som Taffeldækkeren straks præsenterede ham for.

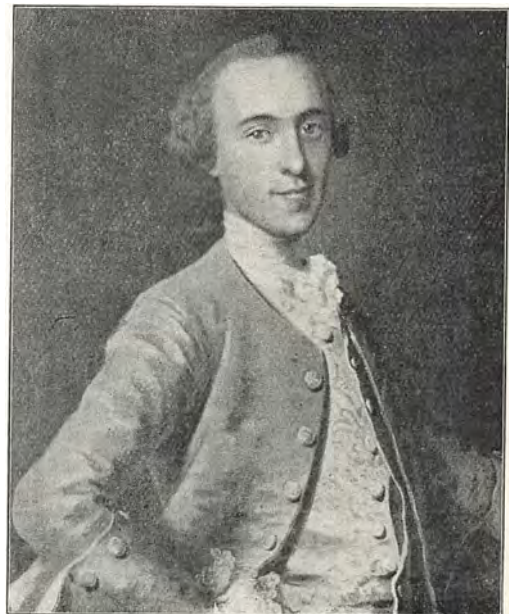
Efter Aftensmaaltidet var der endelig et Par Fritimer indtil Klokken elleve, da alt Lys skulde være slukket over hele Bygningen, naar da ikke Overhovmesteren havde givet særlig Tilladelse til et eller andet lille Gilde. Saa slukkede den Vægter, der passede Bygningens Indre, alle Lygterne paa Gangene og laasede alle udvendige Døre; alt hvilede i Nattens Fred, som kun afbrødes af de monotone Vers, naar Stiftelsens anden Vægter, der havde Akademiets hele ydre Terrain at passe, gik sin Runde.

Om en af Akademiets mest sympatiske Skikkelser, I. S. Sneedorff, der i 1751 var blevet ansat som Professor i Statsvidenskab og offentlig Ret, hedder det:

Jens Schielderup Sneedorff var gammel Soraner, Søn af Skolens sidste Rektor, og i lige saa høj Grad Barn af det attende Aarhundrede, som Faderen var typisk for Epigonerne efter den svundne Tids Skolemestre, i hvis Haand Fælden var lige saa uundværlig som den latinske Grammatik. Kun ad indirekte Vej kan vi slutte noget om, hvorledes Sneedorff var som Lærer for de unge Akademister; men den Samling af »Breve«, han udgav i sin Sorøtid, giver et saa ypperligt Indblik i hans Væsen og Karakter, at man ikke griber forkert, naar man herudaf læser noget om hans Forhold til Eleverne. Det er ikke blot den livlige og alsidigt interesserede Aand, der her virker fængslende, men navnlig en ejendommelig Varme, en virkelig Følelse for Mennesker, som er den vigtigste Betingelse for at blive Lærer, naar dette skal betegne andet og mere end en Mand, der meddeler sine Disciple et vist Maal af Kundskabsstof. Sneedorff har ikke blot været Lærer paa Katedret, han har siddet mellem sine Elever og samtalt med dem om, hvad der laa dem paa Sinde og hvad der drøftedes i Tiden, og kan det end ikke nægtes, at hin Tid tog mærkelig let og legende æstetisk paa alle Livets Spørgsmaal og synes at have ringe Forstaaelse af Tilværelsens haabløse Disharmoni og Menneskesindets uhyggelige Dybder, saa træder en dog her i Møde en egen Evne til at faa visse Strenge hos Læseren til at klinge, som utvivlsomt er opøvet gennem Samliv med andre Mennesker og udsprunget af en medfødt Forstaaelse. Mest kendte og vel ogsaa mest lærerige er Brevene til en ung Adelsmand, Frederik Rosenkrantz, om hvis tidlige Død Sneedorff skrev nogle vemodige Betragtninger, der som Tillæg er knyttet til Brevene.

Og endelig aftrykker vi et lille Udsnit af Afsnittet om Akademiets triste Opløsning:

I Ordets egentlige Forstand stod jo Høresalene nu tomme. 1794 forlod den sidste Akademiet Sorø, og medens Professor Steenstrup havde fuldt op at gøre med at passe

Professor *Jens Schielderup Sneedorff*.

Godsbestyrelsen, havde de andre Herrer intet at bestille mere med Lærergerningen, og deres videnskabelige Studier var det kun smaat bevendt med, i hvert Tilfælde bar de ingen Frugter. Med priselig Iver søgte de, som det fremgaar

af de omtalte Programmer, at forsvare Akademiet mod de Angreb, som fremkom imod det, og den omtalte Anmelder var langt fra den eneste; der fremkom ogsaa mere saglig og sømmelig Kritik, der hverken var bestemt af politisk Tendens eller personligt Had, saaledes fra den bekendte Professor Jacob Baden, der havde hævdet, at Akademiet fra første Færd af var forfejlet i hele sit Anlæg og derfor aldrig kunde opnaa sin Hensigt. I Programmerne havde Borch og Molbech hævdet med Bestemthed, at Højskolen i sig selv var god nok, men dens Arbejde var altid bleven modarbejdet af Mænd i København, som higede efter literarisk Monopolium og formaaede at gøre Skade ved deres Indflydelse paa dem, der stod Tronen nærmest. Her sigtes naturligvis til Universitetets Mænd, som Molbech rent ud udtrykker det, naar han siger, at Akademiet har sukket under en anden Højskoles forhadte Aag, og flere af disse Mænd, som Henrik Stampe, var jo kommen til at staa Tronen meget nær; desuden stod jo en Mand som Luxdorph, der i en Menneskealder sad i Danske Kancelli, i meget nær Forbindelse med de københavnske Lærde. Man har manglet økonomiske Midler til Stiftelsens Opkomst, Stipendier til Eleverne og forsvarlige Lønninger til Professorerne, og den Omstændighed, at Akademiets Kandidater ikke stillede lige med Universitetets, naar det gjaldt Ansættelser, har været en stadig Hindring for Tilgangen.

Noget rigtigt er der i disse Klager. Der er ingen Tvivl om, at man ved Universitetet altid saa med lidet venlige Øjne paa den adelige Institution i Sorø, og sikkert er det ogsaa, at Kancelliets Mænd lod Skuden sejle sin egen Sø paa en Maade, der tydelig viser, at de ikke ugerne saa, at den forsvandt i Bølgerne. En ganske perfid Tone er anslaaet af Historikeren Abraham Kall i en Anmeldelse af Molbechs omtalte Program; det paastaas, at de adelige Overhovmestre kun har tolereret de borgerlige Disciple, at Yndest vandtes lettere ved Spillepartier end ved at høre Forelæsninger, og at Spillepengene var Akademisternes største Udgift; den hele Omtale af Akademiet og af den Adel, der havde været dets Klientel, har en ret ondsindet Karakter, og med Skadefryd understreges det, at den Tid nu er forbi, da Adelskab havde nogen Betydning.

Vi antager, at disse Smaaprøver vil give mange Indtrykket af den let læselige Fremstilling, og de interessante Oplysninger om vor gamle Skoles Fortid, der præger dette Bind som de foregaaende, og gentagne indtrængende Opfordringen til at benytte den vedlagte Bestillingsseddel!

Den store
Flidsmedaille.

Forsiden

IN MEMORIAM

CARL HENRIK HENNINGSEN

Den 13. Oktober afgang fhv. Forpagter C. H. Henningsen ved Døden paa Juelsberg ved Nyborg.

Carl Henrik Henningsen blev født 20. April 1851 paa Bonderup paa Sjælland, hvor hans Fader var Forpagter. Han kom i 1862 til Sorø — hvor hans ældre Broder *Valdemar* allerede gik, og den yngre *Alfred Christian*, død som Forpagter af Gjorslev, 7 Aar senere blev optaget — og forlod Skolen med Præliminæreksamen i 1878. Han lærte derefter Landvæsen paa forskellige Gaarde — som en af de Principaler, under hvis dygtige Haand hans Uddannelse særlig var skredet frem, nævnedes han Proprietær Em. Hilarius Kalkau til Alstedgaard — var en Tid Inspektør paa Allindemaglegaard ved Ringsted og overtog i Maj 1894 Hovedgaarden Bøgebjerg under Stamhuset Hvørringe paa Hindsholm i Forpagtning; her blev han, til han i Foråret 1922 trak sig tilbage til et velfortjent Otium. Ikke længe efter mistede han sin Hustru, og i de senere Aar var han til Tider meget svag, saaledes at man vel kan sige, at han nu gik bort »mæt af Dage«.

Men til den allersidste Tid var han en prægtig Type paa en dansk Landmand, en høj og kraftig Skikkelse med et aristokratisk Ydre, som den Mand faar, der færdes meget i frisk Luft, lever under sunde og uafhængige Forhold, har meget at raade over og gør sit Arbejde i Kraft af Personlighed og stor faglig Dygtighed. Mange unge har hos ham lært, ikke blot hvorledes et ypperligt Landbrug skal drives, men ogsaa hvordan en gentlemanlike Optræden naturligt maa udvikle sig hos den, der med Liv og Sjæl gaar op i en af de sundeste og mest harmoniske Gerninger, en Mand kan finde.

Tillige lærte baade hans unge Elever og vi andre snart, hvilken Harmoni der var mellem denne stoute Mands Ydre og hans Indre — præget som det var af Retsindighed, Alvor og ædel Tænkemaade. Derfor var det en rammende Karakteristik af ham der gaves i nogle Vers, signerede L. W., som paa den Dag, da han begravedes fra Viby Kirke paa Hindsholm, kunde læses i en fynsk Avis:

Der staar en Kiste ved Altrets Fod,
nu stedes til Hvile en Mand fuldgod.

Nu stedes til Hvile en Mand fuldtro,
med Tak paa Læben han gik til Ro.

Som ung han lagde paa Ploven Haand,
slog om sin Skulder Tømmens Baand.

Saa gik det frem over Grønjord og Brak,
mer lige Fure vist ingen trak.

Mer lige Fure vist ingen saa
henover Danmarks Muld at gaa.

Han pløjed saa langt og saa dybt tillige,
han pløjed sig ind i Himmerige.

— — —

Forpagter Henningsen var en meget trofast Soraner, der gerne gav endogsaa større Bidrag, naar en soransk Sag stillede Krav til Medlemmernes Ydelyst; han fulgte med Interesse Samfundets Virke, selv om Afstand og andre Forhold — en Tid lang en Synslidelse — hindrede ham i at være til Stede ved Sammenkomsterne. Da Indbydelsen til i Aar at deltage som 60. Aars Jubilar i vor Efteraarsfest naaede Juelsberg, hvor han levede sine sidste Aar, havde han faa Dage før lukket sine Øjne.

hgo.

„BATØK“

Af F. Matthiessen.

Vi kender vel alle Hoff's korte Notits i Sorø Aarskrift 1899 Pg. 32 om Adjunkt (senere Biskop) Daugaards Indførelse i den gamle Inspektionsprotokol d. 8. Maj 1825. Denne lyder: »En hidtil ukendt Leg, Pickfolt kaldet (den skal være af tysk Oprindelse) interesserer meget i denne Tid og har bragt baade Pind- og Boldspil i Forglemmelse. Den bestaar i, at enhver af de Medspillende slaar en spids Træstave ned i Jorden, og den, som slaar de andres overende, har vundet. Den bidrager just ikke til Legepladsens Forskønnelse, da mange store Huller derved opstaar, men det maa intet sige, da Pladsen er bestemt til Morskab og intet andet.

Dette Spil er af meget gammel Oprindelse. Det spilles i det gamle Grækenland under Navnet Kyndalismos og bekrives saaledes:¹⁾ »Kyndalismos er et Spil med Pæle, for man kalder Pæle for Kyndala, Opgaven var ikke blot at fæste Pælen i den gennemvaade Jord, men ogsaa at vælte den, der var fæstet i Jorden, ved at slaa den paa den øverste Ende med den anden Pæl. Deraf kommer ogsaa Ordsproget: Nagle mod Nagle og Pæl mod Pæl. Nogle af de doriske Digtere kaldte den, der drev denne Leg: Pælefæstere eller (efter en anden Læsemaade hos Pollux) Pæleleger.²⁾« Der er paa det Spil, som Pollux beskriver, og Daugaards Pickfolt egentlig ikke anden Forskel, end at det første synes at være et Tomandsspil, det

sidste et Selskabsspil. Men betænker man, hvor langt et Tidsrum, der ligger mellem de to Beskrivelser, og hvilken lang Vej Spillet har havt at tilbagelægge, kan denne Forskel, hvor betydelig den end er, ikke forbause.

Daugaard skriver, at Legen er af tysk Oprindelse, hvilket vel nok vil sige, at den er bragt til Sorø af én af de mange holstenske eller slesvigske Dreng. Og nu passer netop en holstensk Forfatters Beskrivelse særlig godt til det mærkelige Navn Pickfolt og til Pladsens Ødelæggelse ved de mange store Huller.

Holsteneren Heinrich Handelsmann beskriver³⁾ Legen, som den leges i hans Landsdel, paa følgende Maade: »Den forneden tilspidsede Pæl hedder »der Ficker« eller »Pickpahl« (højtysk »Pickpfahl«). Paa en Grønning bliver der udstukket en Græstørv. Den første i Rækken af de spillende slaar sin Pæl i den derved fremkomne Aabning, saa at den staar fast i den fugtige Jord. Den næste slynger nu sin Pæl og forsøger at drive den førstes Pæl ud, saaledes at hans egen bliver staaende. Den af dem, hvis Pæl bliver væltet, maa løbe én iforvejen aftalt Strækning, og mens han løber, stikker de medspillende saamange Græstørv ud som muligt paa den løbendes Regning. Ved Spillets Afslutning maa hver Deltager igen udfylde de under hans Løb udførte Huller i Grønningen og tage sin Straf, der bestaar i saamange Slag paa Bagen, som han har Huller at udfylde.«

Denne Beskrivelse passer godt til Daugaards. Men ogsaa Navnet passer.

Jeg har ladet en intelligent Sønderjyde, der var Gymnasiast i Sorø, idet jeg viste ham Ordet »Pickpahl«, sige mig, hvorledes han vilde udtale det paa Plattysk. Uden at betænke sig svarede han: Pickfaal. Saaledes har vel ogsaa den lille Holstener, Spillets Overbringer, udtalt Ordet. Kammeraterne har taget det op som Legens Navn, hvad der svarer til, at Spillet i Slesvig kendes under Navn af Fick-Fack, afledt af der Ficker, og under det Navn er bragt til Herlufsholm rimeligvis ogsaa af en holstensk eller slesvigske Dreng. Daugaard, der ikke tænker paa, at Navnets Stavemaade 100 Aar efter kan have nogen Interesse, har — uden at lægge Vægt paa Korrekthed — føjet det famøse t til.

Det var nu Gisningerne om, ad hvad Vej Spillet i 1825 var kommet til Sorø, og om Oprindelsen til Navnet Pickfolt. Men dermed er vi lige langt fra Oprindelsen til Navnet »Batøk«. Lad os da først undersøge det af Hoff fremførte om Forekomsten af »Batøk« i Billes »Skoledreng«. Dette Punkt kommer Hoff meget let over. For det første betoner han ikke, at Navnet Batik og Batøk slet ikke kan have noget at gøre med Pickfolt. Dernæst lægger han ingen Vægt paa, hvorledes de to Ord forekommer hos Bille. De er kun nævnt et eneste Sted i Bogen, ganske en passant i en Sammenhæng, der er dem ganske uvedkommende. En Lærer, der forfølges af Elevernes Drillerier, har Time i én af Klasserne ud mod Skolegaarden. Udenfor gaar nogle Dreng og spiller »Batik

¹⁾ Pollux. Libr. IX Kap. 7. 120.

²⁾ Lektor Holten Bechtolsheim har Ansvaret for Oversættelsens Rigtighed.

³⁾ Heinrich Handelsmann: Volks- und Kinder-Spiele aus Schleswig-Holstein. Zweite vermehrte Ausgabe. Kiel 1874. Pg. 89.

eller, som det sædvanligt kaldtes, Batøk⁴⁾). Bille kom ind i Skolen 1841, blev Student 1846, forlod Akademiet i Februar 1848. Han har hørt Spillet blive kaldt Batik men oplever, at det forandres til Batøk. Dette vil igen sige, at det gamle Pickfolt er glemt i Sorø engang før 1841, hvad der ikke er utroligt i Betragtning af de forandrede Forhold efter Indflytningen paa Hovedbygningen. Thi græsbevoksede Pladser var i den gamle Tid Genstand for megen Om-sorg, og den Græstørvsoptagning, der fulgte med Pickfolt, har ikke været velset af de ledende. Spillet er da indført igen under et andet Navn og saaledes som vi kender det, som et væsentlig Tomands-spil, og ad en anden Vej end i 1825. I en Afhandling om Pindspil⁵⁾ udtaler Fr. Knudsen den Formodning, at det sachsiske Ord Patschek, hvis P udtales som P i Ordet Paris, — af patsch d. v. s. at slaa saa det klasker — kan være Oprindelsen til det sørsanske Batik. Spillet skulde da i anden Omgang være kommet til Sorø over Sachsen. Derfor kunde det tale, at Forfatteren Guts Muths⁶⁾, der levede i Sachsen—Coburg—Gotha, beskriver Spillet netop som vi spiller det, uden Grønsværsopptagning og som værende ligesaa meget Tomandsspil, som det nu er i Sorø. Batik skulde da i Løbet af et Par Aar være blevet til Batøk. Men den Lydovergang er ikke ukendt i Sorø. Elever fra Begyndelsen af Firserne vil huske Schmidts My-Sprog, og at jeg paa det Sprog hed Ma-hy, der gennem Mellemlformen Ma-høk gik over til Møk. Og det ved da ogsaa de fleste, at Batøk flere Gange har været paa Vej til at sammentrækkes til Pløk, uden at denne uskønne Form nogensinde har faaet Hævd.

Men hvorom alting er, saa holder vi Soranere af »Batøk«, det er et hjemmegjort soransk Produkt, der har en hjemlig Klang og kalder gamle Minder frem.

AF INKVISIONENS ANNALER

Hvem husker ikke de første Prygl, man i Skolen fik — og hvem husker ikke de sidste? Der var visse Lærere, der svor til de slaaende Argumenter, mens andre, Løvetæmmeren lig, holdt Drengene i Ave ved Blikkets Hvashed og hele Personens frygtelige Holdning. For de første havde man Tilfælde af akut Mavekneb eller Sugene i Brystet, for de sidste var For-nemmelsen mere kronisk. Man foretrak med andre Ord den hurtige Retsforfølgelse eller med en Variant af en noksaa kendt Revuvises Refrain: »Gi' mig et Smæk og lad det være glemt.«!

Et Par Maanedes efter min Optagelse havde en af mine Kammerater, som altsaa var blevet hurtigt akklimatiseret, paa Tavlen tegnet en Figur, der allude-rede til Øgenavnet paa den Lærer, hvis Time forestod. Da Læreren traadte ind i Klassen, blev han over al Maade vred over det højst talentløse Karikaturværk og forlangte, at Synderen skulde melde sig. Der var paa Forhaand Enighed om, at ingen

maatte melde sig, og dette blev overholdt. Alskens Trusler til Trods holdt vi Stand, men efter Timen slæbte Læreren mig med ind i Kafonia, hvor en ældre Overlærers massive Stok »for tilfallet« ventede mig, den blev brugt med megen Iver paa mine Rygstykker under Anbringende af, at jeg var Synderen.

Det er flovt at skulde tilstaa, at jeg ikke var det; men hvilken Retfærdigheds Vrede luede ikke op i mit Indre; hvilken Martyrlod havde jeg ikke opnaaet! Til min Pensionatsvært beklagede jeg mig svarligen, og han tilraadede mig, at jeg den næste Dag i Timen skulde forlange Oprejsning. Krænket Stolthed gav mig Mod til at optræde, jeg gennemførte til Dels Rollen, men Slutningen af mine Protest druknede i Taarer, da jeg havde alt for megen Medlidenhed med mig selv. Min Svaghed blev straks udnyttet af den stærke Lærer, der misforstod mine Taarer, og han lovede mig en ny Omgang, hvis jeg ikke straks satte mig paa min Plads og kvalte Resten af min Anklage. Saaledes skete det. Men optraadt havde jeg dog, jeg havde faaet sagt min Mening og blot som en lille fredselkende Nation bøjet mig for en væbenet Overmagt i det psykologisk allersidste Øjeblik. Men han, der havde gjort Tegningen, og som vanligen var en Havregrødsæder af Rang, tabte sit Fluld i den følgende Tid.

De korporlige Lidelser var langt at foretrække. Ganske vist var der en særlig raffineret Lærer, der fostod at skabe ogsaa sjælelige Lidelser i Smaaklasserne, idet en Endefuld indlededes med et ejendommeligt Ceremoniel, under hvis Udførelse Ofret led allerhelvedes Kvaler. Ofret kaldtes op til Kathederet, maatte derefter selv flytte Kathederstolen ned paa Gulvet, lægge sig paa Maven over den og paa Kommando: »Skøderne op« slaa Uniformsfrakken til Side, saa at Bukseenden, stram og klar, kom til Syn. Naar dette var sket Fyldest, tog Læreren med en paafaldende Langsommelighed sit Nøgleskæppe frem for at lukke Kathederskuffen op og fremdrog Spansk-røret, som med et knaldende Svip lagdes ovenpaa Kathederet. Det i Svømmestilling anbragte Offer fulgte med Spænding Udviklingen, Tiden nærmede sig. Læreren rystede nu sine løse Manchetter ud af Ærme-gabene og satte dem paa Kathederet, mens en svag Lyd hørtes fra de to *sleeve-links*, naar de rystede mod det stivede Lærred. Den Lyd krillede i Mellemgulvet, det var Nervepirring. De aftagne løse Manchetter var et Advis om Slagenes Kraft, saa Gud Naade det stakkels Offer! Ned tren nu Læreren fra Kathederet med et Par fjedrene Skridt, mens Spansk-røret svuppede i Luften, som var det »Skræp«, der talte.

Saa kom Slagene. De var let placeret, og de »sad«. Foruden Ofret sad hele Klassen i voldsom Spænding, der var offentlig Skuespil! En Slave for Løverne havde ikke gjort mere Indtryk.

Men den, der her spillede Løvens Rolle, havde ogsaa taget den leonide Part af Fornøjelsen, og det gjorde maaske mere sjæleligt ondt paa Ofret end al den øjeblikkelig fysiske Smærte. Det kan jeg tale med om, da jeg mindst en halv Snes Gange har gennemgaaet Torturen.

Men vi er kvit forlængst, jeg betalte ham tilbage med samme Mønt, jeg legede omend paa en anden

⁴⁾ Skoledrengene af En af dem. Kbhvn. Philipsens Forlag. 1886. Pg. 47.

⁵⁾ Danske Studier 1920. p. 141.

⁶⁾ Guts Muths: Spiele. Schnepfenthal. 1796. Pg. 194.

Maade med ham som mit Offer fra et sikkert Skjul, hvor jeg — som tidligere han — ikke kunde rammes. Men begge har vi sikkert lært af vort tidligere Mellemværende, hvor den ene ikke skyldte den anden noget, hvor pudsigt det end lyder.

Det generer mig derfor heller ikke at tilstaa, at det var ham, der gav mig Skolens sidste Lussing, inden mine Gymnasiastkinder var blevet tabu.

Det forholdt sig saaledes, at der en Aften paa Korsgangen var Tilløb til Uorden. Læreren, der kom til, befalede »Spred jer«, men med saare ringe Resultat. Jeg greb en Møgunge i hver sin Arm og skreg: »Kan Du sprede Dig, Dreng!« men i et lynsnart nu havde Læreren langet mig en Lussing ud, den sidste, en Post i vort Mellemværende, det der sluttelig balancerede.

Er der nogen, der har faaet Valuta for sin Skoletid, er det mig, thi mere end nogen anden fik jeg Smæk for Skillingen — og ikke for alt i Verden vil jeg have været uden dem, og Erindringerne om dem — oh, lad mig aldrig, aldrig miste dem!

parva vox.

SORANSKE PENNE

Olaf Carlsen: Soranske Studier. I Johan Bülow. C. F. Wegener. Levin & Munkegaards Forlag. Kbhvn. 1928.

Sorø ejer som Studiefelt en næsten udtømmelig Rigdom, og den, der vil dyrke denne Ager op, har nok at vælge imellem baade blandt Æmner og Tider. Fordi der om et Aar foreligger et stort samlet Værk om Sorø fra Oldtiden til vore Dage, bliver den soransk-historiske Forsker ikke arbejdsløs, de hundrede Detailspørgsmaal kan tages op til ny Undersøgelse og ny Belysning; ja, man maa vel snarest sige, at det store Kildeskrift vil give mere Lyst til at foretage Studier, end det vil afskære dem. Særlig rigt er Stoffet for det 19. Aarhundredes Vedkommende, og der vil i en Aarrække kunne forskes og fremdrages nyt fra dets Minegange.

En af dem, der med Iver og en ofte meget heldig Haand gaar til denne Gerning, er *Olaf Carlsen*, hvad dette Blads Læsere kan bevidne. Det, som et Maanedsblands beskedne Pladsforhold ikke kan give Rum til, er han nu begyndt at udgive i Bogform, og forhaabentlig vil det foreliggende 1. Bind af hans soranske Studier snarest efterfølges af det næste til Glæde for dem, der forstaar at værdsætte Arbejder af denne Art. Og af dem er der jo dog vel nok en Del.

Som paa den ogsaa i det ydre veludstyrede Bogs Titellid blød anført omhandler den to af Sorø's gode Navne og bringer om dem begge baade kendt og ukendt frem i en tilpas kortfattet Form, hvor Vægten afgjort er lagt paa det rent historiske Stof, medens de psykologiske Fænomener vel klarlægges, hvor de forekommer, til Læsernes egne Overvejelser, men ikke uddybes og belyses, hvad der ogsaa er det mest tiltalende, al den Stund at Belysning kan skifte med dens Sind, som foretager den, medens de positive Oplysninger ikke mister deres Værdi — før ny og mulig bedre engang skaffes tilveje.

Hvad de enkelte Afsnit i Bogen angaar, da har Carlsen tidligere men i kortfattet Form her i Bladet skrevet om

Johan Bülow's Boggave; her er Æmnet mere omfattende behandlet og slutter med en Undersøgelse af den Skæbne, der ramte hin Pakke Akter i Bülow's Manuskriptsamling, der blev betegnet som »hemmelig«, og som en nysgerrig Departementschef fik fralokket Sorø, der nu kun ejer den tomme Blikkasse, hvori Pakken en Gang opbevaredes, med en Kvittering for Indholdet! Om dettes senere Skæbne har Forfatteren dog kun delvis Formodning, og nu, henad 100 Aar efter Rovet, kunde »Hemmeligheden« egentlig gerne løses helt af dem, der mulig ved Besked (Rigsarkivet?). Det er overhovedet lidet tiltalende, saa grisk man har været efter at plyndre Sorø Akademis Bibliotek for de Bülow'ske Papirer, hvorom det dog var Ejerens Mening, at de skulde findes netop der og ikke andetsteds. Deres Skæbne vil vist betage adskillige Lysten til at skænke slige Skatte til de smaa Biblioteker og Arkiver, der ikke kan hævde deres Ejendomsret overfor mægtigere Liebhabere. I denne Forbindelse maa Opmærksomheden iøvrigt henledes paa Forfatterens Noter S. 53 og 57, Nr. 22 og 32, der paany helyser den ganske vist velkendte Uvederhæftighed i de Rist-Clausenske Publikationer af Memoirer og Breve — her med Hensyn til Indledningen i Bindet »Fra Hoffet og Byen«.

Bogens øvrige — tre — Afsnit omhandler alle *C. F. Wegener* og giver gode Bidrag til denne mærkelige Personligheds Historie og Karakteristik — det sidste især belyst ved hans Ansøgninger og Breve, hvoraf de interessanteste atter er de, som er tilskrevet Direktør *Tauber*, der her som overalt ses at have trukket det korteste Straa, hvor han stødte sammen med sit Lærerpersonele i Sorø; til Gengæld bringer Bogen et godt Billede af *Tauber* (men intet af Wegener). Til Oplysning om Wegener, der begyndte som Skrivelærer og endte som Gehejmekonferensraad, er der i det hele taget meget at finde i de soranske Arkiver; en Udgivelse af hans Tilførsler i Skolens Inspektionsprotokol, især fra hans Ene-Inspektortid, vilde være en fornøjelig Læsning.

Vi gentager Ønsket om, at 2. Bind af Carlsens Studier snarest maa se Lyset og mulig efterfølges af flere.

C. J. C. Lauritzen: Fuglens Sang. Sorø. Svegård's Boghandels Forlag. 1928.

Lektor *Lauritzen* i Sorø har, som det vist vil være de fleste af os bekendt, i mange Aar syslet med det Æmne, der nu har affødt en hel lille Bog. Da Forsøg paa Gengivelse af Fuglesang ved Ord og Stavelse har vist sig lidet vellykket; er de forskellige Melodier og »Sange« her omsat i Nodeskrift, hvad der i hvert Fald letter den mekaniske Gengivelse, selv om det just ikke vil være helt let i et Klavers Toner at genfinde den Fuglesang, man tror at kende; en og anden vil nok ræsonnere som Fiskeren i H. C. Andersen's Æventyr, da han hørte den kunstige Nattergal synge!

At Forfatteren er gaaet op i sit Arbejde med Kærlighed og nøje Kendskab til Sagen er uden for al Tvivl, og det vil vist fornøje mange af hans gamle Elever at gøre Bekendtskab med hans Fuglesangs-Bog, som derfor anbefales til nøjere Studium.

Chr. Behrendt: Færgeløbet ved Middelfart. Spredte Træk fra svundne Tiders Samfærdsel. Middelfart 1927.

Christian Behrendt, nu Branddirektør i Middelfart, der besøgte Sorø Skole i Aarene 1882—85, vil af ældre og yngre Kammerater mindes som en af dem, der senere gerne deltog

i Soransk Samfunds Ture til Sorø — med andre Ord: som den der holdt af at dvæle i Mindet om gamle Dage. Denne Lyst har han, som saa mange andre Soranere, overført til Syslen med de ældre Tidens Historie, og ganske naturligt er det da blevet til, at han med utrættet Flid har givet sig til at dyrke sin Fødebys Historie, hvad først — i 1921 — satte Frugt i en Afhandling Om Marsvinsjægers Laug i Middelfart (trykt i Aarb. for hist. Samf. for Odense og Assens Amter), senere i Artikler i lokale Blade om forskellige Minder fra Fortiden og senest i det digre Bind, hvis Titel ovenfor er gengivet. Det er Resultatet af lang Tids Forsken, navnlig under Besøg i Landsarkivet for Fyn, og Bogens Forord rummer derfor en Tak til Arkivets Embedsmænd dér, hvis elskværdige Hjælpsomhed mod de besøgende er landkendt.

Indenfor sit Specialfelt er Chr. Behrendt sikkert en fortrinlig Kender, og den, der vil vide Besked paa dette Omraade, vil næppe gaa forgæves til hans Bog med de mange foldige Detailoplysninger.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

— Rusgildet —

fik et lidt afdæmpet Præg, fordi Samfundet Dagen før havde modtaget Meddelelse om dets tidligere Formands Død. Man havde af Hensyn til Medlemmerne og de trufne Forberedelser ikke godt kunnet aflyse Festen, men man strøg Soldet med dets Taler og Sange, og ved Imatrikulationsafsnittet indledede Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie* med nogle smukke Mindeord om *Erik Schou*. Efter denne Del af Programmet, hvor Kontorchef *Olrik* havde talt til Dimittenderne og overrakt dem Samfundets Embleme, gik man til Bords i »Hotel Phønix«'s smukke Festsal og lod Mortensgaasen vederfares al Retfærdighed. De tilstedeværende 60- og 50-Aars Jubilarer, D'Herrer Borgmester *R. Jork* og Konsul *C. van Dockum* samt Kontorchef *J. Harhoff*, Møntguardein *Chr. Heise* og Forfatteren, Skolebestyrer *G. O. Münster*, der naturligvis var Genstand for Forsamlingens Hyldest, havde alle Ordet for kortere eller længere Taler, og paa Dimittendernes Vegne takkede Stud. juris *Amden* for venlig Modtagelse.

I Steden for den til Soldet bestemte Punch vankede der Cognac og Likør til Kaffen — hvilket anmærkes som en hidtil ukendt Foreteelse indenfor det traditionsbundne Samvær.

GAMLE SORANERE

Paa derom af Ministeriet for Sundhedsvæsen nedlagt Forstilling har det under 21. Juli behaget Hans Majestæt Kongen i Naade at afskedige Raadsformand, fhv. Justitsminister, Landstingsmand *K. K. Steincke* fra det ham betroede Embede som Formand for Invalideforsikringsraadet fra Udgangen af Juli Maaned d. A. at regne med den ham efter Lov om Statens Tjenestemænd tilkommende Pension samt at bemyndige Ministeriet til at tilkendegive ham Hans Majestæts allerhøjeste Paaskønnelse af hans gode og dygtige Embedsvirksomhed.

Læge *Anders Friis* har faaet tildelt en Portion paa 4000

Kr. af Overretssagfører *L. Zeuthens* Mindelegat for Udarbejdelse af en ny Metode til Behandling med Dr. Walbums Metalsalte.

Den 24. Oktober fyldte en kendt Postembedsmand, Postmester *F. W. Linstow*, Saksøbing, 70 Aar. Han er Søn af Kasserer ved Sorø Akademi, Justitsraad *Ludvig Linstow* og Hustru, født *Qvistgaard*, indtraadte 1881 i Postvæsenets Tjeneste og ansattes allerede fire Aar senere som Postekspeditør paa Læsø. Herfra forflyttedes han tretten Aar senere som Postmester til Nordby paa Fanø, og udnævntes i 1911 til Postmester i Saksøbing, hvor han nu kan se tilbage paa en syttenaarig trofast og samvittighedsfuld Virksomhed.

Overalt, hvor Postmester *Linstow* har virket, er han kommen i det bedste Forhold til Publikum, der har lært ham at kende som en sjælden hjælpsom og imødekommende Embedsmand, jævn og elskværdig af Væsen. Tre af hans Børn, to Sønner og en Datter, har fulgt i hans Fodspor og har i endel Aar ogsaa virket i Postvæsenet. Postmester *Linstow* er Ridder af Dannebrog. (»Berl. Tid.«)

Den unge Soraner *Just Andersen* har ved Udførelse af Broncearbejder skabt sig et Speciale, der har vundet ham Venner. Herom har en Kammerat, der ønsker at bevare sin Anonymitet, tilskrevet os saaledes:

»*Just Andersens* Broncer indtager lidt af en Særstilling. I skønne, enkle Linier tegner disse kunstneriske Broncearbejder sig, og anslaaer man Metallet, klinger dette længe med en ædel og smuk Tone. De brunlige, grønne og rødlige Patinaer og Metallets Tyngde giver Arbejderne en egen Fornemhed. Det maa siges at være fælles for alle de smukke Modeller, at de synes at være udgaaet fra Kunstnerens Haand i Øjeblikkets Inspiration, og talrige smaa Detailler vidner om *Just Andersens* Kunnen og Fantasi.«

Under 7. November har Justitsministeriet meddelt cand. juris *Lars Hermod Skræntskov Larsen Lanning*, der har anmeldt at ville have Kontor i Østre Landsretskreds, Beskikkelse som Landsretssagfører.

Efter Undervisningsministeriets Indstilling har H. M. Kongen under 29. Oktober udnævnt Adjunkterne, Dr. phil. *Frederik Helms* og *Magnus Jul-Mortensen* til Lektorer ved Sorø Akademis Skole fra 1. November d. A. at regne.

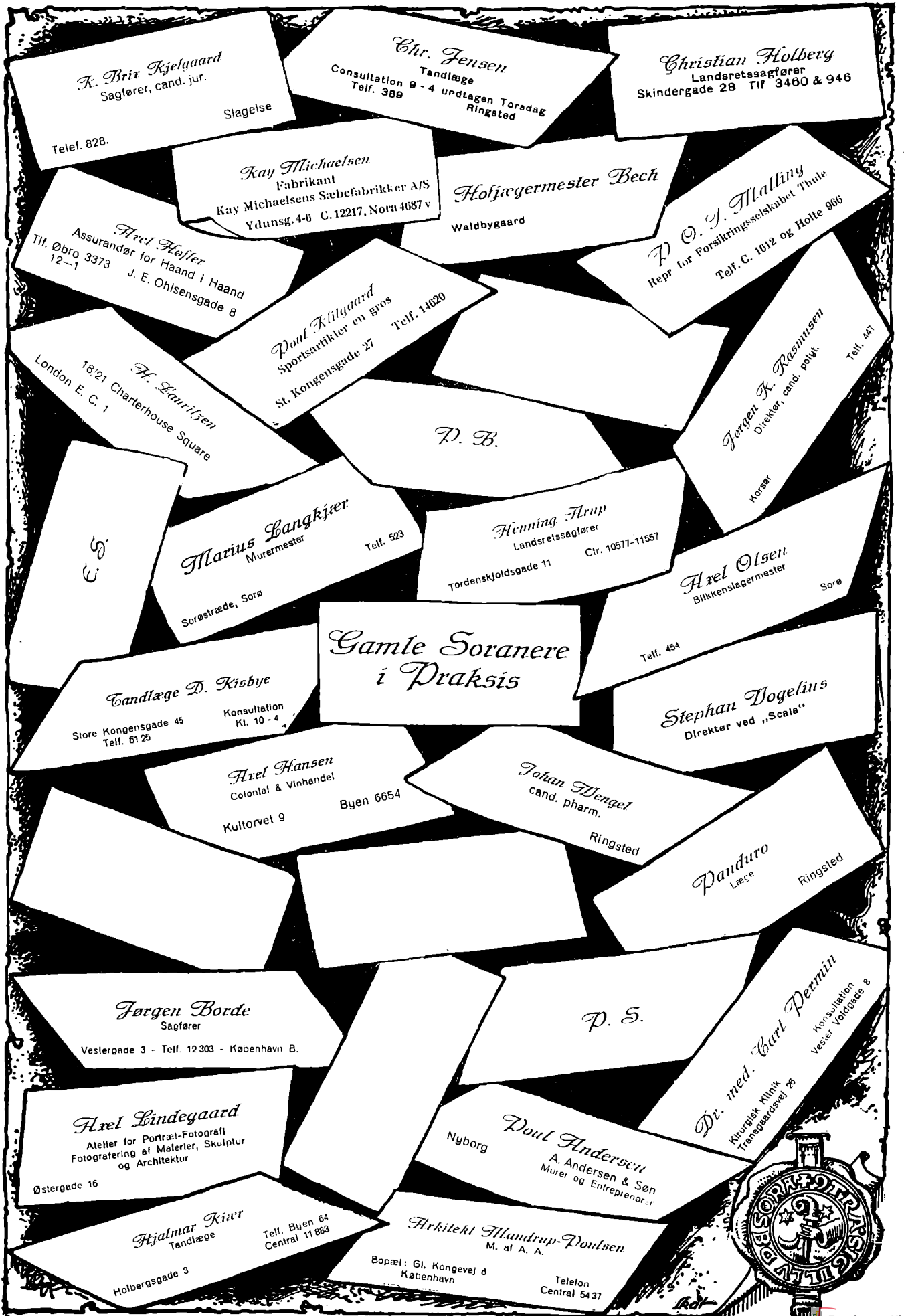
Med *Holger S. Dahl* som administrerende Direktør kunde A/S. Anker Heegaard den 24. November fejre den gamle Jernstøberi-Virksomheds 100 Aars Jubilæum. Begivenheden er afmærket med et meget smukt Jubilæumsskrift, forfattet af Redaktør *C. A. Clemmensen*.

Soraner-Værelset paa Studentergaarden

blicher ifølge *Vice-Ejforens* Meddelelse til Soransk Samfunds Bestyrelse ledigt til 1. Marts 1929. Ansøgningsfristen udløber den 8. December iaar; om Indgivelse af Ansøgning henvises til Oplaget paa Studentergaarden, hvor nærmere Oplysninger faas.

P. B. V.

Gordon Norrie.

K. Brix Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torisdag
Ringsted
Telf. 389

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Mallory
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 988

Axel Højer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373
12-1 J. E. Ohlsensgade 8

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Telf. 441
Korsør

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

D. B.

Marius Bangkjær
Murermester
Sorastræde, Sora
Telf. 523

Hemming Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Cr. 10677-11557

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Sora
Telf. 454

Tandlæge D. Kisbye
Konsultation
Kl. 10 - 4
Store Kongensgade 45
Telf. 6126

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius
Direktør ved „Scala“

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kultorvet 9
Byen 6654

Johan Wengel
cand. pharm.
Ringsted

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører

Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Transgadesvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

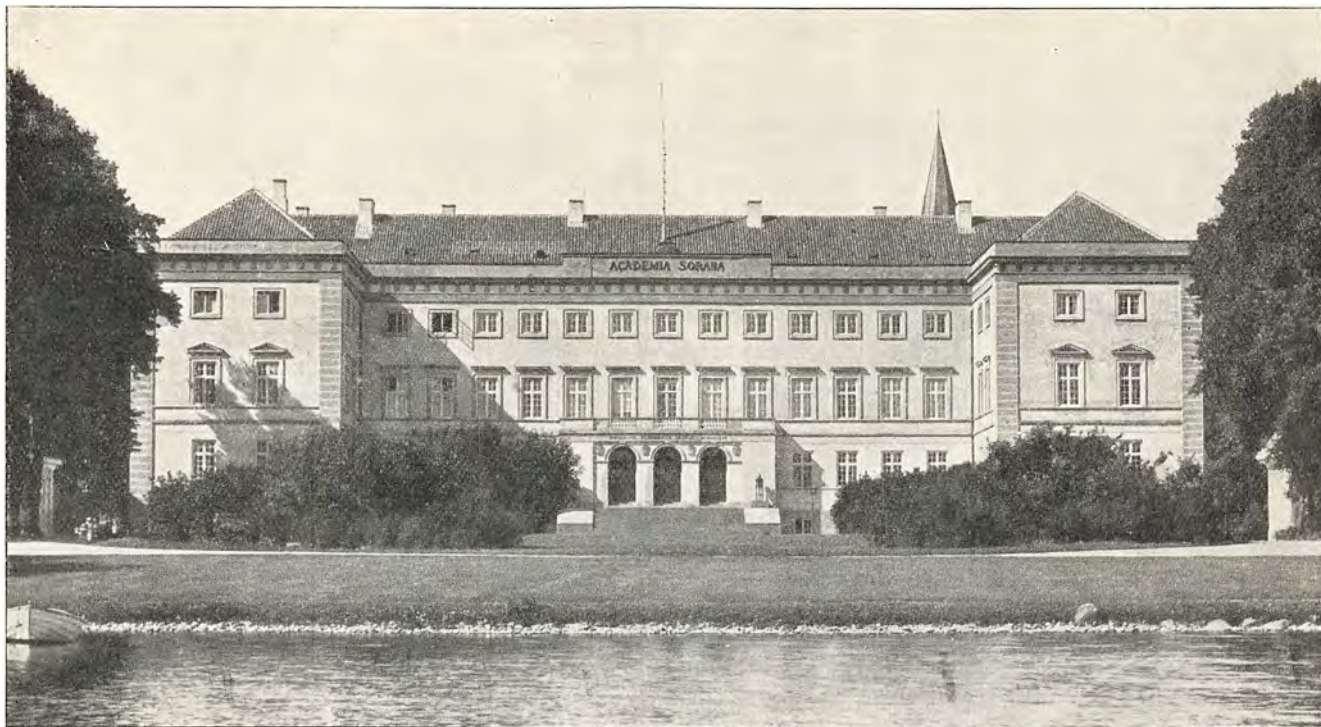
Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Arkitektur
Østergade 16

Poul Andersen
Nyborg
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør-f

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Maudrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 4
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

13. AARGANG

Nr. 12

December 1928

ET UTRYKT BREV FRA INGEMANN TIL HAUCH

Meddelt ved *Poul Schjærff*.

Sorø, d. 29. Sept. 1856.

I Livsanskuelse og Betragtning af Poesien har der vistnok bestaaet en vis Modsætning mellem *Hauch* og *Ingemann*; *Hauch* saa Tilværelsen fra et ophøjet pantheistisk Stade, mens *Ingemann* fra sin Ungdoms sværmeriske og overspændte Naturfilosofi mere og mere fandt Hvile i en ret dogmatisk præget Kristendom. Som Digter var *Hauch* en universel Romanstiker, der i sin Produktion omfattede de forskellige Tider og Lande, *Ingemann* udviklede sig herfra til en national Romanstiker, der behandlede Fædrelandets historiske Personligheder og Begivenheder; i enkelte af sine Værker («Marsk Stig» f. Eks.) kommer *Hauch* her *Ingemann* i Møde.

Personligt var de altid Venner, begge var de naive Romanstikere med Sans for alt ædelt og skønt og omgikkes derfor venskabeligt i Sorø. *Ingemann* skriver («Tilbageblik paa mit Liv ... fra 1811—1837», S. 34): »Jeg erkjender i ham [*Hauch*] en af de herligste og ædleste poetiske Naturer, jeg er kommen i venlig Berørelse med«, og enhver *Sorøner* kender *Hauchs* skønne Mindedigt ved *Ingemanns* Død 1862: »Reen uskyldig kun du leved for dit ædle Digterkald« («Nye Digtninger» 1869, S. 8.).

Da *Hauch* 1846 forlod det stille Lærdomssæde Sorø, fortsattes Forbindelsen gennem Breve. I det følgende meddeles et hidtil utrykt Brev fra *Ingemann* til *Hauch*. Brevet, hvis Original findes paa det kongelige Bibliotek (Nyere Breve — D) er Svar paa et fra *Hauch* modtaget Brev, som denne skrev efter sin Hjemkomst fra Studentertoget til Upsala, hvortil han skrev sit smukke Digt: »Naar Linden grønnes, og naar Gjøgen kommer«.

Kjære trofaste Ven!

Det var baade min Kone og mig en sand Glæde at modtage Deres venlige Brev, der bragte os Budskab om Deres og Familiens lykkelige Gjensamling i Hjemmet efter at Reisen saa heldigt var fuldført. Det Hjertelag, der saa snart efter Gjenkomsten førte Deres Sind og Tanker til os, paaskjønne vi fuldelig. Billedet af Dem og Deres og det rigt sprudlende aandelige Liv, der i Deres Nærhed gjorde os Opholdet her i Sorø dobbelt kjært og frugtbart, kalde vi ofte tilbage i Erindringen, som Glandspunkter i vort nu 34aarige Sorø-Liv.¹⁾ Den fortræffelige Lützens Bortgang var ogsaa for os en mere aandelig bevæget, end sørgelig Begivenhed, hans hele Liv var en ædel og ridderlig Kamp for Sandhed og Humanitet, uden tilsyneladende Sejr og uden andet mærkeligt Udbytte, end det, han upaatvivlelig vandt i Aandens usynlige Verden. I den var han en af de Heroer, der vist vil gaae frem med Kæmpeskridt i den evige Sandheds og den samlede Menneskeslægts store Rige. Deres Mindedigt over ham var sandt og skjønt. Jeg skrev i »Fædrelandet« ogsaa et lille Digt over ham med nærmest Hensyn paa den Retning i hans Aand og videnskabelige Stræben, som han selv saa mærkelig har betegnet i hans Tale »om det videnskabelige Liv« (1829).²⁾ Hans fortræffelige Enke³⁾ sørger dybt og synes nu alene at

leve i hans efterladte Minde. Hun bringer hver Dag friske Blomster til hans Grav. Jeg haaber, hun skal have Sjælskraft til at afvinde Smerten og Savnet hvad deri dybest er gjemt af den Glæde, Ingen kan borttage. At der ogsaa i Konstens Verden er en Rigdom og Storhed, som først helt udfolder sig for Aandens udvidede Blik — og hvorledes »den høiere Phantasie« skal fremkalde en »Opstandelsens Dag« i hvad vi først ahnende og drømmende opfatte af dens Herlighed — det har De ret paa denne Reise seet — og hvad De siger derom har hellig glædet baade min Kone og mig. — Skulpturen synes vistnok mere at tilhøre Oldtiden, end en Nutid og Fremtid, hvori Betingelserne for en levende Tilegnelse i Foiketroen og dens religiøse Bevidsthed ere forsvundne; men skulde dog ikke denne Konst ogsaa gaae en Opstandelsesdag imøde, og for nemmelig Basrelieffet kunne optage saa meget af Romantikens og det historiske Livs Billedform, at den paa en Maade kunde holde Skridt med Tiden og fastholde dens store fremskridende Livsbilledrække? Mon ikke denne Opgave for en Fremtidsskulptur af kommende Thorvaldsener skulde kunne løses? Jeg har ikke havt saa rigt et Sommerliv, som De; men skjøndt vi ikke har reist, har vi dog ved Hjælp af Jernbanen seet endel interessante Mennesker — ogsaa fra Norge og Sverrig. Digterinden Frøken Thekla Knös,¹⁾ der betragter Atterbom og Geijer som sine aandelige Fædre, gjorde vi blandt Andre et kjært Bekjendtskab med. Hun beklagede meget, at hun ikke havde truffet Dem i Kjøbenhavn. Med Graveren her²⁾ har jeg aftalt det, som De ønsker angaaende den lille Luises³⁾ Grav. De hjerteligste Hilsener til Dem og alle Deres fra os Begge!

Deres inderlig hengivne

B. S. Ingemann.

¹⁾ Ingemann ansattes som bekendt 1822 som Lektor ved Akademiet.

²⁾ *Johannes Chr. Lütken*, f. 11. 5. 1791 + 25. 6. 1856, 1826—49 Lektor i Filosofi ved Sorø Akademi. En af Hauchs bedste Venner og efter dennes Udtalelser (Minder fra min Barndom og min Ungdom 1867, S. 319—20) en skarpsindig Begavelse, trofast som faa og fri af Aand. I v. Freisleben i »Guldageren« har Hauch søgt at tegne et Billede af Lütken, men han mener selv, at det staar tilbage for Originalen. Hauchs Mindedigt ved Lützens Død blev først offentliggjort i Fædrelandet 1856, Nr. 156, men kan nu læses i »Lyriske Digte og Romancer« 1861, S. 13. Ingemanns Mindedigt stod i »Fædrelandet« 1856, Nr. 149, og blev senere optrykt i Saml. Skr. 4. Afd., 9. Bd., S. 174.

³⁾ Lütken var gift med *Frederikke Flor* (1795—1869).

⁴⁾ *Thekla Knös*, 1815—1880; stod i Forb. med de nævnte Digtere; litterært en Epigon, paavirket bl. a. af Tegnér.

⁵⁾ *Joseph Steen* var fra 1843 Ringer og Graver ved Sorø Kirke.

⁶⁾ Hauchs lille Datter *Albertine Louise*, f. 1839, død 1844. Hun døbtes af Grundtvig, og Ingemann, Thorvaldsen og Oehlenschläger var Faddere (se Breve til H. C. Andersen 1877, S. 295).

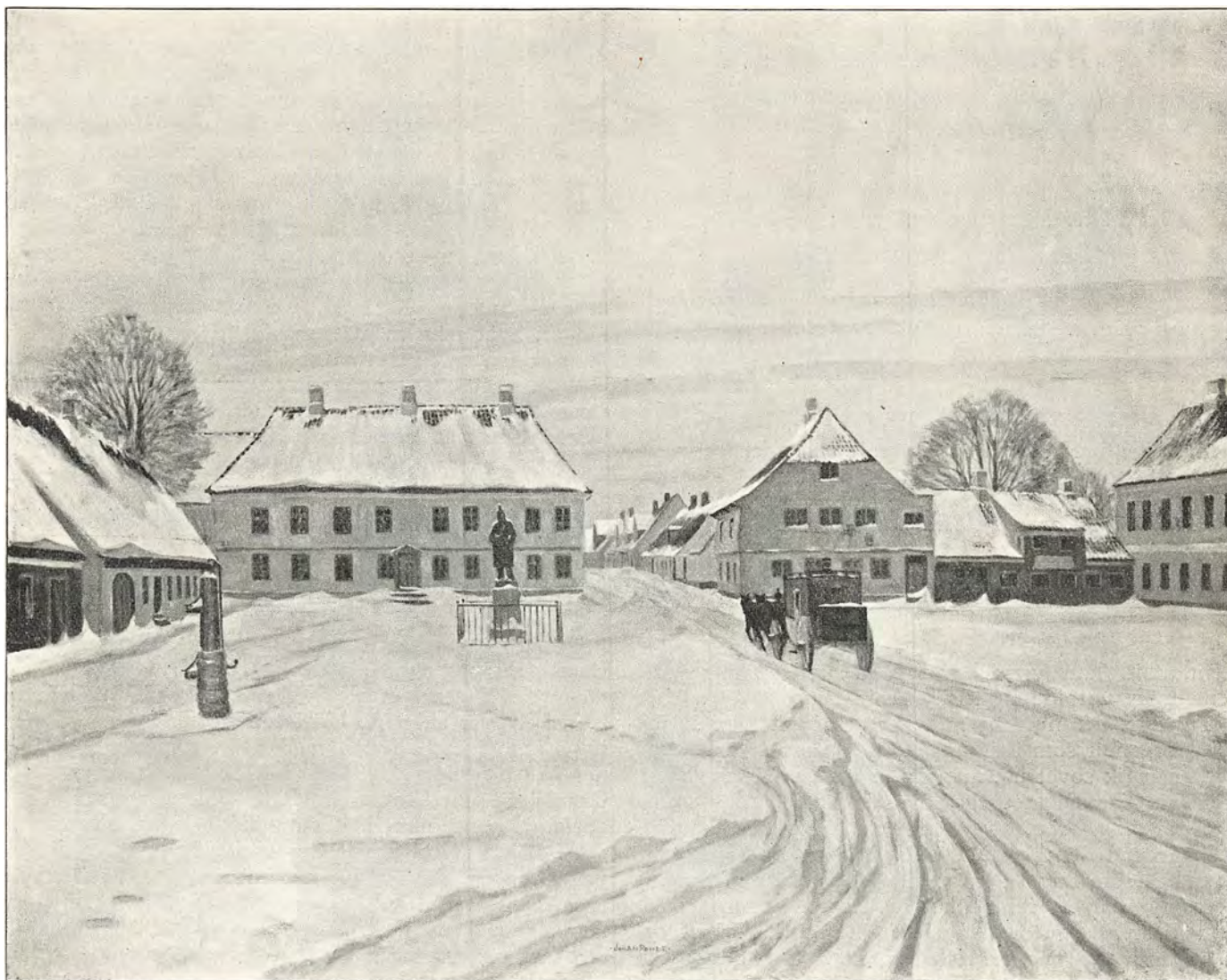
MOD JUL

Aaret i Sorø havde sine særlige Mærkedage, Milepæle paa Vejen fra Skoleaarets Begyndelse i Høst til dets Afslutning i den næste Højsommer. De var ikke særlig angivet i nogen Almanak, men den, der engang havde oplevet dem, glemte dem ikke — de satte de virkelige Skel i hans Kostskoleliv.

Der var f. Eks. den første Foraarsaften, naar Læsetiden hørte op Kl. 8, og den, hvis Hovedkarakter var mindst mg?, kunde faa fri i 2. Læsetid, hvilket vilde sige Kl. 7½, saaledes at Solen — det var jo Valborgsaften — endnu ikke var gaet ned, naar man igen slap ud under Guds frie Himmel. Hvad *det* betød for Drengene fra de mørke Landkamre, er ikke til at beskrive — langt kunde man jo ikke naa væk i den halve Time inden Aftensmaden, men der var da Tid nok til en Tur ned til Søen, hen til Sejlforeningens Bro, Akademihavens Vinduesspejl, med dets Udsigt til alle fire Verdenhjørner. Den Aften mærkedes det for Alvor, at Dagen var bleven lang, og at det gik mod de lyse Nætter — Nordboens lykkelige Tid.

Eller sent paa Aaret, ved Allehelgenstide, naar Spiserøglementets Vintersæson gik ind og midt i den mørkeste og sureste Tid gav Livet ny Værdi. Da kunde *det* ske, som engang hændte midt i 90'erne, at Beboerne paa Gymnasiets lille Sovesal, hvem Tjenerens første Klokkeringning ellers umulig kunde faa op paa Højkant, pludselig var lysvaagne og et Øjeblik laa med et lykkeligt Smil i de søvndrukne Øjne, fordi en Kammerat, der var gaet i Seng med fuld Bevidsthed om baade Dag og Dato, i Halvsøvn var faret op, da Klokkeren lød, og havde raabt: idag er det 1. November, vi skal ha' gule Ærter til Middag! hvorefter han straks faldt hen i, hvad Eugen Ibsen kaldte »blide rêverier« ved Tanken om denne Salighed. Men i den Formiddags-Skoletid laa Glæden i ens Sind og ulmede og kunde ikke spoles selv af den mest krakilske Snyder, fordi man vidste, at idag stod Mennens *ikke* paa Niggerkød, men paa alle danske Drenges Livretter: gule Ærter med Flæsk og Pandekager!

En saadan ydre Begivenhed var ikke forbundet med 1. December — og dog var denne Dag noget for sig, en dejlig Dag, selv om Vejret var vaadt og surt, men især, naturligvis, naar den gryede med let Frosttaage, og der var voksende Sandsynlighed for, at Flommen vilde lægge til inden Jul. Thi nu var man omsider i Julemaaned med disse vidunderlige Morgenener, hvor det var bælgravende Mørke udenfor, men Lys og Varme indendørs — og lidt efter, mens man sad dér i Morgenlæsetiden, oplevede man den forunderlige Overgang fra den dybe Nat derude over Sø og Skov til det første svage Morgengry med hastigt stigende Klarhed — og saa Visheden om, at med hver oplevet Morgen var man en Dag nærmere ind under den velsignede Jul! Hvad betød en Smule Halvårsseksamens Skærsild over for denne lykkelige Forventning? det var i Sandhed en Advents-Tid, selv om vi Drengene kun meget ufuldkomment opfattede, om vi ellers i dets egentlige Betydning kendte dette Begreb; men endnu, saa mange Aar efter, er det underligt, hvor Indtryk og Stemning fra hine Aar og netop

SORØ TORV VED VINTERTID. MALERI AF JOHAN ROHDE

*Den agende Post til sine Endestation
møjsommeligt hen imod Søgade gynger,
mens »Grundlovens Giver« i egen Person
staar ude i Sneen og varsko'r for Dynger.*

*Distriktslægen — såa han — blev hentet i Nat,
— og tidligt i Morges traf henne ved Posten
Borgmesterens Hund Barber Sibberns Kat
og paaviste Pumpens ny Paahit mod Frosten.*

*Han lever med Folket i smaat og i stort,
— en Eventyr=Fyrste, som midt i sit Rige
ser efter, om Maleren fejer sin Port,
og Lygtetænderen gaar med sin Stige.*

*Hvad skete der ellers, mens Borgerens Vej
blev krydset i Døgnet af Sorg og af Glæde?
— fra Store=Plads hørte han Drengenes Leg,
og nede i Rolighed vælted en Slæde.*

*Nu kommer snart Tændings=Tid — eller — hvem véd!
maaske staar Programmet paa Maaneskins-Hygge,
saa faar han, der altid staar ret op-og-ned,
den Morskab saa længe at flytte sin Skygge.*

*Og nu er det Skumring, — og hver med sit Sind
gaar Mennesker ind under Mørket, der daler,
nu bydes kun den over Dørtærskelen ind,
hvis Fodtrin man kender som kære Signaler.*

*Da toner fra Søen en frostklinger Streng,
saa Fisken ved Vaagen forskrækket sig hytter
og gemt i et Kammer en halvvoxen Dreng
fra Bøgerne løfter sit Hoved og lytter*

*»Det lakker ad Aften, det lysner saa mildt
»fra Rudernes Flok i den gamle Kaserne,
»hvor Ynglingen sidder og sysler saa snildt«,
— nu fik han en Hilsen og Bud fra det fjerne,*

*— fra Drømmenes evige Eventyr-Mark,
hvor ingen ser efter, om Lygterne brænder,
hvor ingen er Borger og ingen Monark,
men alle som Korn i en Sædemands Hænder.*

AAGE LIND

Fortsat fra Side 94: Mod Jul.

denne Tid kan være bevarede og ved en lille ydre Anledning udfolde sig til ny Blomstring.

Thi den, der nu ikke mere er grisk efter en stjaalet Morgenlur som i de unge Aar, da man aldrig syntes, man fik sovet ud, men nu er lysvaagen længe for den Tid paa Døgnet, da Sovesalsklokken blev svunget for ens Øren, — og som nu gør sig helt andre Tanker ved den gamle I. Advent-Søndags Tekst om Stunden, som nu er der, at vi skulle opstaa af Søvn, fordi Natten er fremrykket og Dagen kommet nær, han staar paa en saadan December-Morgen aarle op og klæder sig paa i Mørke, mens i Genbohuset et enkelt Lys tændes, og Mælkevoignens unge Mandskab klapper nede paa Gadens Fliser og klirrer med Flaske- og en halv Time efter er han ude paa Lange- linie, »vender Molen« og ser omsider fra Kastelvoldens Kurtine, hvordan Morgenrøden vokser frem hinsides Nyholms taageslørede Virvar af Bygninger og Skibsmaster, indtil paa Slaget otte alle Byens Kirkeklokker bryder løs bag ham, mens Dagens Konge, endnu før han er stegen helt op af Øresund, modtages med Faldereb af utallige fløjtende Fabriksskorstene. Ak, denne larmende Morgenhilsen fra en By, hvis Travlhed allerede er i susende Trav, længe før det er lyst, har jo intet med de soranske Drengears Morgenstund at gøre — med den Tid, da de Sorø- Kaserne for baade store og smaa Dreng lyste stille ud i Vintermorgens Mørke, mens et enkelt Klokkepar klang i det dunkle — og dog vaagner paa en saadan Morgen det aldrig glemte Minde om Drengetidens December-Dage og bliver saa levende som nogen- sinde.

Morgentur var vel det man mindst af alt tænkte paa — til Gengæld var der dengang Vinter-Aftens Ture at gaa, hvortil man ikke mer oplever Magen. Det var vel især i Gymnasisttiden, i de Aar, da al det opsuges af en syttenaarig Sjæl, som senere, krystalliseret og indkapslet og umisteligt er mere værd end al Verdens Diamanter. Der laa nu Filosofgangen som en

Forgaard til Vinterens Herlighed med Vejen banet af Sneploven for ældre, adstadige Fodgængere; men allerede Fægangen og Flomstien var kun saa løseligt traadt til, og hinsides Flommens hvide Flade, som ingen drømte sig mishandlet af en Jernbanedæmning, laa de mørke Vinterskove Horizonten rundt — et Rige af Skønhed og Ensomhed, af Storhed og Stilhed, af Fred og Frihed, der lod sig erobre af den, som ikke skyede at trampe Benene trætte i Sne og vissent Løv, men blot attraaede at trænge dybere og dybere ind under Højskov, stor og alvorsfuld som et Kirkehvelv, eller gaa gennem tætte Granplantninger, hvor man maatte sno og bukke sig bravt for ikke at faa en Snelavine ned mellem Hals og Krave, eller betræde en snetæppet Skoveng, som fristede Drengen til at sætte sin Fod der, hvor ingen endnu havde tænkt at træde. Ensomt var her i Sønderskovens vinterlige Dyb — et Dyrespor i Sneen; en Rødkælk, der forundret kiggede med sine Stenkulspærløjne paa det taabelige Menneske, som der kom trampende; et Kragepar, der lettede og forsvandt et Sted op i Bøgekronerne — og saa denne Stilhed, som kun blev dybere, hvergang man stod stille for at lytte efter den....

Underligt saa kendt det hele dog var for den unge Dreng, der nu oplevede det — hvorfra? ak jo, saamænd fra Bagtæppet til en Theaterdekoration, et Sne- landskab der aabnede Udsigten til et frossent Vand dybt inde i et Skovdyb med høje, snepudrede Graner og bladløse Bøge og bag Søens Isspejl mørke Granskove mod en rødmende Solnedgangshimmel, der højt oppe allerede fortonede sig i Vinternattens dybe Blaa. Hvor havde det Landskab gjort Indtryk paa Drengen, da han fik indlemmet det i sit Dukke- theaters Materiel en Juleferie i Helsingør, for mange Aar siden, da han var en lille Bybeboer, som anede, at ogsaa om Vinteren var der værd at leve ude i den Natur, der ellers kun stod ham aaben ved Sommer- tid. Bagtæppet havde fulgt ham til Sorø, og i hans Elevskab havde det en Tid været stillet op og vakt underlige Følelser i hans Barnesind — et Minde om Hjem og Jul og lykkelige Timer og samtidig ved sin Poesi en Længsel efter at opleve den Lykke, der laa og ventede paa ham bag disse snedækkede Skove, under dette rødmende Vintersolskær. Nu var Billedet længst gemt hen — og nu var det med et blevet Virkelighed altsammen — her i Sorø, i Sønder- skoven, en Decemberrdags Aften, ind under Jul; lyslevende var det — ufattelig virkelig: selve den tillagte, staa-blå Skovsø, de mægtige, snedækte Graner, Bøge- kronernes Netværk, mørkt mod Solfaldsskæret — ja, selve dette rødmende Lys over Sneen var nu oplevet, netop saa vidunderlig som han havde drømt sig det, naar han fordem i lange Tider havde stirret paa dette elskede Billede, drømt og digtet sig ind i al den Herlighed, det rummede. Nu stod han midt i dets Virkelighed, der var vidunderligere, end nogen Drøm kunde blive — og det var næsten umuligt at rive sig løs, skønt han med et følte sine Fødder inderlig kolde af Sneen, der trængte gennem Støvler og Strømper, og først, da han var naact helt ind paa Banevejen og saa Lysene blinke frem oppe ved Akademiet og i Priorgades Huse, vaagnede han op af en Fortabelse i en Verden, der baade var og ikke var.

Nu var det ogsaa næsten mørkt, den korte Vinterdag forbi — og Julen et Døgn nærmere!

Men endnu, saa gammel han er, maa han hvert Aar henimod Jul have det gamle Bagtæppe frem — der er et Sommerlandskab paa den anden Side, der kunde være baade Flommen og Rundmosen, som han begge elskede højt, men det ser han aldrig videre paa. Han holder i det hele ikke at at skabe eller lave »Stemning« — men det er underligt med den Jul, man kan ikke magte den; bestandig stærkere melder den sig, blot bliver dens alvorsfulde Tale dybere, ogsaa i den Glæde, Adventsteksten bebuder: se, Natten er fremrykket, og Dagen er kommet nær....

H. G. Olrik.

SORØ

Klostret. Skolen. Akademiet gennem Tiderne. Skrevet af gamle Soranere. Udgivet af Soransk Samfund. II Bind. Tiden efter 1737. 1. Halvdel. J. Frimodts Forlag. København MCMXXVIII.

I sin monumentale ydre Skikkelse er denne næstsidste Halvdel af Sorø-Værket en smuk Publikation, der som de tidligere udkomne to Halvbind gør Forlaget — J. Frimodt — og Trykkeriet — J. Jørgensen & Co. (Ivar Jantzen) — megen Ære; naar sidste Halvdel om et Aarstid foreligger, vil Soransk Samfund som Udgiver kunne føle sig stolt med Hensyn til dette litterære Mindesmærkes Fremtræden i Rækken af anselige danske historisk-topografiske Skrifter. En ikke mindre behagelig Følelse af, at de rette Folk har haft Ledelsen af selve det boglige Indhold, vil være det første Indtryk som den faar, der giver sig i Lag med dette nye Bind. At Forfatterens Antal er det næstlaveste, der kan tænkes, forringer ikke Indtrykket; faglig set kunde Hvervet at skrive om de soranske Skove og Søer da heller ikke være lagt i en bedre Haand end Professor *Adolf Oppermanns*, medens Professor *Will. Norvin* i sin Fremstilling af det 18. Aarhundredes Akademi i Sorø fortsætter de bedste Traditioner fra Værkets 1. Bind.

Om begge disse anselige Afhandlinger gælder, at de hver for sig er de første samlede Fremstillinger af de Emner, de behandler. Det vil atter sige, at begge Forfattere har maattet gøre meget omfattende Arkiv- og Kildestudier, inden de kunde skride til Stoffets Behandling, og vi staar derfor, som i Sorø-Værkets 1. Bind, med et Kildeskift i Haanden, der har en Betydning, som rækker langt ud over den for et Skrift om Sorø givne Ramme. At man paa det forsthoriske Omraade ikke med Sikkerhed kan gaa synderlig langt tilbage i Tiden er for Sorøs Vedkommende en Skæbne, der deles med det øvrige Danmark, men saa snart man her har fast Grund at bygge paa, er Fremstillingen til Gengæld rig paa Enkeltheder og samler sig hurtigt til anskuelige Billeder af en organisk Udvikling. For Professor *Oppermann*, der paa selve Stedet, hvor de til Sorø i Middelalderen overførte Munke har haft deres Moderkloster, har studeret disse Egenes Skovs historie, har det været muligt at paapege Detailler, som synes at godtgøre en Kontinuitet i Sorø-Egnens tidligste Skovdrift med den, der har været i Brug i Egnen om Citeaux; iøvrigt mærker man overalt ved Læsningen af hans Afhandling, hvorledes han, der fra Dreng har bevæget sig i Sorøs Skove og har bevaret sine Indtryk fra Stedet usvækkede, paa det Stof, som her har været Genstand for hans Forskning, har kunnet prøve og anvende Summen af den enestaaende Viden og de rige lagttagelser, der gennem et helt Livs Virksomhed i dansk Forstvæsens Tjeneste er blevet hans Eje. Men ved Siden af denne ypperlige videnskabelige Behandling af det Stof, som frembød sig, mærker man ikke mindre den gamle Soraners Kærlighed til selve Stedet og dets Historie og Ønsker om dets gode Udvikling i Fremtiden. Gælder det om noget Afsnit i denne Bog, at Principet: »skrevet af gamle Soranere« har vist sig rigtig, da er det ikke mindst paa det Omraade, her er Tale om. Professor *Oppermanns* Skrifter har altid været præget af en personlig man kunde vist sige: lyrisk Undertone, støttet af en alsidig Belæsthed paa andre Felter end hans Fags, og derfor har ogsaa en Ikke-Forstmand med Glæde og Udbytte kunnet følge ham. Her gælder dette den særlig soransk indstillede Læser. Hvem anden end en gammel Soraner vilde kunne have indledet sin Afhandling ud fra det Syn, som »en ny Dreng« vil anlægge paa de nye Omgivelser i hans fremtidige Opholdssted? hvem anden vilde have kunnet gengive *Peten Lorentzens* kostelige Program for en Studieuflugt til den af Nonnen hærgede Bromme Granplantage? hvem vilde have kunnet gøre Fremstillingen af det soranske Liv paa og i Søerne — Drengenes og Mallens — saa frisk og saa kyndig, og hvem, uden en Soraner og med hans Myndighed, vilde have grebet Lejligheden til i Indledningen til Afsnittet om disse Søer at slaa til Lyd for en radikal Kur mod »Landkamrene«s Solløshed — saaledes som Professor *Oppermann* har gjort det? Sympatisk er hans Omtale af en Række af de Mænd, der har haft med det Sorø Forstvæsen at gøre, og savner man i det hele noget i denne omfattende Monografi, saa er det vistnok kun noget i Retning af en Smule Statistik over, hvormange af Skolens Sønner der i Aarens Løb ved Ophold i denne skønne Skovegn har valgt for Resten af deres Liv at tjene i Forstmandenes Rækker. En Stigning i deres Antal vil ventelig være paaviselig, efter at Professor *Oppermanns* Afhandling er blevet Læsning for vore unge Efterkommere dernede.

Om det af Professor *Norvin* behandlede Afsnit gælder, at det for en Historiker har den Fordel at være et afsluttet Hele, og ihvorvel de stedlige Arkivers Brand i 1813 er et uerstatteligt Tab for Detailundersøgelserne, saa rummer Centraladministrationens Arkiver dog et saa omfattende Materiale, at det har været muligt i videste Udstrækning at kunne

opbygge Fremstillingen paa sikker Grund. Der vil derfor næppe kunne rettes væsentlige Indvendinger mod Udredningen af dette Tidsrums Historie, som hos Læseren efterlader et blivende Indtryk af en Periode, der i næsten alle Henseender hører til de uheldigste for Sorø. Hvad hjælper det, at nogle faa fremragende Mænd en Tid har været knyttede som Lærere til Akademiet og dermed prydet dets Saga med smukke Navne, naar der i Grunden slet ikke kan peges paa noget Resultat af deres Virken? Der kan her spørges, som i Beretningen om de ti spedalske, om der dog ikke blev flere helbredet end den ene, som vendte tilbage med Tak — thi af deres Kreds, for hvem Akademiet blev oprettet og alle Anstrengelserne gjort, er der knapt to eller tre, hvis Navne er indskrevet i Danmarks Historie, saaledes at de lever og man henved 200 Aar efter med Stolthed kan pege derpaa og sige: se, *han* var Soraner! Der blev maaske dygtige Embedsmænd af en Del af de unge Akademister, men hvem har, bortset fra *Reventlowerne*, efterladt sig noget Navn? I Videnskab, Litteratur, Kunst — slet ingen! og kun een, een eneste, vendte som den ene spedalske tilbage og gav det Sted Æren, hvem den tilkom: *Johan Bülow* til Sanderumgaard. At udrede Aarsagerne til dette triste Resultat har været Professor *Norvins* Opgave, og det er gjort særdeles grundigt. Men her efter vil det være en Haan overfor *Holbergs* Minde at knytte hans Navn, som det saa ofte er sket, til Sorø og det 18. Aarhundredes Akademi. Har Ukyndighed og Sentimentalitet i en lang Aarrække givet *Holberg* Æren for alt, hvad der har Navn af Sorø, saa maa Eftertiden forskaane ham for en saadan Tort.

Pladsen her tillader desværre ikke at gøre Rede for Professor *Norvins* interessante Udredelse af Stiftelsens Organisation, Virksomhed og hastige Opløsning — men man tør vel gaa ud fra, at den med den allerstørste Interesse vil blive læst, ikke mindst af alle Soranere. Nævnes maa dog, fordi der ogsaa her har hersket den beklageligste Uvidenhed, hans udførlige Redegørelse for det Sorø Gods' Bestyrelse i Professorens Tid: efter at den foreløbig sidste Overhofmester var fratraadt. Trods alle Vanskeligheder og uundgaelige Fejl i en Periode, hvor de landøkonomiske Forhold i den Grad var i Smeltediglen, blev der dog af dem, i hvis Hænder Styrelsen var lagt, administreret saa godt som det nu engang var muligt, og da Aarhundredet randt ud, var ogsaa baade Bunden paa Elendigheden naaet og alt beredt saaledes, at den ny Tid kunde drage Nytte af det vel udførte haarde Arbejde. Mulig vil en og anden finde, at hvor Talen f. Eks. er om Centraladministrationens Forsyndelser mod det lokale Styre i Sorø og dens og Universitetets Enighed om at lægge Stiftelsen som Højskole alle mulige Hindringer i Vejen — at der maa ogsaa den anden Part engang høres og have sin Forsvarer. Set med soranske Øjne synes der jo ganske vist ikke at foreligge synderligt, som kan stille Tingene i deres Virkelighed anderledes op. Men man vægrer sig uvilkaarligt ved at tro, at Forstaelsen og Sympatien i København virkelig har været saa ufattelig misvendt. Interessant vilde en Undersøgelse være af, om der ikke her dybest set — bevidst eller ubevidst — er Tale om den nye borgerlige Tids Reaktion mod den adelige soranske Rede. Den paaviselige Animositet er i hvert Fald ældre end den af Forf. sigtede Salonradikalisme, der som Efterdønning af den franske Revolution gav sig til Kende henimod Aarhundredets Slutning.

Man maa vide Professor *Norvin* oprigtig Tak for hans Arbejde. Det er udført med stor Interesse for Sagen og med en Kyndighed, der ikke vil findes større udenfor den soranske Kreds. Naar den Opgave snart vil være løst, som man i sin Tid — paa hans Initiativ — satte sig: at skabe en sam-

let Fremstilling af »Sorøs omskiftelsesrige Skæbne fra Klostersertiden til vore Dage«, har han ved sin egen Virksomhed ydet en meget betydelig Indsats for Planens Realisation.
hgo.

DE 200 RASKE GAMLE SORANERES STIPENDIUM

Ansøgninger om dette Stipendium, der kan tildeles Studenter fra Sorø i de to første Studieaar, kan, ledsaget af de ved Ansøgning om Universitetsstipendier sædvanlige Oplysninger, indsendes til medunderskrevne Stabslæge *Gordon Norrie*, St. Kongensgade 92³, K. inden 15. Januar 1929.

Th. Hilarius Kalko. C. V. Schou. H. Raaschou-Nielsen. Gordon Norrie.

SORANSKE PENNE

Johs. Pedersen: Islams Kultur. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag 1928.

Med en Lærdom, der virker saa omfattende, at hans Bog vel kan lægges til Grund for Universitetsforelæsninger over dens Emne, gennemgaar Professor *Johannes Pedersen* i dette massive Bind, hvad der vides og i en ogsaa for ikke-studerende tilgængelig Form kan meddeles om Islams Tilbliven og Udvikling som Kulturfaktor. Saa rig paa Enkeltheder er Fremstillingen, at den nærmer sig til at blive en Haandbog; men her møder man rigtignok den alvorlige Mangel af Registre over Personer og Realia — for slet ikke at tale om Kildeangivelser. Kun ved at blade Bogen igennem og studere Klummetitlerne har man Udsigt til at finde den Enkelthed, man søger; til Gengæld er dens halvtrediehundrede Sider forsynede med et ganske fortræffeligt Billedstof, der i Forening med dens Forf.s Evne til at faa det uhyre Stof afpasset i tilgængelig Form gør, at Bogen udfylder et Savn i dansk Litteratur paa dens særlige Felt — man ser det bedst ved at gennemlæse dens egen Litteraturfortegnelse. Formentlig er det forlagstekniske Grunde der har medvirket til, at Noteapparat og Registre mangler — det er særlig beklageligt her, hvor Emnets Fremmedartethed gør, at den læge Læser gerne skulde have alle de Hjælpemidler der var mulige for at faa fuld Nytte af dette smukke og fremragende Værk.

Carl Bagger: Udvalgte Skrifter. Udgivet af Carl Schlichtkrull. Holbergselskabet af 25. September. København 1928.

Lige til Jul naar dette Bind af »Danmarks Nationallitteratur« frem og anbefaler sig dermed blandt Bogmarkedets virkelig gode Sager, baade hvad Stoffets Lødhed og Udstyrelsen angaar, som Julegave til den, hvis litterære Sans søger ud over Dekobra, Palle Rosenkrantz og Svend Fleuron.

Mærkværdigt er det, hvor frisk *Carl Bagger*s Produktion holder sig, og hvor det af den, der duer, bestandig er i Publikums Yndest. Atter og atter kan *Min Broders Levned* udgives — *Carl Bagger* er jo længst »frigivet« — og i Generation efter Generation finder hans Lyrik Venner. Digte som f. Eks. *Et Sendebrev*: Det som sig lønlige rører — *Sommeren*: Nu er der grønt og smukt paa Landet — og *Foraret*: Imod Sydvest paa Sjællands friske Strande — er og bliver uforglemmelige for dem, der

engang med aaben Sans har indsuget disse Vers' særlige Skønhed. Hemmeligheden maa ligge i, at der i noget af det lidet, Carl Bagger har skrevet, er nedlagt en saadan Sum af Lykke og Lidelse, at det endnu et hundrede Aar efter udstraales med en Kraft, som det forunderlige Stof Radium, hvis Styrke bestandig bestaar, trods alle de Bølger, det udsender. Enhver, der er modtagelig for Lyrik, kan gøre Forsøget — det slaar ikke fejl.

At udgive og indlede Carl Baggers Digtning er først og fremmest et Spørgsmaal om Sympati, om personlig Indstilling paa en Forstaaelse af denne yderst personlige Digtning; dernæst om Lyst og Taalmodighed til at gaa i Detailler med den Kommentering, som den ydre Forstaaelse af Carl Baggers Produktion kræver. Udgiveren af dette Bind Udvalgte Skrifter har haft Betingelser derfor, og særlig i det første Punkt lader han intet tilbage at ønske; Indledningen er skrevet med Sympati og virkelig Forstaaelse af Digteren. Hvad Kommenteringen angaar kunde den vist vanskelig af Pladshensyn gøres mere fyldig i den foreliggende Udgave, og hvor der ikke allerede forelaa Kommentarer, har Udgiveren givet meget gode Oplysninger, saaledes særlig til Cid-Fragmenterne. Men Adjunkt Schlichtkrull synes hovedsagelig at have holdt sig til trykte Kilder, og med Arbejder som *Min Broders Levned* og *Erindringer fra et Ungkarleliv i Kjøbenhavn* kommer man ikke igennem uden at gaa i Gang med de besværlige Arkivstudier. Baade Carl Bagger og H. C. Andersen skal forklares ved Hjælp af Stof i Rigs- og Landsarkiverne, og her er nok at gøre for en rask Mand. Fornøjelig er Udgiverens, paa Skovrider O. A. Arendrups Oplysninger støttede Meddelelser om Sceneriet for IX. Kapitel i *Min Broders Levned*, men nu skulde man rigtig nok gerne have at vide, hvor Carl Bagger har sin Viden fra om Stendalgaard-Egnens Alleer og Kæmpehøje! er det fra Breve, eller skulde han selv have været der paa Besøg? det første er vel det rimeligste. Ikke alle Udgiverens Noter er uangribelige; »Hamburgerberg« er ganske rigtig ingen københavnsk Lokalitet men den »Dyrehavsbakke« mellem Hamburg og Altona, nu St. Pauli-Kvarteret, som Carl Bagger besøgte paa sin Udflugt til Altona i Sommerferien 1827; Udtrykket »Deres Velædelhed« er nok ingen Titel, men en Tiltaleform, i Breve bl. a., der er uhyre almindelig i 1. Fjerdedel af forrige Aarhundrede; det gamle Vers: Vel født o. s. v. er som af G. L. Wad paavist med Urette tillagt Ambrosius Stub (»Fra Fyens Fortid«, 3. B. 1920, S. 204 ff.). Derimod har Udgiveren naturligvis ikke Ansvar for den henrivende Trykfejl S. 279 i Noten ad S. 105, hvor i det vergilske Citat *nantes* er blevet til *nates* — den vilde vist have moret Carl Bagger umaadeligt!

Og os andre glæder det, at vor omstridte Skolefælle paany har faaet rejst et saa smukt monumentum ære perennius.

hgo.

GAMLE SORANERE

Ved allerhøjeste Rescript af 21. November er afskediget Oberst af Artilleriet *Emmanuel Holten*, R. af Dbg. og Dbmd., benaadet med Kommandørkorset af 2. Grad af Dannebrogordenen.

Højesteretssagfører *H. H. Bruun* er fra 2. November d. A. til 1. November 1929 konstitueret som Medhjælper for Statsadvokaten ved Østre Landsret.

Stud. mag. *Gunnar Seidenfaden* — Student fra 1926 — har iaar opnaaet et Accessit for sin Besvarelse af en af Universitetets Prisopgaver.

Maleren *Johan Rohdes* ypperlige Maleri af Sorø Torv gengives her med Kunstnerens venlige Tilladelse — det er malet omkring Midten af 90'erne i forrige Aarhundrede. »Det var en herlig hvid Vinter, jeg boede en Tid i Sorø,« skriver han, »i et lille Hotel paa Torvet, og fra et Vindue i Gjæstestuen ligeoverfor Frederik VII's Statue malte jeg Billedet, der gengiver Torvet nøjagtigt som det da var.« Motivet er iøvrigt gentaget med en Bondeslæde i Stedet for Diligencen; vi gamle Soranere foretrækker dog vist afgjort Diligencen, som vi utallige Gange har set den paa Vej fra Næstved med Endestation i Søgade.

Sorøbilleder.

Soraner-Bladets Ekspedition havde forleden Dag Besøg af en yngre Soraner, stud. theol. *Hans E. Sand*, der viste os nogle Billeder, han selv havde taget i Sorø.

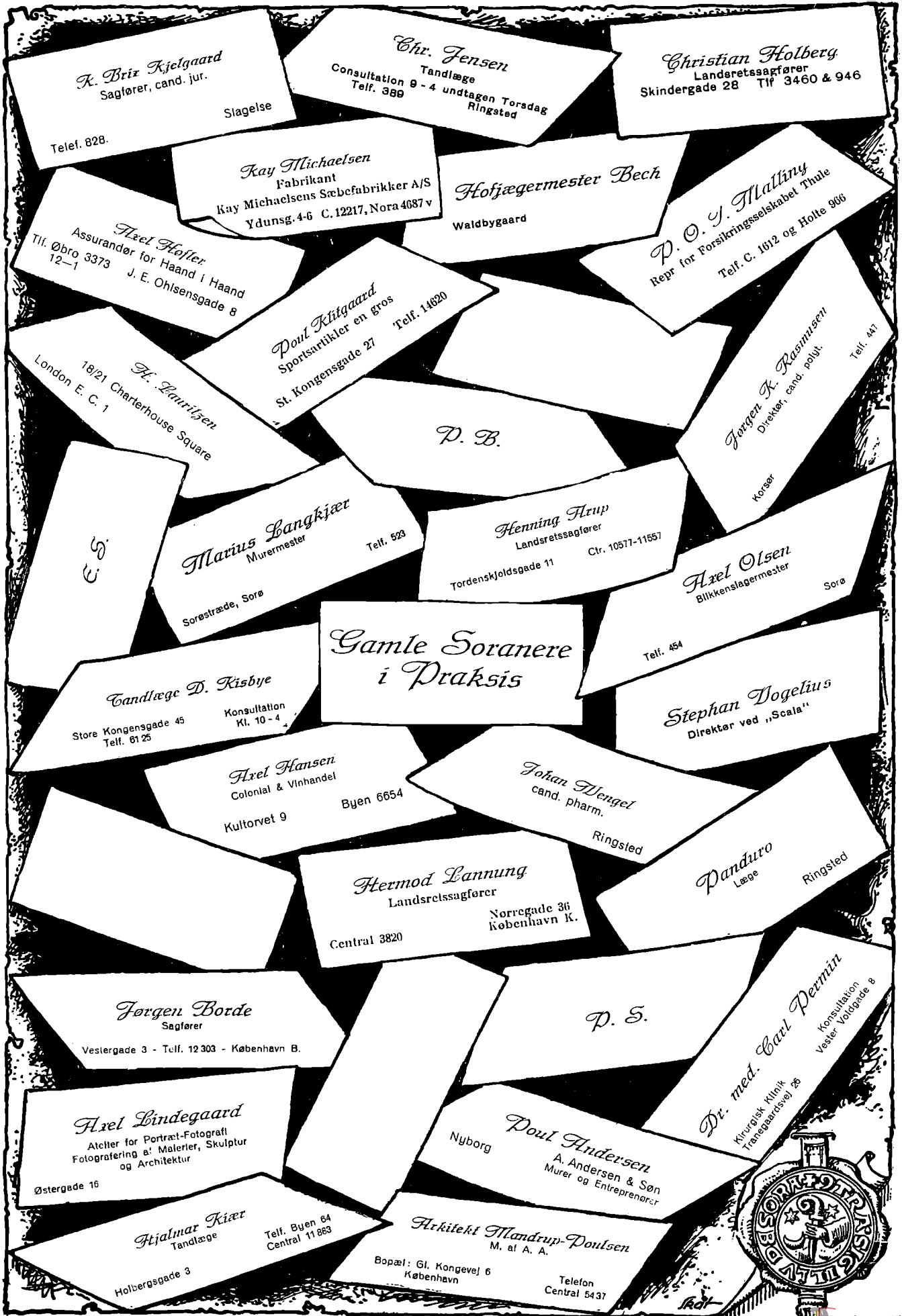

Sand har med en sikker Haand udfundet de mest karakteristiske Sorø-Motiver, og Resultatet er blevet en hel Serie fortræffelige Amatørbilleder.

Idet vi henviser til omstaaende Annonce, kan vi anbefale »gamle Soranere« at stifte nærmere Bekendtskab med disse Billeder, der kan erhverves for en meget billig Pris.

TIL NYE KØBERE AF BOGEN OM SORØ

Vi er anmodet om at gøre opmærksom paa, at de Medlemmer af Soransk Samfund, der nu vil anskaffe Sorø-Værkets 2. Bind, og ikke i sin Tid har faaet 1. Bind, vil kunne købe dette til den Medlemmer af Soransk Samfund indrømmede Favørpris — 10 Kr. pr. Halvbind (Bogladepriis 15 Kr.) — naar de giver Bestillingssedlen paa 2. Binds 1. Halvbind en Paategning herom og indsender Sedlen til deres Boghandler inden Udgangen af December d. A.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Malliny
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 906

Axel Høffer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

Jørgen K. Rasmussen
Direktor, cand. polit.
Telf. 441
Korsør

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

P. B.

Marius Langkjær
Murermester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10571-11557

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Sorø
Telf. 454

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius
Direktor ved „Scala“

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Johan Wengel
cand. pharm.
Ringsted

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

Førgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldegade 8

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Arkitektur
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Telf. Byen 64
Central 11 883
Holbergsgade 3

Arkitekt Møndrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 6
København
Telefon
Central 5437

SORANER-BLADET

FJORTENDE AARGANG

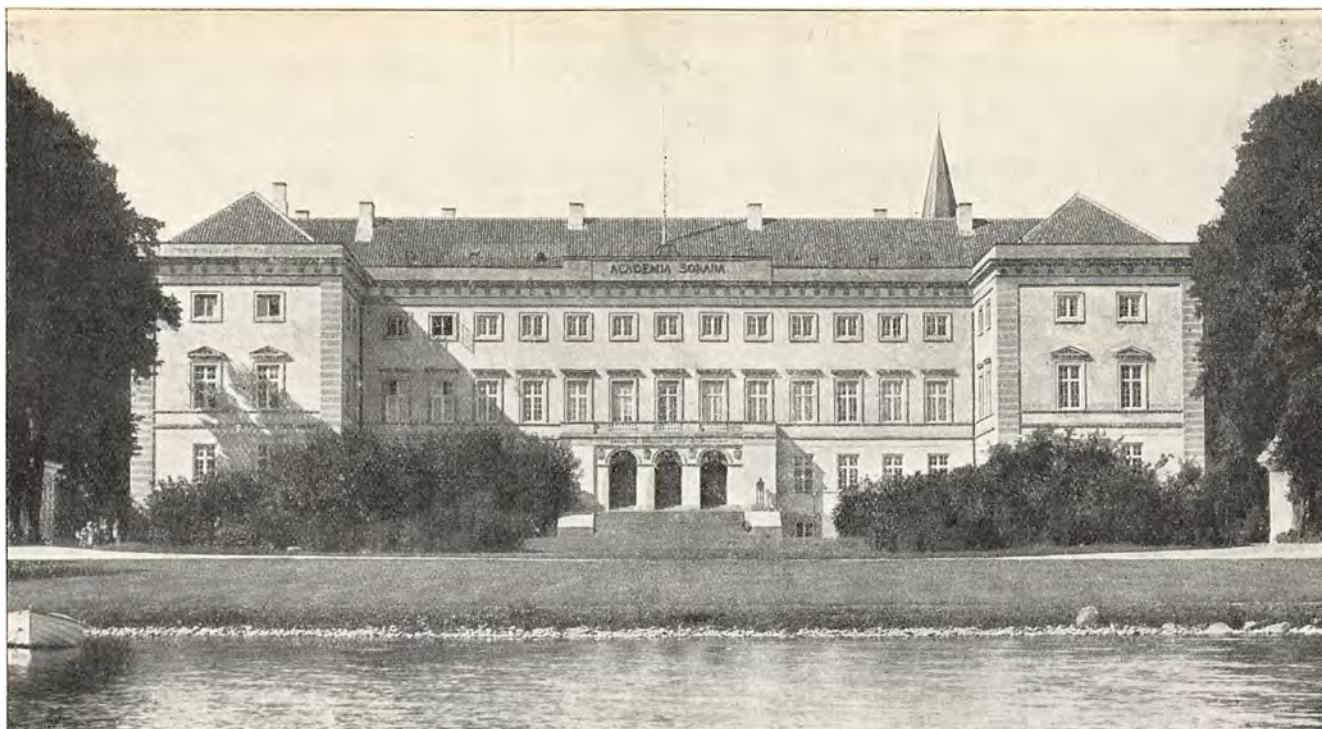
NORDLUNDES BOGTRYKKERI

KØBENHAVN 1929

INDHOLD

	Side		Side
STØRRE ARTIKLER, DIGTE		<i>Hofmester og Professor, eller hvorledes det gik, naar man var vittig i 1638.</i> Med 2 Portrætter	41, jfr. 51
<i>Ved Soransk Samfunds Immatrikulation af Dimittenderne 1929</i> [2 Sange]	96	<i>Et Par Kunstlærere.</i> Med 3 Billeder	I, 51, II, 67
BANG, EMIL, cand. pharm.:		<i>Soranske Æresdoktores.</i> Med 2 Portrætter	58
<i>Gymnastik- og Badetjeminder fra 90'erne</i>	49	<i>Sommerferie i Sorø.</i> Med 1 Portræt	60
CARLSEN, OLAF, Realskolelærer, cand. phil.:		<i>Et kongeligt Besøg i Sorø 1831</i>	74
<i>Fra H. F. J. Estrups sidste Direktortid</i>	17, 30	<i>H. C. Andersen og Sorø.</i> Med 1 Billede	85
GALSTER, KJELD, Lektor, Dr. phil.:		<i>Nogle Minder om A. Chr. Wøndelboe.</i> Med 2 Billeder	101
<i>Da Hauchs Lektorat i Sorø var truet</i>	9	PALSLEV, V. L. C., Kaptajn:	
GRANDJEAN, LOUIS E., Kontorchef:		<i>Kricket sport i Sorø i 70'erne</i>	57
<i>Klostersidse fortæller.</i> Cotillons-Prolog	23	PETER SORANUS:	
<i>Tale til Russerne ved Soransk Samfunds Aarsfest</i>		»Barber Sibberns Kat.« Et Apropos	12
<i>Lørdag den 2. November 1929</i>	91	SCHJÆRFF, POUL, Adjunkt, cand. mag.:	
KNOX, JOHN, Dommer:		<i>Hostrup og Ingemann</i>	100
<i>En Sorø Søndag med »Drengen«</i>	83	WAMBERG, N. J., Sognepræst:	
LIND, AAGE, cand. juris:		<i>Skolekomedie i Sorø 1891.</i> Med 1 Billede	4
<i>I Øst, i Vest, i Syd og i Nord</i> — Sang ved Soransk Samfunds Rusgilde 2. November 1929	99	NEKROLOGER	
LORENZEN, FRITZ, Skovrider:		Dødsfald blandt Soranere: Lektor <i>A. V. Øllgaard</i> — <i>Jacob Fr. Scavenius</i> — Pastor emer. <i>Vilhelm Greger-</i>	
<i>Kulsvidning i Sorø Skove.</i> Med 2 Billeder	73	<i>sen.</i> Af hgo	5
MATTHIESSEN, F., Lektor:		In memoriam <i>Harald Axel Hilarius-Kalkau.</i> Med 1 Portræt	66
<i>Punsch eller Chokolade</i>	22	<i>Victor Parbst.</i> * 21. 5. 1855. † 8. 9. 1929. Med 1 Portræt	79
NORRIE, GORDON, Stabslæge, Dr. med.:		Tre Dødsfald: Fabrikant, Dr. techn. <i>Henrik Johan Krebs</i>	
<i>Nogle Musikminder fra gamle Dage</i>	65	Forvalter <i>Jens Mørch Theilmann</i> — Brygger <i>Carl Heise</i>	86
OLRIK, H. G., Kontorchef:		FORENINGSANLIGGENDER	
<i>Det første Dødsfald blandt Eleverne fra 1822.</i> Casper Wilhelm Rousing	1, 11	Soranersammenkomster	6
<i>Hjortenæshuset efter Snefald.</i> En Billedtekst	13	Soransk Samfund	7, 24
<i>Dr. med. h. c. Gordon Norrie.</i> Med 1 Portræt	29	Soransk Svingom Soirée	15
<i>Om Kongebal i gamle Dage.</i> Med 2 Billeder	36	Soransk Samfunds »Kongebal«. Af Dansehesten	25
<i>Hendes Skaal.</i> Sang ved Soransk Samfunds Kongebal den 9. Marts 1929	38	Regnskaber	26—27
		Møder og Sammenkomster	39
		Soransk Samfunds 60. ordinære Generalforsamling	44
		Engageringskontoret	55

	Side		Side
Soraner-Aftnerne. Af Komiteen	80	Fra Tidsskrifterne	62
Soransk Samfunds Aarsfest	81	Sommer-Stemning. Sorø Sø. Med 1 Billede. Af S. L.	62
Soransk Samfunds Fest. Af Auscultans	96	Ud fra Klosterporten. Af —sen.	63
De 200 raske gamle Soraneres Stipendium	97	Et Søndagsmøde. Af Merimax	69
Soransk Samfunds Emblemer	97	Nyt Soranerinitiativ	70
MINDRE MEDDELELSER			
Skolekomedie i Sorø 1928. Med 1 Billede. Af M. C.	5	Frøken Pauline Hjort 1825—4. Oktober—1929. Med 1 Portræt	76
Ved Aarsskiftet. En Samling Knallert-Deviser. Af —fisto	7	»Fjenneslev«	77
»Paul Hennings' Mindelegat«	21	Et Mindesmærke for Erik Schou	79
»Barber Sibberns Kat«	25	Cricketkamp i Sorø	80
Pastor emer. Z. V. A. Redøhl 1849—21. Maj—1929. Med 1 Portræt	35	Lektor Gad fratræder	80
Nye Raderinger af Stubbe Teglbjærg	37	I Oktoberskumringen. Af Merimax	87
Brevkasse	38, 71, 97	»Bør Traditionerne paa Sorø Skole bevarer?« Af Louis E. Grandjean	88
Anno 1857. En Billedtekst. Med 1 Billede. Af Louis E. Grandjean	43	En Soraners fyrstelige Gave i videnskabeligt Øjemed. Med 1 Portræt	95
Holberg-Litteratur	44	Ny Adjunkt i Sorø	96
Mallen i Sorø Sø. Af M. Mackeprang	50	Mindestenen paa Professor Erik Schous Grav	96
80 Aar. [Fhv. Skovrider O. E. Sparre Ulrich]. Med 1 Portræt	53	Sorø Skoles Traditioner. Af Auscultans	104
Paa begge Sider Klosterporten. Af parva vox	55	Kongebal i Sorø. Af Ex-Baljon	105
		Soranske Penne	24, 37, 45, 54, 61, 70, 78, 89, 93, 104
		Gamle Soranere	7, 15, 25, 39, 45, 55, 62, 71, 81, 89, 97, 105

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 1

Januar 1929

DET FØRSTE DØDSFALD BLANDT ELEVERNE FRA 1822

CASPAR WILHELM ROUSING

Ved H. G. Olrik.

Et Dødsfald blandt en Kostskoles Elever føles altid, baade af Kammerater og Lærere, som noget særlig alvorstfuldt og vemodigt og glemmes sents; det vil vist alle kunne bekræfte, der selv i deres Skoletid har oplevet det. En Dag er der en af Kammeraterne, hvis Plads er tom; vi hører, han er alvorlig syg, trøster os med, at han jo nok kommer sig — saa kommer Budskabet, at han er gaaet bort, gledet helt ud af vor lille Kreds, skal aldrig mere færdes blandt os! dér var hans Bænk i Klassen, hans Stol paa Kammeret, hans Skab med alle hans Sager — selv kommer han ikke mere til at bruge dem, Bøgerne, Uniformen, alt det der prægede ham, mens han delte Kaar med os og nu?

Om den, der indledede Rækken af de iøvrigt ikke mange Elever, der, fjernt fra Hjemmet er døde i Sorø, siden Skolen i Oktober 1822 genaabnedes, om den 11-aarige *Caspar Wilhelm Rousing*, er der før skrevet af dem, der særlig har syslet med Skolens ældre Historie, men hvergang i Forbindelse med et andet Emne.¹⁾ Der er dog noget saa vemodstfuldt over dette tidlige Dødsfald af Hjemvé, det, der allerede i 1872 fik *Soph. Schandorph* til at medtage et af den begavede Drengs Digte i den første Samling af soranske

Sange,²⁾ at der vel kan være Anledning til her at omtale denne Begivenhed som gjorde saa stærkt et Indtryk paa dem, der oplevede den, og meddele dels Skolens egne Notater om Drengen, dels de naive og rørende Breve fra de stakkels Forældre, som umuligt kunde komme til deres Søns Dødsleje og Begravelse, og endelig nogle Oplysninger om den Maade, hvorpaa man for 100 Aar siden ordnede de ydre Forhold ved en saadan Lejlighed. Tilsammen giver disse Aktstykker et Kulturbillede, der har sin egen Værdi udover den særlig soranske.

I.

Caspar Wilhelm Rousing var født d. 17. April 1812 i Stubbekjøbing. Hans Moder var en aandfuld og begavet Dame, *Johanne Christine Munthe af Morgenstjerne*, født 1778 som Datter af en gammel Soraner, Stiftamtmand, Kammerherre C. V. v. Munthe af Morgenstjerne og Hustru født v. Flindt; i 1881 havde hun, hvad der sikkert dengang var en afgjort Mesalliance, ægtet den borgerlig fødte exam. juris *Peder Rousing*, der var to Aar yngre, og som i 1810 var blevet Byfoged og Byskriver i Stubbekjøbing; han var iøvrigt Landvæsenskommissær og fik en Kammerrads beskedne Rang. Foruden Sønnen, deres førstefødte, hav-

¹⁾ *F. Matthiessen*: En rask lille Soraner (Niels Rosenkrantz Holstein), Sor. Bl. 8. Aarg. S. 25 f.; *Olaf Carlsen*: Slægten von Munthe af Morgenstjerne og Sorø, Sor. Bl. 11. Aarg., S. 43 f.

²⁾ Udvalg af soranske Digte og Sange, 1872, S. 75.

de Ægtefællerne fem Døtre, hvad der ikke havde forbedret de trange Kaar, som næsten var uadskillelig forbundet med en lille Embedsmands Skæbne i 1. Fjerdedel af det 19. Aarhundrede. Olaf Carlsen har i den ovenfor nævnte Afhandling om Moderens Slægt og dens Tilknytning til Sorø gjort Rede for de Forhaabninger, hvormed Drengen, der kunde regne sig i Slægt med Holberg, blev sendt til Sorø, hvor han straks, takket være gamle Ove Mallings Indflydelse, opnaaede en Gratistplads — en økonomisk Velgering mod Forældrene, hvis Kaar i 1823 af Akademiets Godsforvalter Povelsen betegnedes som elendige — men det var med Bekymring, at Moderen sendte sin eneste Søn fra sig, maaske en Forudseelse om, at hans tidligt udviklede og sensitive Sind ikke vilde kunne taale denne Belastningsprøve. Efter hans Død var den sindige Adjunkt *Daugaard* ogsaa klar over den lille Rousings Uegnethed til en saadan Omflytning, og det Par Verslinier, hvormed *Ingemann* karakteriserede Drengen i en Efterskrift til det af *Schandorph* meddelte Barnedigt,³⁾ udtrykker den samme Opfattelse. Men ellers synes man ikke i hans korte Sorøtid særlig at have været opmærksom paa det melankolske, hjemvæsprægede i den lille Falstrings Sjæleliv, og hans digteriske Evne har ikke netop gaaet i Retning af det alvorsfulde.

Allerede den 16. Oktober 1822 — 14 Dage efter Skolens Begyndelse — hedder det i Inspektionsprotokollen, ført af *Daugaard*: »Nogle af Eleverne paa Værelse No. 1 irettesatte og formanede i Anledning af en blandt dem ført uren Samtale. *Schjødte* nævnedes af Flere som den, der havde begyndt samme. Et usømmeligt Brev fra Eleven *Rousing* til Eleve *Bagger* ledte mig til Opdagelsen heraf . . .«, og den 26. s. M. noterer Adjunkt *Kaalund*: »*Bierfreund* og *Schjødte* ere altid uregjerlige og Værelsets Dux *Rousing* synes at ville følge deres uværdige Exempel«. I næste Maaaned, d. 14. Novbr., skriver *Wilster*: »*Rousing* udeblev fra Lovsangen, foregivende, at han ikke kunde finde en Støvle. I det Hele er han langsom i sin Paaklædning, hvortil maaske bidrager en formedelst ubehagelig Indkvartering nødvendig skarp Kæmning« — Hovedlus var dog en almindelig Lidelse hos Eleverne i Skolens første Tid og medførte et betydeligt Ekstraarbejde for Tjeneren, der besørgede Kæmningen — men, skriver *Daugaard*, under 18. s. Md.: »*Rousing* synes nu at være bleven sine Logerende quit. Lars [Tjeneren] tilkommer for største Delen Rocs herfor.« Allerede den 10. December kan det ses, at Drengen ikke har haft det godt. »*Buchwald* og *Schjødte* befundne i alvorligt Slagsmaal, som befandtes at være fremkommet derved, at B. vilde tage *Rousing* i Forsvar imod adskillige af de andres Drillierier« (Lütken), og den 20. s. M. bemærker *Wilster*: »*Rousing* irettesat for en af ham forfattet og blandt de andre Elever udbredt uanstændig Vise om *Niels R. Holsteins* Urenlighed.«

Hjemvæ, Lus i Haaret, Drilleri af Kammeraterne, Irettesættelser Gang paa Gang af Lærerne — i Sandhed en haard Prøve for en overfølsom 11-Aars Drengs sjælelige Styrke! og dertil kom saa, at Skolen satte ham fra den beskedne Tillidspost, han havde faaet tildelt, thi ved Omflytning af Eleverne paa Kamrene d.

29. Jan. 1823 ses *Rousing* at være kasseret som Kammerduks. Dagen efter befinder *Buchwald* og *Rousing* sig saa ilde, at de maa holde Sengen; den følgende Dag flyttes de to Patienter ned paa Forsamlingssalen, og Lovsangen maa derfor holdes paa et af Læseværelserne; dette kunde naturligvis ikke blive ved, og den 2. Februar transporteres de paa Sygestuen: »Doctor *Wendelboe* havde selv den Omhyggelighed at følge Patienterne derhen i Directors Vogn,« skriver *Wilster*. Dagen efter skrantes *Bierfreund* og flere andre; men »*Rousing* er heftigt angreben af Nervefeber«; fra d. 4.—6. forøges Patienternes Antal; d. 7. klager den inspektionshavende over, at »det længe savnede Natskrin er endnu ikke arriveret, og Trangen føles stærkt i denne skrantende Tid«. To Dage efter døde *Rousing*, og *Daugaard* skriver hans Nekrolog i Inspektionsprotokollen:

»Eleven *Rousing*, som siden d. 3die havde ligget næsten ganske bevidstløs hen, døde denne Dags Morgen. Han nød i Forstcasserer *Hassenfeldts* Huus den omhyggeligste Røgt og Pleie, da *Madam Hassenfelt* næsten aldrig veeg fra hans Side. Doctor *Wendelboe* anvendte alt for at frelse ham, men forgjæves. Han var i sit ellefte Aar; men havde i mange Henseender naaet en Aands Modenhed, som langt overgik den Alder. Et Forsøg til en Nationalsang, en Psalmemet forsvundne Barndomsdage opvakte almindelig Forundring og lovede noget Stort af hans Fremtid. Elegien, som er skreven med megen Inderlighed og en saare vemodig Følelse, synes at bestyrke Hr. *Wendelboes* Formodning, at Sygdommen var den af Lægerne saakaldte Hjemvæ, som i Almindelighed medfører Døden. Men nærmest synes Sygdommen foranlediget ved den Afdødes Uforsigtighed, i det han, alle Advarsler uagtet, idelig klyngede sig til Kakkelovnen, ja endog ofte lænede Hovedet umiddelbart paa dens. Dette som, kontrasterende med den strænge Vinterkulde, maatte være dobbelt farligt, forbunden med et sygt Nervesystem, synes at være Aarsag nok til Sygdommen, thi af Ballet den 28de Jan. kunde den ikke være en Følge, da han ikke deltog i Dandsen. — I sit Væsen var den Afdøde forunderlig stille og i sig selv indesluttet, og syntes ogsaa i denne Henseende at være for tidlig hævet over den barnlige Alders Sysler. — Det fortjener endnu at anmærkes, at han var den eneste af Eleverne, som kunde regne sig i Slægt med *Academiets* Velgjører, *Baron Holberg*.«

I en Kostskole maa Glæde og Alvor blandes; den 10. Februar »celebreredes Fastelavnsmandag med muntre Lege, især med at slaa Potter itu og andet deslige i Medfør af gammel Skik og Brug« — den 14. »stededes *Rousings* Liig til Jorden; de største af Disciplene bare, alle de andre fulgte tilligemed samtlige Lærere; efter Jordpaakastelsen holdt Præsten en kort Tale — og Dagen blev, efter god dansk Skik, fejret med at spise og drikke i Sørgehuset, hvorom nærmere nedenfor under Regnskabet over Udgifterne ved Begravelsen.

Da Drengens Sygdoms Karakter og Farlighed var aabenbar, havde Direktor *Tauber* skrevet til hans Fader derom — og Dagen efter hans Død indløb Faders Svar; det er rørende i sin Hjælpeledshed:

³⁾ l. c. S. 76.

Gode Hr. Director *Tauber!*

Deres Breve har desværre stadfæstet den Frygt vi svævede i for vort kiære Barn — Tak ja inderlig Tak siger vi Dem for Deres Godhed for Drængen og fordi De underrettede os om hans Sygdom, thi at leve i saadan Uvished som vi — var en haardere Lidelse — end den Forfatning vi nu er i — uagtet vi veed at Drængen er meget syg.

Efter Deres hiærtelige Yttringer seer vi, De sørger faderligt for Drængen og den Følelse beder vi saa inderlig De ville bevare for ham om Gud under ham Livet.

Gode Hr. Director! und os fremdeles Underretning om hvorledes det gaar med Drengen, vi vil af Hiærtet takke Dem derfor.

Vi ere hengivne i Guds Villie og takker ham for den Glæde vi hidtil har nydt af den velsignede Dreng — og glade er vi at han nu i sin Sygdom kan nyde den Pleie og de Lægemidler — som maatte ansees gavnlige — saa Gud raader for Udfaldet.

Under den gode Gud det kiære Barn at leve — og naae sit Helbred igien, da bede vi gode Hr. Director — at han maatte skrive os til saasnart det kan tillades. Saalænge vi skal savne den Lykke beder vi saa inderlig De Selv eller ved en Anden godhedsfuld hver Post ville lade os vide det kiære Barns Befindende.

Min Kone beder Deres Frue venskabeligt hilset — og til Dem gode Hr. Director anbefaler vi vores kiære Barn. Stedse er jeg

Deres ærb. Tiener
Rousing.

Stubbekiøbing d. 10. Febr. 1823.

Der var nu ikke andet for Direktor at gøre end at meddele Forældrene det sørgelige Budskab — en i Sandhed ikke let Opgave; det er smukt at se, hvor de bedrøvede Forældre er taknemmelige for, hvad der — dog ganske selvfølgelig — er gjort for deres Barn, og de to Takkeskrivelser er karakteristiske for den jævnmødige, forknytte og fortrykte Fader og den i sin Sorg højt sværmende, digteriske Moder:

Stubbekiøbing, d. 20. Feb. 1823.

Gode Hr. Director *Tauber!*

Da den gode Gud vilde, at det haardeste Stød skulle ramme os — at vor eneste Søn skulle henkaldes, saa takker vi Dem saa inderlig at De har viist faderlig Omhu for ham i hans siste Dage, og at De paa saa øm og deeltagende Maade, har bibragt os det sørgelige Budskab; den højeste løne Dem derfor.

Alt den Hensoves Tøj beder jeg De gode Hr. Director ville bevare til Lejlighed gives for os at faae det hid. Gode Hr. Director! Deres i dyb Sorg og Veemod ærb. Tiener

Rousing.

Mit hedenfarne Barns anden Fader!

Ogsaa fra den forklarede Aands dybtnebbøjede Moder, vilde De ædle Mand! modtage det inderlige dybt bevægede Hiertes Tak — for den faderlige Forsorg de skiænkede vores saa højt elskede Barn i den korte Tid Forsynet betroede dem ham —! Han var vores Haab, vores Glæde —! Vi støvklædte kand ikke skue hans Herlighed, men vi haabe den er stor, thi reen som en Engel, med en til Gud opløftet Siel gik han til ham —! Engang, det tør vi haabe, skal vi samles med ham — og for Guds Trone bekiende at dette Livs

Pinagtighed var aldrig den Herlighed værd som skulde aabenbares for os! Denne store Tanke, De høje Pligter Jeg end har at opfylde som Moder til 5 smaae Pigebørn. Dette opretholder mine nedbøjede Kræfter. Kunde noget tillægges til vores store Smerte var det den omstændighed, at vi i den sidste Maaned af den forklarede Levetid ikke saae een Linie, skulde han ahnet sin Død, men skiuldt det for os, Der findes vel intet efter ham som vidner Derom? eenhver Linie skrevet af hans Haand haaber jeg De vil bevare for hans dybt nedbøjede Forældre.
Hanna Rousing.

Dette i Sandhed beskedne Ønske kunde Direktor *Tauber* imødekomme, og efter Samraad med Forvalter *Povelsen* og Korrespondance med Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler kunde han tillige lette den økonomiske Byrde, som det ellers vilde have været for Byfogden i *Stubbekiøbing* at skulle bære Udgifterne ved Sønnens Sygeleje og Begravelse — henved 100 Rdl. — mange Penge i 1827! Den 2. Marts kommunikerede Direktor ham Universitetsdirektionens Resolution herom af 22. Februar, medsendte en Afskrift af de Regler, der var givet Skolen for Begravelsesceremoniellet, og vedlagde de Breve og Sange, som var fundne blandt den døde Drengs Efterladenskaber.. At Direktor havde grebet rigtigt ind, bekræfter Faderens Takkebreve:

Stubbekiøbing, 17. Marts 1823.

Gode Hr. Director *Tauber.*

Hvor sørgeligt er det ikke, at vi dybtsørgende Forældre under saadanne Omstændigheder skal lære at kiende saadan en Mand som De — under hvilken vor Sl. *Wilhelm* naar det havde været den *Algodes Villie*, kunde have fuldendt sin Opdragelse.

Vi takker Dem saa inderlig for Alt hvad De har viist imod den Afdøde og bevirket for os. Saavidt vi kan dvæle ved noget Jordisk for den hedenfarne — er det os en Glæde paa den Maade han er stædet til Jorden; og De takkes for den Omsorg for at befrie os fra disse Omkostninger, der havde været sørgelige — ja endog for mig besværlige at udrede. —

Fortegnelsen paa disse lader jeg følge for om den ved Regnskabet skal bruges — hvis ikke kunde jeg ønske samme med hans Tøj — som jeg har bedet Forvalter *Poulsen* — om han ville besørge til *Kiøbenhavn*.

Min dybtsørgende Kone beder sin Hilsen meldet for Deres Frue — og vi begge anbefaler os i Hr. Directors Erindring.

Ærb.

Rousing.

Mange Aar efter, i 1838, da hendes Mand omsider var kørt helt fast og nedlagde det Embede, som han under svære Kaar havde stræbt efter at bestride i 28 Aar, udgav *Hanna Rousing* født *Morgenstierne* paa eget Forlag i *Nykjøbing* paa *Falster* en Samling »Poetiske Forsøg« med Titlen *Alvors Digte*. De indeholder et 5 Akts Drama og et længere episk Digt efter *Lafontaine*, men det, der giver disse Forsøg noget Værd, er et Digt: *Den Gjeldbundne*, som dybt maa bevæge den, der læser det og blot har et overfladisk Kendskab til hendes og hendes Husbonds tunge Lod og Lidelser gennem lange, svære Aar. Over-

for disse synes Tabet af Sønnen at være forsvundet — det er langt pinagtigere Prøvelser, der senere har kuet hans Forældre, og for dem blev Drengen sparet ved sin tidlige Død, der vel engang syntes Far og Mor at være det haardeste Slag, der kunde tænkes.

(Slattes).

SKOLEKOMEDIE I SORØ 1891

Medens alle Akademiets Elever 1885 og 1890 sikkert nøje husker de Aars Maskerader, hvori vi

Erik Bøgh: Jomfruen.

jo alle deltog, — hvem kan have glemt tykke Colberg, kostumeret som *Jähnigen*, eller Overlærer *Kjellerup*, iført alle sine Trofæer fra »Galathea-Rejsen«? — saa er det sikkert ikke alle, der husker Skolekomedierne saa grant.

Og dog kan jeg endnu — efter over 44 Aars Forløb — endnu se for mig, som var det i Forfjor: *Holger Ibsen* som Arv klø sig paa Armene, og *Knox* som *Jerominus* og *Christian Palm Winther* — nu Præst ved Marmorkirken — som *Magdelone*, og høre *Axel Moth* som *Jean de France* ved Holbergfesten 1884 sige ned mod Kong Christian IX og Prins Hans og Kultusminister *Jacob Scavenius* og Rektor magnificus *Madvig* og de andre høje Dignitarer: »Jeg kan for min Død ikke lide disse danske Ansigter!«

Andre kan vel ogsaa mindes nogle af Skolekomedierne; de fleste af os oplevede jo nogle Stykker.

Men — naar vi selv spillede med, først havde Læseprøve og saa prøvede paa Scenen uden og senere i Kostumer, det glemmer vi aldrig. En Rigdom af de fornøjeligste Sorømindes vælger frem.

Den mindst betydelige Skolekomedie i min Sorøer-tid var den i 1891, da vi opførte »Jomfruen« af Erik Bøgh. 2 Aar i Forvejen havde vi spillet »En Spurv i Tranedans« og — tilgiv mig! — gjort det brillant. En Præstation, som *Johannes Nielsens* Skomager Tokkerup var op imod selve *Olaf Poulsen* (det var iøvrigt første Gang, at den senere Teaterdirektør og udmærkede Karakterskuespiller optraadte som Aktør!), *Viggo Tøppfers* herlige *Peter Ravn*, *Svend Spandets* fine *Baron*, *Marinus Holsts* latterlige *Kammerjunker*,

Hans Anker Olsens Konsulinde, ja de var udmærkede allesammen! Selv *Mine Tokkerup* blev ogsaa beundret, vel især for Sangstemmens Skyld, og nogle af de yngre Lærere kunde ikke lade være at omfavne hende! Endnu mærker jeg deres Arme om min fine Talje.

Men — »Jomfruen« vakte kun liden Beundring. Et lille spinkelt Stykke, der ikke kunde kalde de maaske skjulte Talenter frem.

Lad mig dog, da jeg nu forleden fandt hosstaandede Billede, og jeg samtidig traf min gamle Ven Sorøer-Bladets Redaktør, der gerne xilde have en Artikel til sit Blad, faa Lov til at præsentere dette afblegede Billede for gamle Sorøerere. Det vil maaske kalde nogle Minder frem hos de daværende Tilskuere.

Selv spillede jeg *Jomfruen* — undskyld, at jeg nævner Hovedpersonen først. Og medens jeg i 1889 var iført Sorøer mindste Dames, Frøken *Annette Kaysens* Kjole, optraadte jeg her i Byens højeste Dames Robe, nemlig Fru Proprietær *Thorkilsens*.

Den lange Vice: »Godt, Hr. Major! Ap-parencerne stiger . . . « med det om Storm P.'s Udtryk: »brutal, men fin i Bunden« mindende Omkvæd: »Jeg har en from, men en fast Karakter!« klarede jeg godt paa Grund af Sangstemme. — Og jeg kan endnu høre Rektor *Blickerts* berømte Kluklatter, da jeg betraadte de skraa Brædder (som for Resten var lige) med min Moders Kobbermaskine i Hænderne og stillede eller smækkede den paa Bordet med en saadan Applomp, at det kunde lignedes med *Zoffmanns* Ørefigner (dem fik vi jo ogsaa »paa Bordet«, hvor han lagde vort Hoved ned og smækkede til. Der var ingen Blødsødenhed og ingen Værgeraad til dengang!)

Majoren blev spillet af den kære *Niels Spandet*, der brummede som en Kommandersergent. Forvalterens Rolle udførtes med bredt Lune af *Poul Simeon Valdemar Müller* (nu Forstander for St. Lukasstiftelsen). Frøkenen med Hængekrøllerne spillede fint, lavendelduftende som en Klosterfrøken fra Antvorskov, af nylig afdøde Professor *Erik Schou*, og den senere Oberstlieutnant *Gustav Brix* var en fjong Lieutnant (maaske fik han dengang Lysten til den militære Stand).

Frøken Agnes var *Alfred Larsen* (senere Redaktør af *Middelfart Avis*, tror jeg). Han lignede en sød lille Konfirmandinde og sang som — en Gulspurv. Endelig var der Silkekræmmeren, som trods sine graa Haar og i Tillid til sine lapsede Klæder og i Haab om Medgift vilde fri til Agnes, men blev misforstaaet af *Jomfruen* og derfor kapret og favnet af hende i Stedet for, han spillede af *Nicolaj Holten*. Han gjorde det vist udmærket. Han var jo ogsaa noget ældre end vi andre og mere »med paa den«.

Regissør var *Ludvig Wagner* (nu Kontorchef i Handelsbanken), og den lille til venstre med »Værket« i Haanden, Suffløren, var *Hans Andersen* (nu Kommune-lærer i København).

Vor Instruktør, som desværre ikke kom med paa Billedet, var »franske Hansen« — nu afdøde Rektor *Hoff Hansen* —, der vel ikke var det Talent som *Mi-*

chael Rosing i 1884 og ved de senere Holberg-Opførelser, men som i alt Fald var levende interesseret og taalmodig; og saa var han, ligesom Lektorerne *Matthesen* og *Lauritzen* altid var det, vor gode Ven, og ligesom de behandlede han os saa forstaaende og kammeratligt som ingen af vore andre Lærere.

Tillad mig, Hr. Redaktør, at slutte med en hjertelig og taknemmelig Hilsen til de to endnu levende af disse vor kæreste Lærere.

Og saa: længe leve alle herlige Minder fra vort delige Sorø!

Vanløse Præstegaard, 13. Januar 1929.

N. J. Wamberg.

SKOLEKOMEDIE

I SORØ 1928

Den 16. December løb Skolens Julekomedie af Stablen — imødeset med ganske usædvanlig Forventning, thi Lektor *Hubert Rosen* var iaar ikke blot Forestillingens Instruktør, men selve det spillede Stykkes Forfatter.

At *Rosen* ejer en »poetisk Aare« er velkendt, — adskillige Sange ved Soransk Samfunds Sammenkomster og den smukke Kantate ved Skolens 100-Aars Fest har vist det — men saavidt vides er det første Gang, han har forsøgt sig som dramatisk Forfatter, og Resultatet var, efter vor stedlige Korrespondents Udtalelser, baade fornøjeligt og godt. Stykket bar den lovende Titel: *Malvines Forlovelse*, og omfattede 4 Akter med et Emne særdeles up to date og henlagt til vore Dages danske Hovedstad: en velhavende Enke, Enkefru *Malvine Sørensen*, kommer i Kløerne paa en Sagfører og hans Fuldmægtig samtidig med at hendes Hjerte daares af en Eventyrer, Hr. *Humlemose*, der optræder som Ægteskabskandidat. Af de Vanskeligheder, *Malvine* har rodet sig ind i, reddes hun af to raske Studenter, henholdsvis hendes Broder og Søstersøn, hvoraf den ene optræder formummet som en stenrig Dollargirl fra Landet hinsides Dammen — naturligvis ender alt i Fryd og Gammen.

Saa aktuel var denne nye Studenterkomedie, at Emner og Personer som Fru *Thit Jensen*, Hr. *Lyng* (el. *Lang*)-kjær, Stjerneydereren, Prof. *Kronstjern* m. fl. af vor Tids Kælebørn nævnes i Dialogen; en »Dame i Aandernes Rige« har, trods Anfald af Aandenød, Samtale med forskellige store Afdøde; Hr. *Humlemose* der afsløres som Spritsmugler, faar Paalæg om næste Gang at møde med Bandoler (!), sidste Akt foregaar i Sagførers-Skurkens Bagkontor o. s. v.

Det vil næppe blive sidste og eneste Gang, at et saa fornøjeligt Arbejde gaar over Brædderne i Sorø — men hvorfor forbeholde det for Sorø Skoles snevre Kreds?

Vi bringer her et Billede af samtlige agerende og andre medvirkende, samlede om Forfatteren, der sikkert har haft Glæde af sin Indsats i den soranske Skuespilkonsts Tjeneste.

M. C.

DØDSFALD BLANDT SORANERNE

I sit Hjem i København døde den 2. December fhv. Lektor ved Statsskolen i Rønne A. V. Øllgaard efter nogen Tids Sygdom.

Andreas Vilhelm Øllgaard var født 28. Februar 1852 i Vinkel ved Viborg som Søn af senere Sognepræst til Stigsbjergby og Mørkøv N. R. Øllgaard og Hustru, født Meyer. Han blev Student i Sorø 1870 og faa Aar efter cand. theol.;

Hubert Rosen: Malvines Forlovelse.

derefter var han Lærer ved Kalundborg Borgerskole og et Par Maaneder Vikar i Hjørring, til han den 10. Decbr. 1877 konstitueredes som Lærer ved Rønne højere Realskole (fra 1892 Latin- og Realskole og fra 1904 Statsskole), hvor han 1880 blev Adjunkt og i 1900 Overlærer. Samtidig var han — fra 1890 — Leder af »Bornholms Avis og Amtstidende« og blev i 1894 beskikket til Overligningskommissær. Da han i 1922 faldt for Aldersgrænsen, blev han Ridder af Dannebrog og flyttede kort efter til København, hvor hans to Døtre havde deres Hjem.

Om Lektor Øllgaard hedder det i »Berl. Tid.«s Nekrolog (i Aften-Nummeret for 5. December):

»Lektor Øllgaards Manddoms-Virksomhed faldt paa Bornholm, hvor han gennem 45 Aar var en anset Lærer ved Statsskolen i Rønne, og hvor han udfoldede et betydningsfuldt politisk Arbejde som Fører for de Konservative og som Redaktør af »Bornholms Avis«. Som Lærer tilhørte han den nu maaske lidt gammeldags Type, der stillede store Krav til Elevernes Flid og Opmærksomhed, men blev disse Krav opfyldt, vandt han dem ved Retfærdighed og Venlighed, og han var en af de Lærere, Eleverne var kommet til at holde af, inden de kom ud af Skolen.

Som Politiker var han Medstifter og mangeaarig Formand af Den konservative Klub i Rønne. I 1887 og ved flere følgende Valg stillede han sig som Højres Kandidat til Folketinget i Bornholms første Kreds. Han naaede at bringe Partiets Stemmental i Vejret med 50 pCt., men Kampen mod den fremstormende Venstrebevægelse var for ulige, og det blev Marcus Blem, der sejrede. Fra 1890 til 1911 var Øllgaard politisk Redaktør af »Bornholms Avis«, en Virksomhed, der satte Spor i en lang Række klare, velskrevne Artikler«

Ogsaa andetsteds — saaledes i »Nationaltidende« for sam-

me Dag — faar han det Lov, at han var »en nidkær Lærer, dygtig og streng, men alligevel afholdt for sin Retsindighed . . . Han var en udpræget konservativ, Estrups svorne Tilhænger i sin Tid. Han havde, før han i sen Alder fik Sukkersyge, et Kæmpehelbred og kunde en Aarrække holde til langvarige Vælgermøder over hele Bornholm, samtidig med at han underviste og redigerede.« Hans Fag i Skolen var Historie og Dansk.

Fra Paraguay er Efterretning indløbet om, at Jacob Scavenius er afgaaet ved Døden der den 15. November iaar.

Jacob Frederik Scavenius blev født 30. August 1870 som ældste Søn af Godsejer, Kammerherre, cand. polit. Carl Scavenius til Klintholm paa Møen og Hustru Thyra, født Castonier. Som saa mange af den Scaveniuske Slægt, hvis Navn siden Direktør H. F. Estrups Dage har været knyttet til Sorø, men hvis Ungdom særlig flokkedes der i de Aar, da Kultusminister Jacob Scavenius var Slægtens Overhovede, kom Jacob Scavenius den yngre i Sorø Skole i 1885 og var med sine to yngre Brødre, Sophus og Holger, Pensionærer i Godsforvalter Sarauws udmærkede Hjem. Kun Sophus Scavenius fuldførte Skolen og blev Student derfra i 1891; Holger blev der kun et Par Aar, og Jacob forlod Eksamenbordet i 1890 og dermed Sorø. Han tog dog senere Studentereksamen i København men forlod faa Aar efter Landet og udvandrede til Sydamerika, hvor han først tog Ophold i Buenos Aires og senere foretog store og omfattende Rejser i hele Sydamerika..

Forfatteren, Pastor emer. Vilhelm Gregersen afgik Natten til d. 16. Januar ved Døden i sit Hjem i Gjerrild ved Grenaa, hvor han boede, efter at han i 1918 havde taget sin Afsked som Præst i Hornslet.

I Soraner-Bladet for Marts 1928 skrev en af hans Klassekammerater fra Sorø en hjertelig Hilsen til den gamle Præst paa hans 80=Aars Fødselsdag fra de faa tilbageværende af hans Aargang; vi anfører her, hvad der i »Nationaltidende« for 17. Januar af en Ikke=Soraner blev udtalt om den Betydning, Vilh. Gregersen har haft i videre Kredse:

»Der havde i de senere Aar været stille om Vilhelm Gregersen, hvis Død Telegrafn nu melder; siden han i 1920 tog Afsked fra sit Præsteembede i Hornslet og bosatte sig i det skønne Gjerrild, har han levet stilfærdigt og med et skrøbeligt Helbred. Men gennem mange Aar fløj Digtene ud fra hans Præstegaard, snart med Musik af ham selv, snart grebne med Glæde af Komponister som J. P. E. Hartmann, Bechgaard, Emil Hartmann, Otto Malling o. fl., som vidste, hvor sangbare disse Tekster var.

Andreas Peter Vilhelm Gregersen var en Købmandssøn fra Flensborg, født 17. Marts 1848. Og sin Oprindelse glemte han aldrig. Han har talt og sunget som faa om Sønderjyllands Sag, og Genforeningen var hans Livs store Glæde, trods Skuffelsen med Fødebyen. Iøvrigt var hans Levnedsløb dette: Student fra Sorø 1868, derefter en Tid stud. mag., en Tid ved Handelen og Huslærer; men derpaa gav han sig ind i det teologiske Studium, blev Kandidat 1881 og samme Aar Kateket ved Vor Frelsers Kirke, senere Sognepræst i Nauer og i Stauning og endelig, fra 1897 til 1920, i Hornslet med Rosenholms Kapel, hans sidste Embede. Hvor han saa var, vandt han Mennesker ved sin kærlige og milde Færd.

Men Vilh. Gregersens Navn vil hans Digtning bevare. Her i Byen er den, udenfor Højskolekredse og Ungdomsforeninger, maaske ikke ret meget kendt. Men kom ud paa Landet, ud paa Højskolerne, i Skytteforeningerne, i Forsamlingshu-

sene og Præstegaardene, hvor der holdes Møder med de unge! Der synger man Vilhelm Gregersen: »Stræk din Fod; fremad, frem med frejddigt Mod«, Julesangen »Der er noget i Luften, jeg véd ikke hvad —«, Aftensangen »Hver Fugl er bragt til Hvile, hver Vej og Sti forladt«, og hans Foraars=sange, — faa har som han lægtes efter Foraaret og set og besunget de første spæde Tegn til Vaar, i »Sorte Stær paa Grene« og andre af hans Sange, som har været Mennesker til Trøst i deres Livs Vintertider.

Mange, der ved Møder, i deres Stuer eller under Dagligslivets Arbejde har nynet paa Gregersens Tekster og Toner, vil med Vemod høre Budskabet om hans Død.

Ogsaa Soraner=Sangbogen rummer noget af Vilh. Gregersens Poesi: den ene af Sangene ved Afsløringen af Mindestenen for Rektor Tregder, et Par af hans Gymnasiastviser — han skrev gerne under Mærker som: Krillesen, virk. Kammerraad, Coerilli o. lign — og nogle Sange ved Soransk Samfunds Sammenkomster, saaledes til Sorø=Turene i 1872, 1880 og 1912 (»Mindets Skaal«, ved Fraterbrønds=Afsløringen) og ved Møderne herinde i 1877, 1882 og 1884 (Holberg=Festen). I Sorø=Turen 1912 deltog han selv og talte ved Bordet; at han stedse bevarede sin gamle Skole i trofast Erindring fik bl. a. dette Blads Redaktør oftere Bud om; et Par Bidrag fra hans Haand vil findes i 1. Aargang (1916—17).

Om et lille Sanghæfte med Titlen: Syng dig glad, af hvis ca. 130 Tekster over 20 skyldes Vilh. Gregersen, hed det sig, at det fandtes i Tornystret hos saa godt som enhver af de unge danske Sønderjyder, der i 1914 drog til Fronten. I de tyske Løbegrave i Polen og Frankrig har den danske Præsts Sange da lydt — eller er i hvert Fald blevet læst af hans Landsmænd; det er en Hæder, som nok er blevet faa danske Digteres og næppe nogen anden Soraners Sangkunst til Del.

hgo.

SORANERSAMMENKOMSTER

Fra Direktør E. N. Friis har vi modtaget Meddelelse om, at en Kreds af Soranere ved en lille privat Sammenkomst efter Soransk Samfunds Rusgilde den 9. November havde besluttet at forsøge Genoptagelsen af maanedlige Soranersammenkomster i Lighed med Overskæringsaftnerne og Soranersstambordet.

I den Anledning havde d'Herrer Asger Madvig, Basse Winther og Ebbe Friis Fredag den 7. Dec. indbudt til et orienterende Møde i Tivoli Restauranten, Bernstorffsgade 7, »for at vejre, om den Stemning, der fremkom ved det omtalte Privatmøde, virkelig var tilstede i større Udstrækning«. Programmet for Mødet var 1) Diskussion om »Sorannersammenkomster, 2) Kammeratligt Samvær.

Direktør Friis referer herefter Mødets Resultat:

»Der mødte ca. 30 gamle Soranere repræsenterende alle Aldre lige op til 80 Aar, og efter en livlig Diskussion med Dr. Aage Lauritzen som en fortrinlig Dirigent, og hvorunder det fra alle Sider hævdedes, at det vilde være i høj Grad ønskeligt, om vi gamle Soranere kunde mødes lidt oftere, end selve Samfundet er i Stand til at byde paa, og at vi derfor maatte se at faa arrangeret nogle faste, tilbagevendende Sorannersammenkomster, hvor vi kunde mødes i kammeratligt Samvær og under Former, der ikke stiller for store Fordringer til den enkelte Pengepung, blev det enstemmigt vedtaget at afholde saadanne Sammenkomster den første Fredag i hver Maaned (dog i Januar den anden Fredag af Hensyn til Juleferien), og da Lokalerne i høj Grad tiltalte de til-

stedeværende, besluttedes det at leje disse, saaledes at de paa Mødeaftenerne stilles til vor Disposition fra Kl. 7. Enhver kan da komme og gaa som han har Lyst, man kan spise sin Middag eller Aften, eller man kan helt lade være at nyde noget, alt eftersom man kan blive enig med sin Mave og Pengepung.

Til at forestaa Arrangementet af disse fremtidige Aftener valgtes en Komité, bestaaende af *Asgar Madvig*, *Basse Winther*, *Ebbe Friis*, *Svend Clausen* og *Gudmund Magnussen*. Hermed var den mere alvorlige Del af Festen forbi, og man tilbragte et Par fornøjelige Timer ved Bridgebordene, og for de ikke kortspillende fordybet i fælles Minder fra vor gamle Skole, og først ved Ettiden forlod de sidste Soranere Lokalerne.

Fredag den 11. Januar afholdtes første Mødeaften, hvor Komitéen havde indbudt til Andespil. Til Spillet var der foruden de obligate Ænder skænket ikke saa faa smukke Sager, for blot at nævne enkelte Ting som en fortrinlig Ketscher, *Just Andersen-Tin*, en Radering af *Stubbe Teglbjerg*, *Haner*, *Høns*, *Vin*, *Cigarer* m. m. Der var mødt ca. 60 Medlemmer, der alle med Liv og Lyst deltog i Spillet og der herskede hele Aftenen den mest uforfalskede, fornøjelige »Soranerstemning«, saaledes at man, da Lokalerne blev lukket Kl. 1, kunde trække sig tilbage, endnu et Soranerminde rigere.

Hr. *Friis* beder os sluttelig henvide til Annoncen andetsteds her i Bladet om en følgende Sammenkomst i Februar.

VED AARSSKIFTET

En Samling Knallert-Deviser.

Med vemod vi mindes året der gik, så vel som dem i Bestyrelsen, der gik — i sig selv.

Harhoff mente sig udtømt som magister bibendi, men som genganger — nok så behændig.

A la *Herman Bang* har *Grandjean* henfald til årlig indtrædende genvalg.

Strålende nyvalgt holdt *Olrík* tale i stakato, nu er han i styrelse, bladudvalg, redaktion — akrobat — oh!

Rogert Møller måtte opgive blad og annoncer, da biscuit-salg i uncer betydeligere klunser.

Til Rusgilde på *Phønix* fortæredes »rabberne«, dér ses jo ikke så nøje paa Knapperne.

Til Kasserer velegnet *parva vox* er som expert i bank(!) og »boxer«.

Men *Hammerich* er heller ikke saa gal, skønt han er stamgæst i *National* —

At virke som bindeled *Soranerbladet* mægter, så man næsten er lænked — til henfarne slægter.

Det mest aktuelle, vi i åringer har hat, var digtet om barber *Sibberns* kat.

I Sorø, hvor punchglas er afløst af thevands-, må vænget ikke hedde *Stemanns!*

Med en Lyrik, der var ung og lovende, digtede *Oppermann* om skovene.

Ellers var det *Norvin*, som bar prisen, men nu kommer *Matthiessen* som enden paa visen.

Snart skal vi ha' generalforsamling med glæde og æde for ung og gamling.

Holst, der plejer at styre oppositionens karrusel, har længe sig holdt af en ufattelig blusel.

Wagner, trods påtale ved regnskabet's time, bevidner nok som ellers kassereren sin estime.

Men godt, det blir det i hvert fald næppe, for det *Licht*, der gik ud, kommer frem af sin skæppe.
—fisto.

GAMLE SORANERE

Under 12. December er Direktør for Statsskovbruget, Kammerherre *Henrik Joachim Buchwald*, Kommandør af 2. Grad af Dannebrogordenen og Dannebrogsmænd, allernaadigst afskediget efter Ansøgning paa Grund af Alder i Naade og med Pension fra Udgangen af Marts Maaned 1929 at regne og udnævnt til Kommandør af 1. Grad af Dannebrogordenen.

Komponisten *Ebbe Hammerik* og Digteren *Frederik Nygaard* har faaet en Opera, *Dionysos*, antaget af Det kgl. Theater.

Under 12. December 1928 er Medaillen for Druknedes Redning med Tilladelse til at bære samme forundt Tandslæge *Kai Sigurd Machold* af Helsingø.

Danmarks ældste Læge, fhv. Læge ved Sorø Akademi *Poul Gjellerup*, der den 14. Januar fyldte 94 Aar, maatte tilbringe sin Fødselsdag paa Hospitalet, nylig opereret af Professor *Lundsgaard* for en Stærlidelse, der i det sidste halve Aar havde været til megen Ulempe for den ellers sjældent livskraftige gamle Herre.

Det vil glæde alle de mange ældre Soranere, der med venlige Tanker mindes vor gamle Læge, at han efter Omstændighederne har det helt godt og forhaabentlig snart vil kunne forlade sin Sygeseng.

SORANSK SAMFUND

vil i sit næste Nummer — Februar-Nr. — udsende Indbydelse til et Soraner-Bal i Begyndelsen af Marts, antagelig d. 9., i Hotel Phønix.

Samfundets officielle Meddelelser vil fremtidig, ligesom i tidligere Tid, faa deres faste Plads paa Annonce-Omslagets 4. Side for neden.

K. Brix Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Toradag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landeretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

P. O. Y. Mallory
Repr for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 906

Axel Høfler
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohisensgade 8
12-1

Poul Klitgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

H. Larrisen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polyt.
Telf. 417

P. B.

Marius Bangkjær
Murermester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10577-11557

Axel Olsen
Bilkkenslagermester
Sorø
Telf. 454

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Gamle Soranere
i Praksis

Stephan Dogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Johan Dengel
cand. pharm.
Ringsted

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Løge Ringsted

Førgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12303 - København B.

P. S.

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

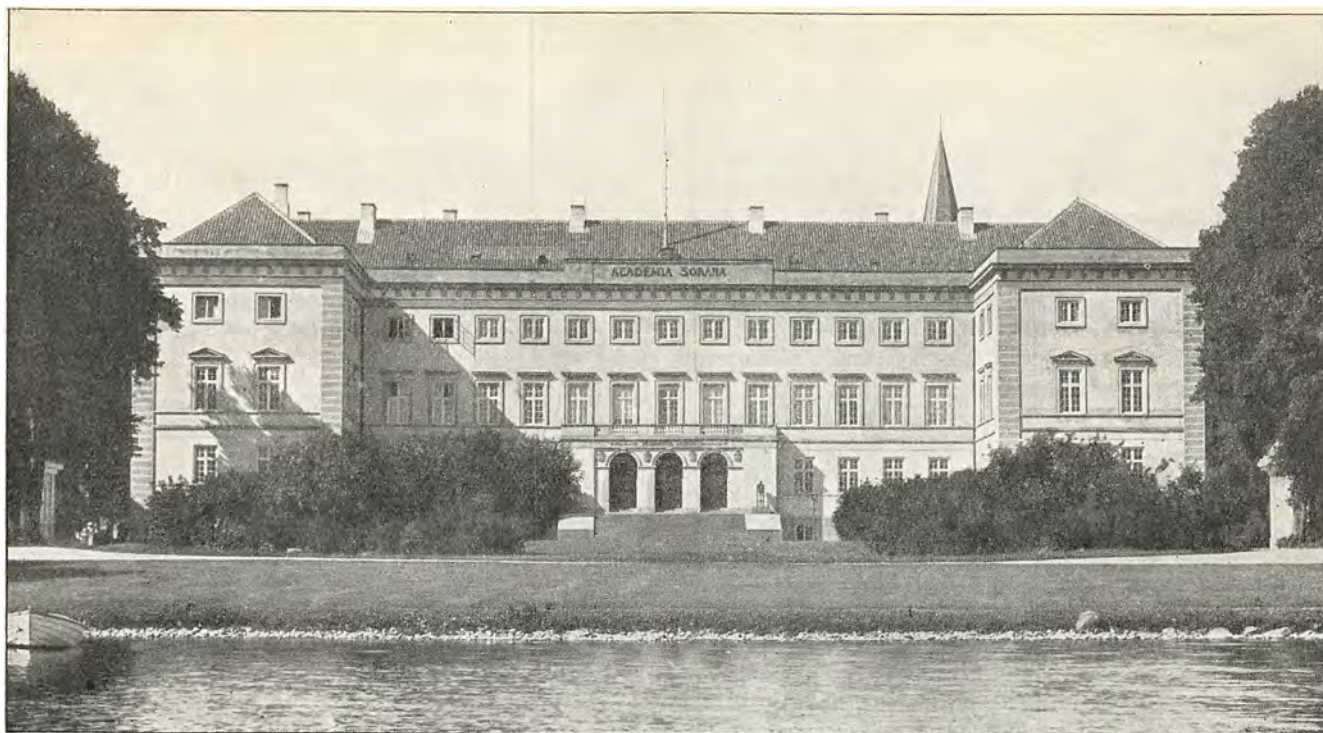
Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Telf. Byen 64
Central 11883
Holbergsgade 3

Arkitekt Mlandrup-Poulsen
M. o' A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 6
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 2

Februar 1929

DA HAUCHS LEKTORAT I SORØ VAR TRUET

Af Lektor, Dr. phil. *Kjeld Galster*, Kolding.

I 1821 var Dr. *Carsten Hauch* rejst ud på en toårig Udenlandsrejse med kongelig Understøttelse for at uddanne sig videre i Naturvidenskaberne. Forinden var han efter Ansøgning blevet *designeret til at overtage Lektoratet i disse Fag ved Sorø Akademi*, der var ved at blive oprettet. I 1823 og 1824 havde han fået Stipendiet forlænget eet År.

Men da de fire År var gået, så Verden anderledes ud for ham: han havde gennemgået den smertefulde Operation, og hans gamle Kærlighed til Digtekunsten var vågnet og havde fortrængt alle andre Hensyn. Og da atter et År var rundet, så det endnu mere broget ud for ham: hans Digterevner svigtede ham, og han så ingen anden Udvej end at begå Selvmord.

Nu, i den yderste Nød, da han lå på Sygelejet af det Sår, han havde tilføjet sig selv, søgte hans gamle Fader, Generalpostmester Fr. Hauch, om 600 Rbd. Sølvmonter til ham til Hjemreisen. Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler indstillede til Kongen, at de bevilgedes; men — den var blevet forsigtig ved den underlige Zig-zag-linie, hans Rejse og hans Udvikling havde bevæget sig i — der stilledes som Betingelse, at han inden Årets Udgang, inden 1. Januar 1827, var kommet tilbage og overtog Lektoratet i Sorø.

Hauch rejste også rigtigt nordpå (August 1826) fra Neapel. Men kun til Rom. Her blev han, optaget af at skabe sig et Navn som Digter. Her blev han — *ud over den givne Frist*.

I Begyndelsen af 1827 trak der da Tordenskyer op

over hans Hoved. Situationen skabte ham Modstandere. Der var først *Tauber*, Akademiets Direktor, der måtte have Undervisningen i Gang. Dernæst den ansatte Naturvidenskabsmand *Jacob Bredsdorff*. Han havde allerede tidligere søgt om Lektoratet; nu (29. Jan.) fornyede han sin Ansøgning, »da Dr. Hauch efter Forlydende skal være bleven forhindret fra at komme hjem til den Tid, paa hvilken hans Nærværelse ved Akademiet vilde være nødvendig.« Endvidere de to Ordensmænd, *Estrup*, Lektor i Historie i Sorø, og — han var vel nok den farligste — Prof. *Engelstoft*, Medlem af selve Direktionen.

Til denne sidste skrev *Estrup* (18. Jan.): »*Tauber* sagde mig, at Du i Anledning af Hauchs Absent havde antydnet for ham, at han kunde foreslaae Direktionen en eller anden Kandidat til Lektoratet, f. E. *Bredsdorff*. — — Jeg anseer et skyndsomt Valg af en Lector, og da af B., for en meget ønskelig Sag.«

Engelstoft svarede (3. Februar): »Fra Hauch høres, at han er i Rom. Nu skriver Dir. Faderen til om ham: men kommer han *derfor* og *til rette Tid*? *Bredsdorff* har indgivet fornyet Ansøgning. Paa den anden har Akademiet kostet 2400 Rbd.«

De to skarpe Herrer fortsætter deres Angreb: »*Wilster* har med sidste Post havt Brev fra en Kapt. *Hindenburg*, som er i Rom; deri fortælles, at H. har forelåst sine Landsmænd sammesteds tvende nye Tragødi'er: *Tiberius* og *Bajazeth*. Jeg er bange for, at naar vi endelig faae Hold paa den dyrekjøbte Docent, vi da

faae en Digter mere eller en Naturphilosoph i Ordets moderne Betydning. (*Estrup*. 8. Februar).« — »Mig forundrer ikke, hvad jeg fra Begyndelsen havde ventet. Maaske seer Eders Bibliothek et Exemplar af Tiberius og Bajazeth til Erstatning for de 2400 Rbd.«. (*Engelstoft*. 10. Februar).

Nogle Dage derefter kom da Lynet fra Tordenskyerne: 17. Februar tilskrev Direktionen den gamle Hauch et Brev, hvori det til sidst hedder: »Dr. Hauch er ikke inden den bestemte yderste Termin hjemkommen, ligesaa lidt som Directionen ellers har modtaget nogen Efterretning fra ham eller fra D. Excellence ang. hans Hjemkomst. Allerede om nogle Uger behøvedes han for sit Lærefag, i hvilket hans Forelæsninger i det forestaaende Semester nu ogsaa i Lectionscataloget skulde have været anmeldte. Skulde derfor Dr. Hauch ikke inden meget kort Tid være kommen tilbage, for at indtræde i den ham tiltænkte Post, vil Directionen see sig sat i den ubehagelige Nødvendighed at være betænkt paa efter Omstændighederne fornøden og uoprettelig Foranstaltning.*)

Directionen har imidlertid ikke villet forbigaae for indend Videre foretages, at forespørge hos D. E., om De angaaende Deres Søns Tilbagejelse maatte have nogen og da hvilken Underretning at meddele.«

Et Par Dage derefter svarede Frederik Hauch: Han måtte erkende, at han ingen Efterretninger havde modtaget fra Sønnen siden Oktober f. A.; men han havde sikkert skrevet, Brevene var så gået tabt ligesom en Ansøgning til Direktionen om Forlængelse af Rejsetilfaldelsen, som det måtte formodes, at han havde skrevet (!). Derpå slutter han med et Håb og en inderlig Bøn — Realiteter kunde han jo ikke give:

»Af flere de allervigtigste min Søn helligen forbindende Grunde er jeg overbeviist om, han vil, er og forbliver han i Live, om føje Tid være her igjen, og jeg tillader mig derfor at indstændigst anholde om, at den ham tiltænkte Lector-Post ved Sorø Academi endnu maa være og forblive ham forbeholden, og at i alle Fald intet beslutes og iværksættes sigtende til at betage ham Adgang til bemeldte Embede, førend saadant — — maatte, aldeles modsat det jeg endnu tør haabe og forvente, befindes uundgaaeligen nødvendigt. — Visselig erkjender jeg den herved ansøgte Begunstigelse for den største og vigtigste af alle de, min Søn har hidtil nydt godt af, da dens Formaal er at afværge befrygtede højst ulykkelige Følger for hans Hæder og Rygte samt for hans Skjebne og Velfærd hans øvrige Levetid igjennem.«

Tonen i Direktionens Skrivelse er ikke til at tage fejl af, og Faderens ulykkelige Brev viser, at han var klar over, at den betryggende Fremtid, der nu, efter så megen Omtumlen, Sygdom og Dødsfare, ventede den sære Søn, var truet.

Da, som det så aller sortest ud, begyndte Skyerne at spredes.

1. Marts skrev Estrup til Engelstoft: »Publicum vil ikke undlade at mene, at Aarsagen, hvorfor der nu haves saa megen Langmodighed med den romerske Lector til Skade for Academiet, er den, at der ikke er Logis til ham i Sorø.«

At dette ikke er Grunden, ved Estrup selvfølgelig godt, Boligforholdene i Sorø var de samme i Slutningen

af Februar som i Begyndelsen af Marts. Nej, Grunden, hvorfor der nu, pludselig, vises den »romerske Lector« så megen Langmodighed, var en anden. — Hvilken?

Der er vist næppe Tvivl om, at det er Kongen selv, der har grebet ind.

Frederik Hauch havde været hans tro Tjener gennem hele hans Regeringstid. Han har bønfuldt Kongen om Hjælp, og hans Broder, Overhofmarskalk A. V. Hauch, en af dem, der formåede mest hos Kongen, har hjulpet ham. Og Kong Frederik den 6. har ikke syntes, han kunde forlade dem i Nøden.

Således blev Hauchs borgerlige Fremtid reddet. —

Hans egen Skyld var det såvist ikke.

I Begyndelsen af Marts nåede Udenrigsministeriets Kurér til Rom, der ved Udenrigsministerens, Grev Schimmelmanss Godhed, medbragte det Brev, som Fr. Hauch, straks efter Modtagelsen af Direktionens Skrivelse, havde afsendt til sin Søn. Da han havde modtaget og læst Brevet fra sin ulykkelige og med god Grund ængstelige Fader, skrev han (9. Marts) følgende frejdige Brev:

»Jeg tager mig allerunderdanigst den Frihed at bebyrde den høje Direction med disse Linier, for at lade den vidé, at jeg inden to Maaneder haaber at være hjemme i mit kiære Fædreland. Flere Uheld have forhalet min Afreise fra Italien. Imidlertid havde jeg haabet endnu i Høsten at gaac over Alperne, og i Vinterens Midte at være hjemme. Roms Mærkværdigheder imidlertid, som ingen Reisende, der er istand dertil, bør, og, uden Skade for sin hele tilkommende Dannelselse, kan lade være useet, opholdt mig her et Par Maaneder over den Tid, jeg havde bestemt. Jeg vovede siden i den strenge Vinter ei at gjøre Reisen over Alperne; dette har været Aarsagen, hvorfor jeg ikke allerede til Nytaar, efter den høje Direktionis mig af min Fader tilskrevne Ønske, kunde indfinde mig i Danmark. Nu derimod, da Aarstiden er mildere, iler jeg for at oprette den Tid, jeg har tabt.«

Hauch havde ikke følt sig forpligtet af de »allervigtigste min Søn helligen forbindende Grunde«, som Faderen omtalte. Meddelelserne og Truslerne fra Direktionen har heller ikke gjort noget Indtryk på ham: i hans Brev ovenfor er der ikke Tale om nogen Undskyldning ud over den noget docerende Bemærkning om Roms Betydning for den menneskelige Dannelselse. Dog følte han, at han nu var nødt til at forlade Rom. Men naar han skrev: »Jeg iler for at oprette den Tid, jeg har tabt,« er det i høj Grad udsmykket. Han blev nemlig — efter at han havde modtaget Faderens Brev med Direktionens Trusel om at annullere Løftet om Lektoratet i Sorø, så han, den 37-årige, praktisk talt vilde stå uden Subsistensmidler ved sin Hjemkomst — endnu en Måned rolig i Rom. Kun hans Liv og hans Fremtid som Digter havde Værdi for ham, alt andet var ham ligegyldigt.

I Begyndelsen af April bestemte han sig da endelig til at sætte sig i Bevægelse nordpå, idet han gennem Norditaliens Byer vilde fortsætte den Dannelsesrejse, han havde begyndt med Rom. —

Hjemme fortsatte de to skarpe Herrer deres velbegrundede Kritik. Estrup spurgte (10. Maj): »Har Hauch faaet Forlængelse af sit Rejestipendium? saa siges der«, og Engelstoft svarede (12. Maj): »Hauch har hverken søgt eller faaet Forlængelse af Rejesti-

*) Fremhævet her.

pendierne; for *Reisens* Forlængelse tænker jeg, at han vel selv sørger.»

Det gjorde han. Grundigt. Først i Juli kom han hjem til Danmark, og at han overhovedet kom på dette Tidspunkt, skyldtes, at hans Penge var sluppet op, og at man af let forståelige Grunde ikke vilde sende ham flere. For at kunne komme hjem nu, måtte han låne Rejsepenge af sin Ven Dalgas i Neapel.

I September tiltrådte han sit Embede i Sorø!

Per aspera ad astra.

Mens Hauch stirrede mod Stjernerne, havde han revet sig til Blods på de hvasse Veje. Han var rede til at lide og tåle alt for det, der var ham helligt. Hvad betød det, om han skulde miste Stilling og borgerlig Fremtid? Han måtte lyde sit Kald som Digter — på Trods af *alt*.

Lektor Galsters foranstaaende Afhandling hviler paa Forf.s Undersøgelser i Skaføgaards Arkiv (Estrups- og Engels- tofts Brevveksling) og i Rigsarkivet. En aktmæssig Fremstilling af C. Hauchs Forhandlinger med Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler om Midlerne til hans lange Udenlandsophold er tidligere givet her i Bladet af Adjunkt Poul Schjærff (Soraner-Bladet 12. Aarg. Nr. 6. Juni 1927).

Red.

DET FØRSTE DØDSFALD BLANDT ELEVERNE FRA 1822

CASPAR WILHELM ROUSING

Ved H. G. Orlík

(Sluttet.)

II.

Saasnart den lille Elev havde lukket sine Øjne, var man i Sorø klar over, hvor fortræffelig han havde været, medens han endnu var i Live. Det fremgaar af Direktør *Taubers* Cirkulære af 1. Februar 1823 om Begravelses-Ceremoniellen — det som Direktor senere sendte de sørgende Forældre, med hvem han »aldeles delte Følelserne . . ved vor elskede Wilhelms Tab«, for at de kunde se »i hvor høi Grad han her var agtet og elsket af sine Lærere og Meddisciple« — der henholdsvis havde irttesat og drillet ham, lige til han bogstavelig ikke kunde mere. Da Ceremoniellen er saa typisk baade for den, der udstedte det og for hele Tiden, meddeles det her in extenso:

Den afdøde Eleve Casper Vilhelm Rousing vil næstkommende Fredag den 14. d. M. Middag Kl. 12 blive stedet til jorde paa herværende Kirkegaard, og anseer jeg det ved denne Lejlighed passende, at Academiets Lærere og Elever vise hans Minde den Hæder, som han efter det forrige Forhold til samme fortjener.

Idet jeg derfor ved dette Cirkulære tillader mig [oprindeligt: har den Ære] at indbyde Academiets Lærere til at give Ledsagning ved hans Jorderærd — Musiklæreren undtagen, som efter foregaaende Veiledning til nogle af Eleverne i at afsynge de sædvanlige Ligpsalmer, passende vil kunne dirigere sammes Udførelse paa Orgelet i Kirken — undlader jeg ikke at meddele de Foranstaltninger, som jeg ved samme Lejlighed haver anseet for passende:

1) Undervisningen vil standse samme Dags Formiddag mellem 11 og 1.

2) En kort Tale vil vorde holden i Kirken af Academiets Præst.

3) 16 af de største Elever ville, efter eget Tilbud, bære Liget fra Sørgehuset til Kirken.

4) Sorø Ligbærere ville følge med for at yde Assistance ved Nedsættelsen i Graven.

5) [Academiets betjente — rettet til:] Samtlige Academiets Elever og Skolesøgende ville alle forsaauidt de ere blandt Bærerne, deeltage i Liigfølget i den Orden, som nærmere skal blive dem tilkendegivet, til hvilken Ende de have at møde i Opdragelsesanstalten s. D. Kl. 11½ for af de der boende Lærere at tages under Opsyn [oprindeligt: erfare Reglerne ved slig Procession] og erholde nærmere Anvisning.

6) Eleverne ville møde i sort, forsaauidt de have saadan Dragt, forøvrigt i deres Hædersdragt med sort overtrukne Knapper.

7) Academiets betjente ville bære Ligskamlerne. Den inspektionshavende Adjunkt ombedes at bekendtgjøre denne Anordning for Eleverne i Opdragelsesanstalten samt de skolesøgende i de 2 underste Klasser forsaauidt samme dem vedkommer.»

Det blev ovenfor nævnt, at Udgifterne ved Begravelsen, som Akademiet paatog sig at bære, blev henad 100 Rdl. — den nøjagtige Sum er 91 Rbd. 58 Sk. Det er beroligende at vide, at noget kom ind igen, thi af Academiets Hovedkasse-Regnskabet for 1823 ses, at d. 16. Oktober modtoges af Fru Carlsen paa Gl. Kjøgegaard „Erstatning for Udlægget til afdøde Gratist Rousings Sengklæder, som nu ere overdragen til hendes Søn, Hans Carlsen“ med 56 Rbd. 9 Sk.; iøvrigt havde Gravstedet, Kirkeklokkernes Brug, Orgelmusikken og Jordpaakastelsen med Tale intet kostet; de øvrige Udgifter fordelte sig paa følgende Poster:

	Rbd.	Sk.
	Sedler	
Tvende Ligkister til den afdøde og Drikkepenge til Snedkerens Folk	36	00
Liigbærers-Lauget	10	00
Kirkesangeren	1	24
Graver og Bælgetræder ved Orgelet	2	80
Ligets Klædning og Beværtningen ved Begravelsen	41	50

Ialt 91 R. 58 Sk.

Af Ligkisterne var den ene glat, den anden „rund med føder og udkælet Laag og Perler samt blanke stierne og en Del andre forskellige Sirater“. Sygevogtersken, Mad. Hansenfeldt havde sørget for alt andet og fik godtgjort: til Gjordemoder, Md. Møller for „3 Gange att sette Rousing Laurmang“ 9 Mk. og for at klæde ham som Lig 5 Rbd. Hos Købmand Peter Povelsen var indkøbt 14 Alen Chembris for 9 Rbd. 2 Mk. og endvidere ¾ Al. fint Chembris til en Krave med Strimler og Manchetter, 2 Al. smalle hvide Baand til at binde i Halsen og for Hænderne — og 1 Pd. Humle „til at lægge i en liden Hovedpude“. Traktementet til Ligbærere og Graverne bestod i 1 Pot Brændevin og 2 Kander Øl, men til selve Begravelsesspisningen indkøbtes hos Bager Siemsen en Mandelkage, en Sukkerbrøds-kage, en Julekage, for 3 Mk. smaa Tvebakker og for 7 Mk. Kringler og hos Pedellens Kone, Md. Tronier 1 Krandskage (til 5 Rbd.), krumme Sukkerbrød, Butterdeigskager og Prinseskager for 1 Rbd. af hver Slags; dertil hos Købmand Povelsen 8 Flasker gl. Vin à 3 Mk. 8 Sk. og 4 Flasker sød do.

til samme Pris; endelig fik Følget og Ligbærerne Chokolade, hvortil medgik 3 Pd. à 1 Rbd. og 6 Kander Mælk for 2 Mk. 4 Sk. Det extra Traktement har nok smagt Eleverne!

Den afdødes Sengklæder var Genstand for omhyggelig Behandling; den Kone, der vaskede Liget og rengjorde Værelset, fik for det og for at bære Sengklæderne til Bagren(;) for at afdampes 1 Rbd.; Afdampningen, der formodentlig foregik i Bagerovnen, i hvert Fald i Bageriet mellem Deig og Brød til de Sorø Borgere og Skolens Folk, medførte en Ducor til Bager Siemsens Svende paa 2 Mk. Universitetsdirektionen var meget om over disse Sengklæder og paalagde Direktor at sørge for, at de vel udluftes og conserveres, til de kan sælges til en ny Elev — naa, Mastratser og Tæpper var da ogsaa i sin Tid af Akademiet anskaffede for Byfoged Rousings Regning, og dette Udlæg var naturligvis endnu ikke refunderet. Det blev altsaa alligevel til Slut et reelt Tab, og Forvalter Povelsen, der var vel skolet i Frederik VI's Aand, maa derfor ogsaa i sin Indberetning trøste sig selv og Direktionen med, at Begravelsen var sket „efter den her brugelige Skik paa den hæderlige Maade, hvortil hans [d: den afdødes] gode Forhold gav ham Adkomst“, og at de betydelige Udgifters Afholdelse af Akademiets Kasse fandt Sted, dels fordi den afdøde var Gratist og i Live viste sig saa fortrinlig værdig til at nyde Stiftelsens Understøttelse, dels fordi hans Fæders Kaar „som bekjendt ere elendige“.

Ogsaa til videre Kredse naaede Efterretningen om det sørgelige Dødsfald i Sorø; i »Freia, et Ugeblad for behagelig Underholdning og selskabelig Dannelse«, skrev i Nr. 12 og 13 for 21. og 28. Marts Litteraten H. C. Wosemose en Artikel med Titlen »Et sjældent Digtersnilde« og gav en Prøve af den lille Rousings Poesier. Først den 30. Juni — man havde Tid dengang (og daarlig Raad) — blev iflg. Inspektionsprotokolten den afdøde Elev Rousings Klæder og Bøger afhentede. Den trofaste Daugaard bevarede vist længst Mindet om sin lille Elev og udtrykte det paa sin Vis; den 13. Maj 1824 skriver han i Protokollen: »Nogle af Eleverne pyntede om Aftenen sal. Rousings Grav, hvortil Frøknerne Stemmann havde den Godhed at forsyne dem med endeel smukke Blomster«; det var dog i høj Grad paa Daugaards Initiativ, at denne »Godhed« blev udvist, — hvorom kan læses i et Brev, han Dagen efter sendte sin Kæreste.⁴⁾ Nu vil man forgæves søge paa Sorø Kirkegaard efter den Grav, der gemmer Støvet af den lille Elev — den første af dem, der blev kaldt bort i deres tidlige Vaar af den gamle Skoles nye Dreng.

Selv har han dog — i sit rørende Hjemve-Digt — sat sig et bestandigt Minde, og det er smukt, at *Sophus Schandorph* har optaget det i den første Samling af Soraner-Poesier, ledsaget af de Linier, *B. S. Inzemann* havde viet den stakkels Dreng.

De utrykte Materialer, der er benyttet til den foranstaaende Fremstilling, findes hhv. i Sorø Akademis Direktorarkiv (Reversals-Protokollen, Indkomne Sager 1822/23 og Korrespondance-Protokollen d: Direktors Kopibog, der opbevares i Landsarkivet i Kjøbenhavn, og i Akademiets Bibliotek i Sorø (Inspektionsprotokollerne).

„BARBER SIBBERNS KAT“

ET APROPOS

Højstærede Hr. Redaktør!

KENDER De en Tegning af den afdøde Maler-Filosof *Johannes Holbek*, der forestiller en ældre kolerisk Herre, som kommer ind paa et Redaktionskontor, slaar ud med Haanden og siger: Hr. Redaktør, maaske kunde det interessere Dem at høre paa en hel Række Indvendinger, jeg har at fremføre mod Deres Blad?

Naar jeg straks nævner det selvfølgelig komiske i en saadan ukaldet Indblanding, haaber jeg at have taget en vis Braad af det, jeg »har at fremføre« — og jeg tilføjer, at det følgende heller ikke eller netop ikke er en Kritik af Deres Blad; jeg kunde snarere sige: tvertimod; Indblandingen gælder ikke, hvad der er eller har været, men hvad der maaske kunde komme — og her har jeg da som Manden »en hel Række Indvendinger at fremføre« eller rettere: en hel Række Varsko'er at raabe. Vi to kender jo ikke hinanden ret meget — dog maaske nok til, at De med Tiden kan skrive min Nekrolog —, men saa meget kan De vel ogsaa af mine antecedentia slutte Dem til, at jeg maa høre til dem, der finder, at Soraner-Bladet er noget nær det bedste Udslag af Soraner-Samfundets Virksomhed, og at dettes Medlemmer derved faar endda rigelig Valuta for deres i Sandhed beskedne Kontingent; dette gælder ikke mindst de mange Soranere ude i de danske Provinser og dem, der er helt ude af direkte Kontakt med Moderlandet og dets Hovedstad. Det er sagt før, men kan maaske være værd at gentage: det var i mange Aar en noget tvivlsom Glæde for adskillige at være Medlem af Soraner-Samfundet, hvis Sammenkomster i Reglen faldt paa Tider, hvor man ikke kunde være med i Lavet, hvis udmærkede og vigtige Understøttelsesvirksomhed man gerne støttede, naar man ved en heldig Skæbnes Spil ikke selv behøvede at paakalde den, og hvis trykte Meddelelser jo ærlig talt ikke just flød rigeligt — og dog var det dem, vi Ikke-Københavnere levede paa. De skulde vide, Hr. Redaktør, eller ved De det ikke? hvor f. Eks. de *Harhoffske* Breve i sin Tid morede mange og gav utallige gamle Soranere Lyst til atter at se den kære, gamle By og de minderige Steder, som man paany helt levede sig ind i ved Læsningen, skønt Brevene var 100 Aar gamle.

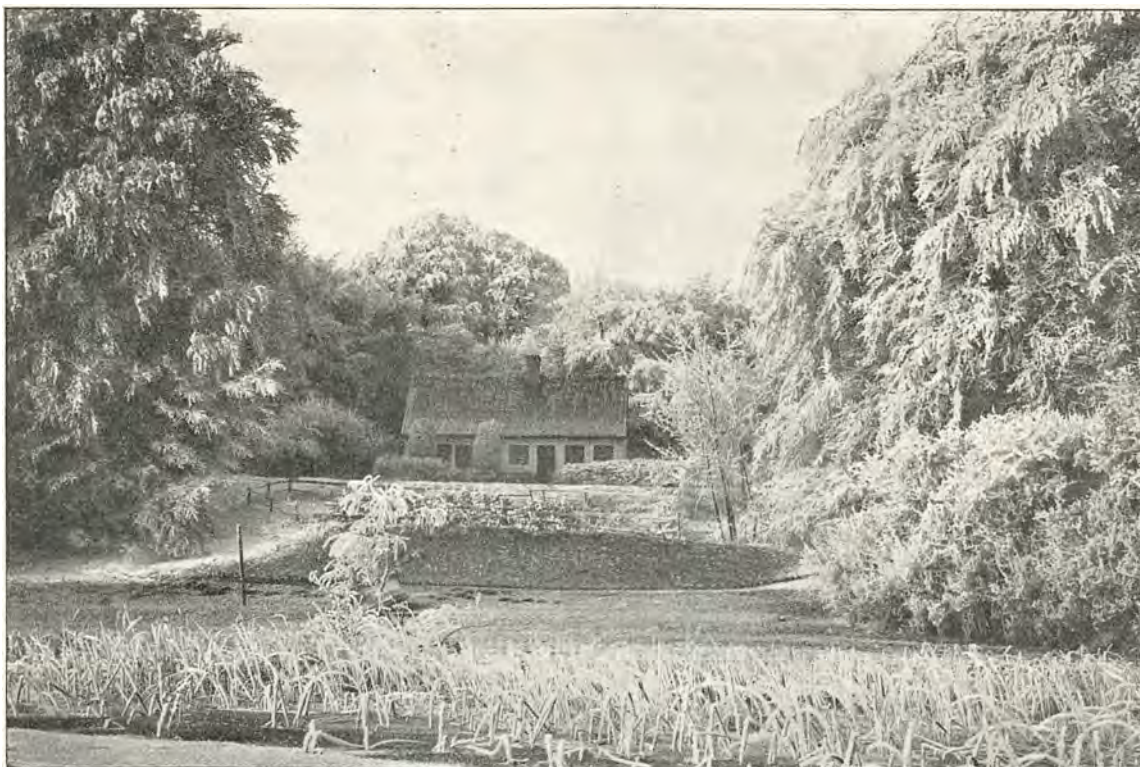
Thi det er Sagen: nyt om Sorø er for os gamle Dreng først og fremmest alt gammelt om Sorø (vær saa god at lade dette trykke med spærret Skrift, hvis De da overhovedet faar Plads til at gøre mig den Ære at lade dette Brev trykke). Det er nemlig en af Hemmelighederne ved Sorø og alt hvad der er sket, at, om jeg saa maa sige, *baade Handlingens og Stedets Enhed er bevaret* paa en mærkelig Maade, lige siden der for snart 350 Aar siden blev en Kostskole ud af Klosteret. *Handlingens*, fordi Dreng og unge Mennesker alle Dage vil gøre det samme udfra Barne- og Drengesindets Tilskyndelser, thi Cykler og Radio og Biograf og alt det ufortalt: Drenges Trang til mere og bedre Mad, end der normalt beskæres dem, deres Hang til at slaas indbyrdes eller Ryg mod Ryg med fremmede Fjender, til at knalde Snebolde i Nakken paa en Hr. Lærer eller bade dér i Søen, hvor det er forbudt, til i en lidt ældre Alder at dyrke det smukke og svage Køn og, hvor Lejlighed gives, nyde Bachi Gaver i Overmaal — utvivlsomt er alt det idag som igaar og Sekler tilbage i Tiden! Og *Stedets* — ganske naturligt, fordi Grænserne for en Sorø-Drengs Tilvæ-

Fortsættelse Side 14.

⁴⁾ Biskop Daugaard, En Mindebog. Kbh. 1896. I Bind, S. 349.

HJORTENÆSHUSET EFTER SNEFALD

Rich. Hansen fot.

Udenfor mine Vinduer vælter Sneen ned,
den fyger og suser i vanvittige Hvirvler,
og det fryser ufattelig mange Grader.
Det kniber for Sporvognen nede i Alléen.
En Cyklist ælter gennem Uføret
og vælter tilsidst. Gaar videre.
Et Automobil gør en kort Pirouette midt paa Kørebanen
og ender halvkvalt i en Drive.

Men her i Hjørnestuen er lunt
(jeg reddede forleden endnu 20 hl Koks til rimelig Pris
— Gustav Foersom længe leve!)
Sneen lyser ind paa mit Skrivebord
og fjærnt fra kæler i Højtaleren Wiwels Frokostørkester:
Fødelandssange udsat for Smør-Violin
og Schuberts Capricer arrangeret som Sagtevals.
Jeg er mæt og vel til Mode;
Biksemaden var ikke ilde,
og der var nok af den,
fordi min yngste Dreng er en kræsen Hund.
Kaffen lader sig drikke;
der kan blive Raad for en Formiddagscigar,
og fra Kontoret har de endnu ikke ringet om Hjælp.
Kort sagt: Østerbro-Idyl mellem Kl. 12 og 13.

Udenfor hvirvler Sneen fremdeles ned.
Trafiken er nu helt stoppet til Søs, skriver B. T.,
og i Eftermiddag stopper den nok til Lands.
Naa, der er jo heller ikke noget at vise Turisterne:
Hamlets Grav har en naadig Haand skjult i Sne
— det gælder ogsaa det Hus, hvori H. C. Andersen
ikke er født —
og de bedre Beværtninger klager ikke endnu;
Nationens Livssag er altsaa ikke i øjeblikkelig Fare.

Hvorfor skal jeg saa absolut
have et gammelt Billede frem af Skuffen?
Mon for at sammenligne før med nu
og tro, at vi skulde kunne genopleve Tiden som den var,
da Rich. Hansen fotograferede Sorø ved Vintertid?

Skulde der virkelig endnu engang
blive stille i Danmark?
Kan der, naar Snestormen er standset,
Vej og Sti spærret,
atter blive Stilhed i Landet,
som da vi var Børn?

Kan der blive reent og skinnende hvidt, saa langt Øjet naar,
saa at vi tør indbilde os
— blot for en Dag, blot for nogle Timer —
at vi ikke ved, hvad der ligger under eller bag ved
dette hvide Tæppe, denne vidunderlig Renhed —
saa at vi en Dag ved Gudernes Gunst staar i en sneprydet
hvor alt er Tavshed [Skov,
— kun Sneens Knirk under Foden,
kun selve Stilhedens syngende Tone,
ubestemmelig, uberegnelig,
som klinger i en Luft, der er rensat af nyfalden Sne.

Er det muligt, at jeg en Dag — ikke blot i Tanker
ved at se paa et tosset gammelt Billede —
skulde komme til at vandre ad de kendte Stier
under Sneens Herlighed
i det gamle Drømmeland?
Er det muligt, hvis jeg naar derhen,
er det muligt,
at der saa ikke ogsaa er Højtaler i Hjortenæshuset?

hgo.

(Fortsat fra S. 12 »Barber Sibberns Kat«.)

relse praktisk talt vil være de samme, saavist som han dog i Sorø vil leve den meste Tid paa selve Skolens Grund, og dér oplever Drengen af iaar i det væsentlige det samme som han, der gik i Skole i Sorø for et à to Hundrede Aar siden; han ser tildels de samme Bygninger, den samme Sø og de samme Skove uden om Søen; Aarstiderne veksler nu som da og indvirker paa samme Maade paa Stedet, enten dette skjules i Sne eller skygges af Løvet paa de gamle Træer. Derfor, Hr. Redaktør! er det, at ens gamle Hjerte glædes ved at høre om alt — bemærk: alt, hvad der i fordums Tid er sket paa Klosterøen. Alt sammenlignes med egne Erindringer og Iagttagelser, hver lille ny Enkelthed der oplyses, giver sit Bidrag til Forstaaelsen af noget selvoplevet eller noget, man har hørt om og engang ikke begrebet — men nu nu begriber man det, og ens virkelige Verden, d. v. s.: den man selv bærer med sig i sit Sind, vokser og bliver fuldkomnere og derved kærere og værdifuldere.

Men derfor er det ogsaa man af og til — jeg vil ikke sige saares, thi Smaasaar og -rifter skal man nok lære ikke at agte paa, men ærgres sig, rigtig godt gammeldags ærker sig, naar man som nu forleden i Deres Januar-Nummer blandt en Samling ellers ganske pudsige, driiske Smaarim læser et, der lyder saadan:

*At virke som Bindeled Soranerbladet mægter,
saa man næsten er lænked — til henfarne Slægter.*

Det er jo nemlig i sig selv rigtigt og dog, ved sin skjulte Braad, ganske galt og tillige særdeles giftigt, fordi det efter Forf.s Ønske skal læses i Forbindelse med det følgende Distikon:

*Det mest aktuelle, vi i Aaringer har ha't,
var Digtet om Barber Sibberns Kat!*

Eller med andre Ord: Forf. af disse Aandrigheder vil fastslaa, at der hos dette fortræffelige Blads Læsere eller med andre Ord: hos de trofaste gamle Soranere virkelig er Trang til — og tilmed en utilfredsstillet, uretmæssig utilfredsstillet Trang til »Aktualiteter« i Stedet for det, Bladet ellers byder paa, nemlig et i første Række historisk bestemt Stof, men iøvrigt et, som i Sandhed tager alt med; jeg blader i en af de ældre Aargange og finder saa heterogene og »uakademiske« Æmner behandlede som: Sorø Sejlforening, Oprindelsen til Navnet Vindelbrohus, en Soraners Beretning om det danske Flags Strygning paa de vestindiske Øer, Blade af en Soraners Erindringer fra Fronten, talrige Artikler om Stine paa Ægir, om Soranere i Udlandet, om Fugleliv omkring Sorø o. s. y.

Og ved Siden af dette Stof, som intet større Dagblad, intet alsidigt Tidsskrift byder bedre behandlet eller skrevet af kyndigere Folk, hver paa sit Omraade, gives der en utallig Række smaa Oplysninger om vore Dages Soranere — af alle Typer, som paa en eller anden Maade gør sig bemærkede og som derfor følges af deres ældre og yngre Kammerater med Interesse; endelig faar man alle de Meddelelser om Soransk Samfund, hvis Organ Soranerbladet er, som har Adresse til Medlemmerne i Foreningsanledninger — et nok saa kedeligt Stof, hvis det skulde brede sig over mere Plads, end det hidtil er sket, men som paa sin Vis vel er »aktuelt« nok.

Hvad mere aktuelt er det saa egentlig der er Brug for?

Ja, hvad Pokker vil den anonyme Devisedigter egentlig have? er det de Smaameddelelser, der af og til findes om Skolens daglige Liv, han vil have i større Omfang? Naa, Gudbevares, de kan være meget fornøjelige, og enhver af os hører ogsaa gerne om Sorø i vore Dage, men egentlig

værdifuldt er den Slags Stof ikke for et Maanedsskrift som dette, der dog aldrig kan hamle op med Dagspressen og derfor kun kan notere nogle af de skete Begivenheder og ikke se sin Opgave i at virke som Nyhedsbringer. Oprigtig talt: lidt af den Slags meddelt med Maade og al fornøden Diskretion, er godt, men ikke paa en Plads, som kunde rumme bedre Stof, d. v. s. det, der har blivende Værdi. Hvis det er selve Sorøs Nyhedsstof man søger, saa er der de dertil indrettede Blade af lokal Art, som enhver kan abonnere paa, og hvor den, hvis Horizont har sin naturlige Begrænsning, snarest i selve Annoncerne finder det interessanteste Stof.

Eller er det de Aktualiteter, der savnes, som man ogsaa fik en Bid af i sidste Soranerblad, hvor der berettedes om »Andespil« i Tivoli-Restauranten for gamle Soranere, og i næste Maaned lovedes Foredrag med Lysbilleder af en Journalist om noget, han — det tilføjes udtrykkelig — virkelig selv har set. Ja, jeg maa tilstaa, jeg følte mig let grønligfarvet af Misundelse over ikke at kunne være med til disse Forlystelser, der sikkert har samlet et paaskønnende Selskab til Arrangørernes Glæde og Deltagernes egen Fornøjelse — men naar man nu sidder milevidt fra Begivenhedernes Centrum og med sin bedste Villie ikke kan tage Del i disse uskyldige Adspredelser, ja saa gennemløber man vel nok Referatet bagefter, men hvad betyder det ellers for mig herovre at faa Besked om, at nogle og halvtreds københavnske Soranere har slaaget sig sammen en Aften til en lille Bassealle i al Jævnhed? Blev der endda sunget en ny til Lejligheden skrevet virkelig morsom eller aandfuld Vise — ja saa bliver den jo nok trykt i Bladet og faar derved, hvis den ellers fortjener det, en langt længere Levetid end ved en enkelt Aftens Blus paa Lampen, men ellers?

Eller er det maaske Diskussioner i Bladet, der ønskes: om nye Skoletanker — med al skyldigt Hensyn til Sorø Akademis Skole — eller Indlæg fra soranske Penne om Forfatterinden Thit Jensen og hendes Agitations Betydning for det soranske Fugleliv?

For det er vel ikke Forenings-Ballade, den ukendte Forfatter har tænkt sig: Mudder i Andedammen, Krav om nye Vedtægter for Samfundet — Generalstorm paa Bestyrelsen (»gamle Hønisser«, »Skadedyr«, »Samfundsstøtter«, »Snorketpetere« etc.) — eller Forslag om flere Sammenkomster, som kun en lille københavnsk Klike kan deltage i?

Jeg spørger blot, men jeg behøver egentlig intet Svar, for enten der svares i Øst eller Vest med Forklaring paa, hvad det aktuelle skulde bestaa i, som nu nødvendigvis skal frem, saa ved jeg ganske nøje, hvad jeg vil gøre: *saa vil jeg ikke lege med mere.*

Jeg er nemlig ikke Medlem af Soransk Samfund for at opleve Aktualiteter — dem faar jeg fuldt op af andetsteds. I Soransk Samfund og i Soranerbladet vil jeg netop have Lov til at leve i min Fortid — det mindst »aktuelle« jeg kender. Møder jeg ikke netop der de »henfarne Slægter«, saa har hele Historien aldeles ingen Værdi for mig. Min Gerning og min øvrige Berøring med Dagens Liv, dens Sorg og Fest, er en Sag for sig — og kan give mig nok at tage Vare paa. I mit Forhold til Sorø er det noget helt andet, jeg forlanger og venter at møde — og især i det lille trykte Bevis for, at der er noget ved Siden af, noget helt udenfor det aktuelle, som jeg nu i en halv Snes Aar har haft at glæde mig ved engang om Maaneden.

Og jeg kan garantere Dem, Hr. Redaktør! at paa det Punkt staar bag mig mere end Halvdelen af Soransk Samfunds 10.000 Medlemmer — eller er der flere? — nemlig hele »Pro-

vinsen«, *hele* »Udlandet« og *mindst* Halvdelen af »Kjøbenhavn«. Paa alle disses Vegne kan jeg tilsige Dem, min Herre! et kaligraferet Tillidsvotum saa skønt, at De kan hænge det op i Deres Dagligstue, saafremt De evner at sende os endnu i 10—12 Aar et maanedligt Nummer af Soranerbladet, der holder samme Kurs som i den forløbne Tid, d. v. s. knytter os, der lever idag, til de utallige »henfarne Slægter«, der før os har haft med Sorø at gøre.

Men gør De *ikke* det, er det Deres Hensigt at lade Dem lokke til at gøre Bladet »aktuelt« paa den ene eller anden Maade — sænke dets Niveau eller lave det om til en Karnevalsavis (hvad der engang var Tendens til), saa slaar De ikke blot Dem selv som Redaktør og ikke blot det Blad, for hvilket De er ansvarlig, men sandsynligvis — i hvert Fald for lange Tider! — selve det gamle soranske Samfund ihjel.

Thi det lever visselig ikke paa Aktualiteter saa lidt som paa »Andespil«; det har sin Rod i den ejendommelige, soranske Jordbund, hvoraf en 100-aarig Skole og dens Slægt efter Slægt af taknemmelige Sønner er groet op — og hvad den saa ellers er, denne gamle Klostergrund med sine Skoler og Akademier og — »henfarne Slægter«, saa er den for os idag »aktuel« paa en helt anden Maade, end visse Folk mener; den er nemlig den Gren, hvorpaa baade De og jeg og alle andre gamle Drengene i soransk Forstand sidder, og skærer De Forbindelsen af med den, *med det gamle og hedenfarne* — saa skal jeg sige Dem, hvad vi gør: saa gaar vi, reverenter talt! paa Enden — og der kan vi faa Lov at blive siddende. De Smarter, vi der vil føle, de bliver »det mest aktuelle, vi i Aaringer har ha't«. Det kan De — tilgiv mig! — være stødt paa!

Hr. Redaktør! dixi et liberavi animam meam, men jeg ønsker min Anonymitet bevaret, fordi jeg kun er een af overordentlig mange — og hvem kan jo saa være ligemeget. Her er jeg blot, med Tak for eventuel Optagelse,

Deres ærbødige

Peter Soranus.

— — —
Vi har, som Hr. Peter Soranus vil se, optaget hans Indlæg og takker for hans venlige Omhu og Interesse for Soraner-Bladet. Vi forbeholder os i et følgende Nr. at komme tilbage til denne Sag.

Red.

GAMLE SORANERE

Dødsfald.

Søndag den 19. Januar døde den 75-aarige fhv. Kredslæge i Tarm *Eduard Vilhelm Konstantin Busch* paa Frederiksberg.

Som Søn af den tysk-russiske Professor ved Universitetet i Dorpat og Dr. theol. F. A. K. Busch, der havde søgt Otium i det idylliske Pedersborg ved Sorø, kom Eduard Busch til at gaa i Skole i Sorø, hvorfra han blev Student i 1871. Efter at have endt sin Lægeuddannelse i København gik han til Vestjylland, hvor han først slog sig ned i Bøvling ved Lemvig (1881) derefter i Tarm, hvor han i 1908 blev Distriktslæge (senere Kredslæge) og tillige Sygehus- og Jernbanelæge. Han havde en betydelig Privatpraksis og tjente sig en anelig Formue, hvormed han i 1923 trak sig tilbage og indrettede sig paa Frederiksberg.

Han var Brøder til den af den danske Ydre-Missions højt fortjente Formand, Pastor *H. A. E. O. Busch*, Student fra Sorø i 1873, senest Præst i Vallensbæk ved København.

Den 28. Januar afgik fhv. Postmester *F. W. v. Linstow* ved Døden i Saxkøbing.

Da han d. 24. Oktober ifjor kunde fejre sin 70 Aars Fødselsdag, omtalte vi den afdødes biografiske Data (Soraner-Bladet 13. Aarg. No. 11); her skal derfor blot nævnes, at v. Linstow, hvis Fader havde været Kasserer ved Sorø Akademi, forlod Sorø Skole i 1876, efter Aaret før at have taget Preliminæreksamen, for at blive Søkadet, men i 1881 forlod Marinen og indtraadte i Postvæsenets Tjeneste, hvor han havde en smuk Karriere og ifjor fratraadte til et velfortjent, men kortvarigt Otium.

Læge *Marinus Holst* beder os meddele, at enhver Soraner, der har Interesse for det af ham indrettede Inhalatorium paa Købmagergade 11 i Kjøbenhavn — en Kuranstalt mod Lidelser i Luftvejene — er velkomne til at tage denne nye Virksomhed i Øjesyn.

Under 7. Decbr. 1928 er Tilforordnet ved Komitéen til Foreberelse af Danmarks Deltagelse i den sociale Udstilling i Helsingfors i August 1928, Fabrikinspektør, cand. polit. *Carl Johannes Ottesen*, udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Om kort Tid udkommer paa Levin & Munksgaards Forlag et større medicinsk-historisk Arbejde af Stabslæge *Gordon Norrie*. Bogen, hvis Titel bliver: *Kirurger og Doctores*, er en Undersøgelse af det lægevidenskabelige Studiums Kaar her i Landet indtil Tiden o. 1800.

Hr. *Finn Viderø*, Student fra Sorø 1923, er blevet ansat som Organist ved den tysk & fransk reformerte Kirke i København.

Den private Soraner-Aften, der holdtes Fredag d. 1. Febr. i Bernstorffsgade 7^l, var godt besøgt. Efter et trefoldigt »Leve« for vor gamle Skole blev Ordet givet til Redaktør *Leif Hendil*, der holdt et interessant og livligt Foredrag, ledsaget af Lysbilleder, om sin Tur med »Graf Zeppelin«, og til Slut fremviste en Del Billeder af Luftskebe og Flyvemaskiner gennem Tiderne.

Efter Foredraget tilbragte man et Par Timer i kammeratligt Samvær og endes til Slut om at mødes igen Fredag den 1. Marts.

Soransk Swingom Soirée.

(Se Samfundsmeddelelsen sidste Side!)

Samtlige soranske Svende samt sweethearts skal smile som smaa Sole, saasnart Selskabssalene straalere smukt som Samlingssted — saadanne særdeles skønne Saloner støtter Stemningen stærkt! Straks, saasnart Selskabet ses samlet, serveres shordrinks; saa startes Swingom'en, saa Sulten stiger — senere serveres Souper'en, som skal smage Sorøs sultne Sønner, Svigerinder samt Svigerdøtre superb! Senere sælsomme Surpriser; Surhedsmaskernes sidste Spor skal smides, saasnart Soupersangene synges.

Stævn sammen, samtlige stilfulde Soranere og Soranersker, saa sikres Succes'en!

Send snarest Sekretæren Sendebud!

Selskabsdress, selvfølgelig!

Samtlige Selskabsdeltagere skatter seks Sølvkrus Stykket — snydebillig!

Skaal!

K. Brix Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 3460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjærgermester Bech
Waldbygaard

P. O. J. Mallory
Repr. for Forsikringselskabet Thule
Telf. C. 1612 og Holte 966

Axel Høffer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

Poul Ailgaard
Sportsartikler en gros
St. Kongensgade 27 Telf. 14620

So. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polyt.
Telf. 441

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

P. B.

Marius Bangkjær
Murermester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Hemming Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10577-11557

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Sorø
Telf. 454

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Tandlæge D. Kisbye
Strove Kongensgad. 45
Telf. 6125

Konsultation
Kl. 10 - 4

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kultorget 9 Byen 6654

Johan Bengel
cand. pharm.
Ringsted

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldlim - Trykpastr
Silkegade 11
Byen 6504

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12 303 - København B.

P. S.

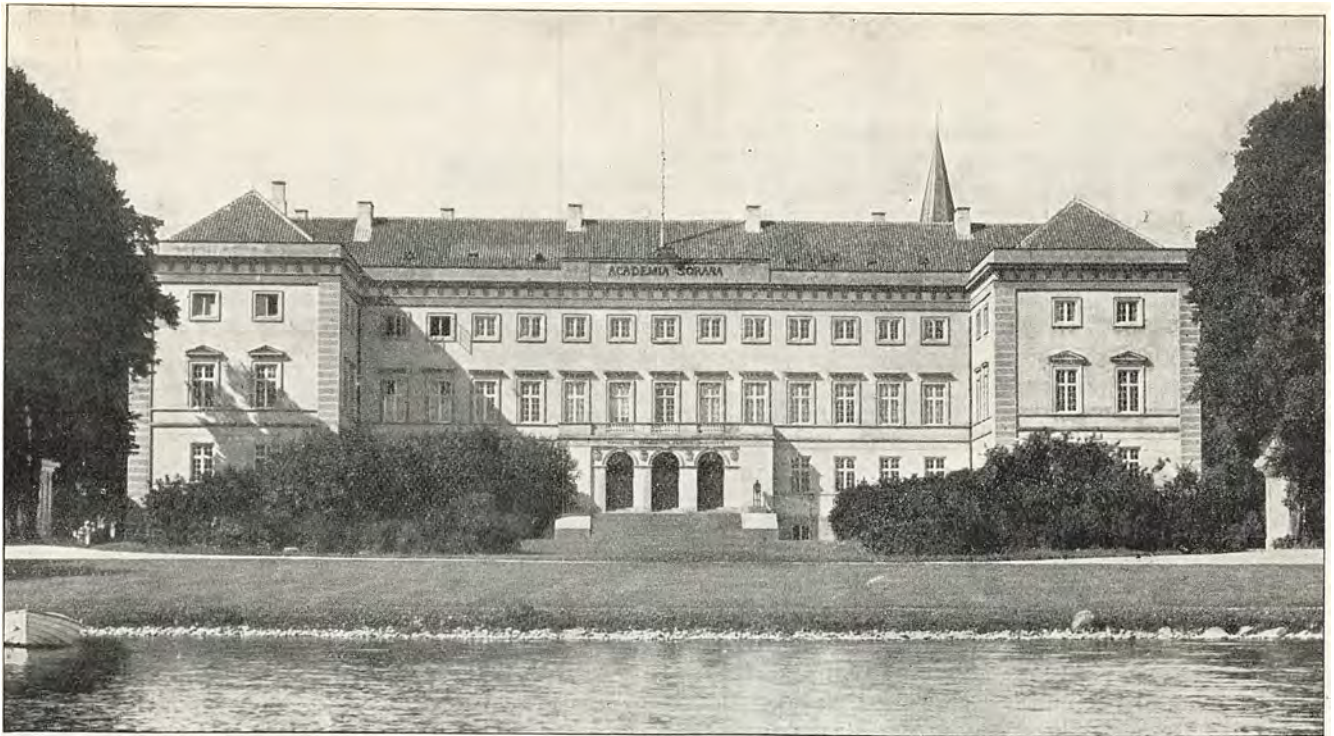
Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografiering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebergsgade 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej, 6
København
Telefon
Central 5437

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør
Nyborg

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 3

Marts 1929

FRA H. F. J. ESTRUPS SIDSTE DIREKTORTID

Nogle Breve meddelt af *Olaf Carlsen*.

De Breve fra Godsejer, Justitsraad *Smith*, Bækkeskov, som her offentliggøres, har utvivlsomt kastet en mørk Skygge over de sidste Maanedes af *H. F. J. Estrups* Direktortid og givet ham et bittert Minde at rejse bort med. Anledningen til dem var den, at Justitsraaden efter Lærerforsamlingens Beslutning havde faaet Anmodning om at udmelde sin Søn, *Gottlieb Smith*, der i otte Aar havde været Elev i Sorø Akademis Skole og nu gik i øverste Klasse. Denne pludselige og bratte Afslutning paa Sønnens Skolegang bragte Faderen i Harnisk — ikke mod sin Dreng, men mod Direktør Estrup, hvis Styrelse af Skolen han tillagde Skylden for Sønnens daarlige Opførsel.

Estrup har af Justitsraad *Smiths* Breve kun henlagt de to første i Skolens Arkiv¹⁾. Fra Estrups Haand findes i Korrespondanceprotokollen (Nr. 495/1836) Kopien til hans Svar paa *Smiths* første Brev; desuden har han — efter Modtagelsen af det andet Brev — forfattet en Redegørelse og vedlagt den Brevene fra *Smith*. Tonen i disse Breve og de Resultater, *Smith* uddrog af sine Argumentationer, var af en saadan Art, at Estrup ikke ønskede at fortsætte Diskussionen, men opfordrede sin Modpart til at fremsætte Klagerne paa højere Steder.

Den 30. Marts 1837, Dagen før Estrup fratraadte sit Embede, gjorde han følgende Tilføjelse til den lige nævnte Redegørelse: »Jeg har i tvende Breve til Justitsr. *Smith* i Marts Maaned 1837 opfordret ham til at træde frem for *Academiets* og mine rette Dommere.

Justitsraaden har fundet det bedre paa den private Vei at fortsætte sine Angreb mod mig personlig. Jeg har saavel hans Breve som Afskrifter af mine egne; saafremt Spørgsmaal skulde blive om Sagen, skal jeg forelægge en Correspondance, som iøvrigt passer kun lidet for *Academiets* Archiv.«

I Forbindelse med Redegørelsen viser denne Meddelelse, der vel næsten blev det sidste, Estrup skrev som Direktør, hvor pinligt han har været berørt af denne Sag, og hvor magtpaaliggende det har været ham, at han over for Eftertiden fik klarlagt sin Stilling til og Syn paa Justitsraadens mere og mere desperate Beskyldninger.

Arkivet paa Skaføgaard gemmer maaske de andre af Estrup omtalte Breve; de vilde sikkert indeholde mere til Karakteristik af den forbitrede Brevskriver end af, hvad der har egentlig skolehistorisk Interesse; dette sidste gælder derimod om de her meddelte Breve, der giver interessante Træk fra Skolelivet i Sorø og viser, hvor behersket Estrup optraadte over for et Angreb, der vel var det voldsomste, han havde været ude for.

Den 21. November 1836 indkaldte Estrup til et Læremøde, da det var blevet bekendt, at Eleverne *Chr. Friedenreich*²⁾ og *Gottlieb Smith* »tillod sig under Foregivende af Besøg paa anstændige Steder i Byen at deltage i slet Selskab, kom i beruset Tilstand tilbage til Akademiet før Sengetid [og] begav sig til Sengs, uden at man blev deres rette Tilstand var«; derefter

havde de atter forladt Sovesalen, sneget sig ud gennem et Vindue i Kælderetagen og henimod Kl. 11 begivet sig til Akademistboligen, hvor de var forblevet til henimod Midnat, — »uden at Akademist *Grüner*, hos hvem de opholdt sig, bortviste dem, som Pligt var. Ledsaget af Akademisterne *Grüner* og *Monrad*³⁾ forføjede de sig omsider tilbage til Opdragelsesanstalten og fandt Vej — som forhen — igennem Vinduet.« Som Straf for disse utilladelige og utilbørlige Ekspeditioner mente Flertallet af de forsamlede Lærere, at der »i Betragtning af foregaaende, alvorlige Advarsler og dog gentagne Forseelser af lige Natur« burde gives *Smith consilium abeundi*, — »dog uden formelig Bortvisning«; hvad *Friedenreich* angik, saa mente ligledes Flertallet af Lærerne, at en noget mildere Straf kunde anvendes mod ham; han removedes som Kammerduks, og indtil Udgangen af Juleferien formentes der ham enhver Tilladelse ikke blot til Rejser og Besøg uden for Byen, men ogsaa til nogensinde i det angivne Tidsrum at forlade Akademiets Hovedbygning efter Kl. 5 Eftermiddag — med Undtagelse af Undervisningstimerne.

Efter Direktors Henstilling kom der straks Bud fra Justitsraad *Smith* om, at det var hans Begæring, at Sønnen *Gottlieb* — »der nu med Deres Højvelbaarneheds Tilladelse opholder sig hjemme« — skulde udmeldes af Sorø Skole.⁴⁾ Sagen syntes efter dette at ville ordne sig i Stilhed uden at fremkalde Mishagsytringer eller nærmere Forespørgsler fra Justitsraaden, der saa uventet havde faaet sin Søn sendt hjem; — men det var Stilheden før Stormen. En fjorten Dages Tid senere modtog *Estrup* en lang — meget lang Skrivelse fra Justitsraad *Smith*. Denne havde nu holdt et indgaaende Forhør over *Gottlieb*, hvad *Estrup* efter *Smiths* Mening havde undladt, og han var derfor nu kommet dybere til Bunds i Sagen end Direktor og kunde fortælle ham den Sandhed, som Direktor ikke havde gjort sig Ulejlighed med selv at udforske. *Smith* fandt derfor, at der var stærke Grunde for ham til at rette svære Bebrejdelser mod, hvad *Estrup* havde foretaget sig i denne Sag.⁵⁾

»Højvelbaarne

Herr Etatsraad og Director *Estrup*,
Ridder af Dannebrog,

Sorøe.

Efter at min i øvrigt svage Helbred, der heftigt blev rystet ved Herr Etatsraadens Brev og *Gotliebs* kommen hertil, igien, Gud være lovet, har vundet nogen Styrke, paa lagde jeg *Gotlieb* at give en sandfærdig og omstændelig Forklaring om det, der var hændet ham Søndagen den 20de i forrige Maaned, og derunder intet, selv den mindste Begivenhed at fordølge; han gav mig derpaa et høytideligt og helligt Løfte om at sige Sandhed, og derefter udsagde [han]: »Søndagen den 20de November sidst om Eftermiddagen Klokken 3 forloed *Gotlieb*, efter at have læst, hvad han havde til næste Dag, og skrevet til sit Hiem, Akademiet og gik i Selskab med den yngre *Spæth* til en Bekjendt ved Navn *Ness*,⁶⁾ som er paa Amtmandens Contoir; — der forblev de et Par Timer uden at nyde noget og fordrev Tiden med Samtale. De gik derpaa med *Spæth* til Posthuset, hvor han skulde hente en Pakke, og imedens han var inde for at røgte sit Ærinde, gik *Nees* ind i en derved værende Boutik, hvor han sagde, at han havde noget at tale med Kjøbmanden [om], og *Gotlieb* fulgte med ham; — der blev intet

nydt, men den unge *Grev Holck*, som var der for at købe Cigarer, anmodede *Nees* og siden *Gotlieb*, om de vilde følge ham til sit Hiem, som er Herr Professor *Hiorts* Bolig; — det gjorde de, men nød der hverken Mad eller Drikke, og efter omtrent en Time, da *Nees* og *Gotlieb* vilde gaae, tilbød *Grev Holck*, at han vilde komme til *Nees* og medbringe en Flaske Champagne, som de der skulde nyde; — da de gik til *Nees*, mødte de paa *Vejen Spæth*, som havde søgt dem efter at have forladt Posthuset. Hos *Nees* opholdt de sig omtrent $\frac{3}{4}$ Time, og Selskabet blev der forøget med den unge *Stemann* og hans Kammerat, med hvem de spøgede og sang; — der blev intet nydt, og *Spæth* gik derpaa hiem. *Gotlieb* gik ogsaa op paa Akademiet for at bede sig fritaget for Aftensbordet og yttrede ved denne Leilighed, at han vilde gaae til Justitsraad *Povelsen*, men gik tilbage til *Nees* for at nyde godt af *Grev Holcks* Indbydelse; — han fandt *Grev Holck* hos *Nees*, hvor *Friedenreich* tillige havde indfunden sig, og da de tvende unge Mennesker — *Stemann* og hans Kammerat — havde forladt dem, fremsatte *Grev Holck* den belovede Champagne og en Flaske Rødviin, samt lidet Madeira i en Flaske; — *Nees* gav der til noget Smør, Brød og Ost; — dette og Viinen blev nydt; men en Flaske Punsch Extract, som *Friedenreich* bragte, blev der urørt. *Gotlieb* havde aldeles intet medbragt af hvilken som helst Benævnelse. De gik derpaa alle 4 ud at spasere, og blev der foreslaaet paa *Vejen* at besøge Student *Monrad* for der at nyde Punschen, hvilket Forslag *Gotlieb* imidlertid søgte at afvende, da han følede noget af Viinens Virkning og troede ikke passende saaledes at komme til *Monrad*. Forslaget gik imidlertid igiennem, og de bleve alle af *Monrad* vel modtagne. Efter nogen Samtale yttrede *Grev Holck*, *Friedenreich* og *Nees* til *Monrad*, at de havde nydt noget hos *Nees*, men havde endnu en Flaske Punsch Extract tilbage, som de ønskede at nyde hos ham — *Monrad*, hvilket blev tilladt, hvorhos de trende, *Holck*, *Friedenreich* og *Nees*, yttrede, at ogsaa *Gotlieb* burde bidrage sit til Gildet, hvortil han var villig og gik til Tronjer, hvor han købte og medbragte en Flaske Viin. — Punsch Extracten hentede *Friedenreich* og *Nees* fra den sidste Logie, hvor den var forbleven. Punschen blev lavet og tilligemed Viinen drukket; imedens dette foregik, kom Student *Grüner* ind til dem og drak 2 à 3 Glas Punsch med. De forbleve samlede, sang og snakkede i nogen Tid, hvorpaa de alle, undtagen *Grüner*, gik ud at spasere. Da de vare kommen til Akademiet, mødte de Student *Grüner*, som havde fulgt nogle Damer hiem til Madame *Hassenfeldt*, og de fulgtes nu ad til Kloster Porten, hvor Student *Grüner* indbød først *Friedenreich* og siden *Gotlieb* til endnu samme Aften efter Sengetiid at møde hos ham paa Regentsen tilligemed *Grev Holck*, *Monrad* og *Nees*. — Nu gik *Friedenreich* og *Gotlieb* op paa Akademiet, da Klokken for nogle Minutter siden var ringet til Sengetiid; *Gotlieb* tog af endeel af sine Klæder, lagde sig i Sengen med de øvrige, og da Lygtene vare slukkede, klædte han sig igien paa og gik ud paa Gangen, hvor *Friedenreich*, der havde sin Seng paa den anden Sovesal, mødte ham, hvorpaa de gik ned og aabnede et i den nederste Etage eller Kielder Etagen værende Vindue, traate ud, samt, i det de igien lukkede det, sadte et lidet Sykke Papiir imellem Rammen og Karmen for let at aabne det igien; — de begav sig til Student *Grüner* paa Regentsen, hvor Student *Monrad*, *Grev Holck* og Hr. *Nees* befandt sig; — der stod 2 Flasker Viin og Glas paa Bordet, og da disse vare tømmede, bidrog ogsaa *Gotlieb* her sin Skiærv og betalede en Flaske Viin, der blev hentet af Tienestepigen paa Regentsen. Efter at have tilbragt nogen Tiid her, følte *Gotlieb*

Viinens Virkning saa stærkt, at han fik ondt og paastoed, at han vilde gaee tilbage til Academiet; men det øvrige Sælskab bad ham om at blive og yttrede, at det var kun Søndag engang om Ugen, men dette uagtet vedblev han sin Paastand og blev fulgt af de andre til Academiet, hvor han gik ind ad det samme Vindue, hvoraf han var gaaet ud, og gik op og lagde sig. — Friedenreich gik ikke ind til samme Tiid som han; men hvortil han derefter blev ude, ved Gotlieb ikke. — Morgenen derpaa blev Friedenreich og Gotlieb indkaldt til Herr Adjunct Sibbern, der sagde, at Vægteren havde meldt, at de havde været ude efter Sengetiid, og at saadant skulde meldes til Director. — De besluttede derfor selv at give Efterretning til Etatsraaden, gik strax der hen og selv angav deres Brøde; Friedenreich begjærede derpaa at maatte tale alleene under fiire Øyne med Director, hvilket blev ham tilstaaet. — Derpaa blev holdt et Skole-Raad, og efter nogle Timer tilkiendegav Director Gotlieb, at han strax skulde sendes hjem med alt hans Tøy, og hans Fader anmodes om at tage ham ud af Skolen. Friedenreich forblev i Skolen, men skulde ikke forlade Academiet i nogen Tiid, ikke være Kammer Dux og forblive paa Academiet i de tilstundende Jule Ferier.«

Da jeg havde afholdt dette Forhør over Gotlieb, udbød han: Gud give, Director saa nøyagtig havde undersøgt Sagen, som du Fader haver gjort, [da] vilde denne Sag ikke for mig haft et saa sørgeligt Udfald. —

Herr Etatsraad, De maa derefter tillade mig nogle Bemærkninger:

1. Undersøgelsen af denne Sag har ikke været, hvad den burde, navnlig: nøyagtig. Den korte og ufuldstændige Forklaring, som Gotlieb frygtsom for Følgerne afgav til Dem, var den eeneste, der blev ham affordret. — Studenterne Monrad og Grüner, den sidste høylig compromitteret, bleve vei afhørte, men Gotlieb var derved ikke tilstæde og ey heller med dem confronterede, — han vilde ved denne Leylighed have kunnet med Grund benægte den slemme Usandhed af Student Grüner, at Gotlieb ikke var indbudet tilligemed Friedenreich, og hvad de i øvrigt maatte have udsagt som med Sandhed ikke var overensstemmende. —

2. Med Hensyn til Herr Etatsraadens Dom eller Beslutning. Gotlieb var den yngste i berørte Sælskab, hvor han blev beruset.⁸⁾ Friedenreich er saavel i Alder som i Classen ældre end ham og har af Verdens Kundskab vel ti Gange saa meget som Gotlieb; — han, Friedenreich, bragte en Flaske Punsch Extract, da der endnu intet var nydt, altsaa bestemt Overlæg til at drikke; — Gotlieb kiøbte først Viin, da en Deel var nydt, og da han allerede sandsynlig var noget beruset og dertil af Sælskabet, Student Monrad undtagen, men i dennes Bopæl, blev opfordret!

Friedenreich maa ogsaa efter Tiden, paa hvilken Mødet fandt Stød, været fraværende fra Aftensbordet. Gotlieb var indbudet til en Student, hans fordoms Meddiscipel, til paa Regentsen at fortsætte Gildet i Følge med en ældre Discipel, — noget der var jo for ham saare fristende, og alt dette uagtet er Gotlieb, et raskt ungt Menneske med et venligt, velvilligt og retskaffent Sindelag, elsket af sine Meddisciple og i den senere Tiid ret flittig — en af de Herrer Adjuncter har for noget over et Aar siden i Samtale og paa mit Spørgsmaal om Gotlieb yttret, »han er en af vore flittige Disciple« — bleven hiemsøgt med en haard Straf, thi saaledes kalder jeg det, der er hændet ham, og saa overordentlig stor i Forhold til den, der er paalagt hans vist nok meere skyldige, men ældre og klogere Meddiscipel. — Etatsraaden anfører i Deres Brev til min Kone, at Gotlieb flere Gange har gjort sig skyldig til alvorlig og streng Iret-

tesættelse; — har Friedenreich ikke ogsaa hertil gjort sig skyldig? Jeg tænker, de staaer nok omtrent lige i denne Henseende; og med nogle Undtagelser, hvormange er der ikke i de øverste Classer i Institutet, som, om ikke i lignende Tilfælde, dog har gjort sig skyldig til alvorlige og strenge Irettesættelser. — Hvilket Institut, hvor Dreng og unge Mennesker opdrages, fordrer ikke dette?

3. Jeg gaer nu over til den Opsigt, der bør være med de unge Mennesker, som af Forældre og Værger ere betroede til Institutet.

Hvorlidt har den i dette Tilfælde været, hvad den burde; — havde der været holdt strengt over Opfyldelsen af denne Pligt, vilde de tvende unge Mennesker hver fra sin Sovesal ikke kunnet forlade Academiet, og denne Forseelse derved været forhindret; — jeg finder, at den, som herfor skulde drage Omsorg og staa til Ansvar, burde i denne Efterladenhed have fundet en vigtig Grund til Formildelse af Straffen for denne Forseelse. — Den ligefremme Maade af en forhenværende Eleve paa Academiet, men nu Student, at indbyde nu værende Elever til at indfinde dem hos ham til Gilde eller Sælskab efter Sengetiid forudsætter, at det var noget, som let loed sig gjøre. —

4. Og nu til Deres Brev, Herr Etatsraad, som De behagede at tilskrive min Kone, — dette Brev kom hertil om Formiddagen samme Dag, som Gotlieb indtraf om Eftermiddagen, — da har De deri behaget at kaste al den Skygge paa Gotlieb i denne Sag, som det vel var Dem mueligt. De har saa kort givet et Uddrag af Begivenheden, der foraarsagede Gotliebs Skade, men har tillige vidst heri med faae Ord at indflette alt det onde, der var i heele Sagen, og aldeles intet af det, der kunde formilde denne Ungdoms Ubesindighed; har det været Deres Hensigt at skade Gotlieb i hans Forældres Omdømme, vilde De derved let kunnet opnaae dette Øyemed; — betænk, Herr Etatsraad, at det var efter dette Brev, jeg skulde bedømme Gotliebs Adfærd, at det var med denne Oplysning, jeg inden 24 Timer, — thi den 23de November om Formiddagen modtog jeg Deres Brev, og den 24de maatte jeg skrive, naar Brevet fra Præstøe skulde afgaae den 25de, — skulde bestemme, om jeg vilde udmelde Gotlieb af Skolen, eller at De vilde andrage paa til Skole Directionen, at Gotlieb skulde forlade Skolen, noget, *De siger*, vilde have andre Følger for ham i borgerlig Henseende. Og nu spørger jeg Dem, om det var Ret at kræve en sliig Beslutning, — hvor Spørgsmaalet var om intet mindre end at berøve Gotlieb, der er i 4de Classe, saa mange lærde og dygtige Mænds Underviisning, — hvoraf det, jeg skulde og burde have taget i Betragtning, var for det meeste udeladt; thi vist nok vil De, Herr Etatsraad, som Director for et Optragelses Institut, selv vide, at Anledningen og Hensigten, naar en Ungdomsfejl er begaaet, bør fremfor alt komme i Betragtning.

Ney, Herr Etatsraad, det var ikke Ret; hvad det i øvrigt var, vil jeg overlade Dem selv at bedømme. Kun det kan jeg forsikre Dem, at naar jeg havde kiendt Sagen af Deres Brev med alle de Omstændigheder, jeg nu er underrettet om, havde jeg sendt Gotlieb tilbage til Academiet og gandske overladt Sagen til den høye Skole Directions Dom, og dette uagtet Herr Etatsraadens Trussel om at andrage paa, at Directionen skulle give Ordre til hans Bortviisning, saaledes at det kunne have andre Følger for hans borgerlige Stilling. Ney, Herr Etatsraad, jeg har alt for høye Begreber om Skole Directionens Viisdom og Retfærdighed til, at den for en Ungdoms Ubesindighed skulde tage en Beslutning, der kunne have andre Følger for en ung Mands Fremtid. — Den høye Direction vilde sandsynlig have resolveret, at Gotlieb skulde for sin Forseelse være underkastet en Straf maaske

lig den, De selv bestemte for Friedenreich; men hvilken anden Beslutning derved vilde være taget for at hemme det Uvæsen, at Eleverne efter Sengetid kunne forlade Sovesalene og Academiet, tør jeg ikke yttre nogen Formeening om.

Endelig maa jeg berøre Maaden, paa hvilken De udførte denne Beslutning. — Gottlieb blev paalagt uopholdelig at indpakke Bøger og Klæder, en Vogn blev lejet, og Gottlieb uden videre Frist sendt til sit Hiem. — Havde De, Herr Etatsraad, intet Begreb om, hvormeget denne pludselige Bortsendelse kunne hos de mange, der kiender Gottlieb, bevirket for ham skadeligt Omdømme? — Hvor let kunne de ikke formode og maatte formode, at her var foregaaet noget værre fra hans Side end en Beruselse med Jevnlige og Medstuderende paa Steder, hvor enhver skikkelig ung Mand uden at rødme kunne befinde sig; og tænk Dem om, havde det ikke været meere i Samklang med den Aand, som Deres Stilling fordrede, at lade Gottlieb vedblive at modtage Underviisning paa Academiet, meldt det Passerede med alle Omstændigheder, og, naar De uigenkaldelig havde besluttet, han skulde være Offeret i denne Begivenhed, fordret under forberørte Trussel, at jeg til den nu nær forestaaende Jule Ferie skulde udmelde ham fra Academiet? Ney, Herr Etatsraad, det vilde De ikke; — De vilde, at Gottlieb skulde føle Deres Vrede i al dens Udstrækning; — dette er skeet; — men viid, at jeg herved erklærer Deres Frømfærd ved Udøvelsen af Deres Beslutning for ikke at være h u m a n; — den var for Gottlieb høyst krænkende, og De har derved, jeg tør sige unødvendig, paaført hans Forældre en bitter og usigelig Sorg. — Jeg vil ønske, at De, Herr Etatsraad, som Familie Fader ikke maa møde med noget lignende. Deres gode og vistnok velmeente Raad til Gottliebs Forældre til med et christeligt Sind at bære denne bittre Sorg, paaskiønner vi, som det fortiener. — Hvad Gud tilskikker os, vil vi med hans Hielp bære, — men — — dog Sagen er jo allerede berørt. —

Jeg maa endnu tilføje, at Student Grüners Udsagn: »at Gottlieb u i n d b u d e n Søndag Aften den 20de forrige Maaned havde indfunden sig paa Regentsen,« er foruden med Gottliebs forhen anførte Benægtelse ved en i mit Væрге paa Ære og Samvittighed afgiven Forklaring paa det bestemteste erklæret for en aabenbar Usandhed. — De har, Herr Etatsraad, i Deres Brev herom haft en anden Anskuelse og, saavidt jeg kan skiønne, for en stor Deel derpaa bygget den for Gottlieb saa ulykkelige Beslutning. Hvis er Skylden, at Sandheden ikke i Tiide er kommen for Lyset?

Bekkeskou, den 6te December 1836.

Ærb.

Smith.

Paa dette Brev sendte Estrup følgende Svar:

»Til Justitsraad Smith.

Da jeg tør formode, at Hr. Justitsraaden har Copie af Deres Brev til mig af 6. d. M., saa kan jeg i min Besvarelse deraf være saameget kortere, idet jeg refererer mig til de Puncter i samme, som jeg finder det fornødent at oplyse.

1. Deres Søns Beretning om det Forefaldne røber ingen forsættelig Usandhed og er i det Hele saa nøiagtig, som han efter den berusede Tilstand, hvori han befandt sig, maatte kunne erindre Omstændighederne. Det Udtraab, hvormed han sluttede sin Forklaring, stemmer ikke med hans Overbeviisning; thi det er notorisk, at baade han og Friedenreich og Skolens Disciple, endnu før nogen Undersøgelse havde fundet Sted, ventede Bortviisning som Forseelsens naturlige Følge, og at en Udmeldelse ifølge consilium abeundi blev anseet som en uventet Ende paa Sagen.

2. Hr. Justitsraaden finder, deels at Undersøgelsen ikke var nøiagtig nok, deels at der er skeet Deres Søn Uret i Sammenligning med Eleve Friedenreich. Hvad det første Punct angaaer, vil jeg bemærke, at alene de simple Facta, som de Skyldige selv angave, vare mere end tilstrækkelige til at bestemme Lærernes Mening om Straffen. Hertil kom, at Forseelsen var constateret af Spiseværten og af Academiets Vægter, som bleve forhørte af mig, før Lærerforsamlingen fandt Sted, og at Academisterne Monrad og Grüner ved den Lærerforsamling, som overveiede og afgjorde Sagen, bleve tilkaldte og afhørte. De afgave deres Forklaring paa Ære og Samvittighed. Academicist Grüner vedbliver at benægte, at han har indbudt Eleverne at komme til sig den omskrevne Nat. Men om det end forholder sig, som Gottlieb har forklaret, med denne Indbydelse, saa bliver hans Brøde i det Væsentlige den samme og maatte have samme Følger.

Naar jeg undtager en reglementsstridig Nydelse af Jagtforlystelser, har, saavidt jeg veed, og Academiets Protokoller udvise det, Eleve Friedenreich ikke gjort sig skyldig i nogen betydelig Forseelse før denne sidste. Consilium abeundi vilde aldeles ikke være nogen Straf for ham; thi han ønsker intet hellere end at forlade Studeringerne. Han er fader- og moderløs. Det vilde have været baade uretfærdigt og hensigtsløst at vise ham herfra.

Med Gottlieb forholder det sig ganske anderledes. Jeg vil ikke omtale, hvad der er eller maa være Dem bekjendt, at han, skjøndt han er vel begavet og kom hertil med gode Forkundskaber, har brugt 8 Aar til at lære, hvad andre Disciple lære i 5 à 6 Aar, og at han først i hans nittende Aar (en Alder, i hvilken et ungt Menneske dog maa have Forstand nok til at skjønne paa eget Vel) satte Foden i øverste Classe og maatte regnes til denne Classes ringere Disciple. Men jeg har dernæst i moralsk Henseende ingensinde havt mere at tage vare med nogen Eleve end med ham lige fra det første Aar, Bestyrelsen af Academiet blev mig overdraget, indtil han forlod Skolen. Snart tog han Fisk af Ruser, snart Æbler i Academiets Hauge; snart var han paa Jagt, snart paa en Kanefart uden Tilladelse. Umaadelig og begjerlig var [han] altid tilrede at dække Forseelser og Forsømmelser ved Usandheder. Han har oftere drukket sig fuld paa Bal og Marked og derved paadraget sig og Optragelsesanstalten Vanrygte. Tre Gange er han i Skolens ellers Classens Nærværelse corporlig afstraffet for uforskammet Opførsel mod Lærere. Den ene Gang fordrede den fornærmede Lærer hans Bortviisning af Skolen. Da han stedse havde viist Ligegyldighed ved enhver Straf, Irettesættelse og Formaning, og jeg mærkede, at kun eet Motiv, nemlig Tanken om en svagelig Fader, virkede paa hans Gemyt, saa tilføiede jeg ved sidstnævnte Leilighed, at naar han igjen gjorde sig skyldig i nogen betydelig Forseelse, maatte jeg gjøre hans Fader den Sorg at sende ham hjem. Desuagtet benyttede han sin Frihed til at beruse sig paa Markedet i Sorø d. 30. Junii d. A.; d. 11. September derefter gjorde han uden Tilladelse en Reise til Holmegaardes Glasværk, og da jeg kaldte ham til mig for at irettesætte ham, traadte han frem for mig med et Smil over Ansigtet, som røbede ikke blot Letsind, men Frækhed. — Jeg gjentog da min Erindring, at jeg omsider maatte nødes til at sende ham hjem. Desuagtet paafulgte Oprinet d. 20. November. Maalet var fuldt, og da tillige flere Lærere i den Lærerforsamling, som dømte i Sagen, erklærede ham at være en for Optragelsesanstalten farlig Eleve, saa tør jeg spørge enhver upartisk Mand, om nogen skaansommere Forholdsregel in puncto quæstionis kunde tages.

Efter Dir. Res. af 4. Jan. 1829 skal en Eleve, naar han gjør

sig skyldig i gjentagne, betydelige Forseelser, afspærres fra andre Elevers Selskab og Universitetsdirectionens Kjendelse indhentes. Directionen har oftere forhen for mindre graverende Forseelser end Deres Søns bortviist Elever fra Opdragelsesanstalten.

3. Hr. Justitsraaden gjør Bebreidelser i Henseende til Tilsynet med Deres Søn. Bebreidelsen træffer mig ikke. De vil maaskee, at jeg skal lade Sovesalene spørre om Natten saaledes, at Eleverne ikke engang i Sygdoms- eller i Ildesbrandstilfælde skulle kunne slippe ud, eller at Academiets Vinduer skulle forsynes med Jernstænger som et Fængsel, eller at en Vægter skal patrouillere om Natten i Academiets Gange eller Lærerne vaage om Natten over mistænkelige Dreng. Alle Eleverne, som skulde være tilstede, vare d. 20. Nov. præcis Kl. 10 til Sengs og Academiets Døre lukkede, og dermed nok. Men vist nok maa Academiet beklage Manglen, hvorved slige Udskeielser blive mulige. Til disse Mangler høre foruden de locale, som De ikke synes at kjende, ogsaa Forældres utidige Godhed og Eftergivenhed. Naar Elever optages i Opdragelsesanstalten, anmodes Forældrene om ikke at lade deres Sønner tilflyde overflødige Lommepege, at lade dem Lommepege tilflyde ved en Lærer, og ikke at tillade dem Nydelser i Hjemmet, som ere forbudne ved Opdragelsesanstalten, f. E. Jagtforlystelser. De Nydelser, som Gottlieb har tilladt sig, har han ikke kunnet forskaffe sig ved de sparsomme Lommepege, som han har modtaget ved Overlærer Wegener. Hans reglementerede Lommepege ere blevne forøgede, naar han var doven. Jeg har selv ved Tubeks Mølle mødt ham som Dreng for faa Aar siden i Jagtselskab, kommende fra Bekkeskov med Bøsse paa Nakken o. s. v. Det er mig bekjendt, at Deres Sønner have taget forbudne Sager paa Regning hos Kjøbmænd i Sorøe, og at Regningen er honoreret i Hjemmet.

4. Slutningen af Deres Brev indeholder en Deel Bebreidelser af en anden Art. Det er Bebreidelser, som skulle træffe min Karakter. Jeg er meget lykkelig ved, at Bebreidelsen for Inhumanitet gjøres mig første Gang, den er gjort mig, i en Sag, i hvilken jeg handlede efter Overlæg med 18 Lærere, af hvilke Pluraliteten dog vel have den Retfærdighed, Sindighed og Humanitet, som De savner hos mig. Jeg tillagde mig selv i Sagen kun en Stemme lige med disse Lærere. Efter Academiets Love skulde Deres Søn øieblikkelig afspærres fra Samqvem med andre Elever. Han forblev i to Dage i Opdragelsesanstalten. Jeg troede at bringe mit sørgelige Budskab til en svagelig Fader paa den forsigtigste Maade efter Overlæg med Gottlieb gennem Forvalter Foss til Deres Kone og ved hende til Dem. Jeg maatte ile med at skrive og afsende Brevet for den korte Tids Skyld; da jeg ikke i Hast kunde erholde et ridende Bud, uagtet flere Forsøg, saa leiede jeg et gaaende Bud paa min egen Bekostning. Jeg valgte at permittere Gottlieb øiblikkelig istedetfor at belægge ham med øieblikkelig, vanærende Arrest. Jeg valgte et consilium abeundi istedetfor Bortviisning uden Testimonium, hvortil jeg havde kunnet indstille. De kalder det Inhumanitet?

De Følelser, som Gottlieb yttrede, da han uopfordret kom og sagde mig Farvel, sige mig noget ganske andet end hans Faders Brev. Men jeg gjentager, hvad jeg skrev tilforn, at jeg for min Deel og mine Medlærere aldeles intet ville have imod, at De indanker Sagen for den Kongelige Universitetsdirection. Alle Acterne tilligemed Deres Brev og mit Svar beroe i Academiets Archiv til Afbenyttelse nu eller i Fremtiden, naar De maatte behage at ville optage Qvæstionen.

Sorøe, d. 22. Dec. 1836.

(Fortsættes.)

¹⁾ Indk. Sager B. 79/1836.

²⁾ *Christen Lemvig Poul Løvenørn de Linde Friedenreich*, f. 19. Febr. 1807; Elev i Sorø fra 1827—37; forlod Skolen uden Eksamen.

³⁾ Paul Hennings' Studenterbiografier, Nr. 69 og 59.

⁴⁾ Undervisningsdirectionens Arkiv. Sorø Akademi. Henlagte Sager. 3 H. 751/1836.

⁵⁾ I Brevene, der meddeles in extenso, har jeg moderniseret Tegnsætningen og den vilkaarlige Brug af store og smaa Bogstaver.

⁶⁾ Antagelig en af de to Brødre Nees, der begge optoges i Skolen 1825; de forlod Skolen — begge uden Eksamen — med to Aars Mellemrum; den ældste — som den sidste — i 1829.

⁷⁾ *Carl Christian Wilhelm Ferdinand Holck*, f. 15. Novbr. 1823; Elev i Sorø 1835—43; forlod Skolen uden Eksamen.

⁸⁾ Holck — »den unge Greve« — var dog 5 Aar yngre.

„PAUL HENNINGS' MINDELEGAT“

Som det vil være alle dette Blads Læsere bekendt, blev der i Marts f. A. af en Kreds af afdøde Overretssagfører *Paul Hennings* Venner rettet en Henvendelse til dem, som han havde staaet nær eller samarbejdet med, om at rejse ham et Minde i Form af et Gravmæle over hans Hvilested paa Assistens Kirkegaard her i København — subsidiært i at anvende et muligt overskydende Beløb til bedste for nogle af de filantropiske Formaal, der havde været ham særlig kære. Opraabet fandtes i *Soraner-Bladet* for Marts 1928 (13. Aarg. Nr. 3) og var for Soransk Samfunds Vedkommende tiltraadt af dets Formand og *Soraner-Bladets* Redaktør; det havde tilfølgende, at der indkom ikke helt faa Bidrag fra soranske Venner af *Paul Hennings*, og ogsaa fra anden Side var Tilslutningen god, saaledes at der i Øjeblikket raades over et Beløb paa ca. 5000 Kr. Men hertil er at bemærke, at der til et Beløb, som repræsenterer ca. Halvdelen af det indkomne, er knyttet den udtrykkelige Bestemmelse, at dette Beløbs Rente skulde tilfalde de omtalte filantropiske Formaal.

Da det viste sig, at denne Tanke vandt fuld Sympati baade hos *Paul Hennings'* Enke og hos Medlemmerne af den nedsatte Komité, besluttede denne — for ikke at sprede Midler og Interesse over for vidt et Felt — at anvende hele det indkomne Beløb paa denne Maade, hvorved man ogsaa mente at være ganske sikker paa at handle i netop *hans* Aand, som det var Hensigten at hædre. I den Overbevisning, at ogsaa de enkelte Bidragydere var enige heri, har man da gjort Skridt til for hele det indsamlede Beløb at oprette et Legat, hvis Navn bliver det, som staaer over disse Linier, og for hvilket der, under Forudsætning af, at ingen af dem, der paa en eller anden Maade staaer Sagen nær, vil rejse Indvending inden en passende Frist, vil blive fastsat en Fundats, hvis Hovedbestemmelse er følgende:

Legatets Aktiver skal være anbragt i 5 pCt.s Kredit- eller Hypothekforeningsobligationer, der forsynes med fornøden Prohibitivpaategning. Det bestyres af de til enhver Tid fungerende Formænd for Soransk Samfund,

Frimurernes Juleuddeling og Belønnings- og Spareforeningen for faste Husmedhjælpere i København og Omegn; ophører en af disse Foreninger at eksistere, indtræder Fritidshjemmet for Kommuneskolebørn i København med sin Formand som 3. Medlem af Bestyrelsen. Denne, der selv vælger sin Formand og er ulønnet, forvalter og fordeler Legatets Indtægter, der skiftevis tilfalder de tre førstnævnte Foreninger i den her nævnte Rækkefølge. For Soransk Samfunds Vedkommende skal Rentebeløbet, der altsaa hvert 3. Aar — og første Gang i Januar 1930 — kommer Samfundet tilgode, anvendes til Studiehjælp for en soransk Student.

Der kan for de soranske Bidragydere som for alle gamle Soraneres Vedkommende sikkert kun være Grund til Tilfredshed med denne Ordning. Der kommer ganske vist intet synligt Mindesmærke paa Paul Hennings' Gav, men til Gengæld vil han faa et langt ædlere og smukkere, et virkeligt levende Minde ved den gode Hjælp, som det hvert tredje Aar vil være muligt i hans Navn at yde en ung »gammel Soraner«.

Det er paa denne Maade muligt bestandigt at ære og i Taknemlighed bevare den Mands Minde, som Soransk Samfund skylder saa overordentlig meget. Og vi tør virkelig tro, at de indsamlede Midlers Anvendelse, hvis Paul Hennings selv havde kunnet træffe Bestemmelse derom, vilde være sket paa en i det væsentlige ganske lignende Maade.

PUNSCH ELLER CHOKOLADE

Jeg har ofte haft Lejlighed til at erfare, hvor misfornøjede gamle Elever kunde være, naar de paa Sorøbesøg opdagede, at et eller andet af det, der hørte med til deres Erindringer, var forandret. Men kunde man vise dem, at Forandringen var en Forbedring, plejede de dog at give sig. Ogsaa jeg, der har levet mit Liv hernede og kunnet følge Udviklingen fra Aar til Aar, har kendt slige Følelser. Der gik f. Ex. Aar og Dag, før jeg kunde forsones mig med Blicherts Indførelse af Uniformstvang.

Noget af det, de gamle Elever plejer at staa uforstaaende overfor, er Punschens Konvertering til Chokolade ved Soldene. Forud for denne radikale Forandring er der gaaet en langvarig Udvikling. Blichert optraadte i høj Grad besindigt overfor det i Tregders Tid ret om sig gribende Drikkeri paa Gymnasiet. Han nøjedes med at indskrænke Soldenes Antal og lade Økonomen tilberede Punschen in usum delphini. Hvorledes de unge, naar Petersen havde tilsmagt den og var gaaet ind til sig selv, spædede den op med Konjak, kan gamle Elever fortælle om. Hoff forholdt sig til at begynde med afventende. Iøvrigt kom Udviklingen ham tilhjelpe. 1898 blev første Gang Afholdssagen taget op til Drøftelse i et Baldurmøde. 1900 noteres i Protokollen om Baldursoldet: »Man spiste Kager og drak Chokolade«, medens der om Indvielsessoldet i 1901 skrives, at man kun havde en Flaske Rødvin til Spædningen, og at ingen var hverken fulde eller bedrøvede. I 1904 blev Punschensoldene konverterede til et Aftensmaaltid med Haresteg og Rødvin. Og Baldursoldene synes at være fortsatte, som de var i 1900,

med Chokolade og Kager. Da Raaschou-Nielsen tiltraadte i 1911 tilstod han Gymnasiasterne Frihed til at lave The og Kaffe paa deres Værelser, mod at de lovede ikke at indføre eller drikke Spirituosa paa Gymnasiet, og samtidigt blev Aftensmaaltidet med Haresteg og Rødvin strøget.

Chokoladens Sejr over Punschen er da et Resultat af en fornuftig Anvendelse af praktisk Pædagogik støttet af det Syn paa Afhold, der ude fra Almenheden havde faaet et vist Fodfæste paa Gymnasiet. Og at denne Støtte ikke var helt ringe vil et Par Referater fra Baldurprotokollen¹⁾ vise. Pg. 22.

Til Orientering for de Læsere, der ikke selv har deltaget i Baldurlivet i de Aar, maa jeg forklare, at det dengang var Skik henimod Soldets Afslutning at vandre i Flok og Følge gennem Haven ned til Dommerbroen, hvor man kappedes om at klatre op i Flagmasten. Derefter fortsatte man op til »den slesvigske Sten« syd for Molbechshus, hvor der blev holdt en nationalstemt Tale, for saa at slutte af ovre i Trekanten under Træet.

1. Referat af 1909.

»I gamle Dage trakteredes ikke paa Baldurs Fødselsdag med Chokolade, som nu, men med Punsch. Saa skete det jo af og til, at én fik en Taar over Tørsten, og den mest omtagede skulde da klatre op i Masten for om muligt at plumpe i Vandet. Dengang var der altsaa nogen Mening i Spasen, men at »nøgterne unge Mænd efter en Kop Chokolade skulde finde Fornøjelse i at se en Kammerat hænge og dingle i en Mastetop, det er dog for latterligt. Den Slags Ting kan man lade fulde Folk, eller lad mig hellere sige, Folk der lige har drukket Punsch i lange Baner, mere sig med. Jeg synes, vor Fest er for højtidelig og stemningsfuld til at den Slags kaade Streger skal tilslades.«

2. Referat fra 1913. Scenen er Pladsen ved »den slesvigske Sten«.

»Her holdt Præsidenten en virkeligt baade gribende og smuk Tale, der satte os alle i en alvorlig Stemning, som for mit (j: Referentens) Vedkommende varede, indtil vi samledes om Træet i Trekanten« og sang en af de mest fornøjelige Soldersviser fra den gamle Tid. Saa slog den alvorlige Stemning over i en gnaven. Hvorlænge skal vi Gymnasiaster blive ved med at synge det Sludder og Bavl? Skal først vore Efterkommere have Æren af at stryge det Vaas af Festprogrammet for Baldurs Fødselsdag og Overskæringsaftenen?»

Derefter har jeg Lyst til at give en Prøve paa en »Soldesang« fra den nyeste Tid. Ikke fordi jeg tror, den vil imponere nogen. Men den vil, sammenlignet med en Soldesang fra den gamle Tid, give et godt Indtryk af, hvor langt der er mellem de gamle og de helt unge indenfor vor Kreds.

Ved

BALDUR-SOLDET

den 20. December 1928.

En Skaal for Humøret og Glæden i vor Sal,
den Sal, der saa festligt er smykket.

¹⁾ Baldurs Saga. Tillæg til Soraner-Bladets 1. Aargang.

For vore Traditioner, der siger, at vi skal
la' trives, hvad Fædrene har bygget.
Og er vi lidt lystige i Aften, saa tro,
det kommer af, at Forudsætningen er god.

Alt staar nu parat,
saa lad os tage fat.
Baldur er vor Vært,
og længe har vi lært,

at kommer fra Baldur om Gildelag der Bud,
saa er der ingen Grund til at sørge.

En Skaal for de Gæster, der flokkes i Rad,
om Baldurs de bugnende Borde.
En Skaal for de Kager, der fylkes paa Fad,
saavel for de smaa som de store.
Og er der lidt rigeligt af Kager i Kvæld,
det kommer af, at Baldur vil os det saa vel.

Syng blot alle Mand,
saa kraftigt som I kan.
Kager smager godt,
naar nu vi tager blot

alt det vi kan spise, og fire Stykker til,
for sultne skal vi ej gaa fra Borde.

En Skaal for det Halvaar, der nu svinder bort,
for Arbejdet, som er til Ende.

En Skaal for vort Klima, omend det er haardt,
naar Sommer ej fra Vinter vi kende.

Men er det lidt sjasket fra Morgen til Kvæld,
vi lader os dog ikke saadan slaa ihjel.

Solskin det er godt
og Regnvejr, det er vaadt.
Frostvejr gør os glad,
for vores varme Mad.

Men kommer til Julen blot tre Alen Sne,
da har vi ingen Grund til at klage.

En Skaal for den Vædske, der er i vor Kop,
for Flødeskummens flydende Flager;
en Skaal for Minerva, der muntre os op,
med hum., æst. og kritiske Sager.
Og er der lidt rigeligt med hum. og med krit.,
saa tro ej, at Lyrik og Æstetik er skidt.

Nej, vi sætter højt,
hver et poetisk Døjt.
Minerva skønner paa,
alt hvad hun kan faa,

og aldrig har Censor et Stykke kassert',
for Sagen er at fylde Minerva.

En Skaal for den Guddom, hvis Sønner vi er,
for Baldur, hvis Aand er til Stede.
En Skaal for vort Samfund, der Baldurnavnet bær,
for Baldur vi kvæde med Glæde.

Og findes af Guder en Flok udi Nord,
da er det dog den viseste, der bor i Soer,

Baldur holder paa,
at vi et Sold maa faa.
Nanna, Balders Fru,
hun breder hviden Dug,

og Baldur han skalter og valter med sit Pund,
saa der bliver rigeligt til alle.

Lingula.

Ved Skolens Fester serveres Rødvind Side om Side
med Afholdsdrik, saa hver kan følge sin Lyst. Ved

Baldurballet skænkes der en let hvid fransk Landvin.
Saa Spørgsmaalet Chokolade for Punsch skal ikke sès
som et nødvendigt Led i en almindelig Afholdsbevæ-
gelse paa Skolen eller Gymnasiet. Om Forandringen
er en Forbedring skal alene afgøres ud fra Opfattel-
sen af de to Drikkevarers Skadelighed eller Gavnlig-
hed for Ungdommen. Naar jeg rent personligt er kom-
met til det Resultat, at Chokoladen bør foretrækkes,
skyldes det mit Syn paa Punschen som en absolut
Fare for de unge. Denne Drik, med sin ærværdige
Alders Hævd og en glørværdig Historie med mange
store Slag og utallige Faldne paa Valen, er en neder-
drægtig lumsk Fyr, der slaar, før man venter det, og
slaar haardt.

F. Matthiessen.

Skolens og dens Drenges interne Forhold unddrager sig
selvfølgelig vor Kritik, og naar vi har optaget dette Stykke
om Livet i vore Dage indenfor Klosterporten, som nok vil
fylde en og anden med Undren, er det samtidig rettet at
tilføje, at vi *ikke* vil kunne tage nogen Diskussion om dette
Æmne op her i Bladet. Red.

KLOSTERSIDSE FORTÆLLER

Cotillons-Prolog af *Louis E. Grandjean*.

Fremsagt af Skuespiller ved Det ny Teater *Sigurd Langberg*.
Klosterportskulisse af Kunstmaler *Ernst Mentze*.

Ja, De kan tro, at jeg kan mangt fortælle,
men mine Emner er jo langtfra aktuelle,
det maa denne hersens »—fisto« inte vente,
jeg kan kun sladre om det, der hændte.

Se, her har jeg nu sat saa mange Herrrens Aar
og set de glade Drengene — ak ja, hvor Tiden gaar;
med Bogen under Arm de kom og gik,
kun faa dog købte noget af mit Slik;
blot nu og da der gik et billigt Kort,
de havde inte Tid for al den dumme Sport!
For Bøgerne, dem tror jeg nunte de brød sig om,
allenfals inte før Skoleaarets Slutning kom
og Frøken Hyldegaard, min Konkurrent,
gav Toppris for dem — saad'n omtrent!
De aned' ej, de Drengene, hvor jeg holdt af dem,
det var som Klosterporten blev til et fælles Hjem;
hvad Alderdommen gemmer paa de unge ikke aner,
men jeg mig virk'lig føler som ægte *gammel Soraner!*
Og derfor ærker det mig nu at tænke paa,
at denne »X«s Artikler, som i Orlriks Blad jeg saa,
til Overskrift kun havde: »Indenfor Klosterporten«,
(det er en majet fornem Forfatter — jeg tror De kender
Sorten!)

jeg skrev da ogsaa strax trods Portens Træk og Blæst
et yndigt Postkort med en vældig skrap Protest
mod, at man ganske glemte mig og mit ringe Stade.
Jovist maa man være efter disse nymodens Blade!
Og tænk Jer, mine gamle Venner —
det usædvanlige undertiden hænder —

at Bladet virkelig maatte skifte Tone,
 Rubrikken blev omdøbt af mig ældgamle Kone
 og hedder nu: »Paa begge Sider Klosterportens«
 — man maa skam kalde de Herrer til Orden!
 Den ene Side det er mig og alt mit Knas,
 mine Kort, mit Slik og mine Bolsjeglase.
 Nu kender De altsaa min rette Plads,
 saa vid da:

jeg er Begyndelsen og Enden paa Jert Skoleliv,
 jeg er den ikke tidsbestemte Jomfru Tidsfordriv,
 værdig at kaldes Sancte Peders Kollega,
 Sorøtilværelsens Alfa og Omega.

Den første Dag
 Du med dit Sorøliv Dig gav i Lag,
 da fik Du her fra Porten
 et Glimt af Skolen og dens hele Liv.
 Dens dybe Hvælv gav Perspektiv,
 dens Takkegavl, højt over Jorden,
 gav Tanken Flugt og viste Blikket Vej.
 Et mildt Velkommen vifted Dig
 de grønne Træers stolte Kuppelkroner
 bag gamle, røde Munkesten,
 mod Sommerhimlen blaa og ren —
 paany det her i din Erindring toner!

Bag Portens Hvælv Du leved Aar
 opfyldt af Drengens Liv derinde,
 Kuld fulgte Kuld — end Porten staar,
 mens Skoleaar de svinde.
 En skønne Dag Du Afsked tog,
 brød ud af Klosterportens Rammer,
 men snart den Dig tilbage drog,
 Din Længsel her fra Porten stammer.
 Gaar atter Du ad Porten ind,
 mens Skridt og Stemme Ekko føder,
 da mærker Du, hvor Drengens Sind
 paany i Ungdomsrusen gløder.

Den høje Ports tro Undersaatter
 jeg byder i Aften — inte paa Godter,
 men paa en ægte Sorø-Souvenir
 for flittige Drengene og artige Pi'er,
 og siden I er mine egne Drengene
 skal I alle faa no'et — og uden Penge!

Kom, kom til Klostersidens Bod,
 mine Damer begynder, værsegod!

SORANSK SAMFUND

Under 4. Marts d. A. er i Forenings-Registret under Register-Nummer 351 optaget: *Soransk Samfund* af Kjøbenhavn, stiftet 1862 med Vedtægter senest ændrede den 13. December 1923. Foreningens Formaal er

at støtte soranske Interesser, udgive Maanedsskriftet *Soraner-Bladet* og yde Understøttelse i Form af Laan eller Gaver til trængende Soranere.

Som Foreningens Kendetegn er samtidig registreret: en i en vertikal stillet bred Oval forneden anbragt Fugl Phoenix paa den brændende Rede. I en Halvcirkel indenfor Ovalens øverste Rand staar Devisen: *REDIVIVUS LUCE NOVA*.

Bekendtgørelsen herom, der er optaget i »Stats-tidende« for 7. Marts d. A., har den Retsvirkning at hindre uberegtigede Indgreb paa Samfundets Enemærker i det Omfang, hvori Lov Nr. 285 af 6/3 1921 beskytter de Foreninger, som lader foretage en Registrering af deres Navn og særlige Kendetegn. Misbrug deraf fra uberettiget Side vil herefter kunne gøres til Genstand for retslig Paataale med de deraf flydende Følger.

SORANSKE PENNE

Olaf Carlsen: *Soranske Studier II. Af Historie- undervisningens Historie*. Levin og Munksgaards Forlag. Kbhvn. 1928.

Naar man har tilbragt udviklingsrige Aar paa Sorø og elsker Stedet og dets Minder, fordyber man sig med Glæde i ethvert Værk, der behandler Sorøs historiske Fortid. Og der synes for Tiden at være Grøde i Studierne over de soranske Stiftelser; for faa Maaneder siden fik man det i alle Henseender vægtige, nye Halvbind af *Sorø-Bogen* ind ad Døren, og nu foreligger der et nyt Bind af *Soranske Studier*.

Olaf Carlsen, hvis talrige Afhandlinger i *Soraner-Bladet* læses med Interesse af enhver gammel Soraner, hvis Horisont ikke er begrænset til Batøk og andre ophøjede Materier, er med de soranske Studier i Færd med et skabe et betydningsfuldt Bidrag til soransk Historieskrivning. Han møder til Udførelsen heraf med en levende Interesse for alt, hvad der tangerer Sorø; dernæst besidder han den særlige Taalmodighed der kræves til at gennemløbe det arkivaliske Stof; hans videnskabelige Religion er *le culte du document inédit*. Begge Egenskaber nyder Læseren godt af i *Soranske Studiers II. Del*, der hovedsagelig behandler Historieundervisningens Historie ved Sorø Akademis Skole i Aarene 1822—1843. Bogen giver i første Række alle undervisningsinteresserede en grundig og dokumenteret Fremstilling af et bestemt Lærefag, som det doceredes i Sorø, men den giver mere: Stoffet faar en almen Interess ud over det rent lokale ved at vise Brydningen mellem to pædagogiske Anskuelse: Humanismen, der saa Undervisningens Opgave i Meddelelse af Kundskaber og Udvikling af de intellektuelle Evner, og Filantropismen, hvis Maal var at gøre Undervisningen »morsom«. Det er den samme Brydning, vi selv har oplevet, da vi som Børn tyrede Bloch og Thrige, hvis eneste oplivende Momenter bestod i forskellige Sprogblomster, mens

vi nu, som Lærere, serverer Historien i P. Munchs og andre lettere Anretning. Endelig giver Carlsen os indgaaende Skilddringer af nogle til Sorø knyttede Personligheder, særlig Estrup og Wegener, begge betydelige Mænd, den første rent menneskeligt vel den mest sympatiske, den anden tiltalende ved sin Samvittighedsfuldhed og Jernflid. Ogsaa P. Hjorts Mefistoskikkelse dukker morsomt op, hver Gang der skal »sættes Lus i Skindpelsen«.

Man maa være Olaf Carlsen taknemmelig for hans værdifulde Arbejde; med en vis berettiget Selvfølelse erklærer Forfatteren selv (S. 140), at der om Wegener og Historieundervisningen efter hans Behandling næppe vil kunne siges mere; Anmelderen giver Forfatteren Ret, dette Emne er udtømt, og vi udbeder os endnu et Par Bind Soranske Studier.

Poul Schjærff.

»The Anglo-Danish Journal«, Organ for det engelsk-danske Selskab i London, har i sit Januar Nr. iaar bragt en med mange Billeder udstyret Artikel om »Sorø Academy«, skrevet af Lektor M. Juul-Mortensen i Sorø.

SORANSK SAMFUNDS „KONGEBAL“

Et yndigt Brus af korte Balkjoler, et anseeligt Antal Kjøler og hvide Veste — og en enkelt Uniform — prydet med mange Dekorationer, Balkort i moderniseret Stil og en opstrammende Cocktail skabte straks Stemning til Veje blandt Ballets over 150 Deltagere. Kontorchef *Hammerich* aabnede Ballet som Baljon med sin Frue. Den næste Dans »Souper-trott« opførtes af Stabslæge *Gordon Norrie*, som »trottede« op ad Trapperne med hele Følget til den store Sal, hvor Souper'en ventede.

Ved Souper'en blev ikke mindre end 3 Sange afsunget, 2 af Kontorchef *Louis E. Grandjean* og en af Kontorchef *H. G. Orlrik*. Formanden talte for Sorø. Rektor *Raaschou-Nielsen* talte paa Damernes Vegne og takkede for Kontorchef *Harhoffs* Tale for dem. Læge *Marinus Holst* holdt en stærkt personlig Tale for *Orlrik*, imod hvem han erkendte tidligere med Urette at have været i Opposition. Bragende Bifald! Grosserer *Madvig Nielsen* talte for *Grandjean*, der havde været Sjælen i Aftenens Arrangementer. *Grandjean* talte for den soranske Ungdom og skaaled med Fru Lektor *Matthiessen*.

Efter Souper'en fulgte Lanciers og anden Dans af Hjærtens Lyst. Lidt over 1 kom Aftenens Clou: Cotillon. Kunstmaler *Ernst Mentze* havde fremtryllet den kære gamle Klosterport, foran hvilken Skuespiller *Sigurd Langberg* kostumeret som Klostersidse sad ved sit lille Bord med Postkort og Bolsjelas. Klostersidse fremsagde en Prolog af *Grandjean*, som vil findes trykt her i Bladet. Damernes Cotillons bestod i Soranerslipsnaale med en Silkeroset, Herernes i den lille Flidsmedaille fra det gamle ridderlige Akademi! Der var strygende Afsætning af Bolsjer, og Klostersidse røgtede sit Hverv paaskønnelsesværdigt realistisk.

At Barber Sibberns Kat figurerede paa Klosterportens Takkegavl, nævnes som en Selvfølgelighed.

Kl. 2 serveredes Is og Madeira, og Dansen fortsattes til Kl. 3, da Kontorchef *Harhoff* maatte mobilisere al sin Strenghed for at fastholde Ballets Afslutning. Folket knurrede, hvilket Festkomiteen kan tage sig til Indtægt som et Bevis for,

at der var grebet rigtigt i det aktuelle, hvorom den store Deltagelse ogsaa talte.

Den Maade, hvorpaa Afenens Tryksager var perforeret og forsynet med Baand, saa at de kunde samles som et helt lille Værk, gjorde Bogtrykker Nordlunde Ære, ligesom Skræddermester *Lauritz Olsen* havde fremtryllet Kongeballets Glans ved at ordne Baljonssløjferne og Marschallernes Sjærf.

Det var et rigtigt Soranerball!

Dansehesten.

„BARBER SIBBERNS KAT“

I Anledning af Peter Soranus' Artikel med denne Overskrift i Soraner-Bladets Februar-Numer har vi modtaget forskellige Indlæg, der vil fremkomme efterhaanden som Bladets Plads tillader det.

GAMLE SORANERE

Som Følge af den forestaaende Omordning af Tilsynet med den kgl. Mønt er der ved kgl. Resolution af 5. Februar meddelt Møntguardein *Christian Frederik Heise*, R. af Dbg., Afsked i Naade og med Pension fra Udgangen af Maj d. A.

Møntguardein Heise vedbliver at beklæde Stillingen som Stadsguardein i Kjøbenhavn.

Residerende Capellan ved Sions Kirke i Kjøbenhavn *Rasmus Møller Huusom* er udpeget til Sognepræst ved Kildevældskirken sammesteds, hvortil Grundstenen nedlagdes den 27. Januar.

Under 28. December 1928 er Grosserer *Christian Smith Dahl*, R. af Dbg., Gjentofte, allerhøjest benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Hofjærgermester *Aug. V. Bech*, Valbygaard, er under 14. Januar beskikket til at være Formand for Afsløsningen af Jagtretten i Sorø Amt for et Tidsrum af 3 Aar fra den 11. s. M. at regne.

Ved de nylig afsluttede Examinere har Soransk Samfunds Sekretær, *Jan Ammitzball*, bestaaet polyteknisk Examen som Elektroingeniør og *Herluf Raaschou-Nielsen* og *Poul Kabell* medicinsk Embedseksamen.

Soransk Samfunds Værelse paa »Sudentergaarden«, der første Gang blev tildelt stud. — nu cand. — med *Poul Kabell*, er, efter at dennes Alumnetid nu er udløbet, efter Indstilling af Soransk Samfunds Bestyrelse tildelt stud. juris. *H. Mølmark* (dimitt. 1927). Samtidig er det af Kommandørinde D. C. Buchwald til Minde om hendes Søn, *Hagbart Martin Buchwald* (dim. 1912) oprettede Værelse tildelt stud. mag. *G. Seidenfaden* (dim. 1926).

Bemærk Bagside-Annoncen om Soransk Samfunds Generalforsamling Fredag den 19. April i »Hotel Phoenix«.

„SORANER-BLADETS“ REGNSKAB
DRIFTSREGNSKAB 1. JANUAR—3. DECEMBER 1928.

UDGIFTER	Kr. Ø.	INDTÆGTER	Kr. Ø.
Tryk og Clichéer	2856 30	Annonceindtægter	8760 62
÷ Tilskud for Trykning af So-		Indvundne Renter	11 55
ransk Samfunds Regnskaber ..	100 00		
Tilskud for »Sorøbogen«	96 00		
	<u>196 00</u>		
	2660 30		
Annonceprovision (inclusive Afskrivning paa Til-			
godehavende hos en Annonceagent)	2886 85		
Forsendelsesudgifter for Bladet	668 99		
Frimærker og Forsendelsesblanketter	170 10		
	<u>839 09</u>		
Revision af Regnskabet for 1927	175 00		
Kontorhold og Honorar til Forretnings-			
føreren	600 00		
Kontorrekvisitter og Telefon	136 00		
	<u>736 00</u>		
Rejseudgifter	197 10		
Diverse Udgifter	45 25		
Aarets Overskud, Kr. 1232,58, fordeles saaledes:			
Forretningsførerens Tantieme udgør	500 00		
Til Bladets Formue overføres	735 58		
	<u>1232 58</u>		
	Kr..... 8772 17		Kr..... 8872 17

STATUS DEN 1. JANUAR 1929

AKTIVER	Kr. Ø.	PASSIVER	Kr. Ø.
Kasse- og Bankbeholdninger:		Forudbetalte Annoncer	224 84
Kassebeholdning	211 17	Henlagt til Prisafslag paa Varer, der modtages som	
Postgiro	6 51	Betaling for Annoncer	153 08
Kjøbenhavns Handelsbank	654 54	Bladets Formue:	
	<u>872 22</u>	Overskud fra tidligere Aar	11074 47
Obligationer:		÷ Afskrevet paa Tilgodehavende for	
Kr. 1000,00 4½ % Østifternes Kreditf., 7. Serie	900 00	Annoncer	3603 75
Tilgodehavende for Annoncer:			<u>7470 72</u>
Fra 1926	275 00	Overført fra Driftsregnskabet	732 58
« 1927	600 00		8203 30
« 1928	3165 59		
	<u>4040 59</u>		
Tilgodehavende vedrørende »Sorøbogen«	96 00		
Forudbetalt Annonceprøveside	2482 41		
5 Fyldepenne	190 00		
	<u>8581 22</u>		Kr..... 8581 22

Foranstaaende Regnskab er opstillet paa Grundlag af Bladets Kassebog og Bilag, som vi har revideret.

Vi bemærker, at der har været optaget en Del Annoncer i Bladet uden Betaling.

København, den 4. Marts 1929.

Revisions- og Forvaltningsinstituttet A/S

sign. (ulæseligt Navn).

Statsautoriseret Revisor.

sign. Aage Nielsen,

Statsautoriseret Revisor.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.
Telef. 828.
Slagelse

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Axel Højer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373
12-1 J. E. Ohlsensgade 8

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

So. Fla. B.

Jørgen K. Rasmussen
Doktor, cand. polit.
Telf. 417
København

P. B.

W. S.

Marius Langkjær
Murermester
Telf. 523
Sorøstræde, Sorø

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ctr. 10577-11557

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Telf. 454
Sorø

Tandlæge D. Karsbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6126
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Johan Hengel
cand. pharm.
Ringsted

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldlim - Trykpasla
Silkegade 11
Byen 6594

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

Jørgen Borde
Sagfører
Vestergade 3 - Telf. 12303 - København B.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebergsgade 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

P. S.

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 8
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 4

April 1929

DR. MED. H. C. GORDON NORRIE

I følge den nu foreliggende officielle Meddelelse fra Københavns Universitet om de Æresdoktorudnævnelser, der vil finde Sted i Anledning af Universitetsjubelåret til Sommer, vil den ene af de 4 Dokortitler, som det medicinske Fakultet agter at tildele danske Videnskabsmænd, tilfalde Medicinalhistorikeren, Stabslæge *Gordon Norrie*, Soransk Samfunds Formand.

En videnskabelig Udmærkelse af denne Art regnes blandt de ganske særlig fornemme og med Rette; det er en Hæder, hvortil man ikke indstilles uden efter en Indsats, hvis Værdi meget nøje prøves af dem, der har Ansvar for Indstillingen. Om Stabslæge *Norries* Denominering har der dog vist næppe kunnet staa nogen Strid; den grundige Forskerflid, han i en lang Aarrække har udfoldet, og hans omfattende Studier indenfor dansk Medicinalhistorie, hans betydelige Forfattervirksomhed og ved Siden heraf baade en mangeaarig

dygtig Gerning som Specialist og en lang Løbebane som Militærlæge har gjort ham til en kendt og anset Skikkelse indenfor den danske Lægestand. Hans

Embedsvirksomhed er forlængst anerkendt gennem Tildeling af høje Ordensdekorationer, danske og udenlandske, og den Støtte, han til sine Studier og Udgivelsen af sine større Skrifter har nydt af Carlsbergfondet, vidner om, at man fra særlig kompetent Side har vidst at vurdere hans Indsats indenfor den medicinalhistoriske Forskning. Paa dette Felt kan han se tilbage paa en anelig Række Værker, der indlededes i 1891 med Bogen om *Georg Heuermann* og fortsattes med *Kirurgisk Akademis Historie*, af hvis tre Bind det første saa Lyset i 1896, de to sidste i 1923, med det statelige Værk: *Den danske Oftalmologis Historie*, der udkom i 1925, og — foreløbig — er afsluttet med det nylig udgivne Skrift om

A. Lindegaard fot.
Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie*.

Kirurger og Doktores (1929). Ind imellem disse Bøger ligger talrige større og mindre Afhandlinger af forskelligt, mest historisk Indhold, deriblandt det brillante Jubilæumsskrift: *Kjøbenhavns Garnisonssygehus 1818—1918*; særlig udbredt blev den lille Piece: *Hvad Doktoren fortalte Jens om, hvordan han skulde holde sig rask i Tjenesten*, der udgaves i 1893 paa Krigsministeriets Foranstaltning som 14. Hæfte af »Soldater-Læsning« og maatte udsendes i nyt Oplag, og som nu er en bibliofil Sjældenhed; det fortjener at nævnes, at den saa sent som i 1919 i en moderniseret og tilpasset Skikkelse »frit efter« Stabslæge Gordon Norries danske Original blev udgivet paa Svensk i et Oplag paa 50.000 Eksemplarer, hvoraf den svenske Hær overtog og gratis uddelte de 30.000. Dens kvikke Tone og let fattelige Vejledning har sikkert gjort den yndet og velegnet efter sin Bestemmelse; mærkelig er det for vore Øjne, at den slet ikke omhandler Kønssygdomme — dem kunde der nemlig ikke saadan skrives om i 1890'erne!

En Omtale af Gordon Norries Lægevirksomhed, der begyndte i 1882, kan ikke ske uden at nævne hans trofaste Gerning i Blindesagens Tjeneste, den han endnu er nær knyttet til som Læge ved det kgl. Blindeinstitut i Kjøbenhavn; ogsaa bør det erindres, at han siden 1901 har staaet i den danske Sundhedsstyrelses Tjeneste, først — til 1909 — som Dekanatssekretær i Sundhedskollegiet, derefter til 1927 som Næstformand for Sundhedsstyrelsen; i Kontakt med Arbejdet her staar ogsaa hans Stilling som mangleaarigt Medlem af Jordmoderexaminationskommissionen.

For Garnisonssygehuset i Kjøbenhavn var han Chef i Aarene 1911—20 efter fra 1894 til 1911 at have ledet dets Øjenklinik; iøvrigt har han siden November 1895 praktiseret — og praktiserer endnu — som Øjenlæge. I 1884 var han Medstifter af den sociale Virksomhed »Smaa børns Vel« og sidder som Medlem af Bestyrelsen for arbejdsføre, blinde Kvinder.

I 1925 indtraadte Gordon Norrie — der to Aar før havde kunnet fejre sit 50-Aars Jubilæum som Student fra Sorø — i Soransk Samfunds Bestyrelse, hvis Formandsplads han siden har beklædt, en Stilling hvortil hans repræsentative Evner, hans gode Humør, hans redebonne Hjælpsomhed og Erfaring paa mangfoldige Omraader har gjort ham vel skikket. Det maa meget paaskønnes, at han i en Alder, hvor de fleste foretrækker et uforstyrret Otium, har villet paatage sig denne Opgave, men den litterære Virksomhed, han samtidig har udfoldet, viser bedst, hvor lidet Aarens Vægt betyder for ham, der overhovedet ikke paa noget Tidspunkt af et langt Liv har sparet paa sine Kræfter.

Kjøbenhavns Universitet hører ikke til de Højskoler, der rutter med Dokortitler honoris causa. Det er en Ære for vor gamle Skole, at der baade ved Universitets-Jubilæet i 1879 og nu i Aar er fundet en Soraner værdig til at prydes med denne Hæder: i 1879 Lægen *Claudius Julius Boye*, Student fra Sorø 1842, og 50 Aar senere selve det soranske Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*.

FRA H. F. J. ESTRUPS SIDSTE DIREKTORTID

Nogle Breve meddelt af *Olaf Carlsen*.

(Sluttet.)

Direktor Estrups Brev af 22. December 1836 maa være naaet til Bækkeskov inden Nytaar 1837, men først noget ind i det nye Aar afsendte Justitsraad Smith følgende Svar:

»Høyvelbaarne

Herr Etatsraad og Director *Estrup*,

Ridder af Dannebrog,

Sorøe.

Jeg har i sin Tid modtaget Herr Etatsraadens Brev af 11te f. M. og de deri lovede Oplysninger i en Skrivelse af 22de næst efter. Jeg skal i denne Orden besvare dem. — De klager i det første over, at jeg paa en ubillig og uskaansom Maade har bedømt Deres og Deres Medlæreres Forhold i Sagen mod min Søn *Gotlieb*. Tillad mig at spørge: Om Billigheds og Skaansomheds Aand var tilstæde i Skoleraadet, da *Gotliebs* Forhold der blev bedømt? — Jo, den var der, men Præses og Pluraliteten kiendte den ikke. — Jeg gaer nu over til Deres Skrivelse af 22de f. M.; — denne kræver vidtløftigere Bedømmelse. Den Orden, som Herr Etatsraaden har fulgt i Besvarelsen af min Skrivelse af 6. f. M., benyttes ogsaa her

1. De maa altsaa tilstaae, Herr Etatsraad, at *Gotliebs* Forklaring, saaledes som den findes i berørte min Skrivelse, ikke indeholder nogen Usandhed; — uagtet jeg tilfulde var overbeviist om, at denne Forklaring var sandfærdig, kan jeg dog ikke nægte, at det er mig saare tilfredsstillende, at De, Herr Etatsraad, efter den vist nok strenge Undersøgelse, som De i saa Henseende har foretaget, har funden den som saadan. — *Gotlieb* var, skiøndt noget beruset den 20de Novb., sig selv fuldkommen bevist; — den Tvivl, De i saa Henseende ytrer, maa saaledes bortfalde, men heraf følger, at Udtrykkene i Deres Brev til min Kone, saa som: »gik til en Academist, der ikke kunne blive ham qvit«, — »gik uindbudnen hen i Academistboligen«, — de groveste Omstændigheder, thi af disse gaves der jo ingen, — maa udgaae som ikke med denne Forklaring overensstemmende. *Gotliebs* Udraab, da jeg havde sluttet Forhøret, stemmer med hans Overbeviisning; han gientager dette og forsikrer, at han var som bedøvet ved hiin Beslutning, den han fandt med Hensyn til Forseelsen aldeles uretfærdig; — en Deputation fra hans Meddisciple med Bøn om, at han maatte vedblive i Institutet, som Herr Etatsraaden modtog, viser noksom, at disse ikke erkjendte Beslutningen for nødvendig.

2. Denne Punkt angaaer Undersøgelsen af Sagen og dens Udfald med Hensyn til *Gotlieb* i Sammenligning med *Eleve Friedenreich*.

Denne Undersøgelse, Herr Etatsraad, er ikke alleene unøysagtig, men den vilde, naar den var foretaget af en juridisk Embedsmand, upaatvivlelig blive characteriseret som skidesløs. Etatsraaden ytrer, at de Facta, som de Skyldige selv angave, vare meere end tilstrækkelige til at bestemme Lærernes Meening om Straffen. — altsaa, Herr Etatsraad, vilde De hverken selv kiende eller underrette Lærerne om, hvad der kunde tale til Formildelse ved denne Ungdoms Ubesindighed, — thi af Vægteren og Spiseværten, som Etatsraaden taledede med, forinden De holdt Lærer Forsamling, kun-

hgo.

ne De jo intet erfare i denne Henseende, og hvad det angaaer, at Eleverne vare gaaede ud og ind af Kielder Vinduet, da var jo dette in confesso. — Hvor lidt De og Lærerne har været tient med Studenterne Monrads og Grüners paa Ære og Samvittighed afgivne Forklaring til Sandhedens Tarv og Sagens sande Belysning, er De jo nu ved Gotliebs Udsagn, der af Dem er erkiendt for Sandhed, tilfulde overbeviist om. Student Grüners uværdige Fremfærd i denne Sag kiender De, og har Student Monrad udsagt, hvad jeg af Herr Etatsraadens Brev maa formode, at han ikke kunne blive *Gotlieb* qvit, har han jo ogsaa sagt, hvad der var Usandhed. — Og hvor var *Gotlieb* som Paagiældende, da dette Forhør blev optagen; hverken tilstæde eller dertil kaldet og blev ey heller derom fra Dem, Herr Etatsraad, meddeelt nogen Underretning. —

Hvad Eleve *Friedenreich* angaaer, da har jeg tilfulde oplyst i forberørte min Skrivelse, at han ved Begivenheden den 20de November var meere skyldig end *Gotlieb*; — dette har jo ogsaa Herr Etatsraaden stiltiende vedgaaet; men siger De, han har før denne sidste ikke gjort sig skyldig i nogen betydelig Forseelse, naar De undtager en reglementstridig Nydelse af Jagtforlystelser, — saavidt De veed det, og Academiets Protokoller udviser det; — dersom jeg ikke er feyl underrettet, fik Eleve *Friedenreich* af Herr Etatsraaden en Irettesættelse og Anmærkning paa hans Character Seddel ved Aars Examen 1835 for Drik og Svir og straffet derfor med at opholde sig i nogen Tiid af Sommerferien paa Academiet. — Han var ogsaa med i Ruse Sagen og at tage Frugt i Academiets Hauge, som Herr Etatsraaden har behaget at relevere med Hensyn til *Gotlieb*, og som vi nu strax kommer til at afhandle, — maaske har Etatsraaden glemt dette, eller at derom intet findes i Protokollerne.

Med *Gotlieb* mener Etatsraaden, at det forholder sig gandske anderledes. — Meget, ja ret meget opregnes da imod ham; — det gjør Deres Hukommelse Ære, at den efter Deres Ønske har staaet Dem saa kraftig bi; — men meget deraf fortienner imidlertid at berigtiges, og jeg skal saavidt muligt følge Dem Skridt for Skridt.

At *Gotlieb* ikke har været flittig i Skolen, er mig bekiendt; men der gives flere Disciple i Sorøe Academies Skole, som er ældre og i lige lang Tiid ikke er kommet videre end han — *Friedenreich* for Ex. — ældre i Classen, men ogsaa i Alder; — ingen har imidlertid meere beklaget denne Mangel paa Fliid end jeg; men han har jo i den sidste Tiid og især i Skoleaaret fra 1ste Septbr. 1835 til heel Aars Examen 1836 viist, i følge de ham meddelte Characterer, en Fliid, der kunne sætte ham ved Siden af Academiets flittige Disciple; — gav dette ikke megen Forhaabning for Fremtiden?

Vi kommer nu til Etatsraadens Beskyldninger imod *Gotlieb*. Her maa De tillade mig at give en almindelig Bemærkning: De har, Hr. Etatsraad, i Deres Breve og i denne Sag opfattet mange Ting saare feylagtig og har derved meget svækket den Tiltro, man burde have til det øvrige. Nu til Sagen, der begynder med:

a. »Snart tog han Fisk af Ruser.« Begivenheden er denne: for omtrent 6 eller 7 Aar siden, gandske nøye kan *Gotlieb* ikke opgive Tiiden, gik en skolesøgende Discipel, den ældste i Selskabet, og Eleverne *Friedenreich*, *Adam Moltke* senior⁹⁾, *Fritz Moltke*¹⁰⁾ og *Gotlieb* en Frihedsdag ud at spasere, — de vare af berørte Discipel indbudne til at spise hos hans Forældre; da de kom til Lyng Søe, afklædte den skolesøgende Discipel sig, tog sin Kasket

i Munden og svømmede ud til en Ruse, hvorfra han tog nogle Fiske, lagde disse i Kasketten og dermed svømmede til Land, hvorhos han yttrede: nu siger vi, at de ere fangede i Søekanten; — ingen af Eleverne vare ham heri behjælpelige, — men de deeltog i Maaltidet, hvor Fiskene med anden Mad blev nydt; — at dette fortiente Straf er ingen Tvivl underkastet, og den udeblev jo heller ikke. Men, Herr Etatsraad, kan dette Factum berettigede Dem til en slig Beskyldning? *Gotlieb* har hverken før eller siden taget Deel eller været tilstæde ved noget lignende. Tør jeg spørge, Herr Etatsraad, hvorfor har De, da De gjorde Sammenligning med *Friedenreich* og *Gotlieb*, ikke begyndt med at sige om *Friedenreich*: »snart tog han Fisk af Ruser, snart tog han Frugt i Academiets Hauge, snart blev han straffet for Svir og Drik, snart gik han uagtet Formaning og Irettesættelse paa Jagt, etc., etc.«; thi dette var jo efter Etatsraadens Maade at udtrykke Dem paa ogsaa anvendelig paa ham, — men dette passede maaske ikke til Deres Øyemed? Hvad der havde været passende for en upartisk Mand er et andet Spørgsmaal.

b. »Snart tog han Frugt i Academiets Hauge.« *Gotlieb* erklærede, at han kun i saa Henseende har foretaget, hvad *Friedenreich* og de øvrige Elever, vist med meget faa Undertagelser, har afstedkommet, nemlig undertiden optaget nogen nedfalden Frugt og undertiden plukket nogle Æbler af Træerne. Det er beklageligt, da Eleverne har Tilladelse til at gaae i Gangen, at de ikke kunne modstaae denne Fristelse og derfor vist nok fortiente Irettesættelse og Straf; men de kan jo dog kun henføres til de sædvanlige Ungdoms Streger, og hvorfor skulde *Gotlieb* iblandt saa mange alleene berøres i saa Henseende. —

c. »Snart var han paa Jagt.« *Gotlieb* tilstaar, at han een Gang har været paa Jagt ved Sorøe.

d. »Snart paa en Kanefart.« For henimod et Aar siden var *Gotlieb* en Ferie Dag indbudet til Herr Justitsraad Povelsen, hvor hans Søster var i Besøg; — en Kanefart blev af Familien foreslaaet, og i denne deeltog *Gotlieb*; — om Eftermiddagen, imedens *Gotlieb* endnu var i dette Selskab, blev han kaldet til Dem, Herr Etatsraad, og, da han kom, sendt til Overlærer, Dr. Wegener, hvor han herfor modtog en Irettesættelse.

e. »Han var umaadelig og begiærlig i Nydelser.« Her maatte *Gotlieb* have ønsket, at Herr Etatsraaden havde udtrykt sig noget meere bestemt. Har De herved forstaaet, hvad jeg vil antage, at han spiser med god og stærk Appetit af den reglementerede Kost ved Academiet, saa vedgaar *Gotlieb* det; ved andre Leyligheder har Etatsraaden nok ikke seet ham spise. At *Gotlieb* som et raskt og kraftfuldt ungt Menneske, der voxer stærkt, har en levende Appetit, maa De, Herr Etatsraad, tilgive ham. Deres Udtryk »umaadelig« tillader De, at han benægter som ikke paa ham anvendelig.

f. »Altid rede til at dække Forsømmelser og Forseelser ved Usandheder.« *Gotlieb* tilstaar, at han undertiden for at undgaae Følgerne af en Forseelse eller Forsømmelse har ikke ligefrem holdt sig til Sandheden; men dertil paastaar han ogsaa, at hans Brøde i saa Henseende indskrænker sig. — Ordet altiid er saaledes ikke anvendeligt, i hvormeget vi beklage, at han nogensinde har afvejet fra Sandheden. Desværre, Herr Etatsraad, ere slige Afvigelser fra Sandheden, naar saaadant synes at convenere, noget man finder der, hvor man mindst turde vente det.

g. »Han har oftere drukket sig fuld paa Ball og paa Marked og derved paadraget sig og Opdragelses Anstalten Van-

rygte.« Hvad Herr Etatsraaden her med saa slemme Udtryk, og som om Academiets Vee og Vel derpaa beroede, berører, er hidindtil af Dem anseet for Ubetydeligheder, thi De har aldrig derom meldt mig et Ord, aldrig derfor givet Gotlieb nogen Anmærkning eller efter noget Ball den ringeste Irettesættelse for mindre god Opførsel paa Ballet. — Til Sagen: Gotlieb benægter paa det bestemteste, at han nogensinde har paa Ball været, hvad Etatsraaden benævner med Ordet »fuld«. Han har, det tilstaar han, været munter, ja, indtil Overgivenhed munter paa nogle af de Baller, hvori han har deeltaget i Sorøe; men dette bliver han let, og den muntre Stemning, hvori Unge og Ældre ved slig Leylighed befandt sig, — Musikken og Dansen, alt i Foreening, bidrog med nogle Glas Punsch til, at han blev saa oprømt, at det muligen er blevet antaget for en stor Nydelse af det, som der fandtes at drikke. Han benægter paa det bestemteste, at han paa Ballerne har foretaget noget, hvorved enten han eller hans Foresatte paa hans Vegne kunne skamme sig.

Hvorfor ikke, Herr Etatsraad, med Hensyn til Marked gaae lige til Begivenheden den 30. Juni f. A., — dette havde jo været meere i sin Orden; men det havde jo heller ikke haft saa slemt et Udseende, som Herr Etatsraaden muligen ønskede, det skulle have. — Sagen er denne: Med 3 Mk. i sin Lomme, som af Overlærer, Dr. Wegener var ham leveret til Markeds Penge, men ikke en Skilling meere, gik Gotlieb, der fandt disse til at købe noget paa Markedet lidet anvendelig, ud og købte Tykmælk og derefter nogle Jordbær; — da han havde nydt dette, gik han tilbage, mødte en Meddiscipel, som tilbød ham et Glas Liqueur; han modtog det, og til Giengæld gav han et andet; men disse 2 Glas Liqueur af en vist nok saare fordervelig S sammensætning gjorde i Foreening med de nydte Jordbær og Mælk Gotlieb syg og maaske noget beruset; thi da han kom tilbage til Academiet og gik op paa sit Læse Værelse, fik han ondt, og dette overkom ham igen, da han var kommen paa Sovesalen og havde lagt sig. Der var intet ved hans Opførsel paa Markedet eller Gade, der i mindste Maade kunne tiltrække sig Opmærksomhed. Og hvad Vanrygtet for Opdragelses Anstalten angaar, da maa De, Herr Etatsraad, vist nok søge dets Oprindelse og Vedbliven i andre Aarsager end det, De med saa rund Haand anfører imod Gotlieb, og som jo umuligt kunne have bevirket det. Herr Etatsraaden tillader, at jeg her fremsætter et Spørgsmaal: Var der ikke flere af Eleverne som lig Friedenreich modtog for Drik og Svir i Sommeren 1835 den samme Anmærkning og Straf som han?

Ved denne Leylighed erklærer jeg paa mit Ord, at Gotliebs Drik til hans Maaltider er Vand og sielden Øll, at han meget sielden nyder Viin, skjønt dette bliver ham tilbuden, at Punsch er ham lidet behagelig, og kun den falske Ære, som Mennesker i hans Alder sætter i at vise, at de har Styrke og Kraft til at drikke et Glas med Kammerader, har bragt Gotlieb i den ubehagelige Stilling, som De, Herr Etatsraad, har paaført ham.

h. »Tre Gange er han i Classens Nærværelse straffet corporlig for uforskammet Opførsel mod Lærere.« Hvori Gotliebs Forseelse de tvende første Gange har bestaaet, veed jeg ikke; — han har da vist nok kun været en Dreng; af Betydning kan det jo ikke have været, thi De, Herr Etatsraad, har jo ikke engang fundet det passende at give ham en Anmærkning i hans Character Bog eller derom tilmelde mig noget; det var først ved Deres Skrivelse af 26de October 1834, at De ved at berøre hans Opførsel mod Ad-

junct *Hansen* yttrede, at han to Gange før havde forseet sig mod Disciplin; — for denne Gang fik han en Anmærkning i sin Character Bog. — Altsaa i meere end 2 Aar har han jo ikke heri gjort sig skyldig, — et tydeligt Beviis paa, hvormeget en modnere Alder har ledet ham til det bedre. Deres Skrivelse af 26de October 1834 stemmer i øvrigt ikke med den af 22de f. M.; — i den første siger De: at den neste Forseelse af lignende Art (navnlig Subordinations Forseelse), og i sidstnævnte: naar han igjen gjorde sig skyldig i nogen *betydelig Forseelse*, maatte sende ham hjem; — det første var jo ikke anvendeligt in casu, og derfor har Herr Etatsraaden benyttet det sidste og saaledes fortolket Deres Trudsel efter Sagens Omstændigheder.

i. Touren til Holmegaards Glasværk. Søndagen den 11te September forrige Aar blev Eleverne *Fischer*,¹¹⁾ *Adam Moltke senior*, *Fritz Moltke*, *Ludvig Moltke*¹²⁾ og *Gotlieb* (den første en Deel ældre end *Gotlieb*)¹³⁾ eenige om at gjøre en Tour til Holmegaard for der at bese Glasværket. — De leyede en Vogn, og efter Middagsbordet forlod [de] Academiet; — paa Veyen mødte de Herr Etatsraadens Ekvipage; men da de saae, at De ikke selv var der, hilste de Damerne og fortsatte Reysen. De opholdt dem i 1½ Time ved Glasværket, besaae det, købte nogle smaa Ting og kørte hjem, — men hvor godt de end havde berøget Tiden, kom de dog ½ Time til ¾ for sildig; Aftensbordet var holdt, og de derved savnet. De forføjede dem alle til Dr. Wegener, men vare desværre først blevne eenige om at sige den Usandhed, at de vare komne for langt bort i Skoven til at være hjemme i rette Tiid og derfor havde leyet en Vogn. — Herr Wegener sagde, det var slemt, at de ikke i rette Tiid havde været hjemme, men naar det i øvrigt forholdt sig saaledes, saa maatte det derved forblive. Neste Dag havde opklaret Sagen, og de bleve alle 5 kaldte til Herr Etatsraaden, som foreholdt dem deres Brøde og gav dem en Irettesættelse, samt truede *Golieb* med, at naar han gjorde sig igen skyldig i saadant, maatte De sende ham hjem. Men her kommer Etatsraaden med en Beskyldning mod *Gotlieb*, af en egen Art — den nemlig: at *Gotlieb* ved denne Leylighed fremtraadte med et Smil, der røbede ikke blot Letsind, men Frækhed. — *Gotlieb* benægter paa det bestemteste, at han ved denne Leylighed fremtraadte med et Smil, tvertimod saae han med det Alvor paa Etatsraaden, som han burde for at vise, at han gav Agt paa den Irettesættelse og Formaning, som blev ham givet. — *Gotlieb* var ikke den af Eleverne, som herved var Ordfører; han yttrede intet af det, som ved denne Leylighed blev sagt; men desuagtet har Etatsraaden dog fundet, at der ogsaa i denne Begivenhed maatte være noget, som især kunne lægges ham til Last. —

De sande Omstændigheder ved det, der tildrog sig den 20de Novbr. sidst, har jeg oplyst Herr Etatsraaden om i min Skrivelse af 6te November, til hvilken jeg maa henvise Dem. — De kommer atter til en Beskyldning, ikke fra Dem, Herr Etatsraad, men som De siger, fra nogle af Lærerne, som dømte i Sagen, og denne er, at *Gotlieb* var en for Opdragelsesanstalten farlig Eleve. Indtil De, Herr Etatsraad, sætter *Gotlieb* og mig istand til ved en Forklaring fra Deres Side herpaa at kunne give noget Svar, tillader De og D'Herrer Lærere, som har fremført Beskyldningen, at den affærdiges med en bestemt Benægtelse. — Den Slutning, som Etatsraaden derefter vil uddrage, faaer jeg længere hen Anledning til at berøre.

3. Herr Etatsraaden yttre her, at den Bebreidelse, jeg

har gjort Dem, at der ikke er den fornødne Opsigt med Eleverne, ikke træffer Dem. — Hvem skulde den da træffe? At den ikke er, hvad den burde være, har jeg oplyst Dem om i min Skrivelse af 6te f. M., og at, naar det modsatte havde været Tilfældet, vilde Gotliebs Ulykke ikke være indtruffen. Jeg har altsaa Ret til derover at føre Anke. Etatsraaden spørger mig om, hvad De skulde gjøre for at forhindre det, og nævner mange Ting, som De ikke kunne gjøre, eller som ikke var passende; — jeg svarer Dem: raad Bod paa Manglerne, det er Deres Pligt som Director, og det burde De for længe siden have gjort; thi det kan og bør ikke have undgaaet Deres Opmærksomhed, at det berørte Kielder Vindue blev brugt af Elever til at forlade Academiets efter Sengetid. I Deres Skrivelse til min Kone siger De, at Gotlieb benyttede et ubevogtet Øyeblik; skulde man ikke deraf slutte, at han havde bragt Aarvaagenheden selv bag Lyset, — og tillægger De: har rimeligviis fundet Vey igiennem et Vindue. — Herr Etatsraaden var jo, da De skrev dette, vis paa, og bestemt maatte [De] vide, hvorledes Udflugten var skeet; i det mindste burde De være det, da De havde afsagt Dommen og dertil selv erhvervet Beviserne; hvorfor da Bruget af Udtrykket »rimeligviis«.

I øvrigt viser de i berørte min Skrivelse af 6te December angivne Omstændigheder, at Opsigten paa den Tiid ikke var anderledes ved Academiets, end at alle Eleverne, om de havde ønsket det, ligesaavel som Friedenreich og Gotlieb kunne uden Hinder være gaaet ud at spasere. De taler, Herr Etatsraad, om overflødige Lomme penge, som fra Hiemmet er tilflydt min Søn, og at hans reglementerede Lomme penge ere blevne forøgede, naar han var doven. Gotlieb har undertiden modtaget fra Hiemmet en Rigsbankdaler og ved hans sidste Geburtsdag 2 Rbd., disse overleverede De ham selv, i det De sagde: jeg veed, at Du vil kun deraf gjøre et godt Brug; aldrig, Herr Etatsraad, er hans Lomme penge forøgede, naar han var doven, men kun, naar jeg vidste, at han var flittig, og som en Opmuntring dertil. — Hvor mange af Eleverne i Sorøe Academies Skole har der været og er, der erholder og har, uden at modtage dem af en af D'Herrer Lærere, langt flere Lomme penge end de Ubetydeligheder af den Slags, der er tilflydt Gotlieb. — De klager over, at jeg har tilladt Gotlieb her hiemme at ryge Tobak og gaae med Skydegevær. — Jeg har aldrig seet Gotlieb her ryge Tobak, og paa min Opfordring erklærer han nu, at dersom han 8 à 10 Gange har i Selskab med Kammerader, og meere for at være disse lig, røget en halv eller heel Pibe Tobak i Sorøe, da er dette alt, — han er ey heller i Besiddelse af nogen Pibe. De berører derefter, at De, Herr Etatsraad, og Deres Famillie for faa Aar siden mødte Gotlieb ved Tubeks Mølle i Jagt Selskab, fuldt udrustet som Jæger. Har De, Herr Etatsraad, paa denne Lysttour i Ferierne med Deres Famillie sanket mange Blomster af denne Slags og saavel opbevaret dem, vil jeg ikke misunde Dem den Glæde, som derved er bleven Dem til Deel. — Sagens sande Omstændigheder er i øvrigt, at Herr Kammerherre Raben Levetzou havde vist mine Sønner den Godhed at indbyde dem til Beltringe og fornøiede dem der med Jagt; — det Selskab, Herr Etatsraaden paa berørte Lysttour saae dem i, var Herr Kammerherrens og hans Broder, Herr Kammerjunker Rabens til Lækinde. — Herr Etatsraaden anfører videre, at det er Dem bekiendt, at mine Sønner har taget forbudne Sager paa Regning hos Kiøbmænd i Sorøe, og at saadan Regning mod forstandig Mands Raad er bleven honoreret i Hiemmet. Det er hendet, at en Kiøbmand i

Sorøe har overladt mine Sønner Appelsiner, Figen, Rosiner og andet saadant paa Credit, naar de ikke strax havde Penge at betale det med; — ingen Mand har til mit Vidende raadet mig fra at betale det, og sandelig, Herr Etatsraad, om man end havde fremkommet med saadant Raad, vilde jeg anseet det stridende mod Retskaffenheden at nægte en Kiøbmand Betaling for de Vahre, han saaledes havde leveret. Ved denne Leylighed vil jeg oplyse Dem om, at netop for at forhindre, at mine Sønner ikke(?) skulde have Penge i Hænder, har jeg i sin Tiid ved Aftale med Gartner Nissen anmodet ham om i Jordbær Tiden at levere hver anden Dag til mine Sønner nogen af denne Frugt, som fra Hiemmet blev ham betalt, ligesom og anmodet Kiøbmanden om ikke at levere dem af ovenberørte Vahre meere paa Credit end til 1 Rbd. for hver.

4. Enhver Upartisk vil savne og i høy Grad savne Humanitet hos Dem, Herr Etatsraad, i denne Sag. De nævner, at der ved Sagens Paadømmelse vare 18 Medlærere tilstæde, af hvilke Pluraliteten, den kan jo have været 10, fulgte Deres Mening; — læg Mærke til, Herr Etatsraad, at De i denne Sag var Præses og Referent; — hvorledes Sagen blev forebragt, kan man lære af Deres Brev af 22. f. M., og dette uagtet og uagtet al den Indflydelse, som De som Director paa Deres Medlærere maa ansees at have, vare der dog en Deel retskafne, retsindige og upartiske Mænd i Raadet, som ikke vilde give sit Samtykke til denne Fremfærd; og lad os sætte det Tilfælde, at en af disse sidstnævnte Herrer havde beklædt den Post, De nu har, — Sagen vilde jo vist nok faaet et ganske andet Udfald, og Gotlieb forbleven paa Academiets med en med den Friedenreich paa lagde lignende Straf. — Herr Etatsraad, jeg har for mig 2de af Dem som Director ved Sorøe Academic. udstedte Attester for Skole Aarene 1835 og 1836, hvori De bevidner, og det maa jo være ved Overenskomst med forberørte 18 Lærere, at Gotlieb fortiente for Opførsel Godt; — følgende er jeg jo berettiget til at antage, at der til den 30te Julii f. A. intet i disse 2 Aar var foregaaet, som kunne være til Hinder i, at Characteren Godt blev ham tillagt for Opførsel. Men, svarer De, Herr Etatsraad, imellem denne Dato og Begivenheden den 20de November sidst kommer Touren til Glasværket. Naar De virkelig, Herr Etatsraad, antager, at denne Udflugt til Glasværket paa Holmegaard for at besee dette var Gotlieb og de øvrige Elever, som deri toge Deel, (det gientages, at Gotlieb var ikke den ældste iblandt dem), var en saa alvorlig Forseelse, at den förtiente den Trudsel, at han ved neste Forseelse skulde sendes hiem, havde det da ikke været Deres Pligt at tilmelde mig det og tilladt en Faders Autoritet og Formaning at komme der imellem? Tilskrev De ikke de andre medskyldige Elevers Forældre om denne Sag? Jeg har ikke siden fornævnte Deres Skrivelse af 26de October 1834 modtaget en Linie fra Dem for Begivenheden den 20de Novbr. sidst, og det maa være i Deres Erindring, hvormeget og inderlig jeg takkede Dem for den Maade, paa hvilken De da afgiorde den Sag; De har jo ogsaa selv seet Frugterne af mine Formaninger i det her berørte Tilfælde. Det, som aabnede Veyen for Dem, Herr Etatsraad, til Deres sidste Fremfærd mod Gotlieb, — jeg meener det, der indtraf den 20de Novbr., — vilde muligen ikke have funden Sted, — men hvad De i Deres stille Sind havde besluttet, vilde De udføre. — Hvorledes kan De sige, at Gotlieb for denne Begivenhed havde fortient at afspærres fra Samqvem med de andre Elever, til samme Tiid, som De lod Friedenreich, der var baade ældre og meget meere skyldig end Gotlieb og, som De vidste,

før havde været straffet af Dem for Svir og Drik, forblive og fortsætte sine Studeringer paa Academiet? De siger, at Friedenreich var fader- og moderløs og ikke vilde studere, derfor var det hensigtsløs og uretfærdigt at sende ham bort. — Veed De, Herr Etatsraad, hvor nær De var ved Deres Fremfærd mod Gotlieb at sætte ham i samme beklægelige Stilling som Friedenreich? Men dette har De jo ikke funden passende at tage noget Hensyn paa. Min Søn svarede Dem, Herr Etatsraad, da De vilde overlægge med ham om, hvorledes den af Dem afsagde haarde Dom skulde bedst exceqveres: det overlader jeg til Dem, Herr Etatsraad, mit bevægede og kummerfulde Sind er ikke hertil skikket. — De overlagde da længe med Herr Dr. Wegener, og Resultatet var, hvad der skeete. Dersom De, Herr Etatsraad, troede, at min Søn kom for at tage Afsked med Dem, feyler De; — man havde ogsaa fraraadet ham dette; — han troede, han skulde afhente sit Testimonium, og da han fandt, at han havde taget Feyl, fortrød han bitterlig, at han var kommen. — Ney, min Søn følte for godt den Seng af Torne, De havde redet for ham og hans Forældre, til at han skulde nære nogen anden Følelse end den, som hermed var overensstemmende. — Og nu til Deres Humanitet, — den skal efter Deres Sigende bestaae i, at De leyede et gaancende Bud paa egen Regning for at bringe dette Sorgens Budskab til Bekkeskov; — Forvalter Voss betalte Budet og underrettede Herr Etatsraaden derom i et Brev, som Budet bragte Dem.

Da Budet forklarede, at han først Tirsdag Middag modtog Brevet, har Herr Etatsraaden haft god Tiid til at concipere dette mærkelige Product. —

De ytrer, at De valgte at permittere min Søn — dette stod i Brevet, men Maaden, Herr Etatsraad, De udførte det paa, lod jo her ingen Tvivl tilovers om, hvad De der ved vilde have forstaaet. — Herr Etatsraad, De siger, at De var berettiget at paalægge min Søn en øyeblikkelig, vanærende Arrest, — det var De vist nok ikke, thi saa meget kiender jeg nu af Deres egne Breve til Deres Sindelag imod Gotlieb, at De bestemt havde gjort det, dersom De havde kunnet forsvare det. — Betænk Forseelsens Beskaffenhed og Anledning og de for Mildhed ved den talende Omstændigheder; — betænk, at der var en Deel af de retsindige og retskafne Mænd, som ere Deres Medlærere, der ikke ville overtræde til den af Dem foreslaaede Dom, og betænk, at De lod Friedenreich, den mere Skyldige, forblive paa Academiet med en maaske af ham lidet følt Straf. — Ney, Herr Etatsraad, denne Uretfærdighed kunne De ikke have udøvet uden derfor at være kaldet til Ansvar. —

Enhver Upartisk, som læser disse Breve fra Dem og mig, vil tillægge Dem i denne Sag Benævnelsen i n h u m a n. — Enhver Upartisk vil finde, at Gotlieb med Hensyn til Friedenreich er behandlet partisk og utilbørlig, — at Eleverne ikke har været underkastet den Opsigt, som Opdragelsesanstalten fordrede, og som kunne have forhindret Begivenheden den 20de November sidst, og endelig, at De har handlet pligtstridigt ved ey at underrette mig om, at Touren til at bese Glasværket skulle have for Gotlieb saa alvorlige Følger. —

De siger, Herr Etatsraad, at De vil nedlægge Deres Brev af 22de December i Academiets Archiv, — jeg beder, at dette mit Brev maa faa Plads ved Siden, thi, Herr Etatsraad, naar De og jeg ikke er mere blandt de Levendes Tal, var det dog godt, om sligt blev omspurgt, at Sagens sande Sammenhæng blev bekendt. —

Sygdom er Aarsag i, at Herr Etatsraaden først nu modtager dette. —

Bekkeskov, den 11te Januar 1837.

Ærbødigt

Smith.«

Estrup imødekom Smiths Ønske om at skabe Mulighed for, at Eftertiden kunde dømme dem imellem, idet han nedlagde Smiths Breve i Arkivet og samtidig affattede den i Indledningen omtalte Redegørelse. Naar man har læst den, vil man se, at det ikke skyldtes Forsømmelighed fra Estrups Side, naar han havde undladt at meddele Justitsraaden alle Sønnens Forseelser, men derimod humane Hensyn over for den syge Mand med det koleriske Temperament. Det fremgaar endvidere af Estrups Redegørelse, at den kraftige Beskyldning for Uretfærdighed, som Smith i sine Breve gentagne Gange retter mod Estrup i Anledning af den forskellige Dom, der overgik Eleverne Smith og Friedenreich, er ganske uforskyldt. Estrup havde i Lærerforsamlingen oprindeligt foreslaaet consilium abundi for dem begge; men det var pædagogiske Hensyn, som Justitsraad Smith var fuldkommen ude af Stand til at forstaa, der bevirkede, at Lærerforsamlingen fældede forskellige Domme over de to Elever. Sluttelig maa det siges, at Justitsraad Smith i sine Breve røber en sørgelig Mangel paa Forstaaelse af det pædagogisk værdifulde ved Kostskoledrenge Opdragelse under Selvdisciplinens Tugt og ved den dermed forbundne Udvikling af Ansvarsfølelsen.

Efter at have omtalt, at der var Ting, der gjorde det stærkt tilraadeligt at fjerne Eleven Smith fra Opdragelsesanstalten, fortsætter Estrup sin Redegørelse saaledes:

»Eet Factum, som ikke er antegnet, men for hvilket jeg har den fornødne Vished, betroer jeg endnu til dette Papiir. Medens G. Smith var belagt med Huusarrest i Anledning af den ulovlige Holmegaards-Reise, forlod han en Nat Academiets Hovedbygning paa den bekendte Snigvei, tog en Baad, som laae ved Bredden af Sorøe Søe, satte over denne og begav sig til et Bondegilde i Lyngø. Det var altsaa endnu en Gjerning lig den, som tilsidst fældte ham.

De Grunde, som have afholdt mig fra at tilmelde Justitsr. Smith samtlige hans Søns Forseelser paa dette Sted, ere følgende: 1. Man har skildret mig denne Mand som yderst svagelig og uimodtagelig for enhver ubehagelig Bemærkning. 2. Jeg troede at have bemærket en Slaphed i Opdragelsen hjemme, som vilde gjøre en Anmeldelse unyttig. 3. Justitsr. Smith har aldrig i noget Brev til mig uopfordret erkyndiget sig om sine Sønners Forhold. 4. Hans Kone har været oftere og i flere Dage i Sorøe uden at komme til mig for at hente nogen Underretning om disse Sønner. Jeg har flere Gange meddeelt den ældre Søn,¹⁴⁾ medens han var Academist, mine Bemærkninger om den yngre Broder i den Tanke, at Forældrene saaledes middeltbart kunde blive gjorte opmærksomme.

Jeg har tilskrevet Faderen i mit Brev af 22. Dec. 1836, at jeg ikke har fundet nogen forsættelig Usandhed i Gotliebs Beretning til hans Fader. Men da han var i høieste Maade beruset, som Academisterne Monrad og Grüner har bevidnet, saa var han ikke i Stand til at afgive en paalidelig Beretning og kunde ligesaalidt som Friedenreich vidne nøiagtig noget om Ting, hvorom Erindringen var begrævet i Punsch, Viin etc. etc. De, som kunde vidne, bleve for-

hørte, nemlig Vægteren, Spiseværtten og Academisterne. Hovedfacta ere noksom beviiste.

Morgenen, efterat Lærerforsamlingen havde kjendt i Sagen, vare Disciplene Monrad og Fisker hos mig for at gjøre Forbøn for G. Smith. Da disse Disciple hørte, at Dommen ikke lød paa Bortjagelse uden Testimonium, men at den Skyldige skulde udmeldes af Skolen ifølge consilium abeundi og burde erholde Testimonium, saa at han kunde fortsætte Studeringerne og i sin Tid dimitteres, gjentog de aldeles ikke deres Forbøn, og jeg formener, at de og Meddisciple fandt Dommen billig og skaansom.

G. Smith har oftere været saa fuld, at han har maattet vises tilsengs for at sove Rusen ud. Hvad hans »Alvor« angaaer, da han var kaldt til mig for at faae sin Irettesættelse for Holmegaards-Reisen, da er det den meest uforskammede Løgn. Han traadte ind til mig med en Frækhed og et grinende Ansigt, som bragte mit Blod i Oprør. Dersom noget giver mig Grund til ufordeelagtig Mening ogsaa om hans Charakter, da er det denne nedrige Fordølgelse af Sandhed.

Saalænge Academiebygningen ikke omskibes til et Fængsel, kan ingen Opsigt borge for Tilfælde af den Art. Det eneste Middel til at forebygge er at straffe alvorlig enhver Dreng, som kommer paa saadanne Veie, eller at bortjage den, som vil og maa bort.

Det er Kammerrad Nyegaard paa Frederikskilde, som har fraraadet at betale de unge Smithers (som man seer efter Auctorisation paadragne) Kjøbmandsregninger.

Jeg gjentager, og mine Medlærere ville kunne bevidne det, at en fuldstændig Pluralitet i Lærerforsamlingen d. 21. November 1836 afgjorde Smiths og Friedenreichs Skjebne efter en Overveielse og Discussion i tre Timer; at alt i denne Forsamling gik efter fleste Stemmer, og at jeg ikke tiltog mig flere end een Stemme liig med hver anden Lærer. Min Proposition var oprindelig, at saavel Friedenreich som G. Smith skulde have consilium abeundi; som man seer af Justitsr. Smiths Brev er han bleven underrettet om Lærerforsamlingens interiora, men just ikke meget nøiagtig.

Sorøe, d. 16. Januar 1837.

Estrup.

⁹⁾ Adam Frederik Johannes Moltke, f. 3. Juli 1818; gik i Sorø Skole fra 1828—37 uden at opnaa nogen Eksamen.

¹⁰⁾ Frederich (Fritz) Moltke, f. 9. Marts 1820, i Sorø Skole 1830—38, forriges Broder, begge Sønner af Herredsfoged Moltke i Nyborg. Hennings' Studenterbiografier, Nr. 80.

¹¹⁾ Hennings' Studenterbiografier, Nr. 75.

¹²⁾ ibid. Nr. 73.

¹³⁾ Aldersforskellen var dog kun et Aar.

¹⁴⁾ Hennings' Studenterbiografier, Nr. 53; en Karakteristik af denne Gottliebs ældre Broder, givet af Wegener, findes i mine »Soranske Studier«, II, S. 141.

PASTOR EMER.

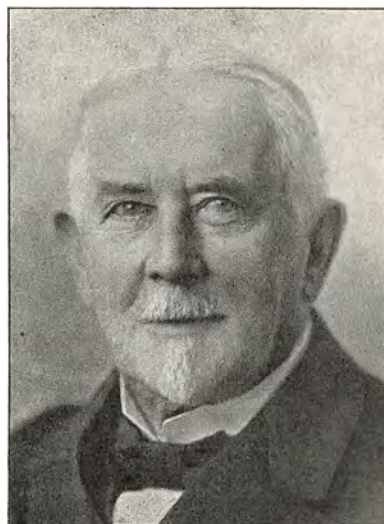
Z. V. A. REDÖHL

1849 — 21. Maj — 1929.

Aargangen 1867 af soranske Studenter omfatter tre Navne, som har en god Klang i vore Øren: Sophus Hauberg, Theodor Kalko og Victor Redöhl; den sidste af dette Trekløver kan i næste Maaned fejre sin 80-års Fødselsdag, og vi benytter Lejlig-

heden til allerede nu at bringe vor bedagede Skolefælle en Hilsen og Lykønskning i denne Anledning.

Til to Felter af det soranske Liv vil hans Navn særlig være knyttet: Stiftelsen af Gymnasiastklubben »Baldur« i 1866 og Indførelsen af Kricketspillet i Sorø paa omtrent samme Tid. Redöhl var »Baldur«s første Formand, men har i Foreningens Festskrift i 1916 (F. C. Matthiessen: Baldurs Saga gennem 50 Aar) udtalt sig meget beskedent om Klubbens Virksomhed i dens første Leveaar — Grundlaget maa dog

have været godt, siden denne Forening trods megen Bølgegang har kunnet holde Livet oppe nu paa 63. Aar! Ogsaa i Kricketspillet laa der en Fremtid, og den nu 80-aarige Jubelolding kan med berettiget Stoltshed se tilbage paa, hvilken Udvikling denne Idræt tog og navnlig i Sorø, hvor han stod som Fører for det soranske Hold, der indledede Kricketkampenes lange Række ved med udpræget Energi og Held at kæmpe mod et udvalgt Hold af ældre kjøbenhavnske Spillere, saaledes som Sophus Hauberg livfuldt har beskrevet det i Soraner-Bladet for Maj 1919, 4. Aarg. Nr. 2 S. 9 ff.

I Aaret 1867 blev Redöhl som nævnt Student og tog 1873 theologisk Embedseksamen; samme Aar blev han personel Kapellan for Sognepræsten for Sodcrup og Eskildstrup Menigheder i Sjællands Stift; fik 1875 Embedet som Præst for Ullis og Føvlum Menigheder ved Løgstør og kaldtes endelig i 1880 til Ousted, Allerslev og Ledreborg Kapel i Sjællands Stift, fra hvilket Embede han i 1918 entledigedes efter Ansøgning i Naade og med Pension. Siden har Pastor Redöhl nydt et velfortjent Otium, og da han har haft Bolig ved og i Kjøbenhavn, har vi hyppigt kunnet glæde os ved at se ham som Gæst ved soranske Sammenkomster. Overhovedet har hans Trofasthed mod Sorø, hvor han ogsaa satte sine Sønner Aage og Aksel i Skole, altid været uomtvistelig, ligesom han i Egenskab af det danske Cricketspils — i hvert Fald afgjort det soranske — Nestor nyder fortjent Agtelse og Hengivenhed blandt de danske Venner af the noble game. Paa den Dag, hvor han runder den fjerde Snes Aar, vil han utvivlsomt modtage Vidnesbyrd om, at Nutiden ikke har glemt den, der i sin Ungdom stod som Fører i sine Kammeraters Kredss paa mere end eet Omraade.

Vi ønsker ham en fortsat smuk og mild Livsaften i Kredsen af hans kære — hvid af Haar, men endnu ung af Sind, som *han* kan være det, der gennem et langt Liv har mærket Trofasthed hos andre, fordi han selv hørte til de trofaste.

OM KONGEBAL I GAMLE DAGE

Skønt den Fest, som Soransk Samfund i Marts havde arrangeret paa »Hotel Phønix«, vel nok nærmest var en cadeau til de unge, dansende Medlemmer, havde Arrangørerne meget pietetsfuldt og med rørende Omhu for det historiske stræbt efter at forbinde den med en saa ærværdig Tradition som det soranske »Kongebal« — et Begreb, der dog maa have forekommet de sidste 20 Aargange af Skolens Sønner noget fremmedartet. Thi Kongebal i Ordets oprindelige Betydning, er en Fest paa selve Kongens Fødselsdag, kan der vel næppe være fejret i Sorø, siden Christian IX døde i 1906, eftersom hans Efterfølgere ved Valget af deres Fødselsdage har lagt grumme liden Omtanke for Skolefestligheder for Dagen: Frederik VIII ved at være født lige i Eksamenstiden og Christian X ved at holde sin Geburtsdag paa et Tidspunkt, da »Saisonen« endnu ikke er gaact ind.

Nej, saa var der mere Raison i Tingene i »den rigtige gamle Konges« Tid. Ganske vist kolliderede den 8. April sommetider slemt med Paaske og Konfirmation, men under hans Regering var man endnu i Skolekredse Tilhængere af den ældre Observants, hvorefter alle Betæneligheder maatte vige, naar det gjaldt Hensynet til paa rette og gyldne Maade at fejre Majestættens høje Fødselsdag. Derved kunde det ske, at Slutningen af Marts og Begyndelsen af April i Sorø blev til en Kæde af Festligheder og Frihed, og naar den Mand havde været i det rette Humør, der dengang skrev Almanakken og ordnede de omskiftelige Helligdage, kunde det flaskes sig saa heldigt, at der først faldt en brav lang og tidlig Paaskeferie af, dernæst en Konfirmationssøndag med »Middag« (ikke for Konfirmanderne; de var naturligvis taget til deres respektive Hjem, men for deres Kammerater, som vist ikke med en Tanke mindedes Festens fraværende Midtpunkter); saa, midt i Ugen eller den følgende Søndag, en »Altergangsmiddag« — unægtelig en noget besynderlig Anledning til Festmiddag — og tilslut, paa selve den 8. April, **K o n g e b a l l e t**, Skolens største aarlige Fest, hvis Betydning udmaaltes ved følgende Kendsgerninger: 1) at der ikke som ved Aarets andre to Baller kun vankede *tre* Konditorkager pr. Mand ved Souperen, men der gaves Kager ad libitum, baade til at spise paa Stedet og putte i Lommen; 2) Dans til Kl. 3 — ellers hørte man, ved Juleballet og Fastelavnballer, op Kl. 1, og 3) Lov til at sove hele den næste Formiddag, fordi der ingen Skole var før om Eftermiddagen, mens der ved »de smaa Baller« kun var Morgenfred til Kl. 8 — eller var det til 9? — og Skole fra 10—12.

Men dertil kom, at selve det gryende Foraarslige gav Konge-Fødselsdags-Festen en forhøjet Glans. Koldt kunde det være, med Paaske-Østen eller Sne og det sidste Vintersmæk, men det kunde ogsaa blive til høje, lyse, klare Dage med lidt Nattefrost og tørre

og rene Gader og Stier, naar man Dagen før og paa selve Dagen og Dagen efter havde travlt med at »trække« — det var det tekniske Udtryk; ikke just smukt, men rammende — baade efter den kvindelige Ungdom, der i Anledning af Ballet var kommet til Bys, og efter den, som til daglig forskønnede Stedet og ens egen Tilværelse. Dette Trækkeri maa have været en noget anstrengende Sport i den ældre Del af Christian IX's lange Regeringstid, da Sorø Algades Fortove vist ikke var værre, men heller ikke bedre end andre smaa Provinsers Fælder for høje Hæle og omme Tæer; men da der ca. 1890 blev lagt Asfalt paa Fortovene, blev de herlige, jævne Jagtbaner. Og baade

En foraarshøj, lidt kølig Himmel fik Søen til at blaane . . .

Soffen og Vejen til Banen var jo, naar de ikke netop stod med Snestjap og Vintersøle, Promenader af sjælden Skønhed. Hvem husker ikke paa klare Dage de endnu nøgne Skoves brunviolette Rand omkring Flommens graaligt-visne Græs med de første svage Skær af Grønt, og derover en foraarshøj, lidt kølig Himmel, som fik Søen til at blaane og det blaanende Vand til at klukke og risle muntert efter at være befriet for Isens Tvang? da lød der Lærketriller ude over Flommen og Stærefløjt i Roligheds og Baggades Krinkelkrogsldyl; de første Eranthis og Krokus skød op i Priorgades smaa Forhaver, og i Plænen nedenfor Ouderens Have aabnedes de tidligste Violbørns blaa Øjne . . .

Naturligvis var der af et Par Hundrede Drengene dem, paa hvem Foraarsfesten i Naturen og Fødselsdagsfesten i Skolens Sale var som spildte Guds Ord paa Balle-Lars. Der var Raakraftsfyrene, der ikke keredes sig om Ting som Foraarsblomster og Fuglefløjt og helst svang Boldtræet paa Store Plads, men som dog ikke helt forsmaaede at svinge et slankt Pigebarn i en Tyrolerhopsa eller Rheinländer (dette er, til Oplysning for de nyfødte Børn af Gudinden Athene, den barbariske Datids Navne for yndede Danse); værre var den Type, der dybt foragtede baade Cricket, det smukke Køn og Dansens Glæder og som benyttede den almindelige Feststemning og Tilsynets Optagethed til at fejre smaa private Drikkegilder ovre paa Parnas eller Ægir, hvorefter der jo ogsaa kunde soves ud den næste Dag. Der var saadan et lille Kor, som

et Aar havde arrangeret en privat Komædie i Lovsangssalen, og ufatteligt! faaet Lov at tage Entré, hvorved der var indvundet en ikke ringe rørlig Kapital, som paa selve Kongebalsdagen omsattes i vaade Varer ved et Sold hinsides Søen. I stærkt anløben Tilstand naaede de tilbage om Aftenen — usete, heldigvis for dem, thi i Salen gik Dansen allerede smukt til det Jacobsenske Orkestres fagre Toner, og ingen inspektionshavende fandt paa at inspicere Sovesalene, hvor nogle ynkelig tilredte 4. Klasse blev bragt til Ro af skikkelige Kammerater. Men var Tømmermændene den næste Dag slemme ved en og anden af disse

et nedrullet Vinduesgardin, hvorfra han næste Morgen, da Tjenerne og Piger endnu ikke var vaagnede op til Daad og Rengøring, ganske rolig kunde afhente og til sit Kammer hjembringe de »glemte« Kager — han glemmer i hvert Fald ikke, hvad et Kongebal var i Christian IX's Tid!

Og han er ganske rørt over, at et saadan kombineret Danse- og Spisebals Minde kan leve hos andre og yngre til denne Dag.

H. G. Olrik.

SORANSKE PENNE

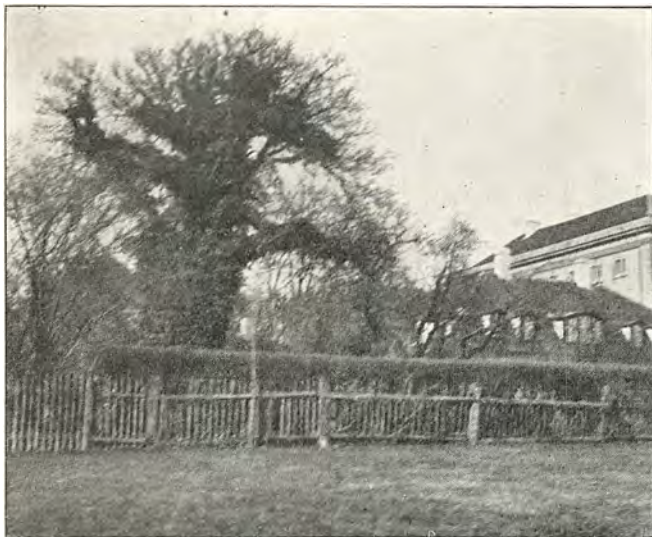
Fra Nationalmuseets Arbejdsmark 1929. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. Kbhvn. 1929.

Dette er i Sandhed »soranske Penne« — af det smukke Aarskrifts 64 Tekstsider beherskes de 44 af Soranere. Museets Chef, Dr. *Mackeprang* giver i sin ejendommelige, lunefyldte Stil Meddelelser fra Nationalmuseets Barndom, Arkitekt C. M. *Smidt* en interessevækkende Fremstilling af det nordlollandske Voldsted Ravnborgs Historie og af det betydelige Udgravningsarbejde, som dér er foretaget; Dr. *J. Brøndsted* skriver dels udførligt om Jernalderens Kunst, dels om Fundet af Guldhalsringen i Tostrup, Hanlev Sogn, vest for Aarhus, og Dr. *Poul Nørlund* fortæller om middelalderlige Arbejder af Hvalrostand og særlig om en Bispestav med et saadant Arbejde, fremdraget ved Udgravningen paa Tomten af det gamle grønlandske Bispesæde Gardar. Hefkets øvrige Sider optages af ikke mindre læseværdige Afhandlinger af Herlovaneren Thomas Thomsen, Museumsinspektør Jørgen Olrik og den afdøde Læge og Folklorist J. W. S. Johnson; men paa dette Sted har vi jo Lov til særlig at glæde os ved vore Skolefællers Artikler med det højst forskellige Indhold, der viser — hvad der dog umulig kan være helt tilfældigt — at den Opdragelse paa historisk Jordbund, der bydes i Sorø, paavirker Generation efter Generation og bidrager sit til at lede en dygtig Ungdom ind paa et Fag, der spænder vidt og har Arbejdsplads for mange, og som vistnok lønner sine Arbejdere med Glæder som faa andre Virksomheder.

Der er i de senere Aar hos Publikum vakt en Interesse for Nationalmuseets Virksomhed og Fremtid, som er af den glædeligste Art; saadanne smukke og lidet kostbare Bøger som denne bidrager meget til at vedligeholde den gode Forbindelse. Under sin nuværende dygtige og kloge Ledelse vil Museet sikkert vide at bevare det Tag, som det nu har faaet i Folk, og som i visse Maader betinger dets egen Fremtid. Det er en Ære for Moder Sorø, at et saa stort Antal af hendes Sønner er delagtig i den Gerning, der her udføres.

NYE RADERINGER AF STUBBE TEGLBJÆRG

Han hører ikke til dem, der under sin kunstneriske Udvikling med eet bryder sig nye Baner — hans Styrke ligger i en fortsat maalbevidst og flittig Uddybning af det, der er hans Personligheds Nerve: Sans for stille Storhed, Fjernsyn, Dybde og Indhold udtrykt ved knappe Midler og ved Siden heraf en øm Kærlighed til den Skabningens Fuldkommenhed, som viser sig i det ganske smaa: en Blomst, en vild Plante; helst en af dem, de fleste gaar forbi, men i hvis beskedne

I Plænen nedenfor Odderens Have skød Violerne op . . .

Herrer, saa var det heller ikke nogen helt ublandet Fornøjelse for et vist Kammers øvrige Beboere at maatte sidde stille i en følgende Læsetid og se paa, hvordan deres Kammerduks, nu ikke slet saa hoven som ellers, med sin Lommekniv reparerede en tilsølet Uniformsjakke for den værste Brækage . . .

Dog, Undtagelsernes sorte Faar præger ikke Hjørsdens Farve; om vi andre just ikke — eller langtfra — var englehvide Chokolade- og Flødeskums-Drenge, men nok paa Tid og Sted kunde tømme et Bæger i lystigt Lag, saa tog vi dog den Del i Kongebals-Glæden, som var os tiltænkt — ligefra det første Aar, da Ballets Trofæ var de gyldne Traade, som et Uniforms-Ærmes Knapper havde bevaret af et fagert udslaet Haar, til det sidste, da Uniformen var afløst af den sorte Kjole, og vort Hjertes Dame havde faaet opsat Frisure og i Cotillonon rødmeende rakte os den Dannebrogssløjfe, som i Uger og Maaneder efter var ens største Helligdom. Det er dog vist fra Minder af denne Art, at Glorien om Kongeballets Navn er trofast bevaret til en Tid, hvor der ikke mere holdes Kongeballer i Sorø. Nu leves Ungdommens Liv under nye Former — sikkert ikke mindre festlige for den, end den gamle Tids var det for os. Men den nu gaaende, gamle Kavaller, der til et af sine sidste Kongeballer baade fik al den Hjertens Fryd og Glæde ud af det, som en hel Nats Dans med en endnu ikke glemt yndig Veninde bød paa, og som samtidig, ved Souperen i Spisesalen, havde praktisk Sans og Aandsnærværelse nok til at skyde et helt Fad »Femøres« Kager ind bag

Skikkelse *han* just kan se Skønheden. Blandt de fem Blade, han nylig har udsendt, er »Følfod og Humlebi« Udtryk for det sidste — alle de andre, hver paa sin Vis, for det første. Det hele er ofte gjort med uendelig faa Midler som i Bladet »Baade i Thorø Sund«, hvis spejlblanke Stilhed over Vandet og den fjerne Pynt, der ligesom svæver mellem Himmel og Hav, er fuld af Ynde, eller i »Ved Randers Enge«, hvor det fine Sammenspil mellem Trærækken og den fjerne Horizont er saa smukt anslaaet. Men Storheden kan ogsaa vise sig paa anden Vis som i det anseelige Blad: »Poplen ved Vejen« (Opus 125), der hører til en lille Gruppe indenfor Stubbe-Teglbjærgs Kunst, hvor forblæste, hærgede og dog prægtigt formede Træer (netop helst Popler, der kan faa et næsten ege-lignende Udseende) utvivlsomt er gengivet ud fra en særlig Kærlighed til og Samfølelse med den Slags taalmodigt og sindigt voksende Medskabninger, som ikke helt kan kues, saa længe de staar med Rod i Jorden, af haarde Menneskehænder og ublidt Vejrlig. Der er et Indhold i et Blad som dette, der gør det til noget for sig — en hel Fortælling, en Oplevelse af dem man lærer noget af. Ogsaa paa anden Vis er »Poplen ved Vejen« bemærkelsesværdig, nemlig ved den Lethed, hvorved med Radereren i Baggrunds-Husets Straatag har overvundet en vis Vanskelighed ved Detail- og Stofgengivelsen, der af og til har skæmmet hans Teknik. Svagest i dette ellers saa smukke Arbejde er Grøftvolden tilhøjre, hvor han har gjort vel meget ud af de høje Græstotter, saa de virker uroligt hoppende — man kan ogsaa være for samvittighedsfuld. Alt ialt staar denne Radering højt ikke blot indenfor Stubbe-Teglbjærgs Produktion men indenfor dansk grafisk Kunst i Almindelighed.

HENDES SKAAL

VED SORANSK SAMFUNDS KONGEBAL
DEN 9. MARTS 1929

*Mel. fra Intrigerne: Nu begynder Spillet da . . .
(Fredmans Epistel No. 42)*

Skønne, milde Foraarstid!
Skov og Mark er stadig hvid,
Sneen prikker, Isen ligger
seig og sikker og solid!
Martsviolens smiler bly
— i Butikens lune Ly;
vaadt og koldt paa alle Kanter,
Pels og Vanter, Paraply!
Jamen herinde vil Vaaren I finde,
her er Sol og Sommervinde
kommet til vor By.

For en Aften har vi glemmt,
hvad der ellers pinte slæmt;
ved at mindes fordums Dage
skiftes Klage om til Skemt!
Den, hvem Fønixfuglen var
et Symbol, han gerne bar,
bli'r paany i „Phønix“ Sale
den joviale Jubilar;
drømmer, skønt ellers ærværdig og vaagen,
ser i Drømme — dér i Krogen —
et lykosaligt Par!

Ak, det er et Eventyr
om en ung forelsket Fyr,
som i Kongeballets Ramme
ved sin Flamme sig forny'r!
Tænk, hun kom igen iaar!
med sit sommergyldne Haar,
med de søde Øjnes Latter
glad hun atter for ham staar.
Borddansen, Frøken! og én til — hvad er det?
Damen rødmer helt forfærdet:
Tror De, at det gaar?

Om det gaar? ak ja, det gik!
Nu var Livet kun Musik;
væk var Lektier og Diktater,
Kammerater og Kritik.
Danmarks Konger smilte fro
ned fra Væggen til de to;
— selv Kong Femte Fred'rik glemte
de berømte Ben og lo.
Ungdom og Ynde — en kongelig Gave!
gid den Blomst i Sorøs Have
altid godt maa gro!

Da vil alt fra hine Aar,
hvor vi selv var Sorøs Vaar,
aldrig glemmes — nej, der gemmes
Ungdomsglød bag graanet Haar!
den kan blusse til et Baal,
gøre let en dagtræt Saal,
naar vi, som i Aften, kom i
Følge til et fælles Maal!
Atter til Kongebal Drengen sig drømmer
— vaagner hurtigt op og tømmer
henrykt *hendes* Skaal!

hgo

BREVKASSE

Kære Redaktør! Tillad mig med et Par Linjer at blande mig i det Spørgsmaal, Peter Soranus i et tidligere Nummer har behandlet med saa bred en Pensel.

Han har i det store og hele Ret i sine Betragtninger: det er det historisk betonedede Stof, som giver Soraner-Bladet en særlig Værdi, og jeg har altid glædet mig over, at det er saadan, og at Bladet paa lykkelig Vis er præget af at være redigeret af en Kammerat med Viden, Kultur og Smag. Al ligevel føler jeg mig lidt stødt over, at Peter Soranus vender sig saa voldsomt mod det »aktuelle«, som Tilfældet er. Vi kan jo ikke alle have vor Gerning i København, men dette betyder ikke, at det personlige Samvær ikke har sin meget store Betydning, og det er derfor efter mit Skøn ret malplaceret at kritisere en passende Omtale af de Sammenskomster, som nu og da finder Sted.

Idet jeg stadig fastholder, at Soraner-Bladet er et fortrinligt Blad, som vi ikke for nogen Pris vil undvære, vil jeg netop holde paa, at det paa et enkelt Omraade bør gøres

lidt mere aktuelt: Det bør have en god Personalrubrik!

Nu er Forholdet det, at naar en Sognepræst faar Afsked i Naade og med Pension, naar en Sekondløjtnant bliver fast Løjtnant af Reserven, og naar en Skovrider bliver Ridder af Danebrog, faar jeg det at vide i Soraner-Bladet. Men det har jeg kunnet læse i Berlingske Tidende længe i Forvejen, saa det har ingen større Interesse.

Derimod vilde jeg gerne have at vide, at Peter Soranus har vundet 10.000 Kr. i Lotteriet og er rejst til Monte Carlo for at vinde 10.000 til, at A. har købt en pæn lille Gaard, at B. er rejst til U. S. A. og har faaet et Job i Texas Oil, at C. er indtraadt i den hellige Ægtestand, at D. er valgt til Medlem af Ligningskommissionen i Roskilde, osv., osv. . . . der kunde vælges langt bedre Eksempler. Hvad vi skulde have frem, var at vi blev sat i Stand til gennem vort Blad at følge ældre og yngre Kammeraters Skæbne, hvad enten de befinder sig paa Tinderne eller paa det jævne jævne. Hvor ofte gaar det mig ikke saadan, at først naar jeg læser om en Mands Død, opdager jeg, at han jo var gammel Soraner — lad os lære at kende hinanden ikke blot ved Samvær, saa ofte Lejlighed gives, men ogsaa ved Hjælp af vort gode Medlemsblad.

Paa dette Omraade maa Redaktøren naturligvis have Hjælpere, mange Hjælpere. Og i denne Forbindelse vil jeg gerne have Lov at lyse efter en fortrinlig Plan, der var fremme for en Del Aar siden. Den gik ud paa, at hver enkelt Klasse skulde have sin »Korrespondent«, der holdt sig og Soraner-Bladet à jour med, hvordan det gik hvert enkelt Medlem af Klassen. Hvad blev det til med den Plan? Er den opgivet? Burde den ikke gennemføres?

Martin Nørgaard.

Planen om Klasseseekretæren blev i sin Tid opgivet som uigennemførlig. Men det udelukker jo ikke, at Soranerne sender Bladet Meddelelser af den nævnte Art — dog fra bedes rene Privatlivs-Forhold: Forlovelser, Brylluper etc. Overhovedet maa det ikke glemmes, at Soraner-Bladet — Navnet er afgjort slet valgt! — ikke er en Avis, men et Maanedsskrift, tilmed med en meget begrænset Plads, og det har derfor kun Brug for facta. Ved De iøvrigt altid, kære Indsender, at Løjtnanten, Sognepræsten og Skovrideren, som De i »Berlingske« har læst om, er Soranere? det er vist i mange Tilfælde noget, som først Sor. Bl. fortæller Dem — ganske vist post festum, men dog som et lille Led i de soranske Annaler, vi efterhaanden samler.

Red.

MØDER OG SAMMENKOMSTER

Soransk Samfunds Generalforsamling

den 19. April, hvoraf et udførligere Referat vil følge, havde samlet et halvt hundrede Deltagere. Der bevilgedes et Beløb paa 300 Kr. til de Sammenkomster, som arrangeres af nogle udenfor Bestyrelsen staaende Medlemmer af Samfundet, og førtes en ret voldsom Debat om Soraner-Bladet, rejst af dets tidligere Forretningsfører, Bagermester Rogert Møller og Forretningsfører for »Taxi Ringen« Ebbe Friis. Af Bestyrelsen udtraadte cand. polyt. Jan Ammitzbøll, der afløstes af Landsretssagfører Chr. Holberg, medens Stabslæge Gordon Norrie og Kontorchef Olrik genvalgtes. Generalforsamlingen lededes med sikker Haand af Landsdommer P. Chr. Poulsen

og afsluttedes efter et Par Timers Forhandling, hvorefter man hengav sig til Nydelsen af Smørrebrød, Øl og Kaffe og tilslut et Glas Whisky & Water, der efter Opfordring af Læge Marinus Holst maatte spenderes af Bestyrelsen, fordi det var en Jubilæums-Generalforsamling (den 60de). Ved Bordet flød Veltalenheden rigeligt, og med særlig Interesse paahørtes en Tale af Forfatteren, fhv. Skolebestyrer G. O. Münster.

Lektor Lauritzen-Foredrag.

Ca. 65 gamle Soranere troppede op d. 5. April for at høre Lektor Chr. Lauritzen fortælle om sit Hjerdebarn Soldaterkorpset, og et mægtigt Bifald fastslog straks Gensynsglæden ved at samles om Taleren der paa den for ham særegne og livlige Maade lod Minderne passere Revy. De fortrinlige Lysbilleder, der ledsagede Foredraget, gjorde mægtig Lykke, og mangen gammel Dreng morede sig over at se sig selv med det hvide Bandoler. En voldsom Klapsalve lød, da man pludselig stod Ansigt til Ansigt med afdøde Overlærer Wiese.

Kl. 10 samledes man til et festligt Aftensbord, og her hylledes Lektor Lauritzen i smukke Taler af Stabslæge Gordon Norrie og Forretningsfører Friis m. fl, der alle sluttede med et Leve for Lektoren. Grosserer Madvig-Nielsen tolkede Komiteens Glæde over at se Soransk Samfunds Formand og overbragte ham Forsamlingens Hyldest og Lykønskning med Værdigheden som Æresdoktor. Et Telegram til Adjunkt Bohn i Sorø med Tak for dennes Virke for Korpsets Fremtid afsendtes, og hermed sluttede Lektor Lauritzen-Aftenen.

A. M.

Det samme Udvalg, der havde arrangeret Lektor Lauritzens Foredrag, beder os meddele lysthavende, at der Fredag den 3. Maj arrangeres en Batøkkamp og Fredag den 21. Juni en Skovtur med Damer og Madkurv. Om Mødested m. v. henvises til Annoncerne.

GAMLE SORANERE

Kontorchef Louis E. Grandjean er indtraadt som Medlem af Forsikringsforeningens Hovedbestyrelse.

Fung. Sekretær, cand. juris Carl Victor Harald Salicath er fra 1. April d. A. at regne ansat som Sekretær i Finansministeriet.

Undervisningsministeriet har under 8. April meddelt kst. Adjunkt ved Sorø Akademis Skole Jens Jørgen Damgaard Sørensen fast Ansættelse i nævnte Stilling fra 1. August d. A. at regne.

Under 16. April er det tilladt Overretssagfører C. U. D. Baron von Eggers at anlægge og bære Ridderkorset af den bulgarske Civil-Fortjenstorden.

Direktør for Geodætisk Institut, Professor ved Københavns Universitet, Dr. phil. Niels Erik Nørlund, R. af Dbg., er under 18. April benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Til denne Rubrik modtages gerne paalidelige Meddelelser om soranske Personalia (dog ikke af privat Natur: Forlovelser, Brylluper, Fødselsdage o. lign.). Meddelelser af denne Art maa til Brug for Redaktionen altid være forsynede med Navn og Adresse paa Indsenderen.

K. Briz Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse
Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Konsultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telef. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 46

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Axel Højer
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

Sv. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktor, cand. polyt.
Korsør
Telef. 441

P. B.

Marius Langkjær
Murermester
Sørøstræde, Sorø
Telef. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskoldsgade 11 Ctr. 10577-11557

Axel Olsen
Bilkkenslagermester
Sorø
Telef. 454

*Gamle Soranere
i Praksis*

Tandlæge D. Kirsbye
Store Kongensgade 45
Telef. 6125
Konsultation Kl. 10 - 4

Stephan Vogelius

Axel Hansen
C. lonial & Vrhånd l
Kullorvet 9 Byen 6654

Doul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldlim - Tryk pasta
Silkegade 11 Byen 6501

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

P. S.

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Arkitektur
Østergade 16

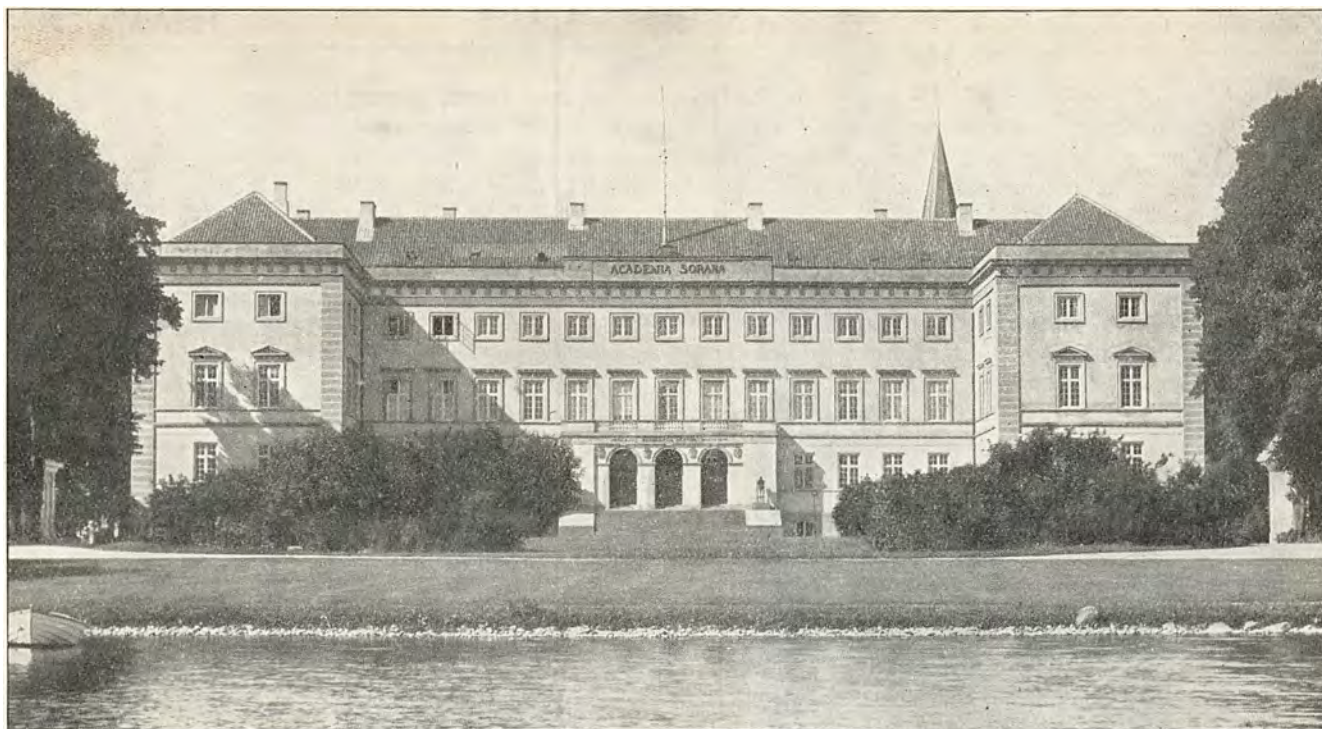
Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebergsgade 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telef. Byen 64
Central 11 & 3

Doul Andersen
Nyborg
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør

Arkitekt Mlandrup-Doutzen
M. a. A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 6
København
Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 5

Maj 1929

HOFMESTER OG PROFESSOR

ELLER HVORLEDES DET GIK, NAAR MAN VAR VITTING I 1638

Ved H. G. Olrik.

Just Høg til Kyø, senere til Gjorslev, den første Hofmester ved Christian IVs Ridderakademi i Sorø, derefter Rigsraad, Ridder og Rigskansler, roses i Ligprædikenen over ham og af sine Standsfæller for sin Omgængelighed og Venlighed og var vel anskrevet hos Kongen; han var født i 1584, havde i sin Ungdom i 14 Aar rejst i Udlandet — ikke blot i Nord- og Mellem Europa og i England, men i Spanien og Italien, ja havde endog været i Konstantinopel og Ægypten, og havde overalt »brugt Tiden godt, lært baade Sprog og Exercitia saavel som med Frugt observeret Landenes Politi«.

Den Opgave, der blev stillet ham i 1623, da han knap var 40 Aar gammel, var ikke let, og et af de vanskeligste Punkter var Forholdet til de lærde Mænd, der blev beskikkede til Lærere ved den nye Stiftelse. Adskillige af dem var Udlændinge og fremmede for danske Forhold, de fleste, især af Landets egne Børn, borgerlige Parvenuer og vel som andre Videnskabsdyrkere — naar de ellers har Anlæg i den Retning — koleriske og stædige. Men *Just Høg* »modtog dem venkabeligt og hjalp dem til rette med deres huslige Indretning, og sine Fritimer anvendte han til at tale med dem om de skønne Videnskaber, hvori han især var hjemme« — han var kort sagt en dannet og behagelig Mand af den herskende Overklasse.

Blandt Professorerne var der een, der sikkert har

været vanskelig, selv for den slebne, velvillige Adelsmand at faa passet ind i Rammernene for det lille, ejendommelige Samfund i Sorø — det var den theologiske Professor og som saadan tillige tyske Præst ved Akademiet, Dr. *Christian Matthiæ*, en Ditmarsker, som i 1530 afløste Akademiets første Professor i Theologi, Dr. *Johan Cluver*, der som noget særligt roses for Blidhed og Sindighed og for at han »holdt sig fjern fra den Stridslyst, som ellers af hans samtidige ansaas som Kendetegnet paa den sande Orthodoxy«. Saaledes var *Christian Matthiæ* sandelig ikke; som Superintendent i Ditmarsken havde han drillet og irriteret *Christian IV* ved ikke at ville anerkende de Præster, Kongen beskikkede i hans Distrikt, og forbitret herover lod Kongen ham arrestere og, til Skræk og Advarsel, holde i Fængsel et Aarstid i Fæstningen Krempe. At tage ham derfra og anbringe ham i Sorø var just ikke vel betænkt, thi han havde sikkert intet lært af sin Fortid; som luthersk Præst fandt han det straks nødvendigt i Sorø at vælte sig ind paa sin Kollega, Professoren i Historie og Statsvidenskab, Hollænderen *Johan Meursius*, hvem han, utvivlsomt med Føje, beskyldte for Calvinisme. Med *Meursii* Trosretning var man dog sikkert vel bekendt, da han blev overtalt til at tage til det Sted, hvis store Lys og Pryd han var, og det blev da ogsaa eftertrykkelig betydet *Matthiæ*, at her var hans Troesiver uheldig anbragt og fremtidig

Historie, naar vi ikke mere hører den gengivet med det pæne, akademiske Øg men med det muntre, om end vulgære Øj — vi smiler mere anerkendende til den henvend tre Hundrede Aar gamle Vittighed, der naar vore Øren med en fornøjelig Klang af daglig Tale Anno 1927 . . .

Derefter kan vi med Sindsro anerkende Velanstændighedens berettigede Sejr og konstatere, at Spottefuglen fik Straf nok for sin kaade Mund og — som nævnt — mistede sit Embede i Sorø og døde i Udlandighed i 1655 i Holland, fattig, selvfølgelig, men

sikkert bidsk til det sidste. Hvorimod Hofmesteren, som han vilde bide Skeer med, blev i Sadlen, ja steg til Landets højeste Værdigheder og var i alle Maader som han burde være — ogsaa en god Soraner, der bestemte, at han efter sin Død ikke skulde jordes i Kirken ved sin Gaard men i Sorø Klosterkirke, i sit eget Kapel, hvor man endnu, fortæller Tauber, i 1827 paa hans næsten mumiserede Hovede saa hans røde Haar og Kindsæg, naar man lettede Laaget paa hans Kiste.

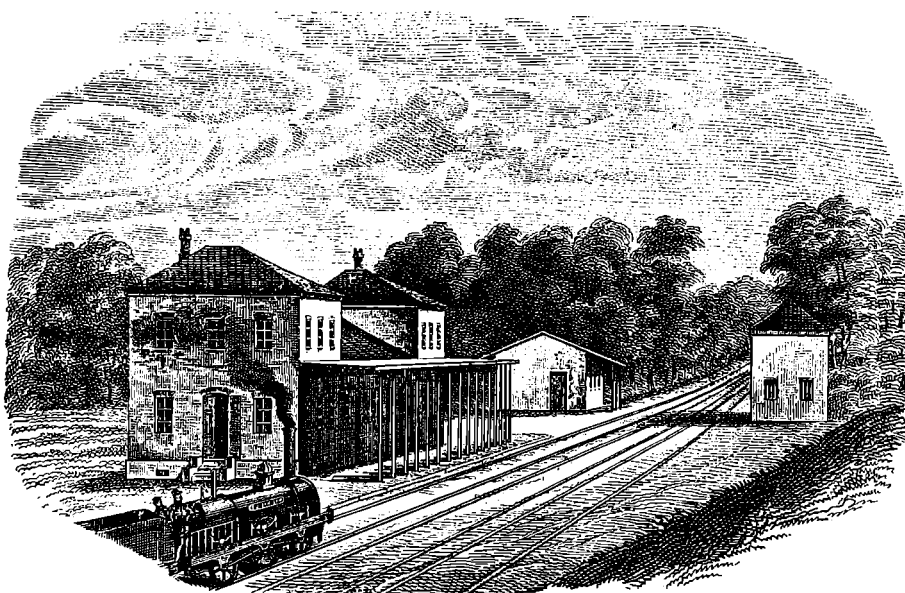
H. G. Olrik.

ANNO 1857

EN BILLEDETEKST

Først for 70 år siden kunde drengene stævne til Sorø ved skoleårets begyndelse eller efter udløbne ferier ad skinnevejen — og har kunnet det siden! To-

små drenge blev kørt hen, store drenge fra, og så om-taler jeg slet ikke den åndelige overvægt, der skabtes år for år af skolen, og som ingen kul brugte. . . .

SORØ BANEGAARD.

Efter Lithografi fra 1857.

get blev det, som bragte dem hen og fra, i toget til skinneslagernes takt repeterede de feriens glæder, i toget steg eller faldt humørets barometer, eftersom det nåede frem alt efter retningen! Og på sovesalen om aftenen var togenes bulder borte over søen mindelser om den verden, hvorfra de kom eller gik, mindelser som satte fantasien i sving og alt for ofte skabte længsler efter det ubestemte — i det fjerne. Det var naturligt, at netop toget blev et led i overskæringsaftenerne, at den store, fjerne dragende verden, der for forbi som et drømmetog med en visions korthed, kørte phoenixknapperne flade og udslettede deres præg; som et varslende symbol kan man næsten opfatte traditionen. I min portemonnaie bærer jeg altid en af de knapper, som, en majaften i håbets time i min ungdom, blev afpræget og tværet ud af den verden, som jeg har ført den med ind i.

Toget bragte os derved, toget bragte os derfra —

Men også siden har toget knyttet os til Sorø, selv om Sorø ikke var målet for vor rejse, selv om det slet ikke ænsede den gamle station, men under skinneklang for den forbi, thi toget gav os tre hastige glimt, tre lynsnappe koncentrerede billeder af den lille verden, som vi ikke længer ejer borgerskab til. Men disse hastige glimt af den gamle skole, når vi suser forbi, er ikke de mindst værdifulde, thi de minder os i hverdagen om noget af det bedste, det mest kostbare i os.

Og den gamle station med de revnede perronfliser, med forstærninger i gotlandskalken, som geologilæreren forklarede os, og som vi siden altid skal kaste et genkendende blik til — også den er os et kært erindringsbillede; thi den var en station »ved vejen« — en étape, den sidste inden skolen var nået.

Da jeg derfor forleden gik igennem vort københavnske quartier latin og så det ovenfor reproducerede gamle billede af Sorø station, var der en usynlig hånd, der ledte mig ind i forretningen for at købe billedet, ligesom den usynlige hånd fører pennen, der skriver dette og om et øjeblik skikker det til bladets redaktør.

Louis E. Grandjean.

Billedet stammer fra en af Lithograf Chr. M. Tegner blandt andre lignende større Blade udgivet »Situationsplan med tilhørende Nivellement m. m. over den sjællandske Jernbane fra Kjøbenhavn til Korsør« uden Aar, antagelig fra 1857.

Lokomotivet tilstræber at gengive en af de mindre Maskiner, der da løb mellem Korsør og Ringsted, hvor de udsiftedes. De havde Navnene »Danmark«, »Sjælland«, »Kjøbenhavn« og »Korsør«; naar der paa Billedets Maskine staar »Phoenix«, er det ingen Opmærksomhed mod Sorø, men fordi et tysk Lokomotiv, der hed saadan, ukritisk er benyttet som Forbillede for mange af Datidens Lokomotivbilleder.

Red.

SORANSK SAMFUNDS 60. ORDINÆRE GENERAL- FORSAMLING

Generalforsamlingen afholdtes den 19. April 1929 i Hotel Phoenix Kl. 19½.

Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie*, bød Velkommen og udbad sig Forslag til Valg af en Dirigent. Landsdommer *P. C. Poulsen* blev foreslaaet og valgtes med Akklamation.

Dirigenten konstaterede, at Generalforsamlingen var lovligt indvarslet og gav straks Ordet til Formanden.

Formanden mindedes først de i Aarets Løb afdøde Soranere, særlig Professor *Erik Schou*, hvis Minde Forsamlingen ærede ved at rejse sig.

Derefter omtalte Formanden de i 1928 afholdte Fester og Sammenkomster. Forsamlingen blev mindet om »de 200 raske gamle Soraneres Stipendium« og opfordret til at støtte det. Endvidere redegjorde Formanden for Soransk Samfunds Værelse paa Studentergaarden baade hvad den økonomiske Side angik, og med Hensyn til Besættelsen af Værelset. Den økonomiske Side af Sagen var i god Orden. Formanden omtalte derefter det historiske Værk om Sorø, der nu omtrent er færdig. De 3 af de 4 Halvbind er udkommet, og Regnskabet stillede sig særdeles gunstigt; endelig Opgørelse vilde dog først kunne finde Sted næste Aar. De ved Indsamlingen til *Paul Hennings* Mindesmærke indkomne Beløb skulde i Stedet benyttes til et Mindelegat, saaledes at Soransk Samfund hvert 3die Aar kunde disponere over et Beløb til en ung Soraner.

I Tersløsegaards Bestyrelse var Kontorchef *Grandjean* indtraadt i Stedet for Overretssagfører *Hennings*. Sluttelig omtalte Formanden Tanken om Oprettelse af et Absalon-Værelse i det planlagte Studenterhus i Paris; herom havde Bestyrelsen ikke ment at kunne tage endelig Beslutning, inden Spørgsmaalet var bragt frem for en Generalforsamling.

Efter Formanden fik Forretningsfører *Aage Friis* Ordet. Han bragte Bestyrelsen en Tak for dens Arbejde, især takkede han for Ballet i Marts iaar, som han mente havde været meget vellykket. Derefter omtalte *Friis* de af ham og et Par andre arrangerede Soranersammenkomster og foreslog, at Soransk Samfund støttede disse Sammenkomster med et Beløb paa f. Eks. 300 Kr.

Formanden mente ikke, disse Sammenkomster kunde føres igennem, omend dette vilde glæde ham. Efter nogle Bemærkninger mellem *Friis* og *Grandjean* udtalte Formanden, at han og Bestyrelsen ikke havde noget imod at bevilge et Beløb. Landsretssagfører *Holberg* mente, at der laa en Fare for en Spaltning af Soransk Samfund, medmindre disse Sammenkomster skete i Kontakt med Bestyrelsen. Overretssagfører *v. Eggers* hævdede, at ogsaa Ikke-Medlemmer af Soransk Samfund burde have Adgang til Sammenkomsterne. Kontorchef *Olrik* fastslog, at Samfundet maatte have Kontrol med disse Sammenkomster.

Generalforsamlingen vedtog derefter at bevilge 300 Kr. til Soraneraftener for indeværende Aar (Klapsalve fra Forsamlingen).

Kassereren, Kontorchef *Hammerich*, forelagde Regnskabet for 1928 og udbad sig Decharge.

Kontorchef *Harhoff* forelagde Regnskaberne for Understøttelsesfonden og udbad sig ligeledes Decharge.

Bagermester *Rogert Møller* mente, at Redaktørens Løn hørte under Soraner-Bladets Regnskab.

Kontorchef *Wagner* spurgte, hvorfor Jubilæumsfonden ikke

havde givet Tilskud til Sorøturen, hvortil *Harhoff* oplyste, at der i Statutterne stod, at der kan, men ikke at der skal, overføres 150 Kr.

Derefter aflagde Kontorchef *Grandjean* Soraner-Bladets Regnskab og udbad sig Decharge.

Fra *Rogert Møllers* Side fremkom der forskellige Anker over Regnskabet, bl. a. med Hensyn til Afskrivning af Annoncetilgodehavender, samt over, at Revisionsbemærkningerne ikke blev fremlagt. *Grandjean* imødegik *Rogert Møller*, specielt med Hensyn til Afskrivningerne og oplyste, at det ikke var Kotume, at Revisionsbemærkningerne fremlagdes, men at disse selvfølgelig var til Disposition.

Efter en yderligere Debat mellem *Rogert Møller* og *Grandjean* angaaende Honorar og Gage til Forretningsføreren og Redaktøren, udtalte Redaktør *Dahlerup*, at disse Spørgsmaal kun i store Træk burde drøftes paa en Generalforsamling.

Grosserer *Stig Jensen* mente, at Bladet burde være mere underholdende og mere et Bindeled mellem de levende end mellem de døde og levende, som han mente, det var i dets nuværende Skikkelse.

Dr blev derefter givet Decharge for samtlige Regnskaber under eet.

Sekretæren, cand. polyt. *Ammitzbøll*, oplæste derefter Budgettet for det kommende Aar, der ikke gav Anledning til nogen Debat.

Man skred derefter til Valg af tre Bestyrelsesmedlemmer, idet Formanden, *Olrik* og *Ammitzbøll* afgik efter Tur. Formanden og *Olrik* var villige til at modtage Genvalg, medens *Ammitzbøll* paa Grund af Militærtjeneste ikke ønskede Genvalg. Formanden og *Olrik* foresloges genvalgt og Formanden foreslog Nyvalg af Landsretssagfører *Chr. Holberg* i Stedet for *Ammitzbøll*. De tre foreslaaede blev valgt, da ikke andre bragtes i Forslag. Revisorerne, Redaktør *Carl E. Aagaard* og Fuldmægtig *Chr. A. Thielemann* genvalgtes. Til Revisor-suppleant genvalgtes cand. pharm. *Emil Bang* og nyvalgtes Bankassistent *Kaj Wagner*.

Herefter havde endnu en Del af de tilstedeværende Ordet, bl. a. *v. Eggers*, der forlangte mere Livlighed i Bladet.

Lektor *Matthiessen* sluttede sig til *Eggers*, men mente, at denne Anke ikke burde rettes mod Redaktøren, men mod Medlemmerne selv, fordi disse ikke skrev i Bladet. Stud. med. *Magnussen* ønskede Rubrikken »Paa begge Sider af Klosterporten« genindført og fast placeret i Bladet hver Maaned.

Da der ikke var flere, der ønskede Ordet, hævdede *Dirigenten* Generalforsamlingen, idet han takkede, fordi Medlemmerne havde gjort ham Hvervet saa let.

HOLBERG-LITTERATUR

EILER NYSTRØM: *Holbergs egenhændige Vota som Universitetsprofessor*. Udgivet af Holbergsamfundet af 3. December 1922. C. A. Reitzels Forlag 1928.

En meget smuk, ogsaa i det ydre stilfuld og korrekt Publikation. Det er jo ikke »spændende«, aandfulde eller tankeglimtende Indfald, der af *Holberg* er anført paa de Sager, som er naaet til ham under deres Cirkulation mellem Consistoriets Medlemmer. Men ogsaa af disse tørre Bemærkninger kan den, der læser med aaben Sans for hver lille Ejendommelighed hos den voterende, baade i selve Teksten og i dens Sømmespil med andre vota og selve Sagens Ejendommelighed genfinde eller nyopdage et og andet vedrørende Berømmetheden og hans Psyke. En velskrevet Ind-

ledning af Udgiveren vejleder og paapeger de interessanter Forhold, men man bør — om man er en Ven af Holberg — ikke undlade selv at læse votaene og hvad dertil hører. Alene Ordvekslingen mellem Holberg og Peder Horrebøw (Votum LIII) er højst karakteristisk for begge og især for den stive og stikne Baron og Qvæstor.

Holbergsamfundet, der vel tæller — eller burde tælle — mange Soranere, har Ære af denne Publication.

SORANSKE PENNE

Hubert Rosen: Ved Paasketid og andre Digte. Levin & Munksgaards Forlag. 1929.

Lektor Rosens skønlitterære Debutbog indeholder foruden en halv Snes lyriske Digte den Række »Optrin fra Jerusalem«, der har givet Bogen Navn. Gennem disse Scener vil Forfatteren belyse Stemningen hos høje og lave, interesserede og ligegyldige Personer i Jerusalem umiddelbart før Kristi Fængsling og Korsfæstelse. De rummer næppe helt nye Tanker eller vækker ukendte Følelser hos Læseren, men er i det hele en kultiveret Personligheds Syn paa den omhandlede Begivenhed og danner ved — sikkert rigtigt — at vise, hvorledes denne kun i fuldeste Maal vedrørte nogle ganske faa og var Samtiden iøvrigt en aldeles ligegyldig Ting, en Forgrund, der staar i skærende Forhold til vor Viden om det sketes verdensomvæltende Virkning. Det bør paaskønnes, at Forfatteren ikke har indført Frelseren selv i disse Optrin, men ladet hans usete Person og Lære danne Baggrund for dem.

Af Bogens øvrige Digte genfinder man med Glæde Rosens Sang ved HauchFesten i Sorø 1. Maj 1921, hvis sidste Strofe vidner om en virkelig digterisk Evne. Skade, at netop her en tosset Trykfejl i Overskriften har givet Digtet gal Adresse!

Gordon Norrie: Kirurger og Doctores. Levin & Munksgaards Forlag. 1929.

Undertitlen: Et kritisk Bidrag til Lægeuddannelsens Historie i Danmark før 1800 angiver Bogens konkrete Indhold, nemlig Forfatterens nu uigenkaldelig fastspigrede Ret: hans Mellemværende med Medicinalhistorikeren, Professor Jul. Petersen i Spørgsmaalet om, hvem der bar den virkelige Lægekunst frem her i Landet — og formodentlig ogsaa alle andre Steder i Verden: de praktisk arbejdende »uvidenskabelige« Kirurger eller de meget skrivende, spekulativt indstillede, lærde Doctores, Universitetets Folk, der ikke selv — hvad Jul. Petersen haardnakket, men som vi nu ved: urigtig paastod — havde Kirurgernes Ret til at praktisere, men overlod og skulde overlade de syges kirurgiske Behandling til de eneberettigede Barberere.

Gordon Norries Fremstilling og Udredelse af disse Forhold, der betingede Udviklingen af den lægevidenskabelige Uddannelse helt op til Begyndelsen af forrige Aarhundrede, læses ogsaa af Ikke-Fagfolk med Interesse, belyst som den er af mange Skildringer fra Fortidens Liv og for os mærkelige Maade at tage Tingene paa; et Afsnit, der særlig vil mere, er Omtalen af Ludv. Holbergs Skildringer af hans Samtids Læger og Kirurger, hvortil han har haft paaviselig, levende Model, og hans Spot over de lærde Disputatser, der ikke i nogen Maade synes overdreven.

Forfatteren har haft den Lykke at opleve, at det Syn, han for mange Aar siden fik paa et bestemt, grundlæggende historisk Forhold, har vist sig at være rigtigt, og han

staar nu med Palmerne i Hænderne. Men han er ikke her som paa noget af sin Videnskabs andre Felter kommet sovende dertil; om hans Lærdom giver hans Skrifter Vidnesbyrd nok, og hans Navn findes derfor med Rette blandt deres, hvem Universitetet om nogle Dage overrækker Diplomet som doctor medicinæ — en Titel, der nu har en ganske anden og ægte Klang end den, der erhvervedes paa en Tid, hvor man for Alvor disputerede om, hvorvidt Adam og Eva havde Navler, eller om, hvad Hannibal gjorde, da han i Alperne mistede det ene Øje.

hgo.

Fra Tidsskrifterne.

I danske og udenlandske Tidsskrifter finder man mange soranske Penne repræsenterede; vi nævner her nogle af de Afhandlinger, som er fremkommet i den senere Tid.

F. Ohrt: Folkevisen om »Jesu Liv« i Danske Studier for 1928, 3.—4. Hefte.

Olaf Carlsen: I. F. Clemens Beretninger om 1801 og 1807 i Breve til Johan Bülow i Historiske Meddelelser om København (1929) — atter et Fund i den næsten udtømmelige Bülowiske Manuskriptsamling i Sorø Akademis Bibliotek.

Gordon Norrie: Edmund Hansen Grut, et Foredrag, holdt d. 11.10.1928 i Det medicinske Selskab i København og offentliggjort i Hospitalstidende No. 11, 1929.

C. M. Smidt: Absalon og Roskilde Domkirke i Fra Københavns Amt 1928. Her foreligger første Gang paa Tryk Forfatterens i sin Tid ved et Foredrag i Oldskriftselskabet fremsatte Antagelse og foreløbige Paavisning af, at det er Absalon, der har grundlagt den sjællandske Domkirke.

A. Oppermann: C. D. F. Greve Reventlow 1748—1827 i Svenska Skogsvårdsföreningens Tidsskrift 1928, Hæfte II. Vi har tidligere omtalt Forfatterens Afhandling i Dansk Skovforenings Tidsskrift for 1927 om Reventlows Betydning for dansk Forstsvæsens Udvikling; her er Fremstillingen gjort mere omfattende og ledsages, foruden af et fortrinligt Billedstof, af et engelsk Résumé.

Samme: Skovtræers Arvelighed. Et Foredrag holdt ved den 2. nordiske Skovkongres' Møde i Helsingfors 1929 og trykt i Beretningen herom 1928. Ypperlige Billeder ledsager denne smukke Afhandling, der, som alt hvad der fremkommer fra denne Forfatters Haand, er klart fremsat og byder paa en Vejledning til praktisk Anvendelse af omhyggelige videnskabelige Iagttagelser.

H. G. Oirik: The Faroe Islands i The American Scandinavian Review, April 1929.

Samme: Nogle Oplysninger om Adam Oehlenschlägers mødrene Slægt i Personalhistorisk Tidsskrift IX R., 2. B., 1. H. 1929.

GAMLE SORANERE

Under 22. April har Kongen meddelt Rektor ved Rønne Statsskole *Marcus Conrad Koefoed*, R. af Dbg., Dbm., Afsked efter Ansøgning paa Grund af Alder — i Naade og med Pension fra 31. Juli d. A. at regne.

Under 30. April er fhv. Justitsminister, Landstingsmand *Karl Kristian Steincke* udnævnt til Socialminister i det af fhv. Statsminister Th. A. M. Stauning nydannede Kabinet.

Vi haaber, at den nye Socialministers Helbred og Kræfter, der i længere Tid har været sat paa en ret haard Prøve, maa strække til, saaledes at han kan faa udrettet det, som hans nu overtagne ansvarsfulde Hverv utvivlsomt vil kræve af ham — og som man ikke mindre utvivlsomt gerne selv vil udrette. At Steincke netop i dette Fagministerium er kommet paa sin rette Hylde, er vist alle enige om — dermed være ikke sagt, at man, politisk Meningsfælle eller ej, ikke ogsaa gerne ved den nye politiske Konstellation havde set netop ham i hans tidligere Stilling som Justitsminister.

I Soraner-Bladet, 2. Aarg. Nr. 6, for Septbr. 1916, udtalte den, der nu skriver dette, at han en skønne Dag ventede Steincke som Leder af Indenrigsmini-

steriet eller i hvert Fald af en af dets største Afdelinger — d. v. s. det fra Indenrigsministeriet nu ved kgl. Anordning i sin nyeste Skikkelse oprettede Socialministerium. Der hørte saavist ingen Spaadomssevne til at udtale dete, men der skulde dog altsaa gaa 12 Aar, før det blev Alvor. Vi vil nu med Interesse afvente, hvad vor fremragende Kammerat kan føre ud i Livet af de Reformer, han forlængst i sine Værker om den sociale Lovgivning har bragt frem i Lovforslagsform, og vi ønsker ham Held og Lykke til det Arbejde, der forestaar.

Rigsdagen tæller i sin nye Sammensætning kun to Soranere: *Steincke* i Landstinget og Landsretssagfører *Elmquist* i Folketinget, idet Folketingsmændene, Professor, Dr. juris *Axel Møller* og Redaktør *Holger Ibsen* henholdsvis ikke ønskede og ikke opnaaede Genvalg.

Afdelingschef under Københavns Magistrat *Christian Brandstrup* er under 29. April udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Soransk Samfund Kasserer, Kontorchef i Nationalbanken *Martin Hammerich* fyldte den 6. Maj 50 Aar. Herom skrev »Berl. Tid.« for 5. s. M.:

»Han er født nede paa Iselingen som eneste Søn af Etatsraad Johannes Hammerich og dennes Hustru Tommy, født Groth, en Datterdatter af Digteren Caspar Johs. Boye. Det gode, kultiverede Hjem har i ikke ringe Grad præget Sønnen.

Marin Hammerich blev Student fra Sorø, som han stadig længes tilbage til, og er da ogsaa Kasserer i Soransk Samfund. Efter Filosofikum var han et Par Aar hos Brødrene Trier, men ansattes 1903 ved Nationalbankens Filial i Aarhus.

Fire Aar senere flyttedes han til København, blev Fuldmægtig i 1914 og i 1923 Kontorchef for Sekretariatet. Hans Ressort er den udenlandske Valuta, der ikke mindst i Krigsperioden og noget senere var noget brydsom. Hammerich har gjort udmærket Fyldest og er usædvanlig afholdt.

En i alle Maader tiltalende Personlighed, gift med en ligesaa venuesæl Hustru, Datter af afdøde Branddirektør Jansen i Svendborg, og sikker paa mange Menneskers Hyldest.«

Heri er alle *Hammerichs* Kammerater ganske enige, og bort-

set fra de Kontingent-Restanter, hvis onde Samvittighed han nødvendigvis maa være, ønsker vi sikkert alle, at han maa leve mindst 50 lykkelige og nyttige Aar endnu!

Om de under Medvirken af Museumsinspektør, Dr. phil. *Poul Nørlund* foretagne Udgravninger ved Visby har man ofte med Interesse hørt og læst i Dagspressen. Nu er en Del af Fundene udstillede paa Frederiksborg, og det maa meget anbefales at besøge denne enestaaende Udstilling af Minderne om Valdemar Atterdags Kamp under Visbys Mure i Sommeren 1361.

Gamle Soranere vil med særlig Deltagelse blandt Sagerne bemærke det Sværd, der skal have tilhørt Henning Podebusk, og som vi kender fra dets Plads under Korbuen i Sorø Kirke, hvorfra det er udlaant for at vise, hvorledes de Vaaben saa ud, hvormed de ulykkelige Gotlændere blev slaede ned, fordi de ikke i Tide havde sørget for Midler til at effektivt Forsvar af deres Ø.

Det Soraner-Navn, der for Tiden oftest nævnes blandt Landsmænd i et af de Centrer, hvorpaa Verdens Opmærksomhed i denne Tid er henvendt, er Arkitekt *Thyge Hvass*, der har opført Danmarks Udstillings-Bygning i Barcelona.

Billeder, der er naaet hertil, viser den smukke Hal, han har rejst, ægte dansk i sin Karakter, og set fra Bagsiden, hvor der aabner sig en vid Udsigt over det spanske Landskab, af en umiskendelig Lighed med en soransk Lokalitet, ogsaa udstyret med mange gæstfrit aabne Døre, der var os saare kær og nyttig i vor yngre Sorø-Aar. Skulde det virkelig tænkes, at Thyge Hvass har ført denne Duft af Sorø med sig til Spanien? ja, intet er umuligt for en trofast Soraner — og det er netop, hvad han er!

Reservelæge i Hærens Lægekorps *Mogens Lerche* ved Københavns Militærhospital afskediges efter Ansøgning p. Gr. af Svagelighed af Krigstjenesten med Pension fra Udgangen af Maj 1929 at regne.

Dødsfald.

Praktiserende Læge *Anders Friis*, København, afgik den 4. Marts ved Døden under et Ophold paa Bellevue Strand-hotel.

Hans Navn, skrev i den Anledning »Berl. Tid.« bl. a., var for ganske kort Tid siden meget stærkt fremme i Forbindelse med nogle Oplysninger, han havde givet om Behandling af Patienter med Metalsalte. Artiklen om Læge Friis' Erfaringer paa dette Omraade var oprindelig blevet nægtet Optagelse i »Ugeskrift for Læger«, men kom derefter i Hospitalstidende«. Den gav Anledning til meget kraftig Kritik fra lægevidenskabelig Side; i det hele og store mundede denne Kritik ud i, at Friis havde tillagt sin Behandlingsmetode og de Resultater, der var opnaaet derved, for stor Betydning. Friis tog sig denne Kritik meget nær. Der er vel ikke Spor af Tvivl om, at han selv har troet paa sine Metoder — og Udtalelser fra Patienter, der mente sig helbredet, har bestyrket ham i hele hans optimistiske Syn. Desto kraftigere har den Reaktion da virket, som den videnskabelige Kritik medførte.

Anders Friis, der blev 55 Aar, var et elskværdigt Menneske og en Læge, der i høj Grad var optaget af sin Gerning. Han var født i Utterslev paa Lolland, blev Student fra Sorø 1893 og Kandidat 1900; han havde i sin Tid studeret Øresygdomme i Wien, Berlin og Rostock og fik herhjemme Specialist-Anerkendelse i Otolaryngologi i 1918. Efter at have praktiseret i Svendborg i 19 Aar flyttede han til København

i 1924 og etablerede her en Lægepraksis, der navnlig ved Efterretningerne om Virkningerne af hans Metalsalte-Kure kom til at tælle et meget stort Antal Patienter. Der er næppe Tvivl om, at Overanstrengelse ved at passe denne store Praksis og Skuffelsen over den Kritik, han mødte fra videnskabelig Side, er blevet den indirekte Anledning til Dr. Friis' Død. Han var kommet til at lide af Nervøsitet og Søvnløshed og havde derfor i nogen Tid søgt Ophold paa det paa-gældende Hotel, hvor han døde af et Hjerteslag.

Fornylig modtog jeg Besøg af en gammel Soraner, om hvem der i 20 Aar har været stille, og som det sikkert vil glæde adskillige at faa en Hilsen fra: *Peder Brix* fra Nebraska!

Han blev Student 1908, gik derefter eet Aar i Lære hos Titan, men rejste derpaa til U. S. A. — sit Fædreland.

Hvem af de samtidige paa Skolen husker ikke med Glæde den høje, knokkelstærke, brillante Sportsmand og Kammerat, lynsnar i Vendingen i Fodbold og Cricket, ufølsom overfor Smerter — med en Jernnæve saa haard og et Sind saa venligt, at alle maatte holde af ham. Hvem husker ikke de tre Kærnegutter *Peder Brix*, *Poul Chiewitz* og *Sivert Bartholdy*, de tre Musketerer, hvis Venskab var en Myte. Alle tre fortrinlige Kammerater, Sportsmænd, uforfædede.

Peder Brix er nu Ingeniør i The Mercoid Corporation, Chicago.

Poul Chiewitz er Ingeniør i Timken Rulleleje Selskabet, ikke langt fra Brix. De to har altsaa kunnet følges ad i Livet. *Bartholdy* er i sit Hjemland, Brasilien. Naturligvis staa de i Forbindelse med hinanden.

Brix har ikke været hjemme, siden han rejste i 1909. Han er vel nok Amerikaner, men har man talt med ham i en halv Time, sidder den gamle *Per Brix* lyslevende der. Han taler Dansk aldeles paa samme Maade, som da han var Dreng. Desværre naaede han ikke at opsøge andre af de gamle Kammerater end mig, hvorfor jeg lovede at bringe hans Hilsen ud til alle, hvad jeg vistnok mest effektivt gør paa denne Maade. Naturligvis havde han naaet at besøge Sorø. Jeg søgte at overtale ham til at komme hjem om 4 Aar til 25-Aars Studenterjubilæet, og jeg haaber, han gør det. Lysten mangler han ikke, thi Soraner er han med Liv og Sjæl, Dansker ogsaa — skønt amerikansk Statsborger — og gift med en dansk Dame og Fader til to Drengene.

R. E. Brincker.

Det franske Landbrugsakademi har valgt Forstander for det forstlige Forsøgsvæsen i Danmark, Professor *Adolf Oppermann* til Medlem af Skovbrugssektionen.

Hermed kan, skriver »Berl. Tid.«, Professor *Oppermann* altsaa føje en ny Æresbevisning til de mange, han allerede har faaet fra Udlandet — og da forresten ogsaa herhjemme fra. Og med Føje. Prof. *Oppermann* er en udmærket Lærer og Leder, en fremragende Skovbrugs-Historiker og i egentligste Forstand en Skovens Elsker. Han ved meget om Skoven — spørg ham blot om »vrang« Bøge, om Skovfyrrens Historie her i Landet, om gamle og nye Principer i Skovdyrkingen osv. osv. Han ved grundig Besked om det altsammen, og han har med rund Haand givet af sin Viden i Bøger og Tidsskrifter. Ikke mindst Betydning for den store Offentlighed, Lægmanden, har maaske netop hans Bidrag i Tidsskrifter, der ligefrem kan faa saadan et Stykke saglig Tryksag til at straa. Prof. *Oppermann* ved nemlig bl. a. ogsaa, at Skoven er grøn. Og han er ikke af dem, der »ikke kan se Skoven for bare Træer.«

HAKON JØRGENSEN
FØDT DEN 17. DECEMBER 1879
JURIDISK KANDIDAT 1904
POLITIBETJENT I KØBENHAVNS POLITI
POLITIASSISTENT 1906
FORSTANDER FOR
STATENS POLITISKOLE 1914
POLITIINSPEKTØR 1919
CHEF FOR OPDAGELSESPOLITIET 1920
KONST. POLITIDIREKTØR 1926
DØD DEN 9. MAJ 1927
ORGANISEREDE KAMPEN MOD DE
INTERNATIONALE FORBRYDERE
PAA GRUNDLAG AF FINGERAFTRYK
OPFANDT
FJERNIDENTIFICERINGSSYSTEMET

Saaledes er den pompøse Indskrift i gyldne Broncebogstaver paa en mægtig Marmor-Mindetavle, der Torsdag d. 9. Maj, 2-Aarsdagen for *Hakon Jørgensens* Død, afsløredes paa Kjøbenhavns Politigaard. Tavlen, der er foranlediget opsat af Kjøbenhavns Politi, er anbragt i Vestibulen foran Politidirektørens Kontor og ved Siden af Indgangsdøren til dette; den indviedes ved en Højtidelighed, der havde samlet kjøbenhavnske Politimænd af alle Grader, tjenstgørende og pensionerede, og overværedes af *Hakon Jørgensens* Familie, enkelte af hans nære Venner og en repræsentativ Forsamling af kommunale og andre Embedsmænd. Tavlen afdækkes efter en indledende Tale af *Auditor Schæffer* om *Hakon Jørgensens* store internationale Indsats i Politiets Efterforskningstjeneste og modtoges paa Magistratens Vegne af Borgmester *Kaper*; derefter talte *Politidirektør Fabricius-Hansen* og fremhævede *Hakon Jørgensens* særlige Betydning for det kjøbenhavnske Politi — hvorledes han med sit store Udsyn, sine rige Evner og sin uhyre Arbejdskraft havde udrettet saa overordentlig meget i sin korte Levetid, hvis tidlige Afslutning han vist selv havde anet; i hvert Fald havde han engang udtalt, at det, han skulde udrette, maatte ske hurtigt, og trods den korte Tid opnaaede han alligevel at blive den danske Politimand, hvis Navn var kendt og æret ikke blot i hans Hjemland, men over hele den civiliserede Verden!

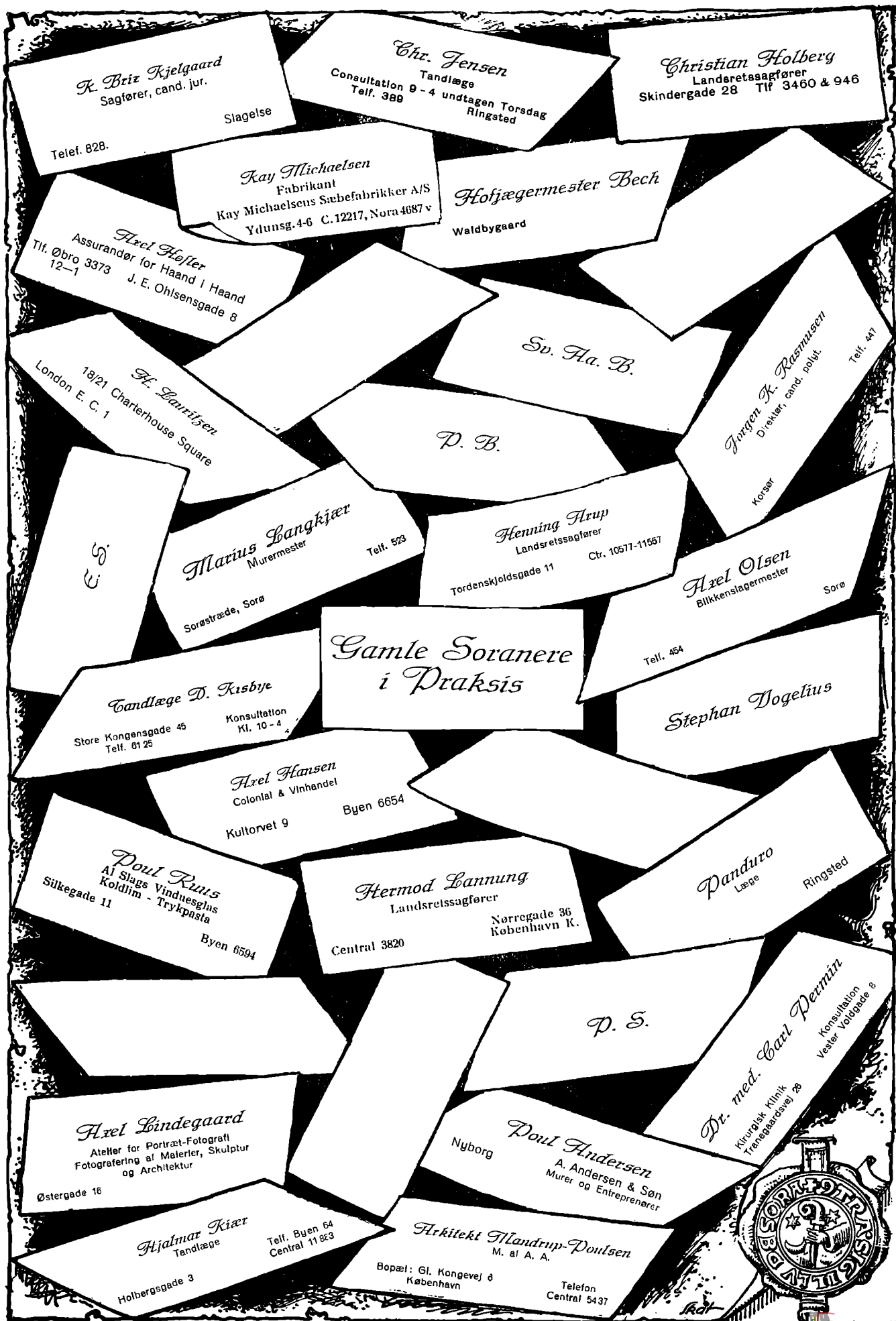
Efter disse Taler traadte *Fru Ellen Hakon Jørgensen* frem og bragte en Tak til dem, der havde faaet den Tanke paa den skønne Maade, som sket, at hædre hendes Mands Minde, og til alle, der havde bidraget til at realisere den.

Hermed var den stemningsfulde Højtidelighed endt; et Par Dage efter nedlagde det norske Politi ved *Vicekonsul Koren* og *Direktør Bache* en Laurbærkrans ved Tavlens Fod; paa Baandene i de norske Farver, hvormed den var prydet, læstes: »I Beundring og Taknemmelighed fra Oslo Politikammer.«

Kontorchef i Finansministeriet *Aage Muus Thorkilsen* er under 27. April udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Maleren *Victor Haagen-Müller*, der iaar opnaaede Kunstakademiets Guldmedaille, har nu faaet Akademiets Rejsestipendium.

Kataloget til den danske Afdeling paa Udstillingen i Barcelona er oversat til Spansk af fhv. Købmand, nu kgl. Translatør *Theodor Hilarius Kalko*, der som bekendt i en lang Aarrække har været bosat i Buenos Aires.

K. Briz Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Ringsted
Telf. 389

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf 3460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Ærel Høller
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

Sv. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktor, cand. polit.
Korsør
Telf. 441

P. B.

Marius Langkjær
Murermester
Sørøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10571-11567

Ærel Olsen
Bilkkenslagermester
Sorø
Telf. 454

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Tandlæge D. Kirsbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Ærel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Doul Riis
A/S Slags Vinduesghs
Koldim - Trykpost
Silkegade 11 Byen 6594

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranegaardvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

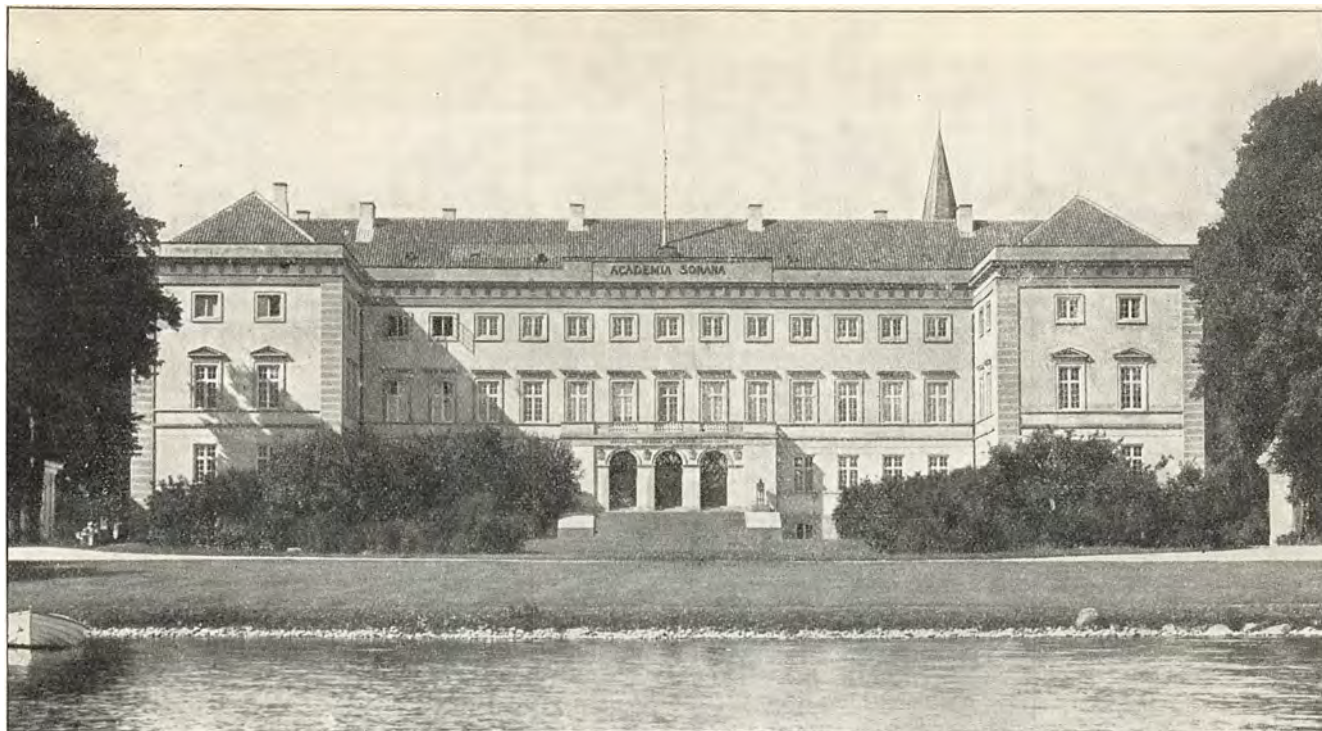
Ærel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografiering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Doul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11823

Arkitekt Mlandrup-Poulsen
M. al. A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 4
København
Telefon
Central 5437

SORANER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 6

Juni 1929

GYMNASTIK- OG BADETIMEMINDER FRA 90erne.

Af cand. pharm. *Emil Bang.*

»Du husker sikkert lidt om *Krisens Timer* — fortæl noget om det i *Soraner-Bladet!*« — saadan lød en telefonisk Opringning af Redaktøren, og skønt efterfølgende Erindringer om Gymnastiklærer Christensens *Timer* paa nogle af Bladets Læsere nok vil føles som »Lænker der binder til henfarne Slægter«, og give Indtryk af at se et daarligt Amatørbillede, haaber jeg dog, mit lille Tilbageblik for dem, der færdedes i Sorø omkring min Tid, maa vække Minder, som suppleret med egne Erindringer kan genopfriske de sorgløse, fornøjelige Gymnastiktimer hos *Krise*, der jo i vore Drengøjne havde den uvurderlige Fordel ikke at fordrø Hjemmearbejde.

Gymnastik og Sport i 90ernes Danmark var ikke som i vore Dage sat til Højborgs; vi havde andre Heroer end tykpannede Bokserer og skævbenede Fodboldspillere. Af Sport regnedes den Gang i Sorø endnu *Kriset* som det eneste saliggørende, og det spillede vi alle. Gymnastiken var sikkert ogsaa, set med Nutidsøjne, mindre fyldestgørende, og *Krise* havde næppe meget Begreb om Anatomi, men denne Mangel til Trods fik vi dog rørt alle Muskler; vi var glade for ham som Lærer og forstod, at hans Maal var at gøre os til raske, stærke Dreng, der ikke var bange for Skindet. Som Underofficer havde han gjort *Krisen* 64 med, og om et Ar ved Næseroden fortaltes, at det var fremkommet ved et tysk Strejfskud. Dette Mindede om hans Indsats for Fædrelandet forlenede ham, i hvert Fald i mine Øjne, med en Nimbus af Tap- perhed.

Krisens Undervisning var kvik, og Spanskørret i hans Haand hjalp til at sætte Fart i Tingene uden egentlig at virke som Straf. Hans Kommando var god, men hans Sprog forfærdende og morede os meget. Naar en Dreng ikke kunde gaa Skraastangen op i bøjede Arme, men sank ned i strakte, faldt Spanskørret taktfast paa Kadetbuksebagen og opmuntrede til atter at bøje Ar- mene, idet han med hvert Slag fastslog: »Du faar for meget Æg — og Bof (o: Beuf) — og Kylmad.«

Ved Højdespring og Spring over Hesten var Spanskørret ogsaa i Luften som en stadig truende Opmun- tring, selv om det ikke faldt til Slag saa tit som ventet. Blandt Øvelserne havde vi Spring over en Sand- pose, der slyngedes rundt i et tyndt Reb. Det hændte, at Posen hævede sig højere, end vi kunde springe, og standsedes af en Dreng, som straks traadte et Skridt ind i Kredsen og fik i den strammede Buksebag et Slag af Rebtampen. Men slyngede Posen sig, hvad undertiden skete, om Benene som en Boa, halede *Krise* sin Fangst til sig over Gulvet og tampede løs, til Dreng- en havde befriet sig for Rebet og slap udenfor Ræk- kevidde.

Krisens Danseundervisning med Musikdirektør *Jacobsens* Violinledsagelse var vel ikke nogen hel Ballet- skole, men danse fik vi lært — og navnlig taktfast; endnu synes man at kunne høre *Krisens*: »Fire — en — to — tre og et lille bitte Hop« i Øret, mens man ser ham selv bevæge sig i Dansetakten med Spanskørret i Haanden, bogstavelig bankende Lanciers og Fran- caise med de mange Ture ind i vor Bevidsthed, saa det

har holdt sig der siden. Undertiden fik vi smaa Anvisninger af Krise paa at konversere og opvarte en Baldame — de havde sikkert gjort Lykke, om de var blevet fulgt!

Huggetimerne var en Fryd; navnlig naar vi i 4. Klasse var naaet til fri Kontra. En rask lille Tvekamp — maaske til Udligning af et privat Mellemværende — vandt let Krises Bifald, og med ham som Dommer kæmpedes uden Plastron og Handsker, hver Træffer ivrigt applauderet af Krise. Efter Kampen rakte Kommandanterne hinanden Haanden som »Gentlemænd«. I Huggetimerne brugte Krise at tage Drengene for sig enkeltvis og lade dem foretage Udfald mod sig paa Kommando. Selv var han forsynet med en Fleuret, og et svidende Armhug, hvis man efter Udfaldet ikke hurtig nok kom i Dækstilling, var man sikker paa, eller han løftede pludselig samtidig med Kommandoen sin Fleuret, og Drengen, som af Frygt for Armhug gjorde sit Udfald saa kort som muligt, naaede trods Blottelsen ikke ind med Hugget, men fik i Stedet Fleuretten svingende over Masken ned ad Nakken eller over Armen. En Kammerat i den Situation regnede med Krises sædvanlige Manøvre og lagde en dyb Tert ind med ualmindelig Kraft, men overensstemmende med Krises hele Facon fik Drengen Ros — netop saadan skulde Hugget og Udfaldet gøres — og saa blev der ikke kaldt flere frem den Time.

Sidste Gymnastiktime før Jul fik vi Lov at lege, og Legen tror jeg som Regel bestod i, at vi delte os i to Partier, en Kridtstreg midt over Salen dannede Grænse, og hvert Parti afgrænsede, ligeledes med Kridt, et Hjørne som Fængsel, og saa gik det lystigt, saa baade Bukser og Skjorte undertiden hang i Laser. Det gjaldt at forsvare Grænsen mod Fjender og tage saa mange Fanger som muligt, men da Fangerne havde Lov til at yde al tænkelig Modstand, til de kom over Fængselsstregen, var Kampen drøj, ja tidt endogsaa blodig.

Naar Foraaret kom, tilbragtes mange af Timerne paa Store Plads, hvor vi efter Lejligheden spillede Batok, Cricket, Fodbold, Langbold eller havde Marchøvelser, der undertiden strakte sig ned i Akademihaven. Endelig kom saa en Dag, da Vandet havde naaet en passende Temperatur til, at der efter Krises Mening kunde bades. Med Haandklæde og Svømmebukser i Haanden marcherede vi strunke i Sektioner ned til Badehuset, brød af med Roder til højre, og med en sær, kildrende Fornemmelse i Kroppen gav man sig i Lag med Afklædningen til Aarets første officielle Bad. Det var Tradition, at en Dreng fra første Badehold blev sendt ind i Akademihaven efter et Ris af Birkekviste; det blev anbragt under et Spær i Halvtaget paa Badebroen, saa Krise bekvemt kunde naa det. Havde en Dreng raabt for højt, eller blev han ude i Vandet, efter at Krise havde raabt op, fik han et Rap af Riset paa sin Gaaschud, og det kunde sviske og brænde længe efter, at man var kommet i Klæderne.

Svømningen havde Krises Interesse, og de fleste naaede hurtigt at præstere de 11 Broer, der fordrødes af en Frisvømmer, med samt den frygtede Svømmedukkert. Vandforskrækkerne havde Krise et godt Øje til, og han søgte paa mange Maader at lokke dem i Vandet, først med det gode, siden med Haan og Smadruillerier.

Jeg husker een, der selvfølgelig ikke skulde gaa i Vandet, naar han havde Seddel med fra Hjemmet om at være fri. Han fik Lov at klæde sig helt af og sidde inde paa Stenene ved Land og vaske Fødder, medens baade 1ste og 2det Hold var i Vandet. Tvinge Drengen mod hans Moders Ønske — det faldt ikke Krise ind. Samme Dreng bad sig en anden Gang fritaget, fordi han havde glemt Svømmebukserne hjemme. Under almindelig Jubel fik han Dispensation for Bukserne med en saftig-vittig Bemærkning, Badet slap han ikke for, og efterhaanden fortog hans Vandskræk sig helt.

Til Støtte for Forbudet mod fri Badning kunde vi Søndag Formiddag møde frivillig til Bad, og en Episode fra en saadan Søndag kendetegner Krises Resolutthed. Vi var mange Drengene i Vandet, og deriblandt en Gymnasiast, der, skønt ikke Frisvømmer, dog ifølge et af Gymnasiets Privilegier befandt sig ude paa dybt Vand for Enden af Broen. Pludselig kan han ikke klare sig og gaar til Bunds, kommer op et Par Gange, men synker igen. Hjælpelæreren stod med Bøjlen yderst paa Broen uden at kunne naa ham, men Krise, som inde fra Land havde opdaget, at der var noget galt, var mere resolut, smed Trøjen og løb ud efter, raabende til Manden om at springe ud. En Dreng kom Krise i Forkøbet, sprang ud og bjergede Kammeraten, men at Krise ellers selv, saa gammel han var, var sprunget ud, følte vi os alle overbeviste om, og den Omgang, Hjælpelæreren fik af Krise, undte vi indderligt Kujonen.

Præsentation for Gymnastikinspektøren husker jeg kun een Gang i min Tid at have oplevet — muligvis tager jeg fejl; men den ene Gang bed jeg Mærke i, at Inspektøren holdt en Tale til os og roste os. Jeg udeleder deraf den Slutning, at han, ligesom vi Drengene, syntes, at Gymnastiklærer Christensen var en god Lærer — og vi selv eksemplariske Drengene!

MALLEN I SORØ SØ

Kære Hr. Redaktør!

Bryder Bladet sig om nedenstaaende lille Notits om det mystiske Dyr Mallen, staar den til Tjeneste. Den stammer fra en Koncept til en Fiskerikontrakt fra 1769, der findes mellem Mylius' Papirer i Landsarkivet for Sjælland, og viser os to Ting: at Mallen dengang har levet i Søen, eller for at være korrekt, at man i hvert Fald har troet, at den levede der, og at den alle Dage har været betragtet som en Sjældenhed, der var forbeholdt kgl. Majestæt ligesom den berømte »første Snekke«.

»Den Pagtende berettiges til at maae fiske alle Slags i Søen værende Fiske og Kræbs saa og Maller og til de sidste Slags [altsaa Maller] være forbunden under vedbørlig Tiltale; dog maae hand ingenlunde samme sælge men straxens aflevere dem til Oberhofmestrens, at de efter Sædvane kand blive indsendte til det kongelige Hoff.«

M. Mackeprang.

JUST HØG OG CHR. MATTHIÆ

I Anledning af Artiklen i Soraner-Bladet for Maj d. A. om Striden mellem Hofmesteren og Professorens og dennes »uanstændige Indfald«, samt det der af opstaaende Spørgsmaal om, hvorledes Samtiden udtalte Hofmesterens Navn, har Hr. Arkivar E. Marsqvard i Rigsarkivet venligst gjort os opmærksom paa, at i Konceptet til et Missive til Sivert Urne om et af Hofmesteren i Sorø foreslaaet Mageskifte med Kongen, dateret 25. Juni 1632 (Sjæll. Tegn. 25, 55 b), har Concipisten tre Steder, hvor Hofmesterens Navn forekommer, skrevet dette: *Jost Høig*, hvad der kan tyde paa, at saaledes har i hvert Fald denne Person blandt Cancellijunkerne udtalt Navnet.

I Forbindelse med de i den nævnte Artikel meddelte Træk til Belysning af *Just Høgs* Karakter skal ikke lades uomtalt, at ogsaa han som ældre blev noget bidskere og ikke saa med Velvillie paa de unge, ufriske lærde; i hvert Fald klagede han i 1645 til Biskoppen i Sjælland over Studenternes usømmelige Opdræden mod de adelige(!) og over deres »alamodiske« Dragt (Biogr. Lex. VII, S. 224). Om *Christianus Matthiæ* kan tilføjes, at hans Døbenavn var Carsten Thiessen; han var født 1584 i Eppenwörden i Ditmarsken og havde, før han blev Hovedpræst og Superintendent i Meldorf, været Skole- og Universitetsmand og beklædte følgende Embeder: 1614 Rektor ved Gymnasiet i Durlach, 1617 Dr. theol. i Giessen; 1618 Professor theologiæ ved Universitetet i Altorf og 1619 dettes Rektor. Det er rigtigt, at han først forlod Sorø 1639 — endda først den 20. August; han døde d. 22. Januar 1655 i Haag, efter allerede 1645 at have nedlagt sit Embede der som Præst for den luthersk-evangeliske Menighed.

ET PAR KUNSTLÆRERE

Ved H. G. Orlík.

Den gamle Betegnelse for de Lærere — ved Akademiet af 1747: maitres, i Modsætning til de lærde Professorer — som underviste i Sang og Musik, Tegning og Gymnastik, figurerer endnu i Statskalenderens Oversigt over Lærerkrafterne ved Sorø Akademis Skole, mens Skolens Aarsskrift nøjes med at sætte Sang- og Tegnelærerne blandt de nederste paa Lærerefortegnelsen samtidig med at Gymnastiken er rykket op blandt de Fag, der doceres af Lektorer og Adjunkter. Det er altsaa nu kun Musikken og Tegningen, der kan betragtes som Kunster, og denne Opfattelse vil om ikke længe blive bestridt, i hvert Fald for Tegnekunstens Vedkommende, efterhaanden som ogsaa her en mekaniserende Tilbøjelighed gør sig gældende; tilbage bliver Musikken, der antagelig, ligesom Undervisningen i Religion, om en halv Snes Aar vil være slaaet fast som en Privatsag, der ikke vedkommer de offentlige Skoler.

Kunsthæderens Kreds i Sorø har siden Skolens Genoprettelse i 1822 talt en Række særprægede Personligheder, som dannede en egen Islæt i den ellers noget uniforme, lange Kæde af theologiske og efterhaanden andre Arter af Kandidater, der udgør Lærerstandens

faste Stok. Navne som *Peter Heise* og *Christen Dalsgaard* hører til de landskendte indenfor dansk Musik og Malerkunst, men ogsaa om andre af forrige Aarhundredes Kunstlærere gælder det, at det var ejendommelige, kunstnerisk stræbende Personligheder, stundom af den Art, der kvaltes i det lille, stillestaaende Samfunds Gnidder og Sladder, fordi de ikke økonomisk var stillede som *Peter Heise*, der i Tide slap løs, eller som *Dalsgaard*, der kunde bygge sig en Ark og uanfægtet lade Syndfloden gaa hen over Omverdenen.

Til de fremmede Fugle, hvem Sorø blev et trist Bur, men som sikkert i eget Aandsindhold og i sin skønne Kunst fandt Trøst for Modgang i den ydre Tilværelses Stræb og Strid, hører Komponisten *Erik Siboni*. Til en helt anden Kategori hører den tredje i Rækken af Skolens Gymnastiklærere, flv. Korporal *Lars Christensen*, hvem Kunstlærerstillingen bragte frem i et Niveau, hvor han næppe har følt sig hjemme, og for hvem Sorølivet derfor — og af andre Grunde — sikkert ikke altid har været en Glædens Tid.

Om et Par af disse Mænd, som saa mange af os gamle Soranere har haft til Lærere, har kendt og maaske holdt af, skal her meddeles nogle Aktstykker, der dels kan belyse deres anticcedentia, dels kan forklare et og andet om deres følgende soranske Virksomhed.

I

Om Lars Christensens Ansættelse som Lærer i Gymnastik og Dans.

Christen Boesen og Mette Andersdatter, Husmandsfolk i Mannerup, Ousted Sogn, fik den 30. Maj 1836 en Søn, der blev døbt Lars, og for hvis Vugge det næppe er blevet sunget, at han skulde ende som Embedsmand blandt de lærde Folk i Sorø og Opdrager i Gymnastik og Vaabenbrug for adskillige Generationer af Drengene. Tidligt mistede Lars Christensen sine Forældre, og den Opdragelse, der blev ham til Del, gik som for andre fattige Børn paa Landet gennem mindst mulig Skolegang til en Tjenestekarls beskedne Plads i Samfundet. I 1858 blev han udskrævet til Soldat, og i Maj 1859 trak han i Trøjen ved 1. Bataillons 1. Komp.; efter 14 Maaneders Tjeneste blev han forfremmet til Reserve-Korporal. Som saadan paa tog han sig 8 Aars Kapitulation som Korporal fra 31. Aug. 1860 at regne, og han maa have været en flink Soldat og Underofficer, thi den 2. November 1863 blev han optaget som Elev paa det kgl. militære gymnastiske Institut. Hans Uddannelse her blev afbrudt af den truende Krig, og med de andre Elever maatte han forlade Instituttet og afgaa til sin Afdeling — nu 1. Regiment, der for 1. Bataillons Vedkommende mobiliseredes i Løbet af December i Kjøbenhavn for derefter at afgaa til Slesvig. Med Regimentet deltog han efter Krigens Udbrud i Retræten til Flensborg og i Fægtningen den 6. Febr. 1864 ved Sankelmark, hvor han blev taget til Fange — noget, der ubetinget taler til hans Ros i dens Øjne, der ved lidt om, hvorledes det i Virkeligheden forholdt sig med en Del af Regimentets Mandskab ved denne triste Lejlighed.

Hjemvendt fra Fangenskab blev han atter fra 12. December Elev paa Gymnastikinstituttet, og efter Eksamen d. 27. Septbr. 1866 forlod han det med Karakteren: fortrinlig duelig; han havde opnaaet 297½

Points og fik tilkendt en Udmærkelses-Distinktion »for Flid og Duellighed i Gymnastiken og de dermed forenede Vaabenøvelser« samt for hans særdeles gode Forhold under hans Ophold paa Institutet.

I December holdt han Bryllup i Frederiksberg Kirke med Margrethe Augusta Pedersdatter, en Gaardfæstendatter fra Tjepperup i Granløse Sogn ved Holbæk, og tog en Tid Bolig i Hillerød som Danses- og Gymnastiklærer; her fødtes deres ældste Søn August — og her gav Lykken ham en Chance; der blev Brug for en Hjælpelærer i Gymnastik i Sorø, og der gik Bud til Lars Christensen. Hermed hang det saaledes sammen:

I April—Juni 1867 inspicerede Direktøren for Gymnastiken i Danmark, General *la Cour*, Gymnastik-

Gymnastiklærer *L. Christensen*.

undervisningen i Landets lærde Skoler; den 17. Juni afgav han Rapport til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, og her hed det om hans Besøg i Sorø (den der har Lyst, kan i Soraner-Bladet for 1920, 5. Aarg. No. 5, S. 37, se Inspektionen muntert skildret fra et Gymnasiastsynspunkt af Kontorchef *F. v. Holstein*):

»Den 20. Mai inspiceredes *Sorø Akademi* med 158 Elever, hvoraf 21 i 7. Klasse A. og B. Af hele Styrken er ingen Elev stadig fritagen for at deltage i Gymnastik. Undervisningen ledes her med den samme varme Interesse og udmærkede Dygtighed, som i en Række af Aar har været ledet ved Academiets nidkjære Lærere, Overkrigscommissær *Prehn*, der vedvarende fremmer den i alle Klasser til et højst gunstigt Resultat. Da imidlertid denne Skole og Opdragelsesanstalt tæller et saa stort Antal Elever, og Størstedelen af de øvrige lærde Skoler er tilstaaet 1 à 2 Hjælpelærere, vilde det være højst ønskeligt, i Særdeleshed til Vaabenøvelsernes Fremme i de ældre Klasser, at Læreren ved *Sorø Akademi*, der tilmed nu er en Mand paa 60 Aar og kun er assisteret ved en Karl, der ikke kan yde ham nogen Hjælp ved den egentlige Undervisning, maatte, foruden denne Karl, tilstaaes en Andenlærer til Medhjælp ved Undervisningen, hvilket jeg saaledes tillader mig at indstille til det høje Ministeriums Approbation, hvorefter jeg skal tillade mig at indkomme med nærmere Forslag i saa Henseende.

Skarpskydningen foretages med 7. Klasse A (13 Disciple) paa 200 Alen i frit Anslag, hver Elev 3 Skud; af disse Skud var 22 Træffere og deraf 1 i den inderste Cirkel ved Skiven. Af Afdelingen B. med 8 Elever gjorde ligeledes hver Elev 3 Skud i frit Anslag paa 100 Alen, af disse traf 22 i Skiven og deraf 1 i den inderste Cirkel af samme. Resultatet her er saaledes ikke fuldt saa tilfredsstillende som ved de andre lærde Skoler, hvor Skarpskydningsøvelserne præsenteredes, hvilket vistnok maa tilskrives, at Læreren, der har været Kavallerist, ikke er saa nøie bekendt med Skarpskydningen med Riffel. Denne Øvelse vilde derfor ogsaa kunne nyde end bedre Fremme, naar det høje Ministerium maaatte bifalde min ovennævnte Indstilling om en Andenlærers Ansættelse ved Skolen, og at der hertil valgtes en Militair og Infanterist.«

Rektor *Tregder*, der nu blev hort om Sagen, kunde tiltræde Forslaget, men henstillede, at den nye Andenlærer blev Overkrigscommissær *Prehn* underordnet, »da Enhed i Undervisningen maa anses for absolut nødvendig og Læreren (*Prehns*) store og ualmindelig anerkjendte Dygtighed gør, at jeg vilde anse det for et Misgreb at stille en anden Lærer ved hans Side.« Lidt Vanskelighed voldte det, at den i 1864 antagne Hjælper for Gymnastiklæreren, *Lars Hansen*, havde faaet den vildledende Betegnelse: Gymnastikassistent, medens han i Virkeligheden var slet og ret Karl eller Tjener, og dette maatte vidtløftig forklares Ministeriet, som til at begynde med havde hævdet overfor Generalens Forslag, at Skolen jo allerede havde en Hjælpelærer ved Gymnastiken. Aaret efter var dette indviklede Forhold dog blevet klart for det høje Ministerium, og Rektor fik Bemyndigelse til — efter Indstilling fra General *la Cour* — at ansætte permitteret Corporal og Gymnastiklærer *Lars Christensen* som virkelig Assistent hos Gymnastiklæreren ved *Sorø lærde Skole* og Opdragelsesanstalt med en aarlig Gage af 300 Rdl. — ingen Adgang til Pension og Ud-sigt til at kunne siges op med 3 Maaneders Varsel!

Der blev dog ingen Opsigelse — den nye Lærer, der tiltraadte Pladsen 1. Maj 1868, holdt Stillingen, og efter syv Aars sikkert ikke lette Kaar for den voksende Familie med de smaabitte Indtægter begyndte det at dages: gamle *Prehn* døde den 28. Maj 1875 og hans Plads blev vakant. Selvfølgelig blev *Christensen* foreløbig konstitueret i Stillingen, og Rektor *Tregder* benyttede i sin Indberetning om *Prehns* Død straks Lejligheden til at udtale overfor Ministeriet, at han ansaa det »for i høj Grad vigtigt for Gymnastikundervisningens Fremme i den gode Aand, hvortil afdøde *Prehn* har bragt den, at Hr. *Christensen* fremdeles kommer til at lede den« og betegnede ham som en saare ønskelig Eftermand for den afdøde.

Men naturligvis maatte Pladsen opslaaes ledig, og den blev foruden af *Christensen* søgt af følgende Mænd: fhv. Sergent, Gymnastiklærer *Poul Bartholdius Petersen* (fra hvem der foreligger en udførlig Ansøgning med talrige Attester), Sergent og Gymnastiklærer *Chr. Christensen* (No. 1 paa det Hold fra Gymnastikinstitutet, hvor *Poul Petersen* var No. 4), Oversergent og Gymnastiklærer *Carl Ferd. Schrøder* og Oversergent ved 1. Artilleriregiment *J. C. A. Jespersen*.

*Lars Christensen*s Ansøgning er ret kortfattet, bilagt med Genpart af en rosende Attest fra den tid-

ligere Forstander for det kgl. militære gymnastiske Institut, Oberst Grüner, og, hvad der for ham var af større Værdi, paategnet en anbefaling af Rektor Tregder, hvori det hedder, at Ansøgeren, der i de 7 Aar som Prehns Medhjælper har haft en meget vanskelig Stilling, »har vist stor Samvittighedsfuldhed og Dygtighed i Udførelsen af sin Gjerning og navnlig, naar han paa Grund af Prehns Sygdom var ene om Undervisningen, har lagt for Dagen, at han fuldkomment forstod at beherske denne og overholde den samme fortrinlige Disciplin som Prehn«. Rektor nærrede derfor det sikre Haab, at med Christensen som Prehns Efterfølger vilde den gode Aand, hvori Gymnastikundervisningen hidtil har været drevet i Sorø, og som har gjort, at Sorø Skole af de forskellige Inspektører har været anset for den ypperste i Gymnastik, blive bevaret og bære de samme gode Frugter som hidtil. »Jeg kan ikke,« slutter han, »tilbageholde den Bemærkning, at Hr. Christensens Stilling er af den Betskaffenhed, at det er et Livsspørgsmaal for ham, om han kan vedblive at være Lærer ved den Skole, han nu saalænge har ofret sine Kræfter, og som vil være særdeles tilfreds med at kunne beholde ham i sin Tjeneste.«

Hertil sluttede Gymnastikinspektøren, Oberst Wegener, sig; ogsaa han fandt, efter sin Erfaring ved Inspiceringen af Skolen, Christensen særlig kvalificeret til at replacere den afdøde Lærer i Gymnastik og Dans, og herved blev det da — Ministeriet nedlagde sin allerunderdanigste Forestilling, og ved kgl. Resol. af 24. Juli 1875 blev Lars Christensen udnævnt i det Embede, som han derefter beklædte samvittighedsfuldt i 23 Aar.

I 1873 var hans Løn forhøjet til 500 Rdl., og fra 1872 havde han faaet en beskedne Fribolig i Stalden ved Siden af Ridhuset. Nu fik han en Begyndelsesløn af 1000 Kr., med Tillæg af 224 Kr. + 183 Kr. i Dyrtidstillæg samt 200 Kr. for at føre Tilsyn med Drengenes Badning om Sommeren og Skøjteløb om Vinteren; han flyttede ind i »Kunstlærerboligen« paa Storegade, vis-à-vis Musiklæreren og Organisten, og saa sin gamle, beskedne Stilling nedlagt som nu overflødig — indtil der atter, fra 1889, blev ansat skiftende Assistenten ved Gymnastikundervisningen.

Da han i 1898 tog sin Afsked, flyttede han til sin Hustrus Hjemstavn, Tjepperup ved Holbæk, og da Fru Christensen i 1910 var død, til København; Aaret efter afgik han selv ved Døden, den 17. Oktober 1911.

Det siges, at han havde en glad og lys Livsaften. Han havde lagt sig nogle Penge op og byggede sig i Tjepperup et lille Hus, som han kaldte Strandhus — hans Eftermand forbedrede det til Strandbo; her drev han lidt Hønseri og lidt Lystfiskeri — fik sig en Sejlbaad og sejlede selv til Holbæk og hentede sine Værer; det aldrende Ægtepar var meget — ja, særdeles veltilfreds med at leve nogle rolige Aar i den skønne Egn ved Holbæk Fjord.

Spørges der, om det var heldigt for Skolen, at den fik og beholdt denne Mand som Lærer i Gymnastik i saa mange Aar, maa dette vistnok besvares med et Ja; i hvert Fald havde sikkert ingen af hans Medansøgere i 1875 kunnet gøre bedre Fyldest. Og netop ved at beklædes med en stilfærdig, jævn Personlighed

fik dette Fag, som rettelig bør indtage en behersket og underordnet Plads i Rækken af Skolens Discipliner, sin fornuftige og hensigtssvarende Position. Et Sted som Sorø, hvor Friluftsliv og, for dem der har Lyst, Sport af forskellig Art kan udøves ad libitum og i Henhold til gode Traditioner, behøver for sine Disciples Skyld kun at yde Vejledning til den nødvendige Legemsøvelse for Sundhedens Skyld — f. Eks. en passende Morgengymnastik — suppleret med den Fodeksercits og de Vaabenøvelser, der desværre ikke mere drives som i ældre Tid. Klatre og springe, rende og hoppe vil Drengene til alle Tider nok selv hitte ud af, og har en eller anden Tilbøjeligheder i Retning af

„Kunstlærergaarden“.

Akrobatik, synes det ikke netop at være i den højere Skole at han har sin Plads. Gymnastiklærer Christensens Periode i Sorø har vistnok frembragt fuldt saa gode og dygtige Mænd som før eller senere var tilfældet, og af dem, der i ham fandt en besindig, rolig og man tør vist, uden at det kan misforstaas, siges: beskedne Lærer i et Fag, hvor disse Egenskaber er saa overordentlig værdifulde, vil de fleste vist kun med venlige Følelser mindes ham og hans Undervisning.

80 AAR

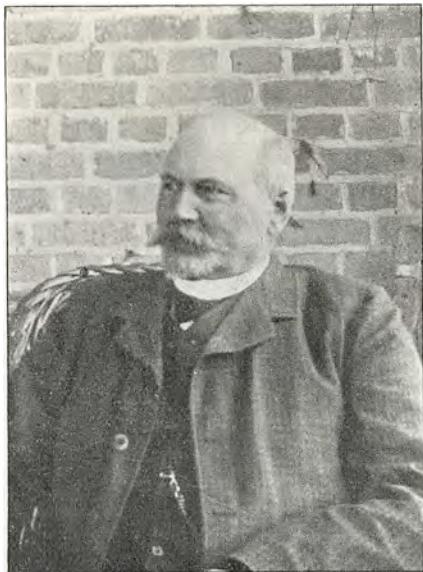
Forhenværende Skovrider ved Baroniet Zeuthen og Eriksholm Gods Sparre Ulrich kan den 12. Juli fejre sin 80:Aars Fødselsdag.

Oluf Erasmus Sparre Ulrich, Søn af Møllebygger Ulrich i Slagelse, kom i 1859 i Sorø Skole. Han lærte derefter praktisk Skovvæsen ved Sorø Akademi 1. Skovdistrikt og senere paa Geelshus hos Forstraad Chr. Ulrich; sin Forstekamen tog han ved Landbohøjkolen i 1873. Efter at være vendt tilbage til Sorø 1. Skovdistrikt som Skovfoged i Vesterskov ved Lyngby, blev han i 1874 Skovrider paa Johannishus' Skovdistrikt i Blekinge, men overtog Aaret efter, den 1. Maj, Stillingen som Skovrider ved Baroniet Zeuthen, hvis Besiddelse i 1873 var tiltraadt af hans Skolekammerat fra Sorø,

Grev C. F. W. Schulm-Zeuthen; i 1886 blev han tilige Skovrider paa Godset Eriksholm. Fra begge Stillinger tog han Afsked 1. Januar 1910 og har siden boet i Kjøbenhavn — nu i Forhaabningsholms Alle No. 27.

Skovrider Ulrich var i en Aarrække Censor ved Landbohøjskolens praktiske Del af Forsteksamen og i Aarene 1904—13 skovkyndig Konsulent ved Vurdering af Skove i Holbæk Amt.

I 1875 ægtede han sin endnu levende Hustru, Fru

Flv. Skovrider O. E. Sparre Ulrich.

Julie Ulrich, født Christophersen; af deres seks Børn gik Sønnen Oscar, nu Boghandler i Helsingør, i Sorø Skole i Aarene 1894—98.

Skovrider Ulrich, der altid har været en trofast Sorøianer, vil sikkert paa sin 80 Aars Fødselsdag modtage Vidnesbyrd om, at han ikke er glemt af sine gamle Kammerater fra Sorø.

SORANSKE PENNE

Præstehistoriske Samlinger. Udgivet af Selskabet for Danmarks Præstehistorie, redigeret af Pastor Paul Nedergaard. 1. Hefte. I Kommission hos O. Lohse 1929.

Hvis det lykkes Selskabet at samle mindst 500 Medlemmer inden Udgangen af 1929 med et aarligt Kontingent af 5 Kr., vil dette nye Tidsskrift kunne holdes oppe med 2 Hefter om Aaret paa tilsammen 10 Ark. Man skulde ikke synes, at Maalet var uopnaaeligt, naar man betænker, hvor mange af os der paa en eller anden Maade staar i Gæld til danske Præster, til danske Præstehjem og til den gode Aand med Tilknytning til vort eget Liv, ofte i dets sværeste Stunder, som er udgaaet herfra. Enten vi selv er af Præsteslæggt — og det er af os Soranere særdeles mange — eller ej, har vi direkte eller indirekte saare meget i den Kultur, vi gerne skiltes med, at takke den danske Præstestand for, og naar vi læser om dens Historie og Udvikling, om Livet i Præstegaardene før og nu og om de enkelte Personligheder, vil vi ofte føle os paa hjemlig Grund, i hyggelige og venlige Omgivelser, i hvad man tør kalde: virkelig godt Selskab. Derfor er der ikke Tvivl om, at mange Soranere vil have Lyst til og Udbytte af at melde sig ind i det nystiftede Selskab, som vil udgive de præstehistoriske Samlinger — saavist som deres

Tal blandt Moder Sorøs Sønner, der har Sans for mere end Dagen og Vejen, Døgnets Aktualiteter og Øjeblikkets Bægivenheder, dog maaske, naar det kommer til Stykket, er de fleste.

»Præstehistoriske Samlinger« 1. Hefte indledes af Redaktør, Pastor Paul Nedergaard med en orienterende Afhandling om Præstegaardens Plads i dansk Kulturhistorie samt en Artikel om Præstehistorikeren S. V. Wiberg — af megen Interesse for de mange, der uden at kende videre til denne flittige Mands Liv har haft Nytte af hans Haandbog. Et tredje Bidrag fra en soransk Pen er Sognepræst i Egens Aage Dahls Afhandling om den ejendommelige Salmedigter, Provst og Sognepræst i Tønder Joh. Herm. Schrader, og mellem de afdøde Præster, hvis Nekrologer Tidsskriftet bringer, finder vi Soraneren Vilhelm Gregersen. Det personalhistoriske Stof synes i det hele — højst forklarligt — at have Redaktørens særlige Interesse, men han har ogsaa f. Eks. i Provst Severinsens Studie over, hvem der blev evangelisk Præst i 1537, sørgt for at bringe lædigt Stof af anden Art, og i Sognepræst A. Fibigers spredte Præstebilleder faar man en Mundsmag af det Lune, den Blanding af Alvor og Munterhed, der netop er typisk for dansk Præstegaardsliv.

Vi vil gerne paa dette Sted medgive det nye Tidsskrift vor bedste Anbefaling, og vi tør spaa, at Tilknytning til Sorø og Bidrag fra soranske Penne vil det her sikkert ikke komme til at skorte paa.

Frederiksborg Amts Stednavne. Danmarks Stednavne Nr. 2. Udgivet af Stednavneudvalget Kbhvn. I Kommission hos G. E. C. Gad. 1929

Det er vel Stednavneudvalget, der staar som Udgiver af dette nye Bind af Udvalgets Publikationer, men der er dog næppe Tvivl om, at Udvalgets Sekretær, cand mag. Gunnar Knudsen, har mere end paraferet Forordet. Det falder derfor ganske af sig selv, at dette nye Arbejde her registreres under Rubriken Soranske Penne, og at vi til Gunnar Knudsen retter Takken for dets mange udmærkede Oplysninger, som ved Egnen, de er knyttede til, kan regne med en Popularitet, der vist ikke kunde blive Stednavneudvalgets 1. Publikation — Samsøs Stednavne — til Del. Det er sikkert klogt, at man denne Gang har valgt at give Oplysninger om et Hovedstaden saa nærliggende Landsafsnit; de næste Publikationer vil, som det nu bebudes, omfatte Sønderjyllands Stednavne i Bindene 3—7. Ogsaa ved Valget af dette Stofs Udgivelse saa snart som muligt synes Udvalget at have fulgt en Plan, der kun kan billiges; forhaabentlig vil Udgivelsen ske med kortere Intervaller end mellem Bind 1 og 2 — 7 Aar!

At man i det nu foreliggende Bind har indskrænket Stoffet ved at se bort fra Mængden af Navne paa Enkeltgaarde under 20 Tdr. Hartkorn, Huse og »Villaer« fra Tiden efter o. 1700 og af Naturnavne kun medtage de allervigtigste, har naturligvis lettet Udgivelsesmulighederne meget. Vi hører til dem, der gerne saa Rammerne for disse trykte Meddelelser udvidede ganske betydeligt, men vi respekterer den trufne Afgørelse og antager, at der vel med Tiden skaffes Udvej for Offentliggørelse af de saa interessante Naturnavne, Marknavne m. v. Derimod vil det utvivlsomt først om et Aarhundrede eller to være nødvendigt — om nogen da gider! — at opnotere og prøve at forklare alle de taabelige »Navne«, som Villaer og Sommerhusejere fornærmer de vejfarende med — ikke alle virker jo saa forfriskende som det, Peder Esbensen og Dorthea Olsen i deres Uskyldighed dannede af deres Navnes Forbogstaver og satte paa den »Villa«, hvortil de efter endt Livsværk trak sig tilbage. hgo.

ENGAGERINGSKONTORET

Fra Fabrikant *Kay Michaelsen* har Soransk Samfund modtaget følgende Beretning om Engageringskontorets Virksomhed i 1928:

Af de overtagne 9 ældre Ansøgninger er 4 fornyet af Ansøgere	4
Nye Ansøgninger efter 1. Juni 1928	5
Ialt..	9
Heraf ansat ved Kontorets Hjælp	1
Og ved egen Hjælp	2
Endnu pladssøgende	6
Ialt..	9

Henvendelse fra gamle Soranere, der har Brug for Ansøgere, har fundet Sted i 3 Tilfælde. Det maa beklages, at de ansøgende ikke overholder deres Pligt i Henhold til Ordlyden af Ansøgningsblanketterne om, at meddele Kontoret, hvorvidt de stadig er ledige.

Da ovennævnte Henvendelser er alt for faa, og det stadig, til trods for Forventningen om lysere Tider, viser sig meget vanskeligt at anvise ledige Stillinger, vil Underskrevne, ligesom de tidligere Ledere af Kontoret, foreslaa, at det nedlægges.

København, den 12. Februar 1929.

Kay Michaelsen.

PAA BEGGE SIDER KLOSTERPORTEN

Sygehusets kendte Ro har ligesom bredt sig over hele Skolearealet. Eksamenstiden er inde, og den er alvorlig nok. Opslagene paa Stengangen beretter om de timelange Læsetider, om Eksamensplan og om Ofrenes Rækkefølge. Der er respektfuld Fred overalt, ingen utidig Løssluppenhed, Sportspladserne er uddøde, der lyder ingen drønende Knald fra Bat'en, der ellers svinges med Ridehustavere som Formaal, ingen frejdige Tilraab »ug den!« Udendørslivet anes blot ved enkelte diskrete Partier Tennis — og saa ved Raabene nede fra Badehuset, hvor Drengene køler de overhede Hjerner i Søens krystalklare, perlende Vand(!).

Fik vi i gamle Dage Lov til at forlade Badehuset inden Timens Ophør, maatte vi forpligte os til at blive nede i Haven og ikke komme hen foran Akademiet; det skete paa den Maade, at man ved Udgangsdøren rakte højre Haands tre Fingre i Vejret, medens Chefen for den »frivillige Badning« kontrollerede hver enkelt Edsaflæggelse ved at pege paa hver oprakt Haand og med en nedadgaaende Bevægelse med Pegefingern at udbryde »den er i Orden«!

Drengene har Eksamensfeber, det har de altid haft, men nu omstunder tror de at have fundet Midler imod den, de bærer Mascotter i Lommen, smaa Dukker eller Blomster, som bringer Eksamensheld og derved giver Ro i Sindet — jeg maa tænke paa, hvor mange Dukker, jeg skulde have haft i den Tid — ikke for at give Ro, men for at bringe Held!

Drengene laaner deres Mascotter ud, hvis de har vist sig at være særlig lykkebringende.

Jeg har gaaet med en »Jordbærblomst« i Lommen, den lugter yndigere jo længere den ligger der, det har været min Mascot i denne Tid, hvor jeg har følt Sorølivet paa Pulsen og genoplevet min egen Eksamenstid.

Professor *Norvin* har været udsendt Censor, og Studenterholdet siges at være særlig godt i Aar — der er 7 Udmærkelser i Udsigt!

I Klosterporten er der efter Vinduerne at dømme underlig ubeboet, dets Eneboer er ikke rask, har ikke kunnet føre sine Dreng op til Eksamen — og saa mindes jeg, idet jeg forlader Skolegrunden, hans muntre Sind og glade Viser, som en uforglemmelig Bornholmertur i 1912 helt igennem var præget af.

Udenfor Klosterporten er der Junimarked — 7-8 Telte, men ak! ingen Professor Labri; et Par Pattegrise i Tremmekasse, der soler sig ved Raadhusets Mur og smaagrynter tilfreds, er hele Tilførslen.

— — —
»Den er i Orden«!

parva vox.

GAMLE SORANERE

Dødsfald.

Ingeniør *Einar Harboe* afgik den 22. Maj ved Døden i sit Hjem paa Frederiksberg.

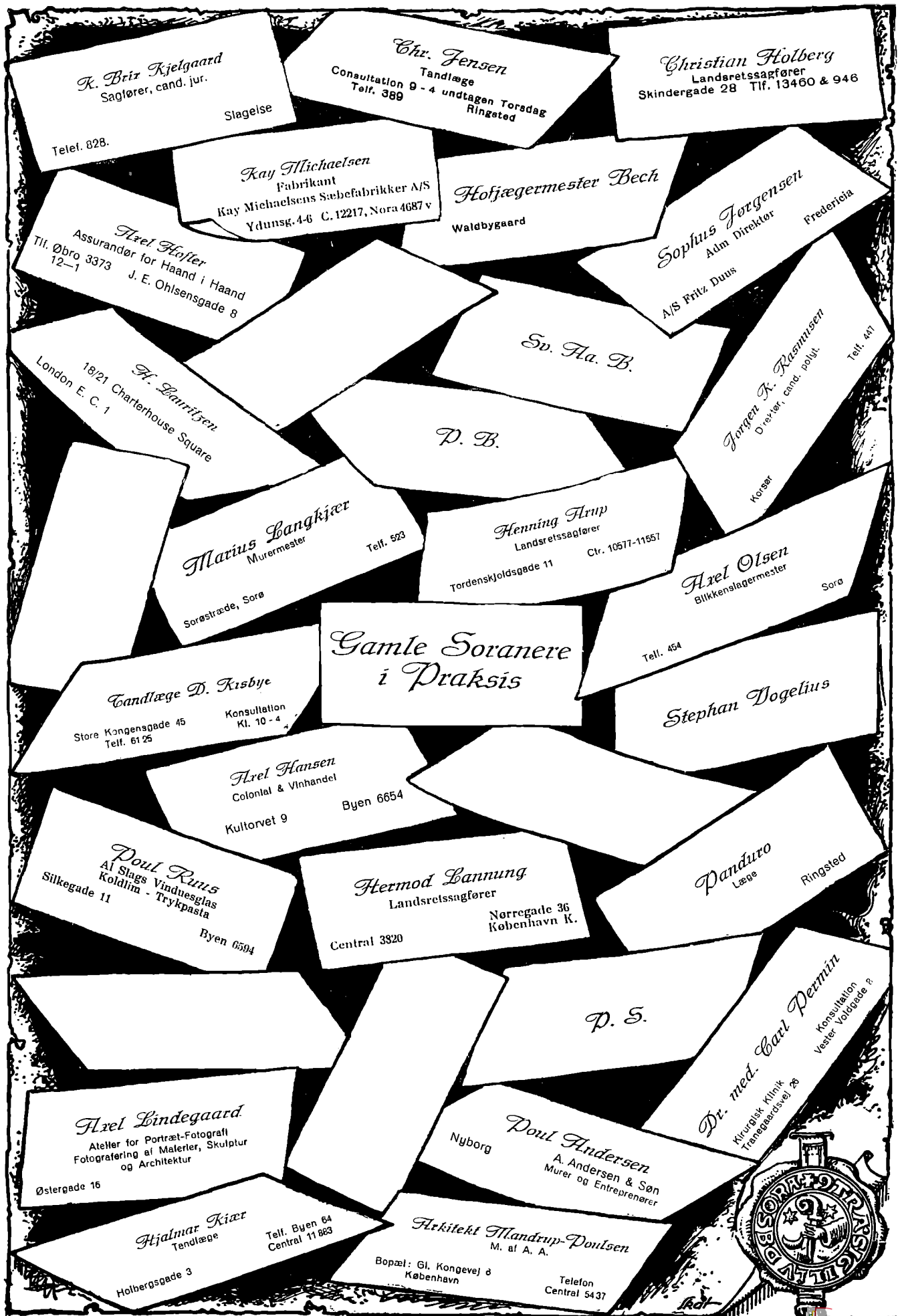
Einar Gunnarsen Harboe var født 13. Oktober 1867 i Skelshør som Søn af Dampmøller og Skibsreder sammesteds, cand. juris S. G. Harboe og Hustru, født Hornung. I 1879 kom han til Sorø, hvor han i 1886 tog Artium af den matematisk-naturvidenskabelige Retning. Aaret efter tog han Filosoficum og blev 1897 polyteknisk Kandidat i Ingeniørvidenskab. Han gik straks over i praktisk Virksomhed, var Assistent hos forskellige Civilingeniører, og i Vinteren 1900 Bestyrer af en Kul- og Trælastforretning i sin Fødeby. I Aaret 1900 blev han Ingeniørassistent hos Stadsingeniøren paa Frederiksberg, og her har han siden virket, til han nu uden foregaaende Sygdom gik bort. Han overleves af sin tyskfødte Hustru, Fru Selma Harboe, født Guttman. Einar Harboe var en ivrig Sportsmand allerede i Sorø-Tiden og vil mindes af sine samtidige som en dygtig Cricketspiller og flink Kammerat. Ogsaa efter at han var kommet til København fortsatte han med Boldspillet paa de københavnske Baner, hvor hans Navn som Boldspiller i sin Tid regnedes blandt de bedste.

Dr. phil. *R. Spærck* er af Undervisningsministeriet valgt til Medlem af Naturfredningsraadet for et Tidsrum af 4 Aar fra den 1. Juli 1929 at regne.

Af den paa Finansloven for 1929—30 bevilgede Sum til Rejseunderstøttelse til Journalister er der tilstaaet Journalist *Martin Nørgaard*, »Ekstrabladet«, 400 Kr. og Journalist *H. Reckendorff*, »Social-Demokraten«, 600 Kr.

Landstingsmand, Borgmester *M. Godskesen* — hvis Navn beklageligvis var faldet ud i den Note, hvor der i Soranerbladets Maj-Nr. omtaltes, hvilke Soranere der er Medlem af Rigsdagen — er valgt til Medlem af Overfredningsnævnet for et Tidsrum af 4 Aar fra den 1. Juli d. A. at regne.

I Anledning af den kgl. Porcellænsfabriks 150-aarige Bestaaen har Frederiksborgmuseet som Gave modtaget et Maaleri, malet i 1888 af Bertha Wegener, af Soransk Samfunds tidligere Formand, Konferensraad, Direktør *Philip Schou*, under hvis Ledelse Porcellænsfabriken først opnaaede sit Verdensry.

K. Briz Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen

Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg

Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen

Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech

Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
A/S Fritz Duus

Fredericia

Hrel Høfter

Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

H. Lauritzen

18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

Sv. Ha. B.

P. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.

Telf. 411

Marius Langkjær
Muremester

Telf. 523

Sorøstræde, Sorø

Henning Arup

Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10577-11557

Hrel Olsen
Bilkenelagermester

Sorø

Tell. 454

*Gamle Soranere
i Praksis*

Tandlæge D. Krsbye

Store Kongensgade 45
Telf. 61 25

Konsultation
Kl. 10 - 4

Stephan Vogelius

Hrel Hansen

Colonat & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldim - Tryk pasta
Silkegade 11

Byen 6594

Hermod Lannung

Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro

Løse

Ringsted

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebergvej 28

Konsultation
Vester-Voldgade 2

Hrel Lindegaard

Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur

Østergade 16

Hjalmar Kiær
Tandlæge

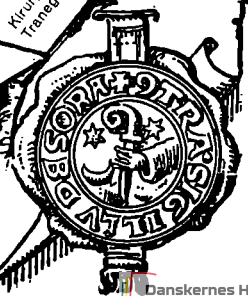
Telf. Byen 64
Central 11 883

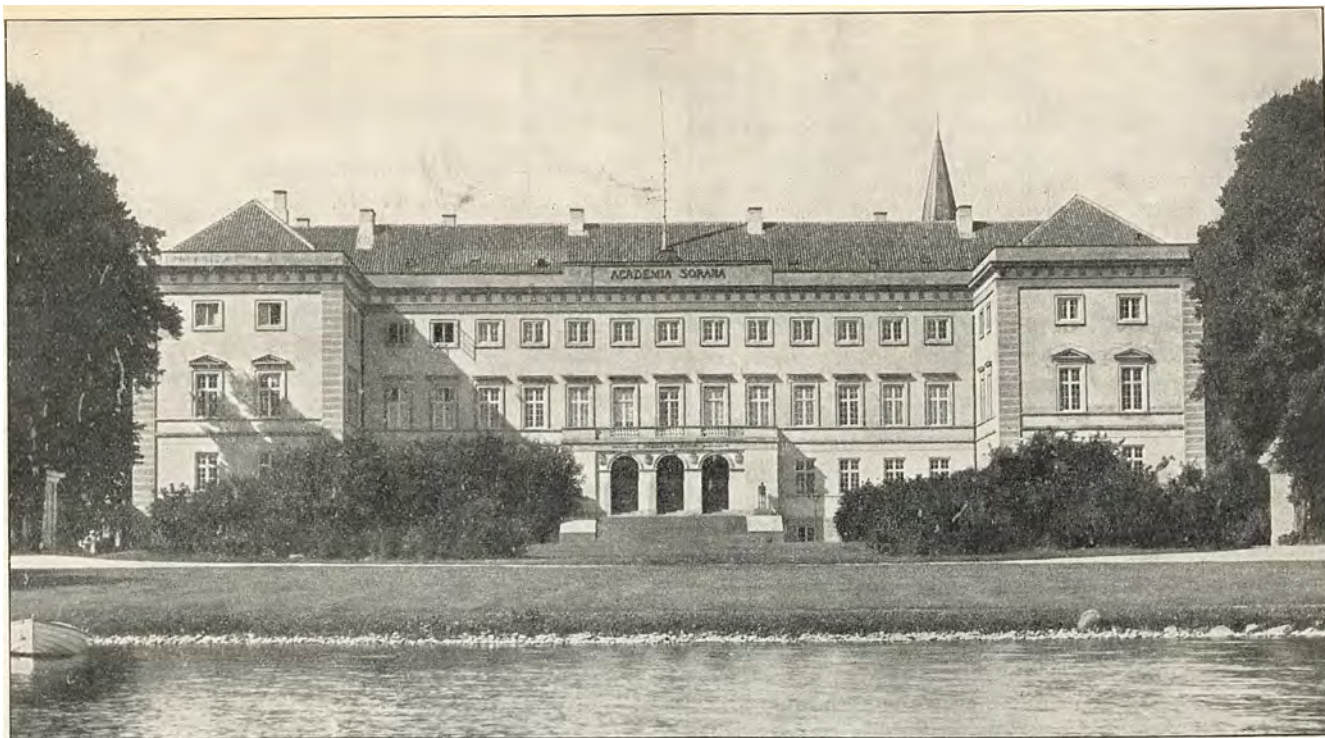
Holbergsgade 3

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. af A. A.

Bopæl: Gl. Kongevej 8
København

Telefon
Central 5437

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 7

Juli 1929

KRICKETSPORT I SORØ I 70'erne.

Af Kapt. V. L. C. Palslev.

Da jeg i sin Tid med stor Interesse læste Lektor *Matthiessens* Artikel: »Spaaner og Splinter. IV. Kricket« i Sorønerbladet for Juli f. A. (13. Aug. No. 7), kom jeg i Tanke om nogle smaa Tildragelser indenfor det sorønske Kricketliv i sidste Del af Halvfjerdserne, som muligt kunde interessere i hvert Fald ældre Sorønerere.

Første Gang, jeg var med til Kamp mod de »gamle Sorøner« (d. 27. Maj 1877), fik vi forfærdelig Klø; men der var ogsaa mellem de gamle ikke alene en saadan Kraft som afdøde Oberstløjtnant *Hilarius-Kalkau*, men ogsaa en veritabel Englænder — Mr. Green — der kastede de for os ukendte Overarmsbolde. De var høje, faldt flere Alen foran Spilleren, som fristedes til at løbe frem for at slaa til dem i Opspringet, der imidlertid udeblev, da Bolden skruede stærkt langs Jorden, og flere af vore bedste Spillere blev i faa Kast »stokket ud« under voksende Panik.

Saa kom *Ludv. Sylow* ind, han hævdede Fortryllesen, idet han med største Sindsro lagde alle Mr. Greens seks Bolde ned for sin Fod og derefter i næste Omgang begyndte at slaa til dem.

Som sagt tabte vi med Glans, skønt vi havde saa habile Spillere som *Vald. Buchwald*, *Sylow*, *Raahauge* og *Marcus Mathiesen*; men mellem de gamle var der — foruden de nævnte — Folk som *Warming*, *H. Buchwald* og *H. Arendrup*.

Af Sylows Optegnelser fremgaar, at de gamle fik 143 Pts. mod vore 85 og at Buchwald, Warming og Kalkau

stod højest med 36,27 og 26, medens vore Spidser knap naaede halv saa mange Points. Jeg var stolt over, at jeg som Holdets Benjamin skaffede 5 Pts.; men var meget beklemt ved at staa for Skud for Kalkaus og Warmings Bolde, der var forrygende stærke — og vi kendte ikke til Benskiner den Gang.

Aaret efter fik vi anskaffet nogle danske Bolde, der skulde være saa dejligt billige; men de var desværre for haarde og tunge og slog i Løbet af ganske kort Tid vore Boldtræer til Pindebrænde, og vi stod pludselig med en tom Klubkasse og uden et helt Boldtræ.

Det saa ret haabløst ud, men man fandt paa en god Udvej til at skaffe Penge — en Gymnastikforestilling. En rask Mand — maaske var det selve vor brave Gymnastiklærer, Hr. *Krise* — konstruerede en ren Kastemaskine (et 3—4 Alen langt Springbrædt, hvilende paa en frisk Guldregnstamme af vel en 6—8 Alens Længde) som satte os i Stand til at præstere nogle imponerende Spring. Jeg tør ikke nævne, hvor lang en Række Stole, vi klarede — det er jo saa længe siden, men hvad vi viste af Spring paa langs over Hesten, kan endnu en Del gode Mænd bevidne; i Slutnummeret havde Hesten otte Ben; thi den dannedes af begge Skolens Heste, opstillet i Forlængelse af hinanden og dækket af alle disponible Sadelpuder, og tilsidst stod yderligere Gymnastikkarlen *La's* i »Buksestilling« ovenpaa Kæmpehesten, og vi klarede ham stolt.

Forestillingen, som iøvrigt omfattede alle gymnasti-

ske og Vaabenøvelser, gik for sig i Ridehuset, der var fyldt til sidste Plads af Byens og Egnens Honoratiores, og forløb under stor Begejstring og uden andet Uheld end det, at vi viste os som daarlige Forretningsfolk, thi vi tog ingen Entre og havde kun diskret antydning, at det gjaldt at redde den nødstedte Kricketklubkasse, og vel havde vi ladet lave en stor Lergris til frivillige Bidrag og lod den opstille i sidste Øjeblik ved en af Udgangene, men da der var flere saadanne, blev Griisen ikke sprængt; de indkomne Penge bragte dog Klubbens Kasse paa Fode igen.

Opvisningen gik vist for sig i 1878; sikkert er det, at Marcus Mathiesen var vor fineste Gymnast.

I Efteraaret 1879 var vi en Del kricketspillende Soranere — bl. a. *Sylov, Wesche, Mathiesen, Raahauge* og *Emil Holm* — der kom til København, og vi søgte straks at blive meldt ind i de gamle Soraneres Klub; men desværre var dens Medlemmer spredt ud over Landet, saa vi selv maatte tage Affære, og det havde næppe gaaet, dersom vi ikke havde faaet den gamle Klubs Materiel forærende.

Det var vanskeligt at samle tilstrækkelig mange Spilere, men det klarede vi ved at indmelde os i en lille Klub, »Dæk«, som vi fandt paa Blegdamsfælleden og som lededes af senere Overintendant J. P. Jørgensen og Brødrene Scheller, der var særdeles elskværdige Mennesker, men efter vor Mening ikke energiske nok, og saa var vi saa ubeskedne at tiltvinge os Ledelsen.

Aaret efter fik vi arrangeret en Kricketkamp i Birkerød mod et Hold Lærere og Elever i Kostskolen, hvor *P. A. Rosenberg* som Lærer havde faaet indført Spillet, bl. a. ved Hjælp af to Elever, Brødrene *Freuchen*, der i et Par Aar havde gaaet paa Sorø.

Vi vandt overlegent Kampen, der iøvrigt foregik paa en Pløjemark og generet af et Par Snebyger (det var i Oktober); men vi havde en fornøjelig Dag og blev gæstfrit modtaget paa Kostskolen.

Vi holdt vor lille Klub gaaende i nogle Aar — paa et Boldtræ, jeg har paa min Væg, kan jeg se, at det er vundet i en Kamp paa Fælleden i 1882, men det var vist i den paafølgende Vinter, at vi opnaaede en Sammenslutning med »Københavns Boldklub«, som hidtil kun havde spillet Langbold og lidt Fodbold, men som nu optog Kricket paa sit Program.

Dette blev et Vendepunkt, for saa vidt som Kricketspillet i København nu mistede sit soranske Præg; men der opnaaedes jo langt større Sikkerhed for Klubbens Levedygtighed og Tilgang andetsteds fra, og ved *Wesches* Indtræden i Bestyrelsen fik vi Garanti for, at Ledelsen vilde blive i den gamle Aand og saaledes, at Soranere altid vilde befinde sig godt i Klubben.

Københavns Boldklubs Historie foreligger jo iøvrigt saa udmærket fremstillet af *Ludv. Sylov*, at interesse-rede deri kan finde alle ønskelige Oplysninger, og *Sylov* er vist den eneste, der ligger inde med Notitser om de københavnske Soraneres Deltagelse i Kricketkampene i Sorø og andetsteds indtil Aar 1890.

SORANSKE ÆRESDOKTORES

Professor, Dr. phil. & med. S. P. L. Sørensen og Fabrikant H. J. Krebs bliver Dr. techn. h. c. ved Polyteknisk Læreanstalt.

Næppe har vi med Tilfredshedslaet fast, at Soransk Samfunds udmærkede Formand var en af de faa danske Videnskabsmænd, der af Universitetet i Anledning af dets 450=Aars Jubilæum kreeredes til Doctor honoris causa, før vi erfarer, at en lignende Hæder vil blive to andre Soranere til Del i Anledning af den 100=Aars Jubilæumsfest, som Polyteknisk Læreanstalt i København nu staar i Begreb med at ville fejre. Det var i længere Tid drøftet, hvorvidt og hvorledes denne Begivenhed skulde notificeres, men ved kgl. Resolution af 27. Juni blev der omsider sat det endelige Punktum for Overvejelserne, idet Læreanstaltens Lærerraad fik den nødvendige, allerhøjeste Bemyndigelse til at udele den tekniske Doktorgrad, og Dagen efter kunde det publiceres, at der vilde blive promoveret 16 Æresdoktorer, alle danske, alle fremragende Mænd inden for deres Fag og ansete som Foregangsmænd, ogsaa i Udlandet — og blandt dem de to Soranere, hvis Navne staar over disse Linier.

Ældst af vore Repræsentanter i den udvalgte Flok er Fabrikant *Henrik Johannes Krebs*, der i Soraner-Bladets 5. Aargang No. 12 for Marts 1921 sendte os en fornøjelig Hilsen og opfriskede Mindet om gamle Dage i den Skole, han forlod med Præliminæreksamen i 1865. Om hans senere Virke kan læses en kort Biografi i samme Blad — og nu tillige i *Kraks* blaa Bog, der omsider ses at have opdaget vor brave Landsmandovre i Wilmington, Delaware, U. S. A. Man vil der af ret tørre Tal og Data læse om en bevæget Løbebane, hvor sejt Udholdenhed omsider fik tømret en Livsgerning op, i hvilken videnskabelig Forsken og friske, praktiske Erfaringer har forenet sig i en storstilet og stort indbringende Virksomhed — især knyttet til Fremstilling af Litophon og Udvinning af Baryt etc. Værd at nævne synes det os, at da den flittige Fabrikkejer og Forretningsmand omsider rigtig kunde trække Vejret, morede han sig med at fejre Mindet om sin Barndomstid paa Bondelandet — Faderen var Sognepræst i Brandstrup paa Lolland, senere i Nørre Aaby ved Middelfart, og hans Moder, født *Wichfeldt*, var hjemme-hørende paa Engestofte — ved i 1917 at oprette et Mønsterlandbrug, »Brejdblik« kaldet, der vist har bragt den gamle danske Dreng mange Glæder — og forhaabentlig ogsaa Udbytte.

Allerede i 1904 havde *Mr. Henry J. Krebs* under et Besøg i det gamle Land ønsket at vise det danske videnskabelige Studium af Kemi en Opmærksomhed og skænkede i dette Øjemed Polyteknisk Læreanstalt en Gave paa 100,000 Kr. til et Fond for Dyrkerne af teknisk Kemi — hvormed et længe følt Savn blev afhjulpet; i 1926 blev dette Fond dannet og udvidet til henvend 250,000 Kr. og bærer nu Navnet: *H. J. Krebs' Legat* for anvendt Kemi. Det er da intet Under, at Læreanstalten til Gengæld har ønsket at vise sin Donator den størst mulige Opmærksomhed, og ingen vil vist betvivle, at han ogsaa som Kemiker med Føje er fundet værdig til at bære den tekniske Doktorgrad.

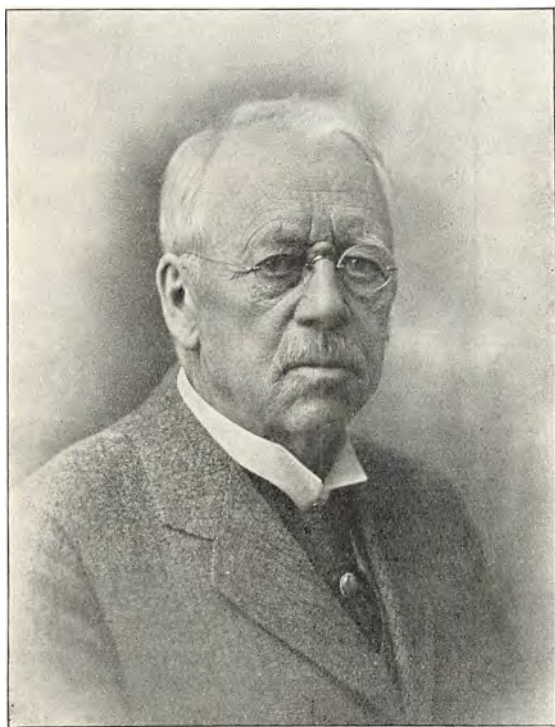
Sidst har Soranerne set *Mr. Krebs' Navn* i Sorø Skoles Aarsskrift for iaar, hvor det S. 65 nævnes, at han dels har givet Skolens Bibliotek et Par Boggaver — deriblandt et Skrift af ham selv: *What next? Philadelphia 1926*, hvori

findes hans Autobiografi, dels har tilsagt Biblioteket en Sum paa 10,000 Kr., hvis Bestræbelserne for at opføre en ny Biblioteksbygning lykkes — desværre synes Betingelserne for at faa trukket Gaven i Land ikke at være de allerbedste, men forhaabentlig vil Mr. Krebs' Tilbud have en god Virkning paa Bevillingsmyndighederne. Det tør maaske i denne Forbindelse nævnes, at en Opfordring til at gøre noget netop for det højst værdifulde og stærkt truede Bibliotek i Sorø, fremkom her i Soraner-Bladet i Juli 1926 samtidig med Omtalen af Mr. Krebs' og Hustrus Sølvbryllupsfest, hvor Ægteparret doterede Newports public schools med ikke mindre end 150.000 Dollars — man kunde jo tænke sig, at de amerikanske Skolers Velgører her har faaet Ideen til sin smukke Opmærksomhed overfor den gamle Skoles Bibliotek.

Vi bringer vor Landsmand i Delaware vor oprigtige Lykønskning til Dokortitlen, og hvis han af sin øjensynlige Velstand engang skulde faa Lyst til at betænke et af de Fond, der understøtter hans yngre, trængende Skolefæller eller oprette et Rejselegat for unge Soranere, hvortil der i høj Grad er Trang, vil hans Navn blive uforglemmeligt indenfor Soranerkredse

*

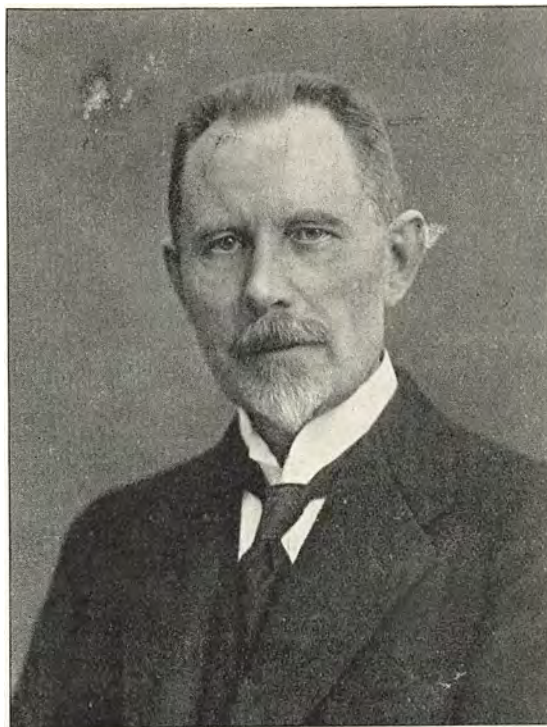
Om den anden af de nye Doktores technices, Professor, Dr. phil. ved Københavns Universitet og Dr. med. hon. causa ved Lunds Universitet *Søren Peter Lauritz Sørensen* gælder, at hans videnskabelige Kvalifikationer er af saa fremragende og almen kendt Betydning, at Polyteknisk Lærestalt ved blandt de 16 Æresdoktores at optage den berømte Forsker, der i 1892 begyndte sin videnskabelige Løbebane som Assistent ved Lærestaltens kemiske Laboratorium, i ikke ringe Grad hædrer sig selv. Listen over Professor Sørensens Geringer og gode Egenskaber, saaledes som disse nu engang

Henrik Johannes Krebs.

lader sig betegne gennem Hæders- og andre Titler, betroede Hverv og Ordensdekorationer fylder godt i Kraks blaa Bog, hvor enhver vil kunne gøre sig bekendt med dem. Her, paa

soransk Grund, er der derfor kun Anledning til særlig at fremhæve, at den nuværende Formand for Videnskabernes Selskabs naturvidenskabelige og matematiske Klasse og

Søren Peter Lauritz Sørensen.

Æresmedlemmet af de fornemste videnskabelige Selskaber i Norge, Sverige, Finland, Frankrig, England og Nordamerika, begyndte sin egen videnskabelige Uddannelse i Sorø Skole i 1882 og afsluttede den dér med Studentereksamen i 1886 paa et af de Hold, hvis enkelte Medlemmers trofaste Soranersind er blevet proverbiel. Sin Tilknytning til Stedet lagde Professor Sørensen senere for Dagen ved at sætte sin Søn af første Ægteskab i Skole i Sorø, hvorfra *Arthur Arenholtz* demitteredes som Student i 1920.

Ligesom sin ældre soranske Kollega i Kemien og nu i Doktorværdigheden, har Professoren sin Rod i dansk Bondejord — han er en Gaardmandssøn fra Havrebjerg ved Slagelse — men hans Virksomhed har næppe, som Tilfældet er med Mr. Krebs, atter ført ham i intimere Berøring med Landboforhold. Dog var det et Emne, der mer end strejfede disse, som Professor Sørensen i 1917 behandlede i en populær Afhandling: Udnyttes Byggets Næringsstoffer lige saa fuldstændigt ved Ølfabrikation som ved Anvendelse paa anden Maade? Det lille Skrift, der besvarer Spørgsmaalet bekræftende, udsendtes i 1917 af Bryggeriforeningen og gjorde sikkert sin Forfatter mere kendt i bredere Kredse end hans øvrige lærde Forfatterskab.

Lige saa anset som Professor Sørensen er mellem sine Fagfæller i Ind- og Udland ligesaa afholdt er han mellem sine daglige Medarbejdere ude paa Carlsberg Laboratoriet, for hvis kemiske Afdeling han snart i 30 Aar har været Direktør.

Vi Soranere har Grund til at glædes over, at Sorø Skole har fostret denne udmærkede Søn, og vi sender ham i disse Linier vor hjertelige Hilsen og Hyldest i Anledning af den nye Ærestitel, der er bleven ham til Del.

SOMMERFERIE I SORØ

Med den megen Tale om Soranernes Kærlighed til Sorø forholder det sig jo sommetider saaledes, at den især kommer frem, naar man ikke er der: naar man forlængst har vendt Sorø Ryggen og kun fejrer et Gensyn nu og da — maaske med mange Aars Mellemrum og i saa Fald ombølget af Festens Glæder, sammen med lystige Kammerater, hos hvem det med Gensynsglæden og Kærligheden til Stedet forholder sig nogenlunde paa samme Maade: ikke for tidt og ikke for længe ad Gangen. De færreste kunde vist tænke sig atter at leve — ikke en Dag eller en Sommerferie, men mange Aar, ja næsten et helt Liv paa dette elskede, sagnomvundne Sted. Og han, der blev tvunget til det af Forholdenes Magt, vil af de fleste blive beklaget som ilde stedt og stedmoderlig behandlet af Forsynet — betragtet med samme Medynk, som man i sin Skoletid anvendte overfor den af Skæbnen haardt ramte, der maatte blive i Sorø i sin Ferie, mens alle andre drog bort, enten det nu var som en Straf, en Arrest for begaaede Forseelser, eller fordi den ulykkelige havde sit Hjem i Byen og maatte blive der, i det mindste det meste af en hel Sommerferie.

Til de sidste har jeg engang hørt — og idag, i den ualmindelige Sommercvarme, hvor de, som hidtil har sukket over Sommerkulden, nu hyler op over den utaalclige Hede og et tvungent Ophold i Byen, maa jeg mindes, hvorlunde jeg dengang opfattede den mig tildelte Skæbne: at skulle »blive i Sorø« — mens alle andre rejste bort!

Nu ved jeg meget vel, at man med Hovedrysten vil kalde mig sær og lidt til en Side og uselskabelig, ukammeratlig og meget andet med u og æbæ — men jeg maa, Sandheden tro, hævde, at jeg dengang virkelig fandt det at være en over al Maade lykkelig Lod, der havde ramt mig. Og i Grunden ganske lige til! Der gik vi i det daglige og var 180 Drengene om at dele hele Herligheden med alle Forpligtelser til at iagttage skievne og uskevne Love, saadan som de nu engang dikteres en Kostskoledreng — og hele denne Lovcodex blev med et suspenderet for mit Vedkommende, mens alt andet forblev uforandret i Sorø og Omegn. Vel var der enkelte Lærere tilbage i Byen — men de tog sig helt anderledes ud i Ferien; var de ellers, eller skulde helst — i hvert Fald efter den gængse barnlige Opfattelse blandt Drengene — være Bussemænd og Politibetjente, saa fik de nu i mine Øjne den Virkelighed over sig, som jeg personlig netop mente at maatte regne med, uanset taabelige Kammeraters Snak og traditionstro Hævden af det modsatte. Thi det viste sig jo, naar man i Ferien traf sammen med disse fæle Lærere, at de var rare og hyggelige Mennesker, glade over at være sluppen fri for de forbandede Unger (og deri mødtes jeg jo ganske med dem!) samt tilbøjelige til at kaste bort Titlerne og omgaas en halv voksen Dreng, der nu hverken krævede Tilsyn eller Belønning, omtrent som en Ligemand, i hvert Fald som et Menneske med Menneskerettigheder og alt det.

Hvad i al Verden brød Jævnigen sig om, at man stilsfærdigt røg Tobak, skønt kun i 4. Klasse, naar man mødtes med ham paa Badeanstalten — hvor jeg endnu kan se ham for mig med en hvid Kasket og et hvidt Haandklæde over Skulderen, vuggende sit Embon-

point langs Søstien efter at have prustet og stønnet som en gemytlig Hvalros i de just ikke arktiske Farvande, vi var henvist til — eller Boesen, der vist mere end de fleste nød at være fri i nogen Tid for den Lærergerning, han saa samvittighedsfuldt varetog, men hvor han i hvert Fald i min Tid ofte døjede under en hel Klasses Drilleri — irriteret som han kunde være ved at blive stillet Ansigt til Ansigt med 12—16 Drengene, der havde pyntet sig til hans Ære med Mælkebøtte-Blomster i Knaphullerne. Hvor kunde han ikke være fornøjelig uden for Skolen — jeg personlig havde forresten intetsomhelst udestaaende med ham i Skolen, da jeg i Gymnasiet fik ham som en ganske ud-

S. Hauberg (?) fot. 1908
Rektor Bartholomæus Hoff ferierer.

mærket Lærer i Dansk og Oldnordisk — men naar man nu traf ham i et lille Selskab af »indfødte«, var han jo ganske charmerende, havde som altid meget at fortælle, ofte paa en skalkagtig Maade, saa hans ejendommelige Stemme, der steg og sank, kunde gurgle som en Kilde, der muntert baner sig Vej over ujævn Grund, klukkende, leende, hviskende og saa i brede, hastige Ord tilsidst male Billedet af det, han havde at berette om. Og hvor kunde det være fornøjeligt at faa en Stump Passiar med Hoff (dengang endnu ikke Rektor), som ganske vist følte sig forpligtet til at paatale, at eens Paaklædning var for »civil« — hvad den unægtelig ogsaa, og af økonomiske Grunde, i Ferien kunde være, nemlig for at spare paa den dyre Uniform — men som derefter indrømmede baade, at det jo dog immer nu var Ferie, og at Hensynet til at slide »det civile« op og spare paa det dyre Klædestøj jo ogsaa kunde have sin Berettigelse. I det Lune, i denne Ferie-Hvilestemning har jeg senere truffet ham, omgivet paa en Soraner-Tur af gamle og unge, selv forsynet med en vældig Tobakspibe og givende Kur i sin Have med et Satyrsmil bag det store Skæg og ellers ganske

uforandret i sin mærkelige Skolelærerfrakke, Model 1830 eller deromkring

Det var nu nogle af Menneskene, men saa Stedet selv, hvor var det paa sin Vis helt nyt i Ferien. Hele Skoleterrænet med dets mange Huse, Haver og Veje hensunket i den dybeste Fred; ingen til at raabe op og kommandere, ingen til at ligge i Baghold og overfalde den, der helst vilde være alene, fri Adgang til alle Steder og Kroge, ude og inde med rig Lejlighed til at undersøge og snuse op i, hvad der ellers var tabu, og hvor man nok skulde blive ilde modtaget, om man blev grebet i at være videbegærlig og vilde se sig om. Nu kunde man i Ro undersøge mærkelige Lokaliteter som Gymnasiets Omegn, hvor man ellers holdt sig fra — selv en Svalerede i Gymnasiasternes Trapez eller en Gyngetur paa dens umagelige Pind lod sig praktisere. Materialgaarden bag Sygehuset var ogsaa et sært, til daglig utilgængeligt Sted, men nu kunde man overbevise sig om, at naar man uden Fare havde passeret »Trekoner«, hvor der ikke mere kanoneredes, var der — i Virkeligheden intet at se uden en Oplagsplads med gamle Sten og Tommer og lignende Sager, hvor man kunde have haft det ganske fornøjeligt, hvis man havde haft Lyst til at pusle med den Slags Sager.

Men ogsaa andre Steder blev tilgængelige, naar en Haandværkssvend, der reparerede, eller en Kone, der gjorde rent, havde ladet en Dør staa aaben. Der var f. Eks. Krises lille, svedsure Kontor ovre i den lille Gymnastiksals vestre Ende, hvor man ellers ikke havde noget at gøre — og hvor der iøvrigt heller ikke var meget mærkeligt at finde, uden gamle Sedler fra Dr. Gjellerup, som Krise opbevarede, Gud ved hvor før, og lignende Ragelse. Selve Gymnastiksalen frembød intet af Interesse — hvor godt, at der nu ikke skulde stilles i den til alle de Abkattestregere, som dér kunde hittes paa; Klasserne paa Hovedbygningen var der heller ikke meget Morskab ved, men i Lovsangsalens vestlige Vindue, dér, hvor Flyglet stod, havde der gennem Aarene samlet sig en mærkelig Mødding af gamle Sangbøger og andre Musikalier, hvorimellem de særeste Ting, navnlig haandskrevne Noder og Sange, som det maa haabes, at en eller anden ældre og indsigtfuldere Nysgerrig senere har taget sig paa at gennemse og sortere, men som det var spændende at rode igennem i en Ferie. — jeg har endnu fra denne Augiasstald et Blad, der engang er blevet benyttet til Bogmærke i den Tid, man læste Morskab i Sangtimerne, mens de andre Stemmer sang; det er et lille dobbelt Oktavblad, der indeholder fire Vers af Ingemann og som paa Forsiden betegner sig som: Afskedssang til Frøknerne Stemmann d. 8de April 1827, sadt i Musik af Petersen. I omkring 65 Aar havde det lille sirligt skrevne Blad da ligget uanset blandt Vinduskarmens øvrige Rariteter, upaaagtet, efter at Afskedssangen i 1827 var sunget, og Tekst og Melodi glemt af baade dem, der havde sunget, og dem, Sangen gjaldt — og som nu forlængst selv var døde og borte . . .

Hvad er der saa mere at mindes fra denne Ferie — udover selve dette engang at have haft hele Sorø og Søen og Soffen og alle de grønne Skove for sig selv til fri og uhindret Brug, til Færden og Sejlen (med Sejl!) og Baden og Fisken og — Cykling, ja, det maa ikke glemmes: at Erik Landsperg, der nu sidder som Sagsfører i Storchedinge, havde faaet en ny Cykle med

Luftringe og uhyre godmodig ikke blot viste den frem, men lod mig suse Soffen igennem, mennesketom som den saadan en Sommerformiddag kunde være, paa Dyret, der bar paa den forunderligste Maade og i det hele var et Vidunder for sin Tid og for selve Stedet.

Hvilken Herlighed at have alt dette at glæde sig med i en Ferie — en Sommerferie, hvor Søen var blankere, Himlen mere blaa, Skoven grønnere og mere kølende skyggefuld, Menneskene venligere og Livet i et og alt lykkeligere og sorgløsere end baade før og siden. Hvor Sorø var Sorø, ikke en Skole med Tvang og Pinagtigheder i rigt Maal, men en af Sjællands yndigste Egne; ikke et Sted, hvor man skulde dukkes af store og smaa, men hvor der var Frihed og Ferie, gylden, gudenaaet Ferie i Juli-Varme, med Tordenluft og dejlig, forfærdelig, attract og forhad Hede — netop som den Dag idag!

22. Juli 1929.

H. G. Olrik.

SORANSKE PENNE

Fredrik Nygaard: Med Digteren gennem Danmark. En Sommerferiebog. Jespersens og Pios Forlag. 1929.

For at skrive Lyrik maa man være ung — i det mindste af Sind — og for at stedes til offentlig at udtale sin Dom over unge Vers, burde Kritikerens præstere Attest for ikke at være over 30 Aar; navnlig skulde gamle Drengene paa 50 og derover, og særlig Professorer i Æstetik og Litteratur, hvis det var rigtigt, ifalde svære Bøder, naar de vovede at beskæftige sig med Kritik af de unge Vers i Dagens Blade. Thi hvad begriber man af Lyrik, naar man enten sidder med Kone og Børn og Embede og Hjertet tungt af Ængstelse og Bekymring for det daglige Brød og den Slags — eller er overmæt, fordi man har godt Raad til alle de Whisky-Sjusser, man bare gidder drikke — i begge Tilfælde bryder man sig Pokker om smukke Piger og Badeliv fra aaben Strand og Solskin i Hornbæk Plantage og alt det, som et ungt Sind synes er yndigt og herligt og værd at skrive Vers om — og hvad Versenes Form og Rytme, Rim og Metra angaar, da er alle de gode, gamle Regler jo forlængst anerkendte og forældede og ganske ligegyldige for den, hvis Hjerte banker varmt og skaffer sig et umiddelbart Udtryk for denne Hjertets Trang, uanset om den saa banker i Takt efter Forskrifter eller ej.

Som nu denne Verse-Feriebog af Soraneren Nygaard — hvorfor skulde den nu tæves ned (som den er blevet, i »Nationaltidende«) af gamle Hans Brix, der sikkert er Bedstefader flere Gange og lige saa lidt har Føling med vor Tids unge Digtere og unge Menneskers lyriske Trang i al Almindelighed som f. Eks. med Kokain-Indsmugling i Indien. Lad denne gamle Hæderspascha skrive surt og sødt om Digtere fra Kingo og Wadskiær ned til Carl Ploug og Peter Faber, men lad ham ikke komme her og blande sig op i Nygaards Vers og Piger i Vordingborg eller Søndervig og Mariager af Aargang 1929! Det er han aldeles inkompetent til paa Grund af den aandelige Mavesurhed, som nu engang — ganske naturligt! — følger med Aarene.

Nygaards Vers er gode nok for os unge; vi har Forudsætninger for at glæde os ved dem og ærgre os over dem, mest det første. Vort Hjerte kan bevæges til Taarer ved det lille rørende Digt om den bette Dreng i Tøndertoget, som skal i Plads i Poppenbøl et Sted, og vi kan smile særdeles

medvidende over den muntre Morgenoplevelse i Gaasetaarnsgade i Vordingborg med den vinduespuksende Pige. Vi kommer ikke straks med den blaa Blyant, fordi der i Farten løber et fjollet Rim med et Sted; vi kan ogsaa med Digteren glæde os over selve *det grimmes Skønhed*:

Den lange, lige, aldeles tidssvarende og veloplyste Hovedgade,

Torvet, der tilfældigvis havde Rutebilens Format, og som derfor syntes saa smukt proportioneret, Hotellet med menneskelige Senge, Varmt og Koldt, og Styrtebadet som en Del af Maden — det var virkelig,

som laa Byen i Forlængelse af en af de uskønne, men praktiske Havnestæder hinsides Nordsøen —

Bravo, Esbjerg!

Men for at goutere denne nye (og formodentlig, Hr. Litteraturforsker! ogsaa ældgamle) Tone i Lyriken, skal man naturligvis høre til Dagens Børn — Dagens idag's:

Vi styrer bestandig mod fjerne Plejader ...
hvad naar vi? en Rigdom, som kun er til Fals
for den, der vil krydse blandt fynske Kyklader
og ankre en blikstille Aften ved Als.

Det vil vi meget gerne, saa gaar det os maaske som i Nygaards fynske Digt; vi ser, naar vi gaar i Land, at:

der gaar en stormægtig Borgmester [der staar mærkelig nok ikke Professor!] paa Gaden,
og Tanterne nikker: saa vidt kan man naa!
men Barnet, der sidder ved Eventyrbogen,
forundres: men, *han har jo ingenting paa!*

Thi, som det hedder i Indledningsdigtet, Døgn og Digter:

Vi tror paa Blomster og paa Ting,
som mange agter ringe;
hvad ej idag faar sluttet af,
i morgen vil fuldbringe
begrænset, hvad vort Øje ser
— men Hjertet trøster sig: det sker!

Og foreløbig vil vi være med til at trøste Fredrik Nygaards Digterhjerter: *det sker*, at en Ungdom glæder sig over det hos Digteren, der netop er ungt og udtrykker den unges Tanke — og saa kan De, kære Digter! sige som Deres afdøde Broder i Apollon:

Men vandt jeg kun et Haandtryk, et blaaøjet Smil,
saa takked' jeg Vorherre — og lod saa staa til!

Det var ogsaa et rigtig skidt Rim — men Meningen er jo god nok; gak De bare hen og gør ligesaa! r. r. r.

havde Betingelser for frygtløs Forskning, ikke var bleven en anden Historiker, end den han nu blev, hvis man havde imødekommet hans brændende Ønske i 1787 om Udnævnelse til kongelig Historiograf. Nu blev han kun »en bitter og stridbar Forfatter«, som den let bliver, der har for varmt Blod til at være helt tavs, naar han støder paa patenteret, overlegen Bedreviden og dog vil gøre sin Opfattelse gældende. Om H. D. Riegels havde levet i vore Dage — med den åbne Adgang til alle Arkiver og til at skrive uden Censur! Der vilde have staaet et fygende Uvejr om ham i Kamp mod virkelig og indbildt Uretfærdighed; han var bleven en vældig og vældig læst Journalist. — Nu blev han blot privat Institutbestyrer i Sorø — i *Sorø 1802!*

I det af Foreningen »Dansk Samvirke« udgivne Maanedsskrift *DanmarksPosten* findes i Juni-Nummeret en med en Del Billeder udstyret Artikel om Sorø Skole af Kon-torchef *H. G. Orlík*.

SOMMER-STEMNING

SORØ SØ

Sagte Sus, som Sivet svaje;
stille Skvulpen, Søens Sang.
Sky'r, som Solens Synken skjule;
Skovens Skygge — sortgraa, stejl.
Slag, som søndrer Søens Spejl;
Svanen, stolt, som snehvidt Sejl.
Sælsom Syngen — Surren — Summen — —
Sommer Stemning — — Sorø Sø.

Sorø, 7.7.26.

S. L.

FRA TIDSSKRIFTERNE

I Lolland-Falsters historiske Samfunds Aarvog for 1929 har *Olaf Carlsen*, der tidligere har syslet med N. D. Riegels og hans Virksomhed (se Sor. Bl. VII, S. 98) bragt en Afhandling: Om N. D. Riegels' og Femte Christians Historie, et Blad af danske Historiografis Historie, hvori han bl. a. skildrer den Modgang, Riegels havde i sine Bestræbelser for at faa Adgang til de rette Kilder for Studiet af dansk Historie, og opstiller det Spørgsmaal, om Riegels, der vistnok

GAMLE SORANERE

Soransk Samfunds Formand, Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie* var den 13. Juli ude for et stygt Uheld. Han forlod om Eftermiddagen ved 15½-Tiden sit Hjem i St. Kongensgade, for at tage ud til sin Hustru, der ferierer i Charlottenslund. Ved Stoppestedet paa Hjørnet af Bredgade og Fredericiagade stod han op i en Motoromnibus, paa hvis Bagperron der befandt sig en Del Passagerer, saa Stabslægen kom til at staa for yderligt. I den ret bratte Kurve paa Hjørnet af Bred-

gade og Grønningen, ud for Toldbodvej, tabte han Balancen og styrtede af, hvorved han forsløg Hovedet, saa han blev liggende bevidstløs. Det saa slemt ud, og han blev straks i Ambulance bragt til Kommunehospital. Heldigvis viste det sig hurtigt, at Faldet, der for en Mand paa 74 kunde være yderst farligt, ikke havde haft al for slemme Følger — en lettere Hjernerystelse og en mindre Læsion i Hovedet samt naturligvis nogle slemme Knubs i Ryggen og paa Siden. Alle rede samme Aften kunde det konstateres, at hans Tilstand ikke gav Anledning til Frygt, og det vil glæde alle hans mange Venner at erfare, at han efter en Uges Forløb var oven Senge — om han end har foretrukket at blive paa Hospital, til han kan betragtes som fuldt restitueret.

Ejeren af Borupgaard ved Snekkersten og Grønnesøgaard ved Frederiksværk, Dr. med. *Karl Hasselbalch*, der siden 1918 tillige kan føre Titel af Landbrugskandidat, har købt 400 Tønder Land jysk Hede ved Sønder Omme, nær Paabøl Plantage, der ejes af fhv. Statsminister J. C. Christensen. Her vil Dr. Hasselbalch, der efterhaanden har forøget Rækken af sine lægevidenskabelige Skrifter med adskillige Afhandlinger af landbrugskyndig Art, drive et moderne Landbrug med Brydning af Al'en ved Hjælp af motordrevne Plove — alt efter Principer, der vel er kendt i Forvejen, men som ikke før her hjemme har været drevet i større Stil.

Dr. Hasselbalch, der er Student fra Sorø i 1891, og som i en Række Aar var Forstander for Finsens Lysinstitut, er af gammel Landmandsslægt — hans Fader ejede Hovedgården Aastrup ved Hjørring — og en trofast Soraner, som har sat sine Sønner i Skole i Sorø, hvorfra den ældste blev Student i 1927.

Vor Senior, fhv. Fabrikant *Alexis Leth*, der nu boer i Bregnegaards Pensionat paa Olaf Poulsensvej i Hellerup — hvor han vil blive meget glad ved at modtage en Hilsen eller et Besøg af gamle Venner — har bedt os bringe alle gamle Soranere sin hjerteligste Hilsen. Han lider af en slem Bronchitis, men bærer ellers sine 86 Aar som den gamle Kæmpe, han altid har været — og med Hjertelaget overfor de gamle Sorøkammerater er der saavist ikke noget i Vejen.

Journalist *Martin Nørgaard* har anvendt det Rejsestipendium, der er tildelt ham af Undervisningsministeriet, til at studere Bladforhold i London. Virkningerne vil sikkert kunne spores til Efteraaret i »Ekstrabladet«, hvortil Nørgaard nu er knyttet.

Dødsfald.

I den høje Alder af 83 Aar er Overhovedet for den grevelige Slægt *Schulin*, Lensgreve Sigismund Schulin afgaaet ved Døden den 14. Juli paa sin Ejendom Frederiksdal ved Furesø.

Sigismund Ludvig Schulin blev født paa Rindomgaard ved Ringkøbing den 28. April 1846 som Søn af Amtmand, Grev J. G. Schulin og Hustru, født Zeuthen. I 1858 blev han sat i Skole i Sorø, som han forlod i 1866 uden at have opnaaet nogen Eksamen. Han arvede Slægtens Ejendom, Fideikommisgodset Frederiksdal, i 1880 og levede siden for Bestyrelsen af dette; i det offentlige Liv vides han ikke at have taget Del. Han roses for at have stillet sig liberal overfor Publikums Ønske om Adgang til hans Enemærker og som en fint kultiveret og indtagende Personlighed, der nu i mange Aar havde været Enkemand — hans Hustru var født Münster — og var barnløs, og som levede meget tilbagetrukket. Han var dekoreret med de lavere danske Ordner og bar

Titel af Hofjægermester; foruden at besidde sit lille Fideikommisgods, indehavde han »Sophie Zeuthens Frederiksdal«ke Fideikommis«.

UD FRA KLOSTERPORTEN

Den 26. Juni forelaa Resultatet af de afsluttende Eksaminer og kundgjortes gennem den lokale Dagspresse — Dagen efter meddeltes det officielt ved Skolens Afslutningshøjtid. Naturligvis bestod alle, og Points'ene spørges der ikke om en Maaned efter; men det bør dog anstandigvis nævnes, at seks af de unge Mennesker fik et Enderesultat, der svarer til, hvad man kalder »Udmærkelse«, og er det i og for sig uden større Betydning, praktisk set, saa er det i hvert Fald en Glæde for Far og Mor. De fem af de seks var Matematikere, og, som en Far med en Udmærkelses-Søn erklærede: det manglede min Sandten bare, at en Fyr, hvis Evner afgjort ligger for Matematik, ikke udmærker sig! enten er man matematisk begavet eller man er det ikke; men er man det, saa er det virkelig en given Ting, at der skal blot en Smule jævn Flid til for at give et fint-fint Resultat! Den sjette Udmærkelse tilfaldt Duksen blandt de nysproglige — de, der tog Overkellner-Eksamen, som en bittersød, ældre Indehaver engang betegnende den; Klassikerne, eller de rigtige Studenter i gammeldags Forstand, havde i Aar ikke noget at prale med. Men derfor kan det jo godt være, at for dem vil Musernes Dans gaa paa det skønneste, naar de nu ved Vinterlampen skal til at grave sig ind i den højere Lærdom.

Foreløbig gled hele Selskabet ud til en livsalig Sommerferie med den hvide Hue som Kendetegn paa Russerne, mens Realisterne maa nøjes med at føle sig lige saa store som vore hjemlige Demokrater, der principielt ikke modtager Udmærkelsestegn og Ordner. Iøvrigt er der adskillige soransk-kendte Navne blandt Dimittenderne; der var Sønner af de gamle Soranere, Sognepræst *Valdemar Danne-mard Jensen*, Magleby, Højesteretssagfører *H. H. Bruun* og Redaktør *A. Rothe Hansen* samt en Datter af Lektor, Kaptajn *O. B. Müller*; af Lærerbørn var der endvidere en Søn af Lektor, Dr. *H. Ussing* — en af Udmærkelserne! — og en Dattersøn af afdøde Musik- og Sanglærer *Viggo Jæhnigen*.

»Sorø Folketidende« fremhæver med Føje i sit udførlige Referat af Festen, at Dulcedomum under den nye Sanglærer, Organist *Andrups* Ledelse atter blev sunget i det vante Tempo — ifjor, under Interregnet, lød den sandelig heller ikke godt! Skolens Rektor, der iaar i sin Tale mindedes, at det var 40 Aar siden, han selv blev dimitteret i samme Sal, dvælede i den Anledning ved den Masseproduktion af Studenter, der nu drives i Modsætning til for et halvt Aarhundrede siden, og som unægtelig ogsaa kan se betænkelig nok ud. Men dengang var det jo næsten givet, at man skulde »studere videre« — det gælder ikke nu. Og derfor bliver der vel nok Plads i Verden — om ikke her i Landet — til de 1600 Studenter; blot skal de passe paa, at Realisterne, det praktiske Livs Folk, ikke kommer dem i For købet og snupper de gode Bidder, før man ser sig om ...

Men saadan noget skal man ikke bekymre sig med i en Sommerferie. Vi ønsker hele det nye Kuld, baade R. og S., hjertelig velkommen i Andegaarden, hvor der hidtil har været Fo'er nok til de allerfleste af os! Og hvis ikke — ja, saa: Verden er saa stor, saa stor, Lasse, Lasse lille!

— sen.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
Fredensborg
A/S Fritz Duus

Axel Høster
Assurandør for Haand i Haand
Tlf. Øbro 3373 J. E. Ohlsensgade 8
12-1

C. R. Waerst
Direktør
A/S C. Rafns Fabriker
Aalborg

Sv. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polyt.
Telf. 441
Korsør

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

P. B.

Marius Langkjær
Muremester
Sørøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10571-11567

Axel Olsen
Blikkenslagermester
Sorø
Telf. 454

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kultorvet 9
Byen 6654

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldlim - Trykpaasta
Silkegade 11
Byen 6594

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Trane-gaards-vej 28
Konsultation
Vester-Voldgade 8

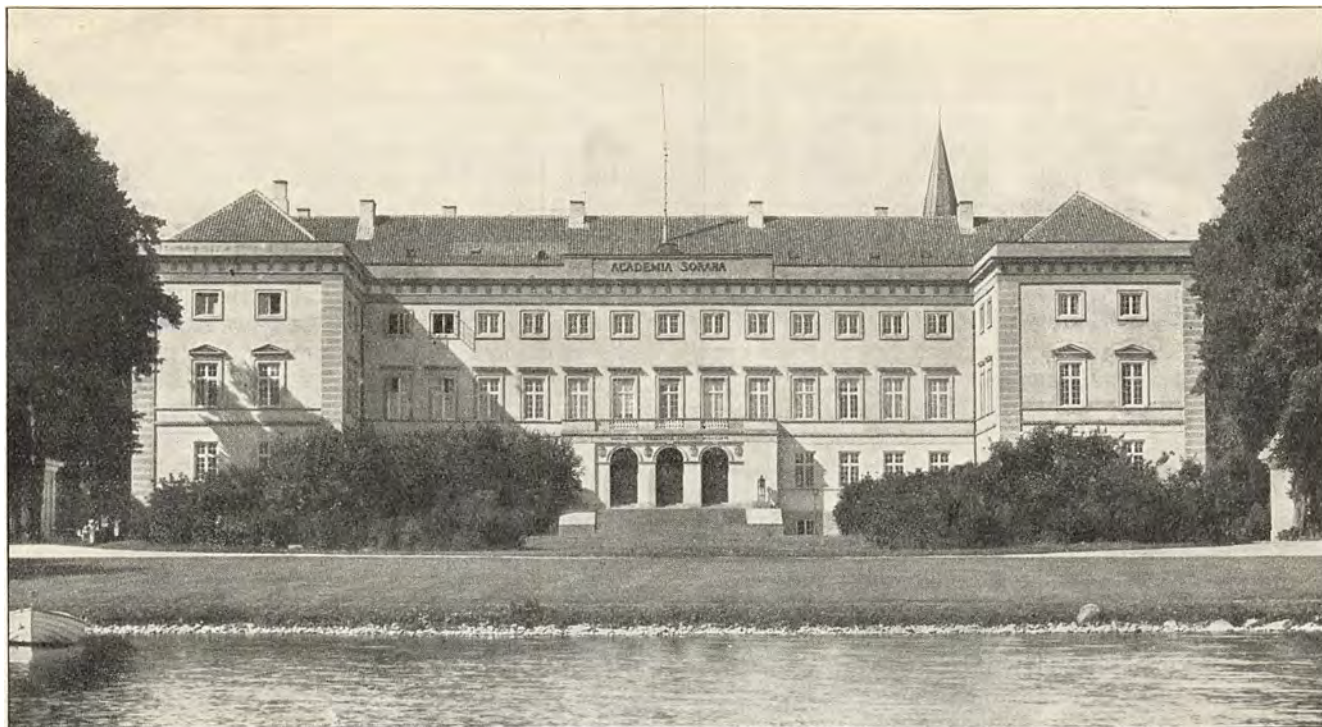
Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografiering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 8
København
Telefon
Central 6437

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 8

August 1929

NOGLE MUSIKMINDER FRA GAMLE DAGE

Af Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie.*

Da jeg kom til Sorø 1866, var *Erik Siboni* blevet Sanglærer efter Heise. Det var ganske sikkert en vanskelig Arv at overtage, for Heise havde Ry for paa en ganske sjælden Maade at have vakt Elevernes Sans for og Lyst til Sang. Denne Evne besad Siboni ikke i saa høj Grad, og Sangtimerne gik vistnok som Sangtimer i Almindelighed i Skoler uden større Opmærksomhed. Det er ogsaa meget vanskeligt baade at skulle passe Klaveret og holde Øje med en Flok Dreng, men jeg erindrer dog ikke, at der var særlig Uro i Timerne, og ved en Lejlighed var der tilmed altid Alvor, og det var, naar vi indøvede Rud. Bays herlige Konfirmationskantate. Det var mig en stor Sorg, at jeg ved en af disse Prøver kasseredes, fordi min Stemme var kommet i Overgang.

Siboni var en ejendommelig Mand at se paa, men det er mig vanskeligt at beskrive ham, for dengang gjorde jeg mig ikke klart, hvad der var det ejendommelige ved ham. Han forekom mig ret høj, mager, med graasprængt, stort Haar, Hovedet lidt foroverbøjet, nærsynet, Stemmen med stærk Halslyd, saa den kunde faa en affekteret Klang. Saadan forekommer det mig, at han saa ud, men det er muligt, at det ikke er nogen træffende Beskrivelse.

Om Morgenen var Siboni altid tilstede ved Lovsangen. Han sad da ved det skrækkelige, gamle Flygel, der var fabrikeret af Marschall og formodentlig var anskaffet ved Skolens Indvielse. Det var frygteligt at

spille paa, umaadelig tungt, haardt i Tonen, meget lidt klangfuldt, alle Tangenterne klaprende, men det var det Instrument, man maatte øve sig paa, naar man ikke til en Afveksling maatte nøjes med et taffelforret, som stod i en anden Stue, men vistnok var endnu værre. Akademiet ejede et godt Koncertflygel, men det kom man ikke til at spille paa undtagen ved Elevkoncerterne, og det stod inde i Solennitetssalen, hvor til der ikke gaves Adgang undtagen ved Festerne. Ved Lovsangen om Morgenen hamrede Siboni Melodien paa Klaveret, og det var virkelig nødvendigt at hamre, jeg ved det af Erfaring, for jeg har adskillige Gange vikarieret for ham.

Det var en frivillig Sag, om man vilde lære at spille Klaver, men jeg meldte mig, og Siboni blev for mig en udmærket Lærer, og det blev han, fordi han underviste mig paa den frieste Maade, fuldt paa Højde med de mest moderne Montessoriske Teorier. Sagen var, at man maatte øve sig i sin Fritid, og den var overmaade sparsomt tilmaalt, kun 3 Timer i Løbet af Dagen, saa man var just ikke saa forfærdelig ivrig efter at anvende noget af den til Øvelser. Da det ikke var Meningen, at jeg skulde uddannes til Musiker, men kun lære saa meget, at jeg selv og maaske mine nærmeste kunde faa nogen Glæde deraf, saa tog Siboni saa klogt paa det, da han opdagede, at mine Fingre var smidige og hurtige, og tillige at jeg med største Lethed læste Noder, at han særlig lagde Vægt paa

at udvikle denne min Evne til at læse fra Bladet, og i de sidste Par Aar tilbragte vi ikke saa lidt af Tiden med at spille firhændigt fra Bladet, hvorved min rytmiske Sans udvikledes. Det var netop, hvad jeg havde Brug for, og det skaffede mig mangen fornøjelig Time i mit senere Liv, idet jeg blev i Stand til at lære en stor Mængde Musik at kende. Det kan godt være, at en Musikpædagog vil sige, at det var forkert, jeg skulde ganske anderledes være holdt til regelmæssig Øvelse — men var det sket, tvivler jeg paa, at det i det hele var blevet til noget.

Jeg hævder derfor, at Siboni for mig var en udmærket Lærer, men det var ikke alene ved Undervisningen, han paavirkede min Musiksans. Jeg havde en meget musikalsk Klassekammerat, i hvis Hjem i Sorø Musik dyrkedes af saa at sige alle Medlemmer, og her opførtes ikke saa lidt Kammermusik. Man kunde her præstere indtil fire Strygere, medens Klaveret spillede af Siboni eller hyppigere af Fru Siboni. Til disse Musikopførelser var jeg saa heldig at blive bedt, ogsaa naar de fandt Sted i Sibonis Hjem, og det var Festaftener for mig. Jeg fik da ogsaa Lejlighed til at høre Fru Siboni spille Solo, noget, der imponerede mig over al Maade, for hun var den første Virtuoso, jeg har hørt. At jeg var mægtig stolt, naar jeg fik Lov at vende Blad for hende, følger af sig selv, og det imponerede mig i højeste Grad, at jeg engang, hun spillede noget uhyre svært fra Bladet, fik Ordre til at vende, naar hun kom til Begyndelsen af sidste Linie paa Siden.

Vi vidste, at Siboni havde været Lærer for Prinsesserne Alexandra og Dagmar, og at han gav sig af med at komponere, ja at han havde faaet Prisen for et Stabat Mater ved en Konkurrence i Frankrig, men at han endogsaa var en frugtbar Komponist vidste vi ikke. Vi fik dog i alt Fald engang Brug for hans Evner. Vi skulde opføre »Genboerne« ved Skolekomedien, og et Par af Sangene var det ikke muligt at faa Noderne til i rette Tid. Siboni komponerede da Melodierne til dem, og jeg fik Lov at skrive dem af, og jeg har dem endnu. Det interesserede mig meget i Fjor, 100 Aar efter hans Fødsel, at faa Lejlighed til at høre flere af hans Kompositioner, og jeg tror, det er Synd, at de ikke er mere kendte, end de er.

IN MEMORIAM

HARALD AXEL HILARIUS-KALKAU

I det anselige Jubilæumsskrift, som 15. Bataillon i April ifjor udsendte under den beskedne Titel: Bidrag til 15de Bataillons Historie — Anledningen var 150-Aaret for denne Afdelings Oprettelse — findes bl. a. en Række Biografier af Bataillonens Chefer, og blandt disse en over Oberstløjtnant Hilarius-Kalkau, der kommanderede Bataillon fra 7. December 1902 til 13. December 1903. Det er hans Efterfølger som Chef for Hærens Gymnastikskole, Oberstløjtnant H. Sander, der har skrevet om sin gamle Lærer, og han har tegnet et saa ypperligt Billede af denne udprægede Personlighed og meget trofaste Soraner, at det uddragsvis bør have sin Plads paa disse Blade, skønt vi ikke gerne

optager, hvad der er trykt andetsteds. Et Brud paa Principet vil dog vist i dette Tilfælde blive tilgivet os.

En kortere Nekrolog med Oberstløjtnant Hilarius-Kalkaus Livsdata findes i Soraner-Bladet, VIII Aargang, No. 11 for Februar 1924.

Harald Axel Hilarius-Kalkau er født d. 21. Oktober 1852 paa Rosengaarden ved Ringsted som Søn af Godsejer J. F. Hilarius-Kalkau og Hustru Margrethe, f. Hansen. Som en af de yngste af en talrig Børneflokk gik hans Barndom hen i ubundet Friluftsliv paa Fædrenegaarden og i den skønne, skovrige Egn, der omgav den. Disse Barndomsaar satte deres dybe Præg paa hele hans Personlighed. Hans Kærlighed til Fædrenegaarden og til Naturen fulgte ham gennem hele Livet, og Dyrenes, særlig Fuglenes, Færden blev en af hans Manddoms og Alderdoms Hovedinteresser.

Da han var vokset fra Huslærerens Undervisning, faldt det naturligt, at han blev sat i Skole paa det nærliggende Sorø Akademi, hvorfra han 1871 afgik som Student. Opholdet paa Sorø Akademi satte atter sit stærke Præg paa ham. Som den Ekstremernes Mand, han alle Dage var, manglede han i nogen Grad Mellemnuancerne i sit Register. En Sag var enten hvid eller sort, og de Mennesker han mødte enten gode eller daarlige, og paa Akkord gik han aldrig. Men i en Klasse for sig og over alt og alle stod det, der havde Berøring med Sorø Akademi. Han var aldrig gladere, end naar han, der havde et mægtigt Personalkendskab, kunde tale godt om et Menneske og saa tilføje: »men han er ogsaa Soraner.« Paa Akademiet fik han den anden Hovedinteresse, der uden for hans Livsgerning fyldte hans Liv, nemlig Interessen for de engelske Boldspil og da navnlig for den mandige Idræt Cricket. Ligesom han aldrig glemte at fortælle sine Tilhørere, at Slaget ved Waterloo blev vundet paa Etons og Harrows Cricketpladser, saaledes var det ogsaa hans sikre Overbevisning, at Danmarks Frelse maatte komme fra den Ungdom, der havde faaet en mandig Friluftsoverdragelse paa Kostskoler som Sorø Akademi o. l. Hans kæreste Lektüre op i Aarene var de aarligt udkommende engelske »Cricketers Almanack«, der bragte Resultaterne fra den forløbne Cricketsæson. Han studerede dem indgaaende, og da han havde en glimrende Hukommelse, kunde man trygt henvende sig til ham, hvis man f. Eks. ønskede at vide, hvor mange Centuries, Dr. Grace havde scoret i det og det Aar. Hans livfulde Samtaler og Foredrag om idrætslige Emner var spækkede med Skildringer af Cricketkoryfæernes Bedrifter, ofte saa fantastiske, at Tilhørerne skævede lidt til hinanden med et lille tvivlende Smil, men fortalt med en Blænding af Lune og overbevisende Kraft, der lod en i Tvivl om, han selv troede paa dem eller ej.

I København fik han atter Lejlighed til at optage sin gamle Yndlingsidræt, Cricketspillet, i den i Hovedsagen af gamle Soranere dannede »Københavns Boldklub«, og det skyldes ikke mindst hans personlige Dygtighed, hans aldrig svigtende Energi og brændende Enthusiasme, at Spillet fik fast Fod i den københavnske Idrætsverden, til Trods for de ugunstige Forhold, hvorunder det dengang udøvedes paa de københavnske Fællede. Ved Kaptajn L. V. Schleppegrells pludselige Død i 1892 stod Gymnastikskolen uden Chef, og uden at nogen kvalificeret, faguddannet Efterfølger

stod klar til at træde i hans Sted. Intet Under, at man i denne Situation rettede Blikket mod den kendte Idrætsmand, Kaptajn Hilarius-Kalkau, der tillige fra sin Adjutanttid hos Generalinspektøren for Fodfolket var kendt med Skolens Virksomhed. De 10 Chefsaar paa Gymnastikskolen blev hans Livs Hovedgerning, han viede Skolen sine bedste Kræfter, og selv betragtede han disse Aar som sin lykkeligste Tid. Med ham kom der et frisk Pust ind paa den gamle Skole, engel-

Oberstløjtnant H. A. Hilarius-Kalkau.

ske Synspunkter, engelske Boldspil og engelsk Boksning vandt Indpas. Han var en streng Chef, der forlangte næsten det utrolige af Elevernes Ydeevne; men han forstod tillige at indgyde dem sin egen brændende Tro paa Legemsøvelsernes Mission blandt Ungdommen og i Værnen og give dem det rette Syn paa Lærerens ansvarsfulde Gerning. Sig selv skaanede han ikke. Fra Morgen til Aften var han paa Færde, paa Øvelsessal, Boldplads eller Svømmeflaade, og overalt bragte han med sit livfulde Temperament Fart og Liv over Øvelserne. Han fulgte med et vaagent Øje og varm Interesse Elevernes Liv og Færden baade i Tjenesten og i Privatlivet, og søgte altid at hjælpe og rettlede; ofte skete dette paa en drillende eller sarkastisk Maade, som i Øjeblikket kunde misforstaaes af dem, der ikke kendte ham og vidste, hvilke varme og sande Følelser, der laa bag. Ogsaa udover Skoleaarene fulgte han sine gamle Elever med Interesse; han huskede dem alle ved Navn eller Tilnavn, og de henvendte sig aldrig forgæves til ham. Ingen kunde, som han, gaa i Breschen for andre.

Efter sin Afsked fra Hæren den 6. November 1912 bosatte han sig i Klampenborg og senere i København, i hvis Parker han stadig færdedes, iagttagende sine kære Fugle eller passierende med gamle Venner, klar og aandsfrisk til det sidste, altid parat til at op-

tage en Diskussion og ikke bange for at udslynge en af de Paradoxer, der endnu blandt hans gamle Venner bringer et muntert Smil frem paa Læben.

Den 13. Januar 1924 afgik Oberstløjtnant Hilarius-Kalkau pludselig ved Døden, ramt af et Hjerteslag. Med rette er der skrevet om ham, at med ham mistede den danske Ungdom en af sine bedste og uegennyttige Venner. Dybest er han savnet af alle dem, som han havde sluttet inde i sit Hjerte, og for hvem han var en altopfrende Ven.

ET PAR KUNSTLÆRERE

Ved H. G. Olrik.

II

Om Komponisten Erik Siboni's Ansættelse
som Sang- og Musiklærer i Sorø.

Den 10. Oktober 1864 blev Peter Heise entlediget som Musiklærer og Organist i Sorø efter Ansøgning i Naade fra 1. Januar 1865 at regne. Da hans Embede var opslaaet ledigt — det er som bekendt delt i to, og strengt taget behøver Skolens Sang- og Musiklærer ikke at være den samme som Kirkens Organist, om han end altid har været det — meldte der sig ialt tretten Ansøgere til Stillingen; de 12 af dem var følgende: Komponist, cand. phil. A. E. F. Joseph Glæser, cand. phil. S. A. E. Hagen, Organist i Næstved, senere Musiklærer paa Herlufsholm C. Chr. Hoffmann, Organist ved St. Johannes Kirke Emil Hartmann, fhv. Organist og Musiklærer ved Seminariet i Tønder Ludvig Jastrau, Organist ved Budolfi Kirke i Aalborg C. V. de Meza, Komponist og Sanglærer paa Jonstrup Seminarium Carl Mortensen, Musik- og Sanglærer ved Aalborg Kathedralskole Adolph Nathan, Hofpianist, afsk. Premierlieutenant C. J. Rongsted, kgl. Kapelmusikus og Lærer ved Blindeinstituttet Fred. Stockmarr, Organist ved Frue Kirke i Odense L. P. S. Tellefsen og cand. theol. M. Th. Bredsdorff, der i ¼ Aar under Heises Fraværelse i Udlandet havde vicarieret i hans Embede i Sorø. For den, der vil studere den danske Musiks Personalhistorie, vil disse 12 Mænds forgæves Ansøgninger, der findes i Kultusministeriets 2. Departements Akter om Embedets endelige Besættelse (Forestilling af 17. Januar 1866, kgl. Resol. af 22. s. M.) frembyde adskilligt af Interesse.

Som sædvanlig blev Embedet foreløbig besat ved Konstitution, og den, der d. 31. December 1864 konstitueredes som Sang- og Musiklærer i Sorø, var Komponist og Musiklærer Erik Anthon Valdemar Siboni, hvis Ansøgning har følgende Ordlyd:

»Til Kongen!

Jeg er født i København den 26. August 1828. Da jeg tidlig viste Anlæg og Lyst til Musik, lod min Fader, den i 1839 som Directeur for det kgl. Theaters Syngeskole afdøde Professor og Ridder af Dannebrog Joseph Siboni mig i en meget ung Alder meddele den første Musikundervisning. I mit 11te Aar blev jeg indsat i Metropolitanskolen for at gaa den studerende Vej, men fortsatte samtidig de musikalske Studier, idet jeg uddannede mig i Pianofortespiel under Hr.

Musiklærer Goetze, medens Hr. Organist Vogel meddelte mig den første Undervisning i Generalbas. I Januar 1845 forlod jeg Metropolitanskolen for ad privat Vej at dimittere til Examen artium, som det var min Bestemmelse at tage i Efteraaret 1846. En farlig Mavesygdom, som varede næsten et helt Aar, satte mig saaledes tilbage i mine Studeringer, at jeg opgav disse uden at være bleven Student, og besluttede, ganske at hellige mig til Musikens Dyrkelse. Efter at have i nogen Tid nydt Hr. Professor Hartmanns Vejledning i Compositions-læren, rejste jeg i September 1847 til Leipzig for at frekventere det derværende Musikconservatorium. De politiske Begivenheder i Foraaret 1848 kaldte mig atter tilbage til Danmark, hvor jeg efter min Hjemkomst i April traadte som Frivillig ind i Armeen og gjorde en Deel af Felittoget 1848 med¹⁾. Efter min Tilbagekomst til November 1848 helligede jeg mig næsten ganske til at undervise i Musik, indtil jeg i October 1851 med kgl. Understøttelse atter tiltraadte en større Udenlandsrejse.²⁾ Jeg opholdt mig i 1½ Aar i Wien, hvor jeg fortsatte og fuldendte mine Studier i Composition under Hr. Professor Sechter og tilbragte derpaa ½ Aar i Paris, hvorfra jeg vendte tilbage til Kjøbenhavn i November 1853. Jeg har siden stadig levet i Kjøbenhavn, beskæftiget som Lærer i Musik, navnlig i Pianofortespil og Musiktheori; blandt de herved 200 Elever, jeg har undervist, har jeg den Ære at tælle deres kgl. Høiheder Prindsesse Alexandra af Wales, Prindsesse Dagmar til Danmark og Prindsesse Anna af Hessen. Ved Siden af denne min anstrengende Lærervirksomhed har jeg dog, saavidt min Tid tillod mig det, vedvarende beskæftiget mig med Compositionsarbejder og theoretiske Studier, ligesom jeg ogsaa har lagt mig efter Orgelspil, hvori jeg en Tid har nydt Hr. Organist Gebauers Vejledning. Jeg har udgivet i Trykken omtrent et Dusin større og mindre Compositioner, flere Arbejder af mig ere komne til Opførelse i Musikforeningen, og en Opera af mig, »Carl den 2dens Flugt«, er i Saisonen 1861—62 ikke

¹⁾ Han har antagelig kort efter sin Hjemkomst meldt sig som frivillig, thi blandt de 1. Reservebataillons 4. Komp. tildelede 8 frivillige — deriblandt Soraneren, Student *Adolf Jonas Boye* (S. 110) og tre Svenskere — har han Løbe Nr. 1; kun en af de sidstnævnte var lidt yngre. Midt i Maj er han mødt til Tjeneste, og har sammen med de sjællandske Bønderkarle, hvoraf den nye Afdeling oprettedes, og som hovedsagelig var ældre Folk af 6., 7. og 8. Aargang, faaet sin første Uddannelse paa Sjælland. Senere afgik Bataillonens til Jylland, men kom ikke i dette Aar til at deltage i nogen Kamp; først de to følgende Aar fik den under Kommando af Major F. F. v. Henckel Ilddaaben og indlagde sig uforgængelig Hæder i Sundeved (1849) og ved Isted (Stolk) og Frederiksstad 1850. Den 24. Juli 1848 blev No. 215 Erik Siboni udnævnt til Underofficers-Aspirant fra 25. s. M. at regne og fik det ledigblevne Underkorporals-No. 20. Efter at Bataillonens var vendt tilbage til Sjælland, afgik han fra den 11. Novbr. 1848. I 1876 modtog han Erindringsmedaillen for Deltagelse i det 1. slesvigske Felttog.

Sammen med den unge adelige Student, senere Overlærer *Moth*, deler den da 19-aarige Kunstner *Erik Siboni* Æren af at være de eneste indenfor den Sorø Lærerstand, der i 1848 var trukket i den simple Soldateruniform; i 1864 fulgte den senere Overlærer *Eugen Ibsen* deres smukke Eksempel.

²⁾ Se Kultusministeriets Forestilling No. 3345 af 26. Maj 1857.

uden Bifald opført paa det kgl. Theater. Da det ikke hidtil er lykkedes mig at finde en for mig passende fastere og sikkrere Virksomhed har jeg, der er aldeles uden Formue, næsten udclukkende været henvist til at leve af Udbyttet af mine Musikinformationer; at dette imidlertid er meget precairt og usikkert, har jeg maattet erfare, idet jeg i det sidste Aar, tildels paa Grund af de politiske Begivenheder, har havt en meget betydelig Afgang af Elever, hvorved mine Indtægter er saa formindskede, at det ikke meer er mig muligt at subsistere med Familie, saa at jeg ikke uden stor Bekymring maa see Fremtiden imøde. Mit inderligste Ønske er derfor at finde en Virksomhed, som, næst at give mig et sikkert og fast, om end moderat Udkomne, kunde give mig Lejlighed til at virke i mit Kald som Kunstner og navnlig som Lærer, og hvorved det tillige var mig muligt vedblivende at fortsætte mine theoretiske Studier og arbejde som Componist. Haabet om at erholde en saadan Stilling, der i Alt vilde svare til mit inderligste Ønske, har nu aabnet sig for mig i Embedet som Musiklærer ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt samt Organist ved Sorø Kirke, og jeg tillader mig derfor allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt om at maatte blive ansat eller foreløbig constitueret i dette Embede, hvortil jeg troer, at baade min fleersidige og grundige musikalske Dannelse og min mangeaarige Øvelse og Erfaring som Lærer noksom kvalificere mig. Skulde jeg være saa heldig, at denne min allerunderdanigste Ansøgning maatte finde Bønhørelse for Deres Majestæt, da skal jeg sikkert af yderste Evne anstrenge alle mine Kræfter for paa en fyldestgørende Maade at opfylde de Pligter, som da vilde komme til at paahvile mig.

Allerunderdanigst

E. A. W. Siboni,
Musiklærer.«

Ansøgningen er dateret d. 20. November 1864; Erik Siboni var da nylig — d. 16. August — blevet Enkemand efter sin første Hustru, *Louise Elisabeth Gemina Fugl*, født 1832 paa St. Thomas i Dansk Vestindien som Datter af Auditor, senere Etatsraad og Direktør for Privatbanken i Kjøbenhavn M. U. Fugl og Hustru, født Moe. De havde kun været gift i syv Aar, og skønt det naturligvis ikke siges i Ansøgningen, tør man dog tro, at ogsaa Haabet om at finde Trøst i Sorgen over dette Tab gennem nyt Arbejde i nye Omgivelser har været medvirkende for hans Ønske om at ombytte Livet i Hovedstaden og i det højt kultiverede Milieu, som han ved sin Fødsel og sit Ægteskab tilhørte, med det snevre og stille Sorø, hvor navnlig Musikinteressen næppe kunde ventes at være stor.

For sine moderløse Børn, Datteren *Peppy* og Sønnen *Felix* — Discipel i Sorø Skole 1871—78 — kunde han dog vanskelig skabe et Hjem paa det nye Sted uden Husmoder, og det var da sikkert baade Ønsket herom og om at finde en forstaaende Deltager i al det, der gav hans Liv Indhold, som opfordrede ham til at indgaa et nyt Ægteskab med den 26-aarige, tysk-fødte Pianistinde *Josephine Johanne Frideriche Crull*, der fødte ham tre Døttre: *Anna*, *Lida* og *Emma*, der alle lever, samt en Søn, *Georg*, der døde, kun 7 Aar gammel.

Da Siboni — i Gjentofte Kirke — indgik sit 2det Ægteskab, var han omsider blevet fast ansat. nemlig

den 22. Januar 1866. Maaske har han selv været usikker med Hensyn til, om han nu ogsaa skulde slaa til for Alvor — fra Skolens Side har der øjensynlig ikke været Betæneligheder, thi i Ministeriets Forestilling hedder det, at man fra Skolens Rektor har modtaget det Vidnesbyrd, at han [s: Siboni] »i det forløbne Aar har lagt en saadan Dygtighed som Lærer for Dagen, at det maa være Skolen særdeles magtpaaliggende, at han fremdeles vedbliver at staa i dens Tjeneste.«

Det var ellers kun smaat, hvad Skolen bød en fremragende Kunstner for at drage bort fra Hovedstadens Musikliv! Lønnen som Musiklærer begyndte med 500

Komponisten Erik Siboni.

Rdl., der uddededes af Akademiets Kasse, hvortil kom Fribolig eller i dens Sted 150 Rdl.

Da Heise, der som bekendt var rigt gift, havde bygget sit eget Hus — »Villereden« ved Søgade, senere »Vedelsbo«, nu Akademiets Ministerfribolig — havde Akademiet udlejet Musiklærerens Tjenestebolig til Kammerraad Kruse, der blev sagt op til April Flyttedag 1865. Først d. 7. Februar 1866 blev Siboni beskikket som Organist ved Sorø Kirke, i hvilken Tjeneste han ligeledes havde været konstitueret fra 1. Jan. 1865 at regne. Lønnen for denne Del af hans Gerning havde i Heises Tid været 150 Rdl. og 50 Rdl. for at stemme Orgelet; i Sibonis Tid forhøjedes den til 210 Rdl., der fra 1873/74 omsattes til 420 Kr., og Aaret efter blev forhøjet til 468 Kr.; hertil kom uviste Indkomster ved Bryllupper, Barnedaab og Begravelser — næppe store Sager.

Det var i Kunstlærergaarden paa Storegade at Erik Siboni fik sit Hjem — et fornøjeligt, hyggeligt Hus med sin lille, lune Baghave for en Børneflokk at vokse op i, men for et Kunstnerpar, hvis Vingefang kunde have baaret vidt ud i den store Verden, et snevert Bur, der for den kun 40-aarige Komponist og hans unge Hustru snart maa have haft Karakter af et Fængsel, hvorfra Ægteparret ikke udfriedes, før Erik Siboni i September

1883 entledigedes fra sine Embeder efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed i Naade og med Pension. Sine sidste 9 Levcaar tilbragte han i Hovedstaden, hvor han døde d. 11. Februar 1892. Men hans Grav er i Sorø, paa hvis Kirkegaard hans Kiste sænkedes den 17. Februar s. A., og hvortil hans Enke kort efter flyttede og tog Bolig i Domus scaveniana, til ogsaa hun bortkaldtes i Juni 1894. Hun var et fint, højt kultiveret Menneske, hos hvem den, der besøgte hende i hendes Enkestand, kun mødte Mildhed og aldrig mærkede Spor af Bitterhed over et Liv, der dog havde beredt hende mange Sorger.

Som vi alle ved og begriber: for en skabende Aand, for en Kunstner og ikke mindst for en af Fru Musicas udkaarne er Sorø ikke egnet som blivende Sted og var det endnu mindre for et halvt Aarhundrede siden. Der skal særdeles kraftige Naturer til for ikke her at kvæles af Trykket fra alle de Skranker, en lille By og et lille Samfund rejser. For Naturer som Erik Sibonis vil dette være dræbende, og en Gerning som Lærer for Børn og unge Mennesker i de vanskelige Udviklingsaar vil for en fin og følsom Natur kunne blive en Plage og Pine, selv om der selvfølgelig ogsaa i en Flok af vilde altid vil være den enkelte, hvis tidligt udviklede Sans for Livets ædlere Idrætter endogsaa kan forsones en Lærer med Tilværelsen. Blandt Drengene af denne Type, der i det Siboniske Hjem i Sorø mødte den Sans for Skønhed og Livsindhold, hvis Afsavn kan gøre Livet paa en Kostskole uudholdelig for en og anden, lever der vistnok endnu adskillige, som i deres unge Aar havde Forstaaelsen af, at Sorø paa hin Tid husede en Mand, hvis berømmelige Navn og hvis egen Kunstnerpersonlighed var en af det gamle Sorøs Prydelser.

ET SØNDAGSMØDE

I mange Aar havde vi ikke set hinanden, men nu sad han altsaa dér paa en Bænk og slikkede Søndagformiddags-solskin i Østre Anlæg, mens Folk gik hjem fra Kirke, og de fredede kommunale Vildænder dovent dasede i Græsset om den gamle Voldgrav.

Han nikkede forholdsvis velvilligt, da jeg slog mig ned paa Bænken hos ham, og fordi han og jeg næppe havde andre fælles Berøringspunkter, blev det jo straks til Sorø. Og naturligvis begyndte han med at forklare, at han var ikke Medlem af Soransk Samfund — der havde været noget med en Restance engang — og saa var det blevet ved det. Men det var jo egentlig forkert — alle burde vi være Medlemmer. Om der snart skulde være en Tur igen til Sorø?

Jeg forklarede ham, at der jo var et Stævne ifjor, at der havde været adskillige af vore samtidige, og at det havde været meget fornøjeligt, dejligt Vejr o. s. v. Men at det vist var noget, man skulde være varsom med at gentage — ellers gik det ligesom med de altfor hyppige Sammenkomster herinde, den samme Klike troppede op hvergang — Mennesker af uens Støbning, Karakter og Alder, i vidt forskellige Stillinger, og som kun i det soranske havde lidt tilfælles og knap nok det, hvad skulde de blive ved at mødes for? tilsidst gider man ikke se paa hianden mere, man er blevet træt — saa bliver man borte, og det varer altid lidt, inden man igen faar Lyst til den Slags . . .

Han nikkede bekræftende: — Netop. Det er det, jeg altid

har ment: et er at mindes, et andet at mødes; naar alle vi ser hverandre hvert tiende Aar, er det vist fuldt ud tilstrækkelig — men saa kan det jo ogsaa være meget sjovt. Næ, ser du: Livet skiller nu engang mere end det samler; det er meget godt med gamle Minder og Mutter Sorø og al det — engang imellem. Saa er det helt forfriskende, men ved du hvad? saadan til daglig — det rager jo heller ikke Konen og Børnene, de *kender* det jo slet ikke — og saa spør de — og hvad skal man svare? Noget skal et Mandfolk ogsaa have for sig selv. Jeg gidder s'gu da ikke sidde og fortælle dem om alle de Tossestreger vi lavede — at man var doven og saa videre . . .

Jeg forstod, at han var ved at folde sig en Smule ud; det var aabenbart ikke saa meget ham, der til daglig var ked af at tale om de gamle Minder. Og lidt efter gik Tappen af Tønden.

— Kan du huske, kom det, og hans Tone blev helt livlig — kan du huske, da vi spolerede Orgelværket i Kirken? kan du huske, da Pølsen kom ind i Klassen og spurgte ud? hvad vi skulde i Kirken den Dag, og hvad vi havde at gøre paa Orglet? ja, vi havde jo haft Nøddetur, og der var ingen Nødder at finde, og saa drev vi hjem, og saa var der aabent ind til Kirken for Haandværkerne, og vi ind i Kirken og saa os rigtig om, og tilsidst kom vi op ved Orglet og du skulde prøve at spille og jeg skulde træde paa Bælgen — og det sa'e ikke Spor, saa vi maatte opgive *den* Sport, og da vi skulde ud, havde Murerne eller hvem det var lukket for os, og jeg ved egentlig ikke, hvordan vi slap ud . . . Og saa var den jo gal om Søndag — det var vist Dagen efter; vi havde jo ikke selv været i Kirke, men da *Jæhnigen* skulde slaa Harpen, saa sa'e det ligesaa meget, som da du skulde spille — og alt hvad han slog løs og hersede med Bælgetræderen, det hjalp ikke; saa var han faret ned i Kirken, og der sad jo fuldt med Folk, og han fo'r i Graveren — kan du huske ham, den lange *Schröder*, der havde været Tamburmajor i Garden? — de stødte sammen i et af Sideskibene, og Graveren vidste jo ingen Besked og han lod sig ikke sige af *Jæhnigen*; gale blev de begge to — det var en værre Komedie, de var nær kommet op at slaas! og Kordegnen blev hentet — det maa jo have været *Støk* dengang? men han var ligesaa klog; saa endte det med at de maatte synge uden Orgelmusik den Dag; det har nok været kønt!

Jo, jeg huskede naturligvis hele Balladen og saa levende for mig Rektor *Blicherts* runde Skikkelse og hans glatte Hovede med de spillende Øjne, mens han forhørte os om Skandalen og vores Anpart i den.

— Kan du begribe, hvordan vi slap godt fra den Historie? jeg hørte bagefter, at de maatte have Folk ud fra Kjøbenhavn og reparere Orglet; Bælgen var nok gaet itu, fordi der var traadt paa den, uden at der havde været lukket op et eller andet Sted, jeg ved ikke hvor. Jeg vilde spille mig gerne have været i Kirke den Søndag og hørt Diskussionen i Sidegangen mellem de tre Tempeltjenere! Men forstaar du, hvorfor vi slap for videre Vrøvl? det var egentlig ubegribeligt; var det i Virkeligheden ikke os, men Murerne, der havde været paa Spil? Rektor morede sig jo øjensynlig bare over det hele Postyr — kan du huske, at han længe efter kaldte dig Organisten: maa vi saa høre ham, Or^gg^anist^en! hed det, naar du skulde op?

Jo, jeg huskede baade *det* og Tilføjelsen: din Satans Dreng! lige til Tonefaldet, men jeg huskede ogsaa Blinket i Øjekrogen og Smilet, som han vidskede ud med en bred Haand om den glatte Hage. Jeg har altid baade elsket og æret ham som Rektor og som en af de morsomste Lærere jeg nogensinde har haft, og jeg forklarede min gamle Kammerat, at

jeg syntes *Blichert* havde været en fremragende, ganske udmærket Pædagog — selv naar han brugte Spanskkrøret; det kunde jeg en Historie om . . .

— Den maa vi ha'e en anden Gang, sagde min fordums Bælgetræder, og kom lidt rask op fra Bænken; nu maa jeg afsted. Kommer jeg for sent til Frokost, saa hylér Hyænen og hele Koret, og saa er Dagen spoleret — ligesom Orglet!

Og nu er der ikke mere nogen Rektor, som klarer Situation for een, tilføjede han. Frihed under Ansvar, du gamle; adios, auf Wiedersehen; det var rart at hilse paa dig igen!

Han havde skummet af, og nu skred han hastigt mod Udgangen uden at vende sig. Engang hvert tiende Aar, det var aabenbart ogsaa hans Princip for de mere private Sammenkomster.

Langsomt fulgte jeg efter i Søndagssolskinnet og Søndagsfreden — der duftede lifligt af Søndagsteg i Stockholmsgade, hvor han forsvandt. Forhaabentlig har han naaet Hulen, inden Hyænen begynde at hyle . . .

Merimax.

NYT SORANERINITIATIV

Paa Kammerherre, Oberst *Gjernals* 70 Aars Fødselsdag den 13. August er der af en Kreds af soranske Frimurere stiftet en Forening, »Phønix-Kæden«, som bl. a. har til Formaal at yde Understøttelser a) enten som Skolehjælp til værdigt trængende Elever paa Sorø Akademis Skole eller b) som Hjælp til Beklædning af saadanne Elever ved deres Konfirmation i Sorø eller c) til ensomme gamle Soranere eller Frimurere, som er værdigt trængende. Foreningens mere almindelige Formaal er at befæste Sammenholdet og styrke Broderskabsfølelsen mellem de soranske Frimurere, hvoraf der skal være henved 70.

Det er en udmærket Idé, der her er taget op; dette dobbelte Broderskab skulde man tro maatte have en Fremtid for sig, og vi profane Soranere kan kun med Glæde og Anerkendelse hilse ethvert Initiativ, som tjener den soranske Sag og viser det ægte soranske Sindelag. Af Hensyn til Foreningens Formaal haaber vi, at alle de Soranere, som er optagelsesberettiget i Foreningen, slutter sig til den.

Foreningens første Bestyrelse udgøres af Kammerherre, Oberst *Gjernals*, Formand; Kontorchef i Sønderjydske Fond *A. Chr. Louw*, Kasserer; Kontorchef *Louis E. Grandjean*, Sekretær; de øvrige Medstiftere er Kredslæge *Barchalia*, Frederikssund, Akademilæge *Dalmark*, Sorø, Ingeniør, cand. polit. *Edw. Suhr* og Radereren *Stubbe-Teglbjerg*.

SORANSKE PENNE

C. Hauch: Udvalgte Skrifter. Udgivet af *Poul Schærff*. III Bind. Holbergselskabet af 23. September. Kbhvn. 1929.

Det forlød for nogen Tid siden, at Holbergselskabet af 23. September var ved at indstille sin Udgivervirksomhed; det hed sig endda, at dette var som Følge af den sure og giftige Kritik, som Dr. Edvard Brandes havde luftet sig med i en Kronik i »Politiken«. Nu er det jo temmelig ligegyldigt for de fleste, hvad den 90-aarige Dr. Brandes mener, men saa stor er Uselvstændigheden altsaa i det danske Publikums Bogvalg og Bogkøb, at Historien i og for sig ikke lyder utrolig. Imidlertid maa man haabe, at Rygtet har løjet, og at der dog er et bogelskende Publikum, særlig

blandt yngre Dyrkere af dansk Litteratur, der dels ved eget Brug, dels ved Anbefaling til andre vil yde Holbergselskabet den Støtte, det virkelig fortjener til fortsat Virksomhed. Thi dets Udgaver af den ældre danske Litteratur har virkelig hidtil været mønsterværdige baade hvad Udvalget og Udgivelsens Omhyggelighed ved Behandling af Teksterne angaar. Ogsaa de Indledninger og det efter Udgivelsens Natur afpassede Noteapparat, osm ledsager de udvalgte Skrifter af de forskellige Forfattere, er fuldt ud paa Højde med, hvad der er ønskeligt og tjenligt. At der medtages Kommentarer, som en gammel Specialist i dansk Litteratur ikke netop har Brug for, sker jo af Hensynet til de yngre, ikke alvidende Læsere, der vanskelig kan faa for meget Besked, og det Bogs publikum, der kun bryder sig om Teksten, lader vist uden Besvær Indledning og Noter ligge. Paa den anden Side er det netop dette Appendix, som forhøjer Udgavens Værd for andre — om denne Side af det Bind, der her omtales, er der kun godt at melde.

De Tekster, Bindet indeholder, er *Søstrene* paa *Kinnekullen* og *Valdemar Atterdag*, begge in extenso, samt et Udvalg af Hauchs lyriske Digte, som man naturligvis kunde have ønsket lidt rigere — i hvert Fald kunde der paa Bindets sidste 4 blanke Sider nok være fundet Plads f. Eks. til *Dødens Genius* (fra »En polsk Familie«):

O, Du, som græder, visk Din Taare bort!
og Du, som sørger, husk, Din Sorg er kort —

eller i hvert Fald til Sangen om »Vaarens unge Roser ved Sorøs gamle By —« fra Soraner-Festen d. 13. December 1862. Men saadan kan enhver jo have sine Ønsker — og alt kan ikke medtages i et Udvalg. Til Gengæld vil Samlingens sidste Digt, Julesang for de nordiske Kunstnere i Rom 1871, skrevet (som hans næstsidsste Digt) faa Maaneder før Hauchs Død, være de fleste ukendt; men ingen Elsker af Hauchs skønne Harpe vil uden Bevægelse læse dets vemodige Strofer med de to Omkvæd, der skiftevis gentager Digtets Grundakkorder.

Hauchs Muse er med de tre Bind af hans Digtninger, der nu har set Lyset som Led af Holbergselskabets Udgaver, smukt repræsenteret i dette Pantheon for den danske Litteratur. For os Soranere er det en Ære og Glæde, at en af vore egne har forestaaet Udgivelsen og medgivet Værkerne sin kyndige og pietetsfulde Kommentar.

Illustreret dansk Litteraturhistorie ved
Carl S. Petersen og Vilhelm Andersen.
G. B. N. F. 26. Hefte. August 1929.

Med Mellemlum, der kun synes lange, fordi man, hver Gang et Hefte kommer, med saa stor Fornøjelse griber det og straks ønsker sig det næste skrider Udgivelsen af *Vilh. Andersens* Litteraturhistorie fremad. At Titelen ikke mere dækker Indholdet ved vi forlængst; det er blevet en Haandbog i dansk Aandshistorie, der, naar den engang er fuldstændt, vil staa som Hovedværket i Vilh. Andersens Produktion. Om den Skole, hvorfra dets Forfatter er udgaaet, bærer hvert nyt Hefte Bud, og det maa derfor en Gang imellem nævnes under denne Rubrik, at dette er en Pen, vi med berettiget Stolthed kan kalde vor.

I sin Fremstilling af det 19. Aarhundredes Aandsarbejde er Værket for Tiden midt i 80ernes Folk, og blandt Repræsentanterne for dette 10-Aars »Adjunkt-Litteratur« — ved hvis Bestemmelse det rigtigt anmærkes, at »en ret Adjunkt er i visse Maader en velkonserveret Gymnasiast«, hvis Fortype i 70'ernes Litteratur er »den mod Realismen protesterende

Michael Rosing i Sorø« — møder os som udgaaet fra »Sorøs altid litterære Rugerede« Mænd som *P. A. Rosenberg* og *Axel Steenbuch*, ligesom Stedets mangeaarige Beboer, Dr. *Hans Kaarsberg* jo nok om end med anden Begrundelse kan regnes blandt de Sorø Litterater. Ogsaa Tidsrummets danske Filolog, *Verner Dahlerup*, er en af vore — Hefkets Billedredaktør havde ikke mødt Indsigelse, hvis han ogsaa havde medtaget Dahlerups Billede — for Lis Jacobsen bliver der nok Plads, naar vi naar saa langt; derimod finder vi i Heftet baade Portrætter og megen Omtale af Dr. *Karl Madsen*, der »mellem de mange Humanister, som Sorø har dimitteret til Litteraturen, er den eneste »Realist« (med Realeksamen)« og Sorøs mangeaarige Sognepræst, »den betydeligste danske teologiske Tænkter siden Martensen«, Dr. theol. *F. C. Krarup*.

Men om Viddet, Lunet, den underfundige Medviden i alt, hvad der omhandles, om Forfatterens uhyre Belæstthed og hans Evne til at sammenstille, belyse og »ordne« Stoffet, for derefter at lade det fremstaa som det Aandens Vejr, der har blæst og viftet og stormet og suset over vort Fædreland gennem Tiderne — om alt dette kan en fattig Oprensning af nogle Navne naturligvis ikke give Besked; den skal blot notere, at mellem dem, der bygger med paa vort Aandslivs Borg, er Soranerne ikke Sinkere; der kunde godt engang skrives en fornøjelig Bog om Soransk Aand gennem Tiderne. Men den skulde rigtignok helst skrives af en *Vilhelm Andersen*. hgo.

GAMLE SORANERE

Marineministeriet har under 30. Maj overfor Assistent ved Redningsvæsenet *Axel Marius Andersen* — i Anledning af hans Afsked af Redningsvæsenets Tjeneste fra Udgangen af Maj d. A. — udtalt sin Paaskønnelse af hans lange og gode Tjeneste ved Redningsvæsenet.

Færøernes Lagting, der aabnede sin ordinære Samling paa Olaidagen, den 29. Juli, har til Formand genvalgt Selvstyremanden, Sagfører *Edward Mitens*.

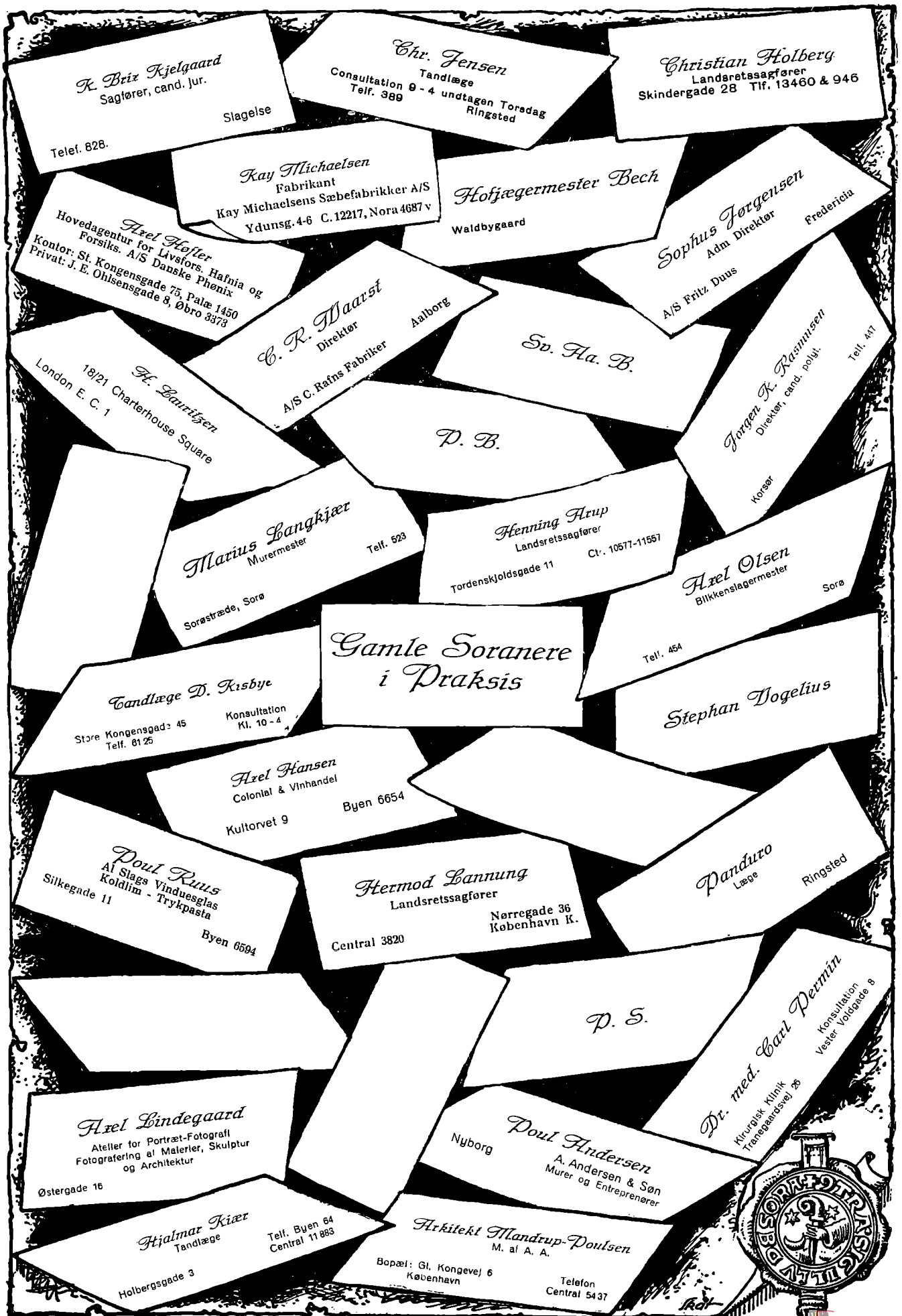
Kontorchef *Louis E. Grandjean*, der i sin Sommerferie, som han tilbragte i Sorø, har lagt sidste Haand paa en lille Roman, der bl. a. indeholder en drengpsykologisk Studie fra Sorø, har sendt sin Bog i Trykken. Den ventes at udkomme i September; det skal blive interessant at se, om »parva vox« har kunnet holde sine gaminagtige Tendenser i Tømme, eller om han har sat Skæg paa »Snyderne«!

Forfatteren, Sognepræst til Egens paa Als, *Aage Georg Dahl* har ved kgl. Resolution faaet tildelt en Portion af Undervisningsministeriets Forfatterunderstøttelse, og Forfatteren *Fredrik Nygaard* har ved samme Lejlighed faaet et af Statens Rejselegater.

BREVKASSE

Mich. G. Det fremdragne »slemme Eksempel paa en uhyre almindelig Fejl — et udeladt t« — har fyldt os med Anger og Ruelse. Gid der aldrig maa ske noget værre!

H. A. M., Charlottenlund. Tak for Deres sikkert velmente Raad. Vi skal huske det, naar Deres Nekrolog skal skrives.

K. Briz Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telef. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretsassøfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
Fredensia
A/S Fritz Duus

Axel Høfter
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsikr. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

C. R. Waerst
Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Aalborg

Sv. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polyt.
Telf. 411
Korsør

H. Lauritzen
18/21 Charterhouse Square
London E. C. 1

P. B.

Marius Langkjær
Murermester
Telf. 523
Sorøstræde, Sorø

Fenning Arup
Landsretsassøfører
Tordenskjoldsgade 11
Ct. 10577-11557

Axel Olsen
Bilkkenslagermester
Telf. 454
Sorø

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 8125
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldim - Tryk pasta
Silkegade 11
Byen 6594

Hermod Lannung
Landsretsassøfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

P. S.

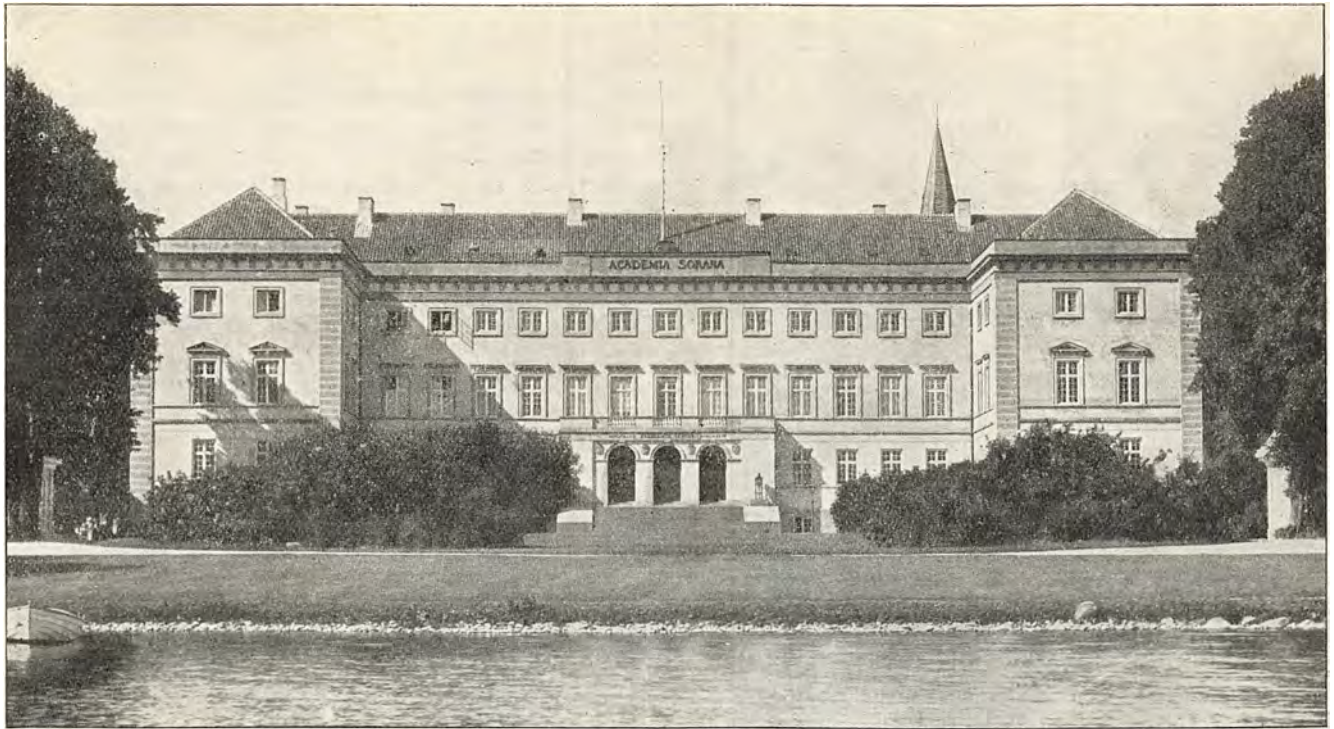
Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Trangsgadevej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11853

Poul Andersen
Nyborg
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører

Arkitekt Møndrup-Poulsen
M. al. A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 6
København
Telefon
Central 5437

SORANER-BLÅDET

14. AARGANG

Nr. 9

September 1929

KULSVIDNING I SORØ SKOVE

Af Skovrider *Fritz Lorenzen*, Sorø.

I de nyankomne Elevers Øjne er »Sorø Akademi« kun selve Skolen, senere kommer vel Akademihaven og Sorø Sø med ind under Begrebet Akademiet; men hvor mange regner i deres Skoletid Skovene med til Akademiet? Først for *de gamle Soranere* tror jeg, at Skovene bliver en Del af Akademiet, og for de fleste gamle Soranere er Minderne fra Skovene i høj Grad medvirkende til at kaste Glans over Sorø. Forøvrigt er Skovene vel heller ikke uden Skyld i, at saa mange Soranere, som Tilfældet er, bliver Forstmænd; for Tiden er saaledes $\frac{1}{6}$ af samtlige Statsskovridere gamle Soranere.

For Eleverne ligger Skovene til daglig »udenfor Klosterporten«, uden Tilknytning til Skolen, og vel kun faa ved, at der arbejdes i Skovene, og at dette Arbejde sker til bedste for Skolen, saavel for dens Nutid som dens Fremtid — ikke mindst for Fremtiden, hvilket forøvrigt Rektor engang overfor en Kreds af Forstmænd har givet Udtryk ved at sige, at Bogstaverne S. A. F., der findes anbragt paa en Del af Skovvæsenets Bygninger, burde udtydes som: »Sorø Akademis Fremtid«.

Arbejdet i Skovene sker overvejende paa langt Sigt, men ogsaa Nutidens Krav skal der tages Hensyn til. Skovene skal bidrage med sit Overskud til Skolens Drift, og dette Overskud skal helst være saa stort som muligt. Ligesom for adskillige andre Virksomheder har de senere Aar imidlertid været overordentlig vanskelige for Skovens Økonomi, og særlig store har Van-

skelighederne været for Bøgeskovene, hvortil Akademiets Skove overvejende hører. Gavntæpriserne har været smaa, og for Brændets Vedkommende er Konkurrencen med Kul og Kokes blevet haardere og haardere. Tidligere blev alt Brænde solgt ved Auktion, hvorefter man lod Køberen om at køre det hjem, tildanne og lagre det; for at imødekomme Konkurrencen er Skovene i ret stor Udstrækning kommet ind paa at levere Kunderne Kakkellovnsbrænde færdig til Brug, men Spørgsmaalet er ikke løst hermed, og en Vinter, som den sidste, der hjalp godt til at rydde op i Beholdningerne, kan der vist ikke regnes med igen foreløbig.

Akademiets Skovvæsen har derfor taget op en gammel Industri, nemlig Trækulsvidning, som i tidligere Tid har været ret udbredt her i Landet, hvorom ogsaa adskillige Stednavne vidner, f. Eks. »Kulmilevej« i Sorø Sønderkov mellem Næstved Landevej og den gamle Skovridergaard Christiansminde; men efterhaanden er denne Industri saa godt som forsvundet og drives kun enkelte Steder som i Rold Skov, Grib Skov og nogle Hedeplantager.

Sidste Vinter blev der da indforskrevet to Kulsviere fra Nøddebo, som — efter at have bygget sig en meget primitiv Hytte og faaet installeret en Kakkellovn i dens ne, hvad der var ret nødvendigt, da det paa det Tidrum frøs op imod en Snes Grader — slog sig ned i Skoven og begyndte Kulsvidningen, først i Store Bøgeskov og senere i andre af Skovene. Rygtet om, hvad der foregik, bredte sig hurtigt, og Besøget paa de Steder, hvor

Svidningen foregik, blev snart betydelig større end Tilfældet ellers er paa denne Aarstid.

Kulsvindningen foregaar i 6 Ovne af fransk Model bestaaende af to Jernringe, et Laag og forskellige Rør

Moderne Kulsvindningsovn.

til Regulering af Trækket. Saavel Stablingen af Træet i Ovne som Pasningen af disse under Svidningen er en hel Videnskab, der kræver overordentlig Omhyggelighed. Stablingen foregaar saaledes, at der i Ovnen Midte anbringes det saakaldte »Hjerte«, der er bygget op af tørre Grankviste, Smaapinde o. l. let antændelige Ting; uden om Hjertet stables derefter Brændet saa tæt som muligt. Sluttelig lægges Laaget paa, og Antændelsen, der foregaar med en Lunte, som gennem en dertil bygget Kanal føres ind til »Hjertet«, kan finde Sted.

Naar Svidningen efter c. 1½ Døgn Forløb er færdig, lukkes der med Jord for al Træk, og Ovnen staar derefter i c. 1 Døgn til Slukning og Afkøling, hvorefter Kullene tages ud, sorteres i forskellige Størrelser efter Anvendelsen og kommes i Sække. Af hver Ovn bliver der 10—12 Sække Trækul à 30 kg, hvilket vil sige, at Træets Vægt under Forkulningen er svundet ind til c. $\frac{1}{5}$.

Driften er kontinuerlig, idet der daglig tømmes, stables og antændes to Ovne, og da der under Svidningen kræves saa godt som uafbrudt Tilsyn, vil det forstaaes, at Kulsvinderne nødvendigvis maa bo paa Stedet.

Afsætningen af Trækullene sker til f. Eks. Skrædere og Guldsmede, og ogsaa enkelte større Industrier anvender Trækul; men Forbruget er dog ikke saa stort, at Brændespørgsmaalet er løst hermed. I Udlandet er man imidlertid kommet ind paa at benytte Trækul til Drift af Lastautomobiler, Traktorer o. l., og f. Eks. i Frankrig, hvor man vist er længst fremme paa dette Omraade, da dette Land er særlig interesseret i at kunne frigøre sig for at være afhængig af Benzintilførsler fra Udlandet, findes allerede adskillige faste Automobilruter, der udelukkende drives ved Trækul.

For ogsaa herhjemme at faa gjort en Begyndelse, har

Akademiets Skovvæsen nu anskaffet et Lastautomobil, en Triangelvogn med en fransk Trækulsgenerator »Rex«, der drives med Trækul fra Akademiets egne Skove, og som benyttes til at transportere Skovenes Træ ud til Kunderne. Vognen har ikke været i Drift mere end et Par Maaneder, saa endnu kan der intet udtales om det endelige Resultat af Forsøget, men hidtil har Vognen gaaet upaaklageligt, f. Eks. har den til Tider været i København med Brænde to Gange daglig, og man har jo Lov at haabe, at Resultatet bliver saa godt, at det første Trækulsautomobil maa blive efterfulgt af mange andre, og at Akademiets Skove derved maa faa bedre økonomiske Forhold at arbejde under, end Tilfældet har været i de senere Aar, hvorved der ogsaa vilde blive Mulighed for Opfyldelsen af nogle af de Ønsker om Forbedringer m. v. Sorø vedrørende, som vi vel alle nærer — trods trofast Vedhængen ved Traditionen.

For mit Vedkommende skal jeg nævne et enkelt Ønske, nemlig Fremskaffelsen af en videnskabelig Naturbeskrivelse af Sorø Egnen: dens Geologi, Plante- og Dyreliv m. v. Et saadant Værk vil utvivlsomt være af stor Interesse for alle Soranere, foruden at det vil have stor videnskabelig og praktisk Værdi, f. Eks. for Skovvæsenet; selvfølgelig vil der kræves store og maaske aarelange Forarbejder, men var det ikke netop nu, da Værket om Sorø Historie nærmer sig Fuldendelsen, paa Tide at paabegynde Værket om Sorø Natur, udarbejdet og skrevet af Soranere?

Trækuls-Automobilet.

Bag Førerhuset ses Generatoren.

ET KONGELIGT BESØG I SORØ 1831

Efter at Sorø Skole var genaabnet i 1822, skete det ikke helt sjældent, at Medlemmer af Kongehuset aflagde Stedet et Besøg — til en Del Ulejlighed for Direktor og de andre Embedsmænd og ikke uden Udgifter for Akademiets Kasse; paa den anden Side afgav Besøgene Vidnesbyrd om en Interesse for den genoprettede Stiftelse, der naturligvis var fordelagtig for denne, selv om Enevælden nu sang paa sit sidste Vers.

Om et saadant Besøg — af Tronfølgeren, Prins *Christian Frederik*, senere Kong *Christian VIII*, og hans Gemalinde, Prinsesse *Caroline Amalie* — handles der i det nedenfor meddelte Brev fra Direktor *H. F. J. Estrup* til hans Svoger *Etatsraad, Professor Laurids Engelstoft*, Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler og derved en Person, hvem *Estrup*, rent bortset fra Svogerskabet, havde særlig An-

ledning til at holde à jour med, hvad der skete i Sorø.

Estrup var i Juli 1830 blevet konstitueret som og udnævntes Aaret efter til Direktor ved Sorø Akademi; i 1829 var hans første Hustru, Jacobine Scavenius, død i Milano, og hans Hus bestyredes nu af Søsteren *Arentine Estrup*, født 1796 i Randers, der efter Moderens Død i 1830 var kommet til sin Broder i Sorø; hun døde 1865 ugift paa Kongsdal. Søsteren *Magdalene (Lene)*, født 1786 i Kjøbenhavn og døde der 1878, havde 1805 i Randers ægtet daværende Bureauchef i Universitetsdirectionen Laur. Engelstoft.

Brevet er velvilligst gennem cand. juris *Aage Lind* overladt os til Offentliggørelse af Brevskriverens Sønneson, Godsejer *Jacob Estrup* til Skaføgaard, fra hvis Arkiv vi tidligere har haft den Glæde at faa overladt interessante Breve, omhandlede Forhold i Sorø i Direktor Estrups Dage.

Sorøe d. 21. Aug. 1831.

Kjærc Svoger!

Mangfoldig Tak for dit Brev af 16. d. M., de deri indesluttede til R[othe] og A[dler] bleve rigtig afleverede: sidste dog, formedelst en ikke beregnet Ankomst til Sorøe ved Midnatstid, først sildig. Da Conf. R[othe] rimeligvis mundtlig har berettet Dig det Vigtigste om vor Fest, og Adler tillige sagde mig, at han vilde besøge Dig, saa har jeg ikke meget at tilføie. Den sildige Ankomst derangerede meget; dog synes mig, at Alt i det Hele gik godt. Kammerherreinde Stemann lod sig ikke ved mine mundtlige og skriftlige Forestillinger afholde, at hun jo, »efter Etiquettens Bydende«, vilde modtage Prindsessen i mit Huus. Hun kom da og sad og ventede, nærved at besvime af Svaghed, fra Kl. 4½ til 9½ om Aftenen; men Arentine tog dog det første pas og førte Hds. k. Høihed fra Vognen ind i Huset. Det var ondt at faa Tjenerskabet, som kom efterhaanden med Bagagen Kl. 12—2 om Natten, forsørget, hvorfor det brummede. Prindsessen indbød selv Arentine til Taffelet paa Akademiet. Da Selskabet var der forsamlet pøle mèle i Lovsangsalen, og da jeg allerede havde ½ Time været i DD. kk. HH. Nærværelse, saa var der ingen Anledning for mig til Velkomstord paa Akademiet selv; jeg præsenterede særskilt det hele forsamlede Selskab. Ved Bordet var Herskabet meget oprømt, og Konversationen livlig. Efterat jeg havde takket Prindsen for Skaalen for Akademiet dirigerede han nogle Ord til mig i Særdeleshed, hvilke jeg formedelst Trompetstødene ikke kunde høre. Det ærgrede mig, at der ikke udbragtes nogen Skaal for den gamle R[othe] og at der vistis saa liden égard i det Hele for den Opmærksomhed, han viste ved at reise herud. Jeg hørte Prindsen i hans Nærværelse klage over, at Bygningen formedelst dens mange Vinduer mod Søen lignede en Caserne, at de to Træer foran Akademiet vare borthuggede o. s. v. men intet smigrende Ord til ham. Jeg har for min Deel intet savnet af Naade. Prindsessen, som jeg stadig ledsagede efter Prindsens Afreise til Cathrineslyst, og som tog mig til Bords ved en lille Frokost hjemme hos mig før Afreisen, indtog mig ved hendes hele Elskværdighed. Hun talte meget om Lene og Familien, om Natur og Konst, om Opdragelsen o. s. v. Skade, at jeg den Morgen havde en stormende Hovedpine efter foregaaende Dags Besværligheder. Før Afreisen fra Sorøe gjorde DD. kk. HH. en lille Tour paa Søen, spadserede i Academiets Hauge, saae Kirken med Abalonica — hvor S[ommer] gjorde dem Tiden altfor

lang — Akademiet og dets Samlinger. Prindsen kjørte Kl. henad 10 og holdt udenfor Harder for at see hans Atelier. Efter hans Befaling blev jeg tilbage for at ledsage Prindsessen, som formedelst Sygdom blandt Børnene paa Cathrineslyst ikke begav sig derhen, men kjørte, efterat have besøgt Mad. Jørgensen fra Bromme hos hendes Moder den gl. Mad. Pedersen, lige til Mørup. Frue Gjersing lod sig ikke see rimeligviis formedelst hendes defigurerede Udvortes; men Frue Lund fra Knapstrup fungerede i hendes Sted ved Frokosten, som var komme il faut, men ikke blev heel nydt, da Prindsen skulde være paa Frederiksberg Kl. 7. Saavidt jeg kunde mærke var Prindsen tilfreds med alt paa Mørup undtagen Hestetillæget, hvilket Adjutanterne havde den liden Skaansel i G[jersing]s Paahør at criticere i de haardeste Udtryk. Prindsen sagde til G[jersing] om Hingsten: »en Hingst, som har Spat, skulde De dog ikke bruge.« Det gjorde mig ondt for G[jersing]. — Derved erindres jeg om, at Prindsen ogsaa i Sorø erklærede sig ufordeelagtig om Mineraliesamlingens Orden; men da Hauch, som her traadte i den fraværende Bredsdorffs Sted, glemte at vise Prindsen den ordnede Mineraliesamling og blot viste ham et Udskud af Doubletter: saa har jeg til B[redsdorff]s Retfærdiggjørelse fundet mig foranlediget til i Dag at tilskrive Adler og bede ham ved given Leilighed at oplyse H. k. H. om Sagens rette Sammenhæng. Feilen er hos Ciceronen. Enhver skal see sin Ret. Rothe, Povelsen og jeg ledsagede Herskabet til Fjennesløv Bom, hvor vi toge Afsked, og vi modtog en naadig Tak og Løftet om et nyt Besøg i Sorøe, naar Eleverne vare forsamlede. Mad. Garnæs's Beværtning var meget ordentlig. Ikke en Trediedeel af Vinen blev drukket; en Trediedeel b: for 100 rd. har jeg kjøbt og omtrent en Trediedeel, forsaavidt den var afproppet eller skjænket paa Caraffer, bliver nok Mad. Garnæs's efter et Løfte, heelt eller halvt, som R[othe] gav hende. Mad. Garnæs's Regning har jeg endnu ikke faaet. Jeg har sagt hende, at hun skulde nøiagtig beregne hendes Udgifter, da jeg ikke troede, at Directionen vilde indlade sig paa at honorere hende paa et Ohngefähr. Herskabet efterlod 50 rd. r. S. i Drikkepenge hos mig til Deling mellem mine Folk som jeg har deelt imellem Jfr. B[ertelsen], Pigerne og Lars, som kjørte frem og tilbage i Byen med DD. kk. HH. Jeg selv har den Ære at have været Vært med Udgift af nogle 100 rd. Jeg havde gjerne lagt 100 rd. til af min egen Kasse til en *anstændig* diner eller soupé og derved sparet Akademiet en Udgift af 1000 rd. Byen og Academiets Hauge vare illuminerede ret smukt, men Prindsen profiterede blot af Academiets Oplysning ved Blus foran Facaderne og paa en Øe i Søen. Mad. J[ørgensen] var saavel i mit Huus som ved Taffelet paa Akademiet til Prindsessens store Tilfredshed. Formedelst det sildige Maaltid, som drog ud til Midnat, blev der ingen Præsentation af Damer efter Bordet. Næste Morgen meldte sig ingen Dame til cour i mit Huus undtagen Kh. inde Stemann og Ritmester Rosenørns Frue.

Dersom der skal skee nogen Anmeldelse i Aviserne om DD. kk. HH. Nærværelse i Sorøe maa jeg bede Conf. R[othe] affatte den; thi jeg forstaaer mig ikke paa sligt og kan umulig efterligne de jydskes Avertissementer. Jeg vilde kortelig anmelde følgende:

Onsdagen d. 17. August Kl. 9½ om Aftenen indtraf DD. kk. HH. Prinds Christian Frederik og Prindsesse

Caroline Amalia i Sorø paa høisammes Tilbagereise til Hovedstaden. Det behagede de høie Reisende at blive en for dem anordnet Fest i Academiets Locale og næste Morgen at tage Academiet selv og dets Samlinger, dets Kirke og Hauge i Øiesyn. Paa Reisen til Ringsted lagdes Vejen om ad Cathrinelyst og Mørup for at see de derværende med Academiet forbundne Indretninger.

Efterat have skrevet ovenstaaende modtog jeg din sehedulam af 20. d. M. — hvorfor megen Tak — samt Conf. R[othe]s Brev, hvorpaa jeg svarer officielt. Arentine skriver til Lene. Naar Du nu lægger alt sammen, vil Du have en temmelig complet Beskrivelse af Festen. Kh. inde Rosenørn er i Jylland. Kapt. Thomsens Kone ligger farlig syg. Manden er i Fyen. Mine Børns Hoste er i Attagende; men Arentines Hoste vedvarer. Mange Hilsener til alle Dine! Lev vell

Din hengivne
H. E.

NOTER

A. B. Rothe, Konferensraad, fra 1828 1. og styrende Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler; død 1840. — J. G. Adler, Etatsraad, fra 1814 Kabinetssekretær hos Prins Christian. — Kammerherreinde *Stemann* er vel Amtmanden i Sorø, Chr. Ludvig St.s Hustru Anna Joachimine, født Brun de Neergaard. Hun nævnes senere i Brevet i Forbindelse med sin Svigerinde, Sø- og Landbrugskommissær (Udskrivningschef), Ritmester P. O. Rosenørns Frue *Catharina Elisabeth*, Statsminister P. Chr. Stemmanns ældste Datter, der i 1830 med sin Mand var flyttet til Sorø og foreløbig boede i Domus Scaveniana's Stuelejlighed. Amtmanden maa vel have været bortrejst, siden han ikke nævnes som værende tilstede ved Fyrsteparrets Modtagelse. — *Mit Hus*. Estrup flyttede 1831 som Direktor ind i den tidligere Forvalterbolig, hvor gamle *Stemann* havde boet fra 1813—26, og derefter Direktor Tauber. — *Arentine* og *Lene*, se Indledningen. — Paa Cathrinelyst v. Pedersborg fandtes det Fellenbergske Institut, se herom O. Carleens Afhandling i Sorø Skoles Aarsskrift 1926. — *Sommer*, Dr. theol., Præst i Sorø 1793—1836. — *H. Harder*, Tegnelærer ved Sorø Akademi, havde Atelier i Værelset mod Nord over Klosterporten. — *Madam Sofie Frederikke Jørgensen*, Datter af afd. Tegnelærer ved Sorø Akademi Troels Pedersen og dennes endnu levende Enke Mette Sophie, født Krag (død 1834) Hun havde i Aarene 1802—07 været Lærerinde for Prinsesse Caronine Amalie, og var meget elsket af denne, der betegnede hende ved Kælenavnet *Selle* (Forkortelse af *Mamselle*), se H. Rosen Dahl: Dronning Karoline Amalie, Kbhvn. 1915, For ordet og S. 39 f. Hun var født 1776, havde 1807 ægtet Fæsteren af Bromme Mølle H. H. Jørgensen og døde 3. Jan. 1832. — Kammerraad *Niels Gjersing* (1783—1835) var Forstander for Sorø Akademi's Agerdyrkningsinstitut paa Mørup; han var siden gift med Gehejmekonferensraad Ove Mallings Datter *Frederikke Amalie* (1788—1869), hvis »defigurerede Udseende« skyldtes en forestaaende Nedkomst — med Ægteparrets 12. Barn (Datteren *Juliane*, født 12. 9. 1831, død ugift 12. 12. 1878). — *Fru Lund* (sic!) fra *Knabstrup*. Ejeren af *Knabstrup*, Major Villars Lunn (1775—1865) var gift med *Henriette Caroline Eleonora Hersleb* (1784—1872), en Kusine til *Madam Gjersing*. — *Hauch* og *Bredsdorff*, Lektorer ved Sorø Akademi, sidstnævnte i Mineralogi og Botanik, førstnævnte i Fysik, Kemi og Zoologi. Da Prins Christian mente sig fagkyndig paa Mineralogiens Omraade, var det særlig slemt for *Bredsdorffs* Reputation, at netop *Mineralsamlingen* ikke var i Orden. *Hauchs* Forhold ved denne Lej-

lighed ser ikke godt ud, og det er karakteristisk for den retsindige Estrup, at han saa godt som muligt sørger for, at den fraværende *Bredsdorff* bliver retfærdiggjort. — *Madam Garnæs*. Enke efter Sognepræst i Kolding *Jens Johan Garnæs* (død 1817). Vita *Elisabeth Boserup* var, siden 1826, Skolens dygtige Spiseværtinde og Oldfrue (til 1836); hun levede endnu 1868. — *Jomfru Bertelsen* var Estrups Husjomfru. — Enkekammerherreinde *Ingeborg Christiane Rosenørn*, født *Wormskjold*, senere Overhofmesterinde hos Dronning *Caroline Amalie*, boede til 1837 i Sorø, hvor hendes Søn besøgte Skolen — *Gymnastiklærer*, *Kaptajn J. Chr. Thomsen* var siden 1827 gift med *Sophie Petrine Lovise Hansen*, født *Wulf*, der 1836 blev Oldfrue ved Skolen. *Kaptajn Thomsen* var fra Fyen, hvor hans Moder endnu levede i 1831.

hgo.

FRØKEN PAULINE HJORT

1825 — 4. Oktober — 1929.

Den 4. Oktober iaar naar Professor, Lektor ved Sorø Akademi *Peder Hjorts* ældste Datter *Frøken Pauline Hjort* den ualmindelige Alder af 104 Aar; *Frøken Hjort*, der er født i Sorø, er saaledes ubestrideligt den ældste nulevende Soraner.

Frøken Hjort, som nu boer i Diakonissestiftelsens Hvilehjem *Sarepta* paa *Peder Bangsvej*, er trods sin Alder særdeles rask — kun Synet kniber det med,

Frøken Pauline Hjort.

Fotografi fra 100-Aars Fødselsdagen.

saa hun er henvist til at lade andre læse højt for sig. En stor Del af sit Liv har den gamle Dame tilbragt i Amerika, hvortil hun rejste i en ret ung Alder, men hun kom dog i denne Tid flere Gange hjem paa Besøg — ialt har hun krydset Atlanten en halv Snes Gange. Da hun blev 77, rejste hun definitivt tilbage til Danmark og levede siden sammen med sine to yngre Søstre, *Frøkerne Anna* og *Louise Hjort*, der var Lærerinder ved *Frøken Nathalie Zahles* Skole og begge opnaaede meget høje Aldre — dog ikke 100 Aar!

I et Interview med »B. T.«, der findes i Bladets Nummer for d. 21. September, svarer Frøken Hjort paa den sædvanlige taabelige Forespørgsel om, hvorledes hun er blevet saa gammel (!), at det ved hun virkelig ikke, og tilføjer: jeg er altid gaaet tidligt i Seng, ligger den Dag i Dag paa en haard Madras og har aldrig nydt Kaffe, Spiritus eller Tobak. Iøvrigt erklærer hun, som altid har levet stilfærdigt, at hun heller ikke har oplevet noget stort, siden hun fyldte de 100 Aar, men tilføjer: »dengang havde jeg endnu Mod paa Livet, nu venter jeg paa Afslutningen«.

Dette sidste kan man jo egentlig udmærket godt forstaa, og alle yngre Soranere fra den Skole, hvortil Frøken Hjorts Fader var knyttet i 27 Aar og til hvis Historie i Aarene fra 1822—49 hans landskendte Navn er uløselig knyttet, vil ønske den gamle Dame, at hendes Livsafslutning maa blive saa blid og harmonisk som muligt, i Omgivelser der sætter en Ære i kærligt og omsorgsfuldt at hygge om Danmarks ældste Kvinde.

Naar det i det ovennævnte Interview er anført — med Frøken Hjort selv som Hjemmel — at Ingemann og Carsten Hauch stod Faddere til hende sammen med »Frøken Rosenørn, der var Selskabsdame hos Karoline Amalie«, maa dette bero paa en Erindringsforskydning. Der er det mærkelige Forhold til Stede, at Marie Pauline Hjorts Daab i de Sorø Kirkebøger — baade i Præstens Eksemplar og i Kontra-Ministerialbogen, som nu beror i Landsarkivet — er indført i Afsnittet: Fødte af Mandkøn, og i den sidste endda først ved hendes Daab, der fandt Sted 7. Maanedersdagen efter hendes Fødsel, nemlig den 4. Maj 1826. Den Myndighed, der nu skulde udstede Frøken Hjorts Daabsattest, vilde saaledes faa nogle Vanskeligheder at bakke med — i Præstens Eksemplar er der dog i Afsnittet for fødte af Kvindekøn gjort en Tilføjelse under 1826, som henviser til Tilførelsen mellem de i 1825 fødte Drengbørn, og dér vil man da se, at ved Daaben blev den lille Pige baaret af sin Moder, medens ikke nogen Frøken Rosenørn, men Frøken *Petronelle Stemann*, Amtmand i Sorø, senere Statsminister Paul Chr. Stemanns yngste Datter (død 1839 i Ægteskab med P. C. J. Bruun de Neergaard til Svenstrup) stod hos. Mandsfadderne var: ikke Carsten Hauch, men Lektorerne *B. S. Ingemann*, *N. Fogtmann* og *Chr. Lütken* samt Lieutenant *Cai Hegermann-Lindencrone*, formentlig den senere General (død 1893), og Discipel *C. Witter*, der blev Student fra Sorø i 1928 og allerede Aaret efter døde i Kjøbenhavn. I Kontra-Ministerialbogen anføres som Faddere kun Frøken Stemann samt Lektorerne Ingemann og Fogtmann.

„FJENNESLEV“

For en Sum af 8000 Kr. af Sorø Akademis Midler har Staten købt et Maleri af Fru Agnes Slott-Møller og ladet det ophænge paa Skolens Hovedbygning, hvor det foreløbig har faaet sin Plads paa den lange Gang udenfor 1. Etages Sale. Her kommer Maleriet næppe til sin Ret — men det vil vistnok være vanskelig i denne Bygning at finde nogen anden Plads til det — et Forhold som man vist ikke har gjort sig klart ved Anskaffelsen.

Om Billedet, hvis Betegnelse er *Fjenneslev*, og som forestiller Asser Rig, der med sin Familie og sin Gaards Mænd hører Messe i Fjenneslev Kirke, og om dets Tilblivelseshistorie holdt

Fru Slott-Møller den 13. September, da det overbragtes til Skolen, en Tale, der samme Dag som Kronik stod at læse i »Berl. Tidende« og hvoraf vi tillader os at gengive et Par Brudstykker:

»At ville bringe Sorø Akademi et Billede af Familien i Fjenneslev og herunder et Billede af *Absalon*, skulde det ikke synes et lidt farligt Foretagende? Man ved jo, at der intet Billede er os overleveret fra hans Samtid; Kalkmaleriet paa Fjenneslev Korbuevæg giver os i svage Omrids en Anelse om hans Forældres Ydre; maaske har den anden Halvdel af Buevæggen baaret et Billede af Drengene, Sønnerne, hvem ved? Men gennem de mange Aarhundreder, hvor det ældgamle Kirkerum brødes ned af Storme og Uvejre og vanskøttedes ved Menneskers Uforstand og Ligeegyldighed, udslettet for evigt, hvad der videre kan have været af Fremstillinger, knyttet til Familien i Fjenneslev og dens Opførelse af Fjenneslev Kirke.

Først i vor Tid med dens Viden og Kunnen har det været muligt at standse Ødelæggelsen og saa vidt gørligt at tilbagegive Kirken dens oprindelige Ydre og fremdrage og forny dens tidligere indre Udsmykning. Hvad der herved er udrettet i Landvinding for den historiske Fantasi, kan ikke noksom paaskønnes; Slægt efter Slægt, der vokser op i Danmark, vil ved Synet af Fjenneslev Kirke faa ligesom en personlig Tilknnytning til de to Brødre, der voksede op i Ly af eller rejste Tvillingtaarnet, selv om vi, ved at følge deres ældste Biograf, Saxo, ved, at de ikke netop var Tvillinger.

Streng og simpel rejser den meget høje, men korte Granitkirke sig paa Fjenneslev Banke, i hele sin Stil af en Fornemhed, som leder Tanken hen paa de ædleste Forbilleder i tidlig middelalderlig Bygningskunst i Sydens Lande. Der kan ikke tvivles om, at det 12. Aarhundredes danske Storfolk har været i Forbindelse med Kunstnere sydfra, rimeligvis indvandrede Munke, der bragte Traditioner og Forbilleder fra Italiens Kirkekunst med sig til Danmark, kun fandtes her ikke de rige Materialer af broget Marmor og Guldmosaik, som smykkede Kirkerne dernede. Asser Rigs Gaardkirke er bygget i fuld Overensstemmelse med Tidens bedste Smag; de to høje Granit søjler paa trapezdannede Kapitæler giver en Mindelse om Søjlerne i Kirken San Vitale i Ravenna og Kalkmaleriet med de hellige Trekonger, der bringer Gaver til Madonna og Barnet, er saa ligt Fremstillingen af samme Emne i Kirken San Apollinare nuovo i Ravenna, at det maa skyldes et fælles Forbillede eller kunstnerisk uddannede Munke, der kom lige fra Ravenna til Fjenneslev.

Da jeg første Gang en smuk Foraarsdag i 1911 kom til Fjenneslev og saa den høje Kirke og de lave Kampestens Kælderrum, der er tilbage af Fjenneslevgaard, vakt hos mig et brændende Ønske om at faa den Familie at se, af hvis Samliv her et stort, samlet, lykkeligt Danmark engang var fremgaaet.

Hertil var det, at Asser Rig, da han satte Bo i Fædrenehjemmet, Skjalm Hvides Gaard, hjemførte en Hustru af kongeligt Blod; thi der er vel ikke megen Tvivl om, hvad Langebek først har formodet, og Absalons seneste Biograf, Prof. Hans Olrik, slutter sig til, at Fru Inge var Datter af Cæcilie, gift med Erik, Jarl af Vestergötland, og saaledes Datterdatter af Kong Knud, Danmarks Skytshelgen. Gaar vi ud herfra, var Absalon og Valdemar nære Frænder og Absalon paa mødrene Side Ætling af den Konge, der havde lidt Martyrdøden for Kirkens og Kristendommens Skyld, da han vilde lære sit Folk, at det selv burde bære Kirken ved at give Tiende til den, det samme Krav til Folket, for hvilket Absalon siden fik saa store Kampe at bestaa, navnlig med Skaaningerne, men omsider lykkelig gennemførte. Der har været Tilskyndelser nok i Slægten til, at Absalon valgte at blive en Kirkens Tjener; Asser Rigs eget fromme Sind, der i Slutningen af hans

Liv drev ham til at forlade alt sit Eje og kun tænke paa sin Sjæls Frelse, da han lod bygge Sorø Kloster og selv indtraadte deri som Munk, har haft Spirekraft til Fortsættelse i Absalons kirkelige Gerning.

Under det stærke Indtryk fra Besøget i Fjenneslev begyndte jeg samme Sommer 1911 at gøre Udkast til Billedet; jeg vilde ikke alene gerne selv se, men ogsaa give mine Landsmænd et Billede af disse historiske Skikkelser.«

Efter dernæst indgaaende at have udviklet sit Syn paa Be rettigelsen af at gengive en Fortids Liv i Nutids-Kunst, digte- risk og malerisk, og om de Forpligtelser, som ved Løsningen af en saadan Opgave paahviler Kunstneren, slutter Fru Slott Møller sin Redegørelse for Maleriets Tilblivelse med følgende Udtalelse:

»Alene drevet af min egen Trang til et Billede af Asser Rig, Fru Inge, deres Sønner og Fostersønnen Valdemar paa- begyndte jeg det Billede, De her ser. Ikke Portrætlighed, det laa jo udenfor alle Muligheder, men Karakterlighed tilstræbte jeg. Den fromme, stille Asser Rig, Sorø Klosters Grundlæg- ger, en Donator, som gammel Billedkunst ofte viser det, knæ- lende for det Hellige i gammeldags Alvor og Gudsfrygt; Fru Inge, rank, fast, beslutsom, som da hun efter Blodgildet i Ros- kilde lod Svens Skibe forhugge, og fra hvem Absalon kan have arvet sin stejle Karakterfasthed; ved hendes venstre Side Esbern Snare, vaagen og rask, Søkrigeren, klædt i Havets Far- ver, blaat og grønt, han, der kunde blive helt »kaad« i sin unge Styrke; ved Fru Inges højre Side Absalon med det faste Blik, iagttagende og tænksom, med Bogen i Haand følger han Messens Ordlyd. Bag ham med Haanden paa hans Skulder Valdemar, det dyrebare nye Skud af Kongestammens sunde Gren, Knud Lavards Søn; ved sit mørke Haar lidt fremmed- artet indenfor den blonde, sjællandske Skjalm-Hvide-Slægt, der gav den faderløse Dreng Værn og Ly mod Fjenders Ef- terstræbelser; han er klædt i rødt som Absalon i hvidt. I Bag- grunden Mænd og Karle i Fjenneslevgaard og de gamle Fled- føringer, der havde deres Livsophold hos Asser Rig.

Billedet paabegyndtes som sagt i 1911, men har gentagne Gange været omarbejdet, stillet hen og taget frem igen til fornyet Behandling. Alt imedens jeg arbejdede paa andre Bil- leder, vendte jeg tilbage til dette for at faa det saa godt som jeg paa nogen Maade kunde gøre det. Da saa 800-Aaret for Absalons Fødsel stundede til, bestemte jeg, at nu skulde det være færdigt; det blev færdigt og udstillede i 1928 paa For- aarsudstillingen paa Charlottenborg.

At jeg derefter ønskede, naar Billedet skulde have sin bli- vende Plads, at faa det til Sorø Akademi, kan vist ikke undre Dem.

Intet Sted i vort Land har som Sorø været viet Dyrkelsen af Fædrelandets Minder; her er dansk Historieskrivnings æld- gamle Arnested; alle varmes vi endnu ved den Ild, Absalon tændte i Saxo's Sind, da han bød ham nedskrive Danernes Bedrifter. Ingen har som Absalon ejet »Tro paa det historiske Forbilledes Tryllekraft«, hans eget Bud til Saxo var jo et: »Stig op af Graven, du Slægt, som døde —!« — det var jo ikke blot sin egen Tid, sin egen Slægt, han ønskede bevaret i Min- det, men hvad der laa længst tilbage i Tid og kun fik Tro- værdighed ved den Trofasthed, hvormed Folket havde bevaret det i Sagn og Sange, ja selve den Historieskrivning, der ikke kunde bevises, fordi den kun havde faaet Form gennem Rune- stenenes knappe Tale, det blev de »Kilder«, han bød Saxo øse af.

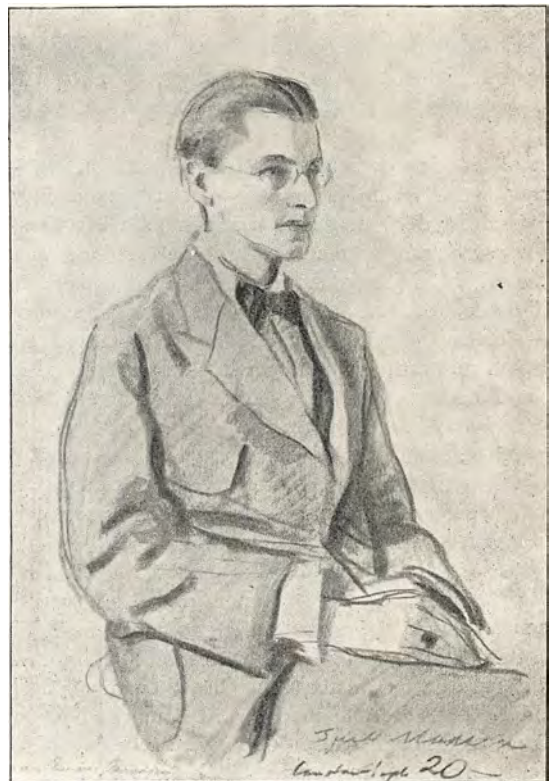
Og har vi ikke i Fjenneslev Kirke Vidnesbyrd om, at Fa- milien i Fjenneslev forstod, at ogsaa billedlig Fremstilling kunde bære Mindet om henfarne Slægters Gerning frem til kommende Tider?

Maatte nu Sorø Akademis Skole finde dette mit Billede eg- net til at blive endnu et Led i Ungdommens Opdragelse til Ihukommelse af Absalon og hans Fædrenehjem.«

SORANSKE PENNE

Louis E. Grandjean: En Støtte for ham — Fortælling om en Frimurersøn. Andr. Fred. Høst og Søn, kgl. Hof- boghandel. Kjøbenhavn 1929.

At Louis Grandjean har skrevet en Bog er i sig selv nok til at vække Opmærksomhed blandt gamle Soranere, — for hvem tvivler om, at der maa være en hel Mængde Sorø i det Værk. Det er der ogsaa, selv om Bogen fremtræder som en

Louis E. Grandjean.

Tegning af Juel Madsen. 1922.

Frimurers-Fortælling: »En Støtte for ham. Fortælling om en Frimurersøn«, er dens ejendommeligt klingende Titel. Paa dens Omslag findes endvidere en Støtte, en slank Søjle, smyk- ket med et stort B — som vi jo godt ved egentlig skulde være et G, der ikke skulde opfattes som den middelmaadige Karakter, g't betød i gamle Dage, men som Grandjeans Ini- tial; for Bogen handler om ham selv. Og det er netop det, der gør den interessant for os.

Det, der interesserer os Soranere i særlig Grad, er hele Bogens første Del, der skildrer den lille Frimurersøns Op- vækst i Sorø; og her vil de, der læser Bogen og som kendte dens Forfatter i Barndommen, opdage, at den lille Spirrevip med Haarhvirvlen i Panden har været en Individualist, som i sit Indre har bundfældet Indtryk, der senere har ladet ham forstaa Ting, som mange andre aldrig har faaet Klarhed paa. I Sommer har han siddet nede i Sorø og nedskrevet sine Min- der — ikke som en »Sorø-Bog« (de er ofte forfærdelige, disse soransk prægede »Dreng-Bøger«), men som et Værk med en bestemt Hensigt, hvor Sorø kun leverer Kolorit'en — og giver

Kontinuiteten. Han har fundet den *Mening*, der ligger bag det hele, og iklædt den en Form som gør, at vi alle kan blive delagtige i dette Fund.

Ja, det lyder lidt højstemt, vil jeg indrømme; men det er det i Grunden ikke. Det er intet mindre end Forstaaelsen af vor egen Barndom det drejer sig om.

Nogle Steder tages der haandfast om Emnet, selv Kostskolens Væsen forklares:

»Jeg skal forklare dig, hvordan det forholder sig med Kostskolen. Det er saadan, at dens Snit paa Drengene langsomt, men træfsikkert skæres til, der er slet ikke Plads til Afvigelser, slemme Kanter bliver skaaret af, farlige Tilbøjeligheder knægtet, og smukke Facetter bliver der ogsaa slebet til.

Kuren er naturligvis drøjere for nogle end for andre, der er selvfølgelig ogsaa Drenge, der er saa sarte, at det er en Ulykke for dem at blive kastet ud i Kostskoleflokken — som senere i det virkelige Liv, — men Kuren er saavist sund, nødvendig og i højeste Grad hensigtsmæssig. De store eller aparte skal nøjles, saalænge de er Ællinger, det giver kraftige Svaner — eller Tamænder.«

Det er ikke en af Tamænderne, der har skrevet dette, men en af dem, der blev »nøflet« og derigennem følte, at han havde en stærk Aand — og at det i det lange Løb vilde blive den, det kom an paa.

Andre Steder sættes Pegefingeren lige paa Sorø, som det var i Grandjeans og mine Aar dernede; en underlig Brydnings-tid paa mange Maader mellem gammelt og nyt, *ikke alene* symboliseret ved gamle Rektor Hoff's Afgang og en ung Rektors Tiltræden.

Man ser, hvordan denne viltre, lille Dreng stødte an mod meget og mod mange, hvordan Straffe — baade fortjente og højst ufortjente — ramte ham, til hans egen Forbavselse og Belæring om, hvordan Forholdene maatte tages for at man kunde klare sig iblandt disse Mennesker: »Det var en Fordel for ham,« siger Forfatteren et Sted, »at Hr. Lyhne saa kraftigt havde bremsset ham op netop i Opløbet, thi det lagde en Dæmper paa hans Drilletrang, og hans Tillid til Lynaflederen var betænkelig rokket.« Han erklærer sig i det hele taget som en Tilhænger af den korporlige Afstraffelse, der tillader, at »Affæren« hurtigt bringes ud af Verden.

Maaske det allerbedste i Bogen dog findes i de Skildringer, Grandjean giver af Gymnasiasten, Drengen der modnes til Tænkning og som ofte bliver aandeligt voksen længe før hans korporlige Fremtoning lader Omgivelserne formode, at han er ude over Barnets Alder.

Den Skildring, der her gives af de personlighedsprægede Læreres Indflydelse paa disse halvvoxsne Drenges Udvikling, er i mangt og meget ypperlig — og yderst sympatisk, f. Eks. et Sted, hvor han tegner et Billede af en af de mest storartede Personligheder, vi traf i vor Skoletid, Overlærer Glahn (i Bogen: Lektor Strong).

Der er Stof i denne Bog for *enhver* Soraner. Og den soranske Tilslibningsproces, hvorunder Individualiteten dog bevares, danner i Forfatterens klart optrukne Tankerække, en naturlig Indledning til Hovedpersonens senere Frimurer-Interesse; uden at der noget Sted siges, hvad Frimureriet i Formen er, faar man en klar Følelse af, hvad det er i sin Grundtone. Efter Grandjeans Udredning skulde en Soraner — i hvert Fald en Soraner som Bogens Hovedperson — være prædestineret til Frimurer. Det er jo ogsaa i god Overensstemmelse med denne Opfattelse at Grandjean har taget Initiativet til en Samling af Frimurer-Soranere i en speciel Afdeling (jeg ved ikke, hvad det hedder i Frimurerens egen Terminologi).

Naar jeg læser noget, der er velskrevet, om min egen Barn-

dom, — det vil sige om Drenges Liv i Sorø —, der jo *altid* gennem Tiderne har bevaret et vist Fællespræg — saa griber det mig om Hjertet, og bereder mig en Glæde, som jeg ikke tror man kan finde ved anden Læsning. Og mon det ikke gaar enhver Soraner netop saadan. Her er en af de Bøger, der byder os denne sjældne Glæde; den er der Grund til at sige Louis Grandjean Tak for.

Saa dybt har Læsningen af Grandjeans Bog rørt mig, at jeg forfalder til at citere et Vers af *Stuckenberg* — fordi det baade berører Emnet og i sine Slutningsstrofer rummer et Par Ord til den debuterende Forfatter:

»Blomsterstøv fra Blomsterbæger
vugges op og ned,
Barnesind, som ingen hæger,
vejres langt af Led.
Støvet ved ej, hvor det bæres,
finder Muld eller fortæres.
Vogt dit Snille, du, som har det,
av det vel og vaer det!«

Aksel Dahlerup.

ET MINDESMÆRKE FOR ERIK SCHOU

En Kreds af Mænd, der stod Soransk Samfund tidligere Formand nær, har udsendt følgende Opfordring til at rejse et Minde paa hans Grav:

Den 8. November 1928 bortrev Døden *Erik Schou* fra hans mangesidige Virke. I Aarenes Løb blev der maa mange Maader lagt Beslag paa hans Kræfter, som han altid stillede til Raadighed paa uegennyttig Maade. For mangfoldige Institutioner og Virksomheder har hans myndige Personlighed, hans Retsind, hans videnskabelige Indsigt været af Betydning, og mange enkelte bevarer med Tak Mindet om hans Venskab og Hjælp.

Vi tør derfor gaa ud fra, at der findes mange, der lige som vi ønsker at give deres Tak til *Erik Schou* et synligt Udtryk ved at rejse en Mindesten paa hans Grav paa Gentofte Kirkegaard; og vi beder Dem derfor, hvis De deler dette Ønske, at sende Deres Bidrag til medundertegnede, Ingeniør Plum, Integade 3, København K.

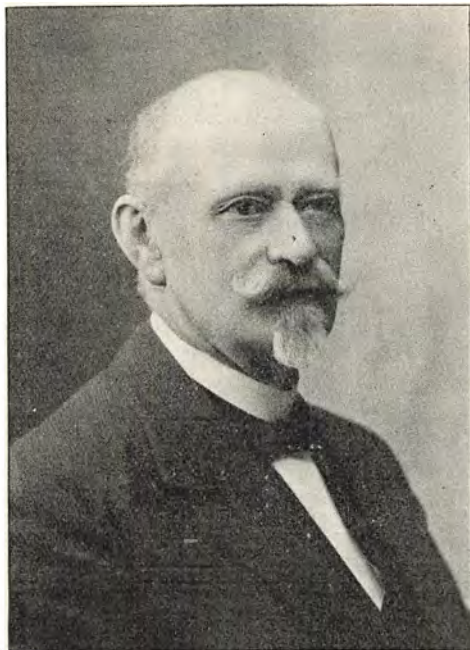
I den til Planens Realisation og de fornødne Midlers Indsamling dannede Komité har ogsaa Soransk Samfunds nuværende Formand, Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie*, Plads, og de Soranere, der vil yde deres Bidrag til Mindesmærket, opfordres til at indsende det til Formanden — Adr. St. Kongensgade 92^a, K. — saaledes at samtlige soranske Bidrag under eet kan blive overrakt Komitéens ovennævnte Kasserer som Udtryk for de gamle Soraneres venlige og taknemmelige Følelser for vor tidlig bortkaldte, udmærkede Skolefælle, der for sin Trofasthed mod den gamle Skole og sit store og uegennyttige Arbejde for Soransk Samfund fortjener, at hans Minde hædres paa bedste Vis.

VICTOR PARBST

* 21. 5. 1855 † 8. 9. 1920

Den 8. September afgik Grosserer Victor Parbst ved Døden i sit Hjem i Kjøbenhavn.

Victor Niels Nicolai Dyrland Parbst blev født den 21. Maj 1855 i Sorø som Søn af Snedkermester N. D. Parbst og Hustru Ane Kirstine født Strand. Han besøgte Sorø Skole i Aarene 1866—70 men forlod den uden Eksamen og gik i Lære hos Trikotagehandler N. Chr. Hansen paa Købmagergade. Udlært herfra blev han Soldat ved 1. Regiment i 1877 og blev efter Soldatertiden ansat i Trikotagefirmaet L. C. Warburg & Søn paa Højbroplads, indtil han i 1885 etablerede sin egen Forretning i samme Branche i Kronprinsessegade 13. Da Cyklerne fik Indpas, fik Parbst Interesse for denne Vare, og i 1892

Grosserer Victor Parbst.

[Fotografi fra 1925.]

oprettede han et Agentur i denne Branche, hvormed han fortsatte indtil for 6 Aar siden, da han overlod Ledelsen af Firmaet V. Parbst og Søn til sin yngste Søn, Ingeniør K. Dyrland Parbst.

Grosserer Parbst, hvis fædrene Slægt ligefra 1690 kan paa-vises som Ejendomsbesiddere i Sorø, hvor den har hørt til det solide, haandværksdrivende Borgerskab, nærede en ganske overordentlig stor Interesse for sin Fødeby og for alt, hvad dertil knyttede sig af historiske Minder. Han hørte til de udprægede Samlernaturer, og det var i mange Aar hans kære Fritidssyssel at samle Bøger, Billeder og Kuriosa, der havde Forbindelse med Sorø. Han var udstyret med en ikke almindelig Sporsans paa dette Omraade, og det blev i Aarenes Løb til en betydelig Samling Sorana, han indehavde. Det var ham kært at vise sine Samlinger til forstaaende ældre og yngre Skolefæller, og sit Materiale stillede han gerne til Raadighed for andres Studier. Egentlig havde det vist været hans Mening at skænke sine Samlinger til Sorø Akademis Museum, eventuelt til Sorø Amts historiske Museum i Sorø, men bægge Steder fandt han Forholdene og Ordningen saa lidet tiltalende, at han ikke kunde beslutte sig dertil. Skade, hvis det, han i et langt Liv har samlet, nu skulde spredes igen! Det maatte dog vist være muligt at faa denne Samling bevaret for det Sted, hvor den rettelig hører hjemme.

Det var tydeligt at mærke, hvorledes hans Samlerevne og Ælyst parredes med Kærlighed og Trofasthed overfor hans Skole, og vi vil savne ham blandt de interesserede Deltagere i de soranske Stævner.

CRICKETKAMP I SORØ

Den 15. September fandt den aarlige Cricketkamp Sted i Sorø mellem the old boys og Skolens Ungdom. Det vil sikkert interessere alle gamle Soranere særdeles, at de unge vandt overlegent — det lover godt for Fremtiden! Ikke mindre end 5 staaende Gærder havde Ungdommen, i Behold, da der sluttedes af, efter at de i 1. Halvleg havde opnaaet 100 Points mod de gamles 43, der i 2. Halvleg forøgedes med 99. Af de udsatte Præmier tilfaldt de to Sølvbægre *Green-Andersen* og *Henningsen* af Skolens Hold; topscorer blandt de gamle var stud. mag. *Højer*.

De gamle Drengene nød megen Venlighed og Gæstfrihed fra Skolens Side: Frokost da de kom, Middag sammen med Skolen og om Aftenen en solid Souper med Skolens Crickethold i »den grønne Sal«, hvor Overretssagfører *Langballe*, der sammen med sin Kollega i Jura og Cricket *Jonas Bronée* havde været Kampdommer, i en af Stundens Betydning bevinget Stemning fandt de rette Ord for de gamle Drenges taknemmelige Følelser overfor Rektor *Raaschou-Nielsen* og den Interesse han bestandig viser Cricketspillet og dets soranske Dyrkere.

LEKTOR GAD FRATRÆDER

Paa Undervisningsministeriets derom nedlagte Forstilling har det under 13. September 1929 behaget Hans Majestæt Kongen at meddele Lektor ved Sorø Akademis Skole, cand theol. *Henrik Gottlieb Gad*, R. af Dbg., efter hans derom indgivne Andragende Afsked i Naade og med Pension fra den ham betroede Stilling fra 30. September 1929 at regne.

Lektor Gad, der til Februar 1930 vilde blive 68, staar ved sin Afgang som Skolens ældste Lærer; han blev konstitueret som Adjunkt i Juli 1890 og fik Udnævnelse i Embedet 5. Maj 1892; den 15. April 1904 blev han Overlærer og overgik 1919 til Lektorstillingen. Fra Begyndelsen af Skoleaaret 1890 til 1. August 1894 var han Inspektionshavende med Bolig paa Hovedbygningens vestre Fløj og flyttede derefter til østre Fløj, hvor han havde Bolig i 6 Aar. Fra 1901 til 1904 varetog han Hvervet som Skoleinspektør, og fra 1904—1916 var han Akademiets Bibliotekar.

SORANER-AFTNERNE

Da der i Fjor fra flere Sider klagedes over, at Fredag var en uheldig Aften til Afholdelse af Soraner-Aftnerne, idet mange Forretningsfolk var optaget til Kl. 7—8 denne Aften og følgelig aldrig kunde komme, besluttedes det, at Sammenkomsterne i Aar skal finde Sted den første Torsdag i Maa-neden i Stedet for. I øvrigt vil vi fortsætte i samme Spor som hidtil, Lokalerne vil være aabne fra Kl. 7 for dem, der kunde ønske at sætte Smag paa de gule Ærter eller hvad andet Huset formaar, og ved 8-Tiden venter vi at være samlede, saa den egentlige »Aften« kan begynde.

Torsdag den 3. Oktober lægger vi ud med kammeratligt Samvær med fælles Kaffe-bord, flere Taler af ældre og yngre Soranere m. m. Torsdag den 7. November er det Meningen at arrangere et Pølse-gilde, og Torsdag den 5. December vil der blive indledet en Diskussion over Emnet »Bør Traditionerne paa Sorø Skole bevares«.

Nærmere om disse Aftner fremkommer i de følgende Numre af Soraner-Bladet.

Komiteen.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

— Rusgildet —

holdes iaar *Lørdag den 2. November* i »Hotel Phønix« Selskabslokaler. Der henvises til Programmet paa sidste Side af Annonceomslaget. Rustalen holdes af Forfatteren, Kontorchef *Louis E. Grandjean*, og til Festen indbydes som sædvanlig Aarets 60- og 50-Aars Jubilarer m. fl. samt Skolens Dimittender fra i Sommer.

Bestyrelsen vil iaar forsøge, hvorledes det vil virke, naar man ikke afslutter Festen med det obligate Panchesold, hvor Deltagerne maa sidde lænket til de samme Pladser hele Tiden og ikke faar megen Tid til at tale med sine samtidige og de Venner, man Aaret rundt maaske kun møder denne ene Aften. Efter den »højtidelige« Indledning med Rustale og Immatrikulation, og Souperen med dens traditionelle Traktement, vil man derfor efter Kaffen give Deltagerne fri, saaledes at de gruppevis kan samle sig og faa den hyggelige Passiar, der for de fleste er Hovedattraktionen ved Mødet med gamle Kammerater.

Viser det sig, at Forsøget *ikke* tilfredsstillter Medlemmerne — hvad man aldrig paa Forhaand kan vide — vil man ad Aare kunne genoptage det traditionelle »Sold« — som maaske, naar det i nogle Aar har været uforsøgt, kan faa ny Tillokkelse.

Deltagerne i Festen bedes melde sig i god Tid til Sekretærene, Landsretssagfører *Chr. Holberg*.

GAMLE SORANERE

Under 23. Juli er Ekspeditionssekretær i Overformynderiets Bogholderi *Povl Sigurd Nygaard* ansat som Underbogholder i Overformynderiet.

H. M. Kongen har under 19. Juli tilladt Oberstløjtnant, Direktør i Hærens tekniske Korps *H. N. J. Wamberg*, Chef for Generaltøjmasterkvarteret, R. af Dbg. og Dbm. at anlægge og bære Kommandørkorset af 2. Klasse af den svenske Vasaorden.

Under 4. Juni har Justitsministeriet for et Tidsrum af 4 Aar fra den 1. Juli 1929 at regne beskikket Dommer *I. E. L. Knox*, R. af Dbg., til Formand for Fredningsnævnet for Aarhus Amtsraadsreds.

Under 7. August er Overretssagfører, *C. U. D. Baron von Eggers* blevet anerkendt som ulønnet Vicekonsul ved det herværende Generalkonsulat for Republiken Liberia.

Dødsfald blandt Soranerne.

Den 1. Juli iaar døde fhv. Proprietær *Henrik Steffens Zeuthen* i den høje Alder af 88 Aar.

Han var født d. 16. Maj 1841 i Grimstrup Præstegaard ved Varde som den yngste af den senere Sognepræst i Sorø, Dr. phil. *F. L. B. Zeuthens* og Hustru født Laubs tre Sønner. Modsat Brødrene, den fremragende Matematiker, Professor, Dr. phil. *H. G. Zeuthen* og den ikke mindre fremragende Gejstlige, Stiftsprovst *Frederik Zeuthen*, blev den yngste Søn, sine berømte Navne tiltrods, det praktiske Livs Mand, idet han efter i 1857 at have forladt Sorø Skole med Præliminæreksamen, gik til Landvæsenet. Allerede 1858 søgte han dog teoretisk Uddannelse paa Landbohøjskolen, som han Aaret efter forlod med det første Hold danske Landbrugs-

kandidater og med Holdets bedste Karakter. Efter i nogle Aar at have været Underforvalter paa Marienborg og dernæst i 8 Aar Bestyrer af Sludegaard ved Nyborg, drog han i 1869 til Sverige, hvor han ved Siden af at være Forpagter af forskellige Landbrug, ejede Gaardene Limme og Högnaløf i Småland; i 1881 købte han Gaarden Fognaröd ved Höör, nord for Ringsjön i Skåne som han ejede til 1910.

Han flyttede derefter til København, hvor han boede til sin Død, senest paa Østerbro.

Dommerfuldmægtig *E. Smith, Pandrup*, afgik den 24. August d. A. ved Døden som Følge af et Ulykkestilfælde.

Emil Ole Ludvig Smith var født den 18. Maj 1861 i Stubbe-købing som Søn af daværende Catechet der, senere Sognepræst til Tjustrup og Haldagerlille *D. L. E. Smith* og Hustru født *Juby* Han kom i Sorø Skole 1874, men forlod den allerede i 1877, efter at hans Fader i April s. A. var død. Efter at have taget dansk-juridisk Eksamen var han i mange Aar Herreds- og senere Dommerfuldmægtig i Hvetbo Herred. Da han Lørdag d. 24. August om Eftermiddagen cyklede med sin Hustru fra Pandrup til Kaas, styrtede han pludselig med Cyklen, ramt af et Hjerteslag, og var død med det samme.

Han overleves af sin Hustru Fru *Karen Smith* født *Klitgaard*.

Den 20. August døde Kontorchef *Gustav Arendrup* i sit Hjem i Kjøbenhavn.

Gustav Adolph Arendrup var født d. 7. Juli 1869 i Kjøbenhavn som Søn af Generalmajor *H. C. Arendrup* og Hustru født *Kjellerup*. Han blev Student fra Sorø i 1888, juridisk Kandidat i 1894 og 1897 Assistent i Landbrugsministeriet efter i et Par Aar at have været Fuldmægtig hos Straffedommeren paa Frederiksberg og derefter Sagførerfuldmægtig. I 1910 blev han Fuldmægtig i Handelsministeriet og 1921 Kontorchef sammesteds.

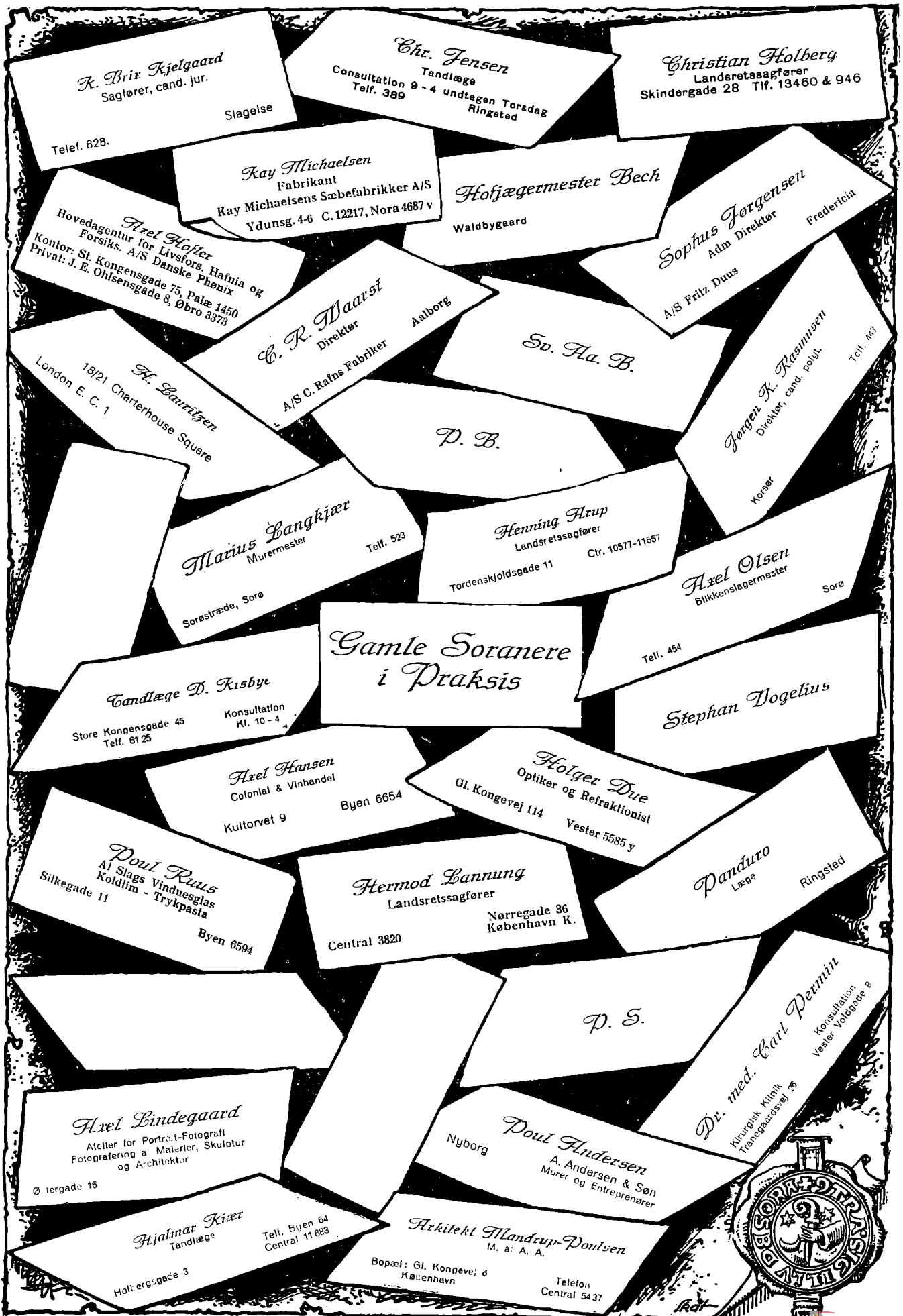
Arendrup blev i 1908 gift med Frøken *Ingeborg Elise Andersen*, der overlever ham.

Godsejerinde Fru *Karen Wedel-Heinen*, født *Middelboe*, har til sin Søn af 1. Ægteskab *Hans Christian Middelboe* solgt Godset *Einsiedelsborg* med Fælledegaarden og de til *Einsiedelsborg* hørende Skove.

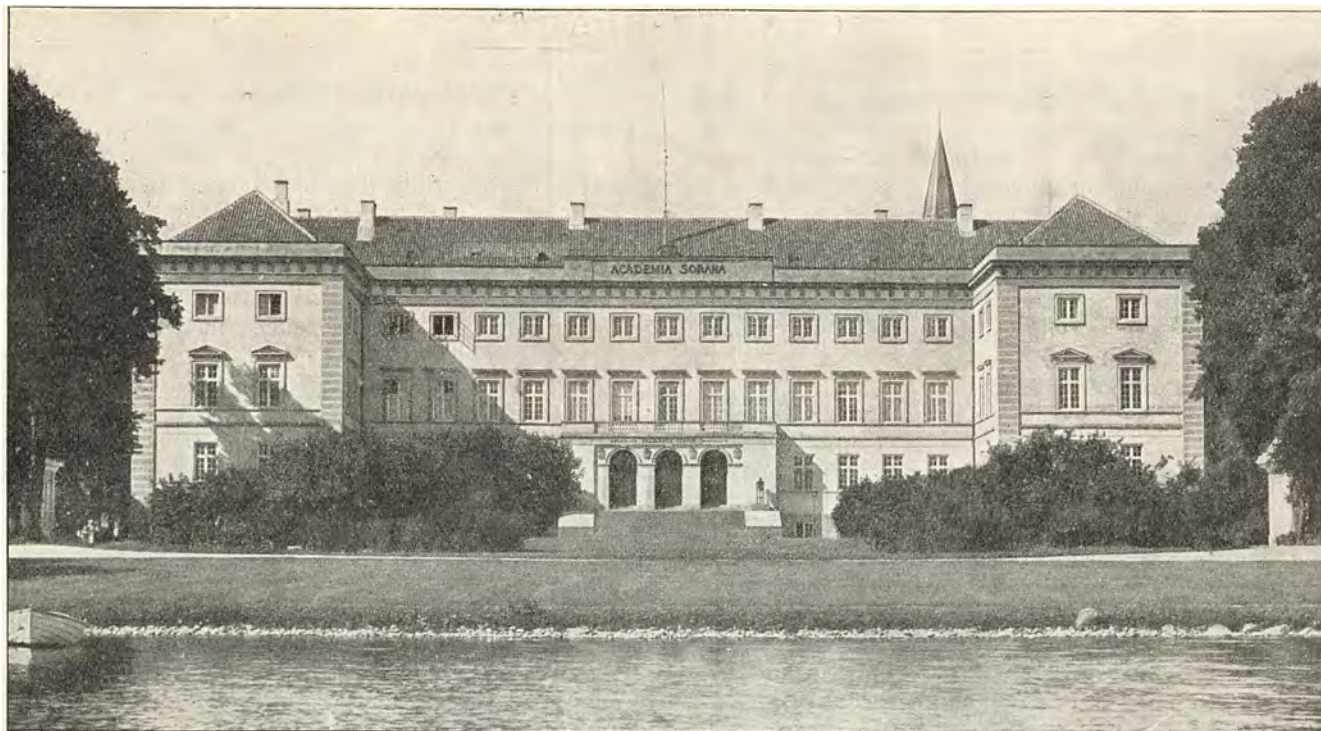
Den nye Ejer af det fordums Hovedsæde i Grevskabet *Roepstorff* tog i 1920 Realeksamen ved Sorø Akademis Skole.

Paa *O. Lohses* Forlag har Pastor *H. I. F. C. Matthiesen* i Anledning af, at *Herman Axel Emil Otto Busch* i 25 Aar har været Formand for Dansk Missionselskab, udgivet en sidestærk, med mange Billeder forsynet Bog med Titlen: *A. Busch i Kina og Indien*.

Bogen beretter om Pastor *Busch's* Rejse til Kina og Japan i 1920 og til Indien i 1823—34 — da var vor Skolefælle omkring de 70! — og er bygget paa hans egne Breve, Meddelelser fra Missionærer og andre og følger hans Farter Skridt for Skridt samtidig med at give Indblik i Missionsarbejdet og Missionslivet. Den vil med Interesse kunne læses ogsaa af andre end Pastor *Axel Busch's* Venner og Medarbejdere, af Soranere navnlig fordi den Mand, som deri omhandles, er en af de Drengene fra den gamle Skole, der herhjemme er kendt i vide Kredse og indenfor disse er ganske overordentlig elsket og agtet for sit uhyre Arbejde i den Sags Tjeneste, han i særlig Grad tog op for mange Aar siden og for hvis Skyld han aldrig har sparet sig.

Dette Nr. er afleveret til Postvæsenet den 1. Oktober 1929.

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 10

Oktober 1929

EN SORØ SØNDAG MED „DRENGEN“

Af Dommer John Knox, Aarhus.

Gennem flere Aar havde jeg spekuleret paa at vise min ældste Dreng, som for Resten er 25 Aar og for længst cand. juris og nu velmeriteret Sekretær, og som med Faderøjne set kun har den Mangel i sin Opdragelse, som hans Forældre maa bære Ansvaret for, at han ikke er Soraner, men Arosianer — mit dejlige Sorø, og da nu Forretninger i Retsplejeudvalget førte mig til Kongens Kjøbenhavn i den af alle Olympens og Valhals Vejrguder begunstigede September 1929, lod vi Projektet løbe af Stablen Søndag den 15. September under de gunstigst mulige meteorologiske Forudsætninger, som blev fuldt indfriet.

Vi havde straks det Held at komme i forkert Tog, saa vi maatte tilbringe 2 Timer i Roskilde, hvad der i væsentlig Grad forøgede Turens Charme. I Tidernes Morgen, endnu før jeg begyndte min Skolegang hos Bine Sejer i Groskenstræde i Helsingør, har jeg tilbragt minderige Sommerferier hos kære, elskelige, for længst til de bedre Jagtmarker henfarne Slægtninge, som havde klumpet sig sammen paa det i Barndoms-minder store og herlige, men nu højst uanseelige Maglekilde med det berømmelige Vand, saa der var straks meget at vise i den gamle Stiftsby. Vi frydede os over den stolte Kongedôm, som dog ikke kan staa Maal med Aarhus Dômen, og over det herlige, gamle *Palæ*, som burde ligge i Aarhus; vi hørte Grundtvigs vidunderlig dejlige Salme »Nu falmer Skoven trindt om Land«, hvad den for Resten knap var begyndt paa, vi var nede ved Fjorden, hvor de blaa Bølger legede Tag-

fat under en næsten Sydens Sol — og last not least løb vi lige i Armene paa min gamle Kammerfuks *Maurits Clod Mackeprang*.

Jeg konstaterede med Glæde, at han endnu havde Respekt for sin Kammerduks fra 1882—83 paa det gamle Søkammer No. 7, og at han tilsyneladende var trods Ophøjelsen den samme gæve Gut som i Firserne. Tidens Tand, der jfr. Ligprædikenen »læger alle Saar og ogsaa vil lade gro Græs over denne Vunde«, er faret naadig med Direktøren for Nationalmusæet, hvad der formentlig hænger sammen med, at han alle Dage legemlig talt har hørt til Splejsene, og har undgaaet den for saa mange af os andre farlige Rundbuestil (dette være sagt uden personlig Allusion til Redaktøren): Jeg opnaaede Løsningen paa en af de Gaader, jeg i mine heldigvis faa ledige Stunder har gransket over; nemlig hvorfor Maurits tillige bærer det mærkelige Navn Clod, Løsningen er ikke blottet helt for Tragik eller Komik, men den tilhører Privatlivet, og jeg røber den ikke, selv om hjo falder paa Knæ (knauder paa Fæ). Noget af det første Direktøren foretog sig, efter at Gensynets første Glæde var overstaet, var at tænde sin Pibe, saa i den Hensende er han ikke et Haar bedre end sin Kammerduks. Direktøren var i Stiftsbyen for at hente Guld og Gods til sit kære Musæum, og snart dampede han mod Øst og vi mod Vest, og med den Statsbanerne iboende Ihærdighed lykkedes det os ca. Kl. 1 Em. at naa Sorø Landstation. Tarmene raabte paa Frokost, og i Ilmarsch gik det over

Flommen — oh Herlighed! — til *Haabet*, der nu alene hedder *Postgaarden*, men som ydede en fortræffelig Forplejning, men unægtelig til tip top Priser — naa! grolle nicht, gamle Dreng, du er ude for at more dig.

Da baade den første og anden Sult og en overvældende Tørst var stillet, drog vi paa Opdagelse. Straks i Klosterporten forklarede jeg strategisk om det store Sø- og Vandslangeslag Mortens Aften 1884 med lange *Evensen* som General ved Gymnasiast-Sprøjterne, og paa Bancen ved Ridehuset var der Cricket-Kamp mellem gamle Soranere og »Drengene«.

Ved Gymnasiet led jeg min første og eneste Skuffelse, det berømmelige »nok sagt« Hus og »Skydetelt« med (jfr. *Chr. Thielemann*) »de mange Huller, hvorfra Tordnen ruller« var ikke mere. Naa! med Sorgen og Klagen hold Maade, den Menneskeslægten iboende Urtrang, som forhaabentlig ej heller har forladt Nutidens Gymnasiaster, tilfredsstilles formentlig under mere moderne Former end i gamle Dage. I Bagbygningen stod mit Eneværelse fra 6. Klasse endnu temmelig urørt, men ellers var Omgivelserne præget af en Elegance, en skinnende Renhed, Hygge og Comfort, som næsten fik mig til at rødme og imponerede Arosianeren.

I Rektorboligen vilde jeg have været ind i Gavl-værelset mod Fratergaarden, som jeg i 5. Klasse delte med Færingen og Grindeslugeren »lange Evensen«; men der var laaset, og fra Værelset overfor dukkede pludselig en (relativt) ung, lærd Mand op, som efter de tilbørlige Forklaringer og Undskyldninger fra min Side, præsenterede sig som Inspektør, Dr. phil. P. Helms og forklarede, at mit gamle Værelse nu var hans Soveværelse (sic transit!). Han var en overmaade fornøjelig og elskværdig Mand at tale med, og selvfølgelig — Landet er jo meget lille — kendte jeg, om ikke Doktoren selv, saa hans nærmeste Slægt. Doktoren gav carte blanche med Hensyn til at bevæge sig over hele Terrænet, ogsaa indendørs, og saa valdsede vi over Fratergaarden — ogsaa *Neros* bekendte Svævebrædt er forsvundet — og kiggede ned i Brønden og mindedes *Vilh. Andersen* og min gamle Juniorven og Fuldmægtig *Age Lind* og den gamle Lem, som Fraterbrønden afløste.

Paa Akademiet var alt, Guderne være lovet! saa temmelig uforandret og uendelig morsomt og skønt; at man paa Lovens Tavler i Aulaen nu prænter Begivenhederne paa dansk, maa vel skyldes Mangel paa Færdighed i Latinen og bør selvfølgelig paatales. I øvrigt, hvor er der skønt! og hvor lysér Søen blaat der nede og Skoven staar sløret i Sommerdisen; her sad vi altså bænkedede i 1885, alle vi Skolens Dimittender til en lukullisk Afskedssoupør med »Blæk« og med den stilfulde og veltalende Rektor *Blichert* i Højsædet, og dernede fra den Bro afgik senere paa Aftenen Flotillen til Parnas, hvor Studentersoldat stod den lyse Sommernat igennem med runde, rungende *Jähnigen* og *Matthies-sen* — elskelige, gamle, altid smilende »Møk« — som Æresgæster. Ak! Ak! Ak! hvor iler Tiden med os!

Alt stod aabent og frit tilgængeligt, alt kunde ses, og alt vakte Minder til Live — dejlige, dyrebare Minder. Foran Rektorværelset følte man næsten Andagt paany, skønt *Raaschou-Nielsen* var en lille Hvalp, da undertegnede gik i 6te. Bassekonebænken og Opslagstavlen, Uhret — for Resten nyt — og de slidte Fliser under *Wormers* smaa Ben — alt vækker Minder. Selvfølgelig blev alle Salene gennemgaaede, og da vi op-

holdt os i Læsesalen med Balkonen foran, gik Døren fra *Oles* gamle Dyregang op, og ind træder — hvem andre end *Møk*, herlige *Møk*! Hvis hans Korpus havde tilladt ham det, vilde han have slaaet Knude paa sig selv for at finde ud af, hvem jeg var, og da baade Sekretæren og jeg var paa Fornavn og »du« med hans Ledsager — en ung Møkslægtning fra Aarhus — blev selveste *Møk* ganske desorienteret og maatte have Solbrillerne af. Da jeg saa røbede mit Inkognito, kom Smilet og Blinket i Øjnene, Purhaaret fik et Strøg og Latteren rungede i de høje Tangenter.

Gamle elskelige *Matthiesen* — ogsaa her har Tiden været saare naadig — »still going strong« trods sine snart 75 Aar, ligesom den ædle skotske Whisky. Aa Gud, hvor vi grinede, og saa grinede de unge, antagelig fordi de fandt os grinagtige, og saa fik Fortiden sig en Omgang, og baade *Skaaster* og *Mister, Knorten, Tjørnen, Bitten, Odderen* og *Peden* og alle de andre hedenfarne Halvguder, specielt *Gaasen*, vor pragtfulde *Hoff*, altid »facile primus inter pares« blev endevendt. Jeg konstaterede til min Glæde, at *Pedens Bedstemor* om jeg maa sigte *levede* endnu. *Møk* paastod, at den i hans Tid hed *Pedens Bedstefar*, uanset at Skelettet er en Kvindes, men antagelig fordi *Peden* i de Dage indpræntede særlig lattermilde Dreng, at man ikke burde le af en »død Mand«, som altsaa var en Kvinde.

Møk og jeg blev selvfølgelig hurtigt enige om, at alle ordentlige Drengene havde boet paa østre Sovesal, jeg savnede Skidentøjskassen, sendte sammen med *Møk* et Suk til de gamle, morsomme Tinpotter (afløste af banale Hankebøtter), men anerkendte i høj Grad de ny, fine Vaskekummer. — Tremmejalousien til *Lund-dahls* Soveværelse er der Gud hjælpe mig endnu!

Paa Kammer 7, hvor jeg baade har været Fuks og senere Duks, og Kammer 16 (uh ha!), hvor jeg som 15aarig Spire i 3. Klasse blev sat som Duks for tre værre Gutter, dvælede vi længe og sludrede, men Tiden ilede, flere Møkslægtninge ventedes, og vi skiltes og kvitterede Samlingerne. En saare elskværdig Aftenindbydelse til Sekretæren og mig forbød vor store Beskedenhed os at drage Nytte af.

Saa kom Akademihaven, og Sekretærens Imponeret-hed gik nærmest over i Begejstring over Naturen og de dejlige Bygninger, specielt *Ingemanns Hus* og *Molbechs Hus*, som ogsaa er Perler. Paa Søen, der laa blank og straalende under den bagende Sol, tøffede en Motorbåd med det løfterige Navn »Ægir«, og formedelst smaa 30 Øre kom vi i Løbet af 0,5 over paa den anden Side, hvor Sekretæren forespurgte, om virkelig Populacen anerkender Navne som »Ægir«, »Parnas« og »Helikon« — Sekretæren har aldrig lært Græsk!

Nu gik vi ad Stien Søen rundt, og der blev Tid til et lille Nap paa en dertil indrettet mosgroet Plet og til mangt et Begejstringsudbrud over Naturens vidunderlige Skønhed og Ynde. Oppe ved Landevejen mellem Sorø og Pedersborg-Søerne forlangte Sekretæren, som ikke ryger, Isvaffer, medens Gamlingen stoppede sin næstkæreste Snadde. Sorø maa være vidunderlig rig paa Bachfische — aldrig har jeg set saa mange røde, blaa, gule og grønne, langbenede, kortskortede og korthaaede og usigelig søde Tøsebørn; i lange Rækker ringlede de forbi paa deres Cykler, uden alt for ømfindtlig Hensyntagen til de stadige Opslag om, at »Cyklister skal vige for de gaaende« — grolle nicht! gamle Dommer og Lovtrækker! Ungdommen har altid

Ret, og næst Børnene er Ungdommen Guds herligste Gave.

Jeg mindedes — hele Tiden mindedes jeg — bl. a. vort i en sur Februarsøndag komponerede, i sine Virkninger og sin Udbredelse ganske usandsynlige, kraftfulde, men fuldkommen opdagede Brev til Sorø Pressen (anonymt selvfølgelig) om en stedfunden Mallefangst — en ganske lille Malle!

I Villakvarteret omkring *Fatter Dalles* Hus løb jeg paa den pensionerede *Isak* eller maaske det var *Jacob*, bestemt ved jeg kun, at det var en af de berømte »four generals« *Adam, Isak, Jacob* og *Schrøder*, og at det ikke var sidstnævnte — ham havde jeg utvivlsomt dunket i Maven.

Pludselig stod vi i Baggade, som nu hedder saadan noget som Østergade, og her berettede jeg for Sekretæren om det historiske Sted, hvor hans Ophav nær var bleven taget af Natvægteren en Decembraften i 1884. Efter et Selskab hos de altid gæstfri Kjellerups, hvor vi snakkede Odder-Sprog, og hvor Odderen havde lært os det berømte Vers: Gikkimus in gadibus cum jomfruis atque madamis o. s. v., blev *Harald Odder-dreng* saa begejstret, at han i Baggade udstødte høje Odderraab, som hidkaldte Vægteren, vi spredtes som Avner, men den trivelige *Motzfeldt* blev hængende og maatte løses ind fra Politistationen — for Resten kun med en ærbødig Undskyldning, men »Mavepine« var der, inden vi næste Dag fik Sikkerhed for, at Anholdelsen ikke vilde blive meldt til *Nero!*

Paa Postgaarden var der *afternoon tea* og mange Mennesker fra Cricketkampen, og saa vandrede vi i den dunkle, maaneløse Aften gennem »Soffen«, hvor Mosekonen bryggede, og ad Banevejen til Stationen, og Kl. 10½ sad vi i Tivoli ved en Svalepokal og var med til at lukke det populære Etablissement for Aaret 1929.

Fraset det før omtalte Suk, som jeg udstødte — og det var kun et Suk, kære Hr. Redaktør! aldeles ikke noget andet — i Anledning af Trompethusets Forsvin-den, var alt saare godt, og havde jeg haft den Glæde ogsaa at løbe paa Lektor *Lauritzen* — sammen med *Matthiessen* de eneste i Sorø efterlevende af Datidens Snydere — havde Turen været *fuldkommen* pingeling!

H. C. ANDERSEN OG SORØ

I Anledning af den nye Udgave af Eventyrene med Vilhelm Pedersens Tegninger (Gyldendals Boghandel, 1930).

Da H. C. Andersen i 1822 kæmpede sin fortvivlede Kamp for at holde Hovedet oven Vand og naa frem ad den litterære Vej, der stod for ham som den

eneste, efter at han havde begrebet, at som Skuespiller, Sanger eller Danser gik det *ikke*, sendte han til dem, som han formodede vilde eller kunde hjælpe ham, en Subskriptionsplan paa en Samling »Ungdoms Forsøg, 1. Del« med Bøn om Hjælp til »Forsøgenes« Udgivelse. En saadan Bøn rettede han bl. a. til Digteren Ingemann og ogsaa i et udateret Brev¹⁾ (der maa være skrevet i Tiden 13. Sept.—28. Octb. 1822) til Pastor I. P. Mynster, hvori han, i lykkelig Uvidenhed om, at den til hvem Brevet var skrevet var Medlem af selve Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, anbragte følgende Slutningseffekt:

»Derictionen for det kongelige Theater have fundet saa meget godt ved mit Arbejde, at de have besluttet at underholde mig nogle Aar i Sorøe Academie.«

Det fortælles, at da den naive unge Digter senere henvendte sig personlig til Mynster, fik han en streng Tiltale, fordi han virkelig kunde driste sig til at tro, at man vilde anbringe en Fyr som ham, fattig, ussel klædt, ganske udannet, ex infima plebe oriundus, i den netop da genaabnede Sorø Skole — hvilken Mangel paa Begreb om baade res og modus rei!

Og i Virkeligheden maaler intet paa mere slaende Maade Forskellen i 1822 mellem Sorø Akademis Skole og Landets andre »højere Skoler«, in casu Slagelse lærde Skole, hvor der bevilgedes H. C. Andersen fri Undervisning (ikke engang optaget som *Discipel* i denne Skole blev han), end denne Misforstaaelse hos den i Tingenes virkelige Tilstand ganske uindviede unge Proletar. Nej, for en Type som H. C. Andersen i 1822 var der sandelig ikke Plads i Sorø Skole — og vilde forresten den Dag idag af mange Grunde ikke være det for en 17-aarig Yngling af lignende Art. Thi Sorø Skole er i Virkeligheden i 1929 i lige saa høj Grad beholdt en Overklasse som i 1822. Dengang var det den medfødte, af Afstamning og social Placering rundne Hjemmehøren i Samfundets øverste Lag, der var Betingelsen for Adgang; nu er det den medfødte Begavelses Omfang. Det er et Spørgsmaal, om Uligheden — og Uretfærdigheden, om man vil — var større dengang end nu og følte mere af de uheldigt fødte end nu af de ringe begavede. Idealet naas aldrig — det skulde vel være Karakterens Godhed og Personlighedens senere Nytt for Samfundet, der var afgørende, men hvor er Kriteriet herfor hos Børn og unge? Ug-drengene svarer jo ikke altid til Forventningerne!

Det er da atter et af Skæbnens mange Luner — et af dem man med et Smil mærker sig! — at H. C. Andersen alligevel fik Indpas i Sorø, om end ikke som Soraner i ret Forstand; men blader man en Smule videre frem i samme Bind Breve, hvori det til Mynster staar, vil man Side 102 læse om,²⁾ hvorledes Forholdene for denne naive unge Mand 10 Aar efter er i den Grad forandrede, at han nu kan fortælle om et Besøg hos sine gode og forstaaende Venner i Sorø, og ikke blot om, hvorledes han boede hos Lektor Ingemanns, var Gæst i Carsten Hauchs Hjem og ofte kom sammen med Chr. Wilster, men hvorledes han altsaa nu havde Adgang til selve dette fornemme Akademi og deltog som Gæst i dets Fester:

»Academiet gjorde en Skovtour gjennem Slagelse, vi

¹⁾ Trykt som No. 2, S. 2, i Breve fra Hans Christian Andersen, 1. Bind, 1878.

²⁾ l. c. Brev No. 39 af 7. Juli 1832 til Frøken Henriette Wulff.

var 30 Vogne, jeg var med [mærk Besøget paa denne Maade i »Underkuelsens og Sønderknuselsens« By!]; vi drak Thee ved Antvorskov, og hjemme paa Academiet blev der siden spist og dandset. Lotte [Oehlen-schläger, et af hans første Sværmerier; i Juli 1832 i Huset hos Hauch] manglede; hun trak sig fra Verden nu, sagde man.« Det gjorde H. C. Andersen ikke!

Saaledes havde han og Sorø Akademi omsider fundet hinanden, og det blev ikke derved. For hans Produktion kom det venlige Asyl hos Ingemanns til at spille en betydelig Rolle; i Omgangen med disse kærlige og forstaaende Mennesker havde han allerede i Slagelsetiden hentet Styrke til at holde ud under de Meislingske Pinagtigheder; paa deres Gæstekammer i ManzardeEtagen ud mod Akademibygningen er de 4 sidste Kapitler af »Improvisatoren« skrevet i August 1834 »mellem duf-tende Linde, med Udsigt til Søe og Skov«, og i Huset dér var han en kær Gæst lige til Fru Ingemann havde lukket sine Øjne.

Til Gengæld har han baade her og der sat Sorø ind i sin Digtning. Ingen har bedre end han, gennem Lugekonen, som »kom fra Sorø, hvor der vokser Græs paa Torvet«, i Eventyret om »Lille Tuk« skildret Byens Ejendommeligheder før Jernbanens Aabning: »Koax!« sagde hun, »det er vaadt, det er vaadt, det er gravstille godt — i Sorø! . . . Min By er ligesom en Flaske; man kommer ind ved Proppen, og der maa man ud igen [Billedet er laant fra Sorø-Vennen, Carl Bagger]! jeg har havt Maller og nu har jeg friske, rødmussede Drengene paa Bunden af Flasken; der lærer de Visdom: Græsk! Græsk! Hebraisk! Koax!« det klang, ligesom naar Frøerne synge eller man gaar i Mosevand med store Støvler.«

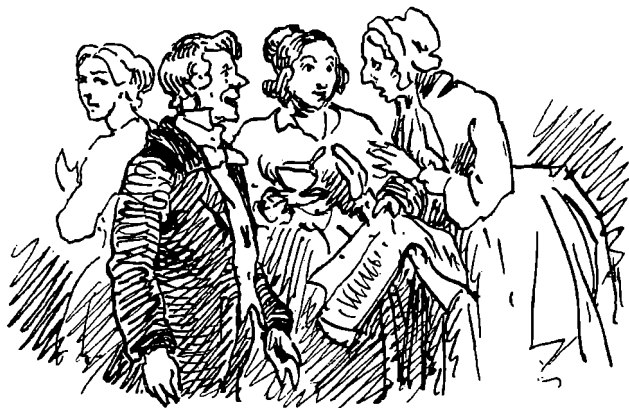
Og i »Et Stykke Perlesnor« har han baade i en lille Stump Lyrik i ubundet Stil sunget Sorøs Pris i Historiens første Afsnit og i dens andet yndefuldt skildret, hvorledes Bedstemoder i 1815 paa Rejsen fra Odense til Kjøbenhavn »saa betids kom til Krebshuset, at vi dér fra endnu samme Dag kunde gaa ind til Sorø og besøge Møllers Emil«, og hvorledes den Vandring for hende, de Timer i Sorø, den dejlige, ensomme Vej langs Søen og Flommen og Sejlturen til Parnas kom til at høre til »Livets skønneste Perler«.

Naar der mellem H. C. Andersen og hans første Illustrator, hvis Tegninger til Eventyrene nu paany forelægges det danske Publikum i en Udgave, skønnere end nogensinde, hvor hver Streg i de kendte Tegninger ved Hjælp af en fortrinlig Reproduktion rigtig kommer til sin Ret — naar der mellem disse to Kunstnere er en saadan Forbindelse, at ingen Illustrationer er os kære-re, saa er det dog værd at nævne, at der ogsaa mellem Illustratoren og Sorø er et virkeligt »Slægtskab«, saa-vist som Vilhelm Pedersen var en Brodersøn af det genoprettede Sorø Akademis Skoles første Musiklærer, kgl. Kapelmusikus *Friederich Wolf Carl Pedersen*, der atter var Søn af Tegnemester ved det 2. Sorø Akademi *Troels Pedersen* og var gift med den ligeledes i Sorø fødte, gifte og begravede *Benedicta Sabina Borch*, Professor i Veltalenhed og Historie ved Sorø Akademi *Caspar Abraham Borchs* Datter. Her i Danmark, hvor vi alle kender hinanden og de fleste er beslægtede eller besvogrede, er det i Reglen muligt at paavise, hvorledes nedarvede Anlæg og Indtryk og Overleveringer fra Slægt til Slægt skaber det fælles danske Præg; saaledes er der i Vilh. Pedersens Tegninger til H. C. Andersens

Eventyr noget primitivt dansk, noget blødt og frodigt og mildt, hvortil vi jo mange Steder finder Forbilledet i den Natur, der omgiver os, men som ganske særlig er beslægtet med den blide, frodige og skønne Sø- og Skovnatur, der forekommer os Soranere saa hjemlig.

Det er snart 80 Aar siden Vilh. Pedersen fik overdraget at illustrere H. C. Andersen — men ligesaa lidt som Eventyrerne er ældede i Skønhed og Indhold, ligesaa uforgængelige synes disse Illustrationer at være. De er nu ved at gaa i Arv til den 4. Generation, og den er ellers kræsen nok, med Krav om al mulig nyt og oprøvet — men sandsynligvis vil ogsaa den acceptere disse Billeder som »de rigtige«. Den gamle Tegnemester fra Frederik V's Akademi i Sorø kan i sit Elysium være stolt af sit Barnebarns Indsats i den ædle Tegnekunst.

H. G. Olrik.

Vilh. Pedersen: »Det er ganske vist!«

TRE DØDSFALD

Paa samme Dag — den 11. Oktober — kunde man i »Berlingske Tidende« læse disse to Dødsannoncer:

Vi har faaet Meddelelse om, at Gud har bortkaldt vor kære, gode Broder, Fabrikant i Wilmington, Delaware,

HENRIK JOHANNES KREBS,

Dr. hon., R. af D.

København, d. 8. Oktbr. 1929.

H. G. Krebs. Kristine Krebs.

Fra England modtog vi idag den sørgelige Meddelelse, at vor kære Søn og Broder, Forvalter

JENS MØRK THEILMANN

er død efter et Ulykkestilfælde.

Bjergbygaard, d. 7. Oktober 1929.

Hans Forældre og Søskende.

Begravelsen foregaar Onsdag den 16. Oktober Kl. 2 fra Stifts Bjergby Kirke.

En meget gammel og en ganske ung Soraner er samtidig gaaet bort; den ene efter et langt, arbejdsomt Liv, der bragte ham baade Ære, Midler og stor Anseelse blandt danske i Amerika — den anden ved Begyndelsen af en Løbebane i Udlandet, men allerede afholdt og nævnet med Agtelse i det fremmede som blandt Landsmænd.

Om *Henrik Johannes Krebs*, der blev født 21. Juni 1847 i

Brandstrup Præstegaard paa Lolland, og som i 1859 kom i Skole i Sorø, hvorfra han i 1865 udgik med Præliminæreksamen, ved Soraner-Bladets Læsere god Besked; senest fra Juli-Nummeret, der bragte hans Billede i Anledning af, at han var den ene af de to Soranere, som i Anledning af Polyteknisk Lærestalts Jubilæum blev hædret med Dokortitlen. Til Omtalen her og tidligere, og især til hans egne Meddelelser i en fornøjelig Artikel i Soraner-Bladet for Marts 1921 (5. Aargang, No. 12) maa vi henvise dem, der vil søge nærmere Oplysninger om hans Løbebane før og efter han forlod Sorø. Her skal blot som et Supplement nævnes, at Ingeniør Krebs 5. Jan. 1926 modtog Dannebrogordenens Ridderkors, sikkert som Udtryk for den Tak man skyldte ham for hans Donation til Polyteknisk Lærestalt, samt at han, som det nu fremgaar af Dagbladenes Nekrologer, var en ualmindelig hjælpsom og godgørende Mand, ikke mindst overfor unge, danske Ingeniører, som han skaffede Beskæftigelse enten paa sin egen Fabrik eller andetsteds.

En yngre Broder til Ingeniør Krebs var Maleren *Olaf Peter Krebs*, der blev Student fra Sorø i 1868 og som efter at have uddannet sig ved Kunstakademiet og udstillet paa Charlottenborg 1877 og 1878, gav sig til at studere Theologi, men allerede i 1880 døde ugift i Kjøbenhavn.

Ingeniør H. J. Krebs efterlader sig Enke, født Kruse, og bl. a. en Søn, A. S. Krebs, der nu leder hans Fabriksvirksomhed i Wilmington, Delaware.

Jens Mørk Theilmann var født 21. August 1902 paa Hvidkilde, hvor hans Fader, den velkendte Landmand, fra 1927 Ejer af Bjergbygaard ved Mørkøv Jens Theilmann da var Forpagter; hans Moder er Fru Marie Theilmann, født Lorenzen.

Som sine ældre Brødre, *Hans Christian Carl, Aage Valdemar* og *Axel*, der alle er Studenter fra Sorø (henholdsvis 1912, 1913 og 1915) kom Jens Mørk Theilmann i Skole i Sorø i 1914 og forlod den igen i 1919 med Realeksamen for at gaa til Landvæsenet.

Som Landmand fik han sin første Uddannelse paa Hvidkilde hos Faderen, drog senere til Argentina og kom i 1927 til England, hvor han bestyrede det store Mønsterlandbrug som D. B. C.'s Direktør, Charles Hansen havde oprettet mellem Reading og Oxford. Da 200 danske Landbrugere nylig besøgte Direktør Hansen, gav denne ved deres Modtagelse i sin Tale Udtryk for, hvorledes den unge Theilmann med sjælden Dygtighed havde skabt et dansk Landbrug midt i England.

Efter hvad der af en Korrespondent i Svendborg er meddelt til »Berl. Tid.« skete den Ulykke, der kostede vor dygtige, unge Kammerat Livet, om Aftenen efter en Jagt, da han vilde aflade sin Bøsse; et Skud er da ved Vanvare gaaet af og har saaret ham saa alvorligt, at han kort Tid efter døde.

Det sørgelige Dødsfald har vakt den dybeste Deltagelse blandt alle der kendte den unge Landmand.

Den 2. Oktober døde Brygger Carl Heise i Helsingør.

Carl Heise blev født den 27. Marts 1858 i Nørbæk Præstegaard ved Faarup, som Søn af Dr. phil. F. J. Heise og dennes 2. Hustru Fru Caroline Heise, født Holsøe; han var saaledes yngre Halvbroder til Overretssagfører, Hospitalsforstander *Chr. Heise* i Viborg (Student fra Sorø 1874) og ældre Halvbroder til Overretssagfører *Peter Heise* (Student fra Sorø 1884). Selv kom han i Skole i Sorø 1867 og tog 4. Klasses Hovedeksamen der i 1874.

Han kom derefter i Murerlære og besøgte Kunstakademiet, men afbrød denne Uddannelse og gav sig i Bryggerlære, først i Helsingør, senere i Udlandet. I 1879 blev han ansat som Be-

styret af Wibroes Bryggeri i Helsingør og blev efter Ejerens Død i 1888 dets Bestyrer. Da Bryggeriet i 1898 gik over til Aktieselskab, blev han dets administrerende Direktør og var tillige Formand i Bestyrelsen. Brygger Heise var en meget dygtig og indsigtfuld Fagmand og har gennem de 50 Aar, han var knyttet til Bryggeriet, oparbejdet dette til en Virksomhed med landskendt Navn. Hans Fagfæller satte ham da ogsaa højt og valgte ham i mange Aar til Medlem af Bestyrelsen for Bryggeriforeningen, hvis Næstformand han var, ligesom han var Æresmedlem af den norske Bryggeriforening.

I Helsingør nød Brygger Heise samme Anseelse og deltog paa mange Maader med varm Interesse i Arbejdet til Gavn for Byen og dens Opland. Han var i 17 Aar Medlem af Byraadet og Medlem af Bestyrelsen for Helsingør—Hornbæk—Gilleleje-Banen og var overordentlig afholdt som en elskværdig, hjælpsom og godgørende Mand. Paa sin 70 Aars Fødselsdag i Fjor vistest der ham stor Opmærksomhed fra alle Sider.

Bøgerne og Kunsten stod dog hans Hjerter nærmest, hans Bibliotek rummede en Rigdom af Sjældenheder, hans Hjem i Helsingør var præget af forfinet og smagsikker Kultur — et lille Skrift af Forlagsboghandler Ejnar Munksgaard, udgivet for et Aar siden og trykt for Carl Heise som Vennebog, gav et Kig indenfor i denne kundskabsrige og betydelige Mands Interesseverden gennem Beskrivelsen af de største Sjældenheder i det Carl Heiseske Bibliotek.

Carl Heise var først gift med Bryggeriejer Wibroes Datter Emma; efter at dette Ægteskab var opløst, ægtede han i 1911 Frøken Johanne Razga, der overlever ham.

I OKTOBERSKUMRINGEN

Min Ven fra Stockholmsgade, fordums Skolefælle og Klassekammerat, stod og saa eftertænksom paa Løvfaldet i Østre Anlæg; hans Hund, saa stor som en tre Maaneders Kalv, sad paa sin Hale ved hans Side og betragtede med Hovedet paa Skraa og et lige saa betænksomt Blik som sin Herre en Flok af Kommunens tamme Vildænder, der snadrede i Voldgraven og vejrede Bytte og Æde fra et Par gamle Damer, som nærmede sig med en forjættende Papirpose.

— Man kan saamænd blive helt vemodig ved dette her, sagde han og saa efter et Par dalende gule Blade, der var paa Vej mod det mørke Vandspejl. Kan Du huske — det er altid noget med: kan du huske, naar vi mødes — naar vi brændte Benzin om Aftenen paa Søen i gamle Dage? Hvem havde egentlig fundet paa den Sport? Jeg synes *Andreas Evensen* var med, eller var det *Georg Berg*? det var før man kendte til at bruge Benzin til andet end at ta' Pletter af Tøjet med; vi splejsede til en stor Medicinflasker fuld paa Apoteket og roede ud med den efter Aftensbordet, det var netop ved denne Aarstid, inden Baadene blev taget op; saa hældte vi Benzinen ud paa Vandet og stak en Tændstik til — det saa ud, som om selve Søen brændte; Gud ved, hvad Folk inde i Land tænkte sig ved den Forestilling?

Jeg mente ikke at nogen havde set det, ellers havde man nok faaet noget at vide; Folk var hverken generte eller tavse i Sorø heller dengang. Men mærkelig var det, ganske vist, at vi fik Lov at drive den Sport uhindret i længere Tid.

— Tror Du de nu finder paa saadan noget dernede? vi var egentlig slet ikke saa tossede i gamle Dage — jeg kan huske, at *Viggo Sahmel* og jeg laa en hel Eftermiddag paa Maven paa en Baadebro og eksperimenterede med, under hvad for en Vinkel en Flaske skulde holdes for at faa Vandet til at løbe hurtigst ud af den. Tænk at vi gad — og vi morede os

storartet; det var utroligt, hvad vi kunde faa ud af den Flaske! Sahmel var nu slet ikke saa gal; jeg tror det var hans Idé med at lave Flaader af Siv, vi la'e ned ved Siden af hinanden og skar spidst til og satte Mast paa, og saa et Mandskab lavet af smaa Gedeboiler, stukket paa Pinde. Jeg ved ikke, hvad Sejl der var paa; men sejle gjorde Flaaderne — jeg har mødt saadan een langt ude paa Søen . . .

— Ja Søen, Du, det var egentlig det bedste af alt, vi havde dernede; der var altid noget at lave; jeg kunde bare ikke li'e at bade i den; det var noge slemt Møgvand, føj, li'esom det dér —

Og han kylede sin Cigarstump ud i Voldgraven; en halv Snæs Ænder styrtede efter den og den lykkelige, der snapte den, baksede længe med at faa den ned.

— Den kreperer s'gu nok inden Aften af den Bid, gryntede Kammeraten helt tilfieds; det fede Skab, man kan blive helt sulten af at se paa dem — hvem mon der har Fornøjelsen af alle de Ænder? jeg stikker spilleme ind her en Aften, naar det bliver rigtig mørkt, og hamstrer et Par; de kan da ikke være videre trannede af og ligge i det dér Ferskvand, og fede det er de, det kan man da se.

Jeg mente, at det kunde blive en noget dyr Steg; men han erklærede, at det var ligesom med Æblerne i Akademihaven; de var vel til for at blive spist, og de der skulde ha'e dem — os, Drengene — blev altid snydt for dem; saa maatte man hellere selv sikre sig sin Part!

— Og Ænder, ved Du hvad, dem fik man skam Smag for i Sorø. Hvor vi egentlig levede storartet godt! seks Gange And og seks Gange Gaas i de seks Vintermaaneder — foruden Mortensaften; hvor faar man det i jævne Huse, eller fik det? Ænderne fik man nu mest ud af; seks Mand om en Gaas var egentlig ikke rigeligt, tre om en And — det kunde bedre gaa an. Jeg kan huske, at *Lundh*, som vi kaldte *Christian* efter Bro'ren, skønt han hed *Carl*, han brød sig ikke om Ande eller Gaasesteg, og i 4. Klasse, naar vi sad lige overfor *Odderen*, saa hapsede jeg Skroget med den ene Side Bryst og *Lundh* den anden, afskaarne — og saa aad jeg hele Stegen. Det kunde man vel nok kalde et anstændigt Foer!

— Aah, jeg kan huske som Student, *Knud Gjellerup* havde af den rare Fru Jensen paa Sygehuset faaet sendende en lækker stegt And, fyldt og det hele, og bad *Poul Holberg Møller* og mig til Aften paa den. Først spiste vi pænt det meste af Anden; saa kom den ud, og der var noget koldt Bord med Andefedt og salt Kød o. s. v., Øl og Snaps, naturligvis; det var da der endnu var noget ved Livet og Brændevinen kostede 40 Øre Flasken, ak ja! Saa fik vi The og vi sad og røg og havde det rart, men et Par Timer efter var vi knageme ble'et sultne igen, og vi beordrede Andeskroget frem — det satte vi i Sofaen mellem os, og pillede det kemisk rent for hver Smule Kød; men Værten, *Knud Gjellerup*, han tændte sig en lang Pibe og satte sig hen ved Vinduet og saa skummel ud; det var ogsaa raat, han skulde jo have haft Resten til Frokost næste Dag, Skroget . . .

Vi var naaede gennem Parken og stod lidt ved Trappen op til Østerbrogade og saa ud over Vandet. Som en Flod bugtede det sig blankt og sort og spejlede alle Efteraarets Farver, skiftende Løv og skiftende Former, og midt i Billedet, et af de skønneste i Kjøbenhavn, dansk Skov og Sø midt i Storbyen, en af de gamle Søjlepopler, Byen engang havde saa mange af, og nu er der kun nogle faa tilbage.

— Ja, sagde han og fløjtede efter sin Hund, der var stukket af og snusede inde under Buskene, — vi har jo et og andet at mindes, vi gamle Dreng. Der er min Tro noget ved at være kommet af godt Folk, si'er *Holberg* — men det er

ogsaa noget at være vokset op og have haft saadan en Naturskønhed som Sorøegnens om sig fra Morgen til Aften. Gud ved hvormange der skønnede paa det dengang — nu, ikke sandt, er det noget andet. Det er ligesom med *Gjellerups Andeskrog* — vi piller alt det af Minderne vi kan. *Fuimus troes*, gamle Dreng! Farvel med dig, hils godt og ha' det hjemme . . .

Saa gled han med Hunden.

Merimax.

„BØR TRADITIONERNE PAA SORØ SKOLE BEVARES?“

— bevares! De studser ved overskriften, men »Komiteen for Soraneraftnerne« hyder torsdag den 5. december på et diskussionsmøde over dette emne, jfr. sidste nummer af bladet, pag. 80, 2den spalte forneden.

Rørende naivt er det da virkeligt, når komiteen tror, at vi gamle Soranere har nogetsomhelst med bevarelsen af traditionerne på skolen at gøre, som om disse ikke netop var skabte og vedligeholdte af *drengene selv!* Den uhyrlige tanke kan dog vist kun sjældent fostres i hjernen på en kammerat, som har gået en så forsvindene kort tid på skolen, at han ikke har formået at indleve sig i traditionernes væsen og kærne. Det vilde til undskyldning for komiteens formand ikke være uden interesse at erfare, hvor lang tid *han* — som den meget aktive Soraner han er — har gået på skolen og fulgt undervisningen.

Kan komiteen tage keglere på denne diskussion, så har jeg et godt forslag til januar mødet, som jeg ikke betænker mig på at give fra mig:

»Bør Sorø Akademis Skoles Fortid afskaffes?«

Louis Grandjean.

Hvis det er Hr. Forretningsfører *Ebbe Friis*, der er Tale om som Komiteens Formand, da kan det oplyses, at han kom i Skole i Sorø — i III Realklasse — efter Sommerferien 1905 og blev udmeldt i November samme Aar, paa Grund af Sygdom. Hans personlige Erfaring om Skolens Traditioner maa saaledes være meget ringe.

Red.

SORANSKE PENNE

Olaf Carlsen: Peder Hjort og hans tyske Grammatik. Levin og Munksgaard. Kbhvn. 1929.

Peder Hjort, der paa saa mange Omraader har indskrevet sit Navn i dansk Aandsliv, har sikkert sin største Betydning inden for Pædagogikken som en skarp og kyndig Reformator af Tyskundervisningen. Det bedste Vidnesbyrd om hans værdifulde Indsats her er, at hans for 100 Aar siden udkomne tyske Sprogslære benyttes endnu den Dag i Dag, ganske vist med gennemgribende Forandringer af Dynastiet Kaper, men dog med Fundamentet bibeholdt. Det er derfor rimeligt, at *Olaf Carlsen* i ovennævnte lille Skrift har mindedes denne Side af Peder Hjorts Virksomhed. Solidt og grundigt som altid, med omhyggelig Benyttelse af det arkivalske Stof gøres der Rede for Hjorts Anskuelser om en ret Tyskundervisning og for de forskellige Faser i Udgivelsen af hans Grammatikker. Der er derved givet et historisk Grundlag for en Vurdering af Hjorts Virksomhed som Sprogmand og Pædagog, der i Virkeligheden var banebrydende. Klarhed og Skarphed var Hjorts Særkende i det hele; disse Egenskaber gjorde hans Grammatikker klare og systematiske i Opstillingen; Uforfærdethed over for Autoriteter og Uimponerthed af disse bragte ham til skarpt at kritisere og næsten at reducere in absurdum Tidens andre Grammatikforfattere med deres Uklarhed og uvidenskabelige »Systemer«; som Videnskabsmand var Hjort skolet og fulgte godt med, derfor betegner hans Skolebøger et (ikke helt gennemført) Forsøg paa at gøre de Resultater, som Datidens nye geniale Sprogforskere Grimm og Rask naaede til, frugtbringende i Undervisningen. Og bagved det hele laa et stærkt Krav om Nøjagtighed og Grundighed, der krævede Ydelsen af et Arbejde, ikke mindst fra Elevernes Side, en velgørende Modsætning til den blotte Drøvtygning og Opgyldning, hvori Elevernes »Arbejde« efter den moderne Pædagogiks Anskuelser bør bestaa.

Om alt dette giver Carlsens Bog i Hovedtræk god Besked, men der er ingen Tvivl om, at der ved et yderligere Studium af Hjorts sproglige Specialafhandlinger vil kunne vindes endnu dybere Forstaelse af denne mærkværdige Mands — endog af Vilhelm Thomsen anerkendte — Betydning paa Filologiens Omraade.

Poul Schjærff.

Sven Lange: Meninger om Litteratur og Meninger om Theater. Samlede og udgivne ved Oscar Thyregod. 2 Bind. Gyldendalske Boghandel 1929.

Sven Lange, der i 1887 blev Student fra Sorø og ifjor fyldte 60 Aar, har ved Siden af sine Bøger og Skuespil været en flittig Journalist og om Bøger, Theater, litterære Folk og Skuespillere i Aarens Løb skrevet en Mængde Anmeldelser, Kroniker o. lign., der nu samlet forelægges Læseverdenen, vist uden anden Behandling fra Udgiverens Side end en Ordning af Stoffet kronologisk — fra 1895 til August 1929 — og indenfor de valgte Rubrikker. Det er blevet et Par digre Bind, hvert paa halvtrediehundrede Sider, og som de i deres smukke Udstyr ligger der paa Bordet foran een, høres det som en Røst til at berede sig selv den Fest, der staar aaben for enhver Ejer og Ynder af Bøger: at lukke Omverdenen ud og fordybe sig i Samværet med den Personlighed, der her udleverer sine Meninger til Prøvelse og Vejning, til Forkastelse eller Berigelse, alt som man selv er indstillet.

Om Sven Langes Meninger gælder det nu, at — som han selv siger i et lille Stykke Selvbekendelse, dateret 1. April 1922 (i Litteraturbogen, S. 214) — »hans Arbejde ejer alle de Egenskaber, som er det store Publikums inderste Instinkt imod, med et enkelt Ord: deres Hensigt er desillusionerende«.

Saa vil Læserne hurtigt dele sig i to Grupper, de, der tror, at de er glade og lykkelige ved at slippe for enhver Illusion og for hvem Sven Langes 2 Binds Meninger nu vil være en Slags Haandbog heri, og de, som bevidst eller ubevidst stritter imod at blive desillusionerede. Da de sidste vistnok vil være i et overvældende Flertal og instinktmæssig vil protestere mod at skulle have deres Glæde og Ligevægt spoleret af Sven Langes Ubarmhertighed, vil Læsernes Antal antagelig indskrænke sig til den mindre talrige første Gruppe, men de vil til Gengæld heller ikke føle sig skuffede ved at faa hele denne Forfatters skeptiske og bidske Kritik serveret paa een Gang i hele to Postiller.

Evner man at forholde sig helt neutral, er de to Bind, der opruller et stort Stykke dansk Kultur- og Litteraturhistorie, ikke nogen kedelig Læsning om en Personlighed, der gennem 40 Aar har kæmpet for det, han mener er det rette, og nu »ganske tydeligt iagttager det negative Resultat af sin Agitation« og dog i sin Skepsis holdes oppe og bæres højt af sin Tro paa Mennesket i dets Kvintessens: dets usikre Fanatisme, dets stormende Forvildelser — Poesien«. Vi vil anbefale den, der giver sig i Lag dermed, at begynde med det ovennævnte lille Stykke Selvbetraktning og af og til under Læsningen vende tilbage dertil; det giver Nøgle til baade det ene og andet. Sorø maa man ikke vente at finde i denne Soraners Produktion, og Skade! thi det vilde være værdifuldt af hans egen Pen at faa en Tegning af Sted og Personer fra de syv Aar, han tilbragte dér. En og anden Sten har de dog vist lagt til Grunden for den Bygning, han senere har rejst; det vil være hans Biografs Sag om et halvhundredre Aar at paavise hvilken.

hgo.

GAMLE SORANERE

Under 10. Oktober er Agent for Statsanstalten for Livsforsikring, fhv. Overlærer *Frederik Vilhelm Sand* i Odense udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Fra 1. September har Assurandør *Axel Høfler* i St. Kongensgade No. 75 overtaget et Hovedagentur for Livsforsikringsaktieselskabet »Hafnia« og for Forsikringsaktieselskabet »Danske Phønix«.

Ved kgl. Resolution af 14. Oktober er Politiadvokat *Henrich Georg Lamdrup* ansat som Dommer i Retskreds No. 26, Neksø Købstad og Bornholms Sønder Herred m. v.

Den nye Underretsdommer, der er Søn af Malermester A. M. Michelsen i Svindinge paa Fyn, er født 22. Marts 1888, blev Student fra Sorø i 1903 og valgte først det juridiske Studium i 1905 efter i nogen Tid at have dyrket Theologien. I 1910 tog han juridisk Embedseksamen og var derefter Retsbetjentfuldmægtig i Esbjerg, Vejle og Slagelse samt fra 1917 Protokolfører ved Kriminal- og Politiretten i København. Ved Retsplejereformens Gennemførelse blev han beskikket som Politiaessor (senere Politiadvokat) og har i de sidste 10 Aar ledet 9. Undersøgelseskammer.

HUSK!

Har De husket at tegne Dem til

RUSGILDET

paa Lørdag den 2. November Kl. 7 præcis? eller maa det ske snarest. Ring eller skriv til Sekretæren, Landsretssagfører Chr. Holberg, Skindergade 28, Tlf. Central 13460 eller 946.

Programmet findes paa Annonceomslaget 4. Side.

F. Briz Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telef. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landeretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
Fredensia
A/S Fritz Duus

Arel Høfter
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Porsiks. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

C. R. Maarst
Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Aalborg

So. Fla. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Telf. 411
Korsør

P. B.

C. Porsild
Reinsdyrlægemester
Canada

Marius Langkjær
Muremester
Sørøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ct. 10577-11557

Arel Olsen
Blikkenslagermester
Sørø
Telf. 454

Candlerge D. Kiszby
Store Kongensgade 45
Telf. 8125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Gamle Soranere
i Praksis

Stephan Vogelius

Arel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114
Vester 5585 y

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldlim - Trykpasta
Silkegade 11
Byen 6594

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

P. S.

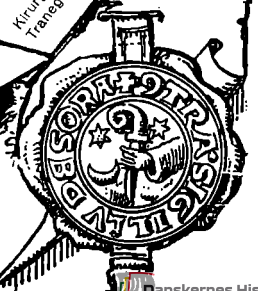
Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

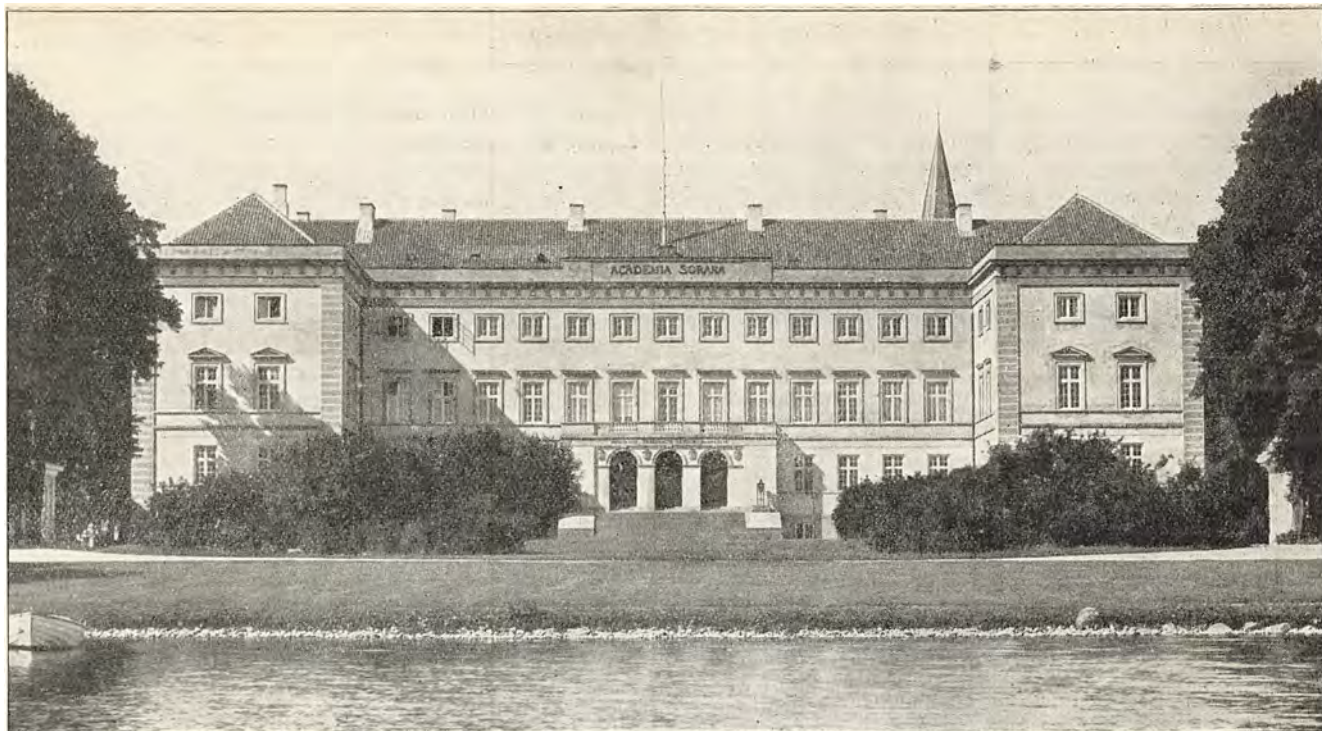
Arel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Øtergade 16

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. B. A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 8
København
Telefon
Central 5437

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

SORØNER-BLADET

14. AARGANG

Nr. 11

November 1929

TALE TIL RUSSENE VED SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

LØRDAG DEN 2. NOVEMBER 1929

Højtærede Formand, Hr. Rektor, mine Damer og Herrer, mine Kammerater — Dimittender af 1929.

De har nu — rimeligvis med noget blandede Følelser — taget Afsked med Deres gamle Skole, hvis Kendingsmærke: Fønixfuglen De i mange Aar har baaret, præget i Uniformsknapperne, ligesom det var Fønixfuglen, der med udspilede Vinger i Dannebrog's Dug blafrede fra Akademiets Flagstang paa Højtidsdage, og det var under Fønixbanneret, De drog ud med Soldaterkorpset i taktfast Fodslag til det klinende Spil. For sidse Gang er De traadt af — og De er traadt ind i de gamles Rækker!

Selv om det er noget nyt, som De her i Aften er gaaet ind til, saa er det dog alligevel noget gammelkendt, thi i dette Samfund mødes De paany med den symbolske Fugl Fønix. Men for at De tilfulde skal forstaa, hvorfor De atter møder den her, saa maa jeg først i korte Rids fortælle Dem, hvad enhver gammel Sorøner bør vide om sin gamle Skoles Historie.

Skolelivet i Sorø regnes at være begyndt med Kong Fr. II's Fundats af 30. Maj 1586, men der eksisterede en Klosterundervisning allerede i 1562, og denne Undervisning har rimeligvis eksisteret endnu længere tilbage. Fr. II's Skole, hvortil Chr. IV 1623 knyttede et Akademi, der blev opgivet i 1665, dimitterede St. Hansdag 1737 sit sidste Hold Studenter og Dagen efter lukkede den endelig sine Porte efter 150 Aars Levetid.

I 1747 stiftedes et nyt Akademi, der genindviedes af Kong Fr. V. den 26. Juli s. A. I det genoprettede Akademis Segl sattes i Midten Fønixfuglen, der genopstaar af sin egen Aske

ved Straalerne af den opgaaende Sol. Omkring Fønixfuglen Overskriften: *redivivus luce nova*. Undervisningen ved Fr. V.s Akademi indstilledes i 1793 af Mangel paa Tilgang — det blev saaledes kun til en halvtredsaaarig Periode.

I 1813 brændte Akademibygningen, men af Asken genopstod i 1826 den Akademibygning, som staar den Dag i Dag, og hvori De, mine Herrer Dimittender! er blevet bragt Deres Skolekundskaaber. Den tredie Skole i Sorø, som tog sin Begyndelse efter Sommerferien 1822 — i Lokaler i Byen, da Skolebygningen endnu ikke var opført — er den, der bestaar endnu, omend den akademiske Indretning ophævedes i 1849. Den tredie Skole er saaledes forlængst fyldt 100 Aar.

Hvad nu Fønixfuglens yderligere nære Tilknytning til Sorø angaar, skal jeg tilføje, at da det i 1827 var blevet besluttet, at Eleverne ved den tredie Skole skulde bære en ensartet Dragt, blev der i 1828 med Hensyn til Uniformsknapper drøftet to Forslag: Knapper med Fønixfuglen eller Knapper med det danske Rigsvaaben. Det var Direktør *Taubers* Forslag, at Knapperne skulde præges med Fønixfuglen, som havde siddet i Akademiets Vaaben siden 1747, da Skolen genopstod første Gang, og dette Forslag blev approberet, saa at Fugl Fønix kom til at manifestere ogsaa den anden Genopstandelse. Hvis vort Blik ikke var for jordbundet, kunde vi iøvrigt som Drengene dagligt betragte Fønix i de Dekorationer, som *Freimann* har malet i den grønne Sal, Spisesalen og Gymnastiksalen.

Paa denne Maade har Fønixfuglen nu snart i to Aarhundreder været et for Sorø Akademi særegent Kendetegn, —

og lad os derfor et Øjeblik dvæle ved Fønixfuglens Oprindelse, for at fundere over, hvad den har at sige os . . .

De ægyptiske Myter ved at berette om en Fugl *Bennu*, som dens Navn læses hieroglyfisk, men maaske har det været udtalt *Fenni* eller endog *Fønni*. *Bennu* blev af Egypterne anset for hellig, og blev ofte iagttaget ved Templet i Heliopolis. Efter Afbildninger at dømme synes den at have været en Hejre med to lange Fjer i Nakken. *Bennu* symboliserede selveste Morgensolen, den opgaaende Sol, ja, den antoges ligefrem for den »fornyeede Sols Sjæl«, var derfor udvidet sindbilledligt: Udødeligheden, eftersom Solen hver Morgen fødes paany. Den ses saaledes ogsaa afbildet siddende i et Træ ved Siden af Osiris Kiste og symboliserer derved Osiris, d. v. s. den Dødes Genopstandelse eller Fornyeelse efter Døden. Derved bliver *Bennu* et Billede paa Evigheden. Som oldkristeligt Symbol maatte Fønix blive Billedet paa Forvandlingen fra Jordelivet til den lysende Lyksalighed efter Døden.

Herodot fortæller (II. 73), at Fønix kom fra Arabien til Soltemplet i Heliopolis, medbringende sin Faders afsjælede Legeme indlagt i Myrrha for at begrave det i Egypten og derpaa atter forlade Landet.

De senere Forfattere *Ovid* og *Mela* pynter yderligere paa Myten og fortæller, at Fønix byggede sin Rede af Kaneltræ og Myrrha og døde i den, hvorpaa den nye Fønix fremstod i dens Sted. *Artemidor* vil vide, at den ikke blot døde i sin Rede — men brændte op i den, hvorefter den nye opstod af Asken. Egypterne antog forøvrigt, at der forløb 1461 Aar mellem to Fønixfugles Opstaaen af Redens Flamme, Romerne regnede 500 Aar.

Plinius fortæller mere detaillert, at den nye Fønix var en Art Orm, derefter udviklede den sig til en Fugleunge og endelig til en virkelig ørn lignende Fønix. Denne Opfattelse af Sagnet om Fønix blev vistnok den almindelige i den romerske Kejrsertid.

I Direktør Taubers i 1912 offentliggjorte Optegnelser om en Rejse i 1828, fortælles der om et Steenarbejde i Ridder salen paa Herregaarden Ravnstrup, som i sin Tid havde haft sit Stæde over en uhyre Kamin og bestaaet i en »Fønix«, som Tauber vilde have sammenlignet med den soranske Fremstilling. Men Steenarbejdet var nedtaget sammen med et Vers, som havde staaet derunder, og som paa en snurrig Maade definerede Fuglen:

»Naturens Mirakel, skabt uden Mage
paa Troldkoners Vis dog tages af Dage,
men kunde jeg prægtiger' ende mit Maal;
Solen min Bøddel og Canel er mit Baal.«

Herodots Beskrivelse af Fønix som en Ørn — i hvilken Skikkelse den jo nærmest fremtræder i den moderne soranske Fremstilling — og visse Lærdes Formodning om, at Fønix var en Guldfasan, stemmer ikke med de Afbildninger, som de ægyptiske Mindesmærker bærer. Fønixfuglen i Akademietets Segl fra 1747 ligner en langhalset Vadefugl og kommer saaledes det oprindelige Sagns Opfattelse nærmere. I Aarskriftet 1909 siger Lektor *Holten*: »Fønix paa de gamle Uniformsknapper synes at kunne bestemmes som en Ætling af Fortidens Svaneogler; en Slægting af samme Familie er det Uhyre, der stemples paa Bibliothekets Bøger.« Ja, de bildende Kunstnere har respektløst faret ilde frem imod den formidelt gamle Fønix!

Jeg nævnte for Dem, at De her i dette Samfund atter mødes med Fønixfuglen. Det forholder sig nemlig saadan, at Fønixfuglen ogsaa er vort Kendetegn ligesom Devisen: *redivivus luce nova* er gjort til vor. Det er Arvegods, som til-

kommer os heltud med Rette, thi vi er herinde det, vi nu engang er blevet præget til dernede — eller paa en anden Maade: der staaer præget Sorø i vore Hjerter.

Men hvad betyder da Fugl Fønix for os Soranere?

Lad mig først slutte mig nøje til *Plinius*, idet jeg betragter enhver Soraner som en lille Fugl Fønix. Hver af os er opstaaet i den Rede, som vi kalder Sorø, af Asken af de Generationer, som studerede der forud for os. Asken det er Traditionerne, det overleverede, Præget, det for Sorø særegne. Som Møgunger starter de smaa Fønix'er i Reden som de usselige Orme, de er, for i Mellemskolen at gennemgaa Fugleungestadiet og endelig i Real- og Gymnasieklasserne at begynde at antage den virkelige Fugl Fønix Skikkelse. Som ørneagtige Fønix'er føler de sig i hvert Fald den Dag, de flyver ud af Reden som Skolens Dimittender — for at tage rigtige Basketag i Livet, og som for Alvor gamle Soranere med et langt Liv bag sig, da bliver de som den Fønix, de saa ofte har stirret paa i Pladen over Døren i Vestibulen — den som Lektor Holten i den før nævnte Afhandling saa maaned har beskrevet som »den ældre halvskallede, løvemandede, med Andrikgump forsynede, vingede Kavaller.«

Som Dimittenderne er de nye Fønix'er, saaledes er Sorø Mytens Rede. Thi mere end nogen anden Skole herhjemme er Sorø Akademi et Udtryk for Kontinuitet, Skolens Rødder gaar omtrent 400 Aar tilbage i Tiden, og er de end flere Gange afgaaet ved Døden, Reden med den ejendommelige Egenskab har dog stedse været der, saa at det nye kunde genopstaa af Asken i den opgaaende Sols Straaler.

De, mine Herrer! er i Aar fløjet af Reden, og at det er som Fugl Fønix, det er netop det Soransk Samfund vil indprente Dem, for at De maa komme i Hu, at de kommende Fønix-Generationer skal leve videre paa den Arv, som De engang vil efterlade dem; thi af *deres* soranske Fønixaske skal de nye Fønix'er engang opstaa. Vel kan vi ikke alle ende som opgaaende Sole eller som store Lys, men vi kan bestræbe os for som trofaste Soranere at holde fast ved, hvad vi har lært i Reden, thi den Livsvisdom, som Skolen har givet os, den er i højeste Grad værdifuld og anvendelig i Livet. Al den Glans, som gamle Soraneres dygtige og betydelige Indsats i Hverdagslivet bringer, den straalet tilbage paa Reden — det er netop i de Straaler, at de nye Fønix'er genopstaa. De kan sikkert huske med Dem selv, hvorledes Nævnelser af prominente Soranere i Deres Drengear kildrede Deres Stolthedsfølelser ved Følelsen af, at det var »en af vore«. Det er netop derfor jeg maner Dem til at blive i Ordets dybeste Forstand: trofaste Soranere! De kan modsige mig, at Trofasthed mod Kontinuiteten, mod Traditionen, det er ikke moderne. Traditionen kan De nu for mig gerne kalde for en »gammel Hejre«, men saa vil jeg samtidig minde Dem om, at *Bennu* i Tidens Løb blev til en ørneagtig Fugl . . . at den er Evigheden, som ikke kender til nogen Mode. Hvad skulde vi vel søge i Livet, hvis det ikke var de *blivende* Værdier?

De mine Herrer, er glade, fordi De har naaet et Maal, ganske vist kun et foreløbigt, bag hvilket der ligger andre og fjernere, som kalder, og vi gamle er glade for at kunne byde Dem alle Velkommen i vort Lag, hvor vi først og fremmest dyrker det Kammeratskab, som vi i Sorø lærte at værdsætte. For at de imidlertid skal faa virkelig Glæde af det Kammeratskab, som vi kan byde paa, er det en udtrykkelig Forudsætning, at De forbliver en trofast Soraner, thi i dette Samfund mødes vi kun som Soranere, og det er udelukkende det *soranske*, vi dyrker, det der er uafhængigt af Penge, Livsstilling og politisk Anskuelse.

Naar De Valborgsaften drog ud til Overskæringen og var

med til at lade de to Aftenekspresser afprøve en af Deres Fønixknapper for at opbevare den som et kært Minde, saa har De allerede oplevet et Varsel, et Varsko om den Forudsætning, det soranske Kammeratskab stiller.

Aftenekspresserne — det var Omverdenen, Livet, som De nu er sprunget ud i fra den skærmende Rede; det foer hen over Knapperne, tværede dem ud og udslettede Fønixpræget for at minde Dem om, hvad der aldrig maa ske med Dem selv.

Mine Velkomstord til Dem maa derfor blive: forbliv en trofast Soraner ved at bevare det Præg, som Skolen har givet Dem — for det er netop i det fælles Præg, vi finder hinanden i Kammeratskabet. Vi gamle Soranere er ikke længere en homogen Masse, som for blot enkelte Aartier siden, da langt de fleste var Studenter og fortsatte deres Studier; vi er nu næsten overvejende Folk fra det praktiske Liv, hvor iøvrigt de samme Regler gælder som i den akademiske Verden. Sammenlignet med den akademiske Vej fører det praktiske Liv som Aftenekspresser dog langt flere og langt tungere Waggoner, som er en Fare for Fønixpræget, og netop derfor har jeg villet foreholde Dem dette Billede.

Det er paa ingen Maade min Opfattelse, at vi gamle Soranere er *bedre* end andre gamle Latinskoledrenge, men vi har noget for os særegent, noget for os forbeholdt — Følelsen af ved vort Præg at være særlig forpligtet, altsaa ikke just et Plus, for mange snarere et tungt Minus, men alligevel en Spore, en Kilde til Anspændelse — og derfor vil jeg ønske, at De aldrig maa miste denne — ganske vist aristokratiske, men dog stærkt positive — Følelse, som langtfra skaber Hængehoveder, det vil De snart opdage, thi herinde kan vi baade mønstre Initiativ og godt Humør, saa friskt som var det i Gaar plantet ind fra Græsplænen foran Akademiet.

Kontorchef H. G. Olrik har nylig i en som sædvanlig livlig skrevet Artikel i »Danmarksposten«, der udsendes til danske i Udlandet, med indgaaende Forstaelse berørt det soranske Præg, idet Olrik omtaler den Kendsgerning, at selvom det ikke længere er Overklassens Børn, der flokkes i Sorø, men de flinkeste Drengene fra hele Landet, som har kunnet klare den stadig skærpede Konkurrence ved Optagelsesprøverne, saa vil det ikke destomindre vedblive at være Kimen til en vordende Overklasse, der dimitteres derfra; i gamle Dage var det fortrinsvis Fødsel og Penge, der aristokratiserede Dimittenderne, nu mere Dygtighed og Begavelse. Selvom Drengene nemlig kommer ind paa Skolen fra et nok saa demokratisk Hjem, de fleste af dem kommer dog ud derfra som Aristokrater — Forvandlingen er *Prægets!*

Harald Tandrup siger rammende etsteds i sin sidste Roman »Navnløs«: »det har altid været saadan i Verden, at man bliver regnet for, hvad man regner sig selv for.« Alle mulige Leveregler og gode Raad skal jeg spare Dem for, de fleste duer ikke, og Resten følger man ikke, men et eneste Raad kan jeg dog som Soraner give Dem, fordi jeg har oplevet Værdien af det:

Bevar Deres soranske Præg og bliv ved med at regne Dem for en Soraner — saa vil De i Verden blive regnet for noget, hvormed De kan være tjent, for noget som er blevet estimeret i Aarhundreder!

Og lad mig saa til Slut blot fastholde Fønixfuglens begrænset sindbilledlige Betydning som Morgensolen.

Det var netop om Morgensolen, den opgaaende Sol, at vi sang til Morgenlovsang, naar vi — maaske med et lidt fraværende Blik udover Søen, der om Sommeren laa badet i Morgensolens Straaler — istemte gamle *Ingemanns* dejlige Vers:

I Østen stiger Solen op,
den spreder Guld paa Sky

det var intet mindre end en Hymne til den Fugl, under hvis Vinger vi havde søgt Ly, — selvom vi ikke dengang tænkte over det.

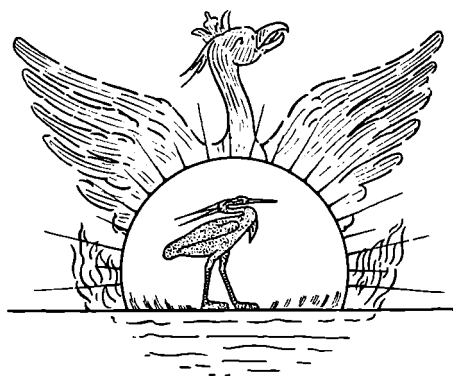
For Dem haaber jeg, at Deres Drengs Morgensol maa have en Plads for Dem i Livet — en Plads i Solen er alle Unges Krav — og at Fugl Fønix maa sprede Guld i Deres Tilværelse, ikke alene det klingende, thi om det var det, at *Hauch* sang: —

»thi Sølv og Guld, dem skal I ikke sanke,
dem har I aldrig lært at finde her,
men Aandens Frugt, den indholdsrige Tanke,
det er den Skat, der ene er os kær.«

Naar jeg i Aften saa omstændeligt har fortalt Dem om vort Symbol, som De maaske ikke tidligere har funderet over, saa er det fordi den Handling, der følger, naar jeg har sluttet mine Ord, og hvorved vor Formand personlig vil overrække Dem hver især Mærket, der kendetegner Dem som Medlem af det soranske Samfund, ikke gerne skulde staa for Dem som en ligegyldig Ting, men bedømmes ud fra den rette Baggrund, thi dette Tegn, der overrækkes Dem, indeholder alene Symbolet, der taler til den indholdsrige Tanke!

Velkommen da i vor Kreds!

Louis E. Grandjean.

SORANSKE PENNE

Hubert Rosen: *Malvines Forlovelse*. Komedie i 4 Akter. Levin & Munksgaards Forlag. Kbhvn. 1929.

Lektor Rosens Studenterkomedie — det tør man vel kalde den, eftersom den genoptager dette ærværdige Begreb, hvor en ung Akademiker klarer Ærterne mellem en Hoben Filistre — vil ikke usandsynligt blive et Fund for den lettere Skuespilkunst. Den frembyder en halv Snes Figurer, til hvis Karakteristik der ikke er givet mere fra Forf.s Haand, end at der er Mulighed for, at hver af dem (bortset fra det unge, særdeles flove Elskerpar) i en habil Fremstillers Haand kan blive en levende og pudsigt Skikkelse. Hvis ikke Forf. har lavet betydeligt om paa sit Værk, er dettes Indhold noget afvigende fra det korte Referat, der gaves her i Bladet efter Ur-Opførelsen i Sorø; men dette betyder kun en Fordel. Vi gratulerer Lektor Rosen til det Sceneheld, der nu venter ham.

O. Münster: *Kærlighed og andre Smaating*. Gyl dendalske Boghandel. Kbhvn. 1929.

En lille dramatisk Situation Knuden vidner om denne Forfatters Evne til at skrive for Theatret — men det tør

betvivles, om en Opførelse vil vække Begejstring hos et Theaterpublikum, dertil er Knudens Løsning vist for afmuntrende. Af de tre Prosastykker er det første, som har givet Samlingen Navn, bygget over et Sujet, der vilde have frydet *Soph. Schandorph*; den tredie, »Fata Morgana«, behandler et saa alvorligt Emne, at det paa den mærkeligste Maade kontrasterer med Bogens øvrige Indhold. Baade den og den noget ubetydelige Studentferiehistorie »En Ungdomserindringer« lader ane, at Forf. saa smaat er begyndt at syle med sine Erindringer; maaske resulterer dette i et Bind Memoirer, hvor vi da ogsaa vil faa noget at vide om Livet paa Sorø i 1870'erne.

Aage Lind: Langs Vejen. H. Aschehoug & Co. Dansk Forlag. Kbhvn. 1929.

En ny Samling Vers af *Aage Lind* tager man i Haanden med sikker Forventning om at høre en Tale, der i mønstergyldig ydre Form gaar fra et Hjerte, som varmt bankende og kærligt følede søger at skaffe sig Udtryk for sin Higen mod den Forløsning, hvorefter Menneskers Sind har sukket i de tusinde Aar, og man skuffes ingenlunde af Versene »Langs Vejen«:

Uroligt strømmer Havet, strømmer Havet for min Rude,
det nattemørke Hav med gyldne Stjernestriber paa
og minder mig om Drømme, som mit Liv har lukket ude
og Tanker fra en Tid, jeg ikke mere kan forstaa.

Der er i Havets Rislen og i Stjernelysets Gliden
den samme Hjertets Uro, som mit eget Hjærte bar
engang — men det er længe siden, meget længe er det siden
og Havet strømmer stadig og er stadig uden Svar.

Det er skønne Strofer som disse, ofte fyldte med Digterens stilfærdige Lune, altid med Iagttagelse af alle de smaa Ting om ham og med Øret aabent for baade smaa og store Tings alvorfulde Tale at vi følger ham gennem Aaret fra dets lykkelige Gry med den jublende Foraarslærke:

Højt oppe, højt — et flagrende Frø,
en Klode i Kredsløbets Skarer,
et dirrende Hjerte, en syngende Ø,
en Røst over Jorden som ikke kan dø,
saa længe dens Solskifter varer,

til ved Vinter-Solhverv

Urværket rasler og falder til Slag,
Viseren nærmer sig Solhvervets Time;
snart skal dets første, forjættende Strime
tegne sig blegt i sin vintergraa Dag
— Evighedsløbet fornyer sit Bedrag.

Det er i en saa udpræget Grad Landboens Aar, der skildres i *Aage Linds* Digtning, at Bymennesket — og navnlig Københavneren — vistnok vil have vanskeligt ved at finde sig hjemme i dette Digter-Aar, i denne Sugens-Indhold for sin Sjæl af Dagene, der stilfærdigt skifter med Aarets Gang og bringer saa lidt nyt for den, som ikke forstaaer at faa Livets dybeste Lykke ud af netop det daglige, som Aaret hver Stund fornyer for ham. Men omsat i Poesi af en Digter udfolder al dette selvfølgelig sin umistelige Skønhed, afklares, optages og bliver til Indhold for en Sjæl, der lever sit daglige Liv med Evigheden og de evige Værdier for Øje.

Aage Linds Digtning har altid haft et Alvors-Indhold ved Siden af det jævnmødige, det stilfærdig-muntre; med Aarene kommer de dybere Toner mere frem, og i denne Samling

er der en Klang, vi ikke før har hørt — i hvert Fald ikke saa stærkt; der er dæmpet Tale om Afslutning, om det der en Dag vil ske — og i Digtene, hvori det kimer til Julefest, en Venden sig mod det, der med Haab og Trøst bærer ud over alle Dage og Veje:

Der er Fortrøstning bag om hver en Kummer,
et Haab som ikke Døden selv formummer,
en Længsel, dybt i Mands og Kvindes Bryst
— en hellig Nat, da Døgnets Lyd forstummer
og Himlen aabner sig for Herrens Røst.

Saaledes modnes en Digter i al Stilfærdighed »ude paa Landet«. Og vi, der ikke kan dele den Lykke at leve Livet dér, vil ikke misunde den, hvem dette blev beskaaret, men glæde os af Hjertet over den Hilsen, han af og til sender os derude fra, hvor vi til syvende og sidst alle har hjemme.

Rolf Kaarsberg: Hans lille Hindupige. Pionérliv paa Sumatra. Svegårds Boghandels Forlag. Sorø 1929.

Paa det indre Titelblad staar der ikke Pioners, men Plan tagelig paa Sumatra; det første rammer dog bedst Bogens Indhold. *Rolf Kaarsberg* ved jo Besked med, hvad han skriver om; han har et Æmne at dyrke, hvad adskillige Forfattere i sørgelig Grad mangler. Det er blot kedeligt, at han for at komme til at fortælle om dette, skal finde det nødvendigt at traske i Pierre Lotis gamle, forlængst udtraadte Sko og lade Emnet bæres frem af det lokkende i en tosset Titel, der lover intime Afsløringer om det frie Liv paa Bjergene. Bogens Værdi ligger dog paa et langt alvorligere Felt: Skiltringen af de haarde Krav, der venter den, som giver sig i Lag med Opdyrkning af tropisk Urskov, og som under disse Vilkaar ikke har andet at falde tilbage paa end umaalidelig Nydelse af Spiritus og Utugt med farvede Kvinder. For saavidt har Bogen sin særlige Mission: en energisk Advarsel mod at prøve en Tilværelse paa dette Grundlag. Og forhaabentlig vil den virke kraftigere paa de unge, som læser *Rolf Kaarsbergs* Bog, end den lumre Romantik, Titlen lokker med.

Den gamle Købstad. Ny Samling Tegninger af Kr. Kongstad. Tekst af Vilh. Andersen. Gyldendalske Boghandel. 1929.

Det er et yndefuldt og meget fornøjeligt Kauseri: »De smaa Byer«, hvormed Professor *Vilh. Andersen* indleder og kommenterer disse skønne Tegninger af Kr. Kongstad — sammen med det tidligere Bind vel en af de fornemste Billedbøger, der længe har set Lyset her i Landet. Det vil mere mange Soranere at se Vilh. Andersens Optakt med Sammenstillingen mellem Sorø-Romantiken og Ringsted-Realismen, specielt for mange gamle Ringsted-Drenge maa dette være en Svir. Men saavist som de allerfleste Danske har en eller anden lille Købstad, som er deres i særlig Grad, hvis hjemlige Hygge og mere eller mindre ufrivillige Humor de ved at skatte, saavist er der her baade i Tekst og Tegninger noget, der gaar lige til Hjertet hos os alle sammen. Og til det, vi selv ved og af Billederne kan se, følger Vilh. Andersens Medviden i det alt sammen baade dette og hint, som vi maaske ikke alle ved, fortæller om Aand og Kultur, der har virket i de gamle Gaarde og Gader, og belyser derved Sammenspillet baade mellem gammelt og nyt i den danske Købstad og »mellem Byen og Landet, Muren og Naturen, endnu idag de smaa Byers største Skønhed.« Vil nogen glæde en Ven i Udlandet, der længes hjem og ikke kan slippe afsted — en bedre Hilsen end denne danske Bog kan ikke sendes ham.

Poul Nedergaard: Elias. En Guds-Profet ogsaa for vor Tid. O. Lohses Forlag 1929.

I Vinteren 1927—28 holdt Forf., der er Præst ved Eliaskirken i København, en Række Bibellæsninger i denne Kirke, der bærer den jødiske »Ildprofets« Navn, og ligesom der blev stor Tilslutning til Bibellæsningerne, kan det ventes, at Poul Nedergaards Bog vil finde mange Læsere, bl. a. fordi der ikke før har foreligget nogen original, opbyggelig dansk Bog om dette Emne. Bogen søger nemlig sin Opgave i det rent opbyggelige; og Forf., der til sit Arbejde har benyttet et betydelig litterært Apparat, for hvilket han samvittighedsfuldt gør Rede, har ogsaa i en Efterskrift beskedent gjort opmærksom paa, at han slet ikke er Fagmand paa det gammeltestamentlige Omraade og gerne, naar andre har sagt noget godt, bruger deres Ord. Fra de sammenhængende Tekster, der danner Grundlaget for de enkelte Afsnit, har Forf. fulgt den Fremgangsmaade »at fortælle om de bibelske Begivenheder og stadig føre Linierne op til Nutiden, belyst af Citater og praktisk oplevede Eksempler, alt saa ligetil og jævnt som muligt«.

En Række ved Bibellæsningerne benyttede originale Sange — man kunde ogsaa kalde dem Salmer — afslutter Bogen. Deres Forfatter ønsker at være anonym; han kunde meget godt være sit Arbejde bekendt. hgo.

APROPOS SVEN LANGE —

Fra Fuldmægtig, cand. jur. *Aage Torp* har vi modtaget følgende:

I Anledning af hgo's Anmeldelse af *Sven Langes* Meninger om Litteratur og Meninger om Theater i Soranerbladet Nr. 10 for Oktober d. A., hvori det bl. a. hedder »Sorø maa man ikke vente at finde i denne Soraners Produktion«, og Skade! thi det vilde være værdifuldt af hans egen Pen at faa en Tegning af Sted og Personer fra de syv Aar, han tilbragte dér. En og anden Sten har de dog vist lagt til Grunden for den Bygning, han senere har rejst; det vil være hans Biografs Sag om et halvhundredes Aar at paavise hvilken«, skal jeg henlede hgo's Opmærksomhed paa, at *Sven Lange* dog et Sted har berørt sit Ophold paa Sorø Akademi, nemlig i »Selvportrætter og andre Portrætter. Gyldendalske Boghandels Katalog 1901«, hvor han indleder sin Selvbiografi saaledes: »Han fødtes d. 22. Juni 1868 i København, men kom 9 Aar gammel paa Sorø Akademi, fordi han havde en daarlig Mave. Akademiet kurerede Maven, men satte ham ellers tilbage i et aandeligt Mørke, som han aldrig senere har kunnet arbejde sig helt ud af.«

Biografien er i det hele holdt i en sarkastisk og ironisk Tone, der er ægte Langesk; ikke desto mindre kan man sikkert herefter gaa ud fra, at *Lange* ser paa Sorø Akademi og dets Betydning for ham paa en Maade, hvis nærmere Redegørelse af ham ikke vil være egnet til Indlemmelse blandt de hellige Skrifter vedrørende den soranske Kultus.

Dette paa given Anledning og til Brug for *Langes* kommende Biograf og andre Litteraturinteresserede.

Vi takker for den interessante Oplysning, men vilde alligevel gerne have *Sven Lange* til at fortælle om Sorø i hans Tid. Det med den kurerede Mave lyder eventyrligt og overordentlig spændende! Iøvrigt har *Sven Lange* i »Nationalt.« for d. 26. Novbr. erklæret, at »det er noget underligt ukunstnerisk noget med alle disse Anekdoter og Skildringer af Minder«, saa han bliver vist ikke at faa til det!

EN SORANERS FYRSTELIGE GAVE I VIDENSKABELIGT ØJEMED

Vor Skolefælle, Dr. med. *Karl Hasselbalch*, Ejer af Brorupgaard ved Snekkersten og af Grønnesøgaard ved Frederiksværk, Student fra Sorø 1891, havde i Sommer den store Sorg at miste en af sine flinke Sønner, *Anders Spärch Hasselbalch*, som 11 Aar gammel var blevet optaget i Sorø Skoles 1. Mellemkoleklasse i August 1924. Ved Translokationen i Aar den 27. Juni, hvor *Anders Hasselbalch* selv var til Stede, blev han efter at have taget Mellemkoleeksamen med et smukt Resultat, oprykket i 1. Gymnasieklasses sproglige Afdeling. Han var ved Hjemkomsten til Borupgaard samme Aften utilpas og gik til Sengs — og kom ikke mere op, idet hans

Anders Hasselbalch

Sygdom, som til at begynde med ansaas for at være af forbisgaaende Natur, viste sig at være den uhyggelige Leukæmi (en voldsom Forøgelse af de hvide Blodlegemer), for hvilken der endnu ikke findes noget Middel til Helbredelse. Han blev dog ikke udmeldt af Skolen, som han til det sidste haabede at kunne vende tilbage til, men allerede den 25. August indtraf den uafvendelige Død. I hele sin Skoletid boede *Anders Hasselbalch* hos Rektor Raaschou-Nielsen, hvor alle holdt meget af den overordentlig tiltalende og flinke Dreng, der af sin Rektor, hvem vi skylder disse Oplysninger, faar Karakteristiken: retlinet, finttænkende og beskeden, tillige munter og i stærk personlig Udvikling.

Til Minde om deres Søn og for at bidrage til at udfinde Midler til denne forfærdelige og hidtil haabløse Sygdoms Bekæmpelse og derigennem skabe Trøst og Hjælp for andre, har Dr. *Karl Hasselbalch* og hans Hustru, Fru *Antonie Sophie Hasselbalch*, født *Hagemann*, nu oprettet et Legat: *Anders Hasselbalchs Fond til Leukæmiens Bekæmpelse* med en Kapital paa 700,000 Kr., hvis Renter skal danne den økonomiske Basis for det videnskabelige Studium af Leukæmien med Mulighed af Helbredelse som Maal.

Bestyrelsen af dette store Fond, der paa saa enestaaende en Maade vil bevare en ung Soraners Navn, bestaar foreløbig af Dr. med. *Karl Hasselbalch* selv, Professor, Dr. med. *V. Bie* og Professor, Dr. med. *K. Faber*.

VED SORANSK SAMFUNDS IMMATRIKULATION AF DIMIT- TENDERNE 1929

I.

Mel.: Vikingebalk.

Paa et kongeligt Bud blev en Gundsten der lagt i den munke-indviiede Muld.

Det var Fortid og Nutid, som indgik en Pagt for at værne om kommende Kuld.

Ved den solblanke Sø og den susende Lund og bag Klosterets ældgamle Hegn blev der Ly for en Slægt, som var frejdig og sund, og bar Fremtidens sejrende Tegn.

Der blev Gro-Tid og gold Tid for Skolen i Soer, men kun kort var dens straalende Gry, til en rønsende Lue fik luttret dens Jord — da blev Grundstenen fundet paany.

Thi den skabende Kraft i et kongeligt Ord, i et gavmildt, et livsfrodigt Sind, — det er den, der bevarer vort ældgamle Soer, og som bærer mod Fremtiden ind!

II.

Mel.: Danmarks dejligst Vang og Vænge.

Vær velkommen, unge Gæster,
Sorøs sidste Kuld,
som med Undren Øjet fæster
paa vort Minde-Guld.
Det, som svandt, skal her I finde;
hvad I hører om herinde,
bringer Bud fra Søens Vove
og de grønne Skove.

Fremtidshaab og Fortidsdrømme
sammles i een Aand.
Lad blot ikke Tidens Strømme
søndre disse Baand.
Alt hvad Sorø har Jer givet,
lad det følge Jer for Livet,
at I, fyldt med Manddoms Styrke,
kan Jer Ungdom dyrke.

Se! af Mindets Aske stiger
Glædens gyldne Fugl,
den vil op mod Lysets Riger
fra sit brændte Skjul.
Lad dens himmelsvungne Banc
med sin Symbolik Jer mane,
da skal Livets Fest I fejre
og med P h ø n i x sejre!

B.

NY ADJUNKT I SORØ

Undervisningsministeriet har under 31. Oktober konstitueret Realskolelærer, cand. mag. *Luja Andersen Balslev* som Adjunkt ved Sorø Akademis Skole fra 1. November 1929 at regne.

MINDESTENEN PAA PROFESSOR ERIK SCHOUS GRAV

Søndag den 17. November afleveredes det Mindesmærke, der er rejst paa Professor *Erik Schous* Grav, til hans Familie ved en meget enkel Højtidelighed paa Gjentofte Kirkegaard. Professor ved Polyteknisk Læreanstalt T. Bonnesen holdt en kort Tale, og Professorinde Schous Svoger, Hovedrevisor H. K. Hertel Wulf takkede paa sin Svigerindes Vegne for den Hæder, der var vist hendes Mand's Minde. Soransk Samfunds Formand, Stabslæge, Dr. *Gordon Norrie*, nedlagde en Krans fra Samfundet paa Graven; blandt de tilstedeværende Soranere saas Bagermester *Rogert Møller* og Direktør *C. V. Schou*. Vi skal i næste Nr. bringe et Billede af Mindestenen.

SORANSK SAMFUNDS FEST

den 2. November havde fundet betydelig Tilslutning; over 150 Deltagere tog Plads i Hotel »Phønix«s Spisesal efter i Lokalerne underneden at have overværet den traditionelle Immatriculation, hvor Kontorchef *Louis E. Grandjean* holdt den Tale til Dimittenderne, der læses andetsteds her i Bladet. Før og efter Taler, der hilstes med stærkt Bifald, og Ceremonien med de unges Opraab og Haandslag, blev sunget nogle Strofer, skreven til Lejligheden, som vist andetsteds findes trykt her i Bladet.

Ved Festbordet tog Formanden Plads mellem de to 60- Aars Jubilarer, Kontorchef *F. v. Holstein* og Generalmajor, Kammerherre *Alb. Arendrup*; af 50- Aars Jubilarer var tilstede Overretssagførererne *Borge Jacobsen* og *M. Mathiesen*, Kommunelæge *Erik Larsen*, fhv. Adjunkt *B. C. E. Wesche*, Kaptajnerne *L. F. V. Dahlerup* og *V. Palslev*, Forsøgsleder *Emil Holm* og Grosserer *Alfr. Asep* samt Musikhandler *Felix Siboni* som »hørende til Holdet«. Men i øvrigt saas mange ældre og kendte Soranere, der i og for sig alle har Krav paa at nævnes; vi anfører kun to af dem, som var hidkommet fra afsides Provinser og derfor særlig bør hyldes som Eksempler til Efterfølgelse for andre af vore kære, fjerntboende Kammerater: Dommer *John Knox* fra Aarhus og Amtslæge *Trautner* fra Skanderborg. Ved Bordet holdt Formanden — efter et Leve for Sorø — Taler for Jubilarerne, og for denne kvitteredes af Kontorchef *Holstein*, Overretssagfører *Mathiesen* og Kaptajn *Dahlerup*; ind mellem Talerne blev afsunget en ny, med mægtigt Bifald modtaget Sang af *Aage Lind*. Ogsaa den yngste Ungdom, der fylkede sig om hele det lange Midterbord, fik sin Tale, og paa Russernes Vegne takkede Student *Gunni Dalmark*, der omtalte, at der var Bud fra alle Sider efter Russerne, saa at det næsten var for meget, men *dette* var noget for sig — her var man blandt sine egne; endelig talte Kontorchef *Olrik* for *Felix Siboni* som Repræsentant for den gode soranske Sang og som Bærer af et af de berømte Navne, der var blevet knyttet til Sorø. Efter Kaffen havde man indrettet sig paa at følge — men ogsaa paa vældigt at kritisere — Bestyrelsens Plan om »Whisky & Water ved smaa Borde«, men det viste sig, at de store Borde ikke lod sig skille og gøre til mindre, og man maatte altsaa nolens volens tage Plads som ved alle tidligere Lejligheder og indrette sig paa gode gammel Punche-Soldemanér, d. v. s. uden Punch. Men bortset herfra blev det et meget fornøjeligt Gilde med mange Taler og ilittig Brug af Sangbøgerne, der forresten snart trænger til et Tillæg, indeholdende al den Soraner-Poesi, der har set

Lyset siden 1916 — og det er ikke lidt. Formanden havde dukket *Olrík* til at tage Soldets Ledelse i sin forholdsvis kyndige Haand, og han indledte meget à propos Talerne med en Skaal for *Victor Bruun*, der hørte til Aarets Jubel-Hold, og med at lade Forsamlingen synge een af Bruuns udmærkede Viser (fra Samfundets 50-Aars Jubilæumsfest i 1912). Saa fulgte andre Talere — det er umuligt at nævne dem alle, men det huskes vist af de fleste, at Adjunkt *Wesche* talte smukt for sund Brug af Sport og ikke Sports-Idioti; at Rektor *Raaschou-Nielsen* talte for Soranerne i Udlandet og fremdrog et meget fornøjeligt Træk om en gl. Dreng — *Christopher Budde* i Argentina — der var blevet Sanglærer et Sted ude i Bjergene og havde skrevet hjem om sin Ungdoms Sangbøger (af *Sanne*), hvorefter de smaa Argentinere nu lærte at synge »Kornmodsglansen« — »det holdt haardt at faa dem til at tage ved, men nu gaar det godt!« lød den sidste Bulletin; at Overretssagfører, Baron *C. U. D. von Eggers* talte for *Grandjean*, som atter tilte for Rektor og Lærerne, og at tilsidst Generalmajor *Arendrup* holdt en Tale om sin Ungdom og for den gamle Skole dernede — mon denne meget personlige og af dyb Følelse baarne Tale af Samfundets højt elskede fordums Formand ikke var noget af det bedste, man »tog med hjem« fra den Aften?

Da Klokken gik mod 1, og Whiskyen forlængst var forsvundet som Dug for Solen, sluttedes der af med »Hellig er vor Ungdoms Lyst« — som alle andre Sange smukt accompagneret paa Flyglet af *Felix Siboni* — og dermed var en Fest endt, der af Soransk Samfund med Hæder kan opføres i dets Annaler som i enhver Henseende vellykket og stemningsfyldt.

Auscultans.

GAMLE SORANERE

Under 4. Novbr. er Højesteretssagfører *H. H. Bruun* konstitueret som Medhjælper for Statsadvokaterne ved Østre Landsret for Tiden indtil 1. November 1930.

»Gymnasiastbladet«, der har spurgt en Række kendte Mænd og Kvinder om, hvad Gymnasiasttiden betød i deres Liv, har fra Socialminister *K. K. Steincke* modtaget følgende karakteristiske Svar:

»For mig (strengt og nøjsomt opdraget), der fra et stilfærdigt og »rettroende« Hjem kom paa det højkonservative og traditionstræge »Sorø Akademi« netop i en politisk Brydnings-tid, blev Gymnasiastaarene i udpræget Grad Begyndelsen til en grundlæggende Livsperiode, i hvilken Omgivelsernes Snæversind, Tidens Hykleri og Samfundets Forløjethed mere og mere vakte mit oppositionelle Gemyt til Læsning og Forsøg paa selvstændig Tænkning.

Gennem særlig *Henrik Ibsen* og *Kierkegaard* — altsaa det, jeg forstod — naaede jeg (udenom *G. Brandes*) til *Henry George*, *Lassalle* og *Karl Marx*, og var vel den første, der paa Sorø Akademi i 17—18-Aars Alderen skrev en Stil paa 41 Side om Arbejderbevægelsen og holdt Foredrag om Socialismen. Jeg forenede Kærligheden til Bjergprædikenen med Begejstring for det kommunistiske Manifest og Uviljen mod den stupide Ortodoksi med Foragten overfor den aandløse Materialisme.

I Gymnasietiden foldedes for mig allerede den Idéens Fane ud, som vel senere er blevet baade flosset og gennemhullet, men dog aldrig forvandlet til — en Klud.«

Ved Soransk Samfunds Aarsfest havde vi den Fornøjelse

at mødes med vor Kammerat fra Kanada, Rensdyrsspecialisten *Torbjørn Porsild*, som var Genstand for Fstedeltagerens særlige Hyldest, efter at Rektor *Raaschou Nielsen* havde henvendt sin Tale om Soraneren i Udlandet til ham. Nu er *Porsild* allerede igen paa Vej over Dammen til nye Eventyr og Bedrifter.

Vor Landsmand og Kammerat, Direktør *Aage Lindegaard*, der til daglig er Leder af Ingeniør *Axel Hermandsens* Virksomhed i Bilbao og nu tillige fungerer som dansk Konsul sammesteds, har været hjemme i Besøg i nogle Uger. Konsul *Lindegaard* er meget populær i Spanien, hvad der har givet sig et tydeligt Udtryk i den fornøjelige Karrikatur af ham, som en spansk Kunstner har tegnet, og som vi her tillader os at gengive til Glæde for *Lindegaards* Venner fra Sorøtiden.

DE 200 RASKE GAMLE SORANERES STIPENDIUM

Ansøgninger om dette Stipendium, der kan tildeles Studenter fra Sorø i de to første Studieaar, kan, ledsaget af de ved Ansøgning om Universitetsstipendier sædvanlige Oplysninger, indsendes til medunderskrevne Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie*, St. Kongensgade 92, 3., inden 15. December 1929.

Th. Hilarius Kalko.

C. V. Schou.

H. Raaschou Nielsen.

Gordon Norrie.

BREVKASSE

Børge B. Deres Forslag vil blive overvejet af Bestyrelsen og saa vidt muligt imødekommet. Ifjor havde man truffet en saadan Ordning, men ingen — eller saa godt som ingen — reflekterede paa den.

SORANSK SAMFUNDS EMBLEMER

Urmager *Poul Böttger*, Frederiksberggade 23, har overtaget Fremstillingen og Forhandlingen af Soransk Samfunds Mærker i de forskellige Skikkelser: Naale, Ringe og Urkædevedhæng.

Vi henleder Opmærksomheden paa Bagside-Announcen om en af Soransk Samfund arrangeret Sammenkomst Torsdag den 5. December med Rektor *Raaschou-Nielsen* som Indleder af en Diskussion om Sorø Skoles Traditioner.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Ringsted
Telf. 389

Christian Holberg
Landeretsaagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
A/S Fritz Duus
Fredericia

Axel Højer
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsiks. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

C. R. Maarst
Direktør
A/S C. Rafns Fabriker
Aalborg

Sp. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Korsør
Telf. 447

D. B.

Marius Langkjær
Murermester
Sorøstræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ctr. 10517-11557

Candlæge D. Kirsbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114
Vester 5585 y

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldtini - Trykpasta
Silkegade 11
Byen 6504

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

M. Mathiesen
Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8469
Næstved
Telefon 3

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Klinisk Klinik
Transgaardsvvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

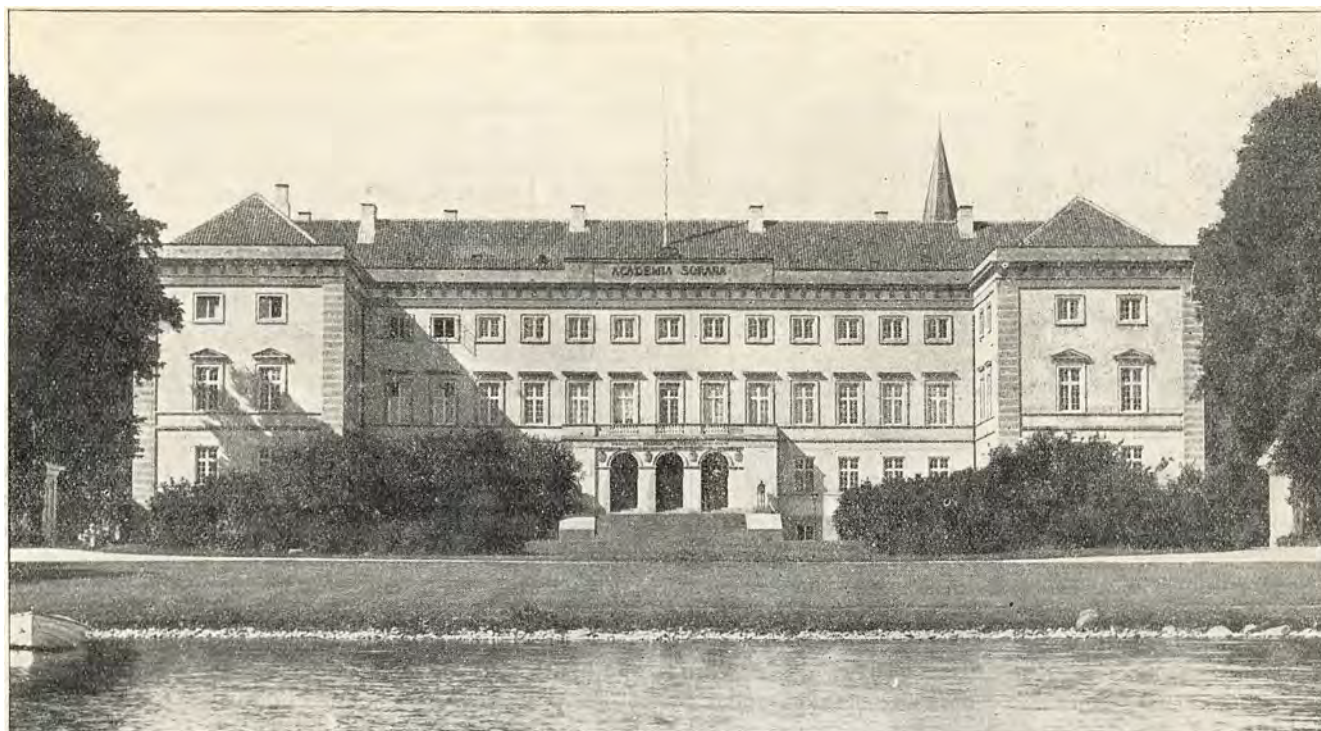
Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsvej 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. af A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej, 6
København
Telefon
Central 5437

SORÅNER-BLÅDET

14. AARGANG

Nr. 12

December 1929

I ØST, I VEST, I SYD OG I NORD —

VED SORANSK SAMFUNDS RUSGILDE 2. NOVEMBER 1929

Mel.: Vor gamle Karo —

Vor Barndoms Lejrplads Fod for Fod
i Skoven er forsvundet,
og hvor vor Raadsforsamling stod
vil aldrig blive fundet,
det Baal, hvorom vi sad, er brændt,
og Indianerstammen rendt,
vi spredtes
og ledtes
mod Øst — mod Vest — mod Syd og mod Nord.

Hvor gik den store Høvding hen
og opslog sine Telte,
er nu hans Vilje Lov for Mænd,
som før for Dreng-Helte?
— og Du, hvis Lyst var Skalpejagt,
og Du, der altid var forsagt,
— hvad blev I,
hvor er I
i Øst — i Vest — i Syd og i Nord?

Hvem husker nu vor Dreng-Krig,
vor Hytte og vor Pibe, —
hvem kender nu den Urskovs-Vig,
der skjulte vore Skibe, —

hvem véd din Drøm, — hvem saa din Graad,
naar Du var uden Trøst og Raad
alene
i Verden
fra Øst — til Vest — fra Syd og til Nord?

Men Landet, som vi undertvang
og slap, da vi blev større,
— fra Kongebro til Egevang,
fra Sønderkov til Nørre —
det findes dog endnu et Sted,
thi hvor Du er, dér er det med,
det ligger
og venter

i Øst — i Vest — i Syd og i Nord.

Det Land, vi raaded indenfor,
har Himmelrummets Sider,
den Barndom, som engang var vor,
er vor til alle Tider;
trods Hus og Hustru, Hjem og Børn
vi kravler gennem Krat og Tjørn
tilbage
til Sorø
fra Øst — fra Vest — fra Syd og fra Nord.

Der samles atter Stammens Mænd
 med Økserne ved Bælte,
 den store Høvding lever end
 og Skovens andre Helte,
 med Tomahawken slaar han Hjul,
 og frem da myldrer fra vort Skjul
 vi andre,
 — ja, alle,
 fra Øst — fra Vest — fra Syd og fra Nord.

AAGE LIND

HOSTRUP OG INGEMANN

Af Poul Schjærff.

Hostrup og Ingemann! Man kan næppe tænke sig to større Modsætninger end disse: Hostrup, den lystige Visedigter og Forfatter af muntre Komedier — Ingemann, den serafiske og romantiske Skjald. Ikke desto mindre har de to gennem en Aarrække staaet i venskabelig Forbindelse. Det kommer af, at de trods indbyrdes Forskelligheder begge tilhører Romantiken, det vil sige, begges Aand er inderst inde naiv og usammensat, derfor forstaar de gensidigt hverandre. Og i Tidernes Løb bøjedes de hinanden nærmere; Hostrup blev Præst, men bevarede sin Munterhed og sit lyse Sind, Ingemanns overjordiske Romantik blev iblandet en god Portion almindelig Menneskelighed; hans Forfatterskab blev paa hans ældre Dage mere realistisk, og han kunde goutere en Spøg og en god lang Pibe.

Hostrup lærte tidligt Ingemanns Navn at kende; han var paa en Maade i Familie med ham, da hans Moder, Lene Irgens, en kort Tid havde været gift med Købmanden Svane Ingemann, Digterens ældre Broder, der døde tidligt af Brystsyge.¹⁾ Madam Hostrup var ikke litterært anlagt, men hun var dog stolt af at være i Svogerskab med Digteren.²⁾ 1829 gjorde Hostrup Bekendtskab med den senere berømte Klassikerudgiver, F. L. Liebenberg, og hos denne fandt han anden og tredje Del af »Erik Menveds Barndom«, som han begejstret slugte uden at savne den første.³⁾ Nu blev han ganske bjærgtagen; han læste og læste de andre Romancer og havde Hovedet fuldt af Bøgenes straalende Eventyrskikkelser. Ganske fortryllet spurgte han sin Fader, om Ingemann ikke var en større Digter end Oehlenschläger, hvad Faderen dog protesterede imod, mens Moderen mente, at Bernhard (d: Ingemann) ogsaa var en dygtig Digter.⁴⁾ Paa Konto af Familieskabet besøgte Ingemann af og til Madam Hostrup, især da hun atter var blevet Enke, og han glædede sig, da han hørte om Drengens Begejstring for hans Romaner.⁵⁾

Paa Regensen begyndte Hostrup at skrive smaa Komedier, Forløbere for de senere større Studenterspil. Blandt disse findes en Bagatel »Frøkenens Pris«, skrevet i Vinteren 1840—41; Jens Kristrup har lovet sin Veninde, Henriette Mantzius, et Nytaarsvers, men kan ikke finde paa noget og vil derfor drukne sig. Musen kommer ham til Hjælp og samler Danmarks Digtere til at synge Frøkenens Pris. Her faar Hostrup Lejlighed til at parodiere forskellige Digteres Stil; at han havde et aabent Blik for Ingemanns romantiske Uklarhed, viser følgende Udbrud, der gengiver Ingemanns Hyldest:

Alverdens-Livets Strid paa Tankens Himmel,
 der glimter dybt bag Stjernestørets Riff,
 og Aandens Liv i Hjertets Gaadevrimmel
 med Pyramidesprogets Lødomsskrift;
 det blev mig klart, jeg skuer det fuldnøje
 ved Straaleblikket fra dit Stjernøje.

Jens Kristrup udbryder dertil: »Det kan jeg s'gu ikke forstaa.« — Bemærkningen synes berettiget.⁶⁾

Senere hører Ingemann om den unge Hostrup, der i Slutningen af April 1844 blev Huslærer paa Kokedal (ved Rungsted) hos Justitsraad Nygaard, en god Ven af Ingemann; i et Brev til denne sender Digteren Hilsen til Hostrup.⁷⁾ Nogle Maaneder i Forvejen havde Hostrups digteriske Gennembrud fundet Sted: den 20. Februar 1844 opførtes »Genboerne« for første Gang. Stykket gjorde stormende Lykke, gik sin Sejrsgang ud over Landet og naaede ogsaa til Sorø. I Efteraarer 1844 eller 45 skrev en af Eleverne, den senere saa bekendte Amtmand Carl St. A. Bille, til Hostrup og udbad sig hans Tilladelse til at opføre Stykket paa Akademiet. Hostrup sagde ja og sendte endog sit eget Eksempplar derned til Afskrivning. Bille, der fik det Hverv at indbyde Ingemann til Forestillingen, meddelte samtidig denne, at der i Stykket stod noget om ham og citerede et r Ingemanns Ønske Sted. Digteren »hørte« opmærksomt efter, udstødte sit ejendommelige »Pøh« et Par Gange, lovede at komme — men da Forestillingen gik for sig, udeblev han.⁸⁾ Da Stykket senere paany gik i Sorø,⁹⁾ var Ingemann blandt Tilskuerne og fik da Lejlighed til at høre den evige Jøde erklære:

Jeg maatte klynke min Smerte frem
 efter hans smægtende Melodier.

Dette var for meget for Digteren, der 1833 havde udgivet: »Blade af Jerusalems Skomagers Lommebog«, hvor Ahasverus er opfattet som Symbol paa det evigt fredløse og flakkende Jødefolk.¹⁰⁾ I et (desværre tabt) Brev til Hostrup har han besværet sig herover, men denne forsvarer sig (Brev til I. af 29. April 1847)¹¹⁾ med, at Udtrykket skal forstaaes, ikke som et Angreb fra Hostrup selv, men fra Skomageren, der maatte hade Digterne, som forfulgte ham. Og da Stykket oprindeligt var skrevet for Studenterforeningen, hvor man satte Pris paa Lokalisering, maatte det ligge nær at lade det gaa ud over de danske Digtere, der havde beskæftiget sig med Jøden; Hostrups Fejl er det, at han ikke tydeligt nok har ladet Dommen fremtræde som Skomagerens og ikke som sin egen. Ingemann var dog ikke helt tilfredsstillet hermed, hvad han giver Udtryk, da han næste Dag skriver til Hostrup¹²⁾ »... Da jeg imidlertid selv kjender samme Skomager fra en anden Side, ... kunde jeg ikke vente, at netop Platheden i Philisteriet i ham skulde være saa raadende, naar han tænkte paa mit Billede af hans højere tragiske og bitter-humoristiske, men ingenlunde »smægtende« Skikkelse. ... At Andre, end jeg, paa min Poesis Vegne har fundet Spasen ved dens Tvetydighed upassende, er vist nok.« Hostrup tilbød da i Stykkets trykte Udgave at ombytte det famøse Ord med et andet og mere neutralt, og Ingemann foreslog »sværmende« eller »vexlende«, hvilket sidste Hostrup foretrak, »netop fordi det slet intet sagde.«¹³⁾ Men da Sorøs Filemon og Baucis var døde, blev Melodierne atter »smægtende«. Saaledes endte den puniske Krig.

Denne Episode gjorde iøvrigt ikke noget Skaar i de to Digteres venskabelige Forhold; Hostrup besøgte Ingemann i Sorø, blandt andet i Pinsen 1850,¹⁴⁾ de udvekslede gensidigt deres Skrifter og skrev jævnlige sammen. Brevene bestaar især i Taksigelser for tilsendte Bøger og Drøftelser af disse; Ingemann er stadig ængstelig ved aktuelle Hentydninger i skønlitterære Værker; da Studenterne paa Sorø i 1847 har spillet »En Spurv i Tranedans«, skriver Ingemann¹⁵⁾: »Den aristokratiske Fremdragelse af bekendte Personligheder (navnlige Søren K.) strider mod mit Princip for Digtningens Frihed, og hvad derved for Øieblikket vindes i Effect, mener jeg tabes i højere kunstnerisk Virkning.« Hostrup erkender selv, at han er paavirket af Ingemann; i det nævnte Stykke skyldes det Trylleskær, der ved Ringen kastes over Peter Ravn, Paavirkning fra Ingemanns »Huldegaverne eller Ole Navnløses Levnets-Eventyr« fra 1831; her omtales nogle Diamantringe, der kaster en blændende Glans over den, der bærer dem⁶⁾; og i »Mester og Lærling« gaar Anvendelsen af Ellefolkene tilbage til Ingemanns Eventyr »De Underjordiske«, som Hostrup i sin Drengetid havde fundet i sit Hjem og slugt med Begejstring.¹⁷⁾

Efter et Takkebrev fra Ingemann for »Eventyr paa Fodrejsen«¹⁸⁾ følger i Aarene 1849—50 en Række Breve i Anledning af Ingemanns Eventyr »De fire Rubiner« og »Fire nye Fortællinger«;¹⁹⁾ Hostrup bestræber sig hæderligt for at forstaa Symboliken i Eventyret, hvad der fremkalder en længere Udlæggelse fra Ingemanns Side; det er dog sandsynligt, at Hostrup bedre har forstaaet »Christen Bloks Ungdomsstreger«. Han erklærer sig enig med Ingemann i, at den nye Tid er politisk og lattermild, og selv om han ved sin Produktion nok har bidraget hertil, ligger der dog paa Bunden af denne Alvor, og han tager Afstand fra Heiberg, der paa sin Side stillede sig ret vrangvillig over for Hostrups Stykker. Over for Ingemanns Ønsker om en god poetisk Fremtid for Hostrup, svarer denne, at han har sat sig det Maal at blive Præst.

Resten af Brevene²⁰⁾ er atter Tak for tilsendte Skrifter og fra Ingemann en Lykønskning til Hostrups Bryllup 1855 med Svar fra denne. Ingemann, der gerne vilde have Hostrup nærmere, opfordrede ham 1860 til at søge Præstekald i Sorø,²¹⁾ men Brevet herom findes ikke. Gennem alle Hostrups Breve gaar som den røde Traad en stærk Anerkendelse af Ingemanns Digtning og Personlighed; maaske lidt for stærk, naar man betænker, at Hostrups Aand trods alt var en Del forskellig fra Ingemanns; han følte sig personlig tiltalt af den gamle Digter, men i hans Digtning var der meget, der maatte forekomme ham for højtsvævende, i Brevene skinner dette ikke igennem, dér er der idel Frøyd og Gammen og Enighed over det hele. Mere aabenhjærtig er Hostrup i sine Erindringer; han udtaler sig, da Ingemann 1859 fyldte 70 Aar, saaledes: »Jeg var fra min tidlige Ungdom altfor uddannet i den Heibergske Skole til, at jeg skulde være blind for de store Mangler ved dette Forfatterskab²²⁾« og om Ingemanns Salmer siger han, at de »forekom mig, med Undtagelse af de dejlige Morgen- og Aftensange og de øvrige religiøse Digte, der som disse var stemte i Barnetonen, kolde og rhetoriske«²³⁾. Man kan ikke vægre sig ved den Tanke, at Hostrup i sine Breve til Sorøskjalden har overdrevet sin Begejstring en Smule. Dette skal dog ikke forstaaes saaledes, at Hostrup har skrevet mod sin bedre Over-

bevisning; de to havde — trods Forskellighed i den aandelige Indstilling — dog meget tilfælles, og de bevarede Breve afgiver et smukt Vidnesbyrd om Venskabet mellem den ældre Romantiker og den yngre »poetiske Realist«.

NOTER

Ved Udarbejdelsen er især benyttet: Breve fra og til C. Hostrup 1897 (= Breve.) — C. Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom 1891 (= Er. I). — Do.: Senere Livserindringer 1893 (= Er. II). — Helge Hostrup: Jens Christian Hostrup 1916 (= H. H.).

¹⁾ Er. I, S. 4. ²⁾ H. H., S. 17 anfører, at hun ikke ejede nogen af Ingemanns Bøger. Dette er i Modstrid med, hvad Hostrup selv fortæller i Er. I, S. 16. Digteren har rimeligvis Ret, men det kan være, at Madam Hostrup ikke læste ret meget. ³⁾ Er. I, S. 29—30. H. H., S. 18. ⁴⁾ Er. I, S. 44. H. H., S. 18 (jfr. S. 45). ⁵⁾ Er. I, S. 141. H. H., S. 31. ⁶⁾ H. H., S. 66 ff. — »Frøkenens Pris« er trykt i Studenterkomedier ved Axel Sørensen 1904; det nævnte Citat findes i Bogen S. 96. ⁷⁾ Er. I, S. 144. Breve til og fra Bernh. Sev. Ingemann. 1879, S. 410. ⁸⁾ Er. I, S. 140 ff. Jfr. O. Borchsenius: Hjemlige Interiører 1894, S. 272. Breve, S. 100. ⁹⁾ Schlichtkrull: Studier over C. Hostrups Genboerne, 1912, S. 46. ¹⁰⁾ Schlichtkrull, S. 64. ¹¹⁾ Breve, S. 97. ¹²⁾ Breve, S. 99. ¹³⁾ Er. I, S. 141—42. ¹⁴⁾ Breve, S. 124. Er. I, S. 141. ¹⁵⁾ Breve, S. 105. ¹⁶⁾ Er. I, S. 161—62. ¹⁷⁾ Er. I, S. 249, jfr. S. 16. ¹⁸⁾ Breve, S. 110. ¹⁹⁾ Breve, S. 112—118, 122—129. ²⁰⁾ Breve, S. 147, 352, 389, 390, 406, 407. ²¹⁾ Er. II, S. 59. ²²⁾ Er. II, S. 63. ²³⁾ Er. II, S. 65.

NOGLE MINDER OM A. CHR. WENDELBOE

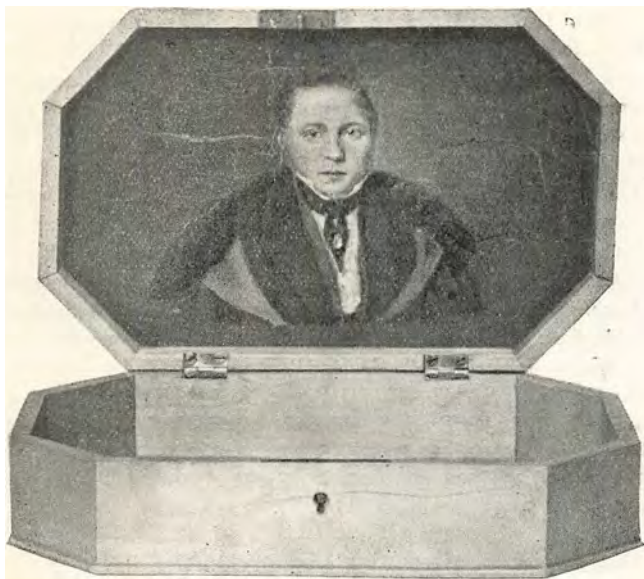
Ved H. G. Olrik.

Af Distriktskirurg samt Kirurg og Medicus ved Sorø Akademi Søren Wendelboes tre dygtige Sønner blev det kun den ældste, Theologen *Peter August*, beskaaret at naa ud over Ynglingeaaarene; han blev Student i Sorø i 1826, 21 Aar gammel, og døde først i Odense 25. Decbr. 1892 efter at have været Adjunkt ved Sorø Akademis Skole i 1832—33, dernæst Sognepræst i Ballum i Nordslesvig fra 1833 til 1853 og endelig i Krogsbølle paa Fyen til 1885.

Den yngste, *Frederik Ferdinand*, blev Student i Sorø i 1830, kun 16 Aar gammel, og i 1832 cand. phil. samme steds (med Udmærkelse); han gav sig derpaa i Lag med historiske, siden med juridiske Studier, men døde allerede 23. Maj 1835 i København, elsket baade af Lærere og Kammerater — hans jævnaldrende Ven, *Mathias Rosenørn* følte endnu Savnet af ham, da han 64 Aar efter, ved Festen paa sin 85-Aars Fødselsdag, udtalte at »tænker jeg nu tilbage paa Sorøtiden, da maa jeg allerførst særlig fremdrage Mindet om Ungdomsvennen, den unge elskelige Fritz Wendelboe, hvis tidlige Bortgang jeg ofte dybt har beklaget.«¹⁾ Et smukt Minde satte Direktør *H. F. J. Estrup* sin unge Discipel, da han som Indbydelsesskrift til Reformationsfesten paa Sorø Akademi den 31. Oktober 1836 udgav Wendelboes efterladte Manuskript *Beskrivelse af Mindesmærker i Sorø Academies Kirke*,

som han selv forsynede med en lærd Indledning. Af Estrups Fortale til dette Skrift vil det ses, hvormeget han havde ventet sig af den unge Videnskabsmand, hvis litterære Efterladenskab »ikke blot vil bevare Mindet om en tyveaarig Ynglings lærde Flid, men ogsaa vil kunne vejlede paa mangen Vandring i Historiens Gebet«. Wendelboes og Estrups Arbejder stod da ogsaa som det eneste Kildeskrift paa dette specielle Felt lige til 1888, da J. B. Løffler udgav sit store, illustrerede Værk om samme Emne.

Mindesmærker af en helt anden Art blev sat den mellemste af de tre Brødre, *Anders Christian*, bl. a. af Stu-

Åsken med A. Chr. Wendelboes Portræt.

denterkammeraten *Carl Bagger*. De havde været Skolefæller lige siden Sept. 1822 (Chr. Wendelboe, der var født 1805, havde først gaaet i Slagelse lærde Skole*), blev Studenter sammen i 1827 og gennemgik derefter »den akademiske Indretning« i Sorø i de følgende tre Se-

*) Paa hans Folio i »Protocoll over Slagelse latinske Skoles Disciple fra 19. Martii 1792 til 1831« findes følgende Notat:

No. 43. *Aur. Christian Vendelboe*, antagen den 24. Decbr. 1816.

Districtschirurg Vendelboe i Sorø havde ladet denne sin d. 21. Juni [ovenover staar: 25. April] 1805 født Søn undervise udi en i Sorø værende privat Undervisningsanstalt. De modtagne Begyndelsesgrunde syntes imidlertid saa svage, at han kun i 1. lat. Classe kunde gives Plads. Senere Erfaring vidne vel om hans Fremgang, hvorfor han og i Foraaret 1918 opflyttedes i 2. Classe; dog stod denne ingenlunde i Forhold til hans Alder, til de Anlæg Lærerne eenstemmigen vidnede at see hos ham, eller til det, Arbejderne han uden for Skole og den uvedkommende frembragte, lovede. Ved at ham tilstodes Undervisning for moderat Betaling lykkedes det hans Fader at holde ham her. I Octbr. 1820 optoges han i 3. Cl.; dog er hans Fremgang, som det synes, kun af Mangel paa tilbørlig Lyst, ej, som den ventedes, uden i Mathematik, som han med megen Lyst og Fremgang lægger sig efter. I September 1822 afgik han med Testimonium fra Skolen i Sorø Academis Skole.

mestre. Medens Carl Bagger gav sig i Lag med Juraen med Æstetik som Bifag, tog Chr. Wendelboe fat paa Medicinen, blev i Efteraaret 1832 kirurgisk og i Foraaret 1833 medicinsk Kandidat og samme Aar Amanuensis hos sin Fader i Sorø; men allerede 11. Februar 1835 døde han, halvfjerde Maaned før sin yngste Broder. I et Brev, der af *Vilhelm Møller*²⁾ formodes at være skrevet den 15. Maj 1828, altsaa kort Tid efter at de nybakte soranske cand. phil'er var kommet til Hovedstaden (Dateringen er dog vist meget tvivlsom), skriver Carl Bagger til Soranervennen S. T. C. B. *Neergaard*, der da endnu ikke havde absolveret *artium*, og fortæller om sine egne og Kammeraternes Liv i Hovedstaden; her hedder det om A. C. Wendelboe, at han »er meget lykkelig; han har aflagt at gaae med Flipper, da de generede ham under visse Ytringer af den praktiske Kjærlighed. Prosit die Mahlzeit!« Paa slige Studentervittigheder — især i Carl Baggers Mund! — er der ikke Grund til at lægge Vægt; paa ganske anden Maade har denne Sorø-Lyriker tegnet sin Klassekammerats Billede ved hans tidlige Død syv Aar senere; da havde Livets Alvor allerede lært Carl Bagger adskilligt, og det første Dødsfald blandt hans Sorø-Kammerater maatte nødvendigvis gøre et stærkt Indtryk paa hans let bevægelige Sind.

Antagelig er Chr. Wendelboe faldet som et Offer for sin Lægegerning; der var megen Sygelighed i Sorø i Vinteren 1834—35. »I disse Sygdoms Tider,« hedder det i et utrykt Brev fra *Chr. Wilster* til Fætteren Ernst Wilster, dateret 5. Februar 1835,³⁾ »er det vel bedst at begynde med at omtale Sundhedstilstanden. Vi ere Gudskelov til Dato Alle meget raske, men Mæslingerne grassere stærkt; en Snees Elever ere angrebne, nogle endog haardt, men dog uden Fare. Derimod er Chr. Wendelboe meget betænkelig syg, han har voldsomme Smerter i Nakke og Baghoved, hverken Iglar, spanske Fluor eller Vomitiver hjælpe det mindste, og man veed ikke, hvad der feiler ham, hvilket altid er et maadeligt Tegn. Jeg talte med ham Kongens Geburtsdag [28. Januar], da saae han ynkelig ud. Gud holde sin Haand over dette brave, talentfulde Menneske...« Seks Dage efter udaandede han — Kirkebogen angiver desværre ikke Dødsarsagen — og den 16. s. M. blev han jordet paa Sorø Kirkegaard.

Hvor stor Deltagelse dette sørgelig tidlige Dødsfald har vakt, ses af den Række Digte, som det fremkaldte. Carl Baggers var ikke det første — allerede i sit Nr. 46 for 23. Febr. 1935 indeholdt »Kjøbenhavnsposten« et Digt, dateret 17. Februar, af Chr. Bredahl: Til *Can cellieraad Vendelboe i Sorø* (ved Efterretningen om hans Søns Død), og ved Indsendelsen heraf har Carl Bagger, der da var Medarbejder ved »Kjøbenhavnsposten«, vel faaet Vennens Død at vide. Bladet bringer derefter i sit Nr. 48 for 25. Febr. det smukke Mindedigt⁴⁾, der med sin Indledning:

Og vi var ni og hver i Ungdomsmorgen,
og hver med Sundhed paa den røde Kind,
og ind i Verden, ind i Kongeborgen,
vi skulde træde nu som Pager ind.
Og spredt vi er omkring paa Jorden nu,
i Fødelandet og paa fremmed Grund;
men dybt paa Kistens kolde, sorte Bund,
i selve Jorden ligger ene Du!

er saa ægte Carl Baggersk: den kraftige Intonation, Kontrasterne: den røde Kind og den sorte Kiste — og Skødesløsheden i Form: den ildeklingende Gen-tagelse af Ordet »ind« i 4. Linie og Omtalen af *Kistens* kolde Bund, hvor man venter *Gravens*. Saa følger i 2. Strofe Omtalen af den afdødes Sans for Musik, for »Harmoni af Tal saavel som Toner«, og det nævnes, hvorledes han nu

staar ved Tonernes Kompas
og tolker freidigt ud i Evigheden,
hvad Mozart fordem digtede herdeden.

Den 3. Strofe fastholder Billedet i skønne Udtryk:

Der staar du, med dit Hoved højt i Stjerner,
med Lokken vaad af fjerne Verdnens Dugg,
udmaalende hvad nærmer sig, hvad fjerner,
dog lyttende til Nattergalens Kluk —

men daler saa ved Omtalen af, hvorledes han har efterladt »i kolde Nord« det, som han elskede mest paa Jorden, og som mægtigst begejstrede ham i hans Fødeland lige fra Drengaaarene, til 4. Strofes platte Indledning:

Din *Thea* mener jeg! — —

Carl Baggers Mening har sikkert været god nok, men hans Ujævnhed i Form, hans Tilbøjelighed til at gaa fra det sublimeste til det jævreste, hans Springen fra det ene til det andet er nær ved at slaa Stemningen itu. Og naar han fortsætter efter de to Tankestrøger:

I Sorø findes
af Digtene dog Tre, men Ingen sang
en Psalme for dig; ingen Krands bindes,
skjøndt der er Blomster nok paa *Christians* Vang.
En Lærer kan ei Lærlingen bedømme —

da er han — ganske bortset fra det sidste, dristige Postulat — ikke helt retfærdig. Thi selv om han ikke regner Chr. Bredahl med (han tænker vel kun paa de *rigtige* Soranderdigtere: Ingemann, Hauch og Wilster), saa kunde han dog ikke vide, hvad disse allerede havde skrevet eller vilde skrive; i hvert Fald gjorde *Carsten Hauch* Baggers Mistillid til Skamme, thi allerede i »Kjøbenhavns-Posten« for 4. Marts (Nr. 55) findes Hauchs Mindedig over Christian Wendelboe, og hvad Ingemann angaar, da har han maaske paa dette Tidspunkt syntes, at der nu var kommet Mindedigte nok; i hvert Fald bragte han senere sit Bidrag paa samme Sted (i Bladets Nr. 137 for 11. Juni s. A.), da han offentliggjorde et den 2. s. M. skrevet Digt: Til Faderen Cancellieraad S. Wendelboe (efter tvende Sønners Bortgang). Men Carl Bagger synes altsaa, at han er ene om at mindes Vennen, og i sit Digts sidste Strofe er han atter baaret oppe af sin Muse, efter at have sluttet den forvirrede 4. Strofe med et nyt Billede — Bølgen, der gaar til det store Hav:

Een Bølge kun, men viid: en sølvblaa Bølge,
hvori sig spejled Himlens Herlighed,
hvor vi med Øjet stedse kunde følge,
hvorledes Sol og Stjerner skinned ned;
een Vove kun, men viid: en sølvklar Vove,
meer reen, end selve vore Taarer nu —

for saa atter at bryde af og optage en ny Tanke, der allerede var strejft i 4. Strofe, hvor det hedder, at den bortgaaede »vaagner nok, han ligger blot i Drømme«, og gentage den i stærkere Form:

Du vaagner nok, Du skal ej evigt sove,
hvis nogen vaagner, vaagner vistnok Du!

Carl Baggers Digt optryktes det følgende Aar i hans Bog: *Digtninger, gamle og nye* (1836) og vil altid staa som et ejendommeligt Minde om den anden af den nye Række soranske Studenter, der gik bort i

Fru Thea Lindegaard, f. Snitker.

sin fejre Ungdom — den første var *Lucas Scavenius*, dimitteret 1826, som allerede den 30. Juli 1832 var død i Neapel.

Et Minde om Chr. Wendelboe af en helt anden Art er det Billede, vi her bringer: et lille Oliemaleri, malet indvendig paa Laaget af en Citrontræs-Æske, der har tilhørt hans Forlovede, *Thea*. Det viser Billedet af en ung Mand med lyst Haar og venlige lyseblaa Øjne; han er iført lysebrun Vest, en Frakke af mørkere Farve og derover en grøn Kappe med sort Skindkrave og rødt Foer, om Halsen har han et sort Kravat med en Naal; hvem Maleren er, vides ikke; maaske er det Miniaturmaleren Christian Petersen (1794—1844), som i 1828 havde malet Carl Baggers Portræt og endnu 1835 boede i København. Selve Æsken er 8-kantet, 18 cm lang, 11 cm bred og 5 cm høj og udvendig paa Laaget forsynet med et Prospekt af København, set mod Voldene med deres Møller og Nørreport i Forgrunden. Æsken rummer nu en ganske lille, rund Daase med en Haarlok og en lang Urkæde flettet af brune Haar med Guldlas og to Guldsammenføjninger. Den er med sit Indhold, hvorom nu ingen mere ved rigtig Besked, — maaske er Kæden af Theas Haar og Lokken Chr. Wendelboes — gaet i Arv til Theas Barnebarn, Pianistinden Frøken Beate Novi, der venligst har tilladt os at lade den reproducere. Den ligeledes her gengivne Silhuet af *Thea* som ung tilhører en anden Datterdatter, *Fru Theodia Rosenørn* i Roskilde, hvem det skyldes, at vi er bleven bekendt med disse to soranske Relikvier. Om *Thea* skal sluttelig oplyses, at hendes fulde Navn var *Dorothea Metzie Snitker*; hun var født 12. Jan. 1804 i

Slagelse som Datter af Adjunkt J. P. Snitker (vænligt omtalt i Ingemanns *Levnedsbog* som »den lille Tredie Lektie-Hører») — mellem Christian Wendelboe og hende har der da sikkert bestaaet et Kærlighedsforhold lige fra hans Skolkaar i Slagelse. Efter hans Død ægtede hun d. 12. Januar 1836 i Slagelse Sognepræst til Slaglille og Bjernede Vilh. Theodor Lindegaard, der Aaret før var blevet Enkemand efter sin første Hustru og nu sad alene i sin Præstegaard med to smaa moderløse Pigebørn. Han havde været en Ven af Chr. Wendelboe, hvis Fader var Forlover ved Bryllupet, og det første Barn i hans nye Ægteskab, en lille Dreng, opkaldtes efter Theas afdøde Kæreste men døde kun 18 Dage gammel d. 28. Sept. 1837. Senere fødte Thea sin Mand tre Sønner, der alle blev Soranere: Maskinfabrikant *Peter Lindegaard* (1839—1909), Forpagter *Vilhelm Theodor Lindegaard* (1841—1913, Fader til Soranerne Konsul *Aage Lindegaard* og Fotograf *Axel Lindegaard*) og Distriktslæge *Jacob Lindegaard* (1843—1916) samt en Datter Henriette Louise (1844—1913), i 1874 gift med Arkitekten, kgl. Bygningsinspektør, Etatsraad Vilh. Petersen.

Fru Thea Lindegaard opnaaede den høje Alder af 85 Aar og døde først den 20. April 1889; da havde hun været Enke i 40 Aar; hun var højt agtet og afholdt af alle, der kendte hende — et Menneske af megen Kultur og med et kærligt og trofast Sindelag, saaledes som hun er skildret af hendes ældste Søn Jacobs Sorøkammerat, *Kristian Zahrtmann*, der i Sorøtiden knyttede et Venskab med det Lindegaardske Hjem, der bevaredes til det sidste⁵⁾.

¹⁾ Elisabeth Rosenørn: Nogle Familierindringer. »Fra Randers Amt« XX, 1926, S. 66.

²⁾ Carl Bagger: Samlede Værker, 1867, II, S. 545 f.

³⁾ Chr. Wilsters Breve i Manuskriptsamlingen paa Sorø Akademis Bibliotek.

⁴⁾ se det i Note ²⁾ anf. Sted, S. 406.

⁵⁾ Kristian Zahrtmann. 1843 31. Marts—22. Juni 1917. En Mindebog ved F. Hendriksen. Kbhvn. 1919, se bl. a. S. 153 f., 162 og 301.

SORØ SKOLES TRADITIONER

Rektor *Raaschou-Nielsens* Tilsagn om at ville indlede en Diskussion om soranske Traditioner havde naturligvis samlet fuldt Hus paa Soraner-Aftenen d. 5. December. Rektorens Indledningsforedrag blev paahørt med Interesse og løsnedes med Applaus, men baade det og den følgende Diskussion led under den Svaghed ved Emnet, som allerede forud var paavist: at det jo var temmelig ørkesløst at diskutere — i en Kreds af gamle Soranere — noget, der gaar i Retning af at ville blot overveje, endsigse ændre ved de nuværende Sorø-Skolethrenes eller selve den gamle, sagnombruste, traditionsbundne Skoles Gøren og Laden nu og i Fremtiden. I sine afsluttende Bemærkninger syntes Indlederen at være blevet helt klar over, hvor vanskelig det er at definere selve Begrebet Tradition — at der her straks maatte sondres mellem selve Skolens vedtægtsmæssige Skik og Brug og den Overlevering af gammelt og godt (eller ondt!) som dens Dreng hævdede, blev først efter Indledningen fremhævet af Kontorchef *Grandjean* — og de forskellige Talere, blandt hvilke der kun var ganske faa af de helt unge, kom i

deres Indlæg ogsaa ind paa højst forskellige Sider af Sorø-Tilværelsen; til en virkelig Diskussion blev der derfor kun svage Tilløb. Kraftigt Bifald tog Fuldmægtig, cand. juris *Mackeprang's* energiske Hævdelse af det i hvert Fald i sin Stræben gode Forsøg paa at skabe netop noget i Retning af en Tradition blandt Drengene for selvstændig Kor- og Kvar-tetsang som Overskæringsaftenernes Clou (hvad der jo rigtignok er afhængigt af, om de fornødne Stemmer høves og om nogen kan og vil dirigere o. s. v.!) — i hvorvel mange sikkert forstod og ganske delte Rektorens Ubehag ved sliq offentlig Sangpræstations Følge af Bladkritik overfor en Fest, der dog alene er et Led i Skoleungdommens internere Tilværelse, men dette er jo en af Ulemperne ved at bo lige klods op ad den lille Sorøby — Herlufsholm har her en For- del i sin Afstand fra Næstved.

Som altid ved soranske Møder var det, der især morede Tilhørerne, den enkeltes Fortællen om sine Oplevelser, og den »historiske« Beretning — men ved denne Lejlighed var det rigtignok Skyggesiderne, som særlig kom frem hos dem af de tilstedeværende, der havde opholdt sig tilstrækkeligt længe i Sorø, til at de havde noget at meddele. Skal saadanne Sammenkomster i Fremtiden have nogen Værdi, bør det da være med Foredrag om mere konkrete Æmner og uden Forsøg paa »Diskussion« af ørkesløs Art — »Historierne« skal altid nok følge i de officielle Taleres Kølvand, hvad der saa bliver indledet med.

Auscultans.

SORANSKE PENNE

Ebbe Nielsen: Kongen af Andorra. Steen Hasselbalchs Forlag 1929.

Ebbe Nielsen, der aarle er begyndt som Forfatter af Bøger for Ungdommen, har her forladt de soranske Stier, han traadte i *Trekanten* og *De Pokkers Dreng*, og har henlagt sin sidste Bog til den lille Bjergrepublik i Pyrenæerne, hvor Bogens Helt, der, skønt Søn af en Smugler, besidder alle ungdommelige Dyder, i en tidlig Alder naar Værdigheden som Republikens Præsident — i Virkeligheden dens ukronede Konge; men at han ikke kommer sovende til dette Maal vil den erfare, som giver sig i Lag med denne velskrevne og »spændende« Bog.

L. C. Nielsen: Runer paa Vand og i Vind. Steen Hasselbalchs Forlag 1929.

Den lille Bogs Forord indeholder en vemodig-bitter Tilkendegivelse af, at *L. C. Nielsen* er i Færd med at nedlægge sin »officielle Pen« — det vil antagelig sige, at han ikke mere vil dyrke Kantatens og anden Lejlighedsdigtningens utaknemmelige Kunst. Derfor har han her samlet et Udvalg af sin Digtning indenfor denne Ramme, der spænder over c. 22 Aar. Det antydes, at han, der i en Menneskealder har levet i Kjobenhavn »uanselige, men historiske Kvarter mellem Møntergade og Reformert Kirke«, fremtidig vil komme til at bebo en noget lysere Bydel, og idet han udsender denne Samling »ikke som Prøvekollektion — kun til Konstatning af leveret Haandværk«, giver han sit Sind Luft i en Klage over en dansk Digtters ublide Kaar: »At mine forlængst afdøde Kolleger paa Holbergs Tid, d'Herrer Rosiflængius, Stygotius og Consorter, har kunnet leve af deres Pen, er mig gaadefuld; men maaske var det ogsaa netop den, de døde af. At jeg tilsyneladende lever endnu, skyldes offervillige Søkende og Venner mere end mit eget Arbejde; men saaledes er Livet i »Aabenraa«.

Det er dog virkelig ikke som »Poeten fra Aabenraa«, at L. C. Nielsen vil staa i den danske Literatur. Skønnere Kantater end hans er ikke skrevet paa dansk, fyldte som de er af digterisk Kraft, af blid lyrisk Sødme og fuldtonende, virile Klange. Hvor gerne mødes man ikke her igen med den pragtfulde Slutningssang i Kantaten ved Landhusholdnings-selskabets 150-Aars Jubilæum — og i Koret, der ender 2. Del af Kantaten ved Arbejdsgiverforeningens 25-Aars Fest (i 1921) har vi ham selv og den danske Mandstype, der har prydet ikke blot hans Tid, lyslevende i et Vers som dette:

Længsel ud og Længsel inde,
Drømmes dunkle Vingefang,
lærte os de brede Vinde,
naar de om vor Vugge sang.
Blæsten i vort Drengelod
siden blev til Manddoms Mod.

Hvilken ægte Soraner, af dem, der nu ældes med L. C. Nielsen, vil ikke genkende sin egen Ungdoms Lyst og Higen i saadanne Toner og med Glæde og Stolthed mellem disse grandiose og yndefulde Hymner se vor egen Sang: 1. Del — men hvorfor kun denne? — af Kantaten ved Fraterbrøndens Indvielse med de unge og gamle Drenges Vekselsang og Re-citativet med den pragtfulde Strofe:

Af vor Erindrings Dyb forskønnet stiger
det Liv, som vi har levet her engang,
og som en Flugt vor Tanke hjemad higer
og hilser Reden med sin Takkesang.
Se Fønix-Tegnet over Skole-Taget,
ildfuldt det flammer over Skov og Sø!
Vort Adels-Mærke er Soraner-Flaget,
Symbolet paa den Aand, som ej kan dø.

De, som var med til Festen, vil endnu for deres indre Øre kunne høre Johannes Niensens mandige Stemme fremsige sin Broders Vers.

Derimod vilde vi ønske, at L. C. Nielsen havde udeladt sit Indskrifts-Vers paa Genforeningsstenen i Sorø Akademies Have, thi saalænge der lever flere tusinde danske Sønder-nyder, som ved Genforeningen med en Del af Nordslesvig ikke »kom hjem« nordfor Skellet, er det falsk og usand Tale Stenen fører, naar den udtaler, at

Danmarks Sønner s a m l e t blev
bag Danmarks Grænssepæle.

Og fordi denne for de ikke hjemkomne dybt saarende Sætning er hugget i Sten, bliver den saavist ikke rigtigere. Ufatteligt er det, at de der havde Ansvaret for Stenens Rejsning, lod denne himmelraabende Usandhed passere; trist at se den gentaget her.

B o r n h o l m. Halvhundrede Naturoptagelser af Sigvart Werners. Med Indledning af Vilhelm Andersen. I Frimodts Forlag. Kbhvn. 1929.

Danmarks Naturfredningsforening har paa I. Frimodts Forlag (G. & E. H. Frimodt) iaar udsendt et nyt stort Hefte med Gengivelser af Grosserer Sigvart Werners fortrinlige Fotografier. Den første af disse Publikationer bragte Billeder fra Dyrehaven, den anden — der kom ifjor — fra Rebild og Rold, med indledende Tekst bl. a. af Skovrider Poul Lorenzen; iaar er Billederne fra Bornholm og Teksten er skrevet af Professor Vilh. Andersen, som i Sommer opholdt sig paa Øen, og hvis Indtryk af dens Naturskønheder og mange Ejendommeligheder derfor er saa friske som vel muligt. En bedre Introduktion til den smukke Billedsamling, en mere

lokkende Opfordring til et Ophold paa Bornholm kunde vel næppe tænkes; Forf.s Lune og Vidcn, hans lagttagelsesevne og Glæde ved al det, han har genset og fundet saa skønt som nogensinde, vil antagelig virke saadan paa de fleste Læsere, at de allerede nu vil undersøge Mulighederne for i 1930 at gøre Øen et Besøg.

Niels Skovgaards Omslag og Vignetter bør ikke skræmme nogen fra denne Billedbog; de er saavist det eneste der skammer den. —hgo.

KONGEBAL I SORØ

Navnet vidner om en ufattelig seig Tradition — saa lyse Minder blev ikke nævnt paa sidste Soraner-Aften! — thi da Festen løb af Stabelen d. 23. November iaar, var det ellers 2 Maaneder siden Allerhøjstsammes høje Geburtsdag og 1 Maaned før Dronningens, men kongeligt var Ballet nu alligevel, med Salene myldrende fulde af Ungdom og talrige Honoratiores fra By og Land — de gamle Soranere smukt repræsenteret af Stabslæge Gordon Norrie, Lektor Matthiessen og Kontorcheferne Hurhoff og Hammerich med Fruer. Formerne for saadan en Fest er de kendte, og Beskrivelsen kan ikke varieres selv af den sprælskeste Pen — kun fortjener det at nævnes, at Skolen nu præsterer sit eget Orkester, hvis Spil sikkert vilde faa gamle Musikdirektør Jacobsen til at hvirvle rundt i sin fredelige Kiste, om han kunde høre, hvordan der nu spilles til Dans i selveste Solennitetsalen. Bedre end i nogen Tekst foreviges slig Fest i Billeder — og den, der vil se, hvordan et Sorø-Bal i 1929 former sig, kan henvises til de to Billedsider, som Ugeskriftet »Ekko« i sit No. 10 for 3. December har bragt. Der er Snapshots af baade gamle og unge, og hvis man ikke bliver hed i Kinderne af at se al den Ungdom og Ynde, som der er fastholdt, ja saa fortjener man ikke at bære Navn af gammel Soraner.

Ex-Baljon.

GAMLE SORANERE

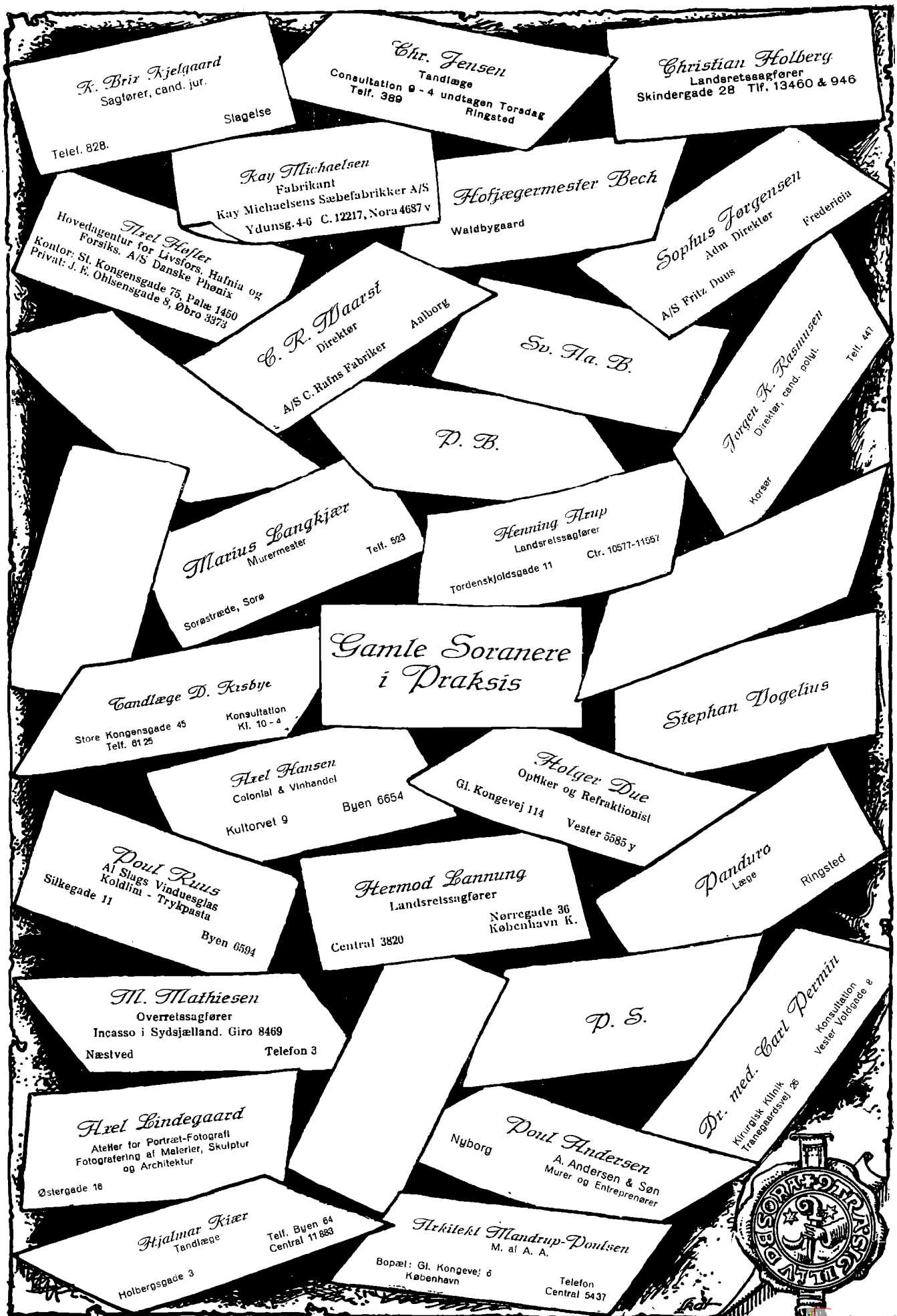
Under 20. November er Oberstløjtnant af Fodfolket Alexander Philip Christian Stürup, Chef for 28. Bataillon, R. af Dbg. og Dbmd. efter Ansøgning afskediget i Naade og med Pension af Hærens Linie fra Udgangen af Marts 1930 og ud-nævnt til Oberst af Reserven i Fodfolket fra den 1. April 1930 at regne.

Fra samme Dag at regne ansættes Oberst Stürup som Kommandant paa Bornholm og overtager de med denne Stilling i H. t. Lov om Værnepligt af 8. Juni 1912 § 6 forbundne Hverv som Udskrivningschef og Lægdsforstander i 6. Udskrivningskreds.

Paa en stormende Generalforsamling i Studentersamfundet den 10. November valgtes Dr. phil. R. G. Spærck til Formand for en ny Bestyrelse.

Medlem af de internationale Domstole i Ægypten N. V. Boeg er valgt til Præsident for den i Konstantinopel ved Lausanne-Traktaten oprettede Domstol til Varetagelse af tyrkisk-græske Mellemværender.

Under 10. December er Oberstløjtnant og Direktør i Hærens tekniske Korps Harald Niels Johannes Wamberg, Chef for Generaltøjmasterkvarteret, R. af D. og Dbm., efter Ansøgning paa Grund af Svagelighed afskediget i Naade af Krigstjenesten med Pension fra Udgangen af December 1929 at regne.

K. Brix Kjølgaard
Sagfører, cand. jur.
Slagelse

Telef. 828.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telef. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landsretsaagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Søren Fjergensen
Adm. Direktør
Fredensia
A/S Fritz. Duus

Hjel Høster
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsiks. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Pale 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

E. R. Waerst
Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Aalborg

Sv. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Telf. 41
København

P. B.

Marius Langkjær
Murermester
Sorastræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ctr. 10577-11557

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Tandlæge D. K. K. K.
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Hjel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvej 9
Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114
Vester 5585 y

Poul Riis
Al Slags Vinduesglas
Koldlim - Tryk pasta
Silkegade 11
Byen 6594

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

M. Mathiesen
Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8469
Næstved
Telefon 3

P. S.

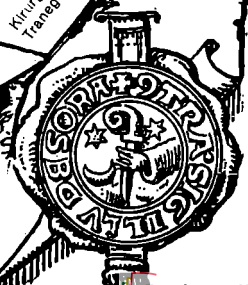
Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranehavevej 28
Konsultation
Vester Voldgade 2

Hjel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografiering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

Hjalmar Kiær
Tandlæge
Holbergsgade 3
Telf. Byen 64
Central 11 883

Arkitekt Mandrup-Poulsen
M. al. A. A.
Bopæl: Gl. Kongevej 6
København
Telefon
Central 5437

SORANER-BLADET

FEMTENDE AARGANG

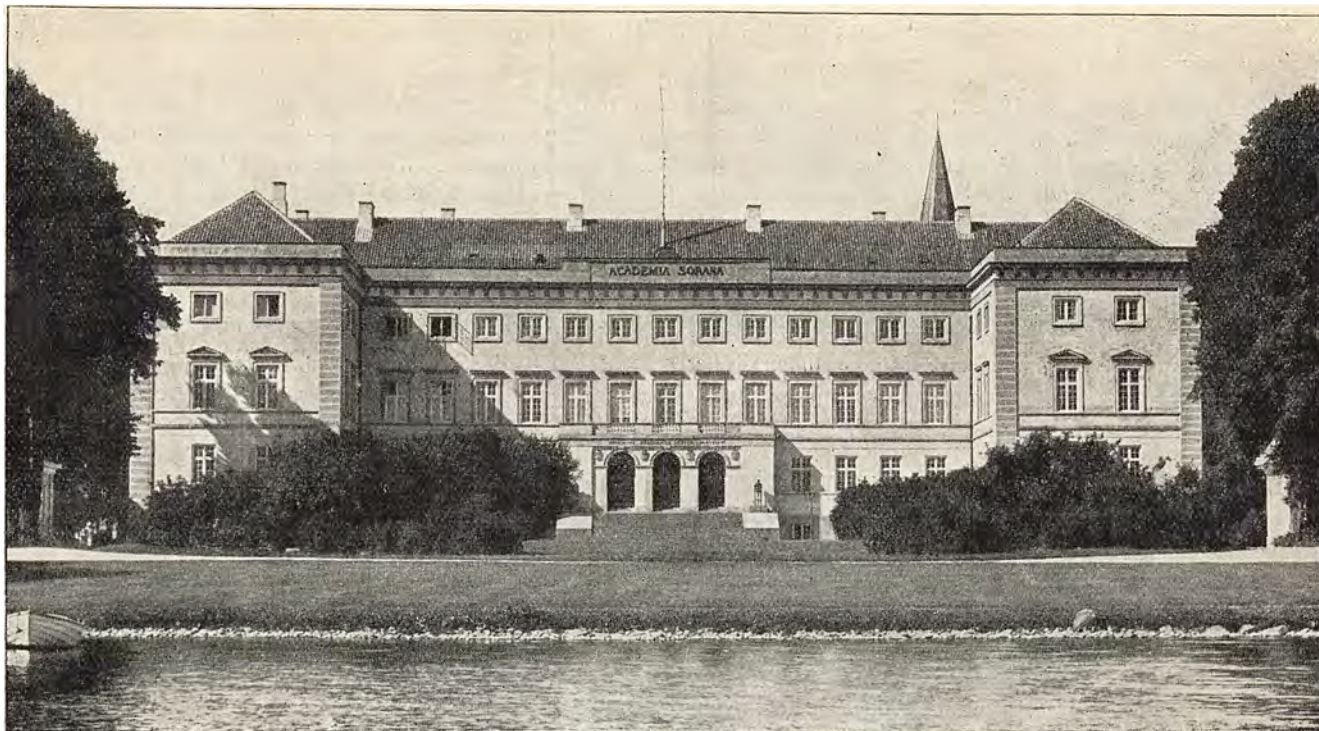
NORDLUNDES BOGTRYKKERI

KØBENHAVN 1930

INDHOLD

	Side		Side
STØRRE ARTIKLER, DIGTE		<i>Batøk—Patøk—Pløk</i>	86
ANDERSEN, VILHELM, Prof., Dr. phil.:		<i>Tersløsegaard</i> . Digt til et Billede, malet c. 1910 af	
<i>Mellem Kammerater</i> . Tale ved Soransk Samfunds		Vald. Nciendam	93
Rusgilde den 22. November 1930	91	SCHJÆRFF, POUL, Adjunkt, cand. mag.:	
CARLSEN, OLAF, Realskølelærer, cand. phil.:		<i>Jens Paludan=Müller og hans Sorø=Digting</i> . Med	
<i>Professorinde Molbechs Beretning om Akademibygnings</i>		1 Portræt	83
<i>Brand 1813</i> . Med 1 Billede	1	SIBONI, FELIX:	
<i>Blade af Carl Frederik Molbechs Livshistorie</i> . Med		<i>Barndomserindringer fra Sorø</i>	46
1 Billede	67, 77	NEKROLOGER	
FIEDLER, H. V., fhv. Trafikchef:		In memoriam <i>Sven Lange</i> . * 22. Juli 1868, † 6. Januar	
<i>Fra det soranske Kricketspils Sølvalder</i> . Med 2 Bille-		1930. Med 1 Portræt. Af hgo.....	5
der	51, 61	To Dødsfald blandt Soranere: Vicekonsul <i>C. van Do-</i>	
GALSTER, KJELD, Lektor, Dr. phil.:		<i>ckum</i> — Stiftskasserer <i>Axel Møller</i>	12
<i>Carsten og Renna Hauch's første Aar i Sorø</i> . Med		Dødsfald blandt Soranere: Læge <i>A. Krogsbæk</i> — Gros-	
1 Portræt	27	serer <i>Laur. Wiboltt</i> — Grev <i>U. Bernstorff=Mylius</i>	22
GLAHN, ALFRED, Lektor:		Dødsfald blandt Soranere: Fhv. Akademilæge <i>Poul</i>	
<i>Doktor Gjellerup</i> . Et Erindringsbillede. Den 8. Ok-		<i>Gjellerup</i> — Digteren <i>L. C. Nielsen</i> . Med 2 Portrætter	31
tober 1910 [Sang]	45	Sognepræst <i>Preben Hansen</i> in memoriam. Af <i>H. Raa-</i>	
MATTHIESSEN, F., Lektor:		<i>schou=Nielsen</i>	40
<i>Om Assistenten ved den fysiske Opdragelse m. v.</i>		In memoriam <i>Mogens Willum Wassard</i> . * 22. Maj	
<i>ved Sorø Akademi</i> [C. F. Jung]. Med 1 Portræt	9	1908, † 10. Maj 1930. Med 1 Portræt. Af <i>K. W.</i>	46
<i>Kongebal i Tregders Tid</i>	20	To Dødsfald: Dommerfuldmægtig <i>H. F. V. Schiøttz=Chri-</i>	
<i>En Dag paa Sorø Akademis Skole og Opdragelses-</i>		<i>stensen</i> — Overlærer <i>J. C. Olsen</i> . Af <i>Louis E. Grand-</i>	
<i>anstalt</i>	35	<i>jean</i>	63
NORRIE, GORDON, Stabslæge, Dr. med.:		To Dødsfald: Red. <i>Holger Ibsen</i> — <i>Jørgen Fabricius</i> .	
<i>Et Par Sorø=Taler</i>	95	Med 2 Portrætter. Af <i>H. G. Orlík</i>	75
OLRIK, H. G., Kontorchef:		Et Dødsfald: Arkitekt <i>Christian Sylow</i> . Med 1 Portræt... ..	98
<i>En Sorø=Læges Kaar i 1711</i>	13	FORENINGSANLIGGENDER	
<i>Peter Heises Pris</i> . Sang ved Soransk Samfunds Sam-		Aften med Dans	7
menkomst 15. Februar 1930	14	Soransk Samfunds Heise=Aften	14
<i>Den sidste Hører i Sorø</i> [Hans Chr. Bjørn].....	17	Soransk Samfunds Generalforsamling	23
<i>Foraarsaften i Sorø</i> . Digt. Med 1 Billede	23	Regnskaber	24, 25
<i>Dulce Domum</i> — <i>Et 100=Aars Jubilæum</i> . Med 1 Portræt		Soransk Samfunds 61. ardentlige Generalforsamling	32
<i>Drengestreger for 100 Aar siden</i>	54	Udflugt til Sorø den 31. August	49
<i>Holberg eller</i> —? Med 4 Portrætter	59	Soranerturen den 31. August	58
<i>Ørnen paa Frue Plads og dens Fættre i Sorø</i> . Med 2		Programmet for Sorø=Turen den 31. August	65
Billeder	71	Sorø=Turen. Af <i>Massa</i>	72
		Soransk Samfunds Aarsfest	73, 81
		De 200 raske gamle Soraneres Stipendium	73
		Soranerafternerne	74, 82

	Side		Side
Soranerbal	87	Birkedommer Richard Jork. 1850—8. August—1930. Af F. H.	55
Soraneraftenen den 6. November	89	Bogen om Carsten Hauch [Anmeldelse]. Af Poul Schjærff	55
Soransk Samfunds Aarsfest. Af Eks.	96	Vilhelm Pedersen og Sorø. Med 1 Portræt af H. G. Orlík	56
Soransk Samfunds Nytaarsbal 15. Januar 1931	99	Indenfor Klosterporten. Af Haps	57
Soraneraftenen den 4. December. Af Massa	99	En Soraners Redningsdaad	64
		Forfremmelse af to Soranere indenfor dansk Diplomati ...	64
MINDRE MEDDELELSER		To soranske Rektorer	64
Sorø og Traditionerne. Af Louis E. Grandjean	5	Ny Adjunkt i Sorø	66
Morgenpassiar. Af Merimax	12	Dengang og nu —. Tale til Studenterkammeraterne fra	
To Heise-Portrætter. Med 2 Portrætter	14	1905. Af Poul Lorentzen	70
Halvfjerdssindstuyve Aar [Kontorchef J. C. W. Harhoff].		Sorø-Sport	74
Med 1 Portræt	19	Sorø fra August til September. Af Aa A. og —hm.	80
Fra Tiden o. 1873. Med 1 Gruppebillede	40	Sorø-Sport i September. Af O. H.	81
Indenfor Klosterporten. Af Massa	41	De forbistrede Dreng. En gammel Soraner fra Aarene om-	
Soransk Heltemod	45	kring 1870 fortæller ud fra sin Erindrings Pulterkammer	88
Soraner som Professor ved polyteknisk Lærestalt	47	Birkerød og Sorø. Af G. N.	89
En Soraner fra 60'erne [Konsul C. van Dockum]. Med 1		Kongebal i Sorø. Af Massa	97
Portræt	47	Sorø-Sport. Af O. H.	98
I Sommerheden. Af Merimax	48	Soranske Penne	6, 65, 80, 88, 97
Aar bog for historisk Samfund for Sorø Amt 1929	48	Gamle Soranere 7, 15, 25, 33, 41, 48, 57 (1 Portræt), 66,	
Sommergrønt fra Sorø. Af Haps	49	73, 82, 89 (1 Gruppebillede), 99	

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 1

Januar 1930

PROFESSORINDE MOLBECHS BERETNING OM AKADEMI- BYGNINGENS BRAND 1813

Ved *Olaf Carlsen.*

Det var under et Sommerophold paa Fyn, at Sorøneren og Historikeren *Christian Molbech* hørte Rygtet fortælle om den Brandulykke, der Natten mellem den 10. og 11. Juni 1813 var overgaaet Sorø Akademi. I et Brev, han Dagen efter Modtagelsen af dette Budskab skrev til Kamma Rahbek¹⁾, giver han sin Sorg og Smerte Udtryk i Ord, der viser, hvor højt han elskede det Sted, hvor han var født og havde henlevet sin Barndom og første Ungdom, og hvortil han nærede Haab om ogsaa at knytte sin Manddoms Gerning. »Naar De veed — skriver han i dette Brev — hvad det er at have et Sted paa Jorden, som man har elsket fra sine tidligste Aar saameget, som man kan elske noget Livløst, saa behøver jeg ikke at sige Dem, af hvad Art min Følelse var ved at høre denne Tidende.« I Begyndelsen havde han svært ved at tro, at det var sandt, hvad Rygtet fortalte, og Dagen efter forekom det ham mere at være en rædsom Drøm end en virkelig Tildragelse; den utilfredsstillende Underretning om, hvor meget der egentlig var brændt, voldte ham en stadig Uro, og Spændingen udløstes ikke, da han modtog et Brev fra Faderen; thi dette var afsendt, inden Ulykken var indtruffet; al hans Umage var at erfare mere var for-gæves. — »Jeg blev sat i en Sindsstemning, hvis Urolighed jeg ikke kan beskrive Dem, og dog maatte jeg i denne Tilstand gaa hele Eftermiddagen og tale med Geh. R. Bülow, som først rejste fra Odense Kl. 7.« Om Aftenen var han i et kedsommeligt Selskab, hvor det ikke var ham muligt i 5 Minutter at faa Tankerne vendt bort fra Sorø. Molbech

frygtede naturligvis, at hans Forældres Hjem havde delt Skæbne med Akademiet, og ikke mindre var hans Frygt for, at Branden ogsaa skulde have tilintetgjort Sorø Kirke. — »Dette er vist ikke rosværdigt af mig, og jeg er selv ikke tilfreds dermed; men jeg kan jo ikke mere end tilstaa det.«

Denne Tilstaaelse er dog ingenlunde beskæmmende for Chr. Molbech; Ødelæggelsen af Absalons Klosterkirke med dens mange nationalhistoriske Minder vilde have været en national Ulykke; Tilintetgørelsen af Barndomshjemmet angik dog nærmest kun Familien Molbech. Sorø var for ham endnu det eneste Sted paa Jorden, han kunde tænke sig som et Slags Hjem, — og som den trofaste Elsker, hvis Kærlighed kun styrkes i Sorgens og Nødens Dage, erklærede han, at Sorø herefter vilde blive ham kærere end nogen Sinde; »jeg vil i Grusdyngerne af de brændte Mure finde en Plads, mere skikket for mig end noget Værelse i den Bygning, hvor jeg virkelig engang drømte mig lykkelig ved at kunne ende mine Dage.«

Trods Kærligheden gruede Molbech dog nærmest ved Tanken om at se den uhyggelige Brandtomt; men Faderen trøstede ham med, at Naturen var uforanderlig og skøn, især i Sorø Omegn. »Du kender den fra din spædste Ungdom; den har tidligere gjort Indtryk paa din følsomme Sjæl, og denne skønne Natur, som har dannet for en stor [Del] din gode Tænkemaade, skylder du saa ofte du kan at familiarisere dig med.«²⁾

»Jeg kan nok begribe — hedder det videre i Faderens

Brev — at Akademiets sørgelige Skæbne, den ulykkelige Ildbrand, vil bedrøve dig, og at det ikke er behageligt at se Ruinerne af dette Aarhundreder gamle, ærværdige Viddomstempel. Men du vil dog her midt iblandt Ruinerne finde meer end een Aarsag til at glæde dig. Du vil finde Kirken og mit Hus uskadte, som du sidst saa dem, og prise den Algode, som forunderlig beskyttede disse saa nærstaaende Bygninger. Ja, selv Ruinerens Betragtning vil bestyrke din Overbevisning om Middelalderens faste, stærke og unedbrydelige Bygningsmaade; thi alle de gamle Mure, Munkegangen og det brandfri Værelse under den forrige Instrumentsal har trodset de græsselige Ildsluer, der som et Ildhav svævede i Luften og især over mit Hus, hvorpaa Vinden stod; derimod er alle Tilbygninger og Skillerum, som i de senere Tider er tilbyggede, da Akademiet 1747 blev stiftet, rent af Ilden fortæret.«

Christian Molbech havde bedt Faderen give ham en nøjagtig Beskrivelse over Ildbrandens Opkomst; men det var en Sag, Faderen ikke turde betro Pennen. I denne Henseende var Professorinde Molbech mindre frygtsom; i det her meddelte Brev til Datteren Louise, der opholdt sig hos Familien Carlsen paa Gl. Kjøgegaard, skildrede hun livfuldt Brandnattens Begivenheder og fortalte udførligt om forskellige Menneskers Adfærd og Skæbne; hun nærede end ikke Betæneligheder ved at videresende den almindelig udbredte Anskuelse, at Ilden var paasat, for at Stemann skulde indebrænde, — en Anskuelse, som hun endog tillægger Stemann selv.³⁾ Dette Brev er siden kommet i Chr. Molbechs Besiddelse og blevet henlagt mellem den store Samling Breve fra Fru Molbech til Sønnen Christian.⁴⁾ For denne har det sikkert været mere end et Familiedokument og erstattet ham den Beretning om den sørgeligste Begivenhed i Akademiets Historie, som Faderen ikke havde turdet skrive. Brevet meddeles her med Bibeholdelse af den 52aarige, tyskfødte Professorinde Luise Philippine Friederiche Molbech, født Tübel's ejendommelige Sprog, Ortografi og Interpunktion.⁵⁾

»Sorøe d. 16. Juli [ɔ: Juni ?] 1813.

Meine gute geliebte *Luise!*

Du mein einziger Trost bei Tag und bei Nacht!! Ich wil dich hier gleich noch einmal versichern, das uns nichts wiederfahren ist — für Gott! und meiner Seelen Seligkeit! bezeuge ich es dich das uns allen nichts das geringste wiederfahren ist — auch haben wir keinen Schaden an sonst etwas gelietten, und das wil doch viel sagen —. Gott hat uns bewahret! er hat seine Hand über uns gehalten! Gott hat Grosses an uns getahn! Was Gott mit seiner Hand deckt, kan die Flamme nicht verzehren! — Nun meine gute *Luise*, du bist nun vorbereitet — — — darum wil ich dich nun auch das fürchterlige und Schräcklige von diesem unerhörten, über allen Menschlichen Verstand unbegreiflicher Feuersbrunst erzählen.

Luise! lache nicht von diesen Abriss — der *Academi* — du kanst ia wol begreifen, das ich es nicht um der Kunst willen geritzet habe — sonderen, nur blos, um dich einen begrif zu machen — ob gleich es nicht mächlich ist, das ein Mensch sich einen begrif hiervon machen kan wie mir zu Muth ward — als ich, nach dem ich mein Haus untersucht hatte — meine Augen auf die *Academi* schlug — und sah — das der ganze Mesanien in Feuer stand — so wie du hier die Zeugnung siehst — so stand der ganze Messanien rund um in Feuer — um 1 Uhr ging ich zu bett — ich konte aber für Müden nicht einschlafen, doch hatte ich wol ein par Minuten

im halb Schlummer gelegen — als ich auf einmal beinah vom Rauch erstickt ward — ich fuhr aus dem Bett — mit der ganzen Gewissheit, das unser Haus im brant stand — in die Kücke — dan sah ich auf den Hoff — da war nichts — das irgend Feuer war begriff ich — als ich wieder in die rohte Stube kam — und meine Augen auf die *Academi* schlug! O Gott *Luise!* Alles lag im Todes Schlaf, — so wie du es hier auf diesem Abriss siehst — so bränte es — in eben dieser Gestalt — der Wind war Nord-Ost — und die ganze Feuermasse als sie erst recht ausbrach — lägte sich über unser Tag hin — als der Brant durch brach — sah es aus, als wen auch unser Haus im Brant stand — ieder Mensch sah schon in Gedanken unser Haus in Asche liegen —. Im blossen Hemd — und blosse Füsse, riss ich unsere Haustüer auf, und schrie so fürchterlich Brant, Brant ich Schrie und Flehte *Stehmans* zu retten: — — das Sie einbränten — aber keine Seele lies sich sehen — nur ein kleiner Staffet Jung, der mit einen Brief zu *Stehman* solte er rief Ill, ill, dan lief er zur Klosterpforte — wo die 2 stadt wächter lagen und schliefen — ich glaubte erst, der eine wäre *Korfiecks* — aber, in dem der Jung und ich so fürchterlich schrien — kam *Korfiecks* im blossen Hemde ganz voll Schlaf in dem Augen und frug was da loss wäre — — er hatte nicht gerufen — ohne 11 —.⁶⁾ *Stehmans* waren auf Walbüggaard gewesen — und kamen erst um 11 Uhr zu haus — du weist, wen *Stehmans* nicht zu Haus sind — so machen die Leute sich lustig — ein ieder geht seinen Wehg — der Teuffel der Bossheit hat also zeit genuch gehabt, das Feuer anzulegen — der Kammerherr — und ieder Mensch bezeugt es, das es darauf angelegt war, das er lebendig einbrennen solte — den als er eben aus seinen Bett gestiegen war, da fiehlen die brändenden Balken in sein Bett — vorn und hienter ihm fielen die brandstolpen ein — es war kaum, das sie Alle nur ihr Leben retten konten — sie haben nichts das geringste von allen ihren Reichtum gerättet — nicht ein Hämd — nicht ein Kleid — das Zeug, oder die Kleider die sie des abends ausgezogen hatten — und auf einen Stuhl lahg — nahmen sie in die Hand, den sie krichten nicht einmal zeit es anzuziehen — da der Boden über sie schon bränte, und sich öffnete — *Nora*⁷⁾ hatte eine sonderbare Andung den abend als sie sich lägte: sie hat sonst nie des Nachts etwas an, als ihr Hämd — doch in der unglücklichen Nacht — als sie zu bett ging — trieb sie etwas an, ihre Hosen und unterrock anzuhalten; hätte sie nicht in diese geschlaffen — müste sie im blossen Hämde ausgegangen sein — den als sie eben den Fuss aus dem Bett hatte, stürzten zwei Wände ein und das Feuer frass um sich, so das sie mit lebens gefahr heraus kam — den schon bränten die Träpen — so mit Hosen und Unterrock lief sie zu *Stine* — und lies sich ihre Hosen und rock binden, da sie für Ziettern nicht konte — dan lief sie mit blosse Füsse hin zu *Madam Wendelboe*⁸⁾ — die gab ihr Schue und Strümfe und die übrieg fählenden Kleider an —. *Triene*⁹⁾ war nicht zu Haus —. Das einzige Leinen was Frau *Stehman* rättete, war eine Wäsche, die unten bei der See lag — und ein einziges Bett, was so nah am Fenster stand, das sie gleich die Betten aus dem Fenster schmeissen konten; dies ist alles was sie gerettet haben. — *Inkebølle* — der Schreiber¹⁰⁾ — er ging Nackend aus seinem Bett — Hosen — und ein Kamisol in der Hand, und ein par alte pantoflen war alles was

er rettete. — Ach! und er ist sonst so arm, er nimt es sich so Nah, das sie sagen, es kostet ihm sein Leben. *Harhof*¹¹⁾ rüttete ein Kleid — ein par Stieffelen, und was er an krichte — der Neue Schreiber, der neulich gekommen ist — hat auch nichts gerüttet, als was er an krichte, seine täglichen Kleider —. Eine von *Stehmans* Mädchen hat auch nicht das geringste gerüttet — die anderen Mädchen rütteten ihr Zeug — sie namen es in ihre Schürze, ihre Kiesten — musten sie im stich lassen —. Ein grosses Schwein muste auch aufbrännen — und alles Feederfich — wälches eine grausame mänge soll gewesen sein —. O *Luise!* wie schrie das arme Schwein! das war schrecklich zu hören! Ställe dich es vohr, das all das Sielberzeug gebränt ist — nur ein Teetopf, der hier im Pawielgong¹²⁾ im Fenster stand, als das Fenster Holz herunter stürzte, da fiel der Teetopf herunter in die Küche — und der ward aufgenommen, mit lebens Gefahr, da der Boden schon eingestüertzt war.¹³⁾

Nun meine *Luise!* nun mus ich dich auch das furchterliche unsserer Lage erzählen; Ja mein Kind! du kanst dich nie das Schreckliche unseres zustandes vorstellen! Kein Mensch glaubte, das unser Haus solte stehen bleiben — den in weniger den 3 stunden war das ganze innere der *Academi* gebrännt — da ward nicht eine Sprüetze zu der *Academi* gebraucht — den sie war nicht zu retten, dreiviertel auf 2 Uhr entdeckte ich das Feuer — und um 3 Uhr stand die *Academi* von oben bis unten in Feuer — und schon alles war durchsichtig.

Nur unser Haus suchte man zu retten — und die Kirche — doch hat die Kirche grossen Schaden gelietten — noch brännt es bei der Kirche im Grunde — und noch gester Morgen ward die Kupferne Sprüetze in die Kirche gebracht, den es bränte wieder in die Balken — da wier einen so grausamen Sturm gesteren und ehrgeren gehat haben.

Kammerherr *Stehman* will ich rüehmen bis an mein Ende! ohne Ihm läge unser Haus in Asche, ich kan es dich nicht beschreiben wie gut und besorgt er um mich wahr — er kam gleich nach dem er gehört hatte, das ich Brant gerufen — und fruch, wie es mit mir wäre — er war so beküemert, und so besorgt für mich — das er 3 mal die Nacht kam, und fruch nach meinem befinden — und wo er *Emilie*¹⁴⁾ traf, so fruch er nur nach mich, und ob da nichts wäre worin er mich dienen könnte — gesteren, als *Emilie* deinen Brief vom Posthause holte — kam er die Strasse herunter — und schon von weiten rief er sie zu, und fruch nach mich. —

Ich kan es dich nicht beschreiben, wie gut und hüelfreich alle Menschen gegen uns wahren. Freunde, die ich nie gesehen hatte, kamen uns zu helfen — ehe die Klock 4 schlug war nicht ein Stück von allen was wier besietzen in unseren Hause — auch nicht die geringste Kleinigkeit — alles ward dicht unten bei die See getragen — grade für unser Lusthaus — *Luise!* Gott! was war das für ein Schmerzlicher Anblick!! — Wo ich die Kräfte erhielt — das weis ich nicht? Gott hat mich mit seiner mächtigen Hand gehalten! Die meisten Mänschen die uns holfen — waren Vornehme — ställe dich vor, das Kammerherr oder — Geheimraht *Urne*¹⁵⁾ holf alles was er konte — es tat mich bei Gott so leid, so wie der Mann lief und truch — alle mein Feine Porzälän hat er aus den Schranck in die blaue Stube in eine schublade gesetzt und truch es herunter — selbst mein Küchenzeug truch er mit herunter — — er riss die Zin-

ricken — den Bratenwänder herunter, und lies *Landinspächtör Voght*¹⁶⁾ und der Norske Landmässer — mit dem du Spatzieren gingst — bei *Voghtes* — es heruntertragen.

Der Trompeter *Süendeskauv* war der erste Mensch der zu mich kam, mit diese Worte: her er ieg, for Dem i Liev og Død — er nam gleich *alle* meine Bettens in ein Lacken und truch sie herunter, dan das Seidene Bett — die grossen Spiegel — seines gleichen ist nicht auf Erden wen er nur düchtig zu *trinken* krieght — er und ein Jäger von der Kranckenstube¹⁷⁾ — den er desfalls mitgenommen hatte — trugen den Soffah mit alle Betten draus — so herunter — wen ich den schweren

Den *Stemannske Themaskine*, der blev reddet fra Branden den 10.-11. Juni 1813.

Tilhører nu Forständerinde, Fruen Anna Rosenørn.

Leinenen Kuffer ausnemc — so habe ich einzig und allein alle mein übrige Leinen und Kleider, aus Schranck Komode und Kufferts selbst herunter getragen, mein *Opium* ich lägte ein kleines Küessen unter die *Brücken Ränne* da lägte ich meine Flaschen auf — und all mein Silber in ein überzieh — lägte ich auch unter diese Brücke — die beisrohthe Lusthaus — da war es sicher für Diebe — alle auf der *Academi* — — sind bestohlen — und das so schrecklich — von uns ist nicht für einen Schilling gestohlen —. Aber, so viel darf ich auch wol zu meinen eignen Ruhm sagen? dass, wenn ich nicht so viel Geistesgegenwart hätte — es wäre nicht so glücklich abgelaufen — den 2 Mal wäre Vater beinah in Schlägerei gekommen, mit 3 grosse starke Kerls — und ich, ich muste sie voneinander scheiden — durch gute, aber gerächte Worte — und — brante wein — den

unser garten war vol von allerlei Menschen — gute und böse —. Die Nacht kostede mich ein Maas Franzbrante-wein zu 15 rd. ein Maas Ackawiet zu 6 rd. dieses sätzte ich ins unterste Lusthaus — zu meine vornemere Freunde und Helffer — Voght — und der andere Landmässer — und auch mein Süenderskauw — um 10 Uhr des vormittages machte ich Kaffe — der Norman war so vergnügt in unseren garten, er wüenschte immer hier zu sein — er war hier bis spät in die Nacht und paste mit auf mein Zeug — Voght konte nicht hier bleiben, er solte zu *Stehman* —. Ich hatte die Nacht nichts an, als mein gefläckter unterrock, doch hatte ich meine Stiefeln angezohgen — Geheimerahnt Urne wolte seinen Frack ausziehen und mich angeben — ich konte nicht ein stück von mein Zeug krigen — da alles unter gepackt wahr und bedäckt — für die Feuerbränder die herunter fielen — der Nohrman, ich meine den främden Landmässer — er zwang mich mit Gewalt seinen Frack anzunemen, und den behielt ich an, bis er Nachts zu Haus ging —. Ob es so einen Topf mit Rahm wahr, den der Geheimrath Urne irgnd wo fand — so truch er ihn herunter zu die See — ins Lusthaus. Wo alle die Menschen, viele Meilen weit, herkamen — in so einer kurtzen frist — den um 5 Uhr morgens war unser Garten angefüellt — die voll erstaunen dies Wunder schaueten? das unser Haus unverseert blieb — alle naheten sie sich zu mich, mit so einer tieffen Ehrfurcht, als brächte ich dies Wunder herfür —. Es ist wahr, Gottes Güte und Barmherzigkeit hat sich Gross an uns erzeugt! — Freutag Nacht — um 12 Uhr, war schon all unser Zeug wieder herauf getragen — am Sonabend ward alles aufgesetzt — von betten — mein Leinen Schranck — Komoden — Spiegel, kurtz alles was wieder fest stehen solte — aber, sonst light alles noch in die grüne Stube — denke meine Gardinen — mein Trompeter ist ein Herlicher Mann — er nahm die Gardinen mit samt den brätteren herunter, auch dise brätter hat er wieder fest geschlagen, den er ist discher von profession. Ich schlaffe in die grüne Stube — mit ten drein — so wie es gesetzt ward, bedänke — was ich zu tuhn kriege — — alles ist so zugerichtet von der Asche und den kleingebräntten Kalk — den es kam ein feiner Regen, und alle Asche blieb hängen —. Auch musten wier beständig Wasser stehen haben, um die Feuerbränder zu löschen die überall hinflohgen — 2 von meine grüne Stüle und 2 blaue damastne stüele sind löcher eingebränt — unterm tragen — dies konte niemand verhindern. ich dancke Gott! das da nicht Feuer in die Betten ging —. Alle Menchen auf der *Academi* trugen ihre Sachen auf den Reidbahn — *Madam Kadee*¹⁸⁾ ist schräcklich bestohlen — Frau *Borck* truch ihre Sachen auch herunter zu die See¹⁹⁾ auch sie ist schräcklich bestohlen —. Künftigen Mittwoch kömt Vater zu dich — wo sol ich meinen Toback kriegen — du hast ihn doch wol gekauft — Vater kanst du 1 Pfund mitgeben — er mus nicht wissen das ich 4 Pfund kauffe — du erinnerest ia wol, das ich dich baht — 4 Pfund zu kauffen —. Da der gute *Stehman* das erste mal nach mich fruch — da ging *Emilie* mit ihr Kleid, loss auf die Schulteren — es war nirgends gebunden — den Augenblick setzt der Kammerherr seinen Stock weck — und zieht *Emilie* das Kleid auf die Schulteren — und propfte ihr Hemd in die ärmel herein — und bant — oben und unten, und stach ihr Tuch in ein Spietz — und knüettete ihn hinten. Was ich um das Feuer geschrieben habe —

ist Warheit — was man dich auch erzählt —. Ich bin Wohl mein Kind; auf ein hesseliches Ziettern nach —. Gott Segne dich meine Ewig geliebte *Luise*. Grüesse meine Herzens gute *Elise!*²⁰⁾ nun schreibe ich dich nicht so balt wieder. *Emilie* soll an dich schreiben — den ich habe für meine 2 Hände etwas gar zu viel zu tuhn — dass weis der liebe Gute Gott im Himmel! und meine Kräfte sind erschöpft.

Morgen fange ich auf diese schwere Arbeit an — ich habe mit willen so lange ausgeruht — ich mus dich noch sagen dass der Landinspäcktor Voigt deine Komode mit eigner Hand herunter truch — so bald er hörte das sie dich zu gehörte — muste niemand ein stück davon rühren —. Eingeleghtes stück verbrantes Zeuhg — schicke ich dich zur Erinderung — indem ich starck den Garten herunter ging — flohg es nach mich, und wand sich um meinen Arm, es blieb bei zu brenden — ich ris es wol in 10 stücken, ehe ich das letzte vom Arm krichte —.«

NOTER OG HENVISNINGER

¹⁾ Christian Molbech og Karen Margrethe Rahbek. En Brevvexling, S. 63 ff.

²⁾ Ny kgl. Saml. 4. 2336. VII, 1. Brev af $\frac{3}{8}$ 1813 fra J. C. Molbech til Chr. Molbech.

³⁾ Om denne Teori se F. C. Matthiessens Afh. i Sorø Skoles Aarsskrift 1913, S. 24 ff.

⁴⁾ Ny kgl. Saml. 4. 2336. VII, 2.

⁵⁾ Vedlagt Brevet findes den Tegning af Akademiets Vestfløj i Flammer og det forbrændte Stykke Tøj, der omtales henholdsvis i Begyndelsen og i Slutningen af Brevet. Tegningen er imidlertid saa udvisket, at den ikke egner sig til Reproduktion; den er iøvrigt heller ikke noget Kunstværk.

⁶⁾ Vægteren Corfitz paastod, at han havde raabt baade 12 og 1.

⁷⁾ Stemanns Datter Dorothea Isabella Eleonora.

⁸⁾ Gift med Distriktskirurg Søren Wendelboe; W. boede i den lave Bygning, der paa Torvet støder op til Regensen.

⁹⁾ Stemanns ældste Datter Catharina Elisabeth, der opholdt sig paa Kammergave, da Branden skete.

¹⁰⁾ Jens Peter Enkebølle, der senere blev Akademiets Godsforvalter og Kasserer.

¹¹⁾ Der kan mulig staa: Pawielgang. Iflg. det i Note ⁹⁾ nævnte Skrift skal Stemanns Køkken have ligget paa 1. Sal ud mod Fratergaarden — mon det alligevel ikke har været i nederste Etage? Themaskinen kan jo den foreg. Aften have været henstillet i et Vindu paa 1. Sal ud mod den vestre Pavillon. Er det maaske Smøgen mellem denne og Hovedbygningen, der betegnes som »Pawiel[lon]gang«?

¹²⁾ Det har altid været en Tradition i den Stemannske Slægt, at den her afbildede Sølvtthemaskine — i Virkeligheden ingen »Maskine« men simpelthen en Beholder til kogt Vand eller tilberedt The — er reddet fra Branden ved et Fald, hvoraf den endnu bærer tydelige Spor (en Lodning til højre ovenfor Tuden og en Bule over og bag det tilsvarende Ben).

Det meget smukke Stykke Sølvsmedearbejde i tidlig Rokostil med de fladknækkede, let svejdede Længderibber og den fine Rocaille-Dekoration er iflg. Stemplerne i Bunden (Kjøbenhavnsmærket 1750 og Maanedsmærket for Vædderen ($\frac{18}{3}$ — $\frac{16}{4}$)) samt Guldsmedemærket C J 1747) udført af Christopher Joensen (Mester 1734, død o. 1775), antagelig o. Foraaret 1750; se om andre Arbejder fra samme Haand: Jørgen Olrik: Danske Sølvarbejder fra Renaissance til vore Dage. Kbh. 1915, S. 122. Iflg. Ejermærkerne under

Bunden har Stykket tilhørt Paul Chr. Stemanns Svigerfader, Kjøbmand Peter Wasserfall (død 1782) og dennes 1. eller 2. Hustru, der begge har Fornavnet Catharina. The»maskinens« Højde er (Fuglen paa Laaget medregnet) 36 cm, dens opr. Vægt 84 Lod 3 Qvint. Den var iøvrigt ikke det eneste Stykke af Familiens Sølvtoj, der reddedes. Den tilhører nu Paul Chr. Stemanns ældste Datters Sønnedatter, ved hvis Velvillie den her har kunnet gengives.

¹³⁾ Amtsfuldmægtig Conrad Harhoff, hvis Breve, trykt i Soransk Tidsskrift VI, indeholder interessante Oplysninger om Branden 1813.

¹⁴⁾ Louise Molbechs yngre Søster.

¹⁵⁾ Gehejmerraad Chr. Urne beboede den Gaard i Søgade, hvor Lektor Lauritzen sidst havde sin Embedsbolig.

¹⁶⁾ Landinspektør Nicolaj Voigt; jfr. Soransk Tidsskrift VI, S. 81 f.

¹⁷⁾ Jægerkorpset havde i flere Aar været indkvarteret i Sorø.

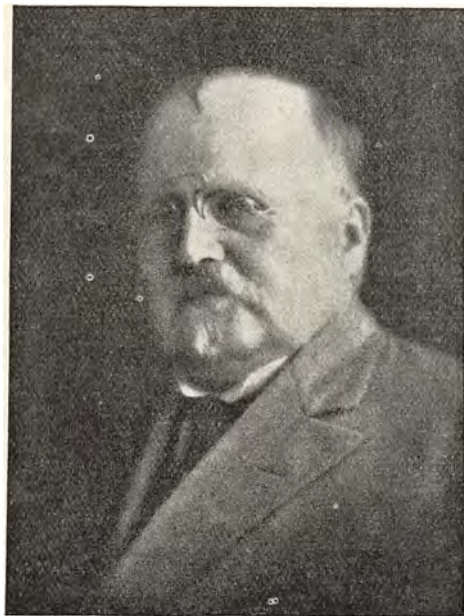
¹⁸⁾ Gift med Fægtemester Cadet Supiot.

¹⁹⁾ Fru Borch boede som bekendt i den østlige Pavillon (Ingemanns Hus).

²⁰⁾ Antagelig Fru Else Margrethe Carlsen, f. Nyhuus.

Jomfru Louise Molbech blev i Aarenes Løb fast Beboer af Gl. Kjøgegaard (»Molle«).

IN MEMORIAM SVEN LANGE

* 22. Juli 1868, † 6. Januar 1929.

Skønt det nylig oplystes her i Bladet, at den Soraner, hvis Navn staar over disse Linier, ikke brød sig om Sorø og ikke tillagde den ret lange Tid, han levede dér, nogen Betydning, hører han dog til Rækken af de fremragende Personligheder, hvis Navn nu engang staar skrevet i Skolens Annaler, og vi har Lov at riste ham en Minderune paa dette Sted. En og anden har sikkert ved hans uventede Død taget et eller flere af hans Værker frem og sendt ham en taknemmelig Tanke til Gengæld for det, hvormed han som Forfatter og Kritiker har beriget vort Aandsliv. Kritiken har vel næppe været forgæves udøvet — de tykke Bind, der nylig saa Lyset med hans »Meninger«, vil ogsaa i Fremtiden høre

med som Kommentarer fra kyndig Haand til baade vore Dages Litteratur og Teater — men for Eftertiden vil han dog vist især huskes for et Par af hans skønlitterære Arbejders Skyld: Novellen En Dag paa Hirschholm og Tragedien Samsø og Dalila — især for det sidste, et forunderlig friskt og levende Arbejde, vittigt og aandfuldt, bittert og muntert, fyldt af Menneskekundskab, af Kærlighed til Mennesker og Foragt for dem, men mest af alt af en Poesi, der er uforgængelig — selv om dens Bærer i Stykket siger, at den maa dø. Men Poesien dør aldrig, og den der som Lange var Poesiens Ridder gennem et Liv, vil faa en lille Del af dens Udødelighed knyttet til sit Navn, og gennem dette, der ikke kan skilles fra den Skole, hvis Discipel han var i seks Aar, vil ogsaa den have Ret til at nævne ham mellem sine Drengene — og vi til at regne ham som en af vore.

Svend — senere forandret til: *Sven* — Lange blev Student fra Sorø 1887 og Aaret efter cand. phil.; i nogle Aar studerede han Kunsthistorie, men tog aldrig nogen Eksamen i dette Fag. 1893 debuterede han som Forfatter med: En gelke og andre Fortællinger. Men allerede i Sorø var han begyndt at skrive, og »Baldurs« Arkiv ejede engang et Manuskript af ham, en Novelle, der hed saadan noget som: Et Middagsselskab — eller: En Forlovelse; hvor mon det er endt henne? Antagelig har han ogsaa skrevet Viser til Klubbens Sold, som i 80'erne var temmelig fugtige; og mon ikke »Minerva« har adskilligt fra hans Haand? En senere soransk Litteraturforsker bør ikke forsømme denne Kilde.

Sven Lange efterlader sig Hustru, født Blad, og tre Børn, en Datter, Ruth, og Sønnerne Ib., der nylig har udsendt en stor Roman, og Per, der er fremtraadt som lyrisk Digter. Efter at Sven Langes Lig var ført til Krematoriet og uden nogen Højtidelighed overgivet til Ilden, blev hans Aske bragt i en Vase, som Dansk Forfatterforening havde skænket ham paa hans 60. Aars Fødselsdag, og nedsat i det Langeske Familiegravsted paa Holmens Kirkegaard, ved hvilken Lejlighed kun hans Enke var tilstede. hgo.

SORØ OG TRADITIONERNE

Diskussionen om traditionerne ved en »Soraneraften« bragte egentlig ingen klaring i begrebet, thi dette er meget udflydende. Efterfølgende er et bidrag til fæstelse af begrebet indenfor Soranerverdenen, et forsøg på at fastslå, hvad det er drengene på overskæringsaftnen råber hurra for i Fratergaarden, når »kongernes konge« har sluttet sammensangen, og hvad det er, vi gamle Soranere med så megen selvglæde og respekt taler om i forbindelse med Sorø.

Det første skel i begrebet tradition er mellem tradition = frasnagn eller myte og tradition = regler og bud. Vi har begge dele i Sorø. Dels de eventyrlige fortællinger om for eks. de pinsler og torturer, drengene i forrige tider måtte udstå fra de ældres side — det konstateredes netop ved diskussionen, at ingen selv af de allerældste vilde stå inde for, at det virkelig var sket, at drengene var blevet hængt ud af vinduet i lagner etc. — det er altså tradition i betydning frasnagn; dels de mange skikke: overskæringsaftenen, hulebyggeriet, pudebellum aftenen før juleferien, habakukerne, sangene ved konfirmation, morgenlovsang, translokation etc. Disse skikke er imidlertid atter begrebsmæssig forskelligartet, thi nogle er håndhævet af skolen, mens andre lever deres liv sammen

med drengenes. Skolens traditionelle skikke er en del af reglementet, det uskrevne som supplerer det skrevne, mens drengenes traditionelle skikke er opstået udenom skolen i fritiden, groet frem i drengenes indbyrdes liv og værnet af dem med en ganske anden omsorg end den, de viser skolens traditionelle skikke. Det er ganske naturligt sådan, thi drengenes egne skikke er et udtryk for deres personlighed — og af samme grund er det, at vi gamle med forkærlighed tænker tilbage på disse traditioner.

Mens skolens traditioner er et ubestemmeligt felt, er det alligevel det største, det der tilmed bærer klangen i navnet »Sorø Akademi«. Det er rektor og lærerkollegiet som fører skolens traditioner videre og løfter arven; at de gør det og gør det godt, derom behøver vi ingen diskussion.

Hvad nu drengenes egne traditioner — regler og bud angår, så er de egentlig ikke mange og heller ikke særlig originale eller talende til indbildningskraften.

En af de mest forherligede traditioner = overskæringen er af ret sen oprindelse; den kan i hvert fald ikke føres tilbage til før 1857, da den midtsjællandske bane ved sine spor over skovstien gav den det senere navn.

Ældst er naturligvis lystre-traditionen, som skolen ikke ser med venlige øjne på, fordi den udarter til drøjesyge. Her gælder den gamle regel, at ved at omdanne menneskebørnene, omdanner man deres skikke. Det er ikke skikkene, der skaber menneskene, men omvendt. At lystre-traditionen, når den ikke udarter, er sund og god, er der vist udeladt enighed om.

Gammel er også traditionen om hytte- og hulebygning i skoven. Institutionen »Trekanten« er derimod af ret ny oprindelse, men allerede i forfald. Trekanten er ikke længere omhegnet af et gærde; enhver kan trampe derind. I gamle dage var der rækværk omkring, »udsmideren« havde et embede af gavn og med rette, thi »Trekanten« var symbolet på gymnasiastens modenhed, i ham havde kostskoledrengen taget den første, den mest primitive form — deltaets! Der var noget at se op til for de små — til denne trekant kunde de først vinde adgang, når de var modne dertil. Trekantens tradition står for mig som den eneste, der kunde tale til drengenes indbildningskraft. Gymnasiaster er der mange af, men Soraner M. T. = Medlem af Trekanten! det er for de udvalgte!

Habakuk'erne, de små køller som kammerduksene på yngste afdeling, havde som et symbol på deres magt og vel også nu og da som et afstraffelsesmiddel, blev tradition efter sidste århundredskifte, men levede kun 25 år, thi rektor måtte forbyde dem grundet på konstateret misbrug for nogle år siden. Denne tradition ligesom køllernes navn var da endelig en original tradition! Her kommer vi nemlig ind på tradition i dogmatisk betydning. Tradition betegnede hos jøderne på Jesu tid en række religiøse, rituelle og moralske overleveringer. I Juda rige under kong Jojakim opstod profeten Habakuk, hvis skrift er en klage over fjendernes (kaldæerne = mægungerne) ødelæggelse af herrens folk (= kammerduksene!) og et svar fra herren, at *fjenderne snart skal blive slået!* Dette er populært: med habakuk-køllen skal de udvalgte kammerdukske holde mægungerne nede. Det er virkelig synd, at denne morsomme tradition er afskaffet!

At drengene ikke selv har fundet på at hædre Sorø skoles stifter kong Frederik II vidner om mangel på evne til at tage initiativ. Hvis vi kaster blikket udad og betragter traditionerne ved Eton vil vi se en ligeså ejendommelig som smuk tradition, som hædrer Etons opretter, kong Henrik VI. Han stiftede Eton College 1440 men myrdedes året efter, den 21. maj, i sit bedekammer på Tower i London. Til åmin-

delse af denne sørgelige begivenhed og som et udtryk for taknemmelighed drager nu hvert år den 21. maj 3 drenge fra Eton til London, hver bærende en hvid lilje. De tre hvide liljer med Etons blå bånd nedlægges derefter i »The Wakefield Tower« på det sted, hvor kongen knælede ned ved sin henrettelse.

Så længe vi ikke i Sorø har et mindesmærke for Frederik II var der al anledning for drengene til selv at mindes ham. Tilfældet er til deres hjælp, thi Frederik II døde på Antvorskov den 4. april 1588, to år efter oprettelsen af den kongelige, frie skole i Sorø. Hvor mange Sorødrengene besøger Antvorskov? En traditionel cykletur for medlemmer af trekanten, til Antvorskov den 4. april hvert år — var det ikke noget! En diskussionsaften i »Balder« om fastsættelse af rituellet er det indledende skridt.

Det er klart at traditioner, som bæres oppe af et historisk eller symbolsk indhold, er mere levedygtige og mindst udsat for omformning igennem tiderne. Når rektor påpegede det meningsløse »traditionen level« på overskæringsaftnen, så er dette særdeles velbegrundet. Der er ikke så mange drengetraditioner at råbe hurra for — og endelig er overskæringen jo en velkomsthilsen til foråret, en hymne til våren og det nye liv, ungdommen om man vil. Et »foråret level« var da meget à propos.

Men det er ikke os, der skal bevare traditionerne, nydanne, omskabe eller afskaffe dem — alligevel har jeg ikke kunnet lade være med at lufte et par idéer, da spørgsmålet nu en gang er taget frem til undersøgelse.

Louis E. Grandjean.

— — —

»Habakuk'en« er forherliget i en Ode, trykt i Soraner-Bladet for Juni 1921, VI Aarg. No. 3, S. 24.

»Trekanten« ved Gymnasiasternes Træ er i Virkeligheden — sammenlignet baade med »Overskæring« og med Hytte- og Hulebygning (se om disse Soraner-Bladet for Juni 1916 og Febr. 1917, I. Aarg. No. 3, S. 20, og No. 11, S. 83) — af meget ny Dato. Der var ingen »Trekant« i 1895, men i Træet en Trapez, forbeholdt Gymnasiasterne og overvaaget af Trapezudsmideren, et Freshverv for en Yngling i V Klasse (svarer til II G.). Trapezen eksisterede derimod allerede i 1867, se Soransk Samfunds Sange 3. Saml. No. 28, S. 60; senere kom der ogsaa et Sæt Ringe til — de var der i hvert fald i 1916. Nu er baade Ringe og Trapez forsvundet.

Men hvornaar blev Trapezen fra først af anbragt i Træet?
Red.

SORANSKE PENNE

Karl Madsen: Skagens Malere og Skagens Museum. Udgivet med Støtte fra Ny Carlsbergfondet. Kbhvn. 1929. Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag.

Som andre, af soranske Penne skrevne og ved December-tide udkomne Bøger skulde Karl Madsens Bog om Skagen jo helst have været omtalt i Soraner-Bladets December-Nummer, men den udkom først samme Dag, som dette blev rens trykt, saa der var ingen Hjælp. Og iøvrigt behøver Forf. ikke vor Omtale af Hensyn til et Jule-Salg; en Bog som denne er ikke afhængig af nogen Aarstid; den bevarer ogsaa som Forlagsartikel sit Værd langt ud over en Julemaanend. For os Soranere har den, bortset fra alle andre ypperlige Egenskaber — sit Emne, sin Billedrigdom og ikke mindst sin underholdende, let læselige Fremstilling — sin særlige Værdi som skrevet af en af vore prominente Skolefæller, der tilmed

her er Part i Sagen, saasom han paa et meget tidligt Tidspunkt, baade af sit eget Liv og af Skagens Kunstner-Berømtelse, kom dertil og blev grebet af Stedets Storhed og Skønhed. Selv fortæller han (Side 17) uden at nævne sit Navn om dette Besøg. Naar Posten var ankommet, spejdede ofte fra et af Gæstgivergaardens Vinduer Erik Brøndums blide, lidt sørgmodige Øjne efter mulige Gæster. Sjældent kom der andre end Handelsrejsende. »En Dag i Sommeren 1871 medførte Ageposten kun en Dreng, der lige var sluppet ud af Skolen [Karl Madsen var i Sorø Skole fra 1866—71 og forlod den med Præliminæreksamen]. Værtinden sørgede for ham med moderlig Omhu inden han lagde sig til Ro, medens Bølgelagetets søde Musik vedblev at tone for hans Ører. Næste Dag fik han set paa Havet, Stranden, Fiskerne, Klitterne, Husene, Heden; han havde fra sit Hjem [hans Fader var Arkæologen og Dyremaleren, Kaptajn A. P. Madsen] Forudsætninger for at opfatte, hvor malerisk alt var paa dette vidunderlige, fra Hovedstadens Larm fjærne Sted.« Allerede 1873 kom han tilbage til Skagen og medens han i Vinteren 1871/72 gik paa C. V. Nielsens Tegneskole sammen med Michael Ancher, havde han indgivet denne en saadan Lyst til at besøge Skagen, at ogsaa han i 1873 gjorde Alvor deraf — og fra den Tid blev Skagens svorne Ven og knyttet til Stedet paa alle Maader.

Af Karl Madsens egne Billeder fra Skagen bringer Bogen kun et Par — det ene, af Tine Per Nordmands, malet i 1879, som dens Slutvignet. Og en smukkere Signatur under sit Skrift kunde Forf. ikke have sat end dette yndefulde Billede af den unge, lyshaarede Fiskerdatter med det vemodige Udtryk, der saa ejendommeligt symboliserer den lykkelige Sammensmeltning af en mærkelig dansk Natur og en »sær« Befolkning med betydelige Udøvere af dansk Malerkunst.

hgo.

GAMLE SORANERE

2. Reservekirurg paa Rigshospitalet, Dr. med. C. C. *Fleischer-Hansen* er blevet ansat som Reservelæge ved Kommunehospitalet i Horsens fra 1. Februar.

Dr. phil. R. G. *Spärcks* Formandsskab i »Studentersamfundet« blev af kort Varighed; paa en ny Generalforsamling midt i December traadte Doktoren tilbage for atter særlig at hellige sig Arbejdet paa Udviklingen af Limfjordens Østers.

Ogsaa Skovrider *Poul Lorenzen*, der fra 1922 har været Formand for Rebildkomiteen og Rebildfonden, har med Udgangen af 1929 nedlagt disse Hverv, for hvilke han med Iver og til stor Gavn har virket.

Sognepræst ved Kingos Kirke i København *Harald Kent* — vist bedre kendt blandt gamle Kammerater under Navnet Harald Jensen fra Sorø St. Ladegaard, Student fra Sorø 1890 — er af vedkommende Menighedsraad indstillet som No. 1 til det ledige Embede som Sognepræst i Frederikshavn.

Engang in mellem dukker et glemt Soranernavn frem — og gamle Kammerater mindes længstforvundnes Dage og Gæstinger. Sidst var det *Harry Holst*, der i 1888—90 gik i Skole i Sorø, hvis Navn med et stod i alle Blade, fordi han havde arvet 50,000 Kr efter en svensk Læge O. P. Axell, og

ingen vidste, hvor Arvingen var henne. Hurtigt opklaredes det dog, at *Harry Holst* i flere Aar havde opholdt sig i Indien og nu praktiserede som homøopatisk Læge i Göteborg, hvor den pæne lille Arv nu forhaabentlig har naaet ham.

En lille Flok Soranere, mest af de yngste Aargange, var den 9. Januar samlet til et muntert Nytaarsgilde i Tivoli-Restauranten i Bernstorffsgade i København, hvor man i Fællesskab tømte et Par Boller Punch og nød de tilhørende Æbleskiver. Derefter lod man sig forevige af »B. T.«s altid redbonne Fotograf, og Dagen efter kunde vi i det fornøjelige Frokostblad se Billedet af alle de 27 Deltagere samlet om Aftenens Taler og Selskabets Senior, Overretssagfører, Vicekonsul, Baron C. U. D. von *Eggers*, som ovenpaa den gamle Punch spenderede en Omgang Whisky og Vand paa sine unge Tilhørere, der sikkert har følt sig som hensat til Guldskysten eller et Sted i Nærheden.

Kort før Jul ankom fra New York til København en gammel Soraner, Mr. *Frederick Josef Frederickson*, der i 1877 tog Præliminæreksamen i Sorø og siden har opholdt sig i Udlandet, hvortil han var knyttet gennem sin Fader, der i sin Tid var Apoteker i New Orleans. Mr. *Frederickson*, der omfatter sit Hjemland med de venligste Følelser, opholdt sig kun her i Byen nogle Dage, i hvilke han havde den Glæde hos Overretssagfører *Børge Jacobsen* at samles med adskillige af sine Sorø-Kammerater.

Maleren *Herman Vedel* er ved at udføre et Portræt af fhv. Sognepræst i Sorø, Dr. theol. F. C. *Krarup*. Billedet er bestemt til Ophængning paa Frederiksborg.

Om kort Tid vil der paa Levin & Munksgaards Forlag udkomme et nyt Arbejde af Forfatteren, Realskolelærer *Olaf Carlsen*; dennegang er det en større Afhandling om Udviklingen af Undervisningen i de »reale« Fag indenfor dansk Skolevæsen.

Radereren *Stubbe Teglbjærg* aabnede Mandag d. 13. Januar en Udstilling af 92 Arbejder i »Galerie Ecallo« i Paris — modtaget med Velvillie og Interesse af Publikum og Presse.

Gamle Musikdirektør *Jacobsen* i Sorø er slet ikke død, som meddelt her i Bladet for December 1929. Han lever tvert imod rigtig godt i Sorøs Alderdomshjem og sender alle gamle Soranere sin bedste Hilsen. *Ham* skal Jazze'n ikke faa Bugt med!

AFTEN MED DANS

Soransk Samfund indbyder sine Medlemmer med Damer til en Soirée Lørdag den 15. Februar Kl. 8 præcis i »Hotel Phønix« Selskabslokaler. Soranerne, Redaktør *Axel Dahlerup* vil indlede med et Causeri om Soraneraanden, og Fuldmægtig i Københavns Magistrat O. *Mackeprang* vil — i Anledning af at det den 11. Februar i Aar er 100-Aarsdagen for *Peter Heises* Fødsel — synge Romancer af denne Komponist. Derefter serveres en Souper med 2 varme Retter og Dessert, hvorefter der danses et Par Timer (ikke udover Kl. 1).

Der henvises iøvrigt til Programmet paa Annonceomslagets 4. Side.

K. Briz Kjelgaard
Sagfører, cand. jur.

Telef. 828.

Slagelse

Chr. Jensen

Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Toradag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg

Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13480 & 946

Kay Michaelsen

Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech

Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør

Fredericia

Axel Højer

Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsikr. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 76, Palæ 1460
Privat: J. E. Ohlssensgade 8, Øbro 3373

H. R. Waerst
Direktør

Aalborg

A/S C. Rafns Fabrikker

Sof. Fla. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.

Telf. 41

P. B.

Marius Bangkjær
Murarmester

Telf. 523

Sorøstræde, Sorø

Henning Arup
Landsretssagfører

Tordenskoldsgade 11 Ctr. 10677-11587

J. Alf Kaarsberg
cand. phil., Tandlæge

Vesterbrogade 81 København V.
Telf. Eva 1770

*Gamle Soranere
i Praksis*

Tandlæge D. Kisbye

Store Kongensgade 45
Telf. 8125

Konsultation
Kl. 10 - 4

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel

Byen 6654

Kultorget 9

Holger Due
Optiker og Refraktionsist

Gl. Kongevej 114 Vester 5585 y

Hermod Lannung
Landsretssagfører

Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge

Ringsted

M. Mathiesen

Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8469
Næstved Telefon 3

P. S.

Axel Lindegaard

Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur

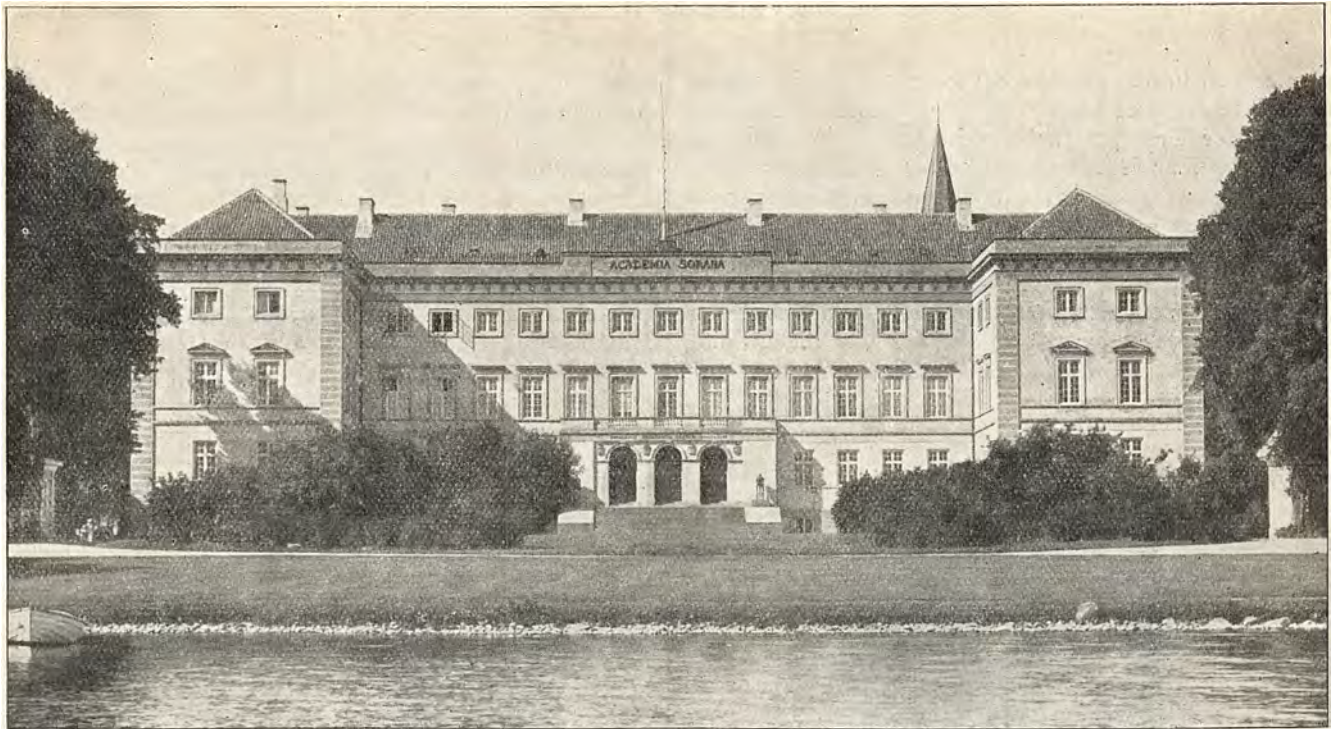
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører

Nyborg

Dr. med. Carl Permin
Konsultation
Vester Volbæke 8

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 2

Februar 1930

OM ASSISTENTEN VED DEN PHYSISKE OPDRAGELSE M. V. VED SORØ AKADEMI

Af Lektor *F. Matthiessen.*

Sorø Skole og Opdragelsesanstalt har siden 1822 haft flere Slags Assisterer. Til Hjælp for Gymnastiklæreren blev der straks ansat en Gymnastikassistent; med denne Titel blev Ihændeageren iøvrigt kun nævnt i officielle Skrivelser, i Sorø brugtes den aldrig, Manden kaldtes simpelthen Gymnastiktjener. Han skulde føre Opsyn med Apparaterne, have dem parate, naar de skulde bruges, tage imod ved Hesten, besørge Lokalerens Rengøring og var, ihvert fald i Gymnastiklærer *Prehns* Tid, en Slags Tjener hos Gymnastiklæreren. Pladsens Indehaver i min Skoletid, den brave og godmodige *Lars-Gymnastik*, gik vist i sin Grav uden at ane, hvilken fornem Titel de ministerielle Skrivelser hjemlede ham Ret til.

Prehn fik, da han var blevet gammel, og Gymnastiklærerne ved de andre lærde Skoler omtrent alle havde faaet Medhjælper, ogsaa en saadan, *Lars Christensen*. Denne Mand blev hans Efterfølger, og da han blev tilpas gammel, fik ogsaa han en Assistent. Fra da af har denne Stilling været bibeholdt og altid besat med en uddannet Gymnastiklærer.

Sorø har imidlertid haft en Assistent med en langt mere omfattende Virkekreds end de to førnævnte Kategorier.

Da Opdragelsesanstalten i 1926 var flyttet ind i den ny Hovedbygning, fik den større og flere Lokaler, end den havde haft paa Regensen. De laa tilmed adskilte

fra hinanden, nogle i Stueetagen, andre i Mezzaninen. Yderligere var Alumnetallet, der paa Regensen var 30, forøget til 64. Der blev derfor paa Opdragelsesanstalten indkvarteret fire inspektionshavende Adjunker mod de to, der havde været bofaste paa Regensen. Dog — dette syntes ikke den Tids Mænd nok. Direktionen bestemte sig da til at ansætte en Mand, der uden at bebyrdes med Undervisningstimer i Skolens Aandsfag kunde ofre sig helt for den mere physiske Del af Opdragelsen. Til den Ende oprettede den et nyt Embede som »Assistent ved den physiske Opdragelse og Gymnastiken ved Sorø Akademi samt Lærer i Dans samlesteds.« I denne Stilling blev under 24. Marts 1827 ansat Sergent og Gymnastiklærer *Carl Fridrich Jung*, der anbefalede af Professor *Nachtegall*. Hans Lønning var 400 Rdl. Sølv, fri Bolig paa Hovedbygningen for en Ugift, 3 Favne Bøgebrænde samt fri Kost og Vask. For at støtte hans Position baade overfor Lærere og Elever var han ved sin Afsked fra Militærtjenesten d. 22. April blevet udnævnt til Secondlieutenant, og for at kunne lære de ny Forhold at kende, inden han traadte i Funktion, blev hans Tiltræden af Stillingen udsat til 1. Maj.

Tiden var ganske vist nøjsom, og den ny Lieutenant var sikkert ikke forvænt, men alligevel har det ikke kunnet virke opmuntrende paa ham at gøre Bekendtskab med den ham anviste Bolig.¹⁾ Det var det lille

Kammer ved Foden af Hovedtrappen, der var bestemt til en Pedel, og det bagved liggende mørke Rum (det større under Trappen forbeholdtes til andet Brug og var i mange Aar Garderobe for Elevernes Stadstøj).

Allerede den 21. April var der udstedt en Instrux for Assistenten²⁾. Og da Jung den 1. Maj blev præsenteret for Eleverne af Adjunkt *Daugaard*, havde iforvejen hvert Kammer faaet udleveret et Exemplar af denne Instrux, som Kammerduxene skulde opbevare og svare til. Baade Assistent og Elever var da forhaabentligt paa det Rene med det retslige Grundlag for deres fremtidige Forhold.

Løjtnant Carl Friedrich Jung,
Assistent ved den physiske Opdragelse paa Sorø Akademi.

Instruxen var meget omstændelig. Som Assistent ved Gymnastikken var han pligtig til under Læreren i Gymnastik at forestaa de Øvelser, der blev ham anviste. Som Lærer i Dans paahvilede hele Danseundervisningen ham, og den skulde ledes »med særdeles Hensyn til Legemets Holdning og tækkelige Bevægelse« i Timen fra 9—10 Aften hele Vinteren. Som Assistent ved den physiske Opdragelse begyndte hans Tjeneste om Morgenen, før Eleverne stod op (Kl. 5 Sommer, 6 Vinter), med at han skulde overvaage deres Opstaaen (samtidigt paa de to Sovesale) og, naar de var færdige med Morgentøilet, mønstre dem i Forsamlingssalen. Næste Mønstring var Kl. 7¼ forud for Lovsang og Skoletid. Kl. 10 spiste Eleverne Frokost i Spisesalen under hans Tilsyn. Kl. 12¼ skulde han oppe paa Sovesalene overvære, at Eleverne vaskede og kæmmede sig, og derefter mønstre dem i Forsamlingssalen, inden de gik til Middagsbordet. Sidste Mønstring var før Aftensbordet (Kl. 20 Sommer, 20½ Vinter). Men hermed var hans Dagværk ikke tilende. Kl. 21¼ overværede han, at Eleverne gik i Seng, og ronderede derefter paa Hovedbygningen gennem alle Etager for at paasé, at Ild og Lys var slukket. Saa først kunde han tænke paa selv at komme i Seng.

Om Søndagen opmuntredes han ved en extra Møn-

string Kl. 10 før Kirkegangen. Tilsyn med og Ansvar for Rengøringen over hele Bygningen, Kakkellovnenes Indfyring og Sengenens Opredning paahvilede ham. Han skulde føre Til- og Afgangslister ikke blot over Elevernes Gang- og Sengetøj, men over alle deres Ejendele selv de ubetydeligste, og naar de rejste afsted i Ferien, medgive dem Lister, i to Exemplarer, over alt hvad de førte med i deres Kufferter, samt paasé, at alt blev pakket ordentligt og omhyggeligt. Han havde Tilsyn med Sygchuset, skulde dagligt besøge de Syge og sikre sig, at deres Behandling var forsvarlig. Han kunde glæde sig Lørdag Aften ved Fodvasken paa de to Sovesale, Søndag Morgen og Onsdag Middag ved Luseparaderne.

Tilsynet med Renlighed og Orden medførte, at han et Par Gange om Ugen maatte eftersé Elevernes Skabe og altid maatte være paafærde for at holde Tjenerne til at passe deres Arbejde ordentligt. —

Ifølge Rgl. III § 11 skulde Eleverne erstatte alt, hvad der gik itu, selv om det var et Par Vinduer, der blæste ned. Kunde Gerningsmanden ikke udfindes, eller var han, som f. Ex. Vinden, udenfor Direktionens Magtomraade, blev Erstatningen efter Omstændighederne paalignet Kammeret, Klassen eller hele Elevmassen »efter Direktors nærmere Bestemmelse«. Over alt dette Erstatningsvæsen skulde Assistenten føre Bog og hvert Fjerdingaar indsende Rapport. En saadan for et enkelt Kvartal³⁾ vil vise, at det ikke var Smaating, det drejede sig om.

Jungs Rapport

over det af Eleverne beskadigede Inventar fra 1. Jan. til 31. Marts 1828.

I. Paa enkelte Elevers Regning:

5 Stk. Dørruder betales af Rhein til Nr. 13, Mehren til Nr. 10, Raasløf til Nr. 10, Borch til Nr. 4 og Kochen til Nr. 2 .. à 3 Mark	2 Rdl. 3 Mark
2 Stk. do. betales af Schmidten til Nr. 11 og 12, 14 Vinduesrunder af Wardenburg til Nr. 12, Tøttrup til Solennitetssalen, Herholdt til Nr. 7, Schlegel til Nr. 10, G. Smidt til Salen Litr. A., Callisen til Nr. 14, Carlsen til Nr. 7, Borch til Lovsangssalen, Mehren til Nr. 2, Kochen til Nr. 12, Wedel-Heinen til Mezzaninen, Nees til Nr. 11, Platou til Korridorren og C. Nyegaard til Nr. 7 à 4 Mark ..	2 —
4 Stk. Taburetter betales af Hoffmann til Nr. 6, Herholdt til Nr. 7, Borch til Nr. 4 og Scholtén til Nr. 9 à 1 Mark ..	4 —
2 Stk. Taburetter betales af Frijs til Nr. 11 og Schulín til Nr. 6 à 24 Sk. ...	3 —
1 Skabsnøgle betales af Bauditz	2 — 8 Sk.

II. Paa flere Elevers Vegne:

1 Vinduesrude betales af Kaas, Schlegel og Frijs til Nr. 1	4 —
1 Taburet betales af Herholt og Carlsen til Nr. 7	1 —
8 Stk., hvoraf 4 Stk. til Nr. 7, 10, 3 og 7 à 1 Mark og 4 Stk. til Nr. 4, 1, 8 og 4 à 24 Sk.	1 — 4 —
1 Bordben til Nr. 3 af Kammerets Elever	1 —

Dørlaasen til Nr. 7 af Kammerets Elever	3	—	
2 Skabsnøgler betales af Kaas og Schlegel	5	—	
III. Paa samtlige Elevers Regning:			
3 Vinduesruder i Korridorerne à 4 Mk.	2	—	
4 Dørruder à 3 Mark	2	—	
7 Stk. Blækhusglas à 12 Sk.	5	—	4 —
21 Taburetter	4	—	1 — 8 —
10 Nodestole	3	—	1 — 12 —
2 Dørnøgler til Lovsangssalen og Nr. 11	1	—	
Reparation af Lokumslaae	1	—	12
Reparation af Ildtænger og Skuffer ..	1	—	3 —
	34	—	2 — 12 —

Naar der i tre Maaneder kunde forvoldes saa mange Skader, kan det vel, f. Ex. for Rudernes Vedkommende, noget bero paa den datidige Ungdoms Trang til at slaa bag ud paa Grund af den Tvang, hvorunder den levede, men at Taburetter, Nodestole, Bordben, Dørslaae gaar til, maa næsten helt tilskrives den Omstændighed, at alt det Bohave, der blev anskaffet i 1826 til Elevernes Brug, var ganske elendig, efter Principet: slet men billigt.

Direktor *Waage* var saa fornuftig at fortolke Udrykket »efter Direktors Bestemmelse« saaledes, at han kunde afværge de værste Uretfærdigheder¹⁾, og i Rektors *Bojesens* Reglement af 1843 blev den famøse § 11 strøget.

Til sidst skal nævnes det af Assistentens Hverv, der vel nok var det mest generende for ham: Tilsynet med Eleverne i al deres Fritid, Hellig- og Søgnedage, at, som det hedder i Instruxen »den Munterhed, som der da tillades dem, ikke udarter til kaad Vildhed, og at de ikke beskadige Bygninger og Plantninger«.

Direktionen havde i Sandhed taget Munden fuld, og de inspektionshavende Adjunkter var godt aflastede. Assistentens Arbejdstid var om Sommeren over 17, om Vinteren over 16 Timer. Men saa var der jo Ferierne! Ak ja — men ikke for Assistenten. Der var i de Aar, Jung fungerede, ikke en eneste Ferie udover enkelte Sommerferier, hvor der ikke var Alumner tilbage paa Opdragelsesanstalten. Og Livet var for disse, enten de var tilbageholdte som Straf eller fordi de ikke havde noget Sted at tage hen, ordnet med Mønstringer og Læsetider for at undgaa lang samlet Fritid, noget Direktionen ansaa for meget farligt for Ungdommen og — som det synes — ogsaa for Assistenten.

Drøjeriet var i de Tider velkendt i Elevsamfundet. Det fandt ogsaa en Jordbund indenfor Lærerkredsene. Flere af Lektorerne havde al god Vilje til at drøje sig over Adjunkterne, og disse nægtede sig i det Stykke ikke noget over for Assistenten. Direktør *Tauber* holdt sin Haand over ham, men Direktionen var tilbøjelig til at staa paa Adjunkternes Parti.

Assistentens Livsvilkaar undergik en Forandring, da Direktionen i 1828 bifaldt, at han giftede sig og flyttede ned i Byen. At dette i det væsentligste var en lykkelig Forandring, er der ingen Grund til at tvivle om, men den medførte ogsaa Ulemper. Den hyppige Nærværelse paa Hovedbygningen til bestemte Klokkeslet, den tidlige Opstaaen om Morgen og den sene Tilbagekomst om Aftenen, Turen frem og tilbage fra Hovedbygningen til Hjemmet mange Gange om Da-

gen og i al Slags Vejr var ingen Behagelighed. Værrer var det, at hans Indtægt ikke var beregnet for en gift Mand. Han fik i Emolumenter for Bolig, Varme, Kost og Vask 178 Rdl. Med de 400 Rdl. i Gage, gav dette ialt 578 Rdl. Extrafortjeneste var ikke til at faa. Der kom snart Børn i Ægteskabet. At han endda kunde klare sig uden at gøre Gæld, er ubegribeligt. Men det gjorde han, og Familien var meget agtet i Sorø. Han opnaaede aldrig nogen Gratifikation. Men i 1837 anbefalede Waage ligeefter sin Embedstiltrædelse, at man fritog ham for Danseundervisningen og lod en Danselærer fra København overtage den. Dette bifaldt Direktionen.

I November 1838 hændte det, at Dagvognen fra København væltede udenfor Ousted Kro midtvejs mellem Roskilde og Ringsted. Alle Passagererne kom tilskade, men værst medtaget blev Assistenten fra Sorø, der havde faaet aabent Brud paa det ene Ben. Han blev bragt tilsengs i Kroen, hvor han, plejet af sin Hustru, der var ilet til hans Sygeleje, maatte blive til henaad Foraaret 1839, fordi man ikke »paa Grund af den lange paa sine Steder slette Vej [Kongevejen!] turde vove at føre ham hjem til Sorø.«²⁾

Jung fik aldrig sin Førlighed igen. Han vedblev at sidde i sit Embede med uforandret Gage og Emolumenter, og først ved Finansloven 1850/51 blev Sagen endelig ordnet, idet han blev lovformelig afskediget i Naade og med Gage og Emolumenter som Pension³⁾.

Da Efterretningen om Jungs Ulykke kom til Sorø, overtog én af de inspektionshavende Adjunkter Assistentforretningerne og blev aflastet for sine Undervisningstimer. I Januar 1841 var han kørt trætt. Han angav som Grund, foruden svigtende Helbred, »Umuligheden af at tilfredsstille de Fordringer, der stilledes«⁴⁾. Man valgte saa at fordele Assistentforretningerne paa alle 5 Adjunkter, der til Gengæld skulde have 100 Rdl. aarligt i Inspektionshonorar⁵⁾. Fordelingen af Forretningerne ordnedes paa den Maade, at ved en 5 Ugers Turnus altid kun de tre var i Virksomhed, de to helt fri. Det hele var saa kunstigt, at det maa have været vanskeligt for Eleverne at hitte ud af, hvilke Adjunkter der havde fri, og hvilke der var i Funktion.

Den praktiske Rektor *Bojesen* simplificerede Systemet, saa to bestemte Adjunkter altid havde Sovesalsinspektion, Præceptorat og Fritidstilsyn, én var Læseinspektør og mønstrede ved de to tiloversblevne Mønstringer, om Morgen før Skoletid og før Kirkegang. En tredje overtog Assistentforretningerne (Buxeinspektør). *Bojesens* Ordning har vist sig holdbar; de Forandringer, Tiden har medført, er kun smaa.

Henvisninger og Noter.

- 1) Dir. Korr. Tom II 1269. (Landsark.).
- 2) Univ. Dir. henl. Sag 3 E. 525. (Rigsark.).
- 3) Dir. indk. Sager. B. 47. 1828. (Landsark.).
- 4) Dir. Korr. Tom IV 718. (Landsark.).
- 5) Dir. Korr. Tom IV 694. (Landsark.).
- 6) Kultusmin. Forestilling. 3276. 1850 (Rigsark.).
- 7) Dir. indk. Sager B. 2. 1841. (Landsark.).
- 8) Dir. indk. Sager. B. 35. 68. 1841 (Landsark.).

Om Assistent, Løjtnant *C. F. Jung* skal her tilføjes nogle personalhistoriske Oplysninger, der ikke findes i min »Oversigt over Lærerstanden ved Sorø Akademi og dets Skoler 1822—1922« S. 102.

Skønt Stillingen som Assistent i 1827 var bestemt for en Ugift, var den Mand, der fik den, baade Ægtemand og Fader; han var nemlig allerede den 12. Decbr. 1822 i St. Marie Kirke i Helsingør blevet viet til *Helene Cathrine Lindberg*, født i Helsingør d. 26. Febr. 1805 som Datter af Guldsmedemester Niels Lindberg og Hustru Lene Marie Petersen. I Maj 1813 havde hun mistet sin Fader — der da var 53 Aar gammel — og Juleaften samme Aar blev hendes Moder, som først døde 1842, 62 Aar gl., viet til Smed Ole Jensen Hilleren (født 1769, død 1846 i Helsingør). I Jungs første Ægteskab fødtes 4 Pigebørn: Hedevig Marie (1823), Ida Mathilde (1824), Lovise Emilie (1825) og Helene Cathrine (1827); men kun i et halvt Aar havde deres Moder Glæden af at være blevet Løjtnantsfrue; allerede den 9. November 1827 døde hun i Helsingør — muligt naaede hun ikke engang at have været i Sorø og se, hvorledes hendes Mand var installeret i sin Ungkarlebolig paa Akademiet.

I Løjtnant Jungs andet Ægteskab med *Jensine Marie Christine Ortved*, Datter af en afd. Birkedommer i Hellebæk Birk, men gennem sin Moders Slægt knyttet til Sorø og Ringsted, fødtes efterhaanden 6 Børn — det var saaledes en betydelig Flok han havde at forsørge med sin beskedne Gage.

I Kronens Regiments Stambog beskrives Jung i Juni 1808 saaledes: Statur liden, Øjne brune, Haar lyse; da skønnedes han at være ca. 9 Aar — hans Daabsattest kunde ikke skaffes. Det her gengivne Portræt af ham som ældre er velvildestillet til Raadighed for Soraner-Bladet af hans Sønnesøn, Kontorchef i Frederiksbergs Kommunalforvaltning, cand. juris S. A. Jung.

H. G. Otrik.

TO DØDSFALD BLANDT SORANERNE

Den 29. November afgik Vicekonsul Carl van Dockum ved Døden i sit Hjem i Kjøbenhavn efter et Anfald af Hjertelammelse.

Carl Edvard William van Dockum blev født den 25. Marts 1851 i Kjøbenhavn som Søn af Toldassistent i Vordingborg Martin van Dockum (død 1888) og Hustru Othilia, født Krusemark, og kom i Skole i Sorø i 1863, hvorfra han i 1868 afgik med Præliminæreksamen. Hans Farbroder, Admiral C. E. van Dockum og Hustru, født Bauditz, der selv ingen Børn havde, tog sig tidligt af ham, og 4 Maaneder efter Eksamen afrejste han til Sydamerika, hvor en Brodersøn af Admiralinde van Dockum, Soraneren, dansk Vicekonsul i Ciudad Bolivar C. F. F. Bauditz i 1861 havde grundlagt et Handels- og Fabrikhus i Puerto de Nutrias i Venezuela. Her ansattes den unge Soraner nu, og 10 Aar efter optoges han som Associé i Firmaet. Efter et Besøg i Hjemlandet i 1883 — hvor han til Sorø Skoles Samlinger medbragte adskillige naturhistoriske og andre Sager — drog han atter tilbage til Sydamerika, men i 1891 vendte han bestændig tilbage til Danmark, hvor han først slog sig ned i Frederikshavn, indgik Ægteskab med Frøken Elisa Schmidt og blev argentinsk Vicekonsul for Jylland. Efter sin første Hustrus Død i Maj 1895 forlod van Dockum Frederikshavn og tog efter en lang Udenlandsrejse Bolig i Helsingør, hvor han overtog Stillingen som spansk Vicekonsul og blev der til 1910, da han bosatte sig i Kjøbenhavn, hvor han i en Aarrække var Bogholder ved Fabriken »Titan«. I 1920 blev han dekoreret

med Ridderkorset af den spanske Isabella den katolskes Orden.

Van Dockum var en venlig og godhjertet Mand, der følte sig knyttet til Sorø og gerne deltog i vore Sammenkomster — sidste Gang i Efteraaret 1928, da han fejredes som 60-Aars Jubilar.

Ved sin Død efterlod Konsul van Dockum sig Hustru Fru Paula van Dockum, født Glahn, og en Datter af første Ægteskab, gift med Kaptajn J. L. Darre. Hans andet Ægteskab var barnløst.

Stiftskasserer i Aalborg, Sagfører Axel Møller afgik den 6. Februar pludseligt ved Døden.

Axel Møller var født 30. Maj 1874 i Nakskov, hvor hans Fader, Pastor Jacob Møller, da var Kapellan (senere Sognepræst i Sandby, derefter i Radsted paa Lolland); hans Moder var en Adoptivdatter af Sognepræst Olivarius i Hodde ved Varde. Axel Møller kom til Sorø i 1887 og udgik med Præliminæreksamen i 1892; efter at have taget dansk-juridisk Eksamen var han i en Aarrække Herredsfuldægtig i Rudkøbing og blev derefter Amanuensis hos Biskop Sørensen i Aarhus, hvorfra han i 1919 kom til Aalborg.

Han faar ved sin Død det Vidnesbyrd, at han overalt, hvor han har haft sin Virksomhed, var meget afholdt og anset for sit ligefremme og elskværdige Væsen og sin store Paapasselighed; han havde kirkelige Interesser og paatog sig adskilligt Arbejde for kirkelige og filantropiske Organisationer. Stiftskasserer Møller overleves af sin Hustru, Fru Ellen Møller, født Valeur, og to Døtre; hans Begravelse foregik i Stilhed i Fredsria.

MORGENPASSIAR

Denne gang løb jeg paa ham i selve Stockholmsgade og det lige ud for den Skole, hvor vi begge i længst forsvunden Tid havde traadt vores næstførste Børnesko; inden vi kom til Sorø. Vi mødtes paa Østre Anlægs-Siden, og han havde øjensynlig staaet der noget, for han var langt inde i sine Betragtninger over Stedet, inden jeg rigtig var stoppet op og havde faaet taget Pusten.

— Jeg ved ikke, om Du vil bemærke det unge Menneske derovre paa antagelig 9 Aar — hvad byder Du mig for en Toilettepragt for saadan en Hvalp? Lilla Ulster og tilhørende Sixpence, derhos Forbrændings-Buxer af tilsvarende Farve, dyrebare rødbrune Støvler og Gudhjælpemig Hansker i passende Afskygning! Og se saa Forældrene, ret jævne, unge Mennesker; Mo'r i Kaabe af en ældre Aargang, men bevares, meget nydelig i det hele, og Fatter i en tyndslidt Regnfrakke, god nok til ham — men ikke Tale om, at hans Plante af en Søn skulde gaa saadan klædt og med saadan en gammel Bør paa Ho'det! nej Du kan tro, Kvinden har nok sørget for, at der ikke blev ødslet med Luxus dér, men Dengse! han skal rigtignok stikke alle de andre, og det vil sige noget i den Forsamling — han fik da ogsaa stukket Bassepenge ud før af Mo'ren, saa jeg, det øndige Barn, til at solde op, eller nu siger de vist snolde, nede i Portnerens Kælder i Frikvarteret.

Næ, ved Du hvad, Du gamle! Sorø med sin Uniform, ens for alle rige og fattige, det var skam det rigtige! Kan Du forresten huske den første Uniform, Du fik — for det kan jeg! det vil sige min egen, naturligvis; den blev syet hos gamle Skrædder *Asmussen* i Priorgade, om Du kan huske

ham. Den var noget aldeles enestaaende, synes jeg, med urimelig mange smaa Knapper i Vesten, og der sad lyserødt Papir om de store Knapper i Jakken, for at de ikke skulde tabe Glansen, før Tøjet skulde i Brug. Jeg kan huske, der var saadan en sær brunlig Lugt ved al det Tøj, der kom fra Asmussen, Pokker maa vide af hvad — det var vel fra Presningen; det generede mig forresten, at den gamle Mand laa paa Knæ og tog Maal af saadan en raa Unge — han havde no'en underlige nervøse Hænder, som fo'r over een, og store urolige Øjne; pæn gammel Mand vist; der var no'et med en Søn, han havde, som naturligvis skulde paa Akademiet, men ikke blev til noget; kan Du ellers huske den Type fra gamle Dage: først i 1. studerende, den gik ikke; saa i 1. Real, op i 2., smadderdoven, konfirmeret, ud af 3. Real og i Lære i Byen; dem var der mange af i vor Tid; derfor var der altid en farlig Masse i 3. Real og knap en halv Snes i 4.

Vi var avanceret over Gaden og stod nu og kigede ned i Gymnastiksalen, hvor vi engang var blevet ekserceret af gamle Eriksen med sit Skipperskæg og Guldringene i Ørene; brillant gammel Svend, der lod os lege Juleleg et helt Par Uger før Jul; men til vor Forbavelse var Salen halvt fuld af Damer, før Drengene saa smaat begyndte at troppe op, formodentlig til Morgensang.

— Kan Du begribe, hvad Søren alle de Fruentimmere skal dér i Skolen? spurgte han mig, indædt arrig, kunde jeg se. Kan Du tænke Dig no'et saa taabeligt? Det er sgu da nok, at Ungerne skal følges til Døren, synes jeg — vi to blev spilleme ikke fulgt, det skulde vi vist meget ha' os frabedt; men at Familien nu ogsaa trænger ind paa Skolens Grund, Vor Herre bevares! de stakkels Drengene, naar mon de faar Lov at begynde at vokse og klare sig selv?

Jeg forsøgte en Indvending om Skolens og Hjemmets Samarbejde og al det, og at det jo var smaa Fyre mange af dem; men han blev naturligvis ved sit.

— Aa, vil Tante ikke holde mig i Haanden, som den lille Baron Noksagt sa', da han skulde op til Session og stod og generede sig for at smide Skjorten. Næ, min gamle Ven! det kendte vi dog ikke i vores Tid, og jeg si'er: sikken et Held, at man tidlig kom hjemmefra og ikke blev lagt i Bomuld af Mo'r før den Tid; ufatteligt er det, at de Mennesker ikke selv kan se, hvor de ta'r fejl af Nummeret! Tænk, hvor vi vilde have flovet os ved at se Fa'r og Mo'r tone op ved Lovsang i Sorø og blive overbegrinet af ens Kammerater! Kan Du huske, naar saadan et Familiefæ stillede ved Eksamen og vilde »høre« paa os — eller altsaa nærmest paa sit eget Afkom, men vi risikerede jo ogsaa at skulle spille Komædie for Hr. Hansen eller Fru Petersen, der vilde høre paa lille Hans eller Peter! Jeg har da været med til at faa saadan en Herre jaget ud af Stengangen og over i Gymnastiksalen, hvor vi først bildte ham ind, at det foregik, og saa trak vi rundt med Kalorius, til det hele var forbi, og Hans eller Peter fik Løfte om en ufattelig Masse Tæv, hvis han ikke fik sit tossede Ophav fjernet snarest muligt fra Skolens Grund. Og jeg tror minsandten, vi havde myrdet Fyren, hvis den gamle ikke var blevet borte!

Vi stod lidt endnu og ventede paa at høre Ungerne dernede begynde paa deres Morgensang, men det varede min Hr. Kammerat for længe.

— Næ, sa'e han, nu vil jeg ikke mere. Jeg kan heller ikke kende mig selv igen i de fine smaa Chokoladedrengene med Flødeskum og Syltetøj og med deres Mødre, som gaar med i Skole og gi'r dem tør Ble paa, antager jeg, hvis de skulde blive vaade paa Vejen. Tænk dig, hvis man var ble't i

København som Dreng og ikke var dumpet; da vi prøvede i Metropolitanskolen! Jeg husker grangivelig den første Vinter i Sorø, da jeg fik et Par vældige Sokker, mens vi gæsedede nede paa Flommen — den Tilfredsstillelse, at man ikke skulde hjem og gøre Regnskab for de vaade Strømper, men kunde gaa med dem, til de blev tørre igen! Og hvem af os blev videre forkølet, maa jeg spørge? Jeg lærte da snart det bedste remedium der gaves: al den kogende Mælk, man kunde bælle i sig ved Aftensbordet, og saa lige op og i Seng med den venstre — det skulde være den venstre — Strømpe om Halsen; at den var lidt fugtig endnu gjorde det ikke værre, og næste Dag — ikke Spor af forkølet eller no'et!

Men vi var rigtige Drengene, dengang, uden Overfrakke og den Slags Pjank, og vi blev vel nok til Mandfolk bagefter!

Naa, det var den Morgentur! Adios, du gamle, og Tak for idag!

Han var allerede langt nede i Stockholmsgade; hans sorte Hund hoppede og dansede omkring ham — den havde antagelig faaet nok af sin Herres Morgenveltalenhed

Merimax.

EN SORØ-LÆGES KAAR I 1711

Ved H. G. Olrik.

Maaske er d'Herrer Læger i Sorø i vore Dage ikke altid lige tilfredse med det økonomiske Udbytte af deres Praksis, men i saa Fald kan de trøste sig med, at for et Par Hundrede Aar siden var det ganske anderledes slemt — det kan næppe bestrides, at Forholdene har bedret sig en Del!

Johannes Elias Müller, der var født i Gotha og i 8 Aar havde studeret i Tyskland, hvor han 3. Oktbr. 1703 havde erhvervet sig den medicinske Doktorgrad ved Universitetet i Erfurt (for en Afhandling: de casu monstrosi affectus verminosi), samt derefter havde praktiseret i Hamburg, blev 25. Maj 1708 beskikket til Provincialmedikus i Sjælland med Bolig i Sorø. Hvorledes han har levet her, faar man god Besked om i de Bemærkninger, Magistraten i Sorø har gjort ud for Lægens Navn i det Mandtal, som den lod optage i Anledning af Paabudet i Forordningen af 7. Novbr. 1711 om en Kop og Hesteskud; Dr. Müller og hans Hustru var hver for sig ansat til 12 Rdl., men i Rubriken for det Beløb, hvortil denne Ansættelse ventelig maatte reduceres, er anført et O. Og hertil er da gjort følgende Notits:

»Denne Doctor haver ingen lov[lig] Løn af *Provincintzen* som hand vel burde lovlig at have, og icke eier saa meged at hand kand leie een Vogn for til *Patienter*. Hand er ellers en god og skickelig Mand; skulle hand betale efter Forordningen, beholdt hand icke een pude at lige paa, thi det lidet hand kunde fortienne gaar bort til Koll [s: Kul] i Røg ved *Laborering*, hvorfor hans slette Tilstand befrier hannem fra at betale noged for sig og Hustruc; hand boer udj it leie Cammer og betaler Kosten hos Huus Verten, dog meest paa *Credit*. Kunde hand selge noged af sine Videnskaber, da kunde hand vel betale hvad hand skulde, men nu gandske indted.«

Under saadanne Levekaar forstaas det ogsaa nok, at da der Aaret iforvejen — den 22. Septbr. 1710 — var udgaact en Forordning om Skat af Parykker og Hovedsæt (»Topper«), Kareter m. v., var Ægteparret Müller ikke blandt dem, hos hvem der var stort at faa. Doktoren selv bar naturligvis Paryk — den kostede ham 3 Rdl. i Skat — men

om hans Kone hedder det, at hun ikke bruger nogen Top, men ikkun bærer »et gemeen tarvelig Dragt, som ei kand forstaas ved Top«.

Med den Slags Skatteydere begriber man, at Byen, som, naar Forordningen stricte skulde følges, i Kop- og Hesteskat skulde udrede ialt 1024 Rdl. 24 Mk., efter »Conferering og Moderation« kun mente at kunne betale højst 774 Rdl. 1 Mk. Provinsiallægen har dog senere faaet bedre Kaar; i 1731 var han saaledes ved en tilsvarende Ligning — i Anl. af Udskrivning af Brandstyr som Følge af Københavns Brand 1728 — sat til det samme Beløb, 12 Rdl., og da var der ikke Tale om Moderation; han var endda blandt de højeste Skatteydere — kun een, Landsdommer Deichmann, var sat højere.

Da var allerede hans Hustru død; den 28. Maj 1726 blev Hr. Doctor Müllers salig Kæreste begravet bag Prædikestolen i den smalle Gang i Sorø Kirke. Selv døde Dr. J. E. Müller den 3. Januar 1752 i Næstved paa en Embedsrejse; sandsynligvis er hans Lig ført til Sorø og nedsat ved hans Hustrus Side, men i Sorø Kirkebog vil man intet finde derom, thi just med Udgangen af 1751 blev et Bind udskrevet, og til det nye blev anskaffet har Kirkebogsføreren stillet Indførslerne om de begravede i Bero; der er afsat et Par Blade til dem i den nye Bog, men de er aldrig blevet udfyldt — de nye Tilførsler begynder først den 2. Febr. 1752.

SORANSK SAMFUNDS HEISE-AFTEN

i Hotel »Phønix« den 15. Februar havde samlet noget over 100 Deltagere, der først underholdtes med et fornøjeligt Causerie af Redaktør *Axel Dahlerup* og derefter med *Heise'ske* Romancer, sunget af Fuldmægtig *Otto Mackeprang*, der accompagneredes af Fru *Stig Jensen* født Scholander; Programmet, der bød paa *Cyclus'en* »Farlige Drømme« (Tekst af *Holger Drachmann*) og Prinsens Sang af *Richardts* »Torne-rose«, lønnedes med livligt og fortjent Bifald.

Ved Souperen bød Kontorchef *Harhoff*, der sammen med sin Hustru fortræffeligt varetog Pligterne som Vært og Værtinde, Velkommen og takkede de medvirkende; senere talte Kontorchef *H. G. Orlík* om Peter Heise og hans Tilknøytning til Sorø, hvorefter den nedenfor meddelte Sang blev afsunget; Peter Heises tilstedeværende Brodersønner, Søfartschef *Vilhelm Heise* og Stadsguardein *Chr. Heise* takkede paa Slægtens Vegne og udbragte et Leve henholdsvis for Sorø Akademi og for Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*, der var forhindret i at være til Stede, og tilsidst talte Kontorchef *Louis E. Grandjean* med sædvanlig Elegance for Damerne. Efter Bordet blev der drukket Kaffe i Salonerne, mens Spisesalen blev ryddet, og derefter dansedes der til Kl. 2 — en Time længere end lovet!

Det var en smuk og fornøjelig Aften, der sikkert af alle Deltagere vil indskrives i Rækken af Samfundets gode Gæstinger.

TWO HEISE-PORTRÆTTER

De her gengivne Fotografier af *Peter Heise*, tagne henholdsvis i 1862 og i Februar 1864, altsaa fra Heises Sorø-Tid, har ikke tidligere været reproducerede, før de paa Ejerens, Fuldmægtig *Otto Mackeprangs* Foranledning fremkom i »Verden og Vi« Nr. 5 for 1930, hvorfra Clicheerne velvilligt er stillet til vor Raadighed.

Det kan maaske paa dette Sted nævnes, at man i Sorø mindedes Heise paa hans 100-års Fødselsdag ved Foredrag

af Pianisten, Hr. Rudolf Simonsen og Afsyngelse af en Række i Dagens Anledning af Skolens Sangere indstuderede Heise-Kompositioner.

PETER HEISES PRIS —

Ved Soransk Samfunds Sammenkomst 15. Februar 1920.

Mel: Jylland mellem tvende Have —

Et Aarhundreds gyldne Kæder
slynges om et Kunstnernavn;
Norden nævner det med Hæder
og hans Hjemsted: København;
men til *Peter Heises* Pris
synger vi paa Sorø-Vis!

Alt hvad dejligt Danmark ejer,
nynner med i hans Musik,
lyse, lette Toner leger,
højt de steg, og dybt de gik;
fyldt med Sødme, Haab og Trøst
blev de tusind Hjerters Lyst.

I hans Sange fløjter Vinden
foraarsfriskt fra Klint og Kyst,
Bier surrer sødt om Linden,
alvorsfuld er Hedens Røst;
der er Duft af Hyld og Hø,
Sus af Siv ved Sorø Sø.

Ja, der stod hans Lykkebolig,
hvor den gamle Skole staar;
med dens Aand blev han fortrolig
og dens altid unge Vaar;
Orgelbrus og Børnesang
gjorde glad hans egen Gang.

Han fik Sorøs raske Dreng
til at slippe Bold og Bog
for at lytte til de Streng,
som hans rige Lune slog;
»Villereden«s Døre stod
aabne for det unge Blod.

Naar hans Navn med Hæder mindes,
er vi med i dette Kor;
i den gyldne Krans, der bindes,
fletter vi et Blad fra Soer,
synger paa Soraner-Vis
højt til *Peter Heises* Pris!

hgo.

GAMLE SORANERE

Efter Indstilling af Ministeren for offentlige Arbejder er ved kgl. Resolution af 29. Januar 1930 Kontorchef i Ministeriet for offentlige Arbejder, Chef for Statsbanernes Personalkontor, cand. juris *Johan Christian Wibe Harhoff*, R. af Dbg., Dbmd., afskediget efter Ansøgning paa Grund af Alder i Naade og med Pension fra det ham betroede Embede med Udgangen af Marts 1930.

Paa sin 70-Aars Fødselsdag, den 19. Februar, var Kontorchef *Harhoff* naturligvis Genstand for megen Opmærksomhed fra sit Personales og sine Venners Side. Først ved hans Afgang med Udgangen af Marts vil han for Alvor blive fejret af sine Medarbejdere gennem de mange Aar, der sikkert med Sorg ser ham forlade sin Gerning.

Efter Kirkeministerens Indstilling er ved kgl. Resolution af 29. Januar d. A. Sognepræst ved Kingos Kirke i København *Harald Knud Martin Jensen Kent* beskikket til Sognepræst for Frederikshavn Købstad.

Efter Kirkeministeriets Indstilling er ved kgl. Resolution af 20. Januar d. A. Sognepræst ved Vanløse Kirke i Køben-

havn og for Rødovre Menighed i Københavns Stift *Niels Juul Wamberg* afskediget i Naade som Sognepræst ved Vanløse Kirke fra den 31. Marts d. A. at regne, saaledes at han herefter alene bliver Sognepræst for Rødovre Menighed.

Forfatteren, Realskolelærer *Olaf Carlsen*, som er en flittig Bidragyder til vore lokal-historiske Aarsskrifter, har til »Bornholmske Samlinger« 1929 skrevet en Afhandling: *Fra Rønne Latinskoles Historie i det 18. Aarhundrede*, der gengiver et Brev fra Rektor C. S. Andersen i Rønne til Johan Bülow, og til Lolland-Falsters historiske Samfunds Aarbog 1930 har han leveret en Artikel: *Digteren Jens Hansen Schmidt i hans Breve til Johan Bülow*, ogsaa baseret paa flittige Studier i den Bülow'ske Manuskriptsamling paa Sorø Akademis Bibliotek.

En Dame, der var knyttet nær til »gamle Soranere«, Fru *Anna Boserup*, født *Faaborg*, er den 21. Januar død i den høje Alder af 82 Aar. Hun var Enke efter Læge i Haslev *O. Chr. H. Boserup* — Broder til Soraneren, Læge i Borup *J. J. Boserup* — og Moder til 13 Børn, hvoriblandt Soraneren, Forpagter *Daniel Boserup*, Thurebyholm, sygehuslæge i Haslev *Johan Josef Boserup* og Grosserer i København *Viggo Boserup*.

Fru Boserup var meget musikalsk og sang navnlig smukt — en Evne, der er gaaet i Arv til flere af hendes Børn; kgl. Kammersangerinde Fru *Emilie Ulrich* er en af Døtrene. Soranere fra 90'erne vil kunne huske Fru Boserups friske og skønne Stemme fra en af *Emil Jähnigens* berømte Abonnementskoncerter.

Samme Dag har ogsaa Soraneren, Murmester *Otto Licht* haft den Sorg at miste sin Moder, Fru *Anna Licht* født *Nisson*, Enke efter forlængst afdøde Murmester *C. Licht* i København; Fru *Licht* blev 84 Aar gammel. En Datter af Fru *Licht*, Fru *Ely Rønholt*, er gift med Soraneren, Forpagter af Sophienholm ved Tølløse *C. A. Rønholt*; en Søster og Steddatter af den afdøde, Fru *Zire Binder*, er Moder til Soraneren *Svend Binder*, nu i Australien.

Professor, Dr. juris *Axel Møller* er blevet Redaktør for Danmark af et med Støtte af Rask-Ørsted Fondet paabegyndt fælles-nordisk Tidsskrift for international Ret.

Torsdag den 6. Februar holdt kgl. Skovrider *Fritz Lorenzen* ved en Soraner-Aften et fortræffeligt Foredrag om »Sorø herlige gamle Skove«. Et halvhundrede Soranere havde givet Møde og tilbragte Resten af Aftenen i fornøjeligt Samvær.

Soraner-Aftenen den 6. Marts skal, ifl. Annoncen, være en »Baldur«-Aften med Oplæsning af gamle »Minerva«er.

Politifuldmægtig i Sæby, cand. juris *Harald Waarst* vil fra 1. Marts overtage en Stilling som Dommerfuldmægtig i samme By. Hans Efterfølger som Politifuldmægtig bliver Broderen, cand. juris *Torkild Waarst*, der hidtil har været Fuldmægtig hos Sagfører *Axel E. Larsen* i København.

Verdensudstillingen i Barcelona har tilkendt Sølvmed *Just Andersen* Grand Prix for udstillede Arbejder.

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389
Ringsted

Christian Holberg
Landeretsagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Axel Høfter
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsikr. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
Fredericia
A/S Fritz Duus

C. R. Waerst
Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Aalborg

So. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Telf. 441
Korsør

P. B.

Marius Bangkjær
Murermester
Telf. 523
Sorøstræde, Sorø

Fenning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ct. 10577-11557

J. Alf Kaurberg
cand. phil., Tandlæge
Vesterbrogade 81
Telf. Eva 1770
København V.

Tandlæge D. Kirsbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125
Konsultation
Kl. 10 - 4

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114
Vester 5585 y

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

M. Mathiesen
Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8469
Næstved
Telefon 3

P. S.

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester, Voldegade 8

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 18

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 3

Marts 1930

DEN SIDSTE HØRER I SORØ

Af H. G. Otrik.

Fra Sommeren 1736 ebbede Virksomheden langsomt ud ved Frederik II.s Skole i Sorø. Normalt skulde den have en Rektor og 2 Hørere, men d. 21. Juli 1736 blev Hr. *Christian Johan Andersen Lunde*, der havde været Hører siden 1730, beskikket til Sognepræst for Bredstrup Menighed i Elbo Herred, og Undervisningen af de henved 20 Disciple blev nu bestridt af den 67-aarige Rektor *Hans Hansen Sneedorph* og den ene Hører, Hr. *Bjørn*. St. Hansdag 1737 dimitterede Skolen sit sidste Hold Studenter, 10 Mand, og Dagen efter opførte ogsaa Skolens Bispisning af Skolepersonerne.¹⁾ Ikke længe efter flyttede Rektor Sneedorph til Kjøbenhavn, og allerede før Skolen hørte op, var dens sidste Hører beskikket til Præst for et norsk Kald. Om denne Mand, hvis Navn og Skæbne ikke ses omhandlet nogetsteds i trykte Skrifter, og som det derfor har voldt adskillig Ulejlighed at grave ud af Arkivernes Mørke, skal i det følgende fortælles, hvad der foreligger som Resultat af denne Undersøgelse.

*

Hans Navn var *Hans Christian Bjørn*, og han tilhørte efter sin Fødsel det velstillede kjøbenhavnske Borgerskab. Faderen hed Peder Pedersen Bjørn, Moderen Kirsten Bertelsdatter; da deres ældste Søn i 1712 var c. 25 Aar gammel, er de vel blevet gift c. 1687. I 1693 fik Peder Bjørn Borgerskab i Kjøbenhavn som Øltapper, senere kaldes han Vintapper, og allerede i 1694 ejede og beboede han Huset »Det brendendes Hierte« kaldet i Pilestræde²⁾ (Kjøbmager Kvarter, ældste

Matr. No. 72, nyeste No. 99 og Gade No. 9; Grunden indtages nu af det Illumske Komplex), hvor han formodentlig har haft Vinstue; denne Virksomhed blev drevet i Huset langt ned i det 18. Aarhundrede. Vintapper Peder Bjørn og Hustru har haft mindst seks Børn, rimeligvis flere; Hans Christian, der d. 6. Aug. 1707 blev døbt i Nikolaj Kirke, var det yngste.³⁾ Kun 4 Aar gammel mistede han begge sine Forældre, der vist samtidig blev bortkaldt, da Pesten huserede i Kjøbenhavn og kulminerede i de varme August- og Septemberdage 1711. Muligt er hans tre Søstre, hvis Navne og Daabsdage vi kender, Karen Margrethe, Malené og Cathrine, ogsaa døde paa den Tid; d. 21. Septbr. lukkede og forseglede Skiftekommissærerne »Det brendendes Hierte«, og først 6. Febr. 1712 blev Huset igen aabnet;⁴⁾ da levede af Ægteparrets Børn kun den 25-aarige Bertel, Jørgen, som var 12 Aar, og Hans Christian, der til sin Formynder fik Assessor og Renteskriver Johannes Christensen i Gl. Mønt (senere Landsdommer i Sjælland, Etatsraad og fra 1743—45 Ejer af Tersløsegaard, som han solgte til Ludv. Holberg).

Vintapper Peder Bjørn havde været en velstaaende Mand og hans Hustru en velklædt Kone; den bevarede Registratur over Boets Løsøre viser en Mængde godt Boskab og navnlig en overordentlig righoldig Kvindegarderobe. Huset i Pilestræde indbragte ved Auktion i Juli 1712 1400 Rdl. — det tilsløges den ældste Søn — og Løsøret indbragte 1119 Rdl.; Gælden var kun 254 Rdl., og de to Sønner fik hver en Arvepart af 888 Rdl. 2 Mk. og 6²/₃ Sk., om hvis Købeværdi man bedst skønner, naar man betænker, at den svarer til henved ²/₃ af, hvad en velbeliggende ErhvervsEjendom i Kjøbenhavn

da var værd. Assessor Christensen forvaltede sin Myndlings Penge vel; d. 8. Jan. 1728 gav Hans Chr. Bjørn paa Schelde-rupholm i Forening med sin Kurator, Landsdommer Deichmann, Formynderen Kvittering for sin Arv med dens næsten fulde Beløb.⁵⁾

Hvor det forældrelose Barn har tilbragt de første Aar efter 1711, vides ikke, men i Midten af 20'erne finder vi Hans Christian i Roskilde Skole, hvor han 1726—27 er Elev i ældste Lektie og faar tillagt et Stipendium paa 5 Alen Klæde à 1 Rdl.; 1728 dimitteredes han til Kjøbenhavns Universitet, hvor han immatrikuleres den 17. Juli. Han var da 21 Aar gammel, og man faar ikke Indtryk af, at han har været nogen særlig begavet eller flittig Student — han har i hvert Fald ikke ulejliget sig med at tage Baccalauregraden, og naar han alligevel den 8. Febr. 1736 bliver beskiket til Hører i Sorø,⁷⁾ skyldes dette maaske mest Protektion af hans Kurator og andre formaaende Folk paa Stedet. Som Hører efterfulgte han Rektor Sneedorphs Broder, Jørgen Hansen Hammer, der d. 20. Febr. 1732 ordineredes som Sognepræst for Slaglille og Bjernede; d. 2. April s. A. har Hører Bjørn første Gang været Altergæst i Sorø Kirke sammen med Rektor og Skolens Mesterlektionere.

Om Bjørns fem Aars Virksomhed i Sorø ved vi ikke megen Besked; Skolen var da ret stærkt i Forfald — netop i Begyndelsen af 30'erne er det vi hører om »den lønlige Venus«, der havde indsneget sig og var efterfulgt af »den vrede Mars, aabenbare til Duel mellem rivales«; Disciplene stak om Natten ud af Klosteret og gik paa Svir i Byen; Klokkeren forledte en af de smaa til at stjæle de størres Bøger o. m. a.; men efter at Hans Chr. Bjørn var blevet Hører, ses der ikke mere at være klaget over sligt, og naar af det sidste Studenterhold to Mand blev »indkaldt«, maa den gamle Rektor og hans ene Hører dog vel have faaet banket noget ind i de vilde Knægte, hvoraf Halvparten var over 20 Aar gamle. Allerede da var man i indviende Kredse klar over Skolens forestaaende Opløsning, og da den sidste Hører jo nødvendigvis maatte blive befordret paa en eller anden Maade, naar Undervisningen ophørte, var det ikke saa gal en Spekulation af H. Chr. Bjørn og hans Venner at gribe denne Chance. For at blive befordret — en Hører naturligvis til Præstekald — krævedes dog som en *conditio sine qua non* den theologiske Attestats, og til den har Hans Chr. Bjørn da maattet forberede sig i Sorø. Men hermed var det nær gaaet galt; da han d. 14. Maj 1735 fremstillede sig for de theologiske Professorer, blev han skammelig rejiceret — i Distinctionsprotokollen hedder det: *redebit Soram, immaturus depressus* (grebet i Umodenhed vil han vende tilbage til Sorø)⁹⁾ — og først d. 22. Septbr. s. A. slipper han med sine mangelfulde Kundskaber gennem Eksamens-Naaløjet med et non contemnendus. Talegaver har han derimod nok haft, thi den homiletiske Prøve klarede han d. 2. Oktober s. A. med *laudabilis*. Nu var Kald og Krave ham vis; d. 12. April 1737 resolverede Christian VI i Konseilet paa Frederiksberg Slot, at Hans Chr. Bjørn ved alle Vakancer skal opføres i Gratia-bogen,¹⁰⁾ og allerede d. 3. Maj s. A. ved Opslaget af det ved Præsten Johan Buschmands Død ledigblevne Embede som Sognepræst for Inset og Kvikne Kald i Aggershus' Stift i Norge med 300 Rdl.s visse og uvisse Indtægter faar han dette gode Kald tildelt; d. 7. Juni underskrives hans Udnævnelse paa Fredensborg.¹¹⁾ Den 10. Aug. 1737 holdt han i Vollerslev paa Sjælland Bryllup med Jomfru *Anna Margrethe Foss*,¹²⁾ og kort efter har Ægteparret tiltraadt Rejsen til Kvikne, hvor det ankom ud paa Høsten, efter at Hr. Bjørn

selvfemte den 2. Oktober af Biskop P. Hersleb var præsteviet i Christiania.²¹⁾

Kvikne ligger c. 100 km syd for Trondhjem og c. 55 km lige vest for Røros i en selv i vore Dage ret afsides Egn, der dog nu har sin 80 km lange Automobilrute fra Tynset paa Hamar—Støren Jernbanen til Ulfborg (lige ved Inset) paa Oslo—Trondhjem Banen, men der løber endnu kun Vogne hveranden Dag; i 1737 har det været en møjsommelig Rejse derhen, og Omflytningen fra Sjællands blide Egne til det barske Norge maa have været følelig for det unge danske Par. Om nogen af dem gensaa deres Hjemland er uvist, og om Sognepræsten Bjørn ved vi endnu mindre end om Hørerne. Han levede, iflg. Embedets Kaldsbog,¹³⁾ paa sin Ejendomsgaard Frengstad og døde dér d. 17. Juli 1763, hvorefter han begravedes i Kvikne Kirke. For c. 40 Aar siden fjernedes alle gamle Kister fra Kirkens Kældre af sanitære Grund og nedsattes paa Kirkegaarden; noget Gravminde her eller i selve Kirken over Hr. Bjørn findes ikke.¹⁴⁾ I Bygden gaar det Ord om ham, at han skal have været en lærd Mand og en dygtig Præst, men dette er jo en noget ubestemt Karakteristik, som de fleste jævnt brugbare Præster vil kunne glæde sig ved. Da han er død, og den 70-aarige Biskop Frederik Nannestad skal indstille en Efterfølger,¹⁵⁾ anbefaler han dertil Kapellanen Anders Rambeck i Tynset med de Ord, at Kvikne og Inset højlig trængte til en god Mand, da den sidste Præst, som siden 1736 har været der, var en liderlig Mand, medens den foreslaaede Efterfølger (som ogsaa fik Kaldet) er duelig i Lære-Embedet og tillige har vist sig som en taalmodig Mand i en Del Viderværdigheder, hvorfor Biskoppen nærer det Haab, at de ilde forsømte Menigheder ved ham kan bringes i bedre Orden. Dette er jo ikke noget særlig fint Eftermæle for Hr. Bjørn.

Som nævnt giftede Hans Chr. Bjørn sig umiddelbart før han tog til Norge; hans Hustru, *Anna Margrethe Foss*, var født 1717 i Kikolaj Kirkestræde 16 i Kjøbenhavn og døbt d. 3. Marts s. A. i Holmens Kirke.¹⁶⁾ Hun var Datter af Skipper Jørgen Mathisen Fos eller Foss, som d. 27. April 1713 som Ungkarl i samme Kirke var viet til Pigen Cathrine Mølene Nielsdatter Daldorph,¹⁷⁾ hvis Fader, Skræder Niels Christensen Daldorph, da boede i Admiralgade.*) Skipper Jørgen Foss synes at have været en velstaaende Mand; i 1731 traadte han i Asiatick Kompagnis Tjeneste som Fører af Skibet »Wendela«. Med dette afsejlede han i Oktober 1735 til Trankebar og kom lykkelig og vel hjem 14. Juni 1737, lige tidsnok til at overvære sin Datters Bryllup; den 19. Oktober s. A. var »Wendela« atter udrustet til et Togt til Ostindien, men Natten mellem d. 18. og 19. December gl. Stil (= 29. og 30. Decbr. ny Stil) forliste det ved Øen Fetlar, en af de nordligste blandt Shetlandsøerne, og af Skibets 96 Sjæle naaede ikke een levende i Land.¹⁸⁾ Hvorfor hans Datters Bryllup stod i Vollerslev, kan ikke oplyses; det har vel enten været paa Hovedgaarden Juellund, der da ejedes af den som Bog-samler kendte Præsident i Underadmiralitetetsretten, Etatsraad Niels Foss eller i Præstegaarden hos Hr. Henrik Judichær,

*) Jørgen Mathiesen Foss' Søn *Mathias*, døbt 16.3.1714 i Bremerholms Kirke, kom i Sorø Skole 1727 og dimitteredes derfra 1733; immatr. v. Kbhvn.s Universitet 31.7 s. A. I Sorø var han i Huset hos Købmand Johan Adolph Foss, der vel har været en Slægtning af hans Fader; dér opholdt ogsaa hans Søster Anna Margrethe sig i Aarene 1733—34, og her er det vel Hører Bjørn har gjort hendes Bekendtskab. (Oplysningerne fra Sorø Kirkebog 1719—51, Fortegnelserne over confitentes).

en Søn af Admiral Ole Judichær, som var gift med Niels Foss' Søster Else Veronika; men noget Slægtskab mellem Jørgen Mathiesen Foss og Etatsraad Niels Pedersen Foss synes ikke at kunne paavises. Ifølge to bevarede Bryllupsdigte,¹⁹⁾ forfattede af Brudens jævnaldrende Barndomsvenner, de theologiske Studenter Ole og Frederik Westphal, hvis Fader, Flagmager ved Holmen Niels Westphal ses at have staaet i venligt Forhold baade til Admiral Judichær, Etatsraad Niels Foss og Brudens Fader, foregik Brylluppet »i mange højforfemmede Veners Nærværelse«; den ene af de to Lejlighedsdigtere titulerer Bruden: »min kiære Syster«, men taler ogsaa om, at hun »har lovet ey eengang men saa tidt mig til Kiæreste at ville tage«, og at hun nu har spillet med ham »utroe Naboskab«. Familien Westphal boede da i Laksegaden, og sammesteds har vel Skipper Foss boet en Tid, men Hus synes han ikke at have ejet i Kjøbenhavn, hvis Mandtal ikke nævner hans Navn.

I Kvikne lever det Minde om Præsten Bjørns Hustru, at hun var meget sygelig, til sine Tider næsten sindssyg, men samtidig synsk, saa hun kunde forudsige Ting, som vilde ske, og spaa om Folks Skæbne. Hun havde med sin Mand, hvem hun overlevede til 4. Jan. 1784, ialt 7 Børn, af hvilke den ældste, Jacob Christian Bjørn, blev Lensmand i Kvikne og besad Familiegaarden Frengstad; han blev op mod 101½ Aar gammel. Endnu lever Børnenes Efterslægt spredt over hele Bygden, til hvis første og bedste Folk mange af dem hører.²⁰⁾

KILDER

¹⁾ Sorø I, S. 546. ²⁾ Borgerskabsprotokol og Mandtal i Kbhvns Raadstuearkiv. ³⁾ Nikolaj Kirkes Daabsprotokol 1694—1721. ⁴⁾ Kbhvnske Skifter paa Landsarkivet. Konzept Skifte No. 449 af 19.8.1712. ⁵⁾ Overformynderiets Prot. A. 1709—12, S. 239. ⁶⁾ Roskilde Skoles Regnskabsbog. Kvitte-ringer 1722—83. ⁷⁾ Sjæll. Tegnelser No. 62 1732; se ogsaa Sjæll. Bispembedes Kopibog for ¹⁾/₁ og ¹²⁾/₂ s. A. ⁸⁾ Sorø I, S. 535 f. ⁹⁾ I Universitetsbibliotekets Arkiv; se ogsaa Prot. over theol. Embedseks. 1718—45 ibid. ¹⁰⁾ Gratial-Prot. for 1757. ¹¹⁾ Norske Reg. No. 202 1707 (S. 122). ¹²⁾ Dette fremgaar af de i det flg. nævnte Bryllupssange; Kirkebøgerne for Vollerslev mangle til 1773. ¹³⁾ Hos Sognepræsten i Kvikne. ¹⁴⁾ Denne og alle følgende Oplysninger fra Stedet skyldes den nuværende Sognepræst i Kvikne, Hr. K. Heiberg-Gjersstad. ¹⁵⁾ Gratial-protokol 1760—63 for 5.10.1763. ¹⁶⁾ Bremerholms Menigheds Daabsprotokol 1713—21. ¹⁷⁾ Sammes Lysebog 1706—14. ¹⁸⁾ Journal holden paa »Wendela« 1735—37; Asiat. Comp.s Inden- og udenlandske Breves Copiebog 1732—39, med Brev af 6.5.1738 til den danske Gesandt Baron Söhlenthal i London; Asiat. Comp.s Roulle-Bog 1732—52 (Rigsarkivet). ¹⁹⁾ Paa Universitetsbiblioteket. ²⁰⁾ Som i Henviisning ¹⁴⁾. ²¹⁾ iflg. Bispens Optegnelsesbog, Ny kgl. 8. No. 572, 8vo, nu paa Landsark. i Kbhvn. i Sjæll. Stifts Bisparkiv.

HALVFJERDSINDSTYVE AAR

Der var en Tid, hvor det passede, at »halvfjerdssindstye er Støvets Aar«, men nu kan der snart over en Bank lægges mindst 10 til. Imidlertid bestaar den Regel i vor Lovgivning — vel særlig dikteret af Hensyn til de yngste, der ogsaa skal frem — at Embedsmænd ved det fyldte 70. Aar skal søge deres Afsked hvorefter de allernaadigst faar den. Denne Skæbne er ogsaa overgaaet Medlem af Soransk Samfunds Besty-

relse, Kontorchef i Ministeriet for offentlige Arbejder *Johan Christian Wibe Harhoff*, der som tidligere omtalt her i Bladet den 19. Februar naaede Aldersgrænsen, og som derfor med Udgangen af Marts forlader de danske Statsbaner, i hvis Tjeneste han har virket fra 1884 og siden 1905 som Kontorchef, først for Generaldirektørens Sekretariat (dengang Styrelsen var et Kollegium og kaldtes Generaldirektion), derefter — fra 1915 — som Chef for det ene af Generalsekretariatets Kontorer og siden 1925 som Personalekontorets Chef. Det er saaledes en lang og stærkt beslaglagt Arbejdsdag, Kontorchef Harhoff kan se tilbage paa, men han kan gøre det med den Bevidsthed, at han har faaet

Elfelt fot.

Kontorchef J. C. W. Harhoff.

Lov til i denne Gerning at gøre sit yderste, og har det ikke altsammen været Solskinsdage, hvorom hans Medarbejdere kan fortælle et og andet, saa har han gjort det i lette og svære Tider med utrættet Iver og med samme gode Humør — derfor har han ogsaa gennem sit Arbejde vundet ikke blot sine Overordnedes og Kollegers Respekt, men tillige i høj Grad sine Underordnedes Hengivenhed.

Netop paa denne Post og som den, der faar at gøre med de tusindes personlige Ve og Vel, har det været et Held for Statsbanerne at have en Mand med Harhoffs Retfærdighedssans og gode Hjerte. Men med dette har han tillige forbundet en rank Ryg og en fast Karakter; til en af de mange yngre Embedsmænd, der fik sin Uddannelse under hans Ledelse, udtalte han engang som sit Embedsprincip, at han aldrig havde været bange for at sige sin Mening, men ogsaa vidst at lyde en given Befaling. Dette er vist en Lære, han har faaet med hjemmefra, praktiseret i de unge Aar af hans Fader, Konferensraad C. J. Harhoff, der siden i mere end et halvt Aarhundrede styrede en af Sjællands største Jurisdiktioner paa den berømmeligste Maade, og hvis friske Humør, som vi kender det fra hans Breve fra 1810—15 (trykt i Soransk Tidsskrift, VI.

Bind) hans yngste Søn ogsaa har arvet. Paa en Embedsvirksomhed, styret og præget af de Harhoffske Principer, er det godt at kunne se tilbage — ogsaa for andre, som her har noget at lære — og et Otium derefter, saaledes som det nu bliver vor Skolefælle til Del, kan i Sandhed siges at være velfortjent.

Om Kontorchef u. T. fra 1. April J. C. W. Harhoff vil være helt tilfreds med denne Hvilestand, er ikke helt sikkert; foreløbig vil han, som det Friluftsmenneske han er, nyde den uhindrede Adgang til lange Ture ud i Landet fra Morgen til Aften sammen med sin trofaste Ledsagerske, Fru *Margrethe Harhoff* født *Muus*. Og saa har han indtil videre Virksomheden som Leder af Soransk Samfunds Understøttelsesvæsen at sysle med. Her, paa det soranske Felt, har vi siden 1923 kunnet glæde os ved hans Interesse for at hjælpe gamle og unge Kammerater med de beskedne Midler, vi raader over, og her maa vi haabe endnu i en rum Tid at kunne regne med hans Indsigt og Forstaaelse, saavist som han hører til de trofasteste blandt de mange trofaste »gamle Soranere«.

KONGEBAL I TREGDERS TID

Af Lektor *F. Matthiessen*.

I Skolens første Aar, da den havde Lokale paa første Sal i *Ædes Principum*, og Opdragelsesanstalten var til Huse paa Regensen, afholdtes Kongeballet i Skolelokalerne. Denne Ordning vedvarede ligetil 1828, skøndt Indflytningen paa Hovedbygningen var foregaaet allerede 1826. Thi før Kongen havde højtideligt indviet den ny Bygning, maatte der ikke indenfor dens Mure afholdes nogen officiel Fest. Og da nu Frederik VI.s Fødseldag faldt paa den 28. Januar, medens Bygningens Indvielse først fandt Sted den 21. Maj 1827, blev Kongeballet 1828 altsaa det første, der kunde blive afholdt i den ny Hovedbygning.

Man maa imidlertid ikke tro, at Solennitetssalen blev brugt ved denne Lejlighed saaledes som ved Indvielsesfesten. Den var, som hele Beletagen, alene til Brug for den akademiske Lærestalt til dens særlige Fester og ved Besøg af de høje Herskaber. Ja — endnu den første halve Snes Aar efter Akademiets Nedlæggelse i 1849 var Salen Tabu overfor Dans. Dertil kan have været flere Grunde. Hensynet til det fornemme Parketgulv og Formeningen om, at Loftet i den nedenunder liggende Spisesal ikke taalte stærk Belastning, kan have gjort sit. Endvidere var der Salens afsides og isolerede Beliggenhed. Forholdet var i saa Henseende ganske forandret siden Indvielsesfesten. Dengang havde man alle de tre Midtersale til Raadighed. De stod tomme, kunde let ved Hjælp af Møbler fra Estrups og andre fornemme Hjem i Byen gøres brugelige som Selskabslokaler og stod i direkte Forbindelse med Solennitetssalen. Men i Løbet af 1827 ankom fra København den store Hauchske Samling og andre Museumsgenstande, der anbragtes i de tre Sale og udelukkede ethvert Brug af dem som Selskabssale. Ogsaa Hensynet til den lange, kolde Korridor har virket afskrækkende. Maaske har dog nok den vigtigste Grund været, at Skolen efter sin daværende Størrelse kunde være veltilfreds med sine Festlokaler i Stueetagen, der laa bekvemt og godt samlede.

De bestod af Spisesalen, fra hvilken Fløjdøren i nordre Ende af den vestre Sidevæg førte ind til Forsamlingssalen, der igen mod Vest havde Dør ud til Vestibulen. De tre Rum benyttedes til henholdsvis Spise-, Danse- og Selskabssal og udgjorde Komplexets Kærne. Udenværkerne, der benyttedes ved Festligheder som Kongeballet, bestod af Rektorværelserne, Adjunktlejligheden (Wilsters) øst for Stengangen samt saamange Klasseværelser, man havde Brug for.

Paa Bibliotekets Flytning i 1861 fulgte i de følgende Aar en Istandsættelse af Hovedbygningen, der havde til Følge, at den vestre Midtersal blev ryddet for Apparater, restaureret og taget i Brug som Lovsangssal (Forsamlingssal), at derefter den gamle Forsamlingssal blev delt i to Klasseværelser og Korridoren i Beletagen opudset, forsynet med Kakkellovne og med Skabe, hvori den naturhistoriske Samling blev opstillet i ordnet Tilstand. Samtidigt blev Spisesalens Loft afstivet af 6 svære Jernsøjler.

At den gamle Forsamlingssal blev delt, var i og for sig nok til at opgive de gamle Selskabslokaler. Hertil kom saa, at Solennitetssalen ikke mere laa helt isoleret, idet Korridoren, der nu kunde opvarmes og var helt hyggelig med sine Dyreskabe, kunde frembyde en tempereret og ganske stilig Forbindelse med Lovsangssalen. Jernpillerne i Spisesalen har vel ogsaa virket beroligende paa de ængstelige Gemytter.

Ordnningen af 1863 blev da følgende: Spisesalen i Stueetagen med Tilhjælp af det nærmeste Klasseværelse kunde gøre det ud for Spiselokale, Solennitetssalen blev Dansesal, den ny Lovsangssal Selskabsværelse og dens lange Korridor Forbindelsen mellem Øst og Vest.

Den første Forbedring af denne Ordning kom med Holbergfesten i 1884, da der skulde skaffes et belejligt beliggende Audiensgemak for Hans Majestæt. Den østre Midtersal, Nabo til Solennitetssalen, blev da ryddet for Apparater, istandsat og udstyret med tarvelige Nøddetræsmøbler i Tidens Smag. Den gjorde i de følgende Aar god Nytte som Selskabssal.

Først da den nye Museumsbygning i Aarene omkring Aarhundredskiftet kunde tages i Brug og de sidste Museumsgenstande fjernes fra Hovedbygningen, blev ogsaa den tredje Midtersal (Altansalen) ledig, og fra da af har Skolen kunnet raade over de smukke og rummelige Selskabslokaler, som den unge Slægt kender.

Perioden fra 1863—84 har da, saavidt jeg kan skønne, været den Tid, hvor Akademiets Selskabslokaler var mindst egnede og mest ubekvemt beliggende. Da nu desuden min egen Skoletid faldt indenfor denne Periode, saa jeg delvis kunde bygge paa egne Oplevelser, har jeg valgt at skrive om et Kongebal netop fra denne Tid: *Tregders Tid*.

Tilkørslen til Akademiet paa Balaftener var over Fratergaardens toppede Brolægning til den norde Stentræppe, der var oplyst af to Olielamper, nedsænkede i kæmpemæssige Bægerglas, der var baarne af Jerntræfodder, én paa hver Side af Hoveddøren. Ad Stentræppen og Stengangen og videre ad Hovedtrappen gik Gæsterne op i Beletagen, hvor Garderoben var indrettet lige syd for Trappen i Bibliotekets gamle Læsesal, hvorfra man velpudsede begav sig over i Lovsangssalen. I denne stod Rektor og tog imod. Eleverne var tidligt paafærde. Det gjaldt om baade at faa fyldt Balkortet for den Dame, man havde med, og finde de Damer, paa hvis Balkort man ønskede at figurere. I Modsætning til,

hvad der nu bruges, var nemlig Ballet delt i et Antal »Danse«, ligesom en Skoledag i Lektioner (Timer). De hed f. Ex. 1. Vals, Les Lanciers, 2. Vals, 1. Extra, Borddans, La Tempête, 3. Vals, Française, 4. Vals, Cotillon, 2. Extra o. s. v. De forskellige Danse bestod enten alene af Runddans eller af en Turdans (Française, Les Lanciers, La Tempête), der afsluttedes med en Runddans. Damerne Balkort var forsynet med Navnene paa Dansene, og Kavalleren skrev sit Navn udfør den »Dans«, der blev tilstaaet ham. Hver »Dans« havde sin opførende Herre, i Almindelighed en Gymnasiast. Den opførende havde en udstrakt Myndighed. Hvilke Runddans, der skulde danses, om Wienervals, Trippevals, Galopade, Rheinländer, Mazurka eller Polka bestemte han. Ligesaa deres Rækkefølge, hvormange Par der maatte danse ud ad Gangen, hvor lang Tid de maatte blive paa Gulvet, om der maatte inklineres eller ej. Og traf det sig, at én af hans særlige Venner havde været saa uheldig at komme for sent til Audiens hos den skønne, saa at hendes Balkort var fuldt besat, og han maatte nøjes med en ren Fantasidans, f. Ex. 9. Extra, skrev han sig trøstigt for denne og gik til den Ven, der skulde opføre 1. Extra. Naar da denne Dans skulde begynde, bekendtgjorde den opførende frækt: 9. Extra, og Sagen var ordnet. Man var vant til den Slags Tricks. En køn Søster eller Kusine kunde være meget indbringende. Hendes »Danse« kunde sælges, uden hendes Vindende naturligvis, for saa og saa mange Dages Frokost eller Femmad, for Hjælp til Stile eller matematiske Organer. At tjene rede Penge paa denne Maade ansaas for sjofelt.

Trængslen i Lovsangssalen kunde blive meget slem, skøndt mange fortrak ud i Korridoren. Tjenerne arbejdede sig frem gennem den tætpakkede Mængde med store Bakker med The og Bagværk (det mest almindelige kaldtes »Vrøvl«) højt hævede i stive Arme. Herrens havde faaet, hvad de skulde have, nede i Spisesalen, saa de kunde anvende al deres Energi paa at hjælpe Damerne til en Kop The og et Par Stykker »Vrøvl«.

Inde i Solennitetssalen sad imidlertid Musikken og ventede. Den bestod i Periodens første Aar af et landligt Orkester under Ledelse af Kromanden paa Parnas, den saakaldte Parnasgris. Senere rykkede yngre Kræfter frem, f. Ex. Hallings og Jakobsens Orkestre. Det var vist ikke fin Kammermusik, men den var storartet at danse efter, særligt naar man dansede med den rigtige Pige.

Naar Tregder, der taalmodigt stod ude i Lovsangssalen med Hænderne paa Ryggen og ventede paa, at The-drikningen skulde faa Ende, mente at dette Maal var naaet, sendte han en Stafet ind til Musikken, bød den fornemste Dame Armen og fulgt af hele Selskabet, der sluttede op Par efter Par, førte han den lange Cortége gennem Korridor og Forsal over i Solennitetssalen. Saa snart Togets Spids viste sig i Fløjdøren slog Musikken over i Polonaisen, og nu begyndte den lange Række at slynge sig frem og tilbage, paa Kryds og tværs, gennem Salen. Rækken skiltes i to, saa at Herrer og Damer gik til hver sin Side for igen at mødes og forenes, Hilsener udvexledes og Vittigheder henkastedes, naar Parrene gled forbi hinanden. Naar Polonaisen var gaact færdig, var alle ligesom sammenrystede, og Humøret var sat flere Streger op efter det kedelige Ophold oven i Lovsangssalen.

Endelig kom det Tidspunkt, da Rektor fandt, at der var leget længe nok. Han førte da sin Dame til Sæde og hans Exempel fulgtes af de Ældre, mens Musikken slog over i en Galop, med hvilken 1. Vals begyndte.

De ældre Damer sad hele Aftenen paa de for dem bestemte Pladser paa en lav Forhøjning langs Salens Langside og nordre Endevæg paa umagelige Stole med Hesthaars-Betræk, der var saa glat, at de maatte passe paa ikke at glide ned. De havde egentligt ikke andet Sted at ty hen. Det skulde da være at gaa paa Museums-Besøg i Korridoren. Men enten de nu var dér eller i Salen, troede Eleverne, at de ikke blot holdt Øje med de Damer, for hvem de var Duenna'er, men ogsaa førte et skrap og kritisk Opsyn med de Kavallerer, hvis højeste Ønske i Øjeblikket var at turde kalde dem Svi-germoder. De var ikke velsete af Eleverne, hvad der gav sig Udslag i de Titler, de fik: Bænkevarmere, Væg-gætøj, Panélhøns o. lign., og deres Vagttjeneste syntes lidet misundelsesværdig. En Opmuntring for dem var, foruden naturligvis Soupéren, de faa Gange naar der mellem Dansene blev ombudt varm Bouillon og Kirsebær-suppe, serveret i store Kopper uden Hank. Koldt Vand kunde de ogsaa erholde, naar én af de dansende Herrer vilde lade sin Naades Sol skinne paa den. I den dybe Vindueskarm lige udenfor Forsalen var der nemlig anbragt en Ballie — vistnok én af de gamle Fodvaskballier — med klart og bravt Postevand. En Snes Vandglas stod til Tjeneste i Vindueskarmen. Mellem Dansene strømmede Elever og deres Damer derud for at slukke den Tørst, som Tidens Danse og det voldsomme Tempo medførte. Herfra kunde ogsaa meget galante Herrer bringe deres Dame eller de hende nærstaaende Panélhøns Vand ind i Salen. Han kunde have hele to Glas med, ét i hver Haand, naar han da havde været saa heldig at erobre to Glas. Thi der var Rift om dem. Ideligt dukkede Hænder med et erobret Glas ned i Ballien. Det havde intet at betyde, om der var en Slat tilbage i Glasset. Det skulde jo netop fyldes med Vand. Var en Herre meget zart, slog han Slatten i Ballien, inden han dykkede ned med Haand og Glas og tog det fyldt op.

Herrerne var forsaavidt bedre stillede end Damerne, som de havde Lovsangssalen at trække sig tilbage til. Og iøvrigt var der langt færre ældre Herrer tilstede end nutildags. Der fulgtes ved Indbydelserne den uskrevne Lov, at en Dame udover Baldamealderen kunde kun komme med som Duenna for en Baldame, og at Herrer, selv Elevfædre, naar de da ikke var gamle Soranere, kun i ganske særlige Tilfælde fik Adgang. Naturligvis var Akademiets og Byens Embedsmænd indbudte med Damer og ligesaa — fra 1848 — Borgerrepræsentanterne. Dette sidste var dog ikke noget direkte Udslag af den ny Tidsaand, men af Enevoldsherskerens Initiativ. Akademiets Embedsmænd følte sig dengang hævede over Byens næringsdrivende Borgere. De to Parter kunde nok, under behørig Iagttagelse af Formerne, staa i venligt Forhold til hinanden, men Betragtningen af en Næringsdrivende i Byen som salonfåhig ved en Fest paa Akademiet, naar han da ikke var noget enestaaende i Velstand, laa den Tids Akademikere fjernt.

Da nu Kristian VIII og Caroline Amalie, paa Hjemrejsen fra Badestedet paa Føhr, i 1847 aflagde deres sidste Besøg paa Sorø Akademi, ønskede Kongen at besøge Byens nybyggede Raadhus. Han blev vist om der-

oppe af Embedsmænd, og der var ikke en eneste Borgrepræsentant tilstede. De var alle Medlemmer af Byens Borgervæbning, og som saadanne paa Vagt eller i Vagtlokalet i den nuværende Biblioteksbygning. Kongen forlangte, at de skulde bringes tilstede, saa han kunde hilse paa dem, og underholde sig længe med dem, da de endelig kom. Derved fik han at vide, at de aldrig kom paa Akademiet, og strax udtalte han til Ingemann, der var konstitueret Direktør, at det var hans Ønske, at for Fremtiden Byens valgte Mænd blev indbudt til Akademiets Hovedfest.

Inde i Lovsangssalen blev der for Herrerne, paa et tidligt Tidspunkt af Aftenen, fremsat i de dybe Vindueskarme store Tinfade med Pyramider af Tærninger, alle lige store, af Rugbrød uden Smør, Oxetunge og Ost, dertil Snapseglass og Kognak. Disse Forfriskninger blev nydt langsenshen, naar man følte Trang dertil. Saa vidt jeg véd — thi Eleverne vovede sig i min Tid ikke ind i Helligdommen — blev der ikke spillet Kort, ej heller røget Tobak. Men ihvertfald havde Herrerne dog et Lokale for sig selv, hvor de kunde være i Fred for den larmende Dansemusik, undgaa Dansesalens Støv, passiare i Rø og Mag og — en Gang imellem — hilse paa hinanden med en lille Kognak.

Men tilbage til Balsalen!

Naar Extraen før Borddansen var forbi, blæste — efter en Pause — Musiken en Fanfare som Signal til at gaa til Bords. Ganske som ved Aabningen af Ballet, ordnede da Parrene sig og marcherede med Rektor og hans Dame i Spidsen, derefter de ældre Par og sidst Ungdommen, gennem Forsal, Korridor, Hovedtrappe og Stengang ned til Spisesalen. De ældre samledes oppe om det øverste Bord, hvor der var stillet Stole op, saa de kunde faa Siddeplads. Ved de øvrige Borde, opstillede paatværs af Salen, samlede sig den Del af Ungdommen, hvem det var ret ligegyldigt, om de sad eller stod, naar de blot var nær ved Fadene med Smørrebrød eller Kager og Flaskerne med Rødvin eller Saft og Vand. Langs Vinduesvæggen og i Salens nordøstre Hjørne stod talrige Stole uden Bordplads. De blev altid hurtigt annekterede af forelskede Par eller Smaaklynger, der helst vilde have det for sig selv. De Elever, der ikke havde Borddamer, spiste inde i det tilstødende Klasseværelse samme Traktement som det øvrige Selskab.

Ved Bordet udbragte Tregder Kongens Skaal. Han var ikke nogen beanddet Taler og maatte Aar efter Aar tale over det samme Emne. Saa videre spændende var det ikke. Hurraraabene og Fædrelandssangen var der derimod altid Liv over. Sjældent hændte det, at en Lærer eller en Gæst, endside en Elev, tog Ordet. Endnu sjældnere lyste en Lejlighedssang op som i Ingemanns og Wilsters Dage. Naar Rektor havde ønsket »Velbekomme«, begav Selskabet sig tilbage til Solennitetssalen i samme Optog som det, hvori de havde forladt den. Musiken spillede op til La Tempête, den traditionelle Indledning til Borddansen. Omtrent alle, gamle som unge, dansede med. Parrene opstillede sig, parallelt med Endevæggene, i Rækker, to og to mod hinanden, gennem hele Salens Længde. Idet de dansede mod hinanden, svingede Herrerne deres vis-à-vis Damer og Rækkerne fortsatte videre, hver sin Vej, for at møde ny Rækker og ny Damer at svinge. Var Endevæggen naet, gjorde man omkring og dansede tilbage. Musiken var voldsom, Tempoet — som Dansens Navn

angiver det — en voksende Orkans. For en Tilskuer kunde det sé ud, som var det hele ét stort Virvar. Men i Virkeligheden var der god Orden over den lidet komplicerede Dans, der, foruden at fremkalde megen Munterhed og højt Humør, var en gavnlig Rystetur efter Spisningen.

Henimod Ballets Slutning kom saa Cotillon. Den bestod ligesom de andre »Danse« af forskellige Runddansen. Men det spændende ved den var den uskyldige Filmen, som Uddelingen af Sløjfer og Buketter kunde medføre. Naar det rette Tidspunkt var inde, tog to ældre Damer, af hvilke den ene gerne var Rektorfruen, Plads i to Armstole for Enden af Salen, den ene forsynet med en stor Pude besat med Dannebrogssløjfer, den anden med en Kurv fuld af Blomsterbuketter. Naar da ikke Opfindsomheden havde været saa stor, at der var lavet Overraskelser i Form af en større, dekorativ Opstilling, i hvilken Sløjfer og Buketter indgik som Led. De følgende Runddansen endte, saalænge der var Sløjfer og Buketter tilbage, med Inklination, idet de, der havde været ude i en Runddans, ved dennes Afslutning begav sig hen til Pudene og Blomsterkurven, hvor Damerne tog en Sløjfe og Herren en Buket for derefter med at begive sig hen til henholdsvis den Herre og den Dame, der den Aften havde erobret deres Hjerter. Naar Sløjfen var fæstet paa Herrens Opslag og Buketten med et Buk var overrakt den udkaarne Dame, dansede de to lykkelige Par ud. Der var altid Herrer med særligt Kvindetække; der en saadan Aften kunde være i den Grad overbroderede, at de aldrig senere i Livet naaede saa vidt i Retning af det dekorative.

Med Cotillon var Ballets Højdepunkt naet, og Afslutningen nærmede sig. Klokken var da gerne henimod 3. Fra Kl. 7 til 3 forekom naturligvis de ældre at være nok saa lang Tid. For de unge var Timerne fløjet som Minutter. Tregder blev da ogsaa altid bestormet om at bevilge »endnu en Dans«. Gav han sig ikke nogenlunde hurtigt, førtes hans Datter, *Marie*, i Ilden. Og hende kunde han ikke staa for. Saa Klokken blev da gerne en Del over 3, inden Ballet blev sluttet. Dette skete altid med en Galop paa Melodien »Forgangen Nat vor sultne Kat«, og som endeligt Punktum en Fanfare.

DØDSFALD BLANDT SORANERE

Praktiserende Læge Asger Krogsbæk i Nakskov afgik ved Døden den 10. Februar.

Asger Christian Frederik Krogsbæk blev født 24. September 1892 i Ugilt, hvor hans Fader, nu Præst i Stokkemarke Jens Krogsbæk, da var Præst, og kom i Skole i Sorø i 1905, hvorfra han blev Student i 1911. I 1918 tog han medicinsk Embedsreksamen med en fin Karakter og var i de følgende Aar Reservelæge først ved Hjørring, senere ved Odense Amtssygehus. I Efteraaret 1921 gik han ud som Læge med en norsk Hvalfangerekspedition til Syd-Shetland og fortsatte hermed i 4 Aar, afvekslende med at han under sine Ophold i Hjemlandet tog Vikarpladser. I November 1926 nedsatte han sig som Læge i Nakskov, hvor han hurtig oparbejdede en god Praksis og vandt sig mange Venner.

Han efterlader sig en ung Hustru, Fru Inger Krogsbæk, født Damsgaard, og to Smaabørn.

Grosserer Lauritz Wiboltt i Nakskov er i en Alder af 61 Aar afgaaet ved Døden.

Lauritz Harald Aage Wiboltt var den yngste af de tre Brødre Wiboltt, der fra Nakskov blev sendt til Sorø, hvorfra de to, *Peter Christian Julius* i 1879 og *Alfred Julius* i 1880 dimitteredes med Præliminæreksamen. Lauritz, der var født den 4. Maj 1869, kom til Sorø i 1881 og forlod atter Skolen i 1885 uden Eksamen. Han kom derefter i Handelslære, og efter at hans Broder Alfred i 1893 var gaaet i Kompagni med Faderen og i 1897 alene havde overtaget dennes store, gamle Købmandsforretning, udskilte Lauritz i 1903 en Gren af denne, den dengang forholdsvis beskedne Frøhandel, men i Løbet af femten Aar arbejdede han den op til en stor og blomstrende Forretning, som havde Forbindelser Verden over. Hans Arbejde prægedes af dygtigt og solidt Købmandsskab, og han nød stor Ansæelse inden for sine vidtstrakte Forbindelser, baade blandt Frøavlere og Frøhandlere. Gennem det betydelige Forædlingsarbejde, han udførte, specielt for Runkelroernes Vedkommende, kom hans Navn frem i første Række blandt de hjemlige Frøavlere og Forædlingsarbejdere.

I 1918 sammensluttede han sin Virksomhed med Skandinavisk Frøforretning i København, i hvis Ledelse han samtidig indtraadte.

Det var et apoplektisk Tilfælde, som den 14. Marts medførte Døden. Direktør Wiboltt var Enkemand og overleves af sine to Døtre, Fru Esther Tillisch og Fru Annic Kjær.

I en Alder af hen ved 83 Aar er det ældste herboende Medlem af den grevelige Slægt Bernstorff, Kammerherre, Grev Ulrich Bernstorff-Mylius den 19. Marts død af Lungebetændelse paa sin Ejendom Katstrup ved Jyderup efter faa Dages Sygdom.

Som Søn af Hofjægmester, Grev F. E. H. Bernstorff og Hustru Ulrica C. C. Mylius (hvis Navn og Vaaben han i 1876 føjede til sin Faders) fødtes *Ulrich Johan August Bernstorff* den 4. Septbr. 1847 i Kjøbenhavn. I 1860 blev han sat i Skole i Sorø, hvor han blev Student i 1862, og i 1872 blev han cand. polit. To Aar efter tiltraadte han Besiddelsen af det Mylius-Raschensbergske Fideikommis og blev 1888 Hofjægmester. I de følgende Aar boede han paa Lystgaarden Montebello ved Helsingør, af hvis Byraad han fra 1888 til 1894 var Medlem; i 1894 arvede han ved Faderens Død Hovedgaarden Katstrup (Raschenberg) i Holbæk Amt og købte selv i 1901 Gaarden Flinterup, der ligger i Nærheden, og som han atter afhændede 1913. Sine Gaarde drev han med Dygtighed og vandt ved sin Virksomhed et anset og respekteret Navn paa Egnen. Han var i nogle Aar Medlem af Nationalbankens Bankraad og blev dekoreret med Dannebrogordenens Ridder- og Sølvkors.

I 1877 havde han ægtet Komtesse Maria Louise Raben-Levetzau, der overlever ham; af Ægteskabet lever en ugift Datter og en gift Søn, der driver Katstrup; en ældre Søn døde ung som Legationssekretær i St. Petersborg.

FORAARSAFTEN I SORØ

I Sidegaden staar en Port paa Klem,
og bag ved Gaardens rolige Enklave
skimter jeg Hegnet om min Barndoms Have
og lister mig til Havelaagen frem.

Forunderlige, blide Trylleri:
fint spredte Grene mod en graableg Himmell,
i Bedes mørke Muld en Krokusvrimmel
og Vintergækker langs en fugtig Sti.

Et Solstrejf paa det frønnede Stakit,
et Solsortfløjt — et til, og atter Stilhed.
— Ak, denne gamle Haves Ro og Mildhed
og Minder om, hvad der engang var mit!

Men ingen venter mig bag Havens Hegn
og fatter frygtsomt begge mine Hænder
og skælver som en lille Blomst, der vender
de spæde Blade mod en Foraarsregn . . .

Syng atter, Solsort! syng, før Sol gaar ned
og Aften skumrer i den øde Have
og Græssets Tuer bliver tavse Grave
for Fryd og Savn, som jeg alene ved . . .

hgo.

SORANSK SAMFUNDS GENERALFORSAMLING
holdes Lørdag den 12. April Kl. 8 i »Hotel Phoenix« Lokaler,
Dronningens Tværgade; se Annonceomslagets Bagside.

Efter Generalforsamlingen vil Deltagerne kunne spise til
Aften i Fællesskab — og paa egen Regning. Aftale herom
kan træffes ved Mødets Begyndelse.

„SORANER-BLADET“S REGNSKAB
DRIFTSREGNSKAB 1929

INDTÆGTER		Kr. Ø.	UDGIFTER		Kr. Ø.
Annonceindtægt		9733 92	Trykning		2563 30
Indvundne Renter		118 70	Annonceprovision		2344 38
			Forsendelsesudgifter for Bladet	569 19	
			Frimærker og Blanketter	221 07	790 26
			Kontorhold	600 00	
			Kontorrekvisitter og Telefon	70 00	670 90
			Redaktion og Bidrag	1170 21	
			Porto	19 25	
			Clichéer	268 20	1457 66
			Revision af Regnskabet for 1928		225 00
			Rejseudgifter		170 00
			Sagførersalærer		223 90
			Diverse Udgifter		30 00
			Afskrevet paa Tilgodehavende for Annon-		
			cer	531 00	
			+ indgaaet paa tidl. afskrevne	275 50	255 50
			Aarets Driftsoverskud, Kr. 1121,72, fordeles saa-		
			ledes:		
			Redaktørens Tantieme	168 26	
			Forretningsførerens Tantieme	600 00	
			Til Bladets Formue overføres	353 46	1121 72
					Kr. 9852 62
		Kr. 9852 62			

STATUS DEN 1. JANUAR 1930

AKTIVER		Kr. Ø.	PASSIVER		Kr. Ø.
<i>Kasse- og Bankbeholdning:</i>			Forudbetalte Annoncer		27 50
Kassebeholdning	650 81		Tantieme Konto	768 26	
Postgiro	134 25		+ udbetalt	750 00	18 26
Kjøbenhavns Handelsbank	2171 86	2956 92	<i>Bladets Formue:</i>		
<i>Obligation:</i>			Saldo den 1. Januar 1929	8203 30	
Kr. 1000,00 4½ % Øst. Krdf. 7. Ser. Kurs 90	900 00		+ Overført fra Driftsregnskabet	353 46	8556 76
Tilgodehavende for Annoncer	2143 05				Kr. 8602 52
Forudbetalt Annonceprovision	2562 55				
2 Fyldepenne	40 00				
		Kr. 8602 52			

Foranstaaende Regnskab er opstillet paa Grundlag af Bladets Kassebog og Bilag, som jeg har revideret.

I Regnskabsaaret har en Del Annoncer været optaget uden Betaling.

Tilstedeværelsen af de opførte Beholdninger har jeg konstateret.

København, den 3. Marts 1930.

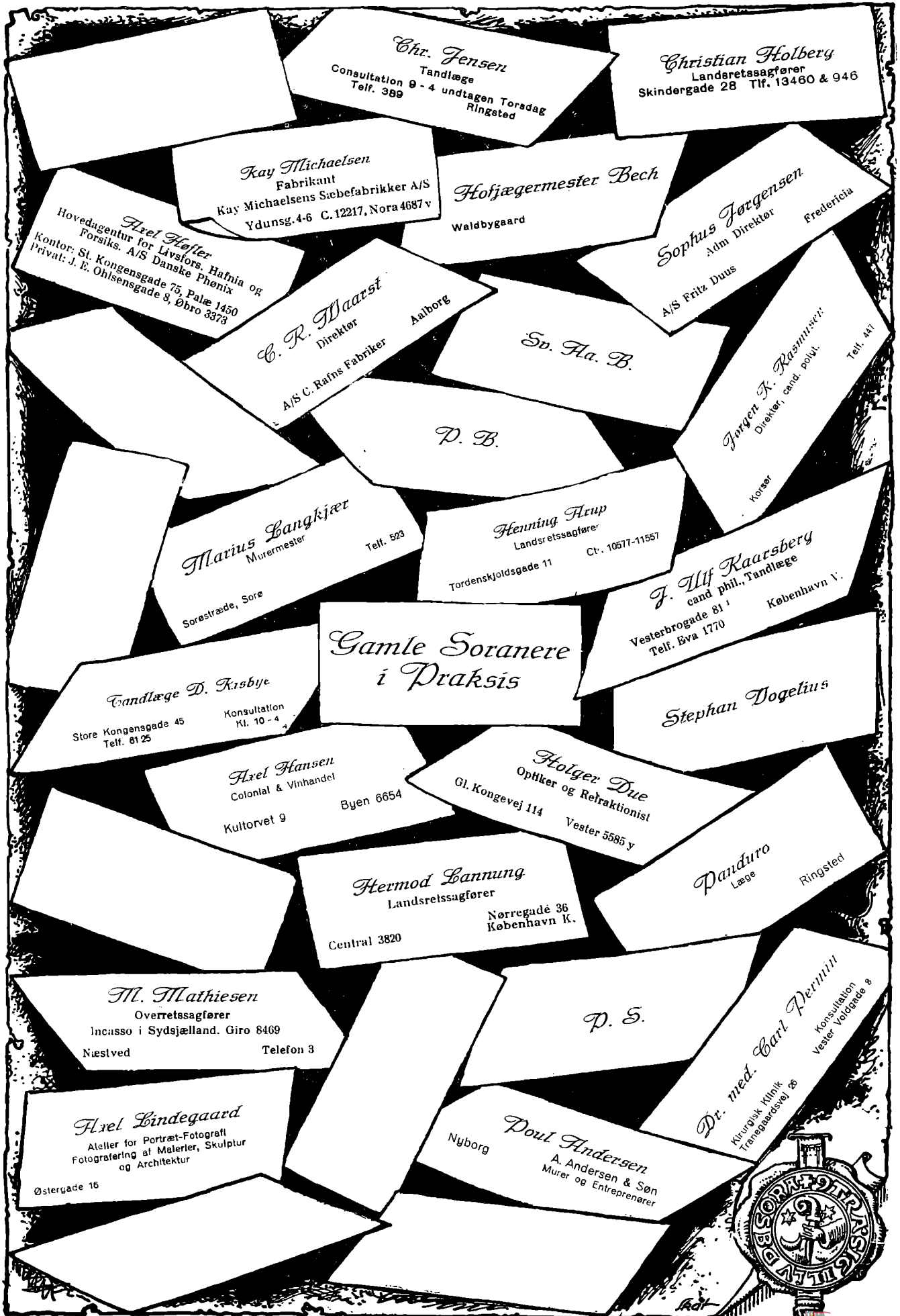
Ove Breuner,
statsaut. Revisor.

GAMLE SORANERE

Under 22. Marts er Chef for Personalekontoret i Generaldirektoratet for Statsbanerne *J. Chr. W. Harhoff*, R. af D. og Dbmd., udnævnt til Kommandør af Dannebrog af 2. Grad.

Et Houmark-Interview i »B. T.« for den 21. Marts med Radereren *C. V. Stubbe Teglbjærg* giver fornøjelige Oplysninger om den Succes den danske Kunstner har haft paa sin

Udstilling af Raderinger og Tegninger i Paris, der ikke alene blev godt besøgt og smukt omtalt af den franske Presses førende Kunstkritikere, men endogsaa gav Overskud. Naar man paa de hjemlige Udstillinger ser store Sale fulde af det forfærdeligste Hø, der hverken er til Ære eller Nytte for nogen, mindst af alt egner sig til Eksport, og kun giver Klikernes egne Augurer Lejlighed til gensidig Forherligelse, er det rart at vide, at Danmark stiltfærdigt og hæderligt viser sig i et af de kræsneste Kunstcenterer i Skikkelse af denne sunde og normale Danskers Værk — og bliver forstaaet og værdsat. Bravo, *Stubbe Teglbjærg!*

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torisdag
Telf. 399
Ringsted

Christian Holberg
Landeretsagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Axel Høster
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsiks. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
Fredericia
A/S Fritz Duus

C. R. Maarst
Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Ålborg

So. Fla. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
Telf. 417
Korsør

Marius Langkjær
Muremester
Telf. 523
Sorøstræde, Sorø

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ct. 10671-11557

J. Alf Kaarsberg
cand. phil., Tandlæge
Vesterbrogade 81
Telf. Eva 1770
København V.

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Tandlæge D. Kirsbye
Store Kongensgade 45
Telf. 8125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9
Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114
Vester 5585 y

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsted

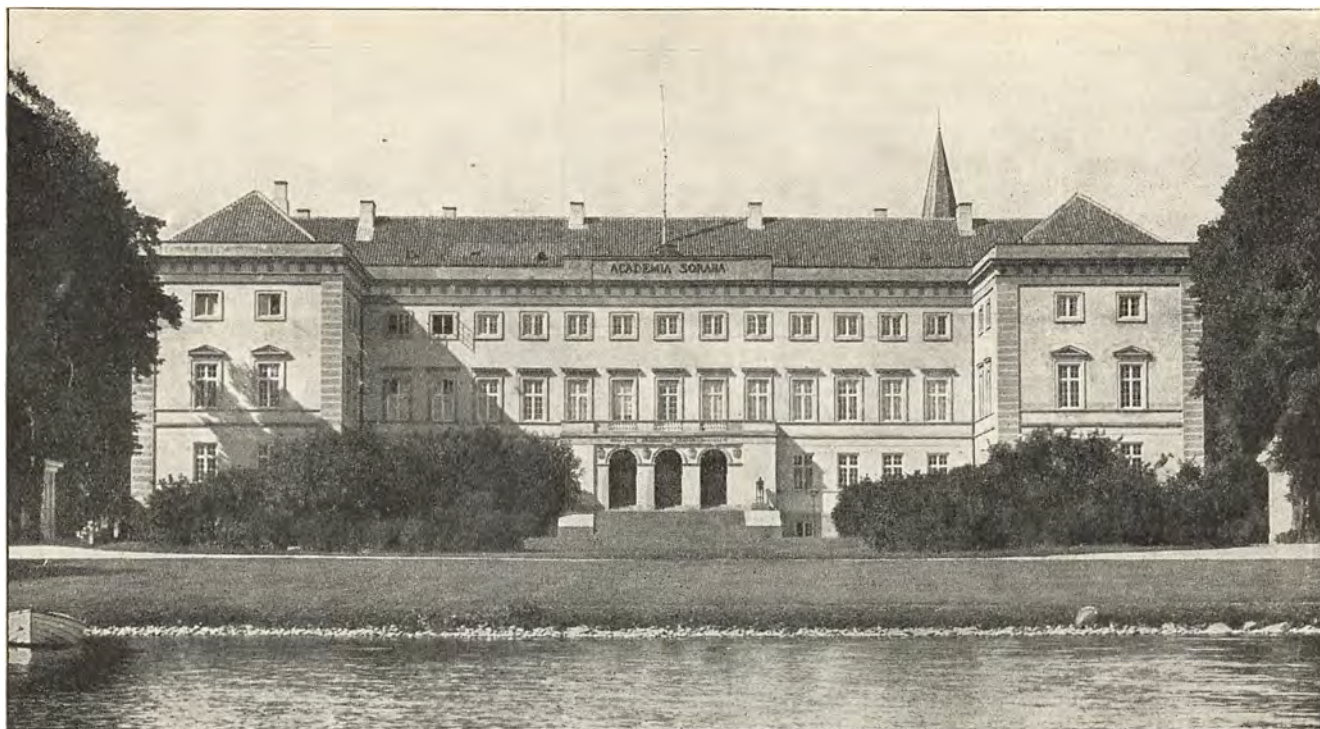
M. Mathiesen
Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8469
Næstved
Telefon 3

Dr. med. Carl Permin
Klinisk Klinik
Trangsgadevej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografiering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 4

April 1930

CARSTEN OG RENNA HAUCH'S FØRSTE AAR I SORØ

Af Lektor, Dr. phil. Kjeld Galster.

De første Aar i Sorø, efter at *Hauch* var kommet dertil i 1827, formede sig som en meget lykkelig Tid for ham.

Dette skyldtes for en Del, at han her fandt Venner, *Hjort*, *Lütken*, *Ingemann* o. fl., med hvem han levede et rigt aandeligt Liv. Det skyldtes ogsaa, at han voksede som Digter og i mangfoldige Stunder følte Glæden over Aandens Flugt. Men mest skyldtes det vistnok hans Ægteskab.

*

Kærlighed og Kvinder havde hidtil i Hauchs Liv kun spillet en ringe, ja man tør sige ingen Rolle. Hverken i »Minder«, i hans Breve eller i Traditionen er et eneste Navn nævnt.

I Septbr. 1826 skrev hans gode Ven *Dalgas* fra Neapel (til Søsteren *Susette*): At jeg mistede min Ven *Hauch* — —, gjorde mig ondt, dog glæder det mig, at han endelig gav efter for Slægtningers og Venners Bønner og nu rejser hjem med Tanken at antage Sorø Professorat. Kan nogen af Eder forskaffe ham en god, aandrig og smuk Pige til Ægtefælle, saa gjør I en Velgierning, thi sligt et Væsen trænger han til for at vorde lykkelig hernede.

Nogen Tid efter Hjemkomsten traf *Hauch* hos *Oehlenschläger* en purung Pige, *Lottes* Veninde, *Renna Bruun Juul*. Da *Hauch* kom ud fra *Oehlenschlägers* Værelse, kaldte *Christiane* paa ham og raabte: »Vil De se denne unge Pige! Hun er kun 16 Aar og har selv syet den nydelige Kjole, hun har paa!« Og saa

drejede hun hende rundt, for at *Hauch* ret skulde beundre hende.¹⁾

Christiane Oehlenschläger og *Hauchs* øvrige Venner har sikkert ment som *Dalgas*: »Sligt et Væsen trænger han til for at vorde lykkelig hernede.«

Ved et Ægteskab skulde han fortøjes til Jorden, saa han ikke forsvandt i Ideernes tynde Luftlag, ved det kunde han knyttes til Tilværelsen, saa virkelig og konstrueret Modgang ikke atter skulde drive ham ud i Lede ved Livet, maaske Selvmordsforsøg.

Det er derfor sandsynligt, at Fru *Christiane* har hjulpet den i *Elskov* saa uerfarne og hidtil saa uinteresserede *Hauch* ved at fortælle om, hvor herligt et Menneske hun vidste, *Hauch* var.

I hvert Tilfælde: i Efteraaret 1828 var *Hauch* og *Renna Bruun Juul* forlovede. —

At dømme efter hans egne Ord var, selv i Forlovelsens første Tid, enhver Lykkefølelse ham fjern; han skriver (25. Nov. 1828 til *Hjort*): »Det er en god, dannet, høist uskyldig Pige; i mine Aar er det dog meer Overlæg end Lidenskab, der leder Valget, uagtet jeg ei kan nægte, at jeg er hende ret inderlig hengiven. — Uden at danne en huuslig Kreds for sig selv, vilde Opholdet i Sorø heller ei i Tidens Længde, uagtet jeg der har saa kiære Venner, have fængslet mig. Først nu kan jeg tænke med Tilfredshed paa min Eksistens der.« Derefter gaar han over til at fortælle om *Oehlenschlä-*

¹⁾ Marie Rør lam: Tilbageblik paa et langt Liv. S. 9.

gers Carl den Store og »hiint Stykke i den flyvende Post« om Tiber, der lader til at interessere ham ulige mere end de friske 16 Aar. Blæk og Støv!

Udtalelsen er ikke til at tage fejl af. Ud fra den tør man sige, at Hauch knyttede Forbindelsen med den unge Pige overvejende ud fra Fornuftgrunde, »meer af Overlæg end Lidenskab.« Det er en kølig Elsker, der taler, hun hersker ikke i hans Tanker, men til et Hjem hører en Kone, derfor maa hun med, thi uden et Hjem kan han ikke tænke paa sin Fremtid med *Tilfredshed*. — Romantikeren Hauch er her i sit eget Kærlighedsliv saa prosaisk, at mangan Bedsteborger vilde rødme derved. Penge var ikke Motivet til Ægteskabet, men alligevel var det fra Hauchs Side et Fornuftsægteskab.

Men Konsekvenserne af Ægteskabet har Hauch ikke kunnet dømme om, og det skulde komme til at betyde langt mere og noget langt skønnere, end Hauch kunde ane.

*

Renna,²⁾ der egentlig hed *Frederikke Elisabeth*, var født i Helsingør 13. Juni 1811. Hendes Fader, Byfoged Svend Bruun Juul, døde, da hun kun var 2 Aar, og Moderen flyttede da med hende ned til sin Søster og Svoger, Kommandør Wulff paa Hovedgaarden Petersgaard nærvæd Kallehave. Her døde Moderen, før Renna var 9 Aar. Hun var saaledes forældreløs, men alligevel blev det en lykkelig Tid. Hun blev, sammen med sin Kusine Louise Wulf, som hun elskede, opdraget af Onklen og Tanten, der selv var barnløse. De forstod at opdrage det sikkert ikke nemme Barn med saa stor Kærlighed, at hun senere aldrig blev træt af at beskrive Plejeforældrenes store Godhed imod hende.

Børnene havde fuldstændig Frihed til at tumle sig ude, noget hun sikkert har benyttet sig af i fuldt Maal. Hun mindedes saaledes, at hun som lille red mellem Tyrens Horn. — Ved sit Friluftsliv kom hun i umiddelbar Berøring med Tingene og lærte at undersøge dem selv. Hun sagde: »Jeg behøvede ikke at spørge, jeg kunde gaa i Stalden eller paa Marken og der faa Svar paa alt, hvad jeg ønskede at vide; men var der endda noget, som ikke stod mig klart, saa tog jeg Konversationsleksikonet og følte mig derved overordentlig klog.« Lige fra lille forlangte hun altid det faktiske og naturlige, alle svævende Begreber foragtede hun.

De to Børn fik ret gode Skolekundskaber, især i Fransk, men Skolegangen var ganske uden Tvang. Tonen i Hjemmet var meget fin, men heller ikke her var der noget tvungent. Hendes kæreste Læsning var Walter Scott's Romaner. Hun og Kusinen levede og aandede i dem. Derimod kunde hun ikke udholde Ingemanns historiske Digtninge. Hun sagde: »Jeg blev altid saa gyselig flov ved at læse dem.« Ved Konfirmationsalderen kom hun til København. Overgangen fra Land til By var overvældende, men hun blev snart grebet af det meget ny i Byen.

Her var det saa, hun traf Hauch, og Februar 1829 blev de gift. Hun var da 17½ Aar gammel, han om trent 39.

Hjemmet, der stod og ventede paa dem i Sorø, var et smukt Hus midt i Storegade med en god Have til.

²⁾ Min Kilde til det følgende er, naar intet andet siges: Gudrun Hertz født Hauch: *Renna Hauch* (Tilskueren. 1896. S. 648—58).

Her levede da Hauch med det Barn, der var hans Kone. Dejligt Haar havde hun og paafaldende smukke Tænder, og saa et Ansigt, der lyste af Livlighed og Aand. Men hendes Skikkelse var dog det smukkeste ved hende, og hun var selv meget stolt af sit ualmindelig sunde og velskabte Legeme. Det kunde ikke nægtes, at hun var noget forfængelig; hun gik mest i Silke, altid med ægte Kniplinger, brugte de fineste Haandsæber og Parfumer; hun pralede selv senere med, at hun havde saa mange Sko, at naar hun satte Par ved Par, kunde Rækken strække sig gennem et helt Værelse.

Men det forøgede kun Charmen ved hendes Person, og vi kan, ud fra Udtalelser i Hauchs Breve³⁾ forstaa, at han, ligefra Ægteskabets Begyndelse, har følt sig lykkelig ved Samlivet.

Hvad der gav Livsfølelsen forøget Styrke, var Børnene: *William* (født 23.11. 1829), *Mathilde* (9.4. 1831), *Elisabeth* (5.10. 1832), *Maria* (21.6. 1834), *Adam* (18.9. 1836) og — i Hauchs sidste Sorø Aar — *Alfred* (3.3. 1845).

De skabte en inderlig Glæde hos Moderen. Selv da hun var en gammel Kone, kom der næsten Patos over hende, naar hun talte om sine spæde Børn, og stærk og sund, som hun var, omtalte hun altid Svangerskabet som den lykkeligste Tid i en Kvindes Liv. Alt det primitivt moderlige bragte hende til Begejstring. — Og Alvorsmanden Hauch var næsten ikke til at kende igen: »Vor lille Dreng er overordentlig rask og tiltager hver Dag i Styrke og Kraft. — Vi har skaffet os en lille, sort Puddelhvalp. — Drengen og Hunden gaa nu paa Gulvet og lege med hinanden.« (20. Febr. 1831 til Oehlenschläger). »Jeg har usigelig Glæde af min lille William, der er en mageløs rask Dreng og saa god og føielig, som jeg vel kunde ønske ham. — Han kører i sin lille Vogn, som Pigen trækker, igiennem Byen, og kaster Kysse til alle Sider og siger Da Da til Alle, der møder ham. Vi fandt ham for nogle Dage siden i Gaarden, hvor han neiede og gjorde Complimenter for alle Høns og Ænder, og sagde sit Da Da meget omhyggelig til hver Høne, meget ivrig for ikke at støde nogen ved at forglemme dem. Saaledes danner han sig for det tilkommende Selskab og for Høflighed, medens hans Fader arbejder sig saadan ind i sit lille Sorøiske Liv, at han snart blive en Art af Jean Pauls Quintus Fixlein⁴⁾, der seer hvert Græsstraae giennem et mikroskopisk Glas og tillægger det uforholdsmæssig Vigtighed« (4. Aug. 1831). »William er en velsignet Dreng. I Gaar kom han springende og sagde: Fader, nu ved jeg, hvad det er at være blind. Nu, lad høre, sagde jeg. Naar vi er blinde, sagde han, saa kommer der en Sky over de smaa Børn, som sidde i Øiet. Han har nemlig ofte undret sig over sit eget Billede, der malede sig i Andres Øine, naar han stod foran dem« (18. Jan. 1835). »Vore Børn skienke os utallige smaa Glæder foruden de store. Den lille Elisabeth er nu allerkiæreste; tænk Dem engang, forgangen Dag havde hun faaet en Citron, som hun vilde giemme, til den blev til en Apelsin. Men siden forsonede hun sig dog med Citronen, saaledes som den var, og da hun engang vaagnede og fandt den borte og man vilde give hende en lille Kat af papier maché istedet, forsøgte hun vel at lege med Katten, men endelig sagde hun med en bedrøvet Mine, at det

³⁾ Til Oehlenschläger og A. Boye. Findes i Det kgl. Bibl.

⁴⁾ Hovedperson i *Leben des Q. F.*

ikke kunde nytte, thi Katten vilde ikke være nogen Citron. Slige Historier have vi næsten hver Dag« (19. April 1835).

Fordi Renna Hauch var blevet gift, opgav hun ikke sit nære Forhold til Naturen. Ofte saa man hende strejfe om i Sorøs Skove, eller hun roede ud med sine Gæster paa Søen.

Men hun var mere end den friske unge Kvinde; hun var et i høj Grad særpræget Menneske.

Et af Grundtrækkene i hendes Karakter var Vilje. Hun fortæller selv en lille karakteristisk Begivenhed fra dengang hun var Barn: En Dag, da de alle var samlet i Petersgaards Have, gav hun sig til at græde, fordi hendes Moder maatte gaa. Tanterne prøvede paa alle Maader at stille hende tilfreds og bad hende endelig holde op. »Ja,« sagde hun saa, »saa holder jeg op. Men naar Moder kommer, saa begynder jeg, ved Gud i Himlen, igen.« Hun gik saa nok saa tilfreds og legede et Par Timer. Men i det Øjeblik, Moderen kom tilbage, stak hun atter i Brøl.

De Synder, der var hende mest antipatiske, var Usandfærdighed, Uredelighed, Bornethed og Mangel paa Humanitet. Derudfra kan man slutte tilbage til hendes egen Karakter. Det er forstaaeligt, at Christiane Oehlenschläger var og vedblev at være en af hendes nærmeste Venner. Sine Meninger skjulte hun ikke, tværtimod, de skulde ud, og naar hun kritiserede, var det med ubarmhertig Skarphed, saa hun var frygtet; men man respekterede hende som en, der aldrig tog til Takke og aldrig lod sig bestikke. Hun forargede ofte og forargede gerne. De Meninger, hun udtalte, kunde faa Haarene til at rejse sig paa Hovederne af de Tilstedeværende, og hendes Opførsel kunde faa de gode Borgere til at slaa Hænderne sammen. Hun fik ofte sin Gæst, den unge Marie Oehlenschläger, med ind i Kirken og ned i Gravældrene. Der stod aabne Ligkister, og især var Liget af en Fru Høeg godt konserveret. Hovedet, der laa løst, blev studeret, ligesom Professorinden beundrede det fine Lærred i Liglagenet. Hun kunde ogsaa finde paa at snyde sig ind i Akademiets Badehus sammen med Marie O. Det var ikke tilgængeligt for Damer, og for ikke at røbes, hvis nogen kom forbi, gav de hinanden Drengnavne.⁵⁾ Og der skulde ikke meget til for at forarge, som det kan ses af, hvad Kammerherreinde Rosenørn skrev i sin Dagbog for 29. April 1832⁶⁾: »Jeg beklager et Misgreb af Fru Hauch, som for at more sin unge Barnepige efter Confirmationen lod hende og Folkene faae en Dands — hvilket Exempel snart fulgtes paa andre Steder hos Byens simple Folk«

Denne hensynslyse, konsekvente Trang til Selvstændighed havde jo Hauch ogsaa. Den havde præget ham og al hans Færd lige fra Ungdommen, og han vedkendte sig den stadig. »Hvad vil Folk sige? Dette kraftødelæggende Spørgsmaal maa vi se at faa ud af Hovedet, og i det Sted: Hvad vil Gud sige, og Efterverdenen dømme? Det giver Mod og Frihed,« sagde han til Peter Rørdam, da denne besøgte ham 1. Juni 1837⁷⁾.

⁵⁾ Marie Konow: Nogle Barndoms- og Ungdomsminder. S. 47—49.

⁶⁾ Ejers af Frk. I. C. Rosenørn's Theilmanns Arvinger.

⁷⁾ H. F. Rørdam. Peter Rørdam. S. 91.

Denne stærke Selvstændighedstrang kunde blive farlig for Sammenholdet i Ægteskabet, men dertil mærkedes foreløbig intet. Det var Hauchs Interesser, der dominerede og prægede Hjemmet, og Fru Renna beundrede ham og fulgte ham, saavidt hun kunde. Naturligvis, kan man næsten sige, hun var jo næsten et Barn, da hun blev gift; legemligt var hun ikke mere voksen, end at hun tog saa meget til i Vækst, efter at William var født, at hendes Kjoler maatte lægges ned.

Hun var »en højst uskyldig Pige«, hvis rene Sind som en Tavle skulde modtage Livets Skrift, og hendes Mand har med sin stærke, luende Begejstring, der paa saa mangfoldige Maader fandt Genklang i hendes eget Sind, næsten absorberet hende aandeligt, saa hun gik op i hans Interesser og Ideer. Hendes Kritik har fundet sine Ofre uden for Hjemmet, og hendes Selvstændighedstrang har mere været rettet mod Milieuet og gængse Meninger og Fordomme.

Vi ser dem saaledes i Fællesskab realisere dristige »frie« Opdragelsesprincipper, til Forargelse for Sorø: »Vor lille Dreng bliver haardført opdragen, han er stedse i Kulden, han kommer ud og kryber alt og befinder sig derved fortræffeligt, er aldrig forkiølet og har allerede en Muskelkraft, som faa Børn i hans Alder efter den sædvanlige Opdragelse kunne have. Renna er mer fornuftig heri end de fleste Mødre, jeg har kiendt, og vi ere, hvad der formedelst Mødrenes bekiendte Blødhjertighed er sjældent, aldeles enige i vore Opdragelsesprincipper« (31. Dec. 1829 til Boye). Fru Hjort ilede forfærdet til København og bad Oehlenschläger, der »ikke var nogen Ven af Hærdningsforsøg«, gøre sin Indflydelse gældende, og »sandsynligvis har hun ei sadt Sagen i det bedste Lys«. Paa hans Brev svarer Hauch, at det er sandt, at de vasker Drengen i iskoldt Vand, og at han har faaet Lov at strække sine smaa Lemmer uden Svøb, men han vil ikke indrømme, at han har gjort noget som helst galt (17. April 1830).

»Hauch,« fortæller Peter Rørdam i sin Dagbog (1. Juni 1837), »lader sine Børn udvikle sig i Naturen og taler med dem og mener, at som Dyr ikke maa bære Byrder, før de naae en vis Alder, bør Børn heller ikke føle noget til Besværligheder, før de naae en vis Udvikling. Han priste den Præst, i hvis Huus han var opdragen til sit 12te Aar; thi med Undtagelse af 2 Timers daglig Undervisning havde han gaaet frit om mellem Bjerge eller ligger paa Søen. Fremdeles, at Mythologie og Saga og Viser var den egentlige Føde for Børn, fordi Børn har Phantasie, som bør næres og reguleres for ei at blive forvildet og overtroisk. Men intet kan være mere nærende for et dansk Barn som dygtig Borger her paa Jorden, end hvad Nationens Barndoms Digtere har tillagt deres Heroer; det er jo Alt, hvad de Ædleste enten have udrettet eller ønsket at udrette. Sæt ogsaa, de kom til at leve i dette Hedninge-Liv; det er historisk vist, at Hedninger, naar de kom til Skjels Aar, ere blevne gode Christne; og heller en ret, dygtig, ædel Hedning end en lunken Christen.«

Fru Hauchs større praktiske Sans og mere jordiske Forstand har dog vistnok undertiden gjort sig gældende og virket neddæmpende. Hauch var, fortæller Marie Konow (f. Oehlenschläger), meget ivrig for at overholde Børnenes Diæt. Kaffe blev betragtet som Gift. Engang var en af hans Smaapiger blevet trakteret dermed hos Bagerens lige overfor. Hauch tog vokalsomt paa Vej: »Det er dog forfærdeligt, nu har hun atter

faaet Kaffe, det er jo Gift.« Fru Hauch bemærkede koldsindigt: »Ungen tager vist ingen Skade af det Cikoriepjanck.«

I den Ængstelse for det ældste Barns Udvikling og det Haab for hans Fremtid, Hauch udtaler (6. Dec. 1836), kan man ogsaa høre Fruens Stemme: »William røber tidt en saa stærk Phantasie, at jeg forskrækkes derfor næsten. Uagtet jeg vel ønsker ham aaben Sands for alt Skiønt, saa vilde jeg dog i det mindste med en blandet og høist ængstelig Følelse see ham rives hen paa en Bane, som selv de største Genier ikke ustraffet betræde. Hverdagslivet hævner sig ofte bittert paa dem, der ganske vil svinge sig op derover. Gud give mine Børn Kraft og Dygtighed til at gaa den practiske Vei og forene dette med Sands og Hjerte for alt Ædelt og Skiønt; noget Høiere vil jeg ikke ønske dem.« Underlige Ord i Hauchs Mund! De sidste kunde næsten være sagt af hans Fader, den gamle Generalpostdirektør. —

Men ikke blot i Opdragelsesprinciperne var der Fælesskab. Renna Hauch blev i det hele taget grebet af de nye Forhold og indtog med Liv og Lyst sin Plads i den Kres, Hauch førte hende ind i. Hun fortalte selv, at hun som ung Kone i en Baad paa Sorø Sø deklamerede Oehlenschlägers: Da Herkules paa Marken stod, for en Kres af Herrer og Damer (saadan at de alle svømmede i Taarer, tilføjede hun spottende). En anden Scene giver Wilster os, idet han skriver til Oehlenschläger (20. Dec. 1835): »Forleden, sidste Søndag, var Hauchs rolige Hjem saa uroligt og lystigt, som noget Huus i Sorøe har været i Mands Minde. Ja! Hauch har vel selv alt fortalt om den moersomme Aftenunderholdning, og jeg vil blot tilføie, at de to debuterende Deklamatricer — Fru Hauch og mine Kone — fremsagde »Morgenvandring« og »Skovkirken« med saa meget Udtryk og Følelse, at det var mig en Lyst at høre derpaa.« (Mindeblade til Oe. S. 371.)

Det fortælles ogsaa, at hun tog den ivrigste Del i sin Mands Arbejder og levede med i dem. Ja, hun optraadte endog selv som Forfatter. En Sommer kom en Tyrolerfamilie Leo til Sorø og gjorde megen Lykke ved sin skønne Sang Særlig Hauchs var meget begejstrede, omgikkes dem og beundrede dem i høj Grad. »De elskede Tyrolerne og havde i dem seet, Hvad Enhver kunde og skulde være — dem (= sig) selv og ingen anden.« (P. Rørdam $\frac{1}{6}$ 1837). Dette Besøg blev den ydre Foranledning til »Tyrolerfamilien« (1840), skrevet af den unge, æstetiske Frue. Indholdet er kortelig følgende: Maria vokser op i et Hjem, der er præget af forløren Fornemhed, og som intet yder hende. Da hun har truffet Tyroleren Franz og er kommet til at elske ham, og han ved Afskeden har sagt, at han vilde ønske, hun havde hjemme i Tyrol, saa vilde hun maaske blive hans Hustru, forstaaer hun, at der er hendes Lykke. Hun flygter fra sit Hjem og kommer efter mange Vanskeligheder til Tyrol og finder den, hun søger. Fortællingen, der er uden litterær Værdi, blev udgivet af Hauch, der ogsaa lod sit Digt: De tre Haarlokker, medfølge. Tillige skrev han Sangen: Her vil jeg rede din Vugge. Ogsaa Fortalen er af ham. Altsaa er ret nært Samarbejde!

Ogsaa Hovedideen er Hauchs. Maria følger den indre Stemme, bryder alle Baand, tilsidesætter alle Hensyn for at lyde dens Bud, ligesom de Geer og Pater Vincent. Det var jo ogsaa det, der havde været den røde

Traad, der gik gennem Hauchs Liv. Han føler ogsaa Forbindelsen mellem Maria og sig selv, naar han i Fortalen skriver: »Marias Flugt fra det fædrene Huus har, ville mange finde, Udseendet af en Forvildelse fra den

Noget Ungdomsbillede af Fru Renna Hauch synes ikke at eksistere — det eneste Portræt, det har været muligt at fremskaffe, er det her gengivne efter en Tegning af Fru Hauch som gammel. Det er velvilligst stillet til vor Raadighed af Rektor A. G. Ø. Hauchs Enke, Fru E. M. G. Hauch.

rette Vej. — Men det synes ogsaa en Forvildelse, naar den Mand, der føler et indvortes Kald, forlader den almindelige Landevei, og opgiver sikre timelige Fordele for at følge Geniets Vink.«

At han følte sig lykkelig ved sit Ægteskab i disse Aar, er givet; hvad det gav ham, var jo langt mer, end han havde ventet, noget uanet. Gang paa Gang giver han sin Glæde Luft i Brevene: »Dette maa være nok om Rom for denne Gang, thi det stakkels Sorøe paradere kun slet ved Siden af Rom. Vi ere imidlertid lige saa lykkelige, som om vi gik hver Dag paa Capitol« (27. Juli 1829). »Vi leve lykkelig som sædvanlig.« (3. Februar 1831). Det Billede, Peter Rørdam giver af Hjemmet, er da ogsaa straalende: »Besøg hos Hauch; en vakker Kone, 26 Aar, 5 yndige Børn, det ene smukkere end det andet, især den lille Dreng, som laae i Vuggen, Adam Oehlenschläger. Faderen har maaskee det skønneste Hoved, jeg har seet paa nogen Mand. Den hele Familie var i høj Grad naturlig og frigjort for Former, Mennesker, der lever for Ideer og vare glade ved Livet.« — »Tillid giver Tillid, Mod Mod, Kjærlighed avler Kjærlighed, og Liv føder Liv,« sagde Hauch.

Om hun følte sig lykkelig ved sit Ægteskab, er tvivlsomt; hvad det gav hende, var jo sikkert ikke, hvad de sytten Aar havde drømt om. Men hun fulgte altsaa sin Mand ind i hans Interesser og Ideer, saa hun skabte ham lykkelige Aar, de første siden Malmangertiden. Hendes Selvstændighedstrang og Kritik var vaagen. Den var, skaanselsløs i Indhold og Form, rettet mod Personer, Forhold og Fordomme, der laa mere i Periferien af hendes Liv. Men hun gav sig aldrig Lov til at

gro fast i vanemæssig Følelse, og intet hævdvundet kunde standse hendes Tanke. Hvis hun nu gik videre og lod sine skarpe Øjne hvile undersøgende paa det og dem, der stod hende nærmest? Hvis hun lod dem hvile kritisk paa ham? Det skete nogle Aar ind i Ægteskabet, og Harmonien forsvandt.

Kærlighedens Kaabe til at skjule Fejlens Mangfoldighed den havde hun ikke.

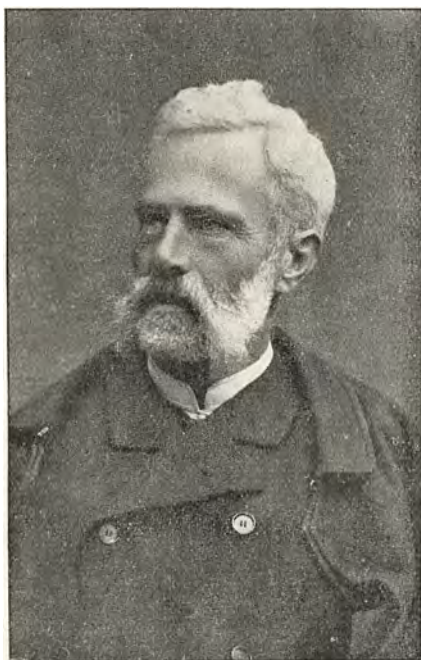
Fra Forfatteren af ovenstaaende Afhandling, Lektor, Dr. phil. Kjeld Galsters Haand foreligger et i disse Dage udkommet Skrift: *Carsten Hauchs Barndom og Ungdom (1790—1827)*.

Vi skal senere vende tilbage til en Omtale af dette Værk, der er udgivet med Carlsbergfondets Støtte og trykt i et saa lille Oplag (300 Ekspl.), at Venner af Carsten Hauch og hans Minde vil gøre klogt i snarest at sikre sig den smukke Bog, der hurtigt kan ventes udsolgt. *Red.*

DØDSFALD BLANDT SORANERE

Den 14. Januar iaar kunde forhenværende Akademilæge *Poul Gjellerup* fejre sin 95:Aars Fødselsdag, men kort inden havde et uheldigt Fald bragt ham til sengs, og siden den Tid har det staaet klart, at trods den gamle Læges ualmindelig sejge Konstitution bar det nu mod en Død, der vel efterhaanden ogsaa stod for ham selv som en Befrielse; den 8. April sov han stille hen.

Da Dr. Gjellerup i 1925 fyldte 90 Aar — ved hvil-

Akademilæge Poul Gjellerup.

ken Lejlighed vi her i Bladet (9. Aarg. No. 9 for December 1924) udførligt gjorde Rede for hans Livsdata, og hvortil der derfor her skal henvises — synes man, det var en forbavsende høj Alder at naa; men endnu i de følgende Aar bar han Aarens Byrde med Glans og godt Humør; senere traadte blandt andet en Syns-

svækkelse til; og den senere Tid har ikke været let for den gamle Herre, der til det sidste paa det kærligste og omhyggeligste blev passet og plejet af sin mangeaarige trofaste Husbestyrerinde, Frøken *Anna Raaschou*.

Langfredag jordfæstedes han fra Sorø Kirke, hvor Soransk Samfunds Formand, Stabslæge *Gordon Norrie*, nedlagde en Krans fra de gamle Soranere paa hans Baare.

Akademilæge Gjellerups Hustru, Fru *Conradine Gjellerup*, født *von der Recke*, døde allerede 1910. Ægteparrets tre Sønner er alle Soranere: 1. Maskinmester i D. F. D. S., Løjtnant *Aage Gjellerup* i København, fhv. Militærlæge i Nederlandske Indisk Tjeneste *Knud Gjellerup*, nu praktiserende Læge i Semarang paa Java, og Kaptajn af Fodfolkets Reserve *Poul Gjellerup* i Randers; af Akademilægens Døtre lever nu kun to: Fru *Karen Bielefeldt* i Ægteskab med Boghandler *Frans Bielefeldt* i Charlottenlund og Fru *Nanna Estrup*, gift med Soraneren, Ingeniør, Dr. phil. *Knud Estrup*, København.

*

Den 11. Marts døde Digteren *L. C. Nielsen* i Rom, hans Aske, der ankom til hans Hjemland den 18. s. M., blev bragt hjem af en Dame, Frøken *Elsass*, der ledsagede Digteren paa hans sidste Rejse som hans Sekretær. Det havde først været paa Tale at gøre Askens Jordfæstelse til en større Højtidelighed med Tale bl. a. af Forfatteren *Johs. V. Jensen* eller Dr. *Knud Rasmussen*, men netop paa dette Tidspunkt fandt der et nyt Dødsfald Sted i den saa haardt ramte Niensenske Søskenkreds, idet en yngre Broder til Digteren, Handelsgartner *Knud Nielsen* i Hillerød ganske uventet blev kaldt bort, og Familien ønskede da samtidig at foretage Jordfæstelsen af de to Brødre — det skete i al Stilhed den 27. Marts paa Vestre Kirkegaard i Kjøbenhavn.

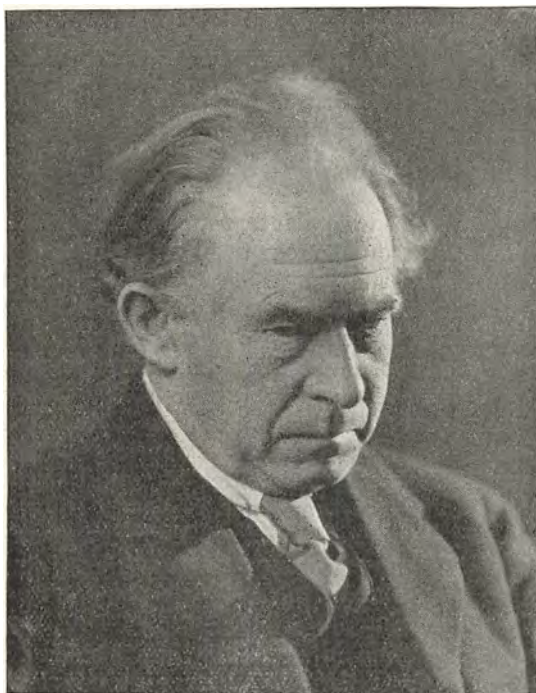
Laurids Christian Nielsen blev kun 59 Aar gammel, idet han d. 27. Oktbr. 1871 blev født paa Holsteinsminde som Søn af Højskoleforstander, Kaptajn *M. C. Nielsen* og Hustru, født *Stallknecht*; han var saaledes Broder til fhv. Teaterdirektør *Johannes Nielsen* og til Lektor i Sorø *Carl Albert Nielsen*. Som sine to Brødre kom *L. C. Nielsen* til Sorø, men gik kun paa Skolen fra 1885 til 1887; han prøvede derefter Søen som »frivillig Lærling« i Marinen — ud fra Minder om denne Tid var det, han senere skrev Bogen: »Drenge til Orlogs« — men opgav at gaa videre ad denne Vej og gav sig paany til at studere; først i 1894 absolverede han Artium. Hans offentlige »Bestillinger« efter den Tid er kun faa: Redaktør af »Illustreret Tidende« 1899—1900, Stifter og Redaktør af »Tidspunktet« 1900 og Medredaktør af »Riget« 1910—11. Men udenfor disse journalistiske Opgaver, der vistnok bragte ham flere Ærgrelser end Glæder, udfoldede han sin digteriske Produktion, der begyndte i 1897 med »Tre Mænd« og fortsatte med en lang Række Publikationer, blandt hvilke Hovedparten er af lyrisk Art; dog skrev han ogsaa Skuespil som »Villemoes« (opført paa Folketeatret 1908), den anseelige Mindebog om *Frederik V. Hegel* (1909), Romanen »De onde Aar« (1902) og endnu en Sølvissskildring i Romanform »Fjernt fra Danmark« (1923).

Et særligt Felt indenfor Digtning i bunden Stil fik *L. C. Nielsen* derved, at det tidligt overdroges ham at

skrive Kantater ved solenne Lejligheder — et ofte utaknemmeligt Hverv, ogsaa derved, at det af alle dem, der *ikke* mestrer denne meget vanskelige Kunst, saaledes som netop *han* gjorde det, betragtes og omtales som et Slags Haandværk, der halvt om halvt er uværdigt at udøve for en virkelig Digter — selvsagt en ganske ubetimelig og taabelig Betragtning. L. C. Nielsen gik til disse Opgaver i fuldt Alvor og løste dem saa at sige altid paa mønstergyldig Maade, og hvad ogsaa i vide Kredse blev fuldt anerkendt og i en ung Alder indbragte ham Ridderkorset af Dannebrogordenen. I to Bind, hvoraf det sidste udkom kort før Julen 1929, samlede han udvalgte Arbejder af denne Art, og der er ikke Tvivl om, at til disse Bind vil man altid med

hans Lyrik er der et vemodsfuld Drag, der ofte bedrøver hans Læsere. Og vistnok kom Døden nu til ham som en Befrier — ogsaa fra en Fremtid, der med aftagende Legemskræfter og Produktionsevne kunde være blevet byrdefuld nok. Ingen, der holdt af ham som Menneske og Digter, vilde ønske ham Forlængelse af en usikker Tilværelse, men alle vil vi ogsaa ved hans Bortgang mødes i Takken for al det skønne, han gav sit Land og sit Folk, sine nære Venner og den lille Kreds af gamle Kendinge og Kammerater fra de unge Aar, som altid fulgte hans Skæbne med Deltagelse og venlige Følelser.

Af L. C. Nielsens Børn i hans første Ægteskab med Frøken Margrethe Dorph-Petersen er de to Sønner Soranere: Tegneren og Forfatteren *Ebbe Nielsen* og Skuespiller *Jacob Nielsen*.

Digteren Laurids Christian Nielsen.

Ærbødighed se hen som til Arbejder, der paa sin Vis staar som ganske ypperlige.

Det er dog især som lyrisk Digter med en Tilbøjelighed til at inddrage episke Momenter i sin Lyrik, at L. C. Nielsens Navn vil blive bevaret indenfor dansk »klassisk« Digtning i det 20. Aarhundredes første Fjerdepart. Mange af hans Rejsedigte — han var en lidenskabelig Rejsende og havde i Aarens Løb gæstet baade Østen og Amerika men med særlig Kærlighed Italien — og flere af hans Børnedigte vil aldrig tabe deres Ynde og Yndest; saare skønt skrev han for nogle Aar siden nogle Nattevandrings-Digte fra Odense, som det er en vemodsfuld Glæde at tage frem og læse nu ved hans Død.

L. C. Nielsen var en trofast Soraner. Han følte sig knyttet til den gamle Skole og dens Minder; holdt en gang for en Snes Aar siden et ypperligt Foredrag i Soransk Samfund om Soranere, han havde truffet i Amerika, og ved Fraterbrønds-Festen i 1911 skrev han den smukke Kantate til os, hvoraf en Del er optaget i hans sidste Digtsamling.

Livet bragte ham vist, fintmærkende og saarbar som han var ved Siden af sin afgjorte mandige Holdning, langt flere Sorger end Glæder — over det meste af

SORANSK SAMFUNDS 61. ORDENTLIGE GENERAL- FORSAMLING

Aar 1930 den 12. April afholdtes ordinær Generalforsamling paa »Hotel Phoenix«, hvortil henved 60 Medlemmer havde givet Møde.

Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie*, foreslog at vælge Landsdommer *P. Chr. Poulsen* til Dirigent. Dette vedtoges med Haandklap.

Dirigenten fastslog, at Generalforsamlingen var lovlig indvarslet, og gav derefter Ordet til Formanden, for at denne kunde aflægge Beretning.

Formanden mindedes først de i Aarets Løb afdøde Soranere, gennemgik de Fester, der var afholdt i Aarets Løb, og omtalte det i Anledning af Overretssagfører *Hennings Død* oprettede Legat, idet han i denne Forbindelse meddelte, at der i Aarets Løb vilde være et Beløb stort 250 Kr. til Disposition som Legat for en studerende Soraner. Han omtalte derefter Soranerværelset paa Studentergaarden og oplyste, at det var lykkedes at fremskaffe Beløbet dertil paa kortere Tid end ventet, samt at hele Beløbet for Værelset nu var betalt. Sluttelig meddelte Formanden, at Engageringskontoret var nedlagt paa Grund af manglende Tilslutning og Interesse.

Samfundets Kasserer, Kontorchef *Hammerich*, aflagde derefter Beretning og oplæste Regnskabet for det forløbne Aar.

Bestyreren af Understøttelsesfonden, Kontorchef *Harhoff*, oplæste Beretning om Fondens Virksomhed og aflagde Regnskab for Understøttelsesfonden og »De gamle Soraneres Jubilæumsfond«.

Overretssagfører *C. U. D. von Eggerts* mente, at der var ofret for mange Penge til Ballet i Foraaret 1929 og foreslog i alle Tilfælde den Ændring, at de ældre fremtidig betalte noget mere og de yngre noget mindre for at deltage i slige Fester. Direktør *R. Brincker* forespurgte om Regnskabet for »De 200 raske gamle Soraneres Stipendium«. *Formanden* oplyste, at det var et privat Fond, der ikke sorterede direkte under Soransk Samfund. Kontorchef *Louw* ønskede Oplysning om en Post paa 1500 Kr., der figurerer som Annonce-tilskud til Soraner-Bladet. Kontorchef *Louis E. Grandjean* oplyste, at dette dels var et Tilskud og dels en Annonce-udgift.

Der blev derefter givet Decharge for samtlige ovennævnte Regnskaber.

Soraner-Bladets Forretningsfører, Bankassistent *T. Thiesen*, gennemgik Soraner-Bladets Regnskab. Direktør *Brincker* spurgte om Annoncetilgodehavendernes Kvalitet, og Thiesen oplyste, at disse maaatte betragtes som gode og solide.

Der blev derefter givet Decharge for Bladets Regnskab.

Landsretssagfører *Chr. Holberg* forelagde Budgettet for 1930, der ikke gav Anledning til Bemærkninger.

Man gik derefter over til Valg af Bestyrelsesmedlemmer. Formanden oplyste, at Kontorchef *Grandjean* og Landsretssagfører *Holberg* ønskede at træde tilbage, medens Kontorchef *Harhoff*, Lektor *Matthiessen* og Kontorchef *Hammerich*, der var paa Omvalg, var rede til Genvalg. Formanden foreslog i Stedet for *Grandjean* og *Holberg* at indvælge i Bestyrelsen stud. med. *Magnussen* og stud. jur. *Clausen*, der med saa megen Iver og Interesse havde taget sig af »Soraneraftnerne« i Aarets Løb. Da ikke andre blev foreslaaet, blev de to paagældende valgt. Til Revisorer genvalgte d'Hrr. Fuldmægtig *Chr. Thielemann* og cand. polyt. *C. E. Aagaard*, og til Revisorsuppleanter genvalgte d'Hrr. Student *Wagner* og cand. pharm. *Emil Bang*.

Under Punktet »Eventuelt« paa Dagsordenen forelagde Kontorchef *Olrik* Spørgsmaalet om Trykning af Matriklen fra 1822 til 1922. Han oplyste, at Lektor *Matthiessen* var villig til at paatage sig Arbejdet med at føre Matriklen à jour; Omkostningerne til Trykningen vilde dog i Henhold til et indhentet Tilbud andrage ca. 3.000 Kr., men *Olrik* anbefalede varmt, at Generalforsamlingen interesserede sig for Spørgsmaalet. Kontorchef *Louw* fandt, at Udgifterne var for store, medens han i Princippet var stemt for Tanken; dog mente han, at Udgifterne kunde bringes ned, hvis man kunde sælge Matriklen og muligt udstyre den med Annoncestof. Endvidere udtalte Kontorchef *Louw* med Hensyn til Soraner-Bladet, som han iøvrigt komplementerede Redaktøren for, at dette burde indeholde mere aktuelt Stof og ikke saa meget historisk Stof. Han foreslog bl. a., at man anmodede Soranere i Udlandet om at sende Stof til Bladet. Kontorchef *Olrik* imødegik dette, og mente med Hensyn til Matriklen, at denne ikke var noget Salgsobjekt, og at der ikke kunde tegnes Annoncer, da det paagældende Stof skulde fremtræde som Tillæg til Bladet, saaledes at man kunde tage det ud af Soraner-Bladet og samle det til en selvstændig Bog. Hvad selve Bladet angik, da mente Taleren ikke, at man kunde gøre Bladet mer aktuelt end det var i Øjeblikket, specielt da den indhøstede Erfaring fra andre Blade af samme Art netop paa dette Punkt var meget daarlig; *Olrik* tog dog Kontorchef *Louws* Udtalelser til Efterretning saa vidt gørligt.

Da ikke andre ønskede Ordet, hævdedes den ualmindelig fredelige Generalforsamling med Tak til Dirigenten, hvorefter Kontorchef *Olrik* om den nylig afdøde gamle Akademilæge *Gjellerup* udtalte nogle Mindeord, der paahørtes staaende af Forsamlingen.

*

Efter Generalforsamlingen samledes henved 40 Medlemmer til et tvangsfrit Aftensbord, hvor man bl. a. havde den Glæde at samles med Ingeniør *Ortved* fra Argentina, der for Tiden er hjemme paa Besøg.

Senere spenderede Bestyrelsen — der i Mellemtiden havde konstitueret sig og valgt det nye Medlem, stud. juris *Svend Clausen* til Sekretær, medens Posterne ellers forblev i de tidligere Indehaveres Hænder — et Glas Whisky &

Water paa de tilstedeværende. Formanden ønskede at sige Tak til de to fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, og *Olrik* talte specielt for Kontorchef *Grandjean*, der kvitterede med en smuk Skaal for Sorø.

GAMLE SORANERE

Under 25. Marts er Statsadvokat i Viborg *Thorvald Emmert Christian Marius Berthing* og Statsadvokat i Sønderborg *Hans Henrik Emil Holm* udnævnte til Riddere af Dannebrog.

Under 24. Marts er Medlem af Akademiraadet ved det kgl. Akademi for de skønne Kunster, Billedhugger *Ludvig Brandstrup*, R. af D. og Dbmd., udnævnt til Kommandør af Dannebrog af 2. Grad.

Ministeriet for offentlige Arbejder har under 1. April udnævnt cand. juris *Alexis Green-Andersen* til Sekretær i Ministeriets Departement fra s. D. at regne.

Prokurist *G. N. Bugge* i Forsikringsselskabet »Salamandra« er fra 1. April udnævnt til Underdirektør i samme Selskab.

Fru Pastorinde *Sophie Wamberg*, Enke efter Sognepræst i Sorø, senere i Brønshøj og Rødovre, *H. M. N. Wamberg*, kunde 1. Paaskedag fejre sin 80 Aars Fødselsdag i sit Hjem i Roskilde.

Af hendes Sønner er tre Soranere: Oberstløjtnant, tidligere Direktør i Hærens tekniske Korps *Harald Wamberg*, der nu har taget fast Bopæl i Rom, Sognepræst i Rødovre *Niels Wamberg* og Bogholder *Johannes Wamberg* ved Ebeltoft Sygehus; en yngre Søn er Presseattaché i Paris *Helge Wamberg*.

Under 26. Marts er Orlogskaptajn *Peder Carl Sophus Jensen* udnævnt til Ridder af Dannebrog fra 2. April d. A. at regne.

Det er overdraget Gentofte-Sygehusets Bygmester, Arkitekt *Helge Bojsen Møller* at optøre et Tuberkulosehospital paa Madeira. Arkitekt *Møller*, under hvis Ledelse der for Tiden opføres et Sygehus i Godthaab paa Grønland, vil i en nær Fremtid drage til Madeira for at studere de stedlige Forhold med Hospitalets Bygning for Øje.

»Phønix-Kæden«, hvis Bestyrelse har haft den Tilfredsstillelse, at Halvdelen af de mange Frimurer-Soranere har sluttet sig til den, afholdt den 29. Marts et vellykket Møde i Frimurerlogen. Kontorchef *Louis E. Grandjean* indledede med et Foredrag, og efter det fælles Aftensbord foreviste Stifteren og Lederen af Frimurermusæet, Grosserer *Johs. Rasmussen*, dets Samlinger for Mødets Deltagere.

Af *Grandjeans* Bog »En Støtte for ham«, hvorefter hele Indtægten tilfalder Phønix-Kæden, er der af Oplagets 1000 Exemplarer nu kun 375 tilbage. Da man ved at købe Bogen støtter et soransk Formaal, anbefaler vi dem, der endnu ikke har erhvervet den, at gøre Alvor deraf.

Formand for Frederiksberg Grundejerforening, Grosserer *Henrik G. Suhr* er blevet konstitueret som Repræsentant i Østifternes Kreditforenings 4. Distrikt (det gamle Frederiksberg, Valby og en Del af Vesterbro).

Guillermo Ortmed,
Herbarero
Eldorado, Alto-Paraná
Misiones Argentina

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Ringsted Telf. 389

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
A/S Fritz Duus Fredericia

Axel Høffer
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsikr. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

C. R. Maarst
Direktør
A/S C. Rafns Fabriker Aalborg

So. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polit.
København Telf. 441

P. B.

Marius Langkjær
Muremester
Sørøstraede, Sorø Telf. 523

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10577-11587

J. Alf Kaarsberg
cand. phil., Tandlæge
Vesterbrogade 81 i København V.
Telf. Eva 1770

*Gamle Soranere
i Praksis*

Stephan Vogelius

Tandlæge D. Kiszbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6125 Konsultation
Kl. 10 - 4

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114 Vester 5585 y

Panduro
Læge Ringsted

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K. Central 3820

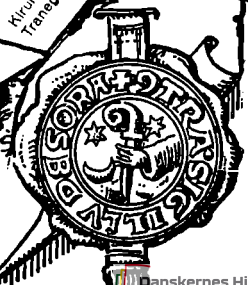
M. Mathiesen
Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8409
Næstved Telefon 3

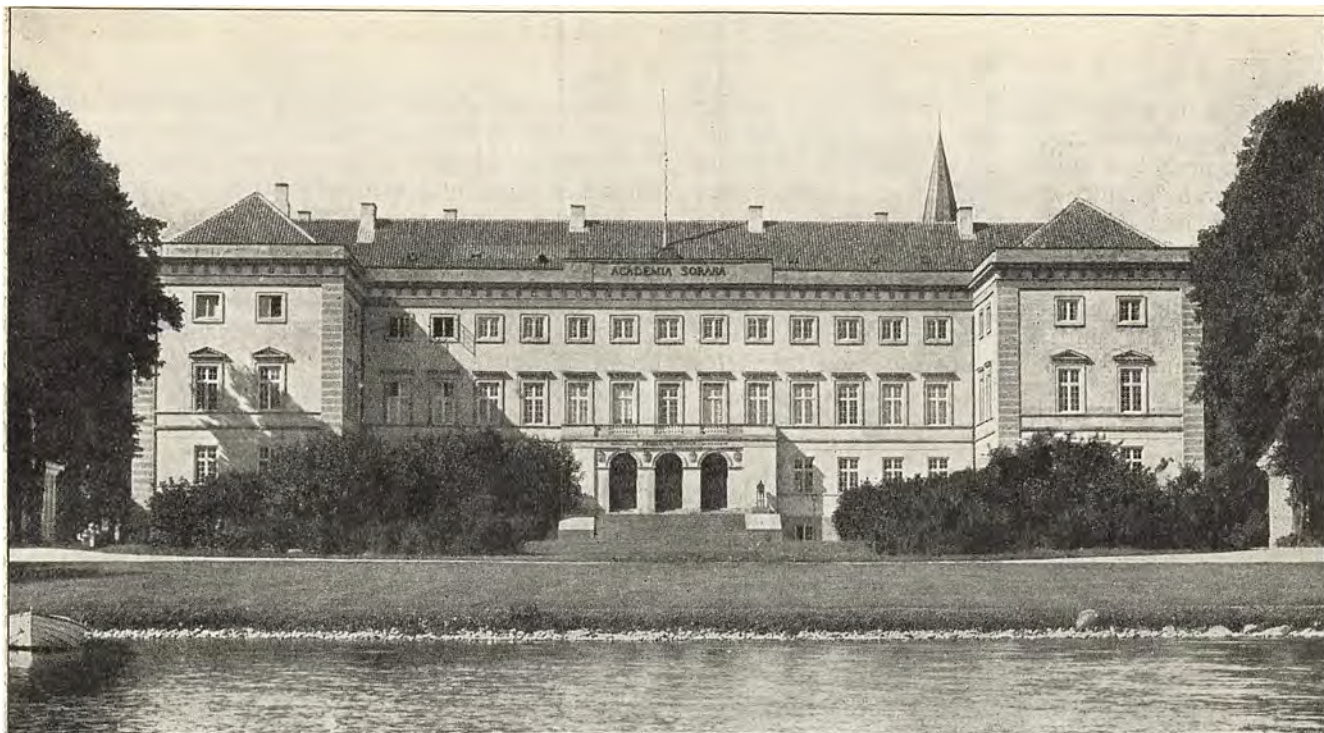
P. S.

Dr. med. Carl Perrin
Kirurgisk Klinik
Trangbærvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Axel Lindegaard
Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Arkitektur
Østergade 16

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører
Nyborg

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 5

Maj 1930

EN DAG PAA SORØ AKADEMIS SKOLE OG OPDRAGELSESANSTALT

Af Lektor *F. Matthiessen*, Sorø.

En Skildring som nedenstaaende maa altid blive afhængig af den Aarstid, der vælges, om det er Godvejr eller det modsatte og — sidst ikke mindst — af den Epoke af Opdragelsens Liv, den valgte Dag tilhører. Jeg har valgt en Dagregnsdag i Efteraaret, for at faa saameget Indeliv med som muligt, og Tiden fra før 1849, fordi den med Hensyn til Forholdene paa Opdragelsesanstalten var saa forskellig fra Nutiden. Kun Jomfru *Reingaard* er saa ungdommelig, at hun helt tilhører Tiden fra efter 1853.

Det var en trist og diset Mandagmorgen i November. Korsgangsuhrrets lille Viser nærmede sig 6, og Lampepudseren havde travlt med at faa tændt Tranlamperne paa Sovesalene, inden Uhret faldt til Slag. Knapt var han færdig, før den fredelige Morgenstilhed blev brutalt flænget af Klemtet fra den store Malmklokke, som Tjeneren, først paa den ene saa paa den anden Sovesal, svang paa en egen drilsk Maade og saa længe, at det syntes, som vilde han aldrig høre op. Lidt efter viste sig et Par Tjenere med store Tørvekurve fyldte af Elevernes Fodtøj, som de under Dundren af Kurvene mod Gulvet, søgte retfærdigen at fordele ved Elevernes Senge.

Under al denne Støjen sov disse tilsyneladende upaa-virkede videre. En uskreven Lov bød at ignorere dette brutale Indgreb i Privatlivets Fred. Men man sov med et halvt Øje. Thi et Par Minutter efter kunde hver og én høre den svage Lyd, der bebudede, at den inspektions-havende Adjunkt styrede sine Fjed hen mod Døren,

der skilte hans Værelse fra Sovesalen. Ved hans Indtræden rejste en Del sig trægt og langsomt op i sidende Stilling og begyndte at skifte Nat med Dag-skjorten. Morgengnaven, halvvaagen, gik Læreren sin Runde og trak Hovedpuderne fra dem, der frækt lod, som om de sov. Derefter forsvandt han tilbage til sit Soveværelse, og saagodtsom alle Eleverne krøb igen under Tæpperne for at nyde de sidste salige Minutter.

Tjeneren ringede anden Gang, og atter viste Læreren sig. Denne Gang hjalp intet »Kære Mor«. Nu maatte selv den dovneste Krop ud af Sengen. Der kom Fart i Paaklædningen. At blive paa Sovesalen efter tredje Ringning betød, at man skulde tilsengs strax efter Læsetiden. Og det vilde igen sige, at man mistede den bedste og sikreste af Døgnets Rygetimer. Al Søvnighed forsvandt. Benklæder, Strømper og Fodtøj paa, nødtørfigt Spuling af Hænder og Ansigt, og saa ind paa Kammeret at iføre sig Vest og Trøje og henne foran Spejlet jage en Kam gennem Haaret. I hidsigt Løb hen mod Østtrappen ned mod Spisesalen. Den venstre Arm over Gelænderet, venstre Fods udvendige Sideflade stemt mod Gelænderets Fodstykke og saa kurede man i vild Fart ned gennem Etagerne. Det blev de mindres naturlige Pligt at springe fra i rette Øjeblik, naar en af de store skulde have fri Bane. Og for Kammerfuxene med deres Vandflasker i Haanden var det saagodtsom udelukket at komme med i Rutscheturen.

Nede i Spisesalen ventede Rugbrødsrundtenommen, der smagte fortrinligt, og Mælken, der mange Gange

var halvkold og uappetitelig. Naar disse Herligheder var nydt, og Læreren havde »nikket af«, gjaldt det saa hurtigt som muligt at komme op ad Trappen for at faa Tid til at børste Tænder ved Ballierne paa Korsgangen, hvis man da ikke havde faaet det besørget om Aftenen. Kammerfluxene blev slemt sinkede ved at skulle fylde deres Flasker, hvad der i Frostvejr, naar der havde dannet sig hele smaa Isbjerge omkring Posten og Is om dens Tud, kunde være noksaa vanskeligt. Det kneb for de smaa Fyre at faa støvet af og tørret op paa Kammeret inden Læsetiden. De maatte, hvis de overhovedet børstede Tænder, altid besørge det om Aftenen.

Og saa begyndte Morgenlæsetiden. Lykkelige de, der fik Lov at sove i Fred de halvanden Time. De fleste trængte til det. Men det ahang for det første af Kammerduxen. Derfor var det rart, om dennes Natur fordrede megen Søvn. For det andet af Læseinspektors Morgenduelighed og Humør. For det tredje af, om man havde læst paa sine Lektier i Aftenlæsetiden eller havde gemt dem til om Morgen. Ja — hvor kunde Kammeret mod Søvnigheden gøre disse Morgentimer lange og drøje, og hvor kunde ikke Klokkens Klang, naar den 20 Minutter i otte ringede fri, virke oplivende! Nu var Dagens første og drøjest Fængselstid overstaet.

De ti Minutter inden Lovsang var der god Brug for. Toilettet skulde fuldstændiggøres med Krave, Flip og Slips. Der var altid en Sproglectic, der skulde oversættes af en flittigere Kamerat, matematiske Opgaver eller en Stil, der skulde sammenlignes med Originalen. Og for de fleste var det endda ønskeligt at kunne naa ned paa Trekroner, hvortil der i denne korte Stund altid var et vildt Kapløb.

Kl. 8 begyndte saa efter Lovsang Dagens Liv paa Skolebænken. Det var vel hér Korpsaanden, Kammeratskabet, dette at være i Flok under fælles Lidelse og med fælles Magt føltes stærkest. Minderne fra Skoletimerne sidder godt fast, de Smaatriumfer man dér fejrede, de snedige Paafund, de Gange man slap godt fra det og de, hvor det gik helt galt.

Man vidste, hvorledes Lærerne skulde tages, kendte hvad der kunde bydes dem af Smiger og Næsvished, Dovenskab og Snyderi af enhver Slags. Man var manuduceret grundigt af de foregaaende Hold og begyndte saaledes paa lang Erfaring. Der var en vis Risiko, som man maatte regne med, en daarlig Karakter f. Ex. Men man fik saa forfærdelig mange Karakterer, at der altid var Chance for nogle gode, der kunde afballancere en Del daarlige. Man kunde faa en Lussing — maaske flere — og gøre nærmere Bekendtskab med Spanskørret. Men det lettede en Del, at Synderen vidste, at det var ham og ikke hans Modpart, der havde Publikum og dets Bifald paa sin Side.

I Frikvarteret Kl. 10 stormede Eleverne hen til Spisesalen for at faa fat i Frokosten, et Stykke Rugbrød og et flækket Surbrød, begge med Smør. Udenfor Salens Dør var der en veritabel Madbørs. Dér udvekslede Eleverne og de Skolesøgende deres Frokost. Og da Eleverne let blev kræse overfor den ensformige Kost, var de vilde efter at bytte med de skolesøgendes veksellende Smørrebrød. Bytningen gik hurtigt for sig, thi det gjaldt om at komme over til Kirkens sydvestre Hjørne, inden Bassekonen, som holdt til dér, var helt udsolgt.

De to Venner, *Palle* og *Jakob*, begge i næstøverste

Klasse og paa samme Kammer, naaede først derved, da alt var udsolgt paa en eneste Kage nær. Denne, kendt under Navnet »Flis«, var rektangulær, lavet af en butterdejagtig Masse og fyldt med noget ubestemt meligt, der, alt efter den Velvillie hvormed det betragtedes, kunde antages at være lavet af Smør og Æg eller af Fedt og Sæbeskum. De to Drengene bestemte sig for at dele Delikatessen. Konen snød Næsen, som derefter fik et Strøg med Bagen af Haanden, greb ned i Lommen efter en fedtet Kniv og skar med stor Forsigtighed Flisen over i to lige store Parter. Noget af det klæbrige Indhold flød ud, men hvad man har betalt skal man ha', hvorfor Konen med sin krogede Pegefinger skrabadet det op og smurte det over de to Stykker. Drengene var ikke i nogen Maade anfægtede af Anretningen men guffede i sig, mens de slentrede hen over Fratergaarden. Mens Jakob slikkede det sidste søde af Fingrene, sagde han: »Soffen Kl. 12«, og Palle, der endnu havde den sidste Kagerest i Munden, mumlede: »Har Du Røg?« »Ja.« Og saa var det afgjort.

Kl. 12 smed de to Venner deres Bøger i en Vindueskarm paa Stuegangen, knappede Trøjerner, slog Kraven op og traskede barhovede i den kolde, haabløse Støvregn afsted ud i Filosofgangen. Ved Stien, der fra Enden af Danneskjolds Allé førte hen forbi Fiskerhuset, voxede eller snarere vegeterede dengang to mærkelige Træer, »Absalons Eg«, der staar dér endnu, men er en Elm, og »det hule Træ«, en Kæmpe, der med sit store Hulrum fra Naturens Haand var indrettet til Tændsted for de tobaksrygende Elever. Idet Jakob var ved at gaa derind for at faa Fyr, spurgte Palle, »har Du ikke osse en Cigar til mig?« Hvordan falder Du paa det?« »Jo, jeg spurgte, om Du havde Røg, og Du sagde ja.« »Javel, men naturligvis kun til mig selv.« »Men saa kan vi jo dele den.« »Dele den, dele den, nej Gu' ka' vi ej! Saa ruller bare begge Stykkerne sig op.« »Jamen Du sa', Du havde Røg.« »Men naar jeg kun kunde hugge den ene igaar fra den gamle, ka' Du da for Fanden forstaa, at jeg ikke har kunnet mene, at jeg ha'de Røg til os begge.«

Nu var Palles Humør ødelagt, og det var et sørgmuntret Par, der i et bedrøveligt Vejr traskede afsted, uden at der blev vekslet et eneste Ord. De gik dog helt til »Enden«, og Jakob holdt tappert Ild i Cigaren. Da den paa Tilbagevejen var næsten helt oprøget, løb de, med deres ludende Hoveder og halvt blændede af Regnen, lige mod en af »Snyderne«, der netop havde faaet det tumpede Indfald at gaa Tur i et for ham meget upassende Vejr. Der var ingen Redning mulig. Jakob fik et Par Lussinger og Ordre til at møde Kl. 5. — Nu var det Jakobs Tur til at være i daarligt Humør, medens Palles steg. Da Læreren var ude af Sigte, sagde han med et lunt Smil: »Ka' Du se, Du skulde alligevel ha' la't mig faa den halve, saa var Du ikke kommet i Fedtefadet.« Dette blev Indledningen til et Mundhuggeri om hele og delte Cigarer, om hvem der havde Ret og hvem Uret, indtil det kulminerede nede ved den lille Dør med, at Jakob sagde: »Jeg vil ikke høre mere paa Dit Sludder, jeg vil i det hele taget ikke finde mig i Din dumme Vigtighed.« »Aa, Du er ikke til at ha' med at gøre.« »Vel, saa er vi Uvenner.« »Jeg er ligeglad, og nu ka' Du passe Dig selv.«

Og saa var de da Uvenner, disse to, der havde holdt trofast sammen i flere Aar. Om dette Tilfælde sagde den uskrevne Lov, at enten sloges man, til den ene gav

sig, rakte derefter hinanden Haanden, og var Venner igen. Eller man var Luft for hinanden, talte ikke til hinanden, undgik paa enhver Maade hinanden, indtil der med Tiden var groet Ar over Saaret, og Forsoningen tilbød sig paa en naturlig Maade. At slaas var i det foreliggende Tilfælde udelukket, thi Palle var større og meget stærkere end Jakob, ja var i saa Henseende de fleste endog i øverste Klasse overlegen. De maatte derfor nu for første Gang, siden de kom ind i Skolen, gennem den Skærsild, det var ikke at kende hinanden og glo ondt til hinanden i maaske lange Tider.

Det var nok en Lettelse for dem begge, at de ikke sad sammen ved Middagsbordet. Det sørgelige var, at det tidligere vilde have været dem en Glæde. Og idag var det netop Mandag, Dagen med den sejge, brændte Steg, Mandagspeter eller Oxepeter, den mest berygtede af Ugens Retter, den til hvilken *Otto Borchsenius* senere hentyder, naar han slutter sin Sang ved Sorøturen 1872 til de unge Soranere:

Giv os Jer Suppe, Jert Kød og Jer Kage,
bedre end Jer skal idag os det smage,
men vi vil tilstaa, vi rejser vor Vej,
førend I faar Mandagssteg.

Da de gik fra Middagsbordet, var de to Uvenner da ikke just i Feststemning. De holdt Øje med hinanden, og da Jakob gik ovenpaa, valgte Palle at søge ned paa »Trekroner«. Her lykkedes det ham at trække Tiden saaledes ud, at han ikke kom ind paa Kammeret før i det Øjeblik, da Middagslæsetiden begyndte.

Læsetiden fra 2—3 og Skoletimerne fra 3—5 lykkedes det de to Uvenner at komme igennem uden at udsætte sig for at se hinanden i Øjnene.

Kl. 5, da Alle styrtede ud af Klasseværelserne, sneg Jakob sig hen for at faa den ham af »Snyderen« fra om Formiddagen lovede Omgang paa Lærerværelset. Det var en rasende Jakob, der kom ud derfra. Raseriets Taarer løb ham ned af Kinden. Henne i en Vindueskarm faldt han dog snart til Ro. De Klø, han havde faaet, var ikke slemme, og han fik nok Lejlighed til at ærgre og drille »Snyderen« til Gengæld. Han tørrede omhyggeligt det vaade af Ansigtet, gned Øjnene, følte efter i sin Trøjelomme, om han havde sit Cigarfoterale hos sig, huggede en Kasket, der var glemt i en Vindueskarm, og vovede sig ud i Regnen. I rask Løb gik det ned gennem Klosteralléen, over Torvet, op i Søgade, til han standsede udfør et lille Bindingsværkshus mellem Boghandler Holms og den Gaard, der i sin Tid tilhørte Frederik VI's Veninde, Fru Dannemand.¹⁾ Han aabnede Døren, hvis Klokke modtog ham med en glad Skratten, og befandt sig i en lille Butik, der var udrustet med en dyb Reol, paa hvis Hylder stod Blikplader med Kager. Paa Bagvæggen var der en Dør paa begge Sider af Reolen. Den ene førte ind til et smalt Værelse, udrustet med Smaaborde og Stole, den anden til et Rum, hvor Jakob aldrig havde vovet sig ind, men som han tænkte sig som et Slags Køkken, hvori Butikkens lækre Sager blev bagt. Fra denne Dør kom nu ved Klokkens Kalden en lille zirlig, kappeklædt Dame frem. Det var Elevernes Veninde, den brave Frk. *Reingaard*, der efter en mangeaarig Tjeneste som Husjomfru paa Løvenborg, havde haft den gode Idé at ned-

sætte sig i Sorø og anvende sine Erfaringer paa Kagebageriets Omraade til Glæde for de Familier, der kunde paaskønne lækkert Bagværk, dagligt friskbagt, hvad der ellers ikke var at erholde i Sorø, — men især for at afhjælpe det Savn, Eleverne følte, af et Sted, hvor de kunde føle sig hjemme ved en Kop Kaffe med Brød — maaske ogsaa en Cigar. Skolen forholdt sig neutral overfor Jomfru Reingaards Foretagende. Den kunde stole paa hende, hvad Udskækning af Spiritus angaar. Fra den Tid og gennem et Par Generationer hed det i Sorø: »at gaa til Jomfruen«, hvor man andetsteds sagde: »at gaa paa Konditori«.

Jakob var én af Jomfru Reingaards bedste Kunder, lækkersulten, som han var, og altid godt beslaaet med Penge fra sine hyppige Besøg hjemme paa Herregaarden. Han tog husvant en Tallerken fra Disken og udvalgte sig rigeligt med Kager fra Reolen. »Skal det være Kaffe eller Chokolade«. Efter alt, hvad Jakob i Dagens Løb havde lidt, syntes han, at Chokolade var det mest dulmende. »Men lad den blive rigtig tyk,« formandede han. »Er der nogen derinde,« spurgte han saa. »Nej, desværre, det er jo et Hundevæjr.«

Jakob gik med sin Tallerken ind i det lille Værelse, lukkede Døren og satte sig tilrette. Han var nu ganske optaget af sine Kager, som han spiste langsomt og med Andagt. Lidt efter kom Jomfruen ind med Chokoladen, og snart var den drukket og Resten af Kagerne spist. Saa strakte han Benene, trak frem fra Brystlommen Foderalet, velstoppet med Faderens Havanese, valgte én, skar Spidsen af og tændte. Det var rigtignok noget andet end at gaa ude i Regnen og sutte paa en vaad Cigar — og faa Klø bagefter. Han nød Tilværelsen, Ubehagelighederne fra Formiddagen var — om ikke glemt — saa dog skudt til Side i hans Bevidsthed for Øjeblikkets Velvære. Tiden gik behageligt, og derfor hurtigt, og det var lige i sidste Øjeblik, han naaede op paa Kammeret til Aftenlæsetiden.

Palle havde ikke haft det saa fornøjeligt. Til at begynde med kom der Besøg paa Kammeret, der vilde have en Passiar. Da Palle var meget lidt indladende, prøvede de at faa ham i Humør ved at foreslaa at lave Krudtkællinger af noget Krudt og Pap, som en af dem havde i sit Skab. Da Palle sagde Nej dertil, opgav de ham og overlod ham til sig selv, undrende sig over, hvad der kunde være gaaet ham imod. Han selv var overhovedet ikke oplagt til nogetsomhelst, heller ikke til at »tyre Morskab«, skønt han var lige midt i Erik Menveds Barndom. Det han trængte til, var at være ene med sine Tanker. Derfor drev han hen ad Korsgangen og søgte op ad Loftstrappen i den vestre Fløj, hvor han satte sig øverst oppe, støttede Albuerne paa sine Knæ og lagde Hagen mod Haandfladerne. Her vilde ingen søge ham, her kunde han have Fred. Og saa gennemgik han da Samtalen fra Filosoffgangen. Han kunde ikke forstaa, hvorfor det var revet ud mellem ham og Jakob. Træk for Træk manede han frem de forløbne Aar. Han gennemgik nøje deres Forhold. Vel var de hidsige, især Jakob, og vel kunde Palle ikke sige sig fri for den ene eller anden Gang at have haft Uret. Men aldrig var det dog kommet til aabent Brud som idag.

Det var en bedrøvet Palle, der lidt før 6 traadte ind paa Kammeret og tog sine Bøger frem til Læsetiden. Denne blev trist. Det var, som laa et Tryk over dem alle ligefra Duxen til Fuxen.

Det blev ikke anderledes, da man efter Aftensbordet

¹⁾ Soranerbladet 6. Aarg., Side 3

kom op til anden Læsetid. Det var ellers den eneste — forholdsvis — morsomme Del af Læsetiden. I den var Tilsynet mindre skrap, Lektierne havde faaet den Cverhaling, de fortjente — omtrent da. Man kunde faa Lov at beskæftige sig med Morskabslæsning, hvis man da ikke var under Band paa Grund af daarlige Karakterer. Men under de forhaandenværende Omstændigheder var det for baade Palle og Jakob en stor Lettelse, da der Kl. 8½ blev raabt fri, og de ikke længer var tvungne til at sidde ved Siden af hinanden uden at maatte saameget som se paa hinanden.

Inden Bøgerne var lagt tilside, var et Par af Palles og Jakobs Kammerater derinde for at foreslaa et Parti l'Hombre. Jakob undslog sig keitet og genert og sneg sig i et beleiligt Øjeblik ud af Døren. Palle tænkte, at Tiden kunde ligesaagodt gaa med Kortspil som med noget andet. Det, han trængte til nu, var at faa spredt sine Tanker og Tiden til at gaa.

Først adspurgtes Kammerduxen, om man maatte spille paa Kamret, hvad han godmodigt gik ind paa. Selv vilde han ikke være med, han skulde »bede Latin« og satte sig paa Duxepladsen, den udfør Døren, med Ryggen til denne. Kammerfuxen lagde sig, som han var vant til, naar der blev spillet Kort, tværs over Bordet med Ryggen vendt mod Døren og Kammerduxens Pult. De to, Duxen og Fuxen, dannede saaledes et virksomt Værn mod Indsigt fra Dørruden, om det skulde falde den inspektionshavende ind at komme paa Gangen. De tre Spillere sad med Ryggen mod Vinduesvæggen, Palle i Midten og ligeud for sin Bordskuffe. Op af denne trak han Kortene og et Sæt Dominobrikker, som blev spredt paa Bordet foran de spillende. Skulde det hænde, at det værste skete, og en Lærer kom ind, var det et Øjebliks Sag at lade Kortene forsvinde i Bordskuffen, og Dominobrikkerne var da et uomstødeligt Bevis for, at der kun blev spillet et uskyldigt og tilladt Spil. Selve Spillekortene var hjemmelavede. De var af Størrelse som Dominobrikkerne, af tykt Papir og haandmalede. Der skulde ganske vist en ung og livlig Fantasi til for at tyde Figureerne. Men man var vant til disse Kort, der var lavede efter Mønstre fra foregaaende Generationer og var ens paa alle Kamre. Regnskabet blev, for at undgaa kompromitterende Papirer, ført i Hovedet.

Imidlertid slentrede Jakob i ondt Humør hen ad Korsgangen for at sé, om der var nogen, han kunde slutte sig til. Paa det første Kammer, han gennem Dørrøden kiggede ind i, sad to Dreng og klistrede Julegaver. To andre laa paa Maven henad Bordet, daskede sig selv i Enden med Hælene og saa til. Det var der ikke noget spændende ved, syntes Jakob.

Fra Nabokamret hørte han Jamren, blandet med Eder og Trudslar. Det var Store Søren, den raaeste og mest forhadte af alle Duxene, der var ved at lære én af de smaa at danse. Offeret var anbragt ovenpaa den varme Kakkellovn, hvor han i Hosesokker maatte foretage idelige Hop og Fodløftninger, for ikke at svide sine Fodballer i Vabler. Foran Kakkellovnen stod Store Søren, svingende en tyk Hasselkæp. Med den og med sin meget beskidte Mund truede han den lille til at blive deroppe. Paa den anden Side af Bordet stod et Par smaa Stakler og ventede paa, at deres Tur skulde komme. Udtrykket i deres Ansigt røbede Angst, men engang imellem kunde de ikke holde et blegt Smil tilbage ved Synet af den dansendes komiske Hop. Jakob hadede

Store Søren. Ikke fordi han var ond mod de smaa. Medfølelse laa ikke særligt for ham. Men han havde en Dag faaet læsterlige Klø af Store Søren, fordi han havde nægtet at laane ham Penge. Nu knyttede han Næverne og lovede sig selv, at Store Sørens Broder i nederste Klasse skulde komme til at danse paa Kakkellovn næste Aar, naar han, Jakob, var blevet Matador, og Store Søren var ude af Skolen.

Paa det næste Kammer kiggede Jakob ind til en ren Idyl. Hele Besætningen var samlet, fra Dux til Fux. To af dem rørte Æggesnapse, to piskede Hviderne, der skulde bages til Marins paa Kakkellovnen, og selve Duxen ristede Kartoffler i den varme Træske. Alle var saa optagne af deres Arbejde, at de maatte være glade ved, at det var Jakob og ikke den inspektionshavende, der stod med Næsen mod Ruden. Det havde ikke været nogen Spøg at komme i Forhør og at maatte tilstaa, at Æggene var fra »Madaalens« Hønseshus, at Gaflerne hvormed Kartofflerne haandteredes, Glassene, hvori Æggene røretes, de Spølkammer, hvori Hviderne pidskedes, retteligen hørte hjemme i Køkkenregionen, samt at Gartner Voetmann vilde savne nogle Kartoffler i sin Kartoffelkule. Hvis Kammerduxen ikke havde været med, var Jakob nok faldet for Fristelsen og havde budt sig selv til Gæst. Nu skulde han imidlertid vel vogte sig og gik videre.

I selve Korset sad en Del Dreng paa Brændekasserne og sludrede. Midt paa Gangen stod én og holdt Udskig til begge Sider. Et Par ved hver Ende af Gangen var øjensynligt Udkigsposter i Kontakt med ham. Drengene paa Brændekasserne var Afløsningsmandskab. Dette var Jakob ikke længe om at regne ud. Hans Hjerne arbejdede for at finde Grunden til dette Vagtberejskab. Pludseligt gik der et Lys op for ham. Han huskede at have hørt noget om, at »Pølsen« i næstnederste igaar havde fundet Inspektionens Hovednøgle nede i Fratergaarden, og at de store strax havde konfiskeret den. Altsaa sad nu de lykkelige og røg inde paa Nr. 13, Vagtværelset i Læsetiden. Og saaledes kunde de nu sidde dér i Ro med deres Blus hver Aften, naar det var daarligt Vejr. Lykkelige Mennesker! Sidste Gang, Jakob var derinde, var det for at faa Klø! Hurra! han fik en Idé! Om han før Sommerferien afkøbte dem Nøglen! De fik jo til den Tid ikke mere Brug for den. Det blev nok dyrt, altfor dyrt for en enkelt. Men hvis man nu lavede et Konsortium! Blot paa 5 Medlemmer. Han skulde dog tænke paa det. Den skulde han nok klare.

Tankefuld gik han videre. Men hvad var det? Klang af Klinger. Det var lige noget for Jakob, der nylig var begyndt paa Huggøvelser, der i høj Grad havde vundet hans Interesse. Men et Blik ind gennem Dørruden overbeviste ham om, at det alligevel ikke var noget for ham. Der stod Duxen, en skikkelig Fyr, noget dum, men ikke drøjesyg, iført Huggemaske, Plastron og Handsker, alt i ulastelig Stand, og huggede løs paa én af Jakobs Klasse, hvis Udrustning var saare mangelfuld. Hans ene Skjortearme var allerede helt flængt og Blod piblede frem. Det var ikke noget for Jakob.

Paa det næste Kammer sad én og bandt Bøger ind. Han var af dem, som »Gamle Ahrends« (Sibbern) lærte Bogsløjd hjemme hos sig, én af dem, der »sledskede« for »Snyderne«. Ved samme Bord var én ifærd med at skrive Brev, en anden syslede med sin Æggesamling. Dette Kammer og det næste, hvor hele tre Mand sad

og »tyrede Morskab«, skyndte Jakob sig forbi og naaede endelig et Selskab, der passede ham og beskæftigede sig med noget fornuftigt.

Det var to af hans Klassekammerater, der var ved noget saa fornøjeligt og harmløst som at give en Fux Buxevand. Den lille stred voldsomt imod, at to, der ikke var i øverste, tillod sig en Frihed, der ikke tilkom dem. »Jeg si'r det til Store-Søren,« truede han. »Nej, Du gør ej,« fik han til Svar af sin ene Plageaand, »for hvis Du gør det, skal Du næste Aar komme til at stille til Klø hver Uge.« »Ja,« tilføjede den anden, »saa skal Du faa et Reb om Livet og blive hængt ud af Vinduet, naar vi kommer tilbage efter Sommerferien.« Det imponerede imidlertid ikke den lille, for det, vidste han, laa udover det mulige, og han slog tappert fra sig. Jakob aabnede Døren og gav sig strax til at hjælpe de to mod den lille. Men i det samme havde han to Tilskuere, der hidtil havde holdt sig neutralt, over sig. Det hele var snart som én stor Klump, hvorfra der stak Arme og Ben frem, og lød sære Pust og Støn. Pludselig knustes Vandflasken, og Vandet oversprøjtede dem Alle. Jakob fløj afsted for at finde et tomt Værelse med en fyldt Vandflaske. Det lykkedes ham, og da han var ved at forlade Værelset, skulde han netop være saa heldig at faa Øje paa en ualmindelig fin Lysesaks af Messing med Forziringer. Den laa paa Gulvet udenfor ét af Skabene, rimeligvis tabt af Kammerfuxen, der havde Ansvar for den, da han vilde lukke den inde. I en Fart var Saksen i Jakobs Lomme. Det var ifølge den uskrevene Lov tilladt at erobre Lysesakse, naar de ikke var lukkede inde. En smuk Lysesaks var en Hæder for et Kammer, ligemeget hvorledes den var erhvervet. Og Jakob glædede sig meget til den Ros, han vilde faa baade af Kammerduksen og Palle — naa nej — det sidste blev der nok ikke noget af.

Da Jakob kom ind igen paa Buksevandskamret, laa den lille paa Gulvet, og de fire andre sloges ovenover ham. Ved Jakobs Hjælp lykkedes det endelig at faa de to Tilskuere trængte tilside og den lilles Ankler med et fast Tag omfattet af de to Bødlers Næver. Saa blev hans Ben løftet tilvejs, Flaskens Indhold hældt i hans Bukseben, indtil det løb ud mellem Krave og Hals. Inden det var kommet saa vidt, var de to Tilskuere forduftede. De skulde ikke have noget af at blive sendt ned til Posten for at fylde Flasken og selv agere Offer. Jakob, der nok havde Interesse for Buksevand, men ikke for de to Kammerater, forsvandt ligeledes.

Han var paa sin Rundgang kommet næsten tilbage til sit eget Kammer. Pludselig slog det ned i ham: »Hvad mon Palle nu tager sig for? Mon han spiller Kort endnu?« Han kunde ikke modstaa Fristelsen, han maatte kaste et Blik ind paa Kammeret. Jo — de spillede endnu. Hvor var dog »Professoren« skikkelig! At han fandt sig i det! Det maatte dog forstyrre ham, naar han bedede! Ja, han var en storartet Dux. Aldrig drøede han sig, sendte sjældent nogen i Byen og altid da paa den Maade, at han bad pænt vedkommende om at gøre ham den Tjeneste. Saadan en Kammerdux vilde Palle nok blive. Ja — og han, Jakob, vilde ogsaa forsøge at blive som »Professoren«, aldrig drøje sig og aldrig være ond mod de smaa — vel at mærke, først skulde Regnskabet med Store-Søren være gjort op ved at hans lille Bror fik en Dans paa Kakkelovnen.

Han vilde ogsaa saa gerne, saaledes som »Professoren« i øverste og Palle i næstøverste, være Klassesdux.

Men det var vel nok saa temmelig umuligt. Ganske vist, Evnerne havde han, det tvivlede han intet Øjeblik om. Han ansaa sig ihvertfald mindst lige saa begavet som Palle. Men »bede« — ikke blot i Læsetiden — og saa udenfor denne og selv naar Vejret var godt, hvad han saa tit havde sét de to gøre, — nej, det orkede han ikke.

Men Palle! Ak ja, Palle kan altid, hvad han vil! De andre søger altid ham, aldrig mig. Pokker forstaa det! For jeg er dog ikke nær saa keitet som Du Palle! Bare jeg sad og spillede Kort derinde med Jer andre!

Saadanne Tanker fløj gennem hans Hoved, mens han kastede stjaalne Blikke ind i Paradiset. Angsten for, at de derinde skulde opdage ham, drev ham imidlertid bort, og da en Kammerat netop gik forbi, fulgtes han med ham.

De kurede ned ad Trappen til Stengangen, hvor en Del af deres Jævnaldrende legede Turnering med de smaa. Disse red paa de store, og Kæmperne var delt i to Partier. Det gjaldt om at rive saamange Ryttere af Hesten som muligt. Jakob fandt her en kærkommen Tidsfordriv, til der Kl. 9¼ ringedes tilsengs. Han sørgede for at blive den sidste af Flokken op af Trappen, for først at komme ind paa Kammeret, naar Palle var gaaet ind paa Sovesalen. Det lykkedes saa godt, at Palle laa i sin Seng, taktfuldt ladende som han sov og med Ryggen mod Jakobs, da denne kom ind for at gaa iseng.

Paa den modsatte Side havde Jakob som Sidemand en Elev af øverste Klasse. Denne, kaldet »Sut«, var paa Størrelse med Jakob og kun lidet respekteret af sine Klassekammerater. Han kom først, da Inspektionen var færdig med sin Runde og fik derfor en ordentlig Overhaling. I det samme slukkede Lampepudseren de to Lamper, saaledes at Salen nu kun var oplyst af en Natlampe oppe i det sydøstre Hjørne, og den største Del af den laa i Tusmørke.

»Sut« fik hurtigt Klæderne af, slog Tæppe og Overlagen op og steg med den Værdighed, der sømmer sig en Elev i Øverste og ganske særlig en saadan, naar han er lille og spinkel, op paa sit Leje. Men da han vilde strække Benene ud, mødte han en Modstand, der ikke var til at overvinde. »Sut« var strax paa det Rene med, hvad der var ivejen. Rasende sprang han op og vendte sig mod Jakob. »Det er Dig, Din Flab, der har lagt Pose i min Seng.« Jakob satte sig op i Sengen og bedyrede sin Uskyldighed. »Gu' er det Dig,« kom det fra »Sut« sammen med en Lussing, der fik Jakob til at springe ud af Sengen. Og dér stod da de to Kamphaner lige overfor hinanden med Næverne løftede, parate til Kamp. I det samme stod Palle imellem dem. »Jakob har ikke gjort det. Vi har været sammen hele Aftenen, og jeg svarer for ham. Hvis Du rører ham, skal jeg tæve Dig, som Du aldrig har faaet Tæv før.« Og idet han satte sit Ansigt lige op mod Suttens, tilføjede han, idet han yderligere sænkede Stemmen: »Sladr Du til Din Klasse, faar jeg nok Ram paa Dig en Dag, naar Du mindst venter det. Husk det.« »Sut« stod ubeslutsomt og fægtede med Armene, da Palle gav ham et Puf, saa han dumpede bagover i sin Seng.

Skønt Stemmerne under alt dette havde været stærkt dæmpede, var Uroen dog ikke undgaaet den inspektionshavendes Opmærksomhed, og han bankede nu paa Ruden ind til Sovesalen. Palle og Jakob skyndte sig i Seng. »Sut« kæmpede under Arrigskabets bitre Taarer

for i Mørket at finde sig tilrette med baade Lagen og Tæppe.

Da der var gaaet nogle Minutter, hviskede Jakob over til Palle: »Du Palle, ska' vi ikke la' vær' med og være Uvenner.« »Jo, den er jeg svært med paa. Tak for det. Godnat.« Lidt efter var Jakob der igen: Du Palle, jeg har en Cigar endnu, den skal Du ha'.« »Tak Jakob, men den deler vi.« Jakob laa en Tid tavs, saa kom det nølende og genert: »Palle, jeg har ogsaa én til mig selv.« »Du er da en snurrig Fætter. Stuerén er Du

endnu ikke, men morderlig durkdreven, saa der bli'r nok en stor Mand af Dig — engang. Men lad os nu sove.«

I det samme lød oppe fra Pladsen under Natlampen Store-Sørens buldrende Kommandostemme: »Hørd Kæft! Nu vil jeg, brøle mig, ha' Ro.«

Højesteret havde talt. Ikke den svageste Hvisken lod sig høre. Stilheden blev kun brudt af den første svage Snorken.

FRA TIDEN o. 1873

Hosstaaende, meget fornøjelige Billede af en Gruppe smaa Dreng med store Piber er stillet til vor Raadighed af en af de portrætterede. Man tror det knap, men den lille betænksomme Fyr paa højre Fløj, der ser ud, som hvilede der en Verden af Bekymringer paa hans smaa Skuldre, saa at ikke engang Piben rigtig kunde trøste ham, er ikke nogen anden end den nylig 70-aarige, livsglade og unge Kontorchef *Johan Harhoff*, K. af Dbg. og Dbmd. De andre, mer erfarne og mindre spekulerende, unge Soranere er fra venstre til

højre: *Henning Møller*, død for et Par Aar siden som Hospitalsforvalter paa Frederiksberg, *Carl Johan Visby*, hvis senere Skæbne er os ubekendt, men som maaske nu bliver oplyst, *Valdemar Kæhler*, senere Fabrikant i Korsør, *Hans Henrik Schou*, Direktør for Knabstrup Teglværk, og *Carl Vilhelm Loehr*, Købmand og tysk Konsul i Fredericia; de er alle døde. Ejeren af det gamle Billede er den eneste overlevende af hele det lille Selskab — men ham er der til Genæld Liv i for dem alle seks!

SOGNEPRÆST PREBEN HANSEN IN MEMORIAM

Deltagerne i de gamle Soraneres Tur til Sorø i September 1928 vil sandsynligvis huske den da 83-aarige Pastor *Preben Hansen*, som imponerede ved sin kraftige Fremtræden, sin ranke Ryg og en Røst, der kunde høres af alle, da han ved Middagen i Skolens Festsal gav Udtryk for sin varme Kærlighed til sin gamle Skole og sine gode Ønsker for dens Ungdom og for os, som staar i dens daglige Arbejde.

Han er nu gaaet bort, næsten uden forudgaaende Sygdom, og i ham har Skolen mistet en af sine hengivne Sønner, der altid i Tankerne fulgte den og sendte den smukke Hilsener paa dens Højtidsdage.

Jeg mødte først hans Kærlighed til Sorø, da jeg som 12 Aars Dreng blev optaget. Det var hans gamle Skole, jeg kom til, og den styredes af Blichert, under hvis Rektorat han selv havde tjent som Adjunkt i Aalborg, før han blev Præst, og derfor skulde jeg, naar jeg i Ferien traf ham, altid have Hilsen med til Rektor Blichert, hvem han beundrede. Der var næppe heller Tvivl om, at Pastor Hansen havde været en Lærer ret efter Blicherts Hoved. Han var nemlig i udpræget Grad et Pligtmenneske, og hans Ideal var gammeldags Nøjsomhed og Strengthed. Han stillede store Krav til sig selv og kendte næppe nok i sin Alderdom til Træthed; men han var ogsaa, i hvert Fald i sine yngre Aar, ubønhørlig streng i sine Krav til andres Pligtfølelse. Hans Præstegerning var præget af det samme. Problemerne eksisterede næppe for ham i dybere Forstand. Det hele

var et Spørgsmaal om Vilje og Lydighed. I det praktiske Liv var han fuld af Hjælpsomhed og Godhed og en dygtig Administrator af alt, hvad der var betroet ham, derunder det »Boesgaardske Legat«. Hans store Præstegaardshave var ualmindelig smuk og vel holdt, og han holdt altid et meget smukt Spand Heste. Hans Hjem var aabent og gæstfrit. Som Menneske var han afholdt og paaskønnet af mange og respekteret af alle. Hans Præstegerning kan jeg ikke udtale mig om, men jeg ved, at han var lykkelig over for et Par Aar siden under Embedsvakance at være konstitueret Præst i Rudkøbing og saaledes faa Lov til atter at udføre den Tjeneste, han elskede, og til det sidste fungerede han i sit Otium som frivillig Kapellan for hele Langeland, der ved hans Begravelse viste ham en enestaaende Ære. Ogsaa vi Soranere sænker med Ærbødhed Fanen for ham.

H. Raaschou-Nielsen.

Preben Johan Frederik Jacob Hansen var født den 3. September 1845 i Falsted ved Svanninge paa Fyen som Søn af Skolelærer i Oure Mads Frederik Hansen og Hustru Johanne Jacobine født Lentz. Han blev Student fra Sorø i 1865 og fik i 1871 theologisk Embedseksamen, hvorefter han foreløbig tog en Plads som Lærer ved »Lyceum« i Kjøbenhavn. Den 13. Marts 1873 konstitueredes han og den 7. Maj 1876 blev han fast ansat som Adjunkt ved Aalborg Katedral-skole, men allerede d. 26. Maj 1876 modtog han Ansættelse som Kapellan pro loco for Tranekær og Tullebølle Menighed paa Langeland. Den 15. Januar 1884 blev han beskikket til Sognepræst for Longelse og Fuglsbølle Menigheder paa samme Ø, og i dette Kald blev han, til han omsider i sit 85. Aar trak han sig tilbage fra sit Statsebede.

Pastor Preben Hansen, der 1. Juni 1907 blev dekoreret med Dannebrogsmændenes Ridderkors, var to Gange gift, første Gang med Frøken Emma Mathilde Stenersen, der døde i Juni 1884; anden Gang med Frøken Fanny Emilie Regitze Kierulf. En Søn af 1. Ægteskab, nuværende Direktør Otto Eduard Stenersen Hansen, gik i Skole i Sorø fra 1890—93.

INDENFOR KLOSTERPORTEN

Aarets første Kvartal sluttede Søndag den 30. Marts med en af disse vidunderlige, stille Foraarsdage, hvor Søen ligger spejlblank og Skovene rundt om staar forventningsfulde overfor det, der kommer. I Sorø indvarsledes Foraaret ved et Søndagtafensbesøg af Studentersangforeningens lille Kor, der med Operasanger Johannes Fønss og Inspektør Kaj Oluf Buch som Solister gav en Heise-Koncert, der desværre ikke var nær saa stærkt besøgt af Skolens Ungdom, som den burde have været. Til Gengæld saas Undervisningsministeren blandt Tilhørerne. I Koret var kun een Soraner — Fuldmægtig Otto Mæckprang — der har aabenbart i nogle Aar været en beklagelig Stagnation i Sorø-Sangen.

Nu er Sommeren ved at holde sit Indtog i Sorø. Bøgen ved Vindelbro var allerede sprunget ud til 1. Maj; de andre Bøgetræer fulgte hurtigst muligt efter, Skovene har spillet i alle mulige Nuancer fra Vinterens graabrune Farver til det nye Løvs sarte, skønne lysegrønne, og Vandet i Søen er snart saa varmt, at man kan begynde at tage Badeanstalten i Besiddelse igen.

Men Drengene paa Skolen har allerede længe været i Ak-

tivitet. Foraaret har staaet i Sportens Tegn — man er saa smaat begyndt at forberede sig til at modtage en engelsk Crickettræner, som til Efteraaret kommer til Skolen for at instruere. Man venter sig derefter en ny og straalende Tid for Cricketspillet i Sorø!

Der har været Cricketkamp med Herlufsholm i Sorø. Herlovianerne tabte; men de spillede dennegang langt bedre end sædvanligt; da de har faaet kyndig Instruksion af den gamle Herlovianer, Cricketspilleren Baron Rosenkrantz, der selv overværede Kampen.

Ved en Mellem-skole-Fodboldkamp med Herlufsholm tabte disse med 8—0 til Sorø, medens Skoleholdet har været mindre heldigt: det blev i Kostskoleturneringen i Fodbold slaaget af Rungsted.

I Bededagsferien deltog Sorø Skole i Skolegymnastikstævnet i Sønderborg med baade et Gymnastikhold og et Fodboldhold.

Forleden Aften var der Sang- og Musikafslutning i Festsalen — det sikre Tegn paa, at Eksamen nærmer sig med stærke Skridt; Aarets Flid skal vejes og vurderes, bagefter kommer saa det allerbedste af hele Skoleaaret: Sommerferien.

Massa.

GAMLE SORANERE

Bogholder ved Varde Bank H. Krog-Meyer er designeret til en Plads som Underdirektør i »Bondestandens Sparekasse«, der tænkes oprettet fra Nytaar 1931.

Herluf Krog-Meyer, der er født 13. Decbr. 1893 som Søn af Pastor G. G. Krog-Meyer i Faaborg ved Varde, senere i Vigersted, tog Realeksamen i Sorø i 1909 og blev straks ansat i Varde Bank, hvor han siden har arbejdet.

I Uganda, hvor Gummiindustrien udvikler sig stærkt, har Forfatteren Helge Kaarsberg, Søn af den afdøde Kredslæge i Sorø, rekonstrueret forskellige Virksomheder indenfor Gummiindustrien, og han har gjort det med afgjort Held, saa at de trods de lave Gummipriser har betalt sig i Fjor.

Der foreligger nu en Offentliggørelse af den Rapport, som Brødrene Porsild har afgivet til den canadiske Regering om de omfangsrige Undersøgelser af Spørgsmaalet om Mulighederne for Renavl i større Stil i Nord-Canada. I November 1928 vendte de to Brødre, Thorbjørn og Erling, tilbage til civiliserede Egne med et meget fint Resultat. De havde da fastslaet, at der i de mægtige, ødemarkslignende Omraader omkring Store Bjørneø i det nordøstlige Canada var udmærkede Betingelser til Stede for rationel Renavl.

Afgørende for, at det blev de to Danskere, som blev valgt til den vanskelige Ekspedition, var den Omstændighed, at de begge havde levet i lang Tid i de arktiske Lande (Grønland), og at de forstod Eskimoernes Sprog. Rapporten repræsenterer 30 Maaneders Arbejde og Undersøgelser i Alaska og de canadiske Nordvest-Territorier. De 10 Maaneder tilbragtes i Alaska med Studiet af, hvorledes Amerikanerne havde forsøgt at løse Spørgsmaalet om Renavl. 15.000 miles har Ekspeditionen tilbagelagt med Hundeslæde, Kano, Motorbaad, Pakhunde og Snesko.

Den egentlige Leder af Ekspeditionen, Thorbjørn Porsild, fortæller derefter i kort, knap Rapport-Form om den lange Tur, der strakte sig tværs over det meste af det nordligste Nordamerika.

Guillermo Ortved,
Herbarero
Eldorado, Alto-Paraná
Misiones Argentina

Chr. Jensen
Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Telf. 389 Ringsted

Christian Holberg
Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen
Fabrikant
Kay Michaelsens Søbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech
Waldbygaard

Sophus Jørgensen
Adm. Direktør
Fredencia
A/S Fritz Duus

Axel Høffer
Hovedagentur for Livsfors. Hafnia og
Forsikr. A/S Danske Phoenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

C. R. Waerst
Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Aalborg

So. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen
Direktør, cand. polyt.
Telf. 441
København

P. B.

Marius Bangkjær
Murermester
Telf. 523
Sorøstræde, Sorø

Henning Arup
Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11 Ctr. 10571-11557

J. Ulf Kaarsberg
cand. phil., Tandlæge
Vesterbrogade 81 i København V.
Telf. Eva 1770

Tandlæge D. Kisbye
Store Kongensgade 45
Telf. 6126
Konsultation Kl. 10 - 4

Gamle Soranere
i Praksis

Stephan Vogelius

Axel Hansen
Colonial & Vinhandel
Kulturvet 9 Byen 6654

Holger Due
Optiker og Refraktionsist
Gl. Kongevej 114 Vester 5585 y

Hermod Lannung
Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro
Læge
Ringsled

M. Mathiesen
Overretssagfører
Incasso i Sydjylland. Giro 8469
Næstved Telefon 3

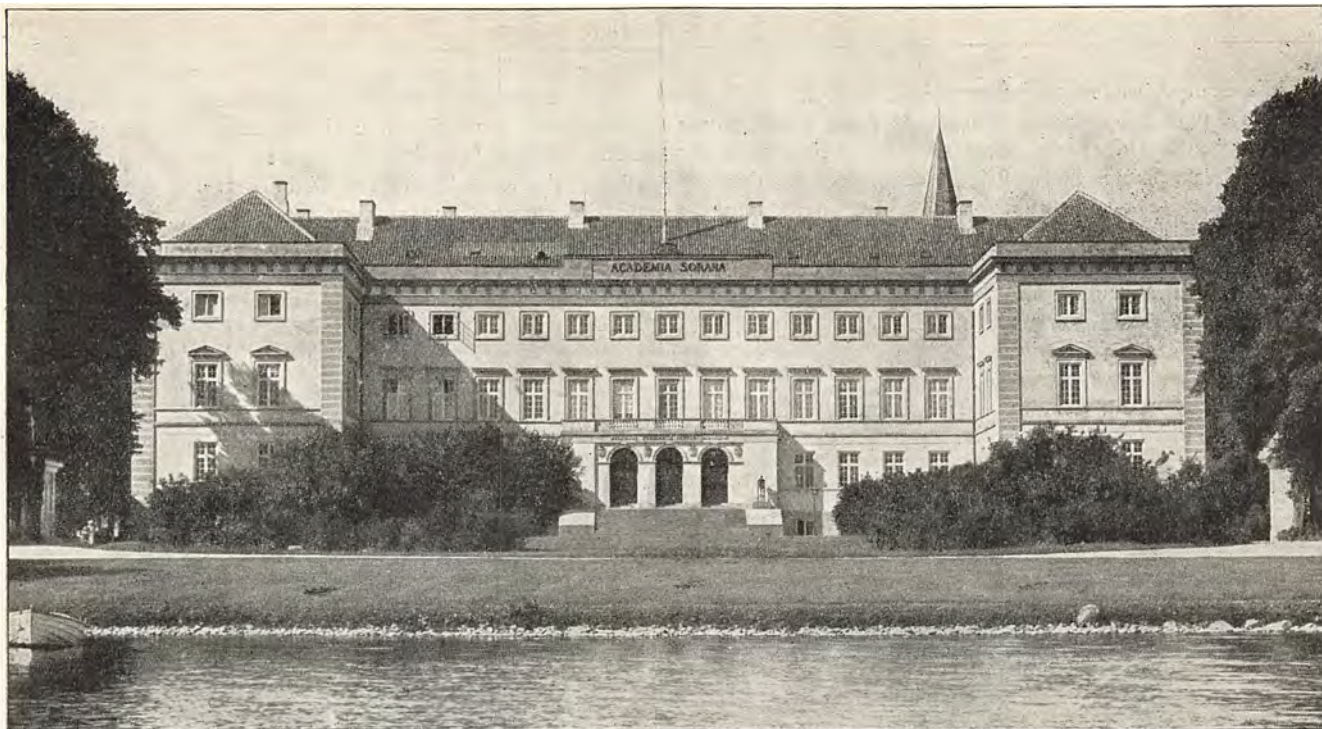
P. S.

Axel Lindegaard
Ateller for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur
Østergade 18

Dr. med. Carl Permin
Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

Poul Andersen
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenør
Nyborg

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 6

Juni 1930

DULCE DOMUM — ET 100-AARS JUBILÆUM

Ved H. G. Olrik.

Mon der er ret mange gamle Soranere, der i disse Junidage ikke sender deres gamle Skole og det, som dér har præget Livet i denne Tid: Eksamenstidene, mer eller mindre, venlig Tanke? Hver af os har sit at mindes i denne Anledning, og er der mon nogen, som ikke, hvis det skulde være, kunde spinde en Ende derom? Eet vilde i mange af disse Beretninger være et kært fælles Emne: Omstalten af den Sang, der traditionsmæssigt slutter Translokationen, og hvis Toner derfor er som den Fanfare, hvormed et Skoleaar blæses af og Dørene aabnes til et nyt Kapitel i Skoledrengens Tilværelse og hvis Overskrift lyder: *dulce domum!*

Det vil maaske derfor mere en og anden at erfare, at denne gamle Skolesang i Aar fejrer et Jubilæum: det var den 31. Juli 1830, at den med sin danske Melodi første Gang lød ved en Translokation i Sorø. Da jeg i 1916 ved Udgivelsen af Soransk Samfunds Sange, 3. Samling, skrev en Note ogsaa til denne berømmelige soranske Sang, var det ældste Tryk af den, der var mig bekendt, dateret 31. Juli 1844; men da Melodien til Sangen var komponeret af *L. J. N. Højberg*, der — født 1801 og død 1836 — kom til Sorø i September 1826 og forlod Skolen, udnævnt til Sognepræst for Højberg og Elsborg i Aarhus Stift i August 1832, kunde Melodien jo nok antages at skrive sig i det mindste fra det sidstnævnte Aar. En Formodning herom blev da ogsaa fremstillet i Noten, og den blev bekræftet, da jeg i en Skrivelse af 25. Juli 1830 fra den nylig som Direktor i Sorø konstituerede Lektor, *Dr. H. F. J. Estrup*, som bl. a. bad Directionen for Universitetet og de lærde Skoler om Orlov i Sommerferien,

fandt en Tilføjelse, hvorefter der med Brevet fulgte et Par Eksemplarer af en latinsk Sang: Dulce Domum, der efter en ældre Bestemmelse af forhenværende Direktor *Tauber* skulde afsynges umiddelbart efter Translokationen i Akademiets Skole d. 31. s. M., og omtales som en Sang, der afsynges af Eleverne ved Skolen i Eton i England, naar de i Ferien drager hjem.

Som det vil ses i Soraner-Sangbogen S. 329, har Rektor *Raaschou-Nielsen* i sin Tid velvilligst givet nogle Oplysninger om Sangen, hvorefter den stammer fra Winchester College og, ifølge en Tradition dér, er digtet af en Elev, som var holdt tilbage i en Ferie; han skar den ind i et Elmetræ, og da det var gjort, tog han sig selv af Dage — Hjemveens ultima ratio. Som sammesteds oplyst former den sidste Afstent før Sommerferien i Winchester College sig som en hel Domum-Fest, hvis Ceremoniel nærmere er beskrevet, og nu mangler vi kun en Oplysning om, hvilken Melodi man i England benytter til Sangen. Naar den sendes os af en venlig Sjæl, skal vi trykke den her i Bladet, og saa kan der snart ikke oplyses mere om Dulce domum udover, at det nok var værd at vide, hvorfra Direktor *Tauber* har faaet dens Text — og hvorfor der ingen Melodi medfulgte eller den medfulgte ikke blev brugt, saa at Højberg maatte skrive en ny.

En Sammenligning med det første Tryk, der er fremstillet i København (»Typis excudebat *Andreas Seidelin*) med en prægtig Skrift og som iøvrigt hverken har særlig Titel, Aarstal eller noget som helst i Retning af Forfatter eller Komponistmærke, viser en enkelt Afvigelse fra den nu

brugelige Ordlyd, saaledes som den bl. a. er trykt i Soransk Samfunds Sange III. Udgave 1916, S. 36 f. og i den sidste mig foreliggende Udgave af Morgensange og Festsange for Sorø Akademis Skole, Sorø 1927, S. 65 f. Her hedder det nemlig i 2. Strofe — og saadan sang vi det allerede for 50 Aar siden:

Appropingvat ecce felix
hora gaudiorum,
opus absolvimus
jam ridet omnibus
meta petita laborum
Domum, domum, dulce domum.
etc.

Men i det gamle Førstetryk hedder det i Stedet for i Vers 3—4:

Grave negotium
seqvitur otium.

Og i 4. Strofe — der ligesom 5. jo ikke mere benyttes — hvor det i sidste Vers nu hedder:

Suaviter en repetamus,

har det gamle Tryk:

Suaviter et repetamus.

Medens den nye Tekst paa dette lille Punkt synes at lyde rigtigere, er der med Hensyn til den nyere Ordlyd af 2. Strofe vist næppe Tvivl om, at en villet Korrektur er til Stede; mulig har en eller anden senere Pædagog fundet det upassende at omtale Skolens alvorlige og højtliggende *opus* som et *grave negotium*.

Af det foregaaende vil ses, at den, som vi skylder den elskede Domum-Sang, ikke er nogen anden end Akademiets første Direktør, *Erich Gjørup Tauber*, som der Gang paa Gang for hver, der uholdt sysler med den genopstaaede Sorø Skoles første Decennium, er Grund til at nævne med Hæder som den, der i al Skrøbelighed grundlagde en Skoleordning og en soransk Tradition, som man endnu bygger paa. Og Indførelsen af Domum-Sangen ved Skolens Tradition var en af hans allersidste Embeds-Handlinger som Direktør i Sorø. Den 26. Juni 1830 søgte han, pint og bogstavelig ærgret ud af sit gode Skind af *Peder Hjorts* uafsladelige Trakasserier, Orlov i 4—6 Uger og rejste til Hovedstaden, i hvis Nærhed han tog Ophold paa Frederiksberg; men kort efter indgav han sin Ansøgning om Afsked p. Gr. af svage ligt Helbred, og den 10. Juli entledigedes han ved kgl. Resolution samt sattes paa Vartpenge, hvorefter Lektor Estrup fra samme Dag konstitueredes i det Embede, som han allerede havde bestridt fra den Dag, Tauber meldte sig syg.

I Skolens og Akademiets Arkiv findes ikke nogen Skrivelse, der omhandler Domum-Sangen, og selve Dr. Estrups Brev af 25. Juli, hvori den omtales, er ikke af ham indført i Akademiets Kopibog; jeg fandt det en Dag i Universitetsdirektionens Arkiv, hvor det var akteret en anden Sag og derfor kun rent tilfældigt fremkom. For en Nøjagtigheds Skyld tilføjes, at heller ikke i den gamle Inspektionsprotokol har den inspektionshavende Lærer, som netop den 31. Juli 1830 var selve den nye Skolesangs Komponist, Adjunkt Høyberg, med et Ord omtalt det, der for os, et hundrede Aar efter, staar som en virkelig Begivenhed, en af dem der skabte en særlig soransk Tradition.

*

Og da vi nu er ved 100-Aars-Minderne, kan det vist mere en og anden at høre lidt om, hvordan det var med Examens-tiden i hine Dage. Det skal straks siges, at Sorø jo dengang, hvor examen artium ellers ikke toges ved de enkelte Latin-

skoler, men ved Københavns Universitet, stod med en ny Observans, der i sin fulde Udstrækning kun var 5 Aar gammel, idet Studentereksamen første Gang blev holdt i Sorø i 1826. Til Gengæld fulgtes Ordningen fra disse Aar langt ned i Tiden, og dengang var man visselig ikke betænkt paa at skaane de kære unge Mennesker for højspændt Arbejde en Uges Tid i Træk — iøvrigt blev d'Herrer Lærere og Censorerne, udsendte fra Universitetet, sandelig heller ikke

Lars Jakob Nørager Høyberg,
Adjunkt i Sorø 1826—1832.

sparede. Eller hvad mener man om et Examen artium-Skema, der ser saaledes ud:

1830.

Skriftlig Prøve.

17. Juli Form. Fransk Stil 7—10.
Historisk Udarbejdelse paa Dansk 10—1.
Eftm. Latinsk Stil 3—6.
- [18. Juli var en Søndag.]
19. Juli Form. Geometri 7—9.
Religionsprøve paa Dansk 10—1.
Eftm. Historisk Udarbejdelse paa Fransk 3—6.
20. Juli Form. Arithmetik 7—9.
Religionsprøve paa Dansk 10—1.
Eftm. Latinsk Oversættelse 3—5.
Engelsk Stil 5—6.
Censur Kl. 3 i Direktors Lokale.

Mundtlig Prøve.

21. Juli Form. Latin Kl. 8.
Tysk Kl. 10.
Historie og Geografi Kl. 12.
Eftm. Religion Kl. 4.
Latin Kl. 6.
22. Juli Form. Fransk Kl. 8.
Græsk Kl. 10.
Mathematik Kl. 12.
Eftm. Engelsk Kl. 2.
Censur Kl. 5 i Examenssalen.

Antallet af Kandidater ved Eksamen var dette Aar ikke stort; der var kun 5: *Harald Toft* († 1841 som Ejer af Rønne-

bæksholm; Direktør Estrups Søstersøn), *Frederik Ferdinand Wendelboe* († 1835 som stud. juris i Kbhvn.), *Frederik Gottlieb Kratzenstein Stub* († 1839 i Ringsted som cand. juris), *Carl August Bierfreund* († 1854 i Tula som russisk Militærlæge, kejs. Kollegialassessor og Hofraad) og *Vilh. Godske Siemsen* († 1882 i København; Officer, Landmaaler, Amtsforvalter i Ebeltoft, kar. Oberst). Af Holdet fik de 3 første laud., de to sidste haud illaud. og overgik derefter til den akademiske Læreanstalt.

Derefter fulgte fra d. 23.—30. Juli den øvrige Skoles Eksamen — alle Fag i et Træk og hver Dag baade skriftlige og mundtlige Prøver. Den 31. var der Svømmeprøve [!] fra 8—10, og samme Dag — en Lørdag — fra Kl. 11—1 Translokation; ovenpaa »deltog alle i det festlige Examensmaal-tid, som Director ogsaa bærede med sin Nærværelse« (Inspektionsprotokollen). Dagen efter begyndte Sommerferien, som varede hele [!] August; men to ulykkelige Elever, *Tullin Møller* og *Moe*, havde ingen Steder at tage hen, og for at passe paa dem, maatte en Adjunkt blive tilbage paa Bygningen, der ellers overlodes Haandværkerne. Det blev *Høyberg*, der ramtes af denne Skæbne; men Adjunkt *Wegener*, som sikkert foretrak sine kære Bøgers Selskab for alt andet, var saa god at overtage Inspektionen for ham fra den 4. til den 22. Allerede den 30. August kom de første Elever tilbage, og inden Kl. 12 Midnat den 31. August var Besætningen fuldtallig. Dagen efter, d. 1. September, noterer *Wegener* i Inspektionsprotokollen — kendelig pinlig berørt af saadan Uorden — at 4. Klasse Elever, efter deres Sigende, ingen Pensa havde for til Eftermiddagen, og de fik da fri for Læsetiden Kl. 2—3.

Ak ja, godt begyndt....

SORANSK HELTEMOD

Blandt de Belønninger, som Bestyrelsen for »Car-negies Belønningsfond for Heltemod« den 31. Maj iaar uddelte, var een Sølvmedaille — den tildeltes *Peter Frederik Fabricius*, Elev i 1. Gymnasie Klasse i Sorø Akademies Skole, født 12. Februar 1913.

Anledningen til denne sjældne Udmærkelse er i sig selv den sørgeligst mulige: den 5. Januar ifjor druknede *Peter Fabricius' Fader*, Godsejer *Holger Fabricius* til Gjerdrup, og hans Broder, *Bent Edward Fabricius*, født 13. Januar 1915. Faderen med sine to Dreng, der var hjemme i Juleferien, var gaaet ud for at løbe paa Skøjter, og de faldt alle tre gennem den usikre Is paa Skelskør Nor; det lykkedes *Peter Fabricius* at komme op, men hans Fader og Broder var kommet ind under Isen. Den reddede hentede Hjælp og deltog derefter under betydelig Fare i Redningsarbejdet sammen med Gaardens Forvalter og en Aalefisker, der befandt sig i Nærheden. Deres Anstrengelser var imidlertid frugtesløse, og Far og Søn blev først fundet som Lig.

Det udtaltes udtrykkelig ved Medaillens Tildeling, at den unge *Peter Fabricius* modtog den som Anerkendelse for sin Optræden under og efter Ulykken.

DOKTOR GJELLERUP ET ERINDRINGSBILLEDE

Den 8. Oktober 1910.

Med Forfatteren, Lektor *Alfr. Glahns* Tilladelse aftrykkes nedenfor en Sang, som med ovenstaaende Titel blev afsunget ved en Afskedsfest, der af Lærere og Embedsmænd ved Skolen i Sorø holdtes for den gamle Læge, der i 1910 trak sig tilbage efter mere end 45 Aars Gerning i Sorø.

Paa Skolen er der Gilde
alt for den gamle Ørn,
som — skønt han nødvendig
vilde —
forlader sine Børn.
Saa lad os alle sjerne,
de gamle med de unge!
Thi mange Minder vælder op
ved Navnet *Gjellerup!*

For Slægterne, som kommer,
jeg tegner hans Portræt:
om Vinter og om Sommer
han klæ'er sig lige let:
et Regnslag over Ryggen
mod Væde gi'er ham Ly.
balstyrig er Parykken,
Kasketten, den er kry!

Ad Gaden ned han skridter,
— man ser, at Hast han
har, —
og fra hans Mundvig titter
en lille Stump Cigar,
og begge Hænder stikker
i Jakkelommen fast,
og mens han hilser, nikker
han med et lille Kast!

Han løber op ad Trappen
som alleryngste Pog
og slænger bag sig Kappen
og kigger i sin Bog:
»Hvor Pokker er nu 2den?
Naa, — a har Gymnastik, —
det er dog ogsaa Fanden —
og b er til Fysik!«

Saa letter han paa Døren:
»Aa, maa jeg laane Top?«
og væk er Manden, førend
sig Klassen retter op;
og ud paa Gangen triner
Povl Top med blege Miner
og efter ham *Jens Petersen*,
Povl Tops's bedste Ven!

»Det kniber i min Mave,«
forlyder det fra *Top*.
»Lad se, om Du kan gabe, —
luk Munden bedre op! —
Ja, der er det, det stikker, —
det er skam *Svælgkatarr!*
Saa er det bedst, Du ligger
og hviler Dig, min Far!«

»Og jeg er ogsaa dolig,«
forsikrer ivrig *Jens*,
»min Puls er saa urolig,
min Mave — som min Vens!
»Ja, det er Influenza, —
derover, begge to!«
Saa stikker *Povl* og *Jens a'*
til Sygehusets Ro.

I Frøken *Jensens* Haller de
skal ha'e Phenacetin,
og alt imellem falder de
paa alskens Sjøv og Grin:
»Hør, er I ikke rolle,
gi'er Doktoren Jer Olie!«
»Aa, sig det ej til *Gjellerup*,
vi holder heller op!«

Ja, sikker Diagnose
hos ham man altid faar,
og let som Fod i Hose
det hele for ham gaar;
han kender sine Dreng:
»Han her skal sove længe! —
Han der, — det er blot
Kælenskab, —
og han — er blot en Flab!«

Men til hans Patienter
det hjælper ej, man spør,
thi intet Svar man henter,
før den, man spør til, dør;
han med forundret Mine
kun siger: »Død og Pine!
er *Hansen* syg? — det
vidste jeg
mærkværdig nok slet ej!«

Og naar vi ta'er i Skoven
han syn's det er en Hvil
at sidde paa en Vogn
og køre 8 Mil!
Hvor tror I, I kan finde
en Trofasthed saa stor,
som da til Kjertemind
han fulgte vores Spor?

Men se ham saa i Kjole,
— jeg siger ikke mer!
Ej er der ved vor Skole
mer fuldendt Kavalér:
Det var en Lyst og Glæde
at se ham Dansen træde;
han klared sikkert alle Skær,
om Damen end var »svær!«

Stilfærdig har han moret
sig tit i lystigt Lag,
han skyer ej L'hombrebordet,
det er en afgjort Sag. —
Men naar det rigtig kniber
for *Alvor*, mærker man,
at Folk af hans Kaliber
er født til Lægstand.

Ja — skønt han jo er lille,
for langt Portrættet blev;
jeg angrer — ak forsilde! —
at jeg min Vise skrev! —
Saa tøm til sidste Draabe
den Vin, vi hælder op,
og lad til Slut os raabe
et: Leve *Gjellerup!*

BARNDOMSERINDRINGER FRA SORØ

Af *Felix Siboni*.

Mindeerne fra min Barndomstid i Sorø, fra Slutningen af 60'erne og til 1879 falder i to Afsnit: Min Skoletid og det musikalske Liv i Hjemmet.

Skolen.

At være skolesøgende Discipel ved Sorø Akademi, regnedes af de paa Akademiet boende Elever for det samme som at staa paa et lavere Niveau; dog forsonede det een noget med Tilværelsen, at man var Søn af en af Skolens Lærere, idet man ligesom syntes, at man saa blev set paa med lidt andre Øjne. Naar man nu som en snart gammel Mand ser tilbage paa sin Skoletid, hefter Erindringerne sig hovedsagelig ved Kammeratskabet imellem de skolesøgende, altsaa Sønner af Byens Borgere.

Selve Sorø By var den Gang en lille Stad paa godt 1000 Indbyggere, med ganske faa Gader. Hele det store Villakvarter, der nu har bredt sig ned mod Søen, existerede slet ikke den Gang. Fra Garver Trautners Ejendom gik en smal Sti over Marken ned til Søen, og det var en yndet Sport at mede ned ved »det dybe Hak« eller længere til højre ved »det flade Hak«, som ogsaa om Sommeren brugtes meget til Badning.

Som Tegnelærer paa Skolen havde jeg den senere saa berømte Maler Prof. *Chr. Dalsgaard*, som altid underviste med en sort Kalot paa Hovedet. I Historie havde jeg Forfatteren *Michael Rosing*, en elskelig Mand, der kom meget i vort Hjem. I Engelsk havde jeg den milde, men svage Overlærer *Moth*, der ofte blev drillt af Drengene. Jeg mindes en Episode fra en af hans Timer, hvor en af Drengene, en stor Fyr ved Navn C. havde opbragt Hr. *Moth* i den Grad, at den skikkelige Lærer greb sin Stok og foer ind paa C., nu skulde han for Alvor have Klø. Men C. rejste sig blot og greb fat i Stokken med begge Hænder, og det var ikke muligt for *Moth* at vriste den fra ham.

Det var ikke let den Gang at høre til »de smaa«; det var en yndet Sport blandt de større Elever at give de smaa »Buxevand«, som bestod i, at Drengen blev vendt med Hovedet nedad, og saa blev en Spand Vand heldt ned igennem begge Buksebenene. Om Vinteren blev de smaa begravet i mægtige Snedynger, og naar de arbejdede sig ud, blev de modtaget med en Regn af Snebolde saa haarde som Træ. For en lidt svagelig Dreng var der meget at gaa igennem ved saadan en Skole.

Men der var ogsaa mange lyse Minder, som Skoleballerne med den afbrændte Rødvin, den aarlige Skovtur og Skolekomedien. Jeg mindes at have set den berømte Skuespiller, Professor *Phister*, give Gæsterolle som Jeppe i Holbergs »Jeppe paa Bjerget«, medens den senere kendte Forfatter *Herman Bang* spillede Erik La-kaj og allerede da aabenbarede scenisk Talent.

Hjemmet.

Min Barndom i Hjemmet var fyldt med Musik. Baa- de Fader og Moder havde mange Elever og havde hyppige Musikaftener. Af Byens Borgere var det navnlig en Jægermester *Busck*, som sammen med en Søn og en Datter drev Kammermusik med Moder ved Pianoet;

det var dejlige Aftener, hvor man fra sin tidligste Barndom fik Kendskab og Kærlighed til de store Klas- sikere Mozart, Beethoven, Haydn, Chopin og Mendels- søhn. Ogsaa københavnske Kunstnere som Violinisten, Kammermusikus *Chr. Schjørring*, Cellisterne, Prof. *Franz Neruda* og *Rüdinger*, Sangeren Prof. *Bielefeldt* samt Faders Efterfølger *Emil Jähingen* fra Slagelse gav koncerter i Sorø eller dyrkede Musikaftener i vort Hjem, og ved saadanne Lejligheder blev jeg, alt fra jeg var en 8—10 Aars Dreng, betroet til at vende Blad for min Moder.

En af de største Begivenheder fra den Tid var Opfø- relsen paa Sorø Akademi af Faders Korværk »Stormen paa København«, til Tekst af Michael Rosing (Marts 1875), for Kor og en Del mindre Solopartier, som blev sunget af Sorøborgere; en Købmand *Bülou*, som havde en god Bas, sang saaledes Kongens lille Parti. I Mangel af Orkester ledsagedes Værket af 4hd. Klaver, udført af Moder og hendes bedste Elev, Frk. *Marie Glahn*.

Komponisten Erik Siboni.

Min Fader studerede i sine unge Dage en Tid Musik i Leipzig, hvor bl. a. Moscheles var hans Lærer. Han foretog ogsaa nogle Studierejser, bl. a. til Wien, hvor han tilfældig overværede et Mordattentat paa Kejser Franz Josef, og senere til Paris, hvor han overværede Napoleon den 1stes Bisættelse i Invalidkirken, og un- der sit Pariserophold kom i personligt Forhold til man- ge Musikvenner og Musikere, bl. a. Rossini.

Af Kompositioner foreligger fra Faders yngre Dage Operaen »Carl d. 2dens Flugt«, til Tekst af Th. Over- skou og opført paa det kgl. Teater i 50'erne; Operaen »Loreley«, et Korværk »Westenspiel«, opført i Musik- foreningen 1857, en Del Kammermusik og mindre Kla- verstykker.

Ogsaa fra Sorøperioden foreligger en Del Komposi- tioner som Korværket »Davids 3die Salme« for Solo, Kor og Orkester, komponeret i Februar—Marts 1865; endvidere »Die Murtenschlacht«, prisbelønnet i Tysk- land; to Symfonier, flere Hefter Sange til Texter af *Rosing* og *P. A. Rosenberg*, samt en Ouverture til »Othello«, opført i Musikforeningen 1881 og senere en Del Gange i Dagmar-teatret i en Periode, hvor Faders talentfulde Elev, Komponisten *Vilh. Rosenberg*, var Kapelmester. En Sonate for Violin og Piano blev kom- poneret 1873, en Strygekvartet 1884. En Del af Faders Kompositioner i Manuskript er desværre forsvundet efter hans Død d. 12. Februar 1892 paa Frederiks Hos- pital i København, efter længere Tids Svaghed.

»Berl. Tidende« sluttede en længere Nekrolog over ham med Ordene: »den Afdøde var en elskværdig Per- sonlighed, der næppe havde en Uven, langt mindre en Fjende.«

IN MEMORIAM

MOGENS WILLUM WASSARD

* 22. Maj 1908, † 10. Maj 1930.

Det var med Sorg, at vi, *Mogens Wassards* Kam- merater fra Skoledagene, læste om den Ulykke i Frihavnen, hvorved han saa brat blev revet bort.

Vi mindes ham som en noget tavs og indesluttet

Dreng, der altid var hjælpsom og venlig overfor sine Klassekammerater, og om ham kan det siges med Rette, at han ikke havde nogen Uven.

Flink var han til Sport, navnlig Kricket, men hans Hovedinteresse i Fritiden var dog Livet paa Søen; naar

han kunde faa Lejlighed dertil, roede han ud i en af Elevbaadene, saa vi fandt det selvfølgelig, at han valgte at blive Sømand, da han gik ud fra Skolen.

Wassard blev optaget i 2. Mellemskoleklasse efter Sommerferien 1921, han blev Alumne 2 Aar senere og tog Realexamen i 1925. Han fik derefter Hyre med forskellige af D. F. D. S.s Amerikadampere og var senere som Jungmand med dette Selskabs Skoleskib, den 4-mastede Bark »Viking«, paa Togt Jordan rundt, hvor han blev døbt ved Ækvator den 11. Februar 1927. Efter dernæst at have sejlet som Letmatros med en Damper paa Sydamerika, blev han forhyret som Matros med 3-mastet Skonnert »Cathrine« af Svendborg, med hvilken han strandede paa Læsø. Sin sidste Hyre havde han med Ø. K.s nye Motorskib »Amerika« og var atter paamønstret dette Skib til dets anden Rejse, da Døden pludselig indhentede ham ved Afsejlingen fra Fris havnen. Hans Hensigt havde været at gaa i Land efter denne Rejse for at læse til Styrmandsexamen, og han saa med Glæde og Fortrøstning sin Fremtid i Møde.

K. W.

Mogens Willum Wassard var født 22. Maj 1908 i Horsens som Søn af nu afdøde Toldforvalter, cand. polit. Th. Wassard i Viborg og var saaledes yngre Broder til Soranerne Aage Christian Wassard, i Sorø fra 1901—1905, og nuværende Fuldmægtig i Udenrigsministeriet Mathias Aagaard Wassard, der blev Student fra Sorø i 1910.

SORANER SOM PROFESSOR VED POLYTEKNISK LÆREANSTALT

Under 4. Juni er Docent ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Dr. phil. Aksel Frederik Andersen udnævnt til Professor i Matematik ved Den polytekniske Læreanstalt fra den 1. Juni at regne.

Aksel Frederik Andersen blev født d. 10. Februar 1891 paa Gamle Fodbygaard, der tilhørte hans Fader; i 1897 kom han til Sorø og ind i 5. Klasse og forlod Aaret efter Skolen som Student. 4 Aar senere fik han Universitetets Guldmedaille for Besvarelsen af en Prisopgave i Matematik, og i 1915 blev han cand. mag. med Matematik som Hovedfag, Fysik, Kemi og Astronomi som Bifag. Allerede i sin Studenter-tid var han Lærer ved St. Jørgens Gymnasium, og fra 1916 blev han tillige Assistent i Matematik hos Professor Harald Bohr paa Polyteknisk Læreanstalt; samtidig var han i flere Aar en af de matematiske Studenter meget søgt Manuduktør.

I 1922 erhvervede han Doktorgraden for en Afhandling med den for ulærde let forstaaelige Titel: Studier over Cesàro's Summabilitetsmetode, og Aaret efter udnævntes han til Lektor i Matematik ved Polyteknisk Læreanstalt. I September 1925 blev Dr. Andersen Docent i Matematik ved Landbohøjskolen, hvorfra han altsaa nu vender tilbage til Sølvtorvet som Professor Bohrs Efterfølger.

EN SORANER FRA 60erne

Konsul Carl van Dockum, hvis Død omtales her i Bladet for Februar iaar, havde bestemt, at nogle fotografiske Portrætter fra hans Sorø-Tid skulde tilfalde Soransk Samfund. Samfundet har med Tak modtaget Gaven og knytter dertil Ønsket om, at andre gamle Soranere vil være lige saa betænksomme og efterlader os de Sorø-Billeder, der er i deres Eje og som deres egne paarørende ikke har videre Interesse i. Men husk endelig at skrive bag paa, mens Tid er, hvem Billedet forestiller!

Vi gengiver her et af de modtagne Billeder — et vel-

bevaret Fotografi af Giveren, der selv bag paa har skrevet: C. van Dockum vistnok 1865, maaske 1864. Det er, ved Siden af sin Portræt-Værdi, fortrinligt som Kostume-Billede fra den Tid, da Drengene gik med korte Trøjer og en Kasket, som endnu ikke havde »flad Skygge«.

I SOMMERHEDEN

— Det var Søren, sa'e Kammeraten fra Stockholmegade, da vore Baner forleden ved et af Skæbnens ufattelige Luser krydsedes paa Stockholmsudstillingen. Jeg sad og slikkede Solskin i »Paradiset« og saa paa Baade og Flyvemaskiner, der tumlede sig mellem Himmel og Hav, og paa en Flok svenske Flickor, der prøvede de nye Vandcykler, hvilket ikke gik af uden Hyl og Skrig og uhyre Halløj — ganske som ligesaa mange danske Tøsebørn vilde have støjet op.

— Det var Søren, sa'e han, og slog sig ned hos mig; er Du nu her? Her er forresten slet ikke saa tosset, og har Du lagt Mærke til, hvor de svenske Flag passer i Farven til det svenske Landskab med al det meget blaa og gule og grønne? det er ligefrem rart engang at hvile Øjnene en Smule og ikke se for meget rødt som hjemme hos Far og Mor.

— Kan Du ellers forstaa, hvad de siger her? kom det uden Overgang; det er noget Sludder med at man kan gøre sig forstaaelig overalt i Sverige med dansk, og saa skal de i hvert Fald tale bravt langsomt, de gode Svenskere, for at en anden een kan forstaa deres Volapyk. Det havde været bedre om man i sin Tid i Skolen havde opfattet svensk som det, det er: et fremmed Sprog, og lært os det ordentlig i Stedet for at forudsætte, at det klarede man nok, og give os al det Oldbræk i Stedet for, vi sad og hakkede med.

Jeg var ikke uenig med ham, og mente, at vi iøvrigt havde lært ganske godt Sprog i vor Skoletid i Sorø, baade fransk og tysk, især tysk i de to sidste Aar, hvor vi var bare to eller tre paa Holdet.

— Ja, fransk spilleme ogsaa, erklærede Vennen; Pløk var en storartet Lærer, og kan Du huske, hvor han tærpede »Kanariefuglen« med os, Du ved Pios lille Bog i det gule Bind? Det var noget andet end Tyrens Vittigheder: »det hedder ikke Paris og ikke Baris men P-haris«, abede han efter en iøvrigt meget populær Ludimagister fra vor fælles Ungdom.

— Men der var jo dem, der ikke havde Pære nok til at følge hverken Hansens eller Michelsens eller Matthiessens Undervisning, blev han ved. Og saadan en Abe hørte jeg en Dag sige til sin gamle Fransklerer fra Sorø, at det just ikke var venlige Tanker han havde sendt ham, da han en skønne Dag første Gang stod paa Gare du Nord i Paris og skulde klare sig selv med det, man havde lært ham i Sorø. Naa, sa'e jeg til ham, da han havde udfoldet sig og kiggede omkring efter Bifald; det var vist ikke netop Møk's Skyld — hvordan var det, kom Du længer end til 2. Real i Sorø? den sad, forstaaer Du; han havde gaaet to Aar i første Real og blev ta'et ud, fordi han ikke kunde forcere Adgangen til 2! Det kalder jeg en Herre!

Vi smilede forstaaende til hinanden og dyppede stiltfærdig Tuden i de Puncheglas, vi af gammel Vane havde ladet Vaktmästaren bringe — vi danske tykkes altid, at vi skal ha'e Punch i Sverige, hvor de indfødte selv forlængst er blevet ked af den. . .

— Naa ja, tog han lidt efter fat igen, dette med de fremmede Sprog kan jo falde lidt kejtet ud; jeg glemmer ikke det sjove Udtryk min første franske Værtinde fik, da vi talte om fuld Pension, og jeg spurgte hende: »et le lavement, est il y compris, madame? men hun var meget godt klar over, at jeg havde slaaet op i Hukommelsen paa laver istedet for paa blanchir, og vi blev slet ikke Uvenner af den Grund. Og jeg har selv hørt en dansk Dame i et tysk Hotel spørge Portieren: haben Sie ein Frauenzimmer? jeg

tænker, der foresvævede hende noget om en Slags Damekupé; men han tog det meget pænt og grinede vist bare lidt i Skægget. Naa, saa var der den lille Soraner, der kom hjem fra en Kanetur og skulde forklare sin gamle fornemme, engelske Tante, der var i Besøg, hvor morsomt det havde været at knalde med Kanepisken og forsikrede hende, at »the best with the fart is the smell!« — hvorpaa Damen stille daanede hen; det havde ingen hidtil talt højt om i hendes Nærværelse!

Jeg saa vist noget tvivlende ud ved den sidste Historie, der lød mig lidt hjemmestrikket, men jeg maatte gi'e mig, for han kunde straks fortælle, hvem Drengen var — selv havde han naturligvis ikke oplevet Historien, thi den sprogbegavede Yngling hed Valdemar Bauditz og havde gaaet paa Sorø i 1850'erne; men Navnene var ellers rigtige nok, og Tanten var den gamle Miss Flora Macpherson fra Vestindien. Altsaa maatte jeg søge at trække mig tilbage i god Orden, og han fortsatte hoverende:

— Jo, det passer s'gu, som de si'er i Svendborg, hvor skal man ogsaa kunne huske alle de Sprog, vi Folk fra et lille Land nødvendigvis maa tumle med? Naa, en Udvej var der jo — jeg ved ikke om Du har været inde i Nordiska Museet fornylig og har set den lille nydelige, kvindelige Tolk, der ta'er sig lidt af de stakkels Udlændinge, som staar dér med Haaret ned ad Nakken og hverken ved ud eller ind! den Slags skulde der være lidt flere af, synes jeg; lad os haabe, hun vinder Tilslutning — min har hun. Og nu tror jeg, vi skal røre os lidt og se paa Funktionærstil eller hvad det er, de kalder disse her StankelbensStole og Indretninger, hvor alt er saa bekvemt og praktisk, at man slet ikke kan hitte ud af det.

— Skaal, gamle Dreng, endte han, og Tak fordi Du var her. Man kan blive helt ked af at gaa alene rundt mellem lutter fremmede, og — det er jo ikke altid, at Tolken kan ta'e sig af mig alene, tilføjede han med et stærkt sammensknebet venstre Øje, mens det højre udtrykte en Forventning om diskret Medviden og Forstaaelse fra min Side. Og deri tog han naturligvis ganske fejl.

Merimax.

AARBOG FOR HISTORISK SAMFUND FOR SORØ AMT 1929

Vi har tidligere omtalt den Aarboeg, der udsendes af Historisk Samfund for Sorø Amt, og hvori der jævnligt findes baade Bidrag fra Soranere og saadanne, som, skrevne af andre, har særlig Interesse for dem, der i en Aarrække har levet paa SorøEgnen. Aarbogen for 1929 indeholder kun Bidrag fra Ikke-Soranere, men med Interesse vil enhver af os læse en illustreret Afhandling om Møntfund i Sorø Amt af Museumsinspektør Georg Galster og følge Redaktør J. V. Christensen paa en Vandring gennem Tjustrup Sogns sydlige Del, hvorfra der ogsaa bringes Billedstof.

Historisk Samfund for Sorø modtager ved sin Formand, Akademifuldmægtig la Cour i Sorø, gerne Indmeldelser af gamle Soranere!

GAMLE SORANERE

Lørdag den 24. Maj holdt Professor Vilh. Andersen sin Afskedsforelæsning paa Universitetet og var naturligvis i

den Anledning Genstand for betydelig Hyldest og Opmærksomhed, baade fra sine Studenter og sine Medlæreres Side.

Efter denne Afslutning var Professoren paa en 4 Dages Cykletur i Jylland med en Flok Studenter, og sidst i denne Maaned har han haft Eksamen paa Universitetet. Derefter glider han stille ud i en velfortjent Sommerferie i Fredensborg og fra den ind i en bene emeritus-Professors ikke mindre velfortjente otium, hvor han visselig ikke kan formodes at ville ligge paa den lade Side men snarere vil give sig i Kast med nye *Tider* og *Typer* og alt det der ellers ligger og venter paa vor udmærkede Aands- og Skolefælle.

Under 15. Maj er Premierløjtnant af Artilleriet *Erik Juul Wiboltt* ved 6. Artilleriafdeling udnævnt til Kaptajn af Artilleriet fra 1. Juni d. A. at regne.

Til den af Undervisningsministeriet nedsatte nationale Kommission for intellektuelt Samarbejde mellem de forskellige Lande, der tæller ialt 17 Medlemmer, er under 21. Maj iaar for et Tidsrum af 5 Aar fra 1. Juni at regne bl. a. beskikket Museumsdirektør, Dr. *M. Mackeprang* og Professor Dr. *N. E. Nørlund*.

Under 17. Maj er Direktør i Det store nordiske Telegraf-selskab, Kammerherre *O. Chr. J. J. B. Scavenius*, der var Kom. af Dannebrog af 2. Grad og Dannebrogsmænd, udnævnt til Kommandør af Dannebrog af 1. Grad.

Af den til Rejseunderstøttelser til Journalister for Finansaaret 1930—31 bevilgede Sum er der bl. a. tildelt Redaktionssekretær ved »Nationaltidende« *V. Sorgenfrey Hansen* en Portion paa 400 Kr.

Lektor, mag. sc. *J. Braae* er beskikket til Censorsuppleant i Astronomi ved Skoleembedseksamen under det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet for Treaaret 1. April 1930—31. Marts 1933.

Af det paa Finansloven for 1930—31 bevilgede Beløb til Understøttelser for Videnskabsmænd og Kunstnere er der bl. a. tildelt Organist *H. Godske-Nielsen* en Portion.

Det er tilladt adm. Direktør for A/S Bing & Grøndahls Porcellænsfabrik *P. Simonsen*, R. af Dbg., at anlægge og bære Kommandørkorset af den spanske Civilfortjentsorden og Direktør for Nationalmuseet, Dr. phil. *C. M. C. Mackeprang* at anlægge og bære Kommandørkorset af 1. Klasse af den norske St. Olavs Orden.

UDFLUGT TIL SORØ DEN 31. AUGUST

Med Rektor *Raaschou-Nielsens* Samtykke foretager Soransk Samfund den 31. August et Besøg paa vor gamle Skole. Planen omfatter som sædvanlig Frokost paa »Parnas« og Middag paa Skolen; af Hensyn til Antallet af Siddepladser i Solennitetssalen maa Deltagernes Antal begrænses til højst 140.

Museumsdirektør, Dr. *Mackeprang* har givet Tilsagn om mellem Frokost og Middag at holde et orienterende

Foredrag i Sorø Kirke, og mulig vil man senere om Eftermiddagen foranstalte en Køretur til Tersløsegaard for en Del af Deltagerne.

Det er nemlig Tanken, at det københavnske Kontingent blandt Deltagerne — hvis et tilstrækkeligt Antal i Tide tegner sig — skulde befordres i Fællesskab i et eller flere Turistautomobiler til Sorø, hvorved opnaas, at man selv er Herre over Befordringsmulighederne til og fra Tersløse.

De, der har Lyst til at deltage i denne Tur, gør rettest i allerede nu at notere i deres Kalender, at den 31. August er Soraner-Dag i Aar. Nærmere Program vil følge i Juli-Nummeret af »Soraner-Bladet«.

SOMMERGRØNT FRA SORØ

Der har været hedt i Sorø i denne Tid — baade inden og udenfor Klosterporten, dog vist mest indenfor, hvor Eksamenbøvsen har forenet sig med Sommervarmen.

Men der skal jo ogsaa nogen Lummerhede til for at faa ruget 39 — ni og tredive — Studenter ud og dertil 16 Realister. Naar disse Linier gaar i Trykken, vil de unge Menneskers Skæbne være afgjort — saa langt som til hin Side Eksamensgærdet; men det er en Trøst for dem, der muligvis ikke klarer denne Skærtsid, at Verden alligevel nok gaar sin rolige Gang, og at det altsammen ordner sig paa en eller anden Maade, selv om vi ikke kommer til at opleve det.

Accommodare se rebus at non sibi res.

Mellem Slagene har man haft Skolens Aarskrift at forfriske sig ved; det er, trods sin historiske Ballast, kommet tidligt i Aar og byder som altid paa en spændende Læsning; her ser man ind ad sine egne Vindeverrer, faar at vide hvor mange man er — den 10. Maj ialt 342! — og hvad man hedder og hvemses Fa'r man er o.s.v. Ikke uden Interesse er ogsaa d'Herrer Læreres Timeantal; slemmest er Gymnastiksynderne spændt for: Lektor *Müller* har haft 38 og Gymnastikassistent *Hogstad* hele 41 Lektioner om Ugen; men han har ogsaa faaet nok og afløses til August af en ny Mand med det lovende Navn: *G. O. H. Høyer*.

Afsnittet om Gaverne til Naturhistoriesamlingen er noget kort iaar, men der er dog et Par, som har samlet Dug ved at skænke de obligate Spidsmus og Bændelorme. Noget Diskussion har det vakt, hvad en *Skraape* er for en Fisk; det er sikkert en fin Ting (skænket af en Mand i Berlin) — Model til et nyt Gymnastikapparat? Navnet tyder paa det værste. Og hvad er *Skolecit* (skænket af *D. Magnusson*) for noget? da det kommer fra Færøerne, hvor de saavidt vides ingen Skoler har, siden man i Danmark skal trækkes med alle Ungerne deroppe fra, er det nok noget, som de har prøvet at klistre Drengene fast med til de stedlige Skærvebunker. Men det har altsaa ikke kunnet holde, og nu skal det paa Museum. Prosit!

Torsdag den 26. Juni Kl. 2 finder Afslutningshøjtideligheden Sted; den 27. og 28. prøves Spirerne til Mellemskolen; den 29. puster Rektor og Lærere en Smule ud; den 30. prøves de nye Gymnasiaster — og saa en Carlsberg!

Det nye Skoleaar begynder Fredag den 15. August Kl. 8; man bedes medbringe Pudseklud, Rebstige og de syv gyldne Skriveregler.

Glædelig Sommerferie!

Haps.

Guillermo Ortvad,
Yerbatero

Eldorado, Alto-Paraná
Argentina
Misiones

Chr. Jensen

Tandlæge
Consultation 9 - 4 undtagen Torsdag
Ringsted
Telf. 389

Christian Holberg

Landsretssagfører
Skindergade 28 Tlf. 13460 & 946

Kay Michaelsen

Fabrikant
Kay Michaelsens Sæbefabrikker A/S
Ydunsg. 4-6 C. 12217, Nora 4687 v

Hofjægermester Bech

Waldbygaard

Sophus Jørgensen

Adm. Direktør
Fredencia
A/S Fritz Duus

Axel Kofler

Hovedagentur for Livsfors, Hafnia og
Forsiks. A/S Danske Phenix
Kontor: St. Kongensgade 75, Palæ 1450
Privat: J. E. Ohlsensgade 8, Øbro 3373

C. R. Waerst

Direktør
A/S C. Rafns Fabrikker
Aalborg

Sp. Ha. B.

Jørgen K. Rasmussen

Direktør, cand. polit.
Telf. 411
København

D. B.

Marius Langkjær

Murermester
Søstestræde, Sorø
Telf. 523

Henning Arup

Landsretssagfører
Tordenskjoldsgade 11
Ctr. 10677-11557

J. Alf Kaarsberg

cand. phil., Tandlæge
Vesterbrogade 81
Telf. Eva 1770
København V.

Gamle Soranere
i Praksis

Tandlæge D. Kisbye

Store Kongensgade 45
Telf. 8125
Konsultation
Kl. 10 - 4

Stephan Vogelius

Axel Hansen

Colonial & Vinhandel
Kultorget 9
Byen 6654

Holger Due

Optiker og Refraktionist
Gl. Kongevej 114
Vester 5585 y

Hermod Lannung

Landsretssagfører
Nørregade 36
København K.
Central 3820

Panduro

Læge
Ringsted

M. Mathiesen

Overretssagfører
Incasso i Sydsjælland. Giro 8469
Næstved
Telefon 3

P. S.

Axel Lindegaard

Atelier for Portræt-Fotografi
Fotografering af Malerier, Skulptur
og Architektur

Østergade 10

Poul Andersen

Nyborg
A. Andersen & Søn
Murer og Entreprenører

Dr. med. Carl Permin

Kirurgisk Klinik
Tranebjergvej 28
Konsultation
Vester Voldgade 8

SORØNER-BLÅDET

15. AARGANG

Nr. 7

Juli 1930

FRA DET SORANSKE KRICKETSPILS SØLVALDER

Af fhv. Trafikchef H. V. Fiedler.

Af de muntre og behagelige Erindringer fra min Sorøtid er den, der knytter sig til vort Kricketspil, vel den stærkeste. Det meste af min Fritid blev tilbragt ved dette. Den Gang stod det mig ikke ganske klart, hvor smukt og gavnligt dette Spil er, og der var ingen til at fortælle os det.

I de to Aar, jeg saa og spillede Kricket i Sorø, tror jeg ikke, der var nogen Fremgang i vor Methode eller i Resultatet, til Trods for at det ikke skortede paa gode og flinke Emner fulde af Lyst og Iver. Vi manglede en let og opmuntrende Træning, som langsomt men sikkert kunne have højnet Spillet. Kricket er, jo et vanskeligt Spil, der ikke læres paa én Dag, og kan ikke hamres ind i en Nations Bevidsthed og Blod paa faa Aar; men allerede den Gang burde der have været mere Fremgang. Det er nu godt halvfjerds Aar siden Spillet indførtes i Landet — Tid nok til at have givet store Resultater; men det har det maaske ogsaa givet i de senere Aar.

Der gik utvivlsomt en stor og god Chance tabt for Kricketsporten, som den havde i dens første Aar, idet Sport som Tennis, Fodbold, Cycle etc. ikke eksisterede eller laa i sin Begyndelse, og da det for Kricket vilde have været lettere at trænge bedre frem, om Spillet var blevet modtaget med mere Fremsynethed og støttet, som det burde have været, oppe fra. Men ærligt talt, det maa have været svært nok i hine Tider at faa Interesser og Tanker sat i den Retning; Ukendskab til Spillet gjorde det interesseløst for næsten alle, og

Mangel paa Forstaaelse af dette smukke og ejendommelige Spil var Hindring nok. For at lære Spillet maatte der Undervisning til, som vi ikke havde; der maatte Plads til, og den var der for lidt af.

Det maa fastholdes, at jeg taler om Sporten, som jeg saa den og tog Del i den i Sorø og senere en kort Tid i København i Firserne; det er Erindringer, som opfriskes, og Sammenligninger mellem hvad jeg den Gang saa hjemme og senere saa langt fra Danmark. Hvad der er sket siden paa Kricketsportens Omraade i Sorø, ved jeg ikke, da jeg ganske tabte Berøring med Spillet hjemme, men Fremgangen har paa visse Tidspunkter været bemærkelsesværdig, paa andre maaske det modsatte. I 1909 ved Sorøermødet i Sorø improviseredes et blandet Parti af nogle faa gamle og unge, ved hvilken Lejlighed jeg saa i al Fald én smuk Overarmskastning, noget vi ikke kendte eller rettere praktiserede i Firserne. Ved Mødet i 1922 i Sorø viste det sig umuligt at faa et Parti i Stand, og der taltes ikke saa lidt om en beklagelsesværdig Nedgang i Sporten der, begrundet paa — saa sagdes der — et fuldstændigt manglendne Kendskab til Spillet og en svigtende Forstaaelse af dets Goder fra den, som nu til Dags dernede burde være dets kvalificerede Træner og bedste Ven. Formentlig staaer Sagen saa, at medens Kricketsporten i Sorø mere eller mindre har holdt sig paa samme Niveau, er den gaet op efter paa andre Steder i Landet, specielt i København.

Hvad mig selv angaar, skal jeg være min gamle

Skole taknemmelig for hele Livet for, hvad jeg lærte der af Kricket; thi senere hen, langt fra Danmark, satte det mig i Stand til at komme i nærmere Berøring med Spillet og Spillere, og jeg fik derigennem en bedre Forstaaelse af Betydningen af det, og det kom for mig til at staa som den nobleste og skønneste Sport, et stillfuldt Spil, der sætter de bedste Egenskaber hos Spilleren paa Prøve, og ikke indeholder et eneste uskønt Moment.

*

1. Kricket i Sorø.

Hvorledes spillede vi da Kricket i Sorø i det ovenfor angivne Tidsrum? Hvis der var Mangler ved vort Spil, kom de fra en fejlagtig Opfattelse af dette og de — paa een Vis — vanskelige Forhold, under hvilke vi var stillede. Henviste, som vi var, til vor egen Viden om Spillet, uden Undervisning og Vejledning i samme, var det kun naturligt, at Resultatet i flere Henseender blev noget begrænset og ensidigt, og at der indførtes i vort Begreb Spilleregler, som i Virkeligheden gik stik imod, hvad de burde være. Men det var kun rimeligt, at det skulde blive saaledes, thi paa hvilke Linier laa da vore Begreber om Hæder og Ære for Eksempel? Man maatte ikke være fejg, man skulde være tapper, en rask Dreng, og denne Tanke anvendt paa vort Kricketspil førte til, at man ikke maatte parere, naar man var inde, nej, der skulde slaas til, saa det *peb i alle Vinde*; traf man saa Bolden i første Kast, saa den gik Pokker i Vold, men allerede i næste tog Gærdet, saa havde Manden gjort sin Skyldighed paa fin og kæk Maade; man saa ganske bort fra, at han kun havde været til liden Gavn for sit Parti. Hvis en Spiller af eget Initiativ, som rigtigt var, vilde tage sin Tid og forsigtigvis begyndte med at parere, saa blev han haanet og kaldt »Parerplade«, hvilket straks fik ham til at kovende og hive til. Om man havde lært os, at Batsmanden maatte aabne sit Spil med Ro og Taalmodighed, ikke lade sig friste af et Kast, undtagen han følte sig sikker paa at kunne slaa Bolden paa sikker Maade over Marken og ikke slaa løs, før han havde Følelsen af at være i Slag, da vilde man mellem Soranerne have set mange første Klasses Batsmænd.

Den samme Idé om det raske og flotte i at lange ud af al Kraft uden Hensyn til Sikkerhed, havde til Følge, at først og fremmest gik det ud paa at slaa »Taver«; om man blev grebet paa dem, og det kunde man være sikker paa, for i Marken stod vi ikke tilbage for nogen, saa gjorde det ikke noget; man var blevet grebet ud paa en vældig »Taver«, Æren var reddet. Vi tænkte ikke paa, at det var lige saa galt, naar Batsmanden slog saaledes, at han blev grebet ud, som naar han blev kastet ud, og at Fejlen var hans. Man lærte os ikke at træne vort Blik og føre vort Slag, saa Bolden tog den rigtige Bane, saavidt muligt i den Retning, hvor ingen Marksmand stod, helst i en lav Bane, som udelukkede Gribning. Vi glemte, at det kan være Kasteren aldeles ligeegyldigt, om hans Bold tager Gærdet eller foraarsager en fejlagtig Beregning fra Batsmanden og dermed et Fejlslag, saa han gribes, sætter Ben for Gærdet eller stoppes ud.

Kasterens Kreditside bliver ikke mindre af den ene eller anden Grund. Det er hans Arbejde at faa Spilleren ud paa en eller anden Maade; han skal derfor bruge sin Hjerne lige saa meget som sin Arm og va-

riere sine Bolde i det uendelige, alt efter den Batsmand, han har for sig; derfor kan han bede sin Kaptajn stille Marksmændene som han bedst synes egnet, ganske uanset de gængse Regler, og man kan undertiden ved en Kamp se syv Mand nede i Slip, altsaa højre bagud i Forhold til Batsmanden. Kasteren har opdaget dennes Tendens til at lade Bolden glide den Vej, eller han vil stille ham en Fælde og tager, eller Kaptajnen tager, sine Forholdsregler. I det givne Tilfælde er der foruden Kasteren og Gærdemanden altsaa kun to i Marken i højre Slagretning fremefter. I et andet Tilfælde kan man se hele seks Mand i Marken i højre Slagretning fremad, og altsaa foruden Kasteren, Gærdemanden, Bagstopperen kun to til Resten af Marken.

Vor Kricket blev paa den Maade noget ensidigt og begrænset; der kunde vanskeligt tales om Fremskridt og Udvikling, da ingen Hjælp kom til ovenfra i Form af Interesse og Undervisning; begge Dele trængte vi til i høj Grad for at faa en lodig Opfattelse af Spillet og faa det i det rette Spor.

Alligevel klarede vi os godt, og Spillet gik med Liv og Lyst, vel nok mere for den ældres Vedkommende, som dominerede og fik mere personligt Udbytte ud af det, mindre for den lille, for hvem Begyndelsen var trang nok, ikke altid lige morsom; thi der kunde endda vanke en paa Snuden, naar man fejlede i at stoppe og navnlig i at gribe.

Naar der var Mangel paa Deltagere, blev en og anden af de smaa beordret til at stille til Kricket, eller en Løsgænger, uforsigtig nok til at komme inden for Krickethorizonten, blev hugget og sat ind, god nok for Tilfældet, selv om han ikke vidste op og ned paa et Bat. Vi havde mindre end en Time til vor Raadighed og skulde jo helst mindst faa spillet én Halvleg for hver Side. Som en Følge deraf blev vort Spil Hastværksarbejde, godt nok til Fornøjelse, men uskikket til en virkelig Træning. Til hver Mand at være inde var der kun et Par Minutter til Raadighed. De sidste blev som Regel skældt ikke altfor blidt ud, hvis deres Gærde ikke faldt hurtigt.

Men mon til syvende og sidst vor Maade at spille paa ikke var den bedste for vort Temperament? Vi havde den smukke Plads til vor Raadighed, ingen blandede sig i vort Spil, der formede sig som en Leg; vi kunde more os og kævles som vi vilde, og paa den Maade fik det mere Tiltrækning. Det drejede sig om en Begyndelse, og det var maaske bedre ikke at gaa for grundigt til Værks.

Med Materialet var det ofte skralt. Der var altid Ebbe i Kassen. Der betaltes kun 30 Øre pr. Mand pr. Maaned, og nogle Lærere gav Pengebidrag. Skolen gav altsaa Pladsen, og Velvilje, om det kan kaldes at give i det foreliggende Tilfælde, ellers intet. Som Regel var der kun to Bats til Raadighed, en i god, en i maadelig Stand; Bolden var ofte revnet og nærmest ubrugelig, før en ny var for Haanden. Benskiner eller Handsker brugtes ikke. Det er mærkeligt, at Skolen ikke hjalp til med Materiale; Sagen maa dog have været paa Bane, eller husker jeg fejl?

Ved vore daglige Øvelser fra 12 til 1 og 5 til 6, alt i alt kun $\frac{3}{4}$ Time hver Gang, kunde de mindre kun faa en maadelig Opfattelse af en konkret Fremgangsmaade, hvorledes Boldtræet skulde holdes og føres og Stillingen forsvares. Der var stadig dette Hastværk om at

faa begge Partier ind, og muligvis ogsaa de første Spil-
lere af første Parti én Gang til. Parere og lade glide
bagud til højre, var altsaa ugleset; derimod var det
fint at sende Bolden bagom til venstre, thi det faldt
ganske sammen med Opfattelsen om at lange ud, saa
det knagede. At tage sin Tid, se sig lidt om, hvordan
Modstanderne stod i Marken, og faa sit Vejr efter et
godt Løb, gik ikke. En Bold, som blev sendt lige i
Hænderne paa en Markmand, var all right, for saa
vidt som der i dette ikke saas nogen Fejl fra Bats-
mandens Side, men kun et lumsk Spil af Skæbnen.
En rigtig »Taver«, selv om den gik lige i Hænderne
paa en Markmand, tjente til Hæder og Ære, og man
maa jo ogsaa erkende, at her har vi vel betænkt et
Sportsmoment, som ikke har sin Lige: først Kasterens
smukke Kast, Batsmanden, der lynsnart ser sin Chan-
ce, et kraftigt, sikkert Slag, og Bolden stiger i en har-
monisk Kurve; vi følger den paa dens Bane opefter til
Højdepunktet naas, og ser dens Dalen; nu fanger vort
Øje Markmanden, som i beregnende Løb tager sin
Stilling; han løfter Armene, en let Fjedring af dem,
og Bolden slutter sin Bane lydløst og sikkert i hans
Hænder. Kan nogen give mig et smukkere og mere
spændende Moment? ja, mere spændende maaske,
men intet saa harmonisk!

Men tilbage til den daglige Øvelse. Alle Deltagerne
stod, som rigtigt var, i Marken, ogsaa det Parti, som
ikke var inde, saaledes at selv om de to Partier ikke
var fuldtallige, og det skete hyppigt i de første Aar,
var der dog som Regel Mandskab nok til at dække
Marken. Vor Opstilling faldt altid som følger: En Ka-
ster bag hvert Gærde, vekselvis Gærdemand, to Bag-
stopper, to paa Midten, en paa hvert Hjørne og en
ude i Marken i venstre Slagretning fra hver Side, tolv
Mand ialt, og saa de to Mand inde, saa med fjorten
Mand kunde vi lave et godt Parti.

Det med Kasterne vekselvis som Gærdemænd hav-
de til Følge, at Batsmanden til en vis Grad tabte Re-
spekten for Grænselinien og derfor vænnede sig til
at være udenfor samme; thi en Kaster er som Regel
ikke Gærdemand og negligerer let dennes Pligt bag
Gærdet som saadan. Gærdemanden er noget for sig,
og Pladsen fordrer speciel og stadig Træning. Vi saa
et godt Eksempel paa det, da Mr. Green, der kom med
i vort Spil i København, straks saa vort svage Punkt,
gik bag Gærdet og stoppede hele Rusen ud paa nogle
Minutter. Siden var han vor officielle Gærdemand og
forbedrede i Løbet af kort Tid vort Spil paa dette
Punkt. Vor Opstilling i Marken ved de daglige Øvelser
saa ganske naturlig ud, men nogle af de rigtige Retnin-
ger blev ikke dækkede. Point var all right, men Over-
point lodes ganske ude af Betragtning; venstre bagud
stod for tæt paa Gærdet. Slip var ganske blottet. Se-
nere, eftersom Elevantallet øgedes og der var flere
Spillere, var der Folk nok i Marken.

Med Hensyn til det Arbejde, der udførtes i Mar-
ken, tror jeg, det var ganske udmærket for de ældres
Vedkommende; denne Side af Træningen faldt af sig
selv uden Belæring, der stoppedes og grebes godt. Bol-
den kastedes ind med stor Præcision, og paa Hurtig-
hed og Løb skortede det ikke. De smaa maatte natur-
ligvis tage Knubs baade fra Bolden og fra de store,
men alle var ivrige og paapassende.

Kastningen var for ensidig. Det var Synd, at i alt
Fald ikke nogle blev trænet til Overarmsbolde og til

at variere Kastningen, kort sagt til at bruge Hovedet
lige saa meget som Armen. Al Kasten var Underarms,
og samme Kaster kastede altid de samme Bolde. Nogle
lærte at skrue, og rigtig godt, men uden Variation.

Underarmsbolde er ikke forbudt eller ugleset mellem
Englændere, men er dog ude af Brug. Jeg har kun set
én Kaster anvende dem. Overarmsboldene er vanske-
ligere at tage; de kommer højere ind paa Gærdet, ka-
stes med større Kraft og kan varieres mere; de er me-
get smukkere i Stil. Underarmskastning har som Regel
noget fladt ved sig. Den eneste smukke Underarms-
kastning, jeg mindes at have set, var *Sylows* og saa
til Dels *Buchwalds*.

I Gymnastiktimerne, naar Aarstid og Vejr tillod det,
spilledes der ogsaa; ikke af alle, kun af Amateurs. De
andre — og vi saa ned paa dem — spillede Langbold.
Krise stillede sig velvilligt overfor Spillet i hans Ti-
mer. Han, der som Regel ikke sagde meget, lod os
spille løs uden at blande sig i Spillet. Som rimeligt var
kunde han ikke undervise os, men forstod at se det
nyttige og opdragende ved det og forstod at faa Tid
til at lære os Gymnastik og alt andet, hvad han des-
foruden vilde. Det forekommer mig endda, at han se-
nere hen fik noget Materiale til os, dog kun til Brug
i Gymnastiktimerne. I de smaa Klasser, kan jeg hu-
ske, spillede vi med Gummibolde, som vi selv med-
bragte.

Som Regel spillede ikke om Søndagene, Banen stod
tom; det var kun Skade, at der paa disse Dage ikke
blev arrangeret et mere formelt Parti, som ved en rig-
tig Kamp. I den Tid havde vi ikke Cykler eller Sol-
daterkorps; det havde ikke været svært at faa en
Kamp i Stand i Morgentimerne: daglig Øvelse med at
slaa til; Søndagsøvelse: veritabel Cricket med Op-
notering af Resultatet.

Aarets store Dag for Spillerne var Cricketkampen,
jeg tror i Oktober Maaned, og den trak ikke saa faa
Tilskuere til fra Byen foruden Eleverne, hvilket jo
gjorde den saa meget mere interessant for Spillerne;
man vilde gerne ses paa, navnlig af ens Flamme. Der
var, tror jeg, et Indskrivningshonorar. Vi havde fire
Præmier, hvoraf Rektor gav én. Skolen gav intet. Før-
ste Præmie var et Boldtræ. Det kunde være lige haardt
nok at faa de 22 Mand, der skulde til; de smaa havde
jo intet Haab om Præmie, det skulde da være Stikke-
præmien, en mægtig Kurv Frugt, som Rektor ogsaa
gav. Det hele fik den Dag et mere sportsmæssigt Ud-
sende, alle var i hvide Permitter og rød og hvid
Hue. Dertil kom saa de to Dommere og to Regnskabs-
førere.

Det ansaas for en Hæder og fint at være Dommer —
hvilket det jo ogsaa burde være — men mere af deko-
rative Hensyn end Kompetence; som Regel havde
Dommerne ikke Mistanke om Cricket, og jeg kan hel-
ler ikke huske at have set eller hørt dem nogensinde
afgøre et Tvivlstilfælde; de vilde rimeligvis heller ikke
være bleven spurgt.

Deres Rolle indskrænkede sig foruden at raabe
»over« til at stable Gærdet op og lægge Tværpindene
paa, derfor havde de ogsaa hver et Boldtræ i Haan-
den; det var obligat og en Prætention, som kunde ho-
noreres, thi ved denne Lejlighed havde vi nyt Mate-
riale, to gode Bats og en ny Bold, saa Dommerne
kunde faa de gamle Bats at støtte sig paa, som være
skulde. Under hele Kampen stod de paa samme Sted,

uden at tage Hensyn til, fra hvilken Side der kastedes, saaledes, at i Tilfælde af Ben for Gærdet kunde Dommerne ikke se det, idet de begge stod til Siden lige ud for hvert sit Gærde, for tæt paa samme og paa den gale Side, altsaa højre ud, i Stedet for venstre ud. Dommeren blev altsaa en Hindring for Manden i at lave Points.

Arbejdet som Regnskabsfører var ikke saa eftertragtet; det var i Oktober, og man sad og knagfrøs ved et lille Bord et Sted i Pladsens Periferi. Pavillon og Tribune kendte vi jo ikke. Havde vi trykte Regnskabsbøger, og er de opbevarede?

Der er dog interessante Rekorder at have fra hine

„Store Plads“ — Cricketpladsen — i Sorø.

Tider. Den Kaster, som var udenfor Tur, fungerede som Gærdemand som ved de daglige Øvelser, og var tapper nok til ikke at bruge Benskiner og Handsker. Det var urigtigt og gav sikkert et mindre effektivt Resultat, men det viser dog, at vi ikke var bange for at staa for de mest ubehagelige af alle Bolde. Jeg husker ikke, hvordan vor Opstilling var under disse Kampe, og hvorledes den ændredes ved hvert »over«, men den har sikkert ikke været meget forskellig fra den daglige. Sikker er jeg i, at Overpoint var udækket, men hele vor Slagmaade havde ogsaa en Tendens for sig, som gjorde det mindre nødvendigt at have en Mand der.

Naar Kampen var overstaaet, kom Turen til Stikprøven; denne Indretning var vanvittig i sig selv, men, tror jeg nok, godt paa sin Plads, thi den gav hver Deltager en Chance for at faa den meget eftertragtede Præmie, var altsaa en Opmuntring for de mindre til at tage Del i Kampen, og kom rigtig ind under Begrebet Sjøv. Hver Spiller kastede et vist Antal Bolde fra hvert Gærde, og den, der tog flest Gærder, fik Præmien, ligemeget hvorledes han kastede Bolden. En Keglespiller — og den Gang var der jo flere i den Sport — havde lige Chance med en Cricketmand. Præmien, Kurven med Frugten, blev straks udleveret uden Cceremoni af *Lars Tjener*, og blev Genstand for adskillige, i Reglen vellykkede Angreb fra Medspillere og

Ikke-Spillere, saa det var ej blot til Lyst for Præmietageren. Derpaa gik vi alle over i Akademiets Spisesal, hvor Rektor uddelte de andre Præmier, og som Slut paa denne herlige Dag holdt nogle af de større Deltagere et lille Sold paa Gymnasiet. (Sluttet.)

DRENGESTREGER FOR 100 AAR SIDEN

Ved H. G. Otrik.

Paa et lille sirligt Oktavark, der nu findes i Sorø Direktorsarkiv som B. No. 121/1830, har daværende Adjunkt og cand. theol. C. F. Wegener den 12. Juli 1830 afgivet en med hans lille sirlige Haand skrevet Indberetning til Sorø Akademis konstituerede Direktor, Dr. Estrup, om hvad de forbistrede Dreng, han havde den Opgave at føre Tilsyn med, nu sidst havde hittet paa for Gavtyvestreger. Indberetningen gengives her i 100:Aaret for dens Tilblivelse ledsaget af lidt Oplysninger, hentet fra Opdragelsesanstaltens Inspektionsprotokol om, hvordan det gik Gavtyvene.

I.

Nogle Elever have brugt Fisker Jappes Baad til at føre Græstørv og Stene i, — uden Eierens Villie.

En meget stor Deel Elever (nogle af tredje Classe, mange af anden og næsten alle af første) have moret sig med at bygge en lille Broe ud i Søen udenfor Prof. Ingemanns. De føre allevegne fra Stene og Tørv sammen i denne Hensigt. I Løverdags Aftes tog *Wedel-Heinen* og *Fr. Müller* Fiskerens Baad, og besluttede at bringe Græstørvene søvært til Broen. *Kochen* besteg da ogsaa Baaden; og *Kaas* paatog sig at opgrave Tørv og række den ud til Kammeraterne i Baaden. En Transport kom lykkelig til Arbejderne ved Broen; men da Baaden anden Gang var fyldt og skulde afgaae, kom Fiskerens Moder, jog Eleverne fra Baaden op i Land, og hentede en Karl fra Fiskerhuset. Denne traf altsaa Baaden fyldt med Græstørv og maatte rydde den, førend han kunde bringe den i Sikkerhed.

II.

Nogle Elever have paa Lyngsøe frataget Fiskeren nogle Fisk af en Ruse.

I Gaar Kl. 12 vare *Friedenreich*, *Gottl. Smith* og Brødrene *Moltke* gaet ud til Eleve *Molbech* i Pedersborg, der havde inviteret dem. Fra Pedersborg gik de ifølge med *Molbech* ud til Lyngsøe for at beseile denne; de havde bragt Stænger med sig fra *Molbechs*, og med disse deels roede deels stagede de frem en Baad, som de vidste, fandtes ved Søekanten. Efterat have roet om paa Søen en Tidlang og efterat have fundet nogle Vildandæg, satte de Baade[n] paa Søens modsatte Kyst og gik i Land. Fra Landet af saae de en Ruse i Søen, hvilken *Molbech* besluttede at tage. Han og *Gottl. Smith* klædte sig af; den sidste gik dog ei ud i Søen; men *Molbech* gik derud, tog to Suder af den, og med disse (tilligemed to andre Suder, som de fandt i Baaden) begave de sig paa Hjemvejen til Prof. *Molbechs* Bolig i Pedersborg. *Friedenreich* spillede — som det lader — en Hovedrolle som Raadgiver. Hos Prof. *Molbechs* foregav de at have fanget Fiskene, og fik dem der kogte og spiste, om Aftenen omtrent Kl. 7^{1/2}.

d. 12. Juli 1830.

(sign.) C. F. Wegener.

Pudsig er Wegeners, den senere fremragende Historikers concise »historiske« Beretternote — bagved lurer ogsaa Skyggen af det Smil, som Aaret før var kommet helt frem i en lignende, til Ingemann i et Brev af 2. Novbr. 1829 stilet Beretning om Slaget ved »den under I.s Protection stillede Rosenstandske Øe«, der vist er de fleste kendt, fordi den er optrykt i Heises Samling af Breve til og fra B. S. Ingemann, 1879, S. 235 ff.

Den Gang tilstod Wegener selv i en Efterskrift, at han havde haft »kostelig Morskab under denne Sags Inquisition«. Det har han ogsaa nok i Juli 1830 haft af Sagen sub. I, der i Inspektionsprotokollen for Tirsdag den 13. Juli er behandlet af Adjunkt *Mundt* og betegnes som »kun Barnstreger«, skønt det oplystes, at de slemme Drengene bl. a. havde taget »nogle nye, gode Muursteen, der laae ved Prof. *Ingemanns* Hus«. Sagen endtes straks: »Imorges [den 13. Juli] ved Lovsangen foreholdt Prof. *Estrup* dem det ulovlige heri, men tilgav dem, imod at de selv, inden Torsdag Morgen, havde forstyrret deres Værk, hvorfor han navnlig gjorde *Wedel Heinen*, som den ældste, ansvarlig«. Og saadan endte da denne uskyldige Fornøjelse; senere fik Drengene i Sorø flere Baade og lærte at øve sig som Brobyggere ovre ved »Ran« og den Slags Steder, hvor man var i Fred for Lærere og Fiskermadammer.

Den anden Historie var jo værre; den strejfs i *Olaf Carlsens* Afhandling her i Bladet for Marts og April 1929, 14. Aarg. No. 3 og 4: »Fra H. F. J. Estrups sidste Direktortid«, S. 31, hvor Talen er om den slemme *Gotlieb Smiths* Synderegister, og hvor Sagen iøvrigt refereres ganske objektivt og rigtigt af *Gotliebs* fortørnede Fader; det var jo heller ikke ham, der var Hovedmanden, men det altid sorte Faar, *Friedenreich*. Om Sagens Afslutning hedder det i Inspektionsprotokollen: »Ogsaa denne Sag blev afgjort imorges ved Lovsangen. Prof. *Estrup* kaldte *Friedenreich*, *Smith* og *Moltkerne* frem (*Molbech* var syg [!]); foreholdt dem alvorligen deres dobbelte Forseelse, Tyverie og Løgn, og paalagde dem ligeledes en dobbelt Straf, nemlig selv personligen at gaae hen til Fiskeren for at betale ham de stjaalne Fisk og at staae nederst ved alle Mønstringer samt sidde nederst i Classen indtil Ferien.« Det sidste har d'Herrens nok brudt sig fedt om; der var kun en halv Snes Dage, til Eksamen begyndte, og kun en god halv Maaned til Sommerferien. Langt værre har det været for de unge hel- og halvadelige Junkere at skulle gaa til den simple Fisker Jappe og indrømme, at de havde stjaalet fra ham; her har *Estrups* pædagogiske Blik grebet netop det, der allermost kunde ramme Synderen paa det ømme Sted. Om *Staffens* Fuldbyrkelse forlyder intet, men den, der skriver dette, tør holde en Daler i gamle Penge paa, at de fire fornemme Drengene fra de gode Hjem har faaet den sølle skolesøgende Discipel ude fra Pedersborg, den stakkels sindssyge Lektor *Molbechs* Søn, til at ordne den Del af Historien.

Lyng Søe, hvor Fisker Jappe i 1830 havde Ruser, vil man nu forgæves lede efter; den laa mellem Pedersborg og Bromme Granplantage og blev helt udtørret i 1873. Dens Dybde var kun ringe; dens Bund var »gennemvævet af Aakandernes Mellestokke«, og de fede Suder derfra fandt i sin Tid Vej til Akademiets Spisesal — de Pokkers Drengene vidste altsaa nok, hvad de skulde lede efter i 1830. »Fra Kalundborg Landevej ser man endnu de smukke, kratbevoksede Skrænter, der omsluttede Søen, hvis udtørrede Bund ligger 36 Meter over Havet, altsaa højere end de andre (Sorø-) Søers Vandflade« (*A. Oppermann* i Sorø-Værket, II. Bind, 1928, S. 70).

BIRKEDOMMER RICHARD JORK

1850 - 8. August - 1930

Den 8. August fylder fhv. Birkedommer, Borgmester *Richard Jork* 80 Aar. Han er født i Rønne som Søn af Provst J. C. Jork. Sin Skolegang begyndte han i Rønne, men kom i 1866 sammen med sin Broder *Johannes* (senere Ejer af Krusegaard paa Bornholm) til Sorø, hvor Brødrene straks optoges paa Gymnasiet. I Sorø følte Brødrene sig snart hjemme i Samlivet med Kammeraterne. Og da *Richard* i 1868 som Skolens Dux afgik til Universitetet, følte han sig som fuldblods Soraner.

Efter at han i 1873 var blevet juridisk Kandidat, blev han i det følgende Aar Fuldmægtig hos Byfoged, Kammerherre *Jessen* i Horsens.

Her blev *Jork* i 1884 gift med Frøken *Ulla Stallknecht*, Datter af Etatsraad, Fabrikejer S. sammesteds. I 1894 udnævntes han til Byfoged og Borgmester i Viborg, og i 1900 til samme Stilling i Horsens.

I 1908 udnævntes han til Birkedommer i Fredensborg, hvor han forblev, indtil han i 1919 tog Afsked og flyttede til Hovedstaden, hvor han siden har boet.

Ved sin Afgang den 28. Februar modtog han Kongens Tak for sin lange og gode Tjeneste, og to Uger efter Kommandørkorset af 2. Grad af Dannebrogordenen.

I det skønne Fredensborg tilbragte *Jork* en Række lykkelige Aar, hvor han, ligesom i sine tidligere Stillinger, var agtet og afholdt af Høje og Lave. Det hændte for nogle Aar siden, at *Jork*, da han med en gammel Kammerat spadserede fra Langelinie ind gennem Amaliegade, mødte en ungdommeligt udseende Dame med to Børn ved Haanden. Idet de passerede hinanden, stoppede Damen *Jork* med de Ord: »Kender De mig ikke, Birkedommer *Jork*? Jeg er Prinsesse Ingeborg. Vi har jo været sammen i Fredensborg«. Og nu fik de sig en Passiar om gamle Dage.

Jork er en god Fodgænger, hvem man daglig kan møde paa Vej ud til Langelinie, gerne ledsaget af en eller flere gamle Stabeiser, ofte gamle Soranere, med hvem fælles Minder opfriskes.

F. H.

Ogsaa vi yngre Soranere kender og værdsætter Birkedommer — eller som han oftere betegnes — Borgmester *Jork*, der flere Gange har været en baade myndig og fornøjelig Dirigent ved Soransk Samfunds Sammenkomster. Sammen med Kontorchef *F. v. Holstein* ser vi ham ofte paa hans Vandringer i København, og naar han den 8. August fejrer sin 80 Aars Fødselsdag i Aarhus hos sin Datter, Fru *Warla Kampmann*, vil mange venlige Tanker blive sendt ham fra ældre og yngre Soranere.

hgo.

BOGEN OM CARSTEN HAUCH

Kjeld Galster: *Carsten Hauchs Barndom og Ungdom* (1790—1827). Kolding 1930.

Vi har længe savnet en Monografi over Hauch, og det er mærkeligt, at en saadan ikke forlængst har set Lyset. Det er derfor i sig selv en Fortjeneste at udsende en Bog om Hauch, og naar Bogen — som den foreliggende — tilmed er udarbej-

det baade med Grundighed og Kærlighed til Emnet, maa enhver Kender og Elsker af Hauch og hans Digtning være taknemmelig.

Dr. Galster, der allerede har gjort sig fortjent af dansk Litteraturforskning ved sine Bøger om Ingemann, har med Bogen om Hauch erhvervet sig Krav paa Anerkendelse, ikke mindst fra Soranere, hvem begge disse Personligheder altid maa ligge paa Hjærte. Og tiltalende er det at se, hvorledes Forfatteren vokser med hver ny Opgave; det gælder i Særdeleshed Opbygningen af Værkerne; især i den første Bog om Ingemann var der enkelte Afsnit, som det ikke ret var lykkedes at føje ind i Helheden; Bogen om Hauch derimod er vel afvejet i Kompositionen; Fortællingen om Digterens Liv og Udvikling skrider jævnt frem gennem en Række naturlige Afsnit.

Vi hører i den foreliggende første Del om Hauch indtil 1827. Som Indledning (S. 7—31) skildres de to Steder i Norge — Bergen og Hardanger — hvor Hauch voksede op; det er to Modsætninger: Bergen trist og ensomt, Malmanger Paradiset, der bragte ham legemlig og aandelig Sundhed; i Bergen de melankolske Forældre, i Malmanger den friske Præst Niels Hertzberg, af hvem der gives et godt Billede. I Afsnittet om Bergen kunde maaske modsætningsvis være fremhævet Holbergs livlige Bergen overfor Hauchs romantiske, verdensfjerne. Med »Minderne« som Kilde fremhæver Dr. Galster (S. 16) enkelte Træk af dette Drømmeliv i Bergen; for mig staar fra Hauchs »Minder« (I, S. 12) særlig Beretningen om Fuldmaanen over Fløjfjeldet som det, der i særlig Grad har stemt Hauch romantisk. S. 30 omtales Barnsdomslandets Betydning for Hauchs Digtning; i næste Bind af Værket faar vi vel mere at høre herom; jeg har i min Udgave af udvalgte Værker af Hauch (Bind III) sammenstillet en Del Steder fra Hauchs Produktion, der viser, hvor dybe Indtryk Norge har givet ham.

Efter Indledningen følger (S. 31—123) det første større Afsnit, en Fremstilling af Hauchs Liv indtil Udenlandsrejsen. Klart gøres der Rede for »de stridige Veje«, de forskellige Interesser, der opfyldte den unge Hauch; først i Almindelighed som en Kamp mellem Forstanden og Fantasien, senere som Kampen mellem Videnskab og Poesi, indtil efter Krisen under Udenlandsrejsen den sidste sejrer. Rundt om i Hauchs Digtning afspejles denne Splid, ikke blot i Ungdomsdigtet »De stridige Veie« (S. 39), men ogsaa andetsteds (se min Indledn. til »En polsk Familie«). Interessant er Afsnittet »Den unge Hauch og hans Omgivelser« (S. 47—65) med Karakteristikker af Fr. Moltke, Farbroderen A. W. Hauch samt Faderen. Der polemiseres (S. 54) mod den gængse Opfattelse, at Familien skulde have sat sig mod Hauchs Beskæftigelse med Naturvidenskab, Filosofi og Poesi, fordi den som adelig ringeagtet sligt; Dr. Galster mener, at det var af Ængstelse for hans Fremtid, rimeligvis med Rette; i det hele taget giver Værket rundt om mange gode Oplysninger om Slægten og dens Stilling til Digteren. Ogsaa Hauchs Ungdomsdigtning karakteriseres; her burde efter min Mening Novalis fremhæves noget mere, hans Betydning for Hauch har været dybtgaaende.

Bogens anden Halvdel (S. 124—ud) omhandler Udenlandsrejsen; det er ubetinget det betydeligste Afsnit.

Det primære Grundlag for en Forstaaelse af Hauch danner naturligvis hans Produktion, og ikke mindst de to Bind »Minder«; at disse Kilder i deres Subjektivitet maa behandles med en vis Kritik, er klart, og Dr. Galster har da ogsaa som i Bøgerne om Ingemann med en eminent Sporsans forsket overalt, hvor der var Mulighed for at finde Materiale, der kunde underbygge og udfylde, hvad vi kan læse ud af

Hauchs egne Værker, og det er lykkedes i en ikke ringe Grad i Enkeltheder at uddybe Forstaaelsen af Hauch i denne Periode. Især Afsnittene »Vir duplex« og »Krisen« bringer meget nyt om Begivenhederne i Neapel: Operationen og Selvmordsforsøget, det endelige Valg af Poesien, »den frelsende Engel«, og hans religiøse Udvikling. Hertil er udnyttet en Række Breve og Aktstykker, og det er derved blevet muligt at give et psykologisk og menneskeligt rigere og mere nuanceret Billede af Hauch, end man før har kunnet. Her ligger Dr. Galsters Fortjeneste, og for dette Arbejde skal han takkes. Vi imødeser med Interesse Fortsættelsen af Værket, der tjener sin Forfatter til Ære.

Jeg har egentlig kun to Indvendinger mod Bogen: 1) Karakteristikken af det litterære kunde nok uddybes og almindeliggøres, ses mere i en større litteraturhistorisk Sammenhæng; men denne Indvending afsvækkes allerede derved, at Dr. Galster tydeligvis har sat sig for først og fremmest at give Hauchs *hede* Udvikling indtil 1827, og det har han gjort godt. 2) Bogen er kun trykt i 300 Eksemplarer; dette maa beklages, da jeg ikke kan tænke mig andet, end at denne nyttige Bog maa kunne afsættes til et adskilligt større Antal Læsere.

Til Slut en enkelt Trykfejl: S. 97 staar Naurforskeren, læs: Naturforskeren.

Poul Schjærff.

VILH. PEDERSEN OG SORØ

I en Artikel her i Bladet for Oktober f. A., 14. Aarg. Nr. 10, om H. C. Andersen og Sorø, udtalte jeg (S. 86), hvorledes der i Vilh. Pedersens Tegninger til H. C. Andersens Eventyr var noget, hvortil Forbilledet syntes at maatte ligge i den Sø- og Skovnatur, der forekommer os Soranere saa hjemlig, og som kunde tænkes at hidrøre fra den Paavirkning fra Sorø, der var naturlig hos en Tegner, som i sin Slægt havde saa overmaade nær Tilknytning til dette Sted, saaledes som netop Tilfældet var med Vilh. Pedersen.

Min Formodning er nu blevet bekræftet gennem Oplysninger, der i »Aarbog for Bogvenner 1929« er fremdraget af Xylograf F. Hendriksen, som i en Afhandling om H. C. Andersens danske Illustrator og hans tyske (men danskfødte) Udgiver, Carl B. Lorck i Leipzig har fremdraget Brevvekslingen mellem disse to om Udførelse af Illustrationerne til Eventyrene, hvoraf det ses, at disse netop for en Del er tegnede, medens Vilh. Pedersen har opholdt sig i Sorø. Det første Brev fra Vilh. Pedersen til Lorck om Udførelsen af Billederne er nemlig dateret Sorø den 29. Juni 1847, og med det fulgte allerede en Del af Illustrationerne, nemlig til »Holger Danske«, »Lille Tuk«, »Prinsessen paa Ærten« og 2 til »Snedronningen«. En ny Sending paa 24 Stk. fulgte en Maaned efter fra Sorø, nemlig den 27. Juli, til »Grantræet«, »Lykkens Galoscher«, »Kjærestefolkene«, »Klokken«, »Lille Idas Blomster«, »Stoppenaalen«, »Hyldemor« [Vilh. Pedersen kalder hende »Hyldemo'er!«], »Storkene«, »Gaaseurten«, »Kejserens nye Klæder«, »Boghveden«, »Den flyvende Kuffert« og »Rejsekammeraten«.

Om en Del af disse henrivende Tegninger, og især om dem, der gengiver Naturen, f. Eks. den smukke Titelvignet til »Boghveden«, har vi da Grund til at tro, at de gengiver Indtryk fra det, der omgav Tegneren i Sorø, hvor han iøvrigt opholdt sig, fordi han

havde været syg og endnu skrantede — han døde som bekendt ung, kun 39 Aar gammel, den 13. Marts 1859 som Følge af den Brystsyge, han havde paadraget sig ved Forkølelse i Kadettiden, og som næppe var bleven

Vilhelm Pedersen i hans 26. Aar.

svækket ved hans Deltagelse i den slesvigske Krig, hvor han 1849 var med paa »Gefion« og faldt i tysk Fangenskab.
H. G. Olrik.

Det smukke Billede af Vilh. Pedersen, der først fremkom i »Ude og Hjemme«, og som ovenfor gengives med velvillig Tilladelse af G. E. C. Gads Forlag, er i Del tegnet af Vilh. Pedersens Søn, Maleren Thorolf Pedersen, efter Faderens malede Selvportræt fra o. 1846, og Træsnittet er skaaret af F. Henriksen.

INDENFOR KLOSTERPORTEN

endtes Skoleaaret 1929—30 ved Afslutningshøjtideligheden den 26. Juni Kl. 2. Paa dette Tidspunkt var Solennitetssalen godt tvekvalt fuld af Skolens Lærere med Damer og dens Dimitterede samt en Del »vedkommende«, der havde besat Salens vestre Side, medens den østre — med de herlige aabne Vinduer — erobredes af Ungdommen, der paa et Signal af den inspektionshavende Adjunkt Hr. E. Nordahl-Svendsen tilsidst slap løs, stormede ind og paa et Øjeblik havde beslaglagt hver eneste tilbageværende Kvadratcentimeter Plads. Puh, hvor var der smeltende!

Og saa gik Højtideligheden sin Gang med Dimission af de 29 Studenter, der alle slap gennem Skærsilden, og de 16 Realister, der var ligesaa heldige. Ogsaa Translokationen forløb planmæssig med forbløffende faa »Oversiddere«, men der var dog en og anden, der kun naaede op paa Prøve og med et formanende Ord fra Rektor om *meget* stor Betænkelighed og Uvished, om det nu gik — og med Udsigt til en ny og skrap Prøve et Par Maaneder ind i det nye Semester!

Man lagde Mærke til, at der var kommet betydelig mere

Smæld i Sangene — men det kneb en Smule med de lumske Intervaller i »Hellig er vor Ungdomslyst« — naa, der er nu heller ikke noget at sige til, at man er lidt ivrig efter at blive færdig med dette lange Punktum for et Skoleaar, før Dørene tilsidst slaas op til den gyldne Sommerfrihed.

Og ikke mindst klang »Dulce domum« med Fynd og Klem for 100. Gang i Skolens Historie, paa hvilket Jubilæum Rektor med et Par venlige Ord til Soraner-Bladets Redaktør forud havde gjort opmærksom.

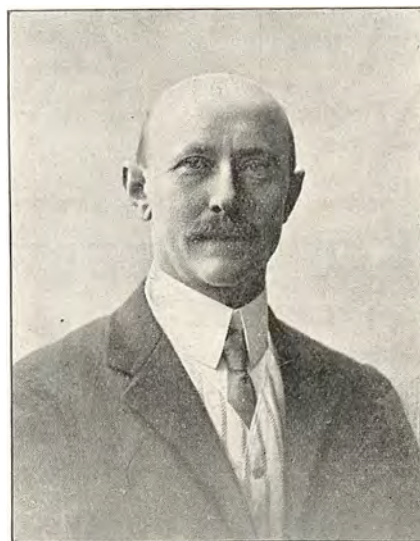
Om Eftermiddagen var der vældig Afmarch med alle tænkelige Befordringsmidler — bare væk fra Sorø. Med et Tog mod Vest drog en lille Fyr afsted, eskorteret til Stationen af tre Bachfische, til hvem han fra Kupévinduet holdt en trøsterig Tale om, at de nok saas igen, men at de iøvrigt var velkomne i Vendsyssel alle tre, hvis deres Vej faldt forbi i Ferien! Saa kørte Toget, mens der viftedes med hvide Kasketter fra Vinduerne og de tre stod forladte tilbage, lidt blanke i Øjnene . . .

Og henne paa en Bænk sad der en gammel Dreng, som havde let sig næsten fordærvet over sin unge Efterkommers vidunderlige Humør og Evne til at beherske en lidt taareknust Afsked, og som nu var lige ved at slutte sig til de tre forladte Ungmøer, fordi ogsaa han saa noget drage bort, der aldrig kom igen: Ungdom, Sorgløshed, Lykken over at have faaet fri og jublende kunne drage væk fra det altsammen til nye Glæder og nye Veninder og al det, der skal nydes, mens man har det — for det kommer aldrig igen, naar man ikke mere er Elev i Sorø og rejser hjem i Sommerferien!
Haps.

GAMLE SORANERE

Forfatteren af den Artikel om det soranske Cricketspil, der idag findes her i Bladet, er en af mange ældre Soranere velkendt Personlighed, der som Flertallet af sine Skolefæller har bevaret trofaste Følelser overfor den gamle Skole.

Harald Valdemar Fiedler er født 6. Juni 1867 i Sterrede

ved Holsteinborg som Søn af Soraneren, Birkedommer og Statskonsulent i Fiskerisager *Harald Valdemar Fiedler, Carl Baggens* Svoger, Student fra Sorø 1826 (S 5). H. V. Fiedler den yngre blev Student fra Sorø 40 Aar efter sin Fader, blev cand. phil. og Sekondløjtnant i Infanteriet, men udvandrede allerede i 1890 til Argentina, hvor han straks blev

Assistent hos Anlæggeren af den argentinske Nord—Øst Jernbane. Aaret efter blev han ansat i denne Banes Tjeneste, hvor han efterhaanden avancerede til Trafikchef, i hvilken Stilling han forblev efter Nord—Østbanens Sammensmeltning med den argentinske Østbane. For en halv Snes Aar siden tog han sin Afsked og rejste med sin Hustru til Europa, hvor han siden i længere Perioder har opholdt sig i forskellige Lande — ofte med lange Besøg i Danmark og da, naar Lejlighed gaves, som Deltager i Soraner-Turene til Sorø, saaledes som det vil ses af hans Afhandling.

I det Brev, hvormed han ifjor Efteraar fra Corrientes i Argentina sendte denne til Lektor *Matthiessen* i Sorø, som havde foreslaaet ham at give et Bidrag til Soraner-Bladet, hedder det da ogsaa til Slut i Samklang hermed, at »i Besyndelsen af det kommende Aar tager jeg atter Randslen paa Nakken i Retning af det gamle Land; jeg kan alt se Skovbunden i Sorøskovene broget af Anemoner og Flommen gul af Kabbelejer, og ovre fra Ægir lyder Nattergalens Slag«.

Gid han maa have oplevet det, han i Argentinas Foraar ifjor har drømt om! Hans Skolefæller vil, naar de har læst hans Kricketminder fra Sorø, sende ham en venlig Tanke, hvor i Verden han saa i Øjeblikket færdes!

P. S.

Vi erfarer, netop som disse Blade gaar i Trykken, at Tra-

tikchef H. V. Fiedler er paa Automobiltur i Jylland med sin Hustru og iøvrigt har Ophold under sit Besøg her i Landet hos Fru Thora Knudsen, født Fiedler, i Søborg ved København.

Iflg. Dagspressen er Læge *Eduard Kindt*, der siden 1923 har praktiseret i Aalborg, blevet beskikket til Overlæge ved Terndrup Sygehus, medens Læge *Pauli Dahl* er blevet konstitueret som Overlæge ved Dronning Alexandrines Hospital i Thorshavn.

SORANERTUREN DEN 31. AUGUST

Vi minder om Turen til Sorø, der finder Sted den sidste Dag — og sidste Søndag — i August.

Det endelige Program vil fremkomme her i Bladet i Augustnummeret, som i den Anledning vil udkomme omkring den 15. August.

I sine Hovedtræk vil Turen forme sig som tidligere omtalt: Frokost paa »Parnas« og Middag paa Skolen i Solennitetssalen.

Husk at sætte et Mærke i Deres Almanak ved den 31. August og reserver Dagen til Sorø-Turen!

REDAKTION: Sølvgade 40, cand. juris. OLRIK. EKSPEDITION: Aasenegade 1, TAGE THIESEN

Johs. Nielsen
Cykleforretning

Storgade Tlf. 124
Sorø

Petersen & Jørgensen

Kolonial - Kul - Støbegods

Telefon 136 & 443

SORØ

+

C. V. JENSEN

1ste KLASSES SKRÆDERI

VEDELSGADE 14

TLF. 358 SORØ

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt

Sorø — Telf. 19

Nova-Svejsepulver til Autogensvejsning

(Aluminium, Kobber og Støbejern)

Kaina-Loddefedt til almindelig Lodning

(Hvidblik, galv. Blik, Zink, Kobber, Messing og Bly)

Uundværligt til Lodning af Radiodele og alt elektrisk Loddearbejde. Nova-Slaglodpulver til al Slaglodning. Forlang vore Produkter hos Deres Handlende!

Tønning St. Vissinggaard Laboratorium Tlf. Tønning 14

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 153

ABSALONGGADE

Anbefaler ølg med Udførelse af godt og holdbart Malerarbejde

POUL HOLM

SILKEGADE 11

TELEF. 3082

Gymnastik Dragter og Sko
Alt i Sportsrekvisitter
Største Udvalg Billigste Priser

— Leverander til Soransk Samfund —

RESTAURANT PARNAS

J. RASMUSSEN

SORØ

TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.

1ste Kl.s Servering. Moderate Priser.

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI

MØLLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

Højers Hotel

J. Rasmussen

Bedste Værelser

Moderate Priser

ALLINGE

POSTGAARDEN

Lystrup Nielsen

SORØ

Telefon Nr. 4

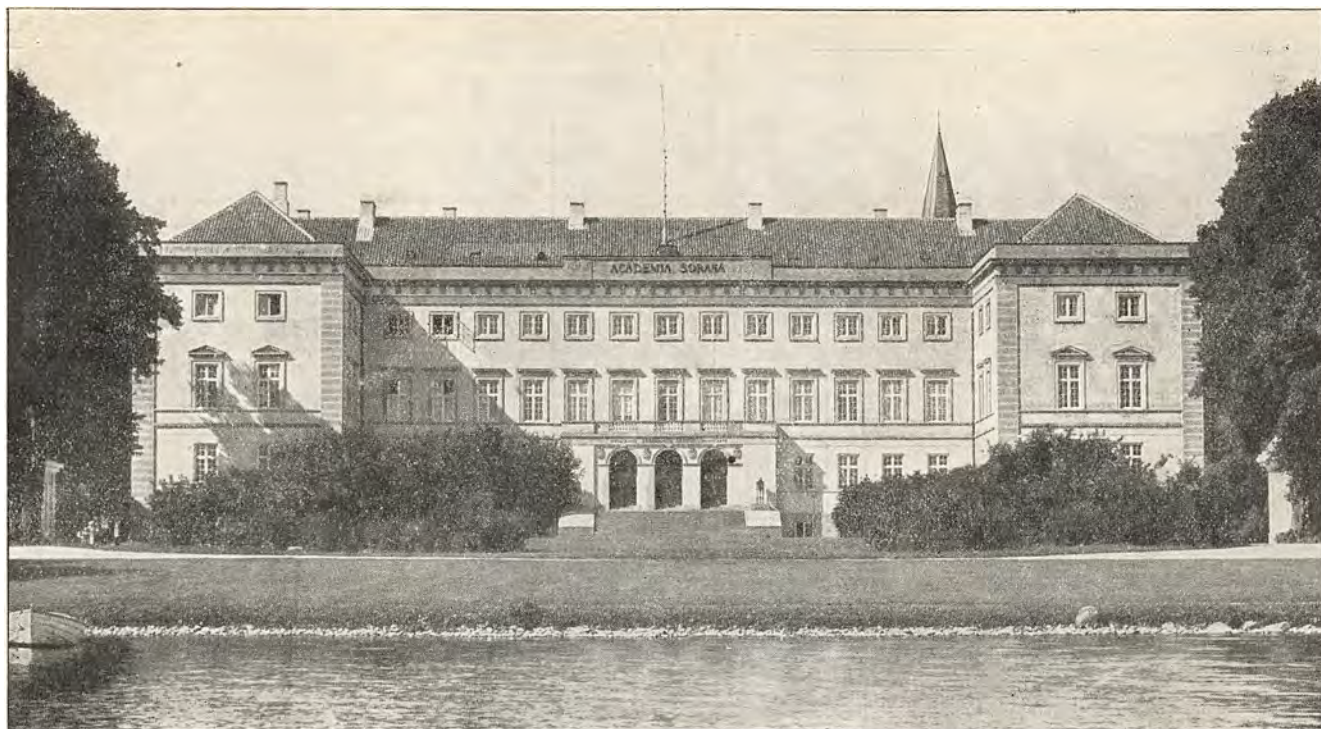
Telefon Nr. 4

Jul. Frandsen

Colonial, Vine og Spirituosa

Sorø

Telf. 7-109

SORÅNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 8

August 1930

HOLBERG ELLER — ?

AF H. G. OLRİK

Det for »det ældste eksisterende Portræt« af Ludvig Holberg udgivne Billede, der hænger i Rektorværelset paa Sorø Skole, har i Lektor *Th. A. Müllers* fortræffelige Værk om Holbergportrætter (Gyldendal 1918) været Genstand for en Analyse, der resulterer i, at Forf. finder, at »saare meget forekommer mig at tale for at vi her — trods Fortegninger og Overdrivelser i Enkelthederne — har et Portræt af Holberg«. Det paagældende Afsnit slutter med de Ord, der vist kan underskrives af adskillige, at »Billedet, skønt Maleriet vel næppe er af synderlig Betydning, er af et ganske ejendommeligt Udtryk, som ikke let glemmes«. Nej, det glemmes visselig ikke let, og naar man paa Stedet eller i *Th. A. Müllers* Bog eller her i Sorøner-Bladet, hvor Billedet er gengivet i April-Nummeret 1919 (4. Aarg. No. 1 S. 6) atter støder paa det, frister dets mærkelige Udseende een paany til at overveje og vurdere hvad der taler for og imod, at dette er et Holberg-Portræt.

Saadanne Overvejelser er bl. a. saa vanskelige, fordi man slet ikke ved noget om, hvorfra gamle Justitsraad, senere Etatsraad *F. S. Bang*, der i 1877 skænkede Billedet til Sorønsk Samfund, som atter overdrog det til Sorø Akademi, havde dette Portræt. Underligt er det jo, at ingen i 1877 afæskede Giveren i det mindste en Erklæring om, hvorpaa han grundede sin Formodning (eller for ham maaske Vished) om, at dette Billede forestillede Holberg. Det var sandelig ikke uintelligente Folk, der dengang sad i Sorønsk Samfunds Bestyrelse; men de har aabenbart taget Giveren paa Or-

det uden Kritik — man levede dengang endnu stærkt paa Autoritetstro, og Bang var jo en bekendt Samler og Holbergentusiast, der i 1871 havde erhvervet *H. H. J. Lynges* store og sjældne Samling *Holbergiana* og skænket den til Sorø Akademi Bibliotek — en saadan Mand kunde vist ikke tage fejl! Ja, Billedet var jo endda blevet udstillet ved Sorønsk Samfunds Festbal i Seekamps Lokale den 25. Febr. 1877, hvor Justitsraad Bang var Hædersgæst (se nærmere om Festen i Sorøner-Bladet for Juli 1919, 4. Aarg. No. 4, S. 27 f.) og sikkert er blevet priset for sin Gave, om hvilken det forsikres i Beretningen fra Aarets Generalforsamling, at den var tilvejebragt »ved store Opofrelser« — der heller ikke nærmere oplyses. Under disse Omstændigheder er der vel derfor ikke meget Haab om nu at faa Billedets Proveniens opklaret, men man har jo Lov at stole paa, at et lykkeligt Tilfælde engang raader Bod paa Følgerne af den Godtroenhed og Mangel paa Lyst til at vide ordentlig Besked, der i 1877 har radet hos Gavemodtagerne baade dem i første Række — Sorønsk Samfunds Bestyrelse og Medlemmer — og i anden: Skolen, der modtog Billedet og dog vist efter nogen Tøven, lod det hænge op paa et ganske vist temmelig utilgængeligt Sted, men som hidtil heller ikke vides ved en eller anden af sine mange historisk interesserede Lærere at have søgt at løse Billedets Gaade.

Som et Forsøg paa dog maaske at vække een eller andens Interesse for denne Gaade bedes de følgende Linier betragtet — der maa absolut ikke lægges noget mere i dem end en Hypothese af den mest hypothetiske

2.

1.

3.

Art! Altsaa: naar man ikke har nogen blot antagelig Visshed for, at Portrættet forestiller Ludvig Holberg, saa maa det vel være tilladt at spørge: er der da nogen anden, som med større eller lige saa stor Ret kan tænkes at være foreviget i dette Maleri? Mulighedernes Tal er, da alle Kriterier udover den Bang'ske Tradition mangler, jo legio. Men naar man nu ser paa de ovenstaaende tre Billeder, der viser: 1. Maa ske naf den Roslin tillagte Kopi af det 1813 brændte Maleri, der vitterlig forestillede Ludvig Holberg, og vel maa formodes at have lignet. 2. Masken af det Bang'ske Gaveportræt og endelig 3. Masken af La Tours kendte Portræt af Voltaire, saa forekommer det i hvert Fald den, der skriver dette, at Lighedspunkterne mellem 2. og 3. er flere

Det saakaldte Holberg-Portræt, skænket af F. S. Bang.

end mellem 2. og 1 — man mærke sig Pandens og Hagens Form, Mundvigene, Næsens »Bule« og ikke mindst selve Blikket. Selve det

Bang'ske Billede gengives ogsaa her, og den, der ellers vil interessere sig derfor, kan jo nu prøve at sammenligne dette med de Billeder af Voltaire hver især har til Raadighed. Overfor den

Indvending, der straks vil blive gjort: at La Tours Billede mangler den karakteristiske lange Overlæbe paa det Bang'ske Portræt, og at Udtrykket i dette jo er sløvt i Sammenligning med det levende, aandsfulde franske Billede, skal det straks bemærkes, at Maleriet i Sorø jo dels fremstiller en Mand af højere Alder, som i Aarenes Løb nok kan være bleven noget lang i Ansigtet, dels ikke er udført af en saa fremragende Kunstner som

La Tour, der kunde fylde selv de ligegyldigste Ansigter med Glans af sit eget Lune og sin esprit.

Voltaire kan jo i sine ældre Aar være bleven malet mange Gange og af mange brave Folk men mindre gode Kunstnere, og at et Portræt af ham, efter at være gaaet paa Vandring fra Frankrig eller Tyskland mod Nord, i Danmark kan være blevet givet ud for den mest udprægede danske Satiriker og berømmelige Digter ligger ikke saa fjernt. Og naar Adam Oehlenschläger paa Langeland i 1804 kunde tage fejl af en Buste af Johannes Ewald og tro at den forestillede »den frosne Spottefugl Voltaire« — se i *Langelandsrejsen* Digtet »Gibsbilledet« (Poetiske Skrifter v. Liebenberg, XIX, S. 156 f.) — kunde en Eftertid vel nok gøre ham Kunststykket efter og bilde sig ind, at et Maleri af Voltaire forestillede Holberg. Gibsfiguren var solgt den langlandske Ejer (Apoteker Ørsted?) af en tysk Soldat (iflg. Digtet); en yngre Kammerat kan jo have tusket med Holbergenthusiasten F. S. Bang om Holbergs formentlige Portræt.

I Lektor Th. A. Müllers Skrift siges intet om, hvorvidt han har undersøgt selve Billedet, overbevist sig om, at det ikke bærer Paaskrifter, der kan vidne om dets Herkomst el. lign.; der forlyder heller ikke noget om, hvorvidt det har været undersøgt af nogen Konservator, befriet for senere Overmaling o. s. v. Maaske burde derfor Akademiet, der nu ejer Billedet, lade det blive overantvortet Sagkundskaben til grundig Granskning; fremkommer der derved noget, som afgjort godtgør, at Billedet ikke er noget Portræt af Ludvig Holberg — nuvel, saa overlever vi jo nok det Stød; skulde derimod Traditionen bestyrkes eller afløses af Vished om Portrættets Ægthed — ja, saa behøver vi jo ikke mere at gruble over Problemet: Holberg eller —?

FRA DET SORANSKE KRICKET- SPILS SØLVALDER

Af fhv. Trafikchef *H. V. Fiedler.*

(Sluttet.)

II. Soraner-Kricket i Kjøbenhavn.

I Kjøbenhavn fik Piben en anden Lyd med Hensyn til Kricket; der laa den ikke saa ligetil som i Sorø, ikke af Mangel paa Spillere, thi lidt efter lidt var de gode Spillers Antal af gamle Soranere vokset betydeligt, og et godt Hold kunde stilles i Marken, men paa Grund af vanskelige Forhold, lad os sige Fødselsveer. Klubben eksisterede, tror jeg, allerede da under Navn af »Kjøbenhavns Boldklub«, og der var Medlemmer, der var utrættelige i deres Interesse for Sagen, endda nogle Ikke-Soranere og Ikke-Spillere. Adskillige maatte ganske opgive Sporten, og de, der fortsatte, havde mindre Tid til deres Raadighed; man maatte med Hestesporvogn ud til Fælleden, Marken valgtes efter Behag, snart her snart der; Folk respekterede ikke Spillet, men krydsede Marken under dette, krakilske Sjøvere morede sig med at sparke til Bolden og haane os. Til en Begyndelse havde vi ikke Lokale og klædte os om paa Marken. Men lidt efter lidt kom der mere Orden i Tingene; vi fik et Par Værelser paa Fælledvej til Omklædning, og ved Kampe havde vi Politi til Hjælp. Der kom ogsaa instruktiv Hjælp til i Form af engelske

Deltagere. Den engelske Legationssekretær, Mr. Ironside, var med os flere Gange. Han havde en Dag det Uheld, at han staaende paa Midten greb fejl af en Bold, som traf Armen og brækkede den. Men den bedste og mest effektive Hjælp fik vi fra Mr. Green, som lærte Batsmanden at respektere den rigtige Afstand fra Gærdet, og hvorledes en Gærdemand skal trænes.

Der begyndte saa at gøre sig gældende et Ønske om at udvide vort Kendskab til Spillet, idet det paa et Klubmøde i en Restauration paa et Hjørne lige over for Botanisk Have — det maa have været i 87 — blev besluttet, at to Medlemmer i Sommertiden skulde tage til England og studere Spillet dør. Hvad Resultatet blev af denne Beslutning, ved jeg ikke.

Jeg husker en Kamp, vi havde paa Fælleden mod et Lejlighedshold, som det lykkedes at stille paa Benene af Mandskabet paa Prinsen af Wales' Dampyacht »Royal Osborne«, som laa i Havnen under Prinsens Besøg i Danmark i 1887; det stillede i klart Lys Nødvendigheden af at kende til Overarmsbolde. Vi stod ganske uforstaaende og forsvarsløse overfor denne Kasten, som anvendtes af vore Modstandere, og vi opnaaede kun, saa vidt jeg husker, 23 Points. Naturligvis, der var lidt Lampefeber tilstede, men vi havde flere udmærkede Spillere paa vor Side, og Resultatet burde have været bedre. Ganske vist vandt vi. Englænderne kunde ikke med vore Underarmsbolde og fik, tror jeg, kun 21 Points. Dog, her var to Momenter at tage i Betragtning til deres Undskyldning, først det vanskelige for dem at stille et Parti i Marken af faa og utrænede at vælge imellem, paa et for dem ukendt og slet Terræn og, last but not least, vi kunde mod dem stille to Underarmskastere som *Sylov* og *Buchwald*. Om vi kom igenem begge Halvlege, husker jeg ikke. Vore Modstandere priste vort Markspil i høje Toner.

Kort Tid efter tabte jeg al Kontakt med Kricket hjemme, men hvad der ikke gik tabt for mig var Nyttens af, hvad jeg havde lært paa Banen i Sorø, mellem mine Kammerater dør og senere i Kjøbenhavn, og endnu mindre Minderne fra den uforglemmelige Tid. Hvad blev nu Resultatet af vor Træning dernede og i Kjøbenhavn? Det er sandsynligt, at i Betragtning af de den Gang vanskelige Forhold for Spillet i Kjøbenhavn, blev en Spiller, naar han forlod Sorø, næsten betragtet som udlært, og hans Spil derefter ikke fandt Tid og Lejlighed nok til yderligere at udvikles. Set fra dette Standpunkt kan man kun sige, at Resultatet af Træningen paa Skolen til Trods for flere Mangler viste, hvor udmærkede Betingelser, der laa i mange Spillere for at erobre dem en høj Plads mellem Amatørklassen, om en fortsat mere intensiv Træning paa alle Punkter havde været til Stede. Naar vort Markspil, hvortil Træningen nærmest falder af sig selv, og ikke behøver megen Undervisning, var saa godt, som det ubestrideligt var, tjener det som et godt Bevis herpaa. Tag et Eksempel som *Harald Hilarius Kalkau*, der, til Trods for, at hans Træning blev afbrudt ved, at han en Tid laa i Garnison i Helsingør, naaede en betydelig Plads som Spiller. Han var maaske ikke den bedste, hverken som Batsmand eller som Kaster, men han staaer for mig som den bedste allround Mand, maaske den bedste, Sorø har frembragt. Han forstod sig paa Spillet bedre end nogen anden, tog grundigt paa alle Sider af det, og forstod at sætte Liv i det. Han var Typen paa en

god Kaptajn, ikke mere autoritær end formaalstjenligt, og selvskreven som Kaptajn ved en Kamp. Om han altid var det ved de vigtigste Kampe, ved jeg ikke, men han burde have været det, thi som saadan øgedes hans Partis Chancer. Som Bat var han ikke den bedste, men solid, rolig og paalidelig, tog sin Tid, førte sit Bat godt og korrekt, gav kun faa Chancer for at blive grebet ud og var sikker paa at skaffe sit Parti adskillige Points. Han havde dog den Skavank, om saa kan kaldes, at springe frem mod Bolden og lange mægtigt ud, men det ses jo ogsaa i første Klasses Kricket. Som Kaster var han heller ikke den bedste. Hans

varierede sine Bolde, en almindelig Skavank den Gang, var den specielle Bold, han kastede, perfekt. Han tog Bolden med fuld Haand og Armen lige, tog et passende kort Tilløb, gav under dette et stærkt Skuldersving og sendte Bolden med rasende Fart ret efter Gærdet. Den tog Jorden i den rigtige Afstand, saa den kom højt ind, blev vanskelig nok at parere, endnu vanskeligere at slaa til, og hvis mistet, tog den i ni af ti Tilfælde Toppen af Gærdet med et Smæk, saa Toppindene fløj.

Man kan forestille sig, hvilken Kaster der vilde være blevet ud af Sylow, om han fra Dreng var blevet trænet i Overarmsbolde i alle disses Former. Han vilde være kommet paa Højde med den bedste Amatørkaster.

Buchwald var nogle Aar efter Sylow, men saa snart han kom til København, blev han med denne det ubestridelige Kasterpar. Han var som denne Hurtigkaster. Holdende Bolden med Spidsen af Fingrene og Albuen let krummet, tog han et fejende Tilløb i et Par lange Spring og gav den Fart med et Albusving. Den tog Jorden længere fra Gærdet end Sylows Bolde, og havde i hele sit Løb en meget fladere Bane; derfor, om den tog Gærdet, splittede den dette. Som Bat var *Buchwald* god, hans Slag var som hans Kast fejende, og han gav Bolden Ben at gaa paa; han lavede hurtigt Points, men, synes jeg, gik som Regel hurtigt ud. Ved en Kamp i Sorø mod de gamle, aabnede han for Sorø — det var en Vane, om end ikke ganske rigtigt, at sende de bedste Batsmænd ind først — med et smukt Slag, som i Virkeligheden burde have haft seks Points og kun fik fire, da Bolden fra Ridehussiden blev drevet i Retning af Kirken og stoppedes af Træerne i Alléen. Han tog i faa Minutter seksten Points, men var uforsigtig og blev straks derpaa kastet ud; dog ved denne kvikke og effektfulde Indledning bidrog han sikkert moralsk betydeligt til Sorøs Sejr, som iøvrigt den Dag blev *Axel Kalko*. I Marken var *Buchwald* selvfølgelig udmærket, men han saas jo som Regel som Kaster og Gærdemand. Høj og med stor Rækkevidde vilde han have været en ideel Mand i Slip.

Vi havde i *Gilbert Hattensen* en født Batsmand, men han dyrkede ikke Sporten, som han burde have gjort, havde ikke den rigtige Iver og slog heller ikke igennem i vor Bevidsthed som Spiller af Rang som saa mange andre, og det var kun som Batsmand, at han gjorde sig gældende. Han førte sit Bat korrekt, ikke særlig kraftigt, men gav faa Chancer, kom hurtigt i Slag og fik noget ud af næsten alle Bolde. Der kunde være blevet en første Klasses Batsmand ud af ham. I sin Maade at føre sit Bat paa lignede han ikke saa lidt *Axel Kalko*, men denne var en ganske anderledes allround Kricketmand, fordi han var en stadig Spiller og meget bedre trænet fra Sorø. Hans Interesse var stor for Spillet, og til en Kamp var han det rigtige nyttige Element. Han stod en Tid lang som højeste Pointstager i Sorø, idet han ved en Kamp mod de gamle tog 52 eller 56 i første Halvleg, et i den Tid højt Tal.

Broderen, *Oscar Kalko*, var ogsaa en dygtig Spiller og stadig; stærk som han var, havde han et mægtigt Slag, men gik for meget op i dette, var uforsigtig og var ikke vanskelig for en god Kaster. Hele Stilen, og det var altsaa hans Fejl paa Banen, var nonchalant. *Buchwald* og de to Brødre *Kalko* dannede i Sorø en

Soranske Kricketspillere i Kjøbenhavn 1807.

(staaende): Oskar Kalko. Axel Kalko. Henrik Belling.
(siddende): Frederik Knudsen. Ludvig Sylow.

Bolde kom ikke op paa Tophastighed, saavidt jeg husker, var i Middelhøjde og sikkert placerede, dels skruende, dels lige. Der var ikke noget tiltrækkende ved hans Stil, han var lidt svær, dog i høj Grad adræt og hurtig i Vendingen.

Det er ikke muligt at tænke paa Sylow uden samtidigt at mindes *Buchwald* (Schrøder). De var som et Par, der hørte sammen, ikke fordi der var nogen Lighed i deres Spil, men fordi de var vore Kastere par excellence, langt de bedste, jeg har set her hjemme. De lignede kun hinanden i det Punkt, at de begge var Hurtigkastere og kastede lige Bolde.

Sylow var den fødte Kricketspiller og den smarteste Fremtoning paa Banen, jeg mindes; hans Stil var fri og kraftig. Jeg tror ikke at gøre ham Uret, naar jeg siger, at han som Batsmand ikke var sikker, men det kan kun tilskrives Mangel paa tilstrækkelig Øvelse; han skuffede ofte ved Kampene ved ikke at faa saa mange Points, som kunde ventes. Men det var som Kaster, han kom til sin fulde Ret. Bortset fra, at han ikke

meget stærk Trio; deres Afgang fra Skolen var, forekommer det mig, et Vendepunkt til Fordel for København af varig Betydning.

Ejnar Harboe var lige saa god Spiller som han var god Kammerat. Han kaldtes populært »Krog-Meyer«, døbt saaledes af Buchwald. Hans Forhold til Spillet faldt ganske sammen med hans Karakter som Kammerat, trofast og let at komme til rette med. Ivrig og stadig ved Øvelserne havde han opnaaet en Færdighed, der var Resultat af Grundighed mere end af naturlige Anlæg for Cricket, og som gjorde ham værdifuld ved en Kamp; thi man kunde stole paa ham. Han var i København den officielle Bagstopper, et utaknemmeligt Arbejde, hvor han fik Lejlighed til at vise sin Paalidelighed; men bedst paa sin Plads var han, naar han kom bag Gærdet som Kaster, hvilket han hyppigt havde Lejlighed til i Sorø. Man maatte se nærmere til for at værdsætte hans Bolde. De var af Mellemhastighed, thi han var lidt tung baade i Arme og Ben, men de placeredes med stor Omhyggelighed og Præcision, tog Jorden i den rigtige Afstand ude til venstre og skruede ret ind i Gærdet, som de tog lidt under Toppindene. For den, der kendte hans Bolde, var de ubehagelige nok, og de var dødelige for den, der ikke kendte dem. Svagheden hos dem laa i deres Ensformighed.

Naar jeg tænker paa Spillet i Marken, maa jeg minde *Frederik Knudsen*; han havde ganske ualmindelige Evner som Markmand. Hverken med Bat eller som Kaster var der noget særligt ved ham; han var dog en af dem, som altid skaffede sit Parti nogle Points ved en Kamp, deri lignede han *Harboe*, og som Kaster gjorde han en Gang ved en Kamp i København mod de gamle — det maa have været i Juli 85 — et helt lille Kunststykke, idet han tog Modstandernes Gærder, det ene efter det andet, i en Haandevending, trods adskillige gode Spillere mellem disse; Sejren maatte derfor tilskrives ham samt *Ejnar Petersen*, som, om jeg ikke husker fejl, blev vor højeste Pointstager ved den Lejlighed. Dog Spillefeltet, Rosenborg Eksercerplads, var ganske umuligt; man vidste ikke, om Bolden vilde gaa i Syd eller Nord. Men i Marken var *Frederik Knudsen* perfekt. Han var under en Cricketmands Gennemsnitshøjde, men kunde dog ved sin utrolige Hurtighed og Kraft gøre en langarmets Arbejde og mere endda. Som Løber var han fænomenal.

Vi havde en udmærket allround Mand i *Appeldorn* (Lone), og en god Fremtoning paa Banen, det var en Fejl, at han ikke fortsatte med Sporten efter Sorø Tiden, thi der var Stof i ham til en fremragende Spiller, og han havde lige store Chancer som Bat, Kaster og Marksmænd. Mistet et Greb var ham saa at sige umuligt, hvor vanskeligt det end var. Vor — den Gang — Sekretær i Soransk Samfund, Kaptajn *Palslev* (Lange Per) var et trofast og vigtigt Element paa Cricketbanen; jeg har tit set ham spille, men kan slet ikke huske hans Spillemaade; jeg ved dog, han var grundig og mellem dem, der bedst kendte Spillet's Finesser.

Allerede i 1888 maatte jeg give Afkald paa al videre Cricket i Danmark, og mit Samvær med Kammeraterne hørte op. Mangt og meget binder mig til min gamle Skole, men denne Side af mit Drenges- og Ungdomsliv blev det stærkeste Baand. Fejlhuskning og Fejlslutninger bedes tilgivet. Der ligger mange Aar imellem.

TO DØDSFALD

Den 27. Juni døde den landskendte Afholdsgigtator, Dommerfuldmægtig i Lemvig, Kancelliraad *Schiøttz-Christensen* af et Hjerteslag, 68 Aar gammel.

Hans Frederik Vilhelm Schiøttz-Christensen blev født 26. August 1861 i Sorø som Søn af Guldsmed *Christensen*. I 1873 kom han i Sorø Akademis Skole, hvorfra han dimitteredes med Præliminæreksamen i 1877. Han kom derefter paa et Kontor i Ringsted, tog i 1884 dansk-juridisk Eksamen, blev Sekondlieutenant i Artilleriet og fik 1887 Stilling som 2. Fuldmægtig paa By- og Herredskontoret i Lemvig, hvor han nogle Aar efter rykkede op paa Pladsen som 1. Fuldmægtig — og blev Resten af sin Levetid. Allerede i sine unge Aar sluttede han sig til Afholdsbevægelsen og var i Lemvig og Omegn den ledende Kraft inden for Afholdsfolket. Ogsaa inden for Landsforbundet fik han betydelige Tillidshverv, bl. a. som dets Kasserer. Ved Afholdsbevægelsens 25 Aars Jubilæum fik han den Titel, som han vist nu ved sin Død var den eneste Indehaver af her i Landet.

Men ikke blot gennem sit Arbejde i Ledelsen gavnede han Afholdssagen, som havde hele hans Hjerte, ogsaa økonomisk var han en stor Støtte for den. Flere Gange under kritiske Forhold lagde han personligt de nødvendige Penge paa Bordet. Redaktør *Larsen-Ledet* fortæller, at han en Gang, da det kneb for Afholdspressen, ganske roligt tog 15—20,000 Kr. op af Tegnebogen, hvorved »Folkevennen« skabtes. Han frelste ogsaa i sin Tid Redningshjemmet »Astrup« ved, som *Larsen-Ledet* skriver, at smide en paatrængende Kreditor 10,000 Kr. lige i Ansigtet.

Man vil derfor forstaa, at *Schiøttz-Christensen* vil blive savnet inden for Afholdsbevægelsen. Han var en stor Idealist, en konservativ Natur, et godt og ægte Menneske.

En Broder til den afdøde er Soraneren, Redaktør *L. A. Schiøttz-Christensen* i Aalborg.

Forleden afgik Overlærer ved Borgerskolen i Sorø *Jens Johs. Carl Olsen* ved Døden efter i flere Aar at have kæmpet med en haabløs Sygdom, som han med sin sejge Energi ikke vilde give efter for.

Overlærer *Olsen* var i sin Tid — fra Begyndelsen af 1903 til Udgangen af Skoleaaret 1907 — Timelærer i Skrivning ved Sorø Akademis Skole. Det var dog ikke som Timelærer, at Overlærer *Olsen* kom i den nære Kontakt med Drengene, men derved at han i en Aarrække aabnede sit Hjem for adskillige Kostgængere. Den, der skriver dette, boede i Aarene 1908—11 hos Overlærer *Olsens*.

Vi var dengang en hel Flók; med Overlærerens Søn, *Svend Rerup*, min Klassekammerat, nu Ingeniør i U. S. A. hos General Motors, var vi syv Drenges samlede i eet Hus, saa en fast Haand var nødvendig for at opretholde Disciplinen. Overlærer *Olsen* var en streng Forstander, som nødvendigt var, men dertil i sjælden Grad forstaaende og retfærdig. Han yndede selv at fortælle om sine egne Drengestreger fra Barndommen, da »Dyrlægens Søn« altid var paa Færde. Vi fik vore Klø, naar vi skulde have det, og saa blev der ikke talt mere om det, og for at vi »fremmede« — hvad vi nu slet ikke følte vi var — ikke skulde tro, at der var no-

gen Særstilling for hans egen Søn, saa fik Svend altid nogle *ekstra* Slag, naar han skulde afstraffes. Forskellen var der, og det var Svend, der kom til at føle det. Det var et Udtryk for Overlærer Olsens Redelighed og Retfærdighedsfølelse; skulde der være Forskel, maatte det hellere gaa ud over hans eget Kød og Blod.

Overlærer Olsen lærte os at tage haandfast paa Tingene; hans lyse Sind, gode Humør og kærlige Hjerte var Faktorer af Værdi for os, da vi som 10 Aars Knægte kom til Sorø — og rent ud sagt følte os ensomme og modløse ved alt det nye.

Hvor ofte kom han ikke op paa Værelserne og hentede os til en forfriskende Tur! Vi syntes ikke om det, førend vi var kommet ud.

Aldrig mere skal jeg vandre en af disse Ture med ham, som jeg ogsaa gjorde i de seneste Aar, naar jeg kom til Sorø, og hvorunder vi opfriskede de dejlige Minder fra da vi Drengene levede under hans Ansvar.

I sit Eftermæle vil han blive erindret som den kloge og retfærdige Skolemester. Æret være hans Minde!

Louis E. Grandjean.

EN SORANERS REDNINGSDAAD

Læge Poul Kipp i Tommerup udførte aen 3. Juli paa Badestranden ved Einsiedelsborg paa Fyn en smuk Bedrift, der beskrives saaledes i »Berl. Tidende« for 4. Juli: »En ganske ung Smedesvend ved Navn Rødebro var sammen med nogle Kammerater gaaet ud i Kattegat for at bade. Rødebro kunde svømme, hvad de andre ikke kunde. Han var svømmet et Stykke ud, og pludselig hørte de ham raabe om Hjælp og saa ham gaa til Bunds. Hans Raab blev hørt af flere, bl. a. af Læge Kipp, der laa paa Stranden i Nærheden. Kipp løb til og svømmede ud efter at have kastet noget af sit Tøj, og i fem Minutter svømmede han rundt uden at kunne finde den druknende. Men endelig lykkedes det Lægen at se ham, og han dykkede ned og hentede Rødebro op fra fem Meters Dybde. Den forulykkede var tilsyneladende livløs, men efter at man i tre Kvarter havde tumlet med ham, lykkedes det at kalde ham til Live.«

Vor Skolefælles smukke Redningsdaad var selvfølgelig Genstand for almindelig Beundring hos de tilstedeværende og vil utvivlsomt finde offentlig Paaskønnelse.

FORFREMMEELSE AF TO SORANERE INDENFOR DANSK DIPLOMATI

Den ved Generalkonsul Erik Bierings Udnævnelse til Gesandt paa Balkan ledigblevne Post som fungerende Chargé d'affaires i Kovno, Litauen, er fra 15. August iaar blevet besat med hidtilværende Fuldmægtig i Udenrigsministeriet *Sven Peter Duurloo*.

Den nye Chargé d'Affaires er født den 29. Novbr. 1891, Søn af afdøde Redaktør B. A. Duurloo og Hustru, født Svendsen. Han blev Student fra Sorø i 1909 og tog i 1916 juridisk Embedseksamen, hvorefter han straks ansattes i Udenrigsministeriet og blev Sekretær ved det danske Konsulat i Göteborg og gjorde senere i samme Egenskab Tjeneste ved Konsulaterne i New York og Chicago. I 1921 udnævntes han til Fuldmægtig og var samme Efteraar Sekretær

ved den danske Folkeforbundsdelegation i Genève og ved Aalandskonferencen samme Sted, ligesom han det følgende Foraar var Sekretær ved den danske Delegation til Konferencen i Genua. 1924 var Fuldmægtig Duurloo en Overgang Legationssekretær ved Gesandtskabet i Bryssel og har siden 1925 gjort Tjeneste som Fuldmægtig i Udenrigsministeriets politisk-juridiske Afdeling, naar undtages en kortere Periode, 1927—28, da han var konstitueret som Chargé d'affaires i Reykjavik under Minister le Sage de Fontenays Orlov.

— — —
Samtidig er den danske Konsul i San Francisco *Fin Lund* udnævnt til dansk Minister i »visse mellem- og sydamerikanske Stater«, d: Honduras, Panama, San Salvador, Nicaragua og de øvrige syd- og mellemamerikanske Stater. Hans Virkeomraade er ikke fastlagt endnu, det sker, naar den nye Minister er kommet hertil fra San Francisco og har haft Lejlighed til at forhandle med Udenrigsministeriet.

Finn Onni Metsikkø Lund er født 6. August 1884 i Finland som Søn af Godsinspektør Erik Lund, der sidst i 1890'erne opholdt sig i Paolo i Brasilien, medens Moderen, en Søster til Godsforvalter *Sarauw* i Sorø, flyttede til Sorø med sine to Sønner, hvor Finn i 1895 blev optaget i Forberedelsesklassen, og hans yngre Broder Karl Aage i 1897. I 1900 forlod Finn Lund Sorø med Præliminæreksamen, og Størstedelen af sin Uddannelse har han derefter faaet ude i Veneden, bl. a. i Deutsche Bank i London og Berlin. I nogle Aar var han knyttet til Landmandsbanken, indtil han i 1908 gik ind i Udenrigsministeriet. Han har været udsendt til Hamburg og Paris, var fra 1911—14 Direktør for Den dansk-vestindiske Nationalbank og fra 1916—21 Direktør i »The National City Bank of New York«. I 1922 blev han udsendt dansk Konsul i San Francisco og har udgivet — paa engelsk — en Række nationaløkonomiske Skrifter.

Lund, der først var gift med Frk. Josephine Lakier, en Søster til Soraneren, Lektor *Carl Lakier* i Rungsted, ægtede 1911 efter sin første Hustrus Død (i 1909) en amerikansk Dame, Miss Grace Breen, Datter af Godsejer og Overdommer James F. Breen og Hustru født Mac Mahon.

TO SORANSKE REKTORER

Efter Undervisningsministeriets Indstilling er Rektor for Tønder Statsskole *Axel Jürgensen West* under 27. Juni udnævnt til Rektor for Sønderborg Statsskole fra 1. August d. A. at regne.

Telegrammet med Meddelelsen om Udnævnelsen indløb til Tønder midt under Rektor Wests Tale ved Skolens Afslutningshøjtidelighed. Denne fik derved en ny Karakter, idet Rektoren nu ikke blot tog Afsked med Skolens Dimitterede, men med selve Skolen, til hvis Lærere og Elever og disses Hjem han rettede en Tak for godt Samarbejde i ti rige Aar.

Rektor West, der er født 1880 i Haderslev og blev Student fra Sorø 1898, udnævntes i 1920 til Rektor ved Statsskolen i Tønder. Naar han har søgt til Sønderborg, er det, efter hvad Dagspressen meddeler, hovedsagelig fordi hans Hustrus Helbred ikke ret godt taalte Opholdet i det barske Vestjylland. Men iøvrigt ligger Skoleforholdene i Tønder nu roligere end for 10 Aar siden, takket være større Fordragelighed baade fra dansk og tysk Side.

I Anledning af Rektor Wests Forflyttelse til Sønderborg skriver »Nationaltidende« for 29. Juni bl. a.:

»Rektor Wests Arbejde i Tønder er kendt Landet over — og almindelig anerkendt for ikke at sige beundret. Dansk

Skole har ikke siden Genforeningen sendt en bedre Mand til det genvundne Land. Han blev sat paa en af de vanskeligste Poster, men han løste sin Opgave med en aldrig svigtende Taktfuldhed og Dygtighed. En stor Støtte for ham har hans i mange Henseender enestaaende Kendskab til Grænsebefolkningens Psykologi sikkert været; her i Hovedstaden vil man mindes hans levende og fængslende Fremstillinger af dette Problem, grundet paa Studier baade i Sønderjylland og i Alsace-Lorraine, fra en Række Foredragsaftener. Han vil blive meget svær at erstatte, naar han nu forlader Tønder for at drage til Sønderborg.«

Lektor, mag. scient. *Johannes Braae* ved Ordrup Gymnasium er udnævnt til Rektor for Sortedams Gymnasium fra 1. August.

Den nye Rektor er født i Næstved 1887, Student fra Sorø 1905 og tog Magisterkonferens 1911 (Astronomi). 1914 blev han Observator ved Universitetsobservatoriet, og først i 1921 sagde han officielt Farvel til Astronomien og begyndte paa Skolegerningen. Han blev Adjunkt i Fysik, Astronomi og Matematik ved Ordrup Gymnasium, hvor han har arbejdet indtil nu. Kom han sent i Skolen, har til Gengæld Vejen mod Stjernerne været kort — efter kun 9 Aars Lærervirksomhed er han naaet helt frem til Rektorposten.

Om denne Udnævnelse hedder det i »Politiken« for 1. Juli: »Da *Hanna Adler* for et Aar siden fratraadte sin gamle Skole, som hun forud havde skænket til Kommunen, konstitueredes den udmærkede Matematiker, cand. mag. *Thyra Eibe* i hendes Stilling som Rektor, men det var Forudsætningen, at Konstitutionen kun skulde være et Aar. Med nogen Spænding har man inden for Skolekredse set hen til, hvem der vilde blive udnævnt til Rektor. At man til denne Stilling nu har valgt en Mand, nemlig Lektor *Johannes Braae*, vil sikkert overraske, idet det var almindelig ventet, at en Kvinde vilde blive *Hanna Adlers* Efterfølger, og det for øvrigt vides, at Embedet søgtes af fuldt kvalificerede kvindelige Pædagoger . . .

Lektor Braae er imidlertid anset ikke alene som en meget dygtig Lærer, men han er tillige meget afholdt af sine Elever. Og dette er jo ikke det mindst vigtige, der kan siges om den Mand, der den 1. August tiltræder som Rektor for *Hanna Adlers* tidligere Skole.«

SORANSKE PENNE

Olaf Carlsen: Realistiske Strømninger i den højere Skoles Undervisning. I. Fra Rancus til Basedow. (Levin & Munksgaards Forlag. Kbhvn. 1930).

Som Titlen angiver er det Forf.s Mening at give en Fremstilling af Indledningen til Kampen mellem Humanismen og Realismen indenfor Undervisnings- og Opdragelsesvæsenet, der atter, som det med Bogens tyske Motto siges, er en Genspejling af selve de skiftende Tidens aandelige Strømninger. Emnet er altsaa, trods sin Begrænsning til at vise Udviklingen paa et enkelt Punkt, baade stort og interessant, og forhaabentlig vil det lykkes den flittige Forfatter, der for en Stund har forladt de særlig soranske Græsgange, at føre sin Plan og sit Værk igennem, hvorved en Lakune i vor hjemlige Litteratur vil blive udfyldt. I det sidste af de bebudede fire Bind, som særlig vil beskæftige sig med de hjemlige Foreteelser, vil vi atter mødes med den soranske Lærestalts Kaar og Skæbne i 1. Fjerdedel af dens genvakte

Tilværelse, og Forf. vil da atter faa Gavn og Glæde af sine flittige soranske Studier.

Det foreliggende Bind, der efter en Indledning, som tager sit Udgangspunkt i den soranske Lektor Chr. Lützens pædagogiske Skrifter, giver sammentrængt en Fremstilling af den ældre Realisme, Pietismen, den franske og tyske Oplysningstids praktiske pædagogiske Ideer og afsluttes med en mere omfattende Fremstilling af Rousseaus og Basedows Pædagogik, og er som alt hvad *Olaf Carlsen* udsender let læseligt og underholdende, saaledes at selv Ikke-Fagmænd kan følge Fremstillingen og finde Tilfredsstillelse ved den Berigelse af ens Vidcn, der her bydes paa. Den faglige Kritik vil næppe lade sig høre, før Værket er videre fremskredet eller helt afsluttet, men allerede nu vil den ikke kunne undlade at anerkende Forf.s Flid og Evne til at behandle sit Stof. Magna voluisse magnum — godt begyndt er halvt fuldendt; altsaa ønsker vi *Carlsen* til Lykke med det første Skridt, der som bekendt er det, der koster — men som heller ikke vil undlade at drage Lønnen med sig. hgo.

H. G. Olrik: Oversigt over Forstandere og Lærere ved Den kgl. Skole i Sorø 1586—1737. Sorø Akademis Skoles Aarsskrifter 1927—1930.

I det sidste Aarsskrift for Sorø Akademis Skole afslutter *Olrik* sin Oversigt over den gamle Skole Lærere. For at gøre en Detektivroman rigtig spændende er det et gammelt Kneb at stoppe paa et spændende Sted — fortsættes i næste Nummer! Hvor nødvendigt det har været ikke blot at gennemføre dette Princip, men endog afbryde midt i en Sætning eller i et Ord uden Løfte om Fortsættelse ad Aare, kan ikke bedømmes, men alle de, der har læst Aarsskrifterne i de sidste Aar, er sikkert blevet ærgerlige over, at der netop i deres Eksemplar tilsyneladende har manglet et Blad eller to.

Nu er imidlertid Oversigten afsluttet, og den er et nyt Bevis paa, hvor dygtigt og omhyggeligt *Olrik* forstaar at gennemløbe Arkiver. Det er forholdsvis nemt at samle Oplysninger om bekendte Folk, men det overvejende Antal af de omhandlede Lærere hører ikke til Landets mest fremragende Mænd, og dog er det lykkedes Forf. at finde adskiligt om dem. Det er naturligt, at denne Oversigt findes i Skolens Aarsskrift, og den er et fortrinligt Supplement til al det store historiske Stof, der efterhaanden er fremdraget om Sorø. G. N.

PROGRAMMET FOR

SORØ-TUREN DEN 31. AUGUST

findes paa Annonceomslagets 4. Side. Det henstilles til dem, der vil deltage, at melde sig i Tide og helst saa tidligt som muligt — dette gælder ikke mindst dem, der vil deltage i den fælles Automobilbefordring! — hvorved Arrangementet i væsentlig Grad lettes.

Man haaber at kunne formaa Musæumsdirektør, Dr. phil. *Mackeprang* til efter Frokosten at holde et Foredrag i Sorø Kirke og gennemgaa dennes Bygningshistorier og Mindesmærker.

Endvidere paatænkes det efter Foredraget at arrangere en Automobiludflugt til Tersløsegaard, der ligeledes vil blive forevist under kyndig Vejledning, og hvorfra man vil kunne være tilbage i Sorø inden Middagen paa Skolen.

NY ADJUNKT I SORØ

Undervisningsministeriet har under 18. Juli 1930 konstitueret cand. mag. *Poul Frode Truelsen* som Adjunkt ved Sorø Akademis Skole fra 1. August 1930 at regne.

GAMLE SORANERE

Ved kgl. Resolution af 9. Juli er Oberstløjtnant af Generalstabens, Stabschef ved Generalkommandoen *Carl Jacobsen*, R. af Dbg., Dbmd., udnævnt til Oberst af Generalstabens fra 1. August d. A. at regne.

Efter Indstilling af Finansministeren er ved kgl. Resol. af 4. April Oberstløjtnant, Kammerjunker *C. M. Appeldorn*, R. af Dbg. og Dbmd., udnævnt til Suppleant i Justitskommissionen for det danske Koloniallotteri.

Ved Indvielsen den 26. Maj af Stockholms Universitets biokemiske Institut fik Professor, Dr. *S. P. L. Sørensen* over-

rakt det svenske kemiske Selskabs Medaille som Anerkendelse for hans Fortjeneste af Biokemiens Udvikling.

Sognepræst ved Marmorkirken i Kjøbenhavn, Provst *Chr. Winther*, R. af Dbg. Dbmd., er konstitueret som Provst for Holmens Provsti.

Under 1. August er administrerende Medlem af Laanekassen for de Sønderjydske Landsdele, Fuldmægtig *Jørgen Peter Bech* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Kontorchef *Ludvig Wagner* kan den 16. August iaar fejre sit 25 Aars Jubilæum som Bankmand, idet han den 16. August 1905 blev ansat i Kjøbenhavns Grundejerbank, hvorfra han i 1914 overgik til Handelsbanken, i hvis Afdeling paa Gl. Torv i Kjøbenhavn han siden har gjort Tjeneste som Chef for Korrespondanceafdelingen.

Ludvig Wagner, der blev Student fra Sorø i 1891, hører til de allermest trofaste Soranere — han ses ved saa at sige alle Soranermøder og sad fra 1905 i en Aarrække i Soransk Samfunds Bestyrelse, hvor han bl. a. udførte et stort og paaskønnet Arbejde som Kasserer.

REDAKTION: Sølvgade 40, cand. juris. OLRIK. EKSPEDITION: Assensgade 1, TAGE THIESEN

Johs. Nielsen
Cykleforretning

Storgade Tlf. 124
Sorø

Petersen & Jørgensen

Kolonial - Kul - Støbegods

Telefon 136 & 443

SORØ

C. V. JENSEN

1ste KLASSES SKRÆDERI

VEDELSGADE 14

TLF. 358 SORØ

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt

Sorø — Telf. 19

Nova-Svejspulver til Autogensvejsning

(Aluminium, Kobber og Støbejern)

Kaina-Loddefedt til almindelig Lodning

(Hvidblik, galv. Blik, Zink, Kobber, Messing og Bly)

Uundværligt til Lodning af Radiodele og alt elektrisk Loddearbejde. Nova-Slaglodpulver til al Slaglodning. Forlang vore Produkter hos Deres Handlende!

Tønning St. **Vissinggaard Laboratorium** Tlf. Tønning 14

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 153

ABSALONGGADE

Anbefaler sig med Udførelse af godt og holdbart Malerarbejde

POUL HOLM

SILKEGADE 11

TELEF. 3082

Gymnastik Dragter og Sko

Alt i Sportrekvitter

Største Udvalg Billigste Priser

— Leverandør til Soransk Samfund —

RESTAURANT PARNAS

J. RASMUSSEN

SORØ

TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.

1ste Kl.s Servering. Moderate Priser.

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI

MØLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

Højers Hotel

J. Rasmussen

Bedste Værelser

Moderate Priser

ALLINGE

POSTGAARDEN

Lystrup Nielsen

SORØ

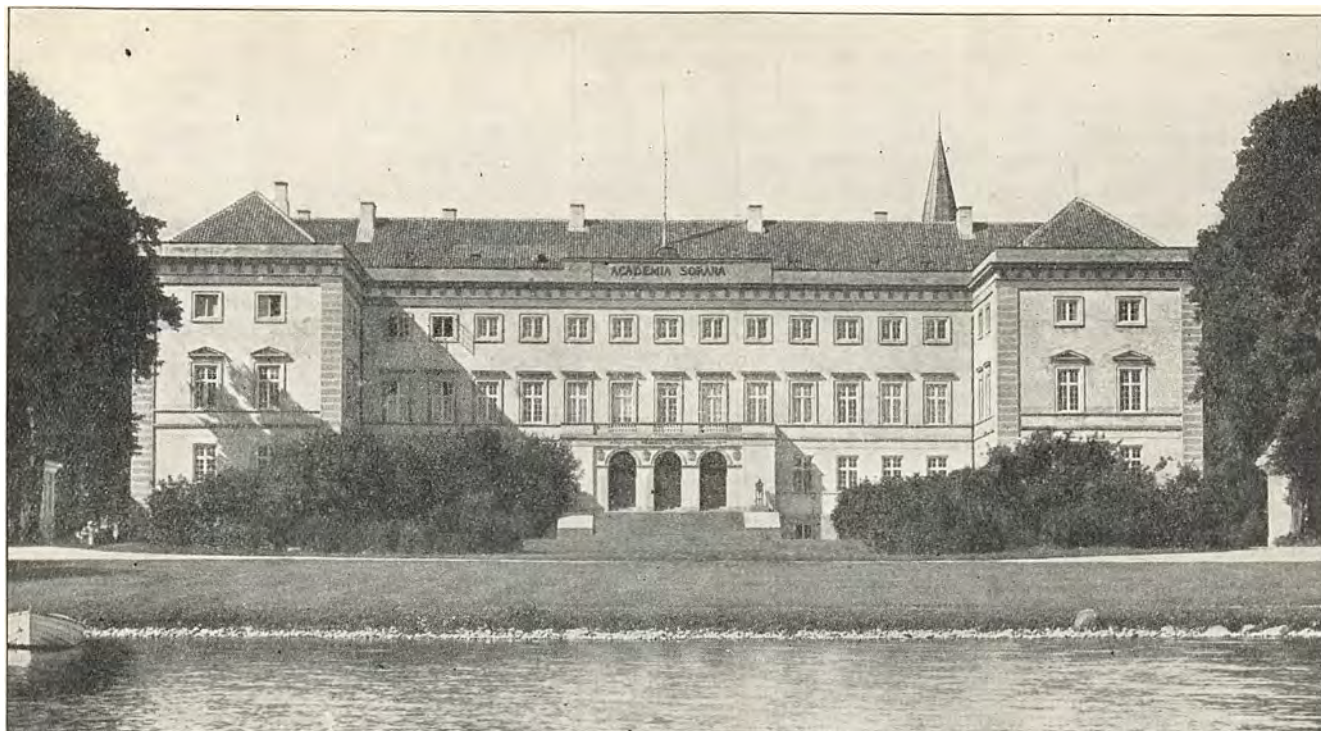
Telefon Nr. 4

Telefon Nr. 4

Jul. Frandsen

Colonial, Vine og Spirituosa

Sorø Telf. 7-109

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 9

September 1930

BLADE AF CARL FREDERIK MOLBECHS LIVSHISTORIE

Af Olaf Carlsen.

Carl Frederik Molbech var født i Sorø 1785 som Søn af Professor ved Sorø Akademi *J. C. Molbech*; han var saaledes yngre Broder til Historikeren og Sprogmanden *Christian Molbech*. Fem Aar efter at have taget den teologiske Embedseksamen med Egregie ansattes han i 1815 som Adjunkt ved den lærde Skole i Slagelse, hvor han selv i sin Tid havde været Elev.

Han besad ikke den samme litterære Produktionslyst og maaske heller ikke den samme videnskabelige Forskertrang som Broderen *Christian*; men han syslede dog, saa vidt hans Tid tillod ham det, med græske Sprog- og Litteraturstudier, og til Broderens Tidsskrift »Athene« oversatte han Stykker af de græske Historieskrivere *Herodot* og *Thukydid*. — Det var hans Ønske engang at blive Lektor i Græsk ved Universitetet.¹

Kort før Molbech blev Adjunkt i Slagelse, havde han indgaaet Ægteskab med *Catharina Marie Schertner*. Aaret efter fødtes Sønnen *Johannes*, og i Foraaret 1818 forøgedes Familien med en Datter, *Antonia*. Denne Tilvækst i en Familie, der skulde leve af en Adjunkts beskedne Gage, kunde nok skabe trange Kaar; »med mine Finanser«, skriver Molbech i et Brev til sin Broder,² »ser det maadeligt ud. Jeg har nylig indgivet Ansøgning til *H. M. Kongen* om Tillæg i min Gage. Gud ved, jeg har Arbejde nok for den Smule Gage!!«

De økonomiske Besværligheder tvang ham til at se sig om efter et bedre Embede, og især fordi hans For-

ældre ønskede det og raadede dertil, besluttede han sig til at søge et Overlærerembede i Nakskov. — »Gud give,« udbryder han i den Anledning,³ »det maa blive til vort Held! Jeg haaber og tror det.« I Fortrøstning til, at han ved denne Forflyttelse vilde blive befriet for sine værste Bekymringer, indgav han da sin Ansøgning.⁴

Det trak imidlertid ud med den kgl. Resolution, og Molbech frygtede derfor, at han skulde komme i Forlegenhed med Hensyn til Huslejlighed i Nakskov. Han har utvivlsomt haft temmelig sikkert Løfte om Embedet, siden han en Tid tænkte paa at rejse ned til Nakskov og sikre sig en Lejlighed; men han opgav igen denne Tanke, da han fandt det upassende at foretage et saadant Skridt, inden Resolutionen var faldet. For at fremskynde Afgørelsen anmodede han Broderen om at tale med »den ædle Mynster« eller med Engelstoft, der jo begge var Medlemmer af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.⁵

Den 13. Marts 1819 fik han endelig den længe ventede Udnævnelse;⁶ den betød en Forfremmelse i mere end blot økonomisk Henseende, og den endnu ikke 34 Aar gamle Molbech, der kun havde virket fire Aar i Statens Tjeneste, kunde med god Grund mene, at Universitetsdirektionen var ham særdeles bevaagen.

Opfyldt af Tillid og Haab rejste han da til Nakskov for at tiltræde sit Embede. Han kom imidlertid snart til at føle sig baade ensom og forladt i den af-

sidesliggende, lollandske Købstad, og da ogsaa Sygdom traadte til, idet Klimaet paa Lolland viste sig at være »ufordrageligt« for den hele Familie, tog hans Hang til Hypokondri hurtigt Overhaand. Allerede som ganske ung havde Molbech haft alvorlige Anfald af Tungvind; det første af disse synes at være indtraadt Aaret før han blev Student. I Anledning af den Modløshed, der dengang greb ham, havde Broderen Christian talt stærke Ord til ham om Menneskets Pligter og Menneskelivets Hensigt her paa Jorden, som man ikke kunde efterkomme, naar man — som Carl Frederik — hengav sig til »en Traurighed og Modløshed, som sløver Sjælens Kraft, betager den sin ædle Virksomhed og gør den haard og udygtig til at modtage blide Indtryk eller besjæles af nogen ædel og værdig Følelse. Ja, ikke alene Sjælen selv svækkes og sløves ved en saadan Sindsstemning; men,« fortsætter han, »den har ofte en mægtigere Indflydelse paa Legemet end de haardeste Sygdomme og gør os følgende aldeles uskikkede til at opfylde vore Pligter som Menneske og Borger, da den berøver baade Sjæl og Legeme deres Kraft.«

For Christian Molbech var det kun »den fejge Nidning«, der lod sig indtage og beherske af en saadan Sindslidelse. Det fornuftige Menneske — skriver han — giver ikke op, selv om alle Haab og Forventninger brister; han henfalder ikke i Fortvivlelse, men viser Mod og Standhaftighed, naar Mismodet truer med at undergrave hans Sundhed og berøve ham hans Tilfredshed. — »Saa trodser i Aarhundreder den dybt rodfæstede Eg de rasende Storme, saa staar Klippen urokket i et Svælg af fraadende Bølger og hvirvlende Vindstød og — beler deres Afmagt.«⁷

Det var denne Kraft og Viljestyrke, C. F. Molbech manglede, naar han mødte Livets Besværligheder; han følte sig afmægtig over for ydre, ugunstige Forhold, og hvis han ikke tilstrækkelig hurtigt udfriedes af dem, bukkede han under og mistede ikke blot sin Arbejdslyst og Virkekrang, men selve Livsmodet. Han formaadede ikke i Modgangens Dage at afvinde Livet dets Lyssider og at finde Glæde og Berigelse ved aandeligt Arbejde alene. Der var paa dette Omraade en ejendommelig Forskel mellem ham og Broderen.

Da de Forhaabninger om bedre og lysere Forhold, hvormed han var rejst til Nakskov, saa hurtigt bristede, tænkte han straks paa at komme bort fra den By, hvor Opholdet syntes ham uudholdeligt. Han bad derfor Christian om at tale med Mynster og forhøre sig om Muligheden for en snarlig Forflyttelse. Udsigterne hertil var imidlertid ret fjerne, og Molbech frygtede nu for, at den bestandige Sygelighed i Familien skulde fremkalde et saa nedslaaende Mismod hos ham, at der ikke blev andet for ham at gøre end at søge sin Afsked; men han fandt, at en Landsbypræsts Stilling for ham vilde være den mest vanskelige. Dels følte han sig heller ikke værdig til at beklæde »det værdigste Embede«, og dels besad han ikke »den mindste Geist« af Veltalenhed; endelig frygtede han ogsaa for Bispeeksamen, »hvor B. Münster skal gaa meget i Detail i Dogmehistorien og hvor jeg, rent ud tilstaaet, er meget tynd«. Han havde derfor — »desværre« — ikke Mod til at søge Præstekald.⁸

Molbech fandt sin Eksistens og Stilling baade som Embedsmand og Studerende lidet behagelig. »Tonen iblandt Embedsmændene,« skriver han i et af sine Bre-

ve til Broderen,⁹ »er her meget slet, og »ein Geist der Verleumdung« synes her ret at have sin Residensstad. Med mine Kolleger stemmer jeg kun lidet i Grundsatninger og Følelser. Fjernet fra næsten al videnskabelig Kommunikation indskrænker sig min videnskabelige Omgang næsten alene til mine faa Bøger. Dette foruden meget andet har da ogsaa haft en fordærvelig Indflydelse paa min Sindsstemning, der aldrig, saa vidt jeg mindes, har været saa mørk og sørgmodig som nu; ja, jeg tror næppe, at du kan længes mere tilbage til Fædrelandet,¹⁰ end jeg efter at komme fra Lolland til Sjælland. De eneste, jeg her i Egnen omgaas, saa ofte det forundes mig, med sand Interesse og Føde for Aand og Hjerte, er Biskop Boisen i Vesterborg og Dr. Møller i Købelev; men jeg har desværre kun sjælden Lejlighed til at omgaas disse vakre Mænd.« Den Molbechske Familie i Nakskov levede derfor stille og tilbagetrukket og aflagde ikke ofte Besøg hos andre Familier i Byen; men saa meget desto oftere tog man sig en frisk Spadseretur til Sæbyholms Skov, paa Voløden eller ved Stranden.¹¹ Som Broderen Christian var ogsaa C. F. Molbech en stor Naturelsker.

Hvad der holdt ham oppe under disse Forhold, hvor han følte sig som i en Slags Forvisning, var det endnu ikke opgivne Haab om en nær forestaaende Forflyttelse. Mynster og Engelstoff havde nemlig begge lovet »at ville virke alt muligt« for ham; — »men Gud ved,« bemærker han hertil, »naar en Lejlighed vil aabne sig; denne faar jeg da taalmodig oppebie.« Det havde været Molbech en stor Trøst og Opmuntring, at han under en Samtale med Engelstoff i Sommerferien 1820 havde erfaret, at denne huskede og vedgik, at han under den Forudsætning, at Direktionen vilde sørge for hans »snarest mulige Forflyttelse til Sjælland«, havde bestemt sig til at søge Embedet i Nakskov. Trods alle Løfter og Forsikringer nærrede han dog Frygt for, at man skulde glemme ham, og han opfordrede Broderen til at anvende al sin Indflydelse hos Direktionen, saa han jo før jo hellere kunde se sit højeste Ønske opfyldt.¹²

Chr. Molbech, der altid havde omfattet sin sygelige og hypokondre Broder med den varmeste Deltagelse og stadig vist Interesse for hans Anliggender, forstod fuldt ud, hvad det her gjaldt, og han gjorde alt, hvad han formaadede, for at Broderen kunde komme bort fra Nakskov.

Da det dog stadig trak ud med Forflyttelsen, fordi der ikke blev noget Overlærerembede ledigt, fandt Molbech en anden Udvej, idet han erklærede sig villig til at nøjes med et Adjunktembede, hvis han maatte beholde Prædikateret af Overlærer. I en udførlig begrundet Ansøgning af 12. Marts 1821 fremsendte han dette Forslag til Direktionens velvillige Overvejelse. Han haabede — som han skrev i et lidt senere Brev til Broderen¹³ — at det herved skulde lykkes ham at blive udfriet af sin daværende »yderst ubehagelige Stilling og modbydelige Opholdssted«, saa han kunde genvinde de uvurderlige Goder, alle i Familien havde mistet: Sundhed, Tilfredshed, Glæde og Aandsmunterhed.

»Det er den Kongelige Direktion bekendt,« hedder det i denne Molbechs Ansøgning,¹⁴ »hvor saare ugunstigt og fordærveligt det lollandske Klima er for min og mines Helbred, som dagligen mere og mere nedbrydes, uagtet vi dog her fører den samme maadelige,

ordentlige og tarvelige Levemaade som stedse tilforn. Saaledes har mine Børn, der i Sjælland nød en uafbrudt blomstrende Sundhed, i de 2 Aar, jeg nu snart har tilbragt i Nakskov, 8 Gange haft Tredjedagsfeber, foruden andre langvarige Sygdomme, som Lægen har erklæret at være begrundede i Klimaets Indvirkning. Og dog plejer Børn lettest at akklimatiseres.

Under disse hyppige Sygdomme og denne uafslædte Sygelighed lider ogsaa min Sindsstemning overmaade meget ved den stedse stigende Utilfredshed med min nuværende Stilling, hvorved jeg efterhaanden taber min Aandsmunterhed, der i alle, især i mine Kaldsforretninger, er saa fornøden for at virke med Kraft og Held, hvilken jeg derfor ogsaa, saa vidt det blev mig givet, har stræbt at vække og nære. — Man vil da vist finde det naturligt, at det er mit inderligste Ønske, saa snart som muligt, at blive forflyttet til et sundere og bedre Opholdssted, hvor jeg kunde genvinde, hvad jeg her har tabt.

Jeg beder og bønfaller derfor underdanigst den Kongelige Direktion i eget og Families Navn, at det højgunstigst maatte vorde mig forundt ved første Lejlighed at ansættes ved en af Skolerne i Sjælland, allerhelst i Frederiksborg, hvor jeg ved Slægtskabsbaand, mangeaarige, trofaste Venskabsforbindelser, den større Nærhed af Universitetet og de paradisiske Natur-omgivelser vilde føle mig usigelig lykkelig og inderlig husvales for, hvad jeg her har lidt og lider.

Blandt flere Grunde, hvorfor jeg helst ønskede at ansættes i Sjælland, tager jeg mig underdanigst den Frihed at anføre følgende: i Sorø lever min ærværdige Fader, en Olding, som om tvende Maaneder tæller 77 Aar, [og] som i et halvt Aarhundrede har været offentlig Lærer ved Akademiet, hvis blomstrende Periode, hvis Aftagende og sørgelige Undergang, han har oplevet; der lever min ulykkelige Moder, som i 26 Aar har været hjemstøgt af smertefulde Sygdomme. Det er mit Hjertes største Trang, som mit kæreste Ønske, nu og da, naar Lejlighed dertil forundes mig, at kunne ved min Nærværelse og Omgang forsøge disse mine højt elskte, i Livets bittreste Skæbner haardt prøvede Forældres dybe og kummerfulde Ensomhed i de Dage, den Algode endnu vil tildele dem, ligesom de ogsaa selv deler denne Trang og dette Ønske med mig. Men denne Salighed kan nu kun sjældent og ikke uden stor Bekostning falde i min Lod. Ansæt ved en af Skolerne i Sjælland vilde jeg dog altid 3 eller 4 Gange om Aaret for en maadelig Udgift kunne glæde dem ved mit Besøg. Desforuden hænger mit Hjerte fast og uadskilleligt ved det elskte Sjælland. Jeg ved, at dette vil kaldes, hvad det maaske ogsaa er, — en Svaghed; men denne Hjemve er saa dybt rodfæstet i min Natur, at den kun vil ophøre med mit Liv.«

Til Slut udtalte Molbech Haabet om, at Direktionen vilde finde hans Motiver antagelige, og at man i Betragtning af, at han havde Udmærkelse saavel til første og anden Eksamen som til sin Embedseksamen, og at han havde udført sin Gerning som kongelig Embedsmand til alle sine Foresattes Bifald og Tilfredshed, heller ikke vilde finde hans Ønsker ubeskedne, — især da han ikke gjorde Fordring paa at beholde sin Gage som Overlærer, hvis han fik det eftertragtede Adjunktembede i Frederiksborg, der forventedes snart at blive ledigt, — eller iøvrigt et hvilket som helst

andet Adjunktembede, naar det blot var paa Sjælland.

Samtidig hermed henvendte Chr. Molbech sig til Mynster for at støtte Broderen i hans Bestræbelser, og i et Brev af 20. Marts kunde han meddele denne, at Mynster vel havde udvist stor Interesse for ham og udtalt sig deltagende om hans ulykkelige Forhold; men han havde tillige gjort opmærksom paa, at det fra Direktionens Side havde været ment som en gunstig Forfremmelse, da man udnævnte C. F. Molbech til Overlærer.

Herpaa svarede denne, at han heller aldrig havde betvivlet, — end sige benægtet, at Direktionen ved den omtalte Udnævnelse havde villet favorisere hans Forfremmelse; Direktionen kunde jo ikke paa Forhaand vide, at den derved vilde gøre ham »meget — ja, meget ulykkelig«. ¹⁵

Mynster havde endvidere ladet den Udtalelse falde, at Molbech kunde være temmelig sikker paa det første Overlærerembede, han maatte ønske sig. Efterretningen herom bevirkede, at han nu — om end med megen Overvindelse — bestemte sig til at opgive Ønsket om den første, ledige Adjunktstilling paa Sjælland. Maaske har Budskabet om Sorø Akademis Genoprettelse ikke været uden Indflydelse paa denne Beslutning; i det samme Brev, hvori han meddeler Broderen sin nye Plan, udtrykker han nemlig først sin Glæde over, »at Sorø Akademis Fønix nu snart synes at ville hæve sig af sin Aske«, og dernæst tilstaar han, at dette har vakt hans Forhaabning om engang at blive saa lykkelig at kunne tælles blandt »de tidligere prædestinerede«. — Ved Sorø Akademis Skole maatte der vel kunne blive et Overlærerembede for ham, og i denne ikke fjerne Mulighed fandt han sikkert fornyet Styrke til endnu en Tid at lide og sukke under de ugunstige Forholds Tryk.

Den antagelig lysere Stemning, som de her nævnte Efterretninger maa have fremkaldt hos Molbech, fik en brat Afslutning, idet han pludseligt rantes af et Slag saa haardt, at han sank ned i den største Fortvivlelse. Den 6. April 1821 døde Datteren Antonia, efter at der var stødt Mæslinger til et Angreb af den Tredjedagsfeber, der nu havde plaget hende syv Gange i de to Aar, Familien havde boet i Nakskov. Ud fra vort Kendskab til de Følelser, Molbech nærede over for dette Sted, hvor Livet stedse havde været ham uudholdeligt, forstaar vi kun alt for godt, hvorledes Tabet af Datteren som Bytte for det lollandske Klima maa have virket paa den ulykkelige Fader, og vi kan derfor heller ikke undre os over, at han nu var fuldt og fast besluttet paa for enhver Pris at komme bort fra den for ham saa ulykkelige By, hvor han daglig mere og mere begravedes »i den mørkeste Hypokondri, hvorved,« som det hedder i hans Brev til Broderen, »mit Nervesystem ikke lidet angribes.« ¹⁶

Da han ansaa Muligheden for en Ansættelse som Lærer ved Skolen i Sorø baade for meget usikker og fjern, genoptog han sin tidligere Plan om at søge den Adjunktplads i Frederiksborg, som ventelig med det første vilde blive ledig.

Allerede Dagen efter, at Molbech havde meddelt Broderen dette, forfattede han sin Ansøgning; ¹⁷ han kunde dog ikke slaa Tanken om Sorø af Hovedet, og hvor stærkt grebet han end var af sine fortvivlede Følelser og den blotte Tanke om at komme bort fra Nakskov, synes det, som om han alligevel i dette Øje-

blik gjorde sig det klart, at det Skridt, han nu var i Færd med at tage, kunde faa afgørende Betydning for hans Ansættelse i Sorø; thi fik han nu det eftertragtede Adjunktembede i Frederiksborg, opnaaede han maaske næppe foreløbig at blive ansat i Sorø.

(Sluttet.)

NOTER

¹ Ny kgl. Saml. 4to 2336, VII, 2. Brev af 12. Jan. 1816 fra C. F. Molbech til Chr. Molbech.

² Brev af 18. Okt. 1818.

³ Brev af 22. Jan. 1819 til Chr. M.

⁴ Universitets- og Skoledirektionens Arkiv. Referat- og Resolutionsprotokol 2 A 1710/1819.

⁵ Brev af 17. Febr. 1819.

⁶ Referat- og Resolutionsprotokol 2 A 1736/1819.

⁷ Brev af 2. Marts 1802. Det er altsaa ikke rigtigt, naar Dr. Henrik Ussing anser Anfaldet i 1805, efter Hjemkomsten fra en Norgesrejse, for at være det første Tilfælde af Molbechs Sindssygd. Breve til Carl Frederik Molbech. Aarskrift fra Sorø Skole 1917, S. 33.

⁸ Brev af 2. Sept. 1819.

⁹ Brev af 6. Febr. 1820.

¹⁰ Chr. Molbech opholdt sig paa Studierejse i Paris.

¹¹ Brevet af 2. Sept. 1819.

¹² Brev af 8. Okt. 1820.

¹³ Brev af 28. Marts 1821.

¹⁴ Referat- og Resolutionsprotokol 2 B 1602/1821.

¹⁵ Brev af 28. Marts 1821.

¹⁶ Brev af 15. Apr. 1821.

¹⁷ Universitets- og Skoledirektionens Arkiv. Diverse Sager. I. Ansøgninger vedr. de lærde Skoler og Sorø Akademi.

DENGANG OG NU

Tale til Studenterkammeraterne fra 1905, da vi en Sommeraften i 1930 holdt Gilde paa Parnas.

Kammerater fra 1905! Hele Aftenen har det lydt: »Husker I, husker du«. Nu kommer ogsaa jeg med et »Husker I«.

Som Gymnasiaster sang vi en Vise, hvori det hedder:

En blir Sjover — to Ministere,
de fleste sikkert kun — Filistere.

Sjovere er ingen af os, naar jeg ser mig om i denne Forsamling, men ogsaa relativt faa Minister, altsaa . . .

Et kvart Aarhundred er gaet, og nu er vi her igen. Bølgerne gaar mod Søens Bred, og Vinden suser i Løvet over vore Hoveder som den Gang. Stedet, den lune Aften, hele Stemningen kalder paa Minderne fra vore Skoledage. Et Jubilæum, især det første, er en alvorlig Sag. Det tvinger til Eftertanke.

Ministre blev ingen af os, og jeg for min Part har grundet Haab om at slippe; men hver har vi vel udført v o r lille Gerning i de forløbne Aar og forsvaret den liden Tue, der blev os betroet, efter bedste Evne. Et er sikkert: noget skylder vi vor gamle Skole, hvis Paavirkning, enten det var os bevidst eller ej, fulgte os adskilligt længere end til 1905.

Naar vi tænker tilbage, er det sikkert forskellige Ting, vi mindes. En har sine bedste Minder fra Livet sammen med Kammeraterne, for en anden er store og lille Plads det tabte Paradis, og man skal saamænd ik-

ke forsværge, at der kan være dem, for hvem Timer i Græsk, tysk Grammatik eller Katekismus kan høre til de kæreste Minder fra Skoletiden. I Flertal tror jeg nu ikke, de er; men ligesaa sikkert tror jeg, at vi alle mindes de fleste af vore gamle Lærere med venlige Tanker.

Min e bedste Minder er knyttet til Egnen omkring Sorø: Søerne, Markerne, Engene og først og sidst Skovene. For Resten tror jeg, nej jeg véd, at Naturen ved Sorø og ikke mindst de gamle Skole med de store Træer har haft Betydning for Eder alle.

Det er jo ikke blot saaledes, at vi har tilbragt saa og saa mange Aar paa Akademiet. Netop de Aar tæller mere end de fleste andre Aar, de hører til de vigtigste i en Mands Liv. Nærmere Forklaring er unødvendig, I ved, det er rigtigt.

Nogle tog Skoven helt. Det er næppe tilfældigt, at en Fjerdedel af Danmarks Statsskovdistrikter for Tiden bestyres af Soranere. Men ogsaa de, der ikke blev Forstmænd, tilbragte en stor Del af deres Fritid, i al Slags Vejr, til alle Aarstider, i Skovene omkring Sorø. Der gik vi Ture med Kammeraterne, der legede vi vore bedste Lege og drømte vore bedste Drømme. Ja, jeg ved godt, at Drømme ikke er i Kurs for Tiden, de er umoderne; men alligevel vover jeg den Paastand, at der ikke er ret meget, som er mere afgørende for en Mand, end hvad han i vaagen Tilstand drømte som Dreng. H v a d vi drømte om Fremtiden, det ved enhver af Eder bedst selv. Det var vel vidt forskelligt, som vi selv var forskellige, og jeg skal ikke gøre mindste Forsøg paa at udtrykke i Ord de Tanker, vi beholdt og beholder for os selv. Maaske gik kun faa eller slet ingen af vore Drømme i Opfyldelse, og givet er det, at ingen af os fik udrettet de Underværker, vi haabede. Vi naaede ikke vore Længsler's Maal, men alligevel havde de Drømme Betydning for, hvad vi blev. Jeg tænker her ikke saa meget paa Rang, Titel, Stand og Indtægt, som paa, hvad vi blev indadtill.

Vi kommer ikke udenom den gamle Skov og de store Træer, der hvævede sig over vore Tanker og Drømme for 25 Aar siden, de ærværdige Træer, hvor store Navne dybt i Barken sidde og vokse større med hvert Aar, der svandt.

I kender Æventyret om den hvide Hind, der lokkede Jægeren dybere og dybere ind i Skoven, saa han aldrig fandt ud igen. Dag efter Dag forfulgte han Hinden, men naaede den aldrig. Kender du den Jagt? Har du set den hvide Hind? Gik det dig som Jægeren, eller fandt du frem til det fortryllede Slot i Syvmileskovens Dyb? Vandt du Prinsessen og det halve Kongerige?

Kammerater fra de Dage, der ligger langt bag os: lad os tømme vore Glas for Minderne fra de unge Aar. Vi vil aldrig glemme de Dage, vi vil være tro mod vor Ungdom, dens Haab og dens Drømme, vi vil ikke svigte de Løfter, vi den Gang gav os selv.

Den hvide Hind spiller endnu mellem Træernes Stammer, ædelt Vildt, værd at jage — ogsaa i de næste 25 Aar. Lad de Hemmeligheder, vi den Gang havde med Mark og Sø og Skov og Himlen blaa være vort Værn mod mæt Tilfredshed og aandelig Død i Aarene, der kommer. Lad vore Drengears Smil og Latter, Drøm og Haab følge os fremdeles og bevare vort Sind ungt og rent!

Poul Lorentzen.

ØRNEN PAA FRUE PLADS OG DENS FÆTTRE I SORØ

I sit kunsthistoriske Arbejde: Om Dekorationerne i Skolens Hovedbygning, der fremkom i 5 paa hinanden følgende Aargange af Sorø Skoles Aarsskrift (1908—12), har Lektor *Holten-Bechtolsheim* et Par Steder (i Aarsskriftet for 1909 S. 36, for 1912 S. 41) efterlyst Ophavsmanden til de fire gamle Gibsstatuer af Homer, Herodes, Plato og Euclid; men Forf. kommer ikke til noget bestemt Resultat, bl. a. fordi han ikke mener at kunne følge »Rektorenes

Historie længere end til Tiden o. 1840. De er nu sikkert ældre og stammer antagelig fra den

nuværende Hovedbygning Fuldførelse i 1826—27*), men i saa Fald maa de vist tilskrives den unge Billedhugger

Christian Thielemann (født 1804, død 1870; se nærmere om hans Data i Th. Weilbachs Kunstnerlexikon 1897, II, S. 48), der af Peder Malling benyttedes

meget ved Udstyrelsen af de store Byggerarbejder, han udførte i Aarene omkring 1830, og som til den nye Akademibygning i Sorø leverede Arbejde for ikke mindre end 2159 Rdl. Sedler, hvoraf 1280 Rdl. vedrørte »det egentlige Bygningsarbejde«, antagelig det, der i Hovedregnskabet betegnes som »Gibsonering«. Som Betaling for egentlig »Billedhuggerarbejde« er paa Regnskabet over Bygningsinventariet opført 880 Rdl., og dette Beløb omfatter da sikkert ogsaa de fire Gibsherrer i Vestibulen. Overhovedet var det jo saa at sige altsammen Stukkatørarbejde, der her udførtes af Thielemann — ikke et eneste Stykke gediegent Arbejde i Marmor eller Metal blev der Raad til, medmindre man hertil vil henføre de svære Trefødder ved

*) I et »Overslag paa Inventarium etc.«, som Direktor Tauber d. 9. Oktober 1825 fremsendte til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler (Direktor Arkivet A 1825 No. 41) foreslaas allerførst: »Fire Marmor eller Gibs Figurer i Nicherne!« Paa den Opstalt af Akademibygningen, der er gengivet paa Tavle III i Indbydelsesskriftet til Festen den 21. Maj 1827, ses af Malling anbragt et større Billedhuggerarbejde paa hver Side af den tredobbelte Indgangsportal ud mod Søen. Fodstykkerne til disse Statuer findes der den Dag idag, men af de tænkte Skulpturer blev der intet.

Indgangen, men selv om de skulde være tegnede af Thielemann — snarere vist af Malling selv — er de dog kun for Haandværkerarbejde at regne (de leveredes af Smedemester J. P. Cumann).

Det omtalte Stukkatørarbejde findes bl. a. i Solennitetssalen, hvor alle Væggenes Pilastre afsluttes foroven med Ugler, men i Altansalen med det let kuplede Loft finder man nok især Prøver af den Thielemannske Kunst, nemlig de fire Ørne, der pryder baade den hvide Porcellænsovn og dens Pendants ved Yder-

væggene og i Krogen ind mod den østligere Sal. Medens Grosse-rens J. P. Suhr ellers leverede de i den nye Bygning opstillede »norske Kakkellovne«, der betales med ialt 1507 Rdl. Sølv, blev der af H. Meldahls Jernstøberi og Kakkellovnsfabrik leveret »Kakkellovne og Køkkenindretning« for 960 Rdl., og antagelig er den runde, hvide Ovn udgaaet fra denne Fabrik. Den skul-

Altansalen med to af Ørnene.

Aage Lindegaard fot.

de da altsaa være samtidig med Bygningens Fuldendelse og baade den og Træsøjlerne, der skulde ligne den, er nok med det samme blevet prydede med de store Gibsørne, der da som anført sikkert maa tilskrives Chr. Thielemann. Det er nemlig ham, som er Mester

Aage Lindegaard fot.

Ørnen paa Frue Plads.

for Ørnen over Indgangen til Universitetet i Kjøbenhavn, der skuer op mod det himmelske Lys, og der er en saa umiskendelig Lighed mellem de fire Sorø-Ørne og den enlige paa Frueplads, at er de ikke Brødre, saa er de i det mindste Fættre. Universitetsørnen, der vist først er opsat kort før Universitetets nye Bygning indviedes (13. Oktober 1836), er baade yngre og synes som Kunstværk bedre — men den er jo rigtignok ogsaa smukt udført i Bronze, medens dens fire soranske Fættre beskedent fremtræder i Gibs.

H. G. Olrik.

SORØ-TUREN

den 31. August burde egentlig have samlet endnu flere Deltagere end de knap hundrede (nøjagtig 94) gamle Soranere, der var mødt op med Repræsentanter fra de fleste danske Landsdele + Argentina, nemlig Trafikchef *H. V. Fiedler*. Men lad os sige det straks, Dagen havde en eneste lille Fejl — det var den sidste i Maanedens, den kedelige Dag, hvor de fleste Pengepunge er saa væmmeligt slunkne og sultne, og det har vel nok forhindret nogle, især yngre, i at komme med. Ellers blev Turen fra alle Sider betegnet som den bedste Soranertur i mange Aar med bedst mulig Stemning og et dejligt lunt Augustvejr.

For første Gang i Samfundets Historie stod Sorø-Turen rigtig i Automobilernes Tegn: Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie*, kom kørende sammen med Museumsdirektør *Mackeprang* og Møntgardein *Heise*; et Selskab paa tyve kom i et stort gult Turistautomobil, der var Kontorchef *Hammerich*, kgl. Pakhusforvalter *Bay*, Baron *von Eggert* og andre prominente Medlemmer. Rektor *Raaschou-Nielsen* kom med Motorbaad, men vi nævner videre uanset Befordring: Føniskskæden var bl. a. repræsenteret af Kammerherre, Oberst *Gjernals*, Søfartschef *Heise*, Direktør *Jørgen Rasmusen* og Kontorcheferne *Louw* og *Grandjean*, Lægestanden var repræsenteret af ikke mindre end ti Medlemmer, Tandlerne kun af tre, men suppleredes af Hr. *Tang*.

Frokosten blev serveret i det fri paa tre kæmpelange Borde med hvide Duge; mægtige Smørrebrødsfade og Batailloner af Øller opmarcherede paa Række og Geled. Den smagte ganske fortræffeligt, og saa havde man endda samtidig den herlige Udsigt mellem Parnassets gamle Bøge over Søen til Akademihavens grønne Træer og det røde Flag paa Hovedbygningen. Der var ingen Taler — al Tiden var helliget Snakken og Fordøjelse, kun kom Formanden med nogle formående Ord til Deltagerne om at opføre sig pænt, til lysende Eksempel for Drengene! —

Da det timelige var blevet fuldt tilfredsstillet — for et Par Timer — begav man sig pr. Baad og Vogn til Akademiet paa den anden Side Søen, hvor nogle fulgte Rektor for at bese Stemmanns Vænge, det elegante og moderne Alumnat for Skolens yngste Elever i den tidligere »Grothoffs Villæ«.

De har det skam godt, de Drengene — selv om de skal ombytte Støvlerne med »Sutter«, hver eneste Gang de passerer Dørtærsklen, selv om Bordene er alt for fine til at skære i og Stuerne eller rettere Salonerne ganske uegnede til at slaas i — der er over hele »Vænget« en egen Hygge og Stil, som sammen med de vidunderlige Omgivelser gør Stedet til et ideelt Opholdssted for Drengene, som lige er kommet hjemme fra Mors Kjøleskorter.

Klokken halvt otte vilde Museumsdirektør *Mackeprang* foreslå Kirken, og alle Deltagerne samledes efterhaanden i det smukke gamle Rum, hvor Organist *Andrup* modtog os med de skønneste Orgeltoner. Da han sluttede af med den vid-

underlige Konfirmationskantate, som alle Soranere elsker baade for Tonernes og Mindernes Skyld, begyndte Museumsdirektøren en meget interessant Gennemgang af Kirkens Historie. Hovedtrækkene kendte vel nok de fleste af Tilhørerne i Forvejen; men her blev man Gang paa Gang stillet overfor mærkelige og interessante Enkeltheder, saaledes at hele den gamle Klosterkirkes Historie efterhaanden syntes ganske ny.

Direktør *Mackeprang* har anvendt en Del Arbejde paa at udregne, hvad Landsmand Kirkens Bygmester har været. Han har gennemgaaet hver eneste lille Del af Bygningen og gennempløjet Arkiver; Resultatet af Overvejelserne blev, at Manden maatte være dansk! Stilen udviser nemlig, trods den harmoniske Storslaaethed, som møder en i det Øjeblik, man træder ind i det herlige Kirkeskib, en tydelig Brist i Enkelthederne. Saaledes er alle de fire Hovedpiller ganske forskellige, og heller ikke ret mange af Kirkens andre smukke Piller er ens. Sammenholdt med Breve fra Absalon o. a. betyder denne Opdagelse, at Bygmesteren nok har arbejdet efter de strenge Regler, der gjaldt for Opførelsen af Cistercienser Kirker, men alligevel har udvist en vis Vankelmodighed med Detaillerne, der vilde være utænelig hos en mulig indkaldt italiensk Bygmester, men altsaa er betegnende for en dansk.

Der var mange andre Guldskatte i det fortrinlige Foredrag, men det er der ikke Plads i Bladet til at komme ind paa. Jeg maa blot lige have Lov at beklage Tabet af en dyrebart Illusion. Nu har det altid været mig en Kilde til Trøst og videregaaende Fantasier, naar jeg beskuede de sørgelige Resten af Valdemar Atterdags i sin Tid saa pragtfulde Sarkofager, at tænke paa, at Udsmykningen voldeligt var blevet røvet af Svenskerne. Saaledes er det altid blevet mig fortalt, og det var der da Romantik og Spænding i. Men saa river Museumsdirektøren pludselig hele Tegningen i Stykker ved et paastaa, at Ødelæggelsen skyldes noget saa kedeligt som — en simpel Nedstyrtning af Miderhvælvingen, hvorunder Sarkofagen den Gang stod. En Kende brutalt, Dr. *Mackeprang*!

Efter Foredraget besaa man Kirken med Grundighed og Interesse. Men Tiden var da saa fremrykket, at de interesserede straks maatte begive sig ud til de ventende Automobilere og køre til Tersløsegaard.

Vejret var efterhaanden graaet lidt mistænkeligt, men det forstyrrede ikke Indtrykket af den gamle Gaard.

Tersløsegaard er lille, men simpelthen vidunderlig i sin ærværdige, gammeldags, hyggelige Stil. Man kommer ad en Opkørsel lige ind paa Gaardspladsen, hvor nogle mægtige Lindetræer og buttede Hyldebuske næsten skjuler Huset med den smukke Dør, smaa Ruder og et knaldrødt Tag — og straks bliver man betaget af den ejendommelige Stemning, der hviler over Gaarden. Eller er det blot Luften, der er saa underlig tung her — for man har bestandig Følelsen af, at der er mere til Sted end det, man kan se og føle paa.

Jeg vil ikke sige, at jeg pludselig ventede at se Fader Holberg træde frem i Stuen i sin kendte Dragt med den lange Stok, saa vilde jeg straks blive stemplet som Fantast og Idiot; men — — —

Haven bør ogsaa nævnes — den er skøn med den grønne Græsplæne, de frodige Busketter og det idylliske Hus i Baggrunden, som man ser den fra det gamle Bord ved »Udsigten«, hvor det fortælles, at Holberg om Natten gaar og truer over mod Nabogaarden »Kammergave«, fordi den har frataget ham Jorden lige op til hans eget Havegårde.

Tersløsegaard er virkelig et Besøg værd. Der er ikke ret meget at se paa, men det, der er paa dette Sted, er alligevel et værdigt Minde for den gamle Skribent.

De cricketinteresserede havde imidlertid haft travlt paa

anden Maade — nemlig paa »Store Plads«, hvor der hele Eftermiddagen spillede ihærdigt Cricket. Det var virkelig nydeligt at se paa, men herom andetsteds i Bladet. Blot skal her lige nævnes Spillet noget bratte Afslutning.

Otto Høyer slog en nydelig 5'er ud mod Alléen, hvor den — oh Skræk! — havnede i en Rude paa Socialministerens Automobil. Hr. K. K. Steincke var paa privat Udflugt med sin Familie (ikke Soranertur), men der var heldigvis ingen i Vognen paa det Tidspunkt. Lidt efter genoptoges Spillet, men den allerførste Bold gik i en Bue lige hen i Hovedet paa en lille Unge, der tog sig til at hyle vældigt. Det saa ret alvorligt ud, men Dr. Effersøe fik dog hurtigt konstateret, at der lykkeligt ingen Skade var sket.

Nu havde man imidlertid faaet nok, man turde ikke oppebie, hvad næste Bold kunde finde paa, og afbrød Spillet.

Middagen i Akademiets Festsal var Turens traditionelle Hovedbegivenhed og samtidig en festlig Afslutning paa Dagen. Man samledes i den gule og den grønne Sal som ved Ballerne i Skoletiden, dog under mindre højtidelige Former, og gik saa ind til Bordet, der var smykket med et Væld af Søsommerens smukkeste Blomster (blot en Skam, at de to Mestre for dette Arrangement, Fru Matthiessen og Frk. Clausen, ikke kunde høre de Hurraraab, der senere gjaldede for dem). Inspektør Corneliussen havde sørget for de materielle Sider af Middagen, og gjort det nederdrægtig godt — men vi er vel nok ogsaa som gamle Alumner vant til at spise Portioner med Toppe som Alperne — der forsvandt mange, mange Kyllinger, og saa begyndte Talernes Række.

Formanden bød velkommen og henvendte sig særligt til Musæumsdirektør Mackeprang med en Tak for det interessante Foredrag i Kirken, samt til Rektor, der altid er en hjælpsom og udmærket Vært for de gamle Soranere, naar som helst de gæster Sorø. Rektor kvitterede med at give os alle ug i Opførsel og betegne Dagen som en Soranertur med bedst tænkelig Stemning. Det kom til en lille Diskussion mellem Rektor og Formanden om, hvem der havde skaffet Dagens fine Vejr. Netop som de priste dets Dyder, opdagedes det, at det regnede, og Diskussionen sluttede brat — men det var Dagens eneste Regn.

Dr. Buchwald fortalte om det fortjenstfulde Arbejde, der er gjort i Aalborg for at samle de derboende Soranere. Det er altid en stor Glæde at høre nye Beviser paa det berømte soranske Sammenhold, og hele Forsamlingen hyldede derfor Redaktør Schiøttz-Christensen, der har været Ideens primus motor.

Skovrider Poul Lorentzen fortalte, hvordan det føltes at være 25 Aars Jubilar, naar man sidder alene ude i de store Skove, og Dr. Duepetersen udtrykte paa en fornøjelig Maade sin Glæde over at se en Soraner som Raaschou-Nielsen paa Rektorstolen i Sor. Lektor Rosen holdt en lyrisk og morsom Tale for Kammeratskabet — med og uden Paavirkning af Madeirarus. Baron von Eggers bragte en smuk Tak for de skønne Blomster til Fru Matthiessen og Frk. Clausen, og endelig talte Adjunkt Nordahl Svendsen for Soransk Samfund.

Middagen afsluttedes med en Kop Kaffe og en Soranercigar i de grønne, gule, blaa og røde Saloner.

Fra Altanen foran Lærerværelset kastede man et sidste Blik ud over den stille Sø, medens Legioner af Stjerner straaledede som en Festillumination —

der glider Baaden langsomt under Landet,

mens Bølgen sukker under Aarens Slag,

den ranke Hjort sig spejler der i Vandet,

naar Maanens Skin forvandler Nat til Dag —

— og en uforglemmelig Dag var til Ende. *Massa.*

GAMLE SORANERE

Den 14. September døde i Kjøbenhavn fhv. Fabriksdirektør Ditlev von Voss og den 20. s. M. blev han begravet i Fredericia.

Ditlev von Voss blev født d. 3. Oktober 1858 i Flensborg som Søn af daværende Kaptajn i Hæren, senere Oberst Ernst Christoffer Axel von Voss (1826—1903) og Hustru Hedevig Mathilde Grotum Sørensen (1833—1899). Han blev i 1870 sat i Sorø Skole og forlod den fem Aar senere uden afsluttende Eksamen. Hans Fader, der tilhørte en i 1797 her i Landet naturaliseret uradelig pommersk og mecklenborgsk Slægt, havde i 1878 i Fredericia grundet en Metalvarefabrik, som han med Energi og Dygtighed arbejdede frem til et betydeligt Omfang. Her kom hans Sønner Ditlev og den i 1929 afdøde Gustav v. Voss i Lære og indtraadte senere som Faderens Medarbejdere. I 1897 blev Ditlev v. Voss Fabrikens administrerende Direktør og beklædte denne Stilling til 1917, da han fra traadte Ledelsen af Virksomheden, der blev omdannet til Aktieselskabet Ernst Voss' Fabrik. Han vedblev dog at have Sæde i Bestyrelsen og sad ligeledes i Bestyrelsen for Nordiske Metalvarefabriker, Carl M. Cohns Sølvvarefabrik og Fredericia Trælasthandel.

Ditlev von Voss, der i Ægteskab siden 1891 med Fru Engel Sophie v. Voss født Thomsen havde to Sønner, hvoraf den ene lever i Amerika, den anden i Kjøbenhavn, skildres ved sin Død i en Nekrolog i »Berl. Tid.« som en sjælden kundskabsrig og paa mange Omraader stærkt interesseret Mand, der levede meget tilbagetrukket, hvad der stemte bedst med hans beskedne, stilfærdige Væsen.

En Udstilling af Arbejder af Maleren Grev S. Danneskjold-Samsøes Arbejder — Malerier, Skulptur og Træsnit — er aabnet i Kunsthallen, Købmagergade 11, St. o. G., i Dagen 25. Septbr.—9. Oktbr.

Samtidig har Gyldendal udsendt en ny Bog af Danneskjold-Samsøe: Set og skrevet, til hvis Indhold vi senere skal vende tilbage.

Læge Marinus Holst har i meget udvidet og moderniseret Form aabnet sin for 2 Aar siden oprettede Kuranstalt »Københavns Inhalatorium« i nye Lokaler paa Vester Boulevard Nr. 25, St.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

— Ruscildet — er berammet til den 22. November og vil som sædvanlig blive holdt paa »Hotel Phønix«.

DE 200 RASKE GAMLE SORANERES STIPENDIUM

kan nu søges af soranske Russer og Eks-Russer. Ansøgninger maa i Løbet af de første 14 Dage af Oktober sendes til Sorø Skoles Rektor og indeholde de samme Oplysninger om Studium etc. som Ansøgninger om Universitetslegater.

Afgørende for, hvormange Portioner af Stipendiet der kan uddeles, er, at det størst mulige Antal gamle Soranere yder Bidrag til Stipendiet. Herpaa skorter det desværre stærkt, men naar der paa en Soranertur til Sorø paa en Eftermiddag kan indsamles 210 — to hundrede og ti — Kroner til Indkøb af Cricketrekvisitter, tyder dette paa, at der baade er saamange vel-situerede Kammerater blandt Soranere og saa megen Forstaaelse af, at der af og til maa gøres noget for de

helt unge, at et Stipendium, som netop tilstræber at hjælpe de nye og næstnyeste »gamle Soranere«, nok kunde vente at nyde rigelig Tilgang og Støtte.

Stipendiet bestyres og uddeles af D'Hrr. Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie*, Grosserer *Th. Hilarius Kalko*, Ingeniør *C. V. Schou* og Rektor *Raaschou-Nielsen*, der alle modtager Bidrag — og meget gerne herigennem vil opfordre de ældre Kammerater til at slutte op om Hjælpen til de unge.

SORØ-SPORT

Den 31. August, da Skolen havde Besøg af de gamle Soranere, var der arrangeret en Kricketkamp af to Hold fra Skolen, dels for at de gamle kunde se, hvorledes det gik med Spillet, og dels for Underholdningens Skyld. Spillet, som havde en hel Del Tilskuere, synes at være gaaet frem; for det første er Interessen større end før, for det andet synes Drengenes Behandling af Bold og Boldtræ at være bedre; Markspillet var som altid godt. De gamle syntes at være tilfredse med det, de havde set — saa tilfredse, at der ved Indsamling blandt disse kom 220 Kr. ind (et enkelt Bidrag paa 100 Kr.), som skulde gaa til Indkøb af Rekvisitter, for at Spillet kunde faa endnu bedre Betingelser for at gaa frem.

Søndag den 7. September havde Skolen Besøg af Klubben »Old Boys« fra København, blandt hvilke der var de to kendte gamle Soranere Direktør *Holger S. Dahl* og Salgschef *Otto Halling*. — Drengene havde glædet sig meget til at bryde en Lanse med disse Old Boys, af hvilke ingen var under 40 Aar; men Glæden blev kun kort, da Spillet maatte afbrydes paa Grund af Regn. Rektor reddede dog Kampen ved at invitere The Old Boys til at komme og fortsætte næste Søndag.

SORANERAFTNERNE

der Torsdag den 2. Oktober lægger ud med den 3. Sæson, er efterhaanden indgaaet som en fast Tradition blandt de soranske Sammenkomster.

Aftnerne vil stadig blive afholdt den første Torsdag i hver Maaned Vinteren igennem. De vil blive fortsat i samme Spor som hidtil. Lokalerne vil være aabne fra Kl. 7 for dem, der ønsker at sætte Smag paa de gule Ærter eller hvad andet Husset formaar, og ved 8-Tiden venter vi at være samlede, saa den egentlige Aften kan begynde.

Nærmere om de enkelte Aftner vil fremkomme her i Bladet.

Se Annoncen paa dette Numers Bagside.

REDAKTION: Sølvgade 40, cand. juris. OLRIK. EKSPEDITION: Assensgade 1, TAGE THIESEN

Johs. Nielsen
Cykleforretning

Storgade Tlf. 124
Sorø

Petersen & Jørgensen

Kolonial - Kul - Støbegods

Telefon 136 & 443

SORØ

†

C. V. JENSEN

1ste KLASSES SKRÆDERI

VEDELSGADE 14

TLF. 358 SORØ

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

Nova-Svejspulver til Autogensvejsning

(Aluminium, Kobber og Støbejern)

Kaina-Loddefedt til almindelig Lodning

(Hvidblik, galv. Blik, Zink, Kobber, Messing og Bly)

Uundværligt til Lodning af Radiodele og alt elektrisk Loddearbejde. Nova-Slaglodpulver til al Slaglodning. Forlang vore Produkter hos Deres Handlende!

Tønning St. **Vissinggaard Laboratorium** Tlf. Tønning 14

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 153

ABSALONSGADE

Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

POUL HOLM

SILKEGADE 11
TELEF. 3082

Gymnastik Dragter og Sko

Alt i Sportrekvisitter
Største Udvalg Billigste Priser

— Leverandør til Soransk Samfund —

RESTAURANT PARNAS

J. RASMUSSEN

SORØ

TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.
1ste Kl.s Servering. Moderate Priser.

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI

MØLLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

Glichéerne til Soraner-Bladet

er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT

ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

POSTGAARDEN

Lystrup Nielsen

SORØ

Telefon Nr. 4

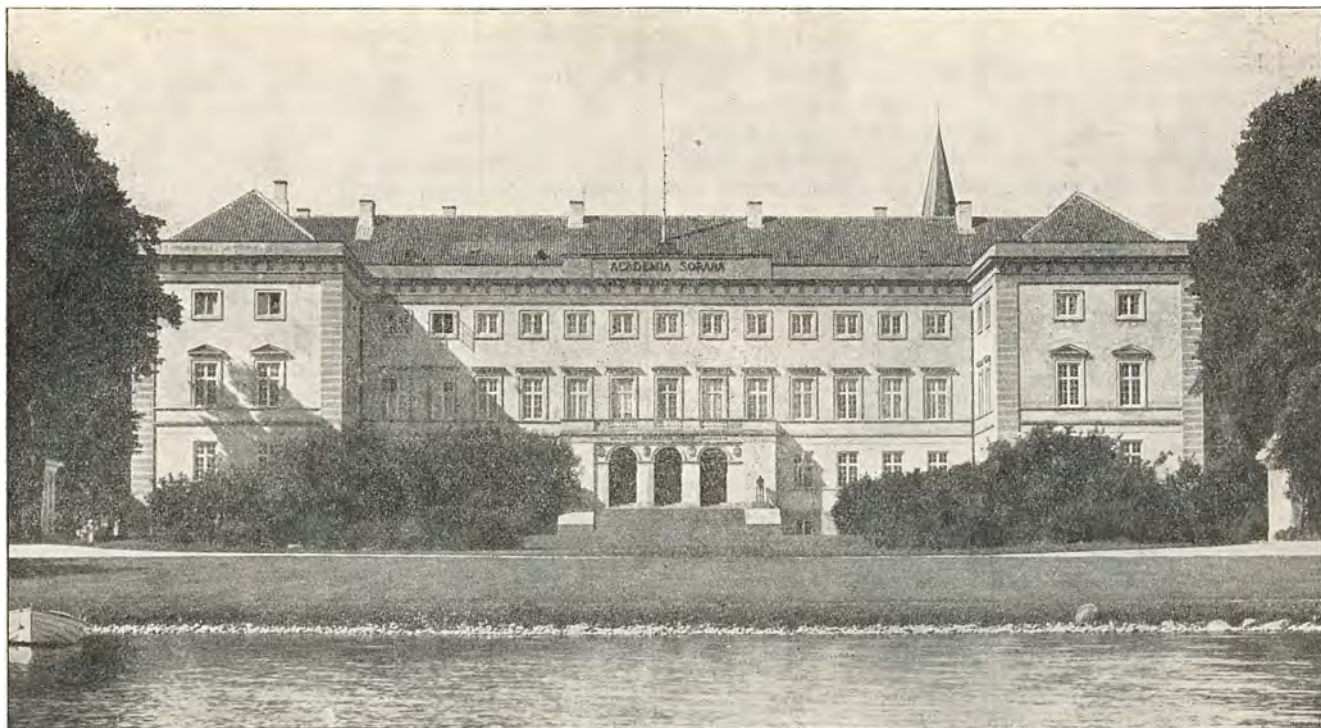
Telefon Nr. 4

Jul. Frandsen

Colonial, Vine og Spirituosa

Sorø

Telf. 7-109

SORANER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 10

Oktober 1930

TO DØDSFALD

Holger Ibsen.

* 20. Marts 1869. † 2. Oktober 1930.

Holger Halling Aagaard Ibsen fødtes den 20. Marts 1869 i Sorø som Søn af Overlærer Napoleon Eugène Georg Otto Ibsen og Hustru Charlotte født Aagaard, og fra Sorø Skole blev han Student i 1888. Det var hans Ønske at studere Medicin, og han holdt ved med Studiet i tre Aar, men opgav det saa for at tage sin Faders journalistiske og politiske Gerning op. Efter nogle Aars praktisk Uddannelse i Slagelse og Flensborg traadte han i Efteraaret 1892 ind i Redaktionen af Faderens Blade »Holbæk Amts Avis« og »Isefjords Posten«, blev i Januar 1895 ansvarshavende Redaktør af det førstnævnte og fra 1902 Ejer af begge disse Blade og deres Trykkeri i Holbæk. Først i 1925 fra traadte han den daglige Ledelse af »Holbæk Amts Avis«, men vedblev at være Bladets politiske Redaktør. Siden 1906 var han ved en Række Valg opstillet som konservativ Kandidat i forskellige sjællandske Kredse, og i 1920 opnaede han at blive valgt som Folketingsmand for Holbæk Amtskreds; her genvalgte han atter, indtil han ved Folketingsvalget i 1929 gled ud af Tinget.

Rigsdagsgerningen havde hans store Interesse; vel kom han ikke frem i første Række — og brød sig med sit svigtende Helbred vistnok heller ikke om det, men det saglige Arbejde, han fik med at gøre — deriblandt forskellige Ordførerskaber — bestred han paa udmærket Maade. Bl. a. var han Partiets Ordfører i Radio-

sager; Radiovæsenet havde i det hele hans Interesse, og da han traadte ud af Rigsdagen, blev han knyttet som Medarbejder til Pressens Radioavis.

»Personligt efterlader han sig i alle de Kredse, hvor han færdedes, det smukkeste Eftermæle,« hedder det i »Nationaltidende«s Nekrolog ved hans Død — og med lignende Udtryk meddeltes Dødsfaldet i den øvrige, ogsaa i hans politiske Modstanderes Presse. Han var en aaben og redelig Natur,« hedder det videre, »paa hvem politiske Venner og Modstandere i lige Grad kunde stole. Sin Mening fortav han ikke, og han kæmpede loyalt for den. Krogveje kendte han ikke til; men selv der, hvor Kampen stod drøjest og djærvest om hans Person og Politik, fjernedes al dens Bitterhed ved den personlige Elskværdighed og Redelighed, der var hans Væsens Kerne.«

Holger Ibsen var en meget trofast Soraner, der gerne stillede sig til Raadighed for Soransk Samfund, naar der var Brug for ham, ikke mindst som Taler — hans Veltalenhed var ikke ringe og følte som et naturligt Udslag af hans rige Kultur. Da man saaledes i 1916 begyndte med at arrangere Rus-Immatrikulationen for den traditionelle Gaasestegssouper, var Holger Ibsen den første Rustaler under de nye Former og holdt paa Skydebanen en fortræffelig Tale, der kan læses i Soraner-Bladet for Januar 1917 (I. Aargang Nr. 10); en og anden af de dengang unge Russer fra hint svære Aar vil sikkert endnu huske de mandige og vækkende Ord, hvormed han hilste dem velkommen i de gamle

Lag. I en for Soransk Samfund vanskelig Tid nogle Aar senere traadte Redaktør Ibsen ind i dets Bestyrelse — fra April til December 1923 — men ønskede paa Grund af sin Optagethed med det politiske Arbejde saa snart ske kunde at frigøre sig fra dette Hædershverv.

Redaktør Holger Ibsen.

Holger Ibsen giftede sig først sent, 40 Aar gammel; han efterlader sig ved sin Død Enke, Fru Elisabeth Ibsen født Schroll, og to unge Sønner. Den 7. Oktober bisattes han ved en Højtidelighed i Roskilde Domkirke, hvor hans nære Ven og politiske Medarbejder, Folketingsmand J. Christmas Møller udtalte smukke Mindeord og priste Ibsens Trofasthed og Udholdenhed i de Opgaver, der stod hans Hjerter nær og som hans stærke Pligtfølelse anviste ham. Fra Roskilde førtes hans Lig til Sorø, hvor det jordfæstedes.

Jørgen Fabricius.

* 29. December 1873, † 30. September 1930.

En smuk Foraarsaften først i 90'erne var der Stimen og Støj udenfor »Lille Trappes« Dør i Akademibygningens Østfløj. Drengene var lige sluppet ud fra Aftensbordet, og nu maatte der allerførst holdes Fest med en af de yngre, der var sær og aparte og derfor skulde kanøfles. Han stod dér, ude af sig selv af Rædsel over, hvad der skulde ske med ham, nogen Bøde var han sig ikke bevidst, han begreb kun, at han var sin Klasses Skændsel, en Skamplæt paa hele Skolen — og at ingen i Verden vilde hjælpe eller forsvare ham mod det, som forestod. Det regnede over ham med haanende Tilraab, onde Blikke saa paa ham, og det trak stærkt op til Haandgribeligheder — ivrigst derfor var en lang Tamp af Ofrets egen Klasse, hvis store, blege Fjæs under det sorte Haar og de tykke Øjenbryn var endnu blegere og mere ansændt end ellers, for at Indehaveren kunde være Nummer et i det halssende Kobbelt og pine sin yngre Kammerat. De inspicerende Lærere glimrede som altid ved deres Fraværelse; deres flair havde ikke tilsagt dem, at der skulde være noget paa Færde; de fleste af Fjerdeklassemene stod og saa lidt flove ud ved Situationen; det var jo egentlig urigtigt at tolerere saadan en Lynchning, men paa den anden Side: sjov var det at se Ungens Rædsel, og hvad kunde der ske? den lille utaalelige Enspænderfyr havde sgu ingen Skade af de

Klø, han fik Og saa, ligesom det var foreslaaet og med høj Jubel applauderet enten at slæbe den sølle Fyr ned til Søen og dyppe ham eller ud i Soffen og tæve ham dygtig, brød en stor, let haltende Dreng uforfærdet gennem Flokken, skubbede Bødlerne tilside, befriede læmpelig Offeret, sagde ham et Par venlige, trøstende Ord og vendte sig derefter til den hujende Bande, der fik at vide, hvad for en Samling Labaner og Bisser de var; den store, ivrige Knægt med det bløge Ansigt og det sorte Haar, der med Harme saa hele Pinefesten glide sig af Hænde og var uforsigtig nok til at protestere, fik et Par klangfulde Lussinger, og dygtig flove over hele Historien, der nu stod for de fleste i et andet Lys, drev Flokkene fra hverandre. Hvem Drengen, der blev befriet fra den raa, uretfærdige Medfart, var, spiller ingen Rolle mere, men den der reddede ham ved at have Mod til at gaa paa tværs af det slette Kammeraderi, bar det Navn, som staar over disse Linier

Jørgen Fabricius, yngre Broder til Soranerne Læge *Axel Fabricius* og Handelsgartner *Vilhelm Fabricius*, var født paa Charlottendal, hvor hans Fader var Forpagter og i vanskelige Tider satte den Formue til, han i tidligere gode Aar havde samlet sig under en foregaaende Forpagtning af Basnæs. Hjemmet var børnerigt, og Børnene opdroges i Nøjsomhed og Guds frygt — to værdifulde Egenskaber at erhverve sig fra lille af; de kom *Jørgen Fabricius* til gode senere i Livet, da svære Tider — ikke uden egen Skyld — gik hen over ham. Han oplevede at se sig grundig svigtet af en snavs Fyr (men rig og »fornem«), som han havde troet for godt; det skal straks siges, at det *ikke* var en Soraner. Men gennem Sorg og Nød, ikke mindst af sjælelig Art, reddede *Jørgen Fabricius* dog det bedste: sin Sjæl, og som Aarene gik, viste det sig, hvorledes det, han havde bragt med fra Hjemmet og som ingen drøje Kaar kunde berøve ham, bar ham gennem og over de Vanskeligheder, der ikke lod sig overvinde.

Jørgen Fabricius.

Sit Humør, sit Lune, sin Trofasthed mod gamle Venner, der ogsaa var blevet *ham* tro, — alt det ejede han endnu, og skønt rent legemlig Pine til sidst næsten ikke mere forlod *ham*, der fra Barn af havde maattet døje med en syg Hofte, kunde Smerterne ikke helt

faa Bugt med hans glade Sind, hans poliske Blik og hans rørende, sørgmodig-muntre Slagfærdighed. Til det sidste bevarede han da ogsaa de Egenskaber, der som ung Knøs fik ham til uforfærdet at stille sig i Breschen for den lille Kammerat, som alle de andre vilde til Livs: hans Kætrærdighedstøelse, hans Trang til at stille sig i større Magters, i højere Hensyns Tjeneste. Han havde, da han efter at have været saare langt nede, atter ved sine nærmestes kærlige Omsorg igen dukkede op til Livet, oplevet en kristelig Vækelse, der siden udgjorde hans Livs Lykke og bedste Eje. Uforfærdet som han var — det er tredje Gang, jeg bruger dette Ord, men det betegner ogsaa noget af det bedste hos min kære Ven — talte han om det, der aandelig fyldte og bar ham, baade i Tide og Utide, og stødte derved naturligvis nu og da en og anden fra sig. Men talte han ud fra sin levende Jesus-Tro, som den, der vidste bedre Besked og vidste hvorforra han havde den, og som ikke hverken vilde eller kunde opgive det, der for ham stod som det bedste og vigtigste, saa kunde der hos denne ellers saa saare beskedne og stiltfærdige Mand komme noget frem, for hvilket man kun i Ærbødighed kunde bøje sig og med Ydmyghed føle, at hans Krav til andre ikke i nogen Henseende var stærkere end dem, han stillede til sig selv, og at han kun ønskede at dele det bedste, han vidste, med dem, han undte det godt.

Trofasthed laa dybt i hans Natur; mod den Skole, han havde gaaet i, og Vennerne fra den var han yderst trofast; med hans Følelser for de Værdier, han dér søgte og fandt, stemte det ogsaa, at Frimureriet havde hans Hjerte. Han ejede derhos en lykkelig Evne til at tale med alle Slags Mennesker og fange deres Opmærksomhed; han var ikke bange for at gaa en Gang for andre, og hans Godmodighed blev sikkert ofte misbrugt. Men intet glædede ham mere end at kunne række en Ven en hjælpende Haand — derfor var det ogsaa en Glæde at kunne hjælpe ham.

Han kom ikke til at spille nogen ydre Rolle i en Verden, der kun har et Skuldertræk og, gaar det højt, en Smule Medlidenhed tilovers for den, der engang er slaaet ud; men hos dem, der havde lært hans rettænkende, noble Personlighed at kende, vil Savnet af ham føles dybt og længe, fordi han saa ubestridelig var af de ædles Æt.

H. G. Orlík.

BLADE AF CARL FREDERIK MOLBECHS LIVSHISTORIE

Af *Olaf Carlsen.*

(Sluttet).

I sin Ansøgning tog Molbech derfor først og fremmest Sigte paa Sorø; han anførte ikke noget bestemt Fag, hvori han helst vilde ansættes, — formodentlig for ikke at begrænse sine Chancer, men overlod det til Direktionen selv at vælge blandt dem, hvori han maatte anses for mest duelig. De Videnskaber, i hvilke han efter egen Formening havde bragt det videst, var: Teologi, græsk og latinsk Filologi, det franske, tyske og italienske Sprog og Botaniken. Han henviste til sin Skrivelse af 12. Marts, hvoraf det var Di-

rektionen bekendt, »hvor yderst magtpaaliggende« det var for hans og Familiens Helbreds Skyld »jo før, jo hellere at blive forflyttet fra Nakskov.« — Skulde man imidlertid ikke kunne love ham en Ansættelse i Sorø, eller hvis der endnu vilde hengaa lang Tid, inden den soranske Stiftelse blev organiseret, var det hans subsidiære Ønske at faa Adjunktembedet i Frederiksborg.

Trods det ringe Haab, Molbech nærrede om at faa sit højeste Ønske opfyldt, vilde han dog ind for at tale med Direktionsmedlemmerne.¹⁸ Den 1. Juni kom han til København. Den Modgang og Sorg, han havde mødt under sit Ophold paa Lolland, havde sat sit tydelige Præg paa ham. »Jeg fandt hans Udseende,« skriver Chr. Molbech i sin Dagbog, »nedslaaet og temmelig forandret, næsten ældet.«¹⁹

Udbyttet af Københavnsrejsen synes at have givet ham nyt Haab; thi i næsten et helt Aar forholdt han sig tavs og afventende, skønt Embedet i Frederiksborg blev givet til en anden nogle Uger efter Besøget i Hovedstaden. Naar Molbech ikke har udtalt nogen Skuffelse i Anledning af denne Udnævnelse, tyder det jo paa, at han havde faaet Løfte om at komme til Sorø. Hermed har han da slaaet sig til Taals; men i Maj 1822 følte han paany, at alt igen var ved at styrte sammen for ham. Grunden hertil var et Forlydende om, at han ikke vilde blive blandt de udvalgte, der kaldtes til Sorø. Dette Forlydende stammede sikkert fra Faderen, den gamle Professor i Sorø, der over for Sønnen Christian havde fremsat stærk Tvivl om Muligheden af Carl Frederiks Ansættelse ved det nye Akademi; »thi der er næppe« — skriver han — »Embeder nok for de doktorerede, besvogrede og beslægtede.«²⁰

Mere end nogensinde før følte den stakkels Molbech sig forladt og svigtet; han var ved at miste sin Tro til Menneskene, ved at blive bitter paa dem; af et Brev til den Broder, der altid havde været hans nærmeste og fortroligste Ven, ser vi, hvorledes Tvivl og Haab brødes i hans forpinte Sjæl.

»Det lader altsaa til,« hedder det i dette Brev,²¹ »at mit skønneste Haab om at blive ansat ved Sorø vil blive skuffet? Jeg skulde da ikke engang agtes værdig til at erholde en Overlærerpost ved Skolen? Formodentlig fordi jeg ikke har Doktorgraden? Eller maaske snarere, fordi man aldrig, end ikke paa fjerneste Maade, har tænkt paa at ansætte mig der? Paa Haabets Vinger løftede man mig altsaa op, at jeg skulde se ind [i] min Himmel, hvilken man dog ikke vilde, jeg skulde naa!! — Engelstoft, Engelstoft!!! og . . .? Hvor bliver nu for Fremtiden min Tillid til Mennesker?! Hvorfor lokkede man mig dog med tomme Løfter fra mit kære Sjælland, hvor jeg var lykkelig, til denne fatale By, hvor jeg siden min Ankomst føler min Helbred og Tilfredshed alt mere og mere at nedbrydes; hvor jeg føler mig saa ulykkelig — saa ulykkelig! Hvorfor nægtede man mig at blive Adjunkt i Frederiksborg? Maaske fordi ikke jeg, men Candid. Gad var forlovet med Stiftsprovst Clausens Datter?!²² Dog — maaske er mit Haab endnu ikke ganske udslukt? Den 6. Maj tilskrev jeg Geh. Konf. Malling og d. 13. s. M. Dr. Mynster. Det vil da vel snart blive opklaret, naar jeg modtager Svar fra Mynster; fra Malling tør jeg ikke vente Brev.

Mit kæreste Ønske med Hensyn til min Fremtids

*Storegade i Sorø, set fra Syd mod Byporten.
Amatormaleri fra Slutningen af det 18. Aarhundrede.*

Paa Gadens østlige Side, i det saakaldte »Schyttes Enkesæde« (Matr. No. 10, gl. No. 18) — Huset med de hvide Vinduesrammer, det andet 2-etages Hus fra Billedranden — var det, at Lektor C. F. Molbech havde Embedsbolig 1822—28. I Nabo-huset boede Præsten, Dr. Sommer, og derefter følger det lille »Skeelske Enkesæde«; i det lange, hvide 1-etages Hus, hvor c. 1810 Digteren Christian Bredahls fædrene Hjem var, har der fra Midten af forrige Aarhundrede været Bageri — først Jomfru Reinegaards »Hjemmebageri«, senere Bager Christensens. — Paa Gadens modsatte Side ses bag Træet den 2-etages Apotekergaard og derefter Hjørnet af Vester Brøndstræde.

Stilling var at blive ansat som Lektor i det Græske ved Gymnasiet i Sorø²³ eller som Overlærer ved Skolen sammesteds, hvorfra jeg da vel kunde adspirere til Lektoratet. Min Johannes er nu snart 6 Aar gammel; om 4 eller 5 Aar kunde jeg da sætte ham i Sorø Skole, hvor jeg helst vilde have ham. Hvilken Glæde for mig! Og nu den Lykke, at jeg nærmere og lettere kunde være vorre elskte Forældre til Hjælp og Støtte i deres Alderdom! Skulde nu denne Plan ikke lykkes mig, vilde jeg dog stræbe af alle Kræfter det snarest muligt at blive forflyttet til en anden Skole i Sjælland. Men vilde man da nu endelig og for Alvor bryde et mig bestemt og udtrykkeligt givet Løfte, uden hvilket jeg ikke havde forladt Sjælland, end ikke under de allerfordelagtigste Betingelser, da havde jeg bestemt at forlade Skolevejen og søge mig et godt Landsbypræstekald, hvilket Hans Maj. vist ikke vilde nægte mig. Her kan jeg umuligen udholde det uden at forkorte mine Dage. Derfor, hvis mit Haab om Sorø skulde glippe, og der ikke med det samme kunde blive en Plads vakant ved en anden Skole i Sjælland, som man af Barmhjertighed vilde unde mig, maatte og vilde jeg jo helst attraa at forflyttes som Overlærer til Nykjøbing, hvor jeg baade vilde komme Sjælland nærmere og i nogle væsentlige Punkter have det (sandsynligvis) ulige bedre end i Nakskov.«

Paa Chr. Molbech maa dette Brev have virket som en yderligere Ansporelse til at gøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at bringe Broderen ud af de Forhold, som han sikkert ikke uden Ængstelse havde set ham leve under i de sidste tre Aar. Det var alene Udsigten til en nær forestaaende Forflyttelse, der havde holdt ham oppe, og hvis denne nu udsattes paa ubestemt Tid, turde Chr. Molbech ikke uden alvorlig Uro tænke paa Broderens formørkede Sindstilstand.

Resultatet af sine Anstrengelser kunde han meddele ham i to Breve af 13. og 14. Juli; de genoplivede og befæstede C. F. Molbechs Tro paa, at hans »kæreste Ønske paa Jorden« skulde blive opfyldt, — og det, just som han var ved at opgive Haabet derom. Han bevidnede da ogsaa Broderen den uudsigelige Glæde, disse Breve havde beredt ham.²⁴ — »Taknemmelig og ydmyg tilbeder jeg det algode og alvise Forsyn, hvis Haand, naar den raader, baade kan og vil læge. Modtag ogsaa Du, kære Christian, ved disse Linjer den uskrømtede Ytring af mit Hjertes inderligste Taknemmelighed for den varme og virksomme Iver, hvormed Du, som min Talsmand hos Vedkommende, uafsladeligen har stræbt at fremme mit saa dyrebare Anliggende. Give Gud, at det maatte forundes mig at kunne gengælde Din Godhed! Min Glæde er ubeskrivelig. Det er, som naar en venlig Genius aabner Fængslets Dør for Fangen, der, sammenknuget af tunge Lænkens Vægt, sukker efter Befrielse.«

I de samme Dage foretog Direktionen den med saa stor Spænding imødesete Indstilling angaaende de endnu ikke besatte Lektorater og Adjunktposter ved Sorø Akademi og Skole.²⁵

Til Lektor i græsk Sprog og Litteratur indstilledes Carl Frederik Molbech, idet man motiverede dette med, at han havde gjort det græske Sprog »til sit Hovedstudium og i flere Aar, først som Adjunkt i Slagelse, siden som Overlærer i Nakskov, deri bevist sig at være en fortrinlig Lærer, ligesom han og ved i Trykken udgivne Oversættelser har godtgjort videnskabeligt Privatstudium«. Efter dette saglige Motiv fremførte man et andet af mere personlig Art, der viser, at man fra Direktionens Side tillagde hans søns Afstamning en ikke ringe Betydning; man tog nemlig heraf Anledning til at formode, at Molbech

i sin Egenskab af Soraner i særlig Grad følte sig knyttet til Sorø og derfor med des større Lyst og Iver vilde arbejde og virke til Ære og Gavn for det nye Akademi. — »Da han derhos er født og opdraget i Sorø,« hedder det til Slut i Direktionens Forestilling, »og anser det for den største Lykke at komme til dette Sted, er det at formode, at Opfyldelsen af dette hans inderligste Ønske vil skaffe Akademiet i ham en desto virksommere og gavnligere Lærer.«

Den 23. Juni 1822 naaede C. F. Molbech sine Længs- lers Maal, og den 1. September tiltraadte han sit nye Embede i sikker Forventning om at gaa ind til en lys og lykkelig Fremtid. Foreløbig tegnede alt ogsaa godt, og endnu den følgende Sommer skriver han om den Lykke og Glæde, han følte over at have faaet Lov til at leve og virke paa det Sted, hvor der for ham var »saa smukt som ingen andre Steder paa Jorden, og,« tilføjer han, »jeg takker den algode Gud hver Morgen, jeg vaagner i mit saa kære, saa inderlig elskte Sorø.«²⁶

Denne Tilstand af Fred og Lykke blev dog ikke af lang Varighed; thi det Uvejr, der lige siden Molbechs Ankomst til Sorø havde ligget og luret bag de vanskelige Forhandlinger om hans og hans Forældres Boligforhold, brød løs med en Voldsomhed, der rystede hans i Forvejen svækkede Helbred i en saadan Grad, at han bragtes helt ud af sin aandelige Ligevægt.

Den Bolig, som den gamle Professor Molbech hidtil havde beboet, og som endnu bærer hans Navn, var af Direktionen blevet tildelt Lektor L. A. Rothe; men saa længe denne ikke var vendt tilbage fra sit Studieophold i Frankrig, havde Molbech faaet Lov til at blive boende i sit gamle Hjem. I det forløbne Aar havde imidlertid baade han og hans to Sønner gjort sig ihærdige Anstrengelser for for at undgaa den forstaaende Flytning, som det især var vanskeligt for Fru Molbech at forsone sig med.

C. F. Molbech, der omfattede sine Forældre med ægte sønlige Følelser, og som gerne vilde være noget for dem i deres sidste Leveaar, havde ønsket at bytte Embedsbolig med Lektor Rothe for da at overlade Forældrene en Del af Huset; men Fru Molbech, der ikke elskede sine Børn lige højt, vilde ikke bo sammen med denne Søn, som ikke stod hendes Hjærte synderligt nær.²⁷ Chr. Molbech havde i den Anledning appelleret stærkt til Faderens Vilje og opfordret ham til med Bestemthed at erklære, at han vilde blive hos sin Søn.²⁸ Dette synes at have virket; thi Fru Molbech samtykkede nu i, at hun nok vilde flytte ovenpaa; men Svigerdatteren var ikke stemt for et saadant Husfællesskab, da hun — sikkert ikke uden Grund — mente, at det vilde skabe adskillig Misfor- nøjelse hos begge Parter.²⁹

Der kom dog intet ud af disse Forslag og Drøftelser, da alle Henvendelser til saavel Direktionen som til Lektor Rothe var frugtesløse. Lektor Molbech, der ikke vilde risikere, at hans Forældre en skønne Dag skulde blive husvilde, lejede derfor en Lejlighed til dem hos en Bagermester i Byen; hans Moder erklærede imidlertid, at hun aldeles ikke vilde bo der; hun krævede derimod, at Sønnen skulde overlade Forældrene sin egen Gaard; men dette vilde han ikke hverken for sin Hustrus eller sine Børns Skyld. Det var umuligt at bringe Moderen fra denne »Urimelighed«; — »det er

blevet ligesom en I d e a f i x a hos min Kone,« skriver Professor Molbech,³⁰ »hver Dag kommer hun grædende til mig for at tale om denne ulykkelige Sag, som dog umulig er at forandre. Nu vil hun skrive til Ste- mann, som er til ingen Nytte [sic!], hvilket jeg for- gæves har forestilt hende.« Den bekymrede Mand bad Sønnen Christian forsøge paa at tale Moderen til Rette. — »Du ved, min gode Christian, hvilken Til- lid din Moder har til dig. Skriv hende derfor til med første Post og stræb at bringe hende til Raison.«

Da Rothe i Oktober 1823 tiltraadte sit Embede, maatte Professor Molbech flytte ud af det Hus, der havde været hans og hans Hustrus Hjem i over 30 Aar. Skylden herfor tillagde Fru Molbech Sønnen Carl Frederik, og hun skal have skrevet Breve til ham, hvori hun lyste sin timelige og evige Forbandelse over ham. Molbech blev grebet af en forfærdelig Fortviv- lelse, og han, der ellers var blid og eftergivende,³¹ fik hæftige Vredesanfald og forfulgtes desuden af sygelige Forestillinger.³² Hans Moder kom dog paa andre og bedre Tanker, da hun først havde overstaaet den Flytning, som hun ikke havde kunnet taale at tænke paa, og hun »skrev ham da til — fortæller Dau- gaard — »og bad ham komme til sig, at de kunde for- sones med hinanden. Saa snart han fik Brevet, vilde han straks af Sted, og det var med Nød og næppe, at man fik ham til at bie, indtil Dr. Wendelboe var kommen hjem fra Landet. Denne fulgte ham da der- hen og var Vidne til den sørgelig rørende Scene. Man havde ventet gode Følger deraf; men Natten derefter var han allermest urolig,« og nogle Dage efter blev han »under Opsigt af nogle haandfaste Karle bortført til Bidstrup.«

Molbechs Tilstand bedredes siden saa meget, at han kunde vende tilbage til Sorø og overtage sit Embede. Bedringen varede dog ikke længe; Forholdene og Om- givelserne i Sorø øvede sikkert efter det forefaldne ikke nogen heldig Indflydelse paa hans Sind, og efter gentagne Udbrud af Sygdommen³³ afskedigedes han i 1828 i Naade og med Vartpenge. Han boede derpaa først en Tid i et Hus i Pedersborg,³⁴ men flyttede si- den til Frederiksborg, hvor han døde i 1864.

NOTER

¹⁸ Brev af 17. Maj 1821 til Chr. M.

¹⁹ Aarsskrift fra Sorø Skole 1917, S. 29.

²⁰ Brev af 11. Maj 1822.

²¹ Brev af 16. Maj 1822.

²² Cand. theol. Peter Christian Stenersen Gad udnævntes d. 23. Juni 1821 til Adjunkt i Frederiksborg; d. 4. Sept. s. A. ægtede han Sophie Georgia Clausen, Datter af Stiftsprovst, Dr. theol. H. G. Clausen.

²³ Molbech bruger her Ordet Gymnasium i dets ældre Bes- tydning som en højere Undervisningsanstalt, Akademi, der fører Eleverne videre end Latinskolen.

²⁴ Brev af 21. Juli 1822.

²⁵ Forestilling Nr. 843 af 18. Juli 1822.

²⁶ Brev af 1. Juni 1823.

²⁷ Christine Daugaard; Biskop Daugaard I, S. 320.

²⁸ Ny kgl. Saml. 4to 2336, VII, 1. Brev af 20. Aug. 1822.

²⁹ Brev af 29. Aug. 1822 fra J. C. Molbech til Chr. M.

³⁰ Brev af 22. Juni 1823.

³¹ Ogsaa Peder Hjort omtaler hans store Godhed. Ud- v. af Breve. Kbh. 1867, S. 91.

³² Biskop Daugaard I, S. 320 f.

³³ P. Hjort: Ud. af Breve, S. 91 f.

³⁴ Soraner=Bladet IV S. 60.

SORØ FRA AUGUST TIL NOVEMBER

Den Begivenhed, der siden Sommerferien har optaget Sindene mest hernede, er uden Tvivl den forsøgsrættige Indførelse af Week-end, eller med andre Ord: samlet Skoletid om Lørdagen, saaledes at Skolen er endt Kl. ca. 2. Fordelene ved den nye Ordning er iøjnefaldende nok. Det bliver for dem, der ønsker at rejse bort, lettere at naa tidligere Tog, og de, der bliver tilbage i Sorø, faar sidst paa Ugen en samlet Fritid, der kan benyttes efter Forgodtbefindende. Desværre indskrænkes den nye Week-end ved en Læsetid Lørdag lige efter Middagsbordet, men alligevel hilser Forandringen af de fleste som et afgjort Fremskridt.

I de forløbne Maaneder synes al Fritid i Sorø at være blevet taget i Sportens Tjeneste. Kricketspillet har oplevet en sand Renæssance. »Store Plads« har i mange Maader faaet samme Udseende som de store engelske Kostskolers Sportspladser, naar Skolen er forbi, og Eleverne benytter deres Fritid til Idræt.

Denne store Interesse for Kriket skyldes den Omstændighed, at Skolen har ansat *Otto Høyer* som Gymnastik-assistent, og at en Kriketræner fra England, *Mr. Chaplin*, i nogle Uger har givet Skolen Instruction. Høyers store praktiske Erfaring er i udstrakt Grad kommet Skolens Kricketspillere til Gode, men ogsaa *Mr. Chaplins* mere teoretiske Undervisning har baaret god Frugt. Han, der er udsendt til danske Gymnasieskoler af den danske Direktør *Krøjer-Kielberg* i London, har i England tidligere deltaget i store internationale Kriketkampe, men han fik under Verdenskrigen sit Ben skudt i Stykker. *Mr. Chaplin* har ikke alene præget Kricketspillet — ogsaa det soranske Sprog har han paavirket — fra de talrige Gærder paa »Store« lyder det »well played«, »well scored«, »you shall put your venstre Underarm frem« o. s. v.

En anden Institution indenfor Skolen trives ogsaa udmærket; det er den gamle, bedagede, men dog evigunge »Baldur«. Sidste Aar sygnede Foreningen hen paa Grund af manglende Interesse. I Aar synes alle at være interesserede i dens fortsatte Trivsel; hver Torsdag Aften — naar intet andet griber forstyrrende ind — samles en anseelig Tilhørerskreds i »Baldursalen«, og baaret af klare, raske Stemmer lyder Baldursangene ud fra Salen som et Vidnesbyrd om, at »Baldur« endnu har Livskraft i Aarerne. Møderne skifter — som de har gjort Slægtled igennem — med Foredrag, Musik, Oplæsning og »Minerva«. For nogen Tid siden arrangerede vi en Aften med *Mr. Chaplin* som Taler. Han skildrede fornøjeligt og belærende det engelske Skoleliv, Sporten derovre, og berørte nogle af de store sociale Problemer, som Imperiet i Dag tumler med.

Livet hernede gaar Vinteren i Møde, Løvet ude i Skoven begynder at falde, og de hvide Kasketter er forlængst gemt hen. Men endnu i klare Morgener spreder Solen en Glans af svundne Somre ud over den blanke Sorøso, et Skær som vi tager med op i vor Studerehybel som Fortrøstning i den lange Mørketid, vi gaar i Møde.

Aa. A.

Torsdag d. 25. September mellem Kl. 4 og 4½ havde Landstationens Perron et meget krigerisk Udseende. Under ildnende Trommehvirvler og skingrende Kommandoraab mar-

cherede den ene Deling op efter den anden for at afvente Ankomsten af det Tog, der skulde bringe dem ud i Ildlinien. Det var Akademiets Soldaterkorps, der havde faaet Ordre til ufortøvet at rykke mod Vest, rense Terrænet omkring Hovedgaarden »Taarnholm« for Fjender, kaste alle Modstandere i Korsør Nor og besætte Gaarden, inden der kom Undsætning. Efter Øvelsen, der som sædvanlig var udarbejdet af Lektor *Lauritzen*, var hele Korpset, incl. Rekylerne, der atter denne Gang havde været »Fjenden«, Gæster hos Godsejer *Bang* og Frue, som til Fryd for hele Hæren trakterede med en Overflod af Chokolade og Æbleskiver. Efter en vidunderlig Nat i den store Lades Halm-dynger og en højtidelig Parade Fredag Form. i Anledning af Kongens Fødselsdag afmarcherede Korpset til nye Kampe i Retning af Vemmelev for at vende tilbage til Sorø med 4-Toget — alle udmattede af Strabadserne og næsten ukendelige af Jord og Ælte, men en Række spændende Oplevelser rigere. —hn.

SORANSKE PENNE

Præstehistoriske Samlinger. Ud. af Selskabet for Danmarks Præstehistorie. 3. Hefte. O. Lohse, København 1930.

Da Pastor *Poul Nedergaard* i Foraaret blev valgt til Medlem af Radoraadet, saa han sig nødsaget til at nedlægge Posten som Redaktør af »Præstehistoriske Samlinger«, der derefter overtoges af Pastor *Aage Dahl*, Guderup paa Als, — den soranske Kontinuitet i Redaktionen blev saaledes bevaret, hvad der dog vel nærmest var en Tilfældighed. Den nye Redaktør synes ikke at mangle Stof til disse Samlinger; han har, som ogsaa det foregaaende Hefte viste, været en flittig Dyrker af den slesvigske Præstehistorie, hvorom et synligt Vidnesbyrd findes i 3. Heftes Bilag: de to første Ark af en *Sønderjyllandsk Bispehistorie*, der er ført op til den 52. Biskop for Slesvig Stift. Ogsaa andre Bidrag til Heftet har den nye Redaktør selv meddelt, og det er visselig ikke hans Skyld, hvis det saa godt paabegyndte Arbejde ikke føres videre og i samme gode Spor som det hidtil udkomne.

En særlig Værdi har den omhyggelige Oversigt over de i Tiden I. Novbr. f. A.—31. Maj d. A. afdøde Præster og Theologer; hver Artikel ledsages af den paagældendes Portræt, og det er Umagen værd at gennemgaa Rækken af de mange udmærkede Ansigter, der her for sidste Gang har sat hinanden Stævne — Mænd af et Aandens Korps, som bestandig fornyes og under saare vanskelige Kaar, materielle som aandelige, er med til at bevare de evige Værdier i vort Folk.

De præstehistoriske Samlinger fortjener al mulig Opmærksomhed og Støtte; historisk og kirkeligt interesserede bør samles om dette fortræffelige Foretagende.

Poul Lorenzen: Jagt og Vildt i dansk Folket. I. (Woels Forlag (Cai M. Woel). København 1930.

I et anseeligt Bind har Statskovrider *Poul Lorenzen* samlet og systematisk gennemgaaet en Række af de danske Folkeminder, der beskæftiger sig med Æmner, som naturligvis ligger den særlig nær, der til daglig lever i og for de grønne Skove. Tallet I paa Titelbladet antyder, at Forf. nok har mindst eet Bind til under Udarbejdelse. Han bygger hovedsagelig paa, hvad andre har indsamlet, særlig *Evald Tang Kristensen*, hvis Minde Bogen er tilegnet, men Fremstillingen er Forf.s egen og præget af et Sind, der medvidende har levet sig ind i de gamles Fortællinger og sat sig i deres Sted,

som i alt dette saa noget troværdigt og betydningsfuldt. Derfor er Bogen saa fornøjelig at læse; for dem der som Børn er vokset op i en Skovegn, saaledes som vi Soranere er det, vil under Læsningen mange Minder dukke frem om dybe Skove med susende Bøge og lønlige Stier over Moser og Enge langt fra alfar Vej, hvor Hjort og Hind græssede Sommerdagen lang, hvor Gøgen lokkede i det fjerne og Lindormen egentlig godt kunde have ligget paa Drengens Vej.

hgo.

SORØ SPORT I SEPTEMBER

Kricketkampen med Klubben »Old Boys« fra København, der den 7. September ganske var druknet i en skrækkelig Masse Regn, blev som tidligere meddelt fortsat og afsluttet den følgende Søndag med en lille Sejr for Skolens Drengene — paa 4 Points. Det var pænt klaret af Drengene. Sejren var fortjent. De spillede bedre end de gamle, især *Lavaetz*, *Rasmusen* og *Krebs*; de udmærkede sig og fik en smuk Anerkendelse for deres Spil i Form af to Boldtræer, som tildeltes *Lavaetz* og *Krebs* (*Rasmusen* havde lige faaet et nyt Træ og maatte derfor trøste sig med, at han egentlig skulde have haft det ene).

Saa kom endelig d. 21. Vi havde længtes efter den Dag og arbejdet hen til den med meget stor Energi. Lige fra den første Dag, vi kom i Skole igen efter Sommerferien, begyndte vi at tale om Gl. Soranerkampen, og ikke alene det: vi begyndte straks vor Træning; vi trænede hver Dag, vi arbejdede meget og rationelt. Jeg synes, vi har Lov til at være en Smule stolte af vort Arbejde; vi leverede de gamle Soranere en god og jævnbyrdig Kamp.

Kricketspillet synes at være gaaet frem paa Sorø. Interessen og den Energi, hvormed der arbejdes paa Spillet, er større, end den har været i mange, mange Aar. Hertil maa dog ogsaa siges, at vi i Aar har faaet ekstra store Chancer for at højne Spillet, thi hvad den engelske Træner har lært os, er ikke saa lidt. Hans Maade at tage det hele paa var saa udmærket, og han havde den Evne at kunne faa ikke alene de bedste elleve, men hele Skolen til at gaa op i Spillet med Liv og Sjæl. Skade kun, at han var her saa kort!

Det var vist ikke faa af vore Drengene, der var ude af Sengen meget tidligt den Søndag Morgen for at kigge paa Vejret. Det havde jo regnet slet ikke saa lidt om Lørdagen. Naa, det tegnede då nogenlunde.

Største Delen af »de gamles« Hold kom med Toget 9,24 og blev modtaget paa Banen af Drengene, der roede dem over til Skolen, hvor de straks besaa Cricketbanen, som under Mr. Chaplins Ledelse var lavet saa fint i Stand som aldrig før. Der serveredes en hastig Frokost paa Skolen, og Kl. 11½ gik de to Dommere, Mr. Chaplin og O. Høyer, i Marken, efter at det ved Lodtrækningen var blevet bestemt, at de unge Soranere skulde først til Gærdet. Disse aabnede med *Bertelsen* og *Andersen*.

Anføreren for de gamle Soranere, Direktør *I. K. Rasmusen*, startede med at lade *Georg Brysting* kaste. Han regnes for at være en af Landets bedste Kastere, saa ham kunde Drengene ikke rigtig staa for. Han fik ogsaa meget snart en af sine Bolde til at finde Vej ind i Gærdet. Han tog de 3 første Gærder, *Andersen*, *Bertelsen* og *Krebs* for tilsammen — 1 Points. De kunde slet ikke finde ud af hans Bolde. De unges Anfører, en Søn af de gamles, kom nu ind; men heller ikke han formaaede at standse Mandefaldet og faldt

for kun 3 Points. Han syntes ellers at skulle være i Stand til at lave Points, da hans Boldtræsføring er udmærket. Den næste, *Lavaetz*, gik for 0 — det syntes at skulle blive en Nedsabling af Rang — 4 Gærder nede for 6. Men saa kom *John Henningsen* ind, og han viste os, udmærket støttet af *Donatsky*, som ved klog Parade holdt John inde, hvorledes man kan og skal behandle et Boldtræ. Han spillede frit; alle de løse Bolde undgik ikke at blive straffede, mens han klogt parerede de sværere. Hans Spil var ikke chancefrit, men dog viste han en nydelig og delvis korrekt Stil med godt Benarbejde og lodret Boldtræsføring. Hans Andel blev 30. Han blev kastet ud af *Oscar Hansen*, som Anføreren havde sat til at kaste fra det andet Gærde. *Donatsky* scorede 14 Points ved et klogt, forsigtigt, men højst aparte Gærdespil.

Alt i alt fik de unge Soranere 76 Points.

De gamles Markspil viste sig at være meget bedre, end man havde ventet. *Georg Brysting* er jo altid god; men hvem havde tænkt, at Trafikchef *Fiedler* kunde staa saa udmærket i Marken? Han gav trods sine 62—63 Aar ikke Drengene noget efter. *Chr. Holberg* røgtede sit Hverv som Wicket-keeper udmærket.

De gamle var Skolens Gæster til den traditionelle Gl. Soranerkamp: Middag: Suppe, Kød og Kage, og gik til Gærdet lige oven paa Middagen.

De første 6 Gærder faldt ret hurtigt, men saa kom *Brysting* rigtig »i Stødet« og holdt sig længe sammen med *P. Wodschow*, indtil han blev kastet ud af *Rasmusen*. Da det Gærde faldt, havde de gamle 81 Points og lukkede Halvegen.

Brysting havde en væsentlig Andel i de 81, han scorede nemlig ved et saare smukt Spil ikke mindre end — 53 Points!

De unge gik igen til Gærdet, men nu var det efterhaanden ved at blive mørkt. De opnaaede dog at faa 88 Points for kun 4 Gærder, inden Kampen maatte afsluttes.

Ved en hyggelig Souper om Aftenen for Spillerne fik *Henningsen* og *Donatsky* overrakt hver et Boldtræ som Anerkendelse for deres smukke Spil. Der blev holdt flere udmærkede Taler.

Dagen sluttede i et Skybrud af Øsregn, men hvad gjorde det? vi havde set den bedste Cricketkamp, der længe har været udkæmpet i Sorø.

O. H.

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

— *Rusgildet* —

finder som allerede meddelt Sted *Lørdag den 22. November paa »Hotel Phoenix«*. Rustalen holdes i Aar af Professor, Dr. phil. *Vilhelm Andersen*; iøvrigt byder Aftenen paa Fremførelse af et Afsnit af *Barnekows* og *Rosings Holberg-Kantate* fra 1884, sunget af *Fuldmægtig O. Mackeprang* med stud. med. *Børge Lund* ved Flygelet. Festens nærmere Program vil ses af Bekendtgørelsen paa Annonceomslagets Bagside. Indbudte til Festen er foruden Aarets mange Dimittender Skolens 50- og 60-Aars Jubilarer, dens Rektor m. fl.

Man bedes tegne sig — helst i god Tid! — hos *Formanden* eller hos *Sekretæren*. Paa Festsaftenen anmodes Deltagerne om at indfinde sig præcis!

SORANERAFTNERNE

GAMLE SORANERE

Aarets indledende Sammenkomst havde samlet et halvt Hundrede Deltagere, som fik en fornøjelig Aften ud af det. *Formanden* bød Velkommen og gjorde opmærksom paa, hvorledes et af Goderne ved disse Sammenkomster var, at man her i Modsætning til Samfundets store Fester kunde komme i sit daglige Tøj, hvorved det hele fik en mere hyggelig og kammeratlig Karakter. Til Slut udtalte *Formanden* Haabet om, at Soranerafterne ogsaa for Fremtiden vilde vinde god Tilslutning.

Ved Kaffe bordet, hvortil de tilstedeværende Dimittender var blevet inviteret, holdt *Overretssagfører, Baron von Eggers* en inspireret Tale om Sorøminderne. Aftenen sluttede med en Bridge.

Næste Soraneraften — Torsdag den 6. November — vil *Redaktør Henry Hellssen* fortælle om nogle af sine interessante Rejseoplevelser.

Phoenixkæden afholder Møde Lørdag den 15. November Kl. 8 i Stamhuset paa Blegdamsvejen med Foredrag af *Grosserer Johs. Rasmussen*. Efter Foredraget er der Fællesmaaltid.

Under den voldsomme Ordensbyge paa Kongens Fødselsdag faldt et Ridderkors af Dannebrogordenen af til Amtsforvalter i Hjørring *Nicolai Edinger Octavius Poulsen*, medens Orlogskaptajn i Flaaden *Henning August Østerberg Bistrup* og Dommer i Ning og Hasle m. fl. Herreder *John Edward Lemmich Knox*, der bægge i Forvejen var Riddere, fik Sølvkorset.

Den 25. September er det tilladt *Arkitekt Tyge Hvass* at anlægge og bære Ridderkorset af den spanske Carl den III's Orden.

REDAKTION: Sølvgade 40, cand. juris. OLRIK. EKSPEDITION: Assensgade 1, TAGE THIESEN

Johs. Nielsen
Cykleforretning

Storgade Tlf. 124
Sorø

Petersen & Jørgensen

Kolonial - Kul - Støbegods

Telefon 136 & 443

SORØ

+

C. V. JENSEN

1ste KLASSES SKRÆDERI

VEDELSGADE 14

TLF. 358 SORØ

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

Nova-Svejsepulver til Autogensvejsning
(Aluminium, Kobber og Støbejern)

Kaina-Loddefedt til almindelig Lodning
(Hvidblik, galv. Blik, Zink, Kobber, Messing og Bly)

Uundværligt til Lodning af Radiodele og alt elektrisk Loddearbejde. Nova-Slaglodpulver til al Slaglodning. Forlang vore Produkter hos Deres Handlende!

Tønning St. Vissinggaard Laboratorium Tlf. Tønning 14

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 153

ABSALONGADE

Anbefaler sig med Udførelse af godt og holdbart Malerarbejde

POUL HOLM

SILKEGADE 11
TELEF. 3082

Gymnastik Dragter og Sko

Alt i Sportsrekvisitter

Største Udvalg Billigste Priser

— Leverandør til Sorøansk Samfund —

RESTAURANT PARNAS

J. RASMUSSEN

SORØ

TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.
1ste Kl.s Servering. Moderate Priser.

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI

MØLLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

Clichéerne til Soraner-Bladet

er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT

ST. PEDERSTRÆDE 34
TELEF. CENTRAL 5797

POSTGAARDEN

Lystrup Nielsen

SORØ

Telefon Nr. 4

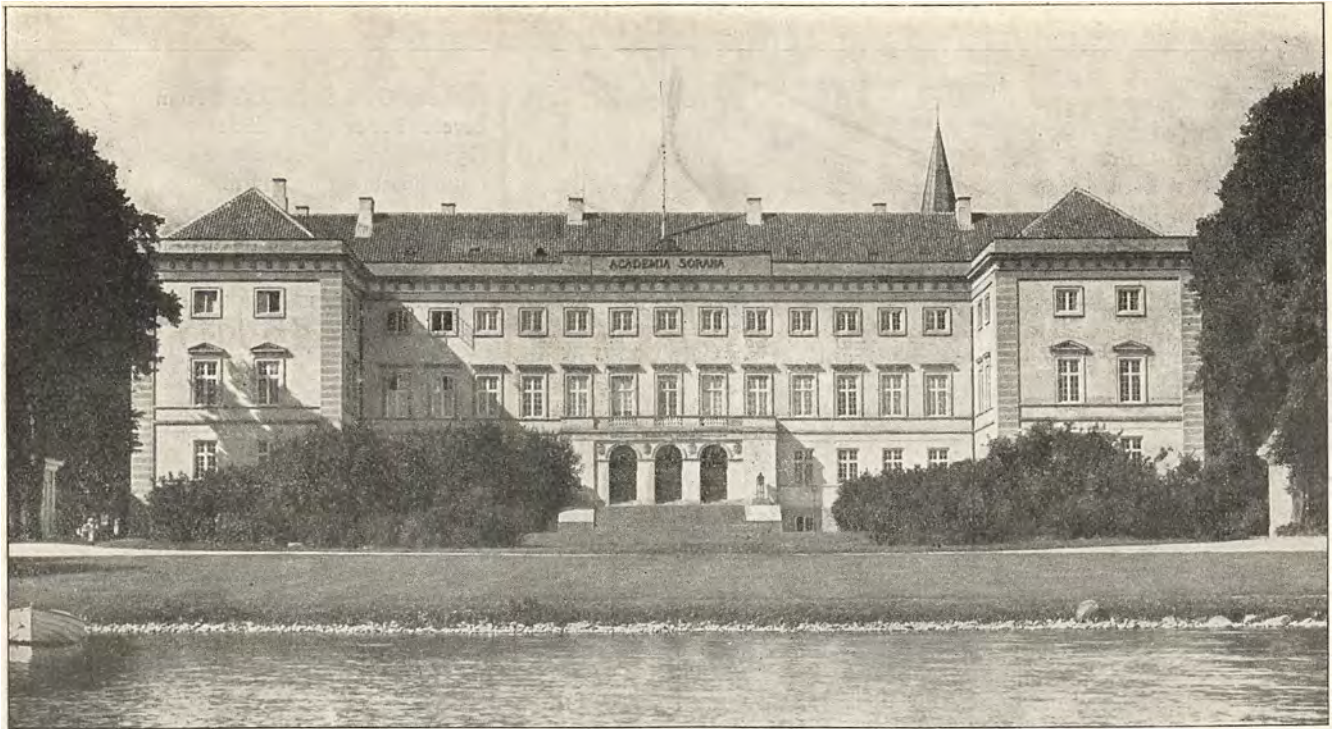
Telefon Nr. 4

Jul. Frandsen

Colonial, Vine og Spirituosa

Sorø

Telf. 7-109

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 11

November 1930

JENS PALUDAN-MÜLLER OG HANS SORØ-DIGTNING

Af Poul Schjærff.

Enhver Soraner kender og elsker de to Sange, der hvert Aar ved Translokationen med lige stor Begejstring istemmes af gamle som af unge: *Carsten Hauchs*: »Jeg ved et Sted, som jeg har elsket længe«, vel det skønneste Sorø-Digt, der eksisterer, Stedets Poesi og Skolelivets Aand i klassisk ren Fortætning, og *Jens Paludan-Müllers* »Hellig er vor Ungdoms Lyst«, en alvorlig, men frejdig Karakteristik af ideel og vaagen Ungdom. Saavel Indhold som Melodi er i disse to Digte smeltet sammen til en egen stemningsvækkende Enhed, og naar man efter Aars Forløb sætter sig hen og nynner de kendte Sange, staar Translokationsdagen med al dens festlige Glans for Mindet. Jeg ser for mig den fyldte Festsal: paa de reservede Pladser Lærerne i Højtidsdragt; gennem Salen gaar en forventningsfuld Mumlen af de mange Drenges, der ene venter paa det forløsende *Farvel* for at styrte ud til Sommerferiens Glæder. Der var i min Skoletid Fest over Translokationsdagen; naar Sanglæreren, *Emil Jæhnigen*, med Kæmpekraft intonerede Forspillet til *Concinamus, o sodales!* mærkede man Forventningens kolde Rislen ned ad Ryggen, og man følte, at denne barnlige Kunstnersjæl med det store og gode Hjærte var mindst lige saa glad ved den forestaaende Ferie som vi Drenges. Alt som Translokationshandlingen skred frem, var Stemningen steget; højtidelig blev den, naar den store Humanist, Rektor *Hoff*, en af de største Personligheder i de sidste 100 Aars soranske Historie, med velformede

latinske Vendinger dimitterede Studenterne. Hans *Valete* var en Afskedstagen med uendeligt Perspektiv; man følte, at nu endte uigenkaldeligt et Afsnit af ens Liv. Men den samme Humanist forstod tillige at vække den glade Stemning, naar han tilraabte de øvrige Elever, der efter Ferien skulde komme igen: »Spis, men forspis jer ikke; lov, men forlov jer ikke!« Og ind imellem Talens Afsnit lød da de to Sange, ved hvis Toner og Ord man blev baade bevæget og glad, og som ogsaa kaldte Smilet frem, som naar det i *Hauchs* Sang lød:

thi Sølv og Guld, dem skal I ikke sanke,
dem har I aldrig lært at finde her

— man mindedes de overnaturligt beskedne Ugepenge.

Men det er nu ikke for at fortabe mig i Minderne, at jeg har grebet Pennen; Hensigten med disse Linjer er at meddele nogle Smaabemærkninger om Paludan-Müllers soranske Digtning og især om hans Translokationssang.

Jens Paludan-Müller (1813—1899), der var en Broder til *Adam Homo's* Digter, blev, efter i Juli 1837 at have absolvert den teologiske Embedseksamen, d. 21. Oktober samme Aar konstitueret som Lærer ved Sorø Akademis Skole, hvor han 1840 blev Adjunkt. 1847 forlod han Sorø for at gaa over i gejstlig Virksomhed;

han blev som Præst og som Menneske i lige Grad æret og ansét.

At være Adjunkt var dengang som nu en Virksomhed, der i høj Grad maa indebære sin Løn i sig selv; ogsaa Paludan-Müller levede i smaa Kaar, hvorom en af hans Sønner fortæller følgende: »Mine Forældre havde, efter 7 Aars Forlovelse, giftet sig paa en lille Adjunkt-gage, som umuligt kunde føde dem, hvorfor de ogsaa havde indtil 8 Pensionærer i Huset. Vi boede i Sorø i et Hus, som endnu [1900] staar — ved den nordlige Ud-kørsel af Byen udenfor Porten og ligeoverfor Bommen og Acciseboden, hvor Toldvæsenet undersøgte alle Vogne og Personer og opkrævede den Afgift, som da erlagdes for, hvad der fra Landet førtes ind i Byen. Her holdt ogsaa Postvognene, som paa Turen fra Korsør til Kjøbenhavn bøjede det korte Stykke ned fra Kongevejen til Byen. Det hørte til Barndomsglæderne at jagttage det travle Myr af Mennesker og Vogne, og min første Attraa var at blive Diligencekusk Ju- len tilbragtes hos Bedstefader [daværende Stiftsprovst, Dr. E. C. Tryde] i Kjøbenhavn, og Rejsen skete med Extrapost. Turen varede en hel Dag, Fader havde en Lygte med i Vognen at læse ved for os. Paa en af disse Ture laa jeg og sov paa Forsædet ved Ankomsten til Acciseboden i Kjøbenhavn, hvor Toldvæsenet troede, at jeg var en Hare, som Moder vilde smugle ind.«

I Følge Folketællingen den 1. Februar 1845¹⁾ (den for 1840 mangler for Sorøs Vedkommende) boede Adjunkt Paludan-Müller i Realgaden Nr. 93 b sammen med Hustru og 2 Børn samt en Plejesøn, to Akademidisciple og Tjenestetyende. Men var Pengene smaa, har Familiens Liv sikkert til Gengæld i aandelig Henseende været rigt og udviklende; foruden Kollegerne havde den som Venner især Digteren *B. S. Ingemann*, Direktør *G. H. Waage* og Pedersborgpræsten *P. Chr. Kierkegaard*, der senere som Biskop i Aalborg blev Paludan-Müllers øverste Foresatte. Samværet med den levende Ungdom og Vandringer i den skønne Natur holdt ham frisk; Stedet som Helhed virkede inspirerende paa hans livsfulde Aand, han gav sig med Liv og Lyst hen i Soranerlivet, arrangerede æstetiske Festligheder og skrev Digte. For Paludan-Müller havde, hvad der ikke er uforklarligt, naar man ser hen til den Slægt, han tilhørte, en smuk poetisk Aare, og som trofast Soraner besang han Vennerne og de unge soranske Kammerater; af hans Digte har en halv Snes Sorø som Baggrund.²⁾

Rent og skønt i al sin Enkelhed er Mindeligtet fra 1842 over Direktør *G. H. Waage*; da det er godt gemt og i høj Grad fortjener at kendes, anfører jeg det her:

Hvil nu sødt i stille Fred!
Over Stjernerne er Hvile!
Du blev kaldt og maatte ile
til din Faders Herlighed.

Livets Herre har du kjendt;
bar hans Billed paa din Pande.
Fra Forjættelsernes Lande
har han dig sit Budskab sendt.

Du er vandret bort i Tro
Herrens Ansigt at beskue.
Aldrig slukkes Livets Lue,
i din Sjæl hans Aand vil boe.

For din Gud er du kaldt frem,
Livets Toner er ei døde!
Nyfødt skal dit Hjerter gløde
i din Faders rige Hjem.

Og stærkt knyttet til Ingemann tolkede Adjunkt Paludan-Müller baade ved den gamle Digtets Sølvbryllup i 1847 og ved 70-Aars Dagen 1859 sine egne og Elevernes Følelser kønt og inderligt*. Selv da Paludan-Müller ikke mere levede i Sorø, bevarede han sit soranske Sind; da Soransk Samfund var blevet stiftet, skrev han til Sammenkomsten i København d. 13. December 1862 to Sange: den højtidelige Soransk Fostbroderskab (»Reis dig, hellige Minde«), og Visen »Ak, husker I, hvor det var sødt«, der paa en jævn og dog saa poetisk Maade tolker Sorøs Poesi og dvæler ved det stolte: at være Soraner: Og ti Aar efter, ved Soranerturen til Sorø d. 22. September 1872, oplæstes ved Middagen Paludan-Müllers Digt: »Phønix! Fugl med Luevinger«.

Øverst blandt hans Sorø-Digte staar dog »Hellig er vor Ungdoms Lyst«, der er blevet til i Sorø-Tiden, uden at dog det nøjagtige Tidspunkt kan paavises. Alvorligt, men med en lys Tillid fremhæver han her Ungdomsaarene som Modningens Tid, belyst af Haaret og Tilliden. Smukt er Billedet af en Ungdom i Ud- vikling:

Brystet fyldes Aar for Aar
rigere af Livets Toner.

Men iøvrigt er der paa dette Sted ingen Grund til at gaa nærmere ind paa Digtet, der har glædet og opbygget Slægtled efter Slægtled. At det har faaet sin selvskrevede Plads i alle soranske Antologier, er en

* I nogle til min Raadighed stillede Optegnelser fortæller Fru *Sophie Haar f. Paludan-Müller* om et Besøg i Sorø hos Fru Ingemann, hvoraf følgende har Interesse: »En Gang vi vare i Liunge, tog Mor os med til Fru Ingemann . . . Vi kom først ind i Dagligstuen med de dybe Vinduer; der var hverken der eller i de andre Værelser nogen Gardiner. Alle Væggene, Dørene og hvor der var den mindste Plet, var behængte med Fru Ingemanns Malerier, og vi gjenkendte flere af dem, som Mor havde fortalt om, blandt andet Skibet paa Genesaret Sø, hvor Herren laa og sov i Stavnen. — En Matros, der saa det, blev betaget af at se den bibelske Fortælling gengivet i, som han vel mente, de skønneste Farver, men da Ingemann spurgte ham, om Sejlene var rigtig anbragte, erklærede han, at Skibet absolut var gaaet tilbunds, havde de været højeste saaledes; denne Kendsgerning generede dog slet ikke Matrosens umiddelbare Glæde over Maleriet eller afficerede Fru Ingemann det ringeste. Slige Realiteter vare hende komplet ligegyldige, som da Thorvaldsen engang, da han fik forevist hendes Atelier, hvor han længe stod tavs overfor et Lærred paa Staffeliets, der fremviste en alt andet end klassisk tegnet Skikkelse, omsider tog et Stykke Kridt og tegnede andre Omrids uden om den; men da han var vel fra Byen, viskede Fru Ingemann ganske rolig Stregerne ud og sagde: »Ja, saadan mente Thorvaldsen det, men jeg mener nu noget andet.« — Derefter skildres Fru Ingemann, der var helt klædt i sort, og som i sit Atelier foreviste forskellige af sine Billeder. Og der fortsættes: »Kunsthistorikeren Høyen sagde engang til Moder: »Fru Ingemann maa komme lidt i Helvede for alle sine Maleriers Skyld.«

Selvfølge; saa meget mere mærkeligt maa det synes, at det ikke findes i det Udvalg af Paludan-Müllers Digte, der, udgivet af Familien, udkom efter hans Død. Hvorfor er dette Tilfældet? Jeg tror at kunne give en Forklaring.

Den tyske Digter *Ludwig Uhland* skrev i sin Ungdom et lyrisk Digt »Gesang der Jünglinge«, som jeg engang i andet Øjemed tilfældigvis stødte paa, og hvis Begyndelseslinje:

Heilig ist die Jugendzeit —

straks var mig paafaldende ved at minde stærkt om »Hellig er vor Ungdoms Lyst«. Uhlands Digt er opbygget paa følgende Maade: Efter en Indledningsstrofe, hvis Motiv angives i den nys citerede Begyndelseslinje, lader Digteren Ynglingene i tre Strofer lovprise henholdsvis Foraaret, Vinen og »das holde Mädchen«, hvorpaa Slutningsstrofen sammenfatter de nævnte Elementer som det, der skal styrke Ungdommen og være den hellig. Den næstsidste Linje i alle Digtets Strofer undtagen den første betoner Ordet heilig: Heilig ist die Frühlingszeit — Heilig ist der Rebensaft — Heilig soll das Mädchen sein — Heilig sein sie allzumal, som derved faar Hovedvægten i hele Digtet. Digtet er skrevet i Aaret 1805 og vist første Gang trykt i Max v. Schenkendorfs *Musenalmanach für das Jahr 1807*, altsaa en rum Tid før Paludan-Müllers, og har sikkert været kendt og sunget i akademiske Kredse, som dengang besad et Kendskab til tysk Digtning, der desværre ikke findes hos Nutidens teknisk prægede Ungdom. Der er derfor kronologisk ikke noget i Vejen for, at Paludan-Müller kan have kendt Uhlands Sang, og jeg mener at kunne vise, at han tillige har benyttet den.

Ligheden i Begyndelseslinjen er alt anført; dertil kommer Benyttelsen af de næstsidste Linjer i Stroferne hos Uhland; *heilig* er hos Paludan-Müller blevet til: *liflig*, og da den soranske Adjunkt efter Sagens Natur ikke godt i et alvorligt Digt til Ungdommen kan henvises denne til at lade sig opbygge ved »Rebensaft« eller »das holde Mädchen«, har Paludan-Müller fra Uhland kun optaget Tanken om Ungdomstiden, dels som en hellig Indvielses Tid, dels som en Vaar og derved skabt sin Omkvædslinje: *Liflig er vor Ungdoms Vaar*, der afrunder og afslutter hver af Digtets Strofer og som et Ledemotiv (idet det tillige findes i hver Strofes 7. Vers) drager sig gennem Sangen.

Endelig kan der paapeges et Par enkelte Udtryk, der fra Uhland i Omskrivning er gaaet over hos Paludan-Müller; naar det hos Uhland hedder:

Edler Geist des Ernstes soll
Sich in Jünglingsseelen senken,

bliver det, mere dansk og mindre højtidsfuldt, til:

bag det muntre, lette Bryst
spire Aandens rige Tanker.

Og Uhlands

Eine Welt voll Fruchtbarkeit
Wird aus dieser Blüte brechen

omsættes til:

Brystet fyldes Aar for Aar
rigere af Livets Toner.

Jeg mener derfor, at Paludan-Müller baade har kendt og i Hovedtræk benyttet Uhlands Digt, men naturligvis kun har anvendt, hvad han havde Brug for, det lige paaviste.

Heraf forklares det sandsynligvis, at Digtet ikke er optaget i den efter hans Død udgivne Samling. Paludan-Müller, der om Poesi har sagt disse Ord: »Poesi kommer af ποιειν, der betyder at skabe — at gjøre«, har vel følt, at hans Digt ikke er skabt, men *delvis* omplantet efter en fremmed Original, og han har derfor med sin strenge Selvkritik set bort fra at optage det i en mulig Samling af egne Digte. Et Held er det da, at Soranerne har taget hans Digt til sig og ved stadig at benytte det paa Translokationsdagen bevaret det fra Forglemmelse; thi selv om der kan paavises et Forbillede, er det ikke desto mindre en sand Digtets ori-

Jens Paludan-Müller.

Ungdoms-portræt.

ginale Værk, som Soranerne i hvert Fald aldrig vil skille sig af med. Det har sin Værdi i sig selv, og denne bliver ikke ringere, fordi Uhland ogsaa har skrevet om Ungdommen.

Den Melodi, der i Sorø benyttes til Sangen, er komponeret af Tyskeren *C. Kreutzer* (1780—1844), og naar der allerede ad indholdsmæssig Vej kan paavises Slægtskab mellem det tyske og det danske Digt, fastslaaes dette Slægtskab yderligere ved, at Kreutzers Melodi netop er skrevet til — Uhlands Digt »Heilig ist die Jugendzeit«. Derved forklares tillige Ensartetheden i Verseform hos Uhland og Paludan-Müller; hos sidstnævnte har Strofen dog 9 Linjer mod Uhlands 8, men dette har sin Aarsag i, at Paludan-Müller netop for at følge Melodien har gentaget Linjen: »Liflig er vor Ungdoms Vaar«.

Ikke alene i Sorø, men ogsaa ved Odense Kathedralskole har Paludan-Müllers Sang vundet Borgerret. Ved Translokationen dér afsynges baade den og »Concinamus, o sodales«, og de samme to Sange lyder ved Odenseaner-Samfundets Møder. Spørger man, hvorledes dette er gaaet til, er Svaret let at give. I Aaret 1843 fik Odense Kathedralskole som Rektor *R. J. F. Henrichsen* (1800—1871), der siden 1830 havde været Lektor i Latin ved Sorø Akademi; Henrichsen har altsaa været Paludan-Müllers Kollega paa Sorø og har her-

fra ført de to Sange med sig til Odense; da det var 1843, at Henrichsen kom til Odense, og 1837 er Aaret for Paludan-Müllers Ansættelse i Sorø, er »Hellig er vor Ungdoms Lyst« vel skrevet indenfor dette Tidrum.

Det er vist hidtil ikke kendt, at Paludan-Müllers Digt med tilhørende Melodi atter har inspireret Digteren *Henrik Hertz* til en »Sang for Odense lærde Skole«; Melodien (Heilig ist o. s. v.) angives udtrykkeligt over Digtet, der begynder saaledes:

Helligt være for vor Sjæl,
Helligt i vor Tanke præntet
Ordet, der fra Sandheds Væld,
For at styrke os, blev hentet!

Det gentagne »helligt« fornægter ikke sin Oprindelse. Dette Digt skriver sig rimeligvis fra 1843; i Følge Listen over Hertz' Arbejder har han i dette Aar skrevet to Sange ved Rektor Henrichsens Indsættelse i Odense; vi har her sikkert den ene af disse; den anden kender jeg ikke noget til.*

Paludan-Müllers Digt har saaledes vist sig at føre vidt ud: dets Udspring er en tysk »Lied«, dets Efter-virkning et Digt af Hertz, men i Midten troner det selv som en Juvel, æret i lige Grad af vekslende Slægter i Sorø og i Odense.

NOTER

Ved Udarbejdelsen er især følgende Arbejder benyttet:

Til Minde om Jens Paludan-Müller. Udg. af hans Efterladte. Kbhvn. 1900.

Minder fra Provst Jens Paludan-Müllers Hjem, fortalt af hans Børn. (En Række maskinskrevne Optegnelser, der venligst er stillet til min Raadighed af Jens P.M.s Søn, Forfatteren, Pastor emeritus J. Paludan-Müller i Birkerød, hvorfor jeg her bringer min bedste Tak).

Soransk Samfunds Sange, I—III Samling, 1872—1916. (Anføres nedenfor som I, II, III).

H. G. Olrik: Lærerstanden ved Sorø Akademi 1822—1922 (især S. 32 og 14).

* Der opstaar da det Spørgsmaal: hvorledes har Henrik Hertz faaet Forbindelse med Odense Katedralskole? Ogsaa paa dette Punkt er jeg i Stand til at give en Oplysning: Hertz var fra sin Ungdom en daglig Gæst hos sin Slægtning, Grosserer M. L. Nathanson, hvis Familie Eckersberg har malet saa fornøjeligt paa sit bekendte Billede (nu i Statens Museum for Kunst). Han var en Tid lang stærkt forelsket i en af Døtrene, Hanna, der senere ægtede en velhavende Galanterihandler. Heldigere var den senere Rektor Henrichsen, Nathansons Søstersøn; han blev 1829 gift med en anden af Husets Døtre, Emma; Hertz har saaledes været vel kendt med Henrichsen, hvorfor det er let forstaaeligt, at han baade 1831 har skrevet et smukt Mindedig over Emma Henrichsen og 1843 Digtene til Odense Skole. Rektor Henrichsen hjemførte forøvrigt 1834 atter en af Nathansons Døtre, Louise, som sin Brud. Først en Del Aar senere blomstrede Lykken for den stakkels Hertz, der i 1823 saa sin Kærlighed til Hanna lide Skibbrud og i 1832 ulykkeligt sværmede for Fru Heiberg: 1849 blev den 52-aarige Digter forlovet med Louise v. Halle — Nathansons Datterdatter! Ikke uden Grund anførte Hertz i sin Dagbog Goethes Ord: »Was man in der Jugend wünscht, hat man im Alter die Fülle«. Nu var han naaet i Havn.

Uhlands Werke, hrsg. v. Adalbert Silbermann, Bd. 1, S. 6 og 24.

H. Hertz: Digte fra forsk. Perioder. 2. Opl. Kbhvn. 1877, Bd. 1, S. 212 og 232.

Hans Kyrre: Henrik Hertz. Liv og Digtning, Kbhvn. 1916. ¹ Rigsarkivet.

² Paludan-Müllers »soranske« Digte er følgende: Mindedig over G. H. Waage. 1842 (I, 42). — Til Chr. VIII d. 18. Sept. 1846(?) (I, 34). — Ved Ingemanns Sølvbryllup, 30. Juli 1847 (I, 47). — Til Ingemanns 70aarige Fødselsdag, 28. Maj 1859 (to Digte; I, 49—52). — Mindedig over Carl Thomsen (Adj. ved Sorø Akad. Død i Sept. 1861. — Til Minde om Jens P.M. S. 70) — Reis dig, hellige Minde. 1862 (III, 166). — Ak, husker I, hvor det var sødt. 1862 (III, 169). — Phønix, Fugl med Luevinger. 1872 (III, 335). — Mindedig over P. Chr. Kierkegaard (død 1888. — Til Minde om Jens P.M. S. 109). — Hellig er vor Ungdoms Lyst (III, 33).

³ Til Minde om Jens P.M. S. 39.

⁴ Nordmanden Andreas Munch har omplanted Uhlands Digt til norsk under Titlen: Hilsen til de unge Studenter; »Helligt er Studentens Kald«, trykt i Gang i Munchs *Nyeste Digte*, Kria. 1861, S. 31. Med Titlen: Studentersang er Digtet til Kreutzers Melodi optaget i 1. Udgave af »Norges Melodier«, u. A. S. 146.

BATØK-PATØK-PLØK

Det fortræffelige Tidsskrift *Danske Studier*, hvis ene Redaktør er en fremragende Soraner, Sekretær i Stednavnudvalget *Gunnar Knudsen*, bringer hyppigt Bidrag fra soranske Penne, i sit 1.—2. Hefte for 1930 saaledes fra Dr. *F. Ohrt*, der skriver om *G a m l e D r a g e d u k k e r*, og fra *Frederik Knudsen*, som udførlig behandler et saa specifikt soransk Emne som Spillet *Batøk*, der af Forf. haardnakket og paa Trods af al soransk Tradition, men ikke helt uden Hensigt som Støtte for Forf.s Redegørelse for Spillet mærkelige Navn bogstaveres med P — P a t ø k h e d e r hans Afhandling.

Ved denne er der Grund til at dvæle lidt.

Forf. synes — skønt selv Soraner og formodentlig Medlem af Soransk Samfund, i hvilken Egenskab Soraner-Bladets Indhold vel skulde være ham bekendt — ikke at kende Lektor *Matthiessens* Artikel om *Batøk-Spillet* i Sor. Bls 13. Aarg. Nr. 11, S. 88 f (Novbr. 1928), der iøvrigt er anført i *Dansk Tidsskrift-Index* for samme Aar under Rubr. Offentlige Forlystelser, Dans, Leg, Sport, saaledes at den, for hvem der vil skrive om Emnet, ikke er vanskelig at finde, men den nævnes altsaa ikke blandt den Litteratur om *Batøk*, der anføres i »*Danske Studier*« af Fr. Knudsen. Dens Hovedkilde paa selve Stedet er Lektor *C. A. Nielsen*, der har givet ham en Beskrivelse af, hvorledes Spillet nu drives, som i det hele stemmer med den Maade, hvorpaa det dreves i nærv. Anmelders Tid (1888—95); herefter synes »Graderne«: Bonde, Herremand o. s. v. stadig at være i Brug, hvad der bestemt modsiges af Dr. *Ohrt* i hans Artikel Om *Sorane-r-sproget* her i Bladet for Maj 1916 (1. Aarg. Nr. 2, S. 9), der gengiver denne Forf.s Iagttagelser som Adjunkt i Sorø 1902—14. Af andre soranske Hjemmelsmænd anfører Fr. Knudsen afd. Oberstløjtnant *Hilarius Kalkau* og under den J. F. Erslev, der iflg. Evald

Tang Kristensen (Børnerim, Remser og Lege 1896) skal have meddelt ham Oplysningen om Spillet som drevet i Jelling, skjuler sig utvivlsomt Soraneren Johannes Frode Erslev, Søn af Lærer E. i Lyngø, der i 1893 dimitteredes med Realeksamen fra Sorø og senere kom et Par Aar paa Seminariet i Jelling, hvor Spillet iøvrigt slet ikke blev drevet, saaledes som det af E. T. Kristensen og efter ham af Fr. Knudsen urigtig er opfattet og meddelt.*)

Fr. Knudsens Afhandling, hvis Resultater ikke afviger betydeligt fra Fr. Matthiessens, slutter sig m. H. t. Navnet paa Batøk-Spillet til den af Prof. Vilh. Thomsen i sin Tid overfor Rektor Hoff paaviste Lighed med »det russiske Ord Patjok, der betyder en Kæp eller Gærdestav« — man aner, at det er derfor, Forf. foretrækker at bogstavere Ordet med P i St. for med B. I en Artikel af Georg Sarauw i samme Hæfte af »Danske Studier«: Slaviske Laaneord i Dansk, gøres den samme Betragtning gældende i Fodnoten S. 60, hvor det hedder:

»Navnet paa Stokkespillet Patøk ... er sikkert ogsaa slavisk. Udtalen af Ordet ... stemmer med russ. *badjok*, Kæp, Stok, Gærdestav, oldslavisk *batogu*, og vi har ogsaa russiske Former med t. I Rusland er et Stokkespil meget almindeligt, hvor et Antal opstillede Stokke skal slaas ud med en Kastekæp; Navnet er blot et helt andet (gorodki).«

Den sidste Oplysning er interessant, for den viser, at Forbindelsen mellem det russiske og danske Spil er meget svag, og sært skulde det være, om man til en Leg eller hvad man vil kalde det, der iflg. Undersøgelserne om Spillets Oprindelse er kommet her til Landet over Holsten og Sachsen, skulde have knyttet en Redskabsbetegnelse, der mulig har været brugt i slaviske Lande øst for Tyskland, hvorfra Spillet maaske er hentet, men ikke har været brugt i Gennemgangslandet. Hvorfor er der saa ikke snarere Tale om det engelske *bat*, Stok, Knippel, Kølle, Boldtræ (til Cricket), der vel iøvrigt er nær beslægtet med det franske *battre*, hvorom mere nedenfor. Man kan ogsaa være for etymologisk indstillet, og det er vist sundt at se en Smule mere historisk paa Forholdet, thi med

*) E. T. Kr. har under et Besøg i Jelling ladet Seminarister fortælle ham, hvad de vidste om Leg og Spil. En af dem, der har gaaet i Skole i Sorø, fortæller ham da noget om Batøk-spillet, hvorefter han som Kilde noterer Meddelerens Navn og nuv. Opholdssted; man maa da tro — og han selv har maaske troet — at Spillet ogsaa blev drevet her.

**) Naar Kæppen — og derefter selve Spillet — i Sorø o. 1895 og senere ofte kaldtes *Pløk*, har dette selvfølgelig ikke (som af Fr. Knudsen formodet) noget at gøre med, at den tyske Forfatter Gutschmuths kalder det *Pflock* og *Pflöcken*, saalidt som med det schweiziske *Pflöcklispiel*. *Pløk* var o. 1895 Øgenavn paa en meget populær Sorø-Lærer, der efter en ældre Navne, Skrivelæreren, Kordegn S. P. Hansen (»Skrive-Støk« — han var Jyde og sagde: din støk' (∴ stygge) Dreng!) arvede Kælenavnet Støk; paa Grund af hans lidt læspende Tung, særlig ved Udtalen af engelsk, blev det forbedret til *Pludder-Støk*, der atter sammendroges til *Pløk*. Men da Afveksling fryder, og en Pæl eller tyk Stok og forresten ogsaa en firskaaren Knægt jo netop kaldes en Pløk, fik den kære Batøk ogsaa det øk-Lyden nær liggende Navn Pløk, og saaledes er atter det en af al fremmed Etymologi aldeles uafhængig soransk Betegnelse for et kært Barn!

al Respekt for sprogligt Slægtskab og Laan, saa er det dog af Betydning at undersøge ikke blot hvor, men ogsaa hvornaar det fremmede Ord er kommet i Brug.

Den ældste Kilde til vor Viden om Batøkspillets Historie i Sorø er da som af Hoff i Sorø VII anført Biskop Daugaard, der som Adjunkt i Sorø i Maj 1825 noterer: »En hidtil ukendt Leg, Pickfolt kaldt (den skal være tysk af Oprindelse) interesserer meget i denne Tid«, hvorefter Legen beskrives. Da nu Legen paa Herlufsholm*) altid har heddet Fik-Fak, hvis Lighed med Pickfolt er uimodsigelig og som til lige fortrinlig betegner baade Stavenes Smæld i Jorden og Kæppens Vandring henad den paa en rigtig »Skovtur«, er der aldeles ingen Grund til at betvivle, at i Sorø havde Spillet oprindeligt det af Daugaard anførte Navn — hvorfor i al Verden skulde han ogsaa notere noget, der ikke brugtes? — og Navnet Batøk (eller som Bille i Skoledrenge siger: rettere Batik) er da en senere og rimeligvis ren soransk Opfindelse, en soransk Idiotisme — i mere end een Forstand — som med de tusinde Soranere er bleven bragt uden for Sorø og af og til har slaaet Rod her og der i Danmark og har givet Spillet (eller lignende Spil) et Navn, der snerper hen ad det soranske til, som naar Legen i Fredericia kaldes *Pol'tik* og i Herslev *Butik!!*

Oprindelsen til det specielt soranske Navn for Legen er maaske heller ikke saa svær at klare. Spillets »Kunst« bestaar som bekendt i at *slaa* Modparten, og man skal saavist ikke have meget Kendskab til den Maade, hvorpaa Skoledrenge til alle Tider har ført deres nyerhvervede Lærdom fra Klassen ud i Livet, for at begribe, at det for en franskkyndig Ungersvend ligger nær, og af Kammeraterne straks gribes som en herlig Vittighed, der gentages til Trivialitet, at tilraabe den slagne Modpart: tu est battu! hvorefter denne fortrinlige Vending vendes og drejes saa længe — ogsaa paa god gammel Skoledrengemane! — at *battu* (udtalt paa saavidt korrekt fransk) bliver til *batti* og *battø* paa Skoledrengesprog, og selve Spillet saavelsom den kære Genstand, hvormed man slaar, bliver til (en) Batøk (eller Batik med Resten af y-Lyden, som Bille mener, at det rettere burde hedde).

Mon vi ikke ved denne jævne Betragtning af det daglige Livs Færd opnaar at hente Æmnet fra en højvidenskabelig Svæven omkring mellem russiske og slaviske Gloser ned til en jævn soransk, af Batøkhuller lidt oprodret men dog ret solid Jordbund?

H. G. Olrik.

SORANER-BAL

Opmuntret af den Tilslutning, som Soransk Samfunds Sammenkomster i indeværende Vinter hidtil har kunnet glæde sig ved, har Bestyrelsen truffet Be-

*) Og mon selve Spillet ikke netop er kommet til Sorø fra den ældre, i 1825 i fuld Trivsel værende sjællandske Kostskole? Kan Lektor *Foegtman*, der kom fra Herlufsholm, ikke tænkes at have haft en Finger med i Spillet? Der behøves jo iøvrigt kun et tilfældigt Samvær i en Ferie (Paa-sken 1825?) mellem et Par Dreng fra hver Skole, for at Soraneren har lært Spillet og medbragt det til Sorø efter endt Ferie.

stemmelse om *Torsdag den 15. Januar 1931* at arrangere et Bal for Soransk Samfunds Medlemmer med Damer. Man vil for denne Aften søge Husly i Studenterforeningen, hvor man Balaftenen begynder med en Souper Kl. 7 $\frac{1}{2}$ (2 Retter og Dessert, 3 Slags Vin), hvorefter der vil blive danset til Kl. 3 — tre. Det nærmere Program vil komme i December-Nummeret; foreløbig skal kun nævnes, at Prisen kun bliver 8 — otte — Kr. pr. Par, 5 Kr. for et enkelt Medlem.

Man bedes betænke denne enestaaende Lejlighed til at faa et Nytaars-Bal ud af det — og derefter allerede nu reservere sig Dagen, ogsaa hos den Dame, man vil invitere med.

Rusgildet den 22. November forløb overmaade vellykket; Referat vil af Pladshensyn først følge i December-Nummeret.

SORANSKE PENNE

Fredrik Nygaard: Tusind Fryd. Kærlighedssange. Gyl-dendal 1930.

Fredrik Nygaard, der nylig har haft en glædelig Succes paa Folketeatret med sin Tekst til Guld og grønne Skove, vil vistnok kunne konstatere et vundet Slag med sin samtidig udkomne Digtsamling, som tilfører hans allerede anselige Produktion (15 approberede ÷ 1 af Forf. selv af hans Værker elimineret Bind) en ny Tone, der har en Ægthedens og Inderlighedens Klang, som straks slaar Læsere- ren i Møde og gennembæver Bogen fra først til sidst med sin Sødme og sin rørende Lyd af noget hjerteligt, lykkeligt, ufortjent og dyrebart. Det er øjensynlig den store Eros, hvis Vingeslag her høres og har givet Digtene Flugt og Fart:

Mig vækkede de Fugle smaa . . .
Aa, Marken grøn og Himlen blaa
det triste kan de bære paa,
som holder Hus med Sorgen!
Se, Mælkebøtten langs min Vej
— du Sødste, jeg elsker dig,
og det er Søndagmorgen!

Det er vel nok Friskhed hos en Digter med 16 Bind bag sig; men Sagen er: han er usaalrig (selv af Rescencenter) og usynlig smykket, thi

Hun lagde en Kaabe af Kærtegn
omkring ham. Og hvilken Pil
kan saare en Yngling, der elsker
og smiler en elskets Smil?

At Digteren i denne lykkelige Tilstand kan digte, og at Guden giver ham nye og yndefulde Tanker og Evne til at udtrykke dem, kan ikke undre.

Over nysudsprungne Skove
pisker Regnen, kold og vred,
Bøgen, Bruden, staar og bruser
i sin svale Yndighed . . .

Det har ogsaa vi andre Skovegns-Drenge set, men hvem

har kunnet udtrykke det saa smukt? For Vers som disse tilgiver man stygge Skanderinger af vanskelige Daktyler:

da bliver du løst af Uvishedens Pine —

og andre uovervejede Ord og Udtryk, som her ikke skal dvæles ved, fordi det ikke er Meningen at terpe i Fejlene, men glæde sig over det meget smukke i denne Digtsamling, der for Fredrik Nygaard betyder ny Indsats, nyvundet Land og meget andet med ny —, som baade han og vi kan være glade ved. Og da Meningen er, at en og anden skal faa Lyst til at læse selv og ikke nøjes med Anmelderrosiner, der pilles ud af Kagen, vil vi slutte med at sige, at et Digt som *Skygger* (S. 88): Der er en Haand bag min, en skyggefin — er en Pryd for dansk Digtetekunst, og at den lille Regnvejrsang, der (S. 79) indledes:

Vaagne tidligt
med Hjertesorg!
Regnen rinder
i Fredensborg —

rummer en saadan Stemningsægthed og er saa rørende i sin Enfold, at det vil gøre Fredrik Nygaard kær for mangfoldige, der maaske nu knapt kender ham. hgo.

DE FORBISTREDE DRENGE —

En gammel Soraner fra Aarene omkring 1870 fortæller ud fra sin Erindrings Pulterkammer. Først

EN MUNTER SORØHISTORIE

Der var Folketingsvalg i Sorø, og som Følge heraf havde Skolen faaet fri. Danmarks dengang ubestridt grimme Mand og daarligste Taler, gamle Prokurator Alberti, var af Venstre opstillet som Kandidat mod Danmarks maaske smukkeste Mand og mest glimrende Taler, Overlærer *Eugen Ibsen*, der var Højres Kandidat. Vi Drenge var selvfølgelig med fra først til sidst og fulgte fra Torvet Valghandlingen, der foregik fra Raadhuset med Talerne holdt fra den lille Balkon over Hovedindgangen.

Et Par af mine Kammerater og jeg stod nær en Klynge brave midtsjællandske Bønder, mens Alberti talte, og de raabte naturligvis Bravo! Hyer! ded æ' maveslyest! Jeg til- lod mig at spørge, hvad Bifaldet gjaldt — jou, ded va' jo ded Alberti han sa'e — og paa nærmere Forespørgsel til en af dem, om hvad han egentlig sa'e, fik jeg kun til Svar: jae, jou ded ve' jæ itte! Lidt senere drev Flokken op ad Akademiet til, og da mine Kammerater og jeg ogsaa var kommet derhen, kom en Flok af de smaa stormende og berettede i Munnden paa hinanden, at en fire-fem unge Agra- rer havde — skønt det var betydet dem, at de ikke maatte — taget Redningsbaaden og var roet ad Parnas til!

Det var jo noget af det stiveste! vi mere fløj end løb ned til Badehuset, hvor Elevbaaden dengang laa, tog foruden Baadens egne Aarer to fra Lærerbaaden, og saa gik det med fire Aarer og Meddeleren heraf ved Roret for full speed ad Parnas til. Omtrent ved Bøgholm indhentede vi Forbryderne, og jeg kommanderede dem straks til at vende om og ro til- bage, men fik bare til Svar et: Hva' sodden' Snothvalper bildte se' ing? Naa, riposterede jeg, Vandet her er godt 80 Fod dybt (der var jo ingen Grund til at være pinligt nøj-

agtig), og nu gaar vi lidt tilbage; saa sætter vi fuld Fart paa Baaden og styrer løs paa Dem; saa garanterer jeg for, at den, De er i, gaar midt over, og saa maa De selv se, hvor dan De klarer Dem!

Det hjalp; de brave Landmænd fik Baaden vendt, og med Elevbaaden lige i Køl vandet gik Turen tilbage til Akademi-haven. Men lidt Fornøjelse skulde vi da have: da Baaden var tredshalfjerds Alen fra Land, hvor der ikke var noget at risikere, kommanderede jeg: til Entring klar! og et Øjeblik efter røg alle fem Baadtyve i Vandet. Men vi fortøjede i god Ro baade Elev- og Redningsbaaden paa deres Pladser, og da vi gik ud af Badehuset, hørte vi til vor store Morskab den ene af de nydøbte raabe: Petter, Petter! la' vos løvve, for nu kommer di! og Petters Svar: Aa, di huer val nok døppet os rejeli!; saa di gør os s'mend itte mier!

Og saa:

EN TRIST SORØOPLEVELSE

Pinsemorgen 1874 var det Stormvejr, og selvanden vilde jeg tidlig over i Andebugten med Medetøjet. Af Mor fik jeg strengt paabudt at være hjemme Kl. 10 for at gaa med i Kirke — jeg kom der ogsaa, men det var drivende vaad og noget senere end paabudt. Thi følgende skete: Kl. lidt før 9 kom Urmager Lange og Købmand Glade Hansen sejlede ind i Bugten med deres nye Baad og maatte for Stormen gaa ind ved Skydebroen; de skulde nok paa Banen og hente Gæster, men lidt efter kom de alene tilbage og stak tilsøs igen — da jeg saa deres Affart, tænkte jeg: det gaar aldrig godt! og ganske rigtig: midt i Bugten kæntrerede Baaden; den gik saa at sige lige paa Næsen.

Vi smed Medetøjet; nogle yngre Kammerater, der var i Nærheden, sendte jeg op til Banen for at hente Hjælp: selv løb jeg alt hvad jeg kunde — mens jeg i Farten smed Trøje, Kasket, Ur o. s. v. — saa nær jeg kunde komme Ulykkesstedet, og der sprang jeg i Vandet og svømmede ud efter; maaske tohundrede Alen fra Land traf jeg paa Lange, der sa'e, at nu kunde han ikke mere, bad mig hilse hans Familie — og trods min Protest gik han ned. Men ogsaa jeg dykkede og var saa heldig at komme bag Ryggen af ham, fik ham op og bjergede ham til Land. Imidlertid var der kommet baade Mandskab, Vogn og Heste; Folk baksede med Lange og rullede ham, Vandet stod ud af ham i Pottevis, Støvler og Bukser maatte vi skære af ham; saa kom han til Hægterne og blev kørt hjem.

Men Glade Hansen blev derude. Selv løb jeg i fuld Fart ind til Kirken for at faa Pastor Glahn til at bringe Familien det sørgelige Budskab . . .

Mere end halvtreds Aar senere vilde et Barnebarn gerne med Mo'ra' til Sorø og se den By, hvor han havde oplevet saa meget dejligt; hun knækkede sit Urglas, og vi gik ind til Urmager Lange for at faa det repareret — nu var Indehaveren en Søn af min gamle samtidige. Vi talte naturligvis om Faderen og hans Kuldsejling for de mange Aar siden, og han fortalte mig, at Fa'ren aldrig kom over det, at saadan en Hvalp dengang havde reddet ham!!

SORANERAFTENEN DEN 6. NOVEMBER

Der var en Masse Mennesker!

Allerede de gule Ærter fik en vældig Succes. Inden halv otte var Restaurationen fuld af Soranere med alumne-store Por-

tioner af Ærter og Flæsk, — Restauratøren var henrykt. Det tegnede til at blive en af de store Soraneraftener — og det blev det.

Da Redaktør *Henry Hellssen* Kl. godt 8 begyndte sit meget interessante Foredrag om Chicago, kunde han se ud over en Forsamling paa ca. 70 gamle Soranere. Tilhørerne blev holdt i uafbrudt Spænding i over 1½ Time ved Fortællingerne om Chicagobanditernes usandsynlige Forbrydelser.

Aftenen sluttede som sædvanlig med en Bridge.

Den næste Soraneraften bliver Torsdag den 4. December. Fhv. Censor *P. A. Rosenberg* har lovet at indlede Aftenen — og saa kommer der sikkert mange!

BIRKERØD OG SORØ

Birkerød Kostskole Samfund holdt den 12. November sit 25 Aars Jubilæum ved en stor Middag i Koncertpalæets Riddersal. Der var mødt ikke mindre end 171 Medlemmer — en glimrende Præstation, da Medlemsantallet ikke naar 600. Indbudt var Formændene for de andre sjællandske Kostskoler, og Rungsted, Haslev og Sorø var repræsenterede. Der herskede en fortrinlig Stemning med mange Taler og Sange og ved Bordet en meget morsom Generalforsamling, hvis Taler og Indlæg alle var paa Vers — kunde det altid gaa saa let ved en Generalforsamling! Kassereren, Bruun de Neergaard, havde glemt Bøgerne hjemme og fik omgaaende Decharge! Han udbragte senere en Skaal for godt Samarbejde med de andre Kostskoler, hvorpaa Formanden for Soransk Samfund som den ældste svarede med Tak fra Kostskolerne og særlig Hilsen fra S. S. som Lovprisning af Birkerød Skole, fordi den havde taget Initiativ til Fodboldkampene mellem Kostskolerne, og af Birkerød Kostskole Samfund, fordi det nu havde taget Initiativet til et Samarbejde mellem Kostskolesamfundene, hvorved man forhaabentlig kunde lære noget af hinanden. Foreløbig kan vi altså af B. K. S. lære, at det kan være muligt at samle ca. 1/3 af Medlemmerne til en Fest!

G. N.

GAMLE SORANERE

Et L'hombreparti 1876.

En gammel Soraner sender os ovenstaaende fornøjelige Fotografi af et L'hombreparti i Sorø 1876. De unge Spillefugle med de lange Piber er fra venstre: den i Sommer af-

døde Cancelliraad, Dommerfuldmægtig *H. Fr. V. Schiøttz-Christensen*, Lemvig, Jernbaneassistent *Jørgen C. H. Tegner*, død for mange Aar siden, *Nicolai Østergaard*, Løjtnant, udvandret for lang Tid siden til Sydamerika og nu vistnok ogsaa død, Redaktør af »Aalborg Stiftstidende« *C. A. Schiøttz-Christensen* og mangleaarig Repræsentant for Nordisk Textil A/S *Einar Kiellerup*.

Efter Undervisningsministeriets Indstilling har Kongen under 10. November udnævnt Adjunkt ved Aalborg Kathedralskole *Aage Meulengracht* til Lektor ved samme Skole fra 1. December 1930 at regne.

Under 12. November er Overretssagfører i København *Peter Vilhelm Heise* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

80 Aar.

Den 25. November fyldte fhv. Overlærer ved Randers lærde Skole *Frederik Sand* de fire Snes.

Født i Hovedstaden blev han Student fra Sorø 1870 og tog i 1876 theologisk Embedseksamen, men søgte aldrig Præstekald. Efter at have været Lærer ved Hjørring Realskole, blev han i 1878 Adjunkt i Randers, i hvilken Stilling han fortsatte sine Studier, der førte frem til Skoleembedseksamen med Tysk og Historie som Hovedfag i 1888. I 1892

udnævntes han til Overlærer, men tog allerede i 1903 Afsked fra Skolevæsenet og flyttede til Odense, hvor han overtog Hovedagenturet for Statsanstalten for Livsforsikring, og i denne Stilling har han virket til for ganske nylig. Hans Lærergerning har sat sig Spor i Hjælpemidler til Tysk-Undervisningen, og i Randers katalogiserede han Statskolens Bibliotek; som interesseret i sin gamle Skole har Overlærer Sand ogsaa leveret Bidrag til Soraner-Bladet.

Overlærerens Børn er Overretssagfører Rudolf Sand og Professor, Dr. med. Knud Sand samt Operasangerinden, Frk. Karen Sand.

Sølvsmed *Just Andersen* har paa den italienske Kunst-udstilling i Monta — paa et Slot i Nærheden af Milano — faaet Grand prix for alle sine udstillede Bronze- og Tinsgenstande. Ydermere har vor fremragende Skolefælle haft den Glæde, at hvert eneste af de udstillede Stykker er blevet solgt.

Paa Grund af Redaktorens Sygdom og Trykkeriets Flytning (nu: Peder Hvidtfeldtsstræde 9) er Udsendelsen af dette Nummer af Bladet beklageligvis blevet sinket nogle Dage.

REDAKTION: Sølgade 40, cand. juris. OLRIK. EKSPEDITION: Assenegaade 1, TAGE THIESEN

Johs. Nielsen
Cykleforretning

Storgade Tlf. 124
Sorø

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

POUL HOLM
SILKEGADE 11
TELEF. 3082

Gymnastik Dragter og Sko
Alt i Sportsrekvisitter
Største Udvalg Billigste Priser
— Leverandør til Soransk Samfund —

Glichærne til Soraner-Bladet

er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT

ST. PEDERSTRÆDE 34
TELEF. CENTRAL 5797

Petersen & Jørgensen

Kolonial - Kul - Støbegods

Telefon 136 & 443

SORØ

+

Nova-Svejssepulver til Autogensvejsning

(Aluminium, Kobber og Støbejern)

Kaina-Loddefedt til almindelig Lodning

(Hvidblik, galv. Blik, Zink, Kobber, Messing og Bly)

Uundværligt til Lodning af Radiodele og alt elektrisk Loddearbejde. Nova-Slaglodpulver til al Slaglodning. Forlang vore Produkter hos Deres Handlende!

Tønning St. **Vissinggaard Laboratorium** Tlf. Tønning 14

RESTAURANT PARNAS

J. RASMUSSEN

SORØ

TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.
1ste Kl.s Servering. Moderate Priser.

POSTGAARDEN

Lystrup Nielsen

SORØ

Telefon Nr. 4

Telefon Nr. 4

C. V. JENSEN

1ste KLASSES SKRÆDERI

VEDELSGADE 14

TLF. 358

SORØ

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 163

ABSALONGGADE

Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI

MØLLEGAARDEN

SORØ

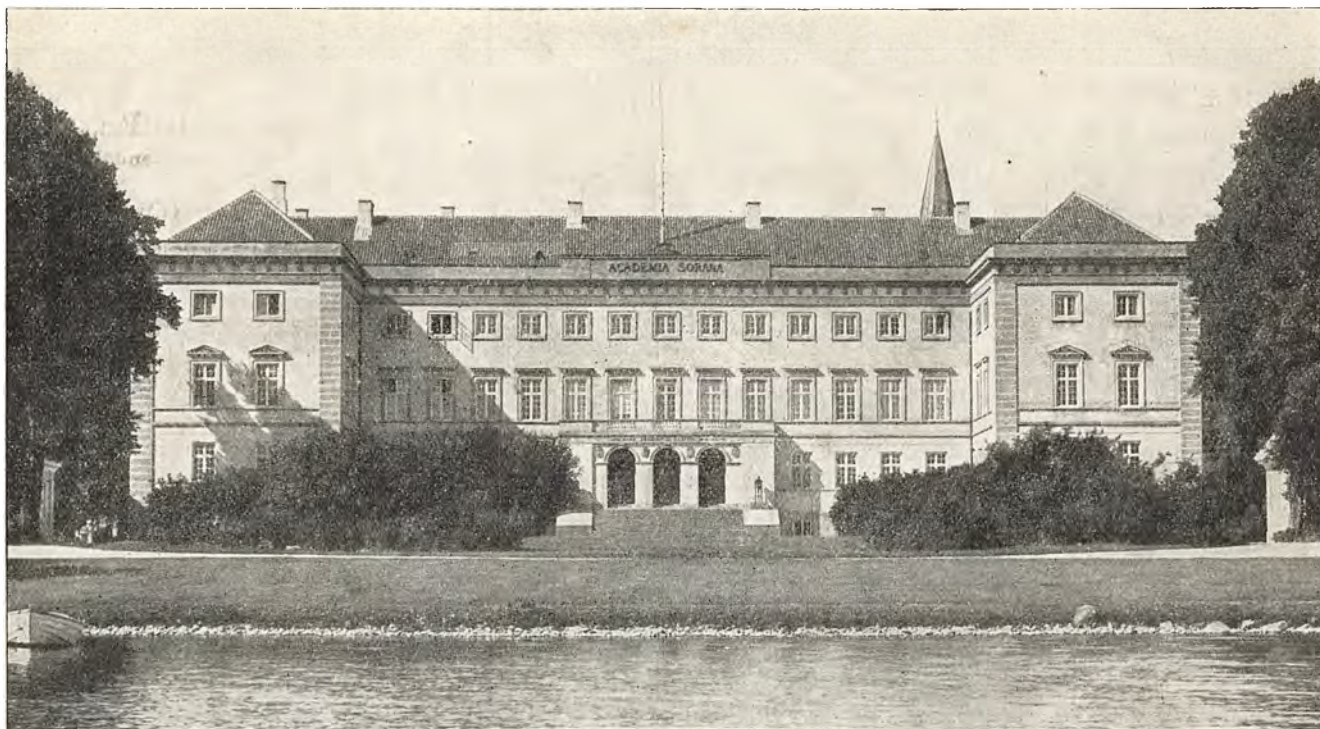
TLF. 294

Jul. Frandsen

Colonial, Vine og Spirituosa

Sorø

Telf. 7-109

SORØNER-BLADET

15. AARGANG

Nr. 12

December 1930

MELLEM KAMMERATER

Tale ved Soransk Samfunds Rusgilde den 22. November 1930.

Af Vilh. Andersen.

I mine Studenteraar kom jeg her i Byen jævnlig i Huset hos en (naturligvis »soransk«) Familie. Ved større Fester rejste gerne ved Slutningen af Maaltidet, naar alle konkrete Emner var udtømte, en gammel Onkel sig op for at tale om en Idé. Det sagde han ganske vist ikke, men i Slutningen af Talen, som det faldt ham vanskeligst at komme af med, vilde han »haabe og ønske«, ikke: at vi snart igen maatte samles om saa godt et Bord el. lign., men noget meget højere: at vi maatte kunne bevare Familien — og Hjemmet — og Aanden — og Hjertelaget — og kort sagt . . . Da han en Gang ikke kunde komme videre, suffleredes der fra den ungdommelige Bordende: *Traditionen!* Fra den Dag vidste Onkel altid, hvad der skulde komme efter »kort sagt«. Men han fik sjælden Lov til at sige det, for vi andre vidste det ogsaa og faldt ham jublende i Talen.

Og nu er jeg den gamle Onkel, der skal tale til unge Mennesker om *Traditionen*.

Salen er festlig og værdig en Højtid, som det virkelig er, da 50- og 60-Aarsjubilarene samles med den yngste, nysudragede Aargang, og Navnet paa Stedet: Phoenix kunde ikke være mere passende. Mon vi dog ikke en anden Gang skulde endnu lidt længere ud ad Nyboder til? Forleden Aften var jeg tilfældig i den gamle Frimurerloge, hvor der nu er Selskabslokaler.

Kaffen blev drukket i det Allerhelligste, et Rum uden Vinduer som en Synagoge, med spidsbuet Loft, blaat med Guldstjerner. Var det ikke noget for os? Ogsaa vi udgør en Orden, et Broderskab. Ogsaa vi har særlige, skønt uforeskrevne Tegn, hvorpaa vi kender hinanden. At være en høj Soraner er lige saa fint som at være en høj Frimurer og ganske uafhængigt af, hvad man ellers er i Samfundet.

Hvad er da en Soraner? Det er ikke noget geografisk Begreb som Aarhusianer og andre slige danske latinske (»macaroniske«) Bastarder — en Tante i Ringsted kaldte gerne til vor usigelige Ringeagt os Akademister for Sorøanerne. Hun vidste altsaa ikke, Skindet, at Ordet Soraner var Latin ligesom Metropolitaner og dannet fra Roden af ligesom Herloviaer.

Ikke mindre radikalt er det Begreb, der svarer til Ordet. Metropolitaner er man, saa længe man gaar i Metropolitanaskolen, Herloviaer bliver man ved med at være som Student, det er Navn paa en Nation ligesom Smaalændingernes og andre ved de svenske Universiteter. Men Soraner er man for hele Livet. Man baade er og bliver det. Man er Soraner, saa længe man gaar paa Sorø Akademis Skole — et naadigt Forsyn har hidtil bevaret vor gamle Skole for Mekaniserings-tidens Emaljeskilte: S. A. S. Og naar man ikke mere er Soraner, saa bliver man det først til Gavns, med

fuld Bevidsthed. Hvorved? Ved at bevare Stedets og Stammens Minder, Broderskabet i Aanden, Hjerteslaget, kort sagt Traditionen.

Til Traditionen hører først og fremmest *Minderne*. Om den hjemmetyske Befolkning i Angel sang man i 1848: »En Uting der man finder: et Folk foruden Minder«. Uden Minder kan man ikke være Soraner. Af Registret til »Soransk Samfunds Sange« ser man, at en halv Snes allerede i første Linje indeholder Ordet »husker«. Bedst er de, der begynder med »Husker du?« og ikke med »Jeg husker« el. lign. Det er dette »Husker du?«, som er Sjælen i Kammeratskabet — ligesom i Ægteskabet. Det første forholder sig til Venskabet ligesom det sidste til Elskoven. Jeg kan være Ven med en Mand og elske en Kvinde, der er mig lige fremmede og derfor lige tiltrækkende, men for at holde ret sammen paa mig selv og mit Liv, som dog er det, det til sidst kommer an paa, maa jeg have en, til hvem jeg kan sige: Husker du? Jeg har to Venner fra Sorø og som saadanne forskellige fra alle andre Mænd, som jeg elsker og ærer. Den ene af dem er nu syg, men kan klare helt op ved et soransk Minde, ligesom min Fader, der blev 90, til det sidste kunde smile ved et holbergsk Kraftord. Den velsignede Holberg! hviskede han. Og da den Kammerat, jeg tænker paa, var rask, da kunde han huske Sorø, saa det lyste af ham. Alle de Lag, Livet ellers havde lagt paa ham, gled af, og han stod der: *integer vitæ* som i Ingemanns Soraner-Sang, der indledede denne Aften, ubesmittet af Livet. Over for ham er jeg i denne Sag den lille.

Og saaledes føler jeg mig i Aften som en daarlig Talsmand for Soransk Samfund. Jeg har ganske vist, saa længe jeg kan mindes, været Medlem, endogsaa af Bestyrelsen, men der blev jeg (hvis jeg husker ret) smidt ud paa den galanteste Maade, fordi jeg aldrig kom til Møderne. I al Fald læste jeg en Dag i Aarsberetningen for et Selskab, af hvis Bestyrelse jeg altsaa paa min Maade havde været Medlem — det er muligt, at det var »To Løver«, hvad der ikke gør Sagen bedre — at cand. mag. V. Andersen ønskede ikke Genvalg. I mit Forhold til Soransk Samfund har jeg med et Udtryk fra vor middelalderlige Forhistorie været en Lægbroder eller med et andet Udtryk fra den humanistiske Tid, der ligger mig nærmere, en Platoniker: jeg har dyrket Ideen deri mere end det korporlige Broderskab.

Som Platoniker har jeg været tilkaldt ved mere solenne Tilfælde. Første Gang i 1884, da jeg som tyveaarig Student fik Befaling af Komiteen til holde en Tale paa Vers for Damerne ved Ballet paa d'Angleterre til Holbergs Minde(!). Jeg havde, hvad man ikke kan undre sig over, anlagt min Tale saa platonisk, at jeg ikke havde faaet den færdig, og modtog derfor foruden den broderlige Velsignelse en faderlig Irettesættelse baade af *Bille* og *Schandorph*, Samfundets daværende Penater, der visselig ikke var Venner, men lige saa sikkert gode Kammerater. Anden Gang var i 1904, da jeg, med en noget mindre platonisk Forbindelse mellem Lejligheden og Præstationen, læste »Jeppe paa Bjerget« i Koncertpalæet som Propaganda for Købet af Baronens Tersløsegaard, en Sag, der var rejst af en soransk Arkitekt, *C. M. Smidt*, og som blev udført af en anden, *M. Nyrop*, under Samfundets Auspicier. Mellem Tilhørerne var Olaf Poulsen, der ved

Synet af den som Dr. phil. temmelig mistænkelige Ak-tør, skal have sagt til sin Sidemand (Wm. Bloch): »Han ser da ikke *helt* tosset ud« — en Dekoration, som jeg sætter i Rang med den Kotillons-Sløjfe, jeg paa Soraner-Ballet fik fra en yndig sjællandsk Pige og nu (altsaa forhen) værende Stamhusbesidderinde. Tredje Gang var ved Afdækningen af Fraterbrønden, atter et Værk af den samme soranske Kammerat, hvem jeg derfor i min Tale hilste med et særligt Frimurer-tegn, et dobbelt S. S., artikuleret med en Hvislelyd, hvis Genklange efter Rektors Udsagn i 14 Dage fik Stengangen til at skingre.

Med et saadant Signalement for en høj Soraner hilser jeg i Aften vor 76aarige Formand, *Gordon Norrie*. Da jeg var her sidst, ved en daglig Aften, var Formanden den fine og kloge *Erik Schou*, Matematik-Professoren. Hans Broder, der nu ogsaa er død, var en af mine nærmeste Venner, men han selv var min Kammerat. Det vil sige, at han ogsaa lever i denne Aftens Liv i Mindestrømmen, ved Siden af sin Eftermand, der kunde været hans Far. Han er saa levende, at han i Fjor begik den Ungdomsstreg at lade sig gøre til Dr. med. h. c., hvad der ved Universitetet er lige saa fint som S. S. i Soransk Samfund. Og med den samme Udmærkelse hilser jeg det Medlem af Bestyrelsen, der har tjent den længst, vel i 25 Aar — som f. T. ikke er Selskabets Sekretær, men som til alle Tider er Sorø Akademis *clericus*, ligesom Saxo var Absalons — som udgiver og, naar det skal være, skriver Soranerbladet — som har samlet og (for det har tit skullet være) skrevet vor Sangbog — som kan os alle sammen og vore Personalia udenad bedre end vi selv — som (et sjældent Tegn paa en Kærlighed, som ikke søger sit eget!) ikke blot har biograferet Lærerne gennem 100 Aar, men givet deres Hustruer, Snydernes Koner, Taageskikkelser og fantastiske Figurer paa Elevernes Hori-sont, den samme Omgang — kort sagt Traditionen eller med tre Ord saa godt som mange: *Henrik Gerner Olrik*. Overfor denne Troskab føler jeg mig igen som den lille.

Fra Kammeratskabets fælles Minder er jeg altsaa henvist til mine egne. Men ensomme Minder er følsomme, der gaar gerne Romantik i dem.

Først bliver man fornærmet, naar man opsøger dem paa det Sted, hvorfra de stammer, og Nutiden og Virkeligheden ikke svarer til Drømmebilledet fra Fortiden. Forleden var jeg i Sorø til Mortensaften. Rene Hedninger var de altsaa ikke dernede, siden de holdt fast ved, at »Dr. Morten havde forordnet, at man skulde æde Gaas Mortensaften«. Og dog — ak, hvor forandret! Før Ceremonien, i Læsetiden, gik jeg et Par Slag op og ned i Korsgangen. Den var mørk som i min Tid, men uden Genlyd af Fortidens barbariske Romantik: naar ogsaa paa Kamrene alle Lamperne paa et givet Signal slukkedes, Brændestykkerne fløj mod Døren og Knorten eller Pappegøjen blev udpebet; end ikke af Brølet efter Femmad kunde jeg fornemme et Ekko i denne Natvægter-Atmosfære, hvori de inspektionshavende Lærere sneg sig som Skygger af deres For-gængere. Gennem Gluggerne saa jeg ind i Kamrene, hvor de endnu sad om det runde Bord, men der var ingen Ølflaske med Vand i til at »slaa af« henad Gulvet, de læste alle, og efter Udtrykket at dømme kun Lektier. Og Højtiden selv, Mortensgaasen, hvortil den

TERSLØSEGAARD

Malet o. 1910 af Væld. Neiendam.

*Fra vor Sorø-Ungdoms yngste Aar
lød dit Navn med Vellyd i vort Øre,
som den Dag idag det la'r sig høre
blidt og sjællandsk bredt: Tersløsegaard.*

*Gamle Adelsslægters Sædegaard
og som Ludvig Holbergs Sommerbolig
med hans Liv og Virkelyst fortrolig
— siden med Forfald og trange Kaar.*

*Snart omsust af Vinterskyers Leg,
snart i Skjul bag Løv af grønne Linde
saa du Tider komme og forsvinde
fra din Banke nær ved Alfarvej.*

*Stemningsfuldt var Stedet. Holbergs Navn
havde helliget den gamle Rede —
Husk ham! sused Lindene, de brede,
husk hans Gernings Lov: at gøre Gavn!*

*Enkesæde i hans egen Aand
var du da — men ogsaa Troskabs Tempel
og et stort og straalende Eksempel
paa et Sorø-Kammeratskabs Baand.*

*Engang Midtpunkt for et Baroni
— nu kun for en fattig Smule Have
men som Gængæld for et Aandslivs Gave:
genfødt, genrejst, fredet, frelst og fri!*

hgo.

lange Række af blodige Offerfester fra min Tid — 6 Gange Gaas og 6 Gange And i Vinterens Løb — var reduceret, havde mistet Præget af Fortidens Ritus. Den Gang kom først Ofrene selv ind i Gaasegang, hele og friskstegte, paa de af de blaastribede Tempel-tjenere højtopløftede Tinfade, for at de ypperste i Menigheden, delt som ved andre Offerfester i Sektioner, seks Mand om hver Gaas, med egne Hænder kunde tranchere dem — en Levning fra det ridderlige Akademis Tid, for, som der staar i en gammel »Tranchir-Buch«: Um gut tranchiren zu können muss man 1° von Adel sein, 2° Courage haben. Nu laa Gæsene døde som Sild og hakkede til Plukfisk paa et Pensionats-Fad! Ogsaa Menighedens Gaasegang efter Ofringen, som der dog ikke blot var rituale, men diætiske Grunde til at bevare, var forsvundet. I gamle Dage endte den gerne med et *Proelium* med Læredrengene

i Byen; en Gang i min Gymnasiast-Tid fik den en mindre blodig, men mere symbolsk Afslutning, i et Slags improviseret Gadekær. Vi havde faaet alle Drengene fra Akademiet med over i Gymnasiaegaarden, hvor Porten blev stænget og hele Gaasekompagniet overrislet af den der stationerede Brandsprøjte. I Stedet var der nu »litterær Aften« i Solennitetssalen med Holbergs Oplæsning af Vilh. Andersen! Der var ogsaa de Smaa fra »Vænget« med og sad paa Gulvet omkring Katedret med opspilede Øjne langt over Sengetid. Der gik endelig en Minde-Praas op for mig. Med de samme Øjne havde jeg jo for mere end 50 Aar siden set paa Chr. Mantzius, gamle Mantzius, Hostrups Mantzius, naar han læste Shakespeare i Lovsangssalen; i en Pause undervejs til Lærerværelset »for at hente et Lommetørklæde« havde han knebet mig i Kinden og sagt: *Du morer dig!*

Men næste Dag besøgte jeg Vænget. I en tidligere Amtmandsbolig, hvis langt beskednere Forgænger, E. Vedels villalignende Amtsgaard bag Frugthaven, havde syntes os saa unærmelig som Kongens Slot, var de smaa installeret med alle Nutidens Bekvemmelighed, heder, til og med en Række Kummer i Sovesalene til Fodbad. Fodbad! det havde vi selv besørget, naar Isen var usikker, og vi gæssede paa Flommen. Som Amfibium, altsaa mens jeg endnu var skolesøgende Discipel, havde jeg i en vedvarende Gæssperiode hver Dag ved Middagsbordet maattet række *Peten* min Pote, i Strømpesok, for at han kunde aflæse Fugtighedsgraden. Det var den Tids Hygiejne.

Alligevel, som det gerne gaar med Romantikere, der ser sig gale paa Nutiden: først bliver de fornærmede, og saa, naar de faar tænkt sig om, bliver de lidt flove. Er det ikke ganske klogt, at Nutidens Soranere koncentrerer deres Energi, baade overfor Lektierne og Gaasestegen, mere end vi gjorde, og læser noget mere og æder noget mindre? Og er det ikke ganske rart, at de har rene Fødder?

Det værste ved de ensomme Minder er dog det, at de gør vemodig, fordi det Liv, de taler eller hvisker om, er saa uhjælpeligt forbi. Naar bliver det nogensinde Jul igen som den Gang, da der paa alle Kamre hang hjemmegjorte Kalendere med »27 Dage til Jul« o. s. v. — indtil »1 Dag til Jul!« og om Aftenen stort Glædesbombardement med Hovedpuder (og Natpotter) paa Sovesalene. Som i 1876, mit første Soraneraar, da hele Akademiet sneede inde Lille Juleaften, men jeg slap hjem til Ringsted med *Johan Harhoff* i Konferensraadindens Wienervogn. Og naar bliver det atter Sommer som ved Translokations-Middagen med Landpergs Kyllinger og Voetmanns Jordbær og bag dem et langt Perspektiv, en hel Dannekskjolds-Allé af Kyllinger og Jordbær og alle Feriens Herligheder! Som i 1882, da jeg blev Student, og der var Fest i Vestibulen med Lærerne, vistnok en Sjældenhed, og *Michael Rosing*, Danmarks sidste Romantiker, ikke blot af Ingemanns Aand, men af Wiehernes Blod, talte om *Mens sana in corpore sano!* men han tog det gamle Skolemester-Latin poetisk og brugte som levende Eksempel en af Aarets Dimittender, der havde faaet Udmærkelse til Eksamen og kort forinden, ved Gymnastik-Præsentationen i Ridehuset, der endnu den Gang var en virkelig Arena, havde sprunget over to Heste paa langs, den ene foran den anden, og midt paa dem Gymnastik-Lars i en saa vidt oprejst Stilling, som hans noget fugtige Fysik tillod.

Nu havde jeg virkelig knebet mig en Udmærkelse med det lavest mulige Points-Tal ($104\frac{2}{3}$) ved Hjælp af to danske Stile af et højst romantisk Indhold: den bundne om Middelalderens Riddervæsen og den frie om det til Sorø Horisont og den syttenaariges Erfaring vel afpassede Emne: »Lys- og Skyggesider ved Livet i store Byer« — for deres Skyld var der, saa vidt jeg forstod, lavet en Sæmmensværgelse af Lærer (*Hoff*) og Censor, Vilh. Thomsen, som var til Stede ved Gildet og gav mig et Haandtryk og et Paa Gensyn! som blev bestemmende for min Fremtid. Og ved Hjælp af et Springbræt og den i *Chrisses* Skole indbankede Underofficerskurage havde jeg virkelig ved Paasketid ladet mig smide over de nævnte Forhindringer til Gru for mine tilstedeværende Baldamer, men til heroisk

Gys for de smaa Kammerater — en af dem, *Sven Lange*, forsikrede i en Karakteristik af mig til min 50-Aars Fødselsdag, at han endnu saa mig i Luften, og at jeg i hans Øjne ikke var kommet ned derfra siden. Jeg var altsaa nærmest til at tage mig af Rosings Tale. Saa nær tog jeg mig den, at da jeg i den lyse Nat gik hjem med min nærmeste Ven, *Chr. Wilster*, der døde som helt ung, stod jeg stille under et af Træerne paa den store Plads og gav mig til at græde. Han forstod mig ikke eller vilde ikke forstaa mig, han havde et reelt og roligt Sind og var ikke for intet Sønnesøn af sin Navne, Homers danske Oversætter. Men selv forstod jeg godt, hvorfor jeg græd: af Ungdom, af Lykke og saa af Undring, en blandet Følelse af Stolthed og Smerte over at være kaldet. Og jeg forstaaer det endnu, naar jeg er ganske ene med mine Minder, for jeg blev dog ikke den udvalgte.

Saa urolig en Ting kan det være at have ensomme Minder, og ingen Kammerat til at hjælpe sig med at ordne dem.

Men de personlige Minder alene kan ikke bære Traditionen. Der skal det fælles Minde til. Traditionen er *Mindet*. Ingen dansk Skole har et saadant Minde som Sorø. Ikke engang Herlufsholm. Da jeg var i IV Klasse, var jeg med min Fader til Bispemiddag paa en sjællandsk Herregaard. Der blev jeg som en *egrege Sorano* forestillet for Biskop Martensen. Han var den Gang et af Tidens store Lys, Kirkelyset, det hedenske var allerede da den unge Georg Brandes. Efter Bordet hørte jeg den aandfulde Prælat tale om Herlufsholm, som han havde stor Kærlighed for, og Sorø. Hvad han sagde, kan jeg ikke huske, udover en Sammenligning mellem Herlufsholm og Aaen, der løber forbi den, og Sorø ved Søen. Han har vist ment, at der var mere af Tidens Strøm, den altid rindende, i Herlufsholm end i det indelukkede Sorø. Hvis jeg maa veksle hans Mønt i mine egne Penge, vil jeg sige, at der er mere af Minderne, de personlige Erindringer, ved Herlufsholm og mere af Mindet, det historiske Perspektiv, i Sorø, »hvor Søen blank og rolig staar med Himlen i sin Favne«. Iøvrigt har Sorø, ikke blot bogstavelig talt, været mere i Ilden end Herlufsholm: fra Absalons Kloster til Frederik den Andens Skole, til Christian den Fjerdes Akademi, derpaa til Frederik den Femtes Akademi uden Skole og videre over Frederik den Sjettes Akademi og Skole til Nutidens Skole uden Akademi. Herlovianernes Mærke er endnu i Dag Stifterinden Birgitte Gjæves adelige Vaaben, Ibskalen, men vort er Phønix, der — som det staar i Skolens Segl — genoplives med hvert nyt Lys: *redivivus luce nova*. Kirken paa Herlufsholm er et Slotskapel, nu et Mausoleum for Herluf Trolle og hans Hustru. Sorø Kirke er et dansk Pantheon. Ovre paa den anden Side af Fratergaarden i den østre Sovesal sov i min Tid 32 Dreng. Vi var vel ikke ufølsomme for Udsigten eller i Sommernatten for Lyden af Nattergalene og Duften af de store Linde, der stod og gemte for de smaa Huse. Men de fleste af os har vel først siden tænkt paa, at der havde vi til Nabo det store Søvnhus — som det hed i Klosterets Tid — for Danmarks Historie. Der var Absalon og Holberg begravet i Kirken selv og udenfor den, øst for Koret, Ingemann.

De tre Navne tyder paa tre Afsnit af Sorø's Historie:

Klosteret, det ridderlige Akademi og den borgerlige og barnlige Skole, for i den sidste havde Ingemann i Aanden hjemme, skønt han med sin Person meget mod sin Vilje var Akademiets sidste fung. Director; Morgen- og Aftensangene og Romanerne er for »Vænget«. Men de tre Navne betyder ogsaa tre Afsnit af den danske Kulturs Historie. Fælles for dem alle er Overførelsen af europæisk Kulturstof i hjemlige Former. Sorø har paa alle Trin af sin Udvikling været en Skole for Fordanskning. Det var ikke blot Saxo Grammaticus, der, som Per Degn ved, har forbedret Latinen meget med danske Ord, hans Herre og Mester gjorde det samme med den romerske Kirke. Holberg vilde have og fik en dansk Skole i Sorø med danske Fag (Fædrelandets Geografi, Historie og Retsvæsen) og danske Lærere. Og som han fordanskede det 18. Aarhundredes fransk-engelske Oplysning, fordanskede Ingemann trods nogen Oehlschlæger det 19. Aarhundredes tyske Romantik.

De tre Navne er tillige tre Mænd, tre forskellige Sindelag, som det er overflødigt at beskrive her. Ingen af dem har gaaet i Sorø Skole, men de er uden andet Signalement de tre store S'er. De bærer tilsammen den soranske Tradition, som de unge træder ind i, naar de, efter at have været Soranere, skal blive Soranere. Da jeg skulde »paa Sorø Akademi«, fulgte min Fader, som var Herredets Provst, mig derned og førte mig ind i Kirken til Absalons og Holbergs Grave, vistnok uden at nogen af os tænkte paa Saxo og Karl af Rise i samme Situation i »Valdemar Sejrs«, og derfra ud i det fri til Ingemanns Grav og bad mig, at ham maatte jeg ikke glemme. Jeg har maaske husket dem alle alt for godt og gjort et Speciale, en Litteraturhistorie ud af min Barndoms Skole.

Men der er lykkeligvis i den soranske Tradition Rum til andre Bedrifter — »Realisterne« er dér ligesom i Aften lige saa velkomne som Studenterne. Absalon taler hos Saxo Latin, men praktisk, hans »eneste Tale«, som Saxo idelig gengiver, har til Tekst, at man skal sætte Hensynet til det almene over Hensynet til sig selv (*publica privatis antepone*). Ogsaa Holberg skriver Latin, men endnu mere konkret. Jeg trøster mig til, siger han i sit sidste Levnedsbrev, at jeg saa nogenledes har opfyldt en god Borgers Pligt og sat Skik paa en raa og formløs Masse. Han tænker, som Sammenhængen udviser, fuldt saa meget paa Herregaarden, som han just havde assureret ved Donationen til Akademiet, som paa Forfatterskabet, der muligt har syntes ham mindre paalideligt. Ingemann har vist aldrig skrevet andet Latin end det Ord af Horats i hans Soranersang: *integer vitæ*, ubesmittet af Livet, ren i Sjælen. Men det er et sjælden godt Latin, ogsaa for Realister.

Med disse Ord byder jeg Aftenens Unge af alle Retninger velkommen i Soransk Samfund. Det er ikke blot et Kammeratskab, men et historisk Selskab — læs den store Sorøbog, som skrives af soranske Penne, og som giver et konkret Billede af Danmarks Historie i den Form, der er os fortløbigst. Og Samfundet er tillige selv som Vogter af Traditionen fra Sorø en Del af Danmarks Historie. Staten er det blivende, vi er Trækfugle, sagde en gammel Soraner, *Ove Høegh-Guldberg*. Personerne forsvinder, men Aanden, som de har tjent, bliver. Minderne forgaar, men Mindet bestaar. Vel-

kommen fra Sorø Akademis Skole til Soransk Samfund og soransk Arbejde. Og glem saa ikke Sovekammeraterne!

ET PAR SORØ-TALER

Ved Birkerød Kostskole-Samfunds Jubilæum og ved det sidste Kongebal i Sorø holdt Soransk Samfunds Formand, Stabslæge, Dr. med. *Gordon Norrie* de indenfor trykte »officielle« Taler, som vi her gengiver efter Talerens Manuskript.

Tale ved Birkerød Kostskole-Samfunds 25 Aars Jubilæum 12. November 1920.

Højtærede Formand, mine Damer og Herrer!

Som formand for Soransk Samfund bringer jeg en hilsen og lykønskning til jubilæet og en tak, fordi De har villet bede mig med til denne fest.

De husker maaske allesammen historien om Frederik den store af Preussen, som besøgte en lille by og blev modtaget af befolkningens jubel. Borgmesteren traadte frem og sagde: Grossmächtigster, Allergnädigster Erb-König und Herr! Og saa fortsatte han paa dansk — d. v. s. jeg oversætter til dansk: Naar D. K. M. allern. gæster vor ringe by, var det vor skyldighed at modtage D. M. med kanonsalut paa 101 skud, men der er 20 grunde, hvorfor vi ikke har gjort det, og jeg beder allerund. om, at D. K. M. allern. vil paahøre denne vor ydmyge undskyldning. De 20 grunde ere: pro primo, for det første Vi har ingen Kanoner! H. M. afbrød: Saa ville Vi allern. have Dig fritaget for resten! — Jeg er i en lignende situation som borgmesteren, for jeg har 20 grunde for, at jeg, skønt jeg hører hjemme i Helsingør, hvor der dengang ikke var latinskole, ikke kom i Birkerød kostskole. Min første grund er: Birkerød kostskole eksisterede ikke — vær naadig som kongen og skänk mig resten af grundene!

Jeg blev saa prøvet i Herlufsholm til, hvad der nu kaldes 1. mellemklasse, men der kunde de strax se, at mig vilde de ikke faa synderlig glæde af, og jeg blev derfor ikke optaget. Saa blev jeg prøvet paa Sorø, og der var de saa ivrige for at faa mig, at de strax erklærede, at jeg skulde i 2. mellemklasse. Grunden til at de saa gerne vilde have mig har nok været, at de var paa det rene med, at jeg 59 aar efter skulde være formand i Soransk Samfund. Men hvor forudseende de end var, tør jeg nok sværge paa, at der ikke var en som tænkte paa, at jeg 64 aar efter skulde komme med til Birkerød Kostskole-Samfunds jubilæum.

Men nu er jeg her, og jeg er glad over at faa lejlighed til at se indenfor et andet kostskole samfund. Jeg tror, at jeg meget let vil finde mig tilrette, for efter min mening er det saaledes, at kostskoleelever har et særligt præg over sig. Det ligger i, at kostskoler ikke alene er kostskoler, men tillige opdragelsesanstalter, og min gamle skole hed da ogsaa dengang Sorø Academis skole og opdragelsesanstalt — men det næsten uartige ord opdragelsesanstalt er nu forsvundet. Opdragelsen paa kostskoler har to Sider: skolens opdragelse og elevernes gensidige opdragelse. Skolens opdragelse bestaar ganske automatisk i, at eleverne lærer disciplin og præcision, for gaar ikke alt efter en snor, kan skolen ikke bestaa. Dernæst lærer man belevenhed, men det afhænger mere af de enkelte lærere. Min gymnastik- og danselærer havde en vidunderlig evne til at ægge os til at føre os godt — og det pyn-ter nu engang en ung mand! Jeg husker saaledes engang en gymnastiktime, hvor han pludselig sagde: Jeg saa iaftes ud

ad vinduet, og der kom tre elever ned midt ad gaden. Det var en fornøjelse at se paa, hvor smukt de gik! Han kaldte de tre frem og beordrede dem til at vise de andre, hvorledes man skulde gaa. Det var opmuntringen, men saa kom tilføjelsen: Vil I saa en anden gang lade være at ryge cigarer paa gaden! Rektor gav os ogsaa gode raad, f. ex.: byd altid damerne først, men hold med begge hænder paa fadet, for ellers faar I ikke noget selv! — Det er trøsteligt at kunne tage et godt ord med paa vejen.

Men lige saa vigtig er elevernes gensidige opdragelse, den var omtrent som Persernes: tale sandhed, ride og skyde med bue, nu hedder det blot: tale sandhed — til os, for ellers faar Du klø — cykle og skyde paa maal! Dernæst lærer man, hvor vigtigt godt kammeratskab er, og endelig frem for alt: at staa paa egne ben. Disse egenskaber præger kostskoleelever mere end andre skoleelever.

Og kommer man saa ud i livet, saa hænger man med kærlighed ved sin skole som ens gamle hjem og ved alle dem, man har gaaet i skole med, for det er jo ens brødre, men man føler sig desuden knyttet nærmere til dem, der er baade ældre og yngre, end til andre mennesker — vi har haft et fælleshjem.

For at bevare dette kammeratskab har man dannet kostskolesamfundene, og de gør meget godt og er nødvendige, men har tidt vanskeligheder at kæmpe med, for ikke alle er lige ivrige for at slutte sig til — navnlig gælder dette de mellemgamle — og jeg kunde tænke mig, at det kunde være meget nyttigt at komme lidt i forbindelse med hverandre og udveksle gode raad. Det er ganske udmærket, at skolerne udkæmper fodboldkampe med hinanden, for derved lærer de hinanden at kende, men det vilde ikke være til skade, om samfundene ogsaa træffer hinanden — det behøver ikke at være boxekampe!

Idet jeg bringer Dem en hjertelig hilsen og lykønskning fra Soransk Samfund, vil jeg bede Dem med mig endnu en gang raabe 3 hurra'er for Birkerød Kostskole og Birkerød Kostskole-Samfund, fordi ikke blot skolen har taget initiativet til fodboldkampene mellem kostskolerne, men fordi Birkerød Kostskole Samfund idag har taget initiativet til et personligt samarbejde mellem samfundene!

Birkerød Kostskole og Birkerød Kostskole-Samfund leve!

*Tale ved kongeballet 29. november 1930
paa Sorø Academi.*

Højtærede rektor! Mine damer og herrer!

Som formand for Soransk Samfund overbringer jeg en hjertelig hilsen fra gamle Soranere, men jeg vil idag gerne have lov til tillige at bringe en personlig tak for det grundlag, som jeg har faaet her i skolen. Jeg er nu saa gammel, at jeg ikke tør udsætte min tak til en senere lejlighed.

Jeg er ganske paa det rene med, at moderne undervisning har sine store fordele. Den gaar ud paa først og fremmest at vække elevernes interesse og forstaaelse, medens det i min tid væsentligst drejede sig om at terpe et stort og meget tørt stof ind i os. At den nye maade er den bedste, fremgaar alene deraf, at det, som jeg i alt fald husker bedst fra min skoletid, er de faa tilfælde, hvor vore skolebøger, om jeg saa maa sige, gik over gevind og blev poetiske eller dramatiske. Jeg skal nævne Dem et par eksempler. Min historiebog fortalte saaledes et sted: Solen gik ned den 11. oktober og stod op den 12. oktober! — Det maa formodentlig have været sandt, for det stod i bogen, men jeg glemmer aldrig, at Columbus opdagede Amerika den 12. oktober 1492! Dengang vidste man jo ikke, at danske havde været der tidligere, og man havde

ikke fremsat formodninger om, at Columbus havde været der før som »mand ombord« paa dansk skib. Det staaer formodentlig ogsaa tydeligere for mig end for de fleste af Dem, at det i grunden var hertugen af Pommern, der var skyld i reformationen. Vor lærebog fortalte om rigsdagen i Worms, at Luther raabte: »Ikke alle hussitiske lærdomme er kætterske!« — »Det var som pokker,« sagde hertugen af Pommern og stampede i gulvet, og dermed stod det Luther klart, at han enten maatte bryde med paven eller med sin samvittighed!

Men vi var nu alligevel ikke saa tossede! Jeg indser nok, at det er farligt at tale om rekorder i Sorø, hvor man har verdensmestre, men jeg tror nu alligevel, at jeg sidder inde med et mesterskab, ja vel endog et verdensmesterskab, som dog ikke er officielt anerkendt og vel heller ikke bliver det! Jeg mener, at jeg har mesterskabet som — kammerdux paa Sorø akademi!

For damernes skyld og for de gæster, der ikke kender forholdene her nærmere, vil jeg blot oplyse, at eleverne i læsetiderne sidder 4 eller 5 sammen paa et kammer, og at den ældste er kammerdux, den yngste kammerfux.

Jeg har været kammerdux i 3 aar. Saa snart jeg var kommet op i hvad man nu kalder 4. mellemklasse, betroedes kammerdux-hvervet mig. Jeg herskede paa kammer nr. 16, der ligger nærmest hovedtrappen, som vi dengang kaldte stentrappen. Jeg maa have udført mit hverv ualmindelig godt, for jeg formoder, at det var grunden til, at man ved lærermødet før sommerferien 1869 sagde da capo — og lod mig blive oversidder i klassen! Jeg rykkede saa op paa værelse nr. 14, ved siden af den inspektionshavende lærers, og det følgende aar flyttede jeg over paa det store hjørneværelse nr. 5. Men det var paa værelse nr. 14, at vi satte verdensrekorden i skoleaaret 1869—1870, altsaa for 61 aar siden!

Vi var 4 paa kammeret, og vi lever alle endnu. Kammerfuxen valgte at gaa over i det praktiske liv, men alle vi andre 3 er blevet æresdoctores! De to, professor *Verner Dahlerup*, faderen til den store danske ordbog, og den tidligere direktør for Statens museum for kunst *Karl Madsen*, som var realist, blev begge æresdoctores philosophiæ ved Lunds universitets jubilæum 1918, og samme aar hædede Sverige mig med Nordstjerneordenens kommandørkors, men ifjor hændte der mig den endnu større ære, at vort eget universitet tildelte mig æresdoctor-graden i medicin.

Noget af det første jeg lærte her i skolen var: *propria laus sordet*, paa godt dansk: selvros stinker, men det har heller ikke været min mening at prale, det har været min mening at fortælle om min rekord, for der er f. t. ikke noget, der i den grad ægger til daad, som muligheden for at kunne slaa en rekord! Jeg siger derfor til skolens elever: med den glimrende undervisning, I faar nutildags, kan I ikke være bekendt ikke at slaa den smule rekord! Hæng i!

I haab om, at det maa ske snart og ofte, at den rekord, som kammer nr. 14 satte 1869—70 maa blive slaaet, vil jeg bede Dem med mig raabe 3 hurra'er for vor elskede gamle skole, for dens rektor, dens lærere og dens elever!

Sorø akademis skole leve!

SORANSK SAMFUNDS AARSFEST

kom med sit traditionelle Apparat af Rus-Immatrikulation, Gaasesteg & Æblekage-Souper og Panchesold iaar til at staa i Professor *Vilh. Andersens* Tegn — ikke saa underligt, naar den hele Fest indleddes med en saa fornøjelig og aandfuld Rustale som den, der vil være læst af alle Soraner-Bladets

Læsere, inden de er naaet til nærværende Rubrik. Og saa faar man endda ikke de alvorlige og muntre, vemodige og intime Udtalelser med, hvori Professoren henimod Soldets Slutning gav Svar paa en Replik fra Amtsraadsmedlem, Læge *Arnold Skovgaard*, Ølstykke, som af en enkelt Episode i den indledende Tale tog Anledning til en Udtalelse, der paa sin Vis bidrog til at give Aftenen Karakter ved at fremkalde en Art Diskussion, som vel faldt lidt sent paa Aftenen, men afgjort forstærkede Deltagernes Indtryk af sammen at have tilbragt en indholdsrig Stund.

Ellers er kun at anmærke, at af de nyfødte Børn af Gudinden Athene og Guden Merkurs særlige Kæledægger var mødt en ikke ringe Flok — kun al for faa af de sidste — og af de 60-Aars Jubilarer to: fhv. Vandbygningsingeniør *C. F. Bech* og Kemiker og mangeaarig Sukkerkoger paa Sandwichøerne *H. E. M. Møller* samt af de 50-aarige ligeledes to: Borgerrepræsentant, Ingeniør *Johannes Rump* og Købmand i Nakskov *A. J. Wiboltt*, af hvilke den sidstnævnte høstede et vel fortjent Bifald, baade fordi han mødte op med to unge Søner, hvoraf een er Student og een Realist, og fordi han ved Souper'en holdt en saa overordentlig hjertelig og ærlig ment Tale for sin gamle Skole med Udgangspunkt i *Age Linds* Sang fra 1912 om »den ukendte Kammerat« — aabenbart og med fuld Føje den Sorø-Vise, der har varmet flest Hjerter siden Sorøangenes Guldalder fra Tiden omkring Samfundets Stiftelse for snart 70 Aar siden.

I det hele manglede Aftenen ikke Talere: saaledes talte bl. a. Ingeniør *Bech* ved Spisningen paa de 60-aares Vegne, Rektor *Raaschou-Nielsen* ved Soldet for de unge, der trøstigt drog ud for at bryde sig en Bane i det fremmede (med Udgangspunkt i et fortræffeligt Brev fra en ung Student fra i Sommer, *Henning Aalund*, som var taget til Canada og tapert gik løs paa Livet dér), Overretssagfører, Baron v. *Eggers* for Selskabets eneste kvindelige Medlem, Rus-Student *Karin Eliasson*, og Student *Christian Balslev*, der paa Russernes Vegne med baade Følelse og Færdighed takkede for venlig Modtagelse. Formanden, Stabslæge *Gordon Norrie*, som beundringsværdigt havde dirigeret Aftenens to første Afsnit trods stærk Indisposition (Stabslægen havde maattet tilbringe den foregaaende Dag og hele Formiddagen i Sengen med en kraftig Forkølelse) overlod Kontorchef *Olrik* at lede Soldet og trak sig noget efter dettes Begyndelse tilbage, ledsaget af Forsamlingens Hyldest, og den samme Ære vistes *Vilh. Andersen*, da han efter sine ovenomtalte Slutningsord brød op — hilst paa sin Vej af smukke Afskedsord fra Redaktør *Aksel Dahlerup*, der staaende paa sin Stol tolkede Soranernes Glæde over atter at have været samlet ved en af vore berømteste og bedste Skolefæller. — S. S.!

Et særligt Afsnit i Aftenens Program var Fuldmægtig *Otto Mackeprangs* stemningsfulde og følte Foredrag af Solo'en i Michael Rossings Holberg-Kantate fra 1884 med stud. med. *Børge Lund* som en fortræffelig Akkompagnatør. Kontorchef *Olrik* havde med et Par indledende Ord omtalt dels Kantatens Historie, dels den tilfældige Omstændighed, at det netop to Dage forinden var 100-Aars Dagen for Rossings Fødsel, og nu lød paany for en større Kreds af Soranere — Festen havde samlet op mod 150 Deltagere — Barnekows skønne Toner, maaske første Gang siden den 3. December 1884. Soransk Samfund skylder *Otto Mackeprang* Tak, fordi han baade ved denne og andre Lejligheder har villet bidrage til vor Underholdning ved at fremdrage soranske Musik — saaledes tidligere ved Hauch-Festen i Sorø 1921 og ved Heise-Festen paa »Hotel Phoenix« nu i Foraaret; takket være *Otto Mackeprangs* Initiativ blev Deltagerne i Festen for-

leden saaledes ogsaa i musikalsk Henseende et smukt og forhaabentlig varigt Minde rigere.

Ved Soldets Slutning afbrændte Sekretæren, stud. juris *Svend Clausen* Nyheden om det paatænkte Soraner-Bal den 15. Januar, og den fungerende Magister bibendi fik fuld Tilslutning til et Leve for Bestyrelsens to yngste Medlemmer, d'Herr *Clausen* og *Magnussen*, der med saa stor Iver har taget deres ikke helt lette Hverv op som Samfundets Fornøjelsesraader.

Først ved 1½-Tiden sluttede denne Fest, der i Samfundets Annaler vil blive karakteriseret med den ofte misbrugte men i dette Tilfælde fuldt berettigede Betegnelse: særdeles vellykket.

Aftenen havde fremkaldt et Par nye Sange, der senere vil blive trykt her i Bladet. Der maa nu efterhaanden være Stof til et nyt Bind af Sangbogen, hvis sædvanlig brugte Part efterhaanden forekommer noget tyndslidt. Der skal en *Vilh. Andersens* til, for at man — som ved denne Lejlighed — drister sig til at synge: Integer vitæ —; maaske var det en Idé engang at arrangere en særlig Sang-Aften; en Speaker til at foretage Udvalget og ledsage Viserne med den nødvendige »historiske« Forklaring lod sig vel finde. *Eks.*

SORANSKE PENNE

Odsherred. Anden Samling. Udgivet af *Tage Christiansen*. Eget Forlag. Ringsted 1930.

Atter i Aar har Journalist, cand. juris *Tage Christiansen* udsendt et Odsherreds-Hefte med Undertitlen: Fortællinger og Skildringer. Det er dog mere det historiske Stof og navnlig det personhistoriske, som præger dette anelige, gennemillustrerede Hæfte, og indenfor denne Gruppe er det soranske Element ikke ringe repræsenteret dels ved en Skildring af »En Lumbsaas-Digter« — nemlig *L. C. Nielsen* (ved Lærer *Hermansen* i Lumbsaas og Udgiveren selv), der ledsages af et lille ukendt Digt af *L. C.*, dels ved et Bidrag af Socialminister *K. K. Steincke*, der fornøjeligt meddeler nogle Barnsdomsminder fra Nykøbing Sjælland og derved allerede har virket som en kraftig Reklame for Heftet, eftersom Dagspressen naturligvis med Henrykkelse har mærket sig en ægte *Steinckes* Venlighed til »de sikkert udmærkede *Holbæks* Aflæggere« af de formodentlig ikke mindre renlige *Nykøbing-Monitorer*, som saa »tit og løgnagtigt« har rakket Forf. ned Aar efter Aar til Tak for al den Turisttilstrømning, han i Aarenes Løb har tilført den skønne Egn — der, kan nærværende Anmelder dog ikke undlade at tilføje, i Sandhed ikke er blevet skønnere, fordi de kære Genier fra Odsherred har opfyldt den med deres Sommerhuse og Badehoteller, Turister og Badegæster.

KONGEBAL I SORØ

Der var Kongebal paa Akademiet Lørdag den 29. November. I Aar kunde Eleverne takket være den samlede Skoletid, der nu ogsaa er blevet indført om Lørdagen, allesammen være paa Banegaarden for at modtage »hende«. Der var en Mængde Mennesker — om muligt flere end til tidligere Balle. Men i Aar var det saa slemt, at de yngste Drengene maatte sende Afbud til deres Baldamer — det var saa trist.

Blandt de indbudte saas Undervisningsminister *Borgbjerg* med Frue og Datter, Amtmand *Topsoe* og Frue, Kammerherre *Buchwald* og Godsejer *August Bang* ligeledes med

Frøer. Samfundets Bestyrelse var repræsenteret af fem Medlemmer med Formanden i Spidsen.

Traditionen tro indledes Ballet med den højtidelige Polonaise (hvide Handsker!) og nogle opførte Danse — »Balløven« skred flot og værdigt sin Vej tværs over Salen til vor gamle Kending Musikdirektør Jensen fra Ringsted. Han spiller stadig lige festligt de allernyeste Schlagere — som den udødelige Lanciers. I en Pause spillede Skolens eget Orkester — under mægtigt Bifald.

Ved den mere eller mindre staaende Souper i Spisesalen talte Rektor *Raaschou-Nielsen* for Damerne, »der jo ved denne Lejlighed maa siges at være »Nyttgegenstande«, men rigtignok Nyttgegenstande lige saa eftertragtede som Konditor Coldings allerdejlige Flødeskumskager«. Stærkt Bifald. Stabslæge *Gordon Norrie* talte paa Gæsternes Vegne. Den fornøjelige Tale, der ligesom Rektors efterfulgtes af rungende Huraaraab, findes andetsteds i Bladet.

Et Kongebal som det skal være! — baaret af de vidunderlige gamle Traditioner, men med det friske Pust fra den moderne og levende Omverden, som de unge Damer sammen med deres Skønhed og Ynde bringer ind i Drengenes mere eller mindre(!) afsondrede Munketilværelse.

Massa.

ET DØDSFALD

Arkitekt Christian Sylow.

* 25. Oktober 1865. † 16. November 1930.

Som yngre Søn af daværende Borgmester i Korsør Niels Sylow og Hustru Sophie født Nellemann kom *Christian Edward Sylow* i 1877 til Sorø, hvor hans ældre, endnu levende Brødre havde gaaet: *Poul Ludvig Peter Georg* (Student 1877, cand. polyt., uddannet som Sukkerkemiker, i mange Aar i Udlandet, nu i Brisbane) og *Ludvig Sylow* (Postkontrolør i København, fremragende Kricketspiller).

Christian Sylow forlod Sorø Skole med Realeksamen i 1882, kom derefter i Tømmerlære, gjorde Svendestykke, besøgte Teknisk Skole og Kunstakademiet, hvorfra han afgik i 1894 som en af Professor Storchs dygtige Elever. Efter at have deltaget i Opførelsen af Husarkasernen, deltog han sammen med Arkitekt Vilhelm Fischer i Opførelsen af »Hotel

Bristol« (nu »Absalons Gaard«) og i et Projekt til det nye Christiansborg. Omkring 1900 blev han Konduktør hos Martin Borch ved Restaureringen af Gammel Kjøgegaard og blev siden boende i Kjøge, hvor han bl. a. opførte Museumsbygningen; af andre Arbejder i Provinsen kan nævnes Vallø Strandhotel og Teknisk Skole i Korsør. Med Theofilus Hansens Legat besøgte han i sin Ungdom Grækenland, Italien og Frankrig.

Chr. Sylow skildres som en stille, meget elskværdig og intelligent Mand; han var ugift.

SORØ-SPORT

Sportskampe i September og Oktober.

Fredag den 26. September, Kongens Fødselsdag, var Skoleholdet i Cricket inviteret til Herlufsholm. Selvom vi maatte undvære flere af vore Spillere, som var i Tønder, drog vi af Sted med godt Mod og de fraværende erstattet paa bedste Maade. 13 Drengene, Rektor, Adjunkt C. C. Andersen, som skulde være Dommer, og Høyer tog derved, og hvis Høymøret ikke var lige godt alle Steder, var det Vejrets Skyld.

Klokken 9½ var vi paa Herlufsholm, og Kampen begyndte umiddelbart efter Lodtrækningen med, at Soranerne gik til Gærden.

Efter det Spil, de unge Soranere havde vist Søndag d. 21. mod de gamle, ventede man nu at se noget fint, især da man vidste, at Herlovianerne ikke mønstrede en Kaster saa farlig som Georg Brysting. Man blev sørgeligt skuffet; sjældent, ja aldrig havde vore spillet saa daarligt, det ene Gærde faldt efter det andet, og Ben i Kastningen var der saamænd ikke; det maa have været Nervøsitet. Kun Krebs formaaede at dæmme en Smule op, og hans Andel af Halvlegen, som kun blev paa 56 Points, var 29. Hele Holdet havde været ved Gærden 58 Min. Det tog lidt af Modet fra dem, men de lovede sig selv, at nu skulde Herlovianerne tages for mindre — de holdt Løftet og tog disse for 28 Points, en Sum, der dog intet siger om Herlovianernes Spil. De er gaaet meget frem. De spiller meget bedre og fornuftigere end for blot 4 Aar siden. Man kunde tydelig spore Mr. Chaplins kyndige Ledelse.

Efter en Pause paa 1½ Time fortsattes Kampen, men det gik ikke bedre nu. Soranerne fik i 2. Halvleg kun 38 Points. Tilsammen havde de altsaa faaet 94 Points, og det var til dels de samme, som Søndag d. 21. havde scoret denne Sum for kun 4 Gærder i 2. Halvleg mod de Gamle! Herlovianerne skulde nu kun lave 67 Points for at vinde, men ogsaa de var uheldige og fik kun 39 Points.

Sejren blev altsaa paa 27 Points for Sorø. Begge Hold er bedre, end disse Tal viser; begge har været uheldige; med den Træning, Soranerne har faaet i Løbet af Sommeren, maatte de være i Stand til at opnaa ca. 100 Points mod et hvilket som helst Drengehold.

Men vinde gjorde de da.

Straks efter Kampen tog Soranerne hjem og naaede lige at deltage i den traditionelle Kongemiddag.

Søndag d. 28. September gik det løs igen; denne Gang var det Mellemskoleholdene, der skulde i Ilden. Kampen foregik ogsaa paa Herlufsholm; Vejret var daarligere, men Kampen bedre end om Fredagen. Det er en utrolig Iver og Sjæl, disse Drengene lægger i Spillet; der er ingen Tvivl om, at hvis deres Interesse holder sig, vil der blandt dem skabes udmærkede Kricketspillere.

Kampen begyndte ligesom sidst Kl. 9½ med, at Soranerne gik først til Gærdet, hvor de ved et smukt og forstandigt Spil lavede 87 Points, *Helge Sarøe* udmærkede sig især og fik 51 Points. Herlovianerne fik 56 Points, men ogsaa de spillede forstandigt med rigtig Føring af Boldtræet o. s. v. 2. Halvleg blev ikke saa god for nogen af Parterne; Soranerne fik 49 mod Herlovianernes 28 Points og vandt saaledes med 52 Points. Markspil og Kastning var paa begge Sider god.

Fodboldholdet var blevet indbudt af Tønder Statsskole og drog af Sted Fredag Morgen den 26. Septbr. og fik en hel lille Ferie ud af det, da de ogsaa havde fri om Lørdagen. Kampen vandt de med 5—4, den spillede om Lørdagen og efterfulgtes af et Bal paa Skolen. Søndag Morgen forlod Holdet igen Tønder og kom til Sorø om Aftenen, alle meget trætte, thi foruden til Ballet paa Skolen havde de været inviteret til forskellige Fester om Fredagen i Anledning af Kongens Fødselsdag.

Denne Sejr fulgtes snart af et Nederlag mod Haslev, som var i Sorø Søndag d. 12. Oktober og vandt med 3—1, hvormed Sorø var slaaget ud af Turneringen.

Efter disse Kampe har vi gravet alle Sportsrekvisitter ned, nu skal der laves Gymnastik og trænes til »Fatters« noksom bekendte Karakterøvelser.

O. H.

SORANSK SAMFUNDS

NYTAARSBAL 15. JANUAR 1931

Vi henleder Opmærksomheden paa Programmet for denne Fest, der sikkert vil samle et betydeligt Antal Medlemmer med Damer, som vil vide at paaskønne Arrangørernes Ihærdighed. Vi kan røbe, at Souper'en vil byde paa:

Helleflynder i Mayonnaise — Sauterne
Oksemørbrad m. Trøffelsauce og franske Kartofler —
Rødvin

Vanilleis — Madeira.

Hvad Aftenen ellers vil byde paa, vil først afsløre sig efterhaanden som Timerne skrider frem. Men Lødheden vil sikkert staa paa Højde med de materielle Nydelser. Prisen er sat saa lavt, at selv Statstjenestemænd kan faa Raad til at være med, enten saa den nye Lønningslov gaar igennem eller ej.

Se iøvrigt Annonce-Omslagets 4. Side.

GAMLE SORANERE

Ved kgl. Resolution af 27. November er Dommer i Retskreds Nr. 55, *Ning Herreder*, *John Edward Lemmich Knox*, R. af Dbg., Dbmd., ansat som Dommer i Retskreds Nr. 1, Frederiksberg Birks 3. Afdeling, fra den 1. Januar 1831 at regne.

Undervisningsministeriet har under 9. December meddelt *ket Dommer J. E. L. Knox* til Formand for Fredningsnævnet lev fast Ansættelse i nævnte Stilling fra 1. December 1930 at regne.

Under 9. December har Justitsministeriet derefter beskikket *Dommer J. E. L. Knox* til Formand for Fredningsnævnet for Københavns Amtsraads-kreds for Tiden fra 1. Januar 1931 til 30. Juni 1933.

Premierløjtnant ved Gardehusarregimentet, *Kammerjunkeren Chr. A. Friis*, tjenstgørende i Krigsministeriet, ansættes fra den 1. Januar 1931 at regne som Adjutant hos Forsvarsministeren. Premierløjtnanten forbliver i Nummer ved sit ovennævnte Regiment.

Under 1. December er Overretssagfører i Odense *Otto Edvard Valdemar Frandsen* udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Torsdag den 4. December opførtes paa Dagmar-teatret i København Shakespeares »Trold kan tæmmes —« i moderne Iscenesættelse ved *Henry Hellssen* — eller som det paa Programmet hed: »set med Henry Hellssens Øjne«.

Det er første Gang, at den gamle Komædie spillede »moderne« i Europa, og Opførelsen blev en afgjort Succes; den dristige og dygtige Iscenesætter til megen Ære og Fornøjelse.

Udsættelsen paa ubestemt Tid af Kildevældskirkens Indvielse har for dens kommende Sognepræst, *Pastor R. M. Huusom* fremkaldt den ejendommelige Situation, at han i en vis Forstand er uden Embede. *Pastor Huusom* har holdt Afskedsprædiken som residerende Kapellan i Sions Sogn, men hans Udnævnelse til Sognepræst i Kildevælds Sogn gælder først fra Kirkens Indvielsesdag. Han agter nu at søge en Tids Orlov, til det mellem Kirkeministeriet og Københavns Kirkefond sluttede Forlig kan føres ud i Livet.

SORANERAFTENEN DEN 4. NOVEMBER

Censor P. A. Rosenbergs Foredrag om dansk Litteratur i Tiden 1824—30.

Vi var et Par enkelte Stykker, der var saa heldige at være til Stede i Tivolirestaurationen (Café 7) ved 7-Tiden og spise gule Ærter — sammen med *Censor*, *Magister P. A. Rosenberg*. Han var saa spækket med gode Historier, at vi fik én mellem hver Mundfuld Ærter(!).

Klokken 8 havde der trods den sene Udsendelse af *Soraner-Bladet* indfundet sig godt fyrretyve Medlemmer, og *Censor Rosenberg* begynte sit Foredrag. Han vilde ikke have Titlen paa sit Foredrag i *Soraner-Bladet*, havde han sagt — »saa kommer der bare slet ingen«. — Foredraget handlede om Realismens Gennembrud i den danske Litteratur. Det var meget interessant — trods *Censors* bange Anelser.

»Det er den almindelige Opfattelse, og saaledes har De sikkert ogsaa alle lært i Skolen, at »Romantikken beherskede den danske Litteratur fra 1802 til 1870, paa hvilket Tidspunkt »Realismen« tog sin Begyndelse med *Georg Brandes* — — men det er Løgn! —« — og saa fulgte en meget tængslende Fremstilling af, hvorledes Realismen i Virkeligheden var begyndt næsten et halvt Seculum før — i Tiden 1824—30. Omtrent samtidig med, at *Ingemann* kom til Sorø i 1822, havde han læst *Walter Scotts* historiske Romaner og var blevet meget begejstret for dem. Han slog ganske om fra sin litterært set saa forfløjne Ungdomstid. Han havde faaet Idéen til sine egne historiske Romaner og skrev disse herlige Strofer:

Aarhundreds-Stjernen for tolvte Gang
sig over Golgathas Kors opsvang . . .

Grundtvig, som ogsaa havde famlet stærkt uden rigtig Maal og Med, følte stor Glæde ved *Ingemanns* Romaner og deres nationale Begejstring. *Poul Martin Møller* havde paa-begyndt sin »En dansk Students Eventyr« som en historisk Roman, ligeledes paavirket af *Walter Scott*; men nu skrev

han den om — den skulde være en Nutidsskildring. Poul Møller har Æren af at være den, der har givet den første ikke usympatiske og latterlige, men jævne og naturlige Skildring af en Jyde (den jydsk Bertel). Tidligere var en Jyde i Københavnerens Øjne kun et stakkels ubegavet, grinagtigt Individ, som Holbergs »Jakob von Thyboe« og hos Wessel: »En tosset Jydedreng« — i Kjærlighed uden Strømper.

Samme Aar som Poul Møller læste sin ufuldendte Novelle op i Studenterforeningen, 1824, fremkom Sten Blichers »En Landsbydegns Dagbog«, og denne var paa den Tid et ganske enestaaende Værk — en saadan realistisk Skildring kendtes overhovedet ikke i Verdenslitteraturen. Med den og Blichers andre Noveller begyndte Realismen i den danske Litteratur. Ogsaa Heibergs Vaudeviller hørte til Pionerne. Det betragtedes paa den Tid som den største Skandale at fremstille noget saa gement som Dyrehavsbakken (»Rescendecenten og Dyret«) paa den kongelige Scene, der ellers var helliget Aser og store Helte — for slet ikke at tale om »Aprilsnarrene«: En Pigeskole paa Scenen — det var uhørt — og uanstændigt.

Censor Rosenberg berørte sluttelig dette interessante Tidsums Betydning paa andre Omraader. Han fortalte pudsigt om, hvordan H. C. Ørsted midt under en Forelæsning pludselig fik den Idé, om ikke den elektriske Strøm monstro kunde paavirke Magnetnaalen — han kunde ikke holde sig, han maatte afbryde Forelæsningen øjeblikkeligt og prøve Eksperimentet. Febrilsk fik han Forsøget stillet sammen — men nej — Naalen rørte sig ikke af Stedet, og Ørsted var meget nedslaaet. Laboratoriekarlen kendte imidlertid Ørsted som en meget daarlige Eksperimentator(!) og gjorde Forsøget om selv. Han mente, at Ørsted havde glemt at sætte Strøm paa Ledningen — og ganske rigtig — nu slog Naalen ud til Siden, hver Gang Ledningen nærmedes til den. Den revolutionerende Opdagelse var gjort, og Ørsted blev glad igen, han straaledede. Paa Billedhuggerkunstens Omraade stod Thorvaldsen som Romantiker imod Bissen og Jerichow, den nye Tids Mænd, der begyndte at forevige nationale og folkelige Typer. Malerne var ligeledes delt i to Lejre kendte tegnet ved to Mænd som Abildgaard og Eckersberg.

Med en Omtale og Sonnes herlige Dekoration af Thorvaldsens Musæum sluttede Censor Rosenberg sit Foredrag — hilst af kraftigt Bifald og Hurraraab. Baron Eggers holdt en længere Tale, hvori han i elegante Vendinger takkede Censoren for hans store Indsats for det danske Folk i Almindelighed og Soranerne i Særdeleshed.

Massa.

REDAKTION: Sølgade 40, cand. juria. OLRIK. EKSPEDITION: Assensgade 1, TAGE THIESEN

Johs. Nielsen
Cykleforretning

Storgade Tlf. 124
Sorø

Petersen & Jørgensen

Kolonial - Kul - Støbegods

Telefon 136 & 443

SORØ

+

C. V. JENSEN

1ste KLASSES SKRÆDERI

VEDELSGADE 14

TLF. 358 SORØ

Støt dansk Industri
og køb Deres

Manufakturvarer

hos

Crome & Goldschmidt
Sorø — Telf. 19

Nova-Svejspulver til Autogensvejsning
(Aluminium, Kobber og Støbejern)

Kaina-Loddefedt til almindelig Lodning
— (Hvidblik, galv. Blik, Zink, Kobber, Messing og Bly)

Uundværligt til Lodning af Radiodele og alt elektrisk Loddearbejde. Nova-Slaglodpulver til al Slaglodning. Forlang vore Produkter hos Deres Handlende!

Tønning St. Vissinggaard Laboratorium Tlf. Tønning 14

H. Hansen & Søn

Malermestre

SORØ - TELEFON 163
ABSALONGADE

Anbefaler sig med Udførelse af
godt og holdbart Malerarbejde

POUL HOLM

SILKEGADE 11
TELEF. 3082

Gymnastik Dragter og Sko
Alt i Sportsrekvisitter
Største Udvalg Billigste Priser

— Leverandør til Soransk Samfund —

RESTAURANT PARNAS

J. RASMUSSEN

SORØ

TLF. 113

Store og smaa Selskaber modtages.
1ste Kl.s Servering. Moderate Priser.

F. P. HANSEN

BAGERI & CONDITORI
MØLLEGAARDEN

SORØ TLF. 294

Glichéerne til Soraner-Bladet

er udført i

BERNH. MIDDELBOES
REPRODUKTIONSANSTALT

ST. PEDERSTRÆDE 34
TELF. CENTRAL 5797

POSTGAARDEN

Lystrup Nielsen

SORØ

Telefon Nr. 4

Telefon Nr. 4

Jul. Frandsen

Colonial, Vine og Spirituosa

Sorø Telf. 7-109